

N O R E G S
KONUNGA SÖGOR.

Norske
Konger's Historie.

HISTORIA
REGUM NORVEGICORUM.

QVAM SUMTIBUS
AUGUSTISSIMI DANIÆ REGIS
FREDERICI SEXTI

AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM EDENDAM

CURARUNT

BIRGERUS THORLACIUS, ET *ERICUS CHRISTIANUS WERLAUFF,*
PROFESSOR LINGVÆ LATINÆ ORDINARIUS, ATQVE ORDINIS DANÆROGICI EQVES. PROFESSOR HISTORIÆ ET ANTIQVITATVM SEPTENTRIONALIVM,
MAGNÆ BIBLIOTHECÆ REGIÆ A SECRETIS.

T O M U S V.

HISTORIAM REGIS HÆCONIS GRANDÆVI, ET FRAGMENTVM HISTORIÆ REGIS MAGNI LEGVM EMENDATORIS,
CONTINENS.

HAVNIÆ, MDCCXVIII.
TYPIS HARTVIGI FRIDERICI POPP.

ROYAL SOCIETY OF MEDICINE
LONDON

1851

MEMORIAL OF THE
ROYAL SOCIETY OF MEDICINE

1851

SAGA HÁKONAR HÁKONAR-
SONAR HINS GAMLA

OC
SÖGUBROT MAGNUSAR LAGABÆTIRS,
NOREGS KONUNGA.

Hakon Hakonsens, kaldet den Gamles,
Norges Konges, Historie

og
et Fragment af Kong Magnus Lagabæters Historie.

HISTORIA HACONIS HACONIDÆ
DICTI GRANDÆVI

REGIS NORVEGIÆ

ET

FRAGMENTUM HISTORIÆ REGIS MAGNI
LEGUM EMENDATORIS.

QUÆ SUMTIBUS

AUGUSTISSIMI DANIÆ REGIS

FREDERICI SEXTI

AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM NUNC PRIMUM EDENDA

CURARUNT

BIRGERUS THORLACIUS,

PROFESSOR LINGVÆ LATINÆ ORDINARIUS, ATQUE ORDINIS
DANÆROGICI EQVES.

ET ERICUS CHRISTIANUS WERLAUFF,

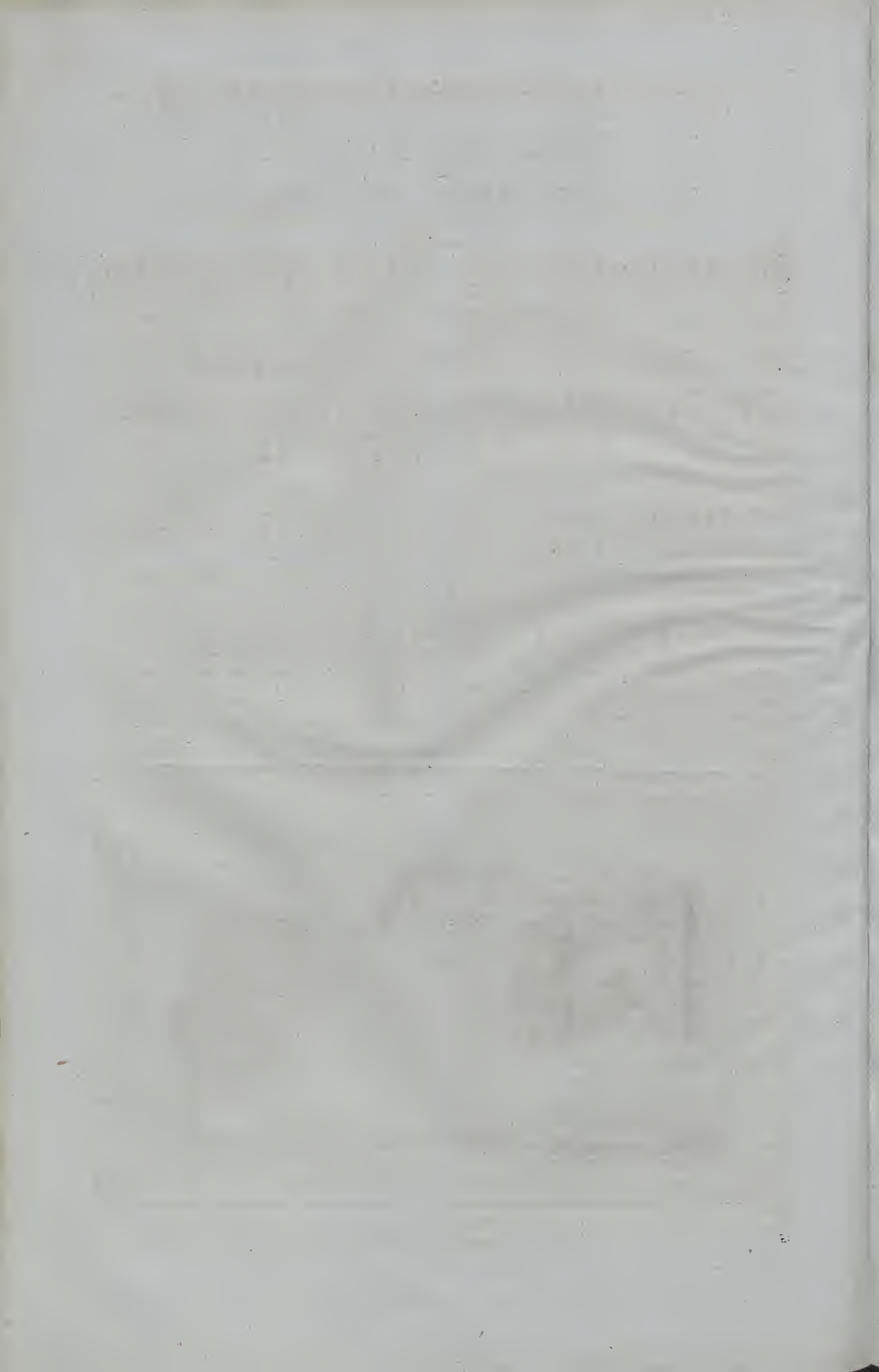
PROFESSOR HISTORIÆ ET ANTIQVITATVM SEPTENTRIONALIVM,
MAGNÆ BIBLIOTHECÆ REGIÆ A SECRETIS.

Reliquia Cœnobii Reinensis.

HAVNIÆ, MDCCCXVIII.

TYPIS HARTVIGI FRIDERICI POPP.

Fortale.

Dette Bind overgive vi Læseren R. Hakon Hakonsens, Everres Sonnenens, Historie, der nu første Gang er trykt, og, af den alt for længe siden tabte R. Magnus Lagabaters Historie, det Brudstykke, som deraf allene er tilbage. Vi forudsikke begge en kort Fortælling, hvori vi skulle stræbe at vise disse Værkers Bestaafenhed. Den første Histories Værd indsees, ved at overveje hvor udmærket en Fyrste den angaaer, Skribentens Navnkundighed, der har forfattet den, og selve Arbejdets unagtelige Fortrinlighed. Om enhver af disse Punkter skulle vi her anfere det Nødvendigste.

Saa Konger have været bedre eller lykkeligere end denne Hakon. Hans lange 46 aarige Regjering var heldbringende for Norge. Allerede hos ham som Børn viiste sig tidlige Spor til Fuldkommenheder, der lode haabe den bedste Konge. Med Modersmælk havde han inddruklet Erbhødighed for sin Farsfader Everres Minde, hvem han og, efter Historiens Vidnesbyrd, saavel i det Udvortes, som i Mandts Egenkaber meget lignede. Bevidsthed om hans Ret til Thronen, hvilken hans Modstandere ved mangehaande List søgte at berøve ham, yttrede sig, længe førend man efter Alderen skulde formode det, og indgav ham den Overbeviisning, at han ei maatte formeget betroe sig til sine Frænder. Det var denne Mandighed hos Børnet, disse Tegn til Kløgskab, blandet med Maadehold og Blidhed, der i en hei Grad vandt ham deres Hjertter, som senere lærte at kiende ham. Det er skient at læse, hvor omhyggeligen Birkebenerne, af Urefrygt for Farsfaderen, opsøgte den treaarige Dreng og bare ham i deres Favn: hvorledes de for denne dem kiære Yngling underkastede sig de meest truende Farer: hvorledes Dingene kom fra fiernere Egne, for at nyde det søde Syn af Kongebørnet, for at tage det paa deres Arme og omfavne det. Saa stor var den Tryllekraft, hvormed den ædle og gode til Thronen fødte Fyrste drog til sig og opflammede vel tankende Borgere! Hos Hakon, som Yngling og Mand, saaes en Fasthed ved de eengang rigtig fattede Beslutninger og sindig Standhaftighed, en Gudfrygtighed og Mildhed, en Redelighed i Kontrakters Holdelse og

Snild-

Præfatio.

Traditur hoc volumine Lectori Historia Suerreri nepotis R. Haconis Haconidæ, dicti Senioris sive Grandævi, nunc primum typis expressa, atque ex Historia R. Magni Legum Emendatoris, jam pridem deperdita, solum, quod inde superest, fragmentum. Utrique paucis ita præfatur, ut, quæ fuerit horum operum ratio, ostendere conemur. Priori historię magnum momentum accedit, uti ex principis, quem tractat præstantia, ita quoque ex auctoris celebritate et ex ipsius libri non inficiandis laudibus; de quibus singulis, quæ e re esse videantur, disseremus.

Rex erat Hacon, quo pauci meliores fuere, pauci feliciores. Longo, quod 46 annos durabat, imperio Norvegiam beabat. In puero jam mature se exserebant virtutes, optimi olim Regis præragæ. Cum lacte materno imbiberat avi Suerreri veneracionem, quem et corpore, teste historia, et animo representabat. Conscientia sui juris, quo adversarii ipsum multifariis-artibus privare studebant, annis fere maturior, ei persvadebat, propinquis non nimis fidendum esse. Illud in tenello virile, ea in eodem prudentiæ, moderationi ac benignitati mixtæ, indicia erant, quæ omnes propius eum cognoscentes vehementer conciliabant. Dulce est legere, quam sollicite Birkibeini, sancta avi reverentia perfusi, infantem triennem acquisiverint et in sinu gesserint; quomodo pro caro hocce pignore caput ipsi periculis vel præsentissimis objecerint; quomodo senes e longinquis locis venerint, ut regium puerum videndo oculos pascerent, ulnis gestarent et amplexarentur. Tantus videlicet fascinis bene natus bonæque indolis principis honestos cives allicit et inflammat. In juvene et viro animadvertitur ea propositi bene capti tenacitas et cordata constantia, ea pietas et lenitas, ea in foederibus fides et inge-

nia

Snildhed i passende at behandle forskellige Gennytter, som ikke kunde andet end føre Alt til et heldigt Udfald. Han forstod betimeligen at give noget efter, dog saaledes at han aldrig gav Slip paa sine Rettigheder, men bestandigen minde sine Modstandere om, at det Rige, som Inge, Philip, Skule eller andre havde tiltaget sig, var hans Fædrenervs, og at de ikke kunde anses uden dennes midlertidige Besyrrere paa hans Begne. Om hans Gudsfrugt vidne ikke blot mange af ham opførte eller istandsatte hellige Bygninger, men fornemmeligen det Gud hengivne Sind, som han baade i Modgang og Medgang udviste. Hans Lands Blidhed fremlyser af den Medebønhed, hvormed han tilgav Fiender og glemte Fornærmelser, og den Menneskefærlighed, hvormed han saa gierne skaanede de Overvundne, om end Sejeren havde kostet ham stort Tab. I Dagters Overholdelse viste han sig som Konge saa sanvittighedsfuld, at han aldrig sveg sine Løfter, og naar Fienden brod sit Ord, vilde han hellere bedrages end bedrage. Men af hans mange udmærkede Egenskaber var maaskee ingen Fædrelandet nyttigere end den seldne Klogskab og Snuhed, hvormed han vidste at behandle, virke paa, og vinde Menneskenes Hjærter. Hos nogle Geistlige fandtes et bittert og dybt indgroet Had til Sverres Æt; men dette lykkedes det Hakon, snart ved betimeligen at give efter, uden at krænke Statens Løv, snart ved at gjøre sig Modstand, naar Umstændighederne fordrede det, saa aldeles at besejre, at han enten knækkede sine meest haardnakkede Modstandere, eller tilvendte sig deres Velvilje. Efter at have deels overvundet, deels bragt paa sin Side de indvortes Fiender, satte han sig i saa stor Agtelse hos den Romerske Pave, selv en Innocents den 4, og hos alle fremmede Nationer, at de kappenvis beilede til hans Venstæb og Forbund. Saaledes løste vi, at han efterhaanden indgik Foreeninger med de Danske og Svenske, med Spanierne, den Tydske Keiser, Sultanen i Tunis og m. fl. At især hans Regierings sidste Aar bleve saa glæsende, dertil kunne vi ikke nægte, at et besynderligt Sammenstod af hellige Begivenheder meget virkede. Det s. Er. at Kong Inge levede saa kort, at Daglerkongen Philip pludselig døde, at Hertug Skule, som efter uretfærdigen at have tiltaget sig Kongenavn, opførte sig mod Forventning saa ubefindigen, og formedelse et tabt Slag pludseligen fattedes ud af sin Landsfættning, blev fanger og dræbt; dette og andet var Umstændigheder, som efter hans egen Tilstaaelse mere maatte tilskrives Forsynets

nia varie tractandi solertia, quæ non possent non omnia ad prosperum denique successum ducere. Callebat in tempore aliquantum cedere, sed sic, ut iuribus suis nunquam renunciaret, verum adversarios perpetuo moneret, regnum, quod Ingius, Philippus, Skulius vel alii tenerent, suum patrimonium esse, in quo gubernando illi non nisi ut ipsius vicarii possent considerari. Pietatem ejus testantur non solum multa: ab eo exstruere vel instaurata sacra ædes, sed precipue devotus ille Deo animus, quem et in rebus adversis et in secundis exhibuit. Lenitatem loquuntur ejus ad inimicos ignoscendum propensitas, ad injurias condonandas promitudo, humanitasque, qua victis, si vel magnis damnis victoria ipsi constitisset, lubens parcebat. In pactis servandis tanta erat Regis religiositas, ut promissis nunquam deesset, et, ubi fidem fallerent adversarii, decipi mallet quam decipere. Verum nulla forte ex egregiis ejus dotibus patrie utilior fuit, quam singularis, qua gaudebat, hominum cognitio, et prudentia, in eorum animis tractandis, palpandis atque demulcendis conspicua. Invetraverat in quibusdam clericis internecinum stirpis Suerrerianæ odium; id vero Hacon, nunc aliquantis per cedendo, sic tamen ut civitatis commodis nil detraberetur, nunc, ubi res ferebat, fortiter resistendo, adeo feliciter vicit, ut pertinacissimos adversarios vel frangeret, vel sibi conciliaret. Superatis autem vel ad suas partes traductis internis hostibus, tantam excitavit et apud pontificem Romanum, ipsum adeo Innocentium IV^{um}, et apud exteras omnes nationes, sui existimationem, ut ejus amicitiam atque in armis societatem certatim ambirent. Sic cum Danis, Suecis, Hispanis, Imperatore Germanico, atque Tunensi Soldano, vincula sensim nexuisse legitur. Ut ultimi imprimis regni ejus anni tanto splendore clarescerent, negari nequit, effectum magna ex parte esse mira eventuum prospere cadentium felicitate. Ita brevis vita Ingii, cita Philippi Baglorum regis mors, inexpectata Ducis Skulii, qui Regis titulum injuste sumserat, temeritas, subita ob infaustum prælium, animi dejectio, captivitas et occisio, res erant, quas ipse numinis magis favori,

quam

nets Godhed, end hans Planers Visdom. Men det er og vist, at Hakon ved utrætte lig Arbeidsomhed, ved sundigt Maadehold og Forsigtighed under de største Farer, foreenet med Riikhed og Landsnarvarelse, fortiente denne saa store Lykke.

Hakon's Historiefriver blev, efter Kongefønnen Magnus's Dpfordring, Sturle Thordsen, Søn af Thord, Brodersøn og Diskipel af Snorre Sturlesen. Han forfattede baade Kong Hakon's og Kong Magnus's Levnet. At fortælle denne mærkværdige Mands Stiabne, især efter Sturlunga-Saga, vilde være et meget frugtbærende Arbeide, til stor Dphlysning om mange Dele af begge her omtalte Kongers Regiering. Det mangler og ikke paa Lærde*), som kortere eller længere have udført den. Men da saadan en Undersøgelse vilde oversige en Fortales Grændser, have vi udviklet Sturle Thordsens Levnet i en særskilt latin'sk Afhandling, der er indført strax efter Forerindringen. Vi have der især fulgt nys anførte Rilde, og raabfert os med nogle lærde Dp tegnelse af den berømte Finnur Johnson, som den Ene af os havde faaet oversendt fra Island; og saaledes i Sammenheng fremfullet, hvad Islanderne berette om denne Mand. Saadan en Behandling haabe vi Sagkundige ikke vilde misbillige, da den berømte Schöning i 1ste Del af dette Kongelige Værk paa lignende Maade har meddeelt Snorre Sturlesens Levnet.

Vi henvende Os altsaa strax til Hakon Hakonens Historie, og skulle nøjere handle om dens Kilder, og Troværdighed, om den Mand, som hersker i den, om Tiden og Stedet, paa hvilke den er forfattet.

De Kilder, som Forfatteren findes at have benyttet, ere: Traditioner, offentlige Dokumenter og Diplomer, Sagaer og Sange. Fortællinger, grundede paa mundtlige Sagn, har Sturle ofte indført. Da han i flere Aar opholdt sig ved Magnus Lagabaters Hof, og stundum fulgte Kongen paa Reiser, saa er det ikke underligt, at han har ladet sig meget fortælle om Hakon Kongens Fader, som han under Forfættelsen af denne Historie flittigen benyttede. Til Exempel kan tiene, hvad der anføres i 3, 4, og 6te Kap.**). 3te Kap. siges udtrykkelig: "Da de 2de Kongebørn, Hakon og Guttorm Inges Søn gif i Ektø.

quam suis consiliis adscribendâs agnoscebat; sed æque certum est, Haconem indefesso labore, cordata moderatione et maxima inter summas difficultates circumspectione, cum fortitudine et animi præsentia conjuncta, tantum fortunæ favorem omnino meruisse.

Historiæ suæ scriptorem nactus est Hacon, filio Magno jubente, *Sturlam Thordinum*, Snorronis Sturlæi ex fratre Thordo nepotem et discipulum. Memorabilis hujus viri, qui et Haconis et Magni vitam concinnavit, fata maxime juxta Sturlunga-Sagam exponere, negotium foret valde frugiferum, quod multis vita Haconis et Magni paribus lucem haud parvam affunderet; nec desunt viri eruditi, qui brevius longiusve de ea disseruerint*). Sed cum talis disquisitio hujus præfationis limites excederet, eam speciali commentationi de vita Sturlæ servavimus, hisce prolegomenis subjectæ; in qua partim prisicos fontes, partim adversaria nonnulla manuscripta, auctore Celeberrimo Finno Johannaëo, quæ nostrum alter ab Islandia olim transmissa acceperat, consulentes, ordine exhibuimus pleaque, quæ de hoc viro Islandi consignavere. Credidimus hanc specialem opellam peritis non displicituram, cum in primo hujus operis volumine Celeberrimus Schöning idem in vita Snorronis Sturlæi fecerit.

Sic itaque mox ad Haconis Historiam conversi, de ejus fontibus, fide, indole, tempore et loco accuratius agemus.

Fontes, quibus usus cernitur auctor, sunt: traditiones, instrumenta et diplomata, Sagæ atque carmina. *Traditiones* ore circumlatæ a Sturla frequenter fuere adhibitæ. Cum in aula Magni Legum emendatoris per plures annos moraretur, et Regem in itineribus sæpe comitaretur, non mirum est, illum multa de Hacone Regis patre fando accepisse, quæ ejus historiam scripturus in usum diligenter converterit. Exemplo sunt, quæ Cap. 3, 4, 6to**). de puerilibus principis annis adferuntur. Cap. 8° diserte additur: "cum pueri Regii Hacon Haconides et

Gut-

*) B. Gr. Torfæus i Series Regum Danicæ S. 47. 49. Finnur Johnson i hans Isl. Kirkehistorie T. I. S. 210. Udgiveren af Gunnlaug's Ormstungu's Saga S. 6. Sangebek i Scriptores Rerum Danicarum T. II. S. 513. Not. a. T. III. S. 102. Suhm's Historie af Danmark T. X. S. 895.

**) S. 9. 13. 15.

*) Uti Torfæus in Serie Regum Danicæ p. 47. 49. Finnur Johannus Hist. Eccl. Islandiæ T. I. p. 210. Editor Gunnlaug'sage Ormstungæ p. 6. Langbek in Scripturis Rerum Danicarum T. II. p. 513. a. T. III. p. 102. Suhmii Historie af Danmark T. X. p. 895.

**) Pag. 5. 9. 13. 15.

Skolen, håndtes mange Ting imellem dem, som her ikke ere optegnede... Du mundfuge Sagns Benyttelse kunne vi et tvivle, naar vi, følgende Kongefornen og sneedakte Bierge, under Hunger og Tørst, lase: hvorledes han, omtumlet i mange Farer paa Reiser, og manglende al Føde, maatte bide paa en optværende Jisfump; hvorledes han i sit ste Aar afskaffede Baglerne en Ahnelse om, at de intet Gødt havde at love sig af denne Dreng, og brugde det pudfuge Udtryk, der siden hos Birkebenerne gik fra Mund til Mund: "Lader os binde Smorret, saa hyder Kongefornen... hvorledes han formislkede den gamle Birkebener Helge, der stodte Barnet fra sig, vred over, at Kong Unge og Hakon Jarl paa Drotting havde frademt ham sit Nige; han gav nemlig ved disse Tridrige Svar: "Dommen er ughblig, thi de vare ikke tilfiede, der skulde vaage over min Det,, og da Helge spurgde, hvem han meente ved disse Talsmand, gienmaade Drengen: "Det er Gud, og Maria, og den Hellige Kong Oluf, dem har jeg overgivet min Sag, og de vilse nok paafsee mit Liv... Diplomer og offentlige Documenter paaberaabes ofte, og det saaledes, at det er aabenbart, at Skribenten har havt dem for Dine. Saaledes anføres i 15de Kapitel Breve fra Lehnsmændene i Gulethingslaget og fra den udvalgte Biskop Havard, hvori de tilkiendegave, at de efter Unges Død ikke vilde erkjende nogen for lovlig Konge, uden Sverres Sonnesen Hakon; i 9de Kapitel omtales et Dokument udstædt af Kong Hakon og Skule Jarl om Landets Deling; i 28de Kapitel antydes de Papirer, der indeholdt en Forening mellem Kong Hakon i Norge og Christophør af Danmark om de Fornærnelser, som Norske og Danske gjensidigen havde tilføjet hinanden; i 31te Kapitel indføres det Dokument, hvorved Islanderne forbandt sig at betale Kong Hakon Skat. Ved ethvert af disse Breve *) bemærkes, at de under offentlig Authoritet vare forfattede og med Segl tilbørligen forsynede.

Ogsaa findes tydelige Spor til Islandske Sagaer, som Forfatteren har benyttet. I det 22de Kapitel **) hvor Kong Hakon vil ommuntre sine Folk til at de skulle vise sig kække i det i Henseende til Kongeværdigheden afgjorende Slag mod Hertug Skule, der havde tilsegnat sig Niget, lægger Kongen dem Forællingen paa Hierte om Bonden, der ansprode sin Son med følgende Tale: "derfom du v dste, at du skulde doe i Striden, hvorledes vilde du da opføre dig? Han svarede, hvad skulde jeg vel andet giere, end stride paa det tapperste, og da doe med Vre? Men,

Guttormus Ingii fil. scholam simul frequentabant, evenere multa, quæ hic non sunt exposita. De orali traditione dubitare non possumus, quando, infantem per montium nives, famem inter et sitem sequentes, legimus: quomodo ille in multifariis viæ periculis, omnibus alimentis destitutus, glaciem liquescentem momorderit; quomodo quinquennis Baglis hocce præsigium expresserit: "ab isto puero nobis nil boni erit expectandum,, vel putidum illud eloquium protulerit, quod Birkibeinorum ore dein frequentabatur: "ligemus butyrum; sic jubet puer Regius;,, quomodo idem Helgium Birkibein, qui ipsum a se repulsem, iratus, quod in comitio Eyrensi Rex Ingius Comesque Hacon cum suo patrimonio defraudassent, lepido hoc responso demulserit: "irritum erit id iudicium, cum non adesset, qui meis commodis invigilaret,, quærentique: quos vero tu vindictæ commemoras? regesserit: "sunt Deus, et sancta Maria, sanctusque Rex Olafus: illis res meas demandavi, illique prospiciat, nequid res mea detrimenti capiat,, *Diplomata et instrumenta publica* sæpius allegantur, et quidem ita, ut luculenter pateat, scriptorem ea ob oculos habuisse. Sic Cap. 15 laudantur literæ præfectorum ex territorio Gulensi, et Havardi Episcopi designati, quibus significabant, se post mortem Regis Ingii nullum alium quam Haconem, Suerreri nepotem, Regem legitimum agnituos; Cap. 98 commemoratur charta, a Rege Hacone et Comite Skulio de terræ divisione consignata; Cap. 280 allegantur literæ, continentes pacta, inter Haconem et Christophorum Daniæ Regem inita de injuriis, quas Dani et Norvegi sibi utrinque intulerant; Cap. 311 inseritur instrumentum, quo Islandi ad tributa Regi præstanda se obligaverant. De singulis hisce chartis *) diserte assertur, quod publice scriptæ sigilloque rite munitæ fuerint.

Luculenta quoque sunt *Sagarum* Islandicarum ab auctore in usum conversarum vestigia: Rex Hacon capite 229do **), suos cohortaturus, ut in proelio, quo cum Duce Skulio, regnum sibi vindicante, de rerum summa certandum esset, strenuos se gererent, animis eorum admovent narrationem de colono filium sic stimulante: "si scires in pugna tibi moriendum esse, qualem te gereres? Respondit ille, quid agerem, nisi ut fortissime pugnans decora morte obirem. Quid vero, inquit pater, si scires te incolumem inde dis-

*) S. 24. 100. 309. 351.

**) S. 243.

*) Pag. 24. 100. 309. 351.

**) Pag. 243.

Men, sagde Faderen, hvad om du vidste, at du skulde slippe med Livet derfra? Ja da, giennemlede han, burde jeg end mere vise mig modig. Vi see, tilfjødte Kongen, at eet af tvende Tilfælde er aldeles nødvendigt; et tredje gives ikke... Der er neppe Tvivl om, at Forfatteren, skönt han har hørt dette som et mundtligt Sagn ved Kong Magnus's Hof, dog her har nedskrevet det efter Sverres Saga; thi der findes det næsten med de samme Udtryk. I det 29de Kap.), hvor Gisfús Jarls Dpforsel i Island omtales, anføres disse Ord: "om Jarlens Forhandling med Islænderne haves mange Beretninger... Dadet er vist, at Sturle Thorsen er den første, der har forfattet Sturlunga-Saga (skönt maaskee kortere end den vi nu have), saa er det rimeligt, at samme Sturle, i det han blandt Hakons Bedrifter omtalte haans Bestræbelser for at bringe Island under sit Herredømme, indførte her en fra Sturlunga-Saga hentet kortere Fortælling om de Begivenheder, som der udførligere vare udviklede. Inge Bardsens Saga, enten i en vidtløftigere Recension, som P. Clausen, den Norske Konge-Kronikes Danske Udgiver, synes at have brugt, men som nu er fortabt, eller i en kortere, hvilken vi efter Haandskrifter have udgivet, i 4de Bind af dette Værk, paapeges ustridigen i 10de Kapitel**) af Hakons Saga. Drene ere disse: "Kong Inge var vred paa Thronderne, fordi de havde nægtet ham Leding og anden Skat. Det kom til et Slag paa Raunathing, som der staar skrevet i hans Historie... Alle Baglernes Bedrifter, lige fra Aar 1196, da dette Partie stiftedes, til A. 1217, da det ophørte, synes at have været forfattede i et eget Værk kaldet Bøglunga-Sagarne. Denne Historie, der neppe andensteds omtales, nævnes udtrykkelig i Haandskriftet af Hakons-Saga No. 42 i det 1ste Kapitel***), hvor det hedder: "Efterat Hakon Sverresen een Vinter havde regieret i Norge, drog han om Sommeren til Landets sydlige Egne, efter det, som findes skrevet om ham (i Hakon Sverresens Saga). Om Høsten opholdt Kongen sig i Sarpsborg. Der levede et Fruentimmer med ham ved Navn Inge, uden at nogen vidste det. Følgende Vinter døde Hakon; og da blev Gutorm valgt til Norges Konge og Hakon Galin til Jarl, som det berettes i Bøglunga-Sagarne... Om denne Saga tie de øvrige Haandskrifter.

Skaldeqvad ere jævnlig indførte i vor Historie. Baade Kong Hakon og Hertug Stule

cessurum? Tum vero, inquit ille, fas erat fortissimum me præbere. Atqui, subjecit Rex, videmus, necessarium esse alterutrum, nec tertium quid datur., Vix est dubium, licet in aula Regis Magni fando acceperit, hic tamen ex *Saga Suerreri* exscripserit; ibi enim illa totidem fere verbis inserta legitur. In capite 297*), ubi Gissuri Comitis in Islandia negotia referuntur, hæc leguntur verba: "ero frá vidskiptum Jarls ok Islendinga margar frá-sagnir, o: de Comitibus cum Islandis negotiis multæ circumferuntur relationes.. Cum certum sit, Sturlam Thordium primum *Historiæ Sturlungorum* (sed brevioris forte, quam qualis nunc habetur) concinnatorem fuisse, probabile fit eundem Sturlam, dum inter res ab Hacone gestas ejus conamina Islandiam sub suam ditionem vocandi memoraret, horum eventuum, a se in Sturlunga-Saga uberius commemoratorum, breviori expositionem inde petitam hic inseruisse. *Sagam Inggii Bardida*, sive ex recensione longiori, qua usus videtur P. Clausen Danicis Chronicæ Norvegicæ editor, sed nunc deperditâ, sive ex contrariâ, quæ in 4to hujus operis Volumine ad Codicum fidem a nobis publicata est, in capite Haconar-Sagæ 10mo**) allegari nemo diffidebit. Verba hæc sunt: "Rex Inggius Thrandis succensebat, quod militaria aliaque tributa ei denegaverant. Res ad conflictum venit in comitio Raumensi, uti in ejus Historia scriptum est (*sem ritat er i saugo hans*). Omnia Baglorum gesta ab anno inde 1196, quo orta est eorum factio, ad a. 1217, quo eadem desit, enarrata fuisse videntur in singulari opere Historiæ *Bøglungorum* dicto. Hanc historiam, cujus mentio vix alibi facta, discrete nuncupat Codex Sagæ nostræ 42 in Capite 1mo***), ubi hæc habentur: "Cum Hacon Suerrerides una hieme Norvegiam rexerat, æstate ad meridionales terræ partes tetendit, juxta ea quæ de illo scripta sunt (scilicet in Saga Haconis Suerreri filii). Autumnus Rex Borgæ (Sarpsbøugi) moratus est. Ibi cum illo, nemine conscio, femina erat nomine Inga. Sequenti hieme decessit Hacon, tumque Gutormus Rex Norvegiæ creatus est, atque Hacon Galin Comitis dignitatem accepit, uti in *Bøglunga-Sagis* scriptum est (*estir því sem segir i Bauglunga-Saugum*). Cæteri Codices de hac Saga tacent.

Carmina Historiæ nostræ frequenter inserta sunt. Habuit et Rex Hacon et Comes Skuli

*) S. 337. **) S. 17.

***) S. I. Varianten c.

*) Pag. 337.

**) Pag. 17.

***) Pag. I. in variante lectione Lit. c.

Skule havde efter den Tids Skik Skalde ved deres Hof, der undertiden fulgte dem paa Reiser, og skulde besyngede deres Bedrifter. Af Kong Hakons Skalde forekomme Sturle Thordsen, Oluf Hvitaskald, og Gissur Thorvaldsen. Sklent Sturle mindre var Hakons end Magnus Lagabæters Klient, skulde vi dog først tale om ham, da han i sin Hakons Saga har indført den største Deel af de 2 Sange, han havde forfattet til Kongens Vere. Disse ere Hakonarqvida og Rafnsmál. Det første, forfattet medens Hakon levede, kan ei være ældre end Aar 1249, da det besynger den Reise, som Kongen i bemeldte Aar foretog til Gotha-Elven*). Her blev et Giftermaal afslutt mellem Kongens Søn Hakon den Unge og den Svenske Jarl Birgers Datter Richiza. Hakonarqvida giennemgaaer da Kongens Bedrifter lige til dette Aar. Den Rafnsmál, som besynger Kongens Tog til Skotland, maa være forfattet efter Hakons Død. Thi alt hvad der fortælles, foregik i Sommeren og Efteraaret 1263. Men inden samme Aars Udgang døde Kongen; saa at en i det enkelte saameget gaende Fortælling ikke tidligere kunde komme Digteren, som da nyelig havde naaet Norge, for Dre. Vi formode, at anførte Digt er forfattet A. 1264 for at behage Kong Magnus Hakonsen. Begge Sange, af hvilke der i Hakons Saga findes adspredte Stropher, findes hver for sig sammensatte til et sammenhængende Heelt i en Samling af gamle Qvad, frevet med Arne Magnussens Haand, der glemmes paa Kjöbenhavns Universitets Bibliothek. Denne Bog tiener til fuldkommere og rigtigere at fremstille Begivenhedernes Forbindelse**). Om Oluf Hvitaskald have vi selvlighedsvis tale i Sturles Levnet. De Stropher af ham, vi hist og her træffe i Hakons Saga, ere alle fremte til Kongens Priis. Det kan da ikke omtvirkes at han var Kongens Skald; og da meere de lyffelige Tildragelser af ham ere besyngne, saa er det sandsynligt, at han har forfattet et udførligt og sammenhængende Berømmelsesdigt om Hakon***). Af Gissur Thorvaldsen anføres ikke uden 4 Linier om den 6 Dages Stiftstand som Kongen tilfod de Danske, da han med en talrig Flaade havde nærmet sig Siellands Ryster og lagt sig i Nefshaledybet, for at afvinge Kong Christopher Fred. Vi tage ikke Feil, naar vi troe, at denne Skald efter Kongens Billie har fulgt med paa dette

Skulius more istius ævi poetæ, itinerum interdum socios, qui ipsorum res gestas decantarent. Ex variis Haconii additiis occurrunt Sturla Thordi, Olaus Hvitaskald et Gissurus Thorvaldi filius. De Sturla, licet Haconis minus quam Magni Lagabæteri cliente, primo dicemus, cum is suæ Haconar-Sagæ longe maximam partem intexerit duorum carminum ab ipso confectorum in Regis honorem. Sunt ea *Háconarqvida* et *Rafnsmál*. Prius vivo Hacone factum, anno 1249 antiquius esse non potest, cum iter Regis hoc anno ad Gothabin susceptum*) canat. In isto itinere pactæ sunt nuptiæ inter filium Regis Haconem juniorem et Birgeri Sueciæ Comitis filiam Richizam. Usque ad hunc annum Hakonarqvida res gestas Haconis persequitur. Oda *Rafnsmál*, Regis expeditionem ad Scotiam exponens, post Haconis mortem concinnata esse debet. Quæ enim hic narrantur, omnia anni 1263 æstate et autumnino gesta sunt. At intra ejusdem anni finem Rex decessit, adeo ut tam explicita rerum narratio ad aures poetæ, in Norvegiam tum nuper delati, pervenire non poterit. Poëma igitur laudatum, in Magni Regis, Haconidæ, gratiam a. 1264 compositum arbitramur. Utrumque poëma, cujus strophæ in Haconarsaga dispersæ sunt, ad unum et continuum tenorem redactum reperitur in libro Arnæ Magnæi manu scripto, quem servat bibliotheca Universitatis Havniensis, collectionem carminum veterum continente; qui liber nexui eventuum plenius atque rectius representando inservit*). De *Olo Hvitaskald*, in Sturlæ vita obiter diximus. Quæ in Haconar-Saga passim leguntur ejus strophæ, Regis laudem omnes deprædicant. Hinc ambigi non potest, eum poetam fuisse Regium; et cum felicissima plerumque eventa ab eo sint decantata, vero simile est, carmen encomiasticum sat longum et continuum eum de Hacone composuisse. Ex *Gissuro Thorvaldi* filio nonnisi quatuor lineæ afferuntur***) de induciis per sex dies ab Hacone concessis tum, cum Rex numerosam classem ad litora Daniæ applicuisset, ut pacem Christophoro extorqueret. Non valde fallimur, si hunc vatem splendidæ ad Daniam expeditionis comitem ejusdemque dein canto-

rem

*) E. 295. Kap. 267.

**) Begge Digte ere udgivne med Latinsk Oversættelse og Fortælle af Skulle Th. Thorslacius i det Dødt Specimen af Antiquitatum Borealanæ Observationes Miscellanæ, Havn. 1780, 8vo.

***) E. 329. Kap. 293.

*) Pag. 295 Cap. 267.

**) Editum est utrumque carmen cum versione latina et præfatione a S. Th. Thorlacio in *Antiquitatum Borealanæ Observation. Miscellan. Spec. 2*, Havniæ 1780. 8vo.

***) Pag. 329. Cap. 293.

dette glimrende Tug til Danmark og siden besjunge det. Endelig har det 182de Kap. en Strophe af en ubenævnt Digter, der beskriver, hvorledes Skule Jarl, mellem hvem og Kongen Misforstaaelse begyndte A. 1233, under hans Foretagender mod Hakon, engang maatte tage Flugten, forladt saavel af sine Hirdmænd, som af de Danske Tropper. A. 1228 havde nemlig Skule besøgt den Danske Konge Valdemar, og efter Afstale med ham synes han i Danmark at have leiet den Hær, der nu forlod ham, skönt det sidste i Historien ikke er optegnet. Det er altsaa naturligt at antage, hvad det strax hosfæiede Vers af Oluf Hvitafskald deuden gjør rimeligt, at ogsaa denne ubenævnte har været Kongens Skald.

Som Skule Jarls Skalde indføres følgende: Snorre Sturlesøn, Gudmund Oddsen, Snæfoll, og Jargeir, af hvilkes ligesom og af en og anden uavngiven Digtets Vers, stundum nogle ere indflettede i Historien. Maaskee vare den saare tidlige Alder, i hvilken Kongen bestoog Thronen, og Skules Anseelse, der fornemmelig troedes at have Magten, Aarsag i, at der længe vare flere Skalde ved Jarlens end ved Kongens Hof. Af Snorre lase vi i alt 4 Stropher^{*)}, der samtlige vidne om hans Hengivenhed for Skule. De 3 besjunge et Vedderlag, som Jarlen havde tilføiet Ribbungerne; ved den 4de er den Markværdighed, at den er forfattet paa Stedet efter Skules Befaling, for at anstille en Sammenligning mellem Gaut, som troedes at have tilstet Splid mellem Kongerne Hildebrand og Ding, og den Gaut, som nu udfaaede Veddragt mellem Hakon og Jarlen. Vi bør ikke forie, at baade Flatsbogen og den Skalfholtske Eoder ved de 2 i 74de Kap. indførte Stropher lase Sæuin Sturluson i Háttatali iste- det for Snorre Sturlesøn; men dette er vist en Skrivfeil, thi de andre Stropher, der findes i 75de og 194de Kap., ligne hine gaudse baade i Behandling og Versfaart; saa at vi ikke tage i Betænkning med det Friisfke (det bedste af denne Historie) og andre Haandkrifter, at tilskrivte Snorre Sturlesøn de i 74de Kap. indførte tvende Stropher. Gudmund Oddsen kaldes i 59de Kap. **) udtrykkelig Jarlens Skald. If han var en Islænder, viser den did satte Strophe, hvoraf sees, at han, som hans Landsmænd, var angstelig over det Tug imod Den, som Jarlen havde besluttet at foretage, men hvilket Kongen ifølge sin misde Tænkmaade færaandede og sik afsørged. Naar Snæfoll i en Strophe forekomende i det 208de Kap.***) der handler om den Varbelgerne af Hakon til-

rem Rege volente fuisse arbitramur. *Anonymi* denique *poëta* stropha Cap. 182 describit, quomodo Comes Skulius, quem inter et Regem a. 1233 simulataes oriri coeperat, aliquid adversus Haconem moliens fugere coactus fuerit, et a satellitibus suis, et a Danis desertus. Nimirum a. 1228 Skulius Valdemarum Daniæ Regem adierat, et ex pacto cum hoc Rege inito videtur tum copias eas conduxisse, quæ nunc eum desitebant, licet in historia id non consignatum sit. Fert ergo res ipsa, et svadet versus Olai Hvita-skald ibidem subjectus, ut hunc quoque anonymum poetam fuisse Regium autememus.

Cientes Comitis Skulii inducuntur hi poetæ: Snorrius Sturlonides, Gudmundus Oddi fil., Snækol arque Jargeir, ex quibus, et uno alioque vate non nominato, versus identidem historiæ intexuntur. Faciebat forte et Regis, cum in regnum evehebatur, peritiam, et Skulii, penes quem regimen præcipue fore crederent, auctoritas, ut diu plures in hujus, quam in Regis aula, vates numerarentur. Ex *Snorrio* 4 omnino strophæ *) leguntur, quæ omnes additum Skulio animum restantur. Tres cladem canunt a Comite Ribbungis illatam; quarta id habet memorabile, quod jussu Skulii ex tempore composita est, ut comparationem institueret inter Gaudium, qui Reges Hildetannum et Ringium invicem abalienasse credebatur, atque illum Gaudium, qui nunc Haconem inter et Comitem Skulium simultarum semina spargebat. Nec reticemus, quod et Codex Platycensis et Skalholtensis in duabus strophis capiti 74° inseritis, pro Snorrio legant *Sæuin Sturluson i Háttatali*, sed scriptiois certe vitio; nam cæteræ strophæ, quas Cap. 75 et Cap. 194 habent, et tractationis et versuum tenore illis prorsus similes sunt, ut non dubitemus, cum optimo Historiæ Codice, nempe Friisiano, alisque, Snorrium in Cap. 74° versibus agnoscere. *Gudmundus Oddi* fil. in Cap. 59°**) *poëta* Comitis discrete appellatur. Islandum eum fuisse stropha ibi apposita restatur; pater illum cum cæteris popularibus anxium fuisse de expeditione, quam adversus insulam suscipere Comes constituerat, sed quam Rex pro sua moderatione dissuasit atque amolitus est. *Snækollus* quando in stropha inserta Cap. 208°***) (ubi agitur de incolunitate capris Varbelgis ab

Haco-

*) Kap. 74. C. 77. Kap. 75. C. 78. Kap. 194. C. 200.

**) Kap. 59. C. 61.

**) C. 219.

*) Kap. 74. Pag. 77. Cap. 75. p. 78. Cap. 194. Pag. 200.

**) Cap. 59. Pag. 61.

**) Pag. 219.

faaede Fred og Sikkerhed) beslager sig over, at han af Fienden var slæbt hen til Bergen til Kongen, saa viser han sig som en utvetydig Tilhænger af Skule Jarl. Jatgeir, hvem een Stroffe tilskrives, kan med største Ret kaldes Jarlens Skald, da han baade har besunget hans Bedrifter, og selv deeltaget i disse: vi læse om ham, at han hidrog til Ribbungernes Næderlag^{*)}, at han en Gang blev af Jarlen givet Kong Hakon til Gidsel^{**)}, og en anden Gang sendt af ham til Sverrig i politisk Verende^{***)}. Det synes og at han af Skule blev sendt til Danmark, da denne vilde tiltage sig Kongeværdigheden; vor Historie giver Bink derom, naar den i 243de Kap., der handler om hvad Indtryk Skules Død gjorde paa Kongen, beretter, at Bjarne Moses Søn i Kiøbenhavn ombragde Jatgeir. Om Skules uanngivne Skalde behøve vi ikke at være vidtløftige, da man intet veed om dem. En saadan var den, af hvem een Stroffe haves ved Enden af 70de Kap.^{****)}. Til sligt et Vers horte og disse Linier: "Druen sad paa Klippen; altd gnie de paa samme Stræng: Druen sad paa Klippen, som Jarlen, da han offentlig blev anlagt af Kongen, i Forsamlingen anførte for at udlee sine Modstandere, der bestandig gientog de samme Beskyldninger imod ham, skönt disse, som han paa-fod, ikke vare grundede paa guldige Beviser.

Da enhver Historikers Troe og Ardigthed bør bedømmes deels efter indvortes, deels efter indvortes Mærker; og da hine fornemmeligen bestaae i Dvereenstemmelse med indenlandske eller udenlandske Vidners Udsagn, disse derimod afhænge af det Fortællingen selv paatrykte Præg, saa skulle vi strax tale om de første, men de sidste skulle i naturlig Orden føre os til at vise Skriftefs Land.

At Hakons-Saga stemmer overeens med andre Islandiske Historier, s. Er. Sverres Saga, Inge Bardsens Saga og Sturlunga-Saga, have vi meligen seet; dog vilde vi nu ikke beraabe os derpaa, da de to første kunne betragtes som Forkatterens Kilder, men Sturlunga-Saga har for største Deel Sturla til Forkatter, og det altsaa ikke er at undre over, at denne stemmer med sig selv. Men tage vi saadanne Sagaer, hvor Indholdet er hentet fra Hakon Hakonsens og Skule Jarls Hof, saa kunne vi til Er. anføre Aron Hiorleifsons Saga, hvor Skildringen af det Norske Hofstid aldeles bekræfter Sturlas Fremstilling^{*****)}. Det samme giel-

Hacone concessa) conqueritur, quod ab hostibus Bergas ad Regem misere tractus fuerit, non ambiguum Comitibus Skulii clientem se prodit. Jatgeirus, cui auctori una stropha ascribitur, tanto rectius tanto Skulii appellari poterit, cum et res ejus gestas cecinerit, et earum pars ipse fuerit; nam legitur Ribbungorum stragem adjuvisse^{*)}; legitur a Comite Haconi ceu obses datus^{**)}, et ad Sueciam cum politicis mandatis missus^{***)}. Videtur quoque, tum cum Skulius Regios honores sumebat, ab eo ad Daniam ablegatus fuisse; id innuit historia nostra, cum in Cap. 243^{io} (quod de morte Skulii Haconi puniata agit) refert Biarnium Mosis filium Hafnic Jatgeirum occidisse. De *anonymis* Skulii poetis haud opus est longe disserere, cum de illis nil compertum habeamus. Talis est, cujus una stropha capiti 70mo ****) subjungitur. Tale est carmen illud: "Sedebat in saxo aquila, eadem omnes chorda aberrant: sedebat in saxo aquila, quod Comes a Rege publice accusatus in concione adfert ad irrendos adversarios, qui eandem semper crepabant adversus ipsam criminationes, sed idoneis, ut ille quidem contendeat, argumentis non munitas.

Cum *fides* cujuscunque historici dijudicari debeat ex notis partim externis, partim internis; cumque illa praecipue posita sint in convenientia cum testium sive domesticorum sive exterorum aequiis, hæc vero ex characteribus ipsi relationi impresso dependeant, de prioribus mox erit dicendum; posteriores autem ad indolem libri ostendendam nos ordine ducent.

Congruere historiam nostram cum aliis *historiis Islandicis*, uti Saga Suerreri, Saga Ingii, et Sturlunga-Saga, nuper vidimus; sed illas nunc non allegabimus, cum duæ priores ceu auctoris fontes considerari possint, historia vero Sturlungorum ab ipso Sturla fuerit inchoata, auctoremque secum ipso consensisse non sit mirum. Sed si tales Sagas sumimus, quarum argumentum ex aula Haconis Haconidæ et Comitibus Skulii peitum est, compellare exempli causa possumus *Sagam Aronis Hiorleifsdæ*, in qua ea, quæ de vita Norvegorum aulica afferuntur, picturam Sturlæ prorsus confirmant^{*****)}. Valet idem de

Anna-

*) Kap. 75. S. 78.

**) Kap. 187. S. 193.

***) Kap. 216 S. 225.

**) S. 72. 73.

*****) Jfr. Brudstykke af Aron Hiorleifsons Saga 86, om det Norske Hofstid i det 13de Aarhundrede, oversat

*) Kap. 75. Pag. 78.

**) Kap. 187. Pag. 193.

***) Pag. 216. Pag. 225.

****) Pag. 72-73.

*****) Jfr. Brudstykke af Aron Hiorleifsons Saga, om det norske Hofstid i det 13de Aarhundrede, oversat af det gamle

gielder om de Iſlandſke Annaler, der tiene til at forſtaa og oplyſe vor Hiſtorie, ligesom denne til hinc. Her komme iſær de ſaakaldte Kongelige Iſlandſke Annaler i Betragtning, der gaae til Aar 1341, og ere efter et Membran aftrykte og forſynede med ypperlige Noter af Langebek i Scriptores Rerum Danicarum*). Skient Annalerne hiſt og her maaſkee rigtigere beſtemme et og andet enkelt Aar (hvorum vi henviſe til den af os forfattede udførlige Chronologie, ſom her er indført foran Hiſtorien) ſaa ſamſtemme begge dog i det Hele meget vel. Underſøgelsen, hvorledes Hakons Saga forholder ſig i Henſeende til den Danſke Hiſtorie, er her overflødig, da vor hæderverdige Suhm med utrættelig Nøiagtighed har i 9 og 10de Bind**) af ſit ſtore Værk drøftet alt didhørende; og deſuden have de fortiente Lærde H. Kall og N. Nyerup ved, efter Suhms Død at beſørge diſſe Bind til Trykken, forſynet hvætt af dem deels med ſcarpsindige og indholdsrige Noter, deels med en Mængde oplyſende Dokumenter. Men vi bør ikke forbigaae, hvor ſtort et Lys Hakons Hiſtorie henter fra de Norſke Diplomer, forfattede deels paa Latin, deels i det Skandinaviſke Sprog, ſom ved Høivelſ. Dr. Etatsraad G. J. Thorkelins Omſorg ere udgivne i det Annamagnaniſke Diplomatarium***), i dets 2den Deel. At giennemgaae alt dette i det Enkelte, vilde være os alt for vidt; men man behøver kun at ſammenligne det 333te Kapitel i Hakons Saga, der handler om Kongens velgiørende Indretninger, med Side 20 til 47 i det anførte Bind, for at overbeviiſe ſig om, at diſſe Sider afgive ſaa at ſige en heel Kommentar til hiint, og det paa ſaadan en Maade, at de viſe begge Værkers fuldſomme Harmoni.

Freemmede Vidner om den Troeværdighed, hvormed Sturla har ſkrevet ſin Hiſtorie, haveſ temmelig mange. Seer man ſig om blandt Engeliſke, Skotiſke, Italieniſke, Spaniſke Skribenter, ſaa beviſe de nokſom hans Sandhed. Dog maa man tilſtaa, at han i at udviiſe Handſeter med Udenlandſke baade er i det

Annalibus Islandicis, qui hiſtoriae noſtrae, uti hæc viciffim illis intelligendis et illuſtrandis inſerviunt. In cenſum hiſ maxime veniunt Annales Islandici Regii ad annum 1341 pergentes, qui ex Codice membranaceo expreſſi notisque egregiis inſtructi habentur in Langebekii Scriptoribus Rerum Danicarum*). Licet iſti annales hic et illic annuum forte rectius auctore noſtro conſtituant (qua de re Lectorem aſſegamus ad Chronologiam uberiorem Sagæ noſtrae præmiſſam), univerſe tamen bene conſpirant. Quomodo Haconar-Sagæ relationes *Hiſtoriae Danicae* congruat, inquirendi otium nobis fecit venerandi Suhmii diligentia, qui in Voluminibus magni ſui operis IX^{no} et X^{no}**) omnia huc pertinentia accuratè excuſſit, ſollersque virorum præclarorum A. Kallii et R. Nyerupii ſedulitas, qui, dum iſta Volumina poſt Suhmii mortem edenda curabant, multas et notas et inſtrumenta quæ huc faciunt ſingulis Tomis ſubjecerunt. Verum præterire non debemus, quantam lucem Hiſtoria Haconis foeneretur a *diplomatiſtis Norvegicis*, nunc Latino nunc Scandinavico ſermone publicatis, quæ cura G. J. Thorkelini Viri Perilluſtris, Diplomatarii Arna-Magnæani***), Volumini 2do, inſerta ſunt. Per ſingula eundo hæc perſequi nunc nimis longum foret; ſed opus eſt modo caput Sagæ noſtrae 333^{ti}um, quod ſalubria Regis inſtituta exponit, cum paginis laudati Voluminis 20 ad 47ma comparare, ut pateat, has integrum velut commentarium ad illud præbere, et talem quidem, qui plenum utriuſque operis conſenſum oſtendat.

Exteri teſtes fidei, qua Sturla hiſtoriam compoſuit, ſatis multi habentur; ſive enim Anglos et Scotos, ſive Italos, ſive Hiſpanos ſcriptores circumſpicias, Sturlæ veracitatem omnes comprobant. Fatendum tamen, eum in exterorum negotiis explicandis, uti omnino

partio-

ſat af det gamle Skandinaviſke ved Prof. P. E. Møller, i Skandinaviſke Seliſtavs Skriſter, 1814. I Hefte C. I. 37.

*) Hafniæ 1774. Fol. Volum. III. S. I. 139.

**) Suhms Hiſtorie af Danmark fra 1202 til 1241, 9de Tom. Køn. 1808, (ved H. Kall) og fra 1241 til 1286 10de Tom. Køn. 1809, (ved N. Nyerup), 4to.

***) *Diplomatarium Arna-Magnæanum*, ed. G. J. Thorkelini, Tom. 1 og 2, Havniæ 1786, 4to.

gange Skandinaviſke, ved Profeſſor P. E. Møller, in Scriptis Societatis Scandinavice 1814. I Hefte, Pag. 1-37.

*) Hafniæ 1774. Fol. Voluminè III. Pag. I-139.

**) Suhms Hiſtorie af Danmark fra 1202 til 1241 IXde Tom. Køn. 1808, (ved H. Kall) og fra 1241 til 1286 Xde Tom. Køn. 1809, (ved N. Nyerup), 4to.

***) Titulus eſt: *Diplomatarium Arna-Magnæanum exhibens Monumenta diplomatica, hiſt. atque jura Danicæ, Norvegicæ, et vicinarum regionum illuſtrantia*. Ex bibliotheca legati Arna-Magnæani edidit *Grimus Johannis Thorkelini*, T. 1 et 2. Havniæ 1786, 4to.

i det Hele meget sparsom, og tillige ikke ganske uden Feiltagelser, dog saaledes at disse ikke skade hans Dygtighed som Fortæller. Lette- ligen tilgive vi ham, om han ikke altid med lige Slæppehed har giennefmæret Politikkens Frgange, der ofte fordre meer end Faltespyn; men allevegne (kunne vi dog befindne, at han ikke blot har vist Sandhedsfiærlighed, men og sæd- vanligen anført saameget, at man derved kan ledes til at indsee Begivenhedernes sande Sam- menhæng. En glæde her i de Forsaandlinger med Hakon have været flere, end de, Sturle om- taler. Kongen indgik f. Ex. A. 1217 med Eng- lands Konge Henrik den Tode et Freds- For- svars- og Handels-Forbund^{*)}, som vor Forsæt- ter ei ommalder, da han, som det synes, har været mere opmærksom paa hans senere, end paa de første Regjeringsaar. Hvad her berettes Den Mann angaaende, stemmer, skiont forte- ligen fortalt, saavel med *Urtidsskæer* hos *Ny- mer*^{**)}, som med *Manns Krenike*^{***)}. Hakons Fug mod Skotland Aar 1263, hvilket Hakons- Saga udførligen fortæller, beskrives, med Ud- tagelse af en og anden ubetydelig Feiltagelse i *Havne*^{****)}, saaledes, at de Skotte's Skriben- ter oerhovedet dermed ere eenige. Hvoresdes Kong-Hakon unddrog sig fra det Korsfug, hvor- om han havde givet Paven Haab, kan man ikke uden Følge- Slutninger udsle af Hakons Saga. *Matthæus Parisiensis* udkviler det tydesigere i sin *Englands Historie*^{*****)}. Denne Mand, der i Sligt fortæner saameget mere Tiltro, som han selv havde været i Norge, og havde refor- meret Norske Klostre, befindes om disse, som om nogle andre kirkelige Anliggender, underti- den omstændeligere end Sturle, men beskriv- ker tillige Sandbrøden af demnes Sfferretning- ger, selv i deres Korthed. Hvor begiærligen Rom's Paver beilede til Hakons Venkab, især siden han efter Skules Dvervindelse haldigen havde dæmpet de i Riget herskende Partier, er klart af vor Historie; Heri Pave-Breve, der findes indførte saavel i nye omtalte Diploma- tarium, som i *Subus Historie*, vidne det samme. Men Grunden hertil, som foruden Hakons Navnkundighed maa seges i den Tyd- ske Keisers og Pavens gienfidsige Avind, hvor- for Enhver af dem søgte at drage Hakon paa sit Parti, har Sturle ei anført; maa skee fordi han ansaae det klogt at tie herom, især da der dog om Friherk og Innocent's var berettet saameget, at den sændeste Læser deraf kunde slutte sig til deres Hensigter. Hvad de Begivenheder angaaer, der staae i Forbin- delse med den Spanske Historie, især det af den Kastilianke Konge giordte Tilbud at ægte Kongedatteren Christine, kan Sturle vel

parciorem, ita errorum, sed qui scriptoris ta- men sinceritati nil detrahat, haud prorsus immunem esse. Facile illi incoscimus, si po- liticos anfractus, qui Lynceam sæpe aciem possunt, non semper pari perspicacia investi- gaverit; atqui ubique reperiemus eum et veri studiosum fuisse et ea posuisse, quæ ad rec- tum eventuum nexum intelligendum ducere queant. *Anglorum* quidem negotia cum Ha- cone plura erant, quam quæ Sturle commemorat. Sic anno 1217 cum Henrico 10mo Rege Ang- liae Rex Hacon foedus^{*)} pacis, defensionis et commercii iuvit, cuius mentionem noster non iniecit, ad seniores, quam ad primos ejus regni annos, ut videtur, magis attentus. Quæ de insula Mannia noster refert, breviuscule exposita, conveniunt et Actis apud Rymerum servatis^{**)} et Mannie Chronico^{***)}. Haconis adversus Scotiam a. 1263 expeditio, in Ha- conar-Saga operose narrata, demto uno alio- que leviori in nominibus errore^{****)}, sic de- scripta est, ut Scriptores Scotici relationi prorsus suffragentur. Quomodo Rex Hacon ex- peditioni cruciatæ, cuius spem Papæ fecerat, se subduxerit, ex Haconar-Saga non nisi per conjecturas elicitur. *Matthæus Parisiensis* in sua *Historia Angliæ*^{*****)} id luculenter expli- cat. Hic vir, qui tanto locupletior est talium auctor, quo magis Norvegiam ipse adierat, et monasteriorum Norvegorum reformator sumebatur, in his uti in quibusdam aliis re- bus Norvegiæ ecclesiasticis, Sturle uberior ex- plicitur, sed idem Sturle relationum, vel in ip- sa brevitate, fidem confirmat. Quam solite Pontifices Romani Haconis, præcipue ex quo victo Skulio internas regni sui factiones fel- iciter oppressisset, amicitiam ambiverint, no- stra historia diseret ostendit; idem confirmant multæ *literæ papales*, Diplomatario nuper lau- dato et historice Submianæ insertæ; sed cau- sam, quæ præter Haconis celebritatem quæ- renda est in mutua Imperatoris et Papæ in- vidia, quorum uterque Regem ad suas par- tes trahere studebat, Sturle non appositit; forte quia eam in re tam nova reticendam pruden- tia esse censebat, imprimis cum sat multa et de Friderico et de Innocentio allata essent, unde cordatus Lector eorum consilia posset odorari. Eventa quod atinet cum *historia His- panica* coherentia, conditionem imprimis filia- Regiæ Christianæ ab Alphonso oblatam, videri

*) *Sfr. Rymeri Foedera*, Haug 1739. T. I. P. I. p. 74. I dette Dokument kaldes Skule Norges Hættug, da ham i indenlandske Diplomer kun tillegges i den Tid Titelen: Jarl, Kong Inges Broder.

**) T. I. P. I. S. 159.

***) *See Sangebet* i Ser. R. D. T. III. S. 233.

****) *Sfr. der ved vor Skriftnes Redigering af James Johnsons udsatte Skrift: the Norwegian account of Hacon's Expedition against Scotland*, Kbh. 1782. 8vo, S. 16. Not. 1.

*****) London 1641. S. 741.

*) *Cfr. Th. Rymeri Foedera*, *Convent. Litt. A&A publica inter Reg. Angliæ et alios habita*, Hægø 1739. T. I. P. I. p. 74. In ista charta Skulius, qui in dome- sticis documentis tum Comes Inguis Regis frater ap- pellabatur, Dux Norvegiæ dicitur.

**) T. I. P. I. p. 159.

***) *Cfr. Langbek's Scriptores Rerum Danicarum* T. III. p. 233.

****) *Cfr. James Johnson's The Norwegian account of Hacon's Expedition against Scotland*, a. D. MCLXXIII. published from the Flateyjar and Frisian Msscript. (Haf- nia) 1782. 8vo, in quo opusculo Editor adjutus fuit a Thorkelino nostro Viro Perill. De errore in nomi- nibus vid. not. I. ad p. 16.

*****) Londini 1641. p. 741.

hynes ikke ganske at have truffet det Rigtige. Johannes Mariana, en Spansk Historiker, fremstiller Tingene saaledes: "Rex Alphonsus havde en Dronning ved Navn Jolantha; men da Egetskabet længe var ufrugtbar, besluttede han, misfornøiet herover, at forskyde hende, og bære til Hofens, Norges Konges Datter. Christfine blev ført til Spanien. Men pludselig mærkede det, at Dronningen ei blot er frugtommelig, men har endog ikke mange Uger til Fødselen. Ved denne uventede Nyhed blev Kongen saa inderlig glad, at han igjen forlægte sig med Jolantha. Han tilbød da Christfine at giftes med hans Broder Philip. Hun modtog Partiet; men saafom hendes Mand ikke var den bedste, daad om hun saa Alar derafter... Sturla, der efter paalidelige Beretninger fortæller, hvor vel Christfine modtoges af den Spanske Konge, og ikke er sparsom i at rose Philip, havde som det hynes ikke Nys om Partiets sande Sammenhæng. Men naar han dog malder, at Hafon forbandt sig med Sultanen i Tunis, Alphons's Fiende, saa føres man letteligen til at troe, frønt vor Skribent ei bemærker det, at dette skede, fordi Hafon græmmede sig over det feislagne Haab om hans Datters lykkelige Fornæling. Det er da tydeligt, at Hafons Sagas Forfatter, sin unægtelige Sandhedsærlighed uagtet, er mere tilfredsstillende ved indenlandske Anliggender, ved hvilke han og længere dvæler, end ved udenlandske.

Ville vi med saa Dd udtrykke den Mand, der herker i vor Saa, saa kunne vi sige: den bærer Præg af en Simpelhed, eskvardig ved Dyrigtighed, trydret med Navitet, altid indskaldet med Værdighed, og ofte i høi Grad talende; den forbindet stor Nejsagtighed med pragmatisk Behandling, og inderlig Gudsfrugt med adel Liberalitet. Skønt disse Værkers Guldkommenheder ere paafaldende for enhver opmærksom Læser, saa synes det dog at være Aligt her at udpege dem i et og andet Exempel. Hvad kan være simpleere, men tillige mere n a i v t end Forfatterens Fremstilling*) af, hvorledes Hafon blev tilmodet ved Underretningen om at Skule havde antaget Kongenavn. Da Kongen sidig ud paa Ratten fik denne sørgelige Efterretning, udbrød han efter megen Taushed: Gud være lovet, at jeg nu veed, hvorledes jeg haver at forholde mig, thi det, som er skeet, har længe været forberedet. Derpaa gik han til Dronningens Herberge og bankede paa. Døren aabnedes og han gik ind. Der brændte Lys; nogle Svende og Dronningens Tæerner sov der. Kongen gik hen til Sengen, Dronningen stod der i Silkefødder, kastede en rød Snerkefaabe om sig, og hilfede Kongen, som talfede venlig. Hun tog en Silkepudd, og bad ham sidde ned, men han vilde ikke. Hun spurte, om han havde hørt noget Nyt. Lidet Nyt er der, saade han, der er nu 2 Konger i Norge paa engang. Der er kun een retmæssig Konge, svarede hun, det er I; Gud og den hellige Kong Olaf lade det altid blive saa.

quidem potest Sturla rem non acu tetigisse. Johannes Mariana scriptor Hispanicus *) rem sic repræsentat: "Duxerat Alphonsus Reginam nomine Jolantham; sed cum illa diu sterilis esset, Rex ejus pertæsus eam repudiare constituit filiamque Haconis Regis Norvegiæ am-bire. Deducta est ad Hispaniam Christina; verum ecce subito animadvertitur Reginam non solum esse gravidam, sed etiam partum post paucas septimanas expectare. Inopinato hoc eventu Rex tanto gaudio perfrusus est, ut in gratiam cum Jolantha rediret. Christina ergo connubium obtulit Philippo sui fratris. Accepit virgo conditionem; sed marito non optimo juncta nuptiis modo paucis annis supervixit." Sturla, qui non ultra fidem narrat, quam bene excepta a Rege Hispanico fuerit Christina, quique in Philippo laudando haud parcus est, vera hujus conjugii ratio non subluvit. Sed dum idem memorat, cum Soldano Tunensi, qui Alphonsi erat hostis, Haconem se conjunxisse, in promptu est credere, licet auctor id non observet, hoc ideo factum, quod Hacon spes de felici filia conjugio frustratas agrius tulisset. Apparet ergo Historia Haconis scriptorem, quamvis vera semper scētatum, in domesticis tamen, quibus quoque longius immoratur, eventis magis quam in exteris satisfacere.

Si indolem narrationis in Haconarsaga regidre videtur: Impressam sibi habet simplicitatem sinceritatem amabilem, nativo lepore conditam, dignitate ubique splendens, et saepe eloquentiæ proximam; accuratam diligentiam cum pragmatica tractatione, intimaque pietatem cum ingenua liberalitate amicissimo vinculo conjungit. Quamvis isea doctus cuivis attente historiam legendi facile se offerent, nostrum tamen esse videtur, uno et item altero exemplo eas exhibere. Quid simplicius sed simul magis nativum, quam expositio**), qua pingit auctor, quomodo gravi isto nuncio, quo Skulum Regium nomen sunsisse edoceret, Rex Hacon fuerit affectus. "Cum infaustum nuntium Rex sera nocte accepisset, post breve silentium sic factus est: Deo grates, quod non e statu mentis sic dejiciat, ut consilium inops sim; quod enim nunc erupit, diu preparatum fuit. Dein Regina mansionem adiens intronit postulavit. Intronissim accensum lumen reperit. Dormiebant ibi aliqui Reginae famuli famulaque. Adit Rex lectum. Regina indusium gerens sericum, pallium rubrum confibularum sibi superinjecit. Illa Regem amplexa est, qui vicissim eam blande excepit. Sumsit Regina pulvinum sericum Regemque ad sedendum invitavit; quod tamen ille detrectavit. Tum quasivit, numquid novi Rex comperisset. Tenuis, inquit, novitas est, quod duo simul in Norvegia Reges sunt. Subjecit illa: non nisi unus justus Rex, isque tu es; sicque esse jubeat Deus sanctus.

*) Historia Hispania L. XII. c. 9. Amsterdam 1733, Fol.

**) S. 207. C. 217.

*) Historia Hispania L. XII. c. 9. Amstelod. 1733, Fol.

**) C. 207. p. 217.

"faa. Kongen fortalte hende derpaa, at hendes Fader havde ladet sig give Kongenavn paa Drechtling. Saa farligt er det vel ikke, sagde hun; for Guds Skjld troe det ikke saalange. I endnu ei have fuldkommen Wisshed. Hun brast derpaa i Graad, og kunde ikke tale et Ord mere; Kongen bad hende være ved godt Mod, og sagde, at hun ikke skulde undgielde sin Faders Brøde. Strax derpaa gik han bort. . . . Dette Sted er for skjønt til at behøve nogen Kommentar. Men saadanne forekomme mange i Hakons-Saga. Vi ville endnu hidfætte eet, der skildrer Kongens omt selvendes Hierte. Da hans Søn Magnus ægtede Ingeborg den Danske Konges Datter, havde Sønnen ønsket tilligemed sin Brud at blive kronet. Faderen satte sig længe derimod, berygtende, at Sønnen skulde blive for overmodig. Men omsider seirrede dog Faderhiertet, og Magnus naaede sit Ønske. "Kong Haakon, heder det", gik til Thronen, hvorpaa Magnus sad. Da denne vilde reise sig og gaac ham imøde, lagde Haakon Hænderne paa hans Skuldre, og sagde: I Dag skal du ikke boje dig for Nogen; thi nu er den Stund fremstaaet, hvilken ieg inderlig længtes efter, da jeg kan see min Afsom faa overordentlig hødret; og sandelig jeg misundder dig ikke den Ære. . . . Gædvels naive ere Forfættlingerne: om Maaden, hvorpaa den Spaniske Konge modtog Christina, da han nemlig") maatte tilstaae, at han ventede hende smukt, men befandt hende endnu langt smukkere; om det Svar"), som Hertugen af Saren, Prindsesse Ingeborgs Morfader gav de Gesandte, som Haakon havde sendt til ham. "Det Raar til de Danske, at bortgifte den Danske Prindsesse til hjem de vilse; men selv har jeg to Døtre: over dem raader jeg, om Nogen vil fric til dem. . . . Ønsker man Prøver paa Nærighed i Rexallening blandet med Veltaalenhed, da læse man de Svar, med hvilke Haakon affærdigede enten Sigurd Ribbung, Skule og andre, der fordrøede Deel i Niget, eller Klerkerne, der vilde paaande Kongen en ham siendstændt Biskop, eller Kardinal Vilhelm, der iforsøgte paa at afsøkke Haakon nye Privilegier til de Geistlige; man læse især de Taler af Lavmand og Bønder, der skulde afgive deres Stemmer om Kongevalg; thi i Mangel af disse befindes, selv under den største Mangfoldighed, en kraftig Veltalenhed af Mænd, der førte Hierte's ukromtede Sprog.

Med hvor stor Nøjagtighed Forfatteren gik til Værks i at skrive sin Historie, det sees af den Skid, hvormed han ved vigtigere Tildragelser udførte hver enkelt Deel af disse. Naar han beskriver Togene mod Barmeland, Danmark, Skotland m. m., saa anfører han omhyggeligen Hærens Anførere, og disse altid særskilt benævnedes, Troppernes eller Skibenes Antal, Stedernes Retning, Afsland, Veligheden, og overhoved hele Togets Gang, saa det er aabenbart, at han har gjort sig denne Nøjagtighed til Pligt. Den chronologiske Orden følger han strengere end Snorre eller Carl Abbed, og er mere opmærksom paa at tilføje hver Bedrift det

Åar

"rusque Olaus. Dein eam Rex edocuit, quod pater ejus in comitio Eyrensi nomine Regis se salutari fecisset. Meliora ominor, ait illi, sed per Deum precor, ne crede, donec licet dubitare. Sic sobortæ illi lacrymæ vocem suffocantur. Rex eam bono animo esse jussit, quippe non luituram, quod pater peccasset. Brevi post Rex abiit. . . . Loci hujus veneres commentario non indigent. Tales vero in Haconar-Saga multæ occurrunt. Unum adhuc adponemus, qui penitissimè affectum Regis animum testetur. Cum nempe filius ejus Magnus matrimonio jungebatur cum Ingiburga Regis Danici filla, optaverat ille coronationis Regiæ honore cum conjugè ornari. Reluctatus aliquandiu pater est, veritus ne nimios spiritus filius sumeret. Sed vicit tandem paternus animus, Magnusque votopotus est. Juvene Rege et Regina solenniter inauguratis, "Rex Hacon") solium adiit, in quo Magnus sedebat. Ille cum ei obvius surgere vellet, Hacon manibus ejus scapulæ impositis, hodie, inquit, coram nemine te incurvabis, nunc enim eluxit ille dies, votis meis vehementer cupitus, quo prolem meam tanto honore cumulatum cernere queam, haud sane eam gloriam illi invidens." Singulare leporem habent narrationes, de ratione, qua Rex Hispaniæ Christinam excipiebat"), fassus nempe pulcrum se eam expectasse, pulchriorem vidisse; de responso"), quod Dux Saxoniz, maternus Ingiburgæ avus, legatis Haconis ad se missis dabat, sc. "penes Danos esse Danicam virginem nuprum cui vellent dare; se autem duas habere filias; eorumque se, sicui eos ambire liberet, arbitrum esse. Siquis autem expositionis dignitatem, sæpe cum eloquentia conjunctam, cupiat cognoscere, quilibet responsis Rex Hacon sive Sigurdum Ribbung, Skulium et alios, regni partem postulantes, sive clericos Episcopum, Regi inimicum, ei obrudere volentes, sive Cardinalem Vilhelmum tentantem Haconi nova in Ecclesiasticos privilegia extorquere, a se ablegaverit; legat imprimis orationes nomophylacum et colonorum de Regis electione suffragia ferentium, in quarum multis, vel in summa simplicitate, mascula virorum, quos pectus disertos faciebat, eloquentia animadveritur.

Quam accurate auctor in historia concinnanda versatus fuerit, docet diligentia, quæ in gravioribus eventis singulas eorum partes exposuit. Quando expeditiones ad Vermiam, ad Daniam, ad Scotiam cæt. describit, adeo exacte agminum duces, nominibus semper suis notatos, copiarum vel navium numerum, locorum directionem, distantiam, situm, omnemque omnino itineris tenorem sistit, ut facile pateat, eum hanc diligentiam in officio possuisse. Strictius, quam Snorrius aut Carolus Abbas, ordinem chronologicum servat, et in anno cuius rei gestæ assignando reli-

gios-

*) S. 310. c. 348.
**) S. 304. c. 342.

**) S. 294. c. 331-32.

*) C. 310. p. 348.
**) C. 304. p. 342.

**) C. 294. p. 331-32.

Nar da den foregik, dog saaledes, at han er sigelagt fra den kolde Amaaliste Særheder og Tørhed. Til hver Begivenhed, være sig mere eller mindre vigtig, har Fortællingen sin forstjellige Tone; og gior ved indfærdede tørre Betragtninger Læseren opmærksom paa deres Betydelighed. I det 1te Aar, da Hakon valgte til Konge, var, (efter Sturlas Bemærkning, som Marfel nemlig om en lykkelig Begiering) en fælden Frugtbarhed i Landet; og da Skule antog Kongenavn, fandt Forf. det betydningsfuldt, at en Komet viste sig. Skjønt Dvertro vel heri har hadt nogen Deel, saa viser det dog en værdig Stribent, og en bestandig Lyf til her, som altid, paa gaaet til at fremstille Tingene med deres Aarsager, Fremgang og Følger. Religiøsitetens Præg bærer hele Sturlas Fortællingsmaade. Fromme Betragtninger og hellige Formler ere ofte indførte. Ved at skildre Hakon regnes stor Gudfrugtighed ham med Rette til Berømmelse, hvorfra dog fornødt Religiøsenhed inod Geistligheden efter Tidens Tankemaade naturligvis ikke er udelukt. Men at hans Fromhed har været forbunden med Besindighed og Mandstribhed, derom vidne de Steder hvor vi see ham saa gjerne dvale ved at fortælle om Hakons Modstand inod paatrængende Klærke. Vi behøve kun at læse det 44de Kap.) om Sigar (hvem nogle Haandskrifter berette at være fra Brabant), og vi skulle let overbevies om Sturlas sunde Demmekraft. Om hiin Mand siges, at, da Kongemoderen skulde undertafes Jernbyrds-Prøve, gif han til Dagfin Bonde, og foresatte ham, at han skendte en Ur, som ved at smeres paa hendes Haand, vilde gifre hende mod al Fare for Forbrændelse. Da Dagfin spurgde, hvor den var, svarede Sigar: Den vorer paa dit og hver Mandes Tag i Bergen. Men Dagfin bad ham pakte sig. Det var Umagen værdt at udtegne dette i flere Henseender mærkværdige Sted, da det er klart af hele Forbindelsen, hvori det er sat, at Sturla baade har anseet Manden som en Bedrager, og meget vel vidste, hvorledes sig en Jernprøve skulde bedømmes.

Spørgsmaalene om Tiden og Stedet, paa hvilke Hakons-Saga er skrevet, skulle ikke længe opbolde os, da der i Bogen selv forekomme Udtryk, der synes at afgjøre dem. Historien maa være forfattet mellem Aarene 1264 (thi i foregaaende Aar fom Sturla til Norge til Magnus's Hof, og saanne Aar i December døde denne Konge) og 1271, i hvilket Sturla, maaskee til Belønning for den af ham mod Magnus, deels ved at skrive hans Faders Levnet, deels ved mange andre Leiligheder viste Hengivenhed, gif som Lammand til Island. Denne Mellemtid tilbragde han snart paa denne De snart i Norge, dog meest paa første Sted. I 275de Kap. læses følgende: "Alle tilstaae at Frederik den 2den" var den berømteste blandt de senere Romerske Kæiser. Han regierede i 39 Aar; men siden" stod Keisertronen ledig, og lige til denne Bog forfattedes, var ingen i Besiddelse af den; thi da havde Magnus været Konge i Norge 2 Aar efter at Kong Hakon var draget til Skotland." Sturla har

giosior est, sic tamen, ut a frigidi annales ineptiis et siccitate aque sit remotus. Quamque rem sive graviolem sive minus gravem narratio suo velut modulo metitur; et interspersis brevibus observationibus ad ejus momentum lectoris vocat attentionem. Eo anno, quo Hacon Rex creabatur, notat Sturla, summam in regno (sc. non sine omine futuri imperii) fuisse fertilitatem; notat idem, tum, cum Skulius regium nomen sumeret, cometam subito apparuisse. Licet in his superstitio aliquid in auctorem valuerit, ostendit tamen cogitandum scriptorem, perpetuumque studium res cum suis causis, progressu et effectibus, pragmaticè sistendi. Pietatem cernitur omnis Sturlæ narratio; religiosæ meditationes, et formulæ sæpe ei interseruntur; in Hacone describendo laudi ei merito ducitur magna religiositas, a qua pro ævi ingenio benignitas, cordata tamen, in clericos, videlicet haud exclusa est. Sed pietatem auctoris sobriam simul fuisse et *liberalem*, testantur illa loca, in quibus enarrantur Haconis adversus Clericos male sedulos renisui libenter cum immorari videmus. Opus modo est caput Cap. 44um *) legere de Sigaro (quem quidam Codices ex Brabantia oriundum scribunt), ut sanum Sturlæ iudicium intelligamus. Hic vir, cum mater Haconis ordalio exploranda esset, Dagfinnum Colonom adiiisse referat ostendens, se herbam aliquam nosse, quæ matris Regiæ manui inuncta inderemem eam præstaret. Quærente Dagfinno ubi ea cresceret, regressit: "Crescit ea Bergis in tua et cujusvis civis domo." Tum vero Dagfinnus eum in malam rem jussit abire. Non poenitet locum pluribus nominibus memorabilem notasse, cum ex toto ejus tenore eluceat, et Sturlam illum hominem pro impostore habuisse, et perbene eundem novisse, quid de ipso ordalio iudicandum esset.

Quæstiones de tempore et loco, quibus Haconar-Saga fuit conscripta, non diu nos detinebunt, cum in ipso libro quædam occurrant, quæ eam decidere videntur. Confecta esse debet hæc historia inter annos 1264 (nam anno præcedente Sturla ad Magnum in Norvegia venit, et ejusdem anni ultimo mense Rex Hacon decessit) atque 1271, quo Sturla, forte in præmium operæ Regi Magno, et patris Historiam scribendo et in aliis præstita, ut nomophylax ad Islandiam proficisceretur. Istud temporis intervallum nunc in hac insula, nunc in Norvegia, maxime tamen illic exegit. Capite 275° *) sequentia leguntur: "Faventur omnes Imperatorum Fridericum celeberrimum fuisse ex Romanis avo seriore Augustis. Sceptrum ille per 39 annos gessit, sed postea Imperium vacavit, nec quisquam eo fuit ornatus, usque dum hic liber scriberetur; tum quippe Magnus duobus annis rex in Norvegia fuerat, ex quo Rex Hacon Scotiam petierat." Scripsit

*) E. 50.

**) E. 303.

*) p. 50.

**) p. 303.

har altsaa medfrevet dette Kap. ved Enden af 1265 eller i Begyndelsen af 1266; thi da vare to Aar forløbene siden det Skotske Tog. Men da efter dette Kapitel endnu omtrent 2 Deel af Bogen stod tilbage, saa troe vi, at i Aarene 1264 til Enden af 1266 er Værket udbarbejdet. At Sturla har forfattet det i Fæland, slutte vi dels deraf, at det er vist*), at han 1264 rejste hid fra Norge, dels af disse vor Histories Ord: "Om Sommeren sender Snorre sin Søn Jon efter Aftale til Jarlen; men Snorre hidrog ikke meget til at stemme sine Landsmænd, og anvendte ikke megen Tid deraf; dog node de Handelen paa den Tid Fred og Roce her i Landet... Det er temmelig klart, at Sturla opholdt sig i Fæland da han frev dette, og at han med Fæid har udrevet sig saaledes med Hensyn til de senere det herskende Uroligheder.

De Haandskrifter, efter hvilke vi have besørgt denne Udgave, ere:

I. Pergamentbøger.

1. Den Frisiske Coder, i stor Qvart, fra det 14de Aarhundrede, meget nær og siirigen frevet. Arnas Magnúsen gav Bogen dette Navn af dens fordrums Ejer Otto Fris. Dens Lert er paa mange Steder fortere end de øvrige, dog mere i Udtryk end Indhold; men da den er frevet med stor Fæid, da den har en særdeles reen Stil, og er for det meste fælsfri, skönt fuld af Forkortelser, have vi troet at burde lægge den til Grund.
2. Flatabog en i Folio. Dens uskattede Haandskrift bevares paa det store Kongelige Bibliothek. Den er frevet fra A. 1387 til 1390. Vi ville her ikke giengjætte hvad i Fortalen til Ape Bind er anført om den. Men saavidt den indeholder Hakons Saga, bemærke vi, at den følger en noget vidtløftigere Recension en den Frisiske Coder. Hist og her findes ret artige Tillæg; f. Ex. i 167de og 329de Kap.
3. Den saakaldte Eyrspennill, Qvartformat, i den Magnæanske Samling Nr. 47, om hvilken vi i samme Fortale have anført det Nødvendige. Forbrager er vidtløftigere end i den Frisiske Coder, fortere end Flatabogens. Den opbyrer med Hakons 42de Rejseringsaar, saa at de sidste 35 Kapitler det savnes.
4. Den Skalholtiske Coder i Folio, Nr. 81 i den Magnæanske Samling, er fra Enden af det 15 Aarhundrede. Orthographien er slet, meget abbrevieret og fremmeddagtig; den har mange slette Læsemaader. Den ender med det 299de Kapitel. Fra det 107de Kap., der begynder at fortælle Doget til Vermeland, infører den endel Tillæg til den Frisiske Recension, som stundum ikke ere mærkelige.

II. Papir's Haandskrifter.

5. En Coder i Qvart af den Magnæanske Samling, betegnet med Nr. 42. Afskrivningen er ikke god eller nøjagtig, dog afgiver den nogle Læsemaader, der ikke ere at foragte; men begaarer ogsaa stundum grove Feil, naar den f. Ex. i 199de Kap. blander Sturla med Snorre. Vi have ingen Coder, hvori Kapitlernes Titler (dog uden Als Angivelse, hvilken overhoved inret af disse Haandskrifter bruger) saa sitstigen tilfætted. Ogsaa den gaar en Viddebevi mellem den Frisiske Texts Rørlighed og Flatabogens Vidtløftighed. Den ender med den unge Magnús's Bevilgning til Ingeborg, den Danfke Kong Eriks Datter, og mangler altsaa de 30 sidste Kapitler.
6. Af mindre Bøigtighed ere af den Magnæanske Samling: Nr. 87 i Folio, et Afskrift af Eyrspennill, og 7. Nr. 86 i Folio, afskrevet af det Skalholtiske Membran; da disse enten blindt følge, eller udyrdt den seilagtigen giengivne deres Originaler.

Blandt den store Mængde af forskellige Læsemaader, ere ikke faae af Bøigtighed for den, som i vor Tid vilde forsætte Kong Hakons Historie, til nøjagtigere

sic ergo Sturla hoc quidem caput fine anni 1265 vel initio 1266, nam tum biennium a Scotica ista expeditione elapsum erat. Cum vero post hoc caput fere quarta pars libri adhuc restaret, puramus annis 1264-66 opus elaboratum fuisse. Sturlam illud in *Islonidia* confecisse, concludimus partim inde, quia a. 1264 cum illuc a Norvegia vel dedisse certum est*), partim ex his Historie nostræ verbis Cap 59° *): "Estate Snorrius Inomam filium ad Comitem ex compacto mit-tit, sed Snorrius nil valde ad populares fluctendos fecit, nec multum illi rei operæ impendit; mercatores tamen eo tempore fausta quiete in hac terra fruebantur (enn þo höfdu kaupmenn góðan frid á her þana trima). Non dubium est Sturlam in Islandia scribentem, ratione seriorum turbinum habita, de industria hæc ita expressisse.

Codices, juxta quos hæc editionem curavimus, sunt:

I. Membranæci.

1. Codex *Frisianus*, forma majori in 4to ex seculo 14to, eleganter admodum et nitide scriptus. Nomen hoc ipsi imposuerat Arnas Magnæus ex Orthone Frisio ejus olim possessore. Habet quidem textum in multis locis breviorum (verbis, non argumento) quam cæteri; sed quia diligenter extraxit, quia stilum habet sincerum, et mendorum plenusque est immuniis, quamvis abbreviationibus plenus, eum fundamenti loco ponendum censuimus.
2. *Flateyensis*, in Fol. Bibliothecæ Magnæ Regiæ singulare ornamentum. Scriptus est annis 1387-1390. Nolumus repetere, quæ in Pref. Vol. IV^{ti} de hoc Codice attulimus. Sed quatenus Haconar-Sagam continet, notamus, habere illum recensionem non parum longiorem, quam illam, quæ in libro Frisiano expressa est. Addimenta hic et illic reperuntur ad legendum satis jucunda ex. c. cap. 167, et Cap. 329.
3. Codex *Eyrspennill* dictus forma 4ta ex bibliotheca Arna-Magnæana No. 47, de qua in eadem præfatione diximus. Expositio longior est, quam in Frisiano, brevior quam in Flateyensi. Desinit cum 42do imperii Haconis anno, ut adeo ultima 35 Capita desiderantur.
4. Codex *Skalholtensis* in Fol. ex bibliotheca Arna-Magnæana No. 81 a. ex fine seculi 15^{ti}. Orthographia quidem mala est, abbreviationibus onusta et exortians, et lectiones sæpe malas habet. Exit in caput 298um. A capite inde 107, quod expeditionem in Vermiam enarrare incipit, multa sistit ad Frisianam recensionem additamenta; interdum quidem non poenitenda.

II. Chartæci.

5. Codex formæ 4te in bibliotheca Arna-Magnæana, numero 42 insignitus. Scriptio nec bona est nec accurata; præter tamen lectiones nonnullas hanc spernendas, sed errores quorundam graves subinde committit; sic Cap. 199 Sturlam cum Snorrio confundit. Nullus est Codex in quo Capita, licet numero non apposito, diligentius titulis instruantur. Is quoque mediam tenet viam inter Codices Frisiani breviteram et Flateyensis ubertatem. Finiunt in præfatione Magni juvenis, Ingeburgam Erici Regis Danici filiam ambientis; ut 30 ultima capita desint.
6. Minoris momenti sunt collectionis Magnæanæ Codex 87 in Folio, ex Eyrspennill, et
7. Codex 86 in Fol. ex membrana Skalholtensis exscripti; quippe qui sua exemplaria vel fide sequantur, vel interdum videntur.

In magna lectionum varianium copia haud paucae sunt, quæ Historiam Haconis nostro tempore scripturæ multum proderunt ad evens accuratius representanda, et errores

*) Jfr. det sære følgende Sturles Rænet, S. 24.

**) S. 63.

*) Cfr. Vita Sturlæ, p. XXIV.

**) p. 63.

gere at fremstille Begivenhederne og bortrybde adskillige almindelig blesne Wildfarelser. Forhen, da Tølen var om Historiens Kilder, tilbød sig nogle Bøker om denne Gienstand. Men, for dog med et Exempel her at vise, hvorledes Fortællingeris Paalidelighed ofte afhænger af et urigtigen Lest Død, vilde vi dølge den af Historikerne omvovte Dømt, paa hvad Tid Cardinal Wilhelm Sabinus, dersom han (som man paa Torstens's) Auktoritet har antaget) to gange er kommet til Norge, saa formodtes første Gang at have været der. Den store Torstens's Kriger **); da Engländerne fraraadte Wilhelm at reise til Norge som fører paa Alt fattigt Land, svarede denne: at han tilsi forst havde været i Norge, og at Folket allerede længe siden var af Mange bleuet roft for ham... Her sigtes ufridigen til det 249de Kapitel ***), i vor Saga, hvor Ordene efter den Friisfke Coder, den bedste af alle, som ogsaa her i Tyskningen er fulgt, lyde saaledes: "Cardinalen svarede: da jeg var længere borte end jeg nu er, (ha er ek var firr meir enn nu em ek) horte jeg dette Folk bedre emalt... Saaledes beresfader hele Undersegelsen om Wilhelm's første Dyhold i Norge. Ved at eftersee Varianterne vil man erfare, at Flatobogen (hvis Recension vi noeligen havde vist at være yngre og mindre reent) isebet for Ordene firr meir enn em ek: i fernere Land end det er, hvor jeg nu opholder mig, lærer fyrr i Norge: da jeg forhen var i Norge, hvilken urigtige Læsemaade Torstens's maa have fundet i sit Haandkrift. Coder 47 har firr Norge: lang fra Norge. Denne i Midten liggende Læsemaade viser Overgangen fra det Friisfke Haandkrift til det Flatoeffe.

Om Fragmentet af Kong Magnus's Lagabeters Historie behøved vi ikke at være vidtløftige. Det indeholder et Par korte Brudstykker, som ere det eneste levende af hele Magnus's Historie, som Sturle af Hengivenhet for ham havde forfattet. Han nedfrev denne A. 1278 i Norge, til hvilket Land han i det foregaaende Aar atter var kommet fra Island. Allerede Torstens's beklagede ****), at dette Skrift ganske var tabt. Men blandt de Arne-Magnus'ske Haandfrifter har man under N. 325 fundet to Pergamentsblade, indeholdende Brudstykker af dette Værk. Det ene Blad er et af Kapitel fort efter Historiens Begyndelse; det andet af et langt fra Enden. De ere skreene med forsiellig Haand; hvorfor de og synes at være af forsiellige Haandfrifter, hvilke dog begge ere omtrent fra Midten af 14de Aarhundrede. Skrivemaaden er meget abbrevieret, og hist og her have forsmundne Bogstaver frembragt Lakuner. Dette Fragment opdagde for et halvt Aarhundrede siden den hederbærdige nu afdøde Hans Finsen (siden Biskop i Stalholt), da han som Student opholdt sig i Kiøbenhavn. Han afstrev det, oversatte det paa Latin, og forudsifttede en fort Fortale; hvilket lidet Arbejde endnu glemmes paa Universitetets Bibliotek. Skiont Fragmentet er trykt i Kiøbenhavn efter den da til Danmark sendte Engelske Legationspresident Jacob Johnstons *****) Foranstaltning (henved Aar 1783 eller 1784, i Andet med Engelsk Oversættelse, og hosfoiet Aftryk af en Forening mellem Biskop Wilhelm og Hakon, i alt 12 Sider), saa er det dog aldrig udkommet; og der skal deraf ikke være trykt i alt uden en Succes Exemplar *****). Vi have

errores huc usque vulgares tollendos. Supra ubi de Historiæ fontibus sermo fuit, nonnulli hac de re nutus se nobis obtulerunt. Hic, ut uno saltem ex Saga nostra exemplo probetur, quomodo eventuum fides sæpe ab una voce non recte lecta dependat, sumemus locum illum apud historicos controversum: quando Cardinalis Wilhelmus Sabinus, si bis (quod Torseti auctoritate sumebant *) in Norvegiam adiiisset, prima vice ibi fuisse putandus foret. Scribit magnus Torsetus **, Wilhelmus dissuadentibus Anglis iter ad Norvegiam, ut terram rerum omnium inopem, regessisse: "prius" se in Norvegia fuisse, gentemque jamdum a multis sibi commendatam esse. . . . Respicitur luculentur Cap. Sagæ nostræ 249 ***), ubi Codex Frisianus, omnium optimus, habet, ut nos expressimus: Kardinali sagdi sva: þá er ek var firr meir, enn nu em ek, heyrda ek sagr þerr frá því folk; : respondit Cardinalis, cum in terris eram, remotioribus, quam ea sunt, in quibus nunc versor, meliora de hoc populo audiebam. Sic cadit omnino questio de priori quadam Wilhelmus in Norvegia commoratione. Inspectis variantibus lectio-nibus videmus Codicem Flatensem (cujus recensionem juniorem minusque puram esse nuper ostendimus) pro verbis: firr meir enn nu em ek, legere: fyrr i Norvegi: ante in Norvegia; quam virosam lectionem Torsetus quoque in suo Codice reperisse animadvertit. Codex 47 habet: firr Norvegi: procul a Norvegia; quæ media lectio transitum a Frisiano Codice ad Flatensem ostendit.

De fragmento Historiæ Magni Legum Emendatoris non multa dicere attinet. Curta sunt et solæ reliquæ ex integra hujus Regis Historia, quam Sturli, ei gratificaturus, conscripserat. Fecit id a. 1278 in Norvegia, ad quam anno precedente ex Islandia reversus fuerat. Querebatur jam Torsetus ****), hunc librum prorsus periisse. Sed inter Codices legari Arna-Magneani reperta sunt sub N. 325 duo folia membranacea lacinias illius operis continencia. Unum incipit paulo post Historiæ initium, alterum non multo ante finem; utrumque diversa scriptum manu; unde et diversi videntur Codices, neuter tamen longe a medio seculi 14^{ti} exaratus. Scriptio prorsus est abbreviata, sed lacinis ob evanescentia literarum vestigia maculata. Hoc fragmentum Venerandus olim Scalholtii Episcopus, nunc beatus Johannes Finsen, dum ut civis Academicus Havnii pluribus ante decennium morabatur, derexit, descripsit laticue veritit et prefatiuncula instruxit. Quæ opella in bibliotheca Universitatis nostræ hodieque servatur. Licet typis impressum sit hoc fragmentum Havnii cura Jacobi Johnstonii *****) Britannici in aula Danica legati quondam sacerdotis (circa annum 1783 v. 1784 forma 12ma cum versione Anglica, et subjecta Compositione inter Wilhelmum Episcopum et Haconem Johannis, duodecim omnino pagellis), publicatum tamen nunquam fuit, nam *****) nonnisi 20 exemplaria e prelo exiisse nobis rellatum est.

*) Efter en saa stor Auktoritet er dette ogsaa antaget af vor indsigtsfulde Dr. Phil. Hector Fr. J. Estrup, af hvem Fodrelandets Cio kan leve sig uget Udmærket, i hans ligesaa arambige som sigsfulde Patriæ Afhandling, der giver en Skildring af Hæroeriet i Norge i 13de Aarhundrede, Kbh. 1816. 8vo.

**) Histor. Norveg. p. IV. S. XXXIII. Kbn. 1711. Fol. C. 246.

*) S. 270. Deigrauta e til 249de Kap.

****) 3 Skrifte Series Regum Dan. C. 47.

*****) Den samme, som i Kbh. Aar 1782 udgavet, paa Islandsk og Engelsk, Kapitlerne i Hafn's Saga om det første Tog.

*****) Det Exemplar Vi have set, og som Lurdsorf har citet, havde overten Titel eller Trækfod, men kun denne Paafrift: A fragment of ancient history.

*) Id tanti viri auctoritate nixus, nuper quoque suppositus vir doctissimus, et quæ patria Cio eximium quid sibi promittere poterit, Hector Fr. J. Estrup Dr. Philos. qui in disquisitione solida pariter ac eleganti exhibuit Idem Hierarchie qualem seculo XIII in Norvegia se exerebat. Havn. 1816. 8vo.

**) Historiæ Norvegiæ p. 4. C. XXXIII. Haf. MDCCXI. p. 246.

*) p. 370. not. e capiti 249 subjecta.

****) In Serie Regum Danie p. 47.

*****) Ejusdem, qui Capita Saga Haconis de expeditione in Scotiam Islandicæ et Anglicæ edidit Havnii 1782.

*****) Exemplar, quod videre nobis licuit, quodque olim possedit Luxdorpius, nec titulum, nec locum impressionis appositum habet, sed sic inscriptum est: A fragment of ancient history.

have derfor troet at burde redde det fra Forglemmelse ved her at indføre det.

Med dette Bind endes da Udgaven af den Norske Kongehistories Ført, der omfatter de 3 store Mænds Snorre Sturlesens, Carl Abbeds og Sturle Thordsens Arbejder. Vel havde vi tænkt at tilføie Arne Bispeps Saga, i hvilken findes ikke saa Fæstrettinger om Norges Konger; men da denne Sagas Forfatter ikke har til Hensigt at meddele saadanne, og derfor heller ikke egentlig kan regnes blandt sine Historiografer, saa have vi opgivet dette Forst, saameget mere som vi vide med Høihed, at benævnte Bispe-Saga, der undertiden henføres til Sturlesens Historie, som sidste Part af denne, vil blive indført i den Udgave af Sturlunga-Saga, som et Islandsk Litterært Selskab besorger i Kjøbenhavn. Den fan da ventes om 1½ Aar at udkomme under den indsigtsfulde Hr. Secretær Thorsensens Bestyrelse.

Bort Arbejde ved nærværende Del bestaer i følgende: Kritisk Bestemmelse af Hakons-Saga's Ført; dens Inddeling og Varianternes Eftersættelse; Dansk og Latinsk Oversættelse af den; Fragmenter af Magnus Lagabæters Saga, med ender de 4 Fært, og forbedret Latinsk, samt tilføiet Dansk Oversættelse; nogle Noter ved Bindets Ende; Sturle Thordsens Latinske Levnedsbeskrivelse; Chronologie; Genealogie; og endelig denne Fortale. I den Danske Oversættelse have vi stræbt at gaar en Middevei mellem overdræven Archaiseren og for meget Nphedsstrøg, thi i de første Bind forekom den os, sio-di tro og rigtig, dog undertiden til Skade for Forvællingens Værdighed at have et alfor gammelt Ansprog. Af Noter have vi kun tilføiet faa. Vi havde heri de første Bind's Exempel for os, hvor Anmærkninger selden findes. Udgavens Hensigt krævede ikke mange saadanne. De siden ere nu det 9de og 10de Bind af Suhmns udsørgte Danmarks Historie udkomne, der ogsaa omfatte Kong Hakons Regieringsaar; i hvilke Bind findes deels af Forfatteren deels af de indsigtsfulde Udgivere, en stor Mængde Dplysninger til de i denne Historie forekommende Begreber. Vi have heller ikke i denne, som i 4de Tom, givet nogen Diplom-Forretning; og ikke var enten en saadan Angivelse eller Supplementer til Hakons Historie, af nordiske eller fremmede Kilder, her nødvendig; da mange Dokumenter af begge Slags findes heelt indførte i det Suhm'ske Værk; og en end større og fuldstændig Samling har vore Historikeres Nestor Mr. Kall lovet at udgive. Geographiske og antiquariske Bemærkninger glemmes til Indicis. Vi Tretens Bestemmelse har en Collation af vor fortiente Etatsr. Thorkelin været os til stor Hielp. I at fortolke de poetiske Stropher, som i Mængde forekomme, have vi raadført os med det Program af Skule Thorlacius, som indeholder en i frie Latinske Verser forfatter Latinsk Oversættelse af Hakonarqvida og Rasmåal. Over disse laavelsom de andre Sange har Professor Magnussen, denne kyndige og smagsfulde Graniser i det Nordiske Skaldesprog, haft den Godhed at meddele os sine Oversættelser og Dplysninger. Afbildningen af de i denne Historie nu og da omtalte Reins-Noster er taaget af Sædningens haandfærdne Norske Reins, der findes paa det store Konociale Bibliothek. Tegningen, som der kun var i et raat Udskat, har Professor Clements, vor ypperste Kobberskifter, givet en rigtigere Konstbehandling, som Titelvignetten udfører.

Vil ganske at fuldøre denne Norske Kongehistorie, staar nu kun tilbage at udarbejde et 6te Bind, der skal indeholde en poetisk, en historisk, en geographisk og en antiquarisk Index over alle 5 Tomer, og maaskee nogle kritiske Uaerdsogelser. Vi haabe at det skal kunne udkomme inden 4 Aar; og osse indvilligen, at disse vore Bestræffelser maae finde kyndige og velvillige Læsres Bifald.

Scribendum Havnæ Calendis Junii a, MDCCCXVIII.

Z. Thorlacius.

E. C. Werlauff.

est. Credimus nostrum esse, operi huic Regio id insere, providere, ne oblivioni deinceps tradatur.

In hoc Volumine itaque finita est editio textus Historiæ Regum Norvegiæ, celeberrimos triumvirorum Snorrii Sturlæum, Carolum Abbatem et Sturlam Thordium præcipue complectens. Cogitaveramus quidem Sagam Arna Episcopi subijcere, quæ haud pauca de Norvegiæ Regibus memorie prodidit; sed cum hujus auctor non potissimum id agat, nec ad Regum istorum historiographos recte referri possit, supersedendum isti labori tanto magis censuimus, quo certius comperimus, istam Sagam Episcopalem, quæ ad Sturlunga-Sagam ceu pars ejus ultima interdum refertur, insertum iri editioni Historiæ Sturlungorum, quam literaria Societas Islandica Havnæ curat. Poterit hæc intra annum et dimidium expectari, invigilante operi Viro Doctissimo et Consultissimo Thorsinson, Regi a Secretis.

Quæ in hocce Tomo præstitimus, sunt sequentia: Constitutio textus Hæonar-Sagæ; ejusdem distributio et lectionum variantium adnotatio; versio ejus danica et latina; fragmentum Magnûsar-Sagæ, cujus textus et versio latina novis curis subjecta, Danicæque a nobis addita; annotationes ad finem voluminis; viri Sturlæ Thordii; chronologia; genealogia et hæcæ denique præfatio. In versione Danica medium tenere studuimus inter nimiam antiquitatem et nimiam novitatem; nam in prioribus Voluminibus ea, quantumvis fida et recta, interdum nimis, quam pro scripturum dignitate, verutum sapere nobis videbatur. Annotationes non nisi paucas adjunximus. Talem paucitatem et primorum voluminum exemplum editionisque consilium posebat, et svadebat ea cogitatio, quod Historiæ magnæ Suhmianæ Volumina IX et X, quæ Hæonar ævum complectuntur, nunc prætere atque cum ab auctore, tum a peritissimis editoribus illustrata sunt quam plurimis, quæ cum relationibus hujus Sagæ coherent, observationibus. Hinc indicem diplomatum non in hoc, ut in præcedente, volumine dedimus: nec vel illa, vel Supplementa ad Hæonar Historiam, ex borealibus aut peregrinis fontibus dare hic necesse erat, cum multa ex utroque genere in laudato Suhmii opere integra legantur, plura et quidem plenam diplomatum Norvegorum collectionem se publicatorem promiserit historicorum nostrorum Nestor Abr. Kallius. Quæ geographica aut antiquaria sunt, indicibus servantur. In textu constituendo Collario multorum Codicum, a V. Perill. Thorkelin olim facta, nos valde adjuvit. In interpretandis strophis poetiis, quæ non pauca occurrunt, consulumus opusculum Skulonis Thoralcii, quod Hæonarquidam et Rasmåal libero metro vertit. De his uti et de cæteris carminibus illustrationes suas et versionem nobiscum communicavit Professor Finn Magnussen, lingvæ poetice Borealia ingeniosus doctusque interpret. Delineatio eonobii Reicensis, cujus in Hæonar-Saga identidem mentio injicitur, petita est ex Schøpningi itinerario Norvegiæ, quod bibliotheca Regia servat. Rudiusculam quæ ibi habebatur picturam Celeberrimus Professor Clemens, in arte chælographica apud nos facile princeps, ad majorem rectitudinem revocavit, tabulaque anea expressit.

Ut totum hoc opus de Regum Norvegorum Historia absolvatur, superest nobis unum addere Volumen, indices poeticum, historicum, geographicum, antiquarium, criticæque forte disquisitiones varias continentium. Speramus intra IV abhinc annos hunc Tomum proditum. Quæ nostra conamina ut peritis benevolisque Lectoribus probentur, enixe optamus.

V I T A
S T U R L Æ T H O R D I I .

Patrem habuit Sturla celeberrimum et suæ ætatis optimum virum Theodorum Sturlæum, qui huncce filium ex concubina, cui nomen fuit Thora, inter quatuor fratres ordine secundum suscepit.

Natus est Anno 1214, primamque pueritiam ut plurimum egit cum avia sua Gudnia, quæ moriens, aut ex asse, aut magna ex parte hæredem eum scripsit; sed eandem nunquam adiit hæreditatem, nam Gudniæ relictas opes Snorro Sturlæ occupavit, apud quem supremum diem obierat. Et licet paucis post annis, cum fratre suo Thordo de hac hæreditate amice transigeret, incertum tamen est Sturlam a patre aut patruo aliquid accepisse, imò verisimillimum, quod nihil commodi ad eum inde redundaverit, cum ipse, ut Author Sturlungorum Historiæ, nusquam ejus mentionem faciat.

De ejus juventute notum est, quod pater eum 1231 Gudmundo Episcopo, per suam ditionem vaganti, ut asseclis ejus hospitia distribueret, et ut provideret, ne maleferiata illa cohors cui-dam nimis gravis existeret, adjunxit. Anno 1233 Reikholi cum patruo Snorrone egit, illum enim cum Snorro Saudafellum ablegavit ad invitandum fratrem suum Sighvatum, ut Reikholtum veniret. Anno 1234 unacum Olao fratre 60 viris præfectus, villicationem Urækiæ Snorronis Reikholis institutam, sub auspiciis paternis spoliavit et dissipavit, eodemque anno una cum patre de nece Hafidi cujusdam arbiter lectus, sententiam dixit. Anno 1235 cum fratre Olao Saurbæum tetendit, moxque sociam cum Litingo quodam in prædio Stadarholi villicationem instituit, ipse autem cum patruo suo Snorrone magnam ætatis partem egisse videtur; sed insequentem hyemem Vatsfiordi cum Urækia Snorronis degit, usque dum Urækia, ineunte anno 1236 a patre evocatus, Borgarfjordum tenderet; tunc enim Sturla denuo Reikholtum se contulit ibique mansit usque ad fugam Snorronis. Appropinquante autem Sighvato ejusque filio Sturla, ipse cum 15 aliis, farinam et alia esculenta 12 eqvis Reikholto avexerunt, primo Eiram versus, et deinde ut videtur Vatsfiordum, ubi Sturla Urækiam ipso Paschatis Festo convenisse dicitur. Eadem ætate cum Urækia in Borgarfjordum transit; illo autem a Sturla Sighvati insidioso capto, nostër Sturla primo Stadium ad Bødvarum Fratrem, et hinc Helgafellum ad Hallkelum Abbatem, absolutionem a commissis in Urækia societate peccatis petiturus, concessit. Indeque Eiram ad patrem pervenit, qui poenitentias ab Abbate præscriptas, nimis duras esse judicans, suasit, ut Scallholtum ad ipsum Episcopum, dispensationem petiturus tenderet. Quo Sturla perveniens Urækiam ibidem offendit, cum quo ab Episcopo leniter absolutus, ad patrem rediit, et insequentem hyemem partim Eiræ cum eo, partim Stadi cum Bødvaro fratre transegit.

Cum filii Thordi Sturlæ Snorronem semper sequerentur, et ab ejus partibus starent, non potuit id Sturlam Sighvati non offendere; paulatim tamen postquam Snorro penitus profligatus esse videbatur, eorum amicitia coalescere coepit, nam Bødvarum per Dalos transeuntem, Sturla humaniter exceperit, pariter etiam Olauum et Sturlam ad se venientes amicissime tractavit, spondens se eos magnos viros effecturum, si a suis partibus fideliter stare vellent, quo allecti in ejus castra transierunt. Sturla enim in famosissima illa Apavansfaur sev irruptione in quadraturam australem cum quibusdam suorum Sighvatidem stipavit, moxque cum Gissutus et Kolbeinus in provinciam Dalensem irrumperent, sub ejus signis cum suorum 50 fuit. Tandemque eodem anno 20 asseclis cinctus, in prælio Örlogstadensi militavit, ubi de eo memoriæ proditum est, quod, dum Gissutus et Kolbeinus a Sturlæanis magno desiderio expectabantur, Sturla Sighvatides Thordæum aliquando rogaverit: Quid, sodes, mentis est, an putas eos venturos, nec ne? Cui Sturla Thordi: certe jam venient: cumque ei in rei documentum somnium retulisset, Sturlides somnia mendacis proxima esse respondit. Post prælium Örlogstadense, Sturla cum multis aliis in templum

Videvallense confugit, ubi eum quam primum esse sciverunt Gissurus et Klangus, commeatum et securitatem ei obtulerunt, quam oblationem ea conditione accepit, ut Asgrimo Berghori una secum commeatus daretur, quod ei mox concessum fuit.

Anno 1240 cum Snorro et Thorleifus de Gardis frequentem Saudafelli conventum haberent, omnibusque qui in prælio Bajensi 1237 signa Sturlæ Sighvatidis secuti fuerant, graves indicerent multas, Sturla ibidem, ut Saarbajensium princeps et antesignanus, apparuit, non quod suam causam dicere opus haberet, cum in nominato prælio a Thorleifi et Snorronis partibus stetisset, sed forte ut curialibus pro virili patrocinaretur. Hic cum Solveiga Sturlæ Sighvatidis vidua, propositum ad externos abeundi Snorroni aperiret, illique suas et liberorum opes ut nato tutori commendaret, Snorro prædium Saudafell cum armentis, et rutis cæsis ad hanc villicationem pertinentibus Sturlæ Thordæi fidei concedidit, tertiamque partem præturæ Snorronianæ ei concessit; suum autem ejusdem præturæ trientem frater ejus Bødvarus ipsi tradiderat. Hæc autem Saudafellensis elocatio Sturlæ facta unum tantum duravit annum, nam sequente hyeme, rogante Snorrone, hoc prædium Tumio Sighvatidæ, qui Thuridam Hallveigæ sororem duxerat, non omnino invidus tradidit.

Valde displicerat Urækia Snorronis, quod pater ipsius Sturlæ trientem præturæ Snorronianæ tradiderat, unde inter ipsos, si non odia, certe tenuis valde amicitia; quæ in apertam erupit contentionem, cum Urækia prædium Stadarhol jure an injuria sibi adjudicari curaret, quod Sturlam, qui hoc prædium sibi majori jure debere putabat, pessime habuit. Judici itaque, qui Urækia Stadarholum adjudicaverat, dicam scripsit, ut in foro generali hanc causam diceret, ubi adjutantibus Gissuro Thorvaldi et Ketillo Thorlaci, Sturla causam ita obtinuit, ut sententia in foro Thorskafiordensi in Urækia favorem dicta penitus rescinderetur. Quod ubi Urækia cognovit, cum 80 armatis Stadarholum vi repetiturus, in Saarbajum irrupit; Sturla itaque suppetias ferentibus Bødvaro fratre ejus et Ketillo Thorlaci, plus 200 armatis stipatus, in occursum ejus tetendit; sed ante quam infesti coirent, sedatiorum quorundam intercessione factum est, ut paucis pari numero uterque cinctus armatis, pacate primo convenirent, ubi Urækia non obscure culpam in patrem conjiciens, Sturlæ Stadarholum, ea conditione ut secum in gratiam rediret, pleno jure tradidit. Cui Sturla in gratitudinis signum prædium Reikholas in proximum annum elocavit, unde in gratiam perfectam redierunt.

Snorronis mortem ubi Sturla audivit, Urækiam festinim de eadem certiore fecit, qui illico ad Sturlam se contulit, sed cum Tumius in Rappesjåm se subduceret, Bødvarus autem Sturlæ frater contra omnium spem, sed ut verisimile est, coactus, ad hostes transiret, contra tantam copiarum vim, quamquam jam habuerunt Gissurus et Kolbeinus, Urækia et Sturlæ, nulla resistendi, nedum invadendi aut vincendi, spes fuit; continebant se itaque Stadarholi, inter spem metumque mediis, quid hostes tantis stipati copiis, facturi forent, observantes, et si signa inferrentur, ad fugam parati; sed cum Gissurus et Kolbeinus, usqueviam suam quisque domum reverteretur, de divisione opum Snorronis consultando tempus tererent, recepto animo cum nulla offerretur reconciliatio aut satisfactio, de ultione cogitare coeperunt, quam impigre parans Urækia, cum copiis, quas collegerat, sub ipsum Festum Natalitiorum Domini, in provinciam Dalensem venit, ubi Sturla cum suis se ei associavit.

Reikholtum ipsa Natalitiorum nocte involantes, Klangum Biörni, Snorronis privignum, sed vitrici summum hostem et necis causam, ibidem deprehendentes occiderunt; inde per tesqva Oxahrigensia tendentes, a speculatoribus Gissuri præversi, ipsum de eorum adventu certiore factum, Schalholti à copiis haud imparatum, et, quod gravissimum, in Episcopi clientelam receptum, deprehenderunt; ubi cum aliquantisper fuisset pugnatum, Præsul vibrato in Urækiam et ejus asseclas anathematis telo, pugnam diremit; moxque in id ab utraque parte consensus fuit, ut Episcopus solus de omnibus eorum controversiis sententiam diceret, cui se staturam, utraque pars jurejurando promisit, ubi de Gissuro singulariter memoratur quod juraverit per crucem, aut crucem tenuerit, in qua fuit lignum vitæ, sed quomodo id jusjurandum servaverit, postea dicitur.

Hæc percipiens Ormus Klangi frater, Gissurus multis objurgavit, quod sine suo consensu Episcopo de necis fratris iudicandi potestatem fecerit, qua conventionem se teneri pernegavit; cui non tantum Gissurus consensit, sed etiam negavit, se unquam Episcopo illam causam commisisse, quod licet ei magnopere bilem moveret, nil tamen profecit. Ad Kolbeinum itaque, ut eum in suas partes traherent, proficiscuntur, comitem se addente Episcopo, qui ut facile sibi adscivit collegam suum Botolfum, ita et reliqui Kolbeinum, data hundreda hundredarum 2: 480 imper. pretio, ut affinem Urækiam desere-

ret, in suas partes traxerunt. Quo factō, Ormus Urakīæ Sturlæqve dicam scripsit, ut in Dicasterio Generali causam dicerent, ubi omnes proscripti fuerunt; sed svadente Kolbeino conventus pacificatorius ad pontem in fluvio Hvítæ institutus fuit, quem Urakīa metu insidiarum à Gissuro timendarum adire recusavit, ni Episcopus adesset, cui, ut Schalhold fecerat, arbitrium causæ commisit, ejusqve presentie reverentia, tutum se ab insidiis fore speravit. Uterqve Episcopus ut et Brand Abbas huc se contulerunt, in quorum conspectu Gissurus contra datam fidem et jusjurandum utrumqve Sturlam et Urakiam, magnopere ringente et Gissuri perfidiam detestante utroqve Episcopo, in captivitate abduxerunt, Urakiamqve ut proscriptum in Norvegiam transmiserunt, Sturla autem, numerato redemptionis pretio, et præstito fidelitatis juramento, amicorum precibus, agre ab exilio liberatus fuit. Hæc omnia Sturlæ in demortuum patrum amorem et in Urakiam fidem, clare demonstrant.

Anno quo hæc acta sunt, qvi seculi fuit 42, Thordus Sighvati filius cognomento Kakali ex longa peregrinatione in Islandiam rediit, qvi qvã primùm in Ejaßförðo terram atçigit, celeri fuga Kolbeini gladios evitare necessum habuit; qvi postqvam propinqvum suum Halfðanum auxilium postulaverat, et hac vice parum impetraverat, in quadraturam Occidentalem tetendit Sturlamqve convenit, rogans ut is statim suis partibus accederet; ille autem jusjurandum Kolbeino præstitum prætendens, negavit se contra Kolbeinum arma sumtutum, priusqvam ipse datam sibi fidem violaret, qvod brevi futurum animo se præsigire dixit; nec in eo vanus fuit vates, nam Anno 1243 cum Kolbeinus in provinciam Dalensem cum DCCXL armatis irrumperet, turmam qvãdam in Sturlam Sælingsdalsungæ tum manentem misit, qvæ illum, si modo posset, occideret; hic autem de instanti periculo præmonitus fuga salutem qvæsivit, et ad Thordum cum CC armatis, in 30 magnis, quas collegerat navibus, excubias agentem, et occasionem si qvã Kolbeiniani nocerè posset prætolantem se contulit; sed cum Kolbeinus navibus desicutus, provinciam vastando rem gereret, illi autem militum numero multo inferiores, in continenti sui non facerent potestatem, hac vice sine prælio discessum fuit.

Cum ea tantum perseqvi animus sit, qvæ Sturlam aliquo modo tangunt, consulto hic omittimus multas velitationes, incursiones, et prælia, quibus non interfuit; primam itaqve cum Thordo iniit expeditionem, hoc ipso autumno 1244, quo Kolbeinum adoriri constituerunt, sed in Borgarfjörðum delati, ibidemqve collectis circiter 1500 armatis, audiunt Kolbeinum imparatum opprimi non posse, unde multi melioris notæ viri, ut Thorleifus de Gardis, Bødvarus et ipse Sturla in eum arma vertere, aut incursiones in alienas provincias facere detrectarunt; sed si Thordus jure cum eo in foro generali experiri vellet, suum obtulerunt auxilium, qvod ille, cum aliud obtinere non posset, gratus accepit, quo factō tantus apparatus prorsus evanuit. Ineunte autem vere Anni 1244 cum Kolbeiniani in provinciam Dalensem magno furore irrumperent, omnesqve obvios aut graviter laderent, aut penitus caderent, ipse Sturla agerrime evasit, villæ autem ipsius, et qvæ in illis reperiebantur, spoliatæ et hostiliter tractatæ fuerunt. Tandem post fata Kolbeini, qvæ in Annum 1245 inciderunt, Sturla 20 viris stipatus, unacum alijs primoribus Thordum in provinciam Ejaßfjordensem deduxit.

Cum Thordus, Anno 1250 à Rege evocatus, amicos suos et affines Sturlam, Rafnum Oddi, Thorleifum de Gardis, Hranum Kodrani et Sæmundum Ormi provinciis præficcisset, Rex autem Norvegiæ Hacon Haconis, in id jam intentus, ut Islandiam sibi subjiceret, Anno 1251 hisce provinciis Gissurem Thorvaldi et Thorgilsium Bødvaris præposuisset, æmulatio statim et invidia inter hos magnates orta est; nam in binis quos ad Hörduholas constituerat conventibus, inter eos nec contrahi, nec Thorgilsus quicqvam impetrare potuerat, præter qvam qvod Egillus Solmundi, non invitus, ei prædium Reikholt concederet. In lubrico autem hocce rerum statu Thorgilsus cum 14 armatis Stafholtum se contulerat ad patrum suum Olaum Hvítaskald, ubi eum Rafnus et Sturla improvisi supervenientes deprehenderunt, et ad præstandum sibi fidelitatis juramentum, ringente multum Olao, et Sturlam acriter objurgante, ut mox unacum illis in Gissurum moveret, coegerunt. Thorgilsus autem accepto comæatu domum redeundi, ut se ad hoc iter pararet, mox ubi sui juris factus est, nuntium illis misit, quo omnem fidelitatem illis renunçavit; Sturla autem et Hrafnus, in Gissurum, ut constituerant, cum exercitu infestis eutes signis, nullum hujus expeditionis fructum tulerunt; ingruens enim procella ita eos infestavit, ut lassi, et detritis viribus, de resqvis ad culta vix pervenirent, tandemque a fluvio Aulvisæ, qvi glaciem abjecerat, impediti re infecta redierunt.

Cum se a Thorgilsio delusus esse videbant Rafnus et Sturla, parum abfuit qvin discordia inter eos oriretur, Rafnus enim Sturlæ imputavit, qvod aut à fratre suo Olao, aut necessitate inductus Thorgilsium

gilsus neci subtraxisset, et abeundi facultatem concessisset; quod Sturla susque deque rulit, Thorgilsus autem in Borgarfiorde se non tutum fore prævicens, se exemplo Holas ad Henricum Episcopum contulit, qui eum libenter accepit. Cum nunc de hostibus Sturla et Rafno, nunc de Eulfo et Hranio, nunc de utrisque fama volaret, quod cum exercitibus appropinquaret, ut periculum immineret videretur, ne ex utroque latere Thorgilsus invaderetur et in medio inclusus parvo negotio caperetur, quod magnum sæpius intulit terrorem et inutilis concursus causa exstitit, ipse Præsul media hyeme ad Sturlam et Rafnum arduum suscepit iter, ductoque facile in suas partes Brando Abbate, Schalholtinæ tum temporis Dioceseos Administratore, conventum proposuit pacificatorium ad Hörduhólas prope Fluvium Hvítaa, quo Rafnus et Sturla ex altera parte, ex altera autem Præsul et Abbas intercessores simul agentes conuenerunt; sed frustra, nam post longam disceptationem ré infectâ discessum fuit.

Anno 1253 Gissurus Thorvaldi, distributis inter filios, quos habebat in quadratura australi, præturis, ipse Flugumyram nobile prædium in tractu Skagfiordensi situm lares transtulit, imperiumque in provincias Hunavatnensem et Hegranensem arripuit; cumque hoc modo Rafni et Sturlæ vicinus factus esset, amicitiam cum utroque ineundi desiderium prætulit, quæ etiam saltem verbo coaluit; Sturlam autem affinitatis vinculo sibi alligare volens, filiam ejus Ingebiörgam virginem forma et dotibus præstantissimam, (nam præter dona et artes huic sexui proprias, fabrilium quævis tractandi et artium mechanicarum peritissima fuit) filio suo Hallo, qui nuper virilem togam sumserat, uxorem expetivit, quorum nuptialis solennitas, ut Flugumyræ circa initium hyemis celebraretur, constitutum fuit. Thorgilsus autem, cui Gissuri fides, et Sturla, cui Rafni amicitia dudum suspectæ fuerant, facile se ab amicis induci patiebantur, ut sepositis odiis in gratiam redirent. Itaque clam conveniunt, in quo congressu Sturla Thorgilsi arbitrio omnes eorum causas permisit, qui ingenti pecuniæ summa Sturlæ primo adjudicata, cum sciret ei certiore domi suppellectilem quam ut eandem facile solvere posset, ante quam discederent, sub conditione constantis et nunquam dissolvendæ amicitia totam ei donavit; quod communibus amicis acceptissimum, ipsis vero salutare fuit.

Ad nuptias itaque prima hyemis dominica celebrandas, Sturla Rafno aliisque magnatibus circumdatus, sponsam pomposo comitatu deduxit; nec minor à parte Gissuri magnificentia, qui non tantum nobilissimos viros, quorum in præsentia copia fuit, invitaverat, sed exquisitissima tam sua quam amicorum suppellectile domum ornaverat, reliquaque ad hilaritatem et ornatum facientia promebat largissime, ita ut hocce convivium, inter magnificentissimum, quæ hoc tempore celebrata fuerunt, numeretur, comitasque Gissuri et filiorum magnopere laudetur; sed vesperscente die Lunæ antequam discederent Rafnus, Sturla et plerique alii, Rafnus Gissurum monuit, ut sibi ab insidiis caveret; cumque ille interrogaret, unde timendæ essent, et quid de illis sciret, tam obscure suam insidiam declaravit, ut nil certi prodidisse videretur; quod Gissurus securus nimium susque deque habuit, sed eadem nocte Ejulfus Thorsteini, Hranus Codrani, Kolbeinus Grön aliique 90 insidiose eum invaserunt, subjectoque tectis igne domum combusserunt, in quo incendio Gissuri uxor, et tres filii cum multis aliis misere perierunt, ipse autem præter omnium spem ægerime evasit, nova nupta ex incendio à cognato suo Ejulfo Grön extracta fuit, maritus vero periit. Rafnum insidiarum conscium fuisse in confesso est, sed Sturlam inscium extra culpam fuisse probabilitas nobis persvadat, licet ipse emphatice scribat, Hranum Codrani ante nuptias ex Eyaþórlo Stadarholum ad Sturlam tendentis, ibique integram septimanam commoratum fuisse, cujus adventus causam cum nemo sciret, omnes mirabantur, et aliquid magni momenti subesse suspicabantur. Certe Gissuri et Sturlæ amicitia ab hoc tempore nunquam integra fuit.

Anno 1254 Gissurus diris Henrici Episcopi Holensis, et minis Sigurdi Schalholtensis ex patria profugus, juvenem præcocis ingenii Oddum Thorarini suo loco provinciae præpositus, eique ultionem injuriarum mandavit. Quam Oddus in ejus hostibus non impigre exsequens, in tantum apud Henricum Episcopum, qui incendiariis (utpote flagitii conscius et ut quidam volunt instigator) plus nimio favebat, odium incidit, ut eum diris devoveret. Oddus autem Præsulem absolutionem denegantem, captivum in arcem Flugumyrensem devexit, et ibidem aliquantis perdetinuit. Quod tam immane plerisque scelus videbatur, ut ad ejus liberationem totius fere Islandiæ Magnates concurrerent, inque his Sturla, cum haud contemnendo armatorum globo. Sed cum occidentales Rafnus, Thorgilsus, Sturla et plures alii CMLX armatis cincti in Scagafordum venirent, Episcopus libertati restitutus fuit, et Oddus tantæ multitudini cedens, ex provincia se subduxit, ut iste apparatus omnino frustra fuerit, nisi quod æmulatio inter hosce Magnates Rafnum præcipue et Sturlam, subsequenibus odiis ansam præberet.

Anno

Anno 1252 Stadarholi quidem ut antea sedem habuit, sed Hytardali alia instituta villicatione, ibidem subinde egit. Hoc Anno cum Rafnus et Ejulfus Oddum occidissent, Thorvardus autem Oddi frater hujus necis ultionem pararet, sed viribus impar Thorgilsum in suas partes trahere anniteretur, illeni Sturla consentiret, et eandem iniret societatem, ejus partibus accedere volebat. Hic itaque licet viribus eos Rafno et Ejulfo inferiores judicaret, aliquid tamen de victoria prasagiens, hanc armorum societatem non plane detrectavit. Iacta itaque hæc alea fuit, et a Triumviris Thorvardo, Thorgilso et Sturla cum CCXL armatis in Ejaßörðum itum est, ubi Rafnus et Ejulfus à viris et armis multo melius parati pugnam primo detrectare visi, in loco tuto et inaccessibili se continebant; mox autem contemptu hostis inducti, illi in planitie quæ vocatur Thverreyar pugna facultatem fecerunt, concursumque fuit magno utriusque animo et audacia; ubi Sturla tantum ostendit animi, ut præ aliis hosti se objiceret, et frustra à Thorgilso moneretur, ut cautius se generet. Is autem prælii eventus fuit, ut 18 vita privarentur, inter quos fuit Ejulfus Thorsteini hastà Thorvardi trajectus, Rafnus autem et maxima exercitus pars, fuga salutem quæssivit.

Post minoris notæ velitationes quasdam, quæ referri dignæ non videntur, Sturla et Rafnus in gratiam redierunt, quod paci inter Thorgilsum et Sturlam paulopost initæ ansam dedit, eademque hyeme Sturla Thorgilsum Hytardali magnifico convivio excepit et splendidissimis donis mastravit. Anno autem 1256 Sturla, relicto Hytardalo, læres Svignaskardum transtulit; Præturam enim Myramannensem tenenti, hoc prædium in media provincia situm, commodius habitaculum videbatur; quod ut à repentinis incursionibus tutius esset, ædes ex inferiore loco in rupes villæ proximas transtulit, antiquam tamen villicationem Stadarholi retinens, ubi subinde consedit. Sed cum Rafnus eidem præturæ inhiaret, eorum amicitia paulatim dissolui cepit, usque dum Rafnus et Asgrimus Thorsteini armorum globo cincti Sturlam Stadarholi agentem, ex improvise invaderent; quod prasagiens Sturla, sub noctem cum suis domo exiit, et in monte prope Biarnastadahlid, unde prospectus ad villam Stadarholum patuit, cum suis pernoctavit, qui primo mane cum nullus conspiceretur hostis, domum reverti voluerunt. Sturla autem eos horam sextam matutinam expectare jussit, nimium enim se somnia fallere, si tum pari domum revertendi desiderio tenerentur; prædicta autem horâ, Rafnus cum suis villam hostiliter invadentem conspicientes, in locum tutiorem se receperunt; Rafnus vero cum Sturlam domi non deprehendi posse sentiret uno tantum mediastino occiso, pari celeritate obequivit.

Cum hoc modo utriusque omnia suspecta et male tuta essent, amicorum intercessionem factum est, ut conventus pacificatorius in ripis amnis Gleraa institueretur, ubi cum convenirent, tanto uterque animo suam egit causam, ut quo diutius colloquerentur, eo à concordia longius absentes, usque dum rê infectâ prior discederet, et perfidiam Rafni timens per avia quædam in montana se reciperet; quæ suspicio non vana fuit, nam Rafnus viribus multo superior, eum è vestigio insequens, ultimum agmen carpsit, unumque postremorum occidit. Sed cum in eo esset, ut reliquos adoriretur, sudo alias celo, et splendente sole, tanta repente oborta est nebula, ut unus alterum non videret, quod Sturla presentissimum periculum evitandi occasionem præbuit, unde Rafnus se in sinus occidentales, ubi alterum domicilium habuit, Sturla autem Svignaskardum in tractu Borgfjördensi semet recepisse videntur.

Tantas sibi illatas injurias ulturus Sturla, Olavum Rafni fratrem invasit, sed quantum injuriam ei intulerit, literis non est mandatum, id autem mediocre aliquid fuisse, historiarum de consensu credere svadet. Rafnus autem hoc percipiens, eum oppressurus, veloci stipatus cohorte Svignaskardum involat, sed forte Sturla, paulo ante ejus adventum, negotia quædam in tractu Myrensi expediturus, domo exi erat; quo percepto Rafnus, ruta cæsa hostiliter quidem tractavit et perdidit, verum sine cæde et sanguine discessit, Sturla autem fratrem suum Bødvarum et Einarum Haldori in partes suas tracturus, ut una secum Rafnum invaderent, Stadium profectus est, sed spe frustratus, tutamen enim ei Einarum contra Rafnum, si hic ipsum persequeretur, obtulit, sed ut eum ultro invaderet, induci non potuit. Thorgilsum itaque nuncium misit, rogavitque ut quam celerrime sibi succurreret, qui citius omni spe cum CCCCLXXX armatis advolans, eos denuo tam æquis conditionibus, ut uterque contentus esset, in gratiam reduxit.

Anno 1256 cum Thorvardus Thorarini Thorgilsum Bødvari nefarie occidisset, et Sigurdus Thorgilsi frater ultionem fraternæ necis pararet, qui amici et cognati carissimi indignissimam mortem magnopere doluit, se ei adjunctum, primoque vere cum eo adversus Thorvardum expeditionem suscepit; sed cum Thorvardus paucis horis antequam in conspectum villæ venirent, de eorum adventu admonitus,

celerrimâ fugâ in loca tutiora se contulisset, omnis eorum labor frustra fuit, nisi quod se suosque ejus impensis in ipsius villa Grund refocillabant; ibidem autem dum manserunt, Eyolfus Abbas Muncha-thveraaensis aliique Toparchiæ Magnates, eo rem deduxerunt, ut factis induciis partium capita ad colloquendum coirent, quo tandem convenit, ut totidem arbitros utraque pars eligeret, qui presidente et judicâ moderante Brando Abbate, de intervenientibus causis sententiam dicerent. Sed variis intercedentibus impedimentis, hæc omnia evanuerunt, et causæ actio intermissa fuit usque ad annum 1262, cum demum Vigfusus Gunnsteini à Thorvardo subornatus, adjuvante Sturla, Sigurdo persuaderent, ut cum Thorvardo id magnopere desiderante in gratiam rediret. Constituto itaque conventu pacificatorio, Sturla et Regis Norvegiæ Legatus Haraldus Gullskór à parte Sigurdi arbitri electi, unacum Thorvardianis, unanimi consensu edixerunt, ut Thorvardus necem Thorgilsi 960 uncis argenteis expiaret, quam sententiam Sturla collegarum nomine in frequenti Magnatum conventu magaa gravitate pronuntiavit.

Cum Gissurus Thorvaldi Anno 1262 Comitûs dignitate coruscans, 600 armatis cinctus, in Toparchiam Rangvallensem, insidias, quas sibi Thordum Andreae struxisse querebatur, ulturus, irrumperet, Sturla cum suis ei auxilio venit, eodemque autumno filiam suam Ingebiörgam, quam Anno 1253 paulo ante incendium Flugumyrense Hallo Gissuri filio nuptum dederat, jam alterâ vicê Thordo Thorvardi Saurbajensis filio elocavit, in quo convivio Gissurus Sturlæ Baronis titulum (Lendsmans Rett) imposuit; sed subsequente hyeme Sturla alteram suam filiam Kalfô Brandi comitis cognato elocavit, in quorum nuptiis Comes Sturlæ Toparchian Borgfiordensem promisit, eumque intimorum amicorum albo inscripsit; sed cum Rafnus et Gissurus sequente Annô in concordiam redirent, Gissuri promissio Sturlæ facta de Toparchia Borgfiordensi in fumum abiisse videtur, unde ejus tam cum Gissuro, quam cum Rafno, qui eandem Præturam obtinuit, amicitia, refrigescere coepit.

Anno 1262 vel prius Sturla villam Svignaskard penitus reliquerat, suaque omnia Stadarholum contulerat; Rafnus autem post mortem Olai Hvítaskáld consentiente Sturla Stafholti lares fixerat, qui præter alias in quadratura Occidentali præturas, jam etiam Borgfiordensem excluso Sturla obtinuerat; unde ejus potentia et dominium multis intolerabile videbatur, in quibus erant ipse Sturla, ejusque filius Snorro, juvenis impiger et ferocis ingenii, qui facta cum Vigfuso Gunnsteini et Snorrone de Eiri contra Rafnum conjuratione, patrem tandem invitum, et malorum ex hoc incepto ad se redundantium providum eo induxit, ut expeditioni in Rafnum susceptæ interesset, quæ ipsi infelicissime cessit; nam præterquam quod Rafnus de eorum proposito præmonitus, copias conduxerat, fluvius Norduraa aqvis vernalibus turgens, impervius fuit, quate magno cum dedecore quam citissimè revertentes, Rafni, eos animose persequentes, iram et arma vix effugerunt.

Paulo post hunc tumultum Thurida Rafni uxor in sinus Occidentales iter fecit, verbo ut villicationem Hrafseyri institutam inspiceret, revera autem, ut occidentales contra Sturlam et ejus complices exciret, qui ad mandata exsequenda se tam paratos præstiterunt, ut maximæ molis navigia Brádafiordum transveherent. His constituto loco et tempore Rafnus cum Borgfiordensibus occurrens Snorronem utrumque Sturlæum et Eyrensem statim in suam redegit potestatem, unde ad Sturlam Strandarfelli se continentem movens, cum universis copiis Hvammsfiordum trajecit, Sturla autem conspicua hostili classe, fugam in Saurbajum instituit; quem licet Rafnus strenuissime persequeretur, capere non potuit, priusquam se certis conditionibus dederet, scilicet ut ipse sui que vitam et omnia membra illæsa retinerent, reliqua autem Rafnus constitueret. Quò pacto, Dagverdarnesi convenerunt, ubi præsentem et intercedente Olao Abbate Helgafellensi aliisque paucis seqvestribus conclusum fuit, ut Helga Sturlæ uxor, et Snorro eorum filius villicationem Stadarholensem retinerent, Sturla autem eadem ætate in Norvegiam transmitteretur, ut Rex Hacon ipse de eo prout liberet, statuere posset, apud quem Rafnus eum ut rebellem et imperii Regi seu Monarchiæ Norvegiæ summum osorem, gravissimè traduxerat, ita ut Sturla nihil magis quam ipsius iram timeret; sed eandem ei anxietatem si non penitus demisit, certe paululum

Iulum mitigavit fama in Islandia volans de hujus Regis expeditione Orcadensi eadem astate insituenda; ejus enim absentiam ad gratiam Magni Regis faciliorem aditum præbituram sperabat.

In navim itaque Norvegiæ ex portu Eirabachensi solventem, egenus et omnibus destitutus detruditur, sed commodam nactus navigationem, Biörgvini Norvegorum Regem Magnum, ejusque intimum Consiliarium Gautum de Melis, qui Sturlungorum magnus semper fuerat patronus, offendit. Hunc itaque Sturla quam primum convenit, comiterque ab eo receptus, et beneficio gratuito mactatus, cum ei suarum rerum statum et rationes luculenter exposuisset, commoda occasione oblata, ad Regem deducitur. Hic humili, ut conveniens fuit, audita Sturlæ salutatione, ast nullo ei dato responso, Gautum, quisnam hic peregrinus esset, dicere jussit. Gautus autem respondit: hic est Sturla poeta ille Islandus, vestram implorans gratiam, vir, ut puto sapiens. Cui Rex: et nos putamus eum sua sponte nos non accessisse, quod certe experietur, quam primum me conveniet; cumque Gautus moneret, Sturlam encomiastica de utroque Rege carmina composuisse, quæ recitare desideraret, respondit Rex: vivere equidem ei permittam, sed in meum non veniet satellitium; quo accepto responso abierunt. Seqvente autem die cum Gautus denuo Regem convenisset, Sturlæ nunciavit, mutatum sane in eum Regis animum esse, cum jam conclusum esset, ut navalis, quod Rex in regna orientalia facere pararet, itineris socius esset, quod Sturla in Regis potestate situm esse dixit; et ubi albo sociorum inscriptus fuit, inter primos se suaque in navim contulit, ibique in arcula sedens Regem expectavit; ille autem cum navim ascenderat, vela ventis data sunt, totisque ille dies navigationi impendebatur.

Vesperascente autem die, classis regia portum, ubi pro ejus tempestatis more pernoctaret, intra- vit, cumque reliqui coenarent, Sturlam vacuum in cista sua sedentem conspiciens Regius pedisequus, rogavit, cur non ut alii coenaret, accepitque responsum id ideo fieri, quod nihil haberet, quod ederet aut biberet. Quod ubi Regi nuntiaverat, revertens jussit ut Thorarinus Os (munaur) et Erlendus macer cum convivam haberent, quod illi sed gravatim fecerunt. Post coenam ante quam dormitum iret, proreta Regius socios rogavit, quisnam eorum ludicro quodam tempus fallere vellet, ad quod cum nemo paratus esset, Sturla antiquam fabulam de gygante Hulda recitare cepit, idque tanto cum lepore, et multo uberius quam ullus presentium unquam audiverat, unde omnes ad eam audiendam in proram navis ruebant. Id cum Regina videret, insolite hujus rei causam famulorum quendam rogavit, acceptoque responso Islandum illum egregiam de fæmina gygantea fabulam cum omnium applausu recitare, dixit: ominari se Islandum illum esse virum bonum, sed non tam nocivum, ut vulgo audiret. Posterâ autem die Rex Sturlæ et ejus convivis de sua mensa dapes misit, quo illi lætati Sturlæ id acceptum ferebant; et cum eo die, adversante vento in eodem portu detinerentur, Rex post prandium Sturlam acciri jubet, qui accedens utrosque reverenter salutavit. Illi Regina clara sed amica voce, Rex autem submissa voce respondebat, cum ad duas priores salutationes tacuisset. Quo facto Regina, ut pridie recitatam fabulam denuo enarraret, mandavit; quod ille tanta eloquentia fecit, ut magnam diei partem in sui admiratione detineret; quapropter à Regina et adstantibus summas accepit gratias, Rex autem paululum subsidens, tacuit quidem, eo autem gestu et oris aspectu, ut Sturla inde mutatam in se ejus mentem esse colligeret; unde audacior factus, petiit ut Rex ei carmina de ipso et ejus patre composita pronunciare permitteret; hac vice autem annuente Regina ut carmen de Magno Rege pactum recitaret, quod tanta parrhesia et auditorum admiratione fecit, ut honor et gratia ab omnibus ei haberetur, Rex autem diceret, se dudum audivisse, quod poetare posset.

Eodem vespere antequam Rex cubitum iret, Sturlam iterum vocari jussit, qui adveniens rogavit, quid faciendum juberet. Rex autem scyphum vino plenum poposcit, ex quo cum parum bibisset, Sturlæ eum tradidit, dicens: vinum amicis propinandum est (vín skal til vinar drecka): quem Sturla accipiens, Deum laudavit, (Gudi sé lof at sva sé) cui Rex: ita erit (sva skal vera), sed jam volo ut carmen, quod de patre meo pepigisti, recites. Hoc cum absolvisset, et omnes magnopere laudarent, Rex adjecit:

adjecit: þat ætla menn þu yrkir betur enn páfin 3. Ne Papa quidem in p̄betando tibi comparari meretur. Moxque Sturlam de ejus exilio et profectionis causa interrogare cepit, qvi luculenter omnia exposuit, Rafnum non obscure accusans, qv̄od sibi qv̄ædam affinxisset, qv̄ædam vero in pejorem partem traduxisset, nunc autem se in Regis esse potestate, ejusque et divina misericordia indigere. Cui Rex comiter respondit: carmina tua, qv̄æ audivi, eam de te opinionem mihi indiderunt, ut Poëta sis et maximus et optimus; qv̄æ tibi mea gratia et commoda mecum mansione remunerabor, sed quid pater meus tibi faciat, dies docebit, ego autem te illi de nota meliore commendabo. Ab eo momento Rex ei semper fuit amicissimus, nec minore gratia apud Reginam florebat, ad qv̄orum exemplum alii omnes se componebant. Has autem minutias, qv̄æ paucis verbis absolvi poterant, tam prolixè enumeravimus, ut documento essent, qv̄inam tum temporis Regum et Magnatum mores essent et qv̄alis in itineribus vivendi modus, qv̄antaque in qv̄otidiana conversatione simplicitas; præcipue autem hæc omnia de Magni Regis humanitate, egregium ferunt testimonium, qvi viro peregrino, valde ab hostibus denigrato et morti destinato offensas condonavit, et non tantum in amicitiam recepit, sed etiam ad honores evexit.

Pauper et omnium indigens Sturla in Norvegiam venerat, sed paupertatem sublevavit regia munificentia, qv̄æ ei necessaria largiter præbuit; et in amicitiam receptus, non in inferioribus hæsit gradibus, sed brevi inter amicos interioris admissionis et consiliarios numerari coepit; cumque Rex ejus eruditionem et eloqv̄entiam cognita haberet, Historiographi Regii munus ei commisit, et ut à patris sui historia initium faceret, mandavit. Anno itaque 1264, Sturla vitam Haconis Regis literis mandare aggressus videtur. Appetente autem vere Sturla Regis permissu in Islandiam remeavit, sed qv̄amdiu ibidem hac vice subsisteret, tam incertum est, qv̄am certum, qv̄od paulo post in Norvegiam transiverit, ibique plures annos hæserit; eo enim ibi manente, uxor ejus Helga et duo filii transfretasse videntur, de his vero annis Annales valde diversa tradunt. Qvidam Sturlam et Thorvardum novum Legum Codicem Anno 1271 in Islandiam extulisse volunt; qv̄idam autem id, sed minus recte in Annum 1273 rejiciunt, sed qv̄icquid de eo sit, id certum est, hunc codicem circa Annum 1270 concinnatum, Regem Magnum Lagabæter in Islandiam misisse, Sturlamque totius Islandiæ Nomophylacem constituisse, qvem priusquam à se dimisit primo in aulicorum et deinde dapiferorum numerum adscivit. Qvanta Regis gratia tum flourerit et qv̄am familiarem in ea habuerit confidentiam, vel inde patet, qv̄od invitante eum in Sveciam Birgero comiti, præsentè ipso Rege dicere ausus sit, Regem sibi in Islandiam transeundi veniam concessisse; qv̄od audiens Rex leviter tantum subrisit et tacendo veritatem eum proferre simulavit, unde etiam hujus Regis summa humanitas cognosci potest.

Ut non omnino certum est, quando Nomophylacis officium acceperit, ita nec quid in eo utile aut memorabile gesserit. Id tantum patet, qv̄od novum legum codicem in Islandiam introduxerit, et ad ejus præscriptum jus dixerit; nam licet Islandis hunc codicem magnopere displicuisse certum sit, Rafni tandem Oddidæ Præfecti Regii et Sturlæ Nomophylacis auctoritate, accedente haud contemnendo partium augmento Arnæ Episcopi mandato et persvasionibus, totus codex Anno 1272 in leges relatus fuit, excepto tantum titulo, qvi de hereditate agit, qvi eorundem auctoritate et persvasionibus Anno 1274 receptus fuit. Anno 1275 unacum aliis ad Regem scripsit (vide Hist. Eccl. Tom. II. pag. 10 not. a) de novo jure Ecclesiastico, et eodem Anno Arnas Episcopus de senescente ejus auctoritate scripsit. Cum autem Annis 1277 et 78 controversiæ inter clerum et laicos fervere inciperent, prudens senex semet eidem subducere consultissimum ratus, in Norvegiam Anno 1278 ultima vice trajecit Regique Nomothesiæ officium, qv̄od adeo ante octennium acceperat, reddidit; nam et ejus reditum in patriam Annales ad Annum 1279 et Thorvardi ac Lodini de Bacha Nomothesiæ initium Arnæ Episcopi vita referunt.

Sturlam suæ ætatis politicorum post patruum Snorronem et fratrem Olaum doctissimum fuisse communis est opinio; fuit enim poëta felicissimus, juris peritus, historicus, antiqv̄arius, philosophus et politicus nemini secundus, bellator animosus et dux non imperitus; plurimis enim præliis et velitationibus, qv̄æ

ejus tempore inciderunt, aut præfuit, aut interfuit, amicus fidus, et aulicus non ineptus, unde Magno, Norvegiæ Regi, Ingebiörgæ Reginæ, Byrgero Sveciæ Comiti, Gautoni de Melo aliisque Magnatibus, earus et in magno pretio fuit. Variis Sturla habitaculis usus est, diutissime autem Stadarholi lares habuit, quod prædium tandem filio suo Snorrioni tradidit, ipse autem postquam officio abierat, in Insula Fagurey sedem fixit, ibique fere septuagenarius Anno 1284 d. 30 Julii placide obdormit, corpus autem Stadarholi ad Templum Divi Petri ejus singularis patroni sepultum fuit. Fortunam sibi obsequentem, præsertim priori ætatis parte semper non habuit, sed infortunia sapientia semper superavit; dives nunquam fuit, sed semper inter primos et potentissimos cives numeratus, honores sapientia et eruditione promeritus est, nam Regis Norvegiæ primo aulicus, deinde Dapifer, Historiographus et consiliarius tandemque totius Islandiæ ab Anno 1271 ad Annum 1278 Nomophylax celeberrimus, quod officium Anno 1251 etiam gesserat. Sagacem et futurorum præscium fuisse multa svadent, quæ somniis eum ut plurimum debuisse historia docet. Negari tamen non potest, quod aliis etiam mediis ad exercitationem prophetici spiritus usus fuerit, (ut patet ex Sturlungorum Hist. Libr. 10 cap. ult.) Si non inter viros vere pios locum meretur, certe tamen pro temporum ratione valde fuit religiosus, Petrum autem Apostolum præ omnibus sanctis maxime coluit.

Ingenii et eruditionis monumenta varia eaque egregia reliquit, quorum plurima ita perisse perhibentur, ut nomen ne quidem supersit, quæ autem eum scripsisse certum est, partim adhuc exstant, partim perierunt, quorum celeberrima:

- 1) Sturlungorum Historia, pars posterior, ab Anno sc. 1209 usque ad finem, quam tamen ab aliis interpolatam esse res ipsa loquitur; quæ enim de eo ut mortuo habentur Libr. II. cap. 38 ut et Libr. X cap. ult. ab ipso scripta esse nequeunt, sed ea propter hujus operis descriptionem ei non abjudicandam esse, tales interpolationes alibi frequentissime occurrentes evincunt.
- 2) Vita Haconis Haconidæ Regis Norvegiæ jussu Magni Regis conscripta, quod opus in Norvegia Anno 1264 aut exorsus est, aut absolvit, ipso Rege et testibus oculatis documenta et materiam subministrantibus.
- 3) Vita ipsius Magni Regis, quam in secunda peregrinatione circa Annum 1270 auspicatus, ad hoc tempus deduxit; sed si eam unquam absolvit, quod incertum est, (cum id opus maxima pro parte dudum perierit) oportet id post hujus Regis mortem factum esse; quod facile potuit, cum Sturla ei quadriennium supervixerit.
- 4) Landnáma, qui liber omnium Islandicarum Historiarum Mater et Lux merito nominari debet. Hanc ab Ario inchoatam, cui ob peritiam Historiæ patriæ, cognomen hinn Frodi (Multiscius) a posteris inditum est, sed a Kolskeggo et Styrmero continuatam Sturla locupletavit et recognovit.
- 5) Variæ Athletarum vitæ, quarum licet non sit Author, ita ut eas scripserit, aut cuidam in calum dictaverit, ex ejus tamen relationibus compositæ esse perhibentur.
- 6) Carmen Encomiasticum de Hacone Norvegiæ Rege.
- 7) Aliud tale de Magno, quæ ipse Sturla coram hoc Rege magna parthesia pronuntiavit.
- 8) Panegyricum carmen Byrgero Sveciæ Comiti dictum circa Annum 1270, quod Comes coccineo pallio et capitis remuneratus est.
- 9) Multa in laudem Magni Regis composita carmina, quæ omnia, ut et reliqua viri poemata, perierunt, præter pauca quædam ex Panegyricis Regibus Haconi et Magno dicatis, quæ ipse Sturla in vita Haconis nobis conservavit.

10) Carmen Encomiasticum Thorgilso Böldvari dictum, sey Lessus in ejus indignam cædem.

Uxorem habuit Helgam Thordi filiam, quæ semel aut cum marito, aut ab eo, diutius extra patriam morante, evocata in Norvegiam transiit, ubi à Regina magnos accepit honores. Ex ea suscepit filios duos, totidemque filias. Filiorum nomine fuerunt Snorro et Thordus. Snorro procacis et indomiti ingenii, patri dissimilis fuit, Thordus autem miti et docili præditus ingenio, litteris, præsertim studio theologico totum se dedit, unde egregius Sacerdos, et tandem aulicus Regis Concionator evasit; Filiarum natu majorem nomine Ingebiörgam pater primo elocavit Hallo Gissuris Comitis filio, unico tantam biduo ante incendiū Flugumyrense in quo Hallus periit, altera vice nuptum dedit Thordo Thorvardi filio. Minorem vero filiam, cui Gudnia nomen fuit, pater dedit Kalso Brandi filio, Kolbeini Kaldalios Nepoti. Ut ab avo suo Sturla Hvammensi distingveretur, cujus eponymus fuit, a seqvioris seculi scriptoribus vocatur Sturla Lögmadur (Nomophylax), ob eruditionem Sturla hinn Fróde (Multiscius), et ob excellentiam in arte poëtica, Sturla Skáld (poëta).

CHRONOLOGIA

RERUM, MAXIME NORVEGICARUM, HISTORIÆ REGIS HACONIS HACONIS F. ET FRAGMENTI HISTORIÆ REGIS MAGNI HACONIS F.

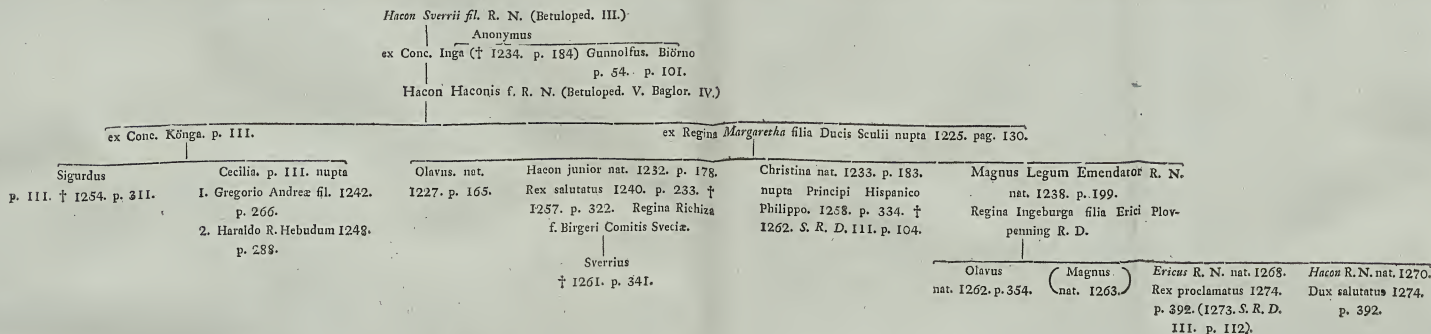
1203. **H**acon Sverrii F. vere ex Nidarosia Bergas petit. Inde ad orientales regni fines tendens Borgæ cum Inga consuetudinem habet. Ante festum Jolense Bergas se confert. Pag. I-2.
1204. Rex Hacon d. I. Jan. moritur. Guttormus Sigurdi f. Rex a Birkibeinis creatur sed æstate sequente decedit. Ingus Bardl f. a Birkibeinis eligitur. Nascitur Hacon f. Haconis. p. 2-4.
1205. Ante festum Jolense nutricius cum puero regio et matre ejus ad Uplandos proficiscitur, et inde boream versus. p. 4-5.
1206. Hacon Haconis filius Nidarosiam deducitur. Victoria Comitissæ Haconis ad Bergas. pag. 5-9.
1207. Moritur Erlingus Steinvegg; Philippus Comitissæ filius Rex Baglorum creatur. R. Ingus Comesqve Hacon in Vikiam proficiscuntur. Arce Bergensi Bagli dedita, Principe juvene potitus est R. Philippus, a quo dein Archiepiscopo Thorero traditur. p. 9-II.
1208. Hyems acris s. Seleyensis. Bagli et Birkibeini reconciliantur. Pactum de successione inter R. Ingium et Comitem Haconem. Guttormus R. Ingii filius nascitur. p. II-15. 20.
1211. Hacon Regis filius septuaginta annorum literarum studium egreditur. p. 12.
1214. Principe Hacone annum decimum agente, Comes Hacon moritur. Princeps Hacon ad R. Ingium deducitur. Expeditione R. Ingii in Thrandos, quibuscum apud Vagsbru conciliatur. Cognati Principis Haconis eum ad res novas in Norvegia movendas, frustra concitare student. p. 15-19.
1216. R. Ingus in morbum incidit; frater ejus Skulius Comitissæ nomine decoratur. p. 19-20.
1217. R. Ingus obiit d. IX. Calend. Mai. (23. Apr. *Scr. Rev. Dan.* II. p. 509.), principe Hacone annum ætatis XIIIium agente. Is tum Rex Norvegiæ eligitur. Cum Comite Sculio ad Bergas iter facit; mutue inter eosdem altercationes. Comiti Sculio Norvegiæ ac terrarum tributariarum pars tertia in Comitissæ Gulensibus addicitur, in quibus etiam Hacon Rex proclamatur. Philippus Rex Baglorum moritur. Hacon cum Comite orientalia Regni petens in Comitissæ complurimis Regio nomine salutatur. Inducie inter Baglos et Birkibeinos. Norvegi in Islandia a Sigardo Jonæ infestantur. Dominus Christina, Haconis Gallini vidua Askello Nomophylaci Gothlandiæ nuptum data est. Rex et Comes Tunsbergam et inde Bergas movent. Oritur factio Slittingorum. p. 20-40. 44.
1218. Primus imperii R. Haconis annus. Bellum inter Birkibeinos et Slittingos. Vere Rex cum Comite Nidarosiam petit. Uterqve cum Regni proceribus ætate Bergis conveniunt, ubi mater Regis fertum gestando filii natalia probat. Rege et Comite ad Osloam venientibus Slittingi fuga se subducunt. Bagli Regi se addicunt, nomenqve factionis deponunt. Eventus in urbe Osloensi. Sub festum Jolense Rex Comesqve Tunsbergam profecti sunt. p. 44-58.
1219. Urbis Nidarosiensis incendium. Margaretha filia Comitissæ Sculli Regi connubio jungitur. Oritur factio Ribbungorum. p. 58-61.
1220. Scullus expeditionem in Islandiam molitur. Rege Bergis manente, Comes ad Vikiam contra Ribbungs tendit; inde ad Bergas revertitur. p. 61-64.
1221. Rex Comesqve Ribbungs in Osloa aggreditur et fugat. Trahus Uplandiæ a Sculianis flamma vastatur. Rex Comesqve Bergas tendunt. Matrimonium Ingeburgæ sororis Comitissæ. Cædes Vegardi Veradali. Versus autumnum Rex et Comes in Vikiam se conferunt, ubi XC. Ribbungi caduntur. Comite in Vikia remanente Rex Bergas proficiscitur. p. 64-77.

1222. Pugnant Birkibeini et Ribbungi in Uplandis. Vere ineunte Rex Nidarosia Archiepiscopum convenit. Prælium ad Miorsum inter Birkibeinos et Ribbungos; cæditur Benius. Æstate Rex a Bergis septentrionem versus movet, Ribbungis occurrurus. Comes trientem suam Norvegiæ nimis extendit. Expeditio in Biarmiam: Comes in Vikia hæret; plurima ejus cum Ribbungis certamina; cum Sigurdo Ribbungo reconciliatur. p. 77-88.
1223. Iter Comitis Sculii in Daniam. Rex Waldemarum II. captivus factus est. Conventus Regis, Comitis procerumque utriusque ordinis æstate Bergis habitus, in quo Norvegia tanquam regnum hereditarium Regi Haconi adjudicatur. Pæctio inter Regem et Comitem. Comes cum Sigurdo Ribbung ad partes boreales; Rex in Vikiam tendit, festinæque Jolense Tunsbergis celebrat. p. 88-102.
1224. Moritur Archiepiscopus Guttormus, cui succedit Petrus de Husabæ. Rex æstatem Tunsbergis et Bergis exigit. Sigurdus Ribbung ad Vermiam se proripit; inde ad Norvegiam reversus turbas ibi excitat. De hoc Rex apud Regem Sveciæ conqueritur. Festum Jolense Tunsbergis agit. p. 102-10.
1225. Incursio Regis Haconis in Vermiam. Ribbungi Tunsbergam invadunt; inde in superiora regni moventes valde grassantur. Nuptiæ Regis Haconis cum virgine Margaretha. Rex Ribbungos ex Osloa pellit. Archiepiscopus Petrus ad Norvegiam rediit. Birkibeinorum et Ribbungorum certamina. Decedit Nicolaus Episcopus Osloensis. Askellus nomophylax et Domina Christina Regem Konghella visitant. Rex festum jolense Tunsbergis transigit. p. 111-42.
1226. Hacon Bergis petit agmen adversus Ribbungos coacturus. Sigurdus Ribbung in Vikiam movet. Comes Sculius et Archiepiscopus Petrus Regem ad reconciliationem cum Sigurdo minis perducere student. Sigurdus Rex Ribbungorum moritur; Domicellus Canutus factioni eorum præficitur regiumque nomen sumit. Ribbungi ex Osloa peluntur sed in Uplandis manent. Rex Archiepiscopum et Comitem Bergis convenit. Canutus Ribbung, robore in Vermis collecto, in Norvegiam incursionem facit; quo comperto Rex ad orientalia tendens, Osloa moratur. Archiepiscopus Petrus decedit. p. 142-53. 165.
1227. Quidam ex Ribbungs ad Regem transeunt. Mutua reliquorum et Birkibeinorum certamina. Dolus Domini Canuti. Dissolvitur Ribbungorum factio; Canutus Regi se dedit. Rex cum Comite Sculio Bergis supra hiemem moratur. Canutus filiam Comitis matrimonio sibi jungit. Nascitur Olaus filius Regis Haconis. p. 153-66.
1228. Archiepiscopus Thorerus Romæ advenit. Comes Sculius Dominusque Canutus Waldemarum Regem Danicæ visitant. Reduces, Comes Nidarosiam, Canutus Regem Bergis morantem petunt. p. 166-68.
1229. Episcopi Norvegiæ æstate Nidarosia conveniunt. Andreas Skialdarband iter ad Hierosolimam suscipit. p. 169-70.
1230. Rex hiemem Osloa transigit. Ospacum Habudicum nomine regio salutatur. Moritur Archiepiscopus Thorerus, in cujus locum eligitur Sigurdus. Bellici tumultus in occidente. Expeditio in Habudes. Hyeme Rex Bergis moratur. p. 170-74.
1231. Archiepiscopus Sigurdus inauguratus revertitur (1232 S. R. D. III. p. 90.) Cædes Jonæ comitis Orcadensis. p. 174-77.
1232. Qui cædi Comitis Orcadensis interfuerant decollantur. Rex et Comes Bergis morantur. Nascitur Regi filius Hacon. p. 177-78.
1233. Simultates oriuntur inter Regem Haconem et Comitem. Ambo æstate Bergis conveniunt, ibique reconciliantur. Nascitur filia Regis Christina. p. 178-83.
1234. Incipiunt similtates Regis cum Paulo Episcopo Hamrensi. Labores Regis Tunsbergis. Æstate Rex Bergas petit, quo etiam venit Comes Sculius. Moritur Inga Regis mater. (1235. S. R. D. III. p. 91.) p. 183-84.
1235. Regis cum Islandis facta conventio. Offensiones Regem inter et Comitem Sculiam oriuntur. Rex cum ad Nidarosiam frustra invitatur. Induciæ tamen panguntur. Oritur Varhelgorm factio secunda. p. 184-91.
1236. De pace inter Regem et Comitem tractatur. Obsidibus invicem traditis, Bergis conveniunt ibique per hiemem morantur. p. 191-93.
1237. Vere Rex et Comes Nidarosiam proficiscuntur. Rex ei Ducis titulum confert (1238. S. R. D. III. p. 93.) Inter Imperatorem Rouannum Regemque frequentia commercia vigerunt. Proceres Islandi ad Norvegiam venire. Rex cum Duce æstatem Bergis exigit, ubi inter Cives et Theotiscos Hanseaticos contentiones exititæ, hiememque Osloa. p. 193-98.
1238. Dux Nidarosiam petit. Regi Magnus filius natus est. Rex cum Duce Bergis aliquamdiu manet, ubi ille quoque hiemem, hic vero eam Nidarosia transigit. p. 198-200.

1239. Proceres Islandi contra jussum Regis revertuntur. Rex et Dux copias cogunt. Rex Bergas venit. Archiepiscopus inducias indicit. Dux in comitio Eyrensi regio nomine salutari se facit. In viros regios ubicunque grassatur. Rex Bergis constitutus universas regni copias ad se convocat; festum jolense ibi celebrat. Canuto nomen Comitatus datur. p. 200-21. 222.
1240. Apparet Cometa. Rex Nidarosiam petit; Duce ad orientalia Regni (Osloam) discedente. Biörno Abbas anathemate percutitur. Prælium ad Lakam inter Birkibeinos et Varbelgos; fugit Comes Canutus. Haconi juniori regium nomen in comitio Eyrensi et dein Bergis datur. Rex ad orientalia navigat, Ducem Osloæ aggr. ditur et vincit. Dux fugiens Nidarosiam se confert; d. IX. Cal. Junii ipse cum filio Petro trucidatur. Rex et æstatem et hiemem Bergis transigit. p. 221-64.
1241. Moritur Waldemarum II. Rex Dania. Rex ad Vikiam proficiscitur. Filia ejus Cecilia Gregorio Andrez filio desponsatur. Necatur Snorrius Sturlonides, Nidarosia Rex per hiemem moratur. p. 265-66.
1242. Nuptiæ Cecilie cum Gregorio. Rex æstatem Bergis transigit. p. 266.
1243. Rex æstatem et hiemem Bergis terit. p. 266.
1244. Legati ab Alexandro Rege Scotia ad Regem missi. Rex Nidarosiam tendit, ubi literas a Pape missas excipit. Autumno ad Vikiam proficiscitur, ubi etiam hieme moratur. p. 267-68.
1245. Conventus Episcoporum Bergis. Rex ad Papam nuncios mittit. Hiemem Bergis transigit. p. 268-69.
1246. Rex Nidarosia hiemat. Comperit Cardinalem adventurum, qui ipsum inauguraret. p. 269-70.
1247. Vere Rex Bergas proficiscitur. Cardinalis Wilhelmus die XVII. mo Junii Norvegia appellit. Ejus et Regis negotia. Inauguratur Rex Hacon die S. Olavi. Instituta Cardinalis, ejusdemque admonitio, ut Islandi Regi se subicerent. Cardinalis à Norvegia discedit. Rex Osloæ hieme manet. p. 270-85.
1248. Filia Regis Cecilia Haraldo Regi Mennia desponsatur et dein matrimonio jungitur. Incendium Bergarum. Hacon, Jonæ Dungadi filio Regis Harbadarum titulum impertit. Haraldus et uxor Cecilia intereunt. Rex ad fines regni se confert, Regem Svecum coaventurus. Hieme in Vikia manet. p. 286-90.
1249. Rex Jones insulas occidentales petit. Alexander Rex Scotia expeditioni adversus Harbadus se accingens moritur. Rex Hacon et Birgerus Comes Svecia prope Liodhusam conveniunt. Regi Haconi juniori filia Comitatus Rikiza desponsatur. Hiemem Rex Bergis transigit. p. 290-96.
1250. Moritur Ericus Rex Svecia; Waldemarum Birgeri filius Rex eligitur. Cordes Erici Regis Dania; fratris ejus Abelis electio. Multi Islandorum Regem conveniunt. Legatio Regis Haconis ad Imperatorem Fridericum. Æstate Rex Nidarosiam se confert, ubi hieme moratur. p. 297-98.
1251. Missi inter Haconem et Abelem nuntii; item inter Haconem et Alexandrum Regem Gardarika. Hacon Regem Abelem ad regni confinia frustra expectat. Graves in Svecia turbæ. Nuptiæ Regis Haconis junioris cum Rikiza celebrantur. Rex Osloæ hibernat, festumque Jolense Havnæ celebrat. p. 298-303.
1252. Moritur Archiepiscopus Sigurdus; ei Sörlius sufficitur. Vere conveniunt Rex et Birgerus Comes et de expeditione adversus Danos consilium capiunt. Rex æstate et hieme Bergis moratur. Rex Danorum Abel perit; frater ejus Ericus Rex creatur. p. 303-5.
1253. Expeditio Regis navalis in Daniam; Birgeri Comitatus terrestres. Inducia inter partem utramque panguntur. Rex hiemem Nidarosia transigit. p. 303-10.
1254. Obiit Archiepiscopus Sörlius; in ejus locum eligitur Einarus. Conventus ad Gothalbin inter Reges Norvegia et Dania Comitemque Svecia. Sigurdus Regis filius obiit. Sigvardus Episcopus a Rege ad Islandiam abigatur. Rex hieme Tunsbergis moratur. p. 310-12.
1255. Æstatem Rex Bergis agit. Transactiones in Islandia. Archiepiscopus Einarus ad Norvegia venit. Deliberatio de regni inter filios Regis divisione. Legatio Regis Haconis junioris ad Hispaniam. Hieme Rex Bergis manet. p. 312-14.
1256. Ablegat quosdam Rex ad Archiepiscopum Lundensem. Expeditio in Daniam. Hallandia vastatur a Norvegia Duce Rege Hacone juniore. Legati a Rege Hispania missi adveniunt. Rex hiemem Bergis transigit. p. 314-23.
1257. Rex Junior vitricum et affinem in Svecia visitat; in Norvegia reversus in morbum incidit et Tunsbergis moritur. Rex Hacon expeditionem instruit. Filia Regis Christina in Hispaniam elocatur. Domicellus Magnus in comitibus Regis nomine salutatur. Rex Hacon classe in fretum Öresund tendit. Reconciliatio cum Rege Dania. Rex in Norvegia redit et Nidarosia hibernat. p. 323-34.

1258. Nuptiæ Domicellæ Christinz cum Philippo Regis Castiliæ fratre habentur. Conveniunt Reges et Comes Birgerus ad Gothalbin, de auxilio Regi Daniæ ferendo deliberaturi. Redeunt qui Domicellam Christinam ad Hispaniam secuti fuerant. Gissurus Thorvaldi filius titulo Comitis ornatus ad Islandiam mittitur. Rex hieme Bergis moratur. p. 334-37.
1259. Rex in Daniam copias auxiliares ducit. Decedit Rex Daniæ Christophorus; succedit ei filius Ericus. Rex Norvegiam repetens Bergis hibernat. p. 337-38.
1260. Transactiones in Islandia de tributo Regi pendendo. Reges cum Birgero Comite ad Gothalbin conveniunt. Simultes inter Regem et Archiepiscopum de electione Episcopi Hamrensis. Æstatem Nidarosiaz et in borealibus regni agit Rex; hieme Bergis manet. p. 338-41.
1261. Mortuus est Domicellus Sverrerus. Ingiburga filia Regis Daniæ Regi Magno in uxorem promittitur. Principissa ex Daniæ accessit et Regi Magno matrimonio jungitur. Nuptiarum magna celebratio. Rex Magnus cum Regina Ingiburga sollemniter inaugurantur. Mors Comitis Canuti. Islandi quadrantum borealis, australis et occidentalis (1262. *Scr. Rer. Dan.* III. p. 103) Regi fidem et tributum addicunt. Hieme Rex uterque Bergis moratur p. 341-52.
1262. Reges Vikiam petunt. Legatio, eorum et Birgeri Comitis nomine, in Daniam. Halvardus Gullskor ex Islandia venit. Natus Regi Magno filius Olavus. Rex uterque æstatem Bergis exigit, autumno Nidarosiam movet. Legati ex Daniæ redeunt. Hæbudes a Scotis infestantur. Rex expeditionem in Scotiam indicit. Regni gubernatio Magno traditur. Rex cum classe Norvegiam linquit. p. 352-59.
1263. Rex Hacon Oreades attingens inde Scotiam adgreditur. Res ibi gestæ. Morbus Regis Haconis et obitus nocte inter dies XV. et XVI. Decembris (cfr. *Scr. Rer. Dan.* II. p. 519). Indoles et instituta Regis. Autumno decedit Archiepiscopus Einarus. p. 359-84.
1264. Funus Regis Haconis Bergas deportatur, ibique d. XXII. Martii humatur. (NB. A. 1263, quem exhibet Noster p. 380, error est, vel ab auctore vel a scriptore commissus). De pace inter Norvegiam et Scotiam frustra agitur. Hæbudes a Scotis infestantur. Rex Magnus legatos ad Regem Scotiæ mittit; æstatem Bergis agit. Universa Islandia Regi se submittit. Autumno Rex ad Nidarosiam se confert ubi hibernat. p. 379-80. 384-88.
1265. Nunci ex Scotia redeunt. Vere Rex versus Bergas iter facit. Legatos in Scotiam mittit. p. 387-88.
1272. Rex Præpositum zdi Apostolorum Bergensi constituit. (1271. *Scr. Rer. Dan.* III. p. 112) p. 388.
1273. Conventus Regis Magni et Waldemari Regis Sveciæ Sarpsburgi. Rex Tunsbergis hiemem agit. p. 398-90.
1274. Legati inter Regem Norvegiæ et Daniæ missi. De feudis regni delibatur. Rex zstate Bergis consideret; filium Ericum Regio, Haconem Ducali nomine salutari facit. p. 390-92.

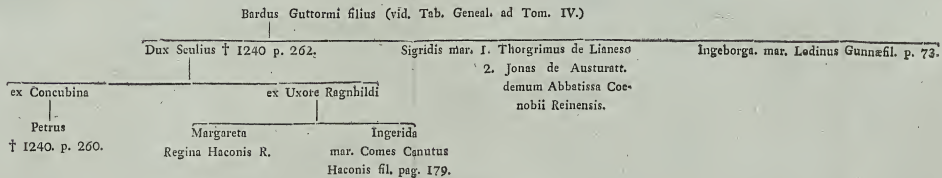
GENEALOGICUM STEMMA HACONIS HACONIS FIL. ET MAGNI LEGUM EMENDATORIS, REGUM NORVEGIÆ.

Annotanda:

Nescimus: an Olavus Inge filius (pag. 101 & pl.) fuerit Regis Haconis frater uterinus,
 Nescimus: quonam cognationis gradu Regi juncti essent:
 Martein Konungsfrændi pag. 58. cf. Additam. II. ad *Schnabelii Hardangers Beskrivelse*.
 Asolfi. Konungsfrændi p. 70.
 Vegard Veradal Konungsmág. p. 74.
 Olaftr Mók Konungsfrændi. p. 106. (cf. Torfrei Hjst. Norv. IV. p. 167.)
 Guttorm Fiónkr Konungsfrændi. p. 152.
 Andrés Skjalldarband Konungsfrændi p. 169.
 Lacrantz Konungsfrændi p. 293.
 Jon ef Sudrheimum Konungsfrændi p. 233.
 Knutr sun Magnus Bróka frændi Hakonar Konungs p. 298.

STEMMA GENEALOGICUM DUCIS SCULII.

SAGA HÁKONAR KONUNGS HÁKONAR SONAR.

CAP. I.

a) **A** daugom Innocentii Pafa b) þess er hinn þrjú þripi var med því nafni í postuligo sæti, gerduz þau típindi í norðr-laundom er saman ero sett um aði Hákonar Kongs sonar Hákonar Sverris sonar. Þá var lidit frá holdgan vars herra Jesu Christi M oc CC oc III vetr. Þá voro Keisarar yfir Roma borgar ríki Filippus af c) Suava ú á Puli. Enn Otta sun Heinreks Hertoga af Brunsvík firi nordan siall. Þeir striddo sín á milli þar til er Filippus var veginn d) hertogi af sinom piónofto mönnum. Þá var Konungr yfir Danmörk Valldimarr Valldimars sun, enn Saukver Karlsun í Suþíóid; Jón Heinreks sun í Englandi, er kalladr sine terra; enn e) Hakon Sverris sun í Noregi. Þat var einom vetr eftir andlát Sverris Konungs. Þann vetr hafði Hákon Konungr setid norðr í þrandheimi, oc for um varit suðr til Biörgyniar. Hann dvalþiz þar litla hríd, fór þá þann suðr med landz

oc

- a) Her hefr saugu Hákonar Konungs Hákonar sonar hins Krunada, 47.
— — — — — ins gamla sonarsonar Sverris Konungs 42.
— — — — — á þann hátt at 4 degum etc. Cod. Fl.

þ) Þes — þrjú var omit, 42. c) Suafaborg, Cod. Fl.

d) Af Philippo Hertoga sinum undirmanni 47. þionostomanni 81, a. Cod. Fl.

e) Sverrir í Noregi. Þá er Hákon Konungr hafði rádit einn vetr fyrir Noregi; fór hann um sumarit eit suðr til lands enda, eftir því sem frá er ríat. Konungr dvaldiz um haustit í Borg. Þá var hið honom kona sú er Inga het — vissi oc enn fleiri menn. Þenna vetr letz Hákon Konungr, var Guthormr þá til Konungs tekinn yfir Noreg, enn Hákon Gelin til Jarls eftir því sem segir í Bauglunga-Saugum. Inga sú er fyr vat nefnd var í því hersdi er Hegginn heitir, í þeim bæ er Folkisberg heitir, etc. 42.

Kong Hakon Hakonsens Historie.

Cap. I.

S Pave Innocentis den tredies Dage tildroge sig de Tidender i de nordre Lande, som her ere sammenfrevne om Kong Hakons Hakon Sverresens Söns Levnet. Da vare forlobne 1203 Aar efter vor Herres Jesu Christi Födsel. Keisere i det romerske Rige vare dengang Philip af Svaben i Apulien, og Otto Hertug Henrik's Son af Brunsvig i Tydsland; de strede sammen, indtil Hertug Philip blev dræbt af sine egne Mænd. Da regierede Valdemar Valdemars Son i Danmark, Sorkver Karlfon i Sverrig, Jon Henrik's Son med Tilnavn sine terra i Engelland og Hakon Sverres Son i Norge; det var et Aar efter Kong Sverres Död. Den Winter havde Kong Hakon fadt nord i Thronhiem. Om Vaaren drog han sonder til Bergen, opholdt sig der en kort Tid, reiste dernæst sonder paa og videre öster lige

til

HISTORIA HACONIS REGIS HACONIS FILII.

CAP. I.

Tempore Innocentii Pontificis Romani, qui tertius hujus nominis in solio sedebat apostolico, ea in septentrione venerunt, que de rebus ab Hacone, Haconis Sverreri filio gestis memorie heic prodidimus. Elapsi tunc erant a nativitate Christi MCCIII anni; regnabantque Imperator Romanus Philippus Svabicus in Apulia, et in borealibus partibus Otto Henrici Ducis Brunsvicensis filius. Hi de imperio infestis armis certabant, donec Philippus a suis ipse ministris cedebatur. Erant illo tempore reges: in Dania Valdemarus, Valdemari filius, in Suecia Sorkverus Caroli fil., in Anglia Johannes Henrici fil., diæsus sine terra, in Norvegia Hakon Sverreri; atque a morte Sverreri Regis unus annus effluxerat. Istam hyemem Rex Hakon Nidarosie exegerat. Vere autem sequente Bergas petiit; ubi cum paulisper moratus fuerat, meridionalem tractum legens austrum versus ad ultimas usque terre oras tendit, ibique brevi

A

tempore

oc allt aufr til landz enda, var þat líta hríp. Þar voro þá með honom margir agater höfðingjar, Hákon Galin Systorson Sverris Konungs oc Petr Stey- per annarr sýstur son hans, Sigurdr Konungs frændi, Hróarr Konungs frændi, Eyvindr prefts mágr, Dag- finnr bóndi, Einar Konungs mágr oc margir adrir f) lendir menn oc sueitar höfðingjar. Þá er Há- kon Konungr fór aufran frá elfinni, dualduft hann miök lengi i Borg um haustit. Þar var hiá ho- nom kona sú er Inga het, god kona oc trúlynd, hon var góðra manna oc frændkona Audunar í Borg, oc marga átti hon góða frændr í Borgar sýslo, er kallader voro Varteigingar, edr g) Varteigs menn. Inga var i herbergjum Hákonar Konungs, oc samrætti hann hiá henni, sva at þeir visfi Hákon Galinn oc fleiri trúnadar menn hans. h) Hákon Konungr fór or Borg oc inn til Oslóar oc síðan norðr í land. Ur Oslo fór með honom Mar- gret Drottning er átt hafdi Sverrir Konungr oc frú Kristín dóttir þeirra. Hákon Konungr fór til Búðr- gynnjar fyrir Jólafló, oc esnadi þar til mikillar jóla veizlo. i) Þann vetr í íolom k), feck Hákon Konungr sott þá er leiddi til bana; hann andadiz átta dag jóla.

CAP. II.

TEKINN GUTTORMR SIGURDSSON TIL KONUNGS.

a) Tíonda dag jóla tóco Birkibeinar ser Konungr, Guttorm son Sigurdar Lavardar. b) Þa gaf Konungr Jarls nafn Hakoni Galni frænða sinom. oc c) badzt hann

f) Agietir Cod. Fl.
gret Drottning, 47.

a) Niunda, Cod. Fl.

g) Varteigsmenn, Cod. Fl.

i) Þann vetr andadiz Hákon K. átta dag jóla. 47.

k) Tíonda dag jóla gaf, etc. Cod. Fl.

til Grændsen hvor han tovede en fort Tid. Der vare med ham mange fornemme Hovdinge, saasom Hakon Galinn og Peter Steypper Kong Sverres Søster sønner, Sigurd Konges frænde, Hroar Konges frænde, Evinð Prestemaag, Dagfinn Bonde, Einarr Kongesmaag og mange andre Lehnsmænd og Krigsoverster. Da Kong Hakon drog ester fra Elven (Gothaelven) opholdt han sig om Hosten længe i Borg, og havde hos sig en god og skikkelig Vinde ved Navn Inga; hun var af god Herkomst og beslegtet med Bludum i Borg og havde desuden mange anseelige Frænder i Borgerstiftet som bleve kaldte Varteigingar eller de Varteigsmænd. Inga var i Kong Hakons Herberge og søgte Sæng med ham, hvilket Hakon Galinn og flere af Kongens Fortroelige vare vidende om. Kong Hakon drog fra Borg ind til Oslo, og siden nord paa. Fra Oslo drog Kong Sverres Enke Dronning Margretha og hendes Datter Fru Christine med ham. Kong Hakon drog til Bergen for Jule og lavede der til et stort Giesebud, men den Vinter i Jule blev han syg og døde den ottende Dag i Jule.

Cap. 2

Guttorm Sigurds Søn valges til Konge.

Den tiende Dag i Jule valgte Birkibenerne Guttorm Sigurd Lavards Søn til Konge; han gav sin Frænde Hakon Galinn Jarls Navn og fik han hann

h) Kohgr fór ester þat norðr í land, þá fór með honom Mar- gret Drottning, 47.

k) Tók Hákon K. 8. 2.

c) Bæzt. 81. a Cod. Fl. 47.

tempore mansit. Erant cum ipso multi generosi praefecti, quales Hacon Galin, Sverri ex una, et Petrus Steypper, ejusdem ex altera sorore nepos, Sigurdus et Hroar, Regis affines, Eyvindus Sacerdotis gener, Dagfinnus Bonde, Einarus Regis gener, multique alii praefecti ducesque militares. Rex Hacon cum a Gothali moveret, autumnno diu Borga commoratus est. Aderat tum illi femina nomine Inga, boni ingenii bonaeque frugis mulier, nobilis eadem prosapia Audunice Borgensis cognata. Habebat insuper multos in praefectura Bergensi propinquos, qui Varteigingar sive Varteigsmenn suere appellati. Erat Inga in Haconis Regis mansione, et ad lesi societatem admittebatur, consciis Hacone Galino aliisque Regis familiaribus. Relicta Borga Rex Hacon Osloam et deinceps boreales regiones adiiit. Osloa cum eo profecta sunt Margaretha Sverri Regina filiaque regia domina Christina. Ante jejunium Joleuse Bergas Rex petiit, festum ibi convivium apparatus. Veram eadem hyeme inter ipsa solennia verbo lethali tentatus, octavo festi die obiit.

CAP. II.

GUTHORMUS SIGURDI FILIUS REX CREATUR.

Decimo festi Jolensis die Birkibeiini Regem sibi elegere Guthormum Sigurdi Lavardi filium. Tum Rex cognato suo Haconi Galino Jarli dignitatem impertiit, satellitio simul aulico eum praeficiens. Vere Bir- kibeini

hann þá siri *d*) hirdstjórninni, Um varit optir fara Bjrkibeinar, norðr til Þrandheims, var Guthormr þar til Kóngrs tekinn á Eyra þingi yfir alt land sem lög stódo til. Þat sama sumar andapiz Guthormr Kóngr *e*) í Nidarosi. Eptir Andlát Guthorms Kóngrs höfdo Birkibeinar Eyra þing, var þar talat um Kóngstekio, villdo lizd-menn taka til Kóngrs Hákon Jarl, enn Þrandir mæltó í móti oc villdo taka til Kóngrs Inga Bárðar son Guthorms sonar, oc Cecilio Kóngrsdottor bróður Jarlins sammædra, saugdo þeir at hann veri egi firr Kóngrdominom í modor att enn iarlinn bródir hans, *f*) enn Jarl veri þó úlendr at fódor kyni, enn egi Norrann, enn Ingi veri þar atborinn í Þrandheimi, oc kominn af hinom beztom *g*) attom ér voro í Noregis lidsinnadi Erkibisöp þrandont at þesslo mali, kom þar ekki öðru vip; enn þeir skylldo ráða hvorn Kóngr þeir villdi hafa. Lauk þv' þingi sva at Ingi var til Kóngrs tekinn, enn þeir brædr gerdo, þá skipan með fer, at Ingi Kóngr gaf Hákon Jarl nafn, enn hált riki skylldi hafa hvart þeirra vid annan, enn Hákon Jarl skylldi bindaz siri flokinn, þvsat hann var vanari hirdstjórninni, oc reyndr at hardfeingi.

CAP. III.

a) FÆDDR HÁKON HÁKONARSON.

b) Um sumarit estir var Ingi til Kóngrs tekinn sem fyrr var ritad. Þá hófo þeir beglinga flok í Vikinni Dana Kóngr oc Nicholas bisöp. Þá var Inga er fyr var getid austr í Borgar svsflo í bygd

d) Herliórninni, 81. a. Cod. Fl. 47.

e) Þar í Nidarosi, 47.

f) Ok letu at Jall veri úlendr at feudr kyni

enn Ingi Norrann ok þar Odalborinn, 81. a.

g) Kynqvislum, 81. a. Cod. Fl.

a) Ingi til Kóngrs tekinn, Cod. Fl.

b) Estir um sumarit var Inga austr í Borgar svsflo at fyr var nefnd.

Hoffet under siri Befaling. Vaaren efter droge Birtebenerne til Throndhjem, og blev da Guttorm efter Loven paa Dretfing valgt til Konge over hele Niget. Samme Sommer døde Kong Guttorm i Nidaros. Efter Kong Guttorms Død holdt Birtebenerne Dretfing og raad slog om Kongevalget. Krigsfolket vilde have Hakon Jarl til Konge, men Thronderne satte sig derimod og vilde have Inge en Son af Bard Guttorms Son og Cecilia Kongsdatter; han var Jarlens Halbroder paa Moderens Side. De sagde at han var paa Moderens Side lige saa nær til Kongedømmet som hans Broder Jarlen, denne var ikke Norfj men udlændisf paa Faderens Side, Inge derimod var Thronder af Byrd og af den hpperste Æt i Norge. Erkebispenn understøttede Thronderne i denne Sag, og det var intet andet for, end at lade dem raade for Kongevalget. Thinger endtes da dermed at Inge blev valgt til Konge. Brodrene gjorde derpaa saadant Tilstede imellem sig at Kong Inge gav Hakon Jarls Navn, og hver af dem skulde have det halve Nige; men Hakon Jarl skulde vere Flokstens Hovedsmand, thi han var bedst vant til at anføre Krigshar og var en drabelig Helt.

Cap. 3.

Hakon Hakons Söns Fædsel.

Næste Sommer blev Inge valgt til Konge som for er fortalt; da reiste den danske Konge og Bisöp Niels Baglesflokken i Nigen. For omalte Inga var da ester i Borgefjssel i den Voisgd Hegginn paa en

kibeini Nidarosiam petiere, ubi Guthormus in comitio Eyrensi Rex totius regionis legitimus renuntiat est. Ejusdem anni astate mortuus est Nidarosia Rex Guthormus: Post ejus obitum Birkibeini comitium Eyrense indixerunt, ubi de Rege ercando deliberatum est. Volebant milites Birkibeini comitium regnum demandare; sed refragabantur Thrandi, Ingium praeferebant Bardu natum Guthormida atque Cecilia, filia Regia, fratrem Comitis germanum. Dicebant eum a parte materna regno aequo vicinum esse, ac Comitem ejus fratrem; verum Comitum gente paterna externum esse, non Norvegum; Ingium contra in Thrandia natum et optimo in Norvegia genere oriundum. Archiepiscopo Thrandos in hac re suffulciente evictum est, ut ex eorum voluntate Rex eligeretur. Comitibus itaque sic finita sunt, ut Ingus Rex crearetur; regimineque divisio dimidiam regni partem singuli fratres haberent, utque Ingus Haconi Comitis nomen daret, Comesque agminis ductum in se susciperet; ille enim ut exercitui ducendo adsuetus, ita strenuus ipse miles erat.

CAP. III.

NASCITUR HAKON HAKONIDES.

Sequente astate Ingus, ut supra scriptum, Rex electus erat. Tum agmen Baglicum in Vikia ciebat Rex Danie atque Nicolaus Episcopus. Inga nuper memorata tum temporis in praefectura Borgensi degebat, in praedio Folkberg dicto territorii Hegginnensis; sacris ibi praerat sacerdos Thrandus nomine. Istic Inga agra

bygd þeirri c) er d) Hegginn heitir á þeim bæ er e) Folkberg heitir, þar laung Prestfr lá er Þrándr het. Þar feck Inga söt oc fæddi sveinsbarn, enn þrándr prestfr vissi at Hákon var fadir sveinsfins, oc skrdi sveininn, oc fór med leyniliga sva at hann trúði Öngom til á at hallda nema sonom (snom f) tveim oc kono sinni. Hann fóstradi sveininn leyniliga. Erlendr het madr á Húsabæ; hann var frændi Sverris Kóns af ætt Guttorms Grábarda. Þrándr prestfr fann Erlend oc gerdo þeir ráð um mál sveinsfins, oc þeir skyldo sem leyniliga medfara. g) Þá XII mánuðr var sveininn med þrándi prestfr, enn annan vett frí iól byriodo þeir ferd sva austan h) Borgar fýslo Erlendr oc þrándr prestfr, þeir höfdo med ser Kóns son módor hanns, oc foro leyniliga til Upplanda. Þeir komu ióla aptan i Hamar kaupáng i) á Heidmark. Þar voro frí Systomenn bræðor tveir, het annar Fridrekr Slasfi, enn annar Gíafvaldi Gautf, þeir haufdo miclar sveitir k) oc sítu vid mikinn óta, þvat pá voro Baglar um öll Upplönd. Jvar biscup var pá i Hamri, hann var pá sem iarnnan mikill óvin ætt Sverris Kóns, oc allra Birkibeina. Nú þott þeir Erlendr færi leyniliga, þa var þó biscup var vid at Kóns son var þar kominn. Baud pá biscop sveininom til sin of iólin oc sva módor hans, oc taldi frændfemi vid hann sem var, enn Birkibeinom var engi trúnadri á því, oc saugdo sveininn skyldo fara til hans eftir iólin, oc fundo þat til at Kóns son varí farmódr, oc sva módr hans, at þau mætti ecki vera i hölmenni. l) Enn íafnkiótt sem leid ióla daginn,

en Gaard som heder Joffberg; Prästen der hecd Thrand. Der kom Inga i Barselseng oc fødte et Drengsbarn. Prästen Thrand vidste at Hakon var Fader til Drengen. han doobte ham i af Stilhed, oc betroede ingen til at saae Fadder uden sine to Sonner oc sin Kone; derpaa opfostre han Drengen hemmeligen. Erlend paa Husabæ var Kong Sverres Frænde og af Guttorm Graafskæ Slægt. Prästen Thrand raad slog med ham om Drengens Anliggender oc de bleve eenige om at holde ham skjult. I 12 Maaneder var Drengen hos Prästen Thrand; næste Vinter før Juul begave Erlend oc Thrand sig often fra Bergeshjæl med Kongesonnen oc droge i af Stilhed til Dpland. Juleaften ankom de til Hammerföbbing paa Hedemarken, hoor to Brodre vare Systeemænd, ved Navn Frederik Slasfi oc Giavaldi Gauti; de havde meget Mandskab hos sig af Frygt for Baglerne som havde heele Dpland inde. Jvar var dengang Biskop i Hammer, han var, som han pleiede, en stor Fiende af Sverres Æt oc af alle Birkebener. Skjondt nu Erlend oc Thrand vare meget hemmelighedsfulde, saa sit Bispenn dog Nys om at Kongesonnen var der; han indbed ham oc hans Moder til sig om Jule, oc beraabte sig paa sit Slægtskab med ham; men Birkebenerne troede ham ikke, de loote at han skulde komme efter Jule, oc undskyldte sig med at baade han oc hans Moder vare saa trætte af Reisen at de ikke kunde indfinde sig i stor Forsamling. Saa snart det lakkede ad Aften første Juledag, hentede Systeem-

men

c) er Folkberg heitir. Cod. Fl.

d) Hegginn heitir, 81. a.

e) Folkisberg, 81. a.

f) tvein oc

kono sinni, omitt. 47. g) þá tolf mánuðr omitt. 47. þau misleri. 42.

h) or Borgarfýslo 47. 42. 81. a Cod. Fl.

i) á Heidmörk omitt. 42. 47.

k) oc — ötra omitt. 42.

l) Annan dag Jöla foru þeir burt ined sveininn

leyniliga oc hvílda egi fyrr enn norðr vid Litla Hamar, voru þau mæðgin þar a litlum bæ leyniliga. At Nitu vikna faufu foro Birkibeinar vid þau mæðgin til eyftri dala, i þessu ferd fengu þau mikitt var, 47.

decubuit puerumque marem enixa est. Sciebat Thrandus Haconem pueri patrem esse, huncque sacra tingenens aqua rem adeo occulte egit, ut baptismi testem sumeret neminem nisi duos suos filios suamque uxorem, eundemque dein clanculum enutrivit. Erat in Husabæis vir aliquis nomine Erlendus Regi Sverrero adfinis, ex Guthormi Grisibaræ genere; eum Thrandus sacerdos convenit, consilia cum eo de puero quæ maxime clandestina iniciturus. Puer cum per duos annos apud sacerdotem fuerat, Erlendus atque Thrandus iter orientem versus ad præfecturam Borgensem moliti sunt, pueroque Regio ac matre ejus secum sumtis ad Uplandos clanculum profecti sunt, vesperaque festum præcedente ad Hunaræ emporium in Hedemarkia pervenerunt. Erant ibi præfecti duo fratres, unus Fredericus Slasæ, alter Gíafvalds Gautæ appellati, copioso cincti agmine, quia Baglos in Uplandis, ubique grassantes vehementer metuebant. Solum episcopale Hamaræ tum tenebat Ivarus, omni Sverreri prosapia omnibusque Birkibeinis videlicet infensissimus. Quævis jam Erlendus siquæ omnia occulte agebant, Episcopo tamen suboluit, Regis filium eo venisse. Festo itaque Jolensi puerum cum matre, suam, quæ vera erat, cum iis propinquitate causatus, ad se invitavit. Verum Birkibeini, fraudem veriti, fore promiserunt, ut puer festo finito veniret, ac pratexerunt, puerum pariter ac matrem, itinere fessos, in celebritate magna hominum non commode versari. Vesperascente pri-

inn, leto þeir sýslomenn taka þrjá hesta oc flutto í brot sveininn, oc móðor hans norðr til *m*) litla kaupánga. Þau voru ein solin á einom litlom bæ miðög leyniliga. *n*) Enn meðan iólin voro, gerdo Birkibeinar ord yfir á Þotn oc í allar þær bygdir sem í nand voro oc stefndo til sín öllum Birkibein-
 nom, þegar eftir iolin. *o*) At lidnom iolom faro þeir or Hamar kaupangi, til litla Hamars þar sem sveininn var, oc hófdo þau braut med ser mæd-
 gin, ok *p*) viko þá í Eyfridali, ætloðo þaðan norðr til Þrandheims. I þeirri ferd fengo þeir vas mikit af illvidri frosti oc *q*) sníafom, þeir voro stundom uti á skogom oc obygðom um næ-
 tor. Eitt kvellð *r*) var sva illt veðr at þeir vilfo egi hvar þeir foro, þa tóko þeir tva menn þa er bezt voro skidfarir at fara med sveininn, het annar Þorsteinn *s*) Slesfa, enn annar Skervalldr Skrucka, þeir fengo tva bændor til leidfagnar med þeim, þá er kunnazt var. Þeir fara sem ákafligaz oc hito þá *t*) eigi til bygðarinnar, oc *u*) komo þar sem voro úthlandor nockror, oc *v*) slógo þar elld, oc biðgo um sveininn. Síðan foro leiddögomenn áþr í móð lidino oc komo um midnætti áþr til hlaudunnar *x*), var þar haurd *y*) vasbúð, þv í at aull hladan draup, þegar er sniarinn bradnadi af elldinom. Þókti þá flestom *z*) betra úti enn inni. Engi var annor fæða sveinsins enn þeir bræddo sníá í munn honom. Þat heitir Nafardal er þeir voro þá í *1*). Þeir komo í sva miklar ófærdir at þeir gáto egi brotic sniainn öðrovís enn þeir stop-
 poðo

mændene 3 Heste og Iode Drengen og hans Moder fore nord til Lillefiobing; der opholdt de sig hemmeligen Julen over paa en lille Gaard. 3 Julen sendte Birkibeinerne Bud over til Høten og til alle de nærmeste Voigder og stævned alle Birkibeinerne sammen strax efter Jul. Efter Julen drog de fra Hammerfiobing til lille Hammer, hvor Drengen opholdt sig og tog ham og hans Moder med sig; de vendte sig derpaa til Østerdalen og agtede sig nord til Throndhien. Paa denne Reise lede de meget Ondt af Uveir, Frost og Sne; de vare stundom Matten over i Skove og paa øde Steder. En Aften blev det saa ondt Veir at de ikke vidste hvor de vare. De valgte da to Mand som vare de bedste Skieløbere, ved Navn Thorstein Slesfa og Skervald Skrukki, til at bringe Drengen i Sikkerhed og gabe dem to Bønder som vare vel bekiendte med Veien, til Ledfagere. De foere affted det snarest de kunde, men kunde ikke naae Voigden, og kom endelig til nogle affdes Lader hvor de sløge Ild og opvarmede Drengen. Derefter gik Reisiserne de øvrige imøde, og om Midnat kom de til Læden, men fandt der kun et slet Herberge, da heele Læden dryppede, saastart Sneen smeltede af Ilden, saa de fleste vare heller uden for end inde; Drengen fik ingen anden Føde end Sne som de optoede i Munden paa ham. Dalen, de dengang vare i, heed Nafardal. Nogle Steder var Veien saa ond, at de ikke kunde trønge sig igiennem Sneen
 paa

m) Litla Hamars 47. 47. 81. a. Cod. Flat.

foru þegar á bók Jolum nr Hamar kaupánga etc. 42.

p) Sneru á leid norðr til Þrandheims 42.

Skeiða 81. a. Skeiða Cod. Fl. Slesfa, 42.

r) Slögu þar upp elld. Id.

s) Þeir komo í sva þanga færd at þeir tréðu sniainn med spjót skoftum, 44.

n) Birkibeinar stefndo um Jolin af ser öllum Birkibeinum þeim sem þar voru ok foru þegar á bók Jolum nr Hamar kaupánga etc. 42.

o) þegar eftir Jolin lyfta þeir ferd sinni etc. Cod. Flat.

q) sníá fockum 42.

r) kufa siuk, 42.

s) Skeiða. 47.

t) egi ómitt. Cod. Flat.

u) komu á bœ þar sem voro etc. Cod. Flat.

v) vilt Cod. Flat. bygd. 81. a. búð 47.

x) Var þar enn inni ómitt. 42.

y) Vildara 81. a.

mo festi die jussurent nomophylaces sumtis tribus equis puerum cum matre septentrionem versus ad Kaupangam minorem transducere. Ibi itaque per reliquos festi dies admodum occulte vivebant. Interim Birkibeini, missi per Thotiam omniaque vicina territoria nunciis, omnes suæ factioni addictos ad conventum post festum habendum convocarunt. Sub finem solennitatis Jolensis illi ex Kaupanga moventes Hammarum minorem, ubi puer erat, contenderunt puerumque cum matre abducentes, Austroduliam petierunt, inde Nidarosiam tendentes. In isto itinere multas ex infesto aëre, frigore et nive ærumnas passi sunt, sepeque in sylvis locisque desertis noctes triverunt. Aliqua vespera tanta fuit tempestatis asperitas, ut, ubi essent, ipsi ignorarent. Demandarunt igitur duobus viris xylosoleis incedendi peritis, vii Thorsteino Slesfa, alteri Skervaldo Skruckæ, ut puerum deducerent; ilique duos rusticos, vianum gnaros, itineris monstratores adsciverunt. Progressi quam citissime poterant, loca tamen habitata non nati sunt, sed modo in horrea quadam incidunt, ubi, excussio silicii igne, puerum calefacere allaborarunt. Deinceps vii monstratores retro ivere cæteris occurruri, medique nocte ad horreum reversi sunt. Erat vero adeo malum diversorium, ut liquescente per ignem nive horreum stillaret, utque plurimi extus melius quam intus se habere sibi viderentur. Nullum aliud puero alimentum repertum est, quam nix oris ejus halitu liquefacta. Dicebatur illa

podo med spíetkústom sínom. Enn hvar sem þeir komo í Eyfrídali, gerðu brændor þeim hinn *aa)* bezta *bb)* beina, oc ledo þeim reidkióta oc vísfodo þeim veg.

Sva hafa vitir menn sagt *cc)*, at þat hafi lakiz verit vas þat oc erfídi er Birkibeinar höfdo í þessari ferd, med ótta þeim er þeir höfdo af sínom ovínom ádr þeir kvæmi Kongsfyni norðr til Þrandheims, því vafi er Olaf Tryggvason *a)* hafði pá er þau modir hans flydo or Noregi til Svíþjódar, sva sem segir í *b)* Haconar kvído er Sturla Þórdarson orti.

Þá hefir í ætt	Er <i>c)</i> framradz
Óþlingr dreptir	Flyja þurfti
<i>c)</i> Er Tryggva pipz	Ynglings barn
Týrar <i>d)</i> höfði	Fyr ofrídi.

Erlingr Steinveggr *f)* oc höfðingiar Bagla þeir er í Túnsbergi láto, fengo niófn af Nicholáfi bíscopi, vm þat er þeir Erlendr af Husabæ oc Þrándr prestir haufdo farit or Borgar fýslo til Upplanda. Þeim var oc sagt at í ferðr var med þeim son Hákonar *g)* Kóngr, Hákonar sonar. Ok er þeir spurdo þessi tíðindi, sendo þeir átta sveitar höfðingia til Upplanda med miclo lipi at leita at sveinínom, oc bádo þá allan hug á leggja at þeir fengí náið honom. Oc er þeir komo uppá Heídmörk, voro Birkibeinar þeir er med sveininn foro í brotto, oc í Eyfrídala oc létto norðr af falli, spurdo Baglar

paa anden Maade end ved at rage den til Side med Spydkæsterne. Men hvor de kom frem i Østerdalen, gæbe Bønderne dem al muelig Hielp, saante dem Hese og viste dem Wei.

Þyndige Mænd hafe sagt, at det Arbeide og Besvær som Birkibenerne udstod paa denne Reise, tilligemed den Frygt de vare i for deres Fiender iuden de sit Kongesønnen bragt nord til Thronhjem, kan allerbedst ligned med den Besvær som Olaf Tryggveson udstod, da han og hans Moder flygtede fra Norge til Sverrig; som skrevet staaer i Hakonshævede digtet af Skule Thorsen:

Med sin Stamme	Da forsigtige
Den Edelbaarne	Konges Son
Tryggves Affkom	Nedtes at flygte
Lighed viste.	For Ufred.

Erling Steenvæg og Baglernes Høvdinger som sad i Tonsberg, finge ved Bisshop Niels Nys om, at Erlend af Husabæ og Præsten Thrand vare dragne fra Borgeshjæl til Opland, og havde havt Kong Hacon Sverresføns Son med sig. Da de spurte denne Tidende, sendte de otte Krigshævedsmænd med mange Følk til Opland for at søge efter Drengen, og bade dem giøre sig al Umage for at faae ham fat. Da de kom til Hedemarken, vare Birkibenerne med Drengen alt borte og inde i Østerdalen, paa Weien nord ober Fjeldet; Baglerne sif og

aa) fararbeina 47.

bb) greida. Cod. Flar.

cc) Un Vas ok erfídi (ervádi 47) Birkibeina 47. a. Likat Hakoni ok

Olafí Kenge Tryggva fýne. Cod. Flar. Capitulum, 42.

a) ok Abdrir modir hans fengu í sínum ferðam. þá er þau flydo ur Noregi austr til Svíþjóðir síur ríki Gunnhildar Kóngamodr

ok fons hennar 81 a 47. Cod. Flar.

b) Hákonar kvído emitt. 47. Hákonar drápu 42.

c) er emitt. omm.

d) hafði 47. 81 a. hofa Cod. Fl. haufpi, 42.

e) framradz 42.

f) ok Philipus Jarl add. 42. 47. 81 a Cod. Fl.

g) Sueris sonar, 42. 47. 81 a Cod. Fl. quod certe rellius.

vallis Nafardal, ubi loca offendebant adeo impervia, ut non nisi nivem scapis hastarum verrendo pervadi posset. Verum in Austroradalia quocunq; procedebant; optimis quibusque itineris praesidiis, equorum vectura, viisque monstrandis, rusticis eos instruxerunt.

Notarunt viri verum periti, Birkibeinorum in hac profectioe labores, arummas, et qua ab hostibus, antequam filium Regium Nidarosiam deduxissent, metuebant pericula, iis molestiis similia fuisse, quas Olafus Tryggvii fil. sustinebat, quando cum matre e Norvegia ad Sueciam fugiebat, uti in suo de Hacone poemate canit Sturla Thordi filius:

<i>Tum propagini</i>	<i>Quando consilios</i>
<i>Generosus inseruit</i>	<i>Vitare coactus</i>
<i>Princeps Tryggviadæ</i>	<i>Regis filius</i>
<i>Prælustre caput,</i>	<i>Hostilitates.</i>

Erlingus Steinvæg et qui Tunsbergæ erant Baglorum duces ab Episcopo Nicolao certiores facti sunt, Erlendum de Husabæis et Thrandium sacerdotem ex præfectura Borgensi ad Uplandiam esse profectos, sumto secum in isto itinere filio Haconis Regis Sverrerii filii. Hoc ubi resciverent, octo præfectos ad Uplandiam miserunt cum numero agminis ad puerum querendum, eosque omnem dare operam jusservunt, ut eo potirentur. Sed ubi Heidemarkiam attigerant, Birkibeini quibuscum puer erat, jam discesserant, et per Austroradalam per montes

Baglar at mikít líd dreif til þeirra. Ok með því at þá var veðráttá hörd enn færdir þúngar, báro Baglar eigi trauf til at hallða eftir þeim. Snero þeir þá apr á Heimðörk. Sva segir Sturla.

Enn löfðungs	Hafdi Krístr
leita sóro	of 1) Kongs efní
á Upplönd	hulídz hialm,
átta sveitir	heilli gódo,
Bagla lídz,	þá er allvaldz
h) búnar rómu	or ufrídt
z) ef þær fylki	Frægdar son
finna matís k).	fagnandi kom.

Birkibeinar söttu norðr eftir dalum með sveininn. Enn þótt erftit yrði um ferdina kom margt manna til motz við þá af mörgom bygdom, bædi Birkibeinar oc bænda synir or Gudbrandz-daulom, þeir sem fylgja villdo Kongs syni. Tveir fyslomenn komo í Eysfrídal, het annar Sæmíng, oc þorbrandr Svartí m) með IXtígg manna, oc um fram sveinar; þeir komo norðr af síallno í bygd þá er Al heitir í ofanverpom Gaulárdal. Þottuz þeir þá komnir or öllom mannhálka at sinni n). Er mönnum þat nu auðfætt, at Gud hefir þenna Kongson marga vega miök hafit til margrar nyfsem-dar, er hann framdi sídan í Kirkna gerð oc upp-helldi heilagrar Kristni.

og at vide, at der samlebes mange Folf til dem. Da Veiret nu var haardt og Veien besværlig, tro-stede Baglerne sig ikke til at sætte efter dem, og vendte tilbage til Hedemarken; saa siger Sturle:

Dg Konningin	Holdt Christ
fore at søge	oder Kongesonnen
í Dpland	delgende Hielm,
Otte Sveiter	godt Forbarsel!
af Baglehæren,	da Hærkerens
fríðbreede,	beromte Son
derfom Folfesfyreren	Fíenden
de monne finde.	glad undslap.

Birkebeenerne droge nord efter Dalen med Drenge. Saa besværlig Veien end var, kom der dog en Mængde Folf dem inøde fra mange Deig-der, baade Birkebeener og Bønderfæmmer fra Gud-brandz-dalen som vilde følge med Kongesonnen. I Østerdalen kom to Sysselmand til dem, og Rabin Seming og Thorbrand Svarte med 90 Mand for-uden Svende. De kom nu nord fra Fjeldet til Boigden Al i Nedre Gulbalden, og tyktes da for den Gang at have undsluppet al Fare. Og kan Enhver let indsee, at Gud haver paa mange Maader hjulpet denne Kongesøn, for den megen Gavnz Skyld som han siden stiftede ved Kirkerz Opbyg-gelse og Christendommens Forfremmelse.

CAP.

Cap.

h) bñnie, 47. 81 a. Cod. Flar.

i) ef fólk úsrd 42. 81 a. Cod. Fl.

k) ok enn quad haan. add. 81 a. Cod. Flar.

l) Kóngsmenni, 42.

m) oc hósto á aúdrú hundrádi manna, 42.

n) Egi mega menn nú undzaz þó at allvalldandi Gud hafí framfarla veitt sína mílkunn þessum Kongsonum Olafi Tryggva syni ok Hákonu er het er nu fráttge, oc frellt þá af valld sína ávína til fva míllíllar frægdar sem hann hafdi hvarntveggis skipat annann til þes at hefa af upphaffi cristnana í Noregs veldi, enn annann til þes at styrkja hana framur enn engi annara Noregs Konga með enom Hælgja Olafi Kongi í Kirkna gíordum oc laga skipan oc í mörgu odru upphelldi guda cíttíne, sem þeim mánnum var kunnigt er fuaúta voro víð hann oc gíórla víffu hans hettu oc oferdíe, 42. 81. Cod. Fl. 47.

montes ad borealia ultra tendebant; Baglique compererunt, valde multos se iis adjungere. Verum quia dura erat tempestas viaque vix pervia, haud volupe habebant eos longius persequi, atque ad Hedemarkiam revertebantur. Qua de re Sturla:

*Atqui principem
icere vestigatum
in Uplandias
oclo cohortes;
manus Baglica
parata pugnae,
tutorem populi obvium
modo fors tulisset.*

*Christus imperii
bene candidatum
protexit umbella
faustis omnibus,
reguatoris ut inclitya
progenies sibi
hostes imminentes
letans evadere.*

Birkibeini cum puero secundum valles boreales proficisci pergebant; et licet molestissima esset profectio, multi ex habitatis quoque territoriis, Birkibeini pariter ac rusticorum filii, praecipue ex Gudbrandsdalia sese obvius illis tulerunt, filium regium sectaturi. Venere ibi in Austrodalia duo nomophylaces Semingius et Thorbrandus Svarte cum XC viris totidemque famulis. Cum montes septentrionales emensi in habitatum, quod Al dicebatur, territorium vallemque Gaulardaliam pervenerant, omnia pericula tunc quidem superasse sibi videbantur. Indicabant multi luculentum esse, quod Deus plurimis rationibus filium Regium sua ope suffulisset, ob multa commoda, quae ille sive adibus extruendis, sive religioe propaganda rei Christianae conciliasset.

CAP. IV.

a) HAKON KEMR TIL NIDAROS.

Ingi Kongr var þá í Nidarosi með miclo lidi, hann feck niðr af því at lid var komit austan of siáll, enn þat feck hann seint spurt með samningdom hvat lidi þat var, þvíat Birkibeinar foro tomliga efiur bygd er þeir voro^{b)} farmoder. Sa kvitr fló í bygdinni at Kongs sonr væri í ferd, enn þeir kunno óngir at seigia huers Kógs son hann var; hugdo þat margir at ófridr mundi vera, þvíat þann tíma hófuz margir óalldar flokar bædi í Danmaruk oc austr á mörkom c). Inga Kógi var sagt at lid þetta mundi brátu koma til bæiar, oc meiri von at þeir hefdo Kógs son með fer^{d)}. Let Kógr þá blása öllu líþino út til lido borgar, enn sendi tvo hirdmenn^{e)} upp á áfinn^{f)}, mættu þeir þar þeim mönnum er sýslomenn höfdo sent fyrir fer á Kógs fund. Sneru þeir þá allir saman apr til Kógs, oc segia honom allt um ferdir sínar, oc þeir hefdo með fer son Haconar Kongs frænda hans g). Kógr packadi Gudi oc allir er heyrdo, beid Kógr siálfr þar oc öll hirdin Kongs sonar i). Kógr tók sveininn oc kylli, oc bad frænda sinn velkominn fer oc allri hirdinni, fór síðan til bæiar, var Kógs sonr með Kógi í góðu yfirlæti, oc módir hans. Allir hinir foru Birkibeinar urdo fegnar Kógs syni oc foro k) íafnan at finna l) hann fyrir

Cap. 4.
Hakon kommer til Nidaros.

Kong Inge var med meget Folk i Nidaros, da han erfarede at der vare fornne nogle Folk østen fra over Jielbet; men det varede længe inden han fik sikker Kundskab om hvilke disse Folk vare, thi Diebeeneerne vare udmattede af Reisen og droge langsomt ned giennem Veigden. Der gif Rygte at der var en Kongeson med, men ingen kunde sige hvem det var; mange troede at der vilde blive Ilfred, thi den Tid samlede mange Oprørerskocke haade i Danmark og øster i Markerne. Endelig berettede man Kong Inge at disse Folk vare nær ved Byen, og at de efter al Sandsynlighed havde en Kongeson med sig. Kongen lod da blase alt Folket ud til den lille Borg, og sendte to Hoffinder op paa Rasen; disse mødte der de Folk som Højfelmændene havde sendt foran sig til Kongen, hooppaa de allesammen vendte tilbage, fortalte Kongen hvorledes deres Reise var gaet af, og at de havde hans Frænde Kong Hakon's Son med sig. Kongen og alle som herte derpaa, takkede Gud; han selv og hele Hoffet oppeliede der Kongesønnen. Kongen tog Drengen op, kyste ham, og bad ham være sig og hele Hoffet velkommen som hans Frænde; derpaa gif de til Byen, og Kongesønnen og hans Moder blede vel underholdte af Kongen. Alle de gamle Diebeener glædede sig over Kongesønnens Ankomst,

d) eod. 42. Cod. Flat.

e) miscl add. 42. 21. Cod. Flat.

f) Oc er Konar fretri þetta allt íafnan let hann bláa, 47.

g) Oc fyrst því at Kógr hafði ónga niðr (engi sánni li Cod. Flat.) at þeirra ferdi, þá lét hann bláa etc. 81. Cod. Flat.

h) Gunnar Tind oc Elvindr Samsfun add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

i) Ríðu þeir sem skóraz mættu þeir, oc ei þeir kono á áfinn, mættu þeir mönnum þeim er: etc. 42. 47. 81. Cod. Flat.

k) Kongr packadi þat gudi er Kógs son frændi hans kom með heilu á hans fund. Kongr beid þar til þes er þeir kono með sveininn, hann tók við honom af hesti oc bad síðanda sinn velkominn, 47.

l) enn allir aðrir sneru í bæinn, 42. 47. Síðan víðdi hann öllu folki til bæiarins, Cod. Flat.

m) huersdagliga, 81. Cod. Flat.

n) barnit, 42.

CAP. IV.

REGIS HACONIS NIDAROSIAM ADVENTUS.

Erat tum Nidarosie Rex Ingus cum numero agmine. Subiit illi, venisse a montibus orientalibus aliquas cohortes, sed quam essent, non certo compererat, nam Birkibeini lento itinere secundum regiones, quas peragrabant, proficisciebantur. Ferebat incertus rumor, filium Regium eá movere; verum cuiusnam regis esset, eorum nemo sciebat. Suspiciabantur multi, bellum imminere; tum enim plures existerent et in Dania et in campis orientalibus turbulente factiones. Disium erat Regi Ingio, istud agmen propediem ad oppidum venturum, additumque, filium illud Regium secum habere. Rex omnes milites ad arcem minorem buccina convocari iussit, duosque duces militares in montis jugum ablegavit; ibi illi in viros inciderrunt, quos nomophylaces Regi occurrentes miserant. Omnes ergo ad Regem reversi, eum de itinere suo, deque filio Haconis cognati ejus, quem secum habebant, edocuerunt: Rex omnesque qui audiebant, ob istum eventum gratos deo animos testabantur; Regiumque filium Rex ipse sui que satellites operiebantur. Tum puerum Ingus osculo amplexus, sibi suaque aule gratissimum venisse testificabatur; dein oppidum intravit, ubi puer cum matre honorificentissime habitus est.

cum

fyrrer ástar sakir við *m*) fauðor hans *n*). o) Um varit eftir veitto Baglar slag í Þrandheim, enn um sumarit eftir var mikill ófriðr í landino með Birkebeinono og Bauglomo; þá gaf Hacon Jarl slag í Biörgin. Enn um haustit foro þeir Kongr og Jarl norðr til Þrandheims, og sátu þar um vetrinn *p*); þá tók Hacon Jarl Kongsfon til sín og modor hans *g*), og lysti því iafnan at þeir Jarl og kongr baper fato í fódor-arsí þessa sveíns. Þenna vetr andaðiz Erlingr Steinvegg, toco þá Baglar til Kónga Filippus *r*) Jarls son. Um vetrinn eftir er Kongsfon var þrevetr for Ingi Kóngur og Hacon Jarl or Þrandheimi með miclo lódi suðr til Biörgyniar, og alle aufr í Vík. Þá lét Hacon Jarl eftir í *s*) Biörgyn fru Kristino Konu sína og Hacon Kongsfon og modor hans *t*). Þau voro í borginni of sumarit til þess er Baglar komo til Biörgyniar, og Birkibeinar gafo upp borgina fyrir Böglom með ráði Þóris Erkbispeos, er þá var í Biörgyn. Enn er Borgin var uppgefin, þá tók Filippus höfðingi Bagla Kongsfon til sín og var hann þria *x*) manudr með Böglom. Þat var einn dag er Baglar báro Kónga son í *a*) loftrid eitt yfir bryggjomo þar sem lángskip *y*) voro undir; þeir mæltó við sveininn, se lángskipin Kongsfon, se ec segir hann; hver á segia þeir. Herra minn segir sveinninn, Herra þinn er Filippus Kongr segia þeir. Ekki er hann minn herra segir sveinninn, Hacon Jarl er minn herra, og hann á skipin. Þeir hlógo at og mæltó, egi mun sveinn þessi os vera tryggir Böglom. Reidar sendimadr var

komst, og besögte ham jævnligan for den Kierligheds Skuld de havde baaret til hans Fader. Næste Foraar seirede Baglerne i Throndhjem, og Sommeren efter var der megen Ufred i Landet mellem Birkebeenerne og Baglerne; da seirede Hakon Jarl i Bergen. Om Høsten drog Kongen og Jarlen nord til Throndhjem, og sadde der Vinteren over; da tog Hakon Jarl Kongesønnen og hans Moder til sig, og tilstod ofte, at baade han og Kongen besad hiins Fædreneard. Denne Vinter døde Erling Steenwag, og Baglerne toge Philipp Jarlson til Konge. Næste Vinter, da Kongesønnen var 3 Aar gammel, drog Kong Inge og Hakon Jarl med meget Folk fra Throndhjem sonder til Bergen, og derfra øster til Wigen. Hakon Jarl lod da sin Kone Fru Kristine og Hakon Kongesøn med hans Moder blive tilbage i Bergen. De opholdt sig den Sommer paa Worgen, indtil Baglerne kom til Bergen, og Birkebeenerne overgav dem Worgen efter Erkebisp Thorer, som da var i Bergen, hans Naad. Da Worgen var oerogivet, tog Baglernes Høvding Philip Kongesønnen til sig, og havde ham i tre Maander hos sig. En Dag bare Baglerne Kongesønnen ud paa en Allan over Bryggerne, hvorunder Langskibene laae, og sagde til ham: "see engang de Langskibe, Kongesøn! Jeg seer dem," sagde han. "Hvem hører de vel til? —" min Herre. — "Kong Philip er Din Herre. —" Han er ikke min Herre; Hakon Jarl er min Herre, hans ere Skibene. De loe da og sagde: "denne Dreng vil ikke blive os Bagler god," Reidar

m) forellrit, 47.

n) og egi síðr við fauðor fauðreinn add. 42. 81. Cod. Flat.

o) Í þenna tíma var mikill ófriðr milli Birkebeina og Bagla, 42.

p) þenna vetr var Hacon þrevetr, 42.

q) á títt valld, add. 42. Þá var með honom frá Kristin. Jarlinn lagdi svo mikla stund á fúeinio at hann virði hann at ollu sem háns son, add. 47. Cod. Flat.

r) Jarlson omitt, 42.

s) borginni 42, 47. 81. Cod. Flat.

t) þar var ok frá Kristin dotter Sverris Kónga, Cod. Flat.

u) vetr. Cod. Flat.

a) loptvalir, 42, 47. 81. Cod. Flat.

y) lúgo fyrrer, 47, 81. Cod. Flat.

em saepe salutatum iuerunt, ob caritatem, qua patrem ejus fuerunt prosecuti. Proximo vere Bagli Nidarosie praelium habuere; atque sequente aestate Birkibeinorum et Baglorum dissidiis terra valde infestabatur. Tunc secundam Bergis pugnam Comes Hacon decertabat. Autumnio Rex Comesque Nidarosiam tetenderunt, ibique hieme morati sunt. Hacon Comes filium regium ejusque matrem ad se adsumsit, nec dissitebatur, et se et Regem pueri patrimonio frui. Mortuus est ista hieme Erlingus Steinvag, Baglique Philippum Comitis filium ejus loco creaverunt. Anno sequente, cum filius regius triennis erat, Rex Ingius Comesque Hacon Nidarosid Bergas cum multis copiis, indeque in Vikiam, profecti sunt. Reliquit Comes Bergis Christinam uxorem suam, Regiumque cum matre ipsius filium. Manebant in arce ista aestate usque dum Bagli Bergas venirent. Birkibeini arceam Baglis dederunt, suadente Thorero, qui Bergis tum aderat, Archiepiscopo. Dedita arce Philippus Baglorum princeps filio Regio potitus est, eumque per tres menses secum habuit. Bagli aliquando filium Regium in prominens aliquod supra pontem tabulatum portarunt; suberant ponti naues bellica. Tum illi puero: vide, ajunt, fili Regie, bellicas naues; — video — enjusnam sunt ea, inquit? Heri mei, dicit, — Herus tuus Rex est Philippus. Non ille, sed Comes Hacon herus meus est, ejusque naues sunt. Ridebant Bagli addebantque: iste puer nobis non utique fauebit. Baglorum res tum moderabatur potissimusque agminis ipsorum dux erat Reidarus Nuncius; is ceteris Baglorum

var þá *a*) einn enn mesti höfðingi við Böglom oc ráðsmadr *aa*) fyrir flokkinom. *bb*) Hann mælti fyrir ráð með menn Bagla: ef ver skyldlim stór rædi með höndom hafa, þá væri þat efni nú í voro máli eitt er allðri [var fyr], oc ver mættim skiótt allann styrk undan Birkebeinom [hafa] oc allt *cc*) landz fólkkit mundi með os vera. Þeir spurdo huerfo þat mætti. Hann sagði, ver hofom her í voro valldi sutt Haconar Kongs *dd*), þefs höfðingia er allt folk elskadi, veit ec oc at allir *ee*) Birkebeinar unno svo mikkit hans fódor, at þeir muno gjarna vilia þiöna hans affspringi, oc þar lif sit vidleggia. Nú ef ver takim hann til Kongs yfer varn flock, enn gæfim þeim Jarlsnafn er ádr er Kongr var kalladr. Erom ver svo viti bornir fem nu erom her á stefnoni, at ver vitom lög hins heilaga Olafs Kongs, at fá er retrr Kongr í Noreg er Kongsfon er, enn egi dottorfon eðr systorfonr Konga, fem ver pionim til huarotueggio Birkibeinir oc Baglar. Þætti mer sem þat væri mest fæmd vars höfðingia at hann hefði sina gæzlo yfir hvarotueggia rikino oc *ff*) Konginom, þætti mer þá sem hann væri bædi Kongr oc Jarl yfir Noregi. Ráðgjáfar Bagla þeir er á stefnonni voro segia þetta höfutråd, enn sumir köllodo ser ófallit at taka Kongsnafn af þeim höfðingia er með þeirra styrk oc trausti hafði ádr Kongsnafn fengit. Enn þat var mest er at Baglar þordo egi upp at kvæda, þviat þeir hugdo at Kongr þeirra mundi þeim verda storlega reidr. Þenna tíma fengo þeir Baglar *gg*) niofn af því at Hacon Jarl var funnan á leid oc hann mundi skiótt koma til bæiarins, enn Baglar villdo með öngo móti bida hans, oc biugguz þeir brot

Reidar Sendemand þar dengang den fornemste Høvding blandt Baglerne og Flokkens Styrrer. Han sagde til de andre Anførere for Baglerne: "Vilde vi foretage os en mærkelig Gierning, da havde vi nu den Leilighed, som vi adbrig tilforn have havt; til at tage al Magten fra Birkebeenerne og faae alt Folket paa vor Side.. De spurgte, hvorledes det fulde gaac til. Han sagde: "Vi have her os hos en Son af Hakon, den Konge som hele Folket elskede. Jeg veed og, at alle Birkebeenerne elskede hans Fader saa hoit, at de vilde gierne adlyde hans Afkom, og lade sit Liv for dem. Hvad om vi nu vælge ham til Konge over vor Flot, og give den Jarlsnavn som tilforn blev kaldet vor Konge? Vi som her ere forsamlede, kiende alle tilfulde den hellige Kong Olafs Lov, at en Konges Son er ret Konge i Norge og ikke en Datter eller Søstersøn af en Konge, som de der nu regiere baade over Birkebeener og Bagler. Det tyffes mig og at være størst Ære for vor Høvding at han kunde raade baade over Riget og Kongen; han var da at ansæe baade som Konge og Jarl i Norge.. Baglernes Formænd, som vare paa det Møde, tilfode at det var et vigtigt Anslag, men nogle af dem ansaae det for utilberkligt at tage Kongenavnet fra den Høvding, som ved deres Hielp og Bistand havde faaet det. Men den fornemste Jarlag var dog, at Baglerne torde et foreslaae dette offentlig, af Frygt for Kongens Brede. Paa samme Tid sit Baglerne Underretning om, at Hakon Jarl var paa Wien, senden fra og vilde snart komme til Byen, men de vilde ingenlunde oppebie hans Ankomst og Skynde

a) enn hinn mesti. Cod. Flat.

aa) með. Cod. Flat.

bb) Hann kalladi til tals við sig nokkora fættir höfðingia af ráðgjöfum Bagla ok mælti. Cod. Flat.

cc) landit. Cod. Flat.

dd) Sverris sonar add. Cod. Flat.

ee) fornir add. Cod. Flat.

ff) Kóngdominum, 81.

gg) vilfa. Cod. Flat.

praefatis tale consilium proposuit: "Si magnum aliquod ausum a nobis impetramus, adest nobis conditionis copia, qualis nunquam antea se nobis obtulit, qua omne Birkibeinis robur subtrahemus, omnesque populares nobis conciliabimus.. Illis, quid vero hoc esset, quaerentibus: "Habemus, hic inquit, in potestate nostra filium Haconis Regis, quem omnis populus propense amabat. Scio quoque cunctos Birkibeinos patri ejus adeo addictos fuisse, ut ejus proli libentissime velint obsequi, vitam adeo pro ipso devovere parati. Quidni Regem agnitis nostri eum creabimus, et, qui antea Reges appellabatur, Comitem salutabimus? Quotquot nostrum huc convenimus, haud latet, jubere Sancti Olai legem, ut is demum legitimus sit Rex Norvegiae, qui Rege fuerit prognatus, non vero Regis ex filia vel sorore nepos, quales sunt, quibus utrique et Birkibeini et Bagli servimus. Videtur mihi principem nostrum id maxime decere, ut regno pariter ac regi prospiciat; tum quippe veri nominis Rex Norvegiae Comesque futurus.. Fatebantur Baglorum consiliatores, qui isti cætui aderant, lubricam eam deliberationem esse; erant quoque, qui dicerent, durum videri, nomen Regium ei principi adimere, qui ipsorum ope id fuisset adeptus; potissima tamen causa, cur Bagli non audent rem publice proponere, erat, quod vehementem Regis iram timebant. Tunc temporis Baglis subleuit, Haconem Comitem iter ab austro moliri, et ad urbem propediem venturum; verum illi adventum

ejus

brot-átióðlega. Þá bad Þórer Erkebiscop Herra Filippus *kk*) fá sér Kongsfon, oc hann gerdi sva; var Kongsfon með Erkebiscopari til er Jarl kom funnan, *ii*) síðan tók hann við Kongsfyni oc packadi Gudi er han var heill kominn or valldi Bagla *kk*), fór hann síðan jafnan með Jarlinom. *ll*) Þenna vetr eftir var Kongsfon *mm*) IV. vetra, oc var sá kalladr hinn illi vetr enn Birkebeinir köllodo *nn*) Seleyia vetr; Þeir lágo í *oo*) Seleyiom lengi um haufit, þá var Kongsfon með Jarli, hann hafdi Olafsúðina, hun var eitt rúm oc XXX. Þá var sva mikitt frost at fraus allann dryckinn, oc smiðrit sva hart at egi mati klina braudit með firer Kongsfon; enn hann villdi jafnan frammi vera með hirdinni *pp*). Jarl gaf Kongsfyni *qq*) flurbraud bakat sva pyckt oc blautt at vesia mati saman *rr*); Kongsfon mællt til Birkibeina, Bindo ver nu smiðrit Birkibeinar. Enn allir hlogo at, *ss*) fór þetta um allann herfynn með þeso ordtaki: Bindo ver nu smiðrit Birkibeinar, sva bydr Kongsfon. Sveinninn var sprækr þó at litill væri vöxtrinn, oc rofsinn miðe i ordum *tt*) sva at Jarl oc adrir hlogo miðk at ordom hans hlægiligom, jafnan toco Birkibeinir hann tueir *uu*) oc togoda hann í milli sín fyrer gamans sakir, ok qvado skyldo draga hann til *xx*) munadar. Þviat þeim þotti hann ofseint vaxa.

Þynde sig at drage bort. Da bad Erkebiscop Þórer Herr Philipp gide sig Kongsfönnen og han fik ham og saa. Kongsfönnen var hos Erkebiscpen indtil Jarlen kom sønder fra. Denne tog da mod ham, talte Gud at han var kommen ved ud af Baglernes Bold og beholdt ham siden beständig hos sig. Væse Winter fynde Kongsfönnen 4 Aar; den Winter blev kalset den strange, men Birkebeenerne kaldte den Seloer-Winter, da de laae længe om Høsten ved Seloerne. Kongsfönnen var dengang hos Jarlen, han havde Olafsúðin, som var paa 31 Num. Det var saa streng en Kulde, at alle Drickedare frøs, og Smørret blev saa haardt at man ikke kunde smøre det paa Bred for Kongsfönnen; han vilde beständig være foran hos Høsfönderne. Jarlen gav Kongsfönnen et Høvedbrød bagt saa tykt og blødt at det kunde rulle sammen. Han sagde til Birkebeenerne: "Iad os binde Smørret fast, Birkebeener!.. Alle soe derad og det blev til et Mundheld i Haven: "Iad os binde Smørret fast Birkebeener! saa byder Kongsfönnen.. Drengen var, skiondt siden af Væxt, dog meget rask til at snafke, saa at Jarlen og de andre soe meget ad hans Loer. Undertiden toge et Par Birkebeener ham og trak ham imellem sig for Loer; de sagde de vilde trække ham indtil han blev stor nok, da han tyktes dem at vore saa langsomt.

CAP.

Cap.

kk) með mörðum blifdom ordum at hann mundi fá i hans gazlo, 42.

ii) Hakon Jarl tók gefinifamla við sveinóm 42.

kk) ok á góðe egi skýldi við hann skilaz, vort þau mælgín þá með Jarli ísánn síðan, hvert fem hann var í kauphöfdom eðr á skipum, 81. Cod. Flat. *ll*) novum Caput incipit Cod. Flat. Frá ordom sveinás Hákonar.

mm) 4 IV vetri 47. 81. Cod. Flat.

nn) Seleyia 47.

oo) Seleyiom 47.

pp) Þviat allir voro vel til hans, þeir allir bezt er elztir voro add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

qq) flurbraud, 47. flurbraud blautt, sva at vesia mátti saman, 42.

rr) Kongsfon féð fyrer hirdinni, ok var infök kallt, hann sí at menn sama bita annan bita af braudi enn annan af smiðri, hann tók smeyrit ok vafit í braudino ok mælti etc. 42. Cod. Flat.

ss) et heyrdio, vord þetta ord (sva frægt, 47. Cod. Flat. sva hætt Birkebeinum, at þat ordtak var haft von allan herin, 42. 81.

tt) ok hlægiligt, add. 42. Cod. Flat.

uu) fenn, add. Cod. Flat.

xx) munar, ok mæltu þvi sva, at þeim etc. Cod. Flat.

ejus opperiri nequaquam ausi, celerem inde discessum paravere. Rogavit tunc Thorerus Archiepiscopus Philippum, ut filius Rogius ipsi traderetur; isque ejus voto etiam obsecutus est. Erat apud Archiepiscopum filius Regius, usque dum Comes a meridie veniret. Hic dein filium Regium letus suscepit, gratum Deo animum testans, quod Baglorum potestati sospes fuisset ereptus, eumque deinceps perpetuum itinerum comitem habuit. Sequente hieme, quam vulgus acrem, quamque Birkibeini, quo longam aulsum in Seleyis moram, Seleyensem vocabant, puer quartum atatis annum agebat. Isto autumno in Olofsrudæ, XXXI interscalmiorum navi, cum Comite puer erat. Hyeme tantum fuit frigus, ut omnis potus gelu concreveret, butyrumque ita induruit, ut pani illitum filio Regio dari non posset; qui inter satellites semper versari gestiebat. Dedit Comes puero panem tritico tam dense molliterque pistum, ut convolvi posset. Tum Birkibeinis puer: butyrum pani alligemus, Birkibeini.. Ridebant omnes illud effatum; et deinceps per omne agmen hocce crepabatur elogium: "butyrum vinciamus Birkibeini; sic enim filius jubet Regius." Erat puer, licet statura parvus, verbosus admodum et loquax, adeo ut Comiti aliisque multum risus multumque ludicri moveret. Sæpe vini eum Birkibeini joci causa sumebant trahabantque inter se, dicitantes, se ad justam eum, quippe justo tardius succrescentem, longitudinem trassuros.

CAP.

CAP. V.

Kap. 5.

a) UM EINKA-MÁL KONGS OK JARLS.

Pá er Hacon Kongsfön var b) síð vetrar, let Jarl fectia hann til bækr, enn er hann var at nami um stund, spurdi Jarl, hyat nemr þú Hacon, segir hann. Ek nem faung herra. Jarl svarar, ecki skaltu saung nema, þu skalt hvartki vera prestfr ne bifcop. Micka elsko hafði Jarl a Kongsfyni oc sva frú Kristin. Enn þó var sva hennar skaplyndi sem c) flestra er kvenna, at stundom mælti hon d) hardliga til hans er hon var reid oc letz egi vita hverson sun hann var. Jarl svarar, egi skalltu sva tala, þat vita aller menn at ver stóm í faudor arfi þessa sveins oc minn brodir e). Baglar oc Birkibeinir fættuz i Hvítungseyiom um sumarit efiir f) Seleyia vetr. Enn er þeir voro fættir, hafði Hacon Jarl umleitan vid vini sina, at hann villdi láta taka sik til Kongs yfir þridiong landz. Enn Ingi Kongr setti þar g) ney fyrir. Sidann h) sat Jarl annann útveg. Hann átti skilgetinn son er i) Knutr het enn Kongr átti frjþlo son er Guthormr het. Jarl bad at þeir gerdi þau einka mál med ser, at lá þeirra er lengr lifði skyllði taka allt ríki efiir annan ef hann ætti egi skilgetinn sun, enn lá k) skilgetinn arfi þeirra er lengr lifði efiir þá báða, skyllði hann eiga allan Noreg oc allan arf annan. Var þeim einkamálum lyst á Eyra þingi, sva at vid l) var þorer Erkbifcop m) oc

Kongens og Jarlens Ástale.

Da Hacon Kongesfön var 7 Ar gammel, lod Jarlen ham sette til Bogen. Da han havde været derved i nogen Tid, spurgte Jarlen: "Hvad lærer Du nu Hakon? — "Jeg lærer at synge, herre. — Jarlen svarede: "Du skal ikke lære at synge, thi Du skal hverken være Præst eller Bisfop. Daade Jarlen og Frue Kristine bare megen Kierlighed for Kongesfönnen. Dog var hun som de fleste Qvinder pleie at være; i hverson, naar hun var vred, talte hun ham meget haardt til, og sagde man vidste ikke hvís Son han var. "Tie stille dermed," sagde da Jarlen, "hver Mand veed jo at jeg og min Broder sidde inde med hans Fædreneard. Sommeren efiir Selsöovinteren forligte Baglerne og Birkibeenerne sig paa Hvítungsöe. Da de vare blevne forligte, sögde Hakon Jarl at udvirke ved sine Venner, at han kunde blive Konge over en Tre-diedeel af Landet, men Kong Inge satte sig derimod. Jarlen stittede da paa en anden Udvee. Han havde en ægte Son ved Navn Knud, og Kongen en Frilleson Gutorm. Jarlen foreslog at de skulde giöre den Ástale, at den længstlevende skulde tage alt Ríget efiir den anden, dersom denne ingen ægte Son havde; men den ægte Arving som overlevede dem, skulde have hele Norge og hele den övrige Arv. Dette Fordrag blev befæstetgiordt paa Öretfing, i Ertse:

a) *edd.* 47. Sette Birkibeina ok Bagla, Cod. Flat. Hákon Kóngur til bókar fettr, 42.

b) VIII vetrar. Cod. Flat.

c) margra 42. 47.

d) miðkliga til hans enn stundum med breði yrdom. Cod. Flat. miök sturt vid fæcinin, 47.

e) Þetta mælti hann optliga öllum monnum á heyrandi, *edd.* 47. 81. Cod. Flat.

f) Seleyia vetr, 81. Sediu vetr, Cod. Flat.

h) hóf, Cod. Flat.

i) Junkherra, *edd.* 47. Cod. Flat.

k) skilfenginn arfi þeirra er efiir þá lifði báða.

l) varo þeir bifcopar, þorir Erkbifkup, Eiríkr Erkbifkup, Nicholas, Marteinn Lydbifkupar. Cod. Flat.

m) Eiríkr Erkbifkup, *edd.* 42. 81. Eiríkr Bifkup, 47.

CAP. V.

PACTUM SINGULARE EEGEM INTER ET COMITEM.

Cum Hacon filius Regis septennis erat, Comes eum literarum studio applicuit; cui cum per tempus aliquod incubuerat, quaerit Comes: quid jam discis Hacon? Canere disco, inquit puer. Tum Comes: id in te non cadit, qui nec sacerdotio, nec Episcopatu destinaris. "Amabat puerum Comes; amabat quoque eum Christina ejus uxor; sed, qui mulierum mos est, interdum iratior durius eum alloquebatur, dicens, non certo constare, cujusnam esset filius. Inhibuit illam Comes; sciunt enim, inquit, omnes, me fratremque meum pueri frui patrimonio. Æstate hiemem Seleyensem secuta mutuo reconciliati sunt Bagli atque Birkibeini. Quo facto Comes Hacon cum suis amicis consilia miscbat, id agens, ut tertiæ regni partis Rex constitueretur. Verum Rex Ingius reluctatus est. Dein aliud animo molitus est; eo scilicet rem convertens, ut, cum ipse filium ex legitimo matrimonio, nomine Kanutum, Rex vero concubina natum, qui Guthormus dicebatur, haberet, mutuo paciscerentur, ut, qui alteri superviveret, si hic genuina destitueretur prole, regnum susciperet; utque legitimus, longissime superstitis heres, utrique, in totius Norvegiæ totiusque hereditatis possessione succederet. Hocce eorum pactum in Comitio Eyrensi promulgatum est, præsen-

oc Marteinn biscof, Nicolaus biscof, oc földi an-nara manna, var þetta fest med innflihi Kongs oc Jarls oc biskupanna.

CAP. VI.

a) VIDTAL KÓNGSSVNAR OK HELGA.

b) Einn dag er þing var í banom feck Hacon Kongsfön leyfi at fara yfir til Backa til Astripar síkono sinnar; hann kom heim um kveldit eftir mat. Sá madr var í hird Jarls er Helgi hvassi het, forh hirdmadr c) oc Birkebeinn. Helgi elskadi miðe sveininn d). Nú geck Kongsfön til Helga, hann hratt sveininom frá fer, oc bad hann í brott fara. Sveininn svarar, hví ertu reidr Helgi min. e) Hann svarar, brautt, í dag var dæmdr af þer faudr-arrf pinn, oc því hirdi ek ekki um pik. Sveinin spur: Hvar var þat gert, eðr huerir gerdo þat. Helgi svarar, þat var gert á Eyra þingi, feigir hann, enn þat gerdo þeir brador Ingi Kongr oc Hacon Jarl. Sveininn f) svarar: ver mer egi reidr Helgi minn, oc gef egi gaum at þessu, þvíat vant er at síá at þessi dómr hallðiz, þvíat þar var engi minn umbodz-madr g). Helgi svarar: hver er þinn Umbodz-madr. Sveininn mælti, Gud oc hin helga Mária, oc hinn helgi Olafur kóngur. þeim hef ek fengit mitt mál í hendur, oc þau skolo síá lut til handa mer um landskipti oc adra hámingio h). Hann tók til svein-sins i), oc kyfti hann, oc mælti: Tala heill Kóngs-fön, þetra er slíkt mælt enn eigi. Þetta yar sagt Jarli,

í Erkebisp Thorers, Biskof Martins, Biskof Niel-ses oc mange andres Öberværelse, oc blev betræf-tet med Kongsens, Jarlens oc Biskopprens Segl.

Kap. 6.

Kongesonnens oc Helges Samtale.

En Dag da der var Thing i Byen fik Hakon Kongesön Tilladelse at drage over til Basse til sin Franke Asfrid; han kom hjem om Aftenen efter Maaltidet. Ved Jarlens Hof var en gammel Hof-sinde og Biskebeen ved Navn Helge Hvasse, som holdt meget af Kongesönnen. Denne gif til ham, men han fødte ham fra sig oc bad ham gaac bort. Drengen sagde: "hvi er Du vred Helge min?.." "Bort med Dig, svarede han, i Dag blev Din Fædrears Dig fradomt, derfor bryder jeg mig ikke om Dig.. Drengen spurgte, hvor oc af hvem det skedte. Helge svarede: det skedte paa Dre-thing af Brodrene Kong Inge oc Hakon Jarl.. "Var ikke vred paa mig Helge min!.." sagde Drengen "og tag Dig ikke dette nær, thi neppe vil denne Dom blive kiendt gyldig, da der ikke var nogen Ombudsmand paa mine Vegne.. Helge spurgte, "hvi er Din Ombudsmand? "Gud oc den hellige Marie oc den hellige Kong Olaf, sagde Drengen, "dem haver jeg antoordnet min Sag i Hænde, oc de skulde sørge for mig, saavel hoed Landets Delsing som min øvrige Belskerd angaaer.. Han tog da Drengen, hyste ham oc sagde: "Hil Dig Kongesön! det var koesligt talt.. Jarlen fik dette

a) add. 43.

b) Hakon Kongsfön var med Jarli þá sem ísáfnan, enn dag þann sem þángit var. Cod. Flat.

c) Sverris Kóngs, Cod. Flat.

d) ok vandiz sveininn innflihi at vera hið hópn. hann geck enn til Helga at skemta fer.

e) Hann hratt honum annat sinn frá fer: Sveininn mælti enn med sama hætti sem fyrr. Helgi var nockur skyldoandr hann mælti, þattu nu feigir hann; hvíat í dag, etc. Cod. Flat.

f) svarar sem vitu uxinn madr, 42. 47. Cod. Flat.

g) at fara af minni hendu, add. 42, 47. 87. Cod. Flat.

h) þetta heyrdo allir þeir er vid voro ok fannz mörgom mikut um add. omu.

i) blidliga, add. Cod. Flat.

praesentibus Archiepiscopo Thoro, Episcopisque Martino et Nicolao multisque aliis; atque cum Regis Comitibus, tum Episcoporum sigillis sancitum.

CAP. VI.

FILII REGII HELGIIQUE COLLOQUIUM.

Aliquando cum Comitum in Urbe habebatur, Haconi filio Regio permissum est Backa Astridam, ipsius necessariam iuvicere. Post cenam ille vespere domum redibat. Erat in Aula Comitum vir aliquis nomine Helgius, satelles olim regius et Birkibeinnus. Is cum puerum valde amaret, filius eum Regius blandus adit; sed puerum repulit atque a se discedere jussit. Tum puer: quid, mi Helgi, succenses? "Apage, inquit, hodie patrimonium tuum tibi adjudicatum est, ideo te curare me piget.. Tum puer, quis vero, ait, id fecit? Respondit Helgius: in comitio Eyrensi id factum, anfloribus fratribus Rege Ingio et Comite Hacone. "Subjicit puer: ne mihi concessueto mi Helgi, nec id teteneat sollicitum; vix enim ratum erit id iudicium, cum nemo adesset, qui meis commodis invigilaret.. "Quis ergo, inquit Helgius, tuus est vindex? Respondet puer: Deus et sancta Maria, sanctusque Rex Olmus; illis res meas demandavi, illique prospicient, nequid hæc sive regionibus dividendis sive aliis nominibus detrimenti capiant. "Tum Hacon puerum amplexus osculatusque est et dixit: Bene tibi vertat fili Regie; nullo pretio hoc indistum vellem.. Hoc cum

Jarli, oc fanns honom fátt um; enn frú Krístin varp reid við k) oc mælti hart við sveininn. Jarl fór brátt eftir þingit suðr til Biorgynnar, oc Kongsfönn med honom. Allir hinir forno Birkibeinar ellkodo því meir sveininn, sem l) hann þroskadiz.

CAP. VII.

SVIK HÍDA VIÐ KONGSSON,

Hídi het máðr brodir Sigurðar Skjalga, þeir pi-
ónodo báðir lengi Sverri Kóngi. Enn þá er Filip-
pus Bagla Kongr feck frú Krístinar dóttur Sverris
Kóngs, fór Hídi með henni. Enn eftir andlát hen-
nar fór hann aftr til Hákonar Jarls, hann var þenna
átma med Jarli. Hídi fann at frú Krístin var nok-
kot móti skapi til Kóngsfönnar, oc hugdi hann at fva
mundi Jarli gefit. Hann mælti einn dag firir Jarli:
Her er svein sá med ydr, er kalladr er sún Haconar
Kongz, oc kann þat vera, er hann vex upp, at
margir menn elski hann, bædi firir sákir födor hans
oc födor födor, oc mann ydrom syni egi audveldt
a) at gánga til ríkis eftir ydr ef hann stendr ímóti.
Nú veit ek ef sva veri utanlandz við vaxit, þá munda
þat ráð firirgert, at egi þyrfti lands höfðingia at
óttaz of sitt afþringi, oc mundi svein þessi vera
sendr í önnor laund, til þeirra höfðingia, er enga
vinatto átti við hann, eda hans mönnum at gjalda,
mundi han þá vera annat hvart meidr, eda sva b)
inn

a) miök, add. Cod. Flat.

b) við hans 68 ok eljun 47. sll. g. i. Cod. Flat. ok af því vard frú Krístin nockut kírdari til sveininn enn dár hafði hun verit enn Jarl
hellt hínu sama fram, add. Cod. Flat.

a) at síga, Cod. Flat.

b) sll. fettr. Cod. Flat.

*Comiti indicatur, parum illi placuit. Succensuit quoque Domina Christina, puerumque duris verbis al-
locuta est. Brevis post comitia Comes meridiem versus Bergas contendit, filium Regium secum habens.
Diligebant eum seniores Birkibeini eo tenerius, quo letius succrescebat.*

CAP. VII.

FRAUS HIDII ADVERSUS FILIUM REGIUM.

*Habebat Sigurdus Strabo dictus fratrem nomine Hidium. Uterque Regi Sverrero olim fuerat addictus.
Cum Philippus Rex Baglorum Christinam Sverrevi filiam conjugem accipiebat, Hidius eam secutus est.
Eadem vero mortua ad Haconem Comitem revertebatur, atque cum eo tum erat. Conspexit Hidius, Domi-
nam Christinam filio Regio parum facere, suspicatusque est, in eadem sententia Comitem esse. Eum ita-
que aliquando hac oratione adiit: "Apud te puer est, quem Rege Hacone natum dicunt. Fieri potest, ubi ille
adoleverit, ut multi, et patris et avi gratia eum ament; tuoque filio regno potiri, te defuncto, non facile
erit, si ille obstiterit. Id quidem scio, quod, si hoc apud externos accidisset, nil esset regionis principi
de sua sobole timendum; tum enim hic puer ad alias terras missus foret talesque profectus, qui nullo amici-
tia pignore ei ejusve sociis essent obligati; foret ille vel corpore truncatus, vel arcto loco inclusus, ita ut*

dette at vide oc syntes ifke meget godt verom; men
Frue Christine blev vred oc talte Drengen haardt
til. Strax efter Thinget drog Jarlen sonder til
Bergen oc Kongefönnen med ham. Alle de gam-
le Birkibeener elskede Drengen hoiere, jo mere
han voksede.

Kap. 7.

Hides Svig mod Kongefönnen.

Der var een ved Navn Híde, Broder til Si-
gurd hinn Skeloeide; de hadde begge længe tiend
Kong Sverre. Da Baglernes Konge Philip æg-
tede Kong Sverres Dotter Frue Christine, fulgte
Híde med hende, men efter hendes Død drog han
tilbage til Hakon Jarl, og var paa denne Tid hos
Jarlen. Híde mærkede at Frue Christine ikke var
synderlig fornøiet med Kongefönnen og meente at
Jarlen heller ikke var det. En Dag sagde han
til denne: "I har her denne Dreng hos Eder som
siges at være Kong Hakons Son; det er muel-
ligt, naar han bliver voksen, at mange vilde elske
ham baade for hans Faders og for hans Farfaders
Ehlyd, og at det kan blive vanskeligt nok for Ederes
Son at erholde Riget efter Eder naar han sætter
sig derimod. Det beed jeg, at om dette var Til-
fældet udenlands, vilde man hittede paa et Naab at
Landets Høvding ikke skulde have Behov at frygte
for sine Efterkommeres Skiebne, og sende denne
Dreng til andre Lande, hvor Høvdingene ikke
skulde ham eller hans Mænd noget Venstabs, og
hvor han enten kunde blive lemlestet eller saaledes
ind-

inn kastadr, at egi þyrfti hann at hræðaz oftar, oc ef þer vilit sva vera láta, biódunz oc til þessárar ferðar e). Jarl d) svarar e): Vili eigi Gud þat, at ek kaupá med því móti ríki syni mínóm, at ek frí-komi þess manz syni f), er átta þezt at launa. Þessa ræðo sagði Jarl sám mðnóm, enn allðri var honóm jafn vel til Híða sem áðr.

"índspærret, at man íffe behóbeð at frýgte længer "for ham. Synes Eder om dette Forslag, er jeg "villig til at paatage mig en saadan Næise.. Jar- len svarede: "Gud forbyde, at jeg skulde skaffe min "Søn Ríget ved at ryðde den Mand's Søn af Weien, "som jeg skylder saa megen Taknemmelighed.. Denne hans Tale fortalte Jarlen sun til saa, men han giordte efter den Tid aldrig saa meget af Híde som tilforn.

CAP. VIII.

ANDLÁT HACONAR JARLS.

Þá var Hacon Kongsfón X vetra, er Hacon Jarl feck sótt þá er hann leiddi til bana, let hann Kongsfón vera íafnan híá fer, oc þeim sinnóm er Jarl sat uppi máraz sveinninn med honóm, oc fa menn kendi Jarl síðar í föttinni enn Kongsfón. Jarlinn and- adiz, oc var gerð virðulig utleizla hans. Eftir um varit kom Ingi Kongr súðr til Biorgyniar, fór þá Kongsfón til hans oc var med honóm íafnan síðan í godo yfirlæti. Þeir voro báðer samán í sko- la, Hácon Kóngsfón oc Guthormr fón Inga Kóngs oc urðo g) margar greinir med þeim í bernsko þott her se eigi ritadar; var Guthormr íafnan brápari oc ákafari, enn Hácon fálátari oc ípakari oc þokkafæ- li. Kongr hellt báða íafnt at klæðóm oc öllóm lu- tom öðrom.

Kap. 8.

Hakon Jarls Død.

Hakon-Kongesfón var 10 Ar gammel, da Ha- kon Jarl faldt i sin sidste Sygdom. Han lod Kon- gesfennen jævnliggen være hos sig; naar han kunde være oppe, spíiste Drengen med ham, oc der vare faa, der som han lige til det sidste vare om ham. Jarlen døde oc blev hæderliggen begravet. Waaren efter kom Kong Inge sonder til Bergen, tog Kon- gesfennen til sig oc beholdt ham síden bestandig hos sig oc giordte meget af ham. Hakon Kongesfón oc Gutorm Kong Inges Søn gif í Skole sammen; oc tilbrog der sig meget ímellem dem í deres Barndóm som her íffe er fortalt; Gutorm var altid meer til- fundet oc hæftig, Hakon derimod mere taus oc for- standig oc mere yndet af alle. Kongen holdt dem begge lige, saavel í Klæder som í andre Maader.

CAP.

Kap.

e) ok mun ek vel sva mega vmbúa 42, umfylla, at ydr líki add. Cod. Flat.

d) hafði um í sýklo enn Frá Kristín svaradi nokrorum orðóm, enn síðan Jarl hafði þegat nokkora stund tók hann sva til orðs. 42, 81. Cod. Flat.

e) Vili gud þat, at ek kaupá eigi etc. 87. Egi mun gud vilia at ek, etc. Cod. Flat.

f) ok fónar syni, add. Cod. Flat.

g) margir ymiðir arburðir vau þeirra athení ok berníko þeir er minnstligir mundi þíckia ef ritadir veri.

ab eo nil deinceps esset periculi. Hoc si tibi placuerit, meam ad tale iter operam offero.. Respondit Comes: "At enimvero avertat numen, ne tali pretio regnum filio meo redimam, ut viri, cui tot nominibus obstrictus sum, filium e medio tollere in animum inducam.. Datum sibi fuisse id consilium, paucis Comes indicavit; verum Hadium deinceps nunquam ea, qua antea, amicitia prosecutus est.

CAP. VIII.

MORS COMITIS HACIONIS.

Agebat Regis Hacionis filius annum decimum, cum Comes Hacon in morbum ipsi letalem incidebat. Puerum ille semper secum habuit, secumque cibum sumere tantisper jussit, donec lesso æger adsisteretur. Paucis tam assidue ac filius Regius, Comitri aderant. Vere sequente Rex Ingius Bergas venit. Ad eum puer deductus est, atque in magno honore ab eo habitus. Uterque filius Regius Hacon Hacionis, et Guthormus Ingius scholam simul frequentabant, multisque, ut in pueris fit, jurgiis mutuo dissidebant, quæ scripto non sunt consignata. Erat Guthormus plevumque ingenio acrior ac vehementior, Hacon contra taciturnior, sed idem prudentior atque gratiosior. Ambo vero et vestitu et aliis conditionibus pari lege habebantur.

CAP.

CAP. IX.

a) SIÚKR INGI KONGR.

Pat var eite sinn at Ingi Kongr var síúkr, þar var þá skúti brodir hans. Voro menn hræddir um sóttar-far Kongs, enn með því at öll b) ráð voro þar sem Skúli var, kallar hann til sín þá menn sem göf-gaztir voro þar við, Gregorius Jónson, Eyvind Prestmág, Ivar Boddá, Dagfinn bónda. c) Hann mælti: þer síát sóttar-fár Konglins bródr míns, at megin hans er minna enn vili varr væri til, ok ef Gud kallar hann frá os, varn ástvin, þá þurfo ver heilla ráða, huern ver skolom til Kongs taka eftir hann. Þá suarar Dagfinnr Bóndi: huer ero efni til. Skuli suarar: þer virtut þat síálfr, at her er fyrfr son Inga Kóngs er vel er tilfallinn eftir faudor sinn. Þá ero vid samfedri bródr oc badir vid d) skilgetnir, oc vito þer huerförlög mæla þar um. Þá er Hacon son Haconar Kóngs Sverris sonar, enn í Gautlandi austr er Knútr son Haconar Jarls, oc er hann lauglega tilkominn eftir sinn faudor. Enn þó vænti ek at flestir þeir er þíónat hafa Inga Kóngi at hellzt vili þeir hans syni þíóna, þeir taulodo þetta um hrid oc lagdi hver til, þat er líkadi; Eyvindr e) hafdi fæst um. Þeir spurdo huf hann f) veiri sua fá mælt: hann svarar; því tala ek her fátt um at ek var eigi fyrir atspurdr, enn þó lítzt mer þetta undarligt, er þer vitir menn efzt sua miök um þetta mál, sua sem líóft liggir fyrir augom ollom mæn-
nom

Kap. 9.

Kong Inges Eygdom.

Det hændte sig engang at Kong Inge blev syg, medens hans Broder Skule var hos ham. Alle vare meget belymrede over Kongens Eygdom, men da Skule havde meest at sige, kaldte han de fornemste til sig, saasom Gregorius Jonsen, Eind Prestemaag, Ivar Bodde og Dagfinn Bønde, og talte saaledes til dem: "I see Kongens min Broders "Eygdoms Tilstand, at han har færre Kræfter tilbage end vi alle ønske. Derfor Gud skulde kalde "vor elskede Ven fra os, er det vigtigt at være be-rænkte paa hvem vi skulde tage til Konge.. Dag-sind Bønde spurgte, hvem der vare Arvinger til Ni-get. Skule svarede: "det vide I selv, her er først "Kong Inges Son, som er berettiget til at følge "efter sin Fader; saa jeg hans Halbroder paa Fa- "ders Side og ægtefød, og kiende I Lovens Ud-sagn derom; dernæst Hafon Kong Hafon Sver- "resøns Son, og endelig oster i Gautland Knud "Hafon Jarls Son som har lovlig Forbring efter "sin Fader; dog haaber jeg at de fleste af dem som "have tiend Kong Inge, vilde helst staae under hans "Son.. De talde en Stund herom og hver sagde sin Mening. Eind talte mindst, og da han blev adspurgt hvi han holdt sig saa tilbage, svarede han: "jeg taler kun lidet, fordi man ikke for har "spurgt mig om min Mening. Dog synes det mig "underligt, at saa kloge Folk som I kunde drage "denne Sag saa meget i Tvivl, der dog sigger klar "for

a) Umleitan Skula um Kóngstekio, 42.

b) Öll síðirn hirdarinnar var þar sem Skuli var nafli Kónginnar, 81. Cod. Flat.

c) Þá mælti Skuli. Hvern veg skulum ver tilætla godir vinir ef Gud kallar frá os varn ástvin. Þvíat megin Kóngs er minna etc. 42.

d) Skilfengnir, 81.

e) Prestmágr var við þessu ráðo ok þagdi, 42.

f) Þagdi ok legdi echi til, 42.

CAP. IX.

REGIS INGH MORBUS.

Accidit aliquando, ut Rex Inghus æger decumberet. Aderat ei frater Skulius, Regisque valetudini viri sui valde timebant. Skulius, penes quem potissimum erat rerum arbitrium, viros maximæ auctoritatis, Gregorium Jonæ, Eyvindum Præstemaag, Ivarum Boddam, Dagfinnum Colonum, ad se convocavit, hancque ad eos orationem habuit: Ægritudinem videtis Regis fratris mei. Vires ejus decrescere tristes animadvertimus. Si Deus carissimum caput nobis eripuerit, consultandum erit, quem post eum Regem eligamus. Quærit Dagfinnus, ad quemnam spes successiois pertineret. Respondit Skulius: "Scitis ipsi, adesse hic primum filium Regis Inghii, idoneum illum, qui patri suo succedat; dein me germanum ejus fratrem, nec minus ingenio natus; nostisque, quid leges hac de re jubeant. Adest quoque Hacon Haconis Sverreriæ filius, atque in australi Gothiæ parte Canutus conmoratur, Haconis Comitæ filius, cui legitimum jus competit regnum post patrem suum postulandi. Verum plerique, opinor, qui Regi Inghio antea fuerant additi, filio ejus operam suam consecrabunt. Avariis partibus res agitata est, suamque singuli sententiam proferebant. Eyvindo silentium servante, quasiverunt, cur adeo taciturnus esset; "id fit, inquit, quia nemo antea me consuluit; mirum tamen mihi videtur posse cordatos viros de hisce rebus tantopere dubitare;

nom þeim er rett vita, oc sat vilja g) síá, at ef son Haconar Kongs væri fullfæda, er rett kominn til allz ríksis í Noregi eftir faudr sinn, ean eigi þú Skúli, ne brodor sonr þinn, eða son Hákonar Jarls, h) Ok er Eyvindr hafdi þetta upp kvedit urdo onger til mótmæla. Nockoru sidarr i) batnadi Kónginóm af fót þesfi k).

"for Diuene af euhver sóm veed hoad Det er og vil "erkiende hoad der er sandt; nemlig at naar Kong "Hakon's Son var fuldmyndig, vilde han vere ret "Arving til hele Norges Rige efter sin Fader, og "hverken Du Skule eller din Broderson eller Ha- "fon Jarls Son.. Mod denne Evidinds Erklæring harde Ingen noget at indvende. Kort efter kom Kongen sig igjen af sin Sygdom.

CAP. X.

a) INGI KONGR BARDIZ VID ÞRÆNDI.

Ingi Kongr vard misfátr vid Þrændi þvlat þeir hella leidaungrom fyrir honom oc audrom b) skyll-dom. Kongr bardiz vid þá á c) Rauma þingi, sem ritat er í saga hans, enn hit næsta sumar eftir and-lát Haconar Jarls, fór Ingi Kóngr til Biörgyniar oc tók undir sik þat ríki er Jarl hafdi fyrir rápit. Kongr stefndi til sin öllom lendum mönnum, sunnan or landi, oc d) norðr til þrandheims, e) þar voro þá med honom sveitar höfðingiar margir Bir-kibeinar. Ok er Kongr kom til þrandheims, helle han her þeim öllom á hendor Innþrandom oc funduz þar inn vid Vagsbrú, þeir fættuz þar, þetta var kallat Vagsbruar sumar. Enn er Kongr kom út aftr til Nidarós, þá gengo frændor Haconar Kongsfonar til Inga Kongs, oc beiddo at hann skyll-di fá Kongslyni g) nockot at hallda sik vid oc frændor sína. Kongr spurdi huers þeir beiddiz, þeir segia at hann beiddiz Jamtalandz, þvlat þat vann Sverrir

Kap. 10.

Kong Inges Strid med Thrønderne.

Kong Inge blev ucegen med Thrønderne, fordi de forholdt ham Leding og andre Skatter og sloges med dem paa Raumathing, som fortæller i hans Hi-storie. Næste Sommer efter Hakon Jarls Død drog Kong Inge til Bergen og underlagde sig det Rige Jarlen havde styret. Han stævned alle Lehnsmændene sendt fra nord til Thrøndhjem og havde dengang mange af Birkebeenernes Hovdinge hos sig. Da Kongen kom til Thrøndhjem, rykkede han med hele denne Hær mod Indthrønderne og stødte paa dem ved Vagsbro; der bleve de forligte og deraf blev den Sommer kaldet Vagsbrosummer. Da Kongen var kommen tilbage til Nidaros, gik Hakon Kongsens Frænder til ham og bade ham overlade Kongesønnen noget, til Underholdning for denne og hans Frænder. Kongen spurgte hvad de begierede. De sagde at han bad om Jemteland, thi det havde Kong Sverre

g) segia, 81. Cod. Flat.

Hákon Kóng son ganga til ok krefna arfs síns ok kveda þá er háferino enn steiz í úlsfr, þann dag er hann villdi, add. 42. 81. Cod. Flat.

i) þmetiz 47. 6.

k) ok vard allheill, add. Cod. Flat.

e) Beizla frænda Hákonar Kóngs fonar, 42. Ráðgerð hirdmanns vid Hákon Kóng. Cod. Flat.

f) útvinnum, Cod. Flat.

o) Runa þingi. Cod. Flat.

e) for add. Cod. Flat.

f) med miklu lídi, add. 81. Cod. Flat.

g) ten, add. Omn.

dubitare; siquidem in cuiusvis, qui recte sapit, oculos luculenter occurrit. Verissime ergo contendo, filium Haconis Regis, ubi adoleverit, totius Norvegiae regni solum esse legitimum a patre suo haeredem, non vero te Skuli, nec fratris tui, aut Haconis Comitis filium.. Talia verba facienti Eyvindo nemo contradicere sustinuit. Brevi post Rex e morbo convalescit.

CAP. X.

REGIS INGH CUM THRANDIS CONFLICTUS.

Rex Ingus Thrandis succensebat, quod militaria aliaque tributa ei denegaverant. Res ad confilium venit in Comitio Raumensi, uti in ejus historia scriptum est. Aestate mortem Comitis Haconis insecuta, Rex Ingus Bergas tetendit, ditionemque, quam Comes habuerat, sibi subjecit. Tum omnibus praefectis suis feudatariis a meridie constitutis conventum indixit Nidarosiae habendum; aderant ei illic multi cohortium Birkibeinicarum duces. Ubi Nidarosiam venit, Thrandiae interioris colonos juncto agmine aggressus est; atque apud portem Vagensem manus conservare. Ibi ad pacem ventum; unde illa aetas Vagsbroensis appellata. Reversum Nidarosiam Regem Ingium Haconis, filii Regii, cognati adire, rogantes, ut filio Regio, aliquid, unde se et suos aleret, peculium concederet. Quarenti, quid ergo poscerent Regi, responderunt, in votis ipsi esse Jemtiam, quippe quam Suerrerus ejus avus suo gladio Regum Norvegorum

Sverrir Kongr faudor fadir hans með sinu sverdi undir Noregs Konungs ríki. Kongrinn fé til þeirra reiduliga oc mallti: *A)* Sva stórt er Noregr þá brytiadr, oc mono ver egi fé honom sva stór len, hafa ádr Beglingar af austan, *k)* oc ecki fé ek skipt landi vidara. Þeir bado Kongr fé honom skipreido eða tær. Ekki len fé ek honom þvfat hann er sva vel halldinn her með os at hann stórtir ekki. Vndo frændr Kongsfsonar nu verr vid enn ádr. Fám dögum sidarr leiddo þeir Kongsfson frændr hans hann á tal vid sik firir sunnan Korskirchio *i)*. Þeir segia sva: Istid pickir os Kongsfson Inga Kong vilia midla ydr af Noregr, oc sva hann nú í ollo þvfat ríki er þinn fadir vann, *k)* sva þeir nú margir í fullfælo oc í þinom faudor arfi er til engis ero komnir, enn *l)* frændr þinir *m)* fara útelaga af öllu þvfat godz sem þer ættid. Nú er þat vart ráð at ver hlauþimz með ydr oc fæmnom lida, þvfat ver heyrom nu marga Birkibeina um tali at minna gott pickiaz upptaka enn til hafa *n)* þionat. Spyriom ver slíkt sama austan or landi fra Beglingom at þeir mundi nú skiótt til snúaz, ef þeir fengi nockorn þann er fyrir villdi bindaz. Kongsfson hllyddi oc suarar óngo. Andres Skialdarband mallti: Nú vilíom verr frændr þinir Kongsfson hafa þik í brot með os fra Kónginomi oc man eigi lánge lida ádr adrir manu bidia þik sændarinnar, eigi síðr enn þú *o)* þarft at bidia, slíkt sama melti huerr at ödrom frændra hans. Kongsfson svarar: Miðk em ek bernfrkr undir slíkt stórræði at ganga, veri þat oc egi sannlíkt at ek

berdomz

Everre hans Farfader með Sværdet bundet under Noregs Krone. Kongen saae vrebellig til dem og sagde: "Norge er for meget beskaaret til, at vi kunde overdrage ham saa store Forlesninger; Baglerne have faaet en Deel af Landet efter paa, jeg vil ikke deesse det endnu mere. De bade da Kongen give ham eet eller to Skibreeder, men han sagde: "Jeg vil ingen Forlesning give ham, thi han har det saa godt hos Os at han intet mangler. Kongesønnens Frænder bleve nu end mere misfornoiede. Saae Dage efter førte de ham hen til en hemmelig Samtale med sig, sonder ved Korskirken og sagde til ham: "Kun libet synes os Kong Inge at vilde unde Dig, "Kongesøn! af Norge. Han behersker heelde det "Rige som din Fader forføvrrede sig, og mange "leve nu i Herlighed og Glæde med Din Fædrenear, "som de ingen Dret have til, medens Dine Frænder maae vende Høggen til det Gods som med "Dette tilkommer dem. Nu skal det vare dort "Naad, at vi foreene os og samle en Hær, thi vi høre "nu mange Birkbeener tale om at de ikke have det "saa godt, som de efter deres Ælteste kunde fordre, "og det samme erfare vi om Baglerne efter paa, at "de vilde snart vere tilfredde, dersom de kunde faae "nogen Ansæer. Kongesønnen herte til, men soarede intet. Andreas Skialdarband sagde: "Nu vilde "vi, dine Frænder tage Dig, Kongesøn! med Os "fra Kongen, og det vil ikke vare længe, før Andre "ligesaa vel som Du vilde forlange Vere og Værdighed "for Dig. det samme sagde og de øvrige hans Frænder. Kongesønnen svarede: "Jeg er alt for ung til "at foretage mig et saa vigtigt Skridt. Det vilde ikke

"være

A) Sva stórt er Noregr nú brytiadr at austan ádr of Bógllum at egi manom ver fé honom sva stór len, ok egi fé ek skipt landi vidara enn nú er. *B)* Cod. Flar. *i)* í Kaupþingi, *add.* *B)* Cod. Flar. *k)* Sveima, *B)*, *litia*, Cod. Flar.

l) Ver *add.* 42.

m) ferim sem adrir stafkallar 42.

n) fundat, 47.

o) bidr nú adra, 42. Cod. Flar.

potestati subjecisset. Tum vero rex truci illos vultu figens, nimis præcisa, inquit, jam est ampla nostra Norvegia, quam ut tantam ei præfecturam cedere queam. Habent orientem versus Bagli sat magnas possessiones; nec ultra terram dispartiam. Expetebant ergo illi unam alteramque navalem præfecturam. Sed Rex ullam omnino præfecturam se ei daturum negavit; quippe "sat bene, inquit, apud nos habetur, nec ei quicquam deest. Sic pueri cognatos tantum non postulati sui penituit. Paucis diebus interjectis, filium illi Regium a meridie templi sanctæ crucis ad secessum duxere, eumque sic allocuti sunt: "Nihil admodum ex Norvegia cessurus tibi Rex Ingius videtur. Frutur ille omnibus regnis, que pater tuus acquisivit. Ex patrimonio tuo iuste vindicato multi in te lauta vivunt, dum contra cognati tui omnibus, que acceperant, bonis expelluntur. Suademus ergo, ut junctis viribus agmen cogere allaboremus; comperimus enim multos Birkibeinos murmurantes indignari, quod minores quam pro opera ab ipsis præstita gratias reportaverint. Idem a partibus orientalibus de Baglis refertur, quod arma sumere prompti sint, si quem ducem idoneum nacti fuerint. Filius Regius hæc auscultans nihil respondit. Tum Andreas Skialdarband, volumus jam, inquit, nos tui cognati te nobiscum a Rege abducere; nec diu erit, cum alii honorem, quem ipse postulare debebas, tibi vindicabunt. Idem ceteri ejus propinqui monebant. Subjecit vero filius Regius: "atas puerilis mea tantis adhuc ausibus impar est; nec recte facerem, si contra Birkibeinos quid moverem; certo enim scio, Birkibeinorum

berdomz smót Birkibeinom, þviat þat veit ek sannliga, at þar er mikill fialldi af Birkibeinom at skildoz fra Inga Kongi, oc er þar óráðligt at etia þeim saman er allir ætti einfkialldar at vera, vil ek helldr bidia at Gud gefi mer slíkt af mínom faudrarfi sem hans er milldi til, hvern tíma sem þat kemr fram. Ok er þat engi van at ek reifa nockvan herfloek í Noregi sua búit; skilpo þeir med þesfo tal sit.

"Være ret handlet af mig, at stríde mod Birkebeene, thi jeg veed vist at en stor Deel af dem vilde forlade Kong Inge, og vilde det være usforbarligt at ophidsse dem mod hinanden som her holde sammen. Heller vil jeg bede Gud forunde mig, hvad hans Misfandhed vil, af min Fædreneard, naar det saa skeer, end jeg under disse Omstændigheder vil reise nogen Flok i Norge. Og dermed endtes denne Samtale.

CAP. XI.

ANGLAT INGA KONGS.

Þá er lidnir voro II veir frá andláti Haconar Jarls oc kominn hinn þridi, feck Ingi Kóngur sótt, oc fer ecki miök ótt í fyrsto; let han íafnan vera hiá ser Kongsfon þvlat hann hafdi íafnan ískemtan af hans ordom er hann var gamansamr a). Nikolás het Drottseti Kongs, hann var kátr oc gamansamr, hann hafdi þá hiá ser um daga, oc let þá talaz vid, Kongsfon oc Nikolás, oc hendi ser gaman at ordom þeirra, oc pótti þá lettari sótt. Kongrinn lá lengi, oc sva sem á leid sóttina minkadi stórom megin hans. Skúli brodir hans fat yfir honom. Vinir Kóngs oc hirdin tóldu sin a milli at Kónger steyldi þeim hirdstjóra fá þann er þeim væri styrke at, oc kom þat samt med þeim at Skuli Kóngs brodir væri bezt ífallinn. Ok er kongr þottiz finna, at megin hans giördz sva litit at hann mundi elgi stjórnar fá tikiño, þá gerdi hann eftir vilia frænda sinna oc vina, oc leiddi þá Skula brodr sinn til fætis oc gaf honom Jarls nafn; tók Skúli Jarl þá vid allri

a) ok miög hlímáligr add. 42, 81, hlögjodr. Cod. Flat.

benorum bene multos a Rege Ingio defectores; verum impium est, eorum, qui concordés vivere debebant, animos ab invicem disjungere. Malo expellere, donec aliquando, volentibus annis deus ex patrimonio meo, quicquid clementiæ ejus placuerit, mihi largiatur. Ne vero suspicamini, ne turbas in Norvegia hinc temporibus moturum. His dictis illi discesserunt.

CAP. XI.

MORS INGH REGIS.

Exeunte secundo, tertioque ineunte anno a morte Comitis Haconis, incidit Rex Ingius in morbum, quod initio levior judicatus est. Habuit frequenter secum filium Regium, cujus, quippe jocosioris, facetiis valde delectabatur. Major domus Regiæ Nicolaus dicebatur, jocularis, multique salis, ingenium. Utrunque sibi adesse interdum Rex voluit, quia Nicolai filique Regii colloquiis exhiberari meliusque aliquantum habere sibi videbatur. Aeger diu decumbens, exactoque aliquo tempore vires ejus vehementer decrescerant. Adsidebat ægro frater ejus Skulius. Convenit inter Regis amicos ac satellites, ut a Rege strenuum aliquem, qui sibi præset, duem expeterent, visusque est Skulius frater Regis ad hoc munus maxime idoneus. Cum Rex animadvertens, suas vires ita decrescere ut regno gubernando impar esset, cognatorum amicorumque voluntati obsecutus, fratrem suum ad sedem supremam adduxit, Comitisque eum nomine decoravit. Skulius

Kap. II.

Kong Inges Død.

Þaa treðie Vinter eftir Hakon Jarls Død, blev Kong Inge sgg. I Begyndelsen tegnede Sygdommen ikke farlig. Han lod Kongesennen idelig være hos sig, thi da han var meget munter af sig, moerede hans Snak Kongen. Niels heed Kongens Drott, han var lystig og skiemtesfuld, ham og Kongesennen havde han daglig hos sig, lod dem tale sammen og havde megen Gammen af dem, og besandt sig bedre derved. Kongen laae lange tiff Gengs, og jo langer Sygdommen varede, jo meer astog hans Krafter. Hans Broder Skule sad hos ham. Kongens Venner og Hossinder talte indbyrdes om at han burde forskaffe dem en duellig Styrrer, og bleve de eenige om at Skule Kongebroder var best skicket dertil. Da Kongen mærkede at hans Krafter astog saae meget, at han ikke kunde styre Niget, da soiede han sine Frænder og Venner, forte sin Broder Skule til Høisædet og gav ham Jarlsnavn. Skule Jarl paatog sig derpaa hele

allri hirdfiórnn. Litlo síðarr andapiz Kongr IX kalend. dag Maji.

heele Bestyrelsen og fort efter døde Kongen den 22 April.

CAP. XII.

a) TALAT UM KÓNGS TEKIO.

Þá var Hakon Kóngsson XIII vetra er Ingi Kongr andapiz, enn Guthormr son hans b) IX vetra; þá voro átta hirdstefnor ok talat um Kongs tekio. Somnuduz þá þeir saman er þíónat höfdo Sverri Kóngi oc þar med mestr luti hirdarinnar. Kom þá ásamt med þeim at þeir villdo taka til Kongs Hakon son Hákonar Kóngrs, enn Skuli Jarl oc hans frændor villdo til Kongs taka Guthorm son Inga Kóngrs, þeir voro sumir vinir Jarls er því fylgdo at son Hakonar Jarls væri nærkonnazt Kongdominom, þar sem hann væri skirgetinn brodir Kongs c). Enn þótt þetta væri eigi hátt talat í fyrsto d), þá varþ herum hinn mesti sveitar drátt, enn Jarl villdi eigi miök koma á stefnor, þvíat hann vissi villa Birkibeina. Þá komo margir bændor oc e) Þrandheimi, oc segia sva allir inir ellri menn, at þeir villdi þann Kóng hafa er kongþorinn væri at fadérni allt til heidni, sva er ecki kvennkne hefdi í milli komit f); enn Guthormr Erkebiskup var farinn norðr á Hálotaland. Skuli Jarl villdi bíða til þess er Erkebiskup kvæmi nordan, oc höfdo Birkibeinar þat fyrir satt, at hann villdi at Erkebiskup yrði verr at því sem Jarl villdi at framngengi. Þeir voro oc sumir Korsbrædr oc nock-

vrie

Kap. 12.

Raadsflag om Kongevalg.

Da Kong Inge døde, var Hakon Kongesøn 13 Aar og Kong Inges Søn Guttorm 9 Aar gammel. Der holdtes Hoffstevner og blev raadslaet om Kongevalg. De som havde tiend under Kong Sverre og den største Deel af Hoffstevnerne kom sammen og bleve eenige om at vælge Hakon Kong Hakons Søn til Konge, men Skule Jarl og hans Frænder vilde have Guttorm Kong Inges Søn. Nogle af Jarlens Venner formænte at Hakon Jarls Søn var den nærmeste til Kongedømmet, da hiint var Kongens ægte Broder. Skiond der i Begyndelsen ikke blev talt høit om dette Forslag, vandt det dog mange Tilhængere, men Jarlen indfandt sig ikke meget paa Mødrene, da han kiendte Birkebeeneres Villie. Der kom og mange Bønder fra det Throndhjemste, og de eldsie af dem sagde, at de vilde have een til Konge som var kongebaaren paa Fadreneside lige til Hebenold, saaledes at intet Qvindeled var kommet imellem. Erkebisp Guttorm var dragen nord til Helgeland. Skule Jarl vilde bie indtil Erkebispen kom norden fra, og Birkebeenerne troede, som sandt var, at hans Hensigt var at Erkebispen skulde underkæfte hans Sog; der vare og nogle Korsbrødre og Lehnsmænd som gierne vilde

a) Raadsgerder um Kóngrs kiór, Cod. Flat.

b) XI vetra 41, 47, 81. Cod. Flat.

c) ok stíri art at taka efter hann bædi land ok lausa zura, add. 81.

d) þá fór þó herra ok herra ok kom í síðalmú um síðer ok þar at átta hirdstefnor ok gesta stefnor add. 81. Cod. Flat.

e) or herodom bædi Innþrandir ok Utþrandir ok fegdo-sva stettir ellri menn fyrer sík ok sína sono þá er heima voro at þeir villdi etc. Cod. Flat.

f) Margir af bændom fylgdo ok Skúla ok Guthormi Inga fyrri, add. 47. Cod. Flat.

lius dein omnium satellitti curam suscepit. Nec longe post diem supremum Rex obiit d. IX. Calendarum Maji.

CAP. XII.

CONSULTATIO DE REGIS ELECTIONE.

Moriēte Rege Ingio Hacon filius Regis XIIIum, filiusque Ingii Guthormus IXnum annuū agebat. Tum aulici cōiōre de Regis electione consultaturi. Interfuere huic cōtū illi, qui Regi Suerro fuerant additi, præcipue satellites. Inter hos conuenit, ut Haconem Haconidem Regem suuērent; verum Skulius Comes ejusque propinqui Guthormum Regis Ingii filium præferēbant. Erant quidam Comitum amici, qui antinuaerent, filium Comitum Haconis regno proximum esse, cum geminus esset Regis frater. Hoc consilium quam initio non aperte agitabatur, sensim tamen sensimque plures factum est fautores, licet Comes ipse, satis quippe gnarus, quid uellent Birkibeini, hos conuentus haud frequentaret. Tum multi ex Nidarosia rustici uenerunt; professique sunt eorum seniores, se uelle eum Regem habere, qui longa a remotissimis inde temporibus per patres continuata serie, et sine ullo sexus sequiovis interuentu, regno esset destinatus. Guthormus Archiepiscopus septentrionem uersus ad Halogiam fuerat profectus: uolebat Comes Skulius, ut reditus ejus exspectaretur; quod Birkibeini ideo fieri suspicabantur, ut ille Comitum factionem firmaret. Erant quoque nonnulli Canonici ac presbiteri, qui genus Regis Suerro repellere, si possent, aliique Regi seruire

vir Lendirmenn, er giarna villdo srikoma att Sverris Konungs, ef þeir mætti oc pióna sva öðrom Kongi. Enn þá er Jarl var á stefnom lez hann giarna vilja gera ráð fyrri með hirdinni, enn þat dróz þó undan. Ok er hirdin sá þetta at sva miök var undan dregit, þá leto þeir einn dag blása til hirdstefno g) oc bádo Jarl þángat gánga. Oc er Jarl kom þar, stóð upp Vegardr h) Veradarl oc talar eftir því sem öll hirdin hafði rad fyrri gert. Jarl, segir hann, ver viliom eigi lengr hafa undan dráte of Kóngs tekiana, viliom ver hafa penna morgin þángi i Kóngs gardi, ok biodom ver þer Jarl við Hákon Kongslyni þangat oc fetid hann i háfæti hiá ydr, oc kalli hann allir Kóngs efni, þar til er Eyra-ping kemr. Enn ef þer vilid egi penna kost, þá i) drugom ver ut skip var i morgin oc förim til Biörgvinar súdr k), oc stefnom þing vm öll Gula þings lög, oc tokom Hacon þar til Kongs, leggiom ver hans mál oc vart á Guds-valld oc hins heilaga Olafs Kongs. Enn er hirdin var fastráðin i þessö fagdi Jarl at sva skylldi vera sem þeim líkadi. l) Eftir þetta kallar Jarl sína menn á tal við sik, lærda oc ólærda, vöro þeir á eintali allan dag oc nótt, enn ecki vrdo menn vísir af þeirra ráðagerdom. Vm morginin eftir var blafit öllom mönnum vt i Kongs gard, oc let Jarl gera háfæti fyrri funnan Nicolas Kirkio. Þá stóð upp Vegardr oc talar af sama efni sem fyrrom. Síðan mætti Gregorius Jonsfon lendr mardr. Ver hugdom at þetta skyllid eigi gera med sva m) stormum áhlaupum; Væri ráðlagra at bida Erkibiskups, oc hingat stefnt öllom biskopom oc höf-

dingiom

vilde have Kong Sverris Æt ryddet af Beien om de kunde, og saaledes komme under en anden Konge. Naar Jarlen var tilfæde paa Moberne, lod han som han gierne vilde deestage i Hoffets Raadslag, men det blev dog beständig udsat. Da Hof-sinderne mærkede dette, lode de en Dag blæse til Hoffstævne og bad Jarlen indfinde sig der. Da Jarlen kom, reiste Vegardr Veradal sig, og efter Hoffets indbyrdes Aftale talte saaledes: "Jarl! vi vilde "ikke længer have Kongevalget opsat; vi vilde i "denne Morgen holde Æhing i Kongsgaarden, hvor- "hen vi indbyde Dig Jarl! med Kongesonnen, og "vilde at Du sætter ham i Høisædet hos Dig, og alle "falde ham Kongesøvne (udvalgt Konge), indtil "Dretting bliver holdt. Forskæf Du dette, da "gaae vi i Morgen til Skibs, seile sonder til Bergen, "sævne Æhing fra hele Gulathingslaget, og vælge "der Hacon til Konge; vi befale hans og vor Sag "i Guds og den hellige Kong Olafs Bøld.. Da dette var Hoffets faste Beslutning, sagde Jarlen at det skulde see som de ensfede. Derpaa kaldte han sine Venner, haade Lærde og Lægsfolk til en Samtale; de vare sammen det hele Dagn, men man fik intet at vide af deres Forhandlinger. Morgenen efter blev alt Føllet blæst sammen i Kongsgaarden, og Jarlen lod giøre et Høisæde son- den for Nikolaiskirke. Vegardr stod op og holdt en Tale af samme Indhold som den forrige. Derpaa sagde Lehnsmanden Gregorius Jonsfon: "Vi troede "ikke at dette saaledes skulde see over Hals og Ho- "ved. Naadeligere vilde det være at oppebie Erke- "bispen, og sævne alle Bisper og Hovdinge hid for "at

g) i hallinni 42.

h) i Veradal, 42, or Veradal. Cod. Flat.

i) setiom, 47.

k) til þeirrar hirdar er þær er, add. Cod. Flat.

l) Efter þessa hirdstefno kallar Jarl á tal við alla sína vini lærda menn ok leika, 47, 81. Cod. Flat.

m) bróðrum 47.

servire vellent. Comes ubi conventibus aderat, simulabat, se aulicorum consilia lubenter participare; idem tamen moras perpetuo neclebat. Illi cum animadvertent, rem de die in diem trahi, buccina iudici jussurunt communi satellitum conventum, ad quem Comitem etiam invitarunt. Hic cum advenerat, surrexit Vegardus de Veradalia, atque ex pacto cum reliquis aulicis orationem habuit in hæc verba: "Nolumus Comes! Regis electionem longius differri; habebimus hoc ipso mane in aula Regia comitium, cui intersis precamur, sumto tecum Hacone filio Regio. Hunc in sede Regia tibi adstituas, eumque in regno successorem tantisper designabimus, donec comitium Eyvensæ habitum fuerit. Hanc si conditionem respuitis, navi nostra cras Bergas tendemus, atque in omni territorio Gulensi comitum indicemus, Haconem ibi Regem proclamaturi. Causam ejus nostramque Deo, Sanctoque Olao commendamus.. Hæc cum aulicis sententia staret, Comes quoque se consensusurum dixit. Postea Comes sibi additos, ad colloquium, doctos pariter ac indoctos, convocavit; quod per diem noctemque continuatum est, nemine tamen, quid moliverunt, comperiente. Mane sequente buccina convocati omnes viri sunt ad aulam Regiam, Comesque sedem Regiam a meridie adis Sancti Nicolai apparandam curavit. Tum surrexit Vegardus, et in eandem, quam antea, sententiam fatus est: Locutus dein est Gregorius Jone præfectus: "Censemus, hoc non cum tanta celeritate agendum. Conducibilis in re adeo gravi Archiepiscopi adventum opperiri, indicoque tum conventu et Episco-

dingjom n), oc væri þeirra ráð höfðl víð slík o) stormali. Þá svarar Onundur merkismadr, egi mun ofþ Birkibeinom hafa at bida lángrado Biskopanna at þessu máti, þvíat lítit múnú þeir fylgja lögom hins heilaga Olafs Kónigs, sva landzins þvfrt um þetta, þegar nockvrr á lut í af ætt Sverris Kónigs þá er fá annar lut í þessu máti er ollom er kvnnigt, at Beglingar sitia í Vlk austr med miclum her, oc kallaz hafa Kong yfir ser, oc ef þeir verda þes varir, at ver sitiom vid hofudafann her, oc þó eigi satir var í millom, þá munu þeirra eigi lángt at bida, oc muni margir þá styrkia á hendr ofþ; enn lærdir menn ero lidir vinir varir, oc hofom ver þá engi annan til allir er fylgja viliom Kónga ætinni, enn fylgja ofþ stalfir medan Gud vill fylgja ofþ.

CAP. XIII.

a) HER ER KÓNGSSÓN SEI'TR Í HÁSÆTI.

b) Síðan voro nefndir XII menn af þingino oc gengo þeir í skolan upp frá Krists Kirkio til Kónigsfönar oc mæltu sva. Allir fornir Birkibeinar oc bæarmenn oc bændr c) senda ydr Kongsfön qvedio Gudz oc sína, stia þeir nú í Kongsardi oc bida ydar. Þeir leiddu þángat Kongsfön á þingit, oc at háfæti þar sem Jarl sat fyri d). Jarl e) segir at hann mæti eigi sva skióðliga setia í háfætit, þvíat þeir ero margir, segir hann, er eigi þickiaz sannfródir f) at því, huart hann er fön Hákonar Kónigs Sverris fönar. Þá var suarat af hendi Kónigsfönar, þan

"at here deres Naad i en Sag af saa stor Vigtig-
"hed.. Hertil svarede Onund Merkesmand: "Det
"nytter ikke Os Birkebeener at vente paa Bispernes
"lange Tale i dette Anliggende, thi de vilde kuni
"lidet følge den hellige Kong Olufs Lov til Landets
"Torb, naar det gielder ent af Kong Sverres Af-
"kom. Hertil kommer en anden Omstændighed,
"som er alle vel bekendt, nemlig at Baglerne sidde
"oster i Vigten med en stor Hær og have een som de
"kalde deres Konge. Erfare de nu at vor Hær er
"uden Hoved og ovenklobet ueenig, da kunde vi
"snart vente dem, og vilde da mange giøre dem Bi-
"stand mod Os; men da Geistligheden ikke er Os
"god, saa er der intet andet Middel for Os som ikke
"vilde svigte Kongesammén, end at holde sammén
"saalænge Gud vil holde med Os.."

Kap. 13.

Kongesfönnen sættes i Hofsædet.

Nú bleve tolv Mand udnævnte af Thinget, som
gik hen til Kongesfönnen i Skolen oppe ved Krists-
kirkien og sagde til ham: "Alle gamle Birkebeener,
Bhemand og Bønder sender Eder Kongesfen! Guds
og sin Hilsen. De ere forsamlede i Kongsgaarden
og vente Eder der.. Derpaa forte de ham hen paa
Thinget til det Hofsæde hvori Jarlen stode at sidde.
Jarlen sagde at han ikke saa strax kunde sætte ham i
Hofsædet, da der vare mange som ikke troede sig at
have fuld Visshed em, at han var Kong Hakon
Sverresföns Sen.. Der blev da svaret paa Kon-
gesfen-

n) ok öllum inum vitrozttom mænnum, add. 81. Cod. Flat.

e) storrædi, Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Efter þat sendo þeir XII menn efter Kongsföni, enn hann yfri vppi vid Kristskirkio, þeir gengo inni skolan.

Sá er fyfir þeim var mælti þessum ordum til Kónigsfönar, 47, 81. Cod. Flat.

c) sem her ero staddir, add. 47. Cod. Flat.

d) á höllinum, add. 47, 81.

e) mælti eigi unanom ver at sva þunu setia Hákon í háfætit, þvíat etc. 47.

f) um hans faderni, 47.

porum et caterorum Optimatum sententias audire.. Tum Onundus vexillarius: "Nequaquam, inquit, e re
nostra, Birkibeini, est verbosas Episcoporum in hac causa orationes audire; illi enim legem Sancti Olai
Regis ad vera patria comoda sequi parum curant, præcipue ubi de genere Regis Suerreri agitur. Accedit
alia res quam omnes norunt, quod scilicet Bagli in Vikia ab austro hærent magno cum exercitu, dicuntur-
que Regem sibi profecisse. Illi si animadvertunt, nos sine capite esse, et præterea mutuo dissentire, non
tardabunt arma contra nos convertere. Clerici parum nobis sudent. Habemus ergo, quotquot generi Regio
sidi manere volumus, nil reliqui, nisi ut juncti, quoad Deus nos juvare velit, maneamus.."

CAP. XIII.

TOLLITUR HACON IN SEDEM REGIAM.

Postea denotinat in Comitibus XII viri in scholam ædi Christi adsitam ivere, nætlique filium Regium,
cum sic sunt allocuti: "Sabere Te, Fili Regie, Dei et suo nomine jubent seniores omnes Birkibeini, oppi-
dani pariter ac rustici. Sedent jam in aula Regia, Te expectantes. Ducunt dein puerum ad Comitibus at-
que in solio supremo sistunt, in quo Comes sedere solebat. Negabat Comes enim tam cito in ista sede ponen-
dum, cum multis haud certo persuasum esset, cum Haconis Suerreride filium esse. Responsum est nomine
filii

Þann fyrsta vetr er sveinninn kom til Inga Kónigs tok hann við honum sem faunnum sínum franda og hafði hann allrei ef á at hann væri son Hákonar Kónigs. Slíkt fama gerdi oc Hákon Jarl oc íafnan meðan þeir lifðu báðir Kónigrinn oc Jarl syndu þeir þat í sínu yfirskoti at hann væri þeirra sannr frændi, man þetta vera komit af rotum oc g) radom þeirra er fyríkoma villdu konga ættinni her í Noregi, enn þá framdraga sem ecki ero her til komnir. Budo sídan frændr Kongs oc þeir sem kvinnigaz var, at gánga gládliga til skírslu fyri Kónigsfon, helldr enn hann misti sinnar faudor leyfðar; slito þeir við þat þingino.

CAP. XIV.

a) INGA KÓNGSMODIR FASTADI
TIL IÁRNS.

Þá geck Inga Konungs moder til Petruskirkio oc fastadi þar til íárns sem sídr er til, enn meðan þetta var, skorti eigi náttstefnor af Jarli við b) Korsbrædr oc lenda menn þá móti voro Konungs efní. Enn þá er íárnit skyldi bera, var því á braut skotit leyniliga. Sumir Kórsbrædr sögðu at þeir þorðu eigi at láta bera íárnit fyr enn Erkebiskup kvæmi til. Ok er hirdstjórar oc Birkibeinar fá huorfo fórr, helldo þeir fram egi at sídr síno máli, oc sendo menn um öll þrænda lög, oc stefndo Eyra þing á c) manadar fresti. þeir leto oc mann fylgja Konungsefni d) huern dag, oc leu hann satta í háfæti hiá Jarli huorfo er honum líkadi.

CAP.

- a) ríðum þeim sem nú hafa verið vrn ríð ok af fornóm fundskap þeirra er fyrir villdu koma Kóniga ættinni. Cod. Flat.
 e) add. 47. f) sína menn. 42. g) hálfis mánsdar fresti, Cod. Flat.
 h) bæði dag ok nátt ok kollodo hann e Kónigsefni sítt, 42, 47, Cod. Flat. Ráðagerdir, Cod. Flat.

filii Regii, Regem Ingium mox primo anno, quo puer ad eum deductus esset, ipsum eum vere sibi propinquum accepisse, nec unquam dubitasse, quin Regis Haconis esset filius; Fecisse idem Haconem Comitem; quem, dum superstes eum Rege esset, honore quo puerum habuisset, ostendisse, eum vera propinquitate secum junctum censuisse. Addebant, consilia hæc et molimina eorum esse, qui exstinctam in Norvegia stirpem Regiam cuperent, eosque, quibus vel minime competeret, in regnum extollere. Tum Regis necessarii ac propinqui obtulere se potius ordalium pro filio Regis suscepturos, quam commissuros, ut ille legitima hæreditate excuteretur. Sic a Comitibus discessum est.

CAP. XIV.

INGA MATER REGIA AD ORDALIUM JEJUNIO SE PRÆPARAVIT.

Tum Inga Regis mater adem Sti Petri adiit, ad ordalium rite jejunio se præparatura. Nec interim Comes, cum Canonicis ac Præfatis, in conventibus nocturnis ulli operæ parcebant, qua Regi designato adversari possent. Ferrum, cum gestandum erat, clanculum fuit subductum. Præ se ferebant clerici, se non audere ordalium admittere, antequam Archiepiscopus veniret. Cum aulicorum præfati ac Birkibeini videbant, quomodo res ageretur, suo consilio non minus insistebant, hominesque per totum territorium Thrandense circummittebant, Comitium Eyreuse, intra mensum habendum, indicentes. Hominem quoque constituebant, qui Regi designato perpetuo a latere esset; eumque in sede suprema Comiti, quantumvis invito, adhibebant.

CAP.

gesönnens Vegne: "Den forste Winter Drengen kom til Kong Inge, tog han imod ham som sin virkelige Frænde, og drog aldrig i Tvivl at han var Kong Hakons Son; heller ikke Hakon Jarl, og saalænge baade Kongen og Jarlen levede, handlede de med ham som med deres virkelige Frænde. Dette reiser sig altsaa fra deres Anslag, som vilde have Kongeætten her i Norge udryddet og andre fremtrukne som ingen Det havde til Niget. Siden tilbode Kongens Frænder og nærmeste Beskiendtere, at de heller med Glæde vilde bære Jern for Kongesönnen, end at han skulde miste sin Fædrencar. Dermed blev Thinget høvet.

Kap. 14.

Inga Kongsmoder fastede til Jernbyrd.

Þerraa gif Inga Kongsmoder til Petruskirkfen og fastede til Jernbyrd eftir Sadvane. Zmidbertid blebe holdte jævnlig Rattemoder mellem Jarlen og de Kórsbrædre og Lehnsmænd som vare mod den udvalgte Konge. Da Jernet skulde bæres, blev det hemmeligen skaffet tilside. Noogle af Kórsbrædrene sagde, at de ikke torde lade Jernbyrden gaac for sig, før Erkebissen kom hjem. Da Hoffstyrene og Birkibeenerne saac hborledes det gif, standsete de dog ikke i deres Forehavende, men sendte Folk ud i hele Throndeslaget og skæviede til Dretthing om en Maaned. De lode og daglig een følge med den udvalgte Konge, og lode ham sidde i Hofstædet hos Jarlen, hvad enten denne syntes vel eller ilde derom.

Kap.

CAP. XV.

Kap. 15.

a) BREF LENDRA MANNA OR GULAPÍNGS
LÖGOM OK HAVARDAR BISKUPSEFNIS.

I þenna tíma kom sunnan or landi b) Dagfinnr lögmadr, hann hafði bref frá Hávardi er þá var Biskupsefni í Biörgvin, oc ödrom c) lærdom mönnum d) þau er sva laugdo: Ver haufom spurt frafall vars herra Inga Konungs, var þat miklum mun fyrr enn var vili stóð til ef ver nættim ráða, sva hofom ver oc heyrð getit at nöckut leikr á tveim tungom, huer í Konungsstad skal koma, oc er þat undarligt er vitrir menn sva sem þer erud skulu vera tvídrægir vñ þat er ver hugdom at öllum skyllði audsynt vera. fegiom ver sva at engan vitom ver tilfallinn Konungsnafta at bera nema Hakon son Hakonar Kongs, þvát hans ætt hefir ísfinan fyrri Noregi ráðit madr eftir mann. Nú vilioni ver at þer vitit sannliga varn vilia vñ þetta, at ver manom engom Kóngi þiona ödrom enn honom oc sialfa ofi oc allt þat er Ver eigom fram at leggja fyrri hanns sakir oc hann at veria oc hans faudor leifð, ena huern annan þer takit til Kongs, skulu ver í móti vera, badi lidz menn oc allir adrir þeir sem Gula þings lög byggja. Enn ef þer þrandir vilid nöckora þá menn fram draga sem ero ydir frændr eða fostrbrædr, þótt þeir eigi nöckra frændsemi eða ættartölo til Konunga, oc skulo sva huerir sinom frændom fylgia, þá mano margir vera Neskonungarnir þrátt, enn ver hugdom þat þóat nöckvrið væri tvídrægir um Kongs-tekinna, þá skylldo þrandir þó vera einardir, oc
sua

Breve fra Lehnsmændene i Gulathingslaget
og Havard udvalgt Biskop.

Þaa denne Tid kom Dagfinn Leodmand senden fra med Brev fra Havard, udvalgt Biskop i Bergen og andre lærde Mænd, saaledes lydende: "Vi have spurgt vor Herres Kong Inges dødelige "Afgang, og er den indtruffen længe før vi havde "ønsket det. Vi have og hørt at det endnu er uaf- "giordt hvo der skal komme i hans Sted, og vi un- "dre Os over at forsandige Folk som I ere, kunde "vovise om det som vi tykkes maae være klart og tyd- "ligt for Enhver. Vi erklære at vi Ingen kende "som har Ret til at bære Kongenamen uden Hafon "Kong Hakons Son, thl hans Ret haver altid sty- "ret Norge Mand efter Mand. Nu vilde vi ikke "forbedge Eder vor Beslutning, aldrigt at tiene nogen "anden Konge end ham, og at bode vort Lid og alt "hvad vi eie for hans Sag og for at værge om ham "og hans Fædreneare, og at vi alle, baade Krigs- "folk og andre som bygge og boe i Gulathingslaget, "vilde modsætte Os enhver anden som I maatte "vælge til Konge. Derfor I Thronder vilde trække "Ederes Frændr og Fostfædres frem, fordi de ere "Kongehuset noget paarørende, og Enhver vilde "hjælpe sine Frændr, da vilde vi i en Hast faae "mange Mæstefonger. Men vi troede, at om endog "nogle kunde være tvilsraadige om Kongevalget, "vilde Thronderne dog holde Stand, og derte haabe
"vi

a) add. 47.

b) Dagfinnr bóndi ok lögmadr ok stallari, add. 47.

c) lendom mönnum, 42, er Gula þings lögom, Cod. Flar.

d) þá er Dagfinnr var nykominn til baugarins. þá var bláfit til hirdstefno ok bref vplefn, ok stóð þar þetta 4, 42, 81. Cod. Flar.

CAP. XV.

LITERÆ PRÆFECTORUM EX TERRITORIO GULENSI ATQUE HAVARDI
EPISCOPI DESIGNATI.

Eo tempore veniebat a regionibus meridionalibus Dagfinnus nomophylax; literas adferens ab Havardo Episcopo Bergensi designato, aliisque viris doctis, sic habentes: "Relatum nobis est de discessu Domini nostri Ingui, spe quidem vestra longe maturiore. Accepimus quoque a nonnullis dubitari, quis in Regis locum sit sufficiens. Miramur, posse cordatos viros de re ambigere, qua nobis luclenta videtur. Profectum sane, neminem vos scire, cui nomen Regium legitime queat tribui, nisi Haconem Haconidem; cuius quippe genus, serie a viro ad virum descendente, Norvegie imperaverit. Nunc velimus nostram de hac re voluntatem diserte sciatis, nos nulli alii Regi, quam illi, inseruituros, atque quicquid sit nostrarum virium opumque, ejus causa, eique et ejus patrimonio defendendo libenter impensuros; e contrario, quemcumque alium Regem sumseritis, ei nos, milites pariter ac alios territorii Gulensis colonos, vehementer adversaturos. Si itaque vos Thrændenses aliquem vestrum cognatum aut sodalium, quia qualemcumque cum genere Regio necessitudinem habeat, favore vestro promovere velitis, sique unusquisque suum sectetur propinquum, tum scitote multos nos regulos videlicet mox habituros. Speramus, si vel alii de Regis electione dissenserint, Thrændos tamen in sua sententia sibi constitutos, deque ea, quicquid rumor divulgaverit, confidimus.

Omnen

sua vǫntom ver at se huat sem huergi segir. Dagfinnr bondi oc e) Hroar Kongsfrændi kunno at segja ydr allan varn vilia vm þetta mál, oc þeir menn adrir sem þrefom varom fylgia.

"vi og, huad saa een og anden siger. Dagfinn Bonde og Hroar Kongsfrænde og de øvrige som bringe "bore Breve, kunde sige Eder vor endelige Villie i "denne Sag..

CAP. XVI.

a) TALA DAGFINS.

Ok er þrefit var lesit, stóð upp Dagfinnr bondi, oc talar mörgom ordom of sama efni, oc lauk sva. Ef egi verdr, segir hann, Hákon skjótt til Kónungs tekinn, þá manom ver Birkibeinar fylgia honom svdr til Biðrgvinar, oc hofom ver þetta eyrindi af hendi allra Gulapings manna. Þá varp rómr mikilli af hendi Birkibeina sem fyrr, oc segia at ecki skylldi annat frangánga enn þetta, hvat sem huergi segdi, oc lauk sva slesnonni b).

Kap. 16.

Dagsinds Tale.

Da Brevet var oplæst, reiste Dagfinn Bonde sig og holdt en lang Tale i samme Anledning, hvoraf Slutningen var denne: "dersom Hakon ikke "snart bliver valgt til Konge, da vilde vi Birkebeere "nere følge ham sender til Bergen; det høve vi at "forebringe i alle Gulathingsmændenes Navn.. Dette skil, ligesom det forrige, meget Bisald af alle Birkebeener, og de sagde at saaleeds skulde ssee i alle Maader, huad end nogle vilde inddende berimod; og hermed endtes dette Møde.

CAP. XVII.

a) UPPHAF KÓNGDÓMS HÁKONAR KÓNUNGS.

Þann dag er b) þingit var sett kom c) síðilli mikill or herodom, sem sídr er til, þá er Konung skal taka. Var bláfit eftir d) fornom síð öllu lídi út á Eyrar. Sídan voro menn görvir til Korsbrædra, at út skylldi berá skrn hins helga Olafs Konungs, ok er menn komu til kirkju var hon í lási, enn kluckarar segia sva, at Korsbrædr lögdo bann vid hueriom manni er bryti upp kirkju eda beri út skrnit, enn er þetta spurðizt á þingit, þá var Hákon

Kap. 17.

Kong Hakons Regierings Begyndelse.

Den Dag da Thinget var sat, indfandt sig en stor Mængde Folk fra Herrederne, som der pleier, naar en Konge skal vælges. Alt Folket blev efter gammel Viis blæst sammen paa Øren. Derpaa blev sendt Bud til Korsbrodrene om den hellige Kong Olafs Skrin at udbære; men da de kom til Kirken var den i Laas, og Klokkerne sagde, at Korsbrodrene under Bændstraf hadde forbudt Enhver at opbryde Kirken eller bære Skriner ud. Da dette spurgetes

c) Ivar. 47.

a) add. 47.

b) Ok er þetta var tíðinda þá fór þingbod vm herðin ok sva réð fyrir gert at sem skrifir skylldi þingit sakis, 81. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) Eyrar þing, 42, 47, 81.

c) múgr mans, 42.

d) forni skipan. Cod. Flat.

Omnia nostram de hac re voluntatem vobis indicabunt Dagfinnus Colonus, Hroarus Regis propinquus, ceterique viri, qui nostras ad vos literas detulerunt.

CAP. XVI.

DAGFINNI ORATIO.

Præclis hisce literis surrexit Dagfinnus Colonus longamque in eandem sententiam habuit orationem: "Nisi Hæconem Regem proclamare festinatis, nos Birkibeini eum Bergas deducemus; idque mandatum omnium virorum Gulensium nomine in medium proferemus. Hoc, uti priora, secundo Birkibeinorum fremitu acceptum est; dixeruntque, sic nec aliter eventurum, quicquid nonnulli contradicerent. Talis erat istius comitii finis.

CAP. XVII.

INITIUM REGNI HACONIS HACONIDÆ.

Die, quo comitia constituta erant, adfuit larga ex vicinis provinciis, prouti in Rege creando mos erat, frequentia. Ex antiqua consuetudine, omne in Eyras vulgus buccina convocatum est. Deinceps missi sunt ad clericos nuncii, ut scrinium Regis Olai Sancti efferretur. Sed cum ad adem ventum erat, illa seris occlusa reperta est, dixeruntque Clerici, se divis devoturos, siquis adem effringere scriniumque efferre vellet.

koni gefit Kónungs nafn *e*) efir rettom sid, oc gerdi pat fá madr er Skervalldr het or *f*) Gaular, var honom pá dæmt land allt oc þegnar. Jarudo allir þrændir honom hlyndi oc *g*) lyðskylldo 'sfa *h*) svlliga sem bædi hefði hann svarit þeim eid, oc þeir honom; sleit því þingi sfa. Annan dag efsir var bláfit til hirdstefns *i*), fóro menn pá eida bádom þeim Hákoní Kóngi oc Skúla Jarli *k*), huer med lískom nafnbótóm sem ádr hafdi haft med Inga Kongi.

CAP. XVIII.

a) DEILA ASÓLFS OK EILIFS.

Brát efsir þetta bioggvz þeir Hakon Konungr oc Skúli Jarl sudr til Biðrgvinar oc hófdo *h*) eina tuttugfélfs, enn Eilifur Kapalin styrdi *c*) Súðinni. Afólfr þrandi Jarls *d*) hafdi it þriþia skip. Enn pá er brott var lagit or þænom, var Jarl efsir, enn Konungr for med *e*) skipinon. Vedr var á líeid, oc logdo þeir at vid Hattarhamar. Pá deildo þeir vm lagi Eilifur oc Afólfr, hann hafdi marga menn med fer, enn Gestir villdo þraungva Afólfr or lagino, er hann hafdi komit fyrri, oc gengo pá fyrft árar oc forkar, sidan tóko hvarirtueggjo til vapna sinna oc vard hörd svlpan vm hrsp, þvíat skipin lágo iafn fram. Enn er Konungr skipit renndi at, skó þeir at sverdom var brugdit á hinom skipinonon. Kallar Konungr á þann er styrdi, bad hann stefna beint milli skipanna, oc róa sem mest mætti, let sfa skiotaz skilia mega med þeim. Enn er

Konungrs

spurgtes paa Þinget, fit Hakon Kongenavn efer gammel Wiis og gav Skervalls fra Gaular ham det; hannem blev tildeemt alt Landet og Folket, og alle Thronderne tilfagde ham Lydighed og Troeskab, saa fuldeligen som om han havde giordt Eed til dem og de til ham; dermed fildtes Thinget ad. Dagen efer blev blæft til Hoffstævne, og da afslag de Eed baade til Kong Hakon og til Skule Jarl, og beholdt enhver den Værdighed han havde haad under Kong Inge.

Kap. 18.

Asolf's og Eilif's Trætte.

Fort herefter giordte Kong Hakon og Skule Jarl sig reede at drage sønder til Bergen paa et Skib med 20 Noerbænke; Eilif Kapalin styrde Suden, Asolf Jarlens Frænde hadde et tredie Skib. Da de havde lagt ud af Byen, blev Jarlen tilbage og Kongen seilede afsted. Det blæste kun lidet og de lagde til ved Hattarhamar. Der kom Eilif og Asolf i Trætte om Leiet; hiin havde mange Folk hos sig og Glasterne vilde trange Asolf fra Leiet, uagtet han var kommen forst. De sloges forst med Aarer og Forker, siden grebe de paa begge Sider til Waaben, og der opstod en haard Dyst, da Skibene laae jærnsides. Da Kongens Skib kom til, og man saae Sværbene dragne paa de andre Skibe, raabte Kongen til den som styrede, at han skulde stævne lige midt ind mellem Skibene og roe af al Magt, for at stille dem ad som snarest. Da Kongen

c) efer rettom sid ok gömlom máldegom 47.

f) Gauldrál 42, 81. Cod. Flat. 47.

i) þegnykylldo, 47.

h) fullkomliga.

j) komo þangat lendir menn ok hirdin öll, add. 81. Cod. Flat.

k) ok gerdoz sverdtakarar þeirra, add. 42, 81. Cod. Flat.

l) add. 42. Vidreign manna Hákonar Kónungs. Cod. Flat.

m) eitt skip báðir, 42, 77.

n) Gestir skuranni, 42, 81. Cod. Flat.

o) styrdi stian fessu, 42, 81.

p) skipinonon, 42, 81.

vellet. *Id ubi in comitio innotuit, Haconii more legitimo datum est Regis nomen, auctore Skervaldo quodam Gaulis oriundo. Ad dicta est ei omnis ea regio omnesque populares. Obsequium illi fidemque cuncti Thrandi adstrinxerunt, eadem vi ac si iurjurando se mutuo obligassent. Sic conventus ab invicem discessit. Sequenti die coetus aulicorum indictus est, tumque fidem et Haconi Regi et Skulio Comiti adjurarunt, retinente quoque, quam sub Rege Ingo habuerat, dignitatem.*

CAP. XVIII.

ASOLFI CUM EILIFO CONTENTIO.

Brevi post Rex Hacon comitibus Skulius sese accinxerunt ad iter Bergas faciendum, in navi viginti remorum. Eylifus Kapalin Sudam regebat. Tertiam navem habebat Asolfus Comitibus propinquus. Cum ex urbe moverant, Comes remansit, sed Rex cum navi profectus est. Vento parce spirante, ad Hattarhamarum appulerunt; tum de statione Eilifus et Asolfus inter se vixati sunt. Habebat ille a sua parte multos, hospitesque Asolfum a statione arceve, licet prius adoesctum, volebant. A remis furcisque inceptum; dein ad arma itum acriterque certatum est, naves quippe aequatis jacebant frontibus. Cum navis regia adpellet, videbant, strictos esse in istis phaselis gladios. Jubet ergo Rex suum gubernatorem citatissima remigatione direxerit inter naves illas suam impellere atque ita eas dirimere. Quod cum navis Regia faceret, ab ulteriore

Konungs skipit renndi milli skipanna, máttu hvar-
gir ödrom mein gera. Þar vrdo margir menn fá-
rir á hvarotveggja skipino. Sídan kallar Konungr þá
á land, oc setti þá, kom Jarl þá innan or bænóm,
oc sigldo sídan vt or firðinom. Þeim byriadi vel
súdr til Biörgvinar, oc lögdo at vm qvoldit vid
Hegranses f). Um morginin í dagan kom til þeirra
Dagfinnr bondi or bænóm, oc segir at bref voro
komin fra Korsbræðrom nordan til biskups efnis
oc Korsbræðra í Biörgvin, at þeir skyldo enga tign
veita Hakóni Kongi. Sagdi Dagfinnr at þeir þottuz
vid vant vm komnir, því þeir ottvþvz reidi Er-
kibiskups, oc Korsbræðra, enn annari hendi villdo
þeir giarnan veita Kongi hlynd, oc alla sámd er
þeir mætti. Jarl svarar fátt vm enn segir þat mvndo
lido g) varpa hverfo þeir gerdi. Dagfinnr segir,
ef þeir fara med slíko fram her, sem þeir hofu í
Þrandheimi, þá mvn brát afþvazt öll su sámd er
Konunginóm heyrir til. Þá mælti Konungr: Dagfinnr
bondi, far inn til bæarins, oc seg sva Korsbræ-
ðrom, at ec vænti af þeim einna manna bezt, þeir-
ra sem ero í landino, enn ef þeir gera ödrovls, þá
skal eigi lángt til at þeir flevo vita hvart ös líkar vel
edr illa. Dagfinnr reyri þá inn til bæar, oc segir
Korsbræðrom ord Kónigs, oc sva hvat Jarl mælti.

Kongeskipet seð ind imellem dem, kunde de ikke
langer giøre hinanden Skade; dog vare mange paa
begge Skibene bleve døde. Siden kaldte Kon-
gen dem i Land og forligte dem, og da Jarlen nu
kom inde fra Byen, seilede de ud af Fiorden. De
havde god Ber sonder til Bergen, og lagde om Afste-
nen til ved Hegranses. Om Morgenen tidlig kom
Dagfinn Bonde fra Byen og sagde, at der vare kom-
ne Breve norden fra Korsbrødrene i Nidaros til den
udvalgte Biskop og Korsbrødrene i Bergen, at de ikke
maatte bevise Kong-Hakon nogen kongelig Ære. Dag-
finn sagde, at de herved vare komne i megen Forlegens-
hed, thi paa den eente Side frygtede de Erkebiskpens
og Korsbrødrenes Breve, og paa den anden Side
vilde de gjerne bevise Kongen Lydighed og al muel-
lig Ære. Jarlen svarede kun lidet hertil og sagde,
at det kom ikke meget an paa hvad de giordte. Dag-
finn sagde: "Bersom de her være sig ad saaledes som
"de i Trondhjem have begyndt, vil snart al den
"Kongen tilkommende Ære og Værdighed forbin-
"de.. Kongen sagde da: "Dagfinn Bonde! gå
"ind til Byen og sig Korsbrødrene, at jeg ventet
"de opføre sig som de giøveste Mænd i Landet, men
"handle de tværtimod, skulde de snart erfare om vi
"synes vel eller ilde derom.. Dagfinn roede ind til
Byen og forkyndte Korsbrødrene Kongens og Jar-
lens Ord.

CAP. XIX.

a) RÁDA-GERDER SKÓLA.

Korsbræðr svauorod fva, at þeir vildo giarna
gera sámd Kongi. Þá kvadvz eigi því skyldv því
kaupa vingan Erkibiskups eða Korsbræðra í Þrand-
heimi

f) Erá Konungi ok Korsbrøðrom. add. 47.

g) skipta. 4e.

a) add. Cod. Flat.

Kap. 19.

Skules Anslag.

Korsbrødrene svarede, at de gjerne vilde bevise
Kongen den slyðige Ærefyrst, og at de ikke vilde
tilskiofe sig den Throndhjemste Erkebiskps eller Kors-
bræðre.

teriore damno sibi mutuo inferendo, prohibiti sunt, erant tamen jam multi utrinque vulnerati; dein Rex eos in terram evocat conciliatque. Comiti deinceps ex urbe veniente, ex sinu enavigabant. Flabat ventus Bergas petentibus secundus, vesperaque ad Hegransesii promontorium adpellebant. Mane sequenti venit ex urbe Dagfinnus Colonus, nunciatque allatas esse a clericis Nidrosiensibus literas ad Episcopum designatum et monachos Bergenses datas, que honorem illum Regi Haconi exhiberi vetarent. Subjecit Dagfinnus, sollicitus se teneri, cum ab una parte Archiepiscopi et clericorum iras timerent, ab altera parte Haconi Regi obsequium omnemque honorem, quem possent, libenter prestare vellent. Respondit Comes, se, quid agerent, parum morari. Monuit Dagfinnus, si sic hi pergerent, uti Nidarosia illi inceperant, mox omnem honorem Regi debitum evaniturum. Tum Rex Dagfinno Colono, adito urbem, dixit, clericisque nunciato, sperare me, fore ut honestos se viros optimisque in terra viris pares gerant. Si secus fecerint, ait, mox quid nobis placeat, quid displiceat, experientur.. Tum Dagfinnus in urbem navigavit, clericisque Regis et Comitum responsa retulit.

CAP. XIX.

CONSULTATIO SKULII.

*Respondabant Clerici, se Regi honorem libenter exhibituros, nec se amicitiam Archiepiscopi aut Clericorum Nidrosiensium damno gratie Regie redempturos. Dein Rex in urbem navigavit; sonabant omnes cam-
panæ,*

heir ni attnya þar í moti vingan Konungs. Sidan reyri Konungr inn til bæjar, oc var þá þringt um allan bæinn, enn lærdir menn gengo sem samiligaz *b)* í mot honom. Þángat var þá stefnt öllum lendum mönnum oc hirdstjórum þeim er í Gula þings lögom voro *c)*, á Seliomanna vöku, at allir skyldo koma til bæjarins fölmént. Enn meðan *d)* þeirra var bedit, voro þeir í bænom Konungr og Jarl. Konungriinn var vögr, oc fyrri bernsku fákir sinnar gadi hann meir leiks stns enn lándráða, enn Jarl var þessar stundir allar í ráðagerdom vid sína menn, oc sendi bref bæði *e)* svdr oc norðr í landit. Var þat stefnt monnom okunnigt hvat á þeim var, enn fá voro Konunginóm synd. Þá voro menn sendir austr í Vsk til Filippus Bagla Konungs, oc leitadi Jarl þángat vinatto oc felagskappar. Enn er vinir Konungs kærdo slíkt fyrri hönom, at slíkt umleitan veri undarlig, at leita þángat vinatto sem íafnan hefði fiandskapr verit, þá svarar Konungr at Jarl var sva vitr madr, at hann mundi síá kunna fer vini, ætla ec mer þat meinlaust, at hann eigi ser marga vini, því at hann má þó vel hallda var einka mál af sinni hendi, ætla ec oc eigi fyrri at bregða þeim.

CAP. XX.

a) BREFAGERD SKULA JARLS VESTR VM HAF.

Skuli Jarl let gera bref vestr vm hafit til Jons Jarls af Orkneyiom, oc voro þar fyrri Konungs innsligi; vissi Konungr ecki til þess oc eigi hvat a var þrefu-

nom.

b) med processu, add. 42.

c) ok nefndir menn til or herodom fölmennir.

d) bidangr var, þá var Skuli Jarl allar stundir í ráðagerdom vid vini sína, 42, 47.

e) bæði í Svíaveldi ok, add. Cod. Flat.

e) add. 42.

pane, clericique honoris causa ei obvii procedebant. Citati eo erant omnes præfelli, et qui in territorio Gulensi erant Optimates, ut vespera festum Seljomannicum procedente adessent, utque omnes coetum in urbe habendum frequentia sua concelebrarent. Isti dum exspectabantur, Rex Comesque in urbe morabantur. Rex puer erat; quodque puerile est ingenium, ludos magis suos quam verum regimem curabat. Comes interea omni isto tempore cum suis viris consultabat, literasque nunc ad septentrionales, nunc ad meridionales regiones mittebat, qua quid continerent, plerique nesciebant, paucaeque Regi monstrabantur. Mittebantur viri austrum versus in Vikiam ad Philippum Baglorum Regem literas ferentes, amicitiam armorumque societatem oblaturas. Nonnullis Regis amicis coram eo querentibus, nefas esse amicitiam illis offerre, qui semper se infestissimos gessissent, Rex respondit, eam esse Comitibus solertiam, ut amicis eligere bene cerneret; nec (ait) inde, quod multos tales sibi conciliat, quid mihi periculi esse autumo; nec enim pactum me inter et illum initum servaturum eum dubito, nec is ego sum, qui id rumpere velim.

CAP. XX.

COMITIS SKULII EPISTOLARE CUM OCCIDENTALIBUS PER MARE COMMERCIIUM.

Conciavit Comes Skulius literas occidentem versus ad Jonam Comitem Orcadensem mittendas; qua licet sigillo Regio essent munita, nemo tamen sciebat, vel eas missas esse, vel, quid illis contineretur.

Portabat

þredrenes Þensfab með Tabet af Kongens. Deri paa roede Kongen ind til Byen; der blev ringet med Klokkerne og Geistligheden gif ham hoitideligen imøde. Nu bleve alle Lehnsmænd og Hofstyreere i Gulathingslaget skævnede til at indfinde sig Dagen for Seliomændenes Fæst, til et tsalrigt Møde i Byen. Medens man ventede dem, var Kongen og Jarlen i Byen. Kongen var ung og barnagtig og tog meer Leeg end Landsstyreisen vare, men Jarlen raadfsog heele denne Tid med sine Mænd og sendte Breve baade sender og nord i Landet; de fleeste vare uvidende om deres Indhold og Kongen fik kun faa af dem at see. Der bleve og Mænd sendte oster i Vigen til Baglernes Konge Philippus, hvem Jarlen tilbød Þensfab og Forbund. Da Kongens Bønnen klagede herover for ham og sagde, at det var en underlig Ting at søge deres Þensfab, der altid havde viist sig som Fjender, svarede Kongen: "Jarlen er faa klog en Mænd, at han nok forstaaer at vælge Bønnen, og jeg befrygter mig ingen Skade deraf, at han har mange af dem; han paa sin Side vil nok alligevel vide at holde dert indgangne Fordrag, og jeg agter ikke forst at bryde det.."

Kap. 20.

Skule Jarls Brevsending vester over Havet.

Skule Jarl sendte Breve vester over Havet til Jon Jarl paa Orkenoerne; de vare forseglede með Kongens Segl, men Kongen vidste intet deraf, ei heller

nom. Sá madr fór með bresin er Jostein Paumb het, hann var geftr, oc er bresin komo vt til hafs, vrdo menn varir vid á skipino oc gerdo menn inn til Ivars Bodda, oc Dagfinns bónda ráðgjafa Kongs, oc segia at Kongs innsigli var fyri bresinon peim er fend voro með Jósteini b). Ivar segir betr vera at Konungr sæi þau bref er með Konungs innsigli voro send í Önnur lönd. Hacon Konungr gerdi þá menn estir bresinon til Herdlovers. Enn er Jarl vard þessa var, gerdi hann sendimenn á audru skipi, vrdo þeir skiótari oc nádo bresinon ádr enn Konungs menn kvæmi til, oc þegar er þeir komu inn til bæar, let Jarl blása til hirdstefno, oc c) kardi á Ivar Bodda d), oc adra Konungs ráðgjafa, segir at þeir villdi koma sundrþycki milli Konungs oc Jarls, enn mistrúa Jarli í sinom rádom. Þá mælti Gregorius Jonsfon frændi Jarls e) með peim ordum til Ivars Bodda: Ek var á tali með peim mönnum er fyrst foro eida Haconi Konungi oc Jarli til trúnaðar, oc hugdo ver at allt eitt skyldi vera, enn nú vill einn prestfilla voro samþycki Birkebeina allra, oc skal þat alldreí lyða. Tökum hann oc refsum þessum fyrst, sva at allir síái vid sidan. Estir þetta líóp upp mikill fiöldi frænda Jarls oc vina, oc saugdoz skyldo rífa í sundr prest kvikvan. Ivar stóð þá upp oc beiddi fer líódz, oc feck eigi, þá hlípo frammyfyri hann vinir Konungs, oc vaurdo hann, sva at hann sakadi eckli, oc var þá kur mikill í hirdinni. Sidan stóð Konungr upp oc mælti: f) Enn kann fatt at tala, enn þat vil ec bidia ydr at þer hlydit

Ivari

heller deres Inðholf. En Giesf ved Naon Jostein Thomb stulde overbringe Brevene, men da de vare komne under Seil, bleve Skibszfolkene opmærksomme derpaa, sendte Bud ind til Ivar Bodde oc Dagfind Bonde Kongens Raader, oc lode dem vide at Kongens Segl var for de Breve som blev sendte med Jostein. Ivar sagde, at det var best Kongen fik de Breve at see, som under hans Segl bleve sendte til andre Lande. Kong Hakon sendte derpaa Folk til Herdlover efter Brevene, men da Jarlen fik det at vide, sendte han Folk afsted med et andet Fartoi som var hurtigere, oc fik Brevene tilbage inden Kongens Folk kom. Saafnart de kom tilbage til Byen, lod Jarlen blæse til Hoffstævne oc flagede over Ivar Bodde oc andre Kongens Raader, som han sagde, vilde stifte Meentzheb mellem ham oc Kongen oc vække Mistillid til ham. Derpaa talte Gregorius Jonsen, Jarlens Frænde, saaledes til Ivar Bodde: "jeg var een af de forste som aflagde Tro-
"skabseed til Kong Hakon oc Jarlen, oc troede vi
"da, at vi alle stulde være som een Mand. Nu vil
"denne Præst spille Enigheden mellem Os Birkebe-
"ner, men det skal aldrig lykkes ham; lader os gribe
"oc straffe ham forst, at andre kunde see sig i Speil.
"Da sprang en stor Mengde af Jarlens Frænder oc
"Benner op oc truede at rive Præsten levende isiel.
"Ivar reiste sig oc begierede at tale, men kunde ikke
"komme til Orde; Kongens Benner omringede ham
"derpaa oc toge ham i Forsvar, oc der blev me-
"gen Bulder i heele Forsamlingen. Derpaa stod
"Kongen op oc sagde: "Endnu kan jeg ikke tale me-
"get; men dog vil jeg bede Eder høre hvad min Fo-
"ster-

b) Ivarr gekk þá til Kónga ok spurdi ef hann vissi nokkot til þessara brefa, hann qvædz þat egi vite. *ald. 47. 81. Cod. Flat.*

c) hafli miklar Kveror. *81. Cod. Flat.*

d) ok Dagfinn ok annat ræða neytti, qvæð þá villia þera róg í millum þeirra Konungs etc. *47. Cod. Flat.*

e) hann var þá enn líóll vin Konungs *ald. 81.* hann mælti skafliða til Ivars Bodda með þessum ordum. *81.*

f) Ek. *47. 47. 81. Cod. Flat.*

Portabat eas peregrinus aliquis nomine Josteinus Thaub; cumque in alto navigarent, videbant eas nauæ certosque veddebant Ivarum Boddium et Dagfinnum Regis consiliarios, sigillo Regio instructas esse literas, quas habebat Josteinus. Monente Ivaro, prastare, ut, quæ epistolæ in terras exteras cum sigillo regio mitterentur, ei prius monstrarentur, Rex Hacon ablegatis ad Herdloveriam viris eas arcessi jussit. Comes vero hoc comperto alia navi alios misit, qui citius Regiis venientes literas repetebant. His ad urbem Birkebeinorum turbare aggreditur; id vero ei neutiquam succedit. Prehendamus eum potius et castigavit, quod similitates et suspiciones iniquas Regem inter et ipsam fovere vellent. Tum Gregorius Jona Comitis propinquus Ivarum Boddium sic affatus est: "Eram ego inter eos, qui primi Haconi Regi Comiti fidem rejurando addicebant, sperabamque inter nos egregie conventurum; jam vero sacerdos aliquis concordiam delatis, Comes aulicos buccina convocari jussit, Ivarumque Boddium et alios Regis consiliarios accusavit, ut alii dein ejus exemplo deterreantur. Postea concurrerunt multi Comitis propinqui et amici minitantes se sacerdotem vivum laceraturos. Surrexit Ivarus et audientiam sibi expetiit; sed frustra. Tum accurrerunt Regis amici eumque suis corporibus adversus quemvis impetum tixerunt. Turbulenta admodum fuit ea concio. Jam vero Rex sic fari coepit: "Nondum eloquentia ego polleo; idem tamen vos rogatos volo, ut

Ivari g) föstrbródr minom, oc svarit sidan sem ydr
líkar h) oc sva var gert.

CAP. XXI.

a) RÆDA IVARS BODDA.

Sídan mælti Ivar prestfr sva: Þat er fornom Þir-
kebeinom kunnigt, at ec kom þat var, segir hann,
til Sværris Konungs ádr enn bariz veri á Strind-
sió, hafða ec gott yfirlæti medan hann lifði, oc ec
þiónadi honom sva et ec vissá b) mörg leynd mál
med honom, oc þótt hann hefði med sér rádgíafa
sína hina hæsto, þá var ec eigi útibygðr, oc mun-
di hann eigi sva hafa gert ef hann hefði reynt miki
at nockvrom falsara eðr odygdarmannf. Slíkt sama
gerði Hákon Konungr son hans, oc hinn sama hátt
hafði Guthormr Konungr, enn sídan þeir toko ríki
Ingi Konungr oc Hakon Jarl gerdo þeir enn med
sama hætti, oc því framur er mer var miök í moti
skápi, at þeir hlítu mer miök til bresta gerða, oc
var ec íafnan um þat hræddr, at minir ovínir
mætti þar nockut til finna; er mer stæði háki af,
því at þá var sem nu at egi skorti áfundar menn,
þá er mer villdo fyríkoma. Oc því vil ec skíóta
til allra manna vitnis er nu ero her, at aldrei vard
því enn á mik sannat at ek væri falsari vid minn
hauþþingia. Enn ek veit salfir sauk mína at þess.
Inn ungi Konungr var er bernskr oc þarf heilla ráða
oc tryggva navísto menn, þvíat þeir sitia ærit nærri
er þá villdo frá honom c) spenia, sem honom væri
hollir, oc mætti þeir þá í sálfræði um leika at

skípa

"sterfader Ivar haver at sige oc síden svare þerþaa
"hvad Eder spues,, oc saa svedte det.

Kap. 21.

Ivar Boddess Tale.

Þerþaa hóldt Ivar Prestf solgende Tale: "Det
"er bitterligt for alle gamle Birkebeener, at jeg som
"til Kong Eberre Foraaret for Slaget i Strindsøe.
"Jeg var vel anset af ham medens han levede,
"jeg tienede ham saaledes, at han fortroede mig
"mange af sine hemmelige Anliggender, og jeg blev
"aldrig vist ut, om endog hans hoieste Raader vare
"hos ham. Det vilde han ikke have gjort, dersom
"han havde kendt mig som en Falsfarer eller Troeløs.
"Hans Son Kong Hakon og Kong Guttorm gjord-
"te det samme. Da Kong Inge og Hakon Jarl
"kom til Negieringen, opførte de sig paa samme Ma-
"de imod mig, og gif endog, mod min Villie videre,
"i det de jævnliggen overdroge mig at opsætte Brev;
"saa at jeg ideligen fryggede for at mine Fiender
"maatte tage Anledning deraf til at skade mig; thi
"dengang, som nu, manglede der mig ikke paa Uvinds-
"mænd som vilde mig ilde. Jeg opfordrer derfor
"enhver Tilstaaende til at vidne, om jeg nogen-
"sinde har båret overbediist om at have besøget min
"Herre. Men jeg veed selv hvori min Brode be-
"saaer. Denne vor unge Konge er et Barn og be-
"høver sunde Raad og troe Mænd omkring sig,
"skøndt nogle af dem der ere ham nærmest, gierne
"vilde jage dem fra ham der ere ham troe, for at de
"egenmægtigen funde styre hans Anliggender efter
"eget Lykke. Men er denne min Forsælse, at jeg

"bad

g) föstrbródr minom, 47.

A) Róar Kónungsfrændi qvad sva vera skyldi, 47, 81. Cod. Flat.

a) ádd. 42.

b) all leyndar mál, 81, síðill. Cod. Flat.

c) spenia 81. Cod. Flat. spenia. 47.

Ivaro patri meo nutritio aures dicenti præbeatis. Penes vos ipsos erit deinceps de iis que dicat iudicium. Atque ita factum est.

CAP. XXI.

IVARI BODDI ORATIO.

Tum Ivarus sacerdos sic orsus est: "Notum est priscis Birkibeinis, me vere pugnam Strindensem præcedente Regi Suervero me addixisse. Eram, dum vixit, in magno apud eum honore; talemque ei me prastiti, ut ad multa vel maxime clandestina ejus consilia admittever, nec ab intimis ejus unquam excluderem; id quod haud credendum eum facturum, si me perfidum aut nequam fuisset expertus. Apud filium ejus Regem Háconem, apudque Guthormum in eadem fui gratia. Nec minus benigni in me erant Rex Ingus Comesque Hácon, eo usque, ut vel mihi invito literarum confessio crederetur. Timebam perpetuo, ne inimici mei aliquid expiscarentur, unde calumniam mihi contraherent. Invidorum enim, qui me circumvenire vellent, et nunc et olim satis fuit. Testes quidem libere provoco omnes, qui hic adsunt, nunquam ullius in dominum meum perfidia reum me repertum. Sed scio quid deliquerim; puer est Rex noster, qui fidei et sinceris viris cingi opus habet; ex proximis tamen non nemo fidissimos quosque ab eo arceat, ut penes ipsos sit omnium arbitrium, utque res Regis pro libitu gubernent. Nunc siquidem hoc, quod volui ut Rex propriis oculis liti-

leipa Konungs máli sem þeim líkadi. Nú með því at þessi er sva mikil mín sauc at ec se her fyri risinn kvirk í sundr, sem þú segir Gregorius Jónsson, og þú Páll Flida, þú pat er ec bad Konunginn lá bref þau er send voro í Önnur laund, með hans innsigli, skal ec mik skilja or Konungsgardi, og spilla eigi samþycki Konungs oc Jarls. Gefi Gud at þeir einir se estir, er bádom þeim se hollir oc pat ráði at þá færmd hafi hver sem til er borinn. Lauk sva þessari stefno at d) Konungsmönnum líkadi minnr,

CAP. XXII.

a) FRA FIÁRSKIPTI HAKONAR KONUNGS OK SKULA JARLS.

Hákon Konungr kom sva til ríkis, at hann feck eigi meira lausa fe af faudratni snom, enn eina sylvio, oc fingrgull, enn Skuli Jarl hafði tekit alt þat lausa fe sem Ingi Konungr hafði átt, oc hann hafði tekit estir Hákon Konung b). Ok einom degi fyrir þingit hittaz þeir Konungr oc Jarl, oc rádgiafar þeirra. Sogdo sva Konungs rádgiafar at þeir villdi at Jarl sværi Kónungi c) eida estir forni sídvenio. Enn Jarl sagði at hann villdi þat eigi fyr, enn hann vissi hvat hann skyllði fyrir taka, oc beiddiz þegar háls d) Noregs, oc halfra allra skatlanda. Enn rádgiafar Konungs budo þriþing af Noreg, enn ecki af skatldöndom. e) Jarls menn segia at hann skyllði hit minnza hafa þridiung af Noregi oc skatldöndom, ella skyllði hann þangat snúa við sinn styrk sem fengi þat er honom líkadi.

d) Kónungs menn voro ógládir enn ófundar menn hétir, 42, 47. Cod. Flat.

e) *ídd.* 42.

f) ok Snæri Kónung, *ídd.* 81. Cod. Flat. Sem atleid þingstefno þeirri er Gulapings menn höfdo sett at íslismanna vöko dag komo fyrst til Blörgyniar lendir menn ok hirdliórar ok inir bezto menn or landino um öll Gulapings lög, *ídd.* 42, 81. Cod. Fl.

g) trúnadar eida 47, 81. Cod. Flat. d) ríkisfins, 47.

h) Gregorius Jónsson ok Páll Flida sværa af Jarls hendi at. 81. Cod. Fl.

ras cerneret, que sigillo ejus munita ad terras externas mittuntur, mihi tantopere crimini vertitur, ut ideo vivus dilacerari mereat, uti tu Gregori Jona tuque Paule Flida contenditis; ex aula Regia prorsus discedam, nec Regis cum Comite concordiam turbabo. Faxit deus, ut tales vobis supersint, qui utrique vestrum sint fidei, atque ea suadeant, quibus dignitatem quisque eam, ad quam natus sit, retineat. Sic iste conventus cum regiorum indignatione solutus est.

CAP. XXII.

BONORUM PARTITIO REGEM INTER ET COMITEM.

Rex Hacon cum regnum obtinebat, ex patrimonio suo nil hereditate accepit, nisi unam fibulam annulungue aureum. Skulius Comes omnibus bonis potitus erat, quæ Rex Ingius a Rege Havone relicta hereditaverat. Conveniebant aliquando ante comitia Rex Comesque et eorum consilarii. Hi dicebant, se velle, ut Comes Regi jusjurandum ex prisco more addiceret; verum Comes negabat, se prius id facturum, quam sciret, que sibi portio cederetur; statimque dimidiam Norvegiæ omniumque terrarum tributarium partem postulavit. Offerebant Regii tertiam Norvegiæ partem, sed tributariis regionibus detractis. Monuere Comitis amici, ternionem saltem ex omnibus illi assignandam; aliàs eas cum partes amplexurum, eoque vires

"bad Kongen selo see de Brede som under hans Segl
"bleve sendte til fremmede Lande, saa stor, at jeg
"derfor ber levende at senderripes som du Gregorius
"Jonsen og du Paul Flida siger, da skal jeg for-
"lade Kongens Gaard, for ikke at stifte Dvebragt
"mellem ham og Jarlen. Gud give at de som bli-
"ve efter mig, maae være dem begge troe, og give
"saadanne Raad, at hver maae beholde den Verdige
"hed høortil han er baaren. Saaledes endtes dette
"Møde til de Kongelige Misfornøielse.

Kap. 22.

Om Stiftet mellem Kong Hakon og Skule Jarl.

Da Kong Hakon modtog Riget, fik han ikke meer Løbere af sin Fædrears end et Spænde og en Guldring, men Skule Jarl tog alt det Løbere som Kong Ingi havde eiet og faaet efter Kong Hakon. En Dag før Thinget holdtes, kom Kongen, Jarlen og deres Raader sammen. Kongens Raader begjærede at Jarlen skulde sværge Kongen Eed efter gammel Sædvane, men han nægtede at giøre det for han vidste hvad han fik derfor, og forlangte strax Halvparten af Norge og af alle Skatlandene. Kongens Raader tilbød ham Tredeparten af Norge og intet af Skatlandene, men Jarlens Mend svarede, at han i det mindste maatte have en Trededeel af Norge og Skatlandene, ellers skulde han vende sin Styrke derhen, hvor han kunde vente at faae hvad

likadi. Nú fá ráðgjafar Konungs at honom var f) ofresi at standa í moti Skula Jarli oc Filippo Bagla Konungi, er þá hafði Víkina oc Upplönd med miclum styrk. Oc var þetta ráð fyrri gert at Skula Jarli var íátad þridungi af Noregi at því þingi oc (sva skattlöndom g).

hvad ham lystede. Nu mærkede Kongens Raad, at han ikke vilde have Magt nok til at modstaac baade Skule Jarl og Baglernes Konge Philipp, som da havde Bigen og Opland stærkt besat, og man freed derfor til den Beslutning, at afstaac Jarlen en Trebiedeel af Norge og Skatlandene.

CAP. XXIII.

a) HÁKONI GEFIT KONUNGS NAFN AF ALÞÍÐO.

Annan dag eftir var bláfit til þings vt í Kristz-kirkugiard b). Þangat var borit skrn hinnar heilogo Sunnifo, oc margir adrir helgir dómar. Þá stóð upp Sigurdr af c) Onarheimi af hendi allra Gulapings manna, oc fagnadi Konungi oc Jarli, oc for þar um mörgom fögrom ordom. Ok þar eftir taladi Dagfinnr bondi oc hafði þat í sinni rædo, poat þeir í Þrandheimi læsti inni skrn hins heilaga Olafs Konungs, þá var þat eigi ráð eða vili bænda. Nú skulo Gulapings menn gera gladliga alla þá sæmd sem mego Hakoni Konungi, bædi lærdir oc ólærdir.

CAP. XXIV.

a) HÁKONI GEFIT KONUNGSNAFN AF ALÞÍÐO OK FRÁ ORÐUM KONUNGS.

Eftir þat stóð upp fá madr er Steingrimr Stryllr het b), sniallr madr oc vitr, hann gaf Hakoni Konungs nafn. Síðan fór Konunginn eid at hallda landzrett, enn Jarl hafði skipat ádr eidinn sem honom

Kap. 23.

Hakon faaer Kongenavn af Almuuen.

Næste Dag blev blæst til Thing paa Kriststirkirkegaard; didhen blev den hellige Sunnives Skrin og mange andre Helgenlevninger bragte. Sigurd af Onarheim reiste sig der i alle Gulathingsmændenes Navn og hilfede Kongen og Jarlen med mange zjirrlige Ord. Derpaa holdt Dagfind Bonde en Tale, hvori han blandt andet sagde, at skient de i Throndhjem holdt den hellige Olufs Skrin indelukket, saa var det dog hverken med Bundernes Raad eller Vilste, men nu skulde Gulathingsmændene, baade lærde og leeg Folk, gladeligen bevise Kong Hakon at den Tre de kunde.

Kap. 24.

Hakon faaer Kongenavn af Almuuen; hans Tale i den Anledning.

Nu reiste sig Steingrim Strylle en veltalende og flog Mand, og gav Hakon Kongenavn. Derpaa aflagde Kongen Eed paa at vilde holde Landetz Love, men Jarlen havde i Forveien indrettet Eeden efter

f) vidvant ef þeir Jarl ok Filippus sneiz at einu ráði. 47.

g) lauk sva þessari stefno. ead. 47. 81.

a) ead. 47.

b) var þingið skipat norðan at kirkio. ead. 81. Cod. Flat.

c) Unnar heimi. Cod. Flat.

a) ead. 42.

b) ok þockaðo stefir allir hans verk. ead. 81. Cod. Flat.

vires conversurum, unde quod vellet posset obtinere. Jam videbant Regis consilarii, eum Comiti Skulio et Philippo Baglorum Regi, qui Vikiam et Uplandiam cum magna vi tenebat, resistere imparum esse. Ideoque id consilii captum, ut Norvegiæ pariter ac terrarum tributiarum pars tertia Comiti addiceretur.

CAP. XXIII.

HACON A POPULO REX SALUTATUR.

Die sequente buccina sonuit in coemeterio adis Christi ad comitium convocandum. Eo portatum est scriinium Sanctæ Sunnivæ multaque alia sacra. Tum surrexit Sigurdus ab Onarheim virorum Gulathingensium nomine, magnaque verborum comitate Regem Comitatum salutavit. Tum Dagfinnus Colonus fari coepit in hanc sententiam, quod, quamvis Thrandenses scriinium Sti Olai retinerent, id tamen colonis prorsus invitis ferret; Gulathingenses contra omnes, doctos pariter ac indoctos, debitum honorem Regi Haconi libentissime præstare.

CAP. XXIV.

HACONI DATUR A POPULO NOMEN REGIUM; EJUS EFFATA.

Dein surrexit Steingrimus Stryller, vir facundus et sollers, Haconemque nomine Regio salutavit. Juvavit Rex; se regni legibus invigilaturum; verum Comes ex arbitrio jurijurando hanc obligationem addiderat,

nom líkadi, oc þat í eíðinom at Konungr skýlði hallda við Jarl Öll einkamál þau sem ger voro millom þeirra, enn Jarl fór at hann skýlði hallda lög við landz fólk, oc vera hollr oc trúr Hakoni Konungi, sva lengi sem hann villði þau einkamál hallda sem millum þeirra voro ger. Sidan stodo upp lendir menn Gregorius Jónson, Páll Flida, Bryniolfr Knutzson, Gaur Jónson, Arni c) Storka, oc adrir Hirdstíórar, oc fóro eíða Konungi; eftir þat fóro bændr, oc lauc sva því þingi.

CAP. XXV.

a) ARFERDI Í NÖREGI.

Þá er Hacon var til Konungs tekinn vár ár mikít í landino. Sumar þat var sva gott, at þat var víða um landit at allðinvidrinn bar tvennan avöxt, oc vrisfluglarnir vrpó b) tvíflvar. Sva kvad Olafir Hvítaskáld.

Mærir glöddvz
Míclo ari
Menn, þaro þá
Avöxt tvennan
Veglig c) syndiz,
Vidr oc fuglar
Vísá d) grein
Á sumri eíno.

Sva kvad Sturla í Hakonar kvído.

e) Bar tallaut
Tvennan blóma
Allðin vidr
Eíno svmri.

efter sit Lyffe oc tilfóiet, at Kongen stude holbe alle de Fordrag som vare mellem ham og Jarlen; han selv svor at styre Landsaatterne efter Loven og være Kong Hakon troe og huld saalænge som han holdt de mellem dem oprettede Fordrag. Siden reiste Lehnsmandene Gregorius Jonsen, Poul Flida, Bryniolf Knudsen, Gautur Jonsen, Arne Storka og de andre Hoffstyere sig og afslagde Eed til Kongen; efter dem svore Bønderne og dermed endtes Thinget.

Kap. 25.

Godt Nar i Norge.

Da Hacon blev valgt til Konge, var der megen Frugtbarhed i Landet. Den Sommer var saa frugtbar, at Frugttræerne paa mange Stæder i Landet bar to Gange og Søefuglene lagde to Gange Æg. Saa kvad Olaf Hvítaskald:

Ved godt Nar
Glædedes
Ypperlige Mand,
Dobbelt Frugt
Gave Træer og Fugle
I een Sommer,
Stinnende víske sig
Forslegroden.

Saa kvad Sturla í Hakons kvádo:

Bar uden Svig
Dobbelt Blómst
Ábildtræt
I een Sommer.

Oo

Dg

c) Sturla. 81. Cod. Flar.
d) rein 42.

a) add. 42.

b) tvíflvar 42. 47.

c) syndr. 81. Cod. Flar.

e) barta lauff, 81.

rat, Regem omnes conditiones Comiti ex pacto additas, fide servaturum. Juravit Comes, se popularibus jura aq̄ue descripturum Regique Haconi, dum mutua ille pacta servaret, fidem additumque fore. Deinde surrexerit presefcti; Gregorius Jone, Paulus Flida, Bryniolfus Canuti, Gautus Jone, Arnius Storka, aliiq̄ue aulici, et post eos coloni fidem Regi jurejurando addixere. Atque sic comitum finitum est.

CAP. XXV.

ANNONÆ IN NORVEGIA FELICITAS.

Cum Hacon Rex erat electus, magna erat in Norvegia fertilitas; astas quidem tam felix, ut omnes arbores bis fructum ferrent, omnesque aves marinæ bis ova excluderent. Cecinit tunc Olafus Hvítaskald:

Annona lata
Gavisi sunt
Inchyti homines,
Duplum tulerunt fructum
Et arbores et aves
Æstate eadem;
Splendida tunc

Primitiæ apparuerunt.

Atque ita Sturlius in Haconicio:

Una fideliter
Germine de novo
Tulit redintegratrix
Fœtus arbores astas,

Oc f) vkalte
 Vti fuglar.
 Öndvert g) Ar
 Vrpo h) tvisvar.

Þá er allvalldr
 Vid i) laufns nafni
 Tyrar giarn
 k) Of tekitt hákli.
 Ok l) hans gipt
 m) Hæftrar tyrar
 n) Veg valit.
 Vaxa o) knáði.

Sá hver madr
 At hófut skæpno
 Fylkis tign
 p) Falla villdo
 q) Oc góflugla
 r) Gialfri kringdo
 Á s) vindkers
 Vísdom botni.

Og i mildt
 Beggjende Jar
 Lagde Soefuglene
 To Gange Veg.

Da Eendobsherren
 Kongenavn,
 Wrefigen
 Havde antaget;
 Og hans Lykke
 Til hoieste Hæder
 Bestemt
 Dog paa at voge.

Saae hver Mand
 At Elementerne
 Den hoianseelige
 Styrers Hæder
 Bilbe feire,
 Paa havomstyde
 Vindkars
 Vide Bund (o: Jorden).

CAP. XXVI.

a) Vm BREF BAGLA KÓNUNGS.

Litlo estir pingit kómo austan menni or Vikinni frá Filippus Bagla Kongi, með brefom til Skula Jarls oc var þar at Filippus beiddiz helmings af No-regi vid 'Skula Jarl oc Birkibeina, enn at ödrom kosti mundi hann reisa ofridarflock á moti þeim.

Enn

f) vhall. 47.

k) ok tekitt 42.

p) fagna 42, 47, 81. Cod. Flat.

r) giall fyrir 42, 81. fyrir. Cod. Flat.

g) fr ómitt. 81.

l) hergipt. 42.

h) tvisvar. 81.

m) hæftrar 42.

q) ok gaufuglaz 42, gaufuglaz 47, gaufuglazt 81. Cod. Flat.

s) vinkers 42, 47, 81. Cod. Flat.

i) Kónungs nafni 42, 47, 81. Cod. Flat.

n) vegi 81. Cod. Flat.

o) náði, 42, 47, 81.

a) ald. 47.

*Et foecunda tepente
 Veris tempore
 Ova volucris
 Bis posuit fera.*

*Rerum potitus
 Culmine regio
 Auctus nomine cum foret
 Appetens honorum,
 Et fortuna benignior
 Glorie decoribus*

*Destinata summis
 Incrementa cepisset.*

*Sic palam fuit omnibus
 Quod rerum natura parens (o: elementa)
 Majestatis insignia
 Grataretur ultro
 Magnificenti
 Equore cinctum
 Ventorum camerae (o: coeli fornicis)
 Latum per pavementum (o: terram).*

CAP. XXVI.

LITERÆ REGIS BAGLORUM.

Brevi post comitia venire ex Vikia viri a Philippo Baglorum Rege literas Skulio Comiti portantes, quibus indicabatur, postulare Philippum a Skulio Comite et Birkibeinis dimidiam Norvegiam; quæ si negaretur,

Enn Konungs er ecki getit í því brefi *b*). Jarl gaf þau andsvör þeim mánom er bresin báro, með ráði hirdstjóra, at Filippus skyldi hafa *c*) þann luta landz, *d*) þá XII manudr, sem hann hellt ádr, enn þeir skyldu finnaz at somri, oc skyldi þá vera stefna medal biskupa oc allra hinna vitruztu manna í landino. Fóro nu sendimenn með þeim brefom aufr afr.

CAP. XXVII.

a) ANDLÁT FILIPPUS BAGLA KÓNUNGS.

Sigurdr Konungs frændi var lætr til gæzlu í Víkinni af Birkebeinum oc fór hann þetta sumar til Jórjala. Enn þessir voro sveitar haufdingjar af Birkebeinum eftir í Víkinni, Lodinn Pálsón, Hallvarpr Bratti, Bárdr Brimsteinn, Karl Svangi; þeir sátu vid mikinn óta, þvíat Baglar heto þeim *b*) hversdagliga afarkotom. Enn ádr sendimenn komo aufr med bresin Jarls, feck Filippus Konungur Bagla sót í Tunsbergi. Síðan var hann slutr inn til Laufeyia. Hann lá litla hrfd ádr hann andapiz, eun Baglar leyndo andláti hans *c*), enn Lodin Pálsón varp var vid, oc sendi menn sem skyndiligaz á skuto nordr, oc fyriríamí Gunnar Banamadr. Hann var egi lengr á leid enn priár nætr til Biörgvinar. Han hafdi bref til Kónungs oc Jarls, þau er saugdo andlát Filippus, oc þeir Birkibeinar sem í Víkinni voro bádo Konung oc Jarl skynda *d*) svdr þannig, þvíat Baglar leitudo ser hvervetna Konungsefnis. Þeir gerdo oc menn til Danmerkr oc köllv-

talt í dette Brev. Jarlen gav, efter Overlæg med Hoffhyerne, Brevdragerne det Svar, at Philip skulde beholde den Deel af Landet, som han var i Besiddelse af, i 12 Maaneer, og til Sommeren skulde der holdes et Møde af Biskopperne og de forstandigste Mænd i Landet. Med disse Breve drog Sendebedene tilbage til Bigen.

Kap. 27.

Philip Baglekonges Død.

Sigurdr Kongefrænde som var af Birkebeenerne sat over Bigen, reiste i denne Sommer til Jerusalem. Af Birkebeenerne vare da følgende Befalingsmænd tilbage i Bigen: Lodinn Paulsón, Hallvard Bratte, Vaard Brimstein og Karl Svange, som vare i megen Frygt, da Baglerne bestandigen truede med at angribe dem. For Sendebedene kom efter med Jarlens Breve, blev Baglernes Konge Philip syg i Tunsberg; han blev siden bragt ind til Lauforne og laae kun fort inden han døde. Baglerne holdte hans Død hemmelig, men Lodinn Paulsón fik Nyd derom, og sendte i al Hast en Skude under Anforse af Gunnar Banemand nord paa. Han var kun 3 Nætter underveis til Bergen og bragte Breve til Kongen og Jarlen, hvori Birkebeenerne i Bigen fortalte Philips Død, og bade Kongen og Jarlen ile bid, da Baglerne søgte alle vegne efter een de kunde faae til Konge, og havde ogsaa sendt Bud til Danmark, hvor de havde hørt at

b) Enn þes er getit at fleiri bref ok ordfendingar höfdo farit aufr, *add.* 81. Cod. Flat.

c) Vikina, 42.

d) verr langt, 42.

a) *add.* Cod. Flat.

b) danda ok, *add.* 81. Cod. Flat.

c) fern mest. 42.

d) aufr, 47.

tur, bellicos ab eo motus eis expectandos. Regis in istis literis nulla prorsus mentio injecla est. Respondit, consultis amicis, Comes literarum gestatoribus: posse Philippum per XII menses retinere, quas haberet, regiones; sed sequente astate Reges conventuros, tumque Episcopos virosque in terra cordatissimos hac de re deliberaturos. Has literas legati ad Vikiam retulerunt.

CAP. XXVII.

MORS PHILIPPI BAGLORUM REGIS.

Sigurdrus Regis cognatus, qui a Birkebeinis Vikia fuerat propositus, ista astate Hierosolymam profectus est. Remanebant in Vikia hi Birkibeinorum praefecti: Lodinus Pauli, Hallvardus Bratte, Bardus Brimstein, Carolus Svange, qui in perpetuo erant timore, quia Bagli quotidianas minabantur invasores. Verum antequam legati cum Comitibus literis revertentur, Philippus Rex Baglorum in morbum Tunsbergæ incidit. Inde ad Laufsejam transvectus brevi æger decubuit. Desunã obitum Bagli celavere; sed certior de eo factus Lodinus Pauli nuncios citissime in scapha septentrionem versus misit, duce Gunnaro Homicida dicto. Is factus per tres noctes itinere Bergas pervenit, literasque ad Regem et Comitem pertulit, Philippi mortem nunciantes. Rogabant Regem Comitumque Birkibeini in Vikia viventes, ut ocyus melius eo festinant, cum Bagli Regem sibi praeficiendum undequaque anquirerent, jamque ad Daniam homines ablegassent,

köllduz þat spurt hafa, at þar fe fá madr er Sigurdr het, son Erlings Steinveggs. Nú ef þer komit skjótt austr hingat, munut þer slítt fá flokki Bagla e).

at en víð Sigurdr Son af Erling Steenbæg skulde opholde sig; "men-ðersom J. feide de til, "Hynde "Eder ofter hit, kunde J maaskee faae Baglernes "Glof aðspreddt..

CAP. XXVIII.

a) SÆTT BIRKIBEINA OK BAGLA.

Þegar er Konungr og Jarl höfdo lefit bresin bioga þeir ferd sína sem skyndiligaz, og höfdo vel XL skipa, oc flest öll stór. Þeir Konungr oc Jarl höfdo eitt skip bádir, þat var Ognarbrandrinn hálf-þrúgr atrúma tali; þeir foro austr eftir Mario mæflo hina fyrri, oc gaf þeim vel. Baglar voro b) austan fiardar, þá er þeir Konungr komo í Vikina. Þessir voro höfdingjar Bagla Andres bróðir Filippus Konungs, Rognvaldr Hallkells son syster son Magnus Konungs, Arnbiörn Jons son; margir voro adrir godir menn med Bauglom. Nicholas Biskup hafdi lagt allt norðr í a) Sía fund, oc nokkorir sveitar höfdingjar med honom. Enn er Hakon Konungr oc Skúli Jarl sigldo austr í Vikina, þá reyri í móti þeim Nicolas Biskop, oc hituz þeir inn vid Hroslanes, voro þá sett grid milli Birkibeina oc Bagla. Sidan komo Baglar austan ym fiórdinn, herra Andres oc Rognvaldr, oc margir adrir, þeir logdo skipom sínom vid Gunnarsbæ oc gengo síva til bæjar; funduz þeir í Mario Kirkio í Túnbergi. Þar voro margir lutir taladir milli þeirra Hakonar Konungs oc Jarls e). Baglar buduz oc at geraz handgengnir Jarli, oc hafa slíkar samdr sem þeir höfði ádr,

Kap. 28.

Birkebeenernes og Baglernes Forlig.

Saasnart Kongen og Jarlen hadde løst Brevene, laede de sig tilfømt til Reisen med 40 Skibe, hvoraf de fleste vare store; Kongen og Jarlen vare begge paa eet Skib, som heed Ognarbranden og var paa 25 Rum. De fore ofter efter den første Mariemesse og havde god Vor. Da Kongen ankom til Bigen vare Baglerne often for Fjorden; deres Høddinger vare Andreas Kong Philips Broder, Rognvald Hallkellsen Kong Magnuses Søster son og Arnbiörn Jonsen, foruden mange andre gode Mand. Biskop Niels med nogle Befalingsmand havde lagt nord i Siasund, men da Kong Hakon og Skule Jarl seilede ofter til Bigen, roede Biskop Niels dem imøde og traf dem ved Hrossanæs, hvor der blev sluttet Stilsstand mellem Birkebeenerne og Baglerne. Siden kom Hr. Andreas, Rognvald og mange andre af Baglerne often fra ower Fjorden, lagde ind med Skibene ved Gunnarsbæ og gif ind i Byen. De kom sammen i Marietierke i Lønsberg, hvor meget blev aftalt mellem Kong Hakon og Jarlen. Baglerne tilbode sig at blive Jarlens haandgangne Mand, med at besolde derea forrige Bændighæ

e) ella mun verda meira fyrer ef þer komit síðarr, add. 81. Cod. Flat.

a) add. 42. b) allir add. Cod. Flat.

d) Lúa fund, 81. Sía fund. Cod. Flat.

c) Kónungr ok Jarl baud Bøglom at geraz sér handgengnir ok hafa slíkar nafnbætur sem ádr. Baglar villdo hafa slíkt af landi sem ádr, enn síva lauk. 47. 81.

ubi scilicet comperissent morari hominem Sigurdum, Erlingi Steinveggii filium. Monebant, si ad meridionalia venire propeverant, agmen forte Baglorum cito dilapsurum.

CAP. XXVIII.

BIRKEBEINORUM ET BAGLORUM RECONCILIATIO.

Rex Comesque, ubi literas legerant, mox ad iter velocissime se accingunt, cum XL, plerisque majoribus, navibus. Erant uterque in una nave Ognarbranda XXV interscalmiorum. Post primam missam Sancta Virginis expeditionem susceperunt, ventisque secundis usi sunt. Cum Regii ad Vikiam veniebant, Bagli ab oriente sinus stationem habebant: Duces eorum erant: Andreas, frater Philippi Regis, Rognwaldus Hallkelli, Regis Magni ex sorore fil., Arnbiörnus Fone alique, qui eos seftabantur, strenui viri. Episcopus Nicolaus et quidam cum eo praefecti in freto Siasund septentrionem versus appulerant. Cumque Rex Hacon Comesque Skulius Vikiam navigando petebant, obvium se iis dedit Episcopus Nicolaus, et apud promontorium Hrossanes in se invicem inciderunt, ibique Birkibeinos inter et Baglos inducia pacta sunt. Dein Bagli sinum a septentrione flexerunt, Andreas scilicet ac Rognwaldus multique alii, qui navibus ad Gunnarsbæam appulsis urbem intrarunt. Tum in aede Mariae Tunsbergae convenerunt. Multa inter Regem Haconem Comitæque ibi deliberata sunt. Obtulere Bagli, se Comiti fidem addituros, si easdem, quas ante habu-

ádr, beidduz oc þeirra luta af landi sem þeir höfdu að; kolluduz varla trva Birkibeinom fyrri lakir forna vandræða. Enn þessar vrdo málalyctir þeirra í millom, at Baglar skyldo hafa þann vetr allar þær fyslur hálfar, er Filippus hafði ádr, enn hvarirtveggjo skyldo senda menn norðr til Erkebiskups, oc skyldi hann semia með þeim vm sumarit eftir. Ok foro þeir af hendi Birkibeina Gregorius Jonsen oc Dagfinnr bóndi, enn af Böglom g) Endridi Bekill oc Grundi fehirdir. Þeir Hákon Konunge oc Skúli Jarl skipudo þær fyslur sem h) til þeirra heyrdi. Sidan var stefnt Hauga-þing, oc var i) Hákon þar til Konungs tekinn. Eftir þat vífudo þeir Konunge oc Jarl flesto ollo lidino norðr aftir, enn þeir foro auðr yfir Foldina, oc áto Borgarþing, oc padan í k) Vættar herat til Stofna oc áto þar þing, oc padan til l) Hornboro-þings, oc svo auðr til Elfarbacka. Var Hákon gefit Konungsnafn á ollom þeim þingom oc gerdo menn vt allan elmenning med godom vilia, oc enn þó gjafr um alla Vikina á ofan. Þeir láto í Konungahellu vm haufsit lengi.

digheðer, og begierde den Deel af Landet som de tilforn hadde haft, da de knap kunde troe Birkebeenerne formedelsf deres gamle Stridigheder. Endelig bleve de eenige om, at Baglerne skulde den Winter beholde Halvparten af alle de Syffeler som Philip hadde haft, men begge Parter skulde sende Bud nord til Erkebispfen, som næste Sommer skulde slutte Forlig mellem dem. Fra Birkebeenernes Side blev sendte Gregorius Jonsen og Dagfind Bonde, fra Baglernes Endrid Bekill og Grundi Skatmester. Kong Hakon og Skule Jarl bortgave de Syffeler som tilhorte dem; og siden blev skævet Haugathing, hvor Hakon blev valgt til Konge. Derpaa lod Kongen og Jarlen den største Deel af Hæren gaae til de nordlige Egne; selv drog de efter over Folden og holdt Borgathing, derfra til Stofna i Vættarherred, hvor der ogsaa blev holdt Thing, derfra til Hornborothing, og derfra efter til Elfarbacke. Paa alle disse Thing fik Hakon Kongenavn, og Folket udredte godvilligen fuld Alminding, og i heele Rigen desuden Gaver. De sad længe om Hoften i Kongehell.

CAP. XXIX.

a) FRÁ GIPTING FRÚ KRISTINAR.

Sumar þat er þeir voro í Vikinni var giptfrú Kristin er át hafði Hacon Galinn auðr í Gauclandi. Hennar feck Askell lögmaðr, svn Magnus b) Minnikialldar broðorson Birgis Jarls c). Þar fæddiz vpp með

Kap. 29.

Frue Kristines Givtermaal.

Den Sommer de vare i Rigen, blev Frue Kristine, som havde haft Hakon Galinn, gift med Askell Ladmand, Magnus Minnikialds Son, Birger Jarls Broðerfen, efter i Gotthland. Hos ham blev

g) Endridi. 81.

h) þeir höfdu lotit í Vikinni 47. til þeirra komo. Cod. Flat.

i) Hákon þar gefit Konungsnafn 81. Cod. Flat.

k) Vetta herat 47. 81. Vestra herat. Cod. Flat.

l) Hornbora þings. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Minnikialldar 42.

c) Broðu. 81. Broðu. Cod. Flat.

habuerant, dignitates retinerent. Postulabant quoque easdem, quas antea, terræ portiones; dicebant quippe, se, ob pristinas similitates, Birkibeinis vix credere posse. Convenit denique, ut Bagli dimidium territoriorum, quæ habuerat Philippus, ea hyeme retinerent; sed utraque pars Archiepiscopum in septentrionalibus versantem ad inducias stabilendas invitaret. A parte Birkibeinorum missi erant Gregorius Jona et Dagfinnus Colonus; a parte Baglorum Endridus Bekil et Grundus Quæstor. Tum Rex Hacon atque Comes Skulius præfectoras, quæ suæ erant, distribuébant. Dein indictum est comitium Haugense, ubi Hacon Rex creatus est. Postea ille et Comes maximam agminis sui partem ad septentrionem ablegarunt; ipsi autem orientem versus supra Foldas tetenderunt, comitiumque Borgense habuerunt; inde ad Stofnam in territorio Vættensi ad comitium ibi quoque cogendum; tum ad comitium Hornborensæ, atque orientem versus ad Elfarbackam. In omnibus hisce conventibus Hacon Rex proclamatus est; omnesque ex omnibus fundis communibus contributiones et ex Vikia insuper dona sponte contulerunt. Konghella diu per auctumnum hærebant.

CAP. XXIX.

NUPTIÆ DOMINÆ CHRISTINÆ.

Æstate, qua in Vikia erant Domina Christina, Haconis Galini vidua, in Gotthandia nuptum data est Askello nomophylaci, filio Magni Minneskaldii, Birgeri Comitiss et sorore nepoti. Apud eum educatus est

með honum Junkherra *d)* Knútr syn Hakonar Jarls oc frú Kristlinar. Vm haustit er þeir Hakon Konungr oc Jarl voro í Konungahellu, sendo þeir bref vpp í Gautland til Lögmans, at hann skyldi senda þeim Junkherra Knút, oc fogdoz þeir til hans skyll-do samiliga gera, oc var fundr lagdr með þeim oc kom Jarl *e)* enn eigi Lögmadr, þvát hann tvædi varla Birkibeinom. Eftir þetta foro þeir Hakon Konungr oc Jarl norðr til Tunsbergs oc þadan norðr í land.

CAP. XXX.

a) FRÁ HRÓAR KONUNGSFRÆNDA.

Þetta sýmar er þeir Konungar voro í Vík, for Hroar Konungsfrændi vt í Jorfalaheim, hann hafdi mikit skip oc frtt. Erlendr Þorbergsson het madr er fór vid honom, hann styrði odro skipi þat höfdo bæiar menn gera látit af sinom kosti. Þat skip er Hróar atti kom til *b)* Akrs, enn bæiar manna skip kom allt til *c)* Garmarar, oc fysludo hvarir tveggjo vel í þeirri ferd.

CAP. XXXI.

a) FRÁ LENDOM MÖNNOM.

Adr Hakon Konungr oc Skuli Jarl foro or Tunsbergi, stefndo þeir til sin olom lendom mönnoom vm Víkina, var þeim varygd mikil ábodin at þeir skyll-do verá varir vm at Baglar hefði engan óróa uppi *b)*. Síðan sigldo þeir Konungar norðr oc komo VII nóttom

d) Hnútr. 81.

e) at stefno degi, add. 81.

a) add. 49.

b) Akursborgar 47.

c) Damarrar 49. Darmarrar 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) ok at þeir gætti sálfrá sinna vel at engom svikom veri komit at þeim add. Cod. Flat.

Canutus, Haconi Comiti ex Christiana natus. Autumno, quem Rex Hacon Comesque Konghella agebant, per literas ad Gothiam missas a nomophylace petebant, ut puerum Canutum ad ipsos deduceret, summo se honore hunc habituros promittentes. Pactus est inter ipsos conventus. Adfuit Comes, sed nomophylax non item, quippe qui Birkibeinis non fideret. Posthac Rex Hacon Comesque Tunsbergam, et inde rursus ad magis septentrionalia moverunt.

CAP. XXX.

DE HROARO REGIS COGNATO.

Æstate, qua Regii in Vikia erant, Hroarus Regis cognatus cum magna pulcræque navi iter Hierosolyman suscepit. Comes itineris erat Erlendus Thorbergi; is navem gubernabat, quam oppidanii suis sumtibus struendam curaverant. Appulit Hroarus Acram, Erlendus Gamaram; felici uterque expeditionis successu.

CAP. XXXI.

DE PRÆFECTIS.

Antequam Rex Hacon Comesque Skulius Tunsbergam linqverent, omnes in Vikia præfectos ad se vocarunt, eosque serio monuerunt, diligenter caverent, ne Bagli turbas molirentur. Tum Rex cum suis ad septentrionalia movit, septemque ante festum Jolenste noctibus Bergas pervenit, ibi hibernaturus. In ipso festo

blev Junker Knud, Hafon Jarls og Frue Kristines Son opfødt. Om Hosten da Kong Hakon og Jarlen vare i Konghøll, skrebe de til Ladmanden i Gotland, at han skulde sende dem Junker Knud, som de lovede at bevise al muelig Ære. Der blev aftalt en Sammenkomst mellem dem, hvortil Jarlen indfandt sig, men Ladmanden udeblev, fordi han ikke troede Birkebeenerne synberlig. Derefter drog Kong Hakon og Jarlen nord til Tønsberg og derfra nord i Landet.

Kap. 30.

Om Hroar Kongesfrænde.

Medens Kongen og Jarlen denne Sommer vare i Wigen, drog Hroar Kongesfrænde til Jerusalem paa et stort og skønt Skib. En Mand ved Navn Erlend Thorbergsson fulgte med ham og havde et andet Skib som Byemændene i Tønsberg havde ladedet bygge paa deres egen Bekostning. Hroars Skib kom til Akre og Byemændenes til Gamara, og giorte de begge en lykkelig Reise.

Kap. 31.

Om Lehnsmændene.

Førend Kong Hakon og Skule Jarl drog fra Tønsberg, stævnedes de alle Lehnsmændene i Wigen til sig, og paalagde dem strengeligen, at agte paa at Baglerne ingen Ilroo yppede. Derpaa seilede de begge nord paa og kom 7 Dage før Jul til Bergen,

nóttom fyri Jól í Biörgvin, oc fáto par vm vetrinn, oc vm Jól gerdo þeir tua lenda menn Jon Stál oc Jvar Nef; þotti þá flestom monnom líkligt at vel mundi fara med þeim Konungi oc Jarli.

gen, hvor de tilbragte Vinteren; om Julen bestikede de 2 Lehnsmænd, Jon Staal og Jvar Nef. De fleeste troede nu at der vilde blive god Forfaaelse mellem Kongen og Jarlen.

CAP. XXXII.

a) DRÁP RÖGNVALDZ Á FOLLINN.

Baglar skiptu med sér fyslom þeim er þeir höfdu hlötuð vm haustit, á Vpplöndom oc í Vikinni. Rögnvalldr hlaut b) fýslo á Foldinni oc í Oslo, enn hann hafdi ádr haft fýslo á Raumarfki. Raumar segia hann helldr hardan í fýslunni, þurfti hann oc mikils við, þviat hann hafdi fveit micla. Enn er Foldungar spurdo þetta, kurrudo þeir illa, segia at egi mundi hann þeim gódr, ef hann var hinom illr. Rögnvalldr fór út í Haugsvík oc stefndi Foldungom þing, sem sidr er til fýslomanna. Enn er þingbódit kom í bygdina, þá snero bændor því í herör, oc stefndo saman c) hveriom manni er vopn máti bera, oc fottv bændr þing med alvagni. Rögnvalldr fór med fá menn til þings d), enn þegar er hann villdi nokkut tala æpto bændor í moti oc bádo hann þegia, sumir brugdo sverdom oc veito honom atgöngo. Rögnvalldr villdi þá undan leita, enn bændr fotto eftir, oc drápo hann en særdo nockora menn, enn allir hans menn leitudo til skips, oc foro í brot, Foldungar foro heim, enn e) lík Rögnvallds var fært til Ölloárf).

CAP.

a) add. 42.

b) Follodr fýslo ok vm Oslo, 42. Cod. Flat.

c) möga mans, 47.

d) hin bád bændr setia þingit, add. 81. Cod. Flat.

e) enn bændr flutto, add. 81.

f) ok iardt þar, add. 81.

festo præfectos constituit. Jonam Staal et Ivarum Nef. Ominabantur plerique, inter Regem Comitumque tum optime conventurum.

CAP. XXXII.

ROGNVALDI IN FOLDIS CÆDES.

Præfectus in Uplandis et Vikia autumnno acceptus, jam Bagli inter se partiti sunt. Rognvaldus Raumarikie antea præses, jam Folds et Osloam sortitus est. Raumenses nimis eum asperitatis insimulaverant; nam quia magno utebatur comitatu, multos quoque sumtus facere cogebatur. Foldsenses hoc comperto fremebant, vati quippe, si illis se trucem præbuisset, eum ipsis certe haud fore mitiorem. Rognvaldus ad Haugsvikiam tetendit, et, qui nomophylacum mos est, comitum Foldsensium induxit. Quod jussum cum per illud territorium circummittebatur, coloni id in arundinem belli nunciam converterunt, omnesque armis gerendis idoneos convocarunt. Aderant in comitio bene armati; adsuit quoque Rognvaldus, sed paucis comitatus, atque, ubi fari volebat, coloni ei cum strepitu oclamarunt eumque silere jusserunt. Evant, qui stridit gladiis in eum irruerunt. Tum Rognvaldus fuga sibi consulere voluit, sed coloni eum insecuti trucidarunt, et nonnullos ejus socios vulnerarunt. Viri Rognvaldi ad nares fugientes mox vela dederunt. Foldsenses ad sua quisque sunt reversi, funusque Rognvaldi Osloam delatum est.

CAP.

CAP. XXXIII.

a) HER HEFR AF SLITTUNGOM.

Vm sumarit þá er þeir Hákon Konungur oc Jarl voro í Vikinni, var Prestfr lá með Rögnvaldi er Benedikt het, hann var kalladr Bene b). Hann let þat ord yfir fara, at hann væri son Magnus Konungs Erlings sonar. Bene var ættadr austan af Mörkom, hann fór með leika ok var kátr madr; enn Rögnvaldr hafdi hann með sér oc virði hann meirr fyrri dára enn frænda. Enn er Rögnvaldr var fallinn for Bene austr á Markir, oc samnadi sér þar lídi oc sneri sídan nafni síno, letz þá heita Magnus eftir fodor sínom, Dreif þá lídi mikilt til hans. Sá madr styrkti hann mest at ondvordo er Haralldr het á Rakastöðom; Bene hafdi verit leiguprestfr hans. Þat folk er Bena fylgdi var fátækt miög, þeir voro bædi litt klæddir oc illa vapnadir, þeir voro kalladir Slitungar. Þeir líþo um markir oc vbygdir enn síaldan vm herot, voro þeir óspakir í ránom oc launstuldum. Vm vetrinn reður þeir í líd með honom Þorbjörn af c) Limalöndom oc Helgi brodir hans, þeir voro bædi ættforir oc ferikir d), rez þá margt í flokkinn með þeim af bændom oc bænda sonom, hugdo þeir allir at Bene höfðingi þeirra væri sannr svin Magnus Konungs, sem hann sagdi síalfr, foro þeir þá víða vm obygdir með rán oc stuldi oc marga adra ospekt. Beglingar voro í Vikinni vm vetrinn oc gættu bárarins, voro þeir fyrri Herra Andres oc Arnbiörn Jonsvín.

CAP.

- a) add. Cod. Flat. Upphaf Bens ok Slitunga 42. Fra Bena Skinnknif. 47.
 c) Sama löndom, 42. 81. Luma löndom 47. Liuna löndom. Cod. Flat.
 d) ok mikilsverdir, 42. ok salfr vel mentir, add. 81. Cod. Flat.

Kap. 33.

Om Slittingerne.

Den Sommer Kong Hakon og Jarlen vare i Bigen, opholdt sig hos Rognvald en Præst Benedikt, ellers kaldet Bene, som lod sig forlyde med, at han var en Søn af Kong Magnus Erlingsøn. Bene var født østen i Marker, og var meget for Leeg og Lystighed; Rognvald havde ham hos sig, men meere som Nar end som Frænde. Da Rognvald var falden, drog Bene øster til Marker, samlede sig der en Flok, og forandrede derpaa sit Navn og lod sig kalde Magnus efter sin Fader. Der samlede en stor Høb Folk til dem, og den som i Begyndelsen understøttede ham meest, var Harald på Rakkestad, hvis Leiepræst Bene havde været. De Folk som fulgte Bene vare meget fattige, de havde kun faa Klæder og slette Baaben og bleve kaldede Slittinger. De streifede meest om i Skove og øde Steder, kom seldten til Herrederne, og øvede meget Nar og Tyverie. Om Vinteren sloge Thorbiern af Limaland og hans Broder Helgt, begge af fornem Slægt og rige, tilligemed en stor Mængde Bønder og Bønderfæner, sig til ham. De mente alle at deres Hovding Bene virkelig var en Søn af Kong Magnus, som han foregav; de fore vidt og bredt omkring i ubeboede Steder, ranede og stjal og dreve meget Uvæsen. Dagterne vare om Vinteren i Bigen og bevogete Bøen der, under Ansørsel af Arnbreas og Arnbiörn Jonsen.

Kap.

- b) Skinnknifr, 47. add.

CAP. XXXIII.

DE SLITTUNGIS.

Æstate, qua Rex Hacon Comesque in Vikia morabantur, erat cum Rognvaldo sacerdos nomine Benedictus, qui Bene appellabatur. Is præ se ferebat, se filium esse Regis Magni Erlingidae. Benius a Markis erat oriundus, homo ludibundus atque jocosus. Habebat eum Rognvaldus secum, scurra magis usus quam amico. Mortuo Rognvaldo, Benius meridiem versus sylvasa petiit, agmen ibi coegit, et ex Magno patre putativo se appellavit. Tum multæ ad eum copiæ confuxere. Initio in Haraldo Rackastadensi plurimum praesidii nactus est, cujus sacerdos conductitius fuerat. Erant Benii sectatores homines valde egeni, tenuiter vestiti et male armati, qui Slittingi vocabantur. Currebant per sylvas ac loca deserta, rarius per cultas regiones, omniaque latrociniis et furtis infestabant. Hieme sequente iis se adjunxerunt Thorbiornus de Limalöndis fraterque ejus Helgius, uti multi quoque coloni filiique colonorum. Putabant illi, Benium ducem suum verum esse Regis Magni filium, uti ipse dixerat. Vagabantur per loca non habitata, rapinis, furtis, multisque aliis sceleribus grassantes. Erant hieme in Vikia Bagli, ducibusque Andrea atque Arnbiorno Jono urbem custodiebant.

CAP.

CAP. XXXIV.

a) VM ORROSTO BAGLA OK SLITTUNGA
VID GUNNBÆ.

A fösto fengo Baglar niósn af því at Slitningar voro á skip komnir oc ætloðu til beiarins. Baglar biogguz at veria báinn, ok lido fídar helldo Slitningar skipom sinom austan yfir Földina til Tunsbergs, og logdo inn at *) Skeliagranni, oc gengo upp of Gunnarsbæ. Baglar fengo niósn af þeim oc leto bláfa ollo lidino uppá Hauga b) med vapnom. Enn er myrkva tók, fór mart lidit fyrir ofan Thomaskirkio, oc svaf þar um nottina. Bene sendi menn á fund Arnbiarnar Jonssonar, oc sagdi sva at hann mundi eigi þefs vænta af honom, at hann mundi beriaz smóti brodor Erlings Steinveggs, er hann hafdi fyr þíónat. Arnbiörn segir sva: Rezt segir Bene þat, at mer samir illa at beriaz móti brodor Erlings, oc þat man ec eigi gera ef ec spyr med sanynndom at hans brodir er, enn ec hygg at Bene þessi se í annari atartolu; skolut þer sva segia Slitnungum ef þeir leita hingat til bæarins, at ver Baglar manom koma móti ydr oc hallda upp orrosto, fara sendimenn afr til Bena vid þeim eyrindom. Nockoro fyrir dag vrdo Baglar varir vid at Slitningar voro á Gunnarsbæ, oc hófdo nær V hundrud manna. Þá leto Baglar bláfa oc gengo vppá Hauga oc hófdo c) þrfu hundrut manna. Þeir mætvz á akrinom vid Gunnarsbæ, þar vard hörð orrosta, fello huartueggio, oc miclo meirr Slitningar. Bene var á hefti oc eigi í orrosto; Arnbiörn feck sár, var hann lagdr í halsinn fyrir nedan eyrat.

Herra
Andres

a) add. 47. *) Skelissteins grunnir. 81. Cod. Flat.
c) nær ecce manna. Cod. Flat. nær ecc. 81.

Kap. 34.

Baglernes og Slittingernes Strid ved
Gunnabær.

Þ Fasten sit Baglerne at vide at Slittingerne kom anseilende mod Byen, og lavede sig til at forsvare den. Kort efter kom Slittingerne til Skibsstøsten fra ober Fjolden til Tønsberg, lagde ind ved Skeliagrund og gik i Land oven for Gunnarsbær. Da Baglerne erfoer dette, lod de alt Folket bevaebnet blæse sammen paa Hauga, men da det begyndte at mørkne, begaa mange af Fjolfene sig oven for Thomaskirken og sov der om Natten. Bene sendte nogle Mand til Arnbiörn Jonsen og lod ham sige, at han havde ikke ventet han vilde stride mod en Broder af hans gamle Herre Erling Steenvæg. Arnbiörn svarede: "Bene har Ret i at det kun liden kommer mig at stride mod Erlings Broder; det skal jeg heller ikke, naar jeg faaer Visshed om at han virkelig er hans Broder, men jeg troer at denne Bene er af anden Art. Siger kun Slittingerne, at dersom de giesse Byen, kunde de vente sig en "en Kamp med os Bagler. Med denne Besked drog Sendebudene tilbage til Benc. Noget før Dag bleve Baglerne vaer, at Slittingerne vare paa Gunnarsbær og havde næsten fem hundrede Mand; de lode da blæse, samlede sig paa Hauga og vare tre hundrede Mand stærke. De mødtes paa Marken ved Gunnarsbær, der stod en haard Strid; mange faldt paa begge Sider, dog fleest af Slittingerne. Bene var til Hest, men ikke i Slaget. Arnbiörn blev saaret med et Spyd i Halsen neden for Øret.

b) vm quældit, add. Cod. Flat.

CAP. XXXIV.

PUGNA BAGLORUM ET SLITTUNGORUM APUD GUNNBÆAM.

Fejunii tempore rescivere Bagli, venisse Slittungos navibus et ad urbem tendere. Parabant Bagli eam defendere. Brevi post Slittungi meridiem versus supra Folds Tunsbergam vela dederunt, ad Skeliagrundum adpulerunt, atque ad Gunnbæam excensionem fecerunt. Id ubi Baglis suboluit, sonante buccina omnes cives in Hauga cum armis convenire jusserunt. Incumbentibus tenebris coactum est supra eadem Thomæ copiosum agmen, nocturne ibi dormivit. Missis ad Arnbiörnnum Jonæ nunciis Benius eum monuit, se ab eo exspectare, ut non arma gereret adversus fratrem Erlingi Steenvæggii, cui operam ante suam addixerat. Respondit Arnbiörnnum: "Rele monet Benius, quod non bene me deceat adversus fratrem Erlingi pugnare; nec id faciam, ubi certo comperero, si illius fratrem esse; verum suspicor hunc Benium genere longe alio esse oriundum. Dicite Slittungis, si urbem aggrediantur, nos Baglos armata manu obstituros. Hæc viri Benio renunciarunt. Die illucescente animadvertunt Bagli, Slittungos ad Gunnarsbæam esse, cum viris fere quingentis. Sonante buccina Haugam petierunt cum CCC torum agmine. Illi in agris ad Gunnbæam sibi occurrerunt, et acerrime decertarunt, cadentibus utrinque multis, Slittungorum tamen longe plurimis. Equo vehabatur Benius, sed a pugna idem se abstinebat. Arnbiörnnum vulnus in collo infra au-

Andres vard oc sárr í kinninni, enn er hann feck sárit, kastadi hann skildinóm, hann var manna sterkaztr, hann tók vinstri hendi í skíðldona oc dró af peim, enn bió með hægri hendi huern til bana með sverdi því er Skardi het, allra sverda *d*) bezr. Arnbiörn geck þá hart fram oc fotti at merki Slitunga. Þar fell *e*) Þorbiörn af Lumalöndom oc Helgi brodir hans oc *f*) meirr enn fjórtan tigr manna. Enn allir flydo adrir, þeir sem eftir voro af Slitungom. Bene komz vndan við litinn ordztr. Lik Þorbiarnar oc Helga varo flutt til kyrkio, enn öll onnor lík af lídi Slitunga voro *g*) reyrd, sem þeir fello. Eftir óligr þenna fneri Bene austr á merkr, oc dro þar lid at fer á nýia leik *h*). Herra Andres oc Arnbiörn ritudo til Hákonar Konungs oc Skula Jarls, bado þá skunda í Vikina, oc segia at Bene efdiz at lídi myclo:

CAP. XXXV.

a) FALL MEISTARA STEFNIS.

Vm varit eftir Palker komo Slitungar ofan af landi til Oslóar. Ivar í Vik hafdi þá Oslóar syslo af hendi Hákonar Kónungs oc Jarls. Ivar oc Birki-beinar, oc bæjar menn oc Biskups menn foro ímóti Slitungom, oc hituz þeir við *c*) Fryfio, oc skutoz á yfir ána, þar fell meistari Stefnir af Biskops-mönnum, enn fáir menn adrir, enn mart var þ fárt, oc flydo þar menn, enn Slitungar líóp í bæinn, oc rænto mörgo. Þeir tóko lángskip er Bilkup

d) hitrazt, 81. bazh. Cod. Flar.

e) Þorberge ok Helgi, 42.

f) nær fjórtan etc. 47.

g) grafin, 81.

h) mart illþyði, 47. add.

a) add. 42.

b) Kvitt neckorn vm ferd. 81. Cod. Flar.

c) forlinn 42.

Dret. Herr Andreas blev og saaret i Kinden; i det samme kastede han sit Skjold, traak med venstre Haand Skjoldene fra Fienderne, thi han var en saare stærk Mand, og huggede, med sit gode Sværd Skarði i heire Haand, hver den ned der kom for ham. Arnbiøren gif drabelig frem og søgte ind mod Slittingernes Banner; der faldt Thorbiørn af Lumaland og Helge hans Broder og flere end 140 Mand. Alle de oberberne Slittinger flygtede; Bene selv undkom til liden Ere for sig. Thorbiørns og Helges Lig bleve jordede i Kirken; alle de øvrige Døde af Slittingernes Hær bleve nedgrævene paa Stedet hvor de vare faldne. Efter dette Nederlag vendte Bene sig oster til Marster, hvor han samlede Folk om sig til et nyt Forsøg. Herr Andreas og Arnbiørn skrev til Kong Hafon og Skule Jarl og bade dem skynde sig til Bigen, da Bener Hær vagede stærkt.

Kap. 35.

Mester Stefners Fald.

Om Vaaren efter Paaske kom Slittingerne ned fra Landet til Oslo. Ivar i Vik hadde dengang faaet Oslo-Syssel af Kong Hafon og Jarlen. Ivar med Birkebeenerne, Borgerne og Biskoppens Folk gif imod Slittingerne og traak dem ved Fryfse og skied de over Aaen paa hinanden. Der faldt Mester Stefner af Biskoppens Folk og nogle faa Andre, men mange bleve saarede og Borgerne flyede. Slittingerne styrede ind i Byen og plyndrede meget;

rem accepit; Andreas quoque in maxilla vulneratus est. Quo facto scutum abiecit; cumque ipse robustissimus esset, manu sinistra scuta hostibus extorsit, dextra vero, gladio omnium optimo Skard dicto, obvium quemque trucidavit. Arnbiornus omnia perrumpens vexillum Slittingorum aggredi allaboravit. Cæsus ibi est Thorbiornus de Lumalondis Helgiusque ejus frater, et plusquam CXL viri, caterique, qui ex Slittingis supererant, fugam capessivère. Benius non sine ignominia elapsus est. Funera Thorbiørni et Helgii in æde sacra deposita sunt; cætera vero in Slittingorum agmine ibi, ubi ceciderant, sunt sepulta. Sic victus Benius sylvas petiit meridionales, agmenque res novas moliturus cøgit. Andreas atque Arnbiornus Haconi Regi Comitique Skulio scripserunt, ut ad Vikiam properarent, cum Benius copiosum exercitum colligere satageret.

CAP. XXXV.

CADIT STEFNERUS.

Vere sequenti Slittingi a superioribus terræ tractibus Osloam tetenderunt. Ivarus de Vikia præsecuram Osloensem a Rege Hacone et Comite tum sibi commissam habuit. Iste Ivarus ac Birki-beini, cum oppidani, tum Episcopi asseclæ adversus Slittingos moverunt, et in eos ad Fryseyam inciderunt, atque super amnem jaculis se mutuo petierunt. Cecidit ibi ex episcopalibus Stefneus, paucique alii, sed vulnerati sunt plures. Fugerunt oppidani, tumque Slittingi in oppidum irruentes rapina indulserunt. Potiti sunt bellica

Episcopi

Biskup átti, oc nockor skip önnor, oc foro vt eftir firði; oc sva sudr í Viskina, oc rænto hvar sem þeir máto. Enn er þeir kvamo sudr vm *d*) Elfarbacka, lögdo þeir í hina eystrí kviflína. Askell lögmadr var pá í Lióðhúsfom, hann feck niósh af ferd Slitunga at þeir rænto vlda, hann skipar skvo oc reri vt or ánni oc atlar at banna þeim ránin. Þottiz vita at hann muódi egi lid skorta or herodom ef hann þyrfti, þar var med honom Junkherra Knútr, þeir lágo vid land vt ánni, þeim var sagt at langskip reri vpp eftir ánni, let lögmadr pá Junkherra Knút á land oc rann hann á skógin. Sidan renndi at þeim skip Slitunga, tók lögmadr oc hans menn á land upp vndan, enn Slitungar tóko skip hans oc landiald oc *e*) messo klædi oc marga adra goda gripi, oc foro sidan vt til sfasar, oc sva sudr á Halland, oc foro helldr óspakliga *f*).

get; de toge et Langskib som tilhorte Biskoppen og nogle andre Skibe, seilede ud af Fiorden og sønder til Vigen, og plyndrede overalt hvor de kunde. Da de kom sønder om Elobakken (Gothælven) lagde de ind i den østre Munding. Da Askell Lavmand som da var i Ledosu, fik Underretning om Slittingernes Ankomst og Plyndring, bemandede han et Skude og roede ud af Aæn for at hindre deres Plyndring; han troede tillige at han vilde faae Folk nok fra Herrederne, naar han behøvede dem. Junker Knud var med ham; de lagde til Land i Aæn, og da de der fik at vide at Langskibene roede op ad Aæn, lod Lavmanden Junker Knud sætte i Land, og han løb strax til Skoven. Siden, da Slittingernes Skibe roede løs paa dem, flyede Lavmanden og hans Folk op i Land. Slittingerne toge hans Skib, Landstet, Messeklæder og mange andre dyrebare Sager, gif derpaa til Soes sønder til Halsland og øvede megen Vold.

CAP. XXXVI.

a) ER BIRKIBEINIR TÓKO SKIP SLITTUNGA.

Birkibeinir þeir er í Vikinni voro spurdo hvar Slittingar höfduzt at, oc *b*) stucko þeir á skip sín, oc foro sudr at leita þeirra. Þar voro þessir Sveitar höfdingjar, Guthormr Gunnafsn, Lodinn Pálsfn, *c*) Hallvarðr Bratti, Ivar Utvik, Karl Svangi; þar voro oc Baglar Andres oc Arnbjörn. Ok er þeir komo sudr í Viskina, spurdo þeir at Slitungar höfdo farir sudr til Hallandz, foro þeir sudr eftir þeim

Kap. 36.

Birkebeenerne toge Slittingernes Skibe.

Da Birkebeenerne i Vigen spurgte Slittingernes Færd, gif de ombord paa deres Skibe og seilede sønder paa for at søge dem. Besalingsmændene vare: Guttorm Gunnafson, Lobinn Paulsøn, Halvard Bratte, Ivar Utvik og Karl Svange; af Baglerne vare der Andreas og Arnbjörn. Da de kom sønder til Vigen, hørte de at Slittingerne vare dragne til Halland; de seilede affed efter dem og traf dem

d) Elfar qvifler, 81. Cod. Flat.

e) messo fænt, 42, 47. Cod. Flat.

f) Menn lögmanz icitodo lengi sveinsfins Knúts ádr þeir findi hann, *add.* 81.

a) *add.* 42.

b) Higo, 81. Cod. Flat.

c) Lodinn Gunnafson or Vlk, *add.* 42, 47.

Episcopi et quibusdam aliis navibus. Excurrerunt secundum sinum ad partes Vikiæ meridionales, omniaque prædando infestaverunt, atque ad Gothælvim delati, ad ostium ejus orientale adpulerunt. Erant tunc Liódhusia nomophylax Askellus. Is ubi de Slittingorum adventu et prædandi atrocitate edocuit est, phæselum adornat, et ex ane enavigat, eorum prædationes impediturus. Sperabat, milites ex præfæctis sibi, si opus esset, haud defore. Ille in anni prope terram dispositus, juvenemque Canutum secum habens, accepit, navem bellicam secundum annem remigare. Canutum itaque in terram exposuit, qui ad sylvam fugit. Dein petente ipsos Slittingorum navi, nomophylax suique in terram fuga elapsi sunt. Verum Slittingi navi, tentorio terrestri, stola liturgica multisque cimeliis potiti, dein vela ad Hallandiam dederunt, nec a rapinis scilicet temperarunt.

CAP. XXXVI.

BIRKIBEINI SLITTUNGORUM NAVES CAPIUNT.

Birkibeini, qui in Vikia erant, certiores facti de Slittingorum conaminibus, cito conscensis suis navibus meridiem versus tetenderunt, eos petiituri. Erant hi agminum duces: Guthormus Gunnari, Lodinus Paulli, Halvardus Bratte, Ivarus Utvik, Carolus Soange. Aderant quoque Bagli Andreas et Arnbjörnus. Cum ad meridionalia Vikiæ venerant, vespicerunt, Slittingos ad Hallandiam cursum direxisse. Eos ergo

þeim oc hitto þá þar sem heitir Bardasíórd. Fundo Slittingar eigi fyrr til enn skipin rendo fyrir höfnina. Toko þeir þá vppá land oc flydo vndan, enn Birkibeinir toko skip þeirra, oc allt þat á var enn fengo ecki af mönnum.

CAP. XXXVII.

a) ANDLÁT HERRA ANDRES.

Herra Andres lagdiz síúkr litlo sídarr oc opnadiz fúr þat er hann feck á Gunnarsbæ, tok þá at svella oc þrvna. Ok er hann kenndi at miök leid at honom, let hann gera bref oc sendi til Skvla Jarls, oc voro þar á vingiarnlig orð sem þeir höfdo ádr talat. Hann sendi Jarli sverðit Skardan oc skióld gull-lagdan. Litlo sídan andadiz herra Andres, var lík hans flutt til Oslóar, oc iardat í Hallvards Kirkio. Hann var miök harmdaudi b).

CAP. XXXVIII.

a) FRA SÆMUNDI JONSSYNI ER HANN GERDI B) NORRÆNUM MÖNNOM ÚFRID.

Vetr þann er Slitungar voro í Víkinni, sat Hákon Konungr í Biörgvin, þessi var hinn fyrsti vetr Konungsdoms hans. Átr vm sýmarit, var þat tíðinda á Íslandi, at Sæmundr Jonsfyn í Odda gerdi Norrænum mönnum ófrid á Eyrom. Hann fór at þeim med nockvr fim hundrut manna, oc tók fyri þeim þriú hundrut hundrada vadmála, oc fann þat til saka at Páll fyn hans hafði tynzt ádr vm vetrinn b) fyri Stadi. Þá tyndiz Aslacr Hauksfyn, oc nockvr

a) add. 42.

b) í Víkinni, add. 47.

a) add. 42. Aufrænum 47.

b) norðr add. 47.

ergo persecuti in sinu Bardasíord dicto offenderunt; nec prius id Slittingi animadverterunt, quam navis in portum incurreret. Itaque in terram excedentes, in fuga salutem quasivere. Birkibeini ipsam navem, sed vectorum nullos ceperunt.

CAP. XXXVII.

MORS ANDREÆ.

Brevi post æger decubuit Andreas, recrudescente et in tumorem erumpente vulnere, quod Gunnarsbæa acceperat. Ubi morti se proximum animadvertisit, literas conficiendas Comitique Skulio mittendas curavit, teneræ, quam antea passus fuerant, amicitiæ indices. Misit Comiti gladium Skardam clypeumque. Obiit paullo post Andreas, funusque ejus Osloam translatum est, et in æde Hallvardi depositum. Multis ille flebilis occidit.

CAP. XXXVIII.

SÆMUNDUS JONÆ NORVEGOS INFESTAT.

Hieme, qua Slittingi in Vikia erant, prima quidem imperii Haconis, Bergis Rex morabatur. Æstate præcedente rumor in Islandia percrebuerat, Sæmundum Jonæ Oddensem Norvegos in Eyrvi infestare. Aggressus ille eos erat cum quingentis fere viris, iisque trecentas panni crassioris centurias ademit. Caussabatur, quod filius suus hieme superiori ante Stadus undis morsus perierat, una cum Aslako Hauki f. et sex aut septem

dem í Bardasíord. Slittingerne mærkede inter til dem for Skibene vare lige uden for Havnen, hvor-paa de skyndte sig í Land oc toge Flugten. Birkibeenerne toge da deres Skibe med alt hvad de hadde inde, men fik ingen af Mandflabet.

Kap. 37.

Herr Andreas's Død.

Herr Andreas blev kort efter syg, i det at Saa-ret som han fik ved Gunnarsbæ brod op paa ny og bølgede. Da han mærkede, at hans Endeligt nærmede sig, lod han skrive Breve til Skule Jarl, med Uttringer af det Venflab, de tilforn havde indgaaet; tilfuge sendte han Jarlen Sverdet Skardi og et guldbeslaet Skiold. Kort efter døde Herr Andreas; hans Liig blev ført til Oslo og jordet í Hallvardskirken; mange sørgede over hans Død.

Kap. 38.

Om den Ufred som Sæmund Jonsen øvede mod de Norske.

Den Vinter da Slittingerne vare í Vigen, den første af Kong Hákon's Regiering, sad han í Bergen. Sommeren tilforn handtes det í Ísland, at Sæmund Jonsøn paa Odda øvede Vold mod Nordmændene paa Dre, í det han oberfaldt dem med omtrent 500 Mand, og fratog dem fem hundrede Hundreder af Badmel. Som Grund hertil anførte han, at hans Son Paul Vinteren tilforn var forgaaet ved Stat tilligemed Aslacr Hauksøn og sex eller syv Skibe,

noekvr sex skip eda síau. Enn Sæmund pottiz spurt hafa, at Biorgvinar menn höfdo gert honum únadir, oc hefdi hann af því norðr farit enn eigi af fyfji sinni. Margan annan vfrid gerdo þá Oddave-riar c) Norranom mönnon.

Stíbe, og det, som Sæmund hadde spurgt, forði han ved Bergens Borgeres Drillerier var bleven foraarfaget at drage med efter, som han ellers ikke hadde havt lyst til. Oddaboerne tilfoiede de Norske desuden megen anden Ulsæmpe.

CAP. XXXIX.

a) VIDTAL KONUNGS OK ERKIBISKVPS.

Hakon Konungr oc Skvli Jarl byggo ferd sína vm varit norðr í Þrándheim, oc komo til þariarins halfom manadi fyrri b) Páska. Ecki var hrlngt fyrri þeim oc enga Processio villdi Erkibiskup láta gera móti Konungi. Enn þótt þeir mættiz veitti hann enga blfdo Konungi, enn Jarl oc Erkibiskup fundvz íafnan, oc var med þeim hin mesta blfda, oc þá er Jarl var í Kristzkirkio var honom veit höfdinglig tign. c) Þálm sunnodag voro þeir badir Konungr oc Jarl í Kristzkirkio oc sátu í háfæti, oc var d) Konungi engi tign veitt. Oc er þeir voro leiddir til altaris at ofra, þá e) villdi Erkibiskup eigi taka vid ofri Konungins, lagdi Konungr ofrit ú altarit, oc geck vtur til síns fætis. f) Birkebeinom potti ger svívirðing til sín oc Konungs. g) Lielo sídar hófdo þeir stefno í Erkibiskups gardi, oc spurdi Konungr Erkibiskup hveria sauk hann gæfi honom er hann villdi eigi veita honom Konungliga tign. Erkibiskup segir sva. Þetta er eigi mins eins ráð, helldr allra var biskvpanna, oc h) fleiri anna-

Kap. 39.

Kongens og Erkebispens Samtale.

Kong Hafon og Skule Jarl lavede sig om Baaren til at reise nord til Thronbhem og ankom til Nidaros fiorten Dage før Vaafse. Der blev ikke ringet ved deres Ankomst og Erkebispens vilde ikke modtage Kongen med Procession. Naar de kom sammen, var han ikke venlig i sin Opførsel mod Kongen, men Jarlen og Erkebispens besøgte hinanden jævnlig og viste hinanden megen Venlighed, og naar Jarlen kom i Kristkirken, nød han Ære som Høvding. Palmesøndag vare Kongen og Jarlen i Kristkirken og sad begge i Høisædet, men uden at der blev vist Kongen nogen Ære, og da de bleve ferte til Altaret, for at ofre, vilde Erkebispens ikke tage mod Kongens Offer, hvorfor denne lagde det paa Altaret og gif til sit Sæde; men Birkebeenerne ansaae dette for en Skam der blev tilføiet baade dem og Kongen. Kort efter da der blev holdt et Møde i Erkebispegaarden, spurgte Kongen Erkebispens, hvad han havde imod ham, siden han ikke vilde bevise ham Kongelig Ære. Erkebispens svarede: "Det er ikke jeg ene Skyld i, men alle de øvrige Bisper og mange

c) Kaupmönnon. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Pálmsunnudag.

c) Palmesdag, 42.

d) þá hvarigom þeirra nein tign veitt. 42. 81. Cod. Flat.

e) Ineriz eigi Erkibiskup á móti Kóngi ok eigi villdi etc. 47. Cod. Flat.

f) Birkebeinar vero þá síolordari vm enn ádr at þeim þótti sín svívirðing einkil allz koftrar, 81. Cod. Flat.

g) Um morgynin efter spurdi Kóngur etc. 42.

h) ok þeir ero sumir innan hídard, 42. Cod. Flat.

septem navibus. Videbatur quoque Sæmundus sibi animadvertisse, quod Bergenses ipsum ludibrio habuissent. Qua ratione inductus magis, quam quod iter placeret, ad septentrionalia tetenderat. Multas quoque alias similitates Oddenses in Norvegos exercuerant.

CAP. XXXIX.

REGIS ATQUE ARCHIEPISCOPI COLLOQUIUM.

Vere Rex Hacon Comesque Skulius ad iter Thrandiam versus suscipiendum se accinxere, et dimidio ante pascha mense metropolin attigerunt. Verum vetuerat Archiepiscopus, ne vel campanarum sonitu vel solenni ulla deductione Rex exciperetur. Ubi conveniebant, nullam ille Regi comitatem exhibuit; Comes contra et Archiepiscopus frequenter se inviscebant, et quando Comes in æde Christi erat, principales ei honores præstabantur. Die palmarum solenni erant in illa æde Rex Comesque, in supremis subselliis sedentes, verum Regi honor regius non est præstitus. Cumque ad altare ducti erant ad sacrum donum offerendum, Regis fertum accipere Archiepiscopus detreclavit. Rex itaque, deposito in altari fertu, suam sedem repetiit. Hac re sibi non minus quam Regi ignominiam illatam Birkebeini censebant. Tempore brevi interjecto conventus in aula Archiepiscopali indictus est. Quasivit Rex ab Archiepiscopo, quid ille causandum haberet, curni Regius ipsi præstaret honores. Respondit ille: hoc non meum solius, sed omnium Episcoporum et complurium alio-

ra, finnom ver þat til at ver hofom heyrð nockorn
 a) þata af, hvart þú se, son Konungs edr eigi. Kon-
 ungr svarar. Eigi var þetta ollom biskvpm at
 kenna, oc fám k) minom monnom; l) af þeim er
 þetta komit er mer vilddo nidra enn sialfa sik til
 míns fodorarfs draga. Þegar ver erom sannfrodir
 at þessu, segir Erkebiskvp, er ver efumz nv í, skvlo
 ver veita þer alla tign, er ver megom. Skvli Jarl
 þagðt hía. Þessi stefno lauk sva at efsir ym sumarit
 skvlyði kóma til Biörgvinar Hacon Konungr, oc
 Skvli Jarl, Erkebiskvp, m) Liodbiskvpar, lendir
 menn oc lögmennc oc allt hit beza mannaval, skvly-
 di þá gera af þessu mali þat sem likaz þætti. Dag-
 finnr bóndi var þá næftr Konungr ym allaráða gerð.
 Erkebiskvp n) bad at Dagfinnr skvlyði finna hann ley-
 niliga, oc mælti sva: Gudi er þat kunnigt at ek
 vil giarna vera vin Konungs, oc eigi veri þessir lu-
 tir taladir sem nú ero ef ek redi. Enn þoskalltu þat
 ráða Konungi, at hann taki þessu vel, oc beri þo-
 linmodliga fyrri Gudz sakir, þvlat sva segir mer
 hugr ym, at þetta verði honom meftr til fámðar oc
 virðingar, enn þeim til vanvirðingar er honom
 hyggiaz nidra í þessu.

CAP. XL.

a) RÁDAGERD YM SKÍRSLOR KÓNUNGS.

Hakon Konungr oc Jarl dvalduzt lengi í þránd-
 heimí ym varit, enn er sumradi þiogvz þeir nor-
 dan oc foro til Biörgvinar sem ætlat var. Enn er
 þeir

"mange flere; og Hafsagen bertil er et udspredt
 "dygte, at det er uvisst om Du er Kongens Son
 "eller ikke.. Kongen sagde: "Dette kan ikke tilfri-
 "ves alle Bisperne og kun faa af mine Mend,
 "men snarere saadanne som vilde nedtrykke mig og
 "trække min Fædrearsb til sig.. "Saasnar vi have
 "faaet Bished om det., saarede Erkebisen, "hvorom
 "vi endnu tvivle, skulde vi bevise dig al muelig
 "Vre.. Skule Jarl stod hos og taug. Endelig
 blev der aftalt paa dette Møde: at næste Sommer
 skulde Kong Hafon og Skule Jarl, Erkebisen,
 Lydbisperne, Lehnsmændene, Laugmændene, og
 forresten de betydeligste Ffolk i Riget komme sammen
 i Bergen og afgjøre denne Sag efter beste Skion-
 nende. Alle Raadslagninger var Dagfind Bonde
 den vigtigste næstefter Kongen. Erkebisen bad
 Dagfind hemmeligen komme til sig, og sagde: "Gud
 "veed, hvor gierne jeg vilde være Kongens Ven,
 "og denne Sag var adbrig bleven bragt paa Bane,
 "dersom jeg havde maattet raade. Dog maae Du
 "raade Kongen at han finder sig deri og bærer det
 "med Taalmodighed for Guds Skyld, thi det ahner
 "mig, at det vil falde ud til Vre og Berømmelse
 "for ham og til Vanære for dem, som tanke herved at
 "nedtrykke ham..

Kap. 40.

Raadslagning om Kongens Henselse.

Kong Hakon og Jarlen opholdt sig det Foraar
 i Thronstien, men da Sommeren kom, gjordte de
 sig reede og droge til Bergen efter Aftale. Da de
 kom

j) fra 4. 47. ymt. Cod. Flst.

k) monnom innan hlrðar. Cod. Flst.

l) mun þetta enn komit unðan tungorðom þeirra er minn fauder arf vilia vandr sig draga. 81.

m) hljóðbikupar 81, lydbikupar. Cod. Flst.

n) fann Dagfinn etc. 42.

o) add. 42. Greinir milli Kónigs ok Jarls. Cod. Flst.

rum consilium est. Causa est, quod ad aures nostras incertus rumor pervenit, de Tuis, ut filii Regii, na-
 talibus, dubia nonnullos fovere. Tum Rex: id non omnibus, inquit, Episcopis adscribendum, & meorum
 modo paucis, qui me deprimere, meumque patrimonium ad se derivare volunt. Subiecit Archiepiscopus:
 "Ubi ad liquidum perductum fuerit id, de quo nunc dubitamus, omnem, quem possumus, honorem tibi præ-
 stabimus. Hec Skulius Comes tacitus auscultavit; finitusque est coetus ita, ut ætate sequente Bergas
 convenirent, Rex Hacon Comesque Skulius, Archiepiscopus, episcopi suffraganei, præfelli ac nomophyla-
 ces, aliorumque virorum lectissimi quique, tumque consilium, quod maxime consentaneum visum esset, ca-
 peretur. Dagfinnus Colonus Regi in omnibus deliberationibus proximus erat. Eum Archiepiscopus clancu-
 lum ad se vocatum sic affatus est: Consicium habeo Deum, quod Regis amicitiam libenter amplectar, nec,
 si mihi obsecundatum fuisset, ad has conditiones ventum foret. Actor interim esto Regi, ut hæc aquo
 ferat animo, Deique causa patienter toleret; prasagio enim, hoc ipsi multo honori dignitatique fore, mul-
 toque ipsis dedecori, qui ipsum deprimere volunt.

CAP. XL.

CONSULTATIO DE REGIS LUSTRATIONE.

Vere Rex Hacon Comesque Nidarosia morabantur; at ineunte ætate a septentrione tendentes Bergas ex
 com-

þeir komo til bæjar, vrdo margar greinir millom þeirra, oc gengo Birkebeinir miök í sveitir. *b)* Enn þá var sem fyrr at sá hafdi folk fleirra er féit átti meira. *c)* Konungs menn geymdo hans vel oc leto *d)* huern dag fylgia honom XII menn *e)* vapanada, vm þá fram sem vandi var til. Ok er áleid svmarit *f)* kom Erkebiskvp nordan til Biörgvínar oc adrir biskvpar allir, oc lendir menn, oc allir adrir þeir sem þannig voro nefndir. Voro biskvpannir ísáfan á tali við Jarl, enn lit við Konunginn.

CAP. XLI.

a) TALAT'UM JÁRNBURD.

Einn dag er Konungur var á tali við ráð sit, komo þar fendingmenn Erkebiskvps oc Jarls, Havardr biskvp af Biörgvín oc Meistarí Biarni or Þrandheimi, oc segja sva: Erkebiskvp oc Skvli Jarl bado ydr þess herra, at Jarnburdr sá er bodinn var af ydvari hendi þat var er þer vorot kosnir til ríkis skyllidi fram koma nú, til þess at þeirra sagn se ónytt er adr hafa nokcorn efa á vm ydrar faderni. Nú ef þer villit sva gort hafa, oc þer Gud ydr gott vitni vm þetta mál, þá vilja þeir ydr tigna sem sinn sánnann herra, oc veita ydr alla *b)* Konungliga virding. Konungur svarar sva: Ek veit eigi hvart mer þickir því kaupandi tigna ydar at ganga undir nokkora afarkosti. Enn lendirmenn oc ráðgjafar ræddo miök misíafnt vm þetta mál *c)*. Ok vm morgininn eftir

kom til Byen, reisfe sig megen Þoedragt inneslem dem, oc Birkebeenerne dechte sig í forskiellige Partier, men det gif da som det pleier at den som hadde fleest Þenge, sit ogfaa fleest Gøll. Kongens Mand passede vel paa ham og lode ham daglig følge af tolv Bevæbnede flere end sædvanlig. Hen paa Sommeren kom Erkebispfen og alle de øvrige Bisper til Bergen, tilligemed Lehnsmændene og alle de øvrige som vare tilfagte. Bisperne talde ofte med Jarlen, men kun sielden med Kongen.

Kap. 41.

Handlen om Jernbyrd.

En Dag da Kongen holdt Samtale med sit Raad, kom Erkebispens og Jarlens Affendinge, Bisfop Havard af Bergen og Mester Biarne fra Thronshiem og sagde: "Erkebispfen og Skule Jarl bede Eder, Herre! at den Jernbyrd som I tilbød det Joraar I blev valgt til Riget, nu maae gaee for sig, paa det at deres Foregibende, som endnu bare nogen Tvivl om Eders fædrene Herkomst, maa worde giendrevet. Vilde I nu høre det, og Gud lader det lykkes for Eder, da vilde de agte Eder for deres sande Herre, og bevise Eder af Kongelig Ære.. Kongen svarede: "jeg veed ikke om det er værdt for mig at lobe Eresbeviidning af Eder paa sva haarde Billaar.. Lehnsmændene og Naaderne vare af forskiellig Mening herom. Morgen

b) Enn er lendir menn komo, þá voro þeir flestir er at steroz med óðrom hverom Konungi edr Jarli. *add.* 81.

c) Birkebeinir getto Konungs med mikilli varhygd. sva át þeir foro át í Kongsgærd med fúetom finom at sofa. Andres Skjalldarbænd ok Vegardr Veradarr leto huern dag fylgia etc. 81. Cod. Flat.

d) dag ok nótt. 42.

e) alvapanada 42. 47.

f) Komo allir Biskupar til bæjarins. Guthormr Erkebiskop. Nikolas Biskup. Heinrik Biskup af Stafangri. Ífar Biskup af Hamri. Biarni Biskup af Orkneyiom ok margir adrir, lærdir menn, ok laugmenn ok allir innir bezto menn í landino, ok hinir bezto bóndr. 42.

47. Cod. Flat.

a) *add.* 81.

b) hverfku 42.

c) Enn þær lykkit fello á, at vm morgininn eftir skyllidi þeir finnaz. 81. Cod. Flat.

compacto profecti sunt. Ubi ad urbem ventum, multa inter eos fuere dissidia. Birkibeini in varias factiones discesserunt; acciditque hic, quod antea fieri solebat, ut, qui plus pecuniæ haberet, plures idem sectatores acciperet. Regi additi cum bene servabant, curabantque, ut XII pluribus quam solitus erat, stipendia quotidie procederet. Sub ætatis finem Archiepiscopus caterique Episcopi, uti quoque præfecti omnesque ad hunc conventum citati, adfuerunt. Episcopi crebra cum Comite, varia cum Rege colloquia miscebant.

CAP. XLI.

DELIBERATIO DE ORDALIO.

Rege aliquando cum suis Consiliariis deliberante, legati Archiepiscopi Comitisque venire, Havardus nempe Episcopus Bergensis, atque Magister Biarnius ex Nidarosia. Illi hæc vetulerunt: Rogant Te, Domine, Archiepiscopus Comesque Skulius, ut locum nunc habeat ordalium, a Te, cum Rex creabaris, oblatum; quo irrita reddantur eorum dubia, qui de gente Tua paterna ambigunt. Hoc si annueris, sique Deus bonum Tibi testimonium dederit, honorem tibi, ceu Domino suo legitimo, omnemque Regiam dignitatem tribuent.. Respondit Rex: nescio, num mihi lubeat istum a vobis honorem tam duris conditionibus redimere. Divisæ erant præfectorum et consiliariorum de hac re sententia. Mane sequenti convenerunt Rex

efir funduz þeir *d*) allir Konungr oc Jarl oc Erki-
biskup, oc adrir höfðingjar, oc tolodo þetta mál.
Dagfinnr bóndi mælti þá. Varla mano dæmi til-
finnaz at bonda synir oc kotkarla skvli gera Ein-
valldskonungi slíka afarkosti vfridarlaust oc praung-
va honom til lárnburdar síðan er han var Konungr
ger yfir allt landit, oc allir menn honom eida svari,
oc æta ec þickia ofslitlo verra at bera ecki iárn ne-
ma þeim kallt er hans ovinir ero, oc láta Gud skipta
millom hans oc ovina hans, sem hann skipti medal
Sverris Konungs oc hans mófödomanna.

CAP. XLII.

a) AF TÖLO HAKONAR KONUNGS.

Síðan mælti Kónungr. Þat er víst satt Dagfinnr
bondi at þetta mundi víst þickia mikill afarkoftr
mörgum Konungi at taka nú iárnburd á hendr ser
eftr *b*) tekit ríki, enn þá er ek baud þat af minni
hendi *c*) var því ollo nidrdreipit, oc voro þeir hi-
nir somo er því völdo oc þessu nv, voro þeir þá
vid hinn sama godvillia sem erv þeir. Krúnigt var
þat oc ollom monnom þeim er þa voro med Inga
Konungi er ec oc modir mín komvyn fyrsta sinni til
hans norðr til Þrándheims, oc sva er hon fann Hak-
kon Jarl, baud hon af sinni hendi þessár saumo
skstrol fram fara, ef þeim veri nokkur mistrunadr
á mino máli, enn þeir villdo med engo móti hey-
ra *d*). Jafnan mælti Hakon Jarl morgom mon-
nom áheyrandi at þeir brædr sáti í minom fodor-
arfi. Nú skolom ver þetta þo eigi til afarkosta vir-
da,

a) í Skráðhúfi 42. 47. Cod. Flar.

a) add. 81.

b) fladfest. Cod. Flar.

c) ok modir mín var ok eigi sárlíga þa til Konungs tekinn Enn var, etc. 81. Cod. Flar.

d) Ok Hákon Jarl quod fer slíkt allt ádr kunnigt, add. 47. 81.

nen efter kom Kongen, Jarlen, Erkebispun og de
ovrige Hovdinge sammen og talte om denne Sag.
Dagfinn Bonde sagde: "Næppe sig findes Exempel
"paa, at Bønderfæller og Torpere have forelagt en
"Enevalds Konge slige haarde Vilkaar, som han
"med det gode Skulde antage, og have vilbet tvinge
"ham til Jernbyrd, efterat han var valgt til Konge
"over heele Landet og alle have sooret ham Eed; thi
"tylkes det mig ikke saa upasseligt, at Vi ogsaa bære
"Jern, nemlig kolstr imod hans Fiender og lade Gud
"Kiste mellem ham og dem, som han Kistede mellem
"Kong Sverre og hans Modstandere.

Kap. 42.

Kong Hakons Tale.

Deryaa talte Kongen saaledes: "Sandt er det
"Dagfinn Bonde at mangen Konge vilde vist ansee
"det for et ubilligt Forlangende, at han skulde under-
"kaste sig Jernbyrd, efterat have modtaget Riget.
"Da jeg tilbød det paa mine Begne, blev det aflaaet
"et af de samme som nu forlange det, og som den-
"gang vare sigesaa velsindede som nu. Det er og
"bitterligt for alle dem som dengang vare hos Kong
"Junge, at da Jeg og min Moder første Gang kom
"til ham nord til Thronstuen, og hun traf Hakon
"Jarl, tilbød hun Jernbyrd, dersom de havde nogen
"Mistroe til min Fødsel; men da vilde de intet høre
"derom, og Hakon Jarl sagde ofte i manges Paahør,
"at han og hans Broder sad inde med min Fæderne-
"arv. Dog skulde vi ikke ansee dette for noget
"haardt

*et Comes atque Archiepiscopus omnesque optimates, de eadem disputaturi. Dagfinnus colonus sic fatus est: Vix exemplum invenietur, quod rusticorum filii nihilique homines, Regi alicui monarchæ, nemine ob-
stante, tam duras condiciones proposuerint, eumque, ex quo Rex totius regionis creatus fuerit, omnesque ei
fidem jurati addixerint, ad ordalium coegerint. Convenientius videtur, nos ferrum, frigidum videlicet,
adversus ejus inimicos gerere, Deoque judicium eum inter et hostes ejus relinquere, uti ille litem inter Sver-
rerum et ejus adversarios secavit.*

CAP. XLII.

REGIS HAKONIS ORATIO.

*Tum Rex: recte, inquit, Dagfinne colone, mones, nulli non Regi durum visum iri post regnum accep-
tum ad ordalium adigi. Cum ultro id offerebam, repudiatum fuit, et quidem ab iisdem, qui nunc has tur-
bas excitant. Eodem scilicet in me, quo nunc, erant animo. Nota res est omnibus, qui tunc cum Rege
Ingio erant, quod, cum mater mea me primum deduceret Nidarosiam ad Ingium, cumque in Haconem Comi-
tem ibi incideret, obtulit illa, se hanc ordalii explorationem subituram, si ullum de mea causa dubium su-
peresse videretur; verum ista surdis tui quidem auribus accipiebantur. Fassus sapius est Comes Hacon
multis audientibus, se fratremque meo frui patrimonio. Verum tamen ne hæc quidem conditio mihi nimis*

da, þvíat þenna járnburd vil ek gjarla láta fram fara, þegnom minom til fæmdar. Sá lutr gengr oc annar til, at margir menn mego þat hyggja at þa se því vndan dregit, at ver sialfir hafim nockorn efa á vm vart faderni. Enn þessi er hinn þripi lutr, er til berr at ek em vrvgr vm þann domandann er þetta mál er vndir skoit, er allðri brázt nockvrom til rettinda siuna, oc hann ottaz ongan látt at segja, geng ek því sva gladdiga vndir hans rettdæmi d).

"haardt Vilkaar, toertimod vil jeg være redebon til "at lade denne Jernbyrd skee, saaled til Være for "mine Mænd, som fordi mange, om den blev næg- "tet, kunde troe jeg unddrog mig selv for den, af "Mistvibel om min Fædrene-Herkomst, og endelig af "Tillid til den Dommer hœm denne Sag overgives "til, der aldrig skildte nogen ved sin Nær og ikke fryg- "ter for at sige Sandhed; hans retsfærdige Dom un- "derkaster jeg mig med frit Mod...

CAP. XLIII.

a) HER FASTAR KONUNGSMODIR TIL JÁRNS.

Éstir þessi stefno geck Konungsmodir til kirkiu oc fastadi til Járn. Þessir menn fóstodo med henni, Sigurð Konungsfrændi, Dagfinnr bóndi, Andreas Skialldarband, oc enn fleiri adrir, b) enn tólf menn voro fengnir til at gæta vtan kirkiunnar c), at eigi kvæmi vmspillendr til. Skvi Jarl var miclo blidaztr þá daga til Konungs, enn eigi vissu menn hvat því völdi.

CAP. XLIV.

a) FRÁ SIGORDI OK VELOM HANS.

Sá madr var med Jarli er Sigar het b) vitr madr oc menatr vel c), oc letz vera vin Koaungs mikill. d) Hann geck til Dagfinns bónda Odans dag adr enn iárnit

Kap. 43.

Kongens Moder faster til Jernbyrd.

Efter dette Stræve gif Kongsmoderen til Kirke og fastede til Jernbyrden. Med hende fastede Sigurd Kongesfænde, Dagfinn Bønde, Andreas Skialdarband og andre flere; og tolv Mænd bleve beskikkede til at holde Vagt uden for Kirken, at ingen skulde komme til at giere nogen Forsang. Skule Jarl var i de Dage meget venligere mod Kongen end ellers, uden at nogen vidste Aarsagen dertil.

Kap. 44.

Om Sigurd og hans Rancker.

Hos Jarlen var en Mand ved Naan Sigar, han besad Forsmand og mange Færdigheder og syntes at være Kongen meget hengiven. Onsdagen før Jernbyrden skulde gaæ for sig, gif han til Dagfinn Bønde

e) þetta eirende vottodo (rómodo 47) allir vel er vid voro. Cod. Flar.

b) bæði lærdir ok leikir, add. Cod. Flar.

c) bæði nætor ok daga, add. 41. 47. 81. Cod. Flar.

a) add. 42.

b) hann var vitr madr, velhgr ok rádgætr. 81. mart kunnandi ok vitr til rádgætr. Cod. Flar.

c) hann var ettradr af Brabranz. 42. Brabant. 81. Cod. Flar.

d) add. 42.

d) Hann geck einn myrgin snemma til Dagfins, ok kallar hann 4 eintal; þat var Odinsdag etc. 47. 81. Cod. Flar.

duca videbitur. Ordalium hoc fieri patitur primum vivorum meorum in gratiam. Dein, quia multi forte suspicabuntur, me istud tentamen subterfugere, quia de genere meo paterno sum incertus. Tertia ratio est, quod iudicio prorsus confido, cui hæc causa subicitur. Illud neminem unquam jure suo defraudavit, nec verum ulli dicere recusat. Ideo causam meam ejus arbitrio letus committo.

CAP. XLIII.

MATER REGIA JEJUNIO SE AD ORDALIUM PRÆPARAT.

Finito hoc colloquio mater Regia ædem sacram adiit ad ferrum gestandum jejunio se preparatura, cumque eã viri sequentes: Sigurdus Regis affinis, Dagfinnus Colonus, Andreas Skialdurbrand pluresque alii; constitutique sunt duodecem viri ad custodiam extra templum habendam, nequid impostura admisceretur. Comes Skulius istis diebus valde comis in Regem erat, nemine, cur id fieret, sciente.

CAP. XLIV.

DE SIGURDO EÞÛSQUE ASTU.

Erat cum Comite vir nomine Sigarus, vir callidus versutusque, qui Regi amicissimum se ferebat. Ille Dagfinnum Colonum die Mercurii ordalium præcedente hoc adiit alloquio: Scio vos de vestra causa valde sol-

járnit skyldi bera, oc mælti. Veit ec at þer erft hvglúkir mikk of ydart mál, enn med því at ek vil Konungin gott, þá vil ek fá til eina list pá er ecki skal til skada. Ek hef þat eit gras ef ek rid því á hönd Konungsmodor at ecki skal saka, ok hon skal oroggliga bera mega þetta járn oc skir verda. Dagfinnr bóndi svarar, Gvd þacki þer fannan godvillia, e) þv er vitr madr, edr hvar vex þetta gras er sva f) mikinn kraft hefir med fer. Sigar svarar: Þetta grás vex á þinvm húsfom i g) Biðrgvin oc kvers annars. Dagfinnr svarar, Engi hlif edr lakning skvlo ver til þessa hafa, nema þar einn er Jesus Krístr vill gera vid sinni mískvnn h), enn þv far í brott med skrvn þitt, oc skaltv fara vanda ferd, ef þv mælr þetta oftarr. Dagfinnr bóndi f) bad Konungsmodvr þess, er Sigar kvæmi, at hon trydi honom eigi, kvazt þat víst vita at hann fer fannliga med fals oc svik.

Bonde og sagde: "jeg veed at I ere meget bekymrede over Ederis Anliggender; men da jeg under Kongen godt, saa vil jeg aabenbare Eder et Kunstgreb som ikke kan skade. Jeg fiender en Urte, naar jeg smor den paa Kongsmoderens Haand, kan I ikke skade hende, saa hun kan trygt bære Jernet og blebe uskadt." Dagfind Bonde svarede: "Gud lovsne Dig for Din Belovislie, Du est en klog Mand; men hoor voger den Urte som er saa kraeftig?." Sigar svarede: "den voger paa Dit og paa hoer Mandes Huus her i Bergen." Derpaa sagde Dagfind: "Intet Beskiærmedesmiddel og ingen Lagedom skulde vi bruge herimod, uden den som Jesus Christus af sin Miskundhed vil forunde Os. Naar Dig berfor bort med Din Sqaalder, kommer Du oftere dermed, vil det gaee Dig ilde." Dagfind Bonde bad Kongsmoderen ikke troe Sigar, dersom han skulde komme til hende, da han var sikker paa at han foer med Svig og Rænker.

CAP. XLV.

a) INGA KÖNUNGSMODIR BER JÁRN.

b) Vm daginn esfir e) Prima, bar Konungsmodir Járn d) oc for þat et bezta til vegar. Þar var vid Konung oc Eikibiskvp oc adrir landzhöfðingjar, þar var oc Jarl af Orkneyiom. Enn þann dag er höndina skyldi leysfa, var Konungin sagt, at Jarlsmenn neckorir e) myndu bera vapn vm daginn leynliga, ok af því baud Konungur Joni Stál; Gvthor-

Kap. 45.

Inga Königsmoder bare Jernet.

Den bedste Dag esfer Brimsfang bar Königsmoderen Jernet og gif alt til paa bedste Maade; nærværende vare Kongen, Erkebispn og andre Landshevdinge, samt Jarlen af Orkneyerne. Den Dag da Bindet skulde tages fra Haanden, sik Kongen at vide at nogle af Jarlens Folk vilde komme beovæbnde, og befalede derfor Jon Staal, Gut-

- e) þu munt vera kynsamer madr. 47. f) mikla nátturu 42. g) her í borginni. 42.
 h) med árnadar ordi gudz módr Marie, ok hins Helga Olafs Kónungs, ok sekkar Sunnitte, ok allra gudz heilagra manna. *edd.* 42. 47. 81. Cod. Flat.
 i) for þá til Kónungsmódr (ok þeirra manna er hía henni voro 42) ok mælti vil hana leynliga, ef Sigordr kemr her ok býdr ydr neckut lyf þá variz þer hann sem hinn verða andkotta, því ek veit fannliga at þar er fals ok sterd under þessu mál. Cod. Flat. 81.
 a) *edd.* 47. Skírfla frá Ingu módr Hákonar Kónungs. Cod. Flat. b) Einn dag. Cod. Flat.
 c) Prima indl. Cod. Flat. 42. 47. 81. d) efter vætri setningu. 42. e) hótuduz, st. 42.

licitos esse; verum quia Regi bene consultum volo, artem non nocituram ei insinuabo. Habeo herbam aliquam, quam si matris Regie manui inunxero, indemnitas hæc manebit; ferrum illa gestabit, gestataque se expiabit. Respondit Dagfinnus Colonus: Veram tuam benevolentiam Deus remunerabitur; solers sane vir es; sed ubi quæso crescit herba tantam habens potestatem? Tum Sigarus: Crescit ea Bergis in tua et cuiusvis alius domo. Respondit Dagfinnus: nullum hic medicamen adhibebimus, nullamque medelam nisi quam Jesus Christus pro sua benignitate nobis præstitit. Tu vero apage cum tuis inaniis, quæ si sæpius nobis obstruseris; male mulctatus abibis. Rogavit Dagfinnus matrem Regiam, ut si Sigarus illam adiret, ei fidem non haberet, quippe qui fraudes dolosque circumferret.

CAP. XLV.

INGA MATER REGIA FERRUM GESTAT.

Die Prima, quæ vocantur, Sacra sequente mater Regia ferrum gestavit; id quod ei optime successit. Erant cum Rege Archiepiscopus aliique Optimates, uti quoque Comes Orkadensium. Die quo manus erat involuero eximenda, indicatum est Regi, nonnullos Comitum asseclas arma clanculum isto die susturos; quare Rex jussit Jonam Stal, Guthormum Gunnaridem, Vegardum Veradalium, Bardumque Brimsteinium, ut

Gvthormi Gvnnars syni, Vegarþi Veradal, Bárði Brimstein, at þeir leti vapnast fveitir sínar oc sva gestum oc væri vt vid Kristz Kirkio f), medan höndin væri leyft. Vm daginn kom þar Konunge oc Erkebiskvp, oc Jarl oc adrir höfðingjar allir til Kristz Kirkio. Ok er leyft var hönd Konungsmodor, þá gerdi Gud þar miklar iarteiknir med sinni miskvnn at hon var vel skfr, oc segja þat allir at hönd hennar var nv miklo fegri enn ádr hon tók vndir iárnit, saunnodo þat bæði vinir oc ovinir.

CAP. XLVI.

a) SÆTT KONUNGS OK SKVLA JARLS.

Eftir þetta voro b) átár settar stefnar millom Konungs oc Jarls. Drottins dag var þing í Kristz Kirkio garpi oc voro þar þá allir höfðingjar, lysti c) Erkebiskvp þá skírsto Konungsmodor, oc lagdi þar bann vid hveriom manni er nockron misfrúnat legdi þar á. Þá lysti hann oc endr nyada sett medal Konungs oc Jarls. Her eftir bioggo þeir ferd sína Konungr oc Jarl med miclu lidi þviat þá hafði komit bref austan fra Birkibeinom oc Bøglom at Bene oc Slitungar styrktvz miök oc drogo saman mikit illþydi oc gerdio mikinn ofrid. Þeim Konungi byriadi vel austr, oc er þeir komo til Tunsbergs var þeim sagt at Slitungar voro í Oslo, oc ongar niofnir foro fyrir Birkibeinom. Þeir villdo þá þegar hafa siglt inn til Óslóar þviat byr var á godr, var þá þegar bláfit til brotðgo, oc svm skipin

torm Gunnarsfson, Vegarð Veradal oc Þarð Brimstein at lade beres Underhavende oc Giesterne indfinde sig bevænede ved Kristtkirken medens Bindet blev taget fra. Den Dag kom Kongen og Erkebispnen, Jarlen og de øvrige Høvdinger til Kristtkirken, og da Kongsmoderens Haand blev løst, havde Gud ved et mærkeligt Tøetegn ladet hende kende sin Misfandhed, i det hun var aldeles uskadet, og hendes Haand befandtse nu meget smukkere end for hun var Jernet, hvilket baade Venner og Fjender maatte seende.

Kap. 46.

Kongens og Skule Jarls Forlig.

Derefter holdtes Forligelsesmøder mellem Kongen og Jarlen. Om Søndagen blev holdt Thing paa Kristkirkegaard, hvor alle Høvdingerne vare tilstede, og hvor Erkebispnen bekendtgjorte Kongsmoderens Henselse, erklærede hver den som yttrede Mistroe mod hende, skyldig i Bænd, og tillyste de fornnyede Forlig mellem Kongen og Jarlen. Derpaa lavede Kongen og Jarlen sig til at drage bort med en stor Hær, tsi Birkibeenerne og Baglerne havde skredet ofsen fra, at Bene oc Slittingerne forstærkede sig med en Hob Skarnsólf og øvede megen Vold. Kongen og Jarlen havde god Vind ester paa, og da de kom til Tonsberg, blev dem sagt at Slittingerne vare i Oslo og intet Nyss havde om Birkibeenernes Ankomst; de vilde altsaa med god Vind strax løbe ind til Oslo, lode blase til Afseiling og nogle af Skibene lagde ud. Da gif

f) at rettóm tíms 81. Cod. Flat.

a) add. Cod. Flat.

b) 4 nýja leid gerar settar millum etc. 47. 81.

c) Jarl ok add. 48.

cum suis sociis hospitibusque armati ad ædem Christi adessent, dum manus expeditur. Die constituto Rex, Archiepiscopus, Comes omnesque Primates templum intravere. Manus matris Regia cum solvatur, magnum Deus miraculum effecit, dum pro sua benignitate optimum tentamini dedit successum. Dicebant omnes, manum ejus multo quam ante ferrum gestatam, elegantiorē exiisse; idque amici pariter ac inimici fatebantur.

CAP. XLVI.

REX COMESQUE SKULIUS RECONCILIANTUR.

Indictus postea conventus fuit ad Regem Comitemque mutuo reconciliandos. Die Dominico in coemeterio adis Christi habitum fuit comitum, cui omnes Optimates adfuerē. Eventu explorationis, quam mater Regia subierat, publice declarato, Archiepiscopus anathema unicuique intentavit, qui de ea dubitare sustineret. Tum quoque renovatam Regem inter et Comitem conciliationem promulgavit. Mox ad bellicam expeditionem se accingunt Rex Comesque cum numero agmine; literæ enim ab orientalibus regionibus, a Birkibeinis et Baglis missæ, monebant gliscere Benii et Slittingorum factionem, eosque adjunctis sibi undequaque nebulonibus omnia infestare. Secundus ventos orientem versus classis Regia habuit; cumque Tunsbergam venerat, relatum est Slittingos Osloa morari nec aliquid de Birkibeinorum adventu comperisse. Animus erat Regiis Osloam recto itinere navigare, dum venti faverent. Invitabat buccina ad ancoras solvendas, et quædam

pin lögdo vt. Jofreyr het profastr í Tunsbergi, hann gekk þá til Konungs oc Jarls d) oc kvad ser komna niðn frá Nikolas Biskvi, at Slittungar æt- lodo vt til bæjar. Sumir Birkibeinar sögdo þetta mundi vera e) þrett biskups at hepta sva ferd þeirra. Profastr oc bæjar menn bado eigi Konungi fara or bænom sva skiótt, oc þeir dvalpvz þann dag, oc var hleypt mönnum á hestom, oc mættu þeir mön- nom þeim er rakteit höfdo farit or Oslo, oc segia at þetta var hegomi oc vppflatta biskvps.

gif Jofreit Proost í Tonsberg til Kongen og Jar- len og sagde han hadde faaet Esterretning fra Bis- kop Niels, at Slittungerne agtede sig til Byen. Nogle af Birkebeenerne sagde at dette var et Kueb af Wispen for at stande deres Tog, men da Proost- sten og Borgerne hade Kongen ikke forlade Byen saa hastig, saa tovede de der den Dag, og sendte Folk afsted til Hest; disse modte Nogle der kom lige fra Oslo og sagde at dette var Digt og Paafund af Bisfoppen.

CAP. XLVII.

a) HER FLYIA SLITTUNGAR UN DAN
KÖNUNGI.

Ivar Vtvik og Asbiörn Kopr b) lago þá vid Hofutey, þeir höfdo Osloar fyllo af Konungs hendi. Þeir höfdo gert c) letiskvio at vita of ferd Konungs oc Jarls, sögdo þeir Konungi at Slittungar voro í Oslo, oc höfdo eigi frett til ferda Konungs oc Jarls. Enn er þeir Konungr vilfo þetta skvndodo þeir ferd sinni sem mest, enn byr var godr. Ok er þeir komo til Hafufuteyjar, kom þar Ivar til þeirra med þriú skip, oc segir at Slittungar voro í Oslo oc leto kyrt vm sik, sidan var heflar á Konungs skipino, oc var sagt á onnor skipin at illi skylldo sigla iafn fram, oc leggja sva at bænom. Sidan sigldo þeir sem mest, enn þau skipin er þvngfærri voro gerdo bæði sigldo oc reyro. Slittungar höfdo vörd vppi Hallvardz Kirkioþpli oc fá þeir skipin er vran foro fyri

Kap. 47.

Slittungerne flygte fra Kongen.

Ivar Utvik og Asbiörn Kopr laae dengang ved Hovedøe og havde Oslo i Forlesning af Kongen. De havde sendt en let Skude ud for at faae Kund- skab om Kongens og Jarlens Tog, og lode Kongen vide, at Slittungerne vare i Oslo og visde intet af Kongens og Jarlens Ankomst. Da Kongen og Jarlen erfarede dette, skyndte de sig der bedste de kunde; Binden var god, og da de kom til Hovedøe, kom Ivar til dem med tre Skibe og sagde dem at Slittungerne vare i Oslo og holdt sig stille. Deppaa lod man Seilene falde paa Kongens Skib og de andre Skibe fik Befaling at seile jævn- sides frem mod Byen; de seilede af al Magt og de stærkt ladte Skibe gif baade med Seil og Klarer. Slittungerne havde Bagt oppe i Hallvard's Kirke- taarn og saae Skibene komme seilende forbi Odde-
af

d) ok hafði med ser svein einn ok letr vera miök móðr, sagdi at Nikóls Biskop hafði sent hann út til Tunsberg til bæjarmanna at vara þá vid at Slittungar ætldo etc. Sveinninn qvæð skiliaz við þá er þeir foro fumir or Oslo, add. Cod. Flar. 81.

e) hegoma, 42.

b) add. 42.

b) höfdo þá Osloar fyllo, add. 42.

c) leypikáto. Cod. Flar.

jam naves vela ventis dederant. Jofreyrus Præpositus Tunsbergensis Regem tum Comitemque adit, dixit- que, subindicatum sibi esse a Nicolao Episcopo, quod Slittungi ad urbem tenderent. Birkibeinorum non- nulli fraudem esse putabant Episcopi id agentis, ut expeditio eorum tardaretur. Rogabant Præpositus at- que oppidani Regem, ne tam cito discederet, atque ita isto die ibi hærebat. Viri tum in equis emissi sunt, vera comperturi; hi obvios habuere quosdam ab ipsa Osloa venientes, qui mendax hoc esse Episcopi com- mentum testabantur.

CAP. XLVII.

SLITTUNGI CORAM REGE FUGIUNT.

Ivarus Utvik et Asbiörnus Kop tum apud Hofuteyam dispositi erant, qui præsecuram Osloensem a Rege pseudo acceperant. Leves illi cymbas fabricandas curaverant, ut Regis Comitisque itinera specularentur. Dicebant Regi, Slittungos Osloa esse, nilque de Regis Comitisque profectioe comperisse. Id ubi Regii rescivère, iter quam maxime adproperarunt, vento quoque vehementer favente. Ad Hofuteyam cum venie- bant, accessit ad eos Ivarus cum tribus navibus, retulitque Slittungos Osloa quietos desiderare. Tum in navi Regia vela demissa sunt; ceteraque naves jussa aqua navigatione ad urbem procedere. Navigabant quam citissime poterant, atque cymbæ oneratiores et vela et remos intendebant. Habebant Slittungi custo- dias in turri ædis S. Hallvardi dispositas; inde naves videbant promontorii prominentiam stellascentes. Tum
Benius

fyrí Nesodda, skyndadi Bene þá or bænóm. Enn er Birkibeinir komo inn vm Hofvtey, þá fá þeir Slittunga, var þá lagt at bryggjom sem ákafazt bædi norðr oc suðr, hliópo menn þá vpp í bæinn, oc voro þá allir Slittungar brotto or bænóm. Sumar sveitir Birkibeina hliópo eftir þeim alt norðr til Fryfio, oc fengo ecki af mönnum í því sinni.

af Næfset; Bene tilste da ud af Byen. Da Birkebeenerne kom omkring Hovedøen, blebe de Slittungerne daer; de lagde da i al Hast til Bryggerne baade nord og sender, og tilste op i Byen, men Slittungerne vare alt ude af den. Dogle Hobe af Birkebeenerne satte efter dem ned til Fryfio, men gjorde dennegang ingen Fanger.

CAP. XLVIII.

BAGLAR GERAZ HANDGENGNIR.

Baglar fáto margir í Kastala biskups oc gættó sin þar, enn hvartki voró þeir þá med Slittungom eða Birkibeinom a). Enn þegar er Hakon Konungr kom iafnfram Kastalanom, gengo þeir ofan oc bypo honom sína þionsto. Nikólás biskup var í bænóm b) oc let blíðliga vid Birkibeini. Enn vm morgin eftir gerði hann Proceffionem móti Konungi med allri fæmd. Eftir þetta voro bref ger til Arnbjarnar Jonsfvarn oc allra Beglinga, komo þeir þá til Oslóar oc gerðvz handgengnir menn Hakoni Konungi oc Jarli, oc gafo vpp nafn þefs flocks er þeir hófdo vid farit. Enn þessir voro sveitar höfðingjar med Böglom, er til handa gengo, Arnbjörn Jonsfsvn, Gvnnbjörn Jonsbrodir, Symon Kyr, Eysteinn Hróafvn, Gudolfur á Blakkastodom, Eindridi Bekill, Finnr Kálfsfsvn, Eilífur Kember, Þorir Amundafon c).

CAP.

a) Þvaf þeir voro þá handgengnir Birkibeinom, add. 81.

b) Ok gerði þegar bót til Kóngsþjófins ok leti fara Ingu Kóngsmodor í gard sinn ok heilt hana fæmiliga, ok var inn bláðati, enn vm morgunin efter etc. 81. Cod. Fl.

c) Sigordr Sæpill. (Sæfill) Cod. Flat. Finnr Bergsfun, Gndleikr Skeidungr (Skeidungr. 81.) Gunnar Afu fun, Bótulfr Anfrirs (Ofufon 81) add. Cod. Flat. 47.

Benius ex urbe propter fugit. Birkibeini, Hofuteyam prætervecli, Slittungos viderunt. Ad pontem summa celeritate, et a septentrione et a meridie, appulerunt, atque in urbem irruerunt; verum Slittungi jam inde aufugerant. Birkibeinorum aliquot manipuli eos versus Fryfioam persecuti sunt, sed ea quidem vice nullos ceperunt.

CAP. XLVIII.

BAGLI SE REGI ADDICUNT.

Baglorum multi, Episcopi castello inclusi nec Slittungos, nec Birkibeinos sectabantur. Ubi vero Rex Hacon prope castellum venit, illi inde descendentes suam ei operam obtulerunt. Nicolaus Episcopus, qui in urbe erat, Birkibeinis comem se præbuit. Mane sequenti Regem proceffione sollenni cum omni honore excepit. Postea ad Arnbjörnnum Jonæ omnesque Baglos scriptæ sunt literæ. Venerunt illi Osloam Regique Haconi atque Comiti fidem iurarunt, et factionis, quam sectati huc usque fuerant, nomen deposuerunt. Baglorum duces, qui Regi cum se addicebant, erant: Arnbjörnus Jonæ, Gvnnbjörnus Jonæ frater, Simon Kyr, Eysteinnus Hroæ, Gudolfus de Blakkastadis, Eindridus Bekill, Finnus Kalfs, Eilifus Kember, et Thorevus Amundides.

CAP. XLIX.

FARIT EFTIR SLITTUNGUM.

Nú spurdi Hákon Konungr at Slittingar voro uppi a) Eyja vatni, let þá Konungr draga b) XIII skip uppá vatnit, oc feck þar mikit lid til oc þessa sveitar höfðingja, Guthorm, Olaf Mok, Gvnnbiörn, Haralld Stangarfyljo. Slittingar fengo niófn af ferð þeirra oc flydo þegar vppá Markir. Enn Birkibeinir skipvdo skip sin, þegar er þeir komo til vatnins, enn fvmir sneru vt afr til Oslóar til Konungs, voro þá dryckior mickar í bænom, oc gerþvz þar mörg tipindi.

CAP. L.

a) FRÁ GUNNOLFI OK EILIFI.

Hákon Kónungr áttimodur-bródr er Gunnolfr het, hann var eigi vitr madr vid dryck. Hann mætti eitt kveld godom manni er Sira Eilifr het, kvrteis madr oc vel spadr, hinn mestí vin Jarls oc rádgjáfi, Gvnnolfr brá sverdi oc hio til Eiliffs oc miök sva af hina hægri höndina. Þetta var skióte sagt Jarli b), het Jarl þegar á sína menn, oc bad þá vapnaz; Gvnnolfr komz á Konungs skipit c) til hirdmanna, oc skvto þeir yfir hann skialdborg, oc vaurdo hann. Skipin lago vid Konungs bryggior vmhverfis, oc þegar er þeir heydrdo brakit á Konungs skipom, tóko þeir til vapna. Jarl villdi ganga fram at Gvnnolfi, enn hirdin gætti hans, oc er Jarl

a) Reyja vatni, 42.

b) XIII. 42. Cod. Flat.

c) eðl.

d) þeir höfdo eitt skip Konungr ok Jarl. Jarl bad sína innenn vapnaz Gunnolfr var midkipuz með hirdmönnum ok skutu þeir yfir hann skialdborg, skipit lá vid Konungsbruggio (Biskupsbruggio Cod. Flat.) ok mörg skip vm hverfis. 81.

e) midkipuz, eðl. 42.

Kap. 49.

Der sættes efter Slittingerne.

Kong Hákon erfero nu, at Slittingerne bare oppe i Øvander. Han lod da tretten Skibe trække op til Vandet og brugte dertil mange Folk under Høvdingerne Guttorm, Olaf Mok, Gunnbiörn og Harald Stangarfylja. Saasnart Slittingerne fik Nys om deres Ankomst flyede de op til Marker; nogle af Birkebeenerne gik ombord paa deres Skibe saasnart de kom til Vandet, og nogle vendte tilbage til Kongen i Oslo. Der bleve holdte mange Drifkegilder, ved hvilke meget gik for sig.

Kap. 50.

Om Gunnolf og Eilif.

Kong Hákon havde en Nørbrøder ved Navn Gunnolf som var meget hengiven til Drif. Han modte en Aften Sire Eilif en god, høfslig og sødelig Mand og en noie Ven og Fortroelig af Jarlen. Gunnolf trak sit Sværd, huggede til Eilif og huggede den høire Haand næsten af ham. Jarlen fik det strax at vide, kaldte paa sine Folk og befoel dem at gribe til Vaaben. Gunnolf tyede til Kongens Skib, hvor Høfsluderne stogge en Skjoldborg om ham og toge ham i Forsvar. Skibene laae rundt omkring ved Kongensbryggerie, og saasnart de høerte Bulderet paa Kongens Skib, grebe de til Vaaben. Jarlen vilde gaae løs paa Gunnolf, men Høfsluderne

CAP. XLIX.

PERSECUTIO SLITTUNGORUM.

Rescivit Rex Hacon, Slittingos in aquis insularibus harere. Fussit ergo XIII naves eo trahi, impositis multis copiis, quarum hi duces erant: Guthormus, Olaus Mok, Gunbiornus et Haraldus Stangarfylja. Slittingis ubi, quid molirentur, subolebat, statim in sylvas fugere. Birkibeini cum ad aquas veniebant, naves mox suas adornabant, et nonnulli ad Regem Osloan revertebantur. Multi tum in urbe potui et ludicris large indulgebant.

CAP. L.

DE GUNNOLFO ET EILIFO.

Habebat Rex Hacon avunculum, nomine Gunnolfum in potu intemperantiorum. Vespera aliquis ille obvium habuit gnavum virum, Eilifum dictum, comem elegantemque hominem, eundemque optimam Comitum amicum ac consiliarium. Gunnolfus stricto gladio Eilifum ita cecidit, ut tantum non dextram manum amputaret. Id mox Comiti fuit indicatum, qui e vestigio viros suos jussit armari. Gunnolfus navem Regiam adiit, in satellitibus praesidium habiturus, qui facta chlypeorum testudine eum tuebantur. Dispositae naves erant circa portem undique Regium, atque, ubi strepitum in navibus Regiis audiebant, arma statim capescebant. Volabat Comes Gunnolfum aggredi; sed cum tuente eum satellitio videret id non succedere, ille cum

Jarl sá at hann kom því eigi fram, sneri hann afr til fyriröms með sína menn. Oc er hirdin sá at hann d) kom með alvagnaða menn þannig, þá ottuðvz þeir at hann mundi vilja til Konungssíns, oc hlýpo þeir e) allir afr til Konungs. Enn Jarl sneri þá vpp efir skværbryggjom með sína menn. Enn þar lágo næst skip þeirra Afolfs Jarlsfrænda oc þorðar Drafla oc þoríns Illa e), oc er þeir vppá bryggjom til Jarls með sína menn, spvrdi hann hvat er til rádz varri, sagðiz hefna vilja Eilífs. Madr het Reidvlftr Barþa þroþit, sá g) hólp Inga Konungi er hann svam yfir ána Nid, þá er slagit var í þrandheimi, hann var engi vin Konungs hann mælti til Jarls: ver manom líkar ferdir fleiri hafa, oc því nælt þer herra oc er þar ráð at ver verþim fyrri at bragdi, oc draugom vpp skip vndir þeim, oc dreppom Konunginn oc alla þá er fyrir honom standa. Afolfr svarar, ofhefnt man þá einnar handar. h) Margir svorodo at þeir villdo eigi nidaz á Konungi, þviat hann er saklaus of þetta mál.

CAP. LI.

a) ÁVERKI VID VEGARD.

Þá komo þeir oc á bryggjor vpp Dagfinnr bondi Gvthorme Gvnnarsvfn, Vegardr Veradalr, Andrews Skjalðarband með sveitum sínum miök hölmennom oc viko þegar á Konungsskipino. Oc er Jarl sá þat, sneri hann moti Vegarpi oc lagdi með svérði í kinnina. Vegarpr bar af fer oc skar vt or kinnina.

derne forsvarede ham, og da Jarlen mærkede han der intet kunde udrette, vendte han med sine Folk tilbage til Forrummet. Da Hoffinderne saae at han nærmede sig did med bebændt Magt, frygtede de han vilde forføge noget mod Kongen og ilede derfor alle tilbage til denne. Jarlen vendte sig derpaa med sine Folk op efter Skibsbryggerne; strax derved laae Aolf Jarlens Frændes, Thord Drafltes og Thorfinn den Ondes Skibe. Da Jarlen kom til dem spurgte han, hvad man skulde giøre og sagde at han vilde hævne Eilif. Der var blandt andre Reidolf Barðs Broder, den samme som hialp Kong Inge, da han sømmede over Nidaaen efter Slaget ved Thronahiem, og som ikke var nogen Ven af Kongen, han sagde til Jarlen: "dette vil oftere hændes, og næste Gang maaskee Dig, Herre! derfor skal det være mit Naad, at vi forekomme dem, trække deres Skibe til os, og dræbe Kongen med alle dem som vilde forsvare ham." Aolf svarede at det vilde være for stor Hævn for en Haand, og mange sagde at de ikke paa nidingsviis vilde dræbe Kongen som var uskyldig i den Sag.

Kap. 51.

Begarð saares.

Midlertid kom Dagfinn Bonde, Gvrtorm Gunnarsfson, Begarð Veradal, og Andrews Skjalðarband með en talrig flok til Bryggen og begav sig strax ombord paa Kongeskiþet. Da Jarlen saae det vændte han sig imod Begarð og stat ham með Sværdet i kinden, Begarð drciede sig saa kinden blev skaaret;

d) för Åkeþiga þingat alvagnadr. 21.

e) upp allir ok. add. 81.

f) fleiri skip lágo nærti þeirra sem Állir voro viliðir Jarli. add. Cod. Flat.

g) líop með. Cod. Flat.

h) ok með engi moti vilkom ver nidaz á Konunginum þviat hann er sannliga saklaus. 42. er þá villt at ver nidinnz etc. 47.

i) add. 47.

cum suis ad alveum anteriorem reversus est. Cum satellites animadvertebant, eum cum armata manu quid moliri, Regi timere inceperant, atque ad hunc omnes recurrerunt. Comes secundum pontes cymbarum cum suis se convertit. Prope naves eorum erant Aolfus Comitis cognatus, Thordus Draflti et Thorfinnus Malus. Illi cum sociis suis in ponte promunt Comiti parabant auxilium. Rogabat ille, quid agendum censerent, dicebatque se Eilifiam ulturum. Erat aliquis Reidolfus Barði frater, qui Regem Ingium, tum cum per Nidæ fluvium natabat, post pugnam Nidarosiensem adjuverat. Is Regi parum amicus Comiti dixit: "Talia pluries evenient, et sequenti forte vice Tibi Domine; censeo ergo id nobis providendum; svadeo, ut navi-bus eos aggrediamur, ut Regem occidamus, omnesque eum defensuros." Regereit Aolfus: ea vero nimis unius manus vindicta. Monebant multi, non ideo Regi succensere fas esse, quippe qui istius culpæ pro-sus immnis esset.

CAP. LI.

VULNERATUR VEGARDUS.

Tum pontem petierunt Dagfinnus Colonus, Guthormus Gunnari, Vegardus Veradal, Andrews Skjalðarband cum numerosis suis copiis, et ad navem Regiam mox contenderunt. Id ubi Comes vidit, Vegardum aggressus, gladio maxillam vulneravit. Vegardus conversionem fecit, ita ut mala exsecratur. Dein Comes

kinninni. Þ) Eftir þat geck Jarl til Eilífs og var þar vñ stund. Enn er þeir Arnþiörn Jónson víssó harkit, foró þeir til Konungs oc fogdúv honom fylgia villa. Þá kom Jarl vt á skip reidr miök; Konungr stod vpp moti Jarl, oc baud bod fyrir Gvnnolf frænda sinn bædi Jarli oc sva Eilífi, Jarl æmti þvít lit. Þá mælti Dagfinnr böndi: Ef þer herra Jarl vilit eigi lata vera grip á þessó máli í nótt til allra manna c), þá megit þit eigi báþir vera á einó skipi Konungr oc þer oc skal Konungrinn off fylgia. Konungr svarar, fyrir ongan mvn vil ek flyia skip mitt í nótt ne sveitunga mfa. Hirdin segir at þeir villdi þar vera sem Konungr veri. Jarl svarar þá vel, sagdi alt þetta skyldo standa í gridom til morgins, enn vördo höfdi hvaritveggjo vñ nottina fem sterkazta.

skaret; derpaa gif Jarlen til Eilíf og var nogen Tid hos ham. Da Arnþiörn Jónsen og de øvrige mærkede dette Bulder, begave de sig til Kongen og sagde at de vilde følge ham. Jarlen kom nu meget forbitret ud paa Skibet; Kongen gif ham imøde og tilbød baade Jarlen og Eilíf Bøder for sin Frænde Gvnnolf, men Jarlen agtede ikke synderlig derpaa. Da sagde Dagfind Bonde: "Derjom J herr Jarl! "ikke vil tilstaae hver Mand Fred for denne Sag i "Nat, da gaaer det ikke an at Kongen og J begge "blive paa et Skib, men Kongen skal følge med os.. Kongen sagde: "jeg vil for ingen Deel flye fra mit "Skib eller mine Følk i Nat;.. og Hoffinderne paa- stode at de vilde være hvor Kongen var. Jarlen blev da noget fœleligere og tilsgavde Fred indtil næste Morgen, men paa begge Sider blev dog den Nat stærk Bøgt udfat.

CAP. LII.

a) FRÁ VEGARDE.

Vñ morgininn eftir formessvur geck Konungr til Eilífs ok baud hönum bod fyrri Gvnnolf. Eilíf sva- rar vel, oc selldi grip til þess er menn sæi hverso mál hans skipadiz. Konungr let þá blása til hirdstef- no, oc sagdi þá þetta mal, lögdó menn miök mis- iasnt til. Vegarþe segir hirdinni hveria vanyrding hann hafdi fengit saklaus, sagdi at hann mundi þer- ta eigi kára ef honom væri nokkor sæmd bodin.

Lendir

Kap. 52.

Om Vegard.

Om Morgenen efter Hoimesse gif Kongen til Eilíf og tilbød ham Bod for Gvnnolf. Eilíf var villig hertil, og gav Forsikring om Fred paa sin Side ind- til man saae hvorledes det gif med hans Sag. Der- paa lod Kongen blæse til Hoffstavne og forkyndte hvad der var afgjort; de vare af ulige Mœeninger der- om. Vegard fortafte Hoffølkene, hvilken Forhaanel- se han ufylsbig havde maattet lide og sagde at han ikke vilde fore Klage herover, dersom han kunde faae nogen

b) Eftir þat geck Jarl á bryggjom ok þingat fem Eilífr lá ok var þar vñ stund. Nu víssó þetta Arnþiörn Jónson, Lodinn Pálson ok mest þorri lídzins, toko nú til vagna sinna. Þvat allir höfdo skjöldo fyrir stofnom fyrer ofdrar faki, þeir gerdo menn á bátom til Konungs ok fogdúv honom allir fylgia villa. Dagfinnr böndi ok Guttórnar foro til Konungs ok leto sínar fustit med vapnom, 81. Cod. Flar.

c) Þá vilom ver eigi at Konungr se á skipins, ok skal hann med ofis fara, 42. 47. Cod. Flar.

a) Stóð þá vpp ok birti, 81.

Comes Eilífum adiit, et cum eo aliquandiu fuit. Animadversa hac violentia Arnþiörvns Fone cum suis ad Regem properavit, se eum sequi velle professus. Processit Comes in navem valde iratus. Surrexit Rex in ejus occursum, et Comiti pariter, ac Eilífo expiationem pro Gvnnolfo cognato suo obtulit. Comes parum ad hoc attendit. Tum Dagfinnus Colonus: nisi, inquit, Tu Domine Comes hac nocte omnibus pacem in hac causa concedis, vobis non licebit in una utrique navi esse, Regi videlicet Tibique, sed Rex nobiscum erit. Respondit Rex: nulla conditione ego hac nocte navim virosque meos linguam. Subjiciebant satellites, se ibi esse velle, ubi Rex esset. Ad hac Comes mitius dedit responsum, dixitque pacem tantisper fore ad sequens mane. At nihilominus acta sunt ista nocte ab utraque parte sedula custodia.

CAP. LII.

DE VEGARDO.

Mane sequente Rex post sacra Eilífum adiit, eique pecuniam expiatoriam pro Gvnnolfs cæde obtulit. Eum Eilífus non repudiavit, sed inducias addixit, donec res vite posset componi. Rex itaque satellites buccina jussit convocari, conditionesque pronuntiavit. In varias itum est sententias. Vegardus apud satellites de ignominia sibi insoniti illata conquestus est, addens tamen, se a querela destitutum, si honesta

Lendirmenn oc hirdin segia, at þeir villdo med engo moti at fva búit stædi. Kom þá fva at Jarl festi godra manna dóm, var Vegarpi demnt fe *b)* fyr enn hann gaf vpp Jarl *c)* feit, oc vndi þo Jarl verr vid, oc lagdi mikinn fiandskap á Vegarp, sem enn mun síðarr sagt verða.

CAP. LIII.

a) FRÁ GAUTA JONSSYNI.

Hákon Konungr oc Skuli Jarl skipaðo fýflor allar á Vpplondom, enn med því at ofrid vænt var þar miök, þá volpo þeir miök demnt til. Var þeim skipat yfir Hadaland Gvambirni *b)* Jarls brodor oc Þorgeiri biskvps *c)* manni. Enn yfir Raumariki Harald Stangarfyllo, oc þorallda Ogorsfyni. Enn yfir Heimdörc Olafi Mok, oc Fridreki Slafliá. Enn í Gvdbrandsdaulom Eindrida Bekil oc Bard Hala. Hakon Konungr oc Skúli Jarl foro til Tunsbergs, enn sendo menn til Biörgvinar at segia at þeir ætla at sitia á Tunsbergi vrn vetrinn. Skipaði Konungr Dagfinni bonda at ætla til Jöla vistar af sinni hendi, enn Jarl Grvnda Fehirdi fyrri sík. Enn þeir foro í Vikina oc austr til Elfar at rannfaka esfir fornvrn málom *d)* Konungsíns oc nyiom. Sídan foro þeir norðr til Tunsbergs oc fáto þar vrn Jolin. Þat sama haufft vard Gautr Jonsfyn aftrreka

nogen Fylbesgjorelse; men Lehnsmændene og Hofsindene sagde at de ikke vilde lade det blive derved. Endelig blev det saaledes afgjort at Jarlen overlod Sagen til gode Mænds Kiendelse. Begard blev tildomt en Sum Penge som han eftergav Jarlen, men dog var denne misfornoiet dermed og fattede et stort Nag til Begard, som siden skal fortælle.

Kap. 53.

Om Gaute Jonsen.

Kong Hakon og Skule Jarl besatte alle Forlesningerne i Opplandene, og da man der let kunde vente Ufred, med de dueligste Folk. Over Hadaland satte de Gunnbiorn Jarls Broder og Thorgeir Bisfopsmand, over Rommerige Harald Stangarfylia og Thorald Ogursøn, over Hedemarken Olaf Mok og Frederik Slasse, og over Gudbrandsdalen Endrid Bekil og Bard Halc. Kong Hakon og Skule Jarl droge til Tonsberg og sendte Bud til Bergen, for at lade dem vide at de agtede at tilbringe Vinteren i Tonsberg. Kongen beskikkede Dagfinn Bonde og Jarlen sin Skatmester Grunde, hver paa sine Vegne, til at rede til Zulsgildet. De droge over i Vigen og ofter til Elben, for at anstille en Randsagelse om gamle og nye Sager som vedkom Kongen; derefter begavede de sig nord til Tonsberg og tilbragte der Julen. Samme Hofst kom Gaute Jonsen tilbage fra en Reise han havde agtet

at

b) ok eidar efter þat til bókar. 81. ok eidar. 42. 47. Cod. Flat.

c) hvartrveggia 42. 47. Cod. Flat.

d) add 42.

b) Jonsbrodr. 81.

c) efn. Cod. Flat.

d) Kongdómús 81. Cod. Flat.

ipsi expiatio offerretur. Præfeti satellitesque asserebant, se nequaquam in re sic constituta acquieturos. Res eo venit, ut Comes causam bonorum virorum arbitrio committeret. Vegardo pecuniæ summa adjudicata est, quam ille quidem in Comitibus gratiam indulsit; verum hic tamen agerrime id tulit, et Vegardo, ut deinceps dicitur, fuit insensissimus.

CAP. LIII.

DE GAUTIO JONÆ.

Rex Hacon Comesque Skulius præfaturas dein in Upplandia viris lectissimis, quia nimirum imminabant turbæ, assignabant. Hadalandiæ præfatus fuit Gunnbiornus Comitibus frater, et Thorgeirus cliens Episcopi dictus. Raumarikia provinciam sortitus est Haraldus Stangarfylia atque Thoraldus Ogovides; Hedemarkiam Olavus Mok, et Fredricus Slafsius; et Gudbrandsdaliam Eindridius Bekil et Bardus Halius. Rex Hacon Comesque Skulius Tunsbergam præfeti sunt, virosque Bergas miserunt, indicaturos, animum ipsis esse Tunsbergæ hiemare. Designavit Rex Dagfinnum Colorem, Comesque Grundium Quæstorem suum, ad convivia Jolensia præparanda. Ipsi præfeti sunt per Vikiam et austrum versus ad Gøthalin, in causas veteres novasque ad fiscum regium pertinentes, inquisituri. Postea septentrionem versus Tunsbergam præfeti sunt, ibique diebus Jolensibus manserunt. Eodem autumno rediit Gautius Jonæ, ab

or Jorfalafærd. Konungr gerdi vel til hans oc gaf honom Elfar-sýflo halfa, oc var hann med Konungi vm vetrinn.

at giere til Jerusalem. Kongen viiste sig meger naadig mod ham, gab ham det halbe Elfarshjæl, og beholde ham hos sig den Vinter.

CAP. LIV.

a) FRÁ HIRDMÖNNOM HÁKONAR KONUNGS.

Þessi var annarr vetr ríkis Hákonar Konungs, þa gerdi hann lendamenn Gvthorm Gvtna fvn, Þal b) Vagaskalm. c) Þenna vetr brann þar í Nidarósi; þessir voro þá ráðgjafar Konungs, Marstein Konungsfrændi, Gvnni Lodinsfvin, Gvthorm fvn hans, Dagfinnr bondi, Bardr Brimsteinn. Konungr var þá fimtan vetra. Þessir menn gerdo ord Arnbirni Jonsfyni oc Gunnbirni brodr hans, oc Þáli Vagaskalm, oc mæltu sva. Ofi þickir mál Konungsins vera miðk hærtligt sva búit, þar sem Jarl hefir bæði forflá fyrri honom oc ríkino, enn þeir ero margir er þeirra gánga ver i millom enn vera ætti, oc stundom verda þeir eigi vidstaddir er Konungi ero oroggir, oc því villdi ver giarna fá sva saman komit þeirra vinait. Saugdo þeir þat líkaz til at Konungr bæði dóttir Jarls frv Margretar, saugdo at þá mundi allt tryggt vera, oc Jarl mundi þá vnna Konungi-nom sem sinom fyni. Þeir tolodo þetta fyrri Konungi, oc hafdi hann fát vm í fyrsto, enn qvaz þetta þó vel líka, ef þá veri trúit padan af d) enn vm þat em ek hræddr at allt komi til eins, enn bad

þá

Kap. 54.

Om Kong Hakons Hoffindur.

Þ Kong Hakons andet Regjeringssaar þessifede han Guttorm Gunnason og Paul Vagaskalm til Lehnsmænd. Samme Vinter brændte Nidaros-Bye af. Kongens Raader vare dengang: Martin Kongesfrænde, Gunne Lodinsøn, Guttorm hans Son, Dagfinn Bonde og Bard Brimstein; han selv var dengang femten Aar gammel. Disse indløde sig i Samtale med Arnbiorn Jonsøn, hans Broder Gumbiorn, og Paul Vagaskalm, og sagde: "Os tykkes Kongens Sager at saae paa en meget farlig "Gød, saa længe Jarlen haver Tilsyn baade med ham "og Riget, da der desværre ere mange som sætte "øndt imellem dem, og de som ere Kongen troe "ikke altid ere tilfreds; vi vilde derfor gierne see til, "at saae stiftet et fast Venfskab mellem dem.. Dette meente de best vilde opnaacs naar Kongen fræde til Jarlens Dotter Fruue Margrethe, de vilde da blive fuldkommen gode Venner og Jarlen vilde elske Kongen som sin egen Son. Dette foresloge de for Kongen, som i Begyndelsen ikke svaarede synderlig dertil, men viiste sig dog vel tilfreds dermed, dersom det kunde tilveiebringe Venfskab mellem dem, naaget han frygtede for at alt vilde blive ved det gamle; for øvrigt

bad

a) add. Cod. Flat.

b) Vadaik 4im 81.

c) þenna vetr var fyrir þrændalögum Gregorius Jonsson af Konungs hendri; hann ritadi til Konungs vinn vetrinn efter Jól ok sagdi (at Upplendingar hefdo brunnit þar í Nidarósi. 42) at vpp hefði brunnit þarinn í Nidarósi. Cod. Flat.

d) ok líkaz mer þat vel er þer villt fyrir síð, add. 42. 81.

expeditione, quam ad Hierosolimam suscipere cogitaverat, repulsus. Ei Rex valde benignum se præbuit, eique dimidiam præfecturam Albensem attribuit. Tum tota hieme cum Rege mansit.

CAP. LIV.

DE SATELLITIBUS REGIS HACONIS.

Secundo anno Regis Haconis præfectos elegit Guthormum Gunne filium, et Paulum Vagaskalmium. Eadem hieme gravi incendio Nidarosia infestabatur. Erant tum Regis Consilarii: Martinus Regis Cognatus, Gunnus Lodini, Guthormusque ejus filius, Dagfinnus Colonus et Bardus Brimstein; rexque tum quindecennis erat. Illi Arnbiornum Jone, et Gumbiornum ejus fratrem atque Paulum Vagaskalm adierunt, hæc ostendentes: "Videntur nobis, inquirunt, res Regis in lubrico loco esse, si Comes et illi et regno prospiciendum habebit; cum, quod dolendum, multi sint, qui similitates inter illos spargere satagant; cumque absint interdum, quibus Rex considerare possit. Ideo cupimus sane, ut solida inter eos coalescat amicitia. Monebant, optabile esse, ut Rex Comitissæ filiam virginem Margaretham sibi sponsam expeteret; tum nempe spem esse, ut omnia tuta forent, utque Comes Regem seu filium suum amaret. Proposita Regi conditio initio ei non valde arvidebat; dixit tamen, in se moram haud fore, si constantis amicitie inde spes affulgeret; vereri, ne sine eventu hoc consilium esset; rogare vero, ut ipsi ejus exsequendi interpretes se præberent.

þá fyrri síá. Sidan slutto þeir þetta fyrri Jarli enn hann tók vel á, oc skaut þó til modor hennar oc frvinnar e). Enn þær fello lýctir á, at Konunginn festi fer Jungfrv Margretv. Þotti þá vænligt vm þeirra vinátto f).

had han dem bringe den Sag i Nigtighed. Derpaa foresloge de dette for Jarlen, som syntes godt derom, men hendtiste dem dog til Jomfruen selv oc hendes Moder. Endelig kom det saavidt at Kongen fæfede sig Jomfru Margrethe, oc alle giordte sig gode Forhaabninger om deres Venfkab.

CAP. LV.

a) GETIT SNORRA STURLUSONAR.

Vm hauffit ádr kom vtan af Islandi Snorri Sturlufv, oc þá komo þeir Saurli oc Grimarr med knaurr þann inn micla er þeir höfdo haft i Vestmannaeyom, oc fagudo þau úþindi, at þeir hefdo ækit af lifi gaufgann mann Orm Jonsfvn brodor Sæmundar i Odda, oc svn hans oc prest, fyrir þann oiafnat er Sæmundr hafdi gert Auðmönnom, oc var þo Ormr þefs ovalldr, þvát hann hafdi iaflan bætt med honom.

CAP. LVI.

a) HER ER FRU MARGRET PÚSUD VID HÁKON KÓNING.

Hakon Kónungr oc Skvli Jarl foro vm varit or Tunsbergi til Biörgvinar oc fato þar vm fvmarit. Þá kom Jon Stál til Biörgvinar med skip þat er hann hafdi latit gera Konunginnom, b) hálfþritvge at rvmatali, þat skip hafdi Konungr lengi sidan c). d) Nær Mário mello for Konungr oc Jarl norðr í land, oc haufdo fialment oc godment or Gula-

Kap. 55.

Snorre Sturlesen omtales.

Hosten tilforn kom Snorre Sturlesen fra Island til Norge. Tillige kom Sorle og Grimar paa det store Knarreffib hvormed de hadde været paa Vestmannaerne, og berettede at de hadde ombragt en anseelig Mand Orm Jonsen Broder til Sæmund i Odda, tilligemed hans Son og Præst, for den Slæppe Sæmund hadde tilfoiet Nordmændene, uaiget Orm dog var uslybdiq heri, thi han hadde altid erlagt Bøder tilligemed ham.

Kap. 56.

Fru Margrethe formales med Kong Hakon.

Kong Hakon og Skule Jarl droge om Waaren fra Tonsberg til Bergen og opholdt sig der om Sommeren. Der kom Jon Staal til Bergen med et Skib paa 25 Noerbankc som han hadde ladet bygge for Kongen, hvilket denne hadde lange efter. Henimod Fruebag drog Kongen og Jarlen nord paa (til Nidaros) med et talrigt Følge af de bedste Mænd i Gula-

e) ok annara frænda þeirra 81. Cod. Flat. add.

f) fagudo þá bædi vinir ok ovinir at nú mundi allðri skilla verða þeirra vinatta, add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 47. af Illendingum 81.

a) add. 42.

b) halfftrugt. 47.

c) allra skipa bezt. 81.

d) vm Mário mello fkeid. Cod. Flat.

vent. Dein conditionem Comiti proposuerunt, qui eam non detraherent, sed ad matrem ipsamque virginem rejecit. Res eum habuit exitum, ut Rex virginem Margaretham sibi desponsaret. A qua affinitate omnes optima quaque sibi promittebant.

CAP. LV.

SNORRII STURLONIDÆ MENTIO.

Auðumno præcedente venit ex Islandia Snorrius Sturla fil. (ad Norvegiam). Venerunt quoque Sörlius et Grimarrus cum magna navi mercatoria quam in Vestmannaeyis habuerant; nuntiaruntque, se virum celebrem Ormum Jona, Sæmundi Oddensis fratrem, una cum ejus filio et sacerdote interemisse, ob inimicitias, quas Sæmundus contra Norvegicos exercuerat. Erat Ormus quidem harum insons; is enim expiationem cum fratre semper obtulerat.

CAP. LVI.

MARGARETHA HACONI NUBIT.

Vere Rex Hakon Comesque Skulius Tunsbergæ profecti sunt Bergas; ibique astatem triverunt. Tum Bergas venit Jona Stal cum navi, 25 remorum, quam Regi consociendam curaverat, quamque Rex dein habuit. Sub missam Maria profecti sunt Rex Comesque ad septentrionales terræ regiones, multosque et optimos

Gulapings logom. Enn Mikjalsmessö dag var Jvngfrv Margrer pulvt Konunginom, oc var veit f hölliani familiga. Sáto þeir Konungr oc Jarl þann vetr f Þrandheimi, oc foro allir lutir med þeim familiga. Þessi var hinn þridi vetr Konungsdoms hans, þá var þeim skiput fýsla f e) nordzto þinghá Vegarþi Veradal, oc Andreßi Skjalldarband, þvfat þeir voro mestir f) vinir Kónungs.

CAP. LVII.

a) VPPHAF RIBBVNGA.

Ættr þat er Baglar höfdo sætz vid Konung sem fyrr var ritat, var engin fýsla fengin Gvdolfi á Blackastodom, þvfat hann var illa b) þockadr af bondom þar sem hafdi hann fýslo halldit. Ok er Gvdolfr sá at hann feck ongar sæmdir af Birkibeinom, fetiz hann of kyrt. Enn vetr þenna sem nv var frá sagt, sendi Gvdolfr fvn sinn Eilif Krvno c) sudr á Halland, at leita fveins þefs er Sigordr het, oc kalladiz fvn Erlings Steinveggs. Þeir fundo hann oc toko han familiga, dreif þegar lid til hans; Gvdolfr var þá höivt-rádgiafi hans, enn Erlingr Rvmstaf merkismadr, enn þessir fveitar höfðingjar hans, d) Svnnolfr Hauksfvn, Þorleif Brúdr, Erlingr Hringr, Helgi á Solbiörgom, Gauti Gottsmiör, Gáfi vndan e) falli, Grimar Svangi, þeir höfdo mikit lid oc fritt, oc voro kalladir Ribbngar.

CAP.

a) næstu 81.

f) höfud vinir 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) kenndr. 81.

c) ok Erik Þanna (Farra Cod. Flat.) ok Jon Rand. (Rödd 81.) Randd. Cod. Flat. 42.

d) Sandólfr. 81. Cod. Flat.

e) vndir fallino 81.

Kap.

Gulathingsslaget. Mikjelsdag blev Jomfru Margrethe viet til Kongen og blev der holdt et prægtigt Gjaefebud paa Slottet. Den Vinter forbleve Kongen og Jarlen i Thronsthem og alting gik meget godt imellem dem; dette var den tredie Vinter i hans Regiering. Begard Veradal og Andreas Skjalldarband, Kongens bedste Venner fik Forlehtingen i det nordligste Thinglav.

Kap. 57.

Ribbungernes Opkomst.

Ættr Baglerne, som før er fortalt, havde forliger sig med Kongen, fik Gudolf paa Blackastad ingen Forlehtning, fordi han var saa forhad af Bonderne i det Syffel han før havde haad. Da Gudolf mærkede at han ingen Forfremmelse erhøbt af Birkebeenerne, sad han stille hen. Men denne Vinter, hvorom nu fortælles, sendte han sin Sen Eilif Kruna sonder til Halland, for at opsoge en Ungerfvend ved Navn Sigurd, som udgav sig for en Sen af Erling Steenvæg. De fandt ham og beviste ham megen Ære. Han fik strax en Flot samlet; Gudolf var hans fornemste Raadgiver, Erling Rummstaf hans Mærkesmand, og hans Befalingsmand vare, Sunnolf Hauksfson, Thorleif Brudr, Erling Hring, Helge paa Solbiørg, Gaute Gottsmor, Gasi under Fjeldet og Grimar Svange. Det var en talrig og skion Hær, og bleve de kaldte Ribbunger.

rimos ex territorio Gulathingensi viros secum habuerunt. Die Sti Michaelis, sollennibus in arce nuptiis Virgo Margaretha cum Rege connubio juncta est. Ista hyeme, quæ erat imperii Haconis tertia, Nidarosia Rex Comesque manserunt, atque perbene inter eos convenit. Vegardo Veradal et Andrea Skjalldarband, optimis Regis amicus, in tribus septentrionalibus præfecturæ attributæ sunt.

CAP. LVIII.

ORIGO RIBBUNGORUM.

Post Baglorum cum Rege conciliationem, quam supra descripsimus, Gudolfus de Blackastadis nulla data fuit præfectura, quia colonis prioris suæ præfecturæ se exosum reddiderat. Gudolfus ubi animadvertit, nullum sibi a Birkibeinis honorem expectandum, quietus aliquandiu manebat. Verum hieme, de qua nunc agimus, misit Gudolfus filium suum Eilifum Kruno in Hollandiam, puerum ut quæreret nomine Sigurdum, qui Erlingi Steinveggii filius dicebatur. Illi eum nacti honorifice exceperunt, moxque plures ei se adjunxerunt. Habebat ille consiliarium ab intimis Gudolfum, significum Erlingum Rummstaf, hosque agminum duces: Sunnolphum Haukii, Thorleifum Brud, Erlingum Hring, Helgium de Solbergis, Gantium Gottsmiör, Gasium Submontanum, Grimarum Svange. Magnus erat exercitus et bene habitus, vocabaturque Ribbungorum.

CAP.

CAP. LVIII.

a) FRÁ IVARI UTVIK OK GUDOLFI.

Nockora ádr hófðu þeir eðrabræðr gerðz Ivar Utvik ok Þ Gudolfr. Ivar hafði hinn vestr lut Oslóar fylfo, oc fat í fylslunni oc yardi c) annars enn godz. Gudolfr safnar lidi á laun oc for at Ivari til Hofuteyjar vm nótt, oc kom á ovart oc elli Ivar af skipi, þar fello margir raukskvir menn oc fornir Birkibeinir, Smidr d) Sleppa, Hallvarðr e) Hvitr. Ivar komz brott á báti einom enn fveitungar hans komvz í Kirkio. Gudolfr tok skipin oc öll vapn, oc margt annat.

CAP. LIX.

a) VM RÁDAGERDIR JARLS TIL ISLANDZ.

Þenna vetr voro þeir í Þrándheimi Konungr oc Jarl, enn er varadi foro þeir stúdr til Biörgvinar, oc fato þar lengi vm sumarit. Þá gerði Jarl ord á því at hann mundi fenda her til Íslandz, þá hafði Biörn syn Þorvalds Gizors synar dregit mann Norrænann or Kirkio í Midfirði, oc látit drepa. Þotitz hann þat gera í hefnd Orms Jonsvnar, þvíat hann átti Hallveigo dottor hans. Skvli Jarl ærlapi mörð skip til ferdarinnar, enn menn voro miök öfvsfir til þesslar ferðar. Þá qvad Gudmundr Oddsfyn b) skalld Jarls:

Hvat

a) ádd. 42.

b) Smiðtrik 21. Blackr Cod. Flat.

c) einkis ádd. 81. Cod. Flat.

d) Kipa. Cod. Flat.

e) Kurt. Cod. Flat.

a) ádd. 42. Büinn hernadr til Íslands. Cod. Flat.

b) skalld. ádd. 81.

Kap. 58.

Om Ivar Utvik og Gudolf.

Kort tilforn havde Ivar Utvik og Gudolf indgaaet edeligt Broderkab. Ivar havde den væstlige Deel af Oslo-Syøsel; der sad han og ventede sig intet ondt. Gudolf samlede hemmeligen Fjolf og drog om Natten med Ivar paa Hoveboen, overrumpede ham der og jog ham fra sit Skib; der faldt mange kække Fjolf af de gamle Birkebeener, blandt hvilke Smid Sleppe og Hallvard Hvid. Ivar undfom paa en Vaad og hans Fjolf ræddede sig i Kirken. Gudolf tog Stibene, alle Vaabnene og meget andet.

Kap. 59.

Jarlens Anslag mod Island.

Denne Vinter tilbragte Kongen og Jarlen i Thronshiem, men da det lakkede ad Vaaren, droge de sonder til Bergen og opholdt sig der en lang Tid af Sommeren. Jarlen lod sig dengang forlyde med at han vilde sende en Hær til Island, hvor Biorn Thorvald Gisfursfons Son havde trukket en Nordmand ud af Kirken i Midfjord og ladet ham dræbe, for at hævne Dem Jonsfons, der hadde været gift med hans Datter Hallveig. Skule Jarl lod mange Skibe udruste til dette Tog, men Fjolfet feso hadde ikke synderlig Lyft dertil. Da qvad Gudmund Oddsfons Jarlens Skald:

I hvit

CAP. LVIII.

DE IVARO UTVIK ET GUDOLFO.

Aliquanto antea foedus fratervnum jurati iniverant Ivarus Utvik et Gudolfus. Habebat Ivarus occidentalem partem praefecturae Osloënsis, ibique residens nil mali ominabatur. Gudolfus contracto clanculum agmine, nocte Ivarum in Hofuteya aggressus est. Inexpectato oppressus impetu navem hie suam reliquit. Cadebant multi ex Birkibeinorum fortissimis, Smidus Sleppa, et Hallvardus Hvit. Ivarus in cymba evasit, ejusque socii in templum fugerunt. Navi, armis, reliquisque rebus omnibus Gudolfus potitus est.

CAP. LIX.

COMITIS DE ISLANDIA CONSILIA.

Ista hieme erant Nidarosia Rex Comesque, et adventante vere meridiem versus Bergas tendebant, ibique astate diu hèrebant. Tum Comes præ se ferebat, se ad Islandiam agmen missurum; ubi Biörnus Thorvaldi Gizoride filius Norvegum aliquem ex æde sacra Midfjordi extrahi trucidavique jusserrat, ulturus videlicet Ormum Fona, qui Hallveigam ejus filiam in matrimonio habebat. Skulius Comes multas naves huic expeditioni destinaverat; verum erant non pauci, quibus illa displiceret. Tum Gudmundus Oddi f., Comitibus potèta cecinit.

Hvat skal ek fyrir mik hyrjar
Hreggmilldr iofor leggja
Gram e) fregn at því gegnan,
d) Geirnetz fvmar petta,
Byriar hafst á heria,
Hyr sveigir mer eigi,
Sárs vinnr Jarl e) á orar
f) Atleifdir g) fva h) reifdan.

Snorri Sturlofson oc þeir Íslendzkir menn er þá voro í Noregi, bádo Dagfinn bónda flytja við Konung at þessi ætlan fellu niðr. Kom þá fva at stefna var lögd oc mælti Konungur til Jarls: Ætlan fva sem her hefir verið í fvmar fynnir ráðino ecki virðlig, at her fé ger til Ísland þviat þat þickir torfottligt, enn land þat hefir hédan bygdzt, oc varir frændor oc forellrar hafa kristnað landit, ok veit landzmönnom mikil hlunnindi, ero þar oc flestir menn saklausir við of, þott fvmir hafi illa gert til varra þegna, enn þat man verþa allra skadi ef landit er heriat. Nú vil ek biðja ydr herra! á þer látt niðr falla ætlan þessa fyrir minn flitning. Þetta flutto oc margir adrir, gaf Jarl þá vpp þetta ráð. Enn Snorri var sendt til Ísland vt at frída fyrir z) kaupmönnom, gaf Hákon Konungur honom lendzmans nafn. Taladi Jarl þá í fyrsta sinni vm at Snorri skyldi koma landino vndir Konung; enn vm haufit er Snorri kom vt vrdo þeir síalfr misfátir Sunnlendingar, ok vm varit eftir drap Loþtr í Skardi Biörn Þorvarðsfvn á Breidabolstad.

Þ hvilfen Sværdregn (Strid) skal jeg
Enilde Fyrste! kaste
(Skjoldets kjaelle Fører jeg spørger)
Mig i denne Sommer.
Havildens (Guldets) Bojer,
Saargjæderen, Jarlen
Med Od og Eg begynder
Vor Fædrebeibgd at herje.

Snorre Sturleson og de Íslændere som dengang vare i Norge, bade Dagfinn Bonde udvirke hos Kongen, at dette Forchavende maatte afværges. Der blev endelig et Mode holdt, paa hvilket Kongen sagde til Jarlen: "Det Forchavende, som i Sommer" havde været i Giere med at sende en Hær til Ísland, "synes Raadet ikke at vere vel overlagt; thi deels" er Landet selv vanfæstigt at angribe, deels er det "bebygget herfra, og vore Frænder og Forfædre have" kristnet det og underfattet Indbyggene meget. "Uagtet nogle af dem have tilsoiet vore Undersaatter" "Overlast, ere dog de fleeste af dem uskyldige deri," men de vilde alle komme til at lide dersom Landet "bliver herjet. Jeg vil derfor bede Eder, Herre!" "at I for min Skyld lader dette Anslag fare.. Denne Begjæring blev underfattet af mange andre, saa at Jarlen endelig opgav det hele Forchavende. Snorre blev derpaa sendt til Ísland for at skaffe Kiebmændene Fred og Sikkerhed. Kong Hákon gav ham Lehnsmands Navn, og da bragte Jarlen det forsegang paa Bane, at Snorre skulde bringe Landet under Kongen. Men om Hofsten da Snorre kom til Ísland, bleve Sonderendingerne selv indbyrdes ueenige, og næste Foraar dræbte Loþtr i Skarðe Biörn Thorvardssen paa Bredebolstad. Den Sommer

a) stek 42.

d) girniz 42. girnez. 81.

e) omit. 42.

f) atleifdir 42.

g) ívanseifdir. Cod. Flat.

h) reifdir 47. 81. reifda 42.

i) Auþmönnom 47. 81. Cod. Flat.

*In quam hac æstate pugnam (gladii procellam)
tendam, generose Rex!
rem istam consulo cum clemente
scuti tutore;*

Snorrius Sturlida et Íslandi qui tum in Norvegia erant, Dagfinnum Colonnæ rogabant, ut Regem ab isto proposito abduceret. Res eo venit, ut conventus inditus sit, in quo Rex Comitem sic affatus est: "Consilium, quod hac æstate agitatum fuit, de Islandia armis invadenda, Senatui meo parum conducibile visum est. Ipsa terra impugnata est difficilis; incolas hinc accepit, nostrique cognati et majores christiani-
nam eo religionem traduxerunt, insulanisque multum opis attulerunt. Eorum plerique nulla nos injuria af-
fecere, quamvis nonnulli cives quosdam nostros læsere. Verum si terra populatione infestatur, paucorum culpam omnes luent. Jam Te rogo, ut mearum precum gratia ab hoc consilio desistas. Idem et multi alii rogabant, adeo ut Comes istud propositum mitteret. Abligatus est Snorrius ad Islandiam, et mercatoribus securitatem conciliaret. Eum Hákon præfæcti nomine honoravit. Tum Comes primum mentionem iniecit de terra per Snorrium Regi subjicienda. Sed autumnus, cum Snorrius veniebat, partis meridionalis habitatores dissidiis fundebantur; vereque sequente Loþtius Scardensis Biornium Thorvardi Breidabolstadis

flað. Þat svmar sendi Snorri vtan Jon svn sinn til Jarls, sem mælt var med þeim, enn ongo kom Snorri á leid vid landzmenn, oc lít stúti hann, enn þo höfðu kaupmenn godan frid vt her þann tíma.

CAP. LX.

a) BREFSENDING TIL KONUNGS OK JARLS OR VÍK.

Vm svmarit eftir er Hakon Konungr sat í Biörgvin, kom bref austan or Vík frá lendum monnom, at þeir Konungr oc Jarl skundapi austr þangat, þviat Ribbungar styrkteuz miök; bioggyz þeir skiött oc vrdó þeir sidbunir nær Micials meflo med þriá tygi skipa, þessir voro lendir menn, Pall Vagaskálm, Jon Stál, Jvar Nef. Þeir fengo hardan byr fyri Jadar, sídan lago þeir í Lycir halfann mánuð, geck þá vpp dryckr miök oc sva víst, var þá hauggvit bv fyri mönnum í bygdinni, gerðiz þá illr kurr í heinom, oc leiddiz mörgom lánglegan. Var þat þá til rádz tekít, at þeir skifto lidino, sneri Konungr norðr afr til Biörgvinar med storkipin, enn Jarl fór austr í Víkina med hin minni skipin oc hann hafði meira lip. Sva var skilt med þeim at Jarl skyldi taka landscyldir oc leidangra vm alla Víkina oc flytia norðr til Jola veizlo oc mála gífar. Þá er Hakon Konungr kom norðr í Eikvnda sund, fann hann þar Heinrekr biskvp, oc tolopo þeir marga luti sín á milli, oc stadfesto sína vinátt b), var Heinrekr biskvp sídan hinn mesti vin Hakonar Konungs. Fór sídan norðr til Biörgvinar, oc hafði

litit

Sommer sendte Snorre sin Søn Jon til Jarlen efter Aftale, men han udrettede kun sidet hos sine Landsmænd og gjorde sig heller ikke megen Umage derfor; dog møde Ribmændene den Tid Fred og Tryghed her i Landet (i Jæland).

Kap. 60.

Breve fra Vigen til Kongen og Jarlen.

Sommeren efter da Kong Hakon sad i Bergen, kom Breve efter fra Vigen at Kongen og Jarlen maatte skynde sig did, da Ribbungerne forstærkede sig meget. De gjorde sig strax reede, men fik dog først ved Mikkelsdagstide 30 Skibe udrustede, og havde med sig Lehnsmændene Paul Vagaskalm, Jon Staal og Jvar Nef. De fik ondt Veir ved Jædderen og laae en halv Maaned i Lykur, derved gif haade Drifkevare og Fættelle op for dem, og de maatte slagte af Indbyggernes Dvæg. Der opstod da Misfornoieelse i Heren og mange blede kiede af det lange Lejse. Det blev derfor besluttet at Heren skulde deele, saaledes at Kongen skulde vende tilbage nord til Bergen med de store Skibe, og Jarlen drage efter til Vigen med de mindre og den største Deel af Følket; det blev og aftalt mellem dem, at Jarlen skulde have Landskyld og Lebing over hele Vigen og bringe den nord paa til Tuulegilde og til Goldens Betaling. Da Kong Hakon kom nord til Eikundafund, traf han der Biskop Henrik, de taalede meget med hinanden og sluttede et fast Venfskab; fra den Tid af vor Biskop Henrik Kong Hakons bedste Ven. Derpaa drog Kongen nord til Bergen;

han

a) add. 47.

b) at nyio, þá mælti Biskup vid Kóng at skilnadi. Þat vil ek at þer vísit herra at óngan átro þer róskara (meira

47) úvin í lítom manni enn mic, enn heðan af líkal ydr engi trauftrúir vin af os biskuponum þor þer vegit þat lítit add. 42. 81. Cod. Flat.

stadis occidit. Æstate Snorrius Jonam filium ad Comitem ex compacto misit; sed Snorrius nil ad populus suos stultendos valuit; mercatores tamen eo tempore quiete fruebantur.

CAP. LX.

LITERÆ EX VIKIA AD REGEM COMITEMQUE DATÆ.

Æstate sequente, cum Rex Hacon Bergis sedebat, literæ ex orientali Vikia parte a præfectis venire, moventes, ut Rex Comesque eo properarent, siquidem Ribbungi magnam vim copiarum colligerent. Festinabant illi se accingere, sed sero tamen, nec ante festum Sti Michaelis, triginta naves rite armatas habebant. Præerant illis Paulus Vagaskalm, Jonas Stal, et Ioanus Nef. Gravi tempestate deprenti ante Faderi ostium, dimidio mense in Lycris hasere. Consumto quicquid potus cibique habebant, pecora incolarum istius territorii mastrabant. Optum est in agmine fremitus, multosque longæ moræ tædebat. Captum est ergo id consilii, ut exercitum dividerent. Reversus Bergas Rex est cum longis navibus; Comes contra orientem versus ad Vikiam tetendit, cum minoribus navibus sed agmine numerosiori. Convenit inter eos, ut Comes vectigalia et tributata bellica per totam Vikiam exigeret, exactaque Regi mitteret ad habenda convivia Jolensia atque ad stipendia præstanda. Rex Hacon ubi in boreali regione ad Eikundicum fretum pervenit, offendit Heinricum Episcopum, quocum multa colloctus, solidam amicitiam inivit, adeo ut Heinricus ei deinceps esset additissimus. Postea Bergas profectus est, parum in navibus habens viatici,

ci,

litit fe í skipum þat er hann mætti hallda sík við, enn med ollo var ecki fyrí. Þá kallar Konungr Dagfinn bonda til sín, oc c) bad hann bva til Jola vísíar. Voro þá tekin stor lán, þá voro oc ger ut boda-bref til alla fylsomanna, oc varþ þat at lítlom skí-lom, þvfat fylsomenn hræddvz lítt Konung, oc íafnan er hann talþi á þá, sögþo þeir annars ítadar skýllði tilfýnda.

CAP. LXI.

a) FRÁ SKULA JARLI.

Nv er at segia frá Skula Jarli, honom byriadi íent í Vík, oc er hann kom fram, baud hann vt leí-dangr oc landskýldír Konungs allar vm Víkina. Hann tók af slíkt er hann feck oc ínerí norðr aftr, oc for fim nóttom fyrí Jól or Túnsbergi; honom byriadi vel oc kom hit fiórða kvellð Jóla til Biörgvínar b). Sato þeir Konungr badír íaman vm Jolin, oc for íem blíðazt allmed þeim. Þessi var hinn fiórði vetr ríkis Hákonar Konungs. Enn er áleíð ve-trínn komo þau ord austan at Ribbungar styrkevzt miðk oc gerdo margar víþektír, voro þeir Bene oc Slítungar komnir þá til Ribbunga, var Bene Sveítar höfðingi í herinom enn ecki vílði Sigúrð hann meír tígna c).

CAP. LXII.

a) VM LEIDÁNGR HÁKONAR KONUNGS.

b) Þá er vara tók gerdo þeir Konungr oc Jarl þat ráð, at Jarl skýllði fara c) norðr til Þrandheims, oc eflazt

c) tók hann við fshirzo at bíta etc. 81. Cod. Flat.

d) hann gerði menn til Biörgvínar fyrer til Konungs, enn Kónungr gerði menn 4 móti honom ok baud honom med íer alla kófi. Cod. Flat. add.

e) víð íer add. 42.

a) add. 81. Cod. Flat.

b) vm varit 4 faulfo 42.

c) landveg it eíra add. Víkíonar, 42.

ci, nec usquam quid suppetebat. Arcessitum ergo Dagfinnum Colonum jussit convivium Jolense sibi rite parare. Coactus est itaque multum debiti contrahere. Exiere quoque ad nomophylaces litera exactionem jubentes, verum tenui cum effectu, nam illi Regem parum reverebantur, et quos compellabat, illi ad alios eum se convertere jubebant.

CAP. LXI.

DE COMITE SKULIO.

De Comite Skulio nunc agendum. Ob ventos ille adversos ad Vikiam sero pervenit; quo deductus tributa militaria et vestigalia in regione ubique exegit, sumtisque quæ acceperat, septentrionem versus tetendit, quinque ante festum Jolense noctibus Tunsbergam relinquens. Felici ille itinere Bergas quarta vespera Jolensi assecutus est. Inter festi solennia Rex Comesque simul erant amicissimeque vivebant. Quartus hic annus fuit regni Haconis. Hiemis progressu allatus est ab oriente nunciis, quod Ribbungorum factio larga capiebat incrementa, multumque violentia exercebat. Benius et Slittingi Ribbungis se adjunxerant habebatque Benius agminis ductum; verum volebat Sigurdus plus ei honoris indulgere.

CAP. LXII.

DE EXPEDITIONE HACONIS REGIS.

Vere appropinquante, Rex Comesque id consilii ceperunt, ut Comes Nidarosiam profectus copias colligeret,

han hadde kun lídet Forraad ombord at hielpe sig med, og hvor han kom hen, var íet íntet. Kongen lod Dagfínd Bonde íente og bad ham reede til Julegíldet; der blev da gíordte store Laan, og Breve om Afgíbt gíf om til alle Syffelmenedene, ííondt de íffe nyttebe meget, thi Syffelmenedene frygtebe kun lídet for Kongen, og naar han fordrebe noget af dem, íagbe de alítd hoi maatte íevvende sig andensíeds.

Kap. 61.

Om Skule Jarl.

Nu íkal fortalles om Skule Jarl. Han kom; for Modvinds Skyld síldig til Wígen, hvor han overalt udbød Ledíng og Kongens Landíkyld; deraf tog han íameget han kunde íaae, og forlod Tunsberg íem Dage for Juul for ígíen at gaac Nord paa; han hadde god Vínd og ankom den íerde Afíten í Julem til Bergen. Kongen og han tilbragte der Julem í bedste Foríkaelíe; dette var den íerde Wínter af Kong Hakons Regíeríng. Mod Slutíngen af Wínteren kom der Eííterretíng ofíen fra, at Ribbungerne foríaríede sig og óbde megen Vold. Beíne og Slíttingerne vare da komne til Ribbungene; Bene var Befalíngsmánd óder Haren, men hoíere Wárdíghed vílde Sígurð íffe tilííaae ham.

Kap. 62.

Om Kong Hakons Ledíng.

Da Foraaret begyndte, besluttede Kongen og Jarlen, at denne ííulde drage nord til Thronðhíem, íamle

eflazi padan, oc fara hit efra ofan í Vík at Ribbungum, enn Konungr skylldi fara með skipa lídi austr, oc skylldo þeir þar finnaz. Ok er Jarl kom í Þrándheim, stefndi hann til sín lendumönnum, Gregorius Jonsfyni, Páli Vagaskálm, Petri Pálsfyni, foró þeir síðan á land vpp sem ætlar var, hafdi Jarl fritt lid oc mikít. Hann for hit beinfsta til þess er hann kom svdr á Heimdörk til Hamars, þá komo til motz vid hann allir fylflumenn Birkibeina af Vpplöndom, hafdi hann þá frettir at Ribbungar höfdo lítlo adr verit í Oslo, oc tekít þar tva skip er Bilkvp átti, oc hvervitna drogo þeir skip at fer oc ætlo do at fara til Tunsbergs at Arnþirni Jonssyni oc þeim lendum monnom er voro á bergino. Ok er Jarl spurdi þetta, skvndapi hann ferd sinni til Osloar oc fylflomenn með honom.

CAP. LXIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

Nv er at segja frá Hákoní Konungi, hann fór vñ svmarit sem ráð var fyrir gert, oc hafdi mikít lid, þar var Gautr Jonsón, Jon Stál, Dagfínnr bondi. Ok er þeir komo í Vík sigldo þeir til b) Grindholmsfundz, þá lago Ribbungar auftan fiardar vid Vorno oc höfdo mörg skip oc mikít lid, c) þá voro þeir Arnþiörn Jonsón albúin oc at leggja at Ribbungum. Enn er þeir komo vt vñ Skeliafsteins grunn, sigldi byrdingr einn d) at þeim e) oc sagdi þeim Arnþirni at Hákon Konungr var nordan kominn

a) *add.* 42.b) Grindholmsfundz þat er innarliga í Vík, *add.* 42.c) Þeir Arnþiörn Jonsón ok þeir lendir menn er í Tunsbergi voro höfdo dregit lid at fer ok skip ok ætlo do, etc. *Cod. FL.*d) *anorden add.* *Cod. Flat.*e) Arnþiörn veri á báti ok spurdi tíðinda. Þeir sögdo: *Cod. Flat.*

geret, indeque recta in Vikiam tenderet Ribbungos aggressurus; sed Rex interea cum agmine nautico meridionalia peteret, ubi deinceps jungerentur. Comes ubi Nidarosiam attigit, praefectos ad se citavit Gregorium Jonæ, Paulum Vagaskalm, Petrum Pauli. Illi expeditionem propositam aggressi sunt. Habebat Comes agmen copiosum et bene ornatum. Directo itinere Hamaram in Hedemarkia, obvii ei venerunt ex Uplandis omnes Birkibeinorum nomophylaces. Audivit Ribbungos brevi antea Osloæ fuisse duasque Episcopi naves cepisse, et undequaque naves contrahere conari, quibus Tunsbergam tendere vellent, Arnþiörnnum Jonæ, aliosque qui in Monte essent, praefectos aggressuri. Hoc comperto Comes et cum eo praefecti Osloam accelerato itinere tetenderunt.

CAP. LXIII.

DE REGE HAKONE.

Ad Regem Haconem nos convertimus. Ille ex pacto profectus est cum numero agmine, sociis itinervis Gautio Jonæ, Jona Stal et Dagfínno Colono. Ad Vikiam delati fretum Grundholmicum intrarunt; eujus ab orientali parte juxta Vornam Ribbungi cum magna copiarum naviumque vi dispositi erant. Arnþiörnnum Jonæ jam omnia paraverat ad Ribbungos aggrediendos. Ubi vadum Skelasteinii præterveffi erant, linter aliquis adveniens Arnþiörno nunciavit, Regem Haconem a septentrione adesse stationemque in fredo

R

Grind-

famle der Tropper og gaar landveis ned til Wigen mod Ribbungenne, men Kongen skulde med Flaaden gaar øster og der skulde de stode til hinanden. Da Jarlen kom til Throndhjem, strøede han Lehnsmændene Gregorius Jonsøn, Paul Vagaskalm og Peter Poulsson til sig; derpaa begavede de sig paa Reisen efter Bestemmelse, og havde Jarlen en ubøst og talrig Hær. Han reiste ligeskemt sønder til Hammer paa Hedemarfen, hvor alle Birkebeernes Sysselmænd fra Oplandene kom til ham. Han erfarede nu, at Ribbungenne havde kørt tilført været i Oslo og der taget to Biskoppen tilhørende Skibe, og at de alledegne fra traf Skibe til sig, hørmød de agtede sig til Lensberg for at angribe Arnþiörn Jonsøn og de Lehnsmænd som der vare paa Bierget. Da Jarlen fik dette at vide, iiede han og Sysselmændene til Oslo.

Kap. 63.

Om Kong Hakon.

Smidertid seilede Kong Hakon efter Aftale afsted om Sommeren med en stor Hær, og havde hos sig Gautr Jonsøn, Jon Staal og Dagfínnr Bondede. Da de kom til Wigen, seilede de til Grindholmsfund, og Ribbungenne laar østen for Fiorden ved Vorna med mange Skibe og en stor Hær. Arnþiörn Jonsøn og hans Folk vare fuldferdige til at lægge mod Ribbungenne, men da de kom ud forði Skelasteinsgrunden, kom et Forselskib dem imøde, som berettede Arnþiörn, at Kong Hakon var kommen nord

kominn oc lá í Grindholmsfandi vid mörgom skipom, vrdv þeir þesslo fegnir, oc sneru þegar lidi sino vm Smiorbiörg, til motz vit Konung, oc segja honom vm ferdir Ribbunga,

CAP. LXIV.

a) HÁKON KONUNGR HELLT TIL VIKRINNAR.

Þegar er Hakon Konungur spyrði til Ribbvnga b) voro latin tölld af skiponum, oc rero þegar svdr eftir fundom, villdo þeir Gautr oc Dagfinnr þegar láta róá á fiördinn vm nottina c), enn þeir Arnbiörn villdo róá á fiördinn moti degi. Rero þeir þá vndir *) Jarls ey oc lágo þar vm nóttina. Aundverda nottina kom skva auftan, oc voro á sveitugar Hallvardz Bratte, oc höfdo Ribbungar elta þá, oc reyro þeir þá auftan at Rygey d), oc ætlvdo þeir þá at lendum monnom í Vsk, þvfat þeir höfdo skip bædi fá oc smá. Enn Ribbungar hafa e) fiöruygl skipa, enn ecki vita þeir at Konungur er nordan kominn. Þá var kallat lidit af skipom, oc taladi Dagfinnr bondi fyri lidino oc sagdi ætlan Konungs, at menn skylldo liggja tialldlausir vm nottina í herklædom sinom, þvfat ofs þickir van at Ribbungar komi her í nótt med her sinom.

CAP. LXV.

a) LODINN KOM TIL KONUNGS OK SAGDI TIL RIBBUNGA.

Lodinn Gvna svn för á niósn med þriár skvur; menn vöknodo b) fyrir dag oc bioggoz þegar. þá kom

a) add. Cod. Flat.

*) Enn Arnbiörn ok þeir Vikveriar sögdo at þá var lidit degi ok kvædo radligra at taka et í moti degi á fiördin. Cod. Flat.

*) Illeyjar, 47.

a) add. Cod. Flat.

f) Iet hann bláfi ok báro landtöld á skipin ok rero þegar svdr efter fundinn. Cod. Flat.

*) Enn Arnbiörn ok þeir Vikveriar sögdo at þá var lidit degi ok kvædo radligra at taka et í moti degi á fiördin. Cod. Flat.

d) er ver skildom. Cod. Flat.

e) meir enn. Cod. Flat. Lx skipa, 47. meir enn L. 81.

b) Inemma fyrer dag þvfat nocket var kalt. Cod. Flat.

Grindholmico cum multis navibus habere. Qua de re vehementer letati promontorium Smiörbiörg mox flec- tentes Regi obviam navigarunt, eumque de Ribbungorum moliminibus edocuerunt.

CAP. LXIV.

REX HACON AD VIKIAM TENDIT.

Ubi Rex Hacon de Ribbungorum adventu certior factus erat, tentoria navibus detracta sunt, moxque austrum versus secundum fretum venigatum est. Volebant Gautus et Dagfinnus eadem nocte in fretum navigare, sed Arnbiörn cum suis diem potius opperire svadebant. Nocte ergo Farlsejam subierunt, ibique nocte stationem habuere. Ingreuentibus tenebris venit ab oriente cymba, socios Halvardi Brattii vehens, et a Ribbungis persequentibus agitata, qui Rugeyam petebant, praefectos in Vikia invasuri. Sciebant quippe Ribungi hos paucas easdemque parvas habere naves, cum ipsi contra quadragenis essent instructi, verum de Regis a septentrione adventu nil compererant. Tum convocato omni nautico agmini Dagfinnus Colonus voluntatem Regis indicavit, ut sine tentorio et in armatura quisque sua noctu maneret, cum Ribbungorum aggressio mox moxque illis esset exspectanda.

CAP. LXV.

LODINUS AD REGEM VENIT DE RIBBUNGIS RELATURUS.

Lodinus Gunnii filius cum duabus cymbis speculatum navigavit. Vigilabant viri ante diem statimque in-

nord fra oc laae med mange Skibe í Grindholmsfund. Herover bleve de meget glade, dreiede strax omkring Smiorberg Kongen imøde, og berettede ham Ribbungernes Stilling.

Kap. 64.

Kong Hakon styrede til Vigen.

Saa snart Kong Hakon fik Kundskab om Ribbungerne, bleve Tielbingerne tagne af Skibene og de roede sender ud af Sundet. Gautur og Dagfinn vilde strax samme Nat roe ind i Fiorden, men Arnbiörn og de øvrige vilde bie til Morgen; de roede da ind under Farlseøe og laae der Natten over. Tidlig paa Natten kom en Skude østen fra med Halvard Bratte og hans Trop; de vare blevene forfulgte af Ribbungerne, som roede østen fra til Rugeøe og agtede at angribe Lehnsmændene i Vigen, hvís Skibe kun vare faa og smaa, da Ribbungerne derimod havde spretvte Skibe. Dog bidste disse ikke at Kongen var kommen norden fra. Mandskabet blev derpaa sammenkaldt fra Skibene. Dagfinn Wonde talte til dem og forkyndte dem Kongens Beslutning, at alle Mand skulde den Nat ligge uden Tielbing og bevæbnede, da man kunde vente et Angreb af Ribbungerne.

Kap. 65.

Lodinn kom til Kongen med Beretning om Ribbungerne.

Lodinn Gunnafsen lob ud med 3 Skuder for at speide. Folkene vaagne de før Dag og giordte sig strax

kóm Lodinn aftr er lysti, oc hafdi tekit skvtr af Ribbungom, oc flvto til Konungs. Þeir segia mart af ætlan Ribbunga, oc þeir hófdo spurtt at Skvli Jarl var komin í Víkina í Oslo, oc því þorðo Ribbungar, ecki pangat af fara c).

CAP. LXVI.

a) FRÁ HAKONI KÓNUNGI.

Þá gerdi Konungr þat ráð fyrri, at smá skipin skyldo fara fyrir enn lángskipin þegar eftir, oc skyldi standa treit á þeim, oc mundi Ribbungar ætla at allt væri smá skip, oc byrðingar, oc var sva gert, rero þeir þá á fiórðinn, sem ákafigazt. Ok er þeir komo skamt svdr ym Eyiarnar, sá þeir at Ribbungar rero austan hit beinfa moti þeim, vænto Birkebeinir þá at saman mundi bera fundi þeirra. Logn var á vedrs, oc skein sol fagrt; á storskíponom spennto rveir eina ár, oc gengo skvtrvarnár lte vndan. Konungs skipit var mest, oc þo voro mörg skipin feinni enn þat. Konungr bad Sigurd Skialga róa b) fram oc segia at aldreir reir hinir forno Birkebeinir sva skeliga, þá er slíkt lá vid, Sidan gengo skvtrvarnár betr fram. Ribbungar hugdo at byrðingar einir færri á moti þeim, oc stefndi rett á þá. Ok er þeir toko at skíóta á þá af smá skútvnom þeim er næst foro, sá Ribbungar at vedrvtar c) glitvdo vid á storskípvnom er solin skein á.

Þottvz

straf reede. Da det begyndte at dages kom Lodinn tilbage og bragte Kongen en Skude som de hadde taget fra Ribbungerne. De havde meget at fortælle om Ribbungernes Forehavende; disse havde spurgt at Skule Jarl var kommen til Wigen og opholdt sig i Oslo, derfor vovede de sig ikke bid.

Kap. 66.

Om Kong Hakon.

Kongen besluttede nu at Smaaskibene Skude gaae foran og Langskibene følge straf efter; Maserne Skude vare reiste paa de forste, saa at Ribbungerne kunde ansee dem alle for Smaafartøier og Forselskibe. Dette skeedte, og de roede af al Magt ind i Fiorden. Da de kom nær til Nerne, sonder for dem, saae de at Ribbungerne roede often fra dem lige imøde, og Birkebeenerne meente det vilde komme til et Slag. Det var stille Veir og deiligt Soelskin; paa de store Skibe trak to Mand hver Nare, saa de vare ikke langt tilbage for Skuderne. Kongens Skib var det forste, men dog vare mange af de andre laugsommere end det. Kongen bød da Sigurd Skialgi (den sneelsiede) roe frem og sige, at de gamle Birkebeener aldrig pleiede at roe saa søvngigt, naar sligt var i vente; derpaa gif Skuderne hurtigere frem. Ribbungerne meente at det kun var en Forselskibaade der kom dem imøde, og satte lige ind paa dem. Men da de begyndte at slyde paa dem fra de nærmeste Skuder og Ribbungerne saae Flaage paa de store Skibe glimre i Solen, mærkede

c) spurtt hafa þeir ok at lendir menn eru í Tunsbergi með smá skipum ok ætla þeir fyrst at þeim, enn ef þeir fá unnit þá ætla þeir at fara á moti Jarli. add. Cod. Flat.

a) add. Cod. Flat.

b) á þóti, add. Cod. Flat.

c) glitruðu við fullkinnina. Cod. Flat. 81.

prociñtu erant. Ubi illucescebat, rediit Lodinus, cymbam Ribbungis adentam Regi offerens. Narrabant illi multa de moliminibus Ribbungorum, quod nempe, comperto Comitem Skulium Osloa in Vikia esse, eo cursum dirigere non auderent.

CAP. LXVI.

DE REGE HACONE.

Rex illis auctor erat, ut parvæ navis præcederent, malis erectis, bellicæ autem subsequerentur; sic quippe opinatos Ribungos omnes cymbas et navigia mercatoria esse; id quod etiam factum. Itaque summo impetu in sinum remigarunt. Cum meridiem versus brevi ab insulis spatio abessent, videbant, Ribungos ab austro directa contra ipsos tendere, nec dubitabant, rem ad consilium venturam. Air erat serenus, solque amenissime fulgebatur. In navibus bellicis singulos remos hinc agitabant, adeo ut cymbas eæ proxime sequerentur. Maxima erat navis Regia, multæ tamen eâ segnius procedebant. Tum jussit Rex Sigurdum Skialgium remigantem circumire sociosque monere, quam diversos a priscis Birkibeinis se præberent, quibus, ubi tantum adesset discrimen, talis segnitie ignota esset. Tum cymbæ aliquanto magis sibi institerunt. Putabant Ribungi, unice cum lintribus rem sibi fore, ideoque recto in illos impetu ferebantur. Cum vero a navibus minoribus proximis jaculari inciperent; simulque Ribungi viderent aplustria navium bellicarum solis radiis verberata resfulgere, augurabantur, plures cum Birkibeinis, quam solos præfectos

esse,

Þottv þeir þá vita at fleira var í ferð með Birkibein-
nom enn lendirmenn einir. Viko þeir þá stofnom
oc villdo snúa inn eftir firdi. Ok er Konungr sá
þat stefndi hann fyrir þá, sva at þeir átro þess eigi
kost. Viko þeir þá til landz þannig sem skemt
var. Gengo þeir af skipom frinom þar sem *d*) Jo-
lund heitir, oc bioggo af brandana. Birkibeinir
hliopo eftir þeim, enn brv var á millum þeirra,
tóko Ribbungar hana af oc komvz sva vndan, fello
þar nockvrrir menn af þeim enn margir vrdv sárir.
Sva kvat Sturla Þordarson.

e) Ern let aufr til *f*) vörnv

Allvaldr skipom *g*) halldit,

Rinfvra *h*) vann ryrir

Ribbunga lut þúngan.

Oc ofstiltan elti

i) Aurþingodr Víkinga

(*k*) Raund klauf ræfir steinda)

Rejdr á land af skeidom.

febe de at der var flere með Birkebeerne end Lehn-
mændene allene. De dreiede derfor af og vilde følge
ind ad Fiorden, men da Kongen mærkede det, lod
han styre foran dem for at affsiare dem Veien. De
fogde da til nærmeste Land, forløbe deres Skib-
be ved et Sted som kaldes Golund, og affsugge-
de Voksprydene. Birkebeerne satte efter dem,
men der var en Broe imellem dem, som Ribbungerne
kastede af, og paa den Maade undkom de; nogle
af dem faldt og mange blev saarede. Saa quod
Sturla Thordsen:

Mod Ofter til Varna

den stærke Konning spredde Skibene,

Gulbets Udspredde voldte

Ribbunger megen Afbræk.

Uden Dphor jog

den milde Konning Søeroverne

(de malede Skiolde Fyrsten flovede)

paa Land fra Skibene.

CAP. LXVII.

FRÁ NICOLAS BISCUPI OC JARLI *a*).

Skvli Jarl var í Oslo sem fyr var ritat, hann bad
Nicvlas Biscop líá ser skipit *b*) Seggiann, enn Biscop
villdi þat eigi, oc het þeim stormælom ef þeir *c*)
taki skip ins helga Hallvardar. Þá svarar Jarl. Ei-
gi var long stvnd sidan lidin, er Sigurdr Ribbungr
ók skip þin evau, oc bannsetir þv hann ecki fyrir
þat, *d*) mvv ver fyri þvi diarflika taka til þessara
skipa. Enn ef þv bannsetr os fyrir þat, er ver tö-
kom

Kap. 67.

Om Biskop Niels og Jarlen.

Skule Jarl var í Oslo som for er fortalt. Han
bad Biskop Niels laane sig Skibet Seggia, men
Bispen afflog det og truede dem med Vand, der-
som de toge den hellige Halvards Skib. Jarlen
svarede: "det er en skaffet Tid siden Sigurd Rib-
bung tog to af dine Skibe, uden at Du bandsatte
"ham derfor; derfor vilde vi dristigen benytte os af
"dijse Skibe. Men dersom Du erklærer Os i Vand
"fordi

d) Góland. Cod. Flst.

e) Arn. 42. Ean. 47. Orn. Cod. Flst.

f) Vanis 81. Varnat. 41. Vaurnu 47. Vaurnom. Cod. Flst.

g) hallda 42.

h) rann. 42.

i) aurringade 42. aurdungadr 47. ör þúngadr 81.

k) raud. 42.

a) add. 42.

b) Seggiann 42. 47. Cod. Flst.

c) rænti hinn helga Hallvard 42.

d) fer hann med rifs oc rfn á cristnu landi, enn ver viltidum frida landit, oc hallda eida vasa í þvi. Sidan ledi etc. 42.

*esse, ideoque versis proris in sinum properare volebant. Hoc viso Rex eos prævertit, ejusque rei copiam præclusit. Terram itaque, quæ proxima erat, fuga petebant. In locum exscenderunt, Golund dictum, et navium acroteria præsciderunt. Persecuti eos sunt Birkibeini, sed interjecto ponti, quem Ribbungi de-
jiciebant, suam hi salutem debebant. Cæsi sunt eorum quidam multiqve vulnerati. Sic Stula Thordi cecinit:*

Oriente versus ad Varnam usque

Rex validus classem direxit,

opes diminuens, sortem

Ribbunorum gravem reddidit;

Rex iratus scuta pilla scidit,

latrones bellator (sagittariorum comitiorum auctor)

rapide persecutus,

navibus in terram eos ejecit.

CAP. LXVII.

DE EPISCOPO NICOLAO AC COMITE.

Skulius Comes erat, ut antea dictum est, Osloæ. Rogabat ille Nicolaum Episcopum, ut navem Seggian ipsi commodaret. Verum eo detrectante, atque adeo minas, si navem Sancti Hallvardi sumerent, interponente, subjecit Comes: "Non multum temporis est, ex quo Sigurdus Ribbungus duas ex tuis naves sumebat, nec tu eum ideo anathemate percussisti; ideo illa audacter potieris; si vero tu anathema nobis intentare audes,

kom skip þín til landvarnar, enn hinom poldir þv er ádr voro bannfettir fyrir sín illvirki, þá verþ þat bann alkeypt þer oc sva þeim er þer þíona. Sidan leði Biskvp skipin Jarli með e) hofdom oc olom reida. Gregorius f) Jonslvn tók Stockabuzvna. Páll Vagaskalm Hásauga-Buzvna, þeir g) sveitvngar toko öll in stærri skip í banom oc h) viggyrdlodo stafna í milli, foro sidan sem akafaz vt eftir firdi. Ok er þeir komv vt til i) Jólundar, k) hlióp bóndi nockr á nesit oc kallar á þá, sagdi l) at þeir berdz vt á firdinom Birkibeinir oc Ribbungar, vænti ec at Birkibeinir þorfi nv lidz við, þviat þeir hafa bæði færri skip oc smærri. Bóndi sagdi þvi sva, at hann vísi eigi at Konungur var í ferd með þeim. Ekki hafdi Jarl spvrt til Kónungs. Sidan tóko tveir eina ár oc rero sem ákafast, var þá allt senn at þeir rero fyrir m) stallinn oc Ribbvngar líópo af skipom sínom. n) Konungs menn toko skip Ribbunga, oc mikit herfang, o) oc skipto lidzmenn með fer. Sidan svndvz þeir Konungur oc Jarl oc fagnadi hvar ödrom blidliga.

"fordi vi toge Dine Skibe til Landets Værn, da "Du dog saae igiennem Fingre med hine der alt vare "bandsatte formedstf deres Udaad, da skal det Vand "komme Dig oc Dine Tilhengere dyrt at staae.. Derpaa laante Bisfoppen Jarlen Skibene med de udfaarne Hoveder og alt Tilbehør. Gregorius Jonsøn tog Stoffabufen, Paul Vagaskalm Hasaugabusfen. Mandfabet tog alle de fore Skibe i Byen og opførte Forskandsninger paa dem fra den eene Stavn til den anden, og roede derpaa det snarest de kunde ud af Fiorden. Da de kom ud til Jolund, kom en Bønde løbende paa Næsset, som raabte til dem, at Birkebeenerne og Ribbungerne sloges ude i Fiorden, og at Birkebeenerne trængte til Forsterkning, da de havde baade de færreste og mindste Skibe, men han vidste ikke, sagde han, om Kongen var der. Jarlen havde heller ikke hørt noget om Kongen. Derpaa greb to Mand sat paa hver Aare og roede af al Nagt, og de kom just forbi Stall paa samme Tid som Ribbungerne forløbe deres Skibe. Kongens Folk bemærkede sig Ribbungernes Skibe og stf meget Bytte, som Krigsfolket deelte imellem sig. Eiden mødtes Kongen og Jarlen og toge venligen mod hinanden.

CAP. LXVIII.

a) FRA RIBBUNGOM OC BIRKIBEINOM.

Sidan er Ribbungar voro elltir, snero þeir austr hit efra. Enn er þeir Konungur oc Jarl vilfo þat, snero

Kap. 68.

Om Ribbungerne og Birkebeenerne.

Da Ribbungerne vare forjagede, søgte de efter paa op ad Landet. Saafrart Kongen og Jarlen erfarede

e) med ollum höfdom oc vedrvitum. 42.

f) Jonsön omitt. 42.

g) Birkibeinir. 42.

h) Viggyrdar ligo stafna í milli, 81.

i) Jólunda, 42

k) sengo þeir af spraka neckorn at Ribbungar mundu farnir at lendom mönnum, ecki hafdi Jarl þá enn spurt til Kongs etc, 47.

l) at Lendir menn oc Birkibeinir færi or brænom Tünsbergi oc ætldo til mótz Jarl, enn þá komo Ribbungar á móti oc beriaz þeir nú sem ákafaz, vænti ec etc. Cod. Flat. m) Stadian. 81.

n) Kongr fendi þá skutu á móti Jarli, oc let segja hvat fram fór oc sva at þeir reri eigi meira enn þein væri hazaz, reru þeir Jarlsmenn þá meir af tómi, add. 42. Cod. Flat. o) Oc skipto — með fer omitt. 42. p) add. 42.

audes, quod ad regionem tuendam tuam navem sumimus, qui aliis ob mala facinora devotis idem indulseris, istud anathema tibi tuisque caro constabit. Tum Episcopus Comiti navim cum capitibus (exsculptis) atque omni nautica supellestili commodavit. Sumisit Gregorius Jona phaselum Stockabuzam, et Paulus Vagaskalm Hasaugabusam; sumseruntque eorum socii omnia majora in oppido navigia, eaque propugnaculis a prova ad puppim porrectis instruxerunt, et dein summa remporum intentione secundum fretum navigarunt. Ad Jolundum delatis sublato clamore indicavit colonus aliquis, qui ad promontorium procurverat, confingere in sinu exteriori Birkibeinos et Ribungos. Suspicio, inquit, deesse Birkibeinis viros, cum nares et pauciores et minores habeant; sed nescire se addebat, num proelio Rex interesset; nec de Rege Comes certius quid compererat. Dein remo bini arrepto omni vi remigabant, cumque Stallam prætervehebantur, Ribungi in eo erant, ut suas naves fuga relinquerent. Viri regii navi Ribungorum largaque præda potiti sunt, quam milites inter se partiebantur. Postea Rex Comesque in se inciderunt et valde comiter se mutuo exceperunt.

CAP. LXVIII.

DE RIBBUNGIS ET BIRKIBEINIS.

Puls Ribungi in superiores terra tractus austrum versus contenderunt. Quo comperto Rex Comesque

snæro þeir inn eftir Oslóarfirði, og sigldo vð kvell-
dit til Haugsvíkr, enn vð morginin inn til Hofvte-
eyjar. Lagdi Konungr þar at oc flest allt lidit, enn
þessir sveitar höfðingjar lögdo þegar til bæjar, Páll
Vagaskálm, Asólfr Konungsfrændi, Kolbeinn Kettv-
hrygg, Hákon Kávis oc Aestir allir sýslomenn á
Vpplöndom. Vð kvellit kom niófn til Konungs
oc Jarls at Ribbungar mundv leita b) til bæjarins vð
nottina. c) Konungr let blása öllum mönnum or
bænom, enn þeir gáfo líonn gæm at því oc dvaul-
þvz eigi at sídr, enn svmir lögdvz vt vð d) akke-
ri. Vð morgin í dagan kom Sigurdr Ribbungr
í bæinn e) med her sinn, þeir líópo ofan vð stræti
oc sva á bryggjorn oc ráko þar nockvro menn á
kaf oc færho. Enn ádr Birkibeinir komv vt skipo-
nom frá bryggjom vrdo menn miök sírir af sko-
tom. Hákon Kávís hafði gengit vpp í bæinn oc
líóp hann á kaf, oc var hann skotinn í fóttinn, oc
dreginn við þat í skip, síórir menn voro drepnir af
Birkibeinom. Enn þeir Birkibeinir sem á skipo-
nom voro herklæddvz, oc logdo at bryggjom, enn
er Ribbvngar fá þat, viko þeir vndan vpp vð
stræti, oc sva norðr or bænom, enn Birkibeinar
estir þeim.

CAP. LXIX.

a) AF BIRKIBEINUM ER RIBBUNGAR FLYDO.

Hákon Konungr lá við Hafufutey, oc Jarl med
herinn, oc er þeir heyrdo b) at blés í bænom her-
klæddiz allr herinn oc rero til bæjarins; vrdo þau
skipin seinbvzvz er starfl voro, Kónungs skipit oc
búzv-

b) 4 bæi 81.

a) Athere 81.

c) Kóngr (sendi 4) gerdi ládr fucin sinn til bæjarins oc let blása öllum mönnum etc. 81. 42.

d) víð fucit manna. 42.

a) add. 81.

b) ládra ganginn. 42.

*in fretum Osloense flexerunt, vesperaque in Haugsvikum et sequenti mane ad Hofutejam navigarunt. Appu-
lit tum Rex cum plerisque sociis; appulerunt quoque ad urbem hi agminum duces: Paulus Vagaskalm, Asol-
fus Regis affinis, Kolbeinus Kettuhryg, Hakon Kavis, et plerique in Uplandis nomophylaces. Vesperis Regi
Comitique relatum est Riblungos noctu ad urbem tendere. Rex buccina omnibus signum dedit, ut ex urbe
procederent; verum illi id parum curantes moras nihilominus nesciebant; nonnulli tamen in navibus ad ancho-
ras fixis pernoctabant. Mane sequenti illucescente pro urbe erat Sigurdus Ribbung cum suo agmine. Illi
per urbis viculos decurrentes ad pontes pervenerunt, ubi hostium quosdam in mare præcipientes egerunt, alios
vulnerarunt. Verum antequam Birkibeini naves a pontibus pepulissent, multi viri missis a cymbis jaculis
vulnerati sunt. Hacon Kavis, qui in oppidum iverat, dum in mare se conjiciebat, in pede istus atque in na-
vim aliquam extractus est. Birkibeinorum quatuor ibi cæsi sunt; qui in navibus erant, se armaverunt atque
ad pontem adpulerunt. Quo viso Ribbungi, per viculos elabendo ex septentrionalibus urbis partibus, per-
sequentibus Birkibeinis effugerunt.*

CAP. LXIX.

RIBBUNGI A BIRKIBEINIS FUGATI.

*Dispositus erat Rex Comesque apud Hofutejam; cumque audiebant sonare in urbe buccinam, armis sumtis
totum agmen ad urbem remigavit. Tardissime parabantur quæ maximæ erant, naves, regia nempe atque
bussæ.*

Kap. 69.

Om Birkibeenerne da Ribbungerne flygtede.

Kong Hakon oc Jarlen laae med Flaaden ved
Hovedoe; da de horte blæse, grebe alle Mand
til Naaben oc roede til Byen, men de sterste Skib-
be, Kongens oc Busferne, vare de langsomste.
Ogmund

búzvrnar. Þá mælti Ogmundr merkismadr til Kónungs: Herra nú má síá hvar e) Birkibeinir blaupá norðr or bænom oc fylsom ver nú þar ecki at sinni; Er þat nú betra ráð at ver snúum yfir f) Givlanda oc göngim þar vpp oc sva austr yfir e) Akrsþaga í moti f) Frysho oc mættim þeim þar við brúna, oc fám ver þá meira fylsat ef gud vill. Kónungr leiz þat giarna vilia oc kalladi á skipin, þau er næst lágo. Enn Barna-Petr oc þeir er þungfaraztir yoro, kvodvz eigi til þefs færir at eltaz eftir Víkingom, oc fylgdo honom margir at því oc snero þá öll skipin at bryggjom, enn þær skvtor er fyrst foro vndan eyonni komo fyrst at bryggjom, oc hliópo þegar vpp, oc í því bili komo þrjár g) skvtor Ribbunga í bæin, enn er þeir mættuz oc hinir skútna mennirnir, hugdo Ribbvngar at þeir veri þeirra menn oc spurdo hvar Sigurdr Kónungr þeirra var. Kenndo þá Birkibeinir at þetta yoro Ribbngar, kom þá skiótt havgg í lidit, viko þá Ribbngar vndan norðr eftir stræti, enn fvmir á akrana; þar fello LXXX manna af Ribbungom, Birkibeinir fylgdo þeim norðr til ár þeirrar er h) Þaþ heitir oc skvtvz þeir á ym hrið, tóko þá Ribbvngar vndan en Birkibeinir snero til Oslo. Sva qvad Sturla:

i) Lögdvtt til
lidu sidarr
Audlings menn
k) Oslo bæiar.
Ok þar l) stauck
m) fyri stálhvavtud
Á glapstíg
n) Grytlinga lid o).

p) Holm-

Ogmund Markesmand sagde til Kongen: "Du kan "vi see Herre, hoorledes Birkibeenerne ile nord ud "af Byen, der er altsaa intet for Os at udrette for "denne sunde. Bedre vil det være at vende os til "Giuland, gaae der i Land og ester ober Akurs- "hage inod Frysia og møde dem ved Broen, der "kunde vi med Guds Hielp udrette mere.. Kongen samtykkede heri og raabte til de næstliggende Skibe, men Barne-Peter og de som vare meest tunge og ubequemme, undskyldte sig med at de ei vare i Stand til at sætte efter Birkibeener; det samme meente mange andre og alle Skibeene vendte sig derpaa til Bryggen. De Skuder som først vare roede fra Den, kom først til Bryggen; Mandfabet sprang strax i Land, og paa samme Tid kom tre af Ribbungernes Skuder til Byen. Da disse og det andet Mandfabet mødtes, meente Ribbungerne at det var af deres Folk og spurgde hoor Sigurd deres Konge var. Birkibeenerne mærkede nu, at dette var Ribbunger og huggede ind paa dem; Ribbungerne traaf sig tilbage nord igiennem Strædet og nogle ud paa Agrene; der faldt Firesindstyde af dem. Birkibeenerne forfulgte dem nord til Vaen Pad, hoor de en Stund stiod paa hinanden; Ribbungerne toge da Flugten og Birkibeenerne vendte sig til Oslo. Saa qvad Sturle:

Landede
Port ester
Konningens Mand
Ved Oslobye.
Der joges
Af Staalets Hvoesfer
Paa Flugt
Oprocces Hof.

Den

c) Ribbngar. 47.

e) sneitr 81. Cod. Flat.

f) stucca 47 stocck 81.

d) Gylinda. 81.

h) Féð. Cod. Flat.

m) fyrer hvotud, 81. fyrer stálhótud 42.

e) a Kónngsþaga, Cod. Flat.

i) lögdtt rit 42.

n) Grötlinga. 42.

f) Fríðé 81.

k) Auðlabjár 47.

o) Oc enn quad hann add. 42.

bussa. Tum Ogmundus signifier Regi dixit: "En Rex, quomodo Birkibeini ex urbe excurrant, ibi jam nobis nihil est negotii; conducibilis est, ut ad Giulandum seclamus, ibique excedentes supra Akershagan versus Frysiam tendamus, et apud pontem iis occurramus; tum, si Deo placet, plus efficiemus. Dixit Rex, labenter se id velle, navibusque proxime jacentibus acclamavit; verum Barnapetrus, et qui maxime onoratas habebant naves, causabantur, se ad Vikingos persequendos parum idoneos esse. Transientibus multis ad hanc sententiam, omnes naves ad pontem se convertebant. Ad eum primæ adpellebant cymbæ, que prime ex insula remigaverant. Ex navibus mox facta est excensio, atque interea tres Ribbngorum naves ad oppidum venerunt. He cum in illas inciderent, putabant Ribbngi suos esse, querebantque, ubinam Rex Sigurdus esset. Animadvertentibus Birkibeinis, quinam essent, mox se invicem casim aggressi sunt; cessere Ribbngi per viculum, et nonnulli ad agros esugerunt. Cecidere tum ex Ribbngis LXXX viri. Birkibeini eos usque ad amnem Path dictum persecuti, jaculis eos aliquamdiu petierunt; verum Ribbngis de-mum fuga dilapsis, Birkibeini Osloam se converterunt. Qua de re sic Sturlius cecinit:

Egeve naves
paululum deinceps
Regis copie
Osloam potentes;

ibique profugatus
a (rege) bellicoso
fugit in diversa
fastidiosus hostis.

Luiv

p) Holmreydar geck q) hilmir
 Hordavalldr r) vnd falldi.
 Enn fá er vthlaupsmönnum
 Audmilldr sakar gilldi,
 Fello fiandmenn stillis
 s) Fekgz tafn blám hrafni
 Enn sigr gædi sídan
 fvmir skvndapo vndan.

CAP. LXX.

a) FRÁ SKULA JARLI.

Hákon Konungr oc Jarl byggvz or banom, oc skipdo fyslomönnum ádr vm Vpplund. þeir sigldo út til Haugsvíkr, oc höfdo par b) hirdman- na stefno. Sagdi Jarl at hann vill fara c) á Vpp- lönd, at hefna Rögnvalldz er þeir drápo saklausan, oc brenna bygdir þeirra. Konungr svarar: Öngar hefnder á ec at gera eftir Rögnvalld þvíat heildr hafa hans frændr nidrat minom ættmönnum, enn par at bændr drápo hann saklausan pá mæli ek eigi á móti, at þer farit vid lidi oc hefnit þeim. Fór pá Jarl vpp oc Gregorius Jonsfyn fúðor bróþir Rögnvalldz, oc margir Birkibeinir d); þeir brenndo vida bygdina, enn bændr tóko eigi á móti. Sí- dan fóro Birkibeinir til skipa sinna, pá var þetta qvedit:

Rekit var Ragnvalldz dauda
 pá er e) ranndividir brenndo

f) Þvrrv

f) Holm reytr 47. Holm reytr Cod. Flat. Holmreytr 42.
 r) Ofældinn, 42. Cod. Flat. um falldinn 81.

s) feck 42.

q) hilmir 42. 81. Cod. Flat.

oc feck tafn hrafni 81.

feck tafn gefit hrafni. Cod. Flat.

a) add. 41. Kongr oc Jarl brenndo bygdina 47.

4) oc þeir skfir er Begir höfdo verit 81. Cod. Flat.

b) styrimanna stefnu 42.

c) uppá Follid. Cod. Flat.

e) ranndividar, 42.

*Itit etiam Hordorum Monarcha
 galea tectus, in certamine sæviens
 (largus opum) ut rebellium
 crimina puniret.*

*Hostes regis ceciderunt,
 præda fuit nigvis corvis data,
 et denuo victoria (bona victoria) comparata,
 celeriter quidam aufugerunt.*

CAP. LXX.

DE SKULIO COMITE.

Rex Hacon Comesque discessum ex urbe pararunt, constitutus ante in Uplandis præfatus. Tum ad Haugsvikum navigarunt, ibique conventum satellitum indixerunt. Dixit Comes, se ad Uplandos expeditionem suscepturum, Rögnwaldique, quem insonem ii trucidaverant, cædem ulcisci, eorumque territoria exurere velle. Subjecit Rex: non multum cause habeo, cur Rögnwaldum ulciscar, ejus enim cognati meis propinquis valde inimicos se præbuerunt; sed quod coloni cum innoxium occiderunt, non equidem interdicto, quin vos ad penam ab iis repetendam moveatis. Præfatus ergo Comes cum Gregorio Jone multisque Birkibeimis, atque in isto tractu igne flammaque, colonis non resistentibus, grassati sunt. Dein Birkibeini ad naves reversi sunt. Factum est in rei memoriam hocce carmen:

Flebat ultio Rögnwaldi casi,

cum vverent bellatores

avidis

Den krighsine fyrste
 Hordernes Beherker, hielmdæft,
 Gavmild, gif i Striden,
 Oprorerne at straffe.
 Kongens Fiender saldt,
 Fode sik den sorte Navn,
 Seier derpaa vandtes,
 Noгле styndede sig bort.

Kap. 70.

Om Skule Jarl.

Þær Kong Hákon og Jarlen droge fra Byen, þessifkede de Svesfelmand over Opslandene; derpaa seilede de ud til Haugsvik, hvor de holdte Hoffindstævne. Jarlen sagde at hann vilde drage til Opslandene og brænde deres Gaarde der, for at hævne Rognvald som usfhldig var bleven dræbt. Kongen svarede: "jeg haver ingen Narfag til at hævne Rognvald, thi hans Frænder have viist sig meger fiendske mod mine Ætmand; men da Vonderne dræbte ham uden nogen hans Brøde, har jeg intet imod at I drager did med Ederes Fokk og straffer dem!". Jarlen og Gregorius Jonsen Rognvalds Farbroder med mange Birkebeener droge da derhen og brændte vidt og bredt i Voigden, uden at Vonderne giordte Modstand, derefter gif Birkebeenerne tilbage til deres Skibe. Da blev dette digtet:

Hævnet blev Rognvalds Død,
 Da Stridsmandene brændte

Gaarde

f) Þvrru hús fyrir harra
g) harda auftan fiardar.
h) Vara tal at skaut Skyli
i) skjalpravgngnom Follðvngom,
Elldr lek hús fyrir h) haulldom,
híngat l) skelk i bríngo.

Haarde Herrers torre Huse
Østen for Fiorden.
Dyget gif at Skule
jog bedrovede Føldinger
Skraf i Bryfset;
Ild fortarede Bøndernes Huse.

CAP. LXXI.

a) HÁKON KONUNGR OC SKÚLI FORO
TIL BIÖRGVINAR.

Sidan sigldo þeir Konungr oc Jarl vt til Jarls-eyjar oc biöggvz padan norðr til Biörgvinar. Lodinn Pálsfyn var eftir á bergino, enn Gvthornur Gvnnafyn á Grönlandi oc fyslomenn aufr vid elfina. Arnbiörn Jonsfyn oc Lodinn Gvnnafyn foro norðr med Konungi. Þeir lagoon neckoraz nætor norðr i b) Hornborofvndi, oc toko padan vt eitt kvold oc voro miök drvcknir. Vm nottina gerdi vedr hvaft oc regn mikitt í moti þeim; sigldo þeir þá inn til hafna, oc vissu þá eigi hvar þeir foro, vm morgininn í dagan sigldo þeir inn vm c) Tregafvnd. Þeir komo vid sker oc brvto d) styri sin, þeim fórst sidan vel e) til Biörgvinar. Þá voro þær nordan komnar f) Margret Drottning oc Frv Ragnhildr modir hennar, oc Sigriþ Jarls fystir, enn sidan var Abbaddi á Reini. Þeir foro sidan nordan oc þá feck Lodinn Gunna fvn Ingibjargar fystor Jarls. Var þá gert brvðlapp þeirra í Konungsgardi.

CAP.

- f) þvrru. Cod. Flst. g) herra, 42. h) var, 81.
i) fcyþryngnum, 42. fcyþryngnum 81. 87. fcyþrynginn. Cod. Flst. k) háfum, 47. l) skelk 42.
m) Frá Lodns Gunnarsfyni. 42. n) Hörnbera fundi. Cod. Flst. o) Tregda fund. 42. 81. Cod. Flst.
p) styri fit. 42. Cod. Flst. q) norðr til þrandheims 42.
r) Jomfrú Margret oc etc. 42. frú Margret etc. Jungfrú. 81.

Kap.

*aridis (lignis) domos domini
strenui, ab oriente sinus.
Rumor huc retulit, quod Skulius*

*Foldungis (pectoribus Foldungorum) merito moestis
terrorem injecerit;
flamma per colonorum domicilia volitavit.*

CAP. LXXI.

HACON REX COMESQUE BERGAS TENDUNT.

Dein Rex Comesque ad Fjarlsejam navigarunt, inde septentrionem versus Bergas moturi. Lodinus Pauli in monte remansit; Guthormus Gunna in Grönlandia, et nomophylaces austrum versus ad Albim. Arnbiörnus Jona atque Lodinus Gunna fil. septentrionalia cum Rege petierunt. Cum aliquot noctibus in freto Hornborico morati fuerant, vespera aliqua bene poti inde vela dederunt. Nocte duvam tempestatem pluviamque adversam experti sunt. Portum ergo aliquem intrare satagebant, nescii ipsi, quo ferrentur. Mane illucescentes in fretum Tregense invecti sunt. Hic vero in saxum impingentes gubernaculum frögerunt. Inde Bergas versus navigationem secundam habuerunt. Eo tum a septentrione venerat Margaretha Regina, Dominaque Ragnhilda ejus mater, nec non Sigrida Comitiss soror, quæ deinceps monasterii Reinensis Abbedissa evasit. Postea borealia linquebant, accepitque Lodinus Gunnari in matrimonium Ingiburgam Comitiss sororem, quorum nuptia in aula Regia celebrate sunt.

T

CAP.

CAP. LXXII.

DRÁP VEGARDS VERADALS.

a) Í þenna tíma komv nordan af Hálógalandi sveitungar Vegards Veradals; þeir sögðu þau típindi at Andres Skialldarband b) hafði látit drepa Vegarþ, hinn mesta c) vin Konungs oc mág. Konungr spurdi hvat til fáka var. Þeir segja at hann gaf honom Öngar sakir, oc þeir sátu norðr í *) Hinn, sat Andres þar sem Höfn heitiþ enn Vegarþr lido ofar í bygdinni. Vegardr kom þá til Hafnar oc baud Andreßi til börðz. Enn Andres iátadi því, þá sendi Vegardr heim d) sveina sína at setia bordit. Andres bad Vegardr gánga til hus þess at sinn-skattr var. í, oc hygga at at eigi spilltiz. Vegardr geck at húðino þar var síðl ein sigin ofan, hann tók af sér stálhvíva oc fá inn, þá hliópo fram sveinar e) á hann tveir, Botolfr f) oc g) annar til oc færdo hann banafarom. Þetta verk líkadi Konunginom stórilla, oc þótiz í þessu verki hafa látit tvo menn, þá er honom voro hollaztir, enn vita þótiz hann af hveriom rótom þetta hafði rist. Þat fannz oc í ordom Jarls; at honom þóti eigi verr at þessá varri hefnt á Andreßi.

CAP. LXXIII.

a) GEFIN GRID ANDRESI.

Konungr spurdi nú vini sína ráðz of þetta mál oc syndiz mönnum at Andres misti sámda sinni af Kúungi

a) Þessu næst komo nordan. 47.
b) suna menn sína. Cod. Flat.
c) Frá Andreßi Skialldarband. 47.

b) frendi Kóns. add. 81.
c) Andreßi. 47. Cod. Flatr. add.

c) hófuð vin. 81.
f) Limr. 47.

*) Hyn. Cod. Flat.
e) Auzt Gni. 47.

Kap. 72.

Begarð Veradals Drab.

Þaa samme Tid kom Begarð Veradals Folf norð fra Hálógaland med den Tidende at Andreas Skialldarband hadde ladet Begarð, Kongens bedste Ven og Frænde, dræbe. Kongen spurgte om Narfagen her til, og de svarede at han ikke hadde tillagt ham nogen Brøde. De havde begge været norð paa Him; Andreas paa et Sted som heeder Hofn og Begarð noget ovenfor i Boigden. Begarð var kommen til Hofn og havde betet Andreas til Bords hos sig, som denne og tog imod, hvorpaa Begarð sendte sine Svende hjem for at reede til Maaltid. Andreas bad Begarð gaae hen i det Huus hvor Finnekatten var, for at see at den ikke kom til Skade. Begarð gif her til Huset; da der var en Fiel sunket ned, tog han sin Staalhuf af og saae ind, men i det samme sprang to Karle, Botolff og endnu en anden til, og gabe ham Banesaar. Denne Gierning misshagede Kongen saare meget, og tyktes han ved den at have mistet to Mand, som begge hadde været ham hufde. Dog mærkede han heel vel fra hvem dette reiste sig, og af Jarlens Tale funde man og see, at han onskede Mor-det hævnnet paa Andreas.

Kap. 73.

Andreas saar Fred.

Kongen spurgte nu sine Venner til Raads i denne Sag; de raadte alle at Kongen skulde fratage Andreas

CAP. LXXII.

CAEDES VEGARDI VERADALII.

Et tempore venerunt a septentrionali Halogia socii Vegardi Veradalii hocque novi retulerunt, quod Andreas Skialldarband Vegardum Regi amicissimum et affinem trucidandum curaverat. Quesivit Rex, quæ cædis causa esset; responderunt: "idoneam nullam reperivi; utrumque Finna fuisse, Andream in loco Hofn dicto, Vegardum paulum supra in territorio habitato. Vegardum Hafnam venisse atque Andream ad convivium invitasse. Assentiente Andrea, Vegardum quosdam ex suis domum misisse ad epulas parandas. Andream Vegardum jussisse, ut ad domum iret, in qua tributum Finnicum esset, et provideret, nequid perderetur. Vegardum, cum eo veniret, ob asserem desuper depressum, anea casside detraçta introspexisse. Tum vero duos homines Bodulfum et alium quendam accurrisse vulnusque lethale ei importasse. Res ista Regi vehementer displicebat, quippe qui duos viros sibi fidissimos hæc cæde amisisse sibi videbatur; subolebat tamen, unde ista cædes esset profecta. Ostendebat quoque Comitibus oratio, eum non noluisse ut cædis Andree vindicaretur.

CAP. LXXIII.

INCOLUMITAS ANDREÆ CONCESSA.

Sam Rex amicos suos de ista re consuluit; placuit plerisque, ut Andree suus honos a Rege adimeretur,

Konungi enn leti eigi líf þótt þess vari vert þ). Lí-
ló síðar kom Andres til basarins með XXlesso c),
hann idradiz miök þessu verks, oc þóttiz síá hvö-
riar snörur voro fyrir hann lagðar. Konungr tók
af honum fylsuna, enn gaf honum fætt; feck Ko-
nungr Ivari Vtvik fylsuna, enn Jarl feck Andreff
fylsu vrn vetrinn af sinni hendi.

CAP. LXXIV.

DREPNIÐ RIBBUNGAR NÆR NÍVTIVGA.

a) Þá er á leid hauffit, gengo þeir til Konungs Arn-
biörn Jonsfyn, Hallvarpr Bratti, Lodinn Gvna-
fyn, oc sögðo at þeir höfðo spvrt, at Ribbungar
styrkivz miök í Vikinni, oc er Konungr oc Jarl
heyrdó þetta, biöggo þeir ferdir sínar skyndiliga
b) enn er þeir komo aufr fyrri Agdir, spvrdó þeir
at fveitir nokkorar af Ribbungom voro austan kom-
nir þar í nánd. Þá letu þeir fara á lettiskútom at
leita Ribbunga. Þar fello nokkorir menn af þeim,
enn adrir flyðo vndan. c) Þeir Konungr oc Jarl
sigldo þann dag inn of Grenmar oc fyrri Nesjar, oc
höfðo allmikinn storm, var vedrit bæði d) mikit oc
hvaft, oc var aufr bæði of fram, oc var búit
við vada miklom. Konungs skip oc Jarls oc Arn-
biarnar skip þau ein drógo sik fram enn öll aunor
viko inn til hafna af leidinni. Þeir lögðo at við e)

Rygiar,

d) Þeir fundu at þess völdu gengu til egi miann er bæda þá villdi dauða. 41. 81. Cod. Flat. add.

e) nysa add. 81.

a) Um hauffit. 42.

b) tók Kongr tuitugfessu er Juar Nef hafði gerdá létit. enn Jarl tók búkups skip, þeir fóru þar til er þeir komo aufr fyrir Agdes.
Cod. Flat.

c) Þeir (Birkbeinir) tóku þar upp bú gott oc báru á (þrá. 47.) byrdinga, oc villdu fva sigla út til skipans. Þeir sigldu í þóða, oc
fóru þar (inn. 47.) byrdingrinn, oc margir godir menn. Sístandi het einn foru Birkbeinn er þar létz. (Hjaltizkr. matr. Cod.
Flat.) enn þeir er afskvómuz laugðuz á nautabúka dauða oc fluttuz fva til lande. Þá er þeir sigldo fyrir Grenmar fengo þeir
storm mikinn. 41. 81. Cod. Flat.

d) Þvert oc flótt. Cod. Flat.

e) Areyeyjar, 47. Heryeyjar. Cod. Flat.

*vita tamen concessa, licet eá multavi meruisset. Brevi post venit ad urbem Andreas cum viginti remorum
navi. Pignit illum vehementer sui facinoris, et videre sibi videbatur, quales laquei ipsi tensi fuissent.
Rex illi adempta prefectura incolumitate indulxit, atque Ivarum Ulrik in ejus locum substituit. Verum
hieme sequente Comes ipsi propria auctoritate prefecturam demandavit.*

CAP. LXXIV.

RIBBUNGORUM FERE XC CÆSI.

*Versus aulmannum regem adierunt Arnbjörnus Jona, Halvvardus Bratte, Lodinus Gunnæ, dixerunt-
que, se audivisse, vim Ribbungorum in Vikia accrescere. Quod ubi Rex Comesque compererunt, iter suam
acceleraverunt, atque Agdas ab oriente delati, resciverunt, aliquot Ribbungorum agmina ab oriente ad regio-
nes vicinas venisse. Miserunt ergo leves quasdam cymbas Ribbungos quesiturus, ex quibus nonnullos tra-
cidarunt, alii effugerunt. Eo die Rex Comesque Grenmavem præterveffi Nesiam pervenerunt, non sine
magno a procellis et tempestate periculo; erat hæc adeo aspera et vehemens, ut a novis parte et anteriore et
posteriore sentinam haurire cogerentur, atque in summo essent terrore. Regia, Comitiss et Arnbjörni na-
ves sole erant, quæ luculando ultra tendere poterant, omnes catera cesserunt portum quærentes. Hæ ad Ry-
giam*

giam

Kap. 74.

Hæved Halvfemsindsthyve Ribbunger dræbes.

Ud paa Høsten gif Arnbjörn Jonsøn, Hall-
vard Bratte og Lodinn Gunnæssøn til Kongen og
løde ham vide at Ribbungerne forstærkede sig meget i
Nigen. Kongen og Jarlen seilede derpaa hastigen
afsted, og da de kom efter ud for Agder, hørte de at
nogle Ribbunge-Floffe vare komne der i Nærheden
østen fra. De sendte da nogle lette Skuder ud for
at opføge Ribbungerne; af disse faldt endeel, nogle
undkom. Kongen og Jarlen seilede den Dag forbi
Grenmar og til Nesjar, de havde megen Storm og
haardt Veir; der blev østet baade agter og for og de
vare i megen Fare. Kongens, Jarlens og Arn-
björns Skibe vare de eneste som kunde arbeide sig
frem, alle de andre dreiede af for at komme i Havn.
De lagde til ved Nye og herte der at Sigurd og
Bene

Rygiar, oc spyrdo at Sigurdr oc Bene oc Ribbungar voro vppi á Rauma ríki med mikli lidi, enn ívmar sveitir Ribbunga voro súdr í Vikina. Enn er lid kom til Konungs, gerdo þeir ráð fyrri at Jarl skylldi fara svdr í Vfk oc ísla Ribbunga, enn Konungr var eftir í Tunsbergi med síno lidi. Gvnnar hét madr Ásv ívn, hann hafdi verið forn Béglingr oc mikill úvin Birkibeina, hann gerðiz handgenginn Hákoní Konungi, pá er Béglingar gafvz vpp. Enn þviat hann feck ónga fæmd af Konungi, pá sem hann villdi, hlióp hann til Ribbungar, oc tók þegar f) len af þeim oc feck mikla sveit manna, oc gerði enngi einhverr meira illt enn hann. Jarl sigldi austr oc spyrði at Gvnnar var í Vatta heradi, oc feck Jarl niósn af honom oc tvær sveitir adrar af Ribbungom. Ok er sem fyrkvaz var nær, komo þeir Jarl at þeim Gvnnari þar sem heitir g) Apaldrs fætr. Birkibeinir kringdo bæinn þegar, oc komvz fáir einir menn vt, oc voro þegar drepnir, ein þeir Gvnnar bióggvz vm vel oc menn hans; hann hafdi mikla sveit. Amundi Akaf var merkismadr Jarls, hann var loftinn auro í h) óstinn, oc feck þegar bana. Þar var hörd svipan, þviat Ribbungar vörðvz vel oc drengiliga. Þar fell Gvnnar Ásv son oc nívtígr manna med honom. Sva kvad i) Snorri Sturluson:

Stála kenndi h) staukvi lundom
styrjar valldr raudo i) at fallda,
rekkar styrdo rett til jardar
rodno bardi austan fiardar.

Oddom

Bene med en stor Hær af Ribbungar vare oppe paa Rommerige, men nogle Flokke af dem vare sendt i Wigien. Da Kongen fik hele Flaaden samlet, blev der besluttet at Jarlen skulde fare sonder til Wigien for at opsege Ribbungerne, og Kongen blive tilbage i Tonsberg med sine Folk. Gunnar Asas Son heed en gammel Bagler, som var en affagat Fiende af Birkibeenerne. Da Baglerne overgave sig, gif han Kong Hakon til Haande, men fordi han ikke fik den Værdighed af Kongen som han attraaede, gif han over til Ribbungerne, modtog Forlesning af dem og fik en stor Flok at anfore, og ingen gjorde nu meere ondt end han. Jarlen seilede oster og fik der Kundskab om, at Gunnar og 2 andre Flokke af Ribbungar vare i Vattaherred. I den mørkeste Nat overrumplede Jarlen med sine Folk Gunnar paa Gaarden Apaldsæt; Birkibeenerne omringede Gaarden; kun saae undkom som strax blede dræbte, men Gunnar som havde meget Mandskab hos sig, gjorde drabelig Modstand. Amund Asaf Jarlens Mærkesmand blev saaret med en Piss i Struben og døde strax; der stod en haard Kamp, da Ribbungerne bærgede sig mandeligen; endelig faldt Gunnar Asas son og Halvfemsindstyve med ham. Saa qvad Snorre Sturlesen:

Stridsbolderen lærte Krigerne
blodige Hoveder at forbinde;
Folkene styrkede ret mod Land
Malede Fartoi often fra Fiorden.

Ringer

- f) Iun. Cod. Flat. z) Apaldr fætr. 81. Cod. Flat.
h) hofinn. 43. 47. hofit. 81.
i) Sveinn Sturluson i Hátta tali. 81. Cod. Flat. (restius Snorrius Sturla filius).
k) Recki lundu. 81. l) at emit. 42. Cod. Flat.

giam appellabant, ibique comperiebant, Sigurdum cum Benio et Ribbungis superius in Raumarikia esse cum numerosis copiis; sed quadam eorum agmina versus meridiem in Vikia morari. Rex cum suam classem cogerat, id consilii captum est, ut Comes versus meridiem in Vikiam tenderet, Ribbugos inventurus, Rex contra cum suis Tunsbergæ remaneret. Vir erat nomine Gunnarus Asæ filius, Baglus olim et Birkibeinis infensissimus. Cum Bagli se dedebant, ille Regi Haconi fidem addixit. Verum quia a Rege non ex voto honorabatur, ad Ribbugos transiit, atque praefecturas ab iis accipit, multosque sibi additos habuit, nec erat alius Birkibeinorum nomini illo infensor. Comes ad orientalia navigans, rescivit, Gunnarem in territorio Væteni esse, ibique sciscitatus est duo alia adesse Ribbugorum agmina. Noctè caliginosa Comes ejusque viri Gunnarem sociosque in villa Apaldsætr dicta necopinato aggressus est. Birkibeinis villam mox cingentibus, horum modo pauci effugere, ceteri mox occisi sunt. Gunnarus cum copioso, quod habebat, agmine, strenuissime restitit. Amundus Akaf, Comitís signifer sagitta in jugulo ictus, vulnus lethale statim accepit. Aere erecti tamen; nam Ribbugi bene ac fortiter sese defendebant. Cecidere ibi Gunnarus Asæ et cum iis nonaginta viri. De eo Snorrius Sturlæ sic cecinit:

Auflor pugnae docuit milites
salire (fugere) et rubro (sanguine) caput tegere.

Navem pislam viri gubernarunt
terram versus, ab oriente sinus,

micro-

Oddom rendi *m*) elion strinder
n) ita ferþir *o*) hrfaga skerdir,
 hilmir *p*) stærdi hvöslö sverdi-
 heila grvndar megin vndir.

Vafdi litr er virdöm mætti
 Vegrækiandi fram at fækia,
 skerðer geck *l* *q*) skvrom *r*) hlackar
s) sköglar ferks fyrir *t*) rødnom merkiom;
u) rvddiz land *x*) enn *y*) ræfir þrænda
 Ribbvngom skop bana þungan,
 Gvnnar skavt *z*) vnd *aa*) gera fótur
bb) Grim fetta *cc*) Il *dd*) hiarna kletti.

CAP. LXXV.

a) VFRIDR RIBBVNGA VM VPPLÖND.

Eftir þetta sneri Jarl norðr til Tunsbergs, oc fann þar Hákon Konung, var þar þá pat ráð fyrir gert, at Jarl var eftir í Víkinni, enn Konungr fór norðr til Biörgvinar, oc kom þar fyri Jól, oc sat þar vm Vetrinn. Þessi var hinn fimti vestr ríksis Hákonar Konungs. Litlo sidarr enn þeir Konungr, oc Jarl hófdo skilit, þá spvrdi Jarl at Gvdolfr Blakkr var í Osloá heradi, oc hafdi mikla sveit, hann var í bænom of daga enn vm nær *b*) í ymsom fæðom. Jarl tók skvotr nokkorar, oc fór inn til Haufuteyiar, hann

m) elion strander, 42. elion strandi 81. elion stradder, 47.
p) skæder, 42. styrdi, 81. *q*) skyrum lacter, 42.
r) Skúla merkiom, 42. 4. Sköglar ferks fram fyrir merkiom. Cod. Flat.
s) reifr 81. *t*) vid geira feini, 81. *aa*) geira fótur, 42. 47.
cc) í 81. *dd*) Hiarna hlættu 47. hiarn á kleitti. Cod. Flat.

* In *Clavi metrica Scaldæ varia lectio occurrit Gvnnar fæit etc. ita vertente J Olavio (Nordens gamle Digtefsk. S. 160).*

For de grumme Hæffer

Han Gølfets Hoveder lagde.

a) Fall Ribbunga 42 af Skula Hertuga 81. af konungi oc Jarli, 47.

Minges Oðer
 með Oð Landsskoffet fordrev;
 Fyrsten með hoasse Sværd udvidebe
 Hovedets dybe Saar.

Den Værelstine som Stridsmand mødte,
 betænkte sig ei paa at gaae frem,
 Dyrniedryderen gif i Stridsregnen
 foran de malede Bannere.
 Landet ødtes og Threndernes Fyrste
 Ribbingerne bereedte en haard Død;
 Gunnar under Ilbens
 Grumme Fod sit Hoved lagde *).

Kap. 75.

Ribbingerne harie i Opsland.

Derefter vendte Jarlen sig norðr til Tonsberg hvor Kong Hakon var. Der blev besluttet at Jarlen skulde blive tilbage i Vigen. Kongen derimod drog norðr til Bergen hvorhen han kom for Juul og tilbragte Vinteren; det var det femte Aar af Kong Hakons Regiering. Kort efterat Kongen og Jarlen vare skilde ad, fik denne at vide at Gudolf Blaf var i Osloherred med en stor Flok; om Dagen var han i Byen og om Natten paa forskjellige Stæder. Jarlen foer med nogle Skuder ind til Hoved-

oc,

n) utan ferðar, 81. *o*) hingat scerdir, 42.
r) hlackar, 81. *s*) sköglar ferks fyrir merkiom, 81.
u) ræddiz land, 42. *x*) ok, 47.
bb) Gunn fetta il, 42. 47. Grun fetta il. Cod. Flat.

b) í heradi á ímsum brenim, 81. Cod. Flat.

*mucronibus et vigore pulit
 hero turbas regionis.*

*Minime hasitavit in progressu
 fame amans, viris obvius
 loricas rumpens (corruptor tunicarum Skogulæ)
 in proelio (imbribus Hlaccæ) ivit
 præ vexillis auratis.*

*Rex acri gladio ampla
 capitis vulnera dilatavit.*

*Lustrata est terra, sed Thrandorum Rex
 Ribbungos gravi letho affectit.
 Gunnarus crudeliter prementi
 lupini pedis plantæ caput (petram cerebri) subjecit.*

CAP. LXXV.

RIBBUNGI UPLANDOS INFESTANT.

Postea Comes septentrionem versus Tunsbergam se contulit, ibique in Regem Haconem incidit. Captum est id consilii, ut Comes in Vikia remaneret, Rex vero Bergas profectus eo ante festum Joleuse veniret, ibique hieme maneret. Erat hic quintus imperii Regis Haconis annus. Brevi postquam Comes a Rege scesserat, comperit Gudolfum Blakkium in territorio Osloensi cum multis copiis esse, eumque interdu in oppido, noctu vero nunc hic, nunc illic versari. Sumsit Comes aliquot cymbas, et ad Hofudejam appulit.

U

Certior

hann spyrði at Gvdolfr var at Forði at c) Munka skamt frá bænum, kom Jarl í dagan at Gvdolfs, oc kringdó þeir bæinn, oc skipaði Jarlinn til atgöngu, þar fello d) slautúgir manna af Ribbungom enn Gvdolfr komz vndan. Jamnan gerdi Jarl til Ribbvngu oc drap menn af þeim vñ Verinn. Sva kvad e) Snorri:

Eyddi vthlaupsmonnom
f) str hertogi g) spíótóm,
svngo stál h) of stillis
stóð ylgr í i) valdylgjóm.
k) Hal margan let hofdi
hoddgrímur íofvrr íkemmra
sva l) kann rán m) at repfa
reidr oddvici n) piótóm.

Hadar oc Heinir hofdo hafit samnat smót Ribbungom sídan þeir hofoz, oc variz sva drengiliga hvarotveggja fylkit, at Ribbngar þrífvz þar eigi. Þeir Gvnnbiörn oc Þorgeir biskups maðr hofdo þá sýslo á Hadalandi oc vñ þotn. Sigurdr Ribbungar hafdi fengit o) Bergdori oc Eysteini p) Eng sýslo á Hadalandi af sinni hendi. Ribbvngar drógo skip q) or Draufn vpp í Raund. Enn er þat spyrdo sýslo menn Birkibeina, foro þeir í moti þeim oc bænd oc mættvz þeir þar er Lena heitir, oc tokz þegar med þeim bardagi, geck Ribbvngom betr í fyrsto, enn sídan snéri mannfalino á hendr Ribbvngom oc fello þar vel tvaughundrvt manna, enn Sigurdur flydi. Birkebeinir

oc, hvor han erfoer at Gudolf var í Forð paa Munkegaarden straz ved Byen. Jarlen kom í Dagbrækingen til Gudolf, omringede Gaarden oc lod giore Angreb, der faldt 70 Mand af Ribbungerne men Gudolf undkom. Den Vinter anfaldt Jarlen jævnliggen Ribbungerne, og dræbte adskillige af dem. Saa kvad Snorre:

Den ypperlige Herfoer Oprøerene
med Spyd udrybbede;
Fyrstens Staal Klang,
Ulven stod paa Balbhngen.
Gulbets Fyrste gjorde
mangen Helt et Hoved fortere;
saaledes straffede Feltherren
Folkenes Man.

Judbyggene af Hadaland og Hedemarken havde floaet sig sammen mod Ribbungerne fra den Tid af at disse begyndte at rejse sig, og forsvaret begge Fylkerne saa manneligen at Ribbungerne ikke kunde sætte sig faste der. Gunbiörn og Þorgeir Biskopsmand havde dengang Hadaland og Høren i Besæling, men Sigurd Ribbung havde paa sine Vegne sadt Bergthor og Eystein Eng over Hadaland. Ribbungerne drog Skibe fra Draufn op i Randsøen. Da Birkebeernes Sydselmænd erfoer dette, gif de imod dem med Bonerne og traf dem ved et Sted som heeder Lena, hvor de straz begyndte en Dræbning. I Begyndelsen havde Ribbungerne Fordeel, men siden forlod Lykken dem, de mistede over 200 Mand og Sigurd maatte flygte; ogsaa toge Birkebeenerne

- c) Munkabúi, 81. Cod. Flat. d) fex tiger, 42. e) Sveinn Sturlufun, 81. f) ut hertogi, 42. 81.
g) subrotum, 42. 47. fuerum 81. fueitum, Cod. Flat. h) un 81. i) vel dyggjum 47. k) allmargana, 81.
l) knatt, 42. m) of, 42. n) skeidum, 81. o) Berghori Lock, 81.
p) Hring sýslo etc. 47. Ring sýslo etc. Cod. Flat. Hring sýslo, 81. q) sin uppi Tiri oc sva uppi Rónd, 47. 81. Cod. Flat.

Certior factus, Gudolfum Forsæ in monasterio prope urbem esse, Gudolfum, ubi dies illuxit, assecutus est. Oppidum mox obsederunt. Comesque ad impetum facieudum se accinxit. Cecidere ibi LXX Ribbungz, sed Gudolfus elapsus est. Comes vero Ribbugos ista hieme sapius aggressus eorum multos occidit. De eo ita Snorrius:

*Dux amplus turbatores
hastis extirpavit,
persounerunt principis chalybes;
stetit lupus in stragium stratis.*

*Auri (aureorum annulorum) largitor multos
capite curtiore reddidit.
Sic duxior iratus rapinas
gentium punire potuit.*

Junxerant se Hadalandie et Hedemarkia incola adversus Ribbugos, ex quo hi caput erexerant, et utramque provinciam adeo strenue defenderant, ut Ribbugi omni successu destituerentur. Gunbiörnus et Thorgerir vir Episcopo additus, præfecturas tum in Hadalandia atque Thotia habebant. Verum Hadalandiæ Sigurdus Ribbung tum propria auctoritate Bergthorum et Eisteivum Eng præposuerat. Ribbugi naves ex Draufno in lacum Randensem traxerunt; quod ubi resciverunt Birkibeinorum præfecti, illi una cum rusticis adversus eos progressi in loco Lena dicto in eos inciderunt, moxque prælium inceperunt. Ribbugis fortuna initio arrisit, sed deinceps ad eos strages conversa est, adeo ut ducenti fere viri caderent, fugeretque Sigurdus. Potiti sunt Birkibeini omnibus eorum navibus. Postea rustici se spargebant, nec suis territoriis

heinir toko þar öll skip þeirra. Eftir þetta dreifdúv bændr miök oc höfdo ongarr gætlor á bygdom sfnom r). Ok er Sigurd Ribbvngrr spvrdi þetta, for hann vpp á Heidmörk; oc kom á ovarat at Jóni *) Kvr á bæ þeim er r) Hlunnar heita, oc drápo hann þar; eftir þat fættvz þeir oc gvlldo bændor stór giöld. Sigurd let þá búa fyrir sér á eyionni r) fer. vpng í Thyri oc tók u) gildir af bændom, oc skipadi slyssom vm Hadaland. Þilir gengi þá miök til handa Sigordi oc sva Verdælir. Þá er Heinir spvrdi þetta slag er Hadar höfdo fengit, þá gættu þeir því betr sinna bygda, sva at Ribbvngar komvz þar eigi fram, helldr rido bændr eftir þeim vppá Rauma ríki oc gafo þeim mörg slaug. Her eftir vrdi margir þeir lutir milli Birkibeina oc Ribbunga er ymsir r) höfdo betr. Vm varit eftir Kindilmeslo spvrdi Jarl, at Ribbvngar voro í veftra lut Osloar slyflo med nockorar sveidir. Jarl gerdi inn Eiric y) Siriz vid sveitvngom sfnom oc Harald Stangarfyllo at leita Ribbunga, oc svndo þá vid Svanz oc baurdvz þeir, oc gengvz at sva fast at merkis mennirnir mættvz oc fengo Birkibeinir tekitt merkismannin Ribbunga er Herbiörn het. Þar fell Afli er verit hafdi merkismadr Sigordar, oc sveit mikil af Ribbungom, eftir þat slydo Ribbungar, enn Birkibeinir foro vt til Jarls, oc höfdo Herbiörn vid fer, var hann sidan z) merkismadr Skvla Jarls.

beenerne alle deres Skibe. Bønderne spredtes nu ad, og agtede ikke paa at begovte Voigderne; da Sigurd Ribbung sig det at vide, drog han op til Hedemarken, overrumpled og dræbte der Jon Kur paa Gaarden Hlunnar; derpaa sluttedes Forlig og Bønderne maatte betale store Bøder. Sigurd lod nu giøre en Voelig tilrette for sig paa Den Forthung i Thyri, tog Gidsler af Bønderne og beskikkede Sysselmænd i Hadaland; af Theleboerne og Verdølerne gif mange ham tilhaande. Da Hedemarkerne spurgte denne Hadelændernes Ulykke, påseede de bedre paa deres Voigder, saa Ribbungerne der intet kunde udrette; ja Bønderne forfulgte dem endog op i Rommerige og giordte dem nogen Afbræk. Der foresaldt ofte Skiermsøler imellem Birkbeenerne og Ribbungerne, hvori nu det ene, nu det andet Partie havde Overhaand. Om Vaaren efter Kyndelmese horte Jarlen at nogle Flokke af Ribbungerne vare ankomne til den vestlige Deel af Oslo Syssel. Han sendte Eric Siriz med sin Trop og Harald Stangarfylia for at opsoge dem. De stodte sammen ved Svans, hvor de kom i Haandgemang, og gif saa haardt ind paa hinanden, at Markesmændene mødtes og Birkbeenerne fangede Ribbungernes Markesmand Herbiörn. Afte som havde været Sigurds Markesmand faldt tilfældem mange Ribbunger; derpaa toge de Flugten. Birkbeenerne begav sig til Jarlen og forte Herbiörn med sig; han blev siden Skule Jarls Markesmand.

CAP.

Kap.

r) eda sliþom add. 42. 47.

*) Kú. 42.

r) Leina. Cod. Flat.

r) Fjordung 42. 81. Frodang. Cod. Flat.

u) Gilla. 42. Gilla. 85.

x) urda brögðum fegnir. Cod. Flat.

y) Citizo 81. Sitizfu. Cod. Flat.

z) Hirdmadr. 82. 81. Cod. Flat.

riis satis provide invigilabant. Quod cum Sigurdo suboluisset, in Hedemariam irruit, atque Jonam Kur in villa Hlunnar dicta necopinantem oppressit, occiditque. Dein reconciliati sunt, colonis gravia tributa pendentibus. Tum Sigurdus mansionem sibi parari jussit in insula Forthung, lacu Thyrico, obsidibusque a colonis captis, præfecturas per Hadelandiam dispensavit. Ex Thelemarkie et Væredalia incolis multi se Sigurdo addixerunt. Has Hadelensium ærumnas cum resciverant Hedemarkenses, sua illi territoria diligentius custodiverunt, ut Ribbungi nullum ibi progressum facere possent; quin adeo coloni eos ad Raumarikiam persecuti sunt, magnaue eos clade affecerunt. Postea Birkibeinos inter et Ribbungos multis minoribus pugnis variis fortunæ vicibus certatum est. Vere missam candelarum sequente comperit Comes, Ribbungos in occidentalibus præfecturæ Osloënsis partibus cum quibusdam agminibus morari. Misit Comes Ericum Siriz cum quibusdam viris et Haraldum Stangarfylia ad Ribbungos quærendos. Conflitum est apud Svantsum adeo acriter, ut signiferi concurrerent, caperentque Birkibeini vexillarium Ribbunorum nomine Herbiörnnum. Cæsus est Astius, qui Sigurdo vexillarii operam præstiterat, multique Ribbunorum; cæteri fugerunt. Birkibeini deinceps ad Comitem se contulerunt Herbiörnnum secum adducentes, qui postea Comitiss Skulii vexillarius evasit.

CAP. LXXVI.

a) HAKON KONUNGR SIGLDI STORM
MIKINN FYRIR STADI.

Vm varit í fyrsto bióz Hakon Konungr norðr til Prandheimi oc med honom Dagfinnr bóndi, Bárdr Brimsteinn, Hákon Kávís, b) Konungr hafði fíuarg skip, vm Paskir lá hann í Leirgyla, og sigldi þaðan fjórða dag Pálka c) fyrir Stad mikit ofvidri, prim nottom síðar sigldi hann inn vm Agdanes, sva mikinn storm, at allt tók segl frá þeim oc skipin snæro her oc hvar vndir nesti. Kónungr feck Engo öðro vidkomi enn halldit inn d) at ánni, þá var flód er þeir komo e) at ánni oc mátti ongum festom vid koma fyrir straum, rak þá vppá fandiinn fyrir Bakka, for þá til alle folkit oc barnom, oc báro strengr á Konungskipit, oc vard naudugliga vtdregit.

CAP. LXXVII.

a) TAL HÁKONAR KONUNGS OC
ERKIBISKVPS.

Gvthormr Erkibiskvp var þá í banom, hann fagnadi Konungi í aullom lutom sem samligazt. Þeir höfðu íafnan tal milli sín. Konungr spvrdi Erkibiskvp eit sinn, hví hann snæri sva mikilli ovináttu til hans medan hann var í bernsko sinni. Erkibiskvp segir at þar gengi eigi miðr til þess annarra manna b) skap, enn síalfs hans illvili; for þá vpp allt hit fanna fyrir Kónungi, het Erkibiskvp því þá at hann skyllði annat fvmarr koma til Biörgvinar, oc gera

a) um storm oc stormidri. 47.

b) þeir höfðu fíu skip. 42. 81. Cod. Flad.

c) sigldu þeir innom Agdanes. 42.

d) um ána. 42.

e) í ármynnit. 81. Cod. Fluteyens.

a) Frá Hakoni Kongi oc Gvthormi Erkibiskup. 42. 81.

b) völdi. 47. 81.

Kap. 76.

Kong Hakon seilede forbi Stat i en stærk
Storm.

Lidlig þaa Foraaert begav Kong Hakon sig norð til Thronðhem med Dagfinn Bonde, Bard Brimstein og Hakon Kavis. Kongen havde 4 Skibe; om Paasken laae han i Leirgula, den fjerde Dag i Paasken seilede han derfra og forbi Stat i et heftigt Uveir. Tre Dage derefter kom han omkring Agdanes, og da var Stormen saa stærk at Seilene gif over Bord og Skibene dreve frem og tilbage under Næsset. Der var intet andet for Kongen at gjøre end at holde ind ad Aaen, men da det var Flod, kunde de for Strommens Skjyb ikke komme til at giøre Skibet fast. De satte da paa Grund ud for Bakke, hvor alt Gølfet kom ud fra Byen af, fik et Dug kastet ombord til Kongens Skib og fik det med Noie flot.

Kap. 77.

Kong Hakons og Erkebispens Samtale.

Erkebisp Gvthorm som da var i Byen, modtog Kongen med al muelig Færesbeviisning. De talte jævnlig sammen. Kongen spurte engang Erkebisen hvorfor han havde yttret saa meget Fiendskab mod ham i hans Barndom. Erkebisen sagde, at andres Indflydelse mere havde voldet det end noget ondt Sindelag hos ham, og derpaa fortalte han Kongen Sagens rette Sammenheng. Tillige lovte han, at han næste Sommer skulde komme til Bergen

09

CAP. LXXVI.

REX HACON TEMPESTATE DEPREENSUS STADAM PRÆTERVEHITUR.

Vere ineunte Rex Hacon accinxit se ad iter Nidarosiam suscipiendum, cumque eo Dagfinnus Colonus, Bardus Brimsteinus, Haconque Kavis. Habebat Rex IV naves. Tempore Paschali ad Leirgulum naves dispositas habebat, dieque festi quarto Stadam magna grassante tempestate praevertens est. Post triduum Agdanesum flexit, sic saviente procella, ut vela rumpereutur, utque naves sub promontorio huc illucque flutarent. Regi nil supererat nisi secundum annem navigare. Fluxus erat tum, cum in annem incurrebant, et propter torrentis vehementiam non inveniebant, ubi naves sistere possent. Itaque supra Bakkam in vadis hæserrunt. Tum vero oppidani ex ure excurrerentes funem in navim Regiam conjecerunt, quo illa vix ac ne vix quidem ex brevibus extraxit est.

CAP. LXXVII.

COLLOQUIUM REGIS CUM ARCHIEPISCOPO.

Gvthormus Archiepiscopus eo tempore in urbe erat. Is Regi summum in omnibus rebus honorem habebat, et colloquia illi identidem miscabant. Quæsiuit aliquando Rex Archiepiscopum, cur ipsum puerum adeo infestis oditis fuisset persecutus. Respondit: suas inimicitias in ea re minus, quam aliorum malignitatem valuisse; tumque rem omnem, uti erat, Regi uperuit. Promisit dein Archiepiscopus, se ætate sequente Bergas

gera þá sændir Konungi í öllu því er hann mætti. Hákon Konungur skipaði Gvnnbirni Jonsfyni at gæta allra Þrændra-laga, fyrir sakir mikils ofdridar, er þá var á Vpplöndom, Konungur bióz nordan er á leid varit oc sigldi til Biorgyniar oc sat þar vrn svmarit.

oc da bevise Kongen al muelig Vere. Kong Hákon gav Gunnbiörn Jonsen Befaling ober hese Throndelaget, for den megen Alfreds Skjld som da herfede i Oplandene. Ud paa Foraaret drog Kongen nord fra til Bergen, hvor han tilbragte Sommeren.

CAP. LXXVIII.

a) BARDAGI RIBBUNGA OC BIRKIBEINA í MIÖRS.

Skúli Jarl sat í b) Túnsbergi, enn Arnbjörn Jonsfyn var austan fiardar, oc vardi þar landit. Ribbungar vorv á landi uppi, oc höfdo c) mikinn styrk, þeir höfdo mörgom skipom komit vpp í vatnit. Syflomenn Birkibeina sátu í Miors, oc höfdo mikit lid, var fyrir þeim Haraldr Stángarfylia, Olaf Mókr, Fridrekr Slaffi, þorgeir Þiskvpsmadr. Ribbungar komv vpp skipom sinom í Miors oc leitodo Birkibeina vrn vatnit. Þeir fvrdo þá vid d) Kornaholma, oc varþ þar bardagi, höfdo Ribbungar meira lid oc voro miök ákafir, enn Birkibeinar toko vid dregiliga, oc lauk sva at Birkibeinar féngu sigr, enn Ribbungar flydo. Þar fell framarliga af Ribbungom á odvr hvndraþi, oc þessir sveitar höfdingjar, Styr prestfr, Avrnolfr af Folavelli, Avpvn Austanfjór, þorbiörn e) Hringr; fátit fell af Birkibeinom. Sigordr flydi þá vppá þotn, oc stefndi padan til fiallz. f) Þetta spvrdi Arnbjörn Jonsfyn at Beni Skinnknifr var á Raumaríki med mikla sveit manna oc gerdi þar margar vspéktir. Arnbjörn fendi til hans Helga g) Flekskvn oc þá menn med

Kap. 78.

Slag mellem Ribbungerne og Birkebeenerne i Miosen.

Skule Jarl sad i Tunsberg og Arnbjörn Jonsen værgede Landet oven for Fiorden. Oppe i Landet vare Ribbungerne meget mandstærke; de havde faaet mange Skibe bragte op i Een. Birkebeenernes Sghælmænd vare i Miosen med mange Folk, under Anførsel af Harald Stangarfylia, Olaf Mok, Frederik Slaffi og Thorgeir Biskepsmand. Ribbungerne fik deres Skibe trukne op i Miosen og søgde der Birkebeenerne; de traf dem ved Kornaholm, hvor der forefaldt et Slag. Ribbungerne havde fleest Folk og gjordte et hæftigt Anfald, men Birkebeenerne værgede sig mandeligen, seirede tilsidst og dreve Ribbungerne paa Flugten. Der faldt af Ribbungerne henimod 200 Mand og Høvdingerne Styr Prest, Arnolf af Folabøll, Audun Austanfjor, Thorbjörn Hring; af Birkebeenerne faldt kun faa. Sigurd flygtede op til Thoten og dresra til Fjelds. Arnbjörn Jonsen erfarede at Bene Skindkniv var paa Raumerige med en stor Flok og søvde der i en Vold. Han sendte Helgi Slefr med

a) Pall Bena Skinnknifs. 42.

b) Túnsbergi. 81.

c) mörg skip í vatninu eyis. 47.

d) Kornahófr. 47. Kornaholmar. Cod. Flat.

e) Rígr. 42. 47.

f) Þetta sumar. 42.

g) Flenzon. 81. Flekskv. 87. Flechhán. Cod. Flat.

Bergas venturum, Regemque omni, quo posset, honore prosecuturum. Gunbjörno Jona Rex curam injunxit Thrandie securitati invigilandi ob multas turbas, quæ tunc temporis Uplandis infestabant. Vere exeunte Rex se paravit ad regiones septentrionales linquendas, Bergasque navigavit, ubi æstate commoratus est.

CAP. LXXVIII.

PROELIUM RIBBUNGORUM CUM BIRKIBEINIS IN MIORSIA.

Hæreat Comes Skulius Tunsbergæ; verum Arnbjörnus Jona, ab oriente sinus terram tuebatur. Ribbunga in superioribus regionis partibus magnam vim habebant, multasque naves in lacum traxerant. Birkibeinorum profecti in Miorsia aciem instruxerant, multumque copiarum cogebant, ducibus Haraldo Stangarfylia, Olao Mok, Frederico Slasfe, et Thorgeiro Viro Episcopi dicto. Ribbungi ubi naves suas in lacum eduxerant, Birkibeinos quærebant, eosque apud Kornaholm inveniebant, ubi ad confictum ventum est. Erant Ribbungi copiarum numero superiores, impetum quoque faciebant vehementissimum; verum res tamen cum habuit exitum, ut vinceant Birkibeini utque Ribbungi fugerent, amissis fere ducentis viris, et hisce quidem ducibus: Styrio sacerdote, Arnolfo de Folavellis, Auduno de Ostanriö, et Thorbjörno Ringio. Ex Birkibeinis non nisi pauci cæsi sunt. Sigurdus ad Thotnam et deinde ad montes profugit. Rescivit Arnbjörnus Jona, Benium Skindknif in Raumarikia esse ibique multum violentiæ exercere. Misit contra eum

med honom sem fræknaftir voro. Þeir fundu Bena vid h) Eyjavatn, oc hlióp hann á skip, þeir fengo halldit skipino oc gengo at honom; lengi var ádr þeir fyndi hann, enn þó varþ hann fyndinn oc letz Bene þar vid litinn ordzfr.

Flekkhun med et udføgt Mandskab mod ham som traaf Bene ved Dieren, hvor han sprang ombord paa et Skib. De bemægtigede sig Skibet og søgte efter ham; længe varede det inden de fandt ham, endelig blev han greben og fik saalees en skammelig Død.

CAP. LXXIX.

a) GUDMUNDR BISKVP KOM AF ISLANDI OC SAGDI HAKONI KONUNGI GRÍMSEYIAR BARDAGA.

Hakon Konungr sat í Biorgvin vm fvararit oc hafdi alla lenda menn nordan or landi oc Gvlabings logom, enn er hann spyrði ofrid af Vpplondom bió hann ferd sína austr í Vik. Nær Mariomesló komo nordan or Þrandheimi sendimenn Gregorius Jonsfvar, oc saugdo at Ribbungar voro komnir b) norðr vm fiall, oc atvldo í Þrandheim, bádo þessir menn Konung skynda norðr. Konungr let þegar bláfa til hirdstefno, oc sagdi þessor tþpindi, oc lysti því at hann mundi norðr snva, enn állir letz honom fylgia villa c). Þorsdaginn sigldi Konungr norðr með d) þrimtigom skipa, oc er hann sigldi vm Sognsæ, þar mætti hann kneri þeim er kominn var af Islandi, þar var á Gudmundr Biskvp, oc sagdi Konungi mörg tþpindi af Islandi. Þat var höfdo þeir bariz í Grímsey, Sighvatr Sturlofsvn oc biskvpsmenn enn ádr vm vetrinn var Tvmmi drepinn á Holum af Biskvpsmonnom. Konungrinn atladi at sigla

Kap. 79.

Biskop Gudmund kom fra Island og fortalte Kong Hakon om Slaget paa Grimsee.

Kong Hakon sad om Sommeren i Bergen og havde alle Lehnsmændene fra den nordre Deel af Landet og fra Gulathingslaget hos sig. Da han erfordr Uroelighederne i Oppland, gjorde han sig reede til at drage efter til Bigen. Henimod vor Fredag kom Gregorius Jonsens Sendebud nord fra Throndhjem, som bragte den Efterretning, at Ribbungerne vare komne nord over Fjeldet og agtede sig ind i det Throndhjemske; de bade Kongen slynde sig did. Kongen lod strax blæse til Høfstevene, fortalte disse Tidender og kundgjorde at han agtede at drage nord paa; alle viiste sig villige til at følge ham. Om Torsdagen gif Kongen under Seil med 30 Skibe og da han seilede giennem Sognsøe, møbte han et Kvarrestib fra Island, hvorpaa Gudmund Biskop var, som fortalte Kongen mange nye Tidender fra Island. Det Foraar havde Sighvat Sturlesen og Biskoppens Folk, tabt et Slag paa Grimsee og Binteren tilforn var Tanne bleven drabt paa Holum af Biskoppens Folk. Kongen

h) Vatn eyja. 47. 81. Cod. Flat.

a) Frá Kóngi oc Jarli. 42. 81. Sigling Hakonar Kóns. Cod. Flat.

b) Upp um fall. Cod. Flat.

c) Kongr sendi menn oc bref efter Gregorius Jonsfyni oc Ivári Nef oc biugguz þeir sem skafaz. Cod. Flat. add.

d) Síora tugi skipa. 42. 47. hálfan síora tog skipa. Cod. Flat.

Arnbjörnus Helgium Flekkhun cum exquisito hominum robore. Illi Benium in aquis insularis offendebant. Cum in navem aliquam fugerat, ea potiti sunt, illum oppressuri. Post longam investigationem Benius tamen deprehensus et indecorá, ut meruit, morte multatus est.

CAP. LXXIX.

VENIT EX ISLANDIA GUDMUNDUS EPISCOPUS, PUGNAMQUE GRIMSÖENSEM REGI NARRAVIT.

Sedebat ea astate Bergis Rex Hacon, habebatque secum omnes e regione septentrionali et territorio Gulathingensi praefectos. Ubi de turbis Uplandicis ei nunciatum est, meridiem versus in Vikiam movit. Instante missa Sanctae Virginis venire a Nidarosia legati Gregorii Jonsæ, nunciantes Ribbungos circa montes boreales grassari et Nidarosiam tendere, Regemque rogarunt, ut sibi auxilio cito veniret. Rex satellites mox buccina jussit convocari, quidque rei esset, indicavit; ostendit simul se ad septentrionalia moturum. Profitebantur omnes, se eum secuturos. Die septimana quinto Rex vela dedit cum XXX navibus; cumque circa lacum Sognensem navigabat, lintrem obvium habuit ex Islandia venientem. Vehebat ille Gudmundum Episcopum, qui Regi multum novi ex Islandia retulit. Eo nempe vere consisterant in Grimseia Sighvatus Sturlii cum viris Episcopo additis; et vere praecedente Tumius Holis ab Episcopalis occisus erat. Cogitabat

figla norðr vm e) Alteyrar fvnd f). Þar spvrdi Konungr at Ribbvngar höfdo komit norðr vm fiáll með mikinn her, og gerdo g) þar mart illt, þar sem þeir komo, þeir fóro alt í Soknadal. Enn er bandor í Gaulardal spvrd þetta skáro þesr vpp herör, og hvervetna var samnadr fyrir þeim. Ok er Ribbvngar fretto þetta, snero þeir afr austr vm fiáll, og sögdo fendingmenn Konungi at eigi væri minni van at þeir kvæmi ofan í h) Raumsdali. Konungr sigldi norðr til Lergvla, þvát honom þóti eigi ósklígt, at þeir kuæmi ofan á Mæri, beid hann þar til þes er hann fretti at Ribbvngar höfdo snúit í Eyfridali.

CAP. LXXX.

HÁKON KÓUNGR SAT Í BIÖRGVIN.

Hákon Konungr sneri suðr afr og kom a) fyrir Mikials meslo til Biörgvinar, gaf Konungr þá lendum monnum heimferdar leyfi, enn hann efnadi þar til verfeto. Hann hafdi bodit út leidangri vm svmarit ádr í hvaromtveggja helmingi Egdafylkis, enn Skúli Jarl hafdi b) ádr tekit drúgum állan leiddágrinn, feck Konungr or neyðra helmingi nöckot, enn ecki or hinom syðra. Konungr kalladi til sin ráðgjafa snera, og segir þeim þetta oc virðiz sva ollom sem Jarl villdi gera sinn þridiong mikinn af Noregi er hann villdi hafa alla Víkina oc Vpplönd, oc allt norðr til c) Rygia fylkis. Enn Eiríkr Jarl þropir Sverris Kónungs oc Philippus Bagla Konungr

Kongen agede at seile norð forbi Alteirasund; det sík han at vide at Ribbungerne vare komne norð over Fjeldet med en stor Hær; de giordte megen Overlast hvor de drogø frem og vare alt i Sognbalden. Da Bønderne i Guldalden sík dette at høre, sendte de Budstikken om, og samlede allevegne fra. Ribbungerne vendte derpaa tilbage øster over Fjeldet, og Kongen sík Bud at der nu kunde befrygtes at de vilde trække sig ned i Romsdalen. Kongen seilede norð til Leergøle, thi han ansaa det for rimeligt, at de kunde giøre Indfald i Nøre, han tovede derfor der, indtil han erfoer at de havde vendt sig til Østerdalen.

Kap. 80.

Kong Hakon sad i Bergen.

Kong Hakon vendte sonder tilbage og kom for Mikelsdag til Bergen; der gav han Lehnsmændene Hjemlo og lavede sig til Winterophold. Sommeren tilforin havde han udbudet Leding af begge Halvparterne af Agdashylke, men Skule Jarl havde allerede oppebaaret den største Deel af Ledingen, saa Kongen sík noget af den nordre og intet af den søndre Deel. Han sammenkaldte sine Raader og berettede dem dette. Dem tyktes alle at Jarlen vilde udstrække sin Trediedeel af Norge for vidt, naar han i den vilde indbesatte Wigen og Opsland og Landet norð til Rygiashylke, da derimod Erikr Jarl Kong Sverres Broder, og Baglernes Konge Philip havde

e) Alteyrar fund. 47. Alteyrar fund. 81. Cod. Flat. Alteyrar fund. 42.

f) Þá komu menn Guthorms Jarls sonar (Gregorius Jons sonar Cod. Fl.) norðan or þrandheimi í leypri skútu, oc segia at Ribbungar hefði komiz norðan vm fiáll, oc þeir gerði miklit illt oc þeir hefði upptekit bá þvars í Herud. 42. í Berudal. Cod. Flat.

g) marga ferliga hluti. 81. h) Raumsdal. Cod. Flat.

a) øster. 81. b) um sumrit 42. c) Rygiaylkkis. Cod. Flat.

tabat Rex circa fretum Alteivense navigare; verum hic certior factus est Ribbungos supra montes boreales cum numeroso agmine venire, et quacunq; procederent, omni violentia sœvire. Erant illi jam in Soknedalia. Quod ubi coloni Gaulardalenses comperere, sagittam belli indicem circummiserunt, et undequaque confluxerunt. Id ubi Ribbungis relatum est, montem meridiem versus flexerunt. Regis emissarii ei indicarunt, jam exspectandum esse, ut in Romsdaliem descenderent. Rex versus Lergulam cursum direxit, quippe probabile ratus, eos Moeriam aggressuros. Hic ergo tam diu moratus est, donec comperisset, Ribbungos ad Østrodaliem se convertisse.

CAP. LXXX.

REX HACON BERGIS HYBERNABAT.

Rex Hacon jam ad meridiem movit, Bergasque ante sacra Michaëlis venit. Rex ergo presertim a se dimisit; ibique hibernare decrevit. Ille æstate præcedente contributiones militares exegerat ex utraque parte dimidia provinciæ Egdensis. Verum Comes Skulius eas tantum non omnes præoccupaverat. Accepit ergo ex septentrionali parte aliquid, ex meridionali vero nihil. Rex itaque suos consiliarios vocat, et ad eos rem desert. Videbatur omnibus Comes tertiam suam Norvegiæ partem nimis longe extenturus, si omnem Vikiam et Uplandiam, omnemque ad Rygia usque provinciæ ditionem, sibi vindicare veller. Comes quidem Ericus Regis Suerveri frater atque Philippus Rex Baglorum in tertia regni parte inter Svinesundum et Rygiabitum acqui-

mungr hlíttu þeim þrjúþingi at hafa millom Svínafundz oc Rygiabitz, oc sva höfdo hinir fyrri höfðingjar skipt medal sín. Hákon Konungr gerdi þá menn til Jarls með brefom oc sagdi sva at honóm mistkadi þetta landakipti lengr, oc Jarl mundi eigi vid Ribbunga eina eiga ófríp, ef hann heldi þesslo lengr fram.

CAP. LXXXI.

a) HERFERD TIL BIARMALANDZ.

Sumar þetta foru þeir herferd til Biarmalandz Andres Skjaldarband, Ivar Utvik, þeir höfdo flogor skip. Enn sú fauk var til þesslarar ferdar, at þeir höfdo farit b) til Biarma landz nockorom verrom ádr Andres af c) Sjamælingom oc Sveinn d) Sigurdarfvn, e) Ögmundr af f) Spanheimi, oc margir adrir. þ) Þeir höfdo tvau skip, oc foru þeir afr vm hauflit, Andres oc Sveinn, enn þeir láto eftir g) medan Bograngsfon, oc skiparar hans, Ögmundr var oc eftir, oc fór vm hauflit austr í Sudrdala ríki vid Sveinom sínom oc varnadi, ern Háleygir vrdo misfátir vid Biarma Kónungi, oc vm vetrinn foru Biarmar at þeim, oc drápo alla h) skip laugina. Enn er Ögmundr spyrði þetta, for hann austr í Holmgarpa oc padan hit eystra vt til hafs ok letti eigi fyrr enn hann kom til Jorfala, for hann padan afr til Noregs, oc varþ hans ferd allfrag. Þeir Andres oc Ivar foru til Biarmalandz oc gerdo þar hit mesta hervirki í manndáþom oc ránom, oc fengu stórfé í grávro oc brenndo silfri. Ok er þeir komo

havde ladet sig noie med den Trebiedeel mellem Svinesund og Rygiabit, og forðums Hovdinge havde paa samme Maade deelt Landet mellem sig. Kong Hakon sendte derpaa Jarlen Brev og lod ham vide at denne Anmaaselse misshagede ham, og at Jarlen vilde faae med flere Fiender at bestille end med Ribbungerne, dersom han fremturede deri.

Kap. 81.

Krigstog til Biarmaland.

Denne Sommer gjordte Andreas Skjaldarband og Ivar Utvik med fire Skibe et Tog til Biarmaland. Anledningen til dette Tog var denne: Nogle Aar tilforn havde Andreas af Siomæling, Svend Sigurdssøn, Ögmund af Spanheim og mange andre med to Skibe faret til Biarmeland; Andreas og Svend seilede tilbage om Høsten, men Bograngssøn og hans Raadsmænd bleve tilbage. Ögmund blev og tilbage og drog om Høsten med sine Svende og Vare ester til Sudrdalarige. Derpaa kom Hæleigerne i Trætte med Biarmernes Konge og om Vinteren angreb Biarmerne dem og dræbte alt Skibsmændskabet. Da Ögmund erfoer dette, drog han ester til Holmgaard, derfra videre ester paa mod Havet lige til Jerusalem, og derfra tilbage til Norge; denne Reise blev meget beromt. Andreas og Ivar drog til Biarmaland og øvede der megen Hærbærk med Drab og Ran og fik stort Bytte af Skibdvare og brændt Søl. Da de seilede nord fra

a) Fré Andrei Skjaldarband. 42.

b) Kaupferd. 47. 81. Cod. Flat. add.

c) Smælingum. 42. Sannmælingum 81. Cod. Flat.

d) Sigurdarfvn. 42. 47. 81. Cod. Flat.

e) Sigmundur. 42.

f) Spangheimi.

g) með annat líkju þeigi Bograngsfynir. 81. Cod. Flat.

h) Skiplaugina. 47. Skiphöfnina 81. Cod. Flat.

acquieverant; atque simili modo priores principes regnum inter se dividerant. Misit ergo Hacon viros cum literis ad Skulium Comitem, indicaturos, vehementer ipsi displicere istam in regionum partitione injuriam; addebant non Ribbungos solos eum hostes habiturum, si in isto instituto pergeret.

CAP. LXXXI.

EXPEDITIO IN BIARMIAM.

Ista astate in expeditionem ad Biarmiam missi sunt Andreas Skjaldarband et Ivarus Utvik cum IV navibus. Provocaverant eam expeditionem haec eventa. Aliquot annis antea profecti in Biarmiam fuerant Andreas de Siomælingis, Svono Sigurdi, Ögmundus de Spanhemo et multi alii. Habebant duas naves atque auctumno Andreas et Svono fuerant reversi, remanentibus Bograngida ejusque nauclevis. Remansit quoque Ögmundus atque auctumno cum sociis mercibusque suis ad regnum Sudrdalæ profectus est. Orta est simul-tas inter Halogiensis Biarmiaque Regem. Hieme Biarmenses eos aggressi omnes nautas trucidarunt. Hoc cognito Ögmundus Holmgarðiam contendit. Postea itinere versus orientem direfelo maria ista emensus non prius destitit, quam Hierosolymam perveniret. Inde ad Norvegiam reversus est. Hoc iter maguopere inclaruit. Andreas et Ivarus cum suis in Biarmiam profecti maximas populationes, cedes & rapinas exer-cuerunt, largaque et pellis griseæ et argenti fabricati gazea potiti sunt. A septentrione venientes incide-

komo nordan sigldo þeir í rauft norðr fyrir Straumnes-kinnom oc bar or þriú skipin, enn þat skip er Ivar var á bar síóinn í seglit, oc halladi þá sva skipino at inn fell sförinn, oc þvít næst *a*) velli. Jógrímur het madr er Ivari kom á kiöli, oc hinn þridi madr komz á kiöllinn, þeir skvto báti til af skipi Þorbergs oc geck stafinn or bátinnom, oc kom Jógrímur í bátinn Ivari, oc þá qvaz Jógrímur eigi slá Þorstein felaga sinn, oc lagdz ví rauftina oc þar letz hann *k*) oc allir þeir sem voro á skipino, nema þeir tveir einir Ivar oc annar madz; þar tyndiz stótfé. Andres for vm hauffit til Hálogalandz *l*).

fra kom de i en Maffstrom nord for Straumneskinn; tre Skibe udkom, men det som Ivar var paa, fik Seilet fuldt af Vand oc halsede til Siden, saa Søen trængte ind oc det kandrede. En Mand ved Navn Jøgrim hialp Ivar op paa Kisten, hooepaa endnu en tredie reddede sig. Fra Thorbergs Skib stode de en Vaad ud som misfede. Forstavnen, men Jøgrim fik dog Ivar ombord i den. Nu savnede Jøgrim sin Kammerat Thorstein, han kastede sig derpaa igjen ud i Hvirvelsen oc omkom der tilligemed alle dem som vare paa Skibet, undtagen Ivar oc en Mand til. Der forgik ogsaa en stor Mængde Gøds. Om Hofsen drog Andreas til Halogaland.

CAP. LXXXII.

a) DRÁP TOBBVSVNA.

Nú er at segja frá Skúla Jarli at hann sat í Vikinni oc hafdi þar mikit lid oc kostnat mikinn. Arnbiörn var austan fiardar, oc varþi þar landit sva at Ribbúngar helduz þar eigi vid, Syflomenn voro þá enn vppi vid Miörs med mikinn styrk, enn Ribbúngar foro þá miök fundrlausit, oc komo fram her oc hvar. Þeir foro þá vppa Hadaland, oc settiz Sigordr í Eyna *b*) Forþvng í Raund. Þá er Skvli Jarl (þvrdi þetta byr hann ferd sina *c*) inn *d*) Traufn, hann hafdi mikit *e*) skip sex rúm oc tuttogo oc mörg finá skip, hann *f*) hafdi ádr látit draga skipin vpp í Thyri oc sva Raund. Enn er Jarl kom í Traum, skylldo þeir leida ypp skipin hinn ytra strauinn, þá

1) hvefði. 42.

2) vid mikinn hrauffleik Cod. Flat. add.

3) Oc hefir eigi verit ferit síðan af Noregi til Eismalandz. add. 81. Cod. Flat.

4) Ribbúngar blúdu 81.

5) Fróðung 81. Cod. Flat.

6) uppi Raund. 42.

7) Drófn. 81. Draufn. Cod. Flat.

8) lid oc. Cod. Flat.

9) etlat at draga skipin uppi Thyri. oc þadan uppi Raund 81. Cod. Flat.

Kap. 82.

Tobbes Sønners Drab.

Ímidstertid opholdt Skule sig í Wigen med en stærk Her som kofede ham meget. Arnbiörn værgede Landet often for Fiorden, saa at Ribbúngerne ifke kunde holde sig der. Sjøsfældene hadde et stærkt Mandskab oppe ved Miosen, men Ribbúngerne vare adspredte oc viste sig nu her, nu der. De rykkede ind í Hadaland oc Sigurd satte sig fast paa Den Fjording í Randsoen. Da Skule fik dette at vide, lavede han sig til at seile ind í Dramsfjorden med et stort Skib paa 26 Rum oc mange Maaesfibe; han hadde tilforn ladet trække sine Skibe op í Thyrisoen oc derfra í Rand. Da Jarlen kom til Dramsfjorden, hvor de skulde trække Skibene op giennem

vult in charybdin supra Strömmeskinnam, unde non nisi tres naves elapsæ sunt; eam vero, qua vehebatur Ivarus, factus ita inudarunt, ut velum aqua impleveretur, ipsaque navis adeo inclinaretur, ut mari irrumpe de in everteretur. Ivarum Jøgrimus aliquis in carinam evexit; ereptus insuper tertius quidam in eadem carina. Ex navi Thorbergi exposita est cymba, sed fracta ejus prova est. Jøgrimi tamen ope Ivarus in cymbam assumtus est; verum ille memor, desiderari Thorsteinum ipsius socium, in charybdin se precipitavit. Ibi ille periiit cum omnibus navis veftoribus, exceptis duobus, Ivaro et altero quodam. Submersi ibi sunt multi thesauri. Autumno Andreas ad Halogiam reversus est.

CAP. LXXXII.

CÆDES FILIORUM TOBBII.

De Skulio Comite tenendum, quod in Vikia hærebat, nullis in agmine contrahendo impensis parcens. Arnbiörnus ab austro sinus erat, ibique regionem adeo strenue tuebatur, ut Ribbungi eam aggredi haud sustinerent. Nomophylaces in partibus superioribus ad Miörsiam magnam vim cõgerant; sed Ribbungi sparsim prouebant, nunc hic nunc illic proropentes. Inuadebant Hadalandiam, Sigurdo in insula Forthung in lacu Randensi sitam sedem figente. Skulius Comes hoc comperto, cum navi XXXVI interscalmiorum multisque minoribus, quas in Thyrensem primum, dein in Randensem lacum traxerat, in sinum Drammensensium navigare paravit. Quo cum Comes venerat, cumque per torrentem extremum navem protruserat, venere Rib-

Þá komo Ribbungar oc skvto á þá vm hrið, vard þá lauft skipir. Sva lauk þar at Ribbungar flydo allt austr á Markir, enn Jarl fór til Tunsbergs, oc lieto sidar austr í Vík at leita g) Birkibeina. Þeir Tobbu synir hofdo Elfar fylso af hendi Ribbvnga. Jarl gerdi til þeirra Simon Kú oc Þord Drafa oc Þorfinn Illa oc fvrdo þeir Tobbvyni vid Hlessey oc drápo þá. Ribbungar höfdo mikinn afla austan fiardar sva at þar var eigi minna lid enn fjórtan hundrat manna er Sigordi var handgengit. Þessir voro í Borgarfylso af Ribbungom, Herjólfir Dynúill, Eiríkr Dregill. Þeir átto mart vid Arnbjörn Jonsfún, oc veitti Ribbungom iamnan pyngra. Jarl dvaldið þriár h) nærr í Vskinni, oc átto þeir mörg slög oc skipi vid Ribbungar oc Birkibeinir, þau sem her ero eigi ritúð.

CAP. LXXXIII.

SKULI JARL DRAP RIBBUNGA.

Skvli Jarl sat lengslom í Tunsbergi. Lido sidar spvrdi Jarl til Ribbúnga, oc fonda þá enn menn til þeirra, oc sagdi at þeir sem voro hufdast felagar tueir skyldi hluta med ser, hvart fara skyldi. Þeir voro víslo felagar Þorir Flík oc Játger skáll, oc hlaut Játger at fara. Þeir fvrdo Ribbunga þar sem a) Kvrfall heitir oc bordoz þar; fello nockorir menn af Ribbungom, enn fvrir flydo, enn Birkibeinir foro afr til Jarls. Þorir spurdi felaga sinn Játger hvorfo tekiz hefði á Kvrfalli. Hann kvad víslo:

b) Rióðr

g) Ribbunga. Cod. Flat.

h) vetr. 42.

a) Kvrfall 42. 47. 81. Cod. Flat.

Þungi eosque jaculis petiere; sic navis ex vado extracta est. Res eum finem habuit, ut Ribbungi orientem versus ad sylvas fugerent. Verum Comes Tunsbergam, et dein ad australes Vikia partes tetendit, Birkibeinos quasiturus. Filii Tobbii a Ribbungs præfecturam Abelsen acceptant. Adversus eos misit Comes Simonem Ku, Thorudm Draffum et Thorfinnum Malum, qui in Tobbii filios apud Hleseyam incederunt eosque trucidarunt. Habebant Ribbungi ab oriente sinus magnam copiaram vim sibi additam, qua ad viros mille quadringentos adscendisse creditur. In præfectura Borgensi erant ex Ribbungs Herjólfus Dynúill et Ericus Dregill. Cum illis Arnbjörnus Jona sæpe conflixit, at perunque superior discessit. Comes triduo in Vikia mansit, multasque certanimum vices habuere Ribbungi et Birkibeini, qua hic non descripta sunt.

CAP. LXXXIII.

COMES SKULIUS RIBBUNGOS CÆDIT.

Comes Skulius Tunsbergæ longissimum tempus terebat. Brevi post de Ribbungorum moliminibus certior factus, viros contra illos misit, sic quidem electos, ut qui contubernales essent, singulos binos sortiri iuberet, quis huic expeditioni interesset. Tale contubernium cum Thorerum Flek et Játgeirum póttam intercederet, Játgeiro sors obtigit hoc iter participandi. Nasti sunt Ribbungs in loco Kvrfall dicto. In hoc conflictu quidam Ribbungorum cæsi sunt, alii effugere, et Birkibeini ad Comitem reversi sunt. Thoroero contubernalem Játgeirum roganti, quomodo res ibi gesta esset, hic tali carmine respondit:

Ricum

Kap. 83.

Skule Jarl drápte Ribbungerne.

Skule Jarl opholdr sig den længste Tid í Tonsberg. Kort efter sik han Kundskab om Ribbungerne og besluttete at sende Fjoll ud mod dem; han befoel at hver to som vare Sengenkammerader skulde kaste Lod om hoo af dem der skulde gaae. Thorer Flík og Játgeir skald vare Sovekammerader; Lodden traf Játgeir at gaae. De stóte þaa Ribbungerne ved et Sted som kaldes Kurfjeld, hvor det kom til Slag. Nogle af Ribbungerne faldt, nogle toge Flugten, og Birkebeerne vendte tilbage til Jarlen. Thorer spurgte sin Staldbroder Játgeir hvorledes det var gaet. Han kvad selgende Viser:

Riód-

- b) Riódr fú ek c) hlækinn d) hedna
- e) hialldr drifz á f) Kyrfialli
- g) stírd aurrida storda
- stor fiarri mer þori,
- h) þat frá lskn þá er z) lekom
- l) Lungtorgs vid Ribbunga
- Dafinn l) lá vid dísi
- Dvergranns í Túnsbergi.

Jarl lagdi mikla stvnd á at eyda Ribbungom oc sendi á menn til þeirra hvar sem hann spurdi at þeir voro. Vm haustit sendi Jarl ord Nicholas biskupi at hann legdi ráð til at eyða flocki Ribbunga, enn biskop feck til kono þá er Ása m) Blóþ het fridla Gvdolfs, at eggja Ribbunga til satta vid Jarl.

Röslaben saae jeg
 Bøllen den stiofrosne
 af Blod paa Kurfield
 at optoes.
 Mens med Ribbungerne vi segede,
 L horer langt fra mig
 mat sit Legem høilede
 ved Bierget Disen i Tønsberg.

Jarlen giordte sig megen Umage for at saae Ribbungerne udrydde, og sendte altdi Folf ud imod dem hvor han fik at vide at de vare. Om Hosten sendte Jarlen Bud til Bisfop Niels og bad ham give Ansflag, hvorledes Ribbungernes Flok kunde blíbe udryddet, men Bispen lod ved en Qvinde som heed Ása Blod, Gudolfs Frille, Ribbungerne overtale til at slutte Forlig med Jarlen.

CAP. LXXXIV.

FRÁ SÆTT SIGURDAR RIBBUNGIS VID JARLS a).

Vm fyrmarit feck Sigordr Ribbungr menn til at leita hveria slett Jarl mundi vnna honom ef hann villdi gefa vpp alla móctodo vid Birkibeini. Ok er þetta var flut fyri Jarli, tók hann því vel b) oc villdi vita hvers Sigordr beiddiz. Lyfli þá Sigordr sinom áhuga, oc heiddiz þridiungs af Noregi, oc Jarl skyldi gipta honom dottor sína. Enn er Jarl beyrði þetti svaradi hann sva: Hakón Konungr á vauld á hyat hann vill midla Sigordi af c) landi, enn eigi

Kap. 84.

Sigurd Ribbungs Forlig med Jarlen.

Om Sommeren lod Sigurd Ribbung ved nogle Mand forespørge, hvad Forlig Jarlen vilde tilstaae ham, dersom han vilde opføre med Fjendtligheder mod Birkebeenerne. Jarlen tog vel imod dette Forslag og vilde vide hvad Sigurd forlangte. Sigurd kom da frem med sin Begiering, som var, at han maatte saae en Trebiedeel af Norge og Jarlens Dotter til ægte. Da Jarlen horte dette, svarede han: "vist nok staaer det i Kong Hakons Magt at forunde Sigurd hvad han vil af Ri-
 "get,

- b) hnoðit. Cod. Flat.
- c) lækinn 81. hleekinn., Cod. Flat.
- d) hardna. Cod. Flat.
- e) hialdr drifis. Cod. Flat.
- f) Kyrfialli 42. 47. 81. Cod. Flat.
- g) stírd annríða. Cod. Flat.
- h) þar feck 42. Cod. Flat.
- i) ver add. 47.
- k) lintorgs 42. lyngstorgs 47. 81. Cod. Flat.
- l) lá at vid. 47. 81.
- m) Blauk 42. Cod. Flat. Block. 81. cognomen omititir. 47.
- n) add. 42.
- o) hófoz þá upp brefsendingar oc millumferdir add. 42. 81. Cod. Flat.
- p) ríki síno 42.

*Rivum aquarum (fundum salmonum) gelu adstrictarum
 nimbo bellico (sanguine) solutum
 in monte Kurfiall rubicundus vidí;
 Tunc nobis cum Ribbungis ludentibus,*

*Magnus Thorerus procul a me
 Corporis (terra pulmonis) quietem nactus
 languidus jacuit
 apud Oreaden in Tunsberga.*

Multum operæ posuit Comes in Ribbungis delendis, atque, ubicunque eos esse rescivit, copiarum agmine eos infestavit. Sequente autem Nicolauum Episcopum sollicitavit, ut in frangendis Ribbungis communia secum consilia caperet. Episcopus femine alicui, Ása-Bloth dictæ, Gudolfs concubinae persuasit, ut Ribungos ad amicitiam cum Comite inenudam impelleret.

CAP. LXXXIV.

SIGURDI RIBBUNGI CUM COMITE RECONCILIATIO.

Sequente astate Sigurdus Ribbungus per interuuncios quasivit, quam conditione Comes cum eo conciliari vellet, si ab omni in Birkibeinos repugnantia desisteret. Quod cum ad Comitem delatum erat, id lætus excepit, voluitque rescire, quid posceret Sigurdus. Hic itaque votum suum exposiit, quo tertiam Norvegie partem, Comitisque filiam conjugem expeteret. Quod ubi audiuit Comes, respondit: "Est pene Regem Haconem potestas, ex terra, quicquid velit, Sigurdo concedendi. Verum ne exspectate fore, ut si-

liam

eigi vantar mik at ek gipi dottor msa vt í skóga, enn eeki ntan ek midla msaom þridvng af landi, enn hino vil ek heita Sigordi, at ef hann rídr á minn fvnd, at hann skal hafa grid oc allir hans menn, ek skal oc því ráda at hann finni Konung í gripom, má hann þá flytia sit mál við Konunginn; skal ek þá eigi vera moti honom, at Konungr geri samiliga til hans. Enn er þetta kom til Ribbvnga pótti þeim þessi koftr hardari enn þeir hugdo til. Enn með því at þá var þraungt koftri þeirra sva miök at þeir máto hvargi vera í frelsi, reid Sigordr á valld Skvula Jarls í gripom, oc gaf vpp Konungsnafn enn flokkinn í valld Jarli, oc skilpi ser í moti vináto Jarls oc flvnting við Konunginn, tók Jarl hann þá samiliga. d) Þótti þessi inn fegrlsti sigr, er Jarl hafdi vnnit, þar sem hann hafdi orrostolaust eydt sva styrkom flokki, sem Ribbungar voro, var þá fridr of allan Noreg. Þetta var er Sigordr var með Jarli, fór Jarl til Danmerkr e), oc er hann kom til Kaupmannahafnar, þá hafdi Greifi Heinrekr f) fengit Valdimar Dana Kónung, fór Jarl þá afr, er hann heyrði þessor tíðindi.

CAP. LXXXV.

STEFNDR HÖFDINGIA FUNDR a).

Hákon Kónungr sat í Biörgvin þenna vetr, þessi var hinn setti Konungdóms hans. Vm varit voro menn í milli þeirra Skvula Jarls, oc var þá mælt at b) haufupfvnde mundi verda vm svmarit í Biörgvin,

a) enn fí orðrómr fell á í Vikinni at þessi væri inn fegrlsti sigr. 81.
 e) með þrettan skipum add. 47. 81. Cod. Flat. f) fangit 42. 47. 81. fangit. Cod. Flat.
 a) add. 47. b) Höfðingia fundr 42. 47. 81. Cod. Flat.

get, men hverken agter jeg at gifte min Datter bort til Skovs, ei heller vil jeg give ham noget af min Trebiedeel. Dog det lover jeg Sigurd, at han med alle hans Mænd skal nyde Fred, dersom han vil komme til mig, ogsaa skal jeg forskaffe ham sikker Leide til Kongen, saa at han selv kan underhandle med ham; vil Kongen da bevise ham nogen Ære, skal jeg ikke sætte mig derimod.. Da Ribbungerne fik dette Forslag at høre, tyktes det dem haardere end de havde ventet. Men da de vare saa trængte fra alle Sider, at de ingensteds kunde være i Sikkerhed, reed Sigurd efter given Leide til Skule Jarl, nedlagde Kongenadnet og overgav ham Flokken, betingende sig blot Jarlens Venstaa og Understøttelse hos Kongen; Jarlen tog meget vel imod ham. Denne Seier blev anseet for den berømmeligste Jarlen havde vundet, i det han uden Sværdslag sig gjordt Ende paa saa stærk en Flok som Ribbungerne; nu var der Fred over hele Norge. Dette Foraar mens Sigurd opholdt sig hos Jarlen, drog denne til Danmark, men da han kom til Kiøbenhavn og erfarede at Grev Henrik havde taget den danske Kong Valdemar til Fange, begav han sig tilbage.

Kap. 85.

Sammenkomst mellem Hørdtingerne tilfjæes.

Kong Hákon tilbragte denne Vinter i Bergen; det var den siette af hans Regiering. Om Foraaret gif Sendebud mellem ham og Skule Jarl, og det blev aftalt at den Sommer skulde alle de fornemste Mænd

lian meam collocem in sylvas ituram; nec meam tertiam regni partem cum alio dividam. Id tamen promittam Sigurdo: si me conventurus proficiscatur, et ipse et omnes ejus viri incolumitatis certi erunt. Meo quoque interventu efficiam, ut Regem salvus adire, cumque eo de rebus suis salvus colloqui possit; nec obstabo, si Rex aliquem ei honorem præstare velit. Id ubi Ribbungis relatum, spe durius visum est. Atqui cum res eorum adeo avlæ essent, ut nullibi tutos se crederent, Sigurdus ad Comitem Skulium profectus, ejus gratiæ se dedit, atque uti nomini Regio renunciavit, ita quoque agmen suum Comiti tradidit, amicitiam unice ejus atque apud Regem interventum sibi expetens. Sic Comes eum honorifice excepit; visaque hæc est latissima quam Comes obtinuerat, victoria, quod sine consilio tantum agmen, quantum Ribbungorum fuerat, deleverat. Tum pax totam beabat Norvegiam. Vere, quo Sigurdus Comitem adiverat, Comes ad Daniam profectus est; verum ubi Hafniam venerat, Comes Henricus Regem Danorum Valdemarum captivum fecerat. Quo comperto Comes ad suos reversus est.

CAP. LXXXV.

CONVENTUS OPTIMATUM INDICITUR.

Ista hieme, quæ imperii sexta erat, Rex Hacon Bergis versabatur. Vere multæ Regem inter et Comitem Skulium mixtæ sunt nunciatorum vices, indicusque est Bergas Optimatum conventus æstate habendus. Quam-

vin, oc skylldo þar koma allir hinir bezto menn or landino, þvát þá var gódr friðr, enn þó var mikill ákall í rikino til faudr-leifdr Konungs af þeim mönnum er sík villdo frammdraga til ríkis. Enn med þvát at Konungr var vngr oc ádr höfdo adrir lengi setit í hans Fodor-leifdr, þá var þar mikill fiöldi manna er rúðk voro c) tvídragir hveriom þíóna villdo, voro þeir ísvir er gíarna villdo fyrir koma Konunga ættinni oc afspringi Sverris Konungs, fyrir fornan fiandskap er þeir höfdo til hans haft, oc mest af flórmenni, enn d) allr mvgv var vel villiadr Hákoní Konungi bædi norðr í landi oc svdr.

CAP. LXXXVI.

FRÁ KONUNGI OC BISKOPOM OC LENDOM
MONNOM a).

Þessi stefna hófz at Olafsvöko; var Konungr fyrir í Biörgvin, oc b) Havarðr c) biskvp af Stavangri, Saurkver Biskvp af Færeijom, oc þessir lærdir menn, Níkolás Erkiðiákn, Sigordr Ábóti, enn lendir menn, Páll Flida, Petr svn hans, Bryniólfr Knutsvn, Jón Stál, Gautr á Meli, Ivar Nef. Þar var oc Jón Jarl af Orkneyiom, oc Biarni Biskvp, Gregorius Kíkr af Hiallandi. Þar voro lögmenn or Gvla þings lögom Dagfinnr d) bóndi, Amundi Remba. Or þrændalögom komo þessir, Gvthormr Erkiðbiskvp, Sveinn Prior af Elgisetri, Asgautr Abóti af Hólmi, Sigordr Abóti af Torro, Meiflari Biarni, Petr af Húsfastödom, Eysteinn rádmadr; þessir lendir menn Gregorius Jonsón, Páll Vaga-skálm, Afólfr af Aufrátt; þessir lögmenn, Gunnar

d) tvíradir. 45.

a) þessir allr mvgv. 42. þessir bóndr í Noregi voro vel villiadr. 47.

b) stóð. 42.

b) Heinrekr. 47.

c) Erkiðiákn. 42.

d) lögmadr. 42.

c) oc inir bezto bóndr or hverio fylki, oc ábótar oc allir fylumenn or þrandheimi. 47.

vis enim pax in terra dominabatur, viri tamen, qui ad potestatem emergere volebant, patrimonium Regis sibi arrogatum ibant. Et quia Rex juvenis erat, atque antea multi ejus bona diu sibi vindicaverant, fuere haud pauci, qui, cui operam suam addicere vellent, ambigerent. Erant quoque, qui propter priscae inimicitias stirpem Regiam Suerverique Regis prosapiam exstinctam vellent; tales tamen maxime Optimates, nam vulgus et in septentrionali et in meridionali regionis parte Haconi Regi se additum præbuit.

CAP. LXXXVI.

DE REGE, EPISCOPIS ET PRÆFECTIS.

Hicce conventus vespera Sæi Olai habita est. Bergas antea Rex adterat cum Havarðo Stavangria, et Sörkvero Færðarum Episcopo. Aderant et hi Clerici: Nicolaus Archidiaconus, ac Sigurdus Abbas; præfetti: Paulus Flida et Petrus ejus filius; Brynjolfus Canuti, Jonas Stal; Gautus de Melio; Ivarus Nef. Aderat quoque ibi Jonas Orkadensium Comes atque Biarnius Episcopus; Gregorius Kik de Hiallandia; et judices provinciales ex territorio Gulensi: Dagfinnus Colonus, Amundus Remba. Ex territorio Thrandens: Gvthormus Archiepiscopus, Sveeno Prior de Helgisetra, Asgautus Abbas Holmensis, Sigurdus Abbas de Tutereja, Magister Biarnius, Petrus de Husastadis, et Eisteinus Dispensator. Hi porro præfelli: Gregorius Jonsæ, Paulus Vagaskalm, atque Afolfus de Austeradis. Hi nomophylaces: Gunnarus Grionlak,

Mænd i Landet komme sammen i Bergen; thi vel var der Fred, men dog gjordte mange af dem som vilde have Deel i Regieringen, Paasand paa Kongens Fædrenears. Da Kongen var ung og Andre havde i lang Tid tilforn havt hans Fædrenears i Besiddelse, saa vare mange heel tvivlraadige hvent de skulde tiene. Nogle meest fornemme Folk vilde gjerne have Kongerækten og Kong Sverres Afkom indryddet, for det gamle Hads Skjld som de havde baaret til ham; men hele Almuen baade nordens og sendensjelds var vel findet mod Kong Hakon.

Kap. 86.

Om Kongen, Biskopperne og Lehnsmændene.

Herredagen begyndte St. Olafs Aften. Kongen var i Forveien i Bergen; der modte Biskop Havarð af Stavanger, Biskop Serkver af Færeøe og de lærde Mand Niels Erkebeden og Sigurd Abbed; Lehnsmændene Paul Flida, hans Son Peder, Bryniolf Knudsen, Jon Staal, Gautur paa Mel og Ivar Nef; desuden Jon Jarl af Orkenøe, Biarne Biskop og Gregorius Kik fra Hialland. Fra Gulathingsslaget kom Lavmændene Dagfinnd Bønde og Amund Remba. Fra Threndelaget modte Erkebispp Guttorrn, Svend Prior af Helgeset, Algaut Abbed af Holm, Sigurd Abbed af Tutterøe, Nestor Biarne, Peter af Husastad og Eysteinn Huusfoged, tilligemed Lehnsmændene Gregorius Jonsen, Paul Vagaskalm, Afolf af Østeraad, og Lavmændene Gunnar Grionbak, Biarne

nar Gríónbakk, Biarni Mardarsfyn, Þorsteinn Asmundarsfyn. Or Víkinni austan kom Skvli Jarl, Arnbiörn Jonsfyn, Lodinn f) Gvnnafyn, Lodinn Pállsfyn, Simon Kyr, Eysteinn Lögmadr, Þorðr Skolli. Af Vpplöndom voro þessir lögmenn, Saxi af Haugi, Þorðr Gudmundarsfyn, oc fyslomenn Hallvarðr Bratti, Gvnnbjórn Jonsbroðir, Kolbiörn Raudi, Haralldr Vefeti. g) Sva var lagt at þessir flestir hefdo þat tíad oc rádit Skvli Jarli at hann væri h) rett kominn til Noregs eftir Jnga Konung i). Þar kom Nikolás Biskvp af Oslo, Askatin Abótí af Hósvtey, Ormr Abótí af Tunsbergi, Amundi af Grænlandi, Olaf af Konungahello, Haralldr Stangarfylia, Þorgeir Biskvpsmadr, Havarðr f Svndbúi, Fridrekr Slaffi, Eindrípi k) Bekill, Eiliff l) Kikr.

Sva hafa vitrir menn sagt h) at eigi hafi á þeirra daugom þetra mannval saman komit i c) Biorgyn; áttó höfðingjar íafnan stefnor. Þessir voro ráðgjafar Konungs, Martein f Kinnzarvik, Sigurðr af Onarheimi, Askell Kapalín er síðan var biskvp oc Ivar Boddi. Þessir báro bod af Konungs hendi til Erkbiskvps, at þeir skyldo finnaz i tre-höllinni oc allir adrir höfðingjar, lendir menn oc lögmenn. Þessi stefna skyldi vera fvnnodag eftir Mário mesö hina fyrri. Ok er þeir komo i höllina oc höfdo feita vm hríf, þá mælti Konungur: Herra Erkbiskvp ydr er kynnigt oc sva ödrom biskopom oc flestom godom monnom þeim fem her ero komnir, at þeir ero her er þræta vilia til Noregs ríkis, enn

Nordþsen og Þurstein-Ásmundþsen. Ofteu fra Rigen kom Skule Jarl, Arnbiörn Jonsen, Lodinn Gunnafsen, Lodinn Þauksþsen, Simon Roe, Eysteinn Lavmand og Thor Skolle. Fra Oppland kom Lavmandene Saxe af Hauge og Thorð Gudmundþsen; Eysþelmændene Halvard Bratte, Gunnbjörn Jons Broder, Kolbjörn Rode og Harald Vesete. Der sagdes, at de fleste af disse havde søgt at overbevise Skule Jarl om, at han var ret Arving til Norge efter Kong Inge. Der indfandt sig desuden Biskop Niels af Oslo, Askarin Abbed af Hovedoe, Orm Abbed af Tønsberg, Amund af Grænland, Olaf af Konghell, Skiald Stangarsfyllia, Þorgeir Biskopsmand, Havarð i Sundboe, Fridrik Slasse, Endrid Bekill og Eilif Kik.

Erfarne Mænd have sagt, at i deres Tid har aldrig en Sammenkomst af flere udsøgte Folf funden Sted i Bergen. Høvdingerne havde jævnlige Møder. Kongens Raadgivere vare Martin i Kinnzarvik, Sigurd af Onarheim, Askell Kapalín som siden blev Biskop, og Ivar Bodde. Disse bragte Erkebiskpen det Budskab fra Kongen, at de med alle øvrige Høvdinge, Lehnsmænd og Lavmand skulle samles paa Træslottet, Søndagen efter Marie Himelfart. Da de vare komne paa Slottet og havde siddet en Stund, sagde Kongen: "Det er Eder vitterligt Hr. Erkebiskop, saabesom de andre Biskopper og "de fleste her forsamlede gode Mænd, at her have "indfundet sig nogle som giøre Fordring paa Norges "Rige,

f) Petersen. 81.

g) Þessir flestir höfdo þat tíad oc rádit. 81. Cod. Flar.

h) nærkomastr Kóngdominum. 42.

i) Þar komu þessir Profastar Juar Gætlingar. Cod. Fl. (oc sva gestingar af Oslo 81). Jofreyr af Tunsbergi, Amundi af Grónlandi, Þorgeir Erkiðialk af Upplöndum, meitari þarlestir. Barð Profastur, oc þessir fyslumenn Olafur Múkr; Olafur af Kóngahella, Haralldr Stangarfylia etc. 81. Cod. Flar.

k) Bekill. 81.

l) Keikr 47. 81.

er þá voro i Biörgyn, add. 42.

c) i Noregi á þeim dögum. 42. 47. Cod. Flar.

bak, Biarnius Mordí fil. Thorsteinus Asmundi. Ex Vikia orientali veniebant: Skulius Comes, Arnbiörn Jona, Lodinus Gunnæ, Lodinus Pauli, Simon Kyr, Eisteinus Nomophylax, Thordius Skolle. Ex Uplandis hi nomophylaces, Saxius de Haugis, Thordus Gudmundi; hi toparchæ: Halvardus Bratte, Gunnbjörnus Jona frater, Kolbjörnus Rufus et Haraldus Vesete. Horum plerique dicebantur Comiti Skulio auctiores fuisse, ut iustum se fuisse post Regem Ingium Norvegiæ hævedem contenderent. Aderant quoque Nicolaus Episcopus Osloënsis, Askatinus Abbas de Hofuteya, Ormus Abbas Tunsbergensis, Amundus de Grænlandiæ, Olavs de Kongahella, Haraldus Stangarfylja, Thorgeirus Episcopi asclela, Havarðus Sundbuensis, Fridericus Slasse, Eindridus Bekill et Eilifus Kikr.

Fatentur omnes periti, se viventibus non lectiorem Bergas convenisse coetum; habebantque optimates perpetuos congressus. Regi a Consiliis hi erant: Martinus de Kinnzarvik, Sigurdus de Onarheim, AskellCapellanus dein Episcopus, et Ivarus Bodde. Hi Regis nomine Archiepiscopo nunciarunt, conventum fore in palatio ligneo ipsorum et omnium Optimatum, Præfectorum atque Nomophylacum. Habendus erat hic coetus die Dominica festum Ascensionis divæ Virginis proxime sequente. Illi ubi in palatio coiverant, brevi mora interjecta Rex in hæc verba fari coepit: „Notum Tibi est, Domine Archiepiscopo, cæterisque Episcopis, pluribusque qui huc convenerunt, viris honoratissimis, esse hic, qui Regnum Norvegiæ tibi vindicare satogant. Ex-

enn ek hugda at þat væri minn födur arfr, oc vera
 ek fannr odalsmadr til Noregs d). Enn med því
 þessli stefna er hingat lagit e), ber ydr vel herra f)
 at síá sannindi á þessu máli g), þvíat er erut h) bædi
 skipadir höfþingi af Guds hálfu oc manna, enn iaf-
 nadar menn eigud þer at vera manna í milli, oc ot-
 taz ongann at því at segia þat er þer vitud i) satt,
 þvíat þer vitud tilkall manna af ríki þetta.

"Níge, skóndt þer tröebe at þet var min Fæðren-
 "arb og jeg var ret Odelsbaaren til Norge. Men
 "paa den Herredag som nu i denne Anledning hífver
 "holbt, þer det Eder Herre! at undersøge Sagens
 "sande Beskaffenhed, thi haade er I af Gud og
 "Menneskene beskiftet til Hødding og tilfige þer I
 "være Volgdigstmand mellem Folk. Heller ikke be-
 "høver I af Frygt for nogen at fortie Sandheden,
 "da I tilfulde kende de forskjellige Fordringer paa
 "dette Níge..

CAP. LXXXVII.

a) TALA ERKIBISKUPS.

Erkibiskvp svarar: þat er víst satt, hegra Ko-
 nungr! at ver verim skylldir millom allra manna rett
 at gera ef ver kvnom. Ver höfom heyrnt margra
 manna tilmæli er sík telia til Noregs, oc ero Ofs kvn-
 nig þeirra málefni oc pó vilíom ver enn giarna til
 hlyda, oc þat til leggja er Gud kennir ofs med go-
 dra manna rádi er her eryl vídfaddir, oc þess bi-
 diom ver ok biðom af guds hálfu at allir menn se-
 gi þat er þeir vito sannaz her vm, þer sitit nv Há-
 kon Konungr í ríkino, oc segia sva allir ydar vinir
 at þer ervt erfingiar til Noregs, efsir fodor ydarn
 oc allt ydarn forellri; hefir þessu ríki rádið madr ef-
 tir mánn oc alldrei kvonn-kne í b) komit, væntir
 mlk, at hestir c) fylgi því at þat se satt er þer segit.
 Skvli Jarl er austan kominn oc margir adrir godir
 d) menn med honom, oc kallaz hann erfingi Inga-
 Konungs

Kap. 87.

Erkebispens Tale.

Erkebispenn svarede: "sandt er det, o Konge!
 "at det er vor Higt efter Evne at domme mellem
 "Folk, hvad Ret er. Vi have hørt mange giore
 "Paastand paa Norges Krone og vi kende deres
 "Grunde, men dog vilde vi gjerne høre dem endnu
 "engang og derpaa domme i Sagen, efter Guds
 "Indskydelse og de gode Mænds Raad, som her er
 "forsamlede. Vi bede og hyde derfor i Guds
 "Navn, at hver Mand skal sige hvad han erkliender
 "for sandt i denne Sag. I! Kong Hakon haver nu
 "Riget i Besiddelse og alle Ederes Venner sige at I
 "er Arving til Norge efter Ederes Fader, og at alle
 "Ederes Forsadre haver styret dette Níge Mand efter
 "Mand, og ingen Qvindel derimellem; denne
 "Ederes Paastand meener jeg de fleeste ansee for grun-
 "det. Selve Jarl er kommen ofien fra med mange
 "gode Mænd; han kalder sig Arving efter sin Bro-
 "der

a) at fornú oc nýio 81. Cod. Flat. add.

e) af ollom enom vtrostom monnom er f ero landino add. 81. Cod. Flat.

f) Erkibiskup at hafa nokkora orðsferð á þessu máli. Þá er bædi maetti tilfunda, oc þó med fannindum til íkinfænder, add. Cod. Flat.

g) þvíat — oc manna óvitt. 47.

h) skipadir af guds hálfu allra manna á millum til ísfnádr 42.

i) hvört sem er líst ef leitit add. 42. 81. Cod. Flat. vitir þer oc miög allra manna tilkall, þeirra sem til ríkis þessu kalla, add. 81.

a) add. 47.

b) í mille komit. 81. a mille komit. Cod. Flat.

c) menn fylgi því norðr í land. Cod. Flat.

d) Drengir. 81. Cod. Flat.

istimabam equidem hoc meum esse patrimonium, meque Norvegia verum esse possessorem allodialem. Verum siquidem hęcce conventus indicius est, oportet Vos Domine in huius rei veritatem penitus inspicere, siquidem et a Deo et ab hominibus Primatus, et inter homines Arbitri partes Vobis censeat sunt. Nemini itaque timore patimini Vos impediri, quominus verum proferatis, cum bene cognitum habeatis, quibusnam rationibus hocce regnum nonnulli sibi velint vindicare..

CAP. LXXXVII.

ORATIO ARCHIEPISCOPI.

Tum Archiepiscopus, "verissimum est, inquit, Rex, nostri officii esse inter omnes viros, quā possimus, justa decernere. Audivimus multorum voces, qui Norvegiam sibi vindicent; postulata eorum novimus; cupimus tamen ultra auscultare, sententiam laturo, quam post Deum honorum, qui hic adsint, consilia suppeditent; hinc Dei nomine petimus jubemusque, ut quisque quæ verissima comperit, eloquatur. Tu quidem Rex Hacon regnum jam tenes. Contendunt omnes tui amici, Te post patrem tuum omnesque majores Norvegiam hæreditasse. Regnum hi acceperunt unus ab altero per mares, nulla femina interveniente traditum; nec dubito plerosque quod contenditis, verum esse habituros. Ab orientalibus partibus venit Comes Skulius multique cum eo strocki viri; hæredem ille se venditat fratris sui Regii Ingii, multosque ei adsen-

Konungs brodor síns, marga hófom ver heyrð hans vini fanna þat með honom. Her er oc Gvthormr syn Inga Konungs, oc kallar til Noregs efsir fúðor sínn. Her er oc Sigurðr Ribbungr vid Jarli, son Erlings Steinveggðs, oc kallaz kominn til Noregs efsir Mag-nus Konung er hann kallar fodor fauðr sínn. Menn ero her komnir austan oc Gauðlandi fra Jonghera Knúti syni Hákonar Jarls oc flyta af hans hengi sem menn vito at þat er at hann er skilgetinn arfi Jarls oc sva Inga Konungs, efsir einkamáloð þeim er ger voro á Eyra þingi milli þeirra, erv her ný bref þau er þetta vatta, at fá þeirra er skilgetinn erfingia ætti efsir, þá skylldi fá taka arf efsir báða þá e). Enn þó at ver vitim hverom ver vilíom fylgia vð þetta máli, þá vilíom ver þo heyra fleiri manna tillögðor.

CAP. LXXXVIII.

TALA SKÚLA JARLS a).

Skvli Jarl mælti sva: þat er víst herra Erkibi-skvp at ek em broder Inga Kónungs samfedri oc skil-getinn, oc fannr erfingi at lögom hins heilaga Oláfs Konungs. Hákon Konungr svaradi: þv ert víst arfi Inga Konungs til allz þefs er þit tókvt reðliga efsir fodor yckorn enn eigi til Noregs ríkis, þv íat In-gi Konungr var fettr til at gæta mer til handa min-nar fodor-leifdar, Jarl svarar: Ek kollumz víst hans arfingi til allz þefs rettar er hann hafði. Kon-ungrinn svarar: b) þat skalv ný vita c), hvart hann erfði Noreg efsir fúðor minn eðr var hann fettr f rí-
kit

der Kong Inge og vi have hørt mange hans Bena-
ner sande det med ham. End videre glør W
toem Kong Inges Son, Kæd paa Norge H
ter sin Fader. Osaa Sigurd Ribbung, Ge-
sing Stenbøgs Sen er her hos Jarlen og fordrer
Norge efter Kong Magnus, som han udgiver for
sin Farfader. Endelig ere her komne Sendebud fra
Junfer Knud, Hakon Jarls Sen efter i Gaut-
land, som paa hans Begne andrage, hvad alle
vide at være sandt, at han er ægte Arving baade
efter Jarlen og Kong Inge, i Folge det paa Dre-
thing mellem dem oprettede Fordrag, hvorom her
fremlægges Breve som sige at den ægte Arving,
som een af dem maatte efterlade sig, skulde arve
dem begge. Men skiond vi vel vide hvem Wi i
denne Sag vilde staae bi, vilde, vi dog høre fleres
Meninger..

Kap. 88.

Skule Jarls Tale.

Skule Jarl sagde: "Det er víst, Hr. Erkebi-
skop! at jeg er Kong Inges ægte Broder paa Fæ-
drenefside og hans rette Arving, efter den helliga
Kong Olafs Lov.. — Kong Hákon svarede: "Du
er vísselig Arving efter Kong Inge, til alt det
som med Nette tilfaldt Eder efter Eðers Fader,
men íffe til Norges Ríge, thi Kong Inge blev
fun þessíket til at bestyre min Fædrenears som mítt
Gormyndr.. Jarlen svarede: "jeg er at ansæe
for loðlig Arving til alle hans Ríttígheder.. Der-
paa svarede Kongen ígien: "Du skal nu erfare om
han arvede Norge efter min Fader, eller om han
blev

e) Nú er þat at mælt til allra manna þeirra er her eru nú, leðdra manna, leðdra manna oc ulæðra at þat leggi hvart til þessa máls þat er hann veit fannaz fyrir guði. add. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) þáð skaltu nú rannsóka fyrir goðum monnum hvart hann. Cod. Flat.

c) í dag add. 47.

tiri audivimus. Adest quoque hic Guthormus, filius Regis Ingii, qui Norvegiam ceu patrimonium postu-
lat. Adest etiam Comiti filius Erlingi Steinvegg, qui per Magnum Regem, quem avum suum vocat, jus
Norvegiæ ad se delatum autumat. Adunt denique viri, quos transmisit nobis a meridie ex Gothia juvenis
Canutus, Haconis Comitis filius; illi ejus nomine contendunt, quod verum esse nemo diffidetur, eum legiti-
mum esse Comitis Regisque Ingii heredem juxta pactum in comitio Eyrensi inter eos initum. Sunt hic lite-
ræ, quæ testentur, quicunque legitimus hæres eis supervixisset, illum utrosque hæreditaturum. Et licet
sciamus, quem in hoc negotio sequi malimus, animus tamen est, plurium sententias audire..

CAP. LXXXVIII.

COMITIS SKULII ORATIO.

Comes Skulius orationem in hæc verba habuit: "Certum est domine Archiepiscopo, me fratrem esse Re-
gis Ingii germanum, atque ex lege Sancti Olai legitimum verumque hæredem.. Regessit Rex Hacon: "Es
certe per Regem Ingium eorum omnium hæres, quæ post fratrem vestrum legitime accepistis, non vero Regni
Norvegiæ; nam Rex Ingius constitutus modo erat ad patrimonium meum tutoris loco gubernandum.. Respon-
dit Comes: "Certe omnium, quæ ille habebat, jurium hæredem me existimo.. Tum Rex: mox, inquit,
scies, utrum ille Norvegiam post patrem meum hæreditaverit, an regni modo tutor accedentibus bonorum vi-

kit at gæta með godra manna *d*) ráði. Enn er Er-
kibiskvþ fann at nockr *e*) styttni fór í með þeim bad
hann letta af þess háttar ordom, lögdo þá til hvaro-
tveggja vinir sva sem líkadi.

"blev sadt til at bestyre det med gode Mænds Raad..
Da Erkebiskpen mærkede det vilde komme til en Ord-
strid, bad han dem holde inde dermed, og begges
Benner tilraadte det samme.

CAP. LXXXIX.

a) TAL JÓNS STÁLS.

Síðan stóð vpp Jón Stál oc mælti: þat hvgdo ver
Birkibeinir fornir, þá er ver heltom ú *b*) blódi vo-
ro oc poldom mest erfídi med Sverri Konungi at
eigi mundi þvrra þessa tals, þvát allir bördomz ver
til þess at frélsa honom sína fodor leifd, oc hans
afkvami. Enn þo er þat eigi vndarligt *c*) at Skvli
Jark fylgi þessu máli, þvát ver hófom heyrnt at
þeir lögmenn ero her inni er þar tíado Jarli opinber-
liga, at hann veri rettkominn til Noregs eftir Inga
Konung, oc er þetta mælt til þín Amvndi Remba
oc Eysteinn Hróafvñ, þar sem þit sicut á pállinom,
Amvndi hlióp vpp oc svarar, hvar vartu þá *d*) er
ek mæltast slíkt fyrir þer, eda finn mer þann er ek
mæltast þat fyrir. Eysteinn dvldi oc þeirra orða fy-
rir lík. Arnbiörn Jónsfn mælti þá: Vera kann at
lögmenn varir hafi þetta mælt, oc *e*) hafi meira ve-
rit í þeim af miadar *f*) legi enn lögom hins helga
Olafs Konungs, má oc vera at fylgt hafi múty gíafir.

Kap. 89.

Jon Staals Tale.

Derpaa reiste Jon Staal sig og sagde: "Ikke
"troede vi gamle Birkebeener, dengang vi udgied
"bort Blod og taalte saa megen Moeie for Kong
"Sverres Skjold, at vi nogeninde skulde behoeve at
"tale i denne Anledning, thi vi sloges kun for at
"sikre ham og hans Afkom hans Fædrene. Dog
"er det ikke underligt at Skule Jarl gjør en saadan
"Aaastand, thi vi have hørt at her ere Laamand
"mellem Os, som med reene Ord have forsikret
"Jarlen, at han var ret Arving til Norge efter
"Kong Inge. Jeg meener Eder Amund Remba
"og Eysteinn Hroaafsn, som sidde hist paa Bænken..
Amund sprang op og sagde: "hvor var Du vel da
"jeg sagde Dig det, eller vits mig nogen som jeg
"skal have sagt det til..
Eysteinn nægtede og at have
sagt noget sligt. Arnbiörn Jónsfn sagde da:
"Har vore Laamand sagt dette, da har maaffee
"Niiden mere talt af dem end den hellige Kong
"Olafs Lov; mueligt har ogsaa Skient og Gade
"voldet det..

CAP.

Cap.

- a) skipan. 81. Cod. Flar. e) styttongar neckoraz. 81. flittingar. Cod. Flar.
 d) add. 43. 47. f) flestum sveita vorom. Cod. Flar. g) sumkoftar add. 81. Cod. Flar.
 d) Jón Stál, add. 81. Cod. Flar.
 e) hafi, veinard verit nær þeim enn laug hins helga Olafs. Cod. Flar. f) leiri 42.

*rorum consilii destinatus fuerit. Archiepiscopus ubi comperit rem ad disteria venisse, eos rogavit, ut a
convicciis desisterent. Singulorum amici in diversa, prouti cuique favebant, studia abivere.*

CAP. LXXXIX.

JONÆ STALII ORATIO.

*Dein surrexit Jonas Stal atque sic orsus est: "Cogitabamus quidem nos Birkibeini, cum olim discrimen
vita adiremus, multasque cum Rege Sverrevo ærumnas sustineremus, nos nunquam tali oratione opus habi-
turos; omnes enim eo sine certabamus, ut illi ejusque prosapia patrimonium suum servaremus. Non tamen
mirum Comitem Skulium in hanc sententiam loqui, cum audiverimus, esse hic nomophylaces, qui Comitæ
aperte assentantes, ei pervasum iverint, quod ille post Regem Ingium justus Norvegiæ hæves sit; id quod
de te Amundo Remba teque Eysteine Roiifili, qui istic in subselliis sedetis, prædicatur. Tum Amundus
vaptim surrexit, atque: "ubi, inquit, tu eras, cum ego hæc coram te proloquebar, aut indica sis aliquem, co-
ram quo hæc dixerim. Eisteinus etiam negavit tale quid suo ore excidisse. Subjecit Arnbiörnus Jona:
"Fieri quidem potest, ut nostri nomophylaces tale quid dixerint, sed certe ex meti, quod largius hauserint,
magis quam ex legis Olai Regis distamine; forte quoque largitioni nonnihil in illos licuit..*

CAP. XC.

a) RÆDA HÁKONAR KÖNUNGS VID
GUNNAR.

Hakon Kónungur mælti: eigi skylvat þer sva at fara vñ prof þessa máls, ver skylvim fyrst taka þann lögmann er fyrstr á at vera or þrenda logom þar sem þ) Kónungs tekian er með retto, hann er oc ellztr lögmannna í landino, þvát hann tók við lög- sögo vñ daga Sværris Kónungs oc Eysteins Erkibi- skvps. Eigi hafa menn oc her til fyndit með honom fals ne flærd, eda rángyndi, oc þvi hafa allir þat fyriflætt at hann se hinn vitrazti madr í landi. Ok með þvi Gunnar bóndi at til þín er skotit, þá seg vñ ollom áheyranndi, þat er þv veitz sannaz fyrir Gudi vñ vart mál er til Noregs kaulloom,

CAP. XCI.

a) ORSKURDR GUNNARS BÓNDA LÖGMANZ.

Gunnar tók seint til orða oc mælti: þer áncf- nit mik til þessa herra Kónungr, at ek skyla segja medal höfðingia, hver ydar Noreg á, er þat mikil byrdi eino kotkarlsbarni at skipta sva miklom rik- dómi, oc segia af einhverio enn til annars, oc kenni ec á mer þat sem ek vænti at fleirom fylgi, at skialfandi oc hræddr mñv ec þat gera. Þvát þá er Sværrir Kónungr feck mer þetta starf, baud hann mer at skipta milli kotkarla, enn eigi höfðingia all- ra

a) add. 42.

a) add. 42.

b) Kongs seitit 42. 81. Kongs seitit 47. Cod. Flat.

Kap. 90.

Kong Hákon's Tale til Gunnar.

Kong Hákon tog til Orde: "Þette er ikke den rette Maade at undersøge denne Sag paa. Vi vilde først raadspørge Throndelagets Raadmand, som bør at være den første, naar et retmæssigt Kon- gevalg skal gaae for sig. Tillige er han den ældste Raadmand i Landet, thi han blev det i Kong Svæ- res og Erkebiskop Eysteins Dage, ingen har end- nu fundet beskjede ham for Svig eller Uretfærdig- hed, og alle ere eenige i at ansee ham for den for- standigste Mand i Landet. Da vi nu altsaa hen- vende Os til Dig, Gunnar Bønde! saa sig i alles Naaher og som for Guds Naahyn, hvad Du hold- der for at være Ret i Henseende til samtlige vore Forbringere paa Norge..

Kap. 91.

Raadmand Gunnar Bøndes Kiendelse.

Gunnar svæde noget, inden han tog Ordet og sagde: "I opfordre mig, o! Konge til at sige hoo af Jer Høvdinger der har Ret til Norge. Det er en svar Byrde for en Bøndesøn at skifte saa stort et Herredomme, at skialtende den ene og tilskende den anden det. Jeg sofer det gaaer mig som det vel vil gaae flere, at jeg skialtende og rað tager mig det paa, thi da Kong Sværrer overdrog mig dette Embede, bed han mig at skifte Ret mellem Bønder og ei mellem Høvdinger, allermindst, naar

CAP. XC.

REX HACON ORATIONEM AD GUNNARUM CONVERTIT.

Rex Haco inquit: "non vero ita agemus in hujus rei exploratione. Primum ad eum nomophylacem nos convertemus, quem in talibus primum consulere fas est, ubi de Rege creando sermo, virum ex territorio Thrandensi, qui etate provectissimus est ex omnibus terra nomophylacibus; ille enim tempore Sværreri Regis et Eysteini Archiepiscopi huic muneri praefectus fuit. Vir est fraudis, falsi et injustitia expertus; eumque omnes pro viro in hac terra cordatissimo agnoscunt. Siquidem ergo tu Gunnare, Colone nunc compellaris, dic jam omnibus audientibus, ipso Deo teste, quicquid verissimum compereris de omnium, qui Norvegiam nobis vindicamus, rationibus.."

CAP. XCI.

SENTENTIA GUNNARI COLONI NOMOPHYLACIS.

Gunnarus segnior erat ad sententiam dicendam; sed rupto tandem silentio ille sic fatus est: "Provocas me Domine Rex, ut inter principes arbiter, cui Vestrum Norvegia competat, ego prodeam. Onerosa res est homini ad tenuem sortem nato de tanta potestate decernere, eamque uni addicere, alteri abjudicare. Sentio mihi accidere, quod pluribus eventurum non dubito, ut scilicet timidi trepidique id suscipiant. Cum enim hoc muneri mihi demandabat Rex Sværrerus, inter tenues homines, non inter Optimates jura me describere jubebat,

ra heill er þeir heyrá á síðfir er vardar. Ek heyrda nú um hríð, at lögmennirnir dyldu þess er þeim var kennt, oc með því at flestir *b)* hníga fyrir vall-dino, þá vil ek eigi þessa byrði á mik leggja at leyfa þetta mál. Enn með því ver flestir kotkára synir kvinnor lida skynsemd til at skipa sva storum málom fyrir fakir kvinnáttoleysis, má ok at svmir se *c)* vinhollir nockv, þá látom þann fram legja, er veit hvat sátt er, oc sátt segir *d)* hvart er á heyrir ríkr edr orfkr, oc engann ótáz þó at einhveriom mislíki, enn þat er lögbók hins heilaga Olafs Konungs, er eftir hans skipan var ger um allann Noreg, oc allir Noregs Konungar hafa síðan samþykkt, þeir er retto villia fylgja. Enn ef ek skal geta til fyrri fram hvat er hon segir mer sem framazt hefi ek söng til, þá segi ek sva at Hakon Konungur er einn retrr kominn til Noregs af ollom þeim monnom er nú kalla til í dag, *e)* oc þótt þeir sæti badir í ríkino í dag Ingi Konungur oc Hákon Jarl, þá segi ek sva at hvartki Skvli Jarl efsir Inga Konung brædr sinn oc eigi Junkherra Knútr efsir Hákon fodor sinn, ne Gvthormr efsir fodor sinn Inga Konung á at kalla til Noregs medan, Hákon Konungur lifir. Enn syni Erlings Steinvæggis segi ek engi lög, ok engi kann ek, segi Vikverjar honum lög, þeir hofu hann oc hans fodor, myno þeir vita hvart hann skal til síns faudrarfs leita, man ek fella mína rædo nú at sínni.

"naar de Paagieldende selv ere tilskæde. Jeg horte "nu nys at Landmændene nægtede hvad man bestyldte "dem for, og da de fleste bette sig for Magten, vil "jeg ikke paatage mig den Byrde at afgjøre denne "Sag. Da nu de fleste af Os Bønder sønner ere "for ukyndige til at affhandle saa vigtige Sager og "nogle maa skee ogsaa hælde noget til een af Parterne, "saa vilde vi lade den domme som baade veed og siger "hvad der er sandt, hvad enten Fornemme eller "Ringe here derpaa, og som ikke frygter for at det "skal mishage nogen; det er den hellige Kong Olafs "Lov, som efter hans Anordning blev givet for hele "Norge og som alle norske Konger, der vilde haands "have Ret og Retfærdighed, have samtykt. Men "skal jeg fundgiøre dens Bud saa godt jeg formaer, "da siger jeg reent ud, at Kong Hakon eenes er Nor "ges rette Arving af alle dem som i Dag gjøre For "dring derpaa, og om end Kong Inge og Hakon "Jarl begge regierede i denne Dag, saa vilde jeg "dog paa staae, at hverken Skule Jarl har nogen Ret "til Norge efter sin Broder Kong Inge, eller Jun "ker Knud efter sin Fader Hakon, eller Guttorm "efter sin Fader Kong Inge, saalænge Kong Ha "kon lever. Erlings Steendags Søn derimod vil "og kan jeg ikke forkynde hvad Løven malder; det "maae Digbøringerne gjøre, de have hiuspet ham "og hans Fader i Veiret og de maae vide hvor han "skal sege sin Fædreneare. Og hermed slutter jeg "for denne Sænde min Tale.

CAP.

Cap.

b) etu hreðdir. 81. Cod. Flat.

c) vinhallir. 81. Cod. Flat.

d) hvott sem 4 heyrir etc. 81.

f) Oc þó þeir sæti bádir í ríkinu í dag Ingi Kongur oc Hákon Jarl þá segi ek sva at hann. (Köngur Cod. Flat.) ætti at síga til fodor-leifjar mátt, oc krefja hann or ríki, ef hann skyllði lögom ný, oc þri segt ek sva at hvartki Skvli Jarl etc. 81. Cod. Flat.

bat, præcipue cum, quorum res agitur, ipsi sint præsentés. Nuper audivi nomophylaces, quid ipsi constaret, dissimulasse; et quia plerique ad partes potentissimas propendent, non is ego sum, qui id laboris in me suscipiam, ut rem tanti momenti discernam. Et quia nos tenuis sortis homines parum judicii habemus, ob ignorantiam videlicet nostram, in nonnullis forte ob partium studium, ad tantas res secundas; oraturus prodeat, quicumque verum novit, et nil curans quis audiatur sive dives sive pauper, neminemque timens si cui forte oratio sua displiceat, verum dicere cupiat. Ad manum est lex Sancti Regis Olai, hoc scilicet auctore per totam Norvegiam adoptata, quamque omnes Norvegia Reges recte sentientes, suo assensu ratam habuere. Si ergo mihi proloquendum est, quid illa ex meo quidem captu potissimum distitet, pronuntio, ex omnibus, qui hodie Norvegiam sibi vindicant, Haconem solum esse legitimum Regem; et quatenus hic nunc sederent Rex Ingius atque Comes Hacon, declaro tamen, nec Skulium Comitem ut Regis Ingii, nec juvenem Canutum, ut Haconis patris sui, nec Gvthormum, ut Regis Ingii patris sui, hæredem Norvegiæ, dum Rex Hacon superstes sit, jus ullum habere. De filio Erlingii Steinvægg nil decerno, neque decernere possum. Id viderint Licenses, qui illum ejusque patrem sublevarunt; norunt illi, ubi ille patrimonium suum quarat. Et sic quidem orationem meam hac vice finio.

CAP.

CAP. XCII.

a) FRÁ DAGFINNI BÓNDA.

b) Þá bad Konungr Dagfinn bónda legja, er næst hafði löglaugn í Gvölpings lögum þat er hann vissi sannaz fyrir Gudi. Dagfinnr c) mælti sva: Ek komvngur til Sverris Konungs, og var ek í nokkorom bardogom með honom þeim tveim d) er hann bardiz í Flóravagom við Eyjarkeggja, og annan á Jónsvollom við Bagla, og skildi hann sva fyrri ádr hann bardiz: Gvd gæt var og heilog Mária, og hinn heilagi Olafur Konungr, og gefi gud mer sva sigr sem ec hefi rett at mæla, og at vera mína fodorleifd, en þeir rángt er í móti ero. Ok e) þvfat hann oc hans Afspungi ero rettkomnir til Konungdóms, og þat segi ek lög, og því vil ec Gudi svára, f) at Hákon Konungr er rett kominn til Noregs, enn engi annara fá er nú kallar til. Ok þat legg ek til þessárat lögfogo, at ek vil við hanom beriaz, og við hanom líft láta, ef þaurf geriz. Þetta mál romvdo flestir vel.

CAP. XCIII.

a) FRÁ AMUNDA REMBU.

Hákon Konungr mælti þá til Amunda Rembo lögmanz af Rygia fylki. Med því Amundi bóndi, segir hann, at sva er sagt at þv hafir nokkorom ordom tilhallat at ek vera eigi rett kominn til Noregs, þá

e) add. 42. Dagfinns orkurd. 47.

d) óðrom add. Cód. Flar.

f) og þat veit ek at hann oc hans afspungi er rett etc. Cód. Fl.

a) add. 42. Um þat er Amundi Remba Runar. 47.

b) þá orti Kongr í Dagfinn.

c) þat veit ek at hann oc hans afspungi etc. Cód. Flar.

e) hóf sva sína redd. 81. Cód. Flar.

Kap. 92.

Um Dagfínd Bonde.

Derpaa bad Kongen Dagfínd Bonde, Ladmand i Gulathinglaget at sige for Gud, hvad han vidste at være Sandhed. Dagfínd sagde: "Jeg kom ung i Kong Sverres Tjeneste og fulgte ham i "adskillige Slag, blandt andre i de to han holdt "i Flóravaag med Vestfæggene og paa Jónsvolden "mod Dagterne.. For han gif i Slaget giordte han denne Ven: "Gud og den hellige Marie og den "hellige Kong Olaf holde sin Haand over Os; Gud "forlene mig Sider, saa sandt jeg haver Det paa "min Side, i det jeg værger om min Fædrearv, "og mine Modstandere have Iret. Men da han og "hans Aftom ere retmæssige Arvinger til dette Kongerige, saa erklærer jeg i Medhold af Loven, og "vil forsvare for Gud, at Kong Hafon har eene "Det til Norge og ingen anden af dem som nu giere "Paastand derpaa. Hertil fojer jeg endnu at jeg "er rede til at slaes for ham, ja selv til at lade "mit Liv for ham om fornødent giores.. De fleste roefte denne Tale.

Kap. 93.

Um Amund Remba.

Kong Hafon sagde derpaa til Amund Remba, Ladmand i Rygiayfylke: "Da Du, Amund Bonde, "efter Rygtet skal have ladet Dlg forlyde med, at jeg "ingen Det haver til Norge, saa sig nu frem, hvad "Du

CAP. XCH.

DE DAGFINNO COLONO.

Tum jussit Rex Dagfinnum Colonum, nomophylacem territorii Gulensis id proferre, quod Deo conscio verissimum autumaret. Dixit Dagfinnus: "Juvens ad Regem Suerverum veni, pluribusque cum eo proliis interfui, et quidem duobus: uno, quo in Flóravoga cum Eyaskeggis, altero, quo in Jónisvallo rum Baglis certabat; atque ante pugnam tales preces fudit: "Deus et sancta Maria, sanctusque Rex Olavs nostri curam gerit. Deus ita mihi largiatur victoriam, uti rella mea causa est, uti jus habeo meum patrimonium tuendi, atque injusta sectantur mei adversarii.. Et siquidem ille ejusque progenies legitima via regnum obtinere, ego quidem censeo, sententiæque testem deum provoco, legem ferre, ut Rex Hafon et ex omnibus regnum poscentibus nullus alius, Norvegiam jure sibi vindicare possit. Addo huic mea sententiæ, ne pro ejus partibus pugnare, atque adeo mortem obire, si necesse sit, esse paratum.. Hanc orationem plerique laudabant.

CAP. XCIII.

DE AMUNDO REMBA.

Dein Rex ad Amundum Remba, territorii Rygiensis nomophylacem conversus: "siquidem, ait, Amunde Colone, dicis præ te tulisse, quod ego non justus essem Norvegiæ hæres, jam dic, quid tu deo teste veri profari

þá seg þu þat er þv veiz sannaz fyrri Gudi. Amundi svarar: Margar fagnar gjáfr á ek at launa Skvla Jarli, oc opt hefi ek verit sva vel halldinn vid hanom at ek fá eigi taulo akomit, enn eigi hefi ek sva druckit við frá mer ne einórd, at ek hafa fyrri þvfr látit manndomin edr sannindin; þvlat þat veit ek fyrri Gudi, at Hákon Konungr er rett kominn arfingi efter fösör sinn, oc borinn til allz Noregs eftir sit forellri. Enn þat hefi ek opt mælt at Skvli Jarl er retrr lögarfi eftir Inga Konung brodr sinn, oc borinn til allz þefs arfs er hann feck rettliga. Enn til ydar biskvpanna sumra at mæla, oc fvmra lendra manna, gangit þv vid þeim bermælom, er þer hafit mælt, þá er ver hofom allir fetit hia Skúla Jarli oc verit vel halldinn, oc þegit af hanom góðar gjafir, þer hafit ok mafbátor með miklo valldi, oc skylldot þer eigi vndan smeyiaz sannindom. Þvfat þer hafit optar oc með fleirom förtolom eggjat Skvla Jarl at kalla til Noregs, enn laugsögn Amunda, ok löngo mvndi hann ofrip vppi haft ef þer hefdir rádir. Enn Gud gefi Konungin oc Jarli godan frip, oc eigi kann ek her fleira tilleggia þessa máls at sinni. Enn þefs vil ek Gud biddia at hverr fá er verra hefir tillagit til þessa máls enn Amundi Remba, hafdi nu horn í hofdi oc eigi sem biskops mítr. Arnbiörn Jonsfyn mælti þá til Eysteins Hróa fvarar: Eysteinn fostbrodir oc b) logonaur ver erom bádir fornir c) Beglar, oc hofom lengi í búð faman verit, látom nú þat vppi er ver höfom íafnan jmælt fyrri Jarli. Eysteinn svarar: ek vanti at margir ver hafim þau ord mælt fyrri Jarli, at eigi gáangi þv allir vid, enn þat veit ek sannliga, at eigi mæltu ek þetta fyrir þer, ne hanom at eigi væri Hákon Konungr rett kominn til Noregs d).

C A P.

b) fins oc lögmans 4s.

c) Beglar: Cod. Fl.

d) efter födt sinn oc forellri add. 81. efter Olafs Kongs lögom sem síðan hafa samþykkt verit. add. Cod. Flest.

"Du for Gud kan forsbare.. Amund svarede: "Mange skienne Gaver kan jeg takke Skule Jarl for, "og ofte er jeg bleven saa vel bebetret af ham, at "jeg her ikke kan beskrive det; dog haver jeg ikke saa "ledest drukket mig fra Forskand og Frimodighed, at "jeg skulde drage i Betænkning at sige hvad sandt "er; thi det kan jeg vidne for Gud, at Kong Ha- "kon er sin Faders retmæssige Arving og født til "Norges Krone. Derimod haver jeg ofre sagt, at "Skule Jarl er sin Broders Kong Inges rette Ar- "ving til al den Arv som hiin med Rette besad. "Men nu vil jeg henvende mig til nogle af Jer Bi- "skopper og Lehnsmænd; kommer nu frem med de store "Ord I lode here, naar vi alle vare forsamlede hos "Skule Jarl i Herlighed og Glæde og imodtog skienne "Gaver af ham. I have jo baade Verdighed og "Magt, og kunde altsaa uden Skyg sige Sandhed. "I have oftere og med mere Overtaelse, end Lav- "manden Amund, æggede Skule Jarl til at giøre Paa- "stand paa Norge, og han havde alt længe yppet Ufred, "derfor I havde maattet raade. Gud lade Kongen "og Jarlen vel forliges. Nu har jeg ikke meer at "sige for denne Sænde, men vil bede Gud, at Enhver "som har givet værre Raad i denne Sag end Amund "Nembe, et Horn maatte døre ud i Panden, kun ikke "som en Bispehue.. Arnbiörn Jonsfyn sagde der- "paa til Eysteinn Hroesfen: "Eysteinn fostbroder og "Sovekammerad, vi ere begge gamle Bagler og "have længe levet i Herberge sammen; lader os nu "sige frit ud, hvad vi altid have sagt til Jarlen.. Eysteinn svarede: "Jeg formoder, at mange af Os "have sagt det i Jarlens Hverværelse, som nu kun "saa vilde tilfsaa; men det veed jeg vist, at hver "fen for Dig eller ham har jeg udsagt at Kong Ha- "kon ikke skulde være ret Arving til Norge..

K A P.

profari jussus, relictum censens. Respondit Amundus: Multa pulcherrima dona Skulio Comiti accepta refero, et sæpe ab eo tam laute exceptus fui, ut ista heic describere frustra tentarem; nec tamen istis crapulis intellectum aut liberam audaciam ita submersi, ut nil fortitudinis, nil veri mihi supersit. Id quidem coram Deo testor, quod Rex Hacon justus sui patris hæres sit, atque ad regnum Norvegia a majoribus suis accipiendum natus: Verum id sæpius dixi, Skulium Comitem legitimum esse ex Rege Ingio fratre suo hæredem, atque ad omnem hæreditatem natum quæ hæc via ei jure competeret. Verum vos jam compello Episcopos quosdam et præfectos; profitemini jam magnifica eloquia, qua in ore gerebatis, tum cum apud Skulium Comitem sedentes palato indulgebamus, pretiosaque dona ab eo accipiebamus. Habetis Vos et dignitates et potestatem, ideoque verum dissimulare non debetis. Nam sæpius pluribusque persuasionibus, quam nomophylax Amundus, stimulatistis Skulium Comitem, ad Norvegiam sibi vindicandam; atque ille quidem jam pridem, si penes Vos res stetitset, turbas movisset. Non possum ego hæc vice plura addere. Deum quidem rogabo, ut quicunque pejus consuluit, quam Amundus, caput cornutum, non vero ad instar mitra episcopalis habeat. Tum Arnbiörnus Jona Eysteinnum Hroa fil. sic allocutus est: "Eysteine mi socie et sodalis, sumus uterque antiquitus Bagli, diuque communem mansionem habuimus; jam libere pronunciemus, quod coram Comite sæpius elocuti sumus.. Eysteinnus regressit: "Credo multos nostrum id coram Comite elocutos fuisse, quod nunc non omnes fatentur; verum id certe scio, me nec coram te, nec coram illo dixisse, Haconi haud jus esse Norvegiam postulandi..

B b

C A P.

CAP. XCIV.

a) FRÁ ÞORDI SKOLLA SYNI.

Þá bad Konungrinn Þorþ Skolla segja lög of þetta mál; hann hafði löglaugn auðr frá Svínafvndi. Þorðr mælti: ekki em ek því lögmadr kallaðr at ek kunna nockot í lögom, enn opt hefi ek skipat málom milli kotkarla, enn fátt kann ek vm Kónunga at tala, oc ekki ætlaða ek at þat veri mín yfirseta at dæma milli þeirra. Enn Þorþr fadir minn var lögmadr, oc sagði hann mer sva, at hans fadir sagði hanom *b)* oc adrir forellris varir, at æskylldo allir Noregs menn fylgja Kónungs syni, medan hann væri til, þat leto þeir oc fylgja at þeir mundi alldrei þrifaz er í móti þeim væri.

CAP. XCV.

a) SAGN SAXA LÖGMANS.

Eftir þat bad Konungrinn Saxa á Haugi segja herlog vm; hann var *b)* á Heimdörk. Saxi *c)* mælti sva: ek var vid Hakóni Kónungi föðr þessá Kónungs, oc heyrda ek þat alla segja bæði Biskvpa oc alla alpydo, þá er Konungrinn var frá fallinn, at giarna villdi hans syni þjóna ef til væri, oc eigi segi ek onnor lög, enn hann er rett kominn til allz Noregs eftir *d)* föðr sinn.

CAP.

- a) add. 42. b) ok adrir forellris menn varir add. 81. Cod. Flat.
 a) add. 47. Framfagn Saxa. Cod. Fl. b) af: 81. Cod. Fl.
 c) tok sva til orðz. 81. Cod. Flat. d) sva fandra. Cod. Flat.

CAP. XCIV.

DE THORDO SKOLLÆ FIL.

Postea jussit Rex Thordum Skollæ, qui a meridie Svinesundi nomophylacium habebat, sententiam dicere. "Ille itaque, non ideo, inquit, ad munus hoc sum vocatus, quasi magna legum peritia gaudeam. Sæpius quidem vulgaribus hominibus jura descripsi, sed inter Reges arbiter non prodego; nec credebam, mei officii esse inter tales judicem procedere. Nomophylax erat Thordus pater meus; dixitque ille, patrem suum, aliosque avos nostros contendisse, quod semper deberent Norvegi Regum filium sequi, dum hic superesset. Addebant illi, rem non bene eis successuram, qui iis adversarentur.."

CAP. XCV.

SENTENTIA SAXII NOMOPHYLACIS.

Dein rogavit Rex Saxium de Haugis, Hedemariæ nomophylacem, ut sententiam suam diceret. Saxius ergo: "eram, inquit, cum Hacone, hujus Regis fratre, audivique, Rege mortuo, et Episcopos et omnem vulgum dicere, se ejus filius, dum superessent, lubenter inservituros; vique legis nil aliud declarare possum, quam illum legitimum esse per patrem suum Norvegia heredem.."

CAP.

Kap. 94.

Din Thord Skollason.

Nu bad Kongen Thord Skolle; Lavmand osten for Svinesund, at fremstige hvad Loven bod. Thord sagde: "Jffe kaldes jeg Lavmand, fordi jeg "kiender saa synderlig til Loven, thi vel haver jeg "ofte demt i Bondernes Sager, men om Konger- "nes veed jeg kun liben Besked, og jeg troede ikke "at mit Embede skulde fore det med sig, at demme "imellem dem. Dog haver min Fader Thord Lav- "mand sagt mig, at han havde hort af sin Fader og "ovrige Forfædre, at alle Nordmend vare pfligtige "at følge Norges Konges Son, saa lange der var "nogen saadan tilbage, og at det aldrig vilde gaæ "den godt, som satte sig imod ham.."

Kap. 95.

Sare Lavmands Udsagn.

Derpaa bad Kongen Sare paa Haug, Lavmand over Hedemarken, sigte sin Mening. Sare sagde: "Jeg kiendte Kong Hakon denne Konges Fader, og "da han var død, horte jeg baade Biskopperne og "heele Almuen sigte at de gierne vilde staae under hans "Son, dersom han havde nogen. Jeg kan derfor "ikke sigte andet i Følge Loven, end at han er ret "Arving til heele Norge efter sin Fader.."

CAP. XCVI.

a) LAUGSÖGN ÞORIS.

Þá bad Konungurinn Þorir logmann birta sína lögfaugo; hann var af hinom sydra luta Vpplanda. Þorir segir svo: þóat ek væri svo viðlaus edr illviladr, at ek vilda annar segia enn þessir þ) menn hafa ádr sagt, mvndi mín ord eangis vird. Enn nv veit ek þat fyrri Gudi, at alldrei hefi ek annar mælt her til, oc þat segi ek enn Gudi, at Hákon Konungr á allann Noreg med rettom erfdom, oc þat legg ek til, at ver allir Noregs menn fylgim hanom Konungs syni medan hann er til, þvfat þá ferr Noregr vel, c) hverfo er sidarr ferr.

CAP. XCVII.

a) RÆDA GUTHORMS ERKIBISKUPS.

Gvthormr Erkibiskvp mælti, þá er lögmenn hofdo lokit sínom eyrindom: Nv hofom ver heyrta hvat lögmenn varir hafa sagt, enn þott sína leid hafi hvert þeirra greint, þá hafa þeir þó allir eitt sagt, sem ver vissom ádr at satt var, oc því látom ver giarna at Hákon Konungr er einn rettominn til allz Noregs med rettom erfdom, af þeim er nv lifa. Enn þó viliom ver, at sv skipan standi öll oc settar gerd milli Hakonar Konungs oc Skvla Jarls, sem adr var mælt vm landa skipta, þvfat þat er líkaz til frþar at þeir se sem bezt sáttir sín á milli, oc

Kap. 96.

Thorir Lavmands Udsagn.

Kongen bad dernæst Thorir Lavmand in den søndre Deel af Opland, at fremse sin Mening. Han sagde: "Var jeg enten taabelig eller slettanken-de nok til at sige andet end hvad disse Mand alt "have sagt, vilde mine Ord dog kun have liden "Vægt. Men nu kan jeg vidne for Gud og gien-"tager her for hans Naamn, at jeg aldrig haver sagt "andet, end at Kong Hakon er ret Arving til hele "Norge, og at vi Nordmand alle tilhobe bør at "følge Kongens Son saalenge han lever; thi da "gaaer det Norge vel, hvorledes det saa siden vil "gaae det..

Kap. 97.

Erkebisp Gutorms Tale.

Da Lavmandene havde endt deres Tale, begyndte Erkebisp Gutorm saaledes: "Nu have vi "hørt vore Lavmands Meninger, og skiondt disse "ikke i alt stemme overeens, have de dog været eenige "om det, som vi tilforn vidste at være det rette. Vi "ere derfor reede til at samtykke i, at Kong Hakon "af alle nu levende er den eneste rette Arving til "Norge. Dog vilde vi at det Fordrag og For-"lig som tilforn er sluttet mellem Kongen og "Skule Jarl om Landsbeefingen skal staae ved Magt, "thi det er nødvendigt til Fredens Vedligeholdelse, "at de leve i god Forsaaelse med hinanden. Vi "vilde

a) add. 42. Laugas þoris. Cod. Flat.

f) Langmenn. 81. Cod. Flat.

c) medan svo er add. 42 þvfat eia getom ver rángt allir, add. 47.

a) add. 42.

CAP. XCVI.

SENTENTIA NOMOPHYLACIS THORERI.

Tum jussit Rex Thororum, meridionalis Uplandie partis nomophylacem, dicere quid sentiret. "Me, si vel, ait, ego adeo nocens vel malignus essem, ut aliud dicerem, quam quod hi viri antea dixere, nullius pretii esset mea oratio. Jam vero scio testemque Deum habeo, me nunquam aliud quid præ me tulisse. Scio ego, teste eodem Deo, Haconem Regem totam Norvegiam justa hæreditate possidere; idque addo, omnes nos Norvegiæ viros filium Regis, dum vivat, secuturos; tum quippe prospera, quacunque demum sors sit, Norvegiæ fata fore..

CAP. XCVII.

GUTHORMI ARCHIEPISCOPI ORATIO.

Finita Nomophylacum oratione, dixit Guthormus Archiepiscopus: "Audivimus jam, quid Nomophylacer nostri censuerint; et quamvis illi rem quisque suo more exposuere, omnes tamen consensere, verum esse, quod et nos sic esse ante statuebamus. Lubenter fatemur, Haconem Regem ex omnibus nunc superstitionibus optimo jure Norvegiam hæreditasse. Volumus tamen, ut rata sit ista distributio istaque passio, quæ Regem inter Haconem et Comitem Skulium de terræ partitione antea inita fuit. Pacem enim id optime tuetur,

oc þess biddim ver Konunginn at hann geri sem bezt til Gvehorms frænda síns. Enn um Sigurd Ribbung kvennom ver ekki at tala. b) Margir menn fyrsta þá miök godra fætra.

"vilde og have Kongens Frænde Guttorm paa det bedste anbefalet til hans Gunst. Om Sigurd Ribbung have vi inret at sige.. Mange raadte derpaa meget til god Forligelse.

CAP. XCVIII.

a) VIDTAL KONUNGS OC JARLS VM
FIORDUNGA SKIPTI.

b) Eptir þetta tölodo þeir Konungur oc Jarl, sagdi Konungur at hann villdi þá fara austr í Vík, enn hann villdi at Jarl færi norðr í Þrandheim. Ok er þessi koskr kom vpp, c) mælti Konungur at þrípivnga skipti mundi á landino vera, oc veri hinn neyrdrzi þrípivngur nordan til Svinnmaris, enn Jarl villdi at hann væri alle fvdur til Sognsæs, oc skorti hann þá tio einar skipreidor at hann hefði halft landit. Kónungrinn sagdi at eigi mati sva vera. Þá bad Erkebiskvp med Jarli, at þat skipti skyldi standa med þeim, sem skildi Erkebiskvps ríki oc Biörgyniar Biskvp. Med ráði Erkebiskvps var sva stadfest. Ok eftir þessari skipán voro bref ger oc sett fyri innsigli Konungs oc Erkebiskvps oc Jarls, oc liódbiskvpa at þessi skipan skyldi standa þeirra í milli. Ok ef vfríþr gengi á ríki Konungsins, þá skyldi Jarl slíkt skyldr til at fara austr í land sem norðr, þegar Konungur þyrfti. Sídan biöggüz biskvaparnir heim oc lendar

Kap. 98.

Kongens og Jarlens Underhandling om
Landsdeelingen.

Kongen og Jarlen talte derefter med hinanden. Kongen sagde at han vilde nu drage ester til Vigen, og at Jarlen skulde drage nord til Thronshiem. Da man kom til at tale om dette Valg, vilde Kongen at Landet skulde være deelt i 3 Dele, og at den nordligste Trediedeel skulde strække sig norden fra til Søndmor, men Jarlen vilde at den skulde naae lige til Sognsøe, og da manglede ham kun ti Skibsreder i det halve Norge; dette afsløg Kongen. Erkebispnen bad da tilligemed Jarlen, at Grændserne mellem Erkebispens og den Bergenske Biskops Stifter, ogsaa maatte være Grændserne mellem dem; dette Erkebispens Raad blev fulgt. Derpaa blede Breve udsatte under Kongens, Erkebispens og Jarlens Segl, som indeholdt at dette Fordrag skulde holdes ubrodeligt, og dersom Ufred paakom Kongens Land, skulde Jarlen være forpligtet til ligesaa vel at drage ester som nord paa, naar Kongen behøvede det. Derefter droge Biskopperne og Lehn-

b) Eftir þetta taladi sít eyrendi hverr þeirra Gunnarr Gríónbakt oc Dagfinnr Bóndi, oc um þat mest at sýfa fætra oc samþychis milli Kóngs oc Jarls, oc lauk sva þessi stefna á d. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Eftir þetta funduz þeir hversdagliga Konungur oc Jarl oc tölodu um ráðgerdir sínar. Oc þá er um þrípivnga skipti skyldi tala, villdi Jarl enn fyrnæza þrípivng allit norðr til Salsfyrri (Salsfuru, 47. Salsfuru, 42). Enu Kóngr sagdi at þó væri meira enn fyrr væri demt til þótt hann hefði frst Rygiarbiti oc austr til landzenda. Enn qvþ þó þat villi felagkapar oc fridar (þeirra teingda, 42.) skilloz þeir at því finni. Her eptur gengu til Lendirmann Andres Jónson, Lodinn Gunnarsyn oc fylsumann or Vikinn oc bádo Konung at hann skyldi salsfr hafs austr þar enn skipa Jarli norðr vm Þrandalög. Nicolas biskup bad ok þess ins sama ok het Konunginum, at hann skyldi í öllum lutum hans vin vera badi leyniliga ok openberliga, add. 42. 47. 81. Cod. Fl.

c) ordádi Kóngr þat at hann villdi at laga skipti væri á landino, oc veri etc. 42.

si optima inter eos valuerit concordia. Guthormum Regis cognatum ei optime commendatum cupimus; verum de Sigurdo Ribbung nil dicendum habemus.. Multi tum viri pacem servare volebant.

CAP. XCVIII.

COLLOQUIUM REGIS CUM COMITE DE QUADRIPARTITA REGNI DIVISIONE.

Colloquio deinceps habito Regem inter et Comitem, dixit Rex, se cupere, ut, dum ipse ad orientales Vikia trachus proficisceretur, Comes Thrandiam peteret. Qua conditione proposita Rex de tripartita Regni divisione sari coepit, ita, ut trias maxime septentrionalis a Borea ad Sunnoerium pertingeret; verum volebat Comes, ut ad mare Sognicum ea porrigeretur, tum scilicet non nisi decem districtus nautici decerant, ut dimidiám terram ditioe teneret. Rege hoc alnuente, rogavit cum Comite Archiepiscopus, ut iidem fines eorum ditioe dirimerent, qui dioecesis Archiepiscopi et Episcopi Bergensis intercedebant. Instante Archiepiscopo ea res rata fuit. Convenienter huic sententia litera publicata sunt, sigillo Regis, Archiepiscopi, Comitís et Episcoporum suffraganeorum muniti, hanc inter eos partionem confirmantes, Comitemque obligantes, ut, si Regis ditio bello infestaretur, Comes nunc ad meridionalia, nunc ad septentrionalia

lendir menn. Tók Konungr menn, nordan orlandi, þá er honom þottv fer traustafin, og setti austr í Víkina, enn Jarl hafði sva vina vid fer. Konungr tók Gullbringúna er hann átti mestu skipa, oc fendi austr fyrir fer oc styrði Biðrn modr bródir hans oc Olaf Ingo sva, enn Konungr bioz nockoro seinna oc bad Sigord Ribbving fylgia fer austr í Vík oc Konungr láttu þv.

mandene hjem. Kongen bestiffede dem af det Nordensfieliske som han tyktes at være sig meest troe, oster i Bigen, og Jarlen tog ligeledes sine Venner med sig. Kongen sendte Guldbringen, det største af hans Skibe, foran sig til Bigen; hans Nørbroder Biorn og Olaf Ingas Son styrede det. Kongen blev seener færdig til Afreise, og bad Sigurd Ribbung om at følge sig oster til Bigen, som han og samtykkede i.

CAP. XCIX.

a) FRÁ SKÚLA JARLI OC SIGURDI RIBBÚNG.

Ok er Jarl vissi þat, taladi hann fyrri Sigordi at eigi mundi allt trygt vera, oc sidan for Sigordr med Jarli norðr í land. Hákon Konungr mælti til Jarls ádr þeir skilpo: medr þv at þer Jarl vilist Sigord med ydr hafa þá halldit hann samiliga, oc stiat sva fyrri at hann geri ofs b) ongar ónadir; Jarl sagdi at sva skylldi vera. Fer av Jarl norðr í land med lendum monnom sinom oc lidi, enn Konungr fór austr í Víkina, oc kom þann Sunnodag til Tunsbergs er vpphof Adventus Domini; þar tóko allir menn vel vid honom. Nicholas biskvp var fyrri í Tunsbergi, oc fagnadi Konunginom c) samiliga oc gaf honom margar gjafir. Konungr veitti hanom hinn norðra hluta Osloar sýslo, oc gaf hanom d) fimtarfello vid allom reida; fór biskvp or Tunsbergi þrim nóttom fyrri Jól, oc lá í Laufeyiom jóla daginn. þá fendi Konungr til hans Jofrey Prófast oc Dagfinn bónda, at bióða hanom til sin vni Jolin.

e) Enn

Kap. 99.

Om Skule Jarl og Sigurd Ribbung.

Da Jarlen erseer dette, aadarede han Sigurd om ikke at være for sikker, hvorpaa han drog til det Thronhjemme med Jarlen. For de skildtes ad, sagde Kong Hakon til denne: "Efter som Hr. Jarl vil tage Sigurd med, saa lad ham have det godt hos Eder, men see vel til at han ingen Uroe ypper.. Dette lofte han. Jarlen begav sig nu til den nordlige Deel af Landet med sine Lehnsmænd og Fjolk, og Kongen oster til Bigen, hvor han ankom til Tonsberg den første Sondag i Advent, og blev vel modtagen af alle. Biskop Niels som i Forveien var kommen did, modtog Kongen med megen Hærsbestiuning og gav ham mange Foræringer; Kongen forlehnede ham med den nordre Deel af Oslo-Syssel og gav ham et Skib paa 15 Noerbanke med alt Tilbehør. Biskoppen forlod Tonsberg 3 Dage før Juel, og maatte Juledag ligge ved Levoerne. Kongen sendte da Provst Jofreyr og Dagfind Bønde til Biskoppen for at indbyde ham til sig

a) sdd. 42.

b) óngann umaka 47. ónga afarkosti 81. Cod. Flat.

c) med hinum mesta blidkáp. 42.

d) XVIII seffu. 42. 81. Cod. Flat. tvitugseffu. 47.

nalia ex Regis arbitrio migrare paratus esset. Sumsit Rex viros ex borealibus regionibus, quos sibi addictissimos ceusebat, eosque Vikiam præficebat; verum Comes amicos suos secum habebat. Rex Guldbringam, maximam suam navim, meridiem versus sibi præmisit, gubernantibus eam Biorno avunculo et Olao Inge filio. Rex ipse serius ad iter expeditus Sigurdum Ribbungum rogavit, ut ipsum ad Vikiam sequeretur; qua in re quoque ei obsecutus est.

CAP. XCIX.

DE SKULIO COMITE ET SIGURDO RIBBUNG.

Hoc comperto Comes Sigurdum movit, id ipsi haud adeo tutum fore; ideoque ille dein Comitem in itinere boreali secutus est. Dixit Hacon Comiti, antequam proficisceretur: siquidem Sigurdum tecum in itinere habere vis, honorifice eum habe; provide tamen, ne ille res novas moliat. Hoc pollicitus Comes cum suis præfelicis suaque agmine ad borealia tetendit, Rexque meridiem versus Vikiam petiit, atque ipsa Dominica adventus Domini Tunsbergam venit. Hic ab omnibus bene exceptus est. Nicolaus Episcopus, qui Tunsbergam eo prior venerat, Regem multis honoribus multisque donis affecit. Rex septentrionalem præfecturæ Osloensis partem ei concessit, navenque XV remorum plene armatam donavit. Tviduo ante festum Jolense Tunsbergam Episcopus reliquit, sed ipsis festi diebus in Laufeyis havere coactus est. Rex itaque Præpositum Jofreyrum et Dagfinnum colonum eo misit, eum invitaturus, ut dies festos secum transigeret.

e) Enn biskvp fór þridja dag inn til Oslóar þvát þá byriadi vel, enn þackadi þó Konungi bod sit. Hákon Konungr gerdi þá lenda menn vrn Jólin, f) Hallvard Bratta, Symon Kv. Þessi var hinn slauundi vetr Konungdoms hans.

sig i Julen; men tredie Juledag fik han Medvind og seilede ind til Oslo; dog takkede han Kongen for sin Indbydelse. I Julen beskikkede Kong Hakon Halvard Bratte og Simon Roe til Lehnsmænd. Dette var hans Regjerings syvende Aar.

CAP. C.

a) ANDLÁT GUTHORMS ERKIBISKUPS.

Hákon Kónungr fór í móti Pálskom inn til Oslóar oc var þá miök lengi vrn varit b), þá komo menn noidan frá Korsbræðrom oc Jarli með brefom oc segia andlát Guthorms Erkibiskups, oc þat med at þeir hofdo keyrit í stad hans c) Ábóta Sigord or Totto; hann var þá vtan landz. Þeir bádo Konung leggja þar til samþykki sit, oc rita vid hanom til Pava. d) Konungr annazdi því ekki, enn þeir biskvp badir ritvdo bref til Pava þau er á móti stodo Sigordi, enn þeir bádo at Petr e) af Húsabæ skylldi vera Erkibiskvp, er þá fór med brefom Jarls oc Korsbrædra til Pava, at flytia mál Sigordar, oc vard sva med f) gudz miskvn.

Kap. 100.

Erkebisp Gutorms Død.

Henimod Paaske drog Kong Hakon ind til Oslo og opholdt sig der en stor Deel af Foraaret. Der kom Sendebud med Breve fra Korsbrodrene og Jarlen i Thronshiem, som berettede at Erkebisp Gutorm var død, og at de i hans Sted havde valgt Abbed Sigurd til Tutteroe, som dengang var udenlands; de bade tillige Kongen om hans Samtykke og at han vilde skrive for ham til Paven. Kongen agtede ikke herpaa, men han og Bisfoppen freede begge til Paven imod Sigurd, og bade at Peter af Husabæ, som var sendt med Breve fra Jarlen og Korsbrodrene til Paven for Sigurd, maatte blive Erkebisp; og ved Guds Bistand blev han det ogsaa.

CAP. CI.

a) VM BREF KONUNGS Í VERMALAND.

Austr á Vermalandi hafdi Sigordr Ribbungr lengom verit þá er hann striddi vid Birkibeinom, oc gerdi

Kap. 101.

Kongens Breve til Værmeland.

Sigurd Ribbung hadde lange opholdt sig oster i Værmeland, da han stred mod Birkebeernerne og feidede

- e) Enn Biskup letz þenna kost giarna taks mundi ef henom byria eigi fyrir hinn þridja dag. Biskup fændi þá Gunnar Proffitt með mörgum fogrum sendinguina til Konungs, *add.* 81. Cod. Flat. f) Havard. 42.
- a) *add.* 42. Grein um Biskups Kofning. 47.
- b) Konungr var í gardi þorleiks Spaka, *add.* 81. Þvát Konungsgærðrinn var þá eigi upplínadr sðan brunnit hæðsi, *add.* Cod. Fl.
- c) Sigord er verit hæðsi Abóti i Totto. 81. Cod. Flat.
- d) Konungr reddi þetta mál vid Nikolás Biskup. Enn Konungi oc Nikolás Biskupi þótti eigi sva stendaz mega þat sem hann var appelladr, er ádr hæðsi hann. Þótti þeim hann ok eigi fallinn til sva storra luta, þat þat oc til at hann var líill vin Konungs, *add.* 81. Cod. Flat. e) ef Hálfstaudum 42. 47. 81. Cod. Flat. f) Pavaus miökunn. Cod. Flat.
- a) *add.* 47. Verimar sruðro eida. Cod. Flat. Ordfending Konungs í Vermaland. 42.

Sed flante vento secundiore die tertio Osloam navigavit, afflis tamen Regi ob benevolam invitationem gratiis. Inter festi solennia Rex Hallvardum Bratte et Simonem Ku praefectos constituit. Hicque septimus erat regni ejus annus.

CAP. C.

DECESSUS GUTHORMI ARCHIEPISCOPI.

Instante paschate Rex Hacon Osloam petiit, ibique magnam veris partem transegit. Venere tum a septentrione clericorum Comitisque literæ, decessum Archiepiscopi referentes, nuntiantesque simul, eos ejus loco Abbatem Sigurdum ex Tutereya, tum quidem peregrinantem, elegisse, et rogantes, ut Rex assentiretur, suisque eum literis Pontifici commendaret. Verum Rex electionem improbatit; atque ille pariter ac Episcopus literas, Sigurdo adversas, Pontifici mittebant, quibus Petrus de Husabæis, qui ipse Comitit et clericorum literas Sigurdo saventes Papæ tradebat, Archiepiscopum sibi expetebant; idque Deo juvante etiam factum est.

CAP. CI.

REGIS LITERÆ AD VERMIAM DATÆ.

Sigurdus Ribbung in orientali Vermia parte diu fuerat commoratus, dum scilicet Birkibeinos et regnum Haconis

gerdi þar ófríþ á ríki Hákonar Konungs. Konungr fendi bref austr b), oc stefndi til sín betr enn tvöttogo monnom þeim er þar voro c) ríkaztir. d) Ver-mar lögdo allt á Konungs valld. Enn Konungr lagdi á þá mikit gjalld, oc gaf þeim vpp fyrir mikvnr fakir, enn eida sóro þeir Konungi, at þeir skyldo honom tryggvir vera, oc láta alldreigi hans úvini þrifaz í síno landi e). Hákon Konungr bióz ym varit or Oslo, oc til Tunsbergs. Ok Trinitatisdag, er hann veitti sveitvngom sínom, gerdz þar þark nockot í þanom med hirdinni oc gestom oc huskórlom, oc fello fimm menn enn margir vrdo fátir. Konungrinn kom þar í mikinn hálska ádr hann fengi skilit þá. Eftir þetta fór Konungr norðr til Biörgyniar. Þar kom til mozt vestan við hann Gilli-Krist, oc Ottar Snækolls syn oc margir Svdr-eyingar oc hófdo mörg bref, oc eyrindi síns landz, þá kom oc Jon Jarl af Orkeyiom, oc settiz við Konunginn ym þau mál sem þeirra voro í milli, ok setti Haralld þu sín í gífling, ok var ym sumarit við Konunginn.

CAP. CII.

a) VÍG ARNA HIRDMANZ.

Þetta fyrrar for Skyli Jarl norðr á Háloga land, oc kom á stefno í Vaga; við hanom var Sigordr Ribbungr. Jvar Vtvisk var á skipi Jarls í stafni, hann lagdi at í Kirkio-vagom. Ym morgininn er Jarl vahnadi þá voro í brotto allir menn af skipi hans fyri

b) ym varit. add. 81.

c) beztir til umbóta þessa máls, add. Cod. Flar.

d) þá er Kóngr fat í Tunsbergi, þá kono þar oc margir bændr, oc kærdu á Verma, þeir er mezt hófdo ordit fyrir ránum, enn þeir lögdu allt á Kóngrs valld. add. 42.

e) var þeim factum lyst á öllum þingum, add. 48. 47. 81.

Um rúsk Kóngrsmanna. 42.

Um varit í Oslo Trinitatisdag tukudz menn Hákonar Konungs húscarlar oc gestir add. 42.

c) add. 47. 47.

Haconis infestabat. Rex missis eo nunciis plus quam XX ex civibus opulentissimis ad se citavit. Verriani rem omnem Regis arbitrio reliquerunt; ille magnam quidem iis multam imposuit, sed eandem illis clemens indulsit; tumque fidem Regi iurejurando dederunt, se ei fidos fore, nec ejus inimicos unquam intra suos fines caput erigere passuros. Rex Hacon vere Osloa movit Tunsbergam irurus. Die Sanctae Trinitatis, cum socios suos convivio excipiebat, magnus extitit inter satellites, hospites ac domesticos strepitus, in quo caesi sunt V viri multique vulnerati; quemque non sine magno discrimine Rex denique composuit. Postea Bergas boream versus petiit. Ibi ab occidente eum convenerunt Gillekrist atque Ottarus Snækolli f. multique Habudenses, qui a suis popularibus literas nunciosque afferebant. Eo quoque ab Orcadibus venit Jonas Comes similitates compositurus, quae ei cum Rege intercesserant; datoque obside Haraldo suo filio, apud Regem sequente mansit astate.

CAP. CII.

CAEDES ARNÆ SATELLITIS.

Ista astate Comes Skulius Halogiam petiit, vundinis in Vogis habendis interfuturus. Sequebatur eum Sigurdus Ribbung. In navi Comitis proreta erat Ivarus Utvik. Is ad Kirkevogum adpult. Sub diluculum matutinum somno excussus Comes comperit omnes nautas ante malum dispositos discessisse. Quarenti illi,

ri framan b) siglo, hann spurdi hvar þeir voro. Honom var sagt at þeir höfdu stefnor vt í Vagom, oc voro flestir menn med vapnom. Jarl líóp vpp vid fverdi í c) linklædom einom, þeir foru vid honum er eftir voro á skipino. Ok er Jarl kom út í Vaga, var þat þar tíndina at Bardr Flekkur oc d) Þorðr prestur (syn Eiriks e) Bagga höfdu vegit Arna systor syn Páls Vaga-skálmis oc hird mann, fyrri þat, er hann hafdi vegit f) Audgrim laugonaut þeirra saklausan; Jarl varð illa vid þetta. Enn g) Ivar hafði tilfarit med þeim, oc hells vpp svaurom af hendi hirdarinnar. Vm morgininn er þingit var, baud Ivar bod fyrir vigin, enn Páll svarar, kvad Ivari meiri naudýn at hafa betr gætt siglingar sinnar. er hann fór af Biarmalandi, oc hafa eigi þar tynt hinom beztom h) bænda sonom, enn geraz fyrimadr at þessu at drepa hird Konungs oc Jarls enn lauganauta sína. Ok kvad eigi mundi bót þegin af honom oc i) lauk sva þingino.

CAP. CIII.

a) BROTTHVARF SIGORDAR RIBBUNGS.

Þá er Skvli Jarl hafdi lókit eyrindom sínom á Hálogalandi, hells hann nordan oc er hann kom til b) Nidarós, voro komin leyndarbréf c) af Vermalandi til Sigordar Ribbungs frá þeim sýmom Vermom er ádr höfdu svarit Hakoni Konungi trúnaðar eida, oc þeim er Sigordi höfdu þíonát fyrr, at hann skyldi sleita braut frá Jarli oc aufru til þeirra. Erlinge d) Rúmstafr var þá rádgiafi Sigordar, er fyrr hafdi verit merkismadr hans. Þeir gerdo þat ráð, at

vm

b) aufróm 42. 81. Cod. Flat.

c) Linbrókum, 42.

d) þorð sun Eiriks prestur Bága. Cod. Flat.

e) Bága. 81. Cod. Flat.

f) Audgrim Agdanes. 42. 47. 81.

g) Ivar Urvik. 42.

h) mómnum, enn geraz eigi fyrirmadr. etc. 42.

i) sleit. Cod. Flat.

e) add. 42. Cod. Flat.

b) þrandheims. 42.

c) suftan af Vermalandi. 42.

d) Rómstafr. Cod. Flat.

illi, ubi essent, responsum est, eos nudinis in Vogis habitis adesse, et plerosque quidem armatos. Excurrit Comes cum ense, solo inducio vestitus, sequentibus reliquis nautis. Ubi Comes ad Vogos venit, recevit Bardum Flekk atque Thorðium sacerdotem Erici Bagga filium, Arnam quendam cecidisse Pauli Vaga-skálmii ex sorore nepotem eundemque satellitem, quia hic Audgrimum ipsorum sodalem insontem occiderat. Displacuit id Comiti. Sed Ivarus se interposuerat, atque pro satellitibus se sponsorem obtulerat. In conventu mane sequenti habito Ivarus pro ista cæde expiationem obtulit; sed respondit Paulus, Ivaro honorificentius fuisse expeditionem Biarmicam sic instituere, ut non optimi colonorum filii perirent, quam auctorem se præbere cædis Regionum et Comitibus satellitum suorumque sociorum, nec expiationem se ab eo accepturum. Sic finiebatúr conventus.

CAP. CIII.

FUGA SIGURDI RIBBUNGI.

Cum Skulius Comes suis in Halogia negotiis defunctus erat, a regionibus septentrionalibus discessit; atque ubi Nidarosiam pervenit, clandestinæ ex Vermia literæ venerant ad Sigurdum Ribbung, ab iisdem Vermianis, qui Regi Haconi fidem nuper iurati addixerant. Illi Sigurdo antea dediti, ei persuaserunt, ut a Comite aufugeret, et meridiem versus ad ipsos tenderet. Consiliarius Sigurdi erat Erlingus Rumstafr, qui vexillarius ejus antea fuerat. Illi hoc consilii ceperunt, ut mane diei, Olai festum præcedentis, induiti

pánnis

Kap. 103.

Sigurd Ribbungs Undvigelse.

Da Skule Jarl havde udrettet hvad han skulde i Halogaland, reiste han derfra til Nidaros. Der vare komne Lobreve til Sigurd fra nogle af de Vermelandere som nylig havde svoret Kong Hakon Trofskabseed, og fra dem som tilforn havde tjent Sigurd, at han skulde see til at komme bort fra Jarlen og øster til dem. Erling Rúmstafr forhen Sigurds Mærkesmand var nu hans Raadgiver. De hittede paa følgende Anslag: Om Morgenen tidlig

vm morgininn sninna fyrir Olafs vöko aftan fengo þeir fer kórkápor af klerkom oc gengo svo vt vm akra, oc vt vm Steinbiörg oc svo vppa Gaularás oc leynduz þar of hrip. e) Þá er lvgngar voro típir í bænom var Jarli sagt at Sigordr var í brotto. Let Jarl þá menn fara alla vega frá bænom at leita hans bæði á skipom oc hestom, oc fannz hann eigi. Jarl let taka einn Íslendkann mann er verit hafdi við Sigordi, Andres Þorsteinsfyn brodorfyn Samundar í Odda, oc segir at hann mundi tilvita nockot hvar hann var, enn hann villdi eigi frá segia, oc let Jarl hengia hann. Jarl gaf oc sauk klerk þeim er Bárdr het, oc f) kápyrnar hafdi led þeim. Gudmundr Biskvp var þá í bænom oc gaf hann mörg haurd ord Jarli fyrir aftauko Andres, þvát hann hafdi g) ádr verit med Biskvpi. Jarl gerdi bref til Konungs oc sagdi at Sigordr var í brott hlaupinn, med því móti h) at hann villdi hefja vfrid. Konungr fendi þá bref í Vlk austr oc bad menn gæta sín.

CAP. CIV.

a) FRÁ SIGORDI RIBBUNG OK OLAFI KONUNGSFRÆNÐA MÓK.

Sigordr Ribbungr fór austr yfir siall oc kom í Eystridala. Þá kom í móti hanom mart manna, eftir því sem þeir höfdo ádr ráð fyrir gert, oc hóf þá flokk, b) oc foro svo austr á Vermaland, dreif þá mikit lid til hans oc þessir sveitar höfðingjar, Þorðr Austmadr, Eirikr Lati, Þorðr fvn hans, Hallvarðr Svadi,

c) medan fungnar voro. 42.

f) kspuna hafdi átt. 42. 47. Cod. Flat.

g) ísfnan ádd. Cod. Flat.

h) at hann hafdi ádr ísfnliga kyrrliga oc spakliga med fer verit, oc quvad þar hyggja at hann mundi sífrid gera Cod. Flat.

a) ádd. 42.

b) oc reilli merki ádd. 42.

St. Olufs Ásten laante de Korkapper af Markerne, gif ud paa Marken; oder Steenberget, op paa Gulaasen og holdt sig der skulste i nogen Tid. Da Gudstiensesten var holdt i Byen, fik Jarlen at vide at Sigurd var borte. Han sendte strax Folk ud til Skibbs og Hest paa alle Kanter fra Byen, for at søge ham, men forgæves. Jarlen lod en Íslænder gribe som havde været hos Sigurd, ved Navn Andreas Thorsteinsfyn, en Broderfyn af Samund paa Odde, og vilde have at vide af ham hvor Sigurd var; men da han ei vilde sige det, lod Jarlen ham henge. Han lagde og Sag an mod en Klerk ved Navn Bard, som havde laant dem Kapperne. Biskop Gudmund var dengang i Byen og gav Jarlen mange haarde Ord for Andreases Hevrettelse, thi han havde tilforn været hos Biskoppen. Jarlen skrev til Kongen, at Sigurd var undvegen, rimeligviis for at begynde Ufred. Kongen skrev da efter til Bigen og bad dem tage sig i Agt.

Cap. 104.

Om Sigurd Ribbung og Olaf Kongesfrænda Mók.

Sigurd Ribbung drog ofter ober Fjeldene til Osterdalen. Der stodte mange til ham efter deres forhen gjordte Afstale; de reiste en Flok og droge ofter til Vermeland, hvor mange Folk slog sig til ham under Anførsel af Thordr Ostmann, Erik Late, hans Son Thord, Halvard Svade og Thorbiorn Rig.

pauulis choralibus a Clericis acceptis, circum agros exirent, et Steinbergum emensi ad jugum Gulense tenderent, ibique aliquantis per latitarent. Peractis in urbe sacris rescivit Comes, Sigurdum discessisse. Vivos itaque ab urbe per omnes vias dimisit, et in navibus et in equis cum quasituros, sed frustra. Prehendi jussit Comes Islandum aliquem, qui cum Sigurdo fuerat, Andream Thorsteinidem Samundi Oddensis e fratre nepotem, quem quippe fuga Sigurdi conscium arguebat; verum cum ille nil fateri vellet, eum suspendi fecit. Intendit quoque Comes crimen clerico, qui Bardus dicebatur, quique penulas illis commodaverat. Erat tum in urbe Gudmundus episcopus, isque Comitum ob Andree cadem vehementer increpuit; ille enim antea cum Episcopo fuerat. Tum Comes misso nuntio Regem de Sigurdi fuga, ad turbas excitandas suscepta, certiorum reddidit. Rex itaque missis ad Vikiam orientem versus literis, incolas ad fidem ipsi prestandam cohortatus est.

CAP. CIV.

DE SIGURDO RIBBUNG ET OLAFI MOK REGIS COGNATO.

Sigurdus Ribbung ad orientalia supra montes pergens ad Austrorodaniam pervenit. Tum multi viri se ei addixerunt juxta consilia ante inter eos invita, agmenque coactum est, sicque ad Vermiam moverunt. Confluxerunt ad eum multa copie atque hi quidem duces: Thordus Ostmannus, Ericus Late, Thordusque hujus filius, Halvardus Svade, Thorbiornus Rig, duodecim omnino duces, qui sua singuli habebant agmina

Svadi, c) Þorbiörn d) Rígr. Þeir voro allz tólf sveitar höfðingjar, oc höfdo allir marga menn með sér. Þeir komo oc til mótz við hann Haralldr af e) Skótyn, Alfr Styrz sún f), oc Giardar brodir hans oc Amundi af Folavelli við miklo lidi. Vermar tóko við ollom þeim er þángat komo, oc gerdo honom mikinn styrk.

Sídan b) foro þeir Sigordr í Noreg oc komo fram á Rauma ríki. Þeir komo á óvart at Olafi Mók frænda Konungs c) í Skaun, þeir tóko hús á hanom d), Olafi hafdi mikla sveit oc marga raukska menn. Ribbvngar bvdó Olafi grid enn óngom ódrom, enn hann qvadz engi grid vilia nema þeir hefdo allir saman felagar hans, þessó iátodo þeir hanom, enn er Olafi geck vt helldo þeir hanom, enn drápo hvern hans manna sem vt geck, þar fello sex tygir manna oc tuttogo hirdmenn Hákonar Konungs. e) Sva qvad Sturla:

Hlíópsá er herfým steypa

f) Hýr gellðanndi villdi

Vggr frá allvalldz mági

g) Jarn sveims or þrandheimi,

Endr let Erlings frændi

Vpplond færit bróðrom

Stríp h) luta stála meidar

i) Stór þvng af Ribbvngom.

Ribbvngar bádo Olaf sveria fer eida, at hann skyllði eigi móti þeim vera, ella drapi þeir hann, hann fór þeim eidinn oc fagði þó at eigi mundi vel fárr vera. Ok þegar er Olafi kómz í brot somnvdoz menn til hans, oc feck hann sér mikla sveit oc goda

Ríg. Der vare í alt 12 Hóvðinger som hadde meget Mandfah hos sig. End videre stóde der til ham Harald af Skotun, Alf Styrzson, Giardar hans Broder oc Amundi paa Folavold med meget Mandfah. Værmelønderne modtogte alle dem som kom did oc underfottede ham meget. Derpaa begav Sigurd sig med sin Flok ind i Norge oc ankom til Rommerige. De overrumplede Olaf Mók Kongens Frænde paa Skaun, oc omringede hans Hús. Olaf havde en stor Deel raske Ffolk hos sig. Ribbvingerne tilbode Olaf allene Fred, men han vilde ei modtage den uden allt hans Ffolk ogsaa fik den. Dette løste de, men da Olaf gik ud, holdt de fast paa ham oc dræbte enhver af de andre ligesom han kom ud. Der faldt i alt 60 Mand oc 20 af Kong Hákon's Hoffinder. Saa qvad Sturle:

Den Stridens Opvæker

Hersers Fælder

Frygtende Kongstrænder

Fra Throndhjem sig fkyndte.

Atter Erlings Son

Opplandene med Sværd øde,

Staalenes Træer (i) Mændene, Indbyggjerne)

haarde Slag

Leed af Ribbvingerne.

Ribbvingerne tvang Oluf, under Trudsel at dræbe ham, til at svære at han aldrig vilde stride mod dem; han afslagde Eed derpaa, uagtet han tilfod at han ikke kunde giøre det med god Samvittighed. Saa snart Oluf slap løs, samlede adskillige til ham, saa han fik en stor oc stærk Tropp

paa

o) þorgeir Rígr 47. 81.

d) Ríngir Cod. Flat.

e) Skótyn. Cod. Flat.

f) Haralldr Snaddr. add. Cod. Flat.

h) lyptu þeir færd sinni oc komo fram. etc. 47.

i) 4 bæ þeim er Lyrin (Leorin 81. Leyring. Cod. Flat.) heicir. hann var þar at brullaupi. add. 47. 81. Cod. Flat.

k) ok byrgdu hann inni add. 42. Cod. Flat.

l) Carmen omitt: 47.

m) hyrgjaldandi 42. 81. Cod. Flat.

n) Jarnfeims. 42. Cod. Flat. Jarnfeims. 81.

o) hlutu 81.

p) Stordungar. 81.

Nomen quoque ei dederunt Haraldus de Skotuno, Alfus Styrii f. et Giardarus ejus frater, Amundusque de Folavoldo cum multis sociis. Exceptere Vermii omnes, qui eo veniebant, multumque ei robor conciliarunt.

Deinde Sigurdus cum suis in Norvegiam incurrit et Raumarikiam aggressus est. Illi Olafum Mok, Regis cognatum in Skauno necopinantem invaserunt, ejusque domum cinserunt. Habebat Olafus multos socios multosque viros strenuos; ideoque negavit se oblatam sibi incolunitatem accepturum, nisi eadem suis vivis concederetur. Id quidem concesserunt, sed egressurum Olafum retinuerunt, ejusque socios exeuntes singulos trucidarunt. Cesi sunt LX viri et XX Regis Haconis satellites, qua de re sic canit Sturlius:

E Thrandheimo excurrit

Regis affinem timens

Ut qui Barones spernere voluit

Pugna incendium excitans;

Iterum Erlingi consobrinius

Ensis Uplandiam vastavit,

Bellis pragravidis viri

A Ribbungis affecti sunt.

Poscebant Ribbungis ab Olaf, ut juratus ipsis promitteret, se eis non obtuturum, quod nisi faceret, si necem intentabant. Furabat ille quidem, sed monens tamen, non legitimum esse jusjurandum. Olafus mox,

ubi

oc fór at Ribbungom oc drap af þeim nockora menn, enn fyrir því at Ribbungr átto frændr í hverio hvfi ál Rauma ríki, þá vrdó þeir skiótt varir vid Olaf, oc komo þeir á óvart honom. Olaftr komz vt, oc fell skamt frá húsonom, þeir drápo k) flesta alla sveitvnga hans er hann hafdi þá nyfengit.

paa Benene, hoormed han gif imod Ribbungerne og dræbte nogle af dem. Men da Ribbungerne havde Frænder i hvert Huus paa Rommerige, fik de snart Kundskab om hvor han opholdt sig, og overrumplede ham; han slap ud men faldt ikke langt fra Husene. De fleste af hans nye Mandskab bleve dræbte.

CAP. CV.

a) FRÁ FRIDREKI SLAFSA.

Þessir menn höfdo þá lýslu á Heimdörk af hendi Hákonar Konungs, Jvar af b) Skedio hofi, Fridrekr Slasfi. Heiner lýfto mikinn drengskap oc skáro vpp herör, oc nefndo menn or þridiongom oc helldo vaurd á ser nótt oc dag, oc tóko samhelli di sit vm alla Heimdörk, at fá skylldi landráda madr vera vid Konung, er eigi veri þegar vppi er naudsyn kreftr; þeir höfdo hundrat manna or hveriom þridiungi at gæta bygdanna. Komvz Ribbvngar þar alldrei framm, helldr reisto þeir ferd or bygdom sinom at Ribbungom austr á Vermaland oc vt á Raumaríki, oc gerdo þar marga bakellda.

Kap. 105.

Om Friderik Slasse.

Kong Hakons Syselmænd paa Hedemarken vare dengang Jvar af Skediohof og Friderik Slasse. Hedemarkerne udviiste megen Trofskab og Mandhaftighed. De sendte Krigspil omkring, udnævnte Folk af hver Treding som skulde holde Dagt Nat og Dag, og vedtoge over hele Hedemarken, at den skulde anses for Kongens og Landets Forræder, som ei var reede naar Nøden udbrævede det. De udskrebe hundrede Mand af hver Treding til at bevogte Boigderne, saa at Ribbungerne aldrig fik nogen Fremgang i deres Land, hvorimod de ofte gjæfede Ribbungerne oster i Vermeland og inde paa Rommerige, og skaffede dem mangen varm Dag.

CAP. CVI.

a) FRÁ HAKONI KONUNGI.

Hákon Konungr oc Skvili Jarl höfdo sva mælt sin í milli, at þann sama vetr skylldi hann gera þruplaup

Kap. 106.

Om Kong Hakon.

Kong Hakon og Skule Jarl hadde aftalt at de den Vinter skulde mødes i Bergen, hvor Kongen skulde

k) hann ok nockera menn med honom. 42.

a) add. 42.

b) Skeriuhofi. 42. Skeida hofi Cod. Flat.

a) add. 42.

ubi elapsus erat, copias cœgit, atoque magno et valido agmine in Ribbungs impetum fecit, eorumque aliquos cecidit. Sed quia Ribbungi in quavis domo in Raumarikia amicos habebant, Olavum mox indagarunt, subitoque aggressi sunt. Exiit ille, nec longe a mansione sua trucidatus est. Cæsi ibi sunt plerique ejus socii, quos nuper sibi adjunxerat.

CAP. CV.

DE FRÉDERICO SLAFSE.

Habebant tunc in Hedemarkia præfecturas hi viri, a Rege Hacone constituti: Ivarus de Skidiahofo, et Fredericus Slasse. Hedemarkii valde strenuus se dedere, arundinem belli nunciam circummiserunt, virosque ex quavis triade denominarunt, qui noctu diuque vigilias agerent. Communem insuper conditionem sibi injunxerunt, ut patriæ et Regis proditor censeretur, siquis ex Hedemarkicis urgente discrimine sibi deesset. Viri ex quavis triade electi ad regionem tuendam centum numero erant. Hinc Ribbungi nullum ibi progressum facere poterant; quin adeo facta excursione Ribbungs in Vermia et Raumarikia invaserunt, et certaminibus sat fervidis infestarunt.

CAP. CVI.

DE REGE HACONE.

Pactum fuerat inter Regem Haconem Comitemque Skulium, ut hac eadem hyeme ad nuptias illius Bergis habendas

laup sit í Biörgvin, oc skylldi þeir þar finnaz. Konungr gerdi sva ádr ráð fyrir sem þeir hofdo ádr talat, fyrst vm Jóla veizlo, oc b) brudlaups veizlona. Enn Konungr fór vm haufit austr í Vík, oc feek hörd vedr, þá er hann sigldi or Rotti fyrir Jadar. Konungr kom í dagsetr í Seleyiar, þeir hofdo storm vedrs enn þó hellt Konungr heilo skipi sino, hann hafdi Sætta-spillinn. Þegar er Konungr kom til hafnar, þá reri hann í móti skiponom a eftirbáti. Hákon c) Kávis kom fyrstr eftir oc vífadi Konungr hanom til hafnar, hann hafdi látit flesta skjöldo sína, þá er vid framstafn voro oc miök lekat skipi af siglingu. Konungr heid til þefs í sundino er öll komo skipin. Vm morguninn sigldi hann d) í Hornborofvnd, þar lágo fyrir honom byrðingar, oc sögdo menn Konungi at Ribbungar yoro komnir austan af Vermalandi vid miklo lidi, oc hofdo drepit Olaf Mók, þat potti Konungi skadi mikill e). Sidan fór Konungr til Tunsbergs, oc þar kom til hans Arnbiörn Jonsfvin oc Símon Kyr. Konungr sagdi þeim fyrirætan sína oc hanin ætlar norðr til Biörgvinar, þegar hann yrði buinn, þeir segia at hann maetti med ongo móti brot fara fyrri ofríði þeim er þar var. Þá gerdo þeir þat ráð at Konungr sendi norðr Dagfinn bónda oc Hakon Kávis at segia hvat talmádi ferd hans, þá gerdi hann oc f) bref til Svía Konungs, oc minnti á hvern skada hann hafdi fengit af Vermom, oc bad hann eigi láta óvini sína styrkiaz í hans ríki, taldi þau einkamál hafa verit hinna fyrri Konunga, at hverr skylldi reka annars óvini or sino ríki.

CAP.

Cap.

f) sidan vm brullupit. 81. Cod. Flat.

c) Kávis Cod. Flar.

d) inn vm nefit oc er hann kom í Hornborofvnd. 81. Cod. Flat.

e) þvat Olaf var goðr drengr oc frændi Kónigs, sva at faðnr modir Olafs var dotter Haralls Konungs Gylla. Oli Oargr hafdi heitir fódor fódor Olafs lendr modr á Rauma ríki add. 42. 81. Cod. Flat.

f) annat sun add. 81. Cod. Flat.

Habendus convenirent. Ex compello itaque Rex convivium Jolense pariter ac nuptiale preparavit. Autumno ad Vikiam orientem versus movens, dum de Rotto Jadviam pratervehitur, a gravi tempestate oppressus est. Die vergente ad Selejas delatus Rex navem tamen suam Sattaspillinn dictam a procella vabie salvam recepit. Ubi in portum intravit, cymba veñus navibus obvius remigavit. Primus dein venit Hacon Kavis, venientique portum Rex assignavit. Amiserat ille plerosque in prora suspensos clypeos, navisque rimas multas duxerat. Dein mansit in freto Rex, donec omnes naves congregata essent. Sequentie mane ad fretum Hornboricum tendit, ubi in naviculis mercatorias incidit, quæ ei indicabant, venisse ab oriente ex Vermia Ribbungos cum numero agmine Olauvique Mok trucidasse. Hac cæde magnum se tulisse damnum Rex existimabat. Postea Tunsbergam perrexit, ubi Arnbiörnus Jona et Simon Kyr ad eum venerunt. His indicavit consilium suum Bergas, quando omnia ad iter parata haberet, proficiscendi. Illi vero cum impense orabant, ut propter turbas, quibus istæ regiones vexabantur, illud iter mitteret. Decretum ergo est, ut Rex Haconem Kavis et Dagfinnum Bonde boream versus ablegaret, indicaturos, quid ejus adventum impedivisset. Dedit quoque literas ad Suecia Regem, ostendentes, quantum noxa ipsi a Vermicis inferretur, rogantesque, ne ipsius inimicos in suo regno foveri patretur. Monebat simul eam legem sibi mutuo injunxisse prisicos istarum terrarum reges, ut alter alterius hostes ex suo regno expelleret.

CAP.

CAP. CVII.

a) FRÁ KONUNGI OC ASKELLI.

Hakon Konungur sigldi aufr til Konungahello, enn allir Ribbungar er þá voro í Vikinni stukko vndan vppá Markir; var þá kyrt í Vikinni medan Konungur var þar. Þá kom til hans Askell Lögmaðr er átti frv Kristinn modor Junkherra Knutz. Konungur baud þá Knuti franda sinom til sin, oc lez hans fæmdir skyldi miklar gera ef hann veri vid hanom. Lögmaðr tók því vel, enn beiddiz þó peirra kosta er Konungur mati varla iáta. Þeir tólodo margt vrn ófrid þann b) er Ribbungar gerdo, at hann hafði send tvenn bref til Svía Konungs, oc komo engi á móti. c) Lögmaðr bad hann gera hin þridio bref, oc lez hiá vilia vera er lesin veri, oc leggja til slíkt er hanom likadi. Hákon Konungur gerdi þá bref med því móti, at Eiríkr Konungur skyldi fyrri átta dag Jóla hafa rekit óvini hans or sino ríki, ella segir hann efanarlausit at hann mundi sialfr hefna síns skada. Lögmaðr het at hann skyldi saunn tíðindi hafa til Konungs fyrir hinn átta dag Jóla. Hann var tva daga í fámiligrí veizlo. Sidan skildo þeir, fór Konungur norðr til Tunsbergs, oc kom þar síau nottom fyrir Jól, oc stefndi til sín lendum mönnum af Raumaríki oc Hadalandi oc kom þar miklit lid til Konungs.

CAP.

a) *add. 42.*

b) er Vermar oc Markmenn gerdo med Ribbungom. Her voro ok lender menn Kónungs er kærdo fást hvorn skada Nordmenn hófdo fengit af Vernum ok Gaatum, fogðu þeir svá at Noruenn máttu med óngu mótu þenna ófrid þóla lengr. 81.

c) Lögmaðr suar su. Þat er eigi micit ríki eðr valld, enn þó vil ek at þer ritit aufr til Eiríks Konungs med mer at hann segi sínom umbodz mönnum, at þeir reki her þenna or landi oc leggi þeu vid afarkosti. Hákon Konungur svarar, Ver-höfum tueim sínum til Eiríks Konungs ritar, oc hafa sömu svör móti komit at hann skyldi umbæta, enn þó hefr þat egi ordit, því æ er verr ok verr, ok þeirra aþi ver hversdagliga í vorum skiprum, enn ver höfum lítit margt góða menn af þeirra völdum. Lögmaðr báð hann gera it þridia bref ok lez etc. 81.

CAP. CVII.

DE REGE ET ASKELLO.

Ubi Rex Hacon Kongahellam adveñtus erat, omnes Ribbungi, qui tum in Vikia morabantur, ad sylvas superiores fugerunt; atque ita Vikia, dum Rex ibi erat, quietem habuit. Hic ad illum venit Askellus nomophylax, dominæ Christianæ, Domicelli Canuti matris, maritus. Rex Canutum propinquum ad se invitavit, professus, se illi, dum secum esset, multum honoris exhibiturum. Accepit invitationem nomophylax, sed tales tamen conditiones Regi proposuit, quas ille non bene posset probare. Multa illi collocuti sunt de turbis quas Ribbungi movissent, deque binis literis ad Sueciæ Regem missis, sed quæ nullum hac usque responsum tulissent. Auctor erat nomophylax, ut tertias scriberet literas, addiditque, se ipsum, dum legerentur, præsentem esse velle, eaque, quæ res ferret, ore tenus subjicere. Hacon itaque literas conscripsit in hanc sententiam, ut Rex Ericus ante octidui Jolensis sinem hostes ipsius ex regno expelleret; quod nisi faceret, certo exspectaturum, fore, ut ipse sua damna ultum iret. Promisit nomophylax, se verum nuntium ante anni exitum Regi relaturum. Sic per biduum honorifice habitus fuit. Dein ab invicem discesserunt. Rex Tunsbergam petiit, eoque septem ante festum Jolense diebus venit, presertiosque Raumarikæ et Hadalandiæ ad se convocavit; atque ibi quidem valde multi ad Regem confluxerunt.

Kap. 107.

Om Kongen og Askell.

Kong Hakon seide ofter til Kongheil, og alle de Ribbunger som vare i Bigen traf sig op til Marfer; der blev da roeligt i Bigen, saalænge Kongen var der. Askell Laemand som var gift med Fruen Kristine, Junker Knuds Moder, kom her til Kongen. Denne indbød sin Frænde Knud til sig og lofte i saa Fald at vilde bevise ham megen Vere. Laemanden havde intet derimod, men kom dog frem med Bilkaar som Kongen ikke vel kunde antage. De talte meget om den Ufred Ribbungerne affiedkom, og at Kongen havde skrevet til den svenske Konge uden at faae Svar. Laemanden bad ham skrive endnu et tredje Brev, som han selv vilde overbringe og mundtlig tilføie hvad ham tyktes passende. Kong Hakon skrev derpaa et Brev hvori han begierede, at Kong Erik inden Aarets Udgang skulde drive hans Fiender ud af sit Rige, ellers vilde han ufeilbarlig selv hævne sin Skade. Laemanden lofte at sende Kongen sikker Besked inden Aarets Udgang. Der blev for hans Skyld holdt et pragtigt Giestebud i to Dage; derpaa skildtes de ad. Kongen drog nord til Tonsberg, hvor han ankom syv Dage før Jul og stævnedes til sig Lehnsmændene fra Rommerige og Hadaland; der samledes meget Folk til ham.

CAP. CVIII.

a) FRÁ RÁDAGERD HÁKONAR KONUNGS.

Hákon Konungr hafði mikla rauðu vm Jólin *b*). Jafnan komo þeir menn er honum kærdo vm rán oc stvldi er fengit hofdo af Ribbvingom oc Vermom oc Marcannonom. A Jólomom komo austan bref fra Svía Konungi, oc fann Hákon Konungi svía í ordom hans sem hann mundi litlar bætor áráda vm þat er Konungr taldi at. Sidan lysti Konungr því, at þegar eftir Jólin mundi hann ríða austr at Vermom oc Ribbúingom, oc hefna þess skada er þeir hofdo gert honum. Gerdi Konungr þá ord Arnþyrni Jonslyni at hann kvæmi í móti hanom vid Eidaskóg, enn Symon Kyr oc Bárdr Brimsteinn oc Hallvardr Bratti skyllði komo til motz vid hann á Mörkom *c*). Hann átti jafnan þing vid menn sína oc bad þá bva vapn sín. Konungr sendi oc menn á Foldina at þeir skyldo bva hanom reidskjóta. Enn Vestfylldir ferdo hanom tvau hundrut hesta oc gæfo honum fyrrir sakir godvilia.

CAP. CIX.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

Hákon Konungr fór or Tunsbergi þrim nottom eftir Jól, þessir voro formenn med hanom, Nicholas Pálsívn, Gvnnbiörn bóndi, Haralldr Stangarfylia. Enn Konungr skipadi eftir á bergino Olaf Ingo svn, Eysteinn Hroa svn, *b*) oc tvau hundrut vasakra manna þeirra er þvngfaráztir voro. Hákon Konungr

a) *add.* 42.b) oc þessa ráðgjafra hverdagliga med fer. Eysteinn Lögmann, Simon í Vervikum. (Vetr vikum. *Cod. Flat.*) *add.* 51. *Cod. Flat.*c) ok allir Vikverjar *add.* *Cod. Flat.*a) *add.* 81.b) Önnud Brynjólfsfva *add.* 81.

Kap. 108.

Kong Hakons Huslag.

Kong Hakon helligholdt Julen med megen Þragt. Der kom jævnlig Følk til ham som klagede over Næn og Lyverie af Ribbungerne, Bærmælenderne og Markmandene. Om Julen kom Breve østen fra den svenske Konge, som viste at han ikke agtede synderlig at raade Bød paa den Illæmpe Kong Hakon havde paaanket. Kongen gjorde derfor bekendt at han strax efter Jul vilde rykke op imod Bærmælenderne og Ribbungerne og hævne den Skade de havde tilføiet ham. Han sendte Bud til Arnþion Jonser at han skulde møde ham ved Eidaskov, men Simon Kyr, Bard Brimstein og Halboard Bratte skulde møde ham paa Marker. Han holdt jævnlig Thing med sine Mænd og bød dem holde deres Rustning i Stand. Han sendte og Bud ind til Folden, at de skulde holde Heste i Beredskab for ham; Vestfoldingerne skienkede ham da, til et Beviis paa deres Hengivenhed, to hundrede Heste.

Kap. 109.

Om Kong Hakon.

Kong Hakon reiste fra Tønsberg 3 Dage ested Jul. Af Anførerene fulgte Niels Poulsen, Gunnbiern Bonde og Harald Stangarfylia med ham; Bierget (Fæstningen) blev betroet Olaf Ingasøn og Eistein Hroesøn med to hundrede stridvante, tungtbevæbnede Mænd. Kong Hakon seilede fra Byen uden-

CAP. CVIII.

REGIS HACONIS DELIBERATIONES.

Rex Hacon festum Jolense in summa egit lautitie. Veniebant eo frequentes nuncii, de rapinis furtisque quærentes, quas Ribbungi, Vermici et Marciolæ ipsis importassent. Allata tum sunt a Rege Svecico litera, ex quibus Hacon facile cõperiebat, eum de damnis, Regi illatis, resarciendis parum cogitare. Significavit dei Hacon, se festo finito expeditionem adversus Vermiam et Ribbogos suscepturum, jacturamque, quam intulissent, ulturum. Indicavit ergo Arnþiørno Jona, ut apud Eidaskogum obvius ipsi veniret; atque Simoni Kyr, Bardo Brimstein et Halvardo Bratte, ut in Markiis ipsi occurrerent. Habuit crebros cum suis viris conventus, quibus eos rogabat, ut in prociñtu essent. Jussa quoque misit ad Foldos, ut vecturam equestrem ipsi paratam haberent. Nec sibi defuere Vestfoldenses, sed benigno in Regem animo ducentos ei equos donaverunt.

CAP. CIX.

DE REGE HACONE.

Tertio post festum die Rex Hacon Tunsbergam reliquit. Erant cum eo hi duces: Nicolaus Pauli, Gunnþiørnus Colonus, Haraldus Stangarfylia. Ad arcis custodiam reliquit Olavum Ingii fil. et Eysteinum Hroa f. cum ducentis viris strenuissimis graviterque armatis. Ex urbe in lembo navigavit, vada extus legens;

atque

Konungr fór hit ytra or bænom á skvto, þessi var hinn árti vetr Konungdöms hans. c) Ok er hann kom til Hauksvíkr komo þar reidiskotir móti bænom, ok reid hann þar vpp með öllu lidi síno d). Enn er Konungr kom vndir e) Eikabergs skóg, komo þeir á moti hanom er hit efra höfdo farit, ok margir bæziarmenn or Oslo. Þá árti Konungr tal vid lid sit f), ok segir at hann mundi tver nætor dveliaz í Oslo, bad menn sva bva ferd sína. Nicholas biskvp var í bænom, hann hafdi spvrt at Konungr ætladi á Vermaland. Prestfr einn var kominn af Vermalandi austan er Jon het, Biskvp g) sagdi hanom at Hákon Konungr ætladi á Vermaland með allan Noregs her, ok brenna bardi konor oc börn, enn Presta alla skyldi leggja á stiga ok hyda. Prestfr ferr nv skiótr í brot, ok segir þessi didindi hvar sem hann kom, hann fór tva daga í Vermaland or Noregi. Konungr sendi Haralld Stangarfyllo h) í bæinn, ok sagdi at hann vill vera í Konungs gardi meðan hann veri í bænom. Biskvp segir sva at ekki mátti vera allt saman kálfar oc ulfar, enn þó reid biskvp móti honom ok baud honom fæmiliga. Enn Konungr fór í gard Hallvardz fyllomanz síns i), k) Konungr taladi marga luti fyrir Dagfinni bonda, ok sva hvat rádi hann gerdi fyrir Sigordi syni sínom ef hann kvæmi eigi aftr, l) ok hann átti þá öngan annan syn, þau voro börn Kavngo vngo oc Cecilia Konungsdottr.

Dagfinnr

ubensfiarð paa en Skude. Det var hans ottende Regieringsaar. Da han kom til Haugsvik mødte Skjdshestene ham, og han satte sig til Hest med hele sit Følge. Da han kom henimod Eikabergsfoven, kom de som havde draget lanbveits tilligemed mange af Oslos Borgere ham imøde. Han holdt nu en Tale til sine Følk, sagde at han vilde opholde sig to Nætter i Oslo og bad dem rette Leilighed der- efter. Biskop Niels var i Byen og havde faaet at høre at Kongen agtede sig til Vermeland. Der var kommen en Præst oven fra Vermeland ved Navn Jon. Biskoppen sagde ham at Kong Hakon vilde hjemsoge Vermeland med hele den norske Hær, brande der baade Vinder og Børn og lade alle Præsters ne binde til Stiger og hudstryge. Præsten skøndte sig bort og fortalte demne Tidende hvor han kom frem; i to Dage reiste han fra Norge til Vermeland. Kongen sendte Harald Stangarfylia ind i Byen og lod sig at han vilde opholde sig i Kongsgaarden saalænge han var der. Biskoppen sagde at Kalde og Ulve ikke godt kunde være sammen; dog reed han ham imøde og modtog ham med megen Værbødighed. Kongen tog ind i sin Sysselmænd Halvards Gaard. Han talte meget med Dagfinn Bonden og sagde ham hvad han havde besluttet angaaende sin Son Sigurd, dersom han ikke skulde komme mere tilbage. Han havde dengang ingen flere Sønner; denne og Cecilia Kongsdatter vare fødte af Konga sin unge.

Dagfinn

c) inni fjórdinn. *add.* 44.d) Hann var þrját nætor á leid, inni til Haugsvíkr. *add.* 81. Cod. Flat.

f) ok fetti grídi, ok lyfti því at mundi dveliaz etc. Cod. Flat.

g) let kalla prestinn til sín ok sagdi. 81. Cod. Flat.

h) til Nikóls Biskups ok qvædz villia vera í hans gardi ok höfnadi þær tva; nætor. 41. 47. 81. Cod. Flat.

i) enn hafdi kólf af Biskups gardi. *add.* 47. 81. Oc var Konungr á Biskups höfnadi 41. Cod. Flat.k) Dagfinnr bóndi kom til mótz vid Konung ok beudz at fara með honom á Vermaland enn Konungr villdi þat eigi, ok þackaði honum fyrir sínn godvillia er hann fyndi (hafdi birt honum með miklu erfúli. 81.) Konungr taladi þá mart um nautsýn landzins, ok bad hann hlápa Sigordi syni sínum ef honom auðnadi eigi eftir at koma oc Cecilia dóttir sínn. *add.* 44. 81. Cod. Flat.

l) Hann átti þá eigan annan son, enn þau börn Kavngu óngu oc Cecilia Konungsdottr. Cod. Flat.

e) Eikabergs skor. 41. 81.

atque hic quidem octavus erat regni ejus annus. Ubi ad Hauksvikum pervenit, in uesturam equestrem intravit; ille ergo cum omnibus suis equos concessit. Rex cum sylvam Eikabergensem attigerat, obvius habuit eos qui viam terrerem secuti fuerant, multosque ex Osloa oppidanos. Indicavit suis habita concione, se biduo Osloa mansurum, rogavitque eos, ut ad iter parati essent. Erat in urbe Episcopus Nicolaus, resciveratque Regem ad Vermiam tendere. Venerat forte ex Vermia sacerdos aliquis nomine Jonas. Eum Episcopus certiore fecit, Regem ad Vermiam movere cum omni Norvegico exercitu, cum uxores liberosque Vermicorum concrematurum, omnes vero sacerdotes scalis impositos flagellaturum. Sacerdos itaque mox profectus est, eamque novitatem, quacunqve venit, divulgavit. Per biduum ille a Norvegia ad Vermiam iter fecit. Misit Rex Haraldum Stangarfylia ad urbem, ostendens, se, dum ibi esset, in palatio Regio commoraturum. Episcopus præ se ferebat, vitulos luposque non bene simul esse, sed obvius tamen Regi equitavit; eumque honorifice excepit. Divertit Rex in domum Halvardi, sui toparchæ. Habuit quoque longas cum Dagfinno Colono confabulationes cum de aliis rebus tum etiam de filio Sigurdi, et quid de eo, si non reverteretur, facere decrevisset. Is erat tum unus ejus filius, eumque et filiam Regiam Ceciliam ex Kavnga juvene dicta susceperat.

Postea

Dagfinnr bóndi sneri þá þegar aftr oc er hann kom austan fyrir Nefnar rak at hanom ísa, oc vord hann at snúa inn til meginlandz enn þar voro fyrir Ribbyngar í flestom stödom med storom sveitom, enn Sudrmenn lágo fiölmennir á kvggom í Sandafyrði. Ok er þeir spyrdo til Dagfinns leto þeir hann fara til sin oc helldo hann vel, enn lögdo skip hans medal kugganna. Ífákr í bæ hafði yslo íSogni, hann hafði verit med Konungi vm Jólin, oc hafði fengit orlof til norðferðar, hann kom í þenna sreka hinn sama, sneri hann oc til Sudrimanna oc tóko þeir vel vid hanom, Bido þeir Dagfinnr þes er minkadi ísana, oc foro sídan norðr til Bior-gynjar,

CAP. CX.

a) LYGIQVITTR VM ÓFRID.

Hákon Konungr fór or Oslo mánadaginn. Hann fór vppa Raumarfki oc var vm nótt at Gvnnars á Bergi, enn b) hann var vmhverfis í bygdinni. Adra nótt var hann vppi c) vid Elfi á Fyri. Ok nær vm midnætti komo menn til hans af heftverpi, oc legja at ófridr fór at þeim. Konungr klæddiz skiótt oc liopo menn vt, enn tunglkin var á biart, oc máttu menn vfa síá, villdi Konungr því eigi bláfa láta, at mönnum syndiz ecki ofridlikt, d) enn þó gerdi Konungr menn alla vega á heftvörd. Enn nockorir menn höfdo ridit af Hadalandi, oc hugdi því heftvordrinn ófrid. e) Vm morgininn reid Konungr

Dagfinn Bonde vendte strå tilbage, men da han kom often forbi Nefnar, blev han af Drid-iis nodt til at lægge ind til Land; der vare Rib-bungerne meget mandstærke paa de fleste Steder. I Sandesford laae mange Tydske med deres Kogger; da disse spurgte Dagfinns Nod, toge de mod ham, behandlede ham meget vel og lagde hans Skib mel-lem Koggerne. Ikat i Bæ, Sysselmænd i Sogn, havde opholdt sig hos Kongen om Julen og faaet Orlov til at drage nord efter; han kom og ind i denne Dreviis, tog sin Tilflugt til Tydskerne og blev vel modtaget. Dagfinn tovede der indtil Jæn gif bort, derpaa begaa han sig nord til Bergen.

Kap. IIO.

Falk Krigsrngte.

Om Mandagen drog Kong Hakon fra Oslo op paa Nummerige, hvor han overnattede hos Gun-nar paa Berg; desuden var han rundt omkring i Boigden. Næste Nat var han oppe ved Elven paa Fyri. Her ankom kort før Midnat nogle af Dytter-vagten som meldte at Fjenden nærmede sig. Kon-gen klæbte sig hastig paa og alle løb ud. Det var klart Maanelkin, og man kunde see langt bort. Da man intet sendtligt blev vaer, vilde Kongen ikke lade blæse Allarm, men sendte Folk til Hest ud paa alle Kanter. Det vare nogle Folk som kom ri-dende fra Hadaland, hvilkte Dyttervagten havde an-seet for Fjender. Morgenen efter reed Kongen med Hæren

a) adl. 47.

b) lidit. 81. Cod. Flar.

c) med Kolbeini á Fyri. 47. Cod. Flar.

d) þá fendi Konungr a niöfn Klemif af Hölmí me l LX manna 47.

e) Vm myrgininn qvamo til matz vid Konung Fridrekr Slafs oc Ivar af Skediuhof vid halft þridia hundrat manna. Vm myrginin kom Konungr í bygd þá er Vngir heitir oc eru þar tvær rafter, var Konungr þar vm nátt, þviat hann setladi at Vermar munda þar komu etc. 42.

Postea Dagfinnus Colonis mox reversus est. Cum orientem versus promontorium flexerat, in compa-tas glaciei glebas incidit, a quibus ad terram adpellere cogebatur, ubi Ribbungi cum copiosis agminibus pas-sim dispositi erant. Stationem in sinu Sandensi habebant plures phaseli mercatorum germanicorum; qui ubi Dagfinnum adesse compererant, eum exceperé omnibusque officiis prosecuti navem ejus suis inseruerunt. Toparcha Sognia erat Isaacus de Bais; is exacto apud Regem Jolensi festo, ab eo demissus erat, ad suam provinciam reversurus. Ille in eandem glaciei compagem impulsus ad germanivos etiam mercatores confu-git, qui ejus salutem consulerunt. Dagfinnus cum suis ibi moratus est, usque dum acies decreveret; et dein septentrionem versus Bergas tetenderunt.

CAP. CX.

FICTITII RUMORES BELLICI.

Die lune Rex Hacon Osloa migravit in Raumarikiam, ubi noctu apud Gunnarem in Bergo fuit, atque viciniam passim lustravit. Noctem secundam ad Albim in Fyris egit. Circa mediam noctem venerunt ad eum viri equestris custodia, hostes adesse nuntiantes. Rex cito se succinxit, virique excurverunt. Luna clare splendebat, adeo ut longe possent prospicere. Nolebat Rex succina sonare jubere, quia nil hostilia animadvertebatur; sed vivos tamen ubique in equis circummisit. Venerant nempe nonnulli ex Hadalan-dia viri equitantes; hos custodia equestris pro hostibus habebat. Mane sequenti Rex cum suo agmine se-cundum

nungr med herinn austr med ánni til þess bæjar (er Nes heitir f), mikill kirkio bær; þar komu til hans fylumenn af Heidmörk, Fríðrekr Sláfi, Jvar af Skediohofi með hálft annat hundrat manna vel búit. Vm daginn eftir for Konungr austr til Elfar, þar var honum sagt af Vermar hofdo samnat her mikinn, ok þeir hofdo spurtt vm ferd Konungs. Annan dag for Konungr í þa bygd er Vingr heitir, oc ero þar tvær raftir, dvaldz Konungr þar vm nótt, þviat hann hugdi at nockorir menn mundo koma á moti hanom, af hendi Verma. Þat sama kvöld liopo Ribbungar á nockorar sveitir Konungs oc drápo nockora menn fyrir hanom.

CAP. CXI.

Hákon Konungr kallar til sín sveitar höfðingja sína oc skipadi með hverio móti herinn skylldi ríða í Vermaland, þviat þau ord foro þaðan at bæði mundo í móti standa landz herinn oc Ribbungar. Þeir menn voro oc er affegjodo, at hann skyllði ríða í annars Konungs ríki, oc sögdo at mikill her veri í Verma landi, enn ef Svía Konungr stæði í móti, segia þeir til meiri hásta standa. Hákon Konungr talar þá fyrir herinom: Engi ofkati dregr mik til þesslarar ferdar, enn þó at Ribbungar oc Vermir standi í moti os, þá ottvm ver ecki þeirra mótsíðo, þviat ver mæloin eftir voro fe oc frelsi. Kemr oc síalste Svía Konungr moti os, þá verdr annat

Hæren ofter langz með Naen til en stor Bye som heed Nes, hvor der var en Kirke. Der kom Synselmændene fra Hedemarken Friderik Slaffi og Jvar af Skediohof med halvandet hundrede vel bevaabede Mand til ham. Næste Dag begav Kongen sig ofter til Elben, hvor han hørte at Vermelænderne vare samlede meget mandfærke og havde faaet Kundskab om hans Ankomst. Dagen efter ankom han til Veigden Vingr, to Mile derfra; der tilbragte han Natten, thi han ventede at der vilde komme Affendinge fra Vermelænderne til ham. Samme Aften overrumplede Ribbungenre nogle Hobe af Kongens Folk og dræbte endeel.

Kap. III.

Kong Hákon kaldte Befalingsmændene til sig og aftalte med dem hvorledes Hæren skulde rykke ind i Vermeland, da Rygtet gif at baade Indbyggere og Ribbungenre vilde giøre Modstand. Nogle af dem fraraadte ham at falde ind i et fremmed Kongerige, da der stod en stærk Hær i Vermeland, og dersom den svenske Konge vilde sætte sig derimod, kunde det blive endnu farligere for ham. Kong Hákon holdt derpaa følgende Tale til Hæren: "Det er ikke Fremfusensbet som driver mig til dette Tog, men ikke vilde vi frygte for Ribbungenre og Vermelænderne om end begge reise sig imod os, thi vi forsvere vort Gøds og vor Frihed. Skulde endog Kongen af Sverrig angribe os, da blive

"vi

f) mikill Kirkjubær, þar komi í moti honom fylumenn af Heidmörk Fríðrekr Sláfi. Ífar af Skediohofi með hálft hundrat manna vel búit. Vm daginn eftir foro þeir austr með Konungi við Elfi oc var Konungr á þeim bæ er Stráumr heitir, enn herinn umhverfis. Þa var Konunginum sagt af Vermar hofdo samnat her mikinn oc höfðu lannspurt vm ferd hans. Þá kalladi Konungr til sín alla sveitar höfðingjar, oc voro þá skipadir verdir oc niðfir í brotto. Klemens (Klemetr. Cod. Flat.) af Hólmi fór 4 fyriftann vörd með átta tigi manna alla ridandi, hann helt hálsa raullt frá Konunginum. Annarr vördur var nærrí oc voro þrjú tigi manna á þeim enn þar næst voro fíau, fva síá mætti til báiarins. Vm morgyninn eftir fór Konungr austr í bygd þá er Vingr heitir oc eru þángað óksmínar tuær raftir, dvaldz því þar um nótt at hann venti etc. §1. Cod. Flat.

cundum armem equo vestus in prædium Nas dictum divertit, ubi magnum templum erat. Hic ad eum veniebant toparchæ Heidenes Fredericus Slasse et Ivarus de Skediohofo cum CL viris bene armatis. Postero die Rex orientem versus ad Gotthalbin tetendit, ubi ei indicatum erat Vermicos, cognita Regis expeditione magnam agmen coëgisse. Sequenti die districtum Vingr dictum Rex petiit, dualvis inde stationibus distantem. Hic pernoctavit; suspicabatur enim emissos a Vermicis ad ipsum venturos. Eadem vespera Ribbungi quadam Regis agmina invaserunt et eorum nonnullos trucidarunt.

CAP. CXI.

Rex Hacon agminum duces ad se vocavit, consilia cum iis communicaturus de optima in Vermiam incurrendi ratione; rumor enim ferebat, et indigenas et Ribbungos adversus eum insurrecturos. Erant quoque qui dissuaderent alienum invadere regnum; cum numerosus in Vermia exercitus esset; addebant majus adhuc fore periculum, si cum ipso Suecivæ Rege decertandum esset. Rex itaque Hacon copias suas sic affatus est: "Nulla me temeritas ad hanc expeditionem impellit; et si vel cum Ribbungi Vermicisque simul confisigendum erit, junctas eorum vires haud formidamus, nam pro facis et libertate nostra pugnemus. Si contra ipsum adeo Suecivæ Regem eundem est, fiet alterutrum, ut vel cito reconciliemur, vel fata nostra Deus dispenset.

nat hvart at ver sættomz skiótt, ella skolo vor skipi fara sem gud vill. Enn at víso skolo ver hefna. Þeirra skada er of þá hafa gervir veric or Svfa velli, vtan vortar tilgerdar. Þessi skipan var höfð á ferdinni, at Konungs merkit skyldi fyrst fara og þar með LXXX. manna skvittlsvæinar og hirdmenn vel vapnadir og allir ridandi, og fylgdi hveriom hefti laupandi sveinn. Niólfarmenn foru fyrstir og hafði hvar þeirra tva hesta. Her eftir for CC a) manna, enn eftir þeim sleda menn af Vpplöndom og vor þeir sex hundrvt manna, enn þar næst reid Nicholás Pálsón, og Haraldr Stangarfylja, og hofdo CCC ridandi manna. Þar næst foro allir sleda menn vtan frá síó, meirr enn DCCC. manna. Sidarst reid Lodinn Pálsón og Erlingr Lióðhorn, Haraldr b) Vefeti, Gvnnolfr Hvíti, Gvthormr Erlendzón, og hofdo fimm hundrvt manna c). Hákon Konungr hafði í Vermaland d) V hundrvt og XX. Lidit fyndiz þu miklo meira enn var fyrir sledanna sakir enn þótt ís veri á votnom vvegja rana lángir, þá var fyrri annar endir herfins af sínom enn annarr kvæmi á.

CAP. CXII. a)

Um kvellit er fveitar höfðingjar skilpo við Konung, bad hann alla metta at midri nótt. Þá let Konungr bláfa og fluetiz þá herinn sem ádr var ráð fyrir gert, vedr var vindlöt og miök kalle. Í móti degi gerdi Konungr menn fram á skóginn miþian, par

- a) Iendra manna af Upplöndum, enn þá ridu sex hundrvt manna enn þar næst etc. 42.
 b) Vefeta fun. Cod. Flat.
 c) Þá var þessi skipan á ger at ridandi menn foru fyrst og þá sleda menn, ok ef ófridr kamf í moti þeim, þá skyldu ridandi menn veriaz meðan sleda menn tæki vapn sín. Skyldu hvarisveggi sleda menn hialpa ef á adra yrði hlaupt, þeir sem fyrir faro ok eptir. add. 81. Cod. Flat.
 d) Á þridia tigi hundrvt manna og þó voro hefar miklu fleiri ok fyndiz því lidit miklu meira etc. 42. Niu hundrvt og tuttugu víð dardlidsenn alt annat lidit umfram. 47. V hundrvt ok X vildar lids, og vel D vopnadr manna. Þar var ok földi reidikiota manna, hviat þat var földi lidzins er tuer höfdo þria hesta og fylgdi hverum hefti reidikiota madr. 81. Cod. Flat.
 a) 47. titulum facit:
 Um þat er Kongsmenn bórduz.

"vi enten snart forligte eller det maae gaae som Gud vil. Men visseelig skulde vi høvne den Skade som er tilfoiet os fra Sverrig af, uden nogen vor Skyld.. Der blev nu besluttet at Toget skulde gaae for sig i følgende Orden. Kongens Mærke skulde være det første med 80 Skutelsvende og Høffinder til Hest, alle vel rustede; med hver Hest fulgte en Fodknegt. Men Speiderne skulde drage foran hør med to Heste. Derefter 200 Mand, og efter dem 600 Mand fra Oplandene paa Slæder. Derefter Niels Paulsøn og Harald Stangarfylja med 300 Mand til Hest. Derefter alt Mandskabet fra Søefanterne paa Slæder, i alt over 800 Mand. Til sidst Eodin Paulsøn, Erling Lodhorn, Harald Vesete, Gunnolf Hvide og Guthorm Erlandsøn med 500 Mand. Kong Hakon havde i Vermland 520 Mand. Hæren syntes dog formedelst Slæderne meget større end den var, og skøndt der var 2 Miles Wei over Ijsen, da var dog den forreste Deel af Hæren paa den anden Side, før den bagerste endnu var kommen paa den.

Kap. II2.

Um Aftrenen da Þrigsoversterne forlode Konung, befalede han at Mandskabet skulde holde Maals tid ved Midnattstid. Derpaa lot han gíve Legn ved Lurene og Hæren rykkede frem i den aftalte Orden; det blæste noget og var meget koldt. Hærimod

Verum animus certe est, damnus ulcisci a Suecia nobis sine nostro merito illatum. Agminis ordo sic constitutus est: In prima acie vexillum incedebat Regium, cingentibus illud LXXX scutellariis et satellitibus bene armatis omnibusque equo vestis, sic ut quovis eguum unus pedes sequeretur. Antecedebant speculatores; binis singuli equis instructi. Tum CC ibant viri, et dein DC Uplandici in traheis. Postea venit in equo Nicolaus Pauli et Haraldus Stangarfylja cum CCC equitibus. Hos sequebantur omnes a districtibus maritimis viri traheis insidentes, numero DCCC. Ultimi equitabant Lodinus Pauli, Erlingus Lydhorn, Haraldus Vesete, Gunnolfus Hvite et Guthormus Evlendi, cum D viris. Habebat præterea Rex Hacon in Vermia DXX viros. Agmen tamen, præcipue propter traheas multo majus, quam vere erat, videbatur. Quamvis enim aquæ inducta glacies per duo milliaria pertingebat, agminis tamen ultima pars eam tum demum calcare inceperat, cum prima ad ejus finem pervenerat.

CAP. CXII.

Vesperi, cum duces a Rege discedebant, jussit eos media nocte cibum sumere, et dein, signo buccina dato, in ordinem præscriptum aciem disponere. Venti parum erat, sed ær vehementer frigebat. Versus noctis

þar var mikit þ) saluhús við Kirkjóna, hann bad gera ellda stóra í gardinóm, þat var allt fenn at dagrinn rann vpp oc Konungr kom til elldanna, oc vermdo menn sik þar vm hrid, þvlat flestir menn voro nockvt frofnir. Konungr reid þadan fyrr enn allsióft var med allan herinn, Eida-skógr er tólf rasta lángr, oc er kirkjan á miðiom skóginóm. Þat er góðr vegr oc sletr þá er ísár liggja. Ok er Konungr kom af skóginóm í Vermaland, komo niósnir hans á móti hanom oc sögdo at engi samnaðr veri fyrir í landino, oc allt folk veri flyit á markir fyrir Konungi oc bygdinni. Svá voro ac allir Ribbungar í brotto. Þá sluttiz herinn til bæia þeirra er Mórastir heita þat er hingat næst í landino, þar var alle fólk heima c), lyfti Konungr þá þvát at hann villdi med frídi fara til bænda, ef þeir villdi á hans valld koma, oc til misunnar festa sitt mál.

CAP. CXIII.

Konungrinn dvalþiz þar lita hefd oc gaf þar grid öllom mönnum, enn andvirkí geck þar vpp fyrir heftom. Konungr kom vm kveldit til bygdar þeirrar er Eidar heita, oc var hann á þá þeim vm nótt er Medalþar heitir, er átti Oddr Eiriksvn, þetta var fríadaginn fyrir Níuvikna fausto, Konungr hafdi marga sveitar höfðingia í bodi síno a) vm kveldit, þvát hann hafdi vel vfn nordan med ser, oc var ekki lengra slutt fyrir frosta sakir. Þá gerðiz sá atburdi vm nóttina at öllom b) verplom

b) Són stofa, 42. saluhús stofa 47. 81. Cod. Flat.

c) þar heid Konungr til allt herinn kom farn oc var þat um Nónkeid. 81. Cod. Flat.

a) vm daginn, 42. oc drucku menn bódi biór ok vín. add. 47. b) berlum 42.

imod Dag sendte Kongen Folk foran midt ind i Skoven, for at giøre dygtig Ild i et stort Hærberge som var ved Kirken. Lige i Dagbrækningen kom Kongen til Ilden, hoor de varmede sig en Stund, da de fleste vare forfrosne, og drog med hele Hæren igien derfra, inden det endnu var blevet ganske lyst. Eida-skoven er tolv Raster lang; Kirken ligger midt i Skoven og Veien er god og jævn naar det fryser. Da Kongen kom ud af Skoven og ind i Vermeland, mødte hans Speidere ham, med den Eferretning, at Indbyggerne ikke havde samlet sig, men vare alle flygtede til Marker; ogsaa alle Ribbungerne vare borte. Derpaa drog Hæren frem til nogle Gaarde som heede Mórastir og ere de nærmeste her fra; der vare alle Folk stemme. Kongen bekendtgjorde da at han vilde vise sig fredelig mod Bønderne, saafremt de vilde overgive sig i hans Bøld og Misfundsbed.

Kap. 113.

Kongen opholdt sig der en soie Tid og gab alle Fred, men Hæstefodret begyndte nu at gaar op. Om Aftenen kom Kongen til Voigden Eidar og overnatte paa Gaarden Medalþar hos Odd Eriksøn; det var Fredagen for Septuagesima. Kongen havde mange af Oversterne tilbøds hos sig om Aftenen, thi han havde fort megen Biin med sig norden fra som ikke kunde taale at fores længer for Kulden. Det hendte sig da om Natten, da alle Fla-
sterne

noctis finem Rex agmen ad mediam fere sylvam produxerat. Erat ibi ades sacra, et apud eam magnum divorsorium. Hic jussit Regem pyram ingentem instrui. Serum erat, et dies jam illucescebat, cum Rex ad pyram accedebat, et ejus viri aliquanto tempore se calefaciebant, nam plerique valde frigescabant. Antequam plenus dies esset, jam Rex cum omnibus copiis inde migraverat. Sylva Eidica XII milliarium habet longitudinem, et in ejus medio ades sacra sita erat. Per eam via, ubi congeluit, satis bona et plana est. Ubi Rex sylvas emensus in Vermiam intraverat, sui speculatores ei renunciarunt, nullum exercitum ibi collectum esse, omnesque incolas ex proximis districtibus ad Markas Regis metu fugisse; evanuisse quoque Ribbungs. Processit itaque agmen ad pradia Moraster dista, quæ quidem proxima erant. Horum habitatores domi manserant. Illis ergo Rex significavit, se colonorum pacem turbare nolle, si ipsius clementia se dederent.

CAP. CXIII.

Rex ibi paululum moratus omnibus viris incolunitatem concessit. Desse equis foenum incepit. Vespera ad districtum Eidensem pervenit, atque in proedio Medalþa dicto pernoctavit, quod Oddus Erici possidebat. Dies erat Veneris jejuniun septuagesimale præcedens. Ista vespera multos agminum duces ad coenam invitaverat; nam multum vini secum domo vixerat, quod longius fere gelu vetaret. Noctu institutum erat, ut omnes vini urcei in aulam projicerentur, quorum plusquam tertia pars glacie concreverat.

plom var kastað vt í gardinn, oc var drivgom þriðvngv frosinn af hveriom. Reidskíóta menn toko verplana til sín oc brvto í svndr. Sídan tóko þeir iðklana oc bráddo enn svma áto þeir. Af þessu vrdo þeir sva drvknir, at þeir börðvz vm nóttina oc vrdo þar e) hírtan menn fátr enn margir lamdir. d) Sætti Konungr þá vm morgininn. Þegar villdo svflomenn gefa þeim sakir á, enn Konungr gaf þeim úpp.

þerne bleve kassede ud i Gaarden og meer end en Trediedeel af hber var frosfen, at Kieresvendene sik sat paa dem, sloge dem i Stykker, toge Tisstumperne ud, og deels smeltede, deels aade dem hele; deraf bleve de saa drukne at de kom op at slaes om Ratten, hvorved stormen bleve saarede og mange kom til Skade. Om Morgenen sik Kongen dem stillede. Spøselmandene vilde have dem astraaffede, men Kongen tilgaa dem.

CAP. CXIV.

a) EIDD BYGDIN FYRER KONUNGI.

Laugardag komo allir sveitar höfðingjar til Konungs oc var herinn miðk ákáfr oc villdo brenna bygdina, enn Konungr frestadi á morgininn fram oc hugdo at bændr mundo koma til hans oc bióða yfirbætor. Ok er þeim pótti sv von protin, þá tóko menn oc brenndo allar bygdir þar sem þeir foro. Enn sva vandliga voro allir menn á brott or bygdinni at á ongum manni (bæ) fannz nockorr madr. Sva qvad b) Sturla.

Vara landrád
litlo gollit
vid allvalld
Austan c) markar.
Þá er lofdungur
leyftan hafdi
d) elris garm
elki matran.

Kap. 114.

Boigden odelægges af de Kongelige.

Om Løverdagen kom alle Øverterne til Kongen og lode ham vide, at Heren var meget uslyrlig og vilde brænde Boigden af. Kongen vilde have det opsat til næste Morgen og haabede at Bonderne imidlertid skulde komme og bede om Naade. Men da dette slog Feil, stak Mandfæbet alt i Brand hvor de droge frem. Men Indbyggerne selv havde saa altseds forladt Boigden, at der paa ingen Gaard fandtes noget Menneske. Saa qvad Sturla:

For Forræderie
mod Kongen,
noksom blev bødet
ester i Markerne;
da Fyrsten
løslod
Træets Hund (3: Ilden)
Den graadige.

Svalg

Hvert

c) XII. 42.

d) var þat fyrst gert um morguninn at Konungr feck menn til at setja þetta niðr í millum þeirra. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) Sturla. 42.

c) marka. 42.

d) elki matran, 81. eigi matran 42. egi matran. Cod. Flat.

Trahearum aurigæ urceis potiti sunt eosque diffregerunt. Tum glebas glaciales sumserunt, et quasdam liquescerunt, alias ederunt. Inde adeo inebriati sunt, ut noctu configerent, ita quidem, ut quatuordecim vulnerarentur, alii mutilarentur, et demum versus mane a Rege sedarentur. Mox toparcha eos castigare voluerunt; sed Rex iis condonavit.

CAP. CXIV.

REX IN ISTO DISTRICTU VIOLENTER GRASSATUR.

Die Saturni omnes duces Regem adierunt, nunciantes, effrares copias districtum urere velle; sed Rex id ad mane sequens differri voluit, sperans, colonos ad ipsum venturos, eique satisfactionem oblaturus. Quam spem cum frustratam viderent, omne istud territorium, quacunq; procedebant, exusserunt. Omnes quippe adeo sollicitè suos lares reliquerant, ut in nulla domo homo aliquis remaneret. Qua de re Sturlius ita cecinit:

*Perduellionis erga Regem
vindicta non levis
sumta fuit
ab oriente sylva,*

*cum Rex solutum
(sontibus) immiserat
arborum canem (ignem)
esurientem.*

Devora-

Svalg hvert e) hús
heitom munní
Vidar f) lundr
g) Verma bygðar.
h) Ok svipgár
selio rakki
Vm garðz hlíð
greniandi fór.

Sva segir Olafur Hvíta skáld:

Vígstorma i) namt Vermom
Valldr fláráði gjallda
leztv k) ræfer l) gín geifa,
geck elldr vm m) síot rekka,
báendr luto kvaul pá er kyndiz
Kapps hárl logi n)
gegna letut hyr hegna
o) hiör els p) framvdr velar.

Nær vatni nockoro líóp vt Kerling ein gömvl oc spvrdi, hvar er Konungr Nordmanna? henni var fág. Hon geck fyrir hann diarfliga, oc bad at eigi skyldi brenna bæ doctor hennar, fyrri þat er hón þordi heima at vera. Konungr qvæð sva vera skyllði, oc kallar til sin gest einn er Jón Omagi het, oc adra þriá, oc bad pá geyma sva til báiar þeirra at eigi veri brendr, fyrri því er þessi ein kona villði bidia hann miskunnar af Vermom, oc sagði at fleiri munda bygðir óbrendar ef nockorir menn hefði á hans fynd komit miskunnar at bidia.

Hvert Hús flugeð
med gloende Mund
Træts Hund (: Isden)
í Værmeland,
og sluffoiet
Vidiens Hund
giennem Gaardporten
tubende for.

Saa siger Olaf Hvíta skald:

Du Krigsstormens Opvækker
giengielde Værnerne deres Liff,
Kampen lod Du o Konge! rase,
Isden gif gennem Folkets Boeliger.
Vender sebe Pval,
da den hoiflammende Lue tændtes,
Du Sværdstormens (: Stridens) Fremmer
straffede Liff ved Isd.

Nær ved et Vand kom en gammel Kierling løbende som spurgte efter den norske Konge? Man sagde hende hvor han var: hun gif bristigen hen for ham og bad at hendes Dotters Gaard ikke maatte blive brændt, da hun havde bovet at blive hjemme. Kongen lofte det og kaldte en Giest ved Navn Jon Omage og tre andre til sig, som han befalede at passe paa at Gaarden ikke blev brændt, da den Konge var den eeneste i Værmeland som havde bedet ham om Naade. Tillige sagde han, at flere Voigder vilde have blevet spærede, dersom man var kommen til ham og havde bedet ham derom.

CAP.

Kap.

e) hauff. 47. f) hundr. 42. 47. 81. Cod. Flat.
f) Gunn. 41. Cod. Flat. h) siaut. 42.
m) hialdr els 42. 47. hialdr elz. Cod. Flat. hiolldr elf. 81.
n) fronundr. 81. framundr. Cod. Flat.

g) Verma bygðer. 42. 81.
l) líra aðd. 42. 47. 81.

h) svipkart. 47.

*Devorabat quamvis domum
ore flammante
arbores canis
in Vermia;
Truci vulsu
latrans salicis vorator
per aula portam
ululans volabat.*

*canitque ita Olaus Hvitaskald:
Vermelandis astutiam persolvisti
bellicarum tempestatum excitator!
Rex! pugnam savire fecisti,
Ignis sedes hominum transivit.
Flamma praalta vulnerum accensa
Cruciatu rusticos affecit,
Auctor ample gladiatorum procella!
Ardore dolos punivisti.*

Prope uliginem aliquam accucurrit vetula quaedam Regem Norvegiae quarens. Quod cum ipsi indicatum erat, illa audacter eum adiit, rogavitque, ut domus suae filia incendio eximeretur, quod ea in sua mansione remanere sustineret. Annuit Rex, hospitemque vocavit, nomine Jonam Omage, tresque alios, eosque providere jussit, ne domus ista exueretur, quod scilicet ea ex Vermiculis sola gratiam ab eo expetierat; subiecit, plurium domibus parsum fuisse, si a se impetrassent, ut ipsum adirent, ejusque clementia se traderent.

Gg

CAP.

CAP. CXV.

a) VM BROTA RIBBUNGA.

Éstir þetta komi menn til konungs oc segia at Ver-mar hófdo fellt mörk fyrir hann skamt frá kirkio þeirri er Nya kirkia heitir, þá sendi Konungr fram hvndrat manna ríðandi oc bogmenn. Ok er þeir komo til brotans, voro þar fair menn fyrir, oc stukko þegar á brot, var þá brotinn med bolauxom hauggvinn, enn Konungr lét gæta á medan at engar væri gervar bakslottor. Enn þeir sem fyrstir ríðu yfir brotann vid Konunginnom, komvz skíot fram, enn síðan leiddo menn tómliga hefta sína b) yfir brotann. Þar var sagt þeim er síðar foro at Konungr veri fyrir framan brotann oc berdz vid Verma, geystiz þá fram mvgrinn at brotanom, oc vard af því mikill gnýr er sledarnir brotnvdo. Enn er Konungr heyrð harkit, hvgdo þeir at ófrídr veri oc snei þá; afr sem skíotaz oc hafði þar nær miklom voda ádr menn kenndo. Þeir foro þá í bygd þá er c) Auvikr heita vt f landit.

CAP. CXVI.

a) VM HERSAUGU.

Konungr kom þar snemma vm kveldit oc þat fólk er honom fylgdi, ok er hann var afklæddr var bláinn herblástr, oc var sagt at Vermar veri komnir oc berdoz vid lidit afr á stoginnom. Konungrinn líóp oc sá herinn er honom fylgdi oc ríðu af á skoginn, kom þá herinn í móti þeim oc hófdo ecki heyr

a) add. 42. 47. Um brota Verma. 81.

b) Aumerkur: 42. Arvikr. Cos' Elit.

b) add. Cod. Flat. þá sem þynstir var brotinn.

c) add. 42. Frá Konungi oc Verum 42.

Kap. 115.

Um Ribbungernes Braatehugsi.

Der kom nogle som berettede Kongen at Værmelænderne havde faldet Træer for ham bort fra Nye- kirken. Kongen sendte da Hundrede Ryttere og Buefytter foran; da disse kom til Braaten, bare der kun faae Følk ved den som strag toge Flugten. Braaten blev nu sonderhugget med Tommerøer, og Dagter bleve imidlertid udsatte, at ingen skulde falde dem i Nyggen. De som først ríde over Braaten med Kongen, kom hastig fremad, siden trak de i al Magelighed Høstene over den. Der blev sagt de bagerte, at Kongen var kommen over Braaten og i Kamp med Værmelænderne; Mandfabet trængte da frem af al Magt, og der blev et stort Bulder ved det Slæderne gif i Stykker. Da Kongen horte dette, meente han at Fienden var der og skyndte sig tilbage, og der var nær skeed en Ulykke inden Folkene kændte hinanden. De drog derpaa til en Bojgd der i Landet som heeder Auvik.

Kap. 116.

Um Krigsrygte.

Kongen og det Mandfæb som fulgte med ham ankom der tidlig om Aftenen. Da han var afflød, blev der blæst Krigsblæst og berettet at Værmelænderne vare komne og sloges med de Trosser, som vare bag efter i Skoven. Kongen og de øvrige skyndte sig da affed til Skoven, men paa Velen mødte de Heren

CAP. CXV.

ARBORES CÆDUNT RIBBUNGI.

Postea veniant ad Regem viri, indicantque Vermicos multas stratas arbores ipsi objecisse non longe a templo, novo appellato. Protinus ergo Rex C equites et sagittarios eo misit. Qui cum ad locum, ubi arbores casæ erant, venire, pauci, qui cadendi negotio præerant, aufugere. Lignorum itaque acervi ascia discisi sunt, intereaque Rex custodiam haberi jussit, ne a tergo invaderentur. Qui primi acervum una cum Rege superaverant, cito processerunt, tumque equi super illum commode tracti sunt. Dictum erat illis, qui posteriores incedebant, Regem ad arborum struem progressum cum Vermicis decertare. Vulgus itaque eo proruebat, multusque igitur fractis trahets strepitus exstitit. Auditis hisce motibus cogitavit Rex hostem adesse, ideoque quam citissime retro tetendit, parumque absuit, quin agmina, vicissim quænam essent nescia, in se involassent. Migrarunt dein in districtum Auvik nuncupatum.

CAP. CXVI.

RUMORES BELLICI.

Rex cum agmine eum sequente mature eadem vespera eo venit. Cum vestes ille cubitum iturus exuerat, classicum insonuit, rumorque allatus est, irruisse Vermicos atque cum agmine exercitum claudente in sylva pugnare. Excucurrerunt tum in sylvam Rex sui que; sed in socios incidentes compererunt, nil hostile accidisse,

heyrð ofridligt, enn þeim var búið *b*) til dauda er þessi höfðo vppflegit; foru menn þá til báða sem ætlat var. Fyrir dag komu sex menn til Konungs, af bygð þeirri er Strönd heitir, þá hét Geirr er fyrir þeim var. Þeir báðu Konung miskunnar og logðu allt á hans valld. Konungur iátadi þeim gridom og fættom, og gaf honum þat mark yfir alla þá bæi er í þeirri bygð voro, at þeir skyldu taka eina *c*) mikla staung og binda vinda hvíta bleio, og reisa á þat hús er hæft var í bænóm, og skyldu allir því kenna þa bæi er grid voro gefin, enn í þeirri bygð voro eigi meir enn *d*) fjórtan bæir, enn þó gerðu fleiri menn líkt mark, og fengu allir grid.

Hæren som intet skientligt havde hørt. De fra høem dette Nygte kom, havde nær maattet undgielde med Livet. Folkene søgte derpaa til Herbærge efter Besømmelse. Før det blev Dag kom 6 Mand fra Boigden Strand til Kongen. Een ved Navn Geirr førte Ordet for dem og de overgave sig til Kongen paa Naade og Unaade. Kongen skienkede dem Fred og befalede ham at mærke alle Landsbyerne i deres Boigd ved at reise en stor Stang med et hvidt Klæde, paa det høieste Huus i Byen; derpaa kunde alle kiende de Byer der skulde skaanes. I den Boigd var funn forten Landsbyer, men dog giortte flere Indbyggere dette Tegn og blede alle sparede.

CAP. CXVII.

a) VM HERNAT KONUNGS Í VERMALANDI.

Sidan reid Hakon Konungur ví allann herinn vt í Vermaland, og var brend bygðin hvar sem þeir foro, enn menn voro hvargi heima í bygðom, þeir foro allt í þá bygð er *b*) Glada þors heitir og brende. Ok er Konungur á þeim bæ er *) Knollr het, þá komu bændr til hans og beiddo miskunnar af hendi landzmannna, og bvdo allt á Konungs valld. Enn með því at Ribbvingar höfðo eigi verit vti landit tók Konungur sæt af þeim, og féldo þeir hanom átta gilla, þá er Konungur fylgdi heim í *c*) landit. Hákon Konungur sneri þá heim afr og var vm nótt á Strönd at *d*) Gils bónda þar sem obrent var. Sva segia Vermar at þar hvíli heilagr madr er þorgeir het.

Kap. 117.

Om Kongens Tog i Vermeland.

Derefter rykkede Kong Hakon med heele hæren videre ind i Vermeland. Overalt hvor de drog frem og Indbyggerne havde forladt Boigderne, blede disse stukne i Brand. De kom endelig til en Boigd som heeder Glathors hvor de ogsaa brændte. Her paa Gaarden Knoll kom Bonderne til Kongen, bade i Indbyggernes Navn om Naade, og overgave sig i Kongens Vold. Da Ribbungerne ikke havde været der i Landet, tog Kongen imod Forsig og lod sig give 8 Gidsler som maatte følge hjem med ham. Kongen begav sig derefter paa Hiemeiden og tog om Natten ind hos Gils Bønde hvor der ikke var brændt. Vermelænderne fortælle at en hellig Mand ved Navn Thor-

b) vid mestu refslungum. 43.

c) hifa. 42.

d) XX. 42.

e) add. 47.

f) Glada þorp. 81. Glada þors 47. Cod. Fiat.

*) Kvollr. Cod. Fiat.

c) i Noreg. 42.

d) þorgils bz. 42. Gisl bónda 81.

cidisse, mortisque crimen iis intentatum est, qui istum rumorem divulgaverant. Tum in mansiones sibi destinatas immigrarunt. Antequam mane illucescebat, venerat ad Regem VI viri e districtu Strönd dicto, duce viro, cui Geir nomen erat. Illi ad Regis clementiam confugientes se ei dederunt, quibus Rex incolumitatem et inducias indulxit. Dedit quoque hanc notam, qua ab omnibus in isto districtu urbibus distinguerentur, ut summa magna pectice, et super domo altissima erecta pannum album alligarent, ut ita domus, cui pax esset concessa, dignosceretur. Erant in isto districtu non nisi XIV pagi, plures tamen hanc notam sibi imponendo saluti sua consuluerunt.

CAP. CXVII.

REGIS IN VERMIAM INCURSO.

Dein Rex Hacon cum toto suo agmine in Vermiam interiorem penetravit. Quocunque procedebant, igne grassati sunt in illis districtibus, unde incolæ discesserant. Invaserunt territorium aliquod Gladthors appellatum, illudque concremarunt. Ad pradium Knoll dictum cum delatus Rex erat, venerunt ad eum coloni et popularium nomine clementiam ejus implorabant, omnia illius arbitrio tradentes. Atque quia Ribungi in ista regione non fuerant, Rex reconciliatorem accepit, ea lege, ut VIII ipsi obsides darent, qui Regem ad suos redeuntem sequerentur. Dein Hacon retro movit, nosque fuit Ströndi apud Gilsium colonium, cujus domus incendio exempta fuerat. Ferebat Vermicorum opinio, sepultum ibi esse sanctum aliquem virum no-

het. Konungr fór þadan vm morgininn e), oc var þá brent f) hvar sem þeir foro, þvlat engir komo mikunnar at bidia. Vm nótt eftir var Konungrinn þar sem g) Saurvíkr heita vid Kiölinn, oc foro vm morgininn í þá bygd er Holmadalir heita. Ok ádr þeir kvomo þar, var gerr samnadr móti þeim þar sem hellz voro kleifar oc skogar þraungvaztir, oc skvttvz menn þar á vm hrid, þá hlupo h) menn af heftom sinom oc í skóginn at þeim, enn Vermar tóko vndan oc var af því þeirra lutr hardari enn hinná er eigi höfdo í móti tekit, oc þar var sva vandliga brent at þar stóð ecki kot eftir. Þessi bygd var skiput Ribbungom oc flestir bændr voro Sigordi handgengnir. Sva qvad Sturla:

- i) Eim k) lek hyr l) med m) himni,
hlióp elldr í sal felldan
vít hykk ek þegnom þóttv
þeim markar n) ból sveima.
o) Odvz allar piódir
p) eidvandr g) Konungs reidi,
r) baugfendir raud bryndan
brand í Vermalandi.

Þá er Konungr reid at vestra Holmadali þá komo bædi í móti honom Prestar oc bændr oc bádo mikunnar. h) Konungr lysti þá því at hætta skyllði at brenna, oc lagdi vid hveriom listat eðr lima ef bryti bod hans. Vm nóttina var Konungr í c) Vestra Holmadali at Prestz eins í godom fagnadi, enn ecki var

Þhorgeir skal ligge der begraden. Kongen drog om Morgenen derfra, og der blev brændt oeralt hoor de kom frem, thi der kom ingen for at bede om Naade. Næste Nat tilbragte Kongen paa Saurvik ved Kiölen, og om Morgenen droge de til Heigden Holmadal. For de kom der, havde Indbyggerne samlet sig imod dem i Biergskovterne og det tykkeste af Skoven. De stode i nogen Tid paa hinanden, derpaa sprang de Noriske af Hæfene og søgte ind i Skoven efter dem. Værmelanderne toge da Flugten og led en meget haarbere Medfart end de andre som ingen Modstand havde giordt; der blev brændt saa reent af at der ikke blev en Hytte tilbage. Denne Boigd var besat af Ribbingerne og de fleste Bønder vare Sigurds haandgangne Mand. Saa qvad Sturle.

End steg Luen mod Himlen
Luen fortarede den optømrede Voelig,
Vid troer jeg, Følket tyktes
Skovenses Mage (Ziben) at sværme.
Mod meenediske Fjok
Kongens Brede rasede,
Kinges Giver det blanke Sværd
farvede i Værmeland.

Dengang Kongen kom til vestre Holmedal, mødte haade Præster og Bønder ham og bade om Naade; han lod da bektendtgjøre at man skulde opføre at brænde under Livs og Lemmers Fortæbelse. Om Natten var Kongen hos en Præst i Vestre-Holmedal som beværdede ham godt, men kunde ikke give ham andet at

- e) efter landinu. 43. add. f) uppl vid Holmedali. 42. g) Saurbeir. Cod. Flat. h) Nordmenn. 81. Cod. Flat.
i) En lek. 42. Emleg. 47. Arm. leg. 81. k) leggt. Cod. Flat. l) mer. 81. m) himi 47. himin. Cod. Flat.
n) Kiel. 81. o) eydiz. 42. eyddvz. 47. Cod. Flat. endvz 81. p) eidvalldr. Cod. Flat.
q) Konungr. Cod. Flat. r) band fendir 42. hank fendir. 47.
s) Konungr let þá bláfa lidinu út á vaziz sinno, ok sagdi þá engum lida skyllði at brenna bygdina. 42. 47. 81. Cod. Flat.
t) Vestra omitt. 47.

mine Thorgeirem. Rex inde mane profectus est. Quocunque iter faciebat, pagi exusti sunt, quia gratiam ejus nemo implorabat. Nocte sequente Rex erat in Saurviko apud Kiölium; et mare territorium Holmadense intrarunt. Eo antequam venissent, incolæ coactis agminibus in montium fissuris, inque sylvarum opacis junculis cum iis confixerunt. Norvegi ab equis se demittentes eos in sylvam persecuti sunt; sed Vermici fugere coacti sunt, plusque damni tulerunt, quam qui non restiterant; omnia quippe adeo prorsus combusta sunt, ut ne casa quidem superesset. Hunc districtum occupatum tenebant Ribbungi, et colonorum plerique Sigurdo se addixerant. Qua de re ita canit Sturlius:

Iterum flamma coelum versus volitavit
In ædem tabulatam ignis cucurrit;
puto viris istis sylvæ dolorem
late natæ visum.

Per cunctas perjuras gentes
Regis ira grassabatur;
Annulos missitans politum ensem
in Vermelandia rubefecit.

Cum Rex per Holmadaliam occidentalem migrabat, obvius se ei ferebant sacerdotes pariter ac coloni, Regis clementiam implorantes; jussit ergo Rex, ut cremare sui desinerent, additis, ni obsequerentur, minis de vitæ amissione vel membrorum mutilatione. Nocte Rex erat in Holmadalia occidentali apud sacerdotem aliquem,

var at drekka nema blanda, ok hvergi fengo þeir munngat at drekka í Vermalandi, enn slátr víst skorti eigi, þvíat búit var hvergi vndan rekit. Vm morgininn eftir fór Konungur vestr á skóginn, oc kom á midiom degi í sit ríki d), oc voro vm nótt í Borgar sýló á Fólkisbergi, hafdi hann alla þar nóga með godvilia.

CAP. CXVIII.

a) FRÁ ARNBYRNI JONSSYNI.

Arnbjörn Jonsfyn hafdi síðgor hundrut manna oc atlati at mæta Konunginom vid Eida skóg, sem ádr var ráð fyrir gert, oc nv kom her af Ribbungom, oc sneriz hann áfr þegar eftir þeim, enn þeir foro hinn beinfla veg vt til Oslóar. Ok er þeir komo þar voro engir Birkibeinir í bænom, oc því dvalduz þeir þar eigi, snero vt til Tunsbergs hit veftra. Arnbjörn kom vm kveldit til Oslóar, enn Ribbungar létu ádr vm morgininn í brott farit. b) Nicholás bískvp var sóstrfadir Arniarnar oc kær vin, Bískvp dvaldi hann vm daginn, oc letz vilia kenna honom heilræði. Enn þat segia c) flestir at því gerdi hann sva, at hann villdi at Ribbunga dragi sem lengst vndan. Arnbjörn d) varð síðbúinn or bænom þvíat fólk háns var miök drukkit, oc því fór hann skamt vm nottina, enn Ribbungar skundodo ferd sinni e) sem mest. Ok er þeir komo vt í Hlidir var þar fyri bóndi einn or Tunsbergi, er Ridulfr Gullkroppr het. Ok er hann spurdi til f) Ribbunga þá fór hann út skíótt til Tunsbergs, var

d) í þá bygd er í Ansmök heiter. add. 42. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

f) þar kom til móz vid hann meir C manna velbúinn, enn hann sendi áfr annat hundrat af sínu lífi þat sem lékamt var, add. 81.

c) Birkibeinir. 42. 47.

d) reid feint or bænom. Cod. Flat.

e) ok komo at midium degi til Tunsbergs, add. Cod. Flat.

f) Reidulfr. 42.

at driffe end Walde, ligesom de heller ingenstedt i Barmeland fik Ol. Rid derimod manglede de ikke, da Døget ingenstedt var drevet bort. Ræste Morgen drog Kongen vester til Stoven, og ankom om Middagen i sit Rige. Han overnattede i Borgehoffel paa Folkesberg, hvor han havde det i alle Maader efter Dufte.

Kap. 118.

Om Arnbjörn Jonsfyn.

Arnbjörn Jonsfyn agtede efter Aftale at møde Kongen med 400 Mand ved Eidaflod. Men i det samme fik han Efterretning om Ribbungernes Hær og vendte strax tilbage efter dem. De søgte den giennefte Wei til Oslo, og da de kom der vare der ingen Birkebeener i Byen; de tovede der altsaa ikke, men droge vester til Lensberg. Arnbjörn kom til Oslo, samme Aften som Ribbungerne om Morgenen havde forladt den. Bisfop Niels var Arnbjörns Fosterfader og gode Ven, han opholdt ham den Dag hos sig, som han foregav, for at gibe ham gode Raad, men de fleeste paaføde at han giordte det for at Ribbungerne kunde faae et dygtigt Forspring. Arnbjörn kom forst síðig fra Byen, thi hans Følk vare meget drukne, og derfor kom han heller ikke langt den Nat. Ribbungerne skyndte sig derimod det bedste de kunde, og da de kom til Liden var der just en Bonde fra Lensberg ved Navn Reidulfr Gullkropp. Saasnart han fik Nyss om dem, ilede han til Lensberg. Der blev blæst Larm i Byen;

a quo bene fuit acceptus; verum nullus potus, nisi serum lactis, suppetabat. Cerevisia nullibi copia erat in Verunia, verum carnis abunde, nam pecora non abacta fuerant. Sequente mane sylvam occidentalem petiit, et medio die ad suum regnum rediit, ubi in Folkisbergo toparchia Borgensis noctem transegit. Hic omnibus benevolentia officii large fruebatur.

CAP. CXVIII.

DE ARNBJÖRNO JONÆ.

Habebat Arnbjörnus Jonæ CCCC viros, quos Regi obvios in Eidaskogum ducere ex pacto instituit. Sed superveniente Ribbungorum agmine, mox reversus est eos persecuturus; illi autem via brevissima Osloam tenderant. Eo cum venerant, nullos ibi Birkibeinos nacti non morati sunt, sed occidentem versus Tunsbergam moverunt. Vespere Arnbjörnus Osloam venit; sed inde Ribbungi jam mane discesserant. Nicolaus Episcopus Arnbjörni pater nutricius amicusque carissimus erat. Ille cum per integrum diem, utilia se svasurum pretextens, retardaverat. Plerique tamen in ea sunt sententia: id eum fecisse, ut Ribbungs tanto longior foret itineris prækursio. Arnbjörno sero demum iter expeditum est; et quia sui potui large indulserant, non nisi breve spatium ea nocte emensus est; Ribbungi contra professionem quam maxime approperabant. Cum ad Lidas pervenerant, erat ibi Colonus Tunsbergensis nomine Ridulfrus Gullkrop. Is de Ribbungorum moliminibus certior factus, Tunsbergam statim festinavit; moxque buccina in urbe in-

þegar blásti í barnom. Þeir Olafur höfðu hálf þriðja hundrat manna á berginu. Varla var trúat ordom Reidulfs ok var því lítt gaumr at gefinn. Páls mello ástand komo Ribbungar í bæinn. Eysteinn Hróa sfn komz nauðugliga vppá bergit. Ok er hann kom vppf kleifina felloð þeir skviltvein Konungs er g) Rynolfr het, þar fell ok Grámr Hvíti, ok enn fleiri Konungsmenn voro drepnir her ochvar í bænom; fórtan menn fello-þar. Ketill h) Staurr het hirdmadr ok Eilifr Dvergr hann var gestr; þeir voro í lofþusi eino, ok vordoz þar alla nóttina sva drengiliga at varla finnaz dæmi til at tveir menn hafi betr variz enn þeir. Enn Ribbvngar rufu húsin yfir þeim ok lögðo þar inn spíótóm, ok fello þeir þar med drengskap.

CAP. CXIX.

a) RIBBUNGAR BRENDU SKIP OK TÓKU LEIDÁNGRA.

Vm nóttina er Ribbungar höfðu rannfakat bæinn, foro þeir vndir bergit norðr ok brendo þar skip Konungs tuttugfello ok Sattaspillinn, ok allz brendo þeir sextán skip, þeir drápo tva kaupmenn saklausa, þegar er dagr kom foro þeir á brott, ok vestr á Follidina. Þeir tóko leidánga Konungs hvar sem þeir náðu, ok ranto bændr ok kaupmenn hvar sem þeir foro. Vm daginn at midiom degi kom Arnbiörn Jónsfn í bæinn, var honom þá sagt at hann mundi eigi fá af Ribbungom at sinni, sneri hann þá afr b) til Valldishólma vid illo lidino.

CAP.

g) Arnulfr. 42. Gunnolfr. Cod. Flar.

a) add. 47.

h) á. 42.

f) Straumr. 42.

Olaf hadde halv tredie hundrede Mand paa Bierget, men de vilde knap troe Reidulfs Udsagn og agtede kun lidet derpaa. St. Pauls Aften ankom Ribbungerne til Byen. Eistein Hroæson ræddede sig med Ned og Neppe op paa Bierget, og da han var kommen til Kloften dræbte de Kongens Skutesvend ved Navn Runolf. Grim Hvide faldt ogsaa der; flere af Kongens Mand blede dræbte omkring i Byen, i alt tiorten. En Hoffinde som heed Ketill Staur og en Giest ved Navn Eilif Dverg, forsaarede sig hele Natten fra et Loft saa tapperligen, at man neppe veed Mage til at to have værget sig bedre. Endelig reve Ribbungerne Huset ned over dem og stak ind med Spyde; de faldt begge med megen Berømmelse.

Kap. II9.

Ribbungerne opbrændte Skibene og toge Ledingen.

Efter at Ribbungerne havde gienneføgt Byen, begave de sig nord under Bierget og opbrændte der blandt andre et kongeligt Skib paa 20 Koerbanke, og et andet Fredbrydersten kaldet, i alt sytten Skibe; ogsaa dræbte de to uskyldige Kiøbmand. Saa snart det gryede ad Dag droge de bort, vesier til Fosden; de toge Kongens Leding hvor de kunde, og randede fra Bønder og Kiøbmand hvor de droge frem. Ved Middagstide ankom Arnbiörn Jónsfn til Byen; da han mærkede at han ikke kunde faae fat paa Ribbungernes dengang, vendte han med hele sin Hær tilbage til Valldisholm.

Kap.

sonnit. Habebat ibi Olaus in arce CCL viros. Fidem non invenit Reidulfs relatio, nec homines eam admodum curarunt. Vigilia festum Sti Pauli præeunte adevant ad urbem Ribbungi. Eysteinus Hroæ in arcem vix ac ne vix quidem elapsus est. Ubi in montis fissuram pervenerat, casus est Runolfus Regis scutellarius; cecidit quoque Grimus Hvite; pluresque viri Regii, XII omnino numero, hic illic in urbe trucidati sunt. Satelles aliquis Regis Ketill Staur et hospes nomine Eilifus Dverg erant in aliquo tabulato, ubi per totam noctem tam strenuo se defendebant, ut vix alterum par heroum tantum fortitudinis exhibuisse deprehensum sit. Ribbungi domum supér illos dejecerunt, tumque hastis eos occiderunt. Sic mortem illi honorificam obierunt.

CAP. CXIX.

RIBBUNGI NAVES INCENDUNT ET TRIBUTIS BELLICIS POTIUNTUR.

Nocte cum Ribbungi urbem fuerant perscrutati, septentrionem versus pedem montis legunt, cremantque Regiam navem viginti interscalmiorum, nec non illam, que Sattaspillir (paciperða) dicta fuerat. Naves omnino XVI comburebant, duosque mercatores insontes trucidarunt. Sub diei diluculum discesserunt, Follidos occidentales petentes. Tributis militariibus Regis, ubi licuit, potiti sunt, atque, quancunq; procedebant, colonos pariter ac mercatores deprædabantur. Versus meridiem ejusdem diei Arnbiornus Jónæ ad urbem pervenit; verum comperto, quod Ribbungos tum quidem assequi non posset, cum omnibus suis ad Valldisholmum regressus est.

CAP.

CAP. CXX.

Symon Kyr oc a) Bardr Brattí höfdo farit vppá Markir med sex hundrut manna efer hodi Konungs, oc er peir komo þar var Konunginn norðr farinn, snero peir þá aftr. Hákon Konungr sneri hinn beinfsta veg til Oslóar af Folkisbergi, ok líd vm kvældit komo menn or Tunsbergi, oc segia hanom þau tíðindi sem þar höfdo gerz b). Vm morgininn átti Konungr stefno: Ek hefi þat spvrt at Ribbungar ætla at snúa vppá Heimdörk í móti samnadi þeim er bændr höfdo þar. Nv vil ek skipta herinom í þridiunga, skal Lodinn Gvnnarslín, oc Gunnbjörn oc Vpplendingar hafa einn þridiung, oc snvø vpp á Raumaríki efir Ribbungom c), enn ek mun fara vppá d) Hadaland oc skolo þessir vid mer fylgia, Nicholas Páslvñ, Haralldr Stángarfylia, Fridrekr Slaffi, enn e) Eiríkr f) Lióðhórn oc Klæmit af Hólmi, Haralldr Veseta oc nefndar menn af Follðinni skolo fara til Tunsbergs oc eigi lengra nema þeir spyrí,

CAP. CXXI.

a) Sendimenn þeir er foro á landit vpp, spvrdó at Ribbungar voro eigi vpp vm farnir, oc því snero þeir vestr vm Afáskóg oc fengo hardann veg b) oc lágo vti vm nóttina, oc er þeir komo af skóginnem snero Syflomenn vppá Heimdörk, enn lögmenñ oc Gynn-

a) Hallvædr. 81. Cod. Flat.

b) Konungr var vm nóttina í bygd þeirri er Leirheims skógar heita. Enn um morguninn fór hann út til Oslóar ok átti þar stefnu við sveitar höfðingia ok fogdi sva, add. Cod. Flat.

c) ef þeir hafa stefnt á Heimdörk eðr þadan aufr. enn ef þeir hafa egi komit á Hadaland. Þá skulu þer snúa vestr á Afá skóg, móti þeim ok út efer Hadalandi. Enn ek mun. 81. Cod. Flat.

d) Hekadal. 47. Hatadal et beinfsta ok sva uppa Hadaland. 42.

e) Erlingr Önnur. f) Hlióðhorn. 47.

g) Syflumenn þeir er sýstír foro snvø vestr vm Afáskóg (Afáskóg. 47).

h) þvíst skógrinn var eigi brotinn, add. 81. egi vel ruddr. Cod. Flat.

CAP. CXX.

Simon Kyr atque Bardus Bratte Rege jubente ad Markas cum DC viris sursum tetenderant. Eo cum veniebant, Rex ad septentrionalia se converterat, quare cum mox sequi festinabant. Rex Hacon via brevissima a Folkisbergo Osloam movit, seraque vespera venere a Tunsberga viri resque ibi gestas nuntiarunt. Mane sequenti Rex conventum habuit. "Relatum mihi est, inquit, cogitare Ribbungos facta supra Hedemariam incursione, colonos ibi caecos aggredi. Jam in tria agmina exercitum meum distribuam. Unam triadem ducent Lodinus Gunnvri atque Gunnbjörnus cum Uplandis et supra Raumarikiam migrantes, Ribbungos insequentur. Ego supra Hadalandiam movebo, comites habens Nicolaum Pauli, Haraldum Stangarfylja et Fredericum Slafse. Verum Ericus Liোধorn, Clemens de Holmio, et Haraldus Veseta fil. cum viris ex Foldersum regione selectis, Tunsbergam versus, nec tamen longius tendent, nisi certiora de hostibus comperint."

CAP. CXXI.

Speculatores, qui per superiora terræ missi fuerant, compererunt, Ribbungos non sursum tetendisse, itaque occidentem versus circa sylvam Asensem viam flexerunt, durum nasti iter, et sub dio pernoctare coacti.

Kap. 120.

Simon Koe og Bard Bratte droge efer Konungs Befaling med sex hundrede Mand til Marsterne; da de ankom der, var Kongen gaaen nord paa, de vendte derfor tilbage. Kong Hakon reiste den gienneste Wei fra Folfesberg til Oslo. Silde om Aftenen kom Folk fra Tonsberg, som berettede ham hvad der var gaaet for sig. Morgenen efer holdt Kongen Stævne og talte saaledes: "Jeg haver bragt i Erfaring at Ribbungerne agte sig op i Hedemarken, mod den der samlede Bondehær. Jeg vil besaaersag dese Hæren i tre Dese. Lodinn Gunnarsen, Gunnbjörn og Vplendingerne skulde med en Tredivdeel sette efer Ribbungerne ind paa Kommerrige. Jeg selv med Niels Paulsen, Harald Stangarfylja og Friderik Slafse vil drage op paa Hadaland. Erik Liোধorn, Clemens af Holm, Harald Vesetesøn og nogle udvænte af Folders skulde drage til Tonsberg, men ikke længer, uden de spørge noget nærmere til Ribbungerne."

Kap. 121.

Da de Udsendte som droge op i Landet, horte at Ribbungerne ikke havde ladet sig see der, trak de sig vester til Afaskov; Weiien var besværlig og de maatte ligge under aaben Himmel om Natten. Da de kom ud af Skoven, vendte Syflsmændene sig til

Gvnnbiörn fóro hit beinla vt eftir Konungi. Þá er Konungr kom c) á Hadaland, komo þar niðfir í móti honom, oc fogdo at Ribbungar höfdo farit af Vestfold vppa Hringarski, en sidan vissó þeir eigi hvert þeir höfdo snúit. d) Ok er Konungr kom á Hadaland spurdi hann at Ribbungar höfdo vpp snúit vm. Sneri Konungr þá áfr út eftir bygdinni. Konungr var vm nóttina þar sem e) Grattagref heitir, hann sendi Ogmund Olmodsfún v í bygdinna á niðfir vid hinn tólsta mann oc höfdo goda hefta. Vm kvöldit er matr bióz, sagdi þá er vid lióran sat oc vörd hellt, at niðfir menn hleypro afr í gardinn, oc sagdi at ófridr var, þeir er fyrstir líópo til vapna hófdo í lás leypt hurdinni, oc var þvf sein vrgángen. Sníór var mikill, oc bad Konungr menn snúa á had nockora, oc troda ser gadd, þar til fveitir kvæmi til hans, þær er vmhverfis voro í bygdinni. Þá kom Augmundr til Konungs oc sagdiz mætt hafa Ribbungom, er þeir foro vtan, enn eigi vissi hann hverfo síðlennir þeir voro. Konungr mætti styggliga til niðfir manna, sagdi at þeir höfdo fyrr flýit, enn þeir þvrfó, er þeir vissó eigi saunna tidindi at segia, voro þá gervir adrir niðfir menn styrkari med Ogmundi. Hann mætti adr hann skilpi vid Konung: Gud láti mik sva afr koma, at ek kenni einhvern Ribbung ella kenni þeir mik f).

CAP. CXXII.

Þá er Ribbungar foro af Vestfóld, foro þeir á Vpplónd oc komo vtan á Hringa ríki, oc stefndo sva

c) í Hatadal. 42. Hskádal. 47. 81. Cod. Flat.

d) Konungr let segia ollum fveitar höfðingum at þeir væru búinir í óttu, oc sva var. Kongrinn kom snimma í Uppdal, oc er hann kom á Hadaland spurdi hann at Ribbungar höfdu egi vppfarit, etc. 81.

e) Brattagrof. Cod. Flat.

f) nema bædi se. ead. 42.

til Hedemarken, men Labmanbene og Gunnbiörn segte at naac Kongen. Da Kongen kom til Hadaland, mødte Speiderne ham og berettede, at Ribbungerne vare dragne fra Vestfold op paa Ringerige, men hoorhen de siden vare dragne, vidste de ikke. Kongen vendte derpaa tilbage giennem Boigden. Om Natten var han paa et Sted som heder Grattagref; herfra sendte han Ogmund Olmodsføn med 12 Mand paa raske Heste ud i Boigden for at speide. Om Aftenen, da man var i Færd med Madlabning, sagde den som sad paa Bagt ved Tagvinduet, at Speiderne ilede tilbage til Gaarden og at Fienden var der. De som først løbe ud efter deres Vaaben sloge Døren i Laas, hvilket sinkede Udgangen for de andre. Der laae dyb Sne; Kongen bød sine Folk at gaae op paa en Hoi og træde Sneen der haard, indtil det Mandskab der laae omkring i Boigden, kunde samles. Ogmund kom derpaa til Kongen og berettede ham at han vel havde mødt Ribbungerne paa deres Fart, men kunde ikke sige hvor mandstærke de vare. Kongen talte Speiderne vredt til, fordi de havde taget Flugten for det giortes Behov, og ikke kunde bringe nogen sand Tidende. Ogmund fik da andre paalideligere Speidere med sig og sagde, i det han skildtes fra Kongen: "Gud lade mig ikke komme tilbage, for jeg haver lært at kende Ribbungerne eller de mig.."

Kap. 122.

Fra Vestfold droge Ribbungerne til Uplandene og derfra ind paa Ringerige, lige imod Birkebeenerne, men

caeli. Cum ex sylva excesserant, toparchæ supra Hedemariam properarunt; verum nomophylaces et Gunnbiörnus restã ad Regem tetenderunt. Ubi Rex ad Hadalandiam venerat, obvios se ei tulerunt speculatores, dixeruntque, Ribbungos ex Vestfoldia supra Hringarikiam profectos, sed quo dein se convertissent, nescire. Rex ubi Hadalandiam attigerat, rescivit, Ribbungos illac tetendisse. Rex ergo per loca habitata iter flexit. Noctu erat in Grattagrefso; inde Ogmundum Olmodi fil. cum duodecim viris bonisque equis per habitatos districtus ad specularandum misit. Vespera cum cibus apparabatur, indicavit is, qui fenestra tecti vigil adsidebat, speculatores ad ades reverti, hostesque præsto esse. Illi, qui primo ad arma ruebant, januam claudendo obseraverant, id quod eorum exitum retardabat. Cum multum nungebat, jussit Rex viros cliuvm aliquem petere, terramque gelatam conculcare, donec agmina, circumquaque in vicinia sparsa ei jungerentur. Tum venit ad Regem Ogmundus, dixitque se Ribbungs occurrisset, invasionem molientibus, sed quantum virium haberent, ignorare. Rex speculatores iracunde allocutus est, monens, eos sine necessitate ante fugisse, quam certum quid referre possent. Electi ergo sunt gnaviore speculatores, qui Ogmundo adjungerentur. Dixit ille antequam a Rege discederet: "Faxit Deus sic revertar, ut ego Ribbunorum, aut illi mei periculum faciant.."

CAP. CXXII.

Ribbungi cum a Vestfoldis discesserant, ad Uplandos et inde ad Hringarikiam moverunt, adversos Birkebeinos

sva í móti Birkibeinom, enn hvariger hofdo niósn af þdrom adr enn þessir niósnarmenn sem nv var frá sagt. Ribbunga niósn sneri ok ástr, oc sögdo at þeir hofdo set vapnada menn, enn eigi vissu þeir hverfo margir voro. a) Sigurdr var á bæ þeim er b) Súttangr heitir, hafdi hann þá frett af Hakoni Konungi, at hann var í Hadalandi, let hann þá gera ord í bygdina, oc let saman kalla lid sit, þeir voro á haugi einom, oc höfdo þar illa búð. Hann gerdi sinm menn á niósn þá er kunnazt var, oc mættu þeir Ogmundi oc hans felögum á bæ þeim er c) Jafnákre heitir, þat var í Öndverda dagan, þar fello allir niósnarmenn Ribbunga vid kirkio gardin.

CAP. CXXIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK AUGMUNDI.

Hákon Konungr reid í Otto af bænom vid alle lid sit, þá mætti hann Ogmundi b). Konungr spur ef hann vissi nocktu til Ribbunga. c) Hann svaradi her biðr niósn Ribbunga ydar vid kirkio gardinn. Konungr segir hann hafa vel sylfat. Birkibeinir hugdo þa gött til at fundr þeirra Ribbunga mundi þá verda brátt, þvfat þeir vissu glögt til, hvar þeir hofdo verit vm nóttina oc foro þá ákafliga. Ribbungar hofdo farit vm nóttina oc snúit ofan til vatins d) þyri, oc voro þeir í brottu er Konungr kom þar er þeir hofdo verit. Snero Birkibeinar

men ingen af dem havde Kundskab om hinanden, før de omtalte Speidere. Ribbungernes Speidere kom ogsaa tilbage og berettede at de havde seet bevæbnede Folk, men vidste ikke hvor mange. Sigurd var paa Gaarden Suttang. Da han spurgte at Kong Hakon var paa Hadaland, sendte han Bud om i Veigden og lod sine Folk kalde sammen; de stillede sig paa en Hoi, hvor de leed meget ondt. Han sendte fem Mand, som kiendte Beien bedst, ud paa Kundskab. Disse mødte i Dagbræfningen Ögmund og hans Folk paa Gaarden Jafnáktr; der saald alle Ribbungernes Speidere ved Kirkegaarden.

Kap. 123.

Om Kong Hakon og Ögmund.

Da Kong Hakon Kl. 3 om Morgenen reed fra Byen med alle sine Folk, mødte han Ögmund. Kongen spurgte ham om han havde seet noget til Ribbungerne; han svarede: "Ribbungernes Speidere vente Eder ved Kirkegaarden.. Kongen sagde, at han havde giordt sine Sager godt og Birkibeenerne glædede sig til snart at kunde komme til en Dyst med Ribbungerne, thi de vidste grant hvor disse havde været om Natten og derfor skyndte de sig af al Magt. Men om Natten havde Ribbungerne truffet sig ned til Hyri: seen, og da Kongen kom der hvor de havde været, vare de alt borte.

Birke-

a) Sigurdr sendi þá Erling Rámstað 4 niósn vid sex menn, hann reid upp í bygdina ok spurdi at Birkibeinar voro komnir á Hadaland miok margir, enn Erlingr sneri þá út ástr er Sigurdr, sagdi hann Ribbungum at Hákon Konungr var á Hadalandi ok því hefer niósnin svá djarfsga farit í nótt, at hann hefer verit nær. Sigurdr let þá gera ord etc. 81. Cod. Flat.

b) Sotrangr. 81. Súttangr. 43. Sotrangr. 47. c) Jarnmákr. 42.

a) add. 42.

b) var hann þá vid annann mann. add. 81. Cod. Flat.

c) hann sagdi at þeir hefdu set niósnir þeirra vid kirkio gardinn, ok munu þer nú skiótt fanna þá ef þer ridit mikinn Vegrinn lá beint vm gardinn, ok lágu Ribbungar þar drepnir. Augmundr mælti þá til Konungs her biðr Ribbunga niósnin ydar. Cod. Flat.

d) Þyri í Öttu. 42.

beinos ituri; sed neutri quidquam de se invicem indagavunt, nisi dicti speculatores. Ribbungici quidem redierunt, dixeruntque, se viros armatos offendisse, sed quot essent, nescire. Sigurdus erat in prædio Suttangr dicto. Resciverunt de Rege Hacone, quod ille in Hadalandia esset; id ergo in districtibus habitatis promulgavit, virosque suos jussit convocari. Erant in colle quodam, ibique multum ærumne patiebantur. Misit quinque viros regionum peritos ad nova sciscitanda; illi die illoescente in prædio Jafnáktr dicto in Ögmundum ejusque socios inciderunt; ibique juxta coemeterium omnes Ribbungorum speculatores cæsi sunt.

CAP. CXXIII.

DE REGE HACONE ET ÖGMUNDO.

Circa horam tertiam matutinam Rex Hacon ex urbe equitavit cum omnibus suis copiis. Ögmundum nactus, quæsiuit, num quid comperisset de Ribbungis. Respondit ille: "exspectant vos apud coemeterium Ribbungorum speculatores.. Eam rem bene peractam Rex declaravit. Fovebant Birkibeini eam latam spem, fore, ut mox Ribungos opprimerent; nam accuratissime edocli, ubinam ista nocte fuissent, citatissimo itinere provecti sunt. Ribbugi vero nocte properantes ad lacum Thyrensem deflexerant, et cum Rex eo, ubi illi fuerant, venit, jam aufugerant. Birkibeini eorum vestigiis ocysime institerunt; atque ubi ad lacum

kibeinar þá eftir farveg þeirra, oc foro mikinn, Ok er þeir komo at vatnino foro Ribbungar af ísinnom; oc stefndo vestr á dala. Konungr reid þá eftir þeim þvíat þá var eigi langt í milli þeirra, Snior var mikill oc fva miór farvegr at eigi matto fleiri enn tveir rida íast fram e). Ribbungar þeir er feioftr voro hófdo bædi kastat vappnom oc klædom á ísinn. Þeim var kvnigis vppardalina oc snero þángat fyrft sem mestar voro vfarðinar oc praun-gazit vegar f).

CAP. CXXIV.

a) VM FERD HAKONAR KONUNGS.

Hákon Konungr stóðvadi lidit er hann kom b) á vatn botninn, oc var rannfaká lidit, oc hafdi hann eigi meira enn tva hundrut vnan sveina. Hann átti tal vid menn sína oc létto flestir at fara lengra, þvíat reidkiótur þeirra voro miók farnir. Konungr snei þá vt vm Modheim, hit beinstu til Tunsbergs. c) Bádo menn Kónung láta bæta at skipom sínom þeim er brend voro, ok fara sídan norðr í land, oc taka fer þar styrk. Ok er Konungr var í Tunsbergi komo bref nordan frá Skúla Jarli oc vottodo þat at Skúla Jarli potti eigi halldit ollom einka málom vid sik, er Konungr var eigi í Biorgvin vm Jólin. Hann fór nordan eftir því sem mælt var at Konungr skyldi gera brudlaup sit at Jólom: d) Þat

let

Birkebeerne fulgte deres Spor det hurtigste de kunde, og da de kom til Vandet gik Ribbungenne over Isen vesfer til Dalene. Kongen satte efter dem, og kom dem temmelig nær, men der laae dyb Sne og Veien var saa smal at kun to kunde ride jævnsides. De bagerste Ribbungen havde kastet Baaben og Klæder fra sig paa Isen; de bare kiendte i Dalene og søgte først hen, hvor der var det værste Uføre og trangeste Veie.

Kap. 124.

Kong. Hakons Tog.

Da Kong Hakon kom midt ud paa Vandet, standsede han, for at monstre Hæren og havde da ikke mere end 200 Mand foruden Svendene. Har raabslog med sine Mand og de fleste fraraadte at drage længer frem, da Hælene vare saa udmattede. Kongen drog da over Modheim lige til Tonsberg. Nogle raadte Kongen til at lade sine halvopbrændte Skibe sætte i Stand igien, seile nord paa og trække Forstærkning til sig. Mens Kongen var i Tonsberg, kom der Breve fra Skule Jarl i Trondhjem, hvori han beklagede sig over at Kongen havde brudt sit Løfte til ham, i det han ikke havde indfundet sig i Bergen om Julen, hvorhen Jarlen var dragen fra Trondhjem, og hvor Kongen efter deres Aftale skulde holde Bryllup. Jarlen tilfoiede,

e) enn kastlaup allt hið add. 47.

f) Ok er þeir komu á breckuna nokkora háfa fva at þeir máttu síð Birkibeina á ísinnom. Þá gerdu þeir ráð sítt, hvart þeir skyldu uppá þelamörk, eða vppi Haddingindal, oc fva vppá Valdres, ok þar toku þeir af, þvíat þá þóttuz þeir meiga síndu norðr í Sogn til ísast rædr austr í Eyfri Dal þeir foro sem mest matru þeir add. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) í vatnbotninn 81. Cod. Flat. a Vatzbackanum 47. Vatz ísinnom. 42.

c) dreif þá enn lid til bans, síftu Upplendirar at hann skyldi fara uppá Heilmörk oc gata þess styrks er þar var, þvíat Heinir hófdo fva drengiliga samanhallit at Ribbungar komo þar allreí sínum metum vid. Sumir síftu at Konungr færi úti Víkina ok redi þar til skipa, enn þeir sem Konungi hófdu nordan fylgt báðu hann fara úr til Tunsbergs ok bæta at þeim skipum er brend voro. 81 Cod. Flat.

d) oc af því ástattrz ferd hans á land vpp.

delati erant, Ribbungi per glaciem properantes occidentem versus ad valles se proriperunt. Rex equitando eos insectus est, nam non longe ab iis aberat. Nix alta erat, et semita adeo angusta, ut non plures quam duo pariter equitare possent. Ribbunorum extremi in glacie et arma et vestes abjecerant. Viam per valles illi perbene cognitam habebant, atque quæ semitæ maxime inviæ erant et angustæ, has primum petebant.

CAP. CXXIV.

REGIS HACONIS PROPECTIO.

Rex Hacon ad lacum delatus aliquantum substitit, copias lustraturus, reperitque, se præter famulos habere non nisi CC viros. Re cum suis deliberata, auctores fuere plerique non longius progrediendi, cum plerique equi valde defatigati essent. Rex ergo circa Modheim brevissima via Tunsbergam tetendit. Rogabant eum socii ut adustas suas naves resarciendas curaret, et dein versus septentrionem pergeret, plus roboris contracturus. Rege Tunsbergæ morante, venere a Skulio Comite literæ testantes, Comitem pacatum secum initum ruptum censere, quod Rex festo Jolensi Bergis non adfuisset. Ille ex compaño a septentrionalibus craticibus fuerat propectus, sperans Regem ipsi festi diebus nuptias celebraturum. Subjecit Comes,

let oc Jarl fylgja at hann mundi bóða Konungfins til Pálka, en ef hann kvæmi eigi þá þótti hanom eigi halldinn trúnaðs vid sig, mundi i ann þá oc gera sem hanom líkadi, hvart hann helldi nockorn trúnað í móti edr ongan. Allir Konungs vinir báðu hann hallda af sinni hendi allt. Íslög voro mikil i Víkinni, at engi madr mundi lík, oc þóte menn gengi á hin hæsto fiðll, fá þeir hvergi til vaka, enn skip fá þeir mörg frofin í síðm, bædi kvgga ok onnor skip e). Mörg skip hvrfo vm varit sva at ekki spurðiz til.

CAP. CXXV.

a) FRA GAUTA PRESTÍ.

Hákon Konungr sendi Gauta Prest aufr i Vetta herad b) at taka leidangr sinn, oc reid hann aufr yfir Follðina it beinfa, oc c) innan fárra natra kom hann aprt ríðandi med priv hundrut hefta, oc var þat slau nottom efter midia fausto, oc voro þá enn orvggir ísár vm alla Follðina. Konungr let ráða til at bæta skip þau er brend voro. Þat skip er Vxi hét stóð í því vppfati er næst er vndir bergino vid Dana-klefinna, þat hófðo Birkibeinar varit sva at egi var brent, d) oc vel er fy vppfát komin at þat skip fær vel varit elldi af bargino.

CAP. CXVI.

Þá er Sigordr Ribbvngvgr hafði spvrt at Konungr hafði sætz á bergino, stefndi hann til sin ollo lidi sino,

c) ok gengi menn af, ok voro á leidinni tvau degr.

a) add. 42:

b) efter heftum. 42.

þeir vilfo þó eigi til vaka útfr fer. add. 42. 81.

c) kom aftr at midri faustu. 42.

d) Ok sva vel er því vppfati komit. Cod. Flat.

Comes, se Regem usque ad pascha exspectaturum; sed nisi tum venisset, se foedus pro rupto habiturum, atque in fide servanda vel frangenda, ex proprio arbitrio deinceps acturum. Omnes Regis amici eum rogant, ut pacti tenax esset. In Vikia gelu tam rigidum erat, ut nemo ei simile meminisset; nam siquis vel altissimum conscenderat montem, nusquam tamen ruptam glaciem conspiciebat; verum multe naves, cum mercatoria tum alia glacie erant adstrictæ. Vere quoque multe sunt demersæ, ut nemo dein quid de iis inaudiret.

CAP. CXXV.

DE GAUTIO SACERDOTE.

Misit Rex Hacon Gautium sacerdotem orientem versus in preserturam Vettensam ad tributa militaria exigenda. Ille supra Foldos via brevissima equitavit, atque intra paucos dies rediit cum trecentis equis. Septiduum erat post medium quod dicitur jejunium, et glacies tamen per omnes Foldos mansit irrupta. Accinxit jam se Rex ad naves incendio lasas instaurandas. Navis Bos dicta posita erat in statione montis radici proxima apud Danaklesin. Eam Birkibeini ab igne immunem servaverant; nam statio erat talis, ut navis a monte interposito ab igne defenderetur.

CAP. CXXVI.

Ubi Sigurdus Ribbung animadverterat, Regem in monte stationem sumsisse, omnes copias suas ad se citavit.

de, at han vilde vente Rðngen til Vaasse, men kom denne da ifke, vilde han ansee det for et Venstabsbrud og paa sin Side heller ikke være forbunden til nogen Træe og Love. Alle Kongens Benner hade ham holde sit Lovre. I Vigen lagde Isen sig saa stærk, at Rugen kunde erindre Mage der til. End ikke fra de heieste Fjælde kunde man see aaben See, men derimod mange Skibe, baade Rogger og andre, som sad faste i Isen. Om Foraaret forgik mange Skibe, som man aldrig horte mere til.

Kap. 125.

Om Gaute Præst.

Kong Hákon sendte Gaute Præst oster til Vettaherred for at indkræve Leding. Han reed den nærmeste Veie oster over Folden, og faae Dage efter kom han tilbage med 300 Heste; det var 7 Dage efter Midfaste og da laac Isen endnu fast over hle Folden. Kongen begyndte at lade de af Isden bestabigede Skibe istandsætte. Skibet Dren stod i det Skibsstade nærmest under Bierget ved Danakles, det havde Birkibeinerne reddet for Isden, thi den Stade er saaledes beliggende, at Skibe der kunde fra Bierget af godt beskyttes mod Isden.

Kap. 126.

Da Sigurd Ribbung horte at Kongen hadde Sæde paa Bierget, skævuede han hele sin Hær til sig. Bønr

fino, enn bændr á Heidmark lágó í samnadi oc gretto sín vel, en Ribbungar sátu þes meir vm. Enn eftir þat er Hákon Konungr hafdi elta Ribbunga af Hringa ríki, var þat nokkora hrid at ekki spyrðiz til þeirra, oc því slito bændr samnadin, oc háufðu þó vörðu vm bygdir sínar. Þat er sagt at þeir voru nokkorir menn a) frá útróir böndom, oc leitir vinir Konungs, at þeir sendu orð Ribbungom leyniliga, oc foru þeir þá af Raumaríki með aulum her sínom, oc komu vppá Heidmark í bygd þá er Skaun heitir, eftir midia nátt; enn sv bygd var b) skipt af kirkjom oc þríom godom. Enn íafnskiótt sem vardmenn vrðu varir vid, þá bringdu þeir c) herkluckunni at haufud-kirkjunni á stadinyvm. Enn fyrir því at Ribbungar voru komnir í midia bygdina þá var illt at samna lidino, þvíat þeir drápu hværn er til villdi laupa samnadzins. Þeir brendu oc tva bæi mikla d), þar byggo tveir Konungsmenn, þeir er mest redo með bændom. Sem bændr sá brennuna þá snyro þángat til svmir, enn svmir til samnadarins. Enn Ribbungar rido vm bygdina oc drápu hværn mann er þeir fengo. Enn þar sem Sýllomenn voru oc helzt var nokkorr samnadrin, þá rido þeir þángat sem þeir sá flesta Ribbunga fyrri, enn sá madr bar merki bónda er Jon e) Sandhafri het, valkr madr, hann reid sva akafliga at hann fell adr lidir kæmi saman oc fleiri menn vid honon. Þenn er bændr sá fall sinna manna, þá sva þeir vndan oc leitadi hvær fer. Ribbungar ráko skóttan oc drápu sem flest máttu þeir, en þegar sýllomenn komo lengra norðr í bygdina þá skáru þeir vpp herðr á nýia leik, en þá fór sem

mælc

Bönderne paa Hedemarken vare samlede og passede vel paa; desmere søgte Ribbungerne Leiffighed til at overrumple de... Men efterat Kong Hakon havde forjaget Ribbungerne fra Hvingerige, herte man i nogen Tid intet til dem; Bønderne skildtes derpaa ad og holdt blot Vagt ved Boigderne. Nogle siges at have været saa falske mod Bønderne og utroet mod Kongen, at de sendte Ribbungerne hemmeligt Bud; disse brod da op fra Nørmørgen med hele Hæren og ankom efter Midnat til Boigden Skaun paa Hedemarken, som bestaaer af Kirker og store Gaarde. Saasnart Vagten blev dem vaer, ringede den med Stormskloffen i Sognets Hovedkirke. Men da Ribbungerne vare komne midt ind i Boigden var det vanskeligt at faae Folket samlet, thi de sloge alle dem ihjel som ilede til Samlingsstedet. De opbrændte og to store Gaarde hvor to af Kongens Mænd boede, som havde meest af sine overBønderne. Da Bønderne bleve Alden vaer, begave nogle sig derhen og nogle til Samlingspladsen; men Ribbungerne reed omkring i Boigden og dræbte enhver som de traf paa. Sjøffelmandene, til hvem de fleste havde samlet sig, reed hen hvor den største Mængde af Ribbungerne befandt sig. En raek Mand ved Navn Jon Sandhavre bar Bøndernes Faue; han reed saa daerlyk frem at han faldt, for begge Høbe stødte paa hinanden og flere med ham. Da Bønderne saae deres Folk falde, vendte de om og toge Flugten hvor til sin Side; Ribbungerne forfulgte dem og dræbte saa mange de kunde overkomme. Saasnart Sjøffelmandene kom længer nord op i Boigden opskar de paa nye Krigspil, men det gif efter Ordspøget:

Det

a) Á Heimdömk er sva voru fagnadrar-laufr fer ok Konungi sinum etc. 47.

f) Sölkupit kirkjum. Cod. Flat.

c) vardkluckunni at höfudkirkjuane á Staungum 42. 81. Codd. Flat. herkluckunum. 47.

d) Otta stædi ok Hvirvan. Cod. Flat.

e) Landhafri. 81. Landhoff. Cod. Flat.

citavit. Coloni Heidenses factis agminibus, ne damna sibi inferrentur, bene providebant. Tanto minus vero Ribbungi sibi defuerunt. Et siquidem Rex Hacon Ribbungos ex Hvingarikia expulerat, per aliquod tempus eorum incursions intermittebantur. Hinc Coloni ab inimicis discessere, satis habentes circa districtus suos custodias disponere. Dicuntur nonnulli in colonos adeo perfidi, in Regem adeo infensi fuisse, ut Ribbungos clanculum quid factum esset, edocerent. Hi ergo e Raumarikia cum omni suo robore moventes districtum in Hedemarmkia habitatum, qui Skaun dicebatur, sacris illum adibus bonisque prædiis florentissimum, invaserunt. Id ubi custodes compererunt, campanam bellicam in principali parocia templo insouerunt. Verum quia Ribbungi in medias ejus districtus partes impetum fecerunt, difficile fuit copias contrahere; illi enim quemvis, qui agmini jungi vellet, trucidabant. Cremarunt duo magna prædia a viris regis, magna in colonos potestate instructis, habitata. Coloni ubi incendia videbant, alii eo, alii autem ad locum, ubi arma sumenda, festinabant. Verum Ribbungi obsequitantes obvium quemque occidebant. Ubi toparcha erant, eo plurimi confluxerant, qui in Ribbungos qua videbant densissimos, incurrabant. Signifer colonorum vir strenuus erat, Johannes Sandhafre; ille adeo vehementer equitabat, ut caderet ipse eoque cadente plures, antequam omnes jungerentur. Coloni ubi suos labi viderunt, in diversa fugerunt. Ribbungi fugientibus institerunt, et quotcumque nancisci poterant, trucidarunt. Toparcha ubi boreales istius tractus partes attigerant, arundinem bellicam denique circummiserunt; tum vero accidit, quod dici solet:

mæter: Ille at er flyanda at hæpta. Nockorom tveim finnom eda þrim komo bændr í samnadin, en þegar þeir fã samnadin eda siðlmenni Ribbunga, þá læto þeir vndan. Ribbungar voro þá diarfarir sem þeir sa at bændr voro hræddari. Enn eftir þetta leitungo Birkibeinar fyrir fer, enn Hallvarðr biskvp fór þá til Ribbunga oc feck grid til handa þeim bondom, enn Konungs menn foro vestr yfir) siallit ok vt vm þotn oc til Tunsbergs. Ivar af Skeidihofi ok Þorgeir biskvps madr saugdo Konungi þau tí-dindi sem giðiz haufdo; Konungi likadi illa stór. Þeir bádo Konunginn fara uppa Heidmark at Ribbungom, enn þá var sem fyrr, at þinir saumo aslautto fyrir Konungi oc bádo hann norðr fara eftir einkamálom þeirra Íarls.

CAP. CXXVII.

Ribbungar tóko se þeirra manna er fallit haufdo, enn laugdo stór gjaulld á bændr, oc settvz med þvi. Ribbungar snero þá í Vikina, oc foro miök diarfi-ga. Nockorar sveitir foro íva nær bænom at eigi var lengra til enn raust. Sem Konungr spvrdi þetta, þa nefndi hann níu sveitir or bænom at fara at Ribbungom, oc foro þeir oc voro þessir formenn fyrir þeim: Gunnbiörn, Haraldr Stangarfylia, Ivar af Skeidivhofi, Gythorm Erlings sún, Ísákr í Bæ. Þeir fyndo síora Ribbvnga í Oslar heradi á bæ þeim er Anglæya heitir. Þar vard bardagi oc fengo Birkibeinar sigr. Enn þar fell Nicholas Hreidars brodir inn mæsti madr af Ribbungom oc tivtigir manna med honom; eftir þetta þordo Ribbvngar eigi at fara nær bænom í Tunsbergi sem ádr.

CAP.

f) vntit. 21.

solet: fugientes sistere difficile est. Coactum bis aut ter fuerat colonorum agmen; verum ubi frequentiorum vidit Ribbungorum cohortem mox diffugit; et Ribbungi quidem eo acrius instabant, quo timidiore rusticos videbant. Postea Birkebeini fuga salutem quaesiverunt. Halkvardus Episcopus ad Ribbungos se contulit, et colonis incolmitatem impetravit. Viri regii occidentem versus supra montem moventes circa Totiam Tunsbergam pervenerunt. Ivarus de Skeidihof et Thorgeirus Episcopi cliens Regi, quid accidisset, narravit. Id Regi valde displicuit. Rogabant illi Regem ut supra Hedemarkiam contra Ribbungos tenderet; verum factum hic idem est quod antea, ut scilicet nonnulli Regi id dissuaderent, eunq; juxta promissum Comiti datum ad septentrionalia pergere rogarent.

CAP. CXXVII.

Lapsorum bonis potiti sunt Ribbungi, colonisque cum graves multas imposuerant, cum illis reconciliati sunt. Ribbungi dein in Vikiam irruentes violentis ibi armis grassabantur. Nonnulla agmina tam prope ad urbem accesserunt, ut non nisi una statione ab ea abessent. Rex ubi id reseivit, manipulos quosdam ex urbe contra Ribbungos misit, quorum hi duces erant: Gunnbiörn, Haraldus Stangarfylja, Ivarus de Skeidihofu, Gythormus Erlingides, et Isaacus de Bais. Inciderunt illi in territorio Oslensi in quatuor Ribbungorum agmina ad prædium Anglæia dictum. Ventum est ibi ad prælium in quo Birkibeini vicerunt. Cecidit Nicolaus frater Hreidari, Ribbungorum nobilissimus, atque insuper viginti viri. Postea non ausi sunt adeo prope, ut antea, ad Tunsbergam accedere.

K k

CAP.

Det er ikke let at standse Fjogtende. To eller tre Gange samlede Bønderne, men saasnart de sik Die paa Ribbungeheren toge de Flugten, og jo frygt-sommere Ribbungerne saae at Bønderne vare, jo dristigere bleve de. Derpaa søgte Birkebenene selv at rædde sig. Bisshop Hallvard begav sig til Ribbungerne og fik udbirket Fred for Bønderne, og de Kongelige Befalingsmand drog vester over Fjeldet, gien-nem Toten til Tønsberg. Ivar af Skeidiahof og Thorgeir Bisshopsmand berettede Kongen hvad der var skeet, som misfagede ham meget. De bade Kongen drage op paa Hedemarken mod Ribbungerne, men det sekte nu som forrige Gang, at nogle raadte ham derfra og vilde hellere at han skulde drage nord efter Aftalen med Jarlen.

Kap. 127.

Ribbungerne toge de Faldnes Eienlede til sig og tvang Bønderne til at tilskibe sig Fred med store Pen-geboder. Ribbungerne vendte sig derpaa til Bygen og gif dristigen frem; nogle Flokke kom Byen paa en Miil nær. Da Kongen fik dette at vide, udnævnte han 9 Høve under Anførsel af Gunnbiörn, Harald Stangarfylia, Ivar af Skeidiahof, Gutorm Erlingsson og Ísák af Bæ, til at rykke ud mod dem fra Byen. De sekte paa 4 Ribbung-Flokke i Nishæ-rred paa Gaarden Anglæysa. De sloges og Birkebe-nerne seirede. Der faldt Niels Hreidars Broder, en anseelig Mand blandt Ribbungerne og 100 andre med ham. Derester torde Ribbungerne ikke komme Tønsbergbye saa nær som før.

Kap.

CAP. CXXVIII.

a) BRÛLLAUP HAKONAR KÓNUNGS.

Porsdaginn eptir í Pálka viko let Konungr setja skip sín ym þvert nesit fyrir vtan Skeliastein oc sídan í b) Hundsvnd, oc var þar pá enn orvgrg Isf, en haffar vóro leyftr pá oc aull svnd fyrir vtan. Eptir Pálka viko sigldi Hákon Konungr norðr til Biörgyniar, oc var sex nær á leidinni. Iarl var í Biörgin fyrir oc fagnadi vel Konunginóm, var þa rádit til brudlaups gjörðar Hakonar Konungs oc lungfrú Margretar, ok var bodit lendom monnom ok bondom hinom bestom ym aull Gvslapings lög, þar komo oc margir lærdir menn. Brudlaup var ym c) Trinitatis dag, oc stod fimm nætor, med d) fémiligri veizlo fem til var ætlat. Konungr veitir í e) lóla haullinni aullom karlmönnom, enn Drottning var í svmar haullinni oc konor med henni, enn klauftramenn voro allir sér í stofu einni oc voro fimm ábótar fyrir þeirri sveit.

CAP. CXXIX.

a) FRA VARDMONNUM HÁKONAR KÓNUNGS.

Fyrir brvðlaupit fendi Konungr átattigi manna vppá Vallðres oc voro þessir formenn; Alfr b) Standæykr, Gunnar c) Sámr, Klæmæt Lánge. Þetta var fyrir þá sök gert, at þeir skyldo hallda vaurd medan brvðlaupit væri, at Ribbungar gerdi ecki hark. Enn er þeir komo á Vallðres þá voro þar fyrir nockorar sveitir Ribbunga, oc foro Ribbvngar

a) add. 42.

b) Hundz fund. 42. 47.

c) Þrenningardag. 47. Þrenningarmessdag. 81. Cod. Flat.

d) bezto veizlo. 42.

e) Jola hallinni. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Standreykr. Cod. Flat. Standveikr 42. 81. Standveyr. 47.

c) Sam. 42. Cod. Flat.

Kap. 128.

Kong Hakons Bryllup.

Næste Dorsdag í Vaafte lod Kongen sine Skibe bringe tvært over Næsset uden for Skeliasteen og derfra í Hundsvnd; der laae endnu stærk Is, men Havisen og Sundene udenfiers vare optoede. Efter Vaaftegen seilede Kong Hakon nord til Bergen og var sex Dage underveis; Jarlen var der í Forveien og modtog Kongen paa det bedste. Der blev nu giordt Anstalt til Kong Hakons og Jomfrue Margrethes Bryllup, hvortil blev indbudne Lehnsmændene og de fornemste Bønder í Gulethingslavet samt mange lærde Mænd. Brylluppet stod hellig Trefoldighedsdag og varede í fem Dage med et prægtigt Giestebud. Kongen bevartede alle Mændene í Julesalen og Dronningen med Qvinberne var í Sommer salen; men Klostermændene, anførte af fem Abbeder, vare í en Stue for sig selv.

Kap. 129.

Om Kong Hakons Bøgt.

För Brylluppet havde Kongen sendt 80 Mand op í Valdres under Anførsel af Alf Standeykr, Gunnar Sam og Clement Lange, som skulde passe paa at Ribbungerne intet Angreb giordte, medens Brylluppet holdtes. Da de kom til Valdres, vare der nogle Flokke af Ribbunger, som angreb og sloges med dem;

CAP. CXXVIII.

NUPTIÆ REGIS HACONIS.

Quinto septimanae paschatis die Rex naves suas ultra terræ promontorium ad Skeliasteinum et deinceps in freto Hundensi disposuit. Erat ibi aspera glacies, licet et mare et omnia extus freta soluta essent. Post hebdomadis finem Bergas navigavit sex dierum itinere. Comes Bergas in antecessum venerat, Regemque honorifice excepit. Apparata tunc sunt nuptiæ Hæconis Regis cum virgine Margaretha, ad quas invitati erant præfecti et optimi quique ex territorio Gulensi coloni. Venerunt eo quoque multi clerici. Incipere nuptialia solennia die Sæe Trinitatis, et per V dies celebratæ sunt splendido, ut par erat, convivio. Maribus omnibus, Rex coenaculum jolense, Regina vero et reliquis cum ea faminis coenaculum æstivum assignaverat. Monachis autem, Cum V Abbatibus, eorum ducibus, proprium conclave attributum est.

CAP. CXXIX.

DE REGIS HÆCONIS VIGILIIS.

Ante nuptias misit Rex LXXX viros supra Valdresiam, hæc ducibus: Alfo Standeykr, Gunnaro Samr, Clemente Lange. Id ideo factum, ut custodias habeant, dum nuptiæ agerentur, ne Ribbungor inquisitionem molirentur. Ubi ad Valdresiam venerunt, confictum habuere cum nonnullis Ribbungorum agminibus.

byngar þegar at þeim oc börðvz vid þá; þar fello margir Ribbvingar oc tveir formenn þeirra, het annar Vlftr Skygnir. Eptir þetta sneri Birkibeinar í Gudbrandsdala, vrdó þá enn áráris með þeim oc Ribbungom, oc haufdo Birkibeinar optaz betr, enn þó lættu þeir formann sinn er Gunnar Samr het.

CAP. CXXX.

a) ER ION STÁL FANN KONUNG.

Hákon Konungr oc Skúli Jarl voro lengi vrn svmarit í Biörgin, þá let Konungr gera vt leidangr vrn aull Gulapings laug, bæði at liti oc vístom, síðan bióz hann austr í Vik b) oc hafði c) þriátigi skipa, en Skvli Jarl sneri norðr til Þrándheims. Sva var ráð fyrir gert, at Jarl skvli, þegar hann kæmi norðr, fara á land vpp oc finna Konung vpp vid Miðrs. Enn sa þeirra sem fyrr komi, skvli ráða til skipa gerdar. Þá er Hákon Konungr sigldi fyrir Jadar, kom þar buza ein af Englandi er á var Ion Stál, hann hafði farit til d) vaku til helga Thomas Erchibiskvp. Þeir sigldo nær Konungs skipino. Konungr spurdi eptir Erkibiskvpi, enn þeir saugdo hann í Englandi, oc byvnn til Noregs. Konungr spvrdi hver Erkibiskvp veri. Jón svarar, sí er per vilitt, Petr á Húsfastdom. Konungr þackaði þat Gudi. Vrn kvellidit er Konungr kom til hafnar gerdi hann bref í móti Erkibiskvpi, hvar sem hann kæmi at, at hann skyldi Gudi velkominn oc sva hanom. Þá er Konungr sigldi inn fyrri Lidandisnes, kom þar

ímóti

dem; der saldt mange Ribbvinger oc to af deres Anførere, blandt hvilke Ulf Skygner. Derefter traaf Birkebenerne sig ind í Gudbrandsdalen; der havde de og Ribbungerne mange Sktermphiler, hvort Birkebenerne som oftest seirede, men mistede dog deres Anfører Gunnar Sam.

Kap. 130.

Jon Staal kom til Kongen.

Kong Hakon og Skule Jarl tilbragte en stor Deel af Sommeren i Bergen. Kongen lod udskrive Leeding baade af Folk og Fetalie over hele Guleskingslavet; derefter drog han med 80 Skibe efter til Vigen og Skule Jarl nord til Tronhjem. Deres Aftale var, at Jarlen, saasnart han var kommen nord paa, skulde drage landveis til Miosen og der mødes med Kongen; men den der kom først, skulde stasse Skibe tilveie. Da Kong Hakon seilede forbi Jadderens, mødte han Jon Staal paa et Bussessib fra Engelland, hvorchén han havde giordt en Valfart til den hellige Erkebisp Thomas. De seilede nær forbi Kongens Skib. Kongen spurgte efter Erkebispens; de svarede at han var í Engelland og færdig til at gaac til Norge. Kongen spurgte videre, hoo der var blevén Erkebisp? og Jon svarede, den T emfede, Peter af Husastad. Kongen takkede Gud derfor og om Aftenen da han kom í Havn, sendte han Erkebispens Breve imede, paa de Steder hvor han kunde komme í Land, at han skulde bære Gud og ham velkommen. Da Kongen var kommen forbi

Liude;

a) add. 48.

b) efter Olafsvoku, add. 47.

c) fimmtiú 47. 81. Þriátige ok fimn. Cod. Flat. hálfann florda tug. 48.

d) vanhu. 47. voku ens Helga Thomas etc. 81. Cod. Flat.

nibus. Eos Ribbungi mox aggressi manum conservuerunt. Cecidere ibi multi Ribbungi, et duo quidem eorum duces, quorum unus Ulfus Skygner dicebatur. Postea Birkebeini ad Gudbrandsdaliam se converterunt. Ibi quoque cum Ribbungis, sed ipsi plerumque viatores, concertarunt, amisso tamen duce, Gunnaro Samr nuncupato.

CAP. CXXX.

JONAS STÁL RÆGEM ADIT.

Rex Hacon Comesque Skulius magnam partem Bergis transigebant. Tum rex in toto territorio Gulensi contributiones et copiarum et viatici exegit, et dein ipse cum XXX navibus meridiem versus ad Vikiam, Comes vero Skulius boream versus Nidarosiam tetendit. Captum erat id consilii, ut Comes Skulius, ubi ad septentrionalia veniret, in terram excenderet, atque apud Miðrsam cum Rege jungeretur, utque is, qui prior veniret, navium apparatus provideret. Rex dum Faderum pratervehebatur, venit ex Anglia phaselus Jonam Stalium vehens, is ad Thomæ Archiepiscopi inferias iter sacrum susceperat. Prope Regiam trivernam navigantes Rex de Archiepiscopo interrogavit. Dixerunt cum in Anglia esse, paratum quidem ad Norvegiam visendam. Quæsiuit Rex, quinam evasisset Archiepiscopus. Respondit Jonas: is, quem tu volebas, Petrus de Husastadis. Ob id Rex gratum Deo animum testatus est. Vespera cum Rex ad portum delatus erat, literas Archiepiscopo obvias misit, indicantes, ipsum, quocunque appulisset, ut Deo,

ímóti hanom Fridrekr e) Slafi, oc sagdi hanom at Ribbungar voro þar víða í bygdom, oc gerdi margt illt bædi Konungi oc bondom. Konungrinn veik þá inn til Svnda oc gerdi letti skip inni f) Marnadal at Ribbungom. Enn er Konungrinn fori inn í Vikina, var hanom sagt at Ribbungar voro austr Næsiom oc í Skídvinni, þá gerdi sá madr brúðlaup sitt er Grímar Svangi het, enn er Konungr spvrdi þat, þá stei hann í skvtv oc fór at Ribbungom, enn þeir fengo niðn oc foro or bænom vrn nóttina, enn Konungr kom í dagan, oc er hann misti þeirra þa sneri hann vt eptir firði oc sigldi inn í Vikina oc austr eptir Grindholma svndom oc padan inn til Oslóar. Krofsmessio aptan kom hann inn til Næsodda vid g) sextan skipom, þar skipi hann lídino, rero h) síau skvtvr inn vndir Þrælberg, oc var þar fyrir Ivar af Skedihofi. Þeir gengo vpp oc lagon vrn nóttina í i) Elvinar egg. Enn í dagan vrn morgininn reri Konungrinn ian til bæiarinn. Ribbungar voro í bænom oc lupu vpp þegar þeir vrdó varir vid, at skvtvnrar rero at bryggjom. Þeir stefndu vpp or bænom. Ivar kom þar á móti þeim, hliópo Ribbungar þá þegar vpp apr í bæinn, þá var Konungr kominn vppá bryggiornar, oc sótti þá þegar vppi bæinn, var þá litil mótakan. Ribbungar fello þar meirr enn tutto go menn, enn allir adrir komoz í kfrki, gaf Konungr þeim grid vrn morgininn. Sva segir k) Sturla:

Ríkr gaf hlenna l) hnæyker
m) Her þvngat Ribbvngom

n) Ognar

Lindesnæs, modte Fridrik Slaffi ham oc berettede, at Ribbungerne sværmede vidt omkring i Vigden oc tilsoiede haade Kongen oc Sonderne megten Skade. Kongen dreiede da ind i Sundene oc sendte nogle lette Fartøier ind i Marnadal mod Ribbungerne. Da Kongen ankom til Vigen, fik han at vide at Ribbungerne vare oster paa Nesse oc i Skida, hvor dengang en Mand ved Navn Gunnar Svange holdt Bryllup. Kongen gif strax ombord paa en Skude oc satte efter Ribbungerne; men da de fik Nyds berom, forløbe de Gaarden om Natten. Da Kongen i Dagningen ankom der oc ikke fandt dem, styrede han ud af Fjorden oc seliede ind i Vigen, oster efter Grindholmasund oc derfra ind til Oslo. Korsmaestren kom han ind til Næsodde med sytten Skibe oc deelte der sin Flaade. Syv Skibe anforte af Ivar af Skedihof roede ind under Trælberg; de gi i Land oc laae om Natten i Elvinaregg. I Dagbragningen roede Kongen ind til Byen; Ribbungerne vare der, oc saasnaert de bleve vaert at Fartøierne roede mod Bryggen, søgte de som hastigst ud af Byen; der kom Ivar dem imode oc drev dem tilbage til Byen igien. Kongen var imidlertid ogsaa landet ved Bryggen oc traengte strax op i Byen. Der steedte kun liden Modstand; flere end tyoe af Ribbungerne faldt, alle de andre røedde sig i Kirkerne, oc dem benaadede Kongen om Morgenenen. Saa siger Sturla:

Skjalms mægtige Bøvinger
Gav Ribbungernes skræbringende

Forjam

c) Slafsi. 81.

f) Varnadal. 81. Marnadal. Cod. Flat.

g) þrettan skútum 81. Cod. Flat.

h) tólf skútor. Cod. Flat.

i) Elvinar Eing. Cod. Flat.

k) Sturla í Hákonarfloeki. Cod. Flat.

l) hneyker. 42. hneyger. 47.

m) herþrángit. 42. 47.

Deo, ita sibi acceptum fore. Rex cum Lindensæsiam spectabat, Frederico Slafsi occurrit, qui certiorum cum faciebat, Ribungos in isto tractu grassari, Regique pariter ac colonis multum detrimenti adferre. Rex ergo in freta deflexit, levisque quosdam phaselos ad Marnadaliæ contra Ribungos misit. Ubi in Vikiam intraverat, certior factus est, Ribungos a meridie Nesii in Skidis esse. Celebrabat ibi eo tempore nuptias suas vir aliquis nomine Grimus Svangius. Quod ubi Regi suboluit, consensu navi Ribungos agredi festinavit; illi vero hoc comperto, noctu ex urbe migrarunt. Rex cum sub diluculum eo veniret, iisque excideret, ex fretis enavigans in Vikiam iter flexit, atque meridiem versus ad fretum Grindholmense indeque Osloam tetendit. Vigilia missam crucis procedente ad promontorium Næs cum XVI navibus adpulit. Ibi classem suam divisit: VII naves Thrælbergum subire, duce Ivaro de Skedihof. Terra consensu nocte in Elvinaregg se disponebant. Mane sequente Rex urbem navigando subiit. Ribungi hic versantes, statim animadverso quod naves pontem peterent, excurrebant ex urbe ad loca superiora tententes. Ivarus iis supervenit. Ribungi mox ad urbem recurrebant. Tum Rex pontem superaverat, restaque ad urbem movebat. Ribungi nonnisi leviter resistebant; cadebant eorum XX, ceteri in templa fugere, ubi Rex incolunitatem iis concessit. Qua de re ita Sturlius:

Potens nebulonum debellator

Terrorum nebula validis (præcipuis) turbis

Rib-

2) Ognar skys í Oslo
Eitt kveld megin sveitom o).

Þegar vm kveldit fór Hacon Konungr or bænum
til Túnsbergs hit beinfsta.

CAP. CXXXI.

a) HER KEMR PETR ERKIBISKUP Í LAND.

Þá er Petr Erkebiskup kom í land, sendi hann
bref til Konungssins þau er Pávinn hafði ritad vid
hanom, at Konungr veri vin Erkebiskups, bad oc
Erkebiskup Konung vinátto í sinom brefom, het
honom í móti sinni vinátto oc trvleik. Í þenna
tíma komo til Konungs bref frá Skyla Jarli oc Kórs-
bræðrom or Nidarósi, oc segja þeir sva, at Petr svi-
karinn veri kominn í land oc hefði keypt Erki-
biskups nafn med fe hins heilaga Olafs Konungs, oc
bádo Konung taka hann sem annan svikara heilag-
rar kirkio. Þessi saumo bref sendi Konungr til Er-
kebiskups oc þar med sin bref, hann baud Erki-
biskupi fara til sin edr bída sin í Konungs gardi. baud
Konungr hálfan sik at fylgia hanom norðr til stadar.
Þá er Konungr kom norðr til Túnsbergs, komo til
hans stór skip þau er hann hafði afgangit, var þar
á Drottning oc Konungs modir b), biðz hann þá
sem skiotáz inn til Oslóar. Þá kom Prestfr einn
Danfr til Konungs frá Sigardi Ribbvingi med bref-
om, hann baud Konungi c) bardaga stefno vid van-
þat er d) Draufn heitir, enn mönnum þótti Kon-
ungur

Forsamlede Hovedstok
En Strids-Aften i Oslo.

Strax samme Aften drog Kong Hakon den nærmeste
Dei fra Byen til Tønsberg.

Kap. 131.

Erkebiskop Peter kom i Land.

Saa snart Erkebiskop Peter kom i Land, sendte
han Kongen de Breve Paven hadde givet ham med,
hvori han anbefalede Erkebiskopen til Kongen. Selsv
skrev han ogsaa til Kongen, udbad sig hans Venfæb
og tilfagde ham igien Hengivenhed og Trofæb.
Paa samme Tid fik Kongen Breve fra Skule Jarl
og Korsbrødrene i Nidaros, hvori de skrevde at Be-
drageren Peter, som havde tilkiøbt sig Erkebiske-
navn med Duf den helliges Venge, var nu kommen
i Land, og bade Kongen lade ham gribe som en an-
den den hellige Kirkes Bedrager. Disse Breve til-
ligemed sine egne, sendte Kongen Erkebiskopen og
indbød ham til, enten at komme til sig, eller at op-
pebie sig i Kongsgaarden; selv tilbød han sig, at
følge ham nord til Erkesædet. Da Kongen kom
nord til Tønsberg, mødte ham der nogle store Sti-
be, som i Forveien vare afsendte, med Dronningen
og Kongens Moder ombord; han skyndte sig derpaa
ind til Oslo. Der kom en dansk Præst til Kongen
med Breve fra Sigurd Ribbung, hvori denne ud-
fordrede Kongen til et Slag ved Drammens Fjord.
Men

m) yfs gardiz í Oslo
eitc slagmegin fœurum. Cod. Flat.

o) milldum kom haullda harda mildur kom heimskan hauldum
Hervigt 4 glæpfigu Hervigs 4 glæpfigu Cod. Flat.
kendu lángt í landi kendi léns í landi. 42.

lauf Vikingar rikis, add. 81.

a) add. 42.

b) þá komo ok til hans lendir menn ok slyflumenn ur Vikinni, add. 81. Cod. Flat.

c) hardstefnu. Cod. Flat.

d) Draumn. 47.

Ribbungis, vesperam pugna tristem Osloa praubit.

Eadem vespera Hacon via brevissima Tunsbergam profectus est.

CAP. CXXXI.

AD TERRAM ADPELLIT PETRUS ARCHIEPISCOPUS.

Archiepiscopus ubi terram adtigerat, literas papales Regi misit, quibus Pontifex eum Regis benevo-
lentia commendaverat. Missa quoque propria epistola Archiepiscopus Regis amicitiam sibi expetiit, suam
vicissim amicitiam et fidem ei promittens. Eodem tempore delata ad Regem sunt literæ Comitis Skulii et
Clericorum Nidrosiensium, ostendentes Petrum impostoræ ad terram adpulsisse, qui pecuniis Sancti Olai
nomen Archiepiscopi redemisset, rogantesque ut Rex eum ceu sanctæ ecclesiæ fraudatorem comprehendi
juberet. Has literas suis inclusas Rex Archiepiscopo transmisit, eumque rogavit, ut vel ad ipsum pro-
fiscisceretur, vel ipsum in aula Regia expectaret, offerebat simul se illi ad sedem suam profecturo comi-
tem. Rex cum Tunsbergam venerat, adpulere eo magna naves, quas præmiserat, Reginam matremque
Regiam vehentes; itaque citissime se accinxit, ut Osloam migraret. Tum Danicus aliquis sacerdos literas
a Sigurdo Ribbungo Regi tradidit, quibus proelii in freto Drammensi conditionem offerebat. Cum vero
plerique

nungr egi mega þángað fara með stórkjóm fyrir straumom. Þá sagði Prestfr, baud hann ydr oc þann kost, at þer skyllot fara inn til Oslóar, oc gánga norðr á Leiro oc myn hann þar koma at beriaz vid ydr, þá fara allir iamlangt til. Konungrinn iáradt þessu gladliga; þá dró Prestfr málit at Ribvngom þótt iafnt at Konungr ridi til Eidz vpp, oc berdz þar á Eidzvellu. Konungr svarar: lengra sækjom ver þá til Birkibeinar, er farit hofom ádr nordan oc Biorgvin á skipom enn rida síðan étra rastrir til motz vid þá, enn þeir ráða eigi lengra enn þriár vikor e) estir vötnom. Enn ef Sigordr vill þar finna os, þá far sem skiótaz Prestfr oc seg Ribvngom, at þeir skvilo síá mega merki Hákonar Konungs á Eidzvellu, þegar er Gud gefr tíma til. Eftir þetta foro Birkibeinar sem skyndiligaz inn til Osló.

CAP. CXXXII.

Skvlt Jarl gerdi sem þeir Konungr höfdo rætt með sér, at hann fór á land vpp oc vid hanom Gregorius Jonsfyn, Páll Vagaskálm, Nicholás sún hans, Petr í Gizka. Jarl hafdi mikit lid oc frítt, hann hafdi láit síá skipaflaum margan, oc var fluttur í klifom, hann hafdi oc marga smido vid sér, oc fór milt ákásliga oc kom í svannaverða Gvðbrandzala. Þá sendi hann fyrir sér hált annar hundrat manna, var fyrir þeim Kolbeinn Ketturygg oc Ivar Utvík; þeir komo til Hamars at midiom degi, var þar Sigordr Ribvngur í badi, oc komz naudugliga vndan á skip sit, þar fello nokkorir

e) Skammar eftir váttri. Cod. Elst.

plerique judicarent locum istum ob æstus vehementiam navibus bellicis parum idoneum esse, subjecit sacerdos: offert vobis quoque hanc conditionem, ut Osloam intretis, et inde ad Leiram boream versus dispositis vobis pugne copiam faciat; is enim locus ab utraque parte aquo spatio remotus est... Rege hanc conditionem lubentissime accipiente detrectans sacerdos monuit, malle Ribungos, ut Rex ad Eidam equitaret, et cum iis in Eidsvoldo decertaret. Respondit Rex: "multo operosius sane tum nobis Birkibeinis iter foret, si post longam a Bergis professionem nauticam, octo insuper stationes iis obviam equitaremus; cum contra illi non nisi tria breviora spatia per sinum emutienda habeant. At enimvero si Sigurdus ibi vires nobiscum experiri utique vult, citissime proficiscere sacerdos et Ribungis nuncia, fore ut, occasionem offerente Deo, Haconis Regis vexillum in Eidsvoldo post brevi sint visuri... Dein Birkibeini Osloam occysime intrarunt.

CAP. CXXXIII.

Skulius Comes ex pacto cum Rege inito in terra sursum profectus est, comitibus Gregorio Jonæ, Paulo Vagaskalm, et Nicolao ejus filio atque Petro de Ginska. Habebat Rex magnum et exquisitum agmen; conficiendos quoque curaverat multos clavos, quos totis fasciculis secum ferebat; et multos secum fabros ducentes, ad meridionales Gudbrandsdalie partes cito itinere proficisceratur. Tum sibi præmisit CL viros, quibus præerant Kolbeinus Ketturygg et Ivarus Utvik. Illi Hamarem medio die venerant. Sigurdus Ribbung tunc in lavaero erat, unde vix ac ne vix quidem in navem suam evasit; virorumque ejus nonnulli cæsi sunt.

Men da alle vare enige om at Kongen ikke kunde komme derhen med de store Skibe for Strommens Skyld, sagde Præsten: "i saa Fald foresaaer han "Eder at fare ind til Oslo, og derfra nord til Leira, "hvor han vil møde Eder til Kamp; derhen have "begge Parter lige langt.. Da Kongen med Glæde samtykkede heri, dreiede Præsten af, og sagde at Ribbungerne ansaae det for ligesaa beqvemt at Kongen reed op til Eid, og at de sloges der paa Eidsvold. Kongen svarede da: "meget længere Rei have da vi "Birkebeenerne, som ere dragne til Skibss norden fra "Bergen og nu skulde ride 8 Raster dem imøde, end "de som kun have 3 Mile ober Vandet. Men vil "Sigurd møde os der, da skynd Dig Præst! og sig "Ribbungerne at de skulde saae Kong Hakons Merke "at see paa Eidsvold, saasnaert Gud forunder Tid og "Leilighed dertil.. Derefter droge Birkebeenerne som hastlyst ind til Oslo.

Kap. 132.

Skule Jarl drog, efter Aftale med Kongen, op i Landet tilligemed Gregorius Jonsen, Poul Vagaskalm, dennes Son Niels og Peter i Giska; han havde en talrig og udfogt Hær. Jarlen havde ladet smedde mange Skibsnagler, som bleve førte i Pakker paa Heste; han forte ogsaa mange Tommerfolk med sig og skyndte sig af al Magt indtil han kom til Søndre-Gudbrandsdal. Der sendte han halsandret Hundrede Mand foran sig, under Anførsel af Kolbein Katterrygg og Ivar Utvik. Disse ankom ved Middagstide til Hammer. Sigurd Ribbung var da i Bad og reddede sig med Red og Reppe paa sit

korir af þeim. Hann reri þá vt á Vatnit oc kal-
lar á Birkibeina, oc spvrdi hvær fyrri lidi því redi
er nordan var komit. Ivar svaradi, Skvli Jarl er
fyrri lidi þl. Eftir þetta reri Sigordr til eyjarinnar,
þar sem menn hans voro fyrir oc sendi Erling Rúm-
staf á fvdn Jarls oc var hanom þar vel fagnar, oc
sidan fvdvz þeir Skvli Jarl oc Sigordr vid fá menn
oc tolvdvz vid vm hrd. Sidan tók Jarl skip bi-
skvps, oc aull aunnor þau er hann feck, þá let
hann oc a) rida fimn skip þau er sva stór voro at
eigi voro slík ger á Upplöndom, oc vrdo þau miðk
ger af hrapadi.

CAP. CXXXIII.

Þá er Skvli Jarl fór or Túnbergi, sendi hann grá
Múnk einn vid brefom til Hákonar Konungs oc fann
hann Konung á firdinom er hann fór inn til Oslóar,
oc sagdi at Jarl var farinn á land vpp, oc bad Kon-
ginn hvata til mótz vid hann, oc sagdi at Jarl
mundi ráð fyrir gera at þá skyldi eigi skip skorta a).
Nicholás biskvp var i Oslo oc gerdi ord á því at
hann mundi leita vm sattir med Ribbygngom oc
Birkibeinom; þá fvdvz oc þau bref er Konungi
þótti eigi allr trvnadr halldinn af biskvpi vid sik,
eftir því sem hanom þótti biskvp iád ser hafa, enn
biskvp bad Konung vægja ser of þessor mál. Sidan
fór Konungr á land vpp oc allir lendir menn med
hanom, oc allt hit lettaza fólk enn Hallvardr Bratti
gætti skipa eftir med nokrorar sveitir, oc logdo
skipvnom út í Elgiarnes b). Konungr var hino
fyrsto nótt at Gvnnars at Bergi, enn adra at Amun-
da

a) reifi 42. 47. 81. Cod. Flat.

a) bad þó Konginn hafa sum med sér ef til þyrfti at hafa taka. add. Cod. Flat.

b) þar voro 4 Drottning ok Konungs módir. add. 42. 81. Cod. Flat.

sit Skib; nogle af hans Fokk bleve slagne. Han
roede ud paa Bandet, raabte til Birkebeenerne og
spurgte, hoo der var Anfører for denne Hær norden
fra. Ivar svarede, at det var Skule Jarl. Der-
paa roede Sigurd til Den hvor hans Fokk vare, og
sendte Erling Rummstaf til Jarlen, som tog vel imod
ham. Derpaa kom Skule Jarl og Sigurd sammen
med nogle faae Fokk paa begge Sider, og havde en
lang Samtale. Jarlen tog siden Bisfoppens og
alle øvrige Skibe, som han kunde faae; ogsaa lod
han bygge fem Skibe, større end de nogeninde før
vare bygte i Uplandene, men som man dog skynde
sig alt for meget med.

Kap. 133.

Da Skule Jarl forlod Tensberg, sendte han en
Graabroder med Breve til Kong Hakon. Denne
traf Kongen paa Fiorden i det han drog ind til
Oslo, sagde ham, at Jarlen befandt sig i Upland-
ne og bad ham skynde sig til ham, da Jarlen nok
vilde sørge for at de ei skulde mangle Skibe. Bi-
schof Niels var i Oslo og lod sig forlyde med, at han
vilde søge at deagle Forlig mellem Ribbyngerne og
Birkebeenerne. Der bleve ogsaa opfangede nogle
Breve, hvoraf Kongen troede at mærke, at Bischo-
pen ikke i alle Maader var ham saa troe, som han
hadde lovet; men Bischoppen bad ham om Tilgivelse
denne Gang. Derpaa gik Kongen med alle Lehn-
mændene og det fersvæbenede Mandfak i Land;
men Hallvard Bratte med endel Mandfak bevogte-
de Skibene, som bleve lagte ud ved Elgiarnes.
Den første Nat tilbragte Kongen hos Gunnar paa
Berg,

sunt. Ille in aquas enatans Birkibeinos inclamat, quæritque, quis agminis a borea venientis dux esset.
Fovar respondente, hunc Skulium esse, Sigurdus ad insulam, ubi viri sui erant, enatans, Erlingum
Rumstaf ad Comitem misit, a quo hic bene exceptus est. Dein Skulius Comes et Sigurdus cum paucis aliis
convenerunt, longumque habuere colloquium. Postea Comes Episcopi aliasque, quas nancisci poterat, na-
ves occupavit; apparandas quoque curavit quinque naves majores, quam quas Uplandia huc usque vidisset,
easdem tamen nimis festinanter exstructas.

CAP. CXXXIII.

Comes Skulius Tunsberga migrans aliquem ex Griseis fratribus cum literis misit ad Haco-
nem Regem, qui in sinu Regem Osloan intrantem nactus est. Nuntiabat ille, Comitem ad terræ superiora
profectum cupere, ut Rex ei obviam properaret; Comitem quidem prospexisse, ne naves deessent. Osloæ
erat Episcopus Nicolaus, qui præ se ferebat, se Ribbugos cum Birkibeinis conciliaturos. Detesta quoque
tum evant literæ, ex quibus Rex suspicionem concipiebat, Episcopum fidei, jurando ipsi promissa, haud
tenacem esse, verum Episcopos commissi tum quidem veniam petebat. Deinde Rex cum omnibus præfectis
omnibusque copiis leviter armatis ad superiora terræ profectus est; verum Hallvardus Bratte cum nonnullis
viris naves servavit, easque ad Elgiarnas disposuit. Primam noctem Rex apud Gunnarem Bergis, secur-
dam

da Lügman's í godom fagnadi. Vm morgininn foro Birkibeinar vpp til Eidz, komo þá niósnar menn á móti þeim, oc sögdo at Ribbungar mundo vera fyrri þeim á Eidzvellu.

CAP. CXXXIV.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK SIGORDI RIBBUNG.

Hákon Konungr átti tal við sína menn hiá brú cinni, oc sagdi at Ribbungar ætla at hallda við hann orosto vm daginn; því fognvdo allir Birkibeinar at fá fvnðr þeirra yrdi sem fyrst. Var þá farit sem ákafligaz. Ok er þeir komo vpp at kirkio, hleypti allr herinn ofan eftir breckvnni til árrinnar, því at þeir hugdo at þar mundi her Ribbunga fyrri vera eftir því sem þeir höfdo bodit Hákonu Konungi. Enn Ribbungar helldo þenna stefno stad sem þeir höfdo adra adr hallit, sva at engi þeirra var þar kominn móti Birkibeinomu, þá sneri Konungrinn upp til bæjarins, oc skipti þá herinomu vppi b) garda, enn hann siálfv var í Prestz húsfom. Hann fendi þá niósnar menn med bondom vpp vm vatnit at segia Jarli at Konungr var kominn, og bad hann senda skip moti fer sem skiótligaz. Litlo sidarr komo sendimenn frá Jarli c), oc sögdo Konungi at þar voro med þeim hirdmenn Sigordar Ribbvngs Erlngar Rumnstaf oc Alfz Styrz sún oc villdo hafa grif ad Birkibeinomu til vidtrals. Konungr letz ekki eiga vantalat við Ribbúnga, enn sendimenn segia þetta vera ráð Jarls, at dvelia sva stundina fyrir Ribbungom til ráðagerdar, þvíat skipin voro eigi fyrri buin, enn eftir síora daga lidna, þá mundi öll á floti

Berg, den anden hos Amund Lavmand, hvor han blev vel bevaret. Om Morgenen drog Birkibeenerne op til Eid, hvor Speiderne mødte dem og berettede, at Ribbungerne ventede dem paa Eidsvold.

Kap. 134.

Om Kong Hakon og Sigurd Ribbung.

Kong Hakon holdte en Tale til sine Folk ved en Broe, og sagde: at Ribbungerne agtede den Dag at levere dem et Slag. Birkibeenerne bleve glade at de nu snart vilde komme til at maale sig med hinanden. De skyndte sig derfor af al Magt, og da de kom op til Kirken, løb heele Hæren ned af Bakken til Aaen, hvor de ventede at foresinde Ribbungernes Hær, efter deres Udfordring til Kong Hakon. Men Ribbungerne holdt denne Afstale, som de havde holdt de forrige; ingen af dem vare mødte paa Stedet. Kongen sendte da om igien til Byen, forbedste Mandskabet omkring i Gaardene og blev selv i Præstegaarden. Han sendte Speidere med nogle Bønder op forbi Vandet, for at lade Jarlen vide sin Ankomst og bede ham sende sig Skibene imøde, saa snart mueligt. Kort efter kom der Bud fra Jarlen, som berettede Kongen, at Sigurd Ribbungs Hoffinder Erling Rumnstaf og Alf Styrsson vare komne med dem og begierede Leide af Birkibeenerne til en Underhandling. Kongen svarede at han intet havde at tale med Ribbungerne om, men Sendebudene sagde, at det var Jarlens Forsæt paa den Maade at forhale Ribbungernes Anslag, thi Skibene kunde ikke blive færdige før efter fire

a) afd. 42. Stefnuvof Ribbúnga. Cod. Flat.

b) garde. 81.

c) Sigordr Kartr. add. 81. Sigordr Tarrt. Cod. Flat.

dam apud Amundum nomophylacem inter omnia hospitalitatis gaudia exegit. Mane sequente Birkibeini ad Eidas properarunt; ibi speculatores eis oblati nuntiarunt, Ribbungos eos in Eidsvoldo expectare.

CAP. CXXXIV.

DE REGE HACONE ET SIGURDO RIBBUNG.

Rex Haco apud pontem aliquem concilium cum suis viris habuit, iisque ostendit, velle Ribbungos isto die cum ipso configere. Lat abundi omnes Birkibeini optabant, ut illud praelium, quam primum fieri posset, haberetur, ideoque maxime impigre res suas preparabant. Cum ad ædem sacram venerant, omne agmen secundum civium ad amnem decurrunt; credebant enim juxta conditionem Regi Haco propositam, se Ribbungorum alium ibi reperturos. Verum Ribbungi istius pacti non magis quam ante aliorum tenaces se præbebant. Nemo eorum Birkibeinis obvium se tulerat. Rex ergo ad oppidum reversus per pradia suum agmen distribuit, ipse in aulam sacerdotis divertens. Misit ergo speculatores cum nonnullis rusticis secundum aquas, Comiti indicaturos, Regem venisse, eumque rogaturos, ut naves sibi citissime mitteret. Paulo post venerunt a Comite legati Regemque monuerunt, habere ipsos secum satellites Sigurdi Ribbungi Erlingum Rumnstaf atque Alfum Styrson, qui saluum conductum a Birkibeinis sibi expeterent regem adituri. Regessit Rex nil se habere quod cum Ribbungis ageret. Verum subiciebant legati, propositum esse Comitis Ribbungorum consilia paciscendo morari; quippe naves post quadriduum denique paratas esse posse idoneas.

floti oc búin at Öllu. Konungr íatadi þá at sendimenn Ribbunga skyldo koma í friði til tals við hann. Þeir báro vpp eyrendi sín oc saugdo at Sigodr Ribbungr bydi fættir, oc beiddi skiptiz á landino. Konungr svarar fva: Meira kofnadi Sverri Konung faudor fandor minn, oc fleiri vasbúd hafdi hann enn ver hofom enn, ádr hann fengi vnnit d) Noreg vndir sik af sinom óvinom, oc leitodo þó margir á hann sídan er hann feek einvalldit, oc let hann þo ecki skipti á gánga annat enn hann bad gud skipta efter því sem hans var miskvnn til. Nú megrt þer oc fva segia Sigodr í hofpingia ydrom, at ekki landa skipti mun á gánga med ofs annat enn gud skipti, vitom ver oc eigi hvart Sigodr er fvr Erlings Steinveggs. Enn þat vitom ver til vís, at hann er eigi fvr Magnus Konungs oc þat er fás eitt er hann fór med e). Þá bádo Ribbungar at fridr skyldi standa vm vetrinn oc hefdo Ribbungar Upplönd til varnar. Konungr neitapi því, þá beiddvz þeir at hafa Heidmaurk oc Raumariki til vars. Konungr svarar: ef þer sitit þar í friði, þá dragit þer at ydr margann pióf, oc f) vandan dreng sem þer ervt vanir, mun þá þyngra at hrinda ydr á braut enn nú. Foro sendimenn þá til skips, enn Konungr let segia Jarli vidral þeira, oc sagdi at hann mátti med öngo mótt lengr dveliaz á Eidzvellu enn átta nator, enn á níónða degi varþ hann á brott a fara; var fá hinn næsti eftir allra heilagra mello.

fíre Dage; da vilde de alle ligge fuldfærdige paa Bandet. Kongen tilfod da at Ribbungernes Afsendinge maatte efter Leide stades for ham. De frembragde deres Bøende, som bestod í at Sigurd Ribbung tilfod Forsig og begierede Landbeefling. Kongen svarede: "Meer Umage kostede det mit "Farsader Sverre og meer Ondt, end vi hidtil, "maatte han doe inden han fik vundet Norge fra "sine Fiender. Siden, da han var bleven Eder "voldsfonge, blev han hiemsogt af mange, men dog "vilde han ikke beqvemme sig til noget andet Skifte "og Deefling, end den Gud efter sin Misfandhed vilde "giore imellem dem. Siger derfor til Eders Hov "ding Sigurd, at intet andet Landskifte meer mellem "Os end det som Gud vil. Heller ikke vide vi om "Sigurd virkelig er Erling Steenvøgs Søn, men "det vide vi med Visshed, at denne ikke var Kong "Magnus's Søn og at han foer med Svig., Rib "bungerne begierede da Stilsand Vinteren ober, og Oplandene til Sifferhed, hviffet Kongen afflog. Derpaa forlangte de Hedemarken og Rommerige til Høraaret. Kongen svarede: "Gaar I Lob at sid "de der i Høe, trække I saa mange Tyve og andet "Hlet Paa til Eder, at det vil blive vanffeligere at "jage Eder bort end nu., Med denne Besked drog de Sendebudene til deres Skibe. Kongen lod Jarlen vide deres Samtale, og tillige, at han paa ingen Maade vilde tøbe længer paa Eðsvold end 8 Dage, men agtede sig derfra den niende; det var næste Dag efter Allhelgens Fests.

CAP.

Kap.

d) einvalld yfir Noregi. 49.

e) sem þeim er kunnigt sem nú sitia her hið, þer Arnbiörn Jónsfn, ok þer Gunnbiörn ok þer Simon Kyr. Arnbiörn hafdi þar fitt vñ, enn Simun Kyr sagdi fva: Þat er engum manni iannkunnigt sem mer, at eigi þionudum ver þeim Erlingi sem ek fá á Steinveggium í Visfingey, enn þó þotti mér þessi gódr meðan ek var med honom. Efter þetta skutuz þeir á nokrorum orðum Simon Kyr ok Ribbungar, add. 81. Cod. Flat.

f) vndis mann. 47.

idoneasque, quæ aquis committerentur. Rex igitur permisit, ut legati Ribbunorum ad colloquium cum ipso salvi admitterentur. Hi in mandatis se habere profitebantur, quod Sigurdus Ribbung pacem ea conditione offerret, ut dimidiam ditionis partem sortiretur. Respondit Rex: "Longe vero pluribus periculis, gravioribusque, quam quas nos sustinimus, ærumnis Suerrero avo nostro constitit Norvegiam suis hostibus extorquere, et multis, ex quo potitus imperio fuerat, aggressionibus idem fuit infestatus. Nec tamen ullam nisi quam Deus pro sua benignitate attribueret, partitionem admisit. Duci Vestro Sigurdo dicite, nec ullam nos terræ sortitionem accepturos, nisi quam Deus forte adulerit. Nam Sigurdus Erlingi Steinveggii filius sit, incertum est; id vero certum, hunc Magni, quem se mentiebatur, Regis filium non esse.. Rogabant ergo Ribbungi, ut hieme pax haberetur, Ribbungis Uplandiam pignoris loco retinentibus. Rege id abnuente postularunt, ut Hedemarkia illis usque ad veris adventum cederetur. Ad hæc Rex: "si ista possessio vobis non turbata relinquatur, furum et nebulonum cohortem, ut soletis, ad vos allicitis, tumque difficilium, quam nunc, erit, vos inde expellere.. Sic legati naves conscenderunt. Rex Comiti colloquii exitum indicavit, monens simul, se nulla ratione longiorem ostiduo moram in Eðsvoldo facturum, nono vero die inde movere constituisse. Erat ille dies primus a festo omnium Sanctorum.

CAP. CXXXV.

a) FRÁ SKÚLA JARLI OK RIBBUNGUM.

Pá fendi Jarl Nicholás Paulson til Konungs, oc sagdi at skipin voro búin, enn ekki sagdi hann monnom synaz b) þetlig c). Enn Konungr bad Jarl fenda fer skip nockor, þau sem far veri. Ok er Nicholas kom til Jarls, hafdi hann flota skipom oc voro þau sva lek, at varla feck auft oc med ongo móti herfar. Pá höfdo Ribbungar farit oc eyionni med skipom snom hingat oc pingat í armynni edr sírdo, oc er Jarl spvrdi þat, for hann norðr a d) Ringsakr á skipom snom oc voro þar svm vpphavggin, enn Jarl sneri norðr til Þrandheims vid allan herinn, oc komo engar ordfendingar til Konungs af hans hendi at því sinni.

CAP. CXXXVI.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK RIBBUNGUM.

Hákon Konungr beid á Eidzvell sem þeir Jarl höfdo vid mæltz. Sidan fór hann brott med ollom her snom, oc ætladi vt til skipa sinna. Ok er hann kom á Raumaríki var hanom sagt at Ribbungar höfdo farit út vm þotn med skipom snom, oc sva vt á Hadaland, oc ætlat at draga skip sín i b) vatn á Hringaríki. Nú sneri Konungr vt vm Hakadal, oc sva á Hadaland, enn mestr luti lids sneri vt til skipa, voro þeir svinir er eigi vissu at Konungr hefði

a) add. 47.

b) þecklig. 42. 81.

c) Jarl bad Konungr fenda fer lid nokkut. Konungr fendi honom stta sveitir, ok þessa formenn, Ivar af Skediuhöf ok Saxa Bladspjóð, add. 47. 91. Cod. Flar.

d) Ringskr. skr. 42. Hringis skr. 47.

a) add. 42.

b) Tyri, Cod. Flar. Thyri 42.

Kap. 135.

Om Skule Jarl og Ribbungerne.

Jarlen sendte nu Niels Paulsen til Kongen med det Budskab at Skibene vare ferdige, men syntes dog ikke tætte nok. Kongen bad Jarlen sende sig nogle Skibe som vare i brugbar Stand. Da Niels kom til Jarlen havde han laet Skibene gaae i Soen, men de vare saa lække at man knap kunde holde dem oppe ved Øsning og til Slag vare de aldeles ubrugelige. Ribbungerne havde nu forladt Øen med deres Skibe og søgte hift og her ind i Aaemunding og Fiorde. Da Jarlen horte dette, seilede han nord til Ringsager, hvor nogle af Skibene blebe ophugne, men han selv med hele sin Hær begav sig til Thronðhem, og sendte Kongen intet videre Budskab for den Gang.

Kap. 136.

Om Kong Hakon og Ribbungerne.

Kong Hakon tovede paa Edsvoold efter Aftale med Jarlen. Siden drog han bort med hele Hæren og agtede sig ud til sine Skibe. Da han kom paa Rommerige, fik han at vide at Ribbungerne havde bragt deres Skibe over Thoten og Hadaland og agtede at bringe dem ud i Soen paa Hingerige. Kongen vendte derpaa om giennem Hakadal ind paa Hadaland, men den største Deel af Folket søgte til Skibene; nogle af dem vidste ikke at Kongen var vendt

CAP. CXXXV.

DE SKULIO COMITE ET RIBBUNGIS.

Misit Comes Skulius ad Regem Nicolaum Pauli f., nunciaturum, naves instructas quidem esse, sed non satis bene compactas videri. Rogavit Rex Comitem, ut aliquas utique expeditioni idoneas mitteret. Nicolaus ubi ad Comitem rediit, hic naves aquæ commiserat, sed eas rimas ita ducere comperit, ut vix sentina aqua exhauriri posset, verum tutum non esset eas ad expeditionem bellicam adhibere. Ribbungi tunc cum suis phaelis fluminum ostia et sinus infestabant. Hoc comperto Comes ad Ringsakr navigavit naviumque aliquas istu dissecuit. Comes vero cum omni agmine Nidarosiam movit, atque ista quidem vice nullor ea de re nuncios ad Regem misit.

CAP. CXXXVI.

REX HACON ET RIBBUNGI.

Rex Hacon, ubi cum Comite ei convenerat, in Edsvoldo aliquantisper moratus est. Dein cum omni suo agmine discessit, atque ad suas naves contendit. Ubi ad Raumarikiam pervenit, indicatum ipsi est, Ribbungos Thotiam et Hadalandiam suis navibus circumnisse, navesque suas ad Hringarikiam deducere conari, jam Rex per Hakadaliæ iter flexit, maximaque agminis pars naves petiit. Erant, qui Regem revertisse nesci-

hefði aftr snúit, enn svmir hófdo eigi e) dreng 1 serk at fylgia hanom d). Konungr var hina fyrsto nótt í Hakadal. Þá var Konungi sagt at nockorar sveitir af Ribbvngom e) drógo þar skip sin of bygd. Sendi hann þá Ivar Nef fyrir ok lid med hanom, en Konungr fór seinna, ok kom i bygd þá er f) Branddaby heitir, komo þa menn á móti hanom ok segia at Ivar var eltri á skóginom Kjölvæg ok margir menn dreprir af hanom. Litlo sidarr kom Ivar ok sagdiz ridit hafa austr á skógin vrn hrd g), enn þá komo margir menn af Ribbungom ok bar þá sva skióte at ofs, at ver fengom varla vapnom fyrir ofs komit, þvíat skógrinn er þykk, ok því næst hljópo varir menn á skógin ok hlvpó ser med því, enn ek feck snúit minom hefti ok nockorir menn med mer ok rido ver aftr efter þat.

CAP. CXXXVII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

Hákon Konungr helt lidino á haugi einom vrn daginn, ok b) var þá eigi meirr eftir lid hans af simtan hyndrdom enn þriú hundrut. Ok sva sem á leid daginn, komo þeir af skóginom er elltir voro, ok því beid Konungr þar vrn daginn. Þá var hanom sagt at Sigordr Ribbvngv mrvdi þar koma med her sinn, ok þá hellt Konungr þar saman lidino vrn nóttina. Þorbiörn c) Grómr hirdmadr Konungs kom vrn dagslets skeid ok nockorir menn med hanom ok voro d) allir flettir enn svmir særdir

c) drengskap at fylgia Konungi. 48.

d) Konungr mardiz vrn daginn á Gistum (Gyllin. Cod. Flat. Guttyrn. 81.) þat er á Hekadalia odd. 41. 81. Cod. Flat.

e) furo þar vid skipum. 42.

f) Branddabygd. 42. Branddabú. Cod. Flat.

g) ok þá mættu Ribbvngar hanom, ok vifsa ek eigi hve margir voro sigdi hann, ok fero þeir sambeit enn ver fundr sita, þvíat ofs vardi eigi at sva skióte mundi at bora med ofs.

a) odd. 42.

b) let þa skora lidit ok odd. 81, Cod. Flat.

c) Gormr. 42.

d) sumir. 81.

nesciverunt, aliis deerat animus ad eum sequendum. Primam noctem Rex in Hakadalia egit. Tum Regi indicatum est, Ribbungorum aliquos per districtus habitatos naves suas transportare. Premisit Ivarum Nef cum nonnullis copiis. Rex vero tardius procedens ad tractum, Brandaby distum, pervenit. Ibi viri illis obvii venerunt, indicantes, Ivarum ad sylvam Kjölvæg pulsum, multosque ex ejus viris trucidatos esse. Paulo post venit Ivarus, nuntiavitque, se per aliquod tempus in meridionali sylvæ parte equitasse. "Tum, inquit, Ribbungorum multi vos tam subito invaserunt, ut in sylva adeo densa vix armis uti possimus; nostri ad sylvæ interiora currentes salutem sibi quaesiverunt. Ego vero cum sociorum nonnullis equis conversis huc evasi."

CAP. CXXXVII.

DE REGE HACONE.

Rex Hæcon interdiu viros suos in colle aliquo collegerat, quorum numerus adeo decreverat, ut ex MD nonnisi CCC superessent. Procedente die a silva, qui pulsati erant, redierunt; ideoque Rex eo die ibi morabatur, eos expectaturus. Ibi eis indicatum est, Sigurdum Ribbung cum suis eo venturum; qua de causa Rex noctu suos continebat. Ad solis occasum Regi juncti sunt Thorbiörnus Grom satelles cum quibusdam aliis,

a Rib-

vendt tilbage, og nogle manglede Mød og Trofskab til at følge ham. Kongen tilbragte den første Nat paa Hakadal; der blev ham sagt at nogle Flokke af Ribbungerne drog deres Fartøier giennem Voigden. Han sendte derpaa Ivar Nef med endel Folk foran, sels fulgte han langsomt bag efter, og da han kom i Voigden Branddaby, kom nogle ham imøde, som berettede at Ivar var jaget paa Flugt i Skoven Kjölvæg og mange af hans Folk vare dræbte. Kort efter kom Ivar og fortalte at han havde redet et Stykke øster ind i Skoven, "der kom en stor Mængde Ribbunger saa hastig over os," sagde han, "at vi knap kunde bruge vore Baaber, da Skoven er tyk; vort Mandskab reddede sig ind i Skoven," saa godt de kunde, og jeg med nogle Mand vendte Hestene om og reede tilbage..

Kap. 137.

Om Kong Hæcon.

Kong Hæcon blev den Dag med sine Folk paa en Hoi, og af femten hundrede Mand havde han kun tre hundrede tilbage. Op ad Dagen kom de flygtede tilbage fra Skoven, derfor tovede Kongen der den Dag. Han fik nu at vide at Sigurd Ribbung var paa Veien med sin Hær; desaarfag holdt han sine Folk samlede om Natten. Thorbiörn Grom, Kongens Hoffinde, ankom med nogle Folk ved Solens Nedgang; de vare alle plyndrede og nogle saarede

dir af Ribbvngom. Um morgininn e) sendi Konungr at leita Ribbunga, enn Sigodr hafdi þá snvit á Hadaland með ollo lidi síno, þotti Konungi þá ekki gera átt rekaz efter þeim til vazins vpp, þar sem hann hafdi engan skipakost f) ok sneri afr til Oslóar með lid sír.

saarede af Ribbungerne. Om Morgenen sendte Kongen nogle ud, for at indhente Kundskab om Ribbungerne. Sigurd havde da med hele Hæren trukket sig ind i Hadaland og Kongen ansaae det for unyttigt at forfølge dem op imod Vandet, da han ingen Skibe havde; han vendte derfor med sine Folk tilbage til Oslo.

CAP. CXXXVIII.

ANGLAT NICHOLÁS BISKVPS.

Nicholás Biskvp var þá miök síúkr, hann gerdi ord Konungi ok bad hann koma til sín. Konungr hafdi þá a) fvnðit bref nockor í þesi ferd, þau er honom þotti eigi trvnadr hallðinn við lík af biskvpf, ok bar þat á hann, enn biskvp geck við, ok bad Konung fyrirliáta sér. Hann qvaz þat giarna villia gera fyrir gudz fakir, þottiz Konungr þá skilia hvar komit var mætti Biskvps, ok því dvaldiz Konungr þar til þefs gud kalladi hann af heiminom. Hákon Konungr fylgdi líki hans til graftar ok gerdi vel ok samiliga hans útferd sem vera átti, þvíat Nicholás Biskvp var hinn mesti ágætismadr ok stórræða vrn fram b) flesta allá i Noregi, hann var ok kominn af hinom beztom ættom i Sviavelldi ok Danmörk, enn þó vel ættadr innan landz, enn þó hann veri eigi vrn Birkibeina, þa sagdi þó Hákon Konungr svo, at varla hafdi slíkr madr sem Nicholás Biskvp verit til c).

CAP.

e) í lyng gerdi Konungr frá sér hálf annat hundrat manna með heftum ok niósn til Ribbunge ok komu þeir aprt at midium degi, ok segdu at Sigodr hafdi snúit etc. Cod. Flat.

f) sneri hann þá aprt á Hadaland ok var með Bards Þröfasti ok Grón í godri veizlu, 42. 81. Cod. Flat.

a) enn add. 42. b) lærða menn í Noregi 42.

c) veraldar vitiz ok fændar, add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

a Ribbungis vel spoliati vel vulnerati. Mane miserat Rex, qui Ribbungos quaerent; verum Sigurdus cum suo agmine ad Hadalandiam moverat; nec conducibile Hacon censuit eos persequi supra aquas, cum nullam navium copiam haberet; Osloam itaque ille et sui redierunt.

CAP. CXXXVIII.

MORS EPISCOPI NICOLAI.

Episcopus Nicolaus tum vehementer agrotabat. Ille misso ad Regem nuncio eum ad se venire rogat. Rex in ultima expeditione aliquas literas detexerat, ex quibus ejus insidiam comperire sibi visus erat; id ei aperuit, nec distinebatur Episcopus, sed Regem, ut sibi ignosceret, rogabat, id quod ille Dei gratia non invitum se facturum ostendit. Animadvertibat Rex, Episcopi obitum non longe abfore; ideo ibi moratus est, donec Deus eum ad meliorem patriam vocaret. Rex ipse ejus exsequiis interfuit, easque splendidissime, ut fas erat, celebravit. Erat quippe Episcopus Nicolaus omnium in Norvegia celeberrimus et auctoritate pollutissimus, atque nobilissimis in Suecia et Dania gentibus oriundus, sed idem simul optimo domi genere. Is quamvis Birkibeinorum inimicus erat, fassus tamen ipse Hacon est vix virum Episcopo Nicolao parem Norvegiam tulisse.

CAP.

Kap. 138.

Biskop Nielses Død.

Biskop Niels var dengang meget syg. Han sendte Bud til Kongen og bad ham komme til sig. Kongen havde paa det sidste Tog opfanget nogle Breve, som syntes at vise, at Biskoppen ikke var ham troe. Han bebreidede ham dette, Biskoppen tilstod det og bad Kongen om Tilgivelse. Han tilgav ham af Hjertet for Guds Skyld, og da han mærkede at det var paa det sidste med Biskoppen, tovede han der, indtil Gud kaldte ham fra denne Verden. Kong Hakon fulgte hans Lig til Jorden og gav ham en hæderlig Begravelse som han fortienste, thi Biskop Niels overgik de fleste andre i Norge i Anseelse og store Foretagender; han var af ypperlig Herkomst i Sverrig og Danmark og af god Æt hjemme. Skient han ikke var nogen Ven af Birkebeerne, tilfød dog Kong Hakon at han fast ikke havde sin Lige.

Kap.

CAP. CXXXIX.

Kap. 139.

HÁKON KONUNGR I KONUNGAHELLO a).

Hákon Konungr fór or Tunsbergi oc gaf þá heimleifi Dagfinni bónda oc Gauti á Meli oc ödrom monnom nordan or landi, enn hann bióz nordan oc austr til Elfar. Drottning oc Konungsmodir foro vppá bergit, oc hafdi Gvnnbiörn forlíá fyri medan Konungr var austr. Ok er Konungr var í Konungahello, komo til hans Alkell lögmadr oc Frv Kristin. Lögmadr sagdi sva, at Elfrkr Konungr oc allir Svjar höfdo stórar átölur vm ferd þá er Konungr fór í Vermaland. Konungr sagdi at þat var lögmanni kvinnigt, hversu opt hann hafdi bedit Svía Konung, at hann skyldi brot reka þá piófa or sino ríki er hversdagliga ránto i ríki Noregs Konungs. Lögmadr qvaz þat gerla vita, enn sagdi at Svía Konungr var miök bernskr enn hafdi rádgíafa eigi tryggja b). Lögmadr var í bodi Konungs oc foro allir lútr med þeim sémviliga. Þá voro margir Baglar med Konungi, Lodinn Gvnnarsfvn, Symon Kyr, Hallvarðr Bratti. Konungr hafdi þat til skemtunar at hann gabbadi þa vm þat at þeir hefði eigi piónat rettom Konungs syni, þá er þeir voro med Erlingi Steinvegg. Margir menn átto lut í þessu gabbí, enn lögmadr lyddi til oc mælti til Konungs: Vilir þer Herra losa os Gautom at eiga lut í gabbí yðru Nordmanna c). Konungr iátradi þvf. Þá mælti lögmadr d): Eigi villða ek vslat segia, þat er ek vissla, enn þat er mer d) eigi e) kunnigt, hvart Erlingr þessi var svn Magnúfar Konungs

Kong Hakon i Kongshell.

Kong Hakon forlod Tonsberg og gav Dagfinn Bonde, Gautur paa Mel og Andre fra det Thronshiemste Hiemlov; selv drog han ofter til Gotthalden. Dronningen og Kongens Moder begaae sig op paa Bierget, hvor Gunnbiörn havde Befaling, mens Kongen var ofter paa. I Kongshell kom Alkell Lavmand og Frue Kirfine til Kongen. Lavmanden berettede, at Kong Erik og alle de Svenske vare meget opbragte over Kongens Tog til Værmeland. Kongen sagde, at det var Lavmanden bitterligt, hvor ofte han havde anmodet den svenske Konge om at jage de Lyde ud af sit Rige, som dagligen randede paa Norge. Lavmanden tilfod at han vidste det, men sagde tillige at den svenske Konge var meget barnagtig og havde flette Raadgivere. Lavmanden var til Giesfeud hos Kongen og alt gif meget godt imellem dem. Der vare mange Bagler hos Kongen, blandt andre Lodinn Gunnarsfvn, Simon Koe og Hallvard Bratte. Disse pleiede Kongen undertiden for Leiers Skyld at lade hore, at de ikke havde tiemt nogen ret Kongesøn da de fulgte Erling Steenvæg; og mange andre drillede dem med det samme. Lavmanden horte engang derpaa og sagde til Kongen: "Tillader I Herre! os" "Gother, at deestage i Nordmændenes Spog." Kongen tillod det. Lavmanden sagde derpaa: "Jkke vil jeg sige Usandhed med frie Forsæt. Jeg" "veed ei om den Erling, som Baglerne tiemte, var" "Kong

a) Simon Kyr bar vitni vm Erling Steinvegg. 47.

b) hefðu þeir honum verit heiltsðir, þá munda þeir hreinfat hafa sitt land af þessu illþyft fólki, ádd. 21. Cod. Flar.

c) því iátrudu allir. 21. Cod. Flar.

d) eigi skiptir mik miela um gabb ydret, eða hvat i Noregi fer fram enn eigi villði ek úsátt segia, 21. Cod. Flar.

e) ókunnigt. 42.

CAP. CXXXIX.

REGIS HACONIS COMMORATIO KONGAHELLÆ.

Reliquit Rex Nidrosiam, atque Dagfinno colono, Gautio de Melis et aliis e regionibus septentrionalibus viris commeatum impertit, ipse vero ad orientalia versus Gothahlin tendit. Regina materque Regia ad arcem se receperunt, cui absente Rege tuenda Gunnbiörnus præpositus est. Dum Rex Kongahellæ erant, Askellus nomophylax Dominaque Christina ad eum venerunt. Referebat nomophylax, Regem Ericum omnesque Suecos expeditionem in Vermiam susceptam agerrime tulisse. Subjecit Rex, satis notum esse, quam sæpe a Rege Sueciæ petiisset, ut fures ex regione sua expelleret, qui regnum Norvegiæ rapinis indies infestarent. Dixit nomophylax, se id perbene scire, verum Regem Sueciæ valde puerili esse ingenio, malisque uti consiliariis. Erat nomophylax Regis conviva, et utrique cum altero optime conveniebat; erant quoque plures Bagli apud Regem, Lodinus Gunnari, Simon Kyr, et Hallvardus Bratte. Hos joci causa Rex sæpe illusit, crimini illis dando, quod non vero filio Regio operam suam addixissent, dum Erlingo Steenvæg serviissent. Hæc ludibria cum multi alii participarent, nomophylax hæc auscultans Regem sic assatur: "Paterisne Domine, ut nos Gothi Norvegorum ludibriis nos immisceamus?." Annuit Rex. Tum nomophylax: "non is, inquit, ego sum qui sciens mentiri velim. Nescio equidem, num Erlingus, cui serviabant Bagli, fuerit

Konungs er Baglar piónodo, enn þat víssa ek fannliga fyrir Gudi, at eigi var hann sá Erlingr er sat í steinveggjum med ofs í Vífinsey. Enn sva segjom ver at sá var sva Magnus Konungs, oc hygg ek af því at þer hafit rángt piónat þeim oc þessi hafi gefit ser nafn hans, enn þv munt þetta vita Symon Kyr f). Symon svarar: þat veit ek fyrri Gudi at mér er þetta kvnngit, þvlat ek sat í steinveggjum vid Erlingi, ok var ekki þessi Erlingr sá. Enn því piónodo ver þeim, at ver villdinn fá einn hvern þann er í móti stædi Birkebeinum. Konungr lét skotadi þá fyrri þeim er hiá voro, at Symon gekk vid med hverio salfi þeir höfdo farit oc þeir allir sem síðan piónodo afkvæmi þessa Erlings.

CAP. CXL.

HÁKON FOR TIL BIÖRGYNIAR.

Hakón Konungr oc lögmadr skilpoz med miklom kærlikom, oc a) gaf hvar odrom samligar gjafir. Þá baud Konungr Knúti frænda sínom at fara vid ser i Noreg, oc het hanom miklom sændom fyrir sakir faudor hans oc frændsemi þeirra. Enn módir hans red er hann fór eigi. Eftir þat fór Konungr norðr til Túnsbergs oc kom þar Jóla aftan, oc sat vm Jólin á bergino, þessi var hinn nióndi vetr Konungsdoms hans. Eftir Jólin fór Konungr norðr til Biörgyniar, at afa ser lidz, þvíat Ribbvngar styrkevz þá miök í Vikinni oc á Vpplöndom. Hann fetti eftir á bergino Gvnnbiörn med hvndrat manna. Konungr helt vt hit b) ytra,

f) þvlat þú vart innibýrgdr. add. 42. Cod. Flar.

a) hiptuz gjofum vid. 42.

b) cystra 42. 81. Cod. Flar.

fuerit Regis Magni filius; verum id certo novi, Deo conscio, eum non fuisse illum Erlingum, qui intra turrim (parietem saxeam) nobiscum in Visingsæya detinebatur. Jam dicitur prior filius Regis Magni fuisse, ideoque credo vos non recte posteriori inserviisse, huncque id nomen fuisse ementitum, verum id tu Simon Kyr me melius scire debes.. Respondit Simon: "scio hoc, ita me Deus adjuvet, cognitumque habeo, quippe qui in turri cum Erlingo detentus fuerim, istum Erlingum plane alium fuisse; at nihilominus ei nos nomen dedimus, ut aliquem haberemus, qui Birkibeinis resisteret.. Rex ergo ab omnibus presentibus testimonium postulavit factum fuisse Simonem, quam mala fide versarentur et illi, et omnes, qui Erlingum sectarentur.

CAP. CXL.

HACON BERGAS PETIT.

Rex Hacon et nomophylax amice admodum a se discedebant, splendidiisque donis se mutuo cumulabant. Invitabat Rex Canutum propinquum suum, ut secum in Norvegia proficisceretur; promittens se patris et cognationis gratia multum honoris ei exhibiturum, verum mater ejus id dissvadebat. Postea Rex boream versus Tunsbergam movit, et vigilia Jolensi eo venit, festumque in arce transegit. Erat hic novus ejus imperii annus. Finito festo Rex Bergas migravit agmen coacturus; etenim Ribbungi tunc in Vikia et in Uplandis multum roboris collegerant. In arce Gunnbiörnnum cum C viris reliquit. Navigavit Rex ita

ut

"Kong Magnuses Son, men det veed jeg med Wisheb og kan bidne for Gud, at han ikke var den Erling som sad i Taarnet hos os paa Visingsoe. "Ham holde vi for at have vaeret Kong Magnuses Son, jeg troer derfor at den som I have tient har vaeret en Bedrager der tiltog sig hans Navn. Dog, "det er noget, Du Simon Koe maae vide.. Simon svarede: "det veed jeg Besfeed om, saa sandt Gud lever, thi jeg sad i Taarnet hos Erling. Den "sidste var ikke den rette Erling, men vi satte ham i "Spidsen for os, fordi vi vilde have en Anfører "mod Birkebeenerne.. Kongen traevde de Tilsedevaerende til Vidne paa, at Kongen tilfred med hoilket Svig de havde faeret, og alle de, som siden tiente denne Erlings Afkom.

Kap. 140.

Hakon fór til Bergen.

Kong Hakon og Lovmanden toge en kjerlig Afsee med hinanden og gade hinanden anseelige Gaver. Kongen bod sin Frænde Knud til sig i Norge og loote at bevise ham megen Væe for hans Faders og deres Slægtfæbs Skyld; men hans Moder vilde ikke tilstæde det. Derpaa drog Kongen nord til Lonsberg og tilbragte Julen paa Bierget; det var hans Regierings niende Aar. Efter Julen drog Kongen nord til Bergen, for at samle Tropper, thi Ribbungenne forstærkede sig meget i Wigen og Opplandene; han efterlod Gunnbjorn paa Bierget med hundrede Mand. Kongen seilede afsted uden Fiers, thi

ra, þvíat öll svnd voro sívd; hann lá átta nætor i e) Hvalvóm. Þá kom Gvnnbiörn til hans oc fagdi at menn villdi eigi stíá á bergíno, þeir sem hann hefði til nefnt. Konungr fór þá hit efra til afr til beiarins oc lagdi þar við stóra afarkosti ef þeir gæfi vpp bergit. Sídan fór hann afr til skipa sinna. Sá atburdr varð í Túnsbergi at reísa skyldi tre á Konungskipíno, oc þá er reist var treit, tók treit at falla fram efter d) stockíno; Konungrián stóð vndir er treit reid, oc tók madr í bellí honom oc kipi honom út at bordíno. Gerdi Gud þar miklar iarteiknir þvíat öngan mann sakadi enn margir vrdo vndir, enn þat völdi at ísl var í e) stallíno.

þí alle Sündene vare tilfröne. Han maatte ligge otte Nætter i Hvel, der kom Gvnnbiörn til ham og berettede, at det Mandskab han hadde forordnet til Besætning paa Bierget, vilde ikke blive der. Kongen drog landveis tilbage til Byen og truede dem med haard Straf, dersom de overgav Bierget; derefter vendte han tilbage til sine Skibe. Det hendte sig i Tønsberg da man skulde reise Masten paa Kongens Skib, og den var reist, at den saldt forud efter Stabnen. Kongen stod under Masten da den begyndte at falde, men een greb ham i Bellet og trak ham til Rølingen, og ved et stort Guds Under kom ingen til Skade, naaget mange stode under den. Det kom af at Rummet, hvori Masten skulde reises, var tilfrosset.

CAP. CXLI.

HÁKON KONUNGR SIGLDI FYRIR JADAR.

Þa er Hákon Konungr sigldi í gegnom a) Eikvundar svnd, villdi hann at leggja. Menn máltó i móti oc sigdo at eigi b) skeyrti c) dag fyrir Jadar. Konungr qvadr eigi fús at sigla, lez sva dreymt hafa at þat mundi nockor acberaz adr hann kvæmi til Biorgyniar, enn þó sigldo þeir fyrir Jadar godann byr, oc komo í Róet vm kvellit. Vm morgíninn var laudfynningr hvafs er þeir toko til segls; hann hafdi síðgor lángkip. Ok er þeir lido fyrir d) Eyja svnd, oc þá hvefti sva at varla var vad-hæft, á Konungs skipíno; kastadi þá fram seglíno á akke-

Kap. 141.

Kong Hakon seilede forbi Jædderen.

Da Kong Hakon seilede igiennem Eifundafund, vilde han lagge til Land, men Folkene satte sig derimod og mente at de endnu den Dag godt kunde komme Jædderen forbi. Kongen hadde ingen Lyf til at seile og sagde at han hadde dromt at der forestod ham noget Uheld inden han kom til Bergen; men dog seilede de med god Vær Jædderen forbi og ankom om Aftenen til Hott. Om Morgenen da de gik under Seil, fire Langskibe i alt, blæste der en stærk Sydsstvind, og da de vare komne forbi Eifund, blev Stormen saa hæftig, at Tougene paa Kongens Skib knap kunde holde; Seglet kastedes hen

a) Hvollum. Cod. Flat.

b) Rastinum. 42 at Rastinum efter stockunum 47. 81. Cod. Flat.

c) Rellingunni. Cod. Flat.

d) Eykunda fund. 47. Eikunda fund. 81.

e) Skorti. 42.

f) byr ne dag. Cod. Flat.

g) Frekkyjar fund. Cod. Flat.

ut saxa extus legeret, nam omnia freta glacie concreverant, et in Hvöls ostiduo morari coactus est. Accessit ad eum Gvnnbiörnus nuncians, nolle viros, quibus id muneris assignasset, arcem custodire. Rex ergo via terrestri ad urbem recessus, gravi illis poena minatus est, si arcem dedere sustinerent; quo facto ad suas naves rediit. Accidit, dum Tunsberge versabatur, ut malus in navi regia esset erigendus. Iretus malus super navis tabulatum ruere incepit. Eo ruente Rex subitus stabat; quem balteo aliquis apprehendens ad navis latus pertraxit. Erat res miraculo proxima, quod ruente malo, videlicet quia foramen, cui inserendus erat, glacie concreverat, nemo tamen eorum, super quos cadebat, ullo detrimento affectus est.

CAP. CXLI.

REX HACON FADRIAM PRÆTERVEHITUR.

Cum Rex Haco per fretum Eykundicum ferebatur, ad terram appellere volebat. Sed exclamavit socii, montes, tantum superesse dici, ut Fadríam bene prætervehi possent. Subjecit Rex, non placere sibi hanc navigationem, cum ex somniis sibi oblatis præagire videretur, aliquot ærunnas ipsis, antequam Bergas venirent, esse subeundas. Vento itaque secundo Fadríam prætervehi Rottum noctu venerunt. Mane cum navigare incipiebant, asper euronotus flabat. Constabat classis quatuor navibus bellicis; quæ cum fretum Eyense legebat, tanta erat tempestas, ut parum abesset, quin funes rumperentur. Projiciebatur

á akkeris fleinn og reif seglt, svo at alle fell niðr í skipit, enn skipit rak at boda; heto menn þá stórheitom þviat engi vænti fer vndankvams, enn þá gerði Gud miklar iarteiknir e) þviat þeir fengo náð höfn og þó með naudom. Báttrinn var brotinn enn seglit var rift, og at flesto hafði nockot bilat. Konungr sigldi þá norðr til Biörgvinar og stefndi til sín lendum mönnum og Gulafings lögom, og sagði þeim at hann villdi bva ferd sína auðr afr í Víkina. Enn þeir saugdo, at bændr máto eigi svo skíot gera leidánger bæði at vístom og lídi, og þvi beid Konungr þar fram á varit.

CAP. CXLII.

a) FRÁ SÆTTA VMLEITAN SIGURDAR RIBBUNGS.

Sigurd Ribbvngur sat á Vpplöndom vid mikinn styrk. Hann sendi bref norðr til Skvla Hertvga og Petrs Erkbilvps, þau er svo mælt, bad þá leita vm sættir med þeim Hákoní Konungi b), beiddiz hann landaskiptis og fættar stefna veri lögd med Ribbvngom og Birkibeinom. Enn er hann hafði sent norðr bresfn, stefndi hann norðr til sín Öllom her sínom og for vt í Víkina med miklom styrk. Ok er Birkibeinir spurdo þat þeir er í Vikinni voro, treyftvz þeir eigi at halda fylsom sínom fyrir Ribbvngom, og fóro norðr allir til Konungs, tók hann vel við þeim, sögdo þeir hanom slík tíðindi sem voro. Konungrinn feck þeim átta skip vel skiput, foro þeir þá auðr c) afr med lídi síno. Þá er bref Sigurdar

þen þaa Ankerhagen, blev sonderrebet, og saldt neð i Skibet, og dette drev ind þaa Skiere. Foklene gjordte store Lovter, thi ingen ventede at komme derfra med Livet; dog reddede Gud dem underlig og de kom, skændt med Død og Hæppe, i Haavn. Baaden var i Stykker, Seilet sonderrebet og næsten alt var beskadiget. Kongen seilte derpaa nord til Bergen og stævnedes Lehnsmændene af Gulafingslavet til sig, som han forfyndte at han agtede sig efter tilbage til Bigen. Men da de indvendte ham, at Bønderne ikke saa hastig kunde udgiøre Leding baade af Gættie og Folk, tovede han der ud þaa Foraaret.

Kap. 142.

Sigurd Ribbung sager Forstfig.

Sigurd var meget mandstark i Oplandene. Han sendte Breve nord til Hertug Skule og Erkebisp Peter, hvori han bad dem forsøge at stifte Forlig mellem sig og Kong Hakon; tillige begierede han Landsdeling og Forligelsesmode mellem Ribbungerne og Birkibenerne. Efterat han havde sendt disse Breve nord þaa, stævnedes han hele sin Her til sig, og gif med en stærk Magt ind i Bigen. Da Birkibenerne i Bigen horde dette, trofstedes de sig ikke til at holde deres Forlehninger mod Ribbungerne; de begavede sig derfor alle nord til Kongen, som tog vel imod dem, og fortalte ham, hvad der var skeet. Han gav dem otte vel udrustede Skibe, og med disse og deres Folk drog de efter tilbage. Da Sigurds

c) þviat meðan leid bodanum þa rak skipin dkaflige og svo síðan bodinn leid, enn meðan skipin voro iannfram bodanum þá rak med öllu eigi. Konungr lagði til hafnar í Aumum vid mikilli naud. 42. 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) ok þess at fættar stefna væri lögd. Cod. Flat.

c) hit efra add. Cod. Flat.

butur velum in ancoræ furcas, atque ita disruptebatur, ut in navim decideret, navisque in vada illideretur. Confugiebant omnes nautæ ad pia vota; nemo enim se servatum iri sperabat: Deus tamen singulari sua ope eos periculo eripuit, ita ut portum post multa quidem discrimina, tandem attingerent. Fracta cymba, velum disruptum, nullumque non instrumentum navis læsum erut. Rex jam Bergas perrexit, convocatisque suis ex territorio Gulensi præfæctis indicavit, se ad Vikiam iter facere constituisse. Verum monitis, colonos nec tributa militaria nec vivos tam cito instruere posse, Rex aliquam veris partem ihi peregit.

CAP. CXLII.

SIGURDUS RIBBUNG INDUCIAS OFFERT.

Sigurdus Ribbung in Uplandis hærens cum numeroso agmine, literis Skulio Duci, et Petro Archiepiscopo missis, eos rogavit, ut pacis ipsam inter et Regem inuende se interpretes interponerent. Poscebat terræ divisionem, utque conventus haberetur, ad Ribbungos et Birkibeinos conciliandos. Missis hisce literis, omne suam agmen cœgit, et ex Vikia cum vi magna movit. Birkibeini ubi incursionem in Vikiam factam esse compererunt, præfecturas suas contra Ribbungos defendere non sustinuerunt, sed boream versus ad Regem properarunt, et ab eo bene excepti sunt. Rex de hac novitate edoctus, eos octo navibus bene armatis instruxit, quibus ad Vikiam cum viris suis revecti sunt. Literis Sigurdi Nidrosiam allatis Archiepi-

Sigordar komo norðr til Prandheims, gerdo þeir Erkbiskvp og Jarl bref austr, því at þeir hvödo at Konungr væri í Víkinni. Var þat á þeim brefom at Hákon Konungr skyldi taka sæt af Sigordi Ribbung, og lagdi Erkbiskvp bann vid hveriom manni, ef nokron vfrid gerdi fyrr enn settar stefna væri reynd. Þessi bref komo til móti lendiom monnom d) austri fyrir Augdom, og e) Korsbroðir einn af Nidarosi og annar af Oslo, og nockvri Jarlsmenn. Þá er lendir menn höfdo heyrt brefin foro sendimenn norðr til Konungs, enn lendir menn inn í Víkina. Ok er þeir komo til Jarlsejar var f) hinn bezt byr til Oslóar, enn Ribbungar voro fyrir í Oslo, hefði Birkebeinir þar vnnit hinn fegrsta sigr g), enn þeir kyödyz eigi vilja verða fyrir banni Erkbiskvps, enn reidi Jarls h); lídz menn vildo inn fara og redo þeir öngo.

CAP. CXLIII.

a) UM BREFA SENDING.

Þá er brefin komo til Hákonar Konungs mislikadi hanom og sagdi svá; ekki mún ek iáta þessu landa skipti svá ákæft. Sendi hann síðan menn med brefom norðr til Erkbiskvps og Jarls, þau er svá mæltu: Þer rituþut til var og hetut os nockurom afarkostom af Ver villdim eigi settaz vid Ribbvnga, og iáta Sigordi varri favdorleifd, enn oss þikkir þat harðr kostur at iáta þeim manni landa skipti er ekki er til Noregs kominn fyrir burða sakir, mun nú at því

Sigurds Bredt ankom til Throndhjem, þrev Erkebisp og Jarlen til Wigen, hvor de vidste, at Konungen var. Indholdet af deres Breve var, at Kong Hakon skulde forlige sig med Sigurd Ribbung, og Erkebispnen truede hvor den med Band, som ovede Fiendskighed, for der var holdet Fredsmode. Disse Breve bleve overbragte ved en Korsbroder fra Nidaros, een fra Oslo, og nogle af Jarlens Folk; de mødte Lehnsmændene iøster ved Agder. Da Lehnsmændene havde hørt Brevenes Indhold, droge Sendebudene nord til Kongen, og Lehnsmændene ind til Wigen. Da de kom til Jarlsøe, havde de den bedste Vind til Oslo, hvor Ribbungerne just vare, og Birkebeenerne funde der have bundet den herligste Seiler, men de vidde ikke udsætte sig for Erkebispens Band og Jarlens Brede. Mandskabet vilde have angrebet, men blev holdt tilbage.

Kap. 143.

Om Brevverlingen.

Da Kong Hakon fik Brevene blev han misforneiet med dem og sagde, at han ikke saa hastig vilde begyemine sig til at deele Land og Rige. Derpaa sendte han Mand til Throndhjem med Breve til Erkebispnen og Jarlen af saadant Indhold: "I have frevet Os til og truet Os haardeligen, dersom "Vi ikke vilde forlige Os med Ribbungerne og af" staae Sigurd vor Fædrenears. Men det tykkes "Os et ubilligt Forlangende at vi skulde dele Nor" ges Rige med en Mand, hvis Byrd ingen Ret" giver

d) fyrer Jedri. 42.

e) for med. add. Cod. Flat.

f) bidandi byr. 42.

g) of þeir hefdu innfiglt. add. Cod. Flat.

h) Enn þau seta skip er Konungr hafdi austr sent villdu fara at Ribbungum þott þeir særi einsamt, enn lendir menn heftu þá, ok vildu med engu móti, at þeir særi ok vord því eigi af add. 81. Cod. Flat.

i) add. 47.

chiepiscopus Comesque de eadem re ad regiones meridionales epistolas perscripserunt, Regem quippe in Vikia morari suspicantes. Argumentum epistolarum erat, ut Rex inducias a Sigurdo oblatas acciperet; atque Archiepiscopus anathema cuique intentabat, qui bellici quid moveret, antequam conventus conciliatorius tentatus esset. Ha litera ad Agdas in professorum manus incidebant. Portabant eas unus ex Nidarosia, unus ex Osloa canonicus, pluresque Comitibus clientes. Praefecti accepto quid litera continerent, nuntios ad Regem miserunt, ipsi vero ad Vikiam tetenderunt. Ad Jarlsejam delati ventum habuere Osloam professoribus, vel maxime faventem. Cum Ribbungis nuper eo venissent, spes aderat pulcherrimae victoriae; sed formidabant duces Archiepiscopi anathema Comitibus iram. Cupiebant militem aggressionem experiri, verum id eis non permittebatur.

CAP. CXLIII.
LITERARUM MISSIO.

Litera ubi Regi Haconi relata sunt, id ipsi parum placuit, dixitque se haud adeo cito terrae divisioni assensurum. Misit dein epistolas ad Episcopum et Comitem, hujus fere argumenti: "Literis ad nos missis duram nobis conditionem minati estis, nisi cum Ribbungis reconciliemur, et patrimonium nostrum Sigurdo cedamus. Verum nobis iniquum videtur, illi viro terrarum divisionem concedere, quem sua nati-

þvi koma sem þer rituþut til var í haufi herra Erki-
biskvp, er þer komvt í land at hvarigigt varo annara
vinir Korsbrædr oc þer allir samt b). At sakiaz
fer vm likir, saman skrifa ndingar, þetta megic
þer nv fylla felagar, enn sva sem þat er, þá skal
Gvd skipta med ofs enn eigi biskvpar. Erlingr
Lioðhorn var þá med Konungi, hann var nockvt í
c) æzko vid Erkiþiskvpi, oc er hann heyrdi þetta
svarar hann Konginom sva d). Þat er ecki vn-
darligt at Erkiþiskvpi frændi var bregdi nockve
á útrúadinn, þvi at ofs fylgic þat ekkv er af e).
Standala rett erom komner, þat vera eigi alkoftar
tryggvir.

CAP. CXLIV.

a) KONUNGR SPURDI ANDLÁT SIGORDAR
RIBBUNGS.

Enn er aleid varit baud Konungr ú leidangri
miklom oc bió ferd sva í Vsk ágr. Í þenna tíma
komo menn norðan frá Jarli med brefom, oc seg-
do at Jarl hefði fengic harda fótt b) oc kolludo hæ-
ligan mátt hans, enn Gud betti honom þó af þessi
fótt. Þá er Hákon Konungr feid vpp til Alreks-
stadi einn sunnodag or Biörgvin, sem vandi hans
var til, kom á móti hanom einn hláupandi madr
ákáfliga c) af Ribbungom, hann hafði rúnakafi í
hendi þat sem einn Ribbungr sendi Konunginom,
oc sagdi sva at Sigódr Ribbunga Konungr var and-
adr, oc bad Konunginn gera nockot ráð fyrir
at eigi kvæmi Knutr til at styrkia flokkinn, í annat
finn.

b) þat mun ok sannazt er fornkvædit er at sakiaz etc. Cod. Flar.

d) at allir rádgiafar heyruð 4. 81.

e) Standhala. Cod. Flar.

a) add. 47.

b) ok tekic alla kristiliga þionofu, add. 81. Cod. Flar.

c) Seluanna mæssa. 42.

c) ret. 81. skylldr. Cod. Flar.

vitas a regno Norvegico excluserit. Accidit videlicet quod autumnno nuper elapso tu Domine Archiepiscopo, in terram excedens, nobis scribebas, clericos et vos omnes simul inimicos esse. Nempe par pari gaudet, nebulo nebulone; id sane Vos vestrique socii exemplo comprobastis. Verum utcumque id eveniet, penes Deum, non penes Episcopos erit istius rei arbitrium. Erat tunc cum Rege Erlingus Lydhorn, Archiepiscopo propinquitatis vinculo junctus. Is ubi hoc audivit, Regem ita commovuit: "non mirum est Archiepiscopum in aliqua perfidia deprehensum; id enim omnibus ex genere Standalensi oriundis proprium est, ut a fide prorsus alieni sint..."

CAP. CXLV.

REX DE MORTE SIGURDI RIBBUNG EDOCETUR.

Vere procedente Rex gravem expeditionem suscipiendam promulgavit, et ad Vikiam aggrediendam se accinxit. Eo tempore viri a regionibus septentrionalibus literas a Comite attulerunt, nuntiantes, Comitem in gravem et valde periculosum morbum incidisse, sed divina tamen benignitate inde creptum. Rex Hacon cum die aliquo dominico Bergis Alrekstadum more sibi solito equitabat, obvius ipsi cursu citato venit Ribbungus, perticam runicam manu tenens, quam aliquis ex Ribbungis Regi mittebat, nuntians, Sigurdum Ribbungorum Regem, mortuum esse; rogabat ideum Regem, cito provideret, ne Canutus ad novam factionem firmandam accesseretur. Rex statim literas orientem versus ad Canutum suum propinquum misit,

"giber ham detil. Er det nu vel saa, som I skreb
"til Os i Høsten, da I kom i Land. Hr. Erkebisp!
"at Korbrodrene og I alle tilhobe vare Uoenner.
"Men Lige søger Lige, og Skielmer forliges bedst;
"det seer man paa Eder og Ederes Venner. Dog
"hvorledes det end gaar, skal Gud kiste Os, incl-
"tem og ikke Bisperne. Erling Lioðhorn var just
hos Kongen. Han var noget beslægtet med Erke-
"biskopen og da han hørte dette, svarte han Kongen:
"det er ikke at undre over, om vor Frænde Erkebi-
"sken viser sig noget falsk, thi det er Tilfældet med
"Os alle af Standlaarten, at Trofskab er ikke vor
"Dyd."

Kap. 144.

Kongen erfoer Sigurd Ribbungs Død.

Ud paa Baaren udbød Kongen stærk Leding og
lavede sig til at drage øster til Vigen. Paa samme
Tid kom Bud med Brevet norden fra til Jarlen, som
berettede at han var falsben i en haard Sygdom der
tegnede meget farlig; men ved Guds Hielp var han
dog i Bedring. Da Kong Hakon en Sondag efter
Sabbane reed fra Bergen op til Alrekstadi, mødte
han en Ribbung som kom løbende i fuld Fart og
bragte ham en Runekæbe fra en af Ribbungerne,
hvori denne lod Kongen vide at Sigurd Ribbung-
ernes Konge var død, og bad ham skynde sig at
forebygge, at Knud ikke skulde sætte sig i Episken for
Flokk.

linnu. Konungi let þegar gera bref austr til Knút frænda síns oc bauð hanom goda kosti sem fyrr. Konungur skyndi þá ferð sinni austr oc kom eftir d) Seliamanna vöku í Víkina.

CAP. CXLV.

a) AF KNÚTI KONUNGS FRÆNDA.

Sigordi Ribbvingr andapiz í Oslo, enn menn hans leyndo andlátí hans oc flutto lík hans vpp á land, oc fagdo hann síúkann. Þá sendo þeir austr í Gautland Harald af b) Laufuni, Alf Styrsfon, Erling Rúmstaf, til Askels lögmanz oc Frv Kirstin-
nar, oc bádo þess at Junkherra Knútr skyldi bindaz fyrir flokkinn, oc fagdo landit mundi liggja laust fyrir ef hann kvæmi til. Frú Kristin trvdi þeim fortouloom, oc fengo þau Junkherra Knút í hendur Ribbungom, oc fylgdo honom margar sveitir af Gautom oc Marcamönnom.

CAP. CXLVI.

a) FRÁ KNÚTI OK RIBBUNGUM.

Þá er Knútr kom á Raumaríki, let hann taka lík til Konungs, oc dreif þá stórmikít líd til hans sem Sturla segir:

Flock b) tók enn fá er ecki
c) ogn milldr frípaz villdi,
efter dólg strídi daudan
dádfeinginn hofpingia.

Knútr

d) er fallinn; Konungi þótti þát undarlegt, er þessi mædr fór sea akast, því at Kongtrinn kændi menninn at hann var einn af Ribbungum. 42. Cod. Flar.

a) add. 42.

b) Laufum 42. Lautyn. 47.

c) add. 41.

d) add. 42. 47. 81. Cod. Flar.

Flokken. Kongen sendte strax Breve efter til sin Frænde Knud og tilbød ham, som tilføyn, gode Vilkaar. Kongen skyndte sig derefter efter paa, og kom efter Seliamændenes Fæst til Vigten.

Kap. 145.

Om Knud Kongesfrænde.

Eigurd Ribbung døde i Oslo, men hans Mænd, dugte hans Død, bragte hans Lig op i Landet og foregave at han var syg. Derpaa sendte de Harald af Laufun, Alf Styrsfon og Erling Rúmstaf til Askell Lavmand og Frue Kristine, bade at Junker Knud vilde sætte sig i Spidsen for Flokken, og sagde at alt vilde faae ham aabent naar han kom. Frue Kristine lod sig overtale, og lod Ribbungerne faae Junker Knud med sig; desuden fulgte mange Hobe af Gøther og Markmænd med ham.

Kap. 146.

Om Knud og Ribbungerne.

Da Knud kom ind paa Rommerige lod han sig vælge til Konge, hoorepaa der samlede en stor Mængde Folk til ham, som Sturla siger:

End reiste Flokken den stærkelige
som Fred ikke vilde,
efter den døde Fiende
daadfulde Hødding.

Knud

sit, easdem, quas antea conditiones ei offerens. Rex expeditionem suam, quantum fieri poterat, appropinquavit, atque post Septimanam Sanctorum de Selia ad Vikiam pervenit.

CAP. CXLV.

DE CANUTO REGIS PROPINQUO.

Fatis functo Osloa Sigurdo Ribbungo, viri sui ejus mortem celarunt, funusque in terra interiora transferentes, eum egrotare prætendebant. Tum in Gothiam orientalem miserunt Haraldum de Loftuno, Alfum Styridam, et Erlingum Rúnstaf, ad Askillum novophylacem dominamque Christianam, regaturos, ut juvenis Canutus agmini præficeretur, moniturosque fore, ut si is illis traderetur, terra ipsi copia fieret. Fidem habuit Christina eorum effatis, juvenemque Canutum Ribbungis commisit, sequentibus cum simul multis ex Gothia et Markis virorum agminibus.

CAP. CXLVI.

DE CANUTO ET RIBBUNGIS.

Canutus ubi ad Raumarikiam pervenit, Regem se fecit creari. Ibi numerosum se ei agmen adjunxit, uti cecinit Sturla:

Factionem porro comparavit ille
terrificus, pacari non cupiens,

post mortuum hostem
procerum bello fortem.

Validus

- Knútr red *d*) bag at brióta
 e) bod' tráufr *f*) vid gram *g*) hraustann
 geystr þviat Gautar fyfsto
 h) gedbrádríc landráða.

Lendir menn oc Birkibeinir þeir sem í Víkinni voro, bygdo eftir andlát Sigordar at engi nyr ófridr mundi vppi vera. Enn er þeir fyfsto þessu tíndi, efdvz þeir at lidi hvurr í sinni fyfso. Allir bændr í Víkinni villdo eigi gánga vndir vlenzkan hier. Knútr fór til Oslóar oc let þar gefa ser Konungs nafn; þeir hófdo þá Oslóar fyfso, Gvethorm Erlendson óc Klemít af Hólmi, þeir voro vestr í Hlfdóm í fyfso sinni. Bændr stefndo Þing, oc nefndo menn gr bygdom at fara til Oslóar at Ribbvngom, þessir voro fyrir bondom Steinvotr Preste, Þorbjörn Slódi, Efrkr *d*) Ignarbaki, hann bar merki bænda. Enn er Ribbvngar spyvdo þetta, fóro þeir á móti þeim, oc hitoz fyrir vestan Akri á engiom neckorom oc vard þar inn hardazti bardagi med Gautom oc Nordmánnom. Stadur var á bændom er þeir fyvndo oc villdo varla fram, enn er Birkibeinir fá þat hljópo þeir af bestom sinom óc gengo diarfliga fram. Ribbvngar sóto at þeim miök, þviat þeir hófdo *h*) hraustan hlfdingia oc fello þegar í fyrsto Elfrk Ignarbaki merkismann bænda. Nv er Bændor fá at Birkibeinir bördvz diarfliga, hljópo þeir af bestvm sinom oc fylgdo þeim vel oc drengiliga. Litlo síðarr helldo Ribbvngar vndan oc fell þar mikill luti valldar liz þeirra, oc nær allir hlfdingjar Gauta. Knútr komz vndan á bestu oc þrír Ribbvngar med hanom, hann hleypri

yfir

Ánub striddant Buen vilde
 bryde med fiakke Fyrste,
 fremrafende, thi hidfige Gother
 fhyndede til Landsforæderie.

De Lehnsmænd og Birkibeener som vare i Vigen meente at Krigen vilde være endt med Sigurds Død. Men da de horte denne Tidende, traf hør af dem Folk sammen i sit Sysfel. Bønderne i Vigen vilde ikke underkaste sig nogen fremmed Hær. Ánub drog til Oslo og lod sig der give Kongenaab; Guttorm Erlendsøn og Klemens af Holm hadde dengang Oslo i Forlehnning, og var vester i Hvider i deres Sysfel. Bønderne stævnedes Thing og udnævnte Folk af Bøigderne som skulde gaae til Oslo og angribe Ribbungerne. Bøndernes Anførere vare Steinrod Prest, Thorbjörn Slóde og Erik Ignarbakka som førte deres Mærke. Da Ribbungerne fik dette at vide, droge de imod dem og traf dem paa nogle Enge vesten for Akre, hvor der da foresaldt en haard Kamp mellem Gøtherne og Nordmændene. Bønderne standsede noget, i det de støbte paa hinanden og vilde ikke til at gaae frem. Da Birkibeenerne mærkede det, sprang de af Hestene og gjorde et dristigt Angreb. Ribbungerne som hadde en raff Hestning, toge tappert imod dem og sælde strax i Begyndelsen Erik Ignarbakke Bøndernes Mærke-mænd. Da Bønderne saae hvor flæk Birkibeenerne sloges, sprang de af Hestene og understøttede dem drabeligen. Kort efter toge Ribbungerne Flugten; der faldt en stor Deel af deres bedste Mandskab og næsten alle Gøthernes Anførere. Ánub med tre Ribbunger undkom til Hest; i det han isede over en Broe

- d*) í bak. 4s. bag. 47. bég. Cod. Flat. *e*) bodraufr 4s. boudraufr 47. boudraufr. Cod. Flat. bodraufr. 8s.
f) vid. omitt. 81. *g*) graustann 81. Cod. Flat. *h*) gedbrádr. Cod. Flat.
i) Ognarbaki. Cod. Flat. *k*) marg valka menn. Cod. Flat.

*Validus Canutus arcum fregit
 cum intrepido Rege*

Præfeli atque Birkibeini, qui in Vikia erant, sperabant, post decessum Sigurdi nullam novam similitatem erupturam. Verum comperta hac novitate, copias in sua quisque toparchia contraxerunt. Consentiebant in eo omnes Vikia coloni, quod nulli peregrino agmini se subicere volebant. Contendit Canutus Osloam; ibique nomen sumpsit regium. Osloa tum præfeli erant: Guttormus Erlendi, et Clemens de Holms, qui occidentem versus in Hludis in toparchiis quisque suis versabantur. Indixere coloni comitia, virosque ex districtibus habitatis denominarunt, qui Osloa Ribbungos aggredirentur. Colonis hi præerant: Steinrodus Sacerdos, Thorbjörnus Slode, et Ericus Ignarbakke colonorum vexillarius. Ribbungi hoc comperto adversus eos moverunt, et cum ab occidente Akrorum in eos incidebant, acerrimum Gothos inter et Norvegos extitit certamen. In primo concursu substittere coloni, lenteque sunt progressi; atque Birkibeini hoc viso ab equis suis desiluerunt, et forti animo processerunt. Ribbungi vehementem in eos fecerunt impetum, ducenti quippe valde strenuum habentes, atque ita pugna initio cecidit Ericus Ignarbakke colonorum vexillarius. Coloni, animadvertentes, quod Birkibeini strenue pugnarent, ab equis suis se dejecere, eosque bene fortiterque secuti sunt. Brevis postea Birkibeini se subdlexerunt, ibi multi ex lætissimis viris cecidere, et tantum non omnes Gothorum duces. Fugit Rex Canutus in equo tribus Ribbungi comitatus. Eo super ponte quodam

*saviens, nam servidi Gothi
 proditione terram capere cupiverunt.*

yfir brú nockora' oc fell þar hestr hans, enn hann dro vndan sem nauþpygligaz, oc fór vppá land. Þeir Ribbvngar höfðu þá mestan luta Upplanda oc skip aull í vatnom bæði í Miörs oc ödrom stödom. Skipodo Ribbvngar þar öllum fylsom, þvlat Birkibeinir voro öngvir á Upplöndom.

CAP. CXLVII.

a) FRÁ EINOM BONDA.

Hákon Konungr sigldi b) suðr til Vskinnar, hann hafði c) skip þat er drekinn het, hann sigldi fram fyrir odrom skiponom, hann lagði at vid d) Areyrar. Sidan ste hann á bát oc reri yfir til bæiarins oc fretti tidinda. Bondi svarar: Segi ek tidindi er ydr mvn god pickia enn mer pickia stór ill; ek áta tva svno med Ribbvngom oc ero nú badir daudir; hann sagði þá Konungi allan atburd frá bardaganom á Akri, Konunginn beid skipa sinna oc sigldi sidan inn til Oslóar. Sidan stefndi hann til sin lendom mönnum or Vskinni oc for á Upplönd oc let drága e) priátigi priú skip or bænom. En sidan Knútr hafði flyit lágo bænder í samnadi f) oc gættu sin drengiliga oc bido sva Konungs. Arnbiörn Jónsvn oc Symon Kyr leto draga prettan skip or Elfi. Hákon Konungr var tvær nætr á leidinni; hann kom yfir hit fyrsta eidit vpp til g) Stafnbiarga, þat ero langar tvær rastir at draga vrn myrar oc stoga ádr þeir komo í vatnit h), sidan drógo þeir rastar lángt eid ádr komo í Elfina. Birkibeinir

Þroe styrteðe Hesten, han reddede sig med Nod og Neppe og kom op i Landet. Ribbvingerne havde dengang den største Deel af Oplandene inde, og alle Skibene baade i Miosen og paa andre Steder; der besatte Ribbvingerne alle Forlethingerne, thi der vare ingen Birkebeener i Oplandene.

Kap. 147.

Om en Bونده.

Kong Hakon seilede sonder til Vigen, paa et Skib som hed Dragen og gif foran alle de andre Skibe. Han lagde til ved Åroerne, der steg han i en Baad og lod sig roe over til Gaarden, hvor han spurgte om Nytt. Bonden svarede: "Jeg kan fortælle en Nyhed som I vil tykke vel om, men jeg meget lide. Jeg havde to Sønner hos Ribbvingerne som begge ere døde, og dermed fortalte han Kongen hele Tilbragelsen med Slaget paa Åltur. Kongen oppebiede sine Skibe og seilede siden ind til Oslo. Her stævuede han Lehnsmændene fra Byen til sig, drog til Oplandene og lod tre og tredve Skibe trække over Land fra Byen af. Efterat Knud var flygtet, holdt Bønderne sig samlede i god Forsvarsstand og ventede saaledes paa Kongen. Arnbiörn Jónsen og Simon Koe lode tretten Skibe trække fra Elven. Kong Hakon var to Nætter underveis. Han kom over den første Eide op til Stavnbiærg; det var to lange Mile, de maatte trække Skibene giennem Myrer og Skove inden de kom til Vandet. Derpaa traf de dem en Mil over en Eide for de naaede Elven. Birke-

e) add. 48.

f) anfr. Cod. Flst.

c) Drekan mikla.

d) Areyrar. Cod. Flst.

e) halfann. Góða tig skipa 42. XXXIV. Cod. Flst.

f) vrn alla Oðoyar fyltu add. Cod. Flst.

g) Stafnbiarga, 87. Cod. Flst.

h) þat komo á moti honum Arnbiörn Jónsvn, Simon Kyr ok Lóðinn Gunnasun, add. 42.

quodam currente equus ejus lapsus est, ipseque vix ac ne vix quidem ad terrâ superiora evasit. Ribbvingitum maximam Upplandorum partem, omnesque in lacubus, Miorsia pariter ac aliis, naves occupaverant; cunctisqueque toparchiis viros ex suis præfecerant, nam in Upplandis nulli erant Birkibeini.

CAP. CXLVII.

DE COLONO ALIQUO.

Navigavit Rex Hacon meridiem versus ad Vikiam in phaselo dicto dracone, quo ille veltus ceteras naves antevortit, atque ad Areyras adpulit. Dein consensua cymba ad prædium proximum remigavit, novi quid comperturus. Tum colonus ibi habitans: "habeo, inquit, aliquid tibi referendum, quod vobis placere debet, sed mihi caro constitit. Duo mei filii cum Ribbvingis erant, qui nunc uterque mortui sunt. Dein Regi exposuit omnem proelii ad Acur habiti rationem. Rex postea coactis suis navibus, Osloam profectus est. Ibi convocatis ad se omnibus ex Vikia suis præfectis, ad Upplandos tetendit, navesque triginta tres ex oppido ad se jussit pertrahi. Ex quo fugerat Canutus, coloni simul convenire, atque strenuo se defenderunt, Regem tantisper exspeclantes. Arnbiörnus Jónæ et Simon Kyr tredecim naves ex Gothalli per continentem trahi jusserunt. Exaëlo in itinere biduo Rex Hacon primo isthmo superato Stafnbiærgum assecutus est. Trahendæ erant naves per duo longa milliaria inter paludes quidem et sylvas, antequam in aquam inciderent, tumque una rursus statio erat emetienda priusquam flumen attingrent. Erant ex Birkibeinis,

kibeinir foru heldr óspakliga. Hákon Konungr hafði nokkut ámæli af því at hann reffaði litt, þá let hann drepa gefst einn þann er óspakaztr hafði verið. Síðan gat engi madr at óspekt verið ger. Um morgininn er Konungr kom til eidz, gerði hann fyrri nokkur lettskip, oc tóko þeir niósnarmenn Ribbunga vpp í myrinni i) sex saman oc drápo. Um kvældit fór Konungr til k) Vatzins með alla menn sína, hann hafði l) eigi sanna niósn af hvar Ribbungar voro, þeir fá hvar reri eitt skip Ribbvnga oc lögdo þegar at landi, enn Konungr tók skip þeirra. Síðan átti hann tal við lid sit, oc bauð þeim at þeir skyldi eigi drepa Knútr frænda hans þott þeim gefi færi á fyrir sakir Hákonar Jarls faudor hans. Þá er líóst var vm morgininn fá Birkibeinir skip Ribbvnga róa móti fer sem ákaffigaz oc hvgdo at þeir villdi betiaz, þviat þeir hofdo skip myclo stærri enn Birkibeinir. Enn þegar Ribbungar fá ferd Konungs, lögdo þeir at landi oc flydo í bygd þá er m) Hún heitir, enn Konungr tók öll skip þeirra oc vísfir oc mikit herfang. Síðan fór Konungr auflr til Hamars oc lágo þar margir Ribbvngar í fárom, þeir sem bariz hofdo á Akri, oc gaf Konungr þeim öllom grid. Eftir þat stefndi Konungr bændom til sín oc gerði sambheldi við þá móti Ribbungom. Knútr hafði flyit á Hadaland úpp; Konungr fendi menn til hans n) oc bauð hann enn goda kosti ef hann villdi fættaz. Enn er Ribbvngar víflo þetta, gæto þeir fva at Knútr mátti eigi bravt komaz; saugdo sendimenn fva Konungr.

Birkebeerne hadde ikke megen Fritsugt og Kong Hákon blev dattet fordi han ikke var streng nok; han straffede da en Giest, som havde været af de værste, paa Livet, og siden flagede ingen ober nogen Slags Vold. Om Morgenen da Kongen kom til Eiden sendte han nogle lette Fartøier forud; de grebe der af Ribbungernes Speidere oppe i Myren og dræbte dem. Om Aftenen kom Kongen med alle sine Føls til Soen. Han havde ikke vis Kundskab om hvor Ribbungerne vare; de saae at af Ribbungernes Skibe komme roende, Folkene lagde strax til Land og Kongen tog Skibet. Eiden holdt han en Tale til Folket og besøft dem, at de ikke maatte dræbe hans Frænde Knud, om de end kunde komme til, for hans Faders Hákon Jarls Skyld. Om Morgenen da det blev lyst, saae Birkebeerne Ribbungernes Skibe af al Magt komme roende mod sig og mente at de vilde slaaes, thi deres Skibe vare meget større end Birkebeernes. Men saasnart Ribbungerne saae Kongen komme, lagde de til Land og flygtede op i Boigden Hun, men Kongen tog alle deres Skibe med Betælle og meget Bytte. Derpaa drog Kongen ofter til Hammer hvor der laae mange saarede Ribbunger som havde været med paa Akur; han gav dem alle Fred. Derefter stævne de han Bønderne til sig og forbandt sig med dem mod Ribbungerne. Knud var flygtet op paa Habaland; Kongen sendte Bud til ham og tilbød ham igien gode Vilkaar, dersom han vilde beqvemme sig til Forlig. Men da Ribbungerne mærkede dette, passede de paa, at Knud ikke skulde komme bort; dette fortalte Sendebudene Kon-

i) fiau 81. Cod. Flat.

k) vatzmynnis með allann herinn. 42.

l) niósn af hvar Ribbvngar voro, ok því óspakaztr hann fva at hann reri falfir með vestr landit 81. Cod. Flat.

m) Hín. Cod. Flat.

n) Gudfleck af Alki frænda hans ok stallar sinn ok þann menn er Arnþór hét. (þorleif Cod. Flat.) ok Arnþór Baug, (Arnþór Hlt. 81.) add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

beinis, qui disciplinæ expertes violentiam exercebant, Regique vitio datum est, quod in tales nimis moderatus esset. Morte ergo affectus hospitem aliquem ex maxime violentis; id quod faciebat ut a tali sævitia deinceps cessaretur. Mane cum Rex ad isthmum veniebat, leves quasdam naves præmisit, que Ribbungorum speculatores numero sex in paludibus interceperunt atque trucidarunt. Vespere Rex cum omnibus suis ad flumen movit, sed, ubi Ribbungi essent, non certo compererat. Vident remigantem aliquam Ribbungorum navem, statimque ad terram adpellant, atque ista navi Rex potitus est. Dein suos allocutus, jussit, ut si Canutus ipsius propinquus in eorum manus incideret, illi Haconis Comititis patris ejus gratia parcerent. Ubi dies illucescebat, vident Birkibeini Ribbungorum naves citatissimo cursu ipsis obviam remigantis, nec dubitant eas certamen tentaturas, cum longe majores essent, quam Birkibeinorum. Visa classe Regia Ribbungi, naves ad terram adplicantes, in districtum habitatum, Hún dictum, fugerunt, atque ita Rex omnibus eorum navibus et commentu magnaue præda potitus est. Dein profectus est Rex meridiem versus Hamarum; ibi vulnerati jacebant multi Ribbungorum, qui pugna Acrensi interfuerunt; his omnibus incolunitatem concessit. Postea Rex citatis ad se colonis, agmen Ribbungis accursurum coegit. Fugerat Canutus in Hadalandiam; ad eum viros Rex misit, optimas illi condiciones, si cum ipso conciliari vellet, oblaturus. Verum Ribbungi hoc comperto sedulo invigilarunt, ne Canutus abduceretur;

gi. Eftir þat skipaði Konungr Upplönd oc let öll skipin vera í Miðrs oc setti menn til at gæta, enn hann bióz norðr til Biörgyniar o), til mótz við Erkiþiskvp oc Jarl, þvaf hann spurði at þeir voro nordan komnir. Konungr sendi norðr fyrir Þorstein Heimnes merkismann sinn at þeir skyldo bíða hans. Þorstein var þ) nfo nær á leid g); þeir Erkiþiskvp oc Jarl gerdo þat ráð at hann fór norðr aftr enþ Jarl mundi bíða Konungs. Hákon Konungr átti þing í Oslo oc Túnsbergi, oc höfdo allir bændr samhellði við hann móti Ribbungom. Síðan fór hann norðr oc kom Þorstein Heimnes móti hanom í Portyríu r), oc sagði at Erkiþiskvp hefði heitit at bíða Konungs ádr þeir Jarl s) töldo, enn síðan snéri Erkiþiskvp norðr, hann sagði oc at margir menn voro komnir vestan vm haf at finna Konung oc bad hann skynda. Þá er Konungr kom til Biörgyniar, var þar fyrir Skvli Jarl oc Jon Jarl af Orkeyiom, Symon Biskvp af Svðreyiom oc Abóti af ey hinni helga; skipaði Konungr fyrst þeirra máli með ráði Jarls.

CAP. CXLVIII.

Knútr flyði vestr í dali þá er hann hljóp af skipom í Miðrs, hann spurði at samnaðr var fyrir hanom gerr á Heidmaurk oc Hadalandi, snéri hann þá norðr í Gudbrandsdali b) oc þaðan í Vermaland, efdiz

Kongen. Han befiðlede nu alting i Oplandene, lod alle Skibene blive i Miesen og satte Folk til at tage vare paa dem; derefter labebe han sig til at drage nord til Bergen til en Sammenkomst med Erkebispnen og Jarlen, som han horte vare komne did fra det Trondhjemse. Kongen sendte sin Mærkesmand Thorstein Heimnes i Forveien dehen, for at mælde sin Ankomst; han var 9 Dætter underveis. Erkebispnen og Jarlen bleve cenige om at hiin skulde gaac tilbage til Trondhjem og denne oppeble Kongen. Kong Hakon holdt Thing i Oslo og Lønsberg og alle Bønderne foreenede sig med ham mod Ribbungerne. Derpaa begav han sig nord efter og modte Thorstein Heimnes i Portyría, som berettede at Erkebispnen havde lovet at oppebie Kongen, for han og Jarlen sik talst med hinanden, men siden var Erkebispnen dragen nord paa. Han sagde og, at der vare mange komne vester fra over Havet for at tale med Kongen og bad ham skynde sig. Da Kongen kom til Bergen, forefand han der Skule Jarl og Jon Jarl fra Østenoerne, Bisshop Simon fra Svðereerne og Abbeden fra den hellige De. Disse Anliggender afgjorde Kongen først efter Overlag med Jarlen.

Kap. 148.

Da Knud maatte forlade sine Skibe i Miesen, flygtede han vester til Dalene. Da han horte at der samledes Folk imod ham fra Hedemarken og Hadaland, vendte han sig nord til Gulbrandsdalen og derfra

o) til þessu þeirrs er hann hafdi gert við Erkiþiskvp ok Jarl. 87.

þ) XIX nætur. 47.

g) þat þortuz þeir Jarl frett hafu ok Erkiþiskvp at Konungi mundi eigi allir lutir hugna við þá, ok toko þeir þat ráð at Erkiþiskvp fór heim norðr. 47. Ok er Þorstein kom norðr, þá þortuz þeir Jarl ok Erkiþiskvp hafu frett at Konungr mundi bera upp bref nockor þæn eigi mundi honom þyckia allr trúnaðr á veta til sin af þeirra hendi, ok gerdu þeir þar ráð, etc. 81. Cod. Fiat.

r) ok hafði verit þjáðr nær á leidinni, enn tver í bönun, add. 47.

s) tölunduz við. var þat allt. uti. Cod. Fiat.

b) ok frá í Vestri dali ok þaðan á Vermaland. 48.

id quod Regis emissarii ei nunciaverunt. Postea Rex omnia in Uplandis praparavit, naves omnes in Miörstia disposuit, virosque ad eas custodiendas constituit. Dein Bergas movit, Archiepiscopus et Comiti occursurus, quos a septentrione venisse resciverat. Rex eo in antecessum misit Heimnesium vexillarum, rogaturum, ut ipsum exspectarent, verum ille IX dies in isto itinere continebat. Convenit inter Archiepiscopum et Comitem, ut ille ad septentrionalia pergeret, hic autem Regem operiretur. Rex Hacon Osloæ et Tunsbergi comitia habuit; omnesque ad eum coloni confluxere, adversus Ribungos ituri. Dein ad borealia tetendit, ibique ad Portyríam Thorsteinum Heimnes obvium habuit, a quo rescivit, promississe Archiepiscopum, se Regem exspectaturum, antequam Comitem convenisset, deinceps vero Archiepiscopum septentrionalia petiisse. Addidit, multos ab occidente trans mare venisse cum Rege collocuturos, rogavitque, ut iter adproperearet. Rex cum Bergas veniebat, nactus ibi est Skulium Comitem, Jonamque Orcadensium Comitem, Simonem Høbudensium Episcopum atque Insule Sacre abbatem. Eorum negotia Rex, assumpto in consilium Comite, decidit.

CAP. CXLVIII.

Canutus cum naves suas in Miörstia relinquare coactus erat, ad valles occidentales fugit. Ibi comperit, in Hedemarkia et Hadalandia agmen contra ipsum comparari, ideoque ad Gudbrandsdaliem et inde ad Vermiam

eldfild hann þá enn at lidi oc fór síðan norðr i Noreg. Hann kom fram i fýslo Arnbiarnar Jónsfvnar þar sem Skavn heitir oc Heggjn; hann gerdi þar mörg hervirki, enn er bændr vildro veria sínn kost, fello margir af þeim godir drengir. Arnbiörn fendi þá bref til Konungs oc bad hann skvnda i Víkina, oc sagdi at Ribbvngar styrktvz miök. Ok er Konungr spyr þessi tíðindi fer hann austr i land, enn Jarl for norðr til Þrandheims. Þá er Konungr kom til Túnsbergs festi hann þar á Bergino Erling Lióð-hörn at búa til Jóla veizlo, enn hann fór inn til Óslóar, komo þar fýslo menn hann til motz vid hann ofan af Hadalandi c) oc saugdo þau tíðendi at Ribbvngar höfdo dregit skip i Miörs d) vñ Eida skóg, enn þar veri fyrir i Eyönni fýslo menn Konungs Gvthormr Fiónkr frændi Konungs oc Arni á Hóla at gæta skipa. Ribbvngar komo at þeim óvörrom oc selldo Gvthorm inni enn Arni komz vt oc fell hann á ákrinom oc sveit þeirra. Síðan tóko þeir skip öll i Miörs oc óðrom vauñom, enn er bændr spvrdro þat gæfo þeir vpp bygdina enn tóko grid af Riplbngom, höfdo Ribbvngar nv öll tvölvönd inn e) til Os. I Oslo voro þá meir enn f) öv hvndrut af bændom oc bæarmöñnom, Konungr átti þá tal vid lidi, oc sögdu bændr fva at þeir hefdi Birkibeinom fylgt síðan bardaginn var á Akri; vilioni þeir nv bidia ydr herra at fer stúp her i vetr at gæta bygda varra enn ver vilioni gera ydr allan almenning á bak Jolom, oc ef ydr pickir nockot ávanta vilioni ver gefa ydr half bú var oc hálfar allar vístir, enn ef þer vilit eigi her dveliaz tókom ver os grid

fra til Vermeland. Her forstærkede han sig paa nye og drog derpaa nord ind i Norge. Han rykkede ind i Arnbiørn Jónsfvns Øyssel, som heet Skavn og Heggjn, hvor han øvede megen Vold, og da Bønderne vilde forsøve deres Eiendomme, kaldt mangent brød Karl af dem. Arnbiørn skrev Kongen til og bad ham skynde sig til Vigen, hvor Ribbungernes Magt vorede. Da Kongen erfarede dette, drog han øster paa og Jarlen nord til Theonbhiem. Da Kongen ankom til Kænsberg, lod han Erling Liødhorn blive paa Bierget for at reede til Tulegilde; selv drog han ind til Oslo. Her kom hans Øysselmand fra Hadaland ned til ham med den Tidende, at Ribbungerne havde trukket deres Skibe giennem Eidafoven i Miosen, hvor Kongens Øysselmand Guttorm Fionk Kongesfrænde og Arne paa Høle besandt sig paa Den, for at beogte Skibene; dem havde Ribbungerne overrumplet, Guttorm blev dræbt i Huus, men Arne kom ud og kaldt paa Märken med deres Folk. Derefter bemægtigede de sig alle Skibene i Miosen og andre Soer, og da Bønderne herte dette, overgave de deres Boiger og sluttede Fred med Ribbungerne; disse havde nu hele Oplandene inde lige til Os. I Oslo vare der over 200 Bønder og Byefolk, med hvilke Kongen holdt Bursprog. Bønderne sagde at de havde fulgt Birkibeenerne siden Slaget paa Akur, "vi bede Eder "derfor Herre! at I vilde blive her i Vinter og fors"vare vore Eiendomme; vi vilde da efter Julen gior"re Eder fuld Alminding og skulde I ikke tykkes det "at være nok, give vi Eder vort halde Qvæg og "Halparten af al Gættallin. Men vilde I ikke tøde "her,

c) þorgeir Biskupsmaðr ok Fridrekr Skifsi. 81.

d) aukfan vñ. 42.

e) til Oslo, 42.

f) tólf hundrut. 42. Cod. Flat.

miam se contulit, ut collecto ibi robore in septentrionalia Norvegia rursus incursionem faceret. Invasit primum praefecturam Arnbiørni Jónæ in loco, qui Skavn et Heggjn dicitur, multamque violentia exercuit. Rusticosum, cum se suaque defendere vellent, multi tandemque fortissimi ceciderunt. Tum Arnbiørnus missis ad Regem literis eum commonuit, quod Ribbungi suum agmen valde firmarent, rogavitque ut properaret ad Vikiam venire. Rex hoc comperto, ad meridionalia, Comesque ad septentrionalia Nidarosiam versus tendent. Tunsbergam delatus Rex ibi Erlingo Liødhorn id negotii demandavit, ut in arce convivium Jølenae prepararet, atque ipse Osloam profectus est. Venerunt eo toparchæ ex Hadalandia ei occurruri, qui nunciabant, Ribbungos naves per syloam Eidensem in Miörsiam petraxisse. Erant in ista insula toparchæ Regii Guthormus Fionk Regis cognatus atque Arnius de Holis, naves defensuri. Ribbungi eos nec opinantes aggressi sunt, ceciditque intra domum Guthormus, in agris vero Arnius, qui cum suis eo evaserat. Potiti dein sunt omnibus navibus in Miörsia aliisque lacubus. Id rustici ubi rescivere, sua territoria dederunt, pacem cum Ribbungs inuentos, qui jam totam Uplandiam usque ad huminis ostium occupaverant. Erant Osloæ plusquam CC coloni pariter ac oppidani. Coloni, cum Rege colloquium habentes, observarunt, se Birkibeinos inde a proelio Akrensi secutos fuisse. "Rogatum (ajunt) Te volumus Domine, ut hieme hec maneat vestros fines tuiturus; post festi finem omnem tibi opem bellicam prestabimus; quod si non sufficere videbitur, dimidium pecudis nostræ victusque tibi offerimus; verum si hic morari detrec-

gríð af Ribbvingom g). Konungr þackadi þeim bød sitt oc sagði at hann mundi gefa þeim orksvrd þá er hann hefði talat vid sína menn. Enn er Konungr talapi vid ráð sitt, létto allir at hann legði sva mikít vndir trvnat bænda at hann sæti í Oslo, sögðu at Sverri Konungi gafz þar eigi vel, þá er bændr foro at hanom til Osloár. Konungr legir þá bandom at hann vill sitia á Bergino enn setia þar eftir lenda menn sína at gæta varnadar þeirra. Bændr átto enn tal sín á milli oc budo at nefna Konungi gísla or kirkio söknom hina bezto bændr, ef hann hefði nockorn vantrvnat á þeim; átti Konungr þá enn tal vid sína menn, oc bádo allir at hann tryði eigi bandom. Konungr gaf þá orkord, sagði at hann mundi þar engis manz rad vñ taka h), qvaz hiá bandom skyldi vera, er þó bvdo þeir hanom sva goda kosti oc villdo fe sitt oc siör leggia vid lífi hans. Konungr sat í Hakonar gardi enn vñ Jólin í Biskvps gardi, hann fendi eftir söngom til Túnsbergs oc Biörgyniar; þessi var inn tíónði vetr Konungsdóms hans. Arnbiörn Jonsfyn sat vñ vetrinn til landz gazlo í Valldishólma oc niósnar.

CAP. CXLIX.

a) SÆTTARBOD HÁKONAR KONUNGS.

Herra Knútr fór austr í Gautland oc sat þar meðan hæzt var vetrar, enn seti eftir nockorar sveitir Ribbvinga í Miórs oc drogo þeir skip at fer vñ aull Uplaud. Hákon Konungr fendi menn vñ vetrinn leyniliga með brefom í lid Ribbvinga til sveitar

”her, saa forlige vi os med Ribbingerne.. Kongen stoffede dem for deres Tilbud og lovede at give dem Bæfled, naar han havde talt med sine Mænd. Da Kongen foredrog sine Raader dette, raadte de ham alle fra at fortroe sig saa meget til Bønderne og blive i Oslo; de erindrede ham om hvor ilde det var gaaet Kong Sverre, da Bønderne angreb ham i Oslo. Kongen sagde da til Bønderne: at han vilde forblive paa Bierget, men lode sine Lehnsmand blive tilbage til deres Forsvar. Bønderne raadsløge igjen indbyrdes og tilbode at stille Kongen de bedste Bønder af hvert Kirkefognd til Gidsler, dersom han havde Mistroet til dem. Kongen raadspurgte igjen sine Mænd, og alle bade ham, ikke at troe Bønderne. Men nu erklærede Kongen, at han i denne Sag ikke vilde følge nogenes Raad, men forblive hos Bønderne, da disse tilbode ham saa gode Vilkaar og vilde bode Gods og Liv for ham. Kongen boede i Hakonsgaarden og tilbragte Julen i Bispepsgaarden; det fornødne til Fæsten lod han komme fra Tønsberg og Bergen. Det var hans tiende Regjeringsaar. Arnbiörn Jonsfyn sad den Vinter paa Valdisholm, for at værge Landet og for at speide.

CAP. I49.

Kong Hakon tilbyder Forslig.

Hr. Knud drog ester til Gotthland hvor han tilbragte den største Deel af Vintren; nogle Hobe af Ribbingen lod han blive i Miesen, som trak Skibe til sig fra hele Oplandene. Kong Hakon sendte den Vinter Folk med Loubreve til Øversterne og mange

g) heita þeir es nu afsarkoft um ok vilja brenna bygdin varar, add. 42. Cod. Flar.

h) nema síns eins, add. 81.

a) add. 42.

tas, a Ribbungis pacem expetimus. Rex gratiis pro oblata conditione actis, respondit, se, auditis suis consiliariis de eo decreturum. Re ad consilium delata dissuaservnt omnes, ne Osloæ morans colonorum fidei se committeret, monueruntque, Suerrorum sane commoratiois Osloënsis poenituisse, cum coloni ibi eum invaderent. Respondit ergo Rex colonis, se in Monte mansionem sumturum, sed praefectos ad eas tuendos relinaturum. Colonis rursus mutuo collocti obtulerunt, se Regi, si ulla ratione ipsis diffideret, obsides ex quavis parocia, et quidem viros optimos, prabitueros. Regem ad consiliarios rem iterum deferentem, sui omnes impense rogarunt, ne colonis consideret. Tum vero Rex decrevit, nullius nisi sua consilia secutus, apud colonos manere, siquidem illi tam bonas condiciones offerrent, opes adeo ac vitam pro ipso devovere parati. Mansionem ergo habuit Rex in palatio Haquinensi, et durante Jolensi festo, in palatio Episcopali, quo ex Tunserga et Bergis res necessarias deserri curavit. Erat hic decimus ejus imperii annus. Arnbiörnus Jone istam hiemem in Valdisholmo transegit, speculaturus non minus quam regionem defensurus.

CAP. CXLIX.

OFFERTUR A REGE HACONE RECONCILIATIO.

Dominus Canutus in Gothia maxima hiemis parte moratus est, relictiis in Morsia aliquot Ribbungorum agminibus, quæ ex omni Uplandia naves contraxere. Ista hieme Rex Hakon viros misit cum clan-

tar haufdingia oc margra annara, oc baud þeim grid ef þeir kvæmi til hans, enn þessi grid tók fyrst Erlingr Rvmstafr, hann var *b)* ravler madr oc er hann kom á Konungs fvnd feck hann *c)* sætt sæmliða. Konungr gerdi nockorar sveitir í Soleyiar at leita Ribbvnga, oc var fyrir þeim Erlingr Rvmstafr, þar fello floroigt manna af Ribbvngom. Sidan helle Konungr Erling fyrir tryggvann mann oc qvad hann sig hoggyvit hafa í lendz manns rett. Þá var ger Önnr ferd austr í Vskina hit esra á hestom, var fyrir þeim *d)* Sigordr Kyr oc hafdi þriv hvndrvt manna, oc koms austr í Besfo, voro þar fyrir margir Ribbvngar oc fengo niðr af Birkebeinom oc flydo þegar vndan, enn þo fengo Birkebeinir her oc hvar af monnom þeirra; fór *e)* Sigordr aftr til Konungs. Vm fvmarit esfir *f)* andlát Sigordar Ribbvngs, skilþi Gvdolfgr *g)* lík frá flockinom Ribbvnga oc fór heim til bús síns, hann gretti sín í Kirkio nær þanom, þar var gott vígi *h)*, hann hafdi gert margar úspecter þar í bygdum þá er hann var med Ribbvngom. Otrygr het bóndi fá er hann hafdi barit miðk oc tekia af hanom heft godan, hann átti tva sono, het annarr Asólfr enn annarr Gupleifr, þeir fengo ser sveit manna oc foro at Gudolfi, þeir tóko stiga oc setto vid Kirkiona oc hio ggo raftit yfir hanom oc líópo þar inn oc drápo hana, oc var hann lítet harmdaupr.

mange andre í Ribbungernes Her oc tilbod dem Fred, naar de vilde komme til ham. Erling Rvmstafr var den første som tog derimod; han var en rasf Maud, og da han kom til Kongen fik han et hederligt Forslig. Kongen sendte meget Mandskab under Erling Rvmstafrs Anførsel ind paa Søller, for at søge efter Ribbungerne; der faldt fyrretvpe af dem. Fra den Tid af slog Kongen Lid til Erlings Rvmstafr og sagde, at han havde tilkæmpet sig Lehnsmands Høt. Et andet Tog skeedte landeis esfer til Nigen, med tre Hundrede Mand til Hest under Anførsel af Simon Roe; de kom esfer til Besfa, hvor der vare mange Ribbunger, som toge Flugten, saasnart de fik Kundskab om Birkebeenerne, men dog gjorde disse nogle Fanger og Sigurd drog tilbage til Kongen. Sommeren esfer Sigurd Ribbungis Død, skildre Gudolf sig fra Ribbungerne og gif hiem til sin Gaard; han tog sit Tilflugt til en Kirke nær ved Gaarden, som var god til Forsvar. Medens han var blandt Ribbungerne, havde han ovet megen Vold der i Heigderne. Der var en Bonde ved Navn Otryg som han havde slaect meget og frataget en god Hest. Denne havde to Sonner Asolf og Gudleif, som samlede en Trep og droge imod Gudolf. De satte Stiger til Kirken, hug Taget i Stykker og kom saaledes ind og dræbte ham. Der vare ikke mange som sørgede over hans Død.

CAP.

Kap.

d) valkr madr ok vel sidadr. 42. 81. Cod. Flst.

e) god grid. 47. 81.

d) Simon Kyr 42. qvot utique redius, conspirantibus cæteris.

e) Simon, omnes habent.

f) dráp. 42.

g) af Blackstaundum 42. 81. Cod. Flst.

h) Gudólfr var allþaktr þá er hann var med Ribbungum. 42.

destinis literis ad duces multosque alios in Ribbungorum agmine, pacemque illis et incolitatem obtulit, si ad ipsum transire vellent. Oblatam conditionem primus accepit Erlingus Rvmstafr, vir valde strenuus, qui ad Regem veniens honorifice habitus est. Misit Rex aliquot agmina in Soleyas duce Erlingo Rvmstafr ad quærendos Ribbungos, et ceciderunt horum viri XL. Dein de Erlingi fide non dubitavit, dixitque eum præfæcti nomen casim sibi comparasse. Facta est alia expeditio equestriis in Vikiam duce Sigurdo Kyr cum viris CCC. Venerunt illi orientem versus in Besfam. Erant hic multi Ribbungi, qui comperta Birkebeinorum incursione mox fugam capessiverunt. Birkebeini tamen nonnulli ipsorum captivos fecere et Sigurdus ad Regem reversus est. Æstate, mortem Sigurdi Ribbung insecta, Gudolfus a Ribbungis secessit, domumque vedit; ille in ade prædio proximo, defensionis idonea, salutem quæsiuit. Donec cum Ribbungis erat, magnam in districtibus habitatis violentiam exerceverat. Fuit colonus quidam nomine Otryg, qui ipsum graviter ceciderat, eique bonum equum ademerat. Habebat duos filios, Asolfum et Gudleifum, qui collecto virorum manipulo Gudolfum aggressi sunt. Sumta scula adique applicata, tectum perruperunt, et dein eum aggressi trucidarunt; sicque ille non sane multis flebilis occidit.

CAP.

CAP. CL.

a) ORSDENDING.

Þetta sama haufi gerdi Skvli Jarl fendimenn til Valdmaris Konungs, Kolbein Ketturygg, Grvnda fehirði, oc er þeir foro heim vm vetrinn lagoon þeir í b) Masstrondom fyrir ísa fakir. Knútr var þá í Lióðhusum; ok er Ribbvngar spurdo þetta tóko þeir letti skip oc foro at þeim oc komo á þá óvara, þar lagoon margir Kaupmenn í haufnoom oc villdo ecki hiálpa þeim, enn þeir vördoz vel oc drengeliga oc fello þar badir med foroneyti sino nær öllu. Enn er Hákon Konungr spurdi þetta, let hann havgva sínn or Oslo allt vt em c) Hólma oc var þat syst á tveimr daugom. Sídan voro skipot mörg lettiskip aufr til Lióðhúsa, oc þesir formenn: Lopinn Gvnnafvnn, Symon Kyr, Hallvarð Bratti, Gvnnbiörn, Olaf Ingosvnn, oc er þeir komo fram var Knútr í brottu oc allr herinn nema fáir menn voro eftir, íá het Biörn d) Barki er fyrir þeim var. Þeir sátu í Kastalanom norðr frá bænom. Birkibeinir fectvz vm Kastalann oc var hann skiót vppgefinn, enn þeir fengo grid er í fáto. Tóko Birkibeinir þar mikit herfang enn e) brendo kastalann; þeir lögdo stór giöld á þá bændr er verit höfdo med Knúð. Síðan foro þeir afr til Konungs, sva qvad Sturla:

Vitr let virki bríota

Valldr Norrænnar alldar,

f) Aufr þar er iaufrar treystvz

Ognfúfir, g) Lióðhúsa.

Þat

Det norske Folks floge Bøherffer

Lod Ledoses Fæstning nedbrøbe,

Ofter hvor de krigshysine

Fyrster huserede.

Seg

a) add. 42.

b) Masströndom 47. 81.

c) Slidholms, 47. 81. Cod. Flat.

d) Barki 47. Hachi. 81. Pachi. Cod. Flat.

e) bruto oc add. 81. Cod. Flat.

f) haugfúfir. 42.

g) Lióðhúsum. Cod. Flat.

CAP. CL.

LEGATI MISSIO.

Eodem autumno Comes Skulius legatos ad Regem Valdemarum miserat Kolbeinum Ketturyg et Grundinum thesaurarium, qui cum reverti volebant, apud Marstrandum glacie deeerunt. Canutus tum Lióðhusæ erat. Ribbungii ubi id rescivere, sumtis levioribus navibus eos inopinato aggressi sunt. Erant quidem in portu multi negotiatores, verum hi nullum eis auxilium obtulerunt. Postquam ergo bene et strenue se defendissent, casus uterque est cum omnibus fere sociis. Hac de re certior factus Hacon glaciem ab Osloa inde usque ad insulas singulares excidi jussit, id quod bidui opus erat. Dein apparatus sunt multe naves leviores et Lióðhusum missæ, ducibus Lodino Gunna f., Simone Kyr, Halvardo Bratte, Gunnbiörno et Olao Ingii filio. Qui ubi eo venire, discesserat Canutus, omnisque ejus exercitus, exceptis paucis, quibus Biörnus Biarke præerat; quique castellum ad septentrionem urbis positum tenebant. Birkibeini illud castellum post brevem obsidionem ceperunt concessa tamen deditis incolumitate. Capta ibi est opulenta præda castellumque exustum est. Tum magno colonis, qui a parte Canuti steterant, tributo imposito, ad Regem reversi sunt. Qua de re ita Sturlius:

Populi Norvegiæ callidus imperator

Castellum Lióðhusiense destrui fecit

In regione Eoa, ubi terribiles

Proceres fortiter se gesserunt.

Scio,

Þat veit ek at gallt Gautom
Gaufigr oddviti ísfra,
Þíóð feck ræfis reidi,
Rán, geck slíkt at vanom.

Jeg veed at Fyrsternes berømmelige Anfører
Detalfe Gotherne for deres Ran,
Folket prøvede Kongens Brede,
Sligt havde man fundet vente.

CAP. CLI.

a) FRÁ KONUNGI OK KNÚTI.

Ríbbvngar fómnoðoz saman á Upplöndom oc voro fiölmennir í Miörs. Þá let Hákon Konunge draga skip nockor or Oslo vpp í Elfi, oc voro þesfir menn fyrir. Ivar af Skediohofi oc Saxi Bladspíóð b). Þeir gatto sín vel á skipom. Ríbbvngar voro stestir farnir or Miörs vid Knúti. Konungr fór or Oslo vpp til Eidzvallar oc áti þing vid bændr, gengo þeir þá í samhelldi vid hann á nýia leik. Konungr sneri padan á Raumaríki oc sva austr yfir Elfina, þvfat hanom var sagt at Knútr leti draga skip or Hellisfirði oc ætladi vpp á markir oc padan í Elfina. Ok er Konungr kom í bygd þá er c) Heggín heitir, var hanom sagt at þat var lygd ein. Sneri hann þá afr til Oslóar, var þat halfom manadi d) fyrir Þálka. Þá er Knútr spvrdi at Konungr var afr horfínn let hann draga or Hellisfirði, þar er allðri höfðo fyrr skip dregin verit, oc komo þeim vppa marker, oc sva norðr í Elfi, oc kvamo á óvart Birkibeinom oc ellto þá af skipom sínom út til Oslóar.

Kap. 151.

Om Kongen og Knud.

Ríbbungerne samlede sig paa Oplandene og bare mandstærke paa Miosen. Kong Hakon lod trække nogle Skibe fra Oslo op i Elven, som bleve vel forte af Ivar af Skediohofi og Saxe Bladspiot. De fleste Ríbbunger havde forladt Miosen og drog Knud indde. Kongen gif fra Oslo op til Edsvold og holdt der Thing med Bønderne; de forbandt sig paa nye med ham. Kongen vendte sig derfra til Rommerige og saa ester over Elven; thi ham var forebragt, at Knud vilde lade trække Skibe fra Hellsífiord op paa Marker og derfra i Elven. Men da Kongen kom til Voigden Heggín, fik han at vide at det var usandt, og vendte tilbage til Oslo; det var fiorten Dage før Paaske. Da Knud erfoer, at Kongen var gaaen tilbage, lod han Skibe trække fra Hellsífiord, hvor der aldrig før havde været Skibe trukne, gienne Marker ned til Elven; her overrumplede de Birkebeenerne og jøge dem fra deres Skibe ud til Oslo.

CAP.

Kap.

a) a. 4. Cod. Flat.
c) Hegni. 42.

b) enn er þeir komo í Elfína þá skipuðo þeir skipin sem bezt ok gattu sín þar 81. Cod. Flat.
d) ester Þálka. 42.

*Scio, quod generosus principum princeps
Gothis rapinas persolverit;*

*Ira Regis gentem affecit.
Non hæcce ex insperato evenerunt.*

CAP. CLI.

DE REGE ET CANUTO.

Coastum est in Uplandis numerosum Ribbunorum agmen, quod imprimis in Morsia erat frequentissimum. Tum jussit Rex Hacon aliquot naves Osloa in amnem trahi, ducibus Ivaro de Skediohofe et Saxio Bladspio, viris navium regundarum peritissimis. Ribbunorum plerique ex Morsia cum Canuto migraverant. Rex Osloa Edsvoldum tetendit comitium cum colonis habiturus, atque ibi cum eo illi denuo reconciliationem composuerunt. Rex inde ad Raumarikiam se contulit, tumque austrum versus ad amnem; nam relatum ei erat, Canutum ex freto Hellico naves ad sylvas et inde ad eundem amnem trahendas curaturum. Verum ubi ad territorium Heggín dictum pervenit, certior factus est, falso id fuisse relatum. Rediit ergo Osloa mense ante Pascha dimidio. Canutus ubi audivit, reversum Regem, ex freto Hellico via antea navibus inaccessa, naves usque ad sylvas, et inde ad amnem pertrahi fecit. Ibi Birkibeinis supervenientes, eos ex navibus ad Osloam usque pepulerunt.

CAP.

CAP. CLII.

Kap. 152.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK RIBBUNGUM.

Enn er Konungr spurdi þetta, let hann draga hálfann fjórda tóg skipa or Oslo, hann fylgdi sílfr. Konungr gerdi ord Arnbyrni Jonslyni oc ödrom lendom monnom, at þeir dragi skip vpp í Elfsna oc fvrdo þeir Konung í Eyia vatni. Þá spurdo þeir til Haralldz af b) Laufúni oc margra Ribbunga er voro í bygd þeirri er Skauu heitir. Konungr gerdi til þeirra nockorar sveitir, oc mættoz þeir á skógi nockorom oc vard þar bardagi oc flydo Ribbvngar oc lettiz fimmtigi manna af þeim, ena Birkibeinar foro til Konungs. Konungr let þá draga skipin í á þá er c) Kinna heitir, oc þadan raftar lángt eid ádr þeir komo í Elfi. Þá var honom sagt at Ribbvngar hofdo snút austr frá elfinni, helldo Birkibeinar þá eftir þeim oc drógo skipin vm Fvrdo eid oc, komo til þess þazir er Fala heitir; þá var honom sagt at Ribbvngar voro austr á d) Vigri. Konungr geck þá fra skipom oc slest lid hans, enn setti eftir at gæta skipa Gvnnar bonda oc Saxa Bladspiót e); þetta var f) Sunnodaginn. Um morgininn kom Konungr í lysing iasfr fram kirkionni á Vigri g), þar var hanom sagt at Ribbvngar lágo þar odro megin vatnzis oc þeir reri hvern dag yfir vatnit til tþa. Þá bad Konungr súa menn leynaz í skógom vpp frá bænom, enn er sól tók at skína, sa Ribbvngar hvar lidit lá í skóginom oc snero þeir þá út afr skipom sinom þeim megin sem þeir voro; Birkibeinar skyndo þá sinni ferd

pvtat

a) add. 41. Kóngr feck sigr. Cod. Flat.

b) Laufum. 42. Laufun 47. Latyn. Cod. Flat.

c) Kenna. Cod. Flat.

d) Vingri. 42.

e) ok bad þá vera þeim megin vatnzis sem hann fór. add. 81. Cod. Flat.

f) Sunnodags nátt. 42. sunnundr. 21. Cod. Flat.

g) þar var bóndi lá er Gunnar het vin Konungs hann segdi etc. 42. 81. Cod. Flat.

Om Kong Hakon og Ribbungerne.

Da Kongen erfoer dette, lod han fem og tredie Skibe trække fra Oslo og fulgte selv med. Han sendte Bud til Arnbjorn Jonsen og de andre Lehnsmænd at de skulde trække Skibene op i Elven; de fandt Kongen ved Biebandet. De fik nu Kundskab om Harald af Laufun og mange andre Ribbunger som opholdt sig i Beigden Skauu. Kongen sendte nogle Hobe imod dem. De stodte paa hinanden i en Skog; det kom til Slag, Ribbungerne toge Flugten og mistede 50 Mand og Virkebeenerne vendte tilbage til Kongen. Han lod nu Skibene trække i Aaen Kinna og derfra en Miilsvei over en Lange, inden de kom til Elven. Her fik han at vide at Ribbungerne vare dragne ofter fra Elven. Virkebeenerne satte da efter dem, trak Skibene over Fundueid og kom til Gaarden Fala. Der fik Kongen at vide at Ribbungerne vare ofter i Vigen. Han, med de fleste af Folkene, forsoed nu Skibene og lod Gunnar Bonde og Saxe Bladspiot blive tilbage for at bevogte dem. Dette var om Søndagen. Om Morgenen i Dagbrækningen kom Kongen til Kirken i Viger. Han fik at vide at Ribbungerne laae paa den anden Side af Vandet og roede hver Dag over Vandet til Gudstienesten. Kongen lod sine Folk skule sig i Skoven oven for Gaarden, men da Solen begyndte at skinne, bleve Ribbungerne dem i Skoven vaer, og trak da deres Skibe, som laae paa denne Side. Virkebeenerne slyndte sig

CAP. CLII.

DE REGE HACONE ET RIBBUNGIS.

Id ubi Rex comperit, XXXV naves Osloa duxit atque huic expeditioni ipse interfuit. Jussit Arnbjörn Jóns aliosque præfectos naves ad annem sursum trahere. Hi Regem in aquis Eyensibus repererant. Tum resciverant Haraldum de Löftunis multosque Ribbungos in territorio Skauu dicto versari. Misit Rex adversus eos aliquot agmina; quæ cum in eos in sylva quadam incidere, ad consilium ventum est, fugatique sunt Ribbungi amissis L viris; Birkibeini vero ad Regem revertebantur. Dein Rex naves trahi jussit in annem Kinna dictum, indeque per isthnum milliaris longitudine, ubi tandem Gothalbin attigere. Ibi ei relatum est, Ribbungos a meridie annis cursum flexisse; Birkibeini ergo eos insecuturi per isthnum Fundensem naves traxerunt, et ad prædium Fala dictum pervenerunt. Rex cum comperisset Ribbungos in Vigeri orientali grassari, ipse cum suis e navibus excessit, earumque custodes reliquit Gunnarum colonum et Saxium Bladspyd. Is quidem dies septimana primus erat. Die illucescente Rex ad templum quod Vigeri erat, pervenit. Cum ibi relatum accepisset, Ribbungos e regione istius aquæ dispositos quotidie eam trajicere solere ad sacra obeunda, jussit suos in sylva ex adverso prædii illius latere; sed sole orto videre Ribbungi ipsorum in sylvis latibula, et naves suas ab isto latere subduxerunt. Birkibeini quoque se

þvíat þeir ottuþvz at Ribbungar myndi taka skip þeirra h). Þeir komu at Amunda á Folavelli ovaorum, voro svmir dreprin enn svmir á kaf elltir oc i) allir leto vapnin. Vm morgininn er Birkibeinar líópo fram k), syndiz Ribbvngom meira lidit enn var, þá líóp Haralldr af l) Lauftúni út á árbackann, oc spvrdi hverr fyrir lidi redi. Haralldr Stangarfylia mælti: kennaz munom við frændi; ver erom her m) Kullungar oc slyslomenn af Upplöndom. Haralldr mælti: sialdan hafit þer sva mikít lid edr iafnvel búit, edr hvar er Hákon Konungr. Her er hann, sagdi Haralldr. Hinn svarar: hví villdi hann taka á sík sva mikla vefold at láni at rekaz at ofs Ribbvngom allt á Marker austr. Mæirr ætla ek naudsyn tilreka, sagdi Haralldr, enn n) ofkæti, at sköckva sltkom óalldar flocki or landino sem þer o) hafit. Fóro þá hvarir tveggio sem mest máttu. Þeir skutuz á þar sem áinn var mióft. Þá gerdi Gud fem iafnan mikla misfynn við Hákon Konung, þvíat þeir sem a p) skóginom foro, gengo þar vpp sem Konungr hafdi ráð fyrir get. Þeir frndo þar sveit af Ribbvngom oc drápo þá alla, þá vrdo þeir varir vid at meginin herinn Ribbvnga var þeim megin árinna, sneru þeir þá yfir ána oc mættu Konunginom, vrdo þá hvarir ódrom fegnir. Enn þegar er Ribbvngar fá at Konungr náði skipom sínom, þá sneru þeir austr aftr sinni ferd, enn þar var þá mikill straumr oc hásteint í ánni er Konungr náði skipom sínom oc sva var þar sem Ribbvngar

voru

sig efter dem, thi de frygtede at Ribbvingerne skulde bemægtige sig deres Skibe. De overrumplede Amund paa Folabold; uogle faldt, nogle bleve jagede ud i Vandet og alle mistede deres Raaben. Om Morgenen da Birkebeenerne løb frem, syntes de for Ribbvingerne flere end de vare. Harald af Lauf-tun løb ud paa Nabredden og spurte, hvem Anfo-teren var. Harald Stangarfylia svarede: "Vi skul- "de nok kende hinanden frænde! Vi ere af eet Kuld "og Sysselmand i Oplandene. Harald sagde: "det er sielden at I have saa traug eller vel rustet en "Hær; men hvor er Kong Hakon? Han er her, svarede Harald. "Hvorfor vide han, spurte den anden, "paatage sig den Besvarlighed at forfølge "Os Ribbvinger efter her ud til Marker? Jeg troer, svarede Harald, "at han mindre har gjort "det for Fornøielse end af Nødvendighed, for at "faae en saadan Sprøerestof, som Eder, breven ud "af Landet. Begge Varter syntde sig da det bedste de kunde. De skide paa hinanden ober Aaen, hvor den var smallest. Gud teede da, som altid, megen Misfandhed mod Kong Hakon; thi de som vare gangne til Skoven, søgte hen hvor Kongen havde befalt, og der fandt de en Flok Ribbvinger som de alle dræbte. Da de nu bleve daer at Ribbvingernes Hovedstyrke var paa denne Side af Aaen, satte de over den, mødte Kongen og bleve de alle glade ved at see hinanden. Saa snart Ribbvingerne saae at Kongen var kommen til sine Skibe, vendte de sig efter tilbage. Der gik en stærk Strom, og der laae store Steene i Aaen, baade der hvor Kongen kom til

sine

h) þá er Konungr geck af skipum sínom, þá sendi hann nokkorar sveitir at Amunda á Folavelli. 42.

i) siefir letu etc. 42.

k) or skoginom add. 42. 81.

l) Lauftun 42.

m) Kullungar 42. Kyllingar. Cod. Flat.

n) ofkæti. 81.

o) erut. 42.

p) skipunum voro. 81.

cito subtraxerunt, veriti, ne Ribbungi navibus ipsorum potirentur. Amundum de Folavellis nec opinantem oppresserunt, et ex ejus agmine quosdam occiderunt, nonnullos in aquam precipites fugarunt, omnes vero armis privaverunt. Mane cum Birkibeini proruperunt, videbantur Ribbungi aliquanto, quam vero erant, numerosiores. Itaque Haraldus de Løftuno in ripam procurrens, quasi vit, quis ogmini praesert. Tum Haraldus Stangarfylja, nosse, inquit, nos mutuo cognovisse debemus. Sumus eadem stirpe orti et Uplandis praefecti. Subjectit Haraldus: "Raro tam numerosas vel tam bene instructas copias habetis; verum ubi est Rex Hakon? Hic vero est, respondit Haraldus. Tum ille: "cur, ait, ille tantum arumnae in se suscipere voluit, ut nos Ribbungos usque in sylvas orientales persequeretur. At Haraldus: magis puto cogente necessitate, quam quia volupe erat, molitur tantam perditissimorum hominum colluvie, qualis vestra est, ex terra expellere. Tum utraque pars quantum poterat, sibi institit. Ubi ardentissimus erat annis, ibi vehementissime in se jaculabantur. Deus vero non praeter solitum singularem Regi Hakoni benignitatem praestitit; illi enim, qui sylvam petierant, locum, quem Rex suaserat, occuparunt, deprehensumque ibi Ribbungorum manipulum trucidarunt. Animadverso, magnam Ribbungorum vim eis amicum esse, hunc trajecerunt, Regique non sine maxima mutuo latitia juncti sunt. Ribbungi ubi viderunt, Regem naves suas attigisse, orientem versus iter flexerunt. In loco ubi Rex ad naves suas pervenerat, ut quoque ubi Ribbungi, annis erat vehementi torrente et magnis saxis salebrosos. Ideo utraque pars in ter-

voro komnir, oc gengo hvarir tveggio á land vpp oc leiddo skip sin enn fvmir styrdo med forkom, oc ef g) nokkot reip biladi á einhverio skipi var þat þegar í r) ofæro. Enn er þeir komo þar sem mióft var áin, hvilldiz hvarirtveggio, oc ætladi Konungr at snæða s); Ribbvngar skvto, foro þá hvarir tveggio fem meft. Foro Ribbvngar til Kirkio-bæarins t), oc mæltu mart sltt vid Birkibeini. Konungr bad þá haxta fólks þeirri, bad þá bída þess er skip hans kvæmi, oc mættu þeir þá videigaz fleira enn ordin ein. Ribbvngar kvapoz þat giarna vilia.

CAP. CLIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

b) Þá er flórtan skip komo til Konungs bió hann þáu sem bezt, ok medan Konungr gerdi þetta, lögdo Ribbvngar skipom finom austr med kirkionni oc vpp vm þvera c) á litla vatn þat er d) Vingsíór heitir, þat geingr allt e) á Eidskogi. Birkibeinar rero f) yfir ána, oc er þeir komo á mípia, fá þeir at Ribbvngar höfdo fylkte fyrir þeim oc skvto á þá ákafliga oc hvýgdo at Ribbvngar munda bída þeirra, þvlat þeir höfdo vígi örvgt, þar sem backinn var þriggia spjótskaptá háir er þeir stópo á, enn leiran fva blaut at annarr fótr stód fast þar til annarr var nidr sett; var þat hinn mesti hálski þar at at fækia, enn Birkibeinar g) rero þó at sem diar-

sine Skibe og der hoor Ribbungerne vare komne. Begge Parter gif í Land og traaf sine Skibe, nogle styrede dem med Daadshager, men naar et Møb gif itu paa et Skib, kom det strax í Fare. Da de kom der, hoor Aaen var smallest, hvilede begge Parter og Kongen agtede at spise; men Ribbungerne skød paa dem og de skødte sig da paa begge Sider, det bedste de kunde. Ribbungerne gif til Kirkebyen og skieldte stærk paa Birkebeenerne. Kongen bad dem holde inde med sig Daarlighed, og hie indtil hans Skibe kom, da kunde de skifte andet mellem sig end Ord. Dette lofte Ribbungerne.

Kap. 153.

Dum Kong Hakon.

Da Kongen hadde faaet florten Skibe samlede, lauede han dem til paa det bedste. Medens han var i Færd hermed, lagde Ribbungerne deres Skibe oster ved Kirken og traaf dem tværs over Aaen i en lille Søe, Vingsøe kaldet, som strækker sig lige til Eidskøf. Birkebeenerne roede over Aaen, og da de kom midt ud, saae de at Ribbungerne havde stillet sig i Slagtorden og skødte af al Magt paa dem. De troede vist at Ribbungerne vilde tage imod dem, thi de havde en fast Stilling paa en Aabred tre Spydkaster høi, hoor Grunden var saa blød, at den ene Fod stod fast indtil man fik den anden fast ned. Det var et farligt Arbeide at angribe dem der; dog roede Birkebeenerne driftigen løs; men da Skibene

a) nokkr heipt 42.

c) forradi 81. Cod. Flat.

d) Ribbvngar skutu á þá, vord því eigi af snæðingunni 42. snæðino 81. snæðingunum. Cod. Flat.

e) Geck þá enn fram Haraldr af Lant, oc fleiri Ribbvngar, ok mæltu mörg ferlig ord til Birkibeina, bad Konungr þá Arnbríon Jónson segja Ribbvngum at þeir hettu fólku þeirri. 42.

f) add. Cod. Flat. g) þat er nú því næst at flórtan skip etc. Cod. Flat.

h) eina litla í Vatn þat er Fingr síór heitir. Cod. Flat. 81.

d) Vigtr síór 42. Vinga síór 47. 81.

i) austr 4t Eidskogi, 42.

f) á ána, 42.

g) redu. 42.

ram exscendit, navesque suas contis vegere studuit, nam ubi funis rumpebatur, in magno res erat discrimine. Ubi ad locum amnis arctissimum venerunt, utraque parte quiescente, cibum sumere Rex statuerat; sed jaculantibus Ribbungi, utrique rursus ubi institerunt. Ribbungi oppidum paroechiele petentes Birkibeinos vehementer conviciabantur. Rogavit Rex, ut ab his ineptiis tantisper desisterent, dum naves ipsius venirent; tum enim aliis, quam verborum armis sese illis occursum. Responderunt Ribbungi, id sane non ipsis invitis fieri.

CAP. CLIII.

DE REGE HACONE.

Cum quatuordecim naves Rex nactus erat, eas, quam optime potuit, instruxit. Quod dum ille faciebat, Ribbungi suas ab oriente adis sacra trans annum traflas disposerunt in parvo quodam lacu Vingsø disto, qui ad sylvam Eidensem pertingit. Birkibeini annum remigando trajecerunt; et cum ad hujus medium pervenerant, viderent Ribbungsos justam aciem navium disposuisse, omnique vi in ipsos jaculari; itaque nulli dubitarunt, quin Ribbungi resistere vellent, quippe qui locum pugnando quam maxime opportunum, locum nempe ora tria hastilia altum, tenerent, ubi lutum adeo molle erat, ut cum pes alter demitteretur, alter fixus hæreret. Res erat periculi plena ibi hostem aggredi. Birkibeini tamen strenuissime remigando institerunt.

diarfílgazt. Enn er skipin rero at landi flydo Ribbvingar, enn Birkibeinar gengo eftir oc hugdo at þeir mundo bíða ofor þeir meirr, ok er þeir komo vpp á backann voro Ribbvingar hvergi nær. Sneri þá Hákon Konungr til skipa sinna oc fór austr h) eftir vðtnom þar sem skip Ribbvinga foro undan, rero hvarir tveggjo fem mest máttu. Konungr fór í efra með vatni austr. Enn er Ribbvingar komo til vatzendans liopo þeir af skipom, Konungr kom þá eftir þeim oc felldo nockora menn áf þeim enn tók öll skipin h); Þetta var mánadag í Gagn-daugom. Konungr bad menn sína snæða þviat þeir höfdo ecki erit sídan laugardaginn k). Þar frettí Konungr at Knútr hafði hit beinasta snúit vt á Mar-ker, sneri hann þá norðr afr oc sva vppá Heið-mörk oc drogo skipin vm Fvndo eid, oc sva í Miðrs. Hallvarðr Biskvp var þá í Hamri oc var Konungr með hanom l) vppfligningar dag í godom fagnadi; skipadi Konungr þá öll Vpplönd, oc fetti menn í skipagæzlo. Síðan fór Konungr til m) Osló-ár, hann var þar hálfan manvd áðr hann bióz austr til Elfar.

CAP. CLIV.

a) BREFSENDING TIL KONUNGS.

Þá er Hákon Konungr var buinnat fara austr til landzenda, komo bref frá Knúti oc frv Kristlinar oc lögmanzins oc leitodo Knúti grida til Konungs, oc sögdo sva at hann villdi koma á valld Konungs þegar

h) vm skóga með vatninu. 42.

i) kom hann þá vm morguninn í dagin, þangat sem hann hafði áðr af skipum gengit. Þetta var mánadaginn etc. Cod. Flat.

k) þar komu til Konungs niðhr þar er hann hafði sent epter Ribbungum ok sögdu at Knútr etc. Cod. Flat.

l) helga Þorsdag. 81.

m) Eidsvellar ok þadan til Oslóar. Cod. Flat.

a) add. 42.

stiterunt. Cum navet ad terram appellerent, fugerunt Ribbungi, persequentibus Birkibeinis sperantibus fore, ut in loco superiori consistent. Clivum ubi conscenderant, evanuisse Ribbungos animadvertent. Rex ergo Hacon ad suas naves conversus secundum aquas orientem versus navigabat, qua Ribbunorum naves fugerant. Utraque pars omnibus viribus remigabat. Rex secundum aquas navigans terræ superiora legebat; atque Ribbungi ubi aquarum finem attigerant, in terram emicabant. Rex eos insecutus eorum aliquos cecidit, omnibusque navibus potitus est. Is quidem ex triduo, assumptionem Domini præcedente, dies Lunæ erat. Jussit Rex suos cibum sumere, nam a die inde Saturni ab esu prorsus abstinerant. Ibi comperit, Canatum Markus directe petiisse, itaque ad septentrionalia flectens ad Hedemarkiam tetendit, navesque per isthmum Fundensem in Miosiam trahi jussit. Erat tunc Hamaræ Episcopus Hallvardus, apud quem Rex diem assumptionis moratus et honorificentissime ab eo habitus est. Tum omnia in Uplandis ordinavit, naviumque custodes constituit, et dein Osloam movit. Exacto ibi mense dimidio, ad Gothabim austrum versus cursum direxit.

CAP. CLIV.

LITERÆ AD REGEM MISSÆ.

Cum Rex Hacon se accinxisset ad fines terræ orientales adeundos, venerunt a Canuto, domina Christina et provincia præfecto literæ, liberum Canuto ad Regem aditum expetentes atque fore promittentes, ut in

poter-

Skibene kom til Land, toge Ribbungerne Flugter og Birkebeenerne satte efter dem, i den Tanke at de vilde holde Stand høiere oppe. Men da de kom op paa Nabredden, vare Ribbungerne ingenstedt at see. Kong Hakon vendte sig da til sine Skibe og drog efter langs med Søerne, hvor Ribbungerne Skibe fyggede; begge Parter roede af al Magt. Kongen drog til Lands efter med Vandet, og da Ribbungerne kom til Enden deraf, sprang de i Land. Kongen satte efter dem, fælde nogle af dem og tog alle Skibene. Dette var om Mandagen i Gangdagene. Kongen bad sine Mænd faae sig Mad, da de ikke havde spist siden Lørdagen. Han fik der at vide at Knud havde søgt lige til Marke; han vendte sig da nord tilbage, op paa Hedemarken og led Skibene trælle over Fundeid i Miosen. Hallvard var dengang Biskop i Hammer; hos ham var Kongen Christi Himmelfartsdag og blev vel beveret. Kongen befikkede derpaa alt i Oplandene og satte Mænd til at bevogte Skibene. Siden drog han til Oslo, der var han en halv Maaned før han lavede sig til at gaae efter til Elven.

Kap. 154.

Kongen fik Brev.

Da Kong Hakon stod i Begreb med at drage efter til Grændsen, fik han Brev fra Knud, Frue Christine og Lavmanden, hvori de søgte om Fred og Leide for Knud og sagde at han vilde indfinde sig hos

þegar hann kvæmi austr. Þau bádo þetta fara leyniliga at eigi yrði Ribbvngar varir vid, þvfat þeir villdo drepa Knút ef hann færi eigi þeirra rádom fram. Konungr fagnar þessu oc gerdi *b)* bref í móti oc het Knúti frænda sinom gridom oc samdom ef hann kvæmi á hans valld. Ok er Hákon Konungr kom í Elsinu var hanom sagt at Ribbvngar voro vppi í Væni; gerdi hann þá mennn til frú Kristinar at vita hvart þat skyldi halldaz sem Knútr hafði mælt. En frú Kristin sagdi sva at hyn mundi síálf koma *c)* at frida fyrir Knúti syni sinom vid Kong. Þar var þá med Konungi Ormr bilkvp oc margir lendir menn er Konungr villdi vid þessá fattar stefnu hafa, oc fat hann í Konungahello hálfann mánuð, oc komo menn dagliga frá frú Kristinar oc sögdo þá oc þá at Knútr mundi koma á Konungs valld.

CAP. CLV.

a) SVIK KNUTZ.

b) Herra Knútr tók þá pát til bragd er eigi tók hans fadir, hann let draga skip austr yfir Eidaskóg sva sem alldreir voro fyrri dregin, oc komo á óvart at Konungs mönnum í Verma *c)*, iafnfram Eidzvellu. Þar var fyri Ivarr af Skediohofi, Jon Ketlingr, Erlingr Rúmstaf, Þorgeir Biskvps mágr, Andres Hvíti oc margir Birkebeinar *d)*. Enn bændr hældo samnadinom á Eidzvellu, þá fengo Birkibeinar

hós Kongen, saafnart denne kom ofter þaa. De hade at dette maatte holdes hemmeligt, saa Ribbungerne ikke sit det at vide, thi disse vilde dræbe Knud, naar han forlod deres Sag. Kongen blev glad herover, Fred tilbage og lofte Knud sin Frænde Fred og Ere, dersom han vilde komme til ham. Da Kong Hakon kom til Elven, horte han at Ribbungerne vare oppe i Væneren. Han sendte da Bud til Frue Christine, for at erfare om Knud vilde holde sit Tilfagn, og Frue Christine lod svare at hun selv vilde komme for at skaffe sin Søn Knud Fred hos Kongen. Han havde dengang Bisfop Orm og mange Lehnsmænd hos sig, som skulde vere tilstade ved denne Freds-Underhandling. Han tilbragte en halv Maaned i Konghelle; der kom dagligen Bud fra Frue Christine, som meldte at Knud nu strax vilde indfinde sig hos Kongen.

Kap. 155.

Knuds List.

Dr. Knud hittede þaa en List, som hans Faber ikke vilde have betient sig af. Han lod trække Skibe ofter giennem Eidsafod, hvor Skibe aldrig før havde været trukne, og kom bag þaa Kongens Mænd i Vermaae lige for Eðsvold. Der befandt sig Ivar af Skediohof, Jon Ketling, Erling Rúmstaf, Þorgeir Biskopsmaag, Andreas Hvite og mange Birkebeener. Vænderne vare samlede þaa Eðsvold; ved dem

b) niöfn til frú Kristinar. 81.

c) at fridhelga Knút syn sinn. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Herra Knútr hafði þá med haundum þat ráð er alldreir hafði fyrr Hakon Jarl fadir hans, oc miök fylgdu svik.

43. 47. 87. Cod. Flat.

c) Ok mætti hann þar hafa fyrir komit miklum styrk ef eigi væri meiri miskunn guds enn trúleikr Ribbunga add. 43.

d) þeir voro 4 skipum. add. 43.

potestatem Regis, ubi ille ad orientales regiones venisset, se traderet. Rogabant, ut ista res celaretur, ne Ribbungis suboleret; hos enim ostendebant Canutum occisuros, ubi ille eos desereret. Latatus Rex est literarum argumento, promissitque vicissim Canuto cognato suo incolunitatem omnesque honores, si illi se dedere vellet. Ubi ad Gothalbin pervenit, comperit, Ribbungos in Vanero esse; misit ergo homines quosdam ad Christinam, quasiuros, num Canutus promissis stare vellet. Respondit Christina, se ipsam venturam et pro filio suo apud Regem intercessuram. Erat tum apud Haconem Ormus Episcopus et multi præfati, quos ille reconciliatis testes habere volebat, atque Kongahella per mensem dimidium morabatur, venientibus indies a Christina nunciis, qui Canutum jam jamque venturum Regique se dediturum prædicarent.

CAP. CLV.

FRAUS CANUTI.

Tum Canutus dolo usus est, quem pater ejus sibi non permisisset. Trahi curavit naves per sylvam Eidendem, mox antehac inaudito, qua viros regios in Vermia prope Eidsvollum nec-opinantes oppresserunt. Birkibeinorum ibi duces erant Ivarus de Skediohof, Jonas Ketling, Erlingus Rúmstaf, Þorgeirus Episcopi affinis, Andreas Hvite pluresque alii. Habebant forte coloni conventum in Eidsvoldo. Ab his rescire

nar niófn af Ribbvngom e). Birkibeinar höfdu stór skip, enn er þeir funduz, tókuz þar hin snarpazta orrofta, oc veitti Birkibeinomu þyngra sva at næsta komo þeir á flóttu. Þá kom til Jón Ketlingr oc Erlingr Rúmstafur á Karfa einom oc retto Birkibeinar þá vid, sneri þá mannfallino í lid Ribbvnga oc vano brápara tóko þeir vndan, Knútr lióp á kaf oc feck nauduliga fordat fer, þar fell mart villdarmanna af Ribbvngom enn Birkibeinar vrdó margir sárir. Ivarr bóndi vard sárr á fæti geck iafnan halltr sídan, Birkibeinar tóko öll skip þeirra. Eftir þetta dyrfdoz bændr miök vid Ribbvnga, sva at þeir fóro iafnan at þeim oc drápo mart manna af þeim.

CAP. CLVI.

a) RIBBUNGA AUULD ENDAZTHER.

Nú er Ribbvngar sá at alla vega þravngdi kosti þeirra, sendo b) þeir gísla til Konungs í Hornborofvnd. Konungr sigldi austan vñ daginn oc lagdi at austan siardar oc fendi menn til Knútz á nýja leik, enn het öllum Ribbvngom gripom ef þeir villdi a hans valld gánga. Eftir þat fór Konungr til Oslóar, liólo síðarr kom Haraldr af Laufúni c) til Konungs sendr af Knúti til fullra grida oc sættar af Birkibeinomu. Hákon Konungr hafdi þá hirdstefno, oc ságd

dem sit Birkebeerne Kundskab om Ribbungenne. Birkebeerne havde store Skibe, men da de fødte sammen, blev der en haard Strid, og denne faldt saa uheldig ud for Birkebeerne, at de bare nær ved at tage Flugten. I det samme kom Jon Ketling og Erling Rumsstaf med en Jagt, Birkebeerne til Undsætning. Ribbungenne tabte nu mange Folk og de gavede sig paa Flugten snarere end man havde troet. Knud sprang oberbord og reddede sig med Nød og Neppe. Der faldt mange udsøgte Folk af Ribbungenne og mange Birkebeerne bleve saarede. Ivarr Bonde blev saaret i Foden og halstede siden bestandig. Birkebeerne toge alle deres Skibe. Efter dette bleve Bønderne meget drifstige, angrebte øst-Ribbungenne og dræbte mange af dem.

Kap. 156.

Ribbungenes Flok opløses.

Da Ribbungenne mærkede, at de bleve trængte paa alle Sider, sendte de Gidsler til Kongen i Hornborofvnd. Kongen seilede om Dagen østen fra og lagde til øster for Fiorden; þan sendte paa nye Bud til Knud og tilfagde alle Ribbungenne Fred, dersóm de vilde gíve sig í hans Bøld. Derpaa drog Kongen til Osló, og strax efter kom Harald af Laufstaur fra Knud til Kongen, for at slutte fuldkommen Fred og Forslig med Birkebeerne. Kong Hákon holdt nú Hoffstævne og talte der saaledes: "Fast alle vide, "hvilken

e) Gerda þeir ord bóndom ok foro þeir sem framstættir voro út á skipin til Birkibeina. Ribbungr höfdu stór skip tókuz þar bardagi hardr, ok veitti Birkibeinomu þyngra þvæt þeir höfdu síðarran lesku ok tólf skip önnor, höfdu Birkibeinar skipin smærri, okveitti þeim fyrri þvi erfidit, þá kom til Jon Ketlingr. etc. 42. 47. 81. Cod. Flat.

a) Cod. Flat. add.

b) sendu þeir menn á Upplönd til Birkibeina ok vildu sættaz. Birkibeinar toko þvi vel, ok senduzt gídar á millum. Birkibeinar sendu Konungi alla gísla Ribbvngs ok fór með þeim Klemít af Holm. (Holmi). Þeir fundu Konung í Hornborofvndum, ok ságd honom slík tíðindi sem voro. Konungr tók vel vid gíslunum ok sigldi um daginn til Vátkeyrar. Hann fendi enn menn til Knútz, etc. 42. 47. 81. Cod. Fl.

c) sendr af Knúti, beiddiz þá austrugga gísla ok fastra sætta, Konungr lét þá bláfa til hirdstefnu, 42. 47. 81. Cod. Flat.

vere Birkibeini adesse Ribbngos. Habebant Birkibeini magnas naves; atque ubi ad manus ventum est, ab utraque parte acerrime depugnabatur. Res erant Birkibeinorum afflictae, adeo ut parum abesset, quin fugerent. Tum vero accesserunt Jonas Ketling et Erlingus Rumsstaf phaselo forte advesiti, iique Birkibeinos rursus exererunt. Sic prostigatum est Ribbngorum agmen, et opinione citius in fugam se dedit. Cæsi sunt lætissimi Ribbngorum viri, et ex Birkibeinis multi vulnerabantur. Ivarus colonus in pede vulneratus dein claudicavit. Birkibeini omnibus hostium navibus potiti sunt. Postea crevit colonorum audacia, adeo ut Ribbngos frequenter aggressi eorum multos trucidarent.

CAP. CLVI.

DISSOLVITUR RIBBUNGORUM FACTIO.

Cum Ribbungi res suas ab omni parte in arctum vedigi viderent, obsides ad Regem in sinum Hornbovicum miserunt. Die sequente Rex austrum versus navigavit, atque ab oriente sinus adpellens denuo viros ad Canutum misit, omnibusque Ribbngis incolumitatem obtulit, si illius potestati se dedere vellent. Postea Rege Osloam ingresso venerunt ad eum a Canuto missi, qui plenam incolumitatem et reconciliationem a Birkibeinis expeterent. Tum Hacon suis ad aulam convocatis orationem in hac verba habuit: "Notum peris-

lagdi þva: Flestom mönnum er þat kunnigt hvern rektir og vas ver hofom haft fyrir Ribbvngom og margfaldan skada í láti godra drengia, þótt þeir hafi fleiri fyrir ofs látit er betr er; nú bidia þeir ofs grida, enn ef ver vilium þeim grid gefa þá skolo þeir vera *d*) kallslausir af os of alla luti þa er þeir hafa vid os misgert, sem sidr er til godra hofpingia, ella iáttom þeim öngom gridom oc fygiom þeim sem fastaz, þviat nú er minkadr styrkr þeirra, oc em ek þess *e*) ecki vísfari, enn þó skvltur þer ráða. Birkibeinar kvodoz giarna vilia fyrirláta Ribbvngom fiártíon oc mannalát heldr enn rekazt efter þeim. Sendi Konungr þá efter *f*) þeim Knúti oc sóro þeir til Oslóar á Konungs valld oc féllid villdarliðz Ribbvnga. Estir þetta skipadi Konungr ríki sin ym öll Upplönd. Enn þeir Ribbvngar sem ser vanto öngra grido stocko or Noregi á Markir. Sá het Magnus Bladstakkr er fyrir þeim bazt oc kalladiz Konungr. Enn er Hákon Konungr freiti þetta sendi hann Harald af Laufúni at ná Magnúsi, enn er Magnus spvrdi þetta til Haraldz hafdi hann grvn á at hann mwndi hanom eigi trúr vera oc för til oc drap hann. Konungrinn hafdi sent oc bref austr í Vermaland, at bændr skylldi þar gera annat hvort at reka úslock þenna or bygdom sinom, ella mundi hann fara til oc gera þeim bak elld ongom mun minna enn fyrr *g*). Ok er bændr fá bref þetta somnodoz þeir saman oc foro at Magnúsi, tóko hann oc fosto vpp, oc rockora menn med honum, oc lykr þar æfi Ribbvnga.

"hvilkun Jagen og Arbeide vi have hødt for Ribbungernes Skuld, og hvor megen Skade vi have lidt ved skæffe Folkø Død, skiondt vi, som vel er, ikke have tabt saa mange Folk som de. Nu bede de Os om Fred. Dersom vi vilde unde dem den, da bør Vi, som gode Høddinge pleie, opgive al Forsdring paa dem for hvad de have forbrudt mod os; ellers skulde vi ingen Fred tilstaae dem, men forfølge dem af al Magt, thi nu er deres Styrfke bruden. Jeg er ikke mindre tilbøielig til det sidste; dog skulde I raade. Birkibeenerne erklærede at de gerne vilde tilgive Ribbungerne Tab paa Gods og Folk, heller end tumle sig længer med dem. Kongen sendte derpaa Bud til Knud og hans Flok, og han med mange udsøgte Folk af Ribbungerne begav sig til Oslo i Kongens Vold. Kongen tog nu hele Uplandene i Besiddelse. Nogle af Ribbungerne som ingen Fred ventede sig, traf sig fra Norge ind i Markerne, valgte een ved Navn Magnus Bladstak til deres Anfører og gavede ham Kongenavn. Da Kong Harald fik dette at vide, sendte han Harald af Laufun for at gribe Magnus; men denne, som ikke ventede sig noget godt af ham, skyndte sig og fik ham dræbt. Kongen havde og sendt Breve ofter til Vermeland, hvori han lod Bønderne der vide, at de enten maatte jage denne Oprørsføf ud af deres Hejgder, eller han vilde hiemsøge dem med en Brand, som ikke skulde give den forrige noget efter. Da Bønderne fik dette Brev, sloge de sig sammen, gif løs paa Magnúsi, fangede og hængte ham med nogle andre. Og hermed endes Ribbungernes Bedrøet.

CAP.

Kap.

d) Klandslausir. 42.

e) vísfari. Cod. Flat.

f) öllum Ribbvngum, Eystein Róafvni, Guthorm Erlingsfyn, Fridrek Slafia, þeir fundu þa vppi í Eyja vatni ok foro þeir þá med Birkibeinum til Oslóar ok gafuz upp í valld Konungi etc. 42. 81. Cod. Flat.

g) Vermum var litit vþat, add. 47.

plerisque est, quantopere exagitati vexatique fuerimus a Ribbungis, quantumque iactura fecerimus, amissis multis viris fortibus, licet illi, quod letamur, plures quam nos perdidissent. Jam pacem a nobis petunt; quam si a nobis impetrant, debemus ut duces decet strenuos, impunitatem illis concedere et veniam omnium malorum, quibus nos affecerunt. Id si nolumus, acerrime eos persequi oportet, nam vis ipsorum valde imminuta est. Istud me non invito fieret; sit tamen penes vos hujus rei arbitrium. Profitebantur Birkibeini, male se Ribbungis omne et fortunis et viris suis illatum damnatum illis condonare, quam in illis insequendis persistere. Tum missis interuentis Canutus cum suis Osloam venit, atque cum leuissima Ribbungorum manu Regi se dedit. Tum Rex totam Uplandiam occupavit. Verum Ribbungi, qui nullam incolumitatem exspectabant, e Norvegia in sylvas fugerunt, atque Magnum Bladstak Regem sibi praefecerunt. Quod ubi Hacon rescivit, misit Haraldum de Löfstrun ad Magnumprehendum; hic vero cum facile videret, nil boni ab eo sibi exspectandum, illum aggressus trucidavit. Rex ergo misso ad Vermicos colonos nuncio conditionem iis proposuit, ut aut istos nebulones ex territorii suis expellerent, aut paterentur, ut ipse igne flammisque non minus quam antea in eos grassaretur. His literis visis coloni coacti agmine Magnum invasere, prehensumque cum quibusdam sociis suspenderunt. Atque sic Ribbungorum moliminibus finis impositus est.

CAP. CLVII.

a) FRÁ IVARI GRETTI.

Hákon Konungr bióz oc Oslo til Biörgyniar, hann gaf Knúti frænda sinom tva b) lánngkip, oc feck hanom alla luti pá sem hann purfti at hafa. Oc er Konungr kom í Seleyiar, var þar fyrir Skvli Jarl med mörögum skipom oc stórom, hann hafdi ætlat suðr til Danmerkr, oc er þeir fyndvz sneri Jarl med Konungi norðr til Biörgyniar. Þeir voro bádir í Konungsgardi oc hófdo mikit hölmenni, var þá blidlikt med þeim, oc geck sinn dag hyarr til annars at skemta ser, þá voro dryckior miklar í bænom. Lendirmenn höfdo stórar sveitir. Páll Vagaskálm átti svn er Ivar Grettir het, hann drap einn fornan Birkibein vm kveldit eftir afsanfavg, oc fann þat til saka at sún hans hafdi verit at vígi Arna Heriardáls; þessi het Eirekr Baggi, enn hitt vard vígit norðr í Vagom c). Enn er hirdin vard vaur vid vígit d) Eiriks, herklæddoz allir handgengnir menn. Þessi tóndindi komo til þeirra fedganna Páls oc Nicholás, leto þeir illa yfir verkino er sá vard fyrir er saklaus var oc foro þeir í Nicholáskirkio-staupvl oc bioggoz par vm. Hirdin geck at kirkjoni oc villdi brjóta vpp, þá var sagt Konunginom. Skúli Jarl var þá í bodi hans oc gengo þeir þegar til Nicholáskirkio, þá hafdi hirdin tekit Ivarr Nef frænda Páls oc ætlo do at drepa hann. Konungr tók þegar Ivar á tit valld, oc bad hirdina eigi ganga at kirkjoni. Enn vm morgininn e) hafdi Konungr

hird-

Kap. 157.

Om Ivar Grettin.

Kong Hákon gjorde sig rede til at drage fra Oslo til Bergen. Han gav Knud sin Frænde to Langskibe, og desforuden alt hvad han behøvede. Da Kongen kom til Selborne, var Skule Jarl der i Forveien med mange og store Skibe; han havde agtet sig ned til Danmark, men da nu Kongen ankom, fulgte han med ham nord til Bergen. De boede begge i Kongsgaarden og havde et stort Følge. De vare meget venlige mod hinanden, besøgte hinanden jævnlig og fornoiede sig sammen. Der bleve da holdte store Drifkeglider i Byen. Lehnsmændene havde meget Mandskab med sig. En Son af Poul Vagaskalm, ved Navn Ivar Grettir, dræbte en gammel Birkebeener om Aftenen efter Aftensang, fordi hans Son havde været med at dræbe Arne Heierdal. Den Dræbte heed Eriks Bagge, og dette Mord var skeet nord i Waagen. Da de ved Høffet spurgte Eriks Drab, væbnede alle de haandgangue Mænd sig. Da Poul og hans Son Niels sif dette at vide, gjorde det dem ondt at en Ustyldig saaledes var bleven dræbt, men dog søgte de ind i Nikolai Kirke-taarn for der at være i Sikkerhed. Høffinderne gif til Kirken og vilde have brudt ind. Dette blev berrettet Kongen. Skule Jarl var just til Giesfebud hos ham; de gif begge til Nikolai kirken, hvor Høffinderne havde grebet Ivar Nef, Pouls Frænde, som de agtede at dræbe. Kongen tog strax Ivar Nef i sin Beskyttelse og forbad Høffinderne at angribe Kirken. Næste Morgen holdt Kongen Høffene

sefne

a) add. 42.

b) skip var annat tvaum rúm ok tuttugu 42. XXII. lesta 81. Cod. Flst.

c) sem fyrr var ritat. 42.

d) Arna 42.

e) fasti Konungr þá sva at hvarum tveggjum hugnadi betr. 47.

CAP. CLVII.

DE IVARO GRETTIO.

Accinxit se Hacon ad iter Bergas suscipiendum. Dedit ille Canuto propinquo suo duas naves bellicas, omnibusque cum necessariis instruxit. Ad Seleyas delatus Skulium Comitem ibi offendit, qui cum multis magnisque navibus eo prior pervenerat. Cogitaverat ille in Daniam proficisci, sed Regi junctus Bergas iter convertit. Erant uterque cum multis sociis in aula Regia, ubi amice admodum vivebant, et quotidie jocos miscendi causa conveniebant. Ubique in urbe potui indulgebatur. Erant praefecti multis viris stipitati. Habebat Paulus Vagaskalm filium nomine Ivarum Grette; hic vesperi post sacra pomeridiana transacta virum occidit olim Birkibeinum, id causatus, quod filius ejus Arna Herjedalensis ead interfuert. Nomen necati erat Ericus Bagge; caedisque ista in Vogis septentrionalibus commissa fuerat. Satellites cum Erii necem comperiebantur, armabantur quotquot arma gestare poterant. Paulus et Nicolaus de his edoſi vehementer dolebant virvo insonti id accidisse, et ad turrim adis Sti Nicolai confugere sua securitati consulturi. Satellites ergo ad templum ivere in illud irrupturi. Relata ea res est Regi, apud quem Skulius Comes tum invitatus coenabat; hinc uterque ad aedem Sti Nicolai se contulit. Prehenderant satellites Ivarum Nef Pauli propinquum, cum trucidaturi. Hujus tutelam statim Rex in se suscepit, satellitibusque ad templum

ire

hirdstefno, oc sagdi at hann villdi eigi at Nicholás gylldi þessa verks, þar sem hann var hvarkí vitan- di ne viliandi þessa verks; geck þá Nicholás or kirkio á Konungsvall. Enn Ivári brodr hans let hann skiota yfir til múnkklifis, oc var hann þar til þefs er hann fór or landi. Mart hark varþ þar annat vm svmarit fyrir ofdryckio skír, enn allir lutir fóro blidliga med Konungi oc Jarli.

CAP. CLVIII.

a) HER ER OLAFR HÁKONARSUN FÆDDR.

Skúli Jarl bad Konunginn at hann gæfi hanom orlof at hann færi til Danmerkr á fvnð Valdimars Konungs oc villdi ríða or Þrandheimi b) austr í Vík. Konungr lagdi þar leyfi til, bióz þá Jarl nor- dr í land. Herra Knútr var í godo yferlæti af Ko- nunginom, bad hann Jvngfrv Inngiridar dottor Jarls, oc med ráði Konungs festi Knútr fer hana, oc rez hann til ferdar med Jarli, oc gerdi brúðlaup sitt ádr þeir Konungr oc Jarl skildo. Þá var fæddr Olaftr svn Hákonar Konungs. Fór Jarl norðr til Þrandheims oc skildo þeir Konungr med blidskap.

CAP. CLIX.

a) SÍRA ÞÓRIR KIÖRINN TIL ERKIBISKUPS.

Petr Erkebiskvp hafdi andaz annat haust ádr Diónysius mesló, oc var kosinn í stad hans Síra Þórir þrænski oc útsarinn. A þessó ári andadiz Honorius Pave, enn Gregorius Pave kom í stad hans.

a) add. 42.
a) add. 42.

b) auctur um varit add. Cod. Flar.

ire interdixit. Mane sequente convocatis satellitibus indicavit, nolle se, ut Nicolaus facinoris, ipso in- scio pariter ac invito commissi, poenas daret. Nicolaus ergo ex templo xciens Regis tutela se tradidit, Ivarusque frater ejus ad Munkalifam transduclum tandiu celavit, donec e terra tuto emitti posset. Erant ista astate multa turba, quibus inebriatio ansam dabat. Sed Regem inter et Comitem optime conveniebat.

CAP. CLVIII.

NASCITUR OLAUS HACONIS FILIUS.

Skulius Comes a Rege com meatum petiit ad Daniam proficiscendi ut Regem Valdemarum invisaret. Ex Thrandia meridiem versus ad Vikian iter dirigere cogitabat. Rege permittente Comes ad proficiscendum se accinxit. Canutus apud Regem in magno habebatur honore. Ille Ingeridam Comitiss filiam procatus est, cumque Regis venia eam sibi desponsavit. Quo facto cum Comite iter facere decrevit, nuptiasque habuit, antequam Rex Comesque ab invicem discederent. Tum Haconis natus est filius qui Olauus nominabatur. Comes Nidarosiam iter direxit, atque a Rege amicissime direventus est.

CAP. CLIX.

THORERUS ARCHIEPISCOPUS CREATUR.

Præcedente autumno ante sacra Sti Dionysii mortuus est Petrus Archiepiscopus; cuius loco creatus Thorerus Thrandensis mox peregre profectus est. Isto anno mortuus est Honorius Pontifex, cui successus

stefne og sagde, at han vilde ikke at Niels skulde ud- gielde for en Handling som var fæet mod hans Wi- dende og Willie. Niels forlod derpaa Kirken og overgav sig i Kongens Vold; Broderen Þvar sit ham over paa Munkeliff, hvor han blev indtil han kunde komme bort fra Landet. Der skeedte megen anden Ulempe den Sommer for den megen Drifsk Skyld; men mellem Kongen og Jarlen stod alting vel til.

Kap. 158.

Oluf Hakonson fødes.

Skule Jarl bad Kongen om Orlof at besøge Kong Valdemar i Danmark; han vilde reise fra Thronhjem øster til Wigen. Kongen tillod det, og Jarlen lavede sig til at drage nord paa. Hr. Knud var i god Anselse hos Kongen; han friede til Zom- frue Ingerid Jarlens Datter og fæstede hende med Kongens Samtykke. Han besluttede at reise med Jarlen og holdt Bryllup for Kongen og Jarlen skil- tes ad. Paa samme Tid blev Olaf Kong Hakons Son født. Jarlen drog nord til Thronhjem og skiltes kietlig fra Kongen.

Kap. 159.

Sire Thorer valgt til Erkebiskop.

Erkebiskop Peter var død forrige Efteraar før Dionysii Dag. I hans Sted var Sire Thorer en Thronhjemmer bleven valgt og alt reist fra Norge. Dette Aar døde Pave Honorius og Pave Gregorius fulgte

hans. Hákon Konungr sat þann vetr í Biörgvin, oc var þessi inn ellefti vetr Konungdóms hans. Vm varit í fausto bió hann ferd sína austr í Vík oc kom b) til Túsbergs efter Pálkir, oc fór þadan inn til Oslóar. Ok er hann kom þar var þar fyrir Skúli Jarl oc herra Knútr c) oc margir adrir gódir drengir, þeir sem nordan foro med Jarli.

CAP. CLX.

a) DRÁP OLAFS HVÍTA.

Þá er þeir Konungr oc Jarl höfdo fár nær verit í bænum, kom Þórir Erkebiskup þar frá b) Rómi svnnan ny-vigdr. Konungr sendi menn á móti hanom vt til Hofudeyjar, oc fór Erkebiskup í Konungs gard. Enn með því at Konungr hafdi nóg faung fluttan með ser nordan á skipom, enn Jarlinn hafdi lítinn kost, þá var Jarlinn med Konungi optaz á kvældom. Konungr var í gardi þeim er het c) Dygri skytningr, enn Jarl var í d) Skarthalinn. Sá aburdr gerdz at fá madr e) er Hrói Hallkellsfyn het sveitungr Jarls, drap eit kvæld handgenninn mann Konungs þann er Olafur Hvíti het, eftir þat hlióp Hrói í þann gard er Konungr var í oc Jarl oc f) gaf sík í valld Konungs, oc sagdi hvat hann hafdi gert. Konungi svaradi sva, með því þú komt á vart valld, þá manco ná gridom af ofs g). Lito sídarr qvap vid hirdmanna ludr, oc liópo sáman h) handgengnir menn þeir sem í voro bænom at gardi þeim er Jarls menn voro í, oc þesir

fulgte efter ham. Kong Hakon tilbragte den Vinter i Bergen; det var hans Regierings ellefte Aar. Om Foraaret i Fasten begav han sig øster til Bigen og ankom til Tonsberg efter Paaske; derfra drog han ind til Oslo. Der traf han Skule Jarl, Hr. Knud og mange gode Mænd som vare komne fra Thronsbien med Jarlen.

Kap. 160.

Olaf Hvídes Drab.

Kongen og Jarlen havde kun været faae Rætter i Byen, da den nyviede Erkebiskop Thorer ankom sønden fra Rom. Kongen sendte ham Folk imøde til Hovedeen og han drog ind i Kongsgaarden. Da Kongen havde bragt alt i Overskød med sig til Skibbs fra Bergen og Jarlen derimod kun havde lidet, saa var han som oftest hos Kongen om Aftenen. Kongen havde sit Herberge i Gaarden Digerkytning og Jarlen sit i Skarthalen. Det hændte sig en Aften at en af Jarlens Folk ved Navn Hroe Hallkellsen dræbte een af Kongens haandgangne Mænd som heed Olaf Hvíde, og derpaa løb han til den Gaard hvor Kongen og Jarlen var, gav sig i Kongens Vold og bekiendte hvad han havde giordt. Kongen svarede: "estersom Du giver dig i vor Vold, skal du nyde Fred af Os." Straf efter blev der blæst i Hoffindernes Trompete, og alle de haandgangne Mænd som vare i Byen tilligemed Lehnsmændene Arnbiörn

Tons

b) til Oslu 42. 47.

d) add. 42.

c) Digri skytningr. 42.

f) Kallar at durum.

g) enn þeir munu gjalda þessa verks er einkis eru afvalldir, add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

h) lendir menn ok handgengnir menn. Cod. Flat.

e) Gregorius Jonsson, Afólfur Jarls frændi, add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

b) Roma 42. 47. 81. Cod. Flat.

d) Skarthalinn. 42.

e) Roi Alkellsfún. 81.

f) Rói kom inn gaf hann sík í valld Konungi.

est Papa Gregorius. Isto anno Rex Bergis morabatur; eratque ille undecimus ejus regni annus. Vere tempore jejuniali iter in Vikiam aggressus Tunsbergam sub paschatis finem venit, indeque Osloam tetendit. Eo delatus Skulium Comitem, Cavutum et multos alios viros nobiles offendit, qui a Septentrione cum Comite profecti fuerant.

CAP. CLX.

CÆDES OLAI ALBI.

Rex Comesque non nisi paucis in urbe diebus fuerant, cum Thorerus Archiepiscopus Romæ advenit sua provincia nuper ibi initiatus. Misit Rex viros quosdam ei obvios ad Hofudeyas, a quibus Archiepiscopus ad aulam regiam deductus est. Et siquidem Rex affatim alimentorum secum navibus a septentrione advexerat, Comes contra parum iis instructus erat, hic plerumque vespertas apud Regem transegit. Rex erat in villa Dygriskytning, Comes in altera Skarthalinn dicta. Accidit aliqua vespere, ut aliquis ex agmine Comitiss nomine Hroe Hallkellson virum ex regis, nomine Olauum Album occideret. Postea cucurrit Hroe ad aulam in qua Rex Comesque erant, Regique potestati se tradens, quid commisisset, professus est. Tum Rex: "siquidem Nostræ, ait, potestati te dedis, incolumitatem a Nobis obtinebis." Brevi post sonuit tuba satellitum; qua audita cucurrerunt omnes, qui ibi erant, viri Regis, nec non hi presidi:

Arnbjörn

þesir lendir menn, Arnþiörn Jónsfn, Symon Kyr, Lodinn Gvnnafún, Gvnnþiörn bóndi. Þá er Konungr oc Jarl spurdo þetta, bad hann Konunginn leggja til nockvt at þær færi enn til var stefnt; Konungr stóð vpp þegar oc bad Jarl bíða sín. Ok er hann kom til gardhlidins var sva mikil þraung af vavnado fólki at hann komz þar ecki fram. Þá fór hann vpp yfir 2) herdar þeim mönnum oc komz sva til Jarls manna, oc af hans tilkvamo lægðiz harkit, oc stefndi Konungr ollom mönnum til tals vid sik í Hallvardz Kirkiogard 3). Sidan geck Konungr or gardinom oc fylgdi honum alt lidit norðr til Pala, þviat allir Birkibeinar villdo ganga at Jarls mönnum. Estir þetta kom Konungr á gridom oc feyllði standa vm nóttina til rannfaks. Vm morgininn leiddi Konungr Hróa í Hallvardz Kirkiu oc bad hann sílfan gæta sín, oc Konungr geck til Jarls oc skemto þeir fer.

CAP. CLXI.

a) LIFLÁT GREGORIUS JONSSVNAR.

b) Sidan fór Skvli Jarl til motz vid Danakonung oc med hanom hérra Knutr, Gregorius Jónsfn, Afolftr frændi Jarls. Þeir fvndo Danakonung í Kaup-

2) hófat. 42. 71.

3) Enn madr fit er Sigordr het vard til þes at mela þeim orðvm til Konungs. Þá hefðim ver nockvt fyrir ónáðir þessir er ofis eru gervar. at ver drepim fyrir Konunginn, ok mundi ofis ecki mikit fyrir verða. Felsagr hans (Jarlsmech: Cod. Flat.) bannuðu hin þat ok fögðu sumr ertu máls, (vefæll madr 42) er þu villdir at ver niðvmz 4 Konunginn, þar sem hann kom til hidlar vid ofis. Snvr Konungr þá norðr efter vid öllu líðinu ok kom þá 4 gridum til morguns, 42. 47. 81. Cod. Flat. Sidan geck Konungr or gardinom oc fylgdi honum alt lidit til Fialla ok feck feint stóðvat, þvi at allir Birkibeinar villdu ganga at Jarls mönnum. Enn Erkiþiskup sendi efter þetta menn til Konungs, ok bad hann sva sva fyrir at eigi stadi vandredi af þessu mali; Konungr kvad sva vera skyldi. Sidan kom hann 4 gridum ok feyllði sva standa málit vm nottina til rannfaks, geck Konungr þá heim. 81. Var Jarl þar fyrir, sata þeir vm hrid ok skemto fer. Ok er Konungr geck tók hann í hönd Hróa ok leiddi hann vpp til Hallvardz Kirkiu etc. 47. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Skvli Jarl var þvi norðan kominn at hann etladi til fundar vid Danakonung 4 skipi Kaupmanna. Þviat hann hafði þat engi skip. Þá ledi Konungr honum skip ún oc gaf honum leidangr or XII skipreidum, fór Jarl þá til Danmerki. 42. 81. Cod. Flat.

Arnþiörnus Jónæ, Simon Kyr, Lodinus Gunnæ, et Gunnþiörnus Bonde, ad aulam, in qua Comitis viri erant. Ubi Rex Comesque id receiverunt, rogavit Comes Regem, videret, ut malo imminenti medela adferretur; Rex statim surrexit, jussitque Comitem se prastolari. Ubi ad aula portam pervenit, tantus erat armorum strepitus, ut procedere non posset. Itaque supra virorum suorum humeros ad Comites socios pervenit, ejusque adventu turbæ sedatæ sunt, cum Rex omnes ad colloquium secum habendum in coemeterio Sti Hallvardi invitarret. Dein Rex ex aula exiit, omnisque eum multitudo ad Palam usque secuta est, nam cuncti Birkibeini socios Comitis aggredi volebant. Contigit denum Regi pacem reconciliari, ea conditione. ut res nocte examinaretur. Mane Hroum in adem Halvardi duxit sibi que ipsum prospicere jussit. Tum Rex ad Comitem reversus est, ejus colloquio se delectaturus.

CAP. CLXI.

MORS GREGORII JONÆ.

Dein profectus est Comes Skvlius Regem Danicæ visurus, et cum eo Canutus, Gregorius Jónæ atque Afolfus Comitis propinquus. Havnica nacti sunt Danicæ Regem, isque Comitem perbene excepit, et multa.

Kap. 161.

Gregorius Jónsfn's Død.

Derpaa drog Skvle Jarl med Hr. Knud, Gregorius Jónsfn og Afolf Jarlsfrænde ned til Danerksongen, som de traf i Kiøbenhavn. Jarlen blev vel

Kaupmannahöfn og tók hann vel við Jarli. Þeir tölvdo marga hluti leyniliga, dvaldiz hann vrn hrid med Danakonungi í godo yfirlæti, enn er þeir skilpoz gaf Konungr hanom margar góðar gjafir, oc veitti hanom a) halft Halland. Fór Jarl norðr í Noreg, oc er hann kom til Túnsbergs var Konungr norðr farinn til Biörgyniar. Herra Knútr oc Gregorius fystyz norðr til Konungs oc fengo Orlof. Sidan stigo þeir báðir á eitt skip, oc er þeir komo fyrir Hvarfsnesenda sigldo þeir í boda oc tyndiz þar Gregorius oc nockorir menn med hanom. Hann var gofgaztr lendra manna oc kominn af hinom beztom mönnum í Noregi oc a) var nv miök endir á þeirri lendra manna ætt á Sunnmæri er göfgvzt hafði verit oc b) Blindheims menn kalendarir. Herra Knútr komz vndan naudogliga oc tyndi þar mörgom ágætis gripom, foro þeir sidan norðr til Biörgyniar, tók Konungr við þeim sæmiliga. Skúli Jarl dvaldiz vrn haustit í Vikinni, hann fór er áleid norðr til Þrandheims, oc dvalpiz þar vrn vetrinn.

CAP. CLXII.

a) FRÁ SENDIMÖNNUM JONS JARLS.

Þetta svmar komo vestan vrn haf sendimenn Jóns Jarls af Orkneyiom med mörgom gódom fórnóm er Jarl fendi Hákonu Konungi. Enn vrn haustit fendi Konungr Jarli lángskip eite gott oc margar gjafir adrar. Hakon Konungr sat þenna vetr í Biörgyn, þessi var hinn tólfii vetr Konungdóms

c) at Ísni, add. 47. 47. Cod. Flat. 81.

d) add. 47.

d) var þar nú endir. 49.

e) Blindheimsmenn 47.

multa occulte mutuo colloquio secum communicarunt. Ibi apud Regem Daniae aliquo tempore morabantur multo habiti honore, cumque ab invicem discedebant, Rex eum donis pretiosis cumulavit, et dimidiam ei Hallandiam feudatario jure concessit. Comes ad septentrionalia Norvegiae tetendit; atque ubi Tunsbergam pervenerat, Rex Bergas profectus fuerat. Canutus et Gregorius cupiebant Regem visere; id quod illis (a Comite) permissum est. Consendit uterque unam navem; sed ad proninentiam Hvarfsnes delatori impigerunt in caeca saxa, submersique perierunt Gregorius et nonnulli cum eo viri. Erat ille praefectorum nobilissimus, et ex optimis in Norvegia viris oriundus; erat adem ultimus gentis Blindheimsmænd dictae, quae praefectos Sundmørensens generosissimos produxerat. Canutus vix ac ne vix quidem evasit, atque submersa ibi sunt multae gressu pretiosissimae. Sic iter Bergas continuarunt et a Rege honorifice sunt excepti. Autumno Comes Skulius in Vikia harebat; sed aliquo interjecto tempore Nidarosiam migravit, ibique hiemem exegit.

CAP. CLXII.

DE JONÆ COMITIS LEGATIS.

Illae astate ab occidente per mare advehi sunt nuncii Jonæ, Orcadum Comitissae, cum multis mercibus, quas Comes Regi Haconi mittebat, et sequente autumno Rex Comitem navi bellica bene instructa multisque aliis muneribus donavit. Ista hyeme Rex Bergis morabatur; eratque illa regni ejus duodecima.

Kap. 162.

Om Jon Jarls Afsendinger.

Denne Sommer kom Afsendinge vester over Havet fra Jon Jarl paa Orkenoe, med mange ypperlige Gaver fra Jarlen til Kong Hakon. Om Efteraaret sendte Kongen Jarlen et godt Langskib og mange andre Foræringer. Kong Hakon sad denne Vinter i Bergen; det var hans tolfte Regeringsaar.

dóms hans. Þá var fridr góðr í landino oc gott samþykki milli Konungs oc Jarls. Vm vetrinn sendi Þórir Erkebiskup orð öllum biskupom í Noregi at þeir skyldo koma til hans norðr vm fvarit. Þetta fvar spyrðiz mikill vfridr vestan vm haf af Sudreyiom.

CAP. CLXIII.

a) FRA ALEINN JARLI.

Aleinn het Jarl einn í Skotlandi svn Rollandz Jarls af b) Galvei, hann var hinn mesti hermadr þann tima, hann hafði mikinn her oc fiölda skipa. Hann heriadi vm Sudreyiar oc Irland oc gerði mikinn hernad vidda vm Veströnd. Þá var Olafr Gvdraudarfyn Konungr í Maun, oc helt hann drengiliga því ríki fyrir Jarli í miklorn trúleika við Hákon Konung. Enn Sudreyia Konungar þeir sem voro af Sumarlida ætt komnir, voro miök ortryggvir Hákon Konungi. Þeir voro Konungar í Sudreyiom Dvgall c) Skrækr oc Dungadr bródir hans, fadir Jons er sidan var Konungr, þeir voro synir d) Dvgallz Svmarlida svnar. Ospakr het madr, hann hafði lengi verit med Birkibeinom, þat kom vpp at hann var svn Dvgallz oc bródir þeirra. Svmarlidi het einn broþir þeirra, er þá var enn Konungr í Sudreyiom.

CAP. CLXIV.

a) FRÁ ANDRESI SKIALLDARBAND.

Hákon Konungr fór vm haufit austr til Vikr til Oslóar. Andres Skialldarband frándi Konungs bió

a) add. 42.

b) Galnei 42.

c) Skorkr. 42. Sktrögr. Cod. Flat.

d) Dungalz 42. 47.

a) add. 43.

aar. Der var dengang Fred í Landet oc god Forstaelfe mellem Kongen oc Jarlen. Om Vinteren sendte Erkebiskop Thorer Bud til alle de norske Biskopper, at de om Sommeren skulde indfinde sig hos ham í Thronshiem. Denne Sommer ryggedes at der var megen Ufred vester over Havet paa Suderoerne.

Kap. 163.

Om Aleinn Jarl.

Der var den Tid en Jarl í Skotland ved Navn Aleinn, Son af Roland Jarl paa Galloway, som var meget krigersk. Han havde en stor Hær oc mange Skibe; han herjede paa Suderoerne oc Irland oc ovede megen Hienctlighed omkring í Vesterlandene. Olaf Gudraudsøn var da Konge paa Man, han var Kong Hakon troe oc forsvarede sit Rige tappert mod Jarlen. Men Kongerne paa Suderoerne som vare af Sumarlides Æt vilste sig meget troseløse mod Kong Hakon. Konger paa Suderoerne vare dengang Dungal Skræk oc hans Broder Dungad, fader til Jon, som siden blev Konge; de vare Sonner af Dungal Sumarlides Son. Dspak heed en Mand som havde været længe hos Birkbeenerne oc som blev erkendt for Dungalz Sen oc deres Broder. Desuden havde de en Broder Sumarlide som ogsaa var Konge paa Suderoerne.

Kap. 164.

Om Andreas Skialdarband.

Kong Hakon drog om Efteraaret efter til Oslo í Bjgen. Andreas Skialdarband Kongens Frænde

Pax tum regna bebat; Regique cum Comite optime conveniebat. Eadem hyeme Thorverus Archiepiscopus omnibus Norvegiæ Episcopis indicavit, ut sequente astate ad ipsum venirent. Illa vero astate ex Habudibus multæ turbæ bellicæ audiebantur.

CAP. CLXIII.

DE COMITE ALEIN.

Erat in Scotia Comes, nomine Alein, filius Rolandi Comitis in Galloveja, vir ex fortissimis istius temporis. Habebat copiosum agmen multasque naves. Populationibus vexabat Habudas, Irlandiam, omnesque occidentales regiones. Mannæ tum Rex erat Olaus Gudrodi filius, qui regnum strenue contra Comitem tuebatur, Regique Hæconi fidus manebat. Verum Reges Hæbudum ex Sumarlidii genere in Hæconem insidi erant. Reges in Hæbudibus erant Dugallus Skræk et Dungalus ejus frater, pater Jonæ, qui deinceps Rex evasit. Nati illi erant Dugallus Sumarlidii filio. Vir erat nomine Ospakus, qui diu cum Birkibeinis fuerat; is repertus est Dugalli filius eorumque frater esse. Præterea Sumarlidius dicebatur unus eorum frater, qui tum Hæbudum Rex erat.

CAP. CLXIV.

DE ANDREA SKIALLDARBAND.

Sequente autumno Rex Vikiam ingressus Osløa moratus est. Andreas Skialdarband, Regis propinquus

bió þann vetr ferd sína or landi til Jórðala. Hann reid ym vetrinn svdr á Halland, oc padan í Síóland oc sva til Hvítá sandz oc padan pálmara veg út til hafz, oc geck par á einn Drómund oc hefir til hans alldreí spvrtz sídan, oc ritadi Hákon Konunge til Fridreks Keisara oc annara vina sinna vt í lönd at þeir skyldi frettom til hallda þ, enn þat er þó ecki ordit. Ingibiörg kona hans var eftir oc Petr svn þeirra, oc er Andres var brotto kom þat vpp af Ingibiorga at Skúli Jarl var fadir Peters oc geck Jarl vid frændsemi hans, oc tók Petr til sín oc lagdi mikla áft á hann.

CAP. CLXV.

VSPAKI GEFIT KONUNGS NAFN.

Penna vetr sat Hákon Konungr í Oslo, oc var þessi hinn prettánda Konungsdóms hans. Vm vetrinn er áleidd háfði Konungr þing í banom, á því þingi gaf hann Ospaki konungsnafn e), hann var kalladr Ospakr Sudreyfski, Konungrinn gerdi þá bert at hann myndi fá hanom lid ym fyrmarit vestr of haf. Þann dag er þingi var, kom austan or Svía ríki Magnús d) Bróki svn Knutz Jarls Birgisvynar Brósv frændi Hákonar Konungs. Hann átti Sigríði dóttur Knútz Svía Konungs. Knútr het oc svn þeirra. Hákon Konungr tók samiliga vid Magnúsi oc dvalþiz hann um hrsp med Konunginnom oc skildo med miklom kærleikom. Vm varit andapiz Þorir Erkiþisvþ í Þrandheimi Þaskadaginn, enn í stadinn var e) kíörinn f) Sigordr Síni, oc fór hann þat sumar or landi.

CAP.

b) hvat af Andrei hefdi ordit, oc hefir allðri síden til hans fretze. Cod. Flat.

c) hann gaf ok Hákonat nafn. 47. 81.

d) Brocki. 42. 47.

e) Kóinn 42.

f) Sigordr son Eindrída Þeina 42. 81. Sigordr Þeina 47. Sigord son Eindrída Penna. Cod. Flat.

quus tum se accinxit ad iter Hierosolymam versus suscipiendum. Ille ista hieme Hallandiam petiit; inde Sialandiam atque inde ad Hvitsand pergens solita sacrorum peregrinatorum via per mare profectus est. Conscendit ibi Dromonem, sed dein de eo nil auditum est. Scripsit quidem Rex Hacon Imperatori Frederico aliusque suis apud exteros amicus, ut de fati ejus seiscitentur; sed nil tamen compertum est. Reliqua erat Ingiburga et Petrus eorum filius. Sed Andrea sublato, innotuit, Ingiburga ipsa indicante, Skulium Comitem Petri patrem esse ipseque Comes eum agnovit, assumisit, tenerrimoque sensu prosecutus est.

CAP. CLXV.

OSPAKUS REGIO NOMINE SALUTATUR.

Istam hiemen, quæ erat imperii decima tertia, Rex Hacon Osloæ transegit. Ea longius provecta comitium in urbe indixit, in qua Ospakum nomine Regio salutavit, ut adeo vocaretur Ospakus Hæbudicus. Rex ergo declaravit, se proxima ætate exercitum trans mare mittendo eum suffulturnum. Die, quo comitium habebatur, venit a Suecia Magnús Broke natus Canuti Comite, Birgeri Brosii filius, Regis eorum cognatus. Ille in matrimonio habebat Sigridam, Canuti Suecia Regis filiam. Dicebatur quoque hacon filius Canutus. Rex Hacon Magnum honorifice excepit. Ille aliquandiu apud eum moratus amice admodum dimissus est. Vere sequenti, ipso die paschali, mortuus est Thorerus Archiepiscopus Nidarosie. In ejus locum electus Sigurdus Sine, ejus anni ætate e terra profectus est.

CAP.

de foretog sig den Vinter en Reise til Jorsalaland. Han reise om Vinteren sender giennem Halland til Sielland, derfra til Hvitsand og saa videre fort, Pilegrimenes Bei, til Habet; der gif han ombord paa en Dromund og heres der aldrig siden til ham. Kong Hakon skrev til Keiser Frederik og andre sine Venner i Udlandet og bad dem ansille Efterspørgsel, men det hialp ikke. Hans Husfrue Ingeborg og deres Son blev tilbage. Da Andreas blev borte, giorte Ingeborg bekiendt, at Skule Jarl var Peder's Fader og Jarlen nagtede det ikke heller, tog Peder til sig og viiste ham megen Kierlighed.

Kap. 165.

Ospak saacer Kongenavn.

Kong Hakon tilbragte denne Vinter i Oslo; det var hans trettende Regieringsaar. Ud paa Vinteren holdt Kongen Thing i Byen, og gav Ospak Kongenavn; han blev kaldet Ospak fra Suderoerne. Kongen bekiendtgjorte tillige, at han næste Sommer vilde give ham en Hær vester over Havet. Den Dag Thinget blev holdt, kom Magnús Broke, Son af Knud Jarl, Birger Brokes Son, Kong Hakons Frænde, efter fra Sverrig. Han var gift med den svenske Kong Knuds Datter Sigríd; deres Son heed ogsaa Knud. Kong Hakon modtog Magnús med megen Væresbeviisning; han opholdt sig en Stund hos Kongen og skildtes fra ham i al Kierlighed. Om Foraret, Paaske dagen, døde Erkebiskep Thorer i Throndhjem og i hans Sted valgte Sigurd Sine, som samme Sommer forlod Landet.

Kap.

CAP. CLXVI.

a) BARDAGI.

Hákon Konungr fór vrn varit norðr til Biorgvinar, let hann þar búa her þann er fylgja skyldi Ospaki Konungi vestr vrn haf. Til þessárar ferðar feck Skvli Jarl svnr lidit oc þessa skipstjórnarmenn, Sigord Sepil, Sigord Smid, Pál Bálka svn, enn af Konungs hendi var b) Þormvdr c) Þingkaun, Serkr d) Sygnakiúka, Olver Ilteit, Sveinvng Svarti, Páll Gás; þeir höfdo ellefs skip af Noregi. Enn er þeir voro bynr kom vestan Olaf Svarti Manar Konungr oc sagdi mikinn ofrid af eyonom, hann qvaz oc af því stockit or Maun at Aleinn Jarl hafdi dregit saman mikinn her oc ætladi á hendi e) Noregs mönnum. Hann hermdi mörg stóryrði Jarls til Noregs manna f). Olaf Konungr var síórar natr í þænom ádr hann fór vestr aftr g). Ok er þeir fóro af Orkneyom höfdo þeir tuttogo skip. Enn er þetta spyrdo þeir h) Páll Bálki svn unga Konungs oc Ottar Snakollr, foro þeir sudr í Skíp oc svndo í Vestfirði þorkel Þormdarvsn oc börðvz vid hann, þar fell þorkell oc svnr hans tveir, enn Þormvdr svn hans komz vndan svá at hann lióp í ker eitt er flaut vid skipit oc rak þat med hann at Skotlandi fyrir nordan Hattar skot. Eftir þetta fóro þeir i) Bálki til motz vid pá Ospak Konung.

CAP.

- d) add. Cod. Flat. e) Þingkorinn 42.
 a) Svigna Kiúka 42. f) Mánr mönnum. Cod. Flat.
 f) hann sagdi at háit til Noregs var eigi torfottar enn frá Noregi til Skotlands, ok þar eigi verr til hafna þeim er heria villdi, var þetta malt enn eigi giört. 81. Cod. Flat.
 g) Olaf Konungr feck 4 skip med Páli Bálka svni til Orkneya, enn þá feck Jon Jarl honum skip þat er Uxin het. Cod. Flat.
 h) Bálki Ungi svn Páls. i) Ottar ok Bálki. 47.

Kap. 166.

Slag.

Kong Hákon drog om Þoraaret norð til Bergen, hvor han trak den Hær sammen der skulde følge Kong Ospak vester over Hædet. Til dette Tog stillede Skule Jarl noget Mandskab og følgende Skibshovedsmænd, Sigurd Sepill, Sigurd Smid og Paul Balleson; af de Kongelige vare der Thormod Thingskaun, Serkr Sygnakiuka, Olver Ilteit, Sveinung Svarte og Paul Gaas; de seilede fra Norge med elleve Skibe. Da de vare i Begreb med at gaae bort, kom Olaf hsin sorte, Kongen af Man, og bragte Efterretning om uegen Ulfred paa Nerne. Han havde forladt Man, fordi Aleinn Jarl havde truffet en stor Hær sammen, hvormed han agtede at hjemsege Nordmændene, og fortalte tillige mange Trudslar af Jarlen med disse. Kong Olaf var fire Dage i Byen, derpaa drog han vester tilbage. Da de forløde Orkenverne havde de 20 Skibe. Da Paul Bálki Søn af den unge Konge og Ottar Snakoll horte dette, droge de sonder til Skibs og fandt Thorkell Thormudsson i Westford og sloges med ham. Thorkell med to af sine Sønner faldt, men hans Søn Thormod undkom ved at springe i et Kar som stod ved Siden af Skibet og drev med ham til Skotland, norden for Hattarskot. Derefter begav Balke og de andre sig til Kong Ospak.

Kap.

CAP. CLXVI.

PRÆLIUM HABETUR.

Vere Rex Haco ad septentrionalia tendens Bergas adiit, exercitumque instruxit, qui Ospakum Regem trans mare duceret. Huic agmini Comes Skulius quosdam ex suis adiunxit, et hos quidem nauceros: Sigurdum Sepil, Sigurdum Smid, Paulum Balkii filium; ex viris Regiis intererant huic expeditioni Thormodus Thingskaun, Serkerus Sygnakiuka, Olverus Ilteit, Sveinungus Svarte et Paulus Gaas. Habebant ex Norvegia undecim naves. Quæ cum ad navigandum paratæ erant, venit ab occidente Olaus Svarte Manniæ Rex, bellicos ab istis insulis rumores referens. Addebat, se Manniam ideo reliquisse, quod Comes Alein numerosum contraxisset agmen, Norvegos aggressurus. Narrabat simul multa de minis, quas ille Comes Norvegiis intensusset. Rex Olaus exactis quatuor in urbe noctibus, ad occidentalia reversus est. Cum Orcades relinquebant, XX habebant naves. Quod ubi comperere Paulus Balke, filius Regis juvenis, atque Ottar Snakoll, meridiem versus ad Skidam profecti in Vestfiorde nacli sunt Thorkillum Thormodi filium, atque cum eo certarunt. Cecidit ibi Thorkellus cum duobus ejus filiis, sed Thormodus filius ejus elapsus est, in vns aliquod insiliendo. Rex Olaus exactis quatuor noctibus, quo vespas ad Scotiam a septentrione Hattarskoti in terram expositus fuit. Postea Balkius cum suis ad Regem Ospakum se convertit.

CAP.

CAP. CLXVII.

Kap. 167.

a) FRÁ NORDMÖNNUM OK SUDREYINGUM.

Síðan komu þeir saman ollom herinóm í b) Íslafvnd, þar voru þá tveir bræðr Ospaks Konungs Dvgall og Dvungadr oc sá hinn þriddi höfðingi fráendi þeirra er Sumarlídi het oc höfðu þeir mikit líd. Þeir bvdó Nordmönnom til veizlo, oc höfðu vln stærkt, enn Nordmönnom var sagt at eigi mundi allt vera svikalaust c). Dvungadr svaf á skipi Ospaks brodr síns. Litlo síðar veitto þeir Sudreyingom atgaungo oc drápo Sumarlíða oc mart manna með hanom. Þeir toko Dvgal oc setto í flautra, fátt fell af Nordmönnom. Ecki var Ospakr við þetta, enn er hann vard var við skaut hann brott Dvungadi brodr sínom, enn tók Dvgall brodr sínn í sína gæzlo. Þeir símnodo líði oc skipom of Eyarnar oc fengo allz átátigi skipa oc sigldo fyrir Satirismúla svdr oc sva inn til Bótar, þar sátu Skotar i d) kastala var þar stívardr einn fyrir af Skócom. Nordmenn lögdo til kastalans oc veitto harda atgöngö, enn Skótar vörðoz vel, oc bello á þá biki vellanda oc blyi. Þar fell mart af Nordmönnom enn mart vard fárt. Nordmenn bundo yfir sík flaka af vidi oc hloggo í síðan murinn þvlat steinninn var blautr oc hrapadi vegginn eftir þeim e). Sá kertisveinn er Skagi Skitrádr het skaut stívardrinn til bana í því er hann hlíóp á borgarvegginn. Þriá-daga bordoz þeir við borgarmenn at þeir ynni borgina, þeir tóko þar mikit fe oc riddara einn skotlkann er sík leyfti vt fyrir þriúhvandrut f) brenndra.

Um Nordmændene og Suberseboerne.

Hele Flaaden samlede nu i Íslafund, der op holdt sig dengang to af Kong Ospaks Brødre Dungal og Dvungad, og en tredje Hovding, deres Frænde, ved Navn Sumarlíde; de havde mange Gølf hos sig. De indbød Nordmændene til et Giestebud og beværtede med stærke Vin; men Nordmændene bleve advarede om at tage sig i Agt. Dvungad søv paa sin Broder Ospaks Skib. Kort efter angreb de Suberseboerne, og dræbte Sumarlíde med meget Mandskab; Dungal grebe de og lagde i Lænker; kun saa af Nordmændene faldt. Ospak var ikke tilstede herved, men saasnart han erfarede det, fik han sin Broder Dvungad af Veien og tog sin Broder Dungal til sig. De samlede Tropper og Skibe paa Nerne og fik 80 i alt, med hvilke de seilede sønder forbi Satirismule og ind til Bot; der havde Skotterne et Kastel inde, hvor over en Skotlænder havde Befaling. Nordmændene indsluttede Kastelet og giordte et haardt Angreb derpaa, men Skotlænderne bærgebe sig kiækt og holdte kogende Væg og Vise ned paa dem; mange Nordmand faldt og mange bleve saarede. Nordmændene giordte sig Stormtage af Lemmer og huggede Hul i Muren, som var af en blod Steen og derfor gav efter. En Kertissvend ved Navn Skage Skitrad skiod Befalingsmanden ihjel i det samme denne sprang op paa Muren. I tre Dage maatte de kæmpe med Besættningen, for de fik Borgen indtaget. De fik der meget Bytte og toge en Skotisk Ridder, som udløste sig med

tre

a) add. 42.

b) Íslanzd svnd. 47.

c) ok þvi villdu þeir eigi fara til veizlanar, drogu þá hverir tveggi líd saman add. 81. Dúgall. 42.

d) borg einni. 42.

e) þeir huggo vpp við iordina add. Cod. Flst.

f) marká add. 42. 47. 81. Cod. Flst.

CAP. CLXVII.

DE NORVÆGIS ET HÆBUDENSIBUS.

Dein tota classis in Íslafundo cogebatur. Erant ibi duo Regis Ospaki fratres Dungalus et Dvungadus; terzisque Dux eorum cognatus Sumarlídius dictus, agmenque numerosum habebant. Illi Norvegios ad convivium invitabant vinumque iis large propinabant. Sed rescivere Norvegi ab insidiis esse cavendum. Dormiebat Dvungadus in navi Ospaki fratris sui. Brevi post aggressi sunt Hæbudenses, atque Sumarlídius cum multis ejus sociis trucidarunt. Dungalus vero prehensum compedibus ligarunt. Cecidere ex Norvegis pauci. Ospakus tum aberat; is ubi de hac re certior factus fuit, Dvungadum fratrem a se amovit, alterum contra fratrem Dungalum in tutelam recepit. Collegerunt ex insulis viros navesque, naves quidem octoginta, atque ostium Satiris præterveitii Botam intrarunt. Castellum ibi erat, quod Scoti tenebant, Scoto quoque præsidii duce. Id Norvegi omni vi aggressi sunt, sed Scoti strenue se defendebant, picemque bullientem et plumbum in obsidentés defundebant. Cadebant ibi Norvegorum multi, multique vulnerati sunt. Norvegi ligatis cratibus sese texerunt, atque in murum arietarunt, qui quia ex molli saxo extructus erat, frequentato iis labefactus est. Lychnophorus aliquis nomine Skage Skitrad murum conscendendo præsidii præfestim jaculo trucidavit. Per tres dies pugnatum est, antequam castellum caperent. Ibi vero magna præda potiti sunt Scotumque equitem ceperunt, qui solutis trecentis argenti puri maris

liber-

dra. Þar fell af Nordmönnum Sveinvngi Svarti g) oc nær þriúhundrut manna allt saman oc Südr-eyingar. Þeir fengo mikinn storm oc tyndo þar h) þrimt skipom med mönnum oc öllu því er á var. Þeir spurdo þá at Aleinn Jarl var i) austr á nesiom oc hafdi dregit saman k) halft annat hundrat skipa oc ætladi at þeim. Þeir sigldo þá norðr vndir Satiri oc lágo þar vrn hrid oc gerdo þar margar vpprásir, þar feck Ospakr Konungr fót oc lá lila stund áðr hann andadz, oc var hann miök harmdaudi af sinom mönnum l). Efter þetta var Olaf Konungr höfðingi yfir öllom herinom. Sidan sigldo þeir yfir vndir Kaupmanna eyiar oc lágo þar löngi vetrar. Þeir fóro sidan til Mánar, oc vör þar samnadr fyrir þeim. Sá madr var fyrir liti því er Þorkell Nialslún het. Manveriar villdo eigi beriaz móti Olafi Konungi oc rífo samnadinn fyrri þorkeli oc tóko Nordmenn hann höndom oc höfðo med sér vrn hrid í flautrom m). Sigordr Sepill oc Sigordr Smidr hleypti þorkeli í brot oc líkadí þeirra mönnum lúnum þat illa. Ok er vara tók foro Nordmenn í brot oc Mön enn Olaf Konungr var eftir, þeir sigldo norðr vndir Satiri oc gengo þar á land, enn Skotar komo á móti þeim oc börðvz vid þá oc voro miök lausir vid bardagann, hliópo til oc frá; þar fello margir menn af huarum tveggjom. Enn er Nordmenn komo til skipa sinna höfdo Skotar drepit alla sveina þeirra n) þar á landi voro at búá vífir. Nordmenn veitto margar vpprásir á Sätiri oc foro þadan norðr í Eyiar, oc er þeir komo í Liódhús var þar fyrir Þormvdr

treshundrede Mark brændt Golv. Af Nordmand og Syderoeboer saldt i alt treshundrede Mand; blandt de fjerde Sveinung Svarte. De fik siden en stærk Storm, og mistede tre Skibe med Mandskab og alt. Da de horte at Aleinn Jarl var efter paa Næs, og havde halvbundet hundrede Skibe samlede, med hvilke han agtede sig mod dem, seilede de nord under Sature, hvor de laae en Tid lang og giordte mange Landgange. Der blev Kong Olaf syg og døde snart efter til megen Sorg for sine Mand; efter ham fik Kong Olaf Anforsejen over hele Hæren. Derpaa seilede de hen under Kloboandsboerne, hvor de laae en god Tid af Vinteren; derfra gik de til Man, hvor en Hær var trukken sammen, mod dem under Thorkel Nialsløns Anforsej. Manboerne vilde ikke stride mod Kong Olaf og forlode alle Thorkel; han blev da tagen til fange af Nordmændene, som førte ham en tidlang med sig i Kænker. Sigurd Sepill og Sigurd Smed hialp Thorkel til at flygte, hvilke nogle af deres Mand syntes ilde om. Mod Foraaret forlode Nordmændene Man og Kong Olaf blev tilbage. De seilede nord under Sature og gik der i Land, men Skotterne mødte dem og holdt adskillige Stikarmydsler med dem; der saldt mange paa begge Sider. Da Nordmændene kom til Skibene, havde Skotterne dræbt alle deres Fost som havde været i Land for at laae Mad. Nordmændene øvede megen Fiendskighed paa Sature og drog derfra nord til Dærne. Da de kom til Liodus traf de der Thormod Thorkelsøen, som de forjogte

g) nær smitt. 42.

h) sórum. 42.

i) súdr, Cod. Flat.

k) nær tvauhundrut. 42.

l) þeir butru lík hans til Kirkiu ok graftar add. Cod. Flat.

m) þeir logðu giöllli á Manveria þrjú þenga Enka af hverri kú, ok feda allann herinn vrn vetrinn, add. Cod. Flat.

n) ok tekir alla matkúna þeirra á brott. 42. Cod. Flat.

libertatem redemit. Ceciderunt ex Norvegis Sveinung Svarte, et ex utraque decertantium parte fere CCC viri. Incidit eodem tempore vehemens procella, qua submersa sunt 3 naues cum velisibus omnique instrumento. Tum resciverunt Aleinnum Comitem ad promontorium orientale contraxisse CL naues, quibus eos aggredi cogitaret. Igitur ab boream conversi, Satisis ostio naues suas pratexere, ibique aliquo tempore dispositi excensionibus terram infestauerunt. Hinc in morbum incidens Rex Ospakus aliquandiu aeger decubuit, demumque, multis suorum flebilis, occidit. Postea Olaus totius agminis Dux evasit. Dein Kaupmanneyas subeuntes magnam ibi hyemis partem triverunt. Tum ad Manniam cursum direxerunt; ubi copiosum agmen, duce Thorkello Nicolai eos expectabat. Mannicola nolebant contra Olavum Regem pugnare, quare Thorkellum deseruerunt; sicque eum Norvegi cepere et vinctum diu circum vixerunt. Sed Sigurdus Sepill et Sigurdus Smid fugam ejus adjuverunt; id quod multi aegre ferebant. Vere ineunte Norvegi a Mannia discesserunt, Rege Olao ibi relicto. Satisin navigando subierunt, atque excensionem facientes, obvios habuere Scotos cumque iis manum conservare. Praelium cum multo utrinque damno variaeque fortuna factum fuit, et ab utraque parte multi caesi sunt. Norvegi cum ad naues suas veniebant, compererunt Scotos omnes eorum viros qui ad cibum parandum terram conscenderant, trucidasse. Norvegi circa Satisin violenta manu aliquandiu grassati inde ad insulas septentrionales se converterunt. Ubi ad Liodusiam venerunt, offenderunt ibi Thormodum Thorkelsøn, quem ex insula expulerunt, nonnullos ejus viros occide-

Þormódr Þorkelsfórn, þeir elto hann or eyonom oc drápo af hanom nockora menn oc tóko öll föng hans, oc hertóko kono hans, sigldo svo norðr til Orkneyja, enn Páll Bálkafórn var eftir í Sudreyiom oc fell hann o) nockorom vikom síðarr fyrir Gydraupi Svarta syni Raugnvaldz Konungs. Flestir Nordmenn sigldo þegar avstr til Noregs, oc hófdo í þeirri ferd vnit mikla sámd Hákoní Konungi fyrir vefstan hafit, þackadi Konungr þeim vel sína ferd þ).

CAP. CLXVIII.

a) HEIMKOMA SIGORDAR ERKIBISKUPS.

Hákon Konungr hafði þenna vetr setit í Búrgvin, oc var þessi hinn fjórtándi vetr Konungdóms hans. Þetta sama hauf kom Sigordr Erkebiskup heim frá viglo, oc fór norðr til stóls síns. Í Orkneyiom dvaldz eftir b) Olver Ilteit af Nordmönnum; hann var hirdmaðr Hákonar Konungs oc úiafnadar maðr mikill. Hann fór til Hanefs Unge er þa hafði sýslo þar í Eyonom af Konungs hendi, hann var skyvillveinn Hákonar Konungs. Þeir voro þrír bræðr Hánefr Ungi, oc Kolbeinn oc Andres, Hanefr hafði mikla sveit manna oc var helldr vðall.

CAP. CLXIX.

Maðr het Snækollr Gvynna sún þar í Eyonom, modir hans var Ragnhilldr dottir Eiriks b) Slagbrellz.

a) sím dögvm síðar. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Stagnbrellz. 81. Cod. Flat.

p) ok lykr þar Sudreyinga þatti. Cod. Flat.

b) sá skipflornar maðr. Cod. Flat.

occiderunt, omnibusque eum bonis privarunt, et uxorem ejus captivam abduxerunt. Dein cum ad Orcadas navigabant, remansit in Hebrudibus Paulus Balkæ; verum is aliquot septimanis interjectis a Gudraudo Svarte filio Rogivaldi Regis occisus est. Plerique Norvegi mox meridiem versus ad Norvegiam navigarunt, Rexque Hacon in aquis occidentalibus ista expeditione multum celebritatis nactus fuerat; quare ille quoque gratum illis testificatus est animus.

CAP. CLXVIII.

REDITUS SIGURDI ARCHIEPISCOPI.

Hyeme imperii sui decima quarta Rex Hacon Bergis moratus fuerat. Autumnus ejusdem anni reversus est Sigurdus Archiepiscopus rite inauguratus, soliumque suum in septentrionali regni parte mox petiit. In Orcadibus remanserat ex Norvegis Olverus Ilteit, unus ex Haconis satellitibus, turbulenti vir ingenii. Ille se contulit ad Hanefsum Unge, qui praefectura in istis insulis a Rege acceperat, eratque Haconis scutellarius. Erant omnino tres fratres Hanefus Unge, Kolbeinus et Andreas, ex quibus Hanefus, vir intractabilis, numerosum agmen habebat.

CAP. CLXIX.

Erat in iisdem insulis vir nomine Snækoll Gunna filius, matre Ragnhilda ex Erico Slagbrell et Ingi-gerda,

joge fra Þerne; endeel af hans Folk dræbte de, demægtigede sig alt hans Gods oc toge hans Husfrue til Fange. Derfra seilede de nord til Orkneerne, men Paul Balkeson blev tilbage paa Suderoerne, hvor han nogle Uger efter blev dræbt af Gudraud Svarte, Kong Rogivalds Son. De fleste af Nordmandene seilede strax oster til Norge. De havde paa dette Tog kaffet Kong Hakon megen Anseelse i Besterhavet, hvorfor han og takkede dem meget.

Kap. 168.

Erkebiskop Sigurds Hjemkomst.

Kong Hakon hadde tilbragt denne Vinter i Bergen; det var hans fjortende Regjeringsaar. Samme Esteraar kom Erkebiskop Sigurd hjem med Bilsse, og drog nord til sin Erkestol. Paa Orkneerne blev af Nordmandene Olver Ilsteit, Kong Hakons Hoffinde og et uregierligt Menneſke tilbage. Han begav sig til Hanef Unge, Kong Hakons Sultsvend, som han havde givet Syssel der paa Þerne. Hanef Unge, Kolbein og Andreas vare Brødre. Hanef hadde mange Folk hos sig og var ei god at komme til Dette med.

Kap. 169.

Snækoll Gunneson heed en Mand der paa Þerne, hvis Moder Ragnhild var en Dotter af Erik Slagbrell

brellz oc Ingigerdar dottor Rögnavldz Jarls hins Helga. Snækollr kalladi á þú nockor þar í eygjom þau er þeir frændr hófdo átt, er af Rögnavldz ætt voro komnir, enn Jarl hafdi at hallda. Hann hafdi vndandrätt í at láta laus búin, enn Snækollr kærði þat iafnan fyrir hanom, tók Jarl þá at svara flyggliga, oc spyrdi hvart hann villdi gera eftir Haraldli modr þroþor sinom at kalla til Orkneyia í hendur hanom, enn at síns ætta ek at veria þer ríki mitt c). Snækollr svarar, van er mer þess at lítils vnnir þú mer af Orkneyiom, er þú vill eigi vna mer þess er ek á at rettom erfdom. Jón Jarl lagdi þá mikla fæd á vid Snækoll. Tók hann sva vpp at hanom veri eigi óhátt fyrir Jarli, fór hann þá til Hánefs oc redz í sveit med þeim oc felags skap.

CAP. CLXX.

a) HER ER JON JARL DREPINN AFSNÆKOLLI.

Þeir foro yfir á Katanes vm hauffit hvarir tveggjo í þórsá oc hófdo sín herbergi hvarir Jarl oc þeir Hánefr, enn hvarir tveggjo hófdo mikla sveit, enn iafnan skilldi sveitunga þeirra á, er þeir svndoz drucknir á kvelldom. Þat var eitt kveld at þeir Hánefr láto oc drvcko oc voro miðk kátir, þá líópinn madr einn fyrir Hánef oc mælti, hugfa sva ráð þitt Hánefr, oc þer felagar at Jarl ætlar at veita ydr argöngo í nótt, oc láta nú skipta vm med ydr, þvát hann trúir ecki ef þer búit lengi saman.

CAP.

c) sva sem fadir minn gerdi vid modrbroðr þinn add. Cod. Flg.

d) add. 42.

gerda, filia Rognvaldi Sancti Comitis, prognata. Snækoll vindicare sibi volebat prædia quadam in istis insulis, quæ possederant aliqui ex Rognvaldi prosapia, quaque Comes jam tenebat. Hic recusabat istis prædiis renunciare; sed Snækol ea crebro ab illo postulabat. Denique indignatus Comes quæsiivit, velletno exemplo Haraldli sui avunculi Orcadas sibi vindicare, addiditque, se quidem suum regnum tuiturum. Respondit Snækol: Facile quidem prævideo te nil ex Orcadibus mihi cessurum, cum vel justo meo patrimonio me exclusum eas. Tum Jonas Comes vehementi in Snækollum ira efferbuit. Prætendens ergo, se apud Comitum minus tutum fore, ad Hanefum migravit, cujus societati se adjunxit.

CAP. CLXX.

JONAS COMES A SNÆKOLLO OCCIDITUR.

Austumno et Comes et Hanefus, uterque cum suis agminibus Cathnesiam moverunt, et diversorium quisque suum in Thorsaa habuerunt. Inter eorum viros frequentes orta sunt similitates, quando vespertinis symposiis indulgebant. Accidit aliquando, cum Hanefus sociique bene poti hilarisque sedebant, ut accurreret aliquis ad Hanefum dicens: "ita res vestras parate Hanef sociique, ut hæc nocte a Comite aggressionem in vos fore expelletis. Is nunc ultimo discrimini rem committet, persuasus quippe, non bene se vobiscum diu habitare posse."

CAP.

brell og Ingigerd, Rognvald Jarl den helligest Datter. Snækoll gjordte Paastand paa nogle Gaarde paa Nerne, som Rognvalds Afkom havde eiet og Jarlen nu havde i Besiddelse. Denne gjordte Bannfeligheder ved at afstaa Gaardene og Snækoll overhang ham bestandig derom. Jarlen blev tilsidst vred og spurgte om han efter sin Morbroder Haralds Exempel agtede at gjøre Forbring paa Orkenoerne, da han nok skulde vide at forsvare sit Rige mod ham. Snækoll svarede: "Jeg venter ikke, at Du vil unde mig stort af Orkenoerne, da Du forholder mig min lofelige Arv.. Jon Jarl blev nu meget forbitret paa Snækoll. Denne foregav tilsidst at han ei ansaa sig for sikker for Jarlen og drog derfor til Hanef, med hvem han slog sig i Selskab.

Kap. 170.

Jon Jarl dræbes af Snækoll.

Om Hosten droge baade Jarlen og Hanef ober paa Katanes, og havde her sit Herberge i Thorsaa. De havde et stort Følge med sig, men deres Følk kom altid i Trette sammen, naar de om Aftenen vare drukne. En Aften mens Hanef og hans Følge drak og vare lystige, kom en Mand lobende ind til ham og sagde: "Du Hanef og Dine Kammerater maae være belavede paa at Jarlen i denne Nat agter at oberfalde Eder og lade det gaae paa Liv og Død; thi han troer Eder ikke, dersom I skulde boe her længe tilhede."

Kap.

CAP. CLXXI.

Ok er Hánefr heyrði þetta sagði hann Kolbeini broðor línom oc Snækolli, taka nú þetta fyrir sannleik oc villia eigi verða seinni at bragði, biðia nú sveitunga vafna sík, enn ofdrýckian bió sva vm at þeim syndiz þetta ollom gótt ráð. Enn er þeir yoro vapnadir, gengo þeir at herbergium þeim er Jarl svaf í *b*), oc báro þegar vapn á þá er fyrir yoro. Enn er Jarl vard var vid úfriddinn leitadi hann vndan *c*) oc úndir klefa einn oc atláði at fela sík þar, enn þeir fengo ómnoð af hvar hann var, hliópo þeir þegar í klefann, Snækollr oc Svmarlidi Hrólfis ívn *d*), Olvir Illteit *e*), Þorkell oc Hrafn, oc enn fleiri Sveitungar, Snækollr fann Jarl vid tunno eina, oc veitto þeir hánom þegar bana sár. Þar letoz oc nockorir menn af þeim Hánefr; Jarl hafði nio sár. Eftir þetta verk foro þeir Hánefr heim af Katanesi; þeir foró í Vigur oc settoz í Kastalann er Kolbeinn *f*) Hróga hafði gera látit, þeir drogo at fer nóg föng *g*) í kastalann. Enn er þetta spurdo vinir Jarls ómnoðo þeir lídi oc foro vt í Vigur oc settoz vm kastalann, enn þar var óhægt sokn vid at koma. Þá fomnoðoz oc saman frændr Hánefs Kolbeinn *h*) í *i*) Reinadali oc margir adrir, oc leitodo vm fættir med þeim. Sva koin at grid yoro þeim gefin, skylldo þeir verá vm vetrinn í Orkneyiom, enn fara vm svmarit á fynd Hákonar Konungs, oc skylldi hann skipa vm öll þessi mál, rauzf þá samnadrinn oc stóð vandráðalaust vm vetrinn. Vm varit eftir foro þeir til Noregs Hánefr oc hans felagar, á ödro skipi yoro frændr Jarls oc vinir *k*).

CAP.

i) med ofridi ok elldi add. 81. Cod. Flar.

j) þorkell Bskill ok Hrafn. Cod. Flar.

k) í smitt. Cod. Flar.

d) í einn vndir klefa 48. 47. 81. Cod. Flar.

f) Róga. 42.

i) Kennadali. Cod. Flar.

g) ok föllida nura add. Cod. Flar.

h) ok allir inir bezre megin or eyonum add. Cod. Flar.

Kap.

CAP. CLXXI.

Hot ubi audivit Hanef, dixit Kolbeino fratri et Snækollo: id pro vero habete, ipse quidem cæteris prævenire allaborabo; quo dicto socios jussit armari. Illis quippe potu gravatis bonum id visum est consilium. Armati hospitium adeunt, in quo Comes dormiebat, atque sibi oblatos mox adgressi sunt. Comes ubi hostiles motus animadvertit, fuga sibi consulere studuit, atque in cella quadam latibulum quæsit. Verum cum illis, ubi esset, suboluit, mox ad cellam cucurrerunt Snækollus et Svmarlida Hrólfii filius, Olverus Illteit, Þorkellus et Hrafn alique socii. Snækollus Comitum ad dolium aliquod natus, eum mox trucidavit. Occisi ibi quoque sunt quidam ex viris Hanefi. Acceperat Comes IX vulnera. Patrato isto facinore Hanef cum suis a Cathanesia domum se recepit; illi castellum Vigur dictum insederunt, quod Kolbein Hróga exstruxerat, illudque omnibus necessariis muniverunt. Id ubi resciverunt Comitum amici, coacto agmine castellum Vigur obsessum ierunt; verum erat ea aggressio difficilis. Convenerunt ergo cognati Hanefi Kolbein in Reinadalia multique alii, qui eos mutuo conciliare studebant. Rex eo venit, ut conciliatio iniretur ea lege, ut hieme in Orcadibus essent, sed æstate ad Regem proficiscerentur, penes quem esset totius rei arbitrium. Sic ogmen a se discessit, istaque hieme quies servata est. Vere sequente Hanef ejusque socii Norvegiam petiere, illi quidem una nave, altera vero Comitum propinqui et amici vehebantur.

CAP.

CAP. CLXXII.

a) FRÁ ORKNEYINGUM.

Penna vetr sat Hákon Konungur í Biorgvin oc var þessi hinn fimtandi vetr Konungdöms hans 4). Þeir Hánefr foro í gard Avra-Páls. Litlu síðarr kom Skvli Jarl nordan, var þá blástr til hirdstefno öllum handgengnum mönnum, oc er þeir Hánefr oc felagar hans kóma á stefnana, tóko skvillveinar þá bráðr Hánef oc Kolbein oc Snækoll oc svno Rolfs Kettlengs Symarlida oc Andres, oc leiddo vpp til borgar oc voro þeir þar innsettir. Enn Olver Illteit oc þeir adrir sem at vígi hófdo verit, voro fluttir vt í c) Toluholm. Biörn hef geftr er at vígino var med þeim, hann var þá kominn gegnt Mário kirkio er þar hóf vpp melló oc ætladi at gánga á hirdstefvna. Han mæli, skyldra zeta ek mer at gánga til mellvnnar enn á hirdstefvna, snyr hann inn í kirkivna, oc fyrer enn lokit var mellvnni var honom sagt at þeir Olver Illteit voro d) drepnir, oc gaf honom þat lif er hann fór í Kirkio. Sigvardi Skialgssyn e) magr Jarls geck fastazt at eptirmáli vm vig Jarls, hann tók Þorkel Svarta f) oc færdi út eftir stræti, oc er þeir komo fyrir gard þann er Skúli Jarl g) var í, stóð Jarl vid glugga einn oc kalladi á hann: Sigvalldi lát eigi drepa Þorkel, nema hann se ofmíök sakadr. Sigvalldi svaradi: hann er því meira sakadr enn adrir at hann

Kap. 172.

Om dem fra Orkenoe.

Kong Hakon sad denne Vinter i Bergen; det var hans femtende Regjeringsaar. Hanef og hans Medfolgere toge ind i Atrapouls Gaard. Kort efter kom Skule Jarl norden fra og alle haandgangne Mand bleve da blæste sammen til et Gaardsstevne. Da Hanef og hans Kammerater indfandt sig paa Stevnet, forte Skulestevnende Brodrene Hanef og Kolbeth, Snækoll og Rolf Kettlings Sønner Sumarlide og Andreas op paa Borgen, hvor de bleve satte i Forvaring; men Olver Ilteit og de andre som havde høbt Del i Drabet, bleve bragte ud paa Toluholm. En Giest ved Naon Biern, som var een af Drabsmændene, kom paa Veien til Gaardsstævnet forbi Mariekirken, just som Mæssen der begyndte. "Bedre er det for mig,.. sagde han, "at gaac i Mæssen end paa Gaardsstævnet;.. han gif da ind i Kirken og for Mæssen var til Ende, fik han at vide at Olver Ilteit og de andre bare henrettede; saaledes reddede hans Kirkegang ham Livet. Sigvald Skialgsson, Jarlens Svoger, var den ivrigste Estermaalmand ved Drabet. Han greb Thorkell Svarte og trak ham giennem Gaden. Da de kom forbi den Gaard hvor Skule Jarl var, stod denne i Vinduet og raabte til ham: "Sigvald! sad ei Thorkell henrette; med mindre hans Brode er alt for stor.." Sigvald svarede: "Nis selig er han fysi digere end de andre, thi han mis-hand-

a) add. Cod. Flat.

b) Enn vnu varit hafdi hann ferit austr í Vik at eyrendum sínum, var hann eigi austan kominn er Orkneyingar voro vestan komnir. Þeir Orkneyingar voro í gardi Páls. Cod. Flat. Litlu síðar kom Skúli Jarl í Biorgvin, hann átti fétt vid þá Hánef. 42. Nochozo síðar kom Konungur austan, þar var ok herra Knútr, Konung; let einn dag bláfa est. 81. Cod. Flat.

c) Totu hólum. 42. Taula hólum. Cod. Flat.

d) tekniur. Cod. Flat. e) magr Jóns Jarls. 42.

f) inni í Svætrabúðum, add. Cod. Flat.

g) stóð í Svale glugg einum, Cod. Flat, í Svólum einum 42. í Iopti einu 81.

CAP. CLXXII.

DE ORCADENSIBUS.

Ista hæne Berge Rex Hacon morabatur; eratque ille annus imperii ejus XVtus. Hanefus cum suis apud Auro-Paulum divertebat. Paulo post veniebat a septentrione Skulius Comes. Tum buccina ad coetum aulicum convocati sunt omnes regii satellites. Ubi Hacon cum suis advenerat, tum scutellarii preherosos fratres Hanefum, Kolbeinum et Snækollum, filiosque Rolfi Kettlingi Sumarlidum et Andream ad arcem duxerunt, atque in carcerem conjecerunt. Sed Olverus Ilteit caterique, qui cædi interfuerant, ad Toluholmum educti sunt. Hospes erat nomine Biörn, qui cædi cum illis adfuerat. Eo ipso tempore, quo iuviri debebat comitium, adem Stæ Mariæ is præterferebatur, ubi missa tum canenda erat. Dixit ille: "michi magis volupe est missam quam comitium adire.. Adem igitur intrat; et antequam sacra finita essent, indicatum ei est Olverum Ilteit occisum esse; is itaque adem intrando servatus est. Sigvaldus Skialgson Comitissæ affinis severissimus erat cadis patrata vindex. Ille Thorkellum Svarte per plateam rapuit; cumque domum præterferventur, in qua Comes Skulius erat, hic fenestra adstans ei acclamavit: "Sigvalde ne Thorkellum cæde, nisi valde reus deprehendatur.. Respondit Sigvaldus: ille graviorem quam

hann vann á Jarli daudom. Fór þorkell vt til Holmsins med Olvi, oc voro þar hálshaugnir V menn Rafn oc Olver, oc þorkell oc tveir menn adrir þeir er at vígi Jons Jarls voro.

CAP. CLXXIII.

a) SKIPTAPE.

Þetta sama hauft sofo Orkneyingar vestan oc gengo b) allir á eitt skip hihiir bezto menn or eyionom, þetta skip tyndiz, oc allir menn þeir sem á voro oc hafa margir menn þess feint bætor fengit. Skúli Jarl fór norðr til Þrandheims vm hauftit oc þeir Hánefr oc Kolbeinn med hanom oc Snækollr, var Hánefr oc þeir brædr vm vetrinn med Páli Vagaskálm norðr á Dyniarnefi. Vm varit fór Hánefr til Konungs oc feck pá leyfi heim at fara, hann vard afr reka í Hernar, oc þar tók hann sótt oc andadiz, enn Kolbeinn brodir hans andadiz í Þrandheimi lito sidarr. Snækollr var lengi sidan med Skvla Jarli oc Hakoni Konungi.

CAP. CLXXIV.

a) GREINIR MILLI HÁKONAR KONUNGS
OG SKULA JARLS.

Vm hauftit er þeir hofdo skiliz í Biorgvin Hákon Konungr oc Skvli Jarl, þá var fæddr Marteinmesslo nótt Hákon svn Hakonar Konungs, oc þann vetr efter sat Hakon Konungr í Biörgvin oc var þessu hinn sextandi vetr Konungdoms hans. Þenna vetr komo vpp margar greinir oc svindr pycki milli

a) add. Cod. Flst.

b) nzt allir. 47.

a) add. Cod. Flst.

ceteri culpam habet, cum in funus Comitissævierit. Thorkellus itaque et Olverus ad insulam quandam educiti sunt, ubi V simul viri decollabantur: Rafn, Olver, Thorkell et duo alii, qui cædi Comitissæ Jone adjuvant.

CAP. CLXXIII.

NAVIUM AMISSIO.

Eodem autumno Orcadenses domum reversuri, optimi quique unam navem omnes conscenderunt. Submersa illa navis est, cum cunctis mercibus, multisque illa iactura sevo reparata est. Autumno Skulius Comes et cum eo Hanefus, Kolbeinus et Snækollus ad Thrandiam profecti sunt. Hanefus cum fratribus suis hyeme apud Paulum Vagaskalm in Dynjarneso morabatur. Vere sequente Hanefus Regem adiit veniamque domum proficiscendi ab eo petiit; verum Hernas repulsus in morbum ibi incidit obiitque; et brevi post mortuus est Nidarosie frater ejus Kolbeinus. Postea Snækollus cum Comite Skulio et Rege Hacone diu versatus est.

CAP. CLXXIV.

SIMULTAS INTER REGEM HACONEM SKULIUMQUE COMITEM.

Autumno, cum Bergis ab invicem discesserant Rex Hacon Conesque Skulius, nocte festum Martini præcedente natus est Regi Haconi filius, Hacon dictus. Ista hyeme Bergis Rex morabatur; eratque ea regni ejus septima. Eo tempore multa offensiones simultatesque extitere inter Regem et Comitem, quæ præfec-

torum

handlede Jarlsens dode Legeme. Thorkell blev da bragt ud paa Holmen med Olver og blede der i alt fem Mand halsbhugne; Rafn, Olver, Thorkell og to andre sont havde været med at dræbe Jon Jarl.

Kap. 173.

Skibes Forliit.

Samme Esteraar seilede de fra Orknoerne hjem. Alle de fornemste Mænd fra Æerne gif ombord paa et Skib; dette forgik med Folt og alt, og mange fik dette Tab seent ersattet. Skule Jarl drog og det Esteraar til Throndhjem med Hanef, Kolbein og Snækoll. Hanef og hans Broder opholdt sig Vinteren hos Paul Vagaskalm nord paa Dynianes. Om Foraaret begav han sig til Kongen og fik af ham Hiemlov; han blev drevn tilbage til Hernar, hvor han blev syg og dode, og hans Broder Kolbein dode kort efter i Throndhjem. Snækoll opholdt sig længe efter hos Skule Jarl og Kong Hakon.

Kap. 174.

Misforstaaelse mellem Kong Hakon og Skule Jarl.

Samme Esteraar, efterat Kong Hakon og Skule Jarl havde forladt hinanden i Bergen, blev Kong Hakons Son født Mortensdag. Vinteren efter, som var Kong Hakons fertyende Regjeringsaar, tilbragte han i Bergen. Denne Vinter reiste der sig megen Tvist og Uenighed mellem Kongen og Skule Jarl,

milli Hákonar Konungs oc Skvla Jarls *b*) oc hófz miðk af ordom lendra manna. Skvli Jarl hafdi þenna vetr skipa gerdir miklar, oc mörk onnor þau tiltæki er hans ovinir *c*) hófdo grvñ á, oc virdo til útrúleika vid Konung. Þá var öndvt frú Ingiride dotir Jarls er átti herra Knútr, oc var þá öll þeirra vinátta. Herra Knútr hafdi þá halft *d*) Rygia fylki oc Sogn halfan oc pótti honom þat len minna enn hann villdi. Hann flutti þat fyrir Konungi *e*) at landa skipi þat veri eigi iafnligt sem gert var í Biörgvin oc þat veri nærr helmingi landz enn pridiungi er Skvli Jarl hafdi. Þenna vetr gerdi Sigordr Erkebiskvp ord ollom biskopom í Noregi oc stefndi þeim til motz vid sik í Biörgvin vm svmarit eftir.

Jarl, for en stor Deel ved Lehnsmændenes Bagbæstse. Skule Jarl byggede den Winter mange Skibe og foretog sig meget andet, som gav hans Frønde Anledning til Mistanke og til at beskjylde ham for Utroskab mod Kongen. Frue Ingerid, Jarlens Datter, gift med Herr Knud, var just ved og dette giordte ganske Ende paa disses Venfob. Herr Knud havde dengang det halve af Rygiafylke og Sogn, men det forekom ham at være en ringere Forlehnning end han kunde ønske. Han androg for Kongen, at den Landsbesing som steedte i Bergen var ikke lige og at Skule Jarl havde snarere faaet en Halvpart end en tredie Part af Landet. Denne Winter sendte Erkebiskop Sigurd Bud til alle Biskopperne i Norge og stævned dem til et Møde med sig i Bergen, næste Sommer.

CAP. CLXXV.

a) ORDSENDING HÁKONAR KONUNGS.

Hákon Konunge fór vm varit austr til Vskr, hann fendi ord Skúla Jarli at hann skyllði koma vm svmarit sudr til Biörgvinar *b*). Enn er Konunge kom til Vsk austr, stefndi hann til sin ollom lendom mönnonn *c*) med stór-íveitom *d*). Ok er hann kom aftr til Biörgvinar, lagdi hann lángskipom med eadilöngom bryggjom allt í innan verðan bæinn.

CAP.

- b*) ok var þat ætluð manna at þat væri af meðalöngu vandra manna. 47. ok lendra manna þeirra er menn vissu at íslan höfdu meir ér suendr dregit þeirra vinátta enn vers átti *add.* 45. 81. Cod. Flat.
c) dægo mikinn grvñ á Cod. Flat. *d*) Kyriafylki. 42.
e) ok lendir menn med honom. *add.* Cod. Flat.
c) *add.* 42. *b*) ok skyllði þá tala vm greinir er í milli þeirra veri. 42.
c) ok fyllimannum þeim er í Vikinni voro, skyllðu þeir fara med honum sudr til Biörgvinnir, þessir voro þá lendir med honom Arnþiörn Jonson, Simun Kyrr, Lodinn Gunnafun, ok er hann kom í Galþingslög stefndi hann at far öllum lendom mönnonn med stór íveitum. *add.* 47.
d) Konginn hafdi or Vikinni mikitt lid ok fritt *add.* Cod. Flat.

Kap.

torum calumniis maxime debebantur. Comes nempe Skulius tum magnas strui fecerat naves, multosque molitus est apparatus, quos inimici ejus suspicioni obnoxios reddere et insidia in Regem indicia interpretari noverant. Accessit mors Ingigerde Canuti uxoris, Comitisque filie, cujus vitæ, patrisque cum Comite amicitie idem finis fuit. Canutus hucusque provinciam Rygiam habuerat dimidiamque Sogniam, verum istas provincias nimis arctam effecere ditionem questus est, Regique persuadere studuit, quod Bergis parum æque olim suscepta fuisset terrarum divisio, cum portio Comiti Sculio concessa proprius ad dimidiam quam ad tertiam regionis partem accederet. Eadem hieme Sigurdus Archiepiscopus omnibus Norvegiae episcopis conventum indixit sequente æstate Bergis habendum.

CAP. CLXXXV.

REGIS HACONIS EDICTUM.

Vere proximo Rex Hacon austrum versus ad Vikiam se contulit, missoque nuntio Comitem Bergas æstate venire jussit. Vikiam ubi attigerat, omnes præfectos cum numeroso comitatu ad se citavit; Bergasque nactus, naves bellicas secundum pontes in ipsa urbe disposuit.

CAP.

CAP. CLXXVI.

a) FRÁ PALI VAGASKALM.

Skúli Jarl var í Þrandheimi vm svmarit, vm varit let hann reisa mikit skip á Eyrom, þat het lán- ga friádagr, þat var myclo meira enn önnor skip, oc því vard litit atgert vm svmarit. Jarl bióz svdr er áleid, hann vard síð búinn oc hafdi b) hálfan þridia tvg skipa, oc flest stór. Enn er hann kom til Biörgvinnar, lágo skipin svá þyckt at bryggio- nom at engi van var í at at mætti leggja. Jarl skipaði svá atlögvinni til bearnis at hann let fyrst fara skip lit, þar næst þau tvau er mest voro, pá þriú, pá fjögur, oc fórv svá í vaux meðan til vannze, oc var fagrt at síá miök til þessárar skipanar. Jarl lagdi at vid Nordnes úe frá Munkalifi vid Hákarla strand oc haufdo, þar vant lægi, svá at þar braut nockor skip fyrir þeim, svá qvaf Olafr Hvíta skald:

Ord sendi þa iöfri þranda
afrendr Konungr víta lendom
folkþrúdr keyrdr flotaþreidn
flvgv c) borg vm d) haf stillir nordan.
Fyrðar mæltó á hendr sem hardaz
hozf onn af því lendom mönnum
e) errinn bió med herfskip harri
Hákarla strönd f) framnom Jarli.

CAP.

a) add. 42.

b) í þridia tigi skipa ok flest ill stór. Þessir voro lendir menn med honom Alfr svgr hans, Afólf frændi hans, Páll Vaga- skalm, Nikóls son hans, Edrdr Bratte, Ellif af Valli, þar voro ok margir svslunnenn. Hann sendi svdr fyrir fer á fund Konungs Pál Vagaskalm. Ok er hann kom til Biörgvinnar veittu svslunnenn honom stórar stólar, ok fogdu þat vndastigi, er hann var vid Jarli enn móti Konungi. Enn Páll qvaz eigi hafa verit móti Konungi þott hann fari nordan med Jarli, þar sem Konungr fendi honom ord. Enn svá zta ek flestum lendum mönnum gefit þeim sem nordan eru komnir, at eigi munu skilnaz frá Skúla Jarli fyrir fakir skelðar yðar. 81. kvaz ok eigi mundi vid hann skila fyrir skali þeirra eitt saman, enn Konungr tók Páli vel ok bad hann fara aufr móti Jarli, ok svá gerdi hann. Ok sagdi honum atþior manna í þennum. 47. ok er svá lág þykt skip fyrir bryggjom, at eigi var van at þeir mundi at leggja. 42. Cod. Flat.

c) bord. 42. 47. 81. þá bord. Cod. Flat.

d) hafstillir 42. 47. hafit. Cod. Flat.

e) errinn. 47.

f) fyrer sunnum Jarli 42.

Kap. 176.

Dm Povl Vagaskalm.

Skule Jarl var om Sommeren í Þrondhjem. Det Foraar havde han ladet et stort Skib lægge paa Stabel paa Dren; det heed Langfredag og var meget større end andre Skibe, hvorfor der kun blev giordt lidet derved den Sommer. Ud paa Som- meren lavede Jarlen sig til at drage sender, men blev sidig ferdig; han havde fem og tyve Skibe, de fleste store; da han kom til Bergen, laae Skibe- ne saa tæt sammen ved Bryggerne, at det knap var mueligt at lægge til. Jarlen lagde til Byen paa saadan Maade, at han lod sit Skib gaae foran, dernæst de to største, derefter tre, saa fire, og fremdeles bestan- dig flere, saa længe der vare nogle; og gav demne Sei- lads et meget smukt Syn. Jarlen lagde til ved Nord- naes ud for Munkeliff ved Havkarlestrand, men havde der et ubequemt Seie, saa at nogle Skibe endog kom til Skade for dem. Saa qvaf Oluf Hvitaskald:

Kongen Þrondernes Fyrste ugunstig,
sendte vide Høddingerne Bud;
den ypperlige Hærfører styrede den brede Flaade,
Borge stœi norden fra om Hærfyrsten.
Mændene anklagede ham som haardest,
Det voldte Leshjæmændene Arbeid;
den ræffe Konge lod Jarlens,
den fornemmes, Skibe lægge ved Havkarlestrand.

Kap.

CAP. CLXXVI.

DE PAULO VAGASKALM.

Æstate Comes Skulius Nidarosie transegit. Vere instruere coepit in ova magnam navim, cui nomen Langfredag dei fuit impositum, illam quidem solito longe majorem. Æstate tamen illi parum illaboratum est; eâ demum lubente expeditionem aggressus, sero vela dedit, cum viginti quinque, plerisque magnis, navibus. Bergas delatus Regis naves adeo ad pontem stipatas reperit, ut nullum appellendi copiam haberet. Comes urbem ita attigere studuit, ut primo procedere juberet suam navim, dein duas magnitudine proximas, tum tres, postea quatuor, numero crescere pergente, dum aliqua supersessent; qui quidem navium ordo pulcherrimum adspæctum præbebat. Appulit denique ad Nordnes juxta Munkalifum in litore Hákarlastrand, qui locus ad appellendum adeo difficilis erat, ut nonnullæ ipsius naves frangerentur; qua de re ita canit Olaus Hvitaskald:

Rex aversus a Throndorum principe
nuntios passim nobilibus misit.
Illustris (Comes) a septentrione classem propulit,
naves maris moderatorum circumvolabant.

Gravissime homines (eum) accusaverant;
labor inde viris nobilibus ortus est,
asper Monarcha, bellicis navibus instructus,
amplo Comiti Oram squalorum portum assignabat.

CAP.

CAP. CLXXVII.

Kap. 177.

a) FUNDR KONUNGS OK JARLS.

Þá er Jarl hafði verið lítil stund b) áttu þeir Konungur steino í skrudhúsinu c) hiá Kríztzkirkio, oc gaf Konungur hanom stórar átaulor oc faker margar. Síðan var þing sett í Kríztzkirkio gardi, var þar stóll settur vndir Konunginn, oc sátu vñ hverfis hann lendir menn hans oc ráðgiafar. Sigurdur Erkiþiskvp var á þingino oc allir lióðþiskvpar innan landz oc herra Knútr. Síðan kom Skúli Jarl á þingit med öllum sinom mönnum. Þeir fó á Jarli var eigi rúm ærlat á stóli þeim er Konungur sat á d), setto þá hans menn honom annan stól e). Síðan bar Konungur margar faker á Jarl oc taladi sniallt eyrindi. Eftur þat toloðo lendir menn oc bar hver faker á Jarl eftur annan, oc veitto honom stórar átaulor. Ok er þessu letti stóð Jarl vpp oc mælti, eina kann ec víso:

f) Ari sat á steini,
oll er sem ein fe,
Ari sat á steini.

Oc hina adra:

Ari sat á steini.

Her er oc sva í dag á stina leid hefr hverr sit eyrindi, enn allir lúka einn veg á bera faker á mik. Eftur þat talar hann langt eyrendi oc sniallt oc bar af sér allar faker þær sem honom voro kenndar g), qvaz

Kongens og Jarlens Sammenkomst.

Efturat Jarlen hadde opholdt sig der en lille Stund, mødtes han og Kongen i Sacristiet ved Kríttirkén, hvor Kongen gjordte ham svare Beskyldninger. Siden blev der holdt Thing paa Kristkirkegaard. Der var sat en Stol for Kongen; rundt omkring sad hans Lehnsmænd og Raader. Erkebisp Sigurd med alle de indenlandske Lydbispeer og Herr Knud var ogsaa paa dette Thing. Da Skule Jarl kom paa Thinget med alle sine Mænd, saae disse at der var ingen Plads for ham paa Kongens Stol; de satte derfor en anden Stol for ham. Derpaa holdt Kongen en jírifig Tale, hvori han fremsatte mange Beskyldninger mod Jarlen. Der eftur talede Lehnsmændene og tillagte ham alle megnu Brode. Da dette var forbi, reiste Jarlen sig og sagde: Jeg kan en Vise:

"Ornen sad paa Steenen,

"alt er det Hiv som Hap,

"Ornen sad paa Steenen..

Og nok een:

"Ornen sad paa Steenen..

"Saaledes er det og gaact i Dag, at hver har "talt paa sin Maade, men alle gaac de ud paa "Beskyldninger mod mig.. Derpaa holdt han en lang og jírifig Tale, hvori han fremsagde sig alle de

a) add. 42.

b) í brenom, add. 42. 47.

c) í Kríttzkirkio 42. 47. 81. Cod. Flat.

d) Gunnar Konungs frendi stóð á bak Konungs stólinum, add. 81.

e) þá stóð vpp Dagúnur bóndi ok taladi langt eyrendi ok Egnadi Konungi sem síðvenia er til, og lauk sva sínu máli at hann eggjádi fridar ok setra með þeim msgum. Eftur þat stóð vpp Hákon Konungur, ok taladi sniallt erinde ok bar 4 Jarl þær faker er óvinir hans höfðu tíðil fyrir þunom. 81. Cod. Flat.

f) Ari sat á hellu 81.

g) Vock sva tóttanni. Cod. Flat.

CAP. CLXXVII.

REX COMESQUE CONVENIUNT.

Ibi postquam aliquamdiu fuerat Comes, in Regem incidit in sacrario adis Christi, multasque et duras increpationes ibi a Rege accepit. Deinceps in coemeterio ejusdem adis comitium instauratum est. Posita sunt Regi, et circum ipsum ejus praefectis et consiliariis, sella. Aderat Archiepiscopus, omnesque Episcopi in ea regione suffraganei, atque Canutus. Postea Comes Skulius cum omnibus suis venit comitium obiturus. Animadversum est, in solio, in quo Rex sedebat, nullum Comitii spatium relictum esse, ideoque propriam sellam sui viri ei posuere. Tum Rex graves contra Comitem 'criminationes protulit elegantissime oratione exposuit. Prodire quoque praefecti, unus post alium, gravium omnes criminum eum incurantes. Quibus finitis surrexit Comes dixitque: Didici ego carmen sic habens:

Sedebat in saxo aquila;

Eadem omnes chorda oberrant,

Sedebat in saxo aquila.

Aliudque rursus itidem ab istis incipiens:

Sedebat in saxo aquila. —

Id hodie accidit; modulo quisque suo locutus omnes sic perorarunt, ut in me inveherentur. Deinde longam et disertam habuit orationem, in qua omnia crimina sibi imputata diluere allaborabat. Fatebatur se Regi

qvaz oc skylldr at pióna Konungi oc vægaz vid hann h), enn qvaz kvnna lendum monnom fulla ópauck fyrir sit róg, oc z) medalgöngo. Sidan mælti Gvnnar Konungsfrændi: ofs þickir þú þvat eins veira skyllda piónofo Konungi, nema þú leggir af þer k) tignar klædin oc fallir til fóta Konunginom oc gefir allt þitt mál á hans valld oc miðvinn. Þá svarar Jarl, þá kvnna ek at pióna hofdingiom er þú vant annat Gvnnar. Sidan stóð Konungr vpp oc bad þá alla med ser gánga l) er hanom villdi pióna. Geck hann þá af þsngino oc allr mugrinn vid hanom m), enn Jarl fór til skipa sinna oc lid hans þat er nordan fór med hanom. Efter þat geck Erkiþiskvp í milli oc adrir þiskvpar, oc fengo sætta þá sva at Konungi n) líkadi, oc feldi Jarl þar festv til. Sva qvap o) Olafur Hvíta skáld:

Þíng stofnodo iaufrar p) vngir
 Jarl veitti svar rasti q) snarla
 r) Herfar báro á himli s) dýran,
 hialdrs fyfsto þeir, fakar kallar.
 Allt lagdi þá framvdr frægda
 feck z) fætt af stillir recca
 u) snilldar styrs oc feldi x) vara y)
 sit mál í kne lidudr stála.

z) Fór þá enn blidliga med þeim at yfirsyn, oc hvarr var í annars bodi, enn alldreí vard sidan fullr trvnadr med þeim.

de Beslybninger, der vare giordte imod ham. Han sagde at han var forpligtet til at tiene Kongen og give efter for ham, men bebreidede tillige Lehnsmændene deres Vagtsafsele. Gunnar Kongesfrænde sagde derpaa: "Os tykkes Du kun da at vise Kongen den tilbørlige Lydighed, naar Du afstøgger din Værdighedsbragt, falder Kongen tilføde og overgiver din Sag i hans Bøld og Mijskandhed." Jarlen svarede: "Jeg forlod at tiene Hovdinge, mens Du Gunnar tog Dig ganske andet for." Kongen reiste sig nu og bad alle dem, som vilde være paa hans Side, følge sig; derpaa forlod han Thinget med hele Almuen. Jarlen og de Folk han havde bragt med fra Thronbhiem, gif til deres Skibe. Erkebispen og de andre Bisfopper gif derpaa imellem og sit Forlig skiftet efter Kongens Onske, hvortil Jarlen gav sin Forpligtelse fra sig. Saa qvad Olaf Hvíta skald:

Unge Fyrster stæbnede Thing
 Jarlen hurtigen svarte Kongen,
 Herfer den ypperlige Hovding gav
 haarde Beslybninger, til Krig æggende.
 Krigsheders Forfremmer,
 Sværdens Farver,
 lagde sin Sag i Folkesfyrerens Haand
 og forligte sig med ham.

Der blev da udbortes en venlig Forstaaelse mellem dem og de Bøde hinanden til Giest; men de troede hinanden dog aldrig ret mere siden den Tid.

CAP.

Kap.

- a) enn þes qvaz hann her fannr at hann kunna lendum monnom fulla ópauck. Cod. Flat.
 i) vanda 42. 47. add. k) Yferklædit 42. 47. 81. Cod. Flat. l) til Kirkiu, add. Cod. Flat.
 m) inn í Kirkiuna add. 42. 47. 81. u) hugnadi. 47. o) Sturla í Hákonar floeki. Cod. Flat.
 p) Gunnar 42. 47. 81. q) varia. Cod. Flat. r) herfir þar þá. Cod. Flat. s) snillann. 42.
 t) svor á því. 42. u) snilldar skyrs, 42. snilldar skyrs. 47.
 v) vora. 42. varra. Cod. Flat. x) litads. 42. 47. 81. litudra. Cod. Flat.
 z) Erkiþiskvp kom sva vid sinni medalgöngu at þá fór enn blidligara med þeim magum at yfirsyn enn síðr hafdi verit, ok þá var hver í annars bodi. Enn þó þickte mönnum sem aldrí hafi verit fullr trvnadr med þeim sidan, 42. Enn þat hafa þeir menn sagt er vita þótruz hvarstveggia þeirra skaplyndi, at aldrí hofi etc. Cod. Flat.

inservire eique cedere debere, præfessis vero ob ista, quibus se huic rei immiscuissent, conamina nullas habere gratias. Gunnarus Regis cognatus in hæc verba fatus est: Tu vero nobis non videris Regi recte inservire, nisi depositis tuis insignibus ad Regis pedes procidas, totamque tuam causam ejus arbitrio ejusque clementia dedas. Respondit Comes: Novem ego principibus meam operam consecrare, cum tu Gunnare longe aliud agebas. Dein surrexit Rex, omnesque qui fidam ipsi operam voverent, se sequi jussit. Sic ille cum omni sua cohorte a comitibus discessit. Comes cum vivis, qui ipsum a septentrione fuerant secuti, in naves suas abiit. Postea, interponentibus sese Archiepiscopo cæterisque episcopis, reconciliatio ex Regis voluntate facta est, quam Comes etiam suo sanxit assensu. De ea sic cavuit Olafus Hvítaskald:

Comitia principes juvenes instituerunt,

Regi Comes prompta responsa dedit,

Barones eximio domino austeras culpas

attribuerunt, ad jurgia stimulantem.

Tunc bellicorum honorum auctor, enses maculans,

cunctas causas suas et promissa præstanda

virorum moderatoris arbitrio subjecit

et cum eo reconciliatus est.

Deinceps specie quidem amice se invicem tractabant, atterque alterum blande invitabat; sed plena mutuo fiducia nunquam fuit restituta.

CAP. CLXXVIII.

a) FÆDD KRISTIN KONUNGSDOTTIR.

Skúli Jarl fór norðr til þrandheims vrn haustit, enn Konungr var í Biörgvín fram vrn Jól, oc var þessi hinn flautiandi vetr Konungsdoms hans. Penna vetr var fædd Frú Kristin Hákonar dotir. Efter Jól í móti faustó fór Hákon Konungr b) norðr í Sógn oc þaðan á land vpp. Enn er hann kom á Vpplönd hofz sundr þycki med þeim Páli Biskvpi í Hamri, veitti Konungr ákall til eyjar þeirrar er liggir í Miðrs oc Eyin helga heitir. Þessa hafði Ingi, er Baglar kollodo Konungr sinn, gefit til stadarins í Hamri, enn Birkibeinar kollodo hann fals Konungr oc sögdo at hann het þorgils c) þúfusktr oc veri Danfr. Nú þotti Konungr hann ecki hafa matt gefa faudorleifd sína, enn Biskvp syniadi þverliga at láta lausa eyrna. Hákon Konungr fór til Túnsbergs oc var þar vrn varit. Páll biskvp ritadi norðr til Erkbiskvps oc Skvla Jarls oc leitadi ráds vrn þetta mál, oc af þeim orðsendingom ræz þat at Páll biskvp bió ferd sína or landi d) oc úti Pavagard.

CAP. CLXXIX.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK GERDUM HANS.

Vrn varit er Hákon Konungr sat í Túnsbergi let hann eska miök b) steinmúrinn vrn bergit oc þar let hann húsá Kongsgård oc gera skip mikit, þat het Olafsúðin. Konungr c) fór norðr til Biörgvínar

a) add. Cod. Flat.

b) inn í. 4s.

c) Húsa sktr.

d) ok fór sýft anstr í Gautland, ok þaðan í Danmaruk ok fús súdr í Saxland; ok letti eigi sínni ferd fyrr enn hann kom á fund Paus. gr. Cod. Flat.

e) add. Cod. Flat.

f) steinvegginn. Cod. Flat.

g) dvaldiz neckora rid í Vik ok fór síðan vrn fumarit norðr etc. Cod. Flat.

Kap. 178.

Kongens Datter Kristine fødés.

Stule Jarl drog om Hosten norð til Throndhjem, men Kongen blev til ogfven Jul i Bergen; det var hans syttende Regeringsaar. Denne Vinter blev Frue Kristine Hakonsdotter fød. Efter Julen henimod Fasten drog Kong Hakon norð til Sogn og derfra op i Landet. Da han kom til Opplandene, reiste der sig Misforstaelse mellem ham og Biskop Paul af Hammer. Kongen gjorde Fordring paa den hellige De i Mosen, hvilken Baglernes Konge Inge havde givet til Hammer Bispestol, men ham kaldte Birkebeerne en Bedrager og sagde at han heed Thorgils Tusufid og var en Danff. Kongen paastod, at hiin ikke havde hadt Ret til at give hans Fædrenes bort, men Biskoppen nægtede reent ud at give Slip paa Den. Kong Hakon drog til Tonsberg og tilbragte Foraaret der. Biskop Paul skrev til Erkebisen og Stule Jarl i Throndhjem og spurgte dem til Raads i denne Sag; og efter deres Betænkning reiste da Biskop Paul fra Norge til Paven.

Kap. 179.

Om Kong Hakon og hans Arbejder.

Mens Kongen dette Foraar sad i Tonsberg, lod han Steenmuren omkring Bierget sætte i god Stand, en Kongegaard opbygge, og ligeledes et stort Skib, Olafsúðen kaldet. Ud paa Sommeren drog

CAP. CLXXVIII.

NASCITUR CHRISTINA REGIS FILIA.

Autumno Comes Skulius Nidarosiam petiit; Rex festo Jolensi Bergis versabatur, eratque hic annus regni ejus decimus septimus. Ista hieme nata est Christina virgo Hacois filia. Post festum Jolense sub jejunii magni tempus Rex septentrionalia petens Sogniam et deinceps terra interiora adiit. Ubi ad Uplandiam venit, coeperit similitates cum Paulo Episcopo Hamrensi, is enim a Rege postulabat insulam in Miorisia sitam, quæ sancta appellatur. Hanc Ingus a Baglis ad regnum vocatus solio Hamrensi donaverat; verum Birkibeini eum regem agnoscere volebant, Danum illum esse et Thorgilsium Thufusktrr recto nomine appellari contententes. Rex existimabat potestatem illi non fuisse patrimonium abalienandi, sed Episcopus insula possessionem demittere prorsus detestabatur. Rex Tunsbergam profectus est, ibique hiemem transiit. Paulus Episcopus literas dedit ad Archiepiscopum in borealibus morantem Comitumque Skulium, eorum consilia expetens; quibus svadentibus ad iter Romam faciendum se accinxit.

CAP. CLXXIX.

DE REGIS HACOIS MOLIMINIBUS.

Vere, dum Rex Tunsbergæ erat, murum saxæum circa arcem instaurari, Regiam quoque mansionem et magnam navim Olafsudam extrui jussit. Æstate septentrionem versus Bergas tetendit. Tum a borealibus

vinor of svmarit. Þá kom Skúli Jarl norðan oc voro þeir báðir samr. Enn þóat þeir veri með blíðo, þá gengo þó svo vandir menn í millom þeirra at stýndom hélt vid vandræði sem síðan bar raun á. Frú Inga móðir Hákonar Konungs var með hanom oc gerði hann til hennar ástfamliga d), hvn fekk vm vetrinn sótt oc andapiz fyrir Jóla fausto e), þessi var hinn átiandi vetr Konungdoms Hákonar Konungs.

CAP. CLXXX.

a) FRÁ ISLENDINGUM OK SÆTTAGERD.

Hákarla hauðit kom vtan af Íslandi Sturla Sig- hvatz syn oc fór þegar or landi vm vetrinn vt til Pava. Hann kom aftr þat sama hauð oc fann Hákon Konung í Túnbergi, oc hafði hann Sturlu í boki sino oc taladi vid hann marga luti. Konungr ler illa yfir því er Sturla sagði hanom ofríð mikinn af Íslandi, oc spvrdi hverlo mikitt fyrir mundi at koma Íslandi einvalldi á landit, oc sagði þá mundo verða fríd þetta ef einn redi meðlo. Sturla b) qvad leit fyrir því ef fá kvæmi til er nockorn styrk hefði, Konungr spvrdi ef hann villdi viddtaka at flytia þat mál, hann qvaz mundi til bæta með Konungs for- síá, oc eiga slíkra sémða van af Konungi ef hann kvæmi þesslo fram sem honom þætti verduge. Konungr bad hann eigi manndrápom vinna landit, enn bad hann taka menn c) oc færa utan, edr fá ríki þeirra

a) sem vera stúí add. 81. Cod. Flar.

c) Jarl fór vm hauðit norðr til Þrándheimis, enn Konungr fór vm hauðit til Vikr auðr ok fat vm vetrinn í Olo, add. 42. 81. Cod. Flar.

b) add. 42.

b) tók því líkliga ok sagði lítit mundi fyrir verða ef fá kámi til er veri hardfeng ok réðgur. 42. Sturla var iánnan vm vetrinn fyrir Konungum 47. ok tóluðu þeir þetta mál. 81. Cod. Flar.

c) ok sémða fer, add. 42.

bus venit Comes Skulius, et uterque simul fuit. Licet externa amicitia officia sibi prestarent, mali tamen homines suum virus ita intersperserunt, ut parum esset, quin aperte erumperet simulata, quod sequens experientia docuit. Inga Haconis mater cum Rege erat, et valde amice ab eo habebatur. Verum illa hieme morbo correpta, aute jejuniun Joense obiit. Erat hic annus decimus octavus imperii Regis Haconis.

CAP. CLXXX.

DE ISLANDIS ET FACTA CUM IIS CONVENTIONE.

Autumno quo ista in Ora squalorum accidebant, venit ab Islandia Sturla Sighvati fil. moxque inde hieme profectus ad curiam papalem se convertit. Rediit autumno ejusdem anni, Regemque Haconem Tunsbergæ convenit, qui eum apud se hospitantem bene habuit multaque cum eo colloquia miscuit. Dolebat Rex tot turbas, referente Sturla, in Islandia grassari, quærebatque, num adeo difficile esse crederet terram ipsius dominio subijcere, id quod ad pacem in ista terra restituendam facturum ostendebat. Respondebat Sturla id haud adeo arduum fore, si qui viribus instructior rem tentaret. Quærebat Rex, num vellet istam rem in se suscipere; annuebat se, si a Rege suffulciretur, id tentaturum, et, si ipsi succederet, præmium, quo Rex ipsum remunerari dignaretur, exspectaturum. Rogavit eum Rex, ut sine cæde terram subige-

drog Kongen nord til Bergen. Skule Jarl kom norden fra og oppholdt de sig der tillsammans. Skende de vare venlige mod hinanden, satte dog flere Men- nesser Ondt imellem dem, saa at det skundom var nær ved at bryde løs, som ogsaa siden blev Tilfel- det. Frue Inga, Kong Hakons Moder var hos ham; han viste sig meget fierlig mod hende. Om Vinteren blev hun syg og doede før Julefaste. Dette var Kong Hakons attende Regieringsaar.

Kap. 180.

Om Isøanderne og Overeenskomst med dem. Haakaloshøsten kom Sturla Sighvatsøn fra Isøland til Norge og drog straf om Vinteren til Pa- ven. Denne Høst kom han tilbage og fandt Kong Hakon i Tonsberg, som havde Sturla til Giest hos sig og taledde meget med ham. Kongen var misfor- noiet med de Uroeligheder paa Isøland, om hvilke Sturla fortalte ham, og spurgte om det vel kunde være saa vanskeligt at bringe Landet under hans Ene- Herredømme, hvilket, han meente, vilde bi- drage til Fred der. Sturla sagde at det vilde være en let Sag, naar een med nogen ret Magt tog sig det paa. Kongen spurgte om han vilde paatage sig den Sag. Han sagde, at han med Kongens Understøttelse vilde prøve derpaa, og ventede sig, dersom han udførte den efter Ønske, saadan Belønning som Kongen kunde ansee ham værdig til. Kongen bad ham at afholde sig fra Manddrab der paa Landet, men føre nogle af Tjudyggerne til Norge, eller paa nogen

þeirra með nokkoro móti. Vm fyrrarit eftir fór Sturla til Íslandz oc var með faudr sínom vm vetrinn, á Grvnd. Enn meðan hann var vtan hafði Orækia Snorra sún bræðrungr hans gervann mikinn ófrid á ríki hans. Um varit er Sturla hafði einn vetr verit á Íslandi foro þeir fedgar at Snorra i Reykholti með síðlmenni, oc villdo at hann bætti fyrir þau illvirki sem Orækia hafði gert. Snorri villdi eigi samna mönnum móti *d*) brodor sínom, enn þorðr Sturlofyn fór í milli oc feck ecki samit með þeim, stóck Snorri þá í brott enn Sturla set-tiz í Reykia hollt, oc tók vnder sik alla kosti Snorra. Eftir þetta fór Sturla í Vestfiörðu at Orækio, oc sattoz þeir at kalla, enn þó heltz þat lida hrid, oc þarf þeirra skipti eigi her at telia; enn fá vard ender á at Orækia fór vtan þat fyrrarit með ráði Magnús biskups *e*). Eftir þetta fór Sturla at þor-leifi í Görðom oc bördoz þeir í Bæ í Borgarfirði feck hann þá valld yfir Þorleifi oc fór hann vtar fyrri sidar enn Orækia, þá fór oc vtan Snorri Stevrlu sún oc þorðr Kakali oc Olaf Hvitaskáld þorðar sún. Enn Sturla sneri þá úfridi á hendr Gizori Þorvaldz syni oc Kolbeini Unga Arnors syni oc foro þeirra skipti sem enn myn getit verda.

nogen Naade see til at faae deres Eiendomme under sig. Sommeren efter drog Sturle til Ísland og opholdt sig om Vinteren hos sin Fader paa Grund. Medens han var i Norge hadde hans Sødskendebarn Drækia Snorresson euet megen Ufred paa hans Land. Næste Foraar, da Sturle hadde været een Vinter paa Ísland, ryffede han og hans Fader med et stærkt Mandskab mod Snorre paa Reikiholt og forlangte at han skulde bede for den Vold som Drækia hadde euet. Snorre vilde ikke samle Fjoll mod sin Broder. Thord Sturlesen gif imellem, men kunde ikke faae dem forligte. Snorre begav sig derfor bort og Sturle nedsatte sig paa Reikiholt og tog alle Snorres Eiendele i Besiddelse. Derefter begav Sturle sig til Vestfiordene til Drækia, med hvem han for et Syns Skyld sluttede et Forlig, som dog ikke længe blev holdt. Deres Handeler behøve ei her at fortælles; men Enden paa dem blev at Drækia den Sommer forlod Ísland, efter Biskop Magnúses Raad. Derefter gif Sturle mod Thorleif paa Gard, og sloges med ham paa Gaarden i Borgarfjord. Han overvant Thorleif som reiste fra Ísland Sommeren efter Drækia. Den Gang drog ogsaa Snorre Sturlesen, Thord Kalkali og Olaf Thordarson Hvitaskald fra Norge. Nu yppede Sturle Trætte med Gisfur Thorvalds-sen og Kolbein Unge Arnórsson, hvilket lob af, som siden skal fortælles.

CAP. CLXXXI.

a) KONUNGR RITADI JARLI.

Hákon Konungr sat vm vetrinn í Olo sem fyrr var sagt, þá komo *b*) vpp margar greinir með þeim Skúla

d) bræðrum sínum. Cod. Flar.

e) í Skúla holti. Cod. Flar.

Kap. 181.

Konngen skrev til Jarlen.

Konngen Hákon sad den Vinter i Oslo, som for er fortalt; der reiste sig dengang megen Uenighed mellem

a) add. 42.

b) enn add. 81.

subigeret, ut potius homines comprehensos abduceret, eorumque ditiones arte occuparet. Æstate Sturlius Islandiam petiit, fuitque hieme Grundia cum patre suo. Eo absente Orækia Snorrii filius ejus consobrinus ipsius ditioem valde infestaverat. Vere sequente, exacta una in Islandia hieme, Sturlius cum patre Snorrium in Reikiaholto agmine copioso aggressus est, postulans, ut damna, injuriis Orækia accepta, præstaret. Nolebat Snorrius manu cum fratre configere. Interposuit se Thordus Sturlii filius, sed frustra. Cessit ergo Snorrius, et Sturlius in Reykiaholto domicilium fixit, omnesque Snorrii fortunæ occupavit. Postea Sturlius Vestfiordum adiit cum Orækia collocuturus. Dicitur causa illi quidem reconciliati sunt, sed brevis tamen fuit amicitia; verum eorum negotia referre non hujus est loci. Finis talis fuit, ut svadente Episcopo Magno, Orækia ex terra migraret. Deinceps Sturlius Gördis Thorleifsum aggressus est. I prædio sinus Borgensis habitum est certamen, hoc eventu, ut Thorleifus vinceretur, et anno post Orækiam ex terra emigraret. Tum peregre quoque profectus est Snorrius Sturlioides, Thordus Kakali, et Olaf Hvitaskald Thordi filius. Idem Sturlius dein Gizori Thorvaldi filio et Kolbeino Unge Arnoride inimicitias intulit; cujus negotii rationes in sequentibus exponuntur.

CAP. CLXXXI.

REGIS AD COMITEM LITERÆ.

Hieme Rex, ut supra dictum, Osloa versabatur. Tunc multa eum inter et Comitem offensiones orta

A a a

sunt;

Skúla Jarli e). Hákon Konungr *d*) stefndi Skúla Jarli norðan til motz vid sik, enn Jarl e) átti ráð vid vini sína oc potti þeir vera ótrúligir sem voro öfvrdat menn hans enn eigi beggia þeirra eidsvarar; aflæti hann miök fyrir sér ferdina, enn fleiri vinir hans fyrsto hann miök af fad oc rez pác af at hann bió ferd sína oc vard miök á ferbvin; hann hafdi *f*) tuttogo skipa. Sidan sigldi hann suðr á Mæri oc lá lengi í Steinavagi. Hákon Konungr bioz or Vikinni oc hafdi mikit lid oc marga lenda menn, hann let þá fram setia Olafsflúðina, þat var mikit skip oc fritt, þat var *g*) tólf rúm oc tuttogo. Ok er hann kom í Gulapings lög, baud hann lid úc vin öll þau fylki. Hann sendi norðr til Þrandheims Klæmit af Hólmi *h*) oc bad hann segia at Konungr mundi norðr *i*) þannig ef Jarl kvæmi eigi norðan *k*). Þá er aleid haufit fór Hákon Konungr norðr or Biörgvin, hafdi hann *l*) síðrotgi skipa oc öll stór. Skúli Jarl lá í Steinavagi sem fyrr var sagt, þar kom til hans Páll Vagaskálm, oc sagdi at Konungr hefði dregit saman lid mikit oc ætlaði norðr til Þrandheims. Jarl átti þá ráð vid lid sit hvart hann skyldi fara í moti Konungi edr snúa norðr afr til Þrandheims. Fyftu enn fleiri þat; hinir voro sumir at bada hann fara norðr til Þrandheims, til fóstræðra sína oc bida

þar

mellem ham og Skule Jarl. Kong Hakon kaldte Skule Jarl fra Throndhjem ned til sig. Jarlen raad slog med sine Venner, og tyktes disse at han ikke kunde troe dem som vare hans Avindsmænd, og ikke begges Eedsoorne. Han selv havde megen Ulyst til denne Rejse, men da flere af hans Venner raadte ham stærkt dertil, besluttede han sig endelig til den. Han blev silbig færdig med 20 Skibe; han seilede derpaa sonder til More og laac længe i Steenvaag. Kong Hakon drog fra Bigen med en stor Hær og mange Lehnsmænd; han forte Olafsfluden med sig, et stort og sffient Skib paa 32 Rum. Da han kom til Gulathingsslavet, udbød han Jolk af alle Fylkerne der. Han sendte Klemens af Holm nord til Throndhjem og lod ham sige, at Kongen agtede sig did nord, dersom Jarlen ikke kom til ham. Ud paa Hosten drog Kong Hakon nord fra Bergen med fyrretyde store Skibe. Skule Jarl laac, som før er sagt, i Steenvaag; der kom Poul Vagaskalm til ham og fortalte ham, at Kongen havde trukket en stor Hær sammen, hvormed han agtede sig nord til Throndhjem. Jarlen raadspurgte sine Mænd, om han skulde drage Kongen imøde eller vende tilbage til Throndhjem. Hjiint raadte mange ham til; men andre vilde heller at han skulde drage til sine Fostbrødre i Throndhjem og der oppbeie Kon-

gen,

e) vard þat enn af símo manna medalgöngu er lesnan voro vanir at spilla þeirra vindeto. Cod. Flat. 81.

f) ritadi þá norðr til Jarls at hann kæmi til Biörgvinar til motz vid Konung 42.

g) þar þetta vpp fyrri vini sína oc tiddi þat at hönom þotti fast at sér gengit hakarla haufit ef séggjan lenda manna, ann meo er sagt at þeir munu nú eigi skáfari enn þá voro þeir, eru nú þeir luter í orðner er þer vitit, at ek em áfufari at fara á valldi þeirra enn fyrr, þvæt hakarla haufit er ver funduam í Biörgvin voro autan med öb Arniþörn Jónsón, Gregorius ok herra Andress ok gerduzt þá handgengnir Konungi ok soro hirdmanz eid sinum saman Konungi, ok skilddi þann eiddast mikit þar sem allir höfdu ádr fvarit báðum eokor. Sva gerdi ok Bryniólfr fvn Jóns Stills ok margir menn adrir hafa þann eid fvarit, ok trúi ek þeim mun verr enn þeim fem eru beggi eokar vinir ok eidiðvarar, hafa þeir báddi róðr fucitir Gregorius ok Bryniólfr, þeirri luti fann Jarl til, þá er hann ástadi, add. 81. Cod. Flat.

f) vel add. 47.

g) fex rúm ok tóttugu. 47 XI rúm ok tuttugu. 42.

h) skulddi hann fara til Frostþings, add. 42. 81.

i) til Þrandheims vin haufit, 42. 81.

k) at lidnu sumri, 42. 81.

l) nær síðrotige, 81. Cod. Flat. þar voro þá margir lendir menn vid Konungi. Arniþörn Jónsón, Simon Kyr, Hallvardr Bratti, Birkr Stlkr, Ísar Nef, Gautr af Mel, Nikolas Pálsson, Petr í Gúka ok margir adrir gögufir menn, 42. 47. 81. hann hafdi mikit lid ok fritt. Cod. Flat.

sunt; Rexque Comitum a septentrione citavit ad colloquium secum habendum. Comes amicos suos in consilio hac de re vocavit; verum illi ceasebant non bene fidei posse hominibus et in ipsum invidis nec jurando ipsi obstrictis. Comit non valde volupe erat istud iter suscipere; tandem tamen eo ventum est, ut ad proficiscendum se accingeret, sed sero se expedit, armavitque viginti navis. Dein versus meridiam ad Moerias navigans, in Steinavago diu substitit. Rex Hacon ex Vikia movens numerosum agmen multosque praefectos secum habuit. In mare deduxit Olafsvudam magnam pulchramque navim triginta duobus interscalmiis instructam. Ubi ad territorium Gulense pervenit, viros armis idoneos ex omnibus istis regionibus vocavit. Misit quoque septentrionem versus Nidarosiam Clementem de Holms, nuntiaturum, quod Rex Comitum armis infestis petere vellet, nisi hic ad illum venire festinaret. Autumno exeunte Hacon Bergas reliquit ad Borealia iturus cum quadraginta magnis navibus. Skulius Comes, ut nuper memoratum, in Steinavago haerebat. Ibi Paulus Vagaskalm ad eum venit, indicavitque Regem magnam manum contraxisse Nidarosiam moturum; Comes ergo consilia cum suis iniit, utrum Regi se jungeret, an boream versus ad Thrandiam tenderet. Illud multis placebat; quidam vero auctores erant, ut ad suos Nidarosiam

socio

par Konungs ef honom fyndiz *m*). Þetta var af-ráðit at Jarl Sneri norðr aftr til Nidarós, stefndi þá til sin bestom enn bió sík á land vpp, enn Páll oc fleiri löto þesslár ferðar, fogdo at enn mündi vel fara ef þeir Konungr fyndiz *n*). Var þat ráði at Páll fór suðr á Mæri móti Konunginóm, oc mætti flota Konungsinns vid Sólkel, oc feck eigi þar fyndit Konunginn, þvfat hann var þá segl-búinn. Sigldo þeir þá allir saman norðr til Þrand-helms, oc er þeir komo í Leirangra, fann Páll Konunginn, oc tók hann vel orðom hans, hugdi at vel mundi fara ef þeir Jarl fyndiz.

CAP. CLXXXII.

a) FRÁ ORDSENDING HAKONAR KONUNGS
TIL SKULA.

Þá nótt er Konungr var í Leirongrom, var Skvli Jarl at Medalhúfom oc reid padan *b*) til Orkadals, oc ætladi suðr vm siáll. Hann hafdi þá mikít lid oc frít. Ok er hann kom vpp *c*) at Orknarbrv skilþvz vid hann margir handgengnir menn hans oc vinir þeir er áðr kollodoz kempur hans *d*), þá var þetta qvedit.

Hóli gæddoz hirdmenn Skúla
hrucko lit meðan fvll var *e*) skucka
drucko þeir af Danmáurk reकार
drogoz llt vm síðil oc skóga.
síðan vard er sloz í ferðer
f) sangvan ill oc *g*) þvnt vm stánger,

eidar

Eeden

m) urðu eigi allir á eitt stéttir á einu máli, ok var þæt ráðs rekit sem Jarl var síðast at hann fór norðr. 42.

n) Enn Páll Biskup fór þegar suðr móti Konunginum er hann vard þessa vísf. 42.

a) ádd. 42. *b*) ítt ádd. 42. *c*) á Dalhog 47.

d) eua sumir á Uppdals skógi. Þæt voro þessir sveitar höfðingjar Andóttir Skaklockar, ok Eliu Biarni (Eli Biarni Cod. Flat. Eli Biarni, 47.) ok Reidarr Dyn, ok margir aðrir godir menn ádd. 42. 47. 81. Cod. Flat.

e) skrucka. 47. *f*) sangrann 47. sangvann, Cod. Flat. langa illt 42.

g) þúng 42.

sociis se reciperet, ibi, si res ferret, Regem exspectaturus. Vicit ea sententia, ut Comes Nidarosiam ivet. Coactis ergo equis, ad terræ superiora tendere paravit. Paulus istam expeditionem vehementer dissvadebat, monens, componi res posse, si Comes Regem conveniret. Captum est hoc consilium, ut Paulus ad Moerias proficisceretur Regem conventurus; isque in classem Regiam apud Solsekel incidit, sed Regem ipsum non nactus est, nam in eo jam erat, ut vela daret. Omnes ergo Nidarosiam navigarunt; cumque Leirangriam devenerunt, Paulus Regem assecutus et ab eo amice acceptus est. Mansit ille in ea sententia, bene successura omnia, si Comes ipse præsens cum Rege colloqueretur.

CAP. CLXXXII.

REGIS HACONIS AD COMITEM MANDATUM.

Noctē, qua Rex Leirangriæ erat, Comes Skulius Medalhusis morabatur, indeque ad Orkadaliæ tendens meridiem versus montem festere cogitabat. Habebat numerosum et bene instructum agmen. Sed cum ad pontem Orknensæm venit, multi ex ejus sociis militibusque ab eo discesserunt. Tum cecinit aliquis:

*Satellites Skulii honores obtinuerunt,
amphorâ plená paucis cesserunt,
viri isti, e Dania, biberunt,*

*per montes vel sylvas raro vehabantur;
Posterius, expeditionibus institutis,
acerbitas mala et defecus orta sunt,*

jura-

eidar rvfoz vid Inga brodor
engi villdi fylgja lengra.

Olafur Hvítaskald segir svo:

Snæfir drogv *h*) enn meðal iaufra
allder *i*) qvado varla hallðaz
audlings heit vid allðvalld mætan
k) arskapadan grvñ vinnr hvarleis.
minnigr *l*) bioggi *m*) síklring svnnan
n) svnda vigg enn Jarl staukk vndan
o) itar *p*) brugduz *q*) iðfri mætum
austr um fiáll med drengi sniálla.

CAP. CLXXXIII.

KONUNGR GERDI MENN TIL JARLS.

Enn er Konungr kom í Þrændheim fretti hann at Jarl var í brott ripinn, sendi hann þá menn efter Jarli *a*) og fvdno þeir hann í Uppdal, og fogdo at Konungr villdi at hann sneri aftr og semdi þeir med ser og fæti badir samt í Þrændheimi vñ vetrinn. Jarl bar þetta enn fyrir sína, og fysto flestir at hann sneri aftr. Þeir voro svmir er köllodo þat omerkiligt at skipta svo skíótt rádagard sinni. Jarl svarar: Se ek at þat veri radligr at snúa aftr, enn þó mvno þeir ráda er sudr vilia fara. Efter þat sneri hann sudr um fiáll. Þá er svflomenn Konungs þeir er á Upplondom voro fretto

Eðden til Inges Broder blev brudt
ingen vilde ham lenger følge.

Olaf Hvítaskald synger:

Liste Folk, Venner af ingen
Snak forte mellem Fyrsterne,
sagde at Hoodingen aldrig vilde holde
sine Lovter til Styreten den ypperlige og
forarmerede.
Kongen som mindedes det, forte sonder fra
Skibe med flække Karle,
Jarlen flygtede ester over Fjeldet,
Mændene forlode den berømte Fyrste.

Kap. 183.

Kongen sendte Jarlen Bud.

Da Kongen kom til Throndheim, erfoer han, at Jarlen var dragen bort. Han sendte strax Mænd efter ham, som traf ham i Dpdal, og sagde ham at Kongen ønskede, han vilde vende om igjen og forsige sig med ham og at de begge skulle tilbringe Vinteren i Throndheim. Jarlen spurgte igjen sine Venner til Raad; de fleste af dem raadte ham til at vende tilbage, men nogle meente, han ikke kunde være bekendt saa hastig at forandre sin Beslutning. Jarlen svarede: "Jeg troer det vilde være raadeligt at vende om igjen, men dog følger jeg dem som stemme for at drage sonder paa;" og dermed fortsatte han sin Reise sonder over Fjeldet. Saa snart Kongens Svendsmand paa Opplandene spurgte

h) einn 42.

i) kodu 42. kuodo. 81.

k) árkaptan 42. 47. forte legend. árkaptan. 81. Cod. Flat.

l) bygdí. Cod. Flat.

m) síklings 42.

n) fundu vig 81.

o) ultimas duas lineas, add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

p) vrar 81.

q) svgdvz 47.

a) med rdí vna sinna add. 42. Cod. Flat. Þál Vagalkalm ok Ivar Nef add. 47. 81.

juramenta in fratrem Ingii frangebantur;

ulterius sequi nemo voluit.

Qua de re sic habet Olafur Hvítaskald:

*Astuti etiam inter principes, neutrius tamen fidi amici,
(calumnias) traxerunt, dicentes
Optimatis promissa erga Regem præclarum
iniquè tractatum, vix in ævum servata fore.*

*Rex memor navis, fortibus viris instructas,
e meridie duxit, Comes autem aufugit
in regionem transmontanam orientem versus;
illustrem dominum milites deseruerant.*

CAP. CLXXXIII.

REGIS AD COMITEM NUNCIUS.

Rex ubi Nidarosiam venit, comperit Comitem inde equo vestum discessisse. Viros ergo ad eum misit, qui Comitem in Updalia nacti illi indicarent, cupere Regem, ut reverteretur, et in gratiam cum ipso rediret, utque hiemem uterque Nidarosia transigeret. Comes cum id ad amicos suos deferret, svadebant plerique, ut reverteretur; sed erant quoque, qui declararent, indignum ipsis videri consilia tam cito mutare. Tum Comes: Conducibilius, inquit, forte foret reverti, malo tamen cum iis facere, qui ad meridionalia tendere svadent. Illuc ergo montes siccens perrexit. Cum Regis toparchi in Uplandia animad-

fretto at Jarl var nordan kominn, toko þeir skip Öll þau er í Miðrs voro oc gengo þar á *b*) ellifó sveitar höfðingjar. Skuli Jarl fór í Hamar Kaupang oc dvaldiz þar vm hríd med öllum sinom mönnum,

spurgte Jarlens Ankomst nord fra, toge de alle Skibene i Miesen, og gif ombord paa dem, elleve Overster i alt. Skule Jarl drog til Hammerlebing og opholdt sig der i nogen Tid med sine Mand.

CAP. CLXXXIV.

a) FRÁ SIGORDI ERKIBISKUPI OK HÁKONI KONUNGI

b) Enn er Konungr fretti þetta, leitadi hann rádz vid sína menn oc þótti honom þá í övamt esni komit, er Jarl var farinn suðr vm siáll vid lídi miclo á ríki þat er Konungr átti einn saman. Erkebiskup bad Konung gera fyrir nockut gott ráð at fridr mætti standa *c*). Konungr sendi þá suðr Biörn Abóta oc menn med hanom *d*), oc bad sva segja Jarli at hana skyldi vm vetrinn hafa þridiung af sylsom öllom á Upplondom oc mætti med því fridr standa *e*). Enn er þeir Abóti komo í Hamar, hafði Jarl sent Nicholas af Mors yppá Heidmörk at taka allar Konungs skyldir. Sylsomenn höfdo fengit niósn af þesslo oc ætlo do til motz vid Nicholas. Oc ef Abóti hefði komit tveim nottom sídarr mundi brvgrdit hafa verit fridinom med Jarli oc Konungi. Enn er Abóti fann Jarl *f*), oc sagði honom

Kap. 184.

Om Erkebiskop Sigurd og Kong Hakon.

Da Kongen fik dette at vide, spurgte han sine Mænd til Raads og fandt det betænkeligt at Jarlen, med en stærk Hær, var dragen sender over Fjeldet ind i den Deel af Niget som tilhorte Kongen ene. Erkebiskpen bad Kongen sørge for at Freden kunde blive vedligeholdt. Kongen sendte Biörn Abbed med nogle Mænd sender og lod Jarlen sig at han den Winter skulde beholde Trediedelen af alle Søslerne i Oplandene, imod at han holdt Fred. Da Abbeden med de øvrige kom til Hammer, havde Jarlen alt sendt Nicolas af Mors op paa Hedemarken for at optage af Kongeslydden. Men Søslemændene som havde faaet Nys derom, vilde giøre Nikolas Modstand, og var Abbeden kommen to Rætter sildigere, var Freden mellem Kongen og Jarlen bleven brudt. Da Abbeden fandt Jarlen og bragte ham Kongens Tilbud,

b) þar voro fyrir þeim Gregorius Andreson, Hallvard af Sundbái, Allákr Smíðsacker, Jon Ketlingr, Amundi af Folavelli, Dag af Grovo, Oddr Eriksón, Saxi Bladþjótr, ok höfdo þeir fölmennar fustier, 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Sem Páll Vagaskálm ok Ísfr Nef komu sítr til Konungs ok sögdu um ferdir Jarls strel Konungr tal vid Sigord Erkebiskup ok ráðgjafa sína, ok leisti ráds vid þá hverfu med skyldj fara, 81. Cod. Flat.

c) tók Konungr þat ráð med ráði Erkebiskups ok annars vana sína at hann sendi etc. 42.

d) Ísfr af Skedihöfði ok Vilmond Fíllt add. 42.

e) þar til er beggia vinir færu ímílli, add. 81. þeir Aboti komu á Heidmörk ok sendu þeir menn til fylgimanna, ok sögdu þeim bod Konungs, ok báðu þá eigi fyrr bregða fridinum enn þeir Abóti komu í Hamar, ok viat væri hverfu Jarl tæki þeirra eyrendum. Enn er þeir Abóti komu í Hamar þá hafði Jarl sent Nicholas af Miðrs (Niörs Cod. Flat.) skulitvein sinn etc. 42. 47. 81. Cod. Flat.

f) í Hamri ok sagði honom Konungsins bod, Jarl tók þá vitrligt ráð ok látti þessum kosti er Konungrinn hafði gert, ok het þar í moti fridi til þes er enn færu vinir þeirra í millum. Efter þetta foro þeir Abóti norðr ástr, enn sumir þeirra telagar foro út í Vikina at Konungs erindum. Cod. Flat.

vertabant quid Comes moliretur, omnes naves in Miðrsia sitas conscenderunt, evantque illi XI omnino agminum duces. Comes Hamaram petiit ibique aliquo tempore commoratus est.

CAP. CLXXXIV.

DE SIGURDO ARCHIEPISCOPO ET REGE HACONE.

Hoc comperto Rex cum amicis suis consilia habuit, infausto evenisse declarans quod Comes montem sticiens ditionem Regi propriam manu armata invasisset. Rogavit Archiepiscopus Regem omni opera aduniti, ut pax servaretur. Rex ergo Biörnönem Abbatem cumque illo alios misit viros Comitü nunciatos, se tertiam omnium toparchiarum partem ista hieme ipsi, si pacem servare vellet, cessurum. Cum Abbas Hamaram veniebat, Comes jam Nicolau de Morso ad Hedemarkiam miserat, tributa Regia exacturum. Subluerat id toparchis, qui Nicolao se opponere moliebantur; atque si biduo serius Abbas venisset, Comitum inter et Regem pax rupta fuisset. Abbas cum in Comitum incidere, conditionesque a Rege propositas

honum Konungsbod látti hann þessu, oc het þar í móti frídi, skipaði hann þá fyfslor allar at pridivngi vñ Upplönd oc í Vikinni g). Sidan fór Jarl út í Oslo oc padan í Tunsberg h).

CAP. CLXXXV.

Þá er Hákon Konungur hafdi fent Biörn Abóta sudr vñ fiáll, let hann heim fara Arnbiörn Jónsfyn oc alla þá menn er oc Vikinni voro, oc baud þeim at veria landit ef Jarl gerdi nockorn úfrid í Vikinni a). Þeir komo lido sidarr í Vikina enn Jarl oc lögdo í Grindholma svnd, enn Jarl var í Tunsbergi b), oc er lendir menn spvrdó at Jarl fór med frídi skildoz þeir oc fór hverr í sína fyfslu. Ok er Arnbiörn kom heim í Valldishólma fendi hann ord fyfslomonnóm þeim er Jarl hafdi þar sett, gat þá í brott fara, fagdi at hann mundi vid engann mann midla Borgarfyslu fyrr enn hann heyrði Konungs ord á því. Enn er fyfslomenn Jarls fretto þetta, foro þeir til Jarls oc sögdo honum c). Skvli Jarl fór eftir Jolin aufrt í Elfar oc dvaldiz þar miök lengi í Kongahello. Þar gerdoz honum margir menn handgengnir Alfr af Leifastodom, Þorgisl Slydra, Veseti Ungi, Asgautr brodir hans, þessá menn köllodo Birkibeinar Varbelgi. Alfr hafdi adr verit húskarl Arnbiarnar. Þessir fyfsto Jarl mest vfridar, oc láta eigi Hákon Konung yfir
finom

2) Hana fetti í Borgarfyslu Arna Rstu ok Finn Knautr, *add.* 47.

h) Voro Konungsmenn þar fyrir honum þeir er norðan höfdo farit med ábora *add.* 81.

c) Skyllði Arnbiörn vera fyrir þeim ok bad þá fylgia honum sem best, *add.* 47. 81.

h) ok fendi hann þeim ord at hann vill sína þá, enn þeir sögdu at Konungur hafdi sva fyrir mælt, at Etrikr Stikkr skyllði sína hann, ok hann fór med Konungsbréfum. enn eigi adrir lendir menn, lendir menn skilduz þá í Grindholma svandi etc. 42. 47. 81. Cod. Flat.

h) ord Arnbiarnar, *add.* 47. Sendimenn Konungs töko þat sem var í Tunsbergi ok mikit fe or Lafrantz Kirkiu ok færdu honum norðr til Þrándheims, ok sögdu (höfdo sva sagr vinir Konungs þeir sem sustan komu, Cod. Flat.) Konungi at þeir væru margir med Jarli at þat tauludu fyrir honum at hann verri rekinn af eignum sínum ok rettum brodor urfi, ok eigi kvoduz þeir vita hvætt fríddinn mundi halldaz vñ vetrinn.

adserebat, Comes assensus est pacemque se tuiturum promisit. Tertiam ergo toparchiarum partem in Upplandia et in Vikia occupavit. Dein Comes Osloam, indeque Tunsbergam tetendit.

CAP. CLXXXV.

Postquam Rex Hacon Biörnnonem abbatem ad regiones a meridie montis sitas miserat, commeatum dedit Arnbiórno Jonæ omnibusque Vikiensibus ea conditione, ut si Comes Vikiam infestis armis aggyvederetur, eam ipsi defenderent. Paulo serius quam Comes illi Vikia redditi sunt, et in freto Grindholmico appulerunt. Comes Tunsbergæ hærebat. Præfeti ubi compererunt Comitem nil amplius hostile moliri, ad suas singuli toparchias reversi sunt. Arnbiórns ubi Valdisholmum rediit, toparchas, quos Comes ibi constituerat, misso nuncio rogavit, ut discederent; addidit se sine diserto Regis jussu toparchiam Borgensem cum nemine partiturum. Toparchæ, hoc cognito, Comitem adievert et quid factum esset docuerunt. Post festum Jolense Skulius meridiem versus ad Gotthallvím tetendit, diuque Kongahella moratus est. Ibi multi suam ei operam addixerunt: Alfus de Leifastadis, Thorgils Slydra, Vesetius Unge et Asgautus ejus frater. Hos Birkibeini Varbelgos dixere. Alfus Arnbiórni antea domesticus fuerat. Illi maxime Comitem ad inimicitias movendas

Regem

finom d) fædur arfi sita. Jarl veizk ofmiðk vndir þeirra fortalor sem síðan bar raun á, þessi var hinn niðandi vetr Konungdöms Hákonar Konungs e).

CAP. CLXXXVI.

a) SÆTTAR VMLEITAN MILLI KONUNGS OK JARLS.

Skvli Jarl fór austan or Konunga hella vrn varit; hann gerdi ord Arnþyrni Jónsýni at hann skyldi koma til mótis við hann á Eidzveli. Arnþiörn fotti þingit b) með þriúhvndrat manna oc allvel búit c). Þeir komo fyrst enn Jarl d); sagdi Arnþiörn at þeir skyldi fyrri beriaz við Jarl enn iätta þvi nockoro er þeim veri eigi vel viliat. Skvli Jarl kom á þingit með hálfst síórða hundrat manna oc eigi iafn vel búit. Jarl hafdi hvítan þófsahatt oc sat á fridom hesti, hann mælti hví raktu Arnþiörn sýlomenn mína or Borgarfýslo þá sem ek hafda setta í þann þridiung er Konungr skipadi mer í vetr. Þvi sagdi Arnþiörn, at ek var oroggr at láta fyrir ongom laust þat len sem Konungrinn hafdi skipat mer, fyrst enn ek víssa vlst at hann tæki af mer. Þá svarar Jarl e) tók þú eigi Arnþiörn fýslo af mer fyrri oc hetz þú óls þá gódo enn

ifke at hann skulde lade Kong Hákon raade over sin Fædreneard, og det vísste sig síðen, at Jarlen gav alt for meget efter for deres Tilskyndelse. Dette var Kong Hákon's nittende Regieringsaar.

Kap. 186.

Forsøg paa at forlige Kongen og Jarlen.

Um Foraaret drog Skule Jarl often fra Konge hell og sendte Arnþiörn Jónsón Bud at han skulde møde ham paa Eðsvold. Arnþiörn indfandt sig paa Þinget med tre hundrede velbevæbnede Mænd. De kom før Jarlen og Arnþiörn sagde til sine Folk, at de heller skulde staae med Jarlen end bekvemme sig til noget med deres gode Villie. Skule Jarl kom paa Þinget med halvfjerde hundrede Mænd, men ei suldt saa godt rustede; han havde en hvíð Filtshat paa og reed paa en smuk Hest. Han sagde: "hvi jog Du Arnþiörn de Spøselmænd bort, jeg havde befikket i den Trediedeel af Vorgeselsel, som Kongen havde overladt mig i Vinter..." "Det gjorde jeg," sagde Arnþiörn, "forði jeg ingenlunde vilde "afstaae det Lehn til nogen, som Kongen havde for- "undt mig, før jeg var sikker paa, at det var hans "Villie..." Jarlen svarede: "har ifke Du Arnþiörn "taget Forlehnning af mig engang tilforn, dengang "lofte Du os alt godt. Men er Du end noget "mere

d) brodor arfi. 81. Cod. Flit.

e) Erkbiskup bad Konung gera enn orðsending til Jarls þviat honom þotti sem enn veri búit til ofríðar í Vikinni. "Efter þat vora þeir sendir á fund Jarls Eðri Abóti ok Vilmundr Filtr add. 47. Hákon Konungr gerdi þá ord til Munans Biskupsfona ok fýsulumanna a Upplöndum, at þeir skyldu allir fara til Arnþiarnar Jónsónar ok skyldu þar saman halda, til þes er vitat veri hver erindi Abota yrði til Jarls, add. 81. Aboti fann Jarl aufr í Konunga hella vrn varit i fautu, ok báru fram fyrri hann sin erindi. Burtu þá ok beggia þeirra vinir, svedadz þá hugr Jarls enn ádr var búit til þas meztæ vade at Jarl mundi úfríd hafa add. Cod. Flit.

a) add. 42.

b) ok með honum Eitrik Stíkr, Munan Biskupsfón, þeir höfdu vel CCC. manna etc. 47.

c) þeir komo fyrri til Eidsbergs enn Jarl, ok fetuz utan undir kirkiu garðinn. 81. 47.

d) Arnþiörn hefði fýslo mælt, við sína menn at hann skyldi einn svara öllum skóllum Jarls, ok er þingit hafdi skamma stund stadi mælti Jarl. 47. Cod. Flit.

e) Tok þú eigi af mer Borgarfýslo í fýslo ok heztu mer þá godu í móti, hvernig sem þú hefir ent, 81. Satt var þat sagdi Arnþiörn. Jarl svarar: Eigi var Hákon þá síðr Konungr enn nú, þótt hann se nú meir þroskad, ok virði ek nú eigi mína ord hans enn þá um þau len et hann skipar mer, enn þó þu se fyrst ódrum mánnum í Norege etc. Cod. Flit.

Regemque suo patrimonio privandum stimulant; eorumque stimulationibus Comes, ut postea apparuit, nimis obnoxium se præbuit. Hic erat annus decimus nonus imperii Haconis.

CAP. CLXXXVI.

TENTATUR COMITIS CUM REGE RECONCILIATIO.

Vere sequente Comes Skulius Kongahellam reliquit, atque Arnþiörno Jona indicxit, ut Eidsvollii ipsi occurveret. Arnþiörnus comitium ibi habendum cum CCC viris bene armatis adiit, Comitique prævenit. Præ se ferebat, se potius cum Comite certaturum, quam passurum aliquid sibi extorqueri. Venit Comes Skulius ipse ad comitium cum CCCL viris non adeo bene armatis. Habebat in capite album ex centone pileum pulcroque equo insidebat. Ille ad Arnþiörnum conversus: cur vero, inquit, meos ex districtu Borgensi toparchas arcebas, quos in triade mihi hac hieme a Rege concessa constitueram. Respondit Arnþiörnus: id ideo factum, quia nulli prorsus id tradere volebam, quod Rex mihi demandaverat, antequam certo comperirem, ita Regem ipsum velle. Tum Comes, nonne, ait, Arnþiörne feuda a me accipiebas, tumque optima quæque nobis promittebas? Quamvis alij Norvegis præcellis, nimia tamen audacia vide-

tur,

enn þú fer fyrir öðrom monnom í Noregi, þá þickir mer ydr öllum ofkæti at hallda því fyrir mer er Konungr vill at ek hafa. Arnbiörn svarar, satt held ek þat, at engi lendr madr skal þat taka af mer er Konungr feck mer, oc fyrir ongom manni ætla ek háls at beygja í Noregi, nema Hakoni Konungi eda þeim hinom hvísta hettinom sem her er nú á þingino. Þá sagði Biörn Abóti f) at Konungr hefði Jarli vppgefit þriþiung af systlom vm Víkina oc Upplondom vm vetrinn, oc hann kynni ollom þank fyrir at gott legði til med þeim Jarli. Síðan tók Arnbiörn at mykiaz í ordom. Tók Jarl þá vndir sik þriþiung Borgarfýslo, fór Jarl þá norðr í Víkina enn Abóti norðr til Þrandheims med sættar bodom, var þat mælt at þeir Konungr oc Jarl skylldo finnaz vm svmarit í Biörgvin, oc skyllði hvarr odrom selja gisla til þess fyndar.

CAP. CLXXXVII.

a) SÆTTARGERD HÁKONAR KONUNGS OK SKULA JARLS.

Skuli Jarl var í Víkinni vm varit; gerdoz hanom þá enn margir menn handgengnir, oc dro mikit lid at fer, red hann þá til skipa oc tók mörg skip ólofut frá bændom. Hann hafði Borgarþing Múrgretar mello, þá let hann taka skip Arnbiarnar oc ætladi at hafa norðr, enn Arnbiörn hafði ádr latit bora skipin oc hauggva or innvidona oc fyllði þegar flotat var, oc var þat þegar vppsett. I þenna

f) ok sagðiz hafa þat bref er Konungr mælti sva fyrir at þeir skylldu tveir einir heyra er vpp var leitt ok það þá innganga í kirkjuna. Ok er þeir komo inn inni Abóti orðfendingar þær sem Konungr hafði við honom gert til Arnbiarnar ok ennarra manna, sagði hann at Konungr villdi at allir ætli í því lut at draga saman sætt med þeim inngum, sagði hann Konungr inn sannliga hafa vppgefit þriþiung í Borgarfýslo sem öðrum. Fór þá slitliga allt med þeim etc. 47. Cod. Flat.

a) nód. 42.

tur, dominium, quod Rex concessit, mihi præcludere velle. Respondit Arnbiörnus: Profecto nullus præfectus, quod Rex dedit, mihi adimet; neminique in Norvegia, nisi Hakoni Regi, collum incurvabo, ne albo quidem pileo, qui hic in comitio adest. Tum indicavit Biörno Abbas, Regem Comiti tertiam toparchiarum partem in Vikia et Uplandia hieme tradidisse, sequæ gratum animum omnibus illis testari, qui ad pacem cum Comite servandam quid contulissent. Dein Arnbiörnus ad majorem modestiam suam orationem composuit. Comes ergo tertiam districtus Borgensis partem sibi subjecit. Postea Comes Vikiam, Abbas Nidarosiam petiit, induciarum instrumentum adferens, quo continebatur conditio, fore, ut Rex et Comes astate Bergas convenirent, atque in antecessum obsides sibi mutuo mitterent.

CAP. CLXXXVII.

HACONIS CUM SKULIO RECONCILIATIO.

Vere Comes Skulius in Vikia erat; ubi multi illi fidem dabant, multique milites ad eum confluebant. Naves multas armabat, multas colonis invitit admebat. Die festum Margaretha præcedente comitium Borgense habitum est. Potitus Comes est nave Arnbiörni, eaque ad borealia vehi cogitabat. Verum Arnbiörnus eam perforandam tignaue ejus interiora secunda curaverat, adeo ut vix in mare deducta mox

agua

"mere end andre Folf her í Norge, tyffes det mig "dog alt for drifstigt, saavel af dig, som af enhver "anden, at forholde mig hvad Kongen har tilstaaet "mig.. Arnbiörn svarede: "víst er det,, at ingen Lehnsmænd skal funde fratage mig, hvad Kongen gav mig og jeg boier mig ikke for nogen Mand i Norge uden for Kong Hakon, end ikke for den hvide Hat, som vi nu see her paa Thinget.. Da sagde Biörn Abbed at Kongen havde affstaaet til Jarlen Tredeparten af Syslerne i Vigen og Dlantene, for den Winter, og at han vilde være alle dem Tak skyldig, som bidroge til god Forstaaelse mellem ham og Jarlen. Arnbiörn begynde da at tale lempeligere. Jarlen underlagde sig nu Tredeparten af Borgeshøvel og derefter drog han nord til Vigen og Abbeden til Thronstien med Tilbud af Forlig. Der blev da aftalt, at Kongen og Jarlen næste Sommer skulde samles i Bergen og i Forveien stille hinanden Gidsler.

Kap. 187.

Forlig mellem Kong Hakon og Skule Jarl.

Skule Jarl det Foraar i Vigen, hvor mange Mænd gif ham tilhaande. Han samlede en stærk Hær, udrusede Skibe og tog mange Skibe fra Bønderne mod deres Villie. Han holdt Borgarþing paa Margrethes Dag; da lod han ogsaa Arnbiörns Skib tage og vilde fere det nord med sig, men Arnbiörn havde i Forveien ladet bore Huller i det og Indholterne hugge i Stykker, saa det blev fuldt af Vand da det kom ud og maatte strax lægges ind

penna tíma komo norðan frá Hákoní Konungi Sigorðe sún hans oc Ingemundr Páls gísláðir Jarlinom, enn adr hafði komit til Konungs Afólfr Jarls frændi oc Jatgeirr skáld í gísling. Ok er Jarl var búinn fór hann norðr til Biörgvinar, oc lagði í Konungs höfna. Fóro þá menn í milli þeirra, sagði Jarl at hann mundi ekki leggja til bæjarins, nema þat veri skilt vð þann lut sem hann hafði af Noregi tæki Petr sún hans eftir Jarl. Enn er þetta var flutt Konunginom neitadi hann þv berliga oc sagði sva at allðrei skyldi hans affspringi erfa Noreg, nema þá er kominn var af Märgreto drottning dottor hans. Eftir þetta fóro menn í milli þeirra b) med Erkbiskvpi at sætta þá, lagði Jarlinn þa til bæjarins oc c) sættvz þeir þá enn med godra manna ráði, skyldi þeir þá síta bádir samt vð vettinn í Biörgvin oc hallða eit bord sva at Jarl legði fram sinn kost hinn þridia hvern dag. Fór þann vetr öll skipi vel med þeim sem íafnan er þeir voro bádir saman, þvfat þá voro færri lygdir í milli bornar er d) þeir máto þegar proua. Þetta sumar kom Orækia Snorraús af Íslandi oc sagði þaðan mikinn úfrid af Stúrlu frænða sínom, oc þóti Konungi hann hafa hardara ac farit enn hann hafði honom ráð til gefu.

índ igjen. Þaa samme Tid sendte Kong Hakon norden fra sin Son Sigurd og Ingemund Pus som Gidsler til Jarlen, ligesom denne i Forveien havde sendt Kongen Asolf Jarlsfrænde og Jatgeir Skald som Gidsler. Da Jarlen var færdig drog han nord til Bergen og sagde ind i Kongshavnen. Der gif stroy Bud imellem dem, og Jarlen sagde, at han ikke vilde lægge til Byen, før han blev forfikkret om at hans Son Peter skulde efter hans Død faa den Deel, som han havde af Norge. Da dette blev foredraget Kongen, afflog han det reent ud og sagde at adbrig nogen af hans Uffom, uden hans Datters Märgrethas Varn, skulde arbe Norge. Derpaa gif Erkebisen med nogle Andre imellem og Jarlen lagde ind til Byen. Med gode Vænds Raad bleve de der forlygte, saaledes at de begge skulde forblive den Vinter i Bergen og holde Huusholdning sammen, og skulde Jarlen bestride Omkostningerne hver tredie Dag. Den Vinter levede de i god Forskaels, som altid, naar de vare samlede; thi der kunde ikke saa mange Løgne bringes fra den eene til den anden, naar de strax kunde gienbrides. Denne Sommer kom Orækia Snorresson fra Ísland og fortalte hoor megen Ufred hans Frænde Sturle der forboldte; og mærkede Kongen da at han havde gaaet haardere tilværks, end han havde besalet ham.

CAP. CLXXXVIII.

a) SÆTT PÁLS BISKUPS OK KONUNGS.

Þessi var hinn tuttugasti vetr rikis hans er þeir Jarl sato bádir samt í Biörgvin. þeir biöggo ferd sinni

b) lagði Sigorðe Erkbiskup mikinn hug á at sætta þá 47.

c) Geck þá enn saman fættin ut þan Erkbiskups ok ánnarra godra manna, vor þat þá ríðit at þeir skyldi síta bádir etc. Cod. Flar.

d) sva var skamt at reka ut þeir etc. Cod. Flar.

Kap. 188.

Forslig mellem Biskop Poul og Kongen.

Den Vinter, han og Jarlen tilbragte sammen i Bergen, var den tyvende i hans Regiering. Om For.

agua ita impleretur, ut statim eam in terram subducere necesse esset. Interea a septentrione venere obsides Regii Comiti tradendi Sigurdus Regis filius et Ingemundus Pus; venerant etiam ad Regem Comitis obsides Asolfus Skulii cognatus et postea Jatgeiv. Omnibus ad iter paratis Comes Bergas tetendit in portu regio appellens. Intervenerunt utrinque conciliatores. Comes quippe assererat, se non ante urbem intraturum, quam effectum esset, ut pars Norvegia, quam ipse habuisset, Petro ipsius filio, oc defuncto, addiceretur. Quod ubi ad Regem relatum est, id liquido negavit, asserens neminem ex Comiti prosapia, nisi ex Margaretha filia ejus progenitum, Norvegia regnum unquam accepturum. Interea Archiepiscopo cum quibusdam aliis operam interponente, Comes urbem intravit; bonisque viris suadentibus in gratiam ita redierunt, ut utrique Bergis hieme essent et communi mensa uterentur, Comite quidem tertio quovis die impensas faciente. Ista hieme amice omnia inter eos transacta sunt, ut plerumque fiebat, ubi utrique simul erant. Tum enim pauciora poterant menducio adfingi, quin talia statim ipso factio resellerentur. Hac ætate Orækia Snorrii filius ex Islandia veniens retulit de turbis, quas Sturlus ejus propinquus ibi excitaverat. Judicabat Rex Sturlum durius, quam ipse jussisset, in Islandos consuliisse.

CAP. CLXXXVIII.

PAULUS EPISCOPUS IN GRATIAM CUM REGE REDIT.

Ista hieme, quæ erat regni Haconis vicesima ipse et Comes Bergis simul erant. Vere se accingebant ut

finni ym varit norðt til Þrandheims oc sigldo þeir fyrri. Stadi *b*) Kerlingar svunno aftan|oc bægdí þeim veðr sva at þeir vrdó at leggja at í Angri. Enn Jarl sigldi sunnodag or *c*) Silld *d*) oc sat á Reini ym páskir oc voro þeir báðir samt Konungr oc Jarl ym varit í Kaupangri *e*). Þá kom þannig Páll Biskvp or Hamri *f*), og tölodo þeir Konungr ym mál sín, var biskvp iafnan hardari á þeim stefnom sem Jarl var vid *g*), enn þó kom þar at þeir sættvz med því móti at Konungr tók vid ynni, enn lagdi aðrar eignir á móti til stadarins þær sem honom líkadi, oc biskvp villdi hafa.

CAP. CLXXXIX.

a) ROGR MED KONUNGI OK JARLI.

Um varit vard einn lítill lutr med Konungi oc Jarli í Þrandheimi, er síá mátti hverfo *b*) ymspillendr voro þeirra skiptom. Enn þat var med því moti, at þá var Gvnnarr Konungs frændi med Konungi, hann hafði skilt á vid gesti Jarls, oc þottoz þeir hafa fengit hardleik af honom. Lító sidarr fór Gvnnarr út á nes oc ætladi í yslo sína, er Konungr hafði fengit hanom. Um nottina er Gvnnarr var í brott farinn var Konungi sagt at hann verj drepinn oc Jarl hefði sent eftir hanom gesti oc látit drepa hann. Konungr let þegar kalla á lúdrfeininn oc klæddiz síalftr, líópo þá allir hans menn til vapna oc gengo-út í gardinn oc setto vpp merkit. Jarl svaf

í *c*)

Foraaret labebe de sig til at drage norðt til Thronðs hiem. De seilede Aftenen for Dominica Charitatis Stat forbi, men sík saa stærk Mobbind at de maatte lægge ind ved Angur. Jarlen seilede om Sondag fra Sild oc tilbragte Paaften paa Reine. Baade Kongen og Jarlen kom det Foraar sammen i Riøbs-stæden. Did indfandt sig Bisfop Voul af Hammer og talte med Kongen om sit Anliggende; han viiste sig altid haardere paa de Møder, hvor Jarlen ogsaa var nærværende. Endelig bleve de dog forligte paa det Vilkaar, at Kongen tog Den til sig mod at give Stiftet andre Eiendomme dersfor, efter eget Godtbe-findende og Bisfoppens Ønske.

Kap. 189.

Eplid sat mellem Kongen og Jarlen.

Det Foraar tiddrog sig en ubetydelig Hændelse med Kongen og Jarlen, som viiste horeledes mange giordte sig Umage for at spilbe deres Forstaelfse. Sagen var denne. Gunnar Kongefrænde var dengang hos Kongen; han havde havt en Trætte med Jarlens Giesfer, som syntes at de vare blevne haardt behandlede af ham. Kort efter drog Gunnar ud paa Næs og agtede sig til det Sydsel Kongen havde givet ham. Om Natten da Gunnar var borte, hercattede man Kongen, at han var bleven dræbt af Gidsler som Jarlen til den Ende havde sendt efter ham. Kongen drog strax sin Hornblæser hente og slæbte sig paa. Derpaa grebe alle hans Folk til Waaden, gif ud i Gaarden og reiste Dan-neret.

b) Keru funnu optan. 48.

c) Syllid. Cod. Flat.

d) ok feck mikít radbyri at hann lagdi at norðr vid Sundólfsstadi (Saundulfs stadi Cod. Flat. add. 81. Cod. Flat.

e) þá voro ord ger Páli Biskupi í Hamri med ráði Sigordar Erkbiskups at hann líklyði norðr til settar stefnu vid Hákon Konung, add. 81.

f) var stefna stt at mslum þeirra Konungs, add. 81.

g) geck feint saman settin, add. 81.

a) add. 47.

b) nær add. 47.

Nidarosiam proficiscerentur, et vespera dominicam caritatis procedente Stadus præterveffi sunt, ubi tanta procella depreheusi sunt, ut ad Angriam appellere cogerentur. Die dominica Comes e Sildis progressus, Reinis paschate substitit. Rex pariter ac Comes vere in emporio erant. Ibi Paulus Episcopus Hamrensis Regem adiit eum de suis negotiis compellans. Erat Episcopus plerumque pertinacior in iis conventibus, quibus Comes aderat. Tamen inter se reconciliati sunt ea conditione ut Rex insula potiretur, sed ejus loco alias possessiones et ex proprio arbitrio et ex Episcopi voluntate solio addiceret.

CAP. CLXXXIX.

SIMULTAS INTER REGEM ET COMITEM.

Vere offensionis quid Nidarosia Regem Comitemque intercessit, unde apparuit, quinam essent, qui simultates semine inter eos spargere allaborarent. Erat videlicet apud Haconem Gunnarus Regis cognatus. Ille rixam habebat cum Comitibus hospitibus, qui injurias ab eo accepisse querebantur. Brevi post Gunnarus in Nesum profectus, ad toparchiam a Rege ei demandatam tetendit. Nocte qua Gunnarus discesserat, fuere qui Regi nuntiarent, eum jussu Comitibus occisum esse. Rex buccinatorum mox accersens arma induit; omnesque ejus viri ad arma properarunt, acieque in aula instructa vexillum erexerunt.

í *e*) Ödro herbergi skamt í frá, hann vaknadi vid gnyinn og lióp vpp vid oc geck út í svalirnar; hann fá at drottningin stóð úti í gardinom oc spurdi *d*) hverio herlaup þetta fætti, hon sagdi sem var. Jarl had hana vera káta, sagdi at ecki mundi tillaka *e*). Lido sidarr var víst orpit at þetta var ecki nema *f*) lgyi ein vandra manna.

CAP. CXC.

a) HER VERDR SKULI HERTOGI.

Þetta sama var hafdi Konungr Eyra þing oc kom þar mikit fölmenni, oc á því þingi gaf hann Skula Hertoga nafn. Þat tignar nafn hafdi engi fyrr fengit í Noregi *b*), sem quap Olafur Hvíta-skáll:

Sniallir fóro maga í milli
menn fellduz þar gisla tvenna,
fynni *c*) tók þá lætt er *d*) kynnvz
snarir bragningar her at magna,
Nafnbætr iök *e*) lá er Nóregis gætir
nidiom *f*) pryddr *g*) oc sikling *h*) skryddi,
biorto heiti *i*) baudvar hlóttan
k) blidz hertóga giðfvm frípvm.

Med þessi nafnbót gaf Konungr Hertoga margar semiligar gíafir, oc hozf þá enn at nyio *h*) blidz med þeim mágom.

CAP.

- c*) Ödru hátt skamt í frá. 81. *a*) hvi hon verj þar, eða hvar vnn veri. 49.
e) þá kom þar Sigordr Konungs sun til hans í herbergit ok gango þeir þá bádir út. *add.* Cod. Flar.
f) hegomi. 81.
d) *add.* 42. 47. Konungr iök nafnbætr Skula Jarls. Cod. Flar.
h) at rett kristnum Konungi *add.* 47. *c*) tóko fætt þá er. 42. 47. Cod. Flar.
a) fynni. 47. *e*) Noregs gætir. 81.
f) pryddiz 42. *g*) oc smitt. 42, 81.
h) skriðde. Cod. Flar. *i*) bodnar hlóttann. Cod. Flar.
k) blidz. Cod. Flar. *l*) inn meiti blidkapr med þeim. 42.

vunt. Comes qui in hospitio haud longe inde remoto dormiebat strepitu excitatus, accurrit, atque in pergulam extra domum processit. Videns Reginam in aula stantem, quid hoc turbarum esset, interrogavit. Eam quid evenisset, narrantem, bono esse animo Comes jussit, nil inde mali timendum asserens. Paulo post innotuit, istud malignorum unice hominum commentum fuisse.

CAP. CXC.

SKULIO DUCIS TITULUS IMPERTITUR.

Eodem vere habuit Rex comitium Eyrense, quod quidem fuit frequentissimum. In isto comitio Rex Skulium Ducis nomine honoravit; qui, titulus nulli antea in Norvegia datus fuerat. De eo ita canit Olafur Hvitaskald:

Honesti homines intercedebant affines,
qui obsides tunc mutuo dabant;
cum proceres, exercitus celeriter comparantes,
convenirent, mens placata fuit.

Hunc nominis honorem Rex multis splendidis donis cumulavit; sique deuo inter affines amica conciliatio rediit.

neret. Jarlen sób í et andet Herberge nær derved. Han vaagne de ved Bulderet, sprang op og gif ud paa Svalen. Der saae han Dronningen staae ude i Gaarden og spurte hende, hvad den Raabengny skulde betyde; hun sagde ham hvorledes det stod. Jarlen bad hende være ved godt Mod, da det intet havde at betyde. Strax efter kom det op, at det havde kun været onde Menneskers Paasund.

Kap. 190.

Skule blev Hertug.

Samme Joragar holdt Kongen Dretthing for en stor Mængde Folk og gjorde paa det Thing Skule til Hertug. Dette Æresnavn havde ingen forbaaret i Norge, som Olaf Hvitaskald quod:

Snilde Mænd gif imellem Frænderne
Gidsler gavds paa begge Sider,
da Fyrsterne rappe til Hær at reise,
samledes, blev Fred imellem dem.
Norges Forsvarer, herlig ved Affon,
Værdigheden øgede og Fyrsten
den stridvante prydede med Æresnavn
af mild Hertug og (gav ham) skienne Gaver.

Med denne Rang gav Kongen Hertugen mange au-sælsige Gaver og der blev paa nye god Forsaaelse mellem dem.

Kap.

CAP. CXCI.

a) FRÁ SENDIMONNUM KEISARANS TIL
NOREGS KONUNGS.

Þá er þeir réðu Noregi Hákon Konungur og Skúli Hertogi, var Keisari fyrri Rumaborgar ríki Fridrekr (sún b) Fridreks c), hann var mikill höfðingi, pyddvz til hans margir höfðingjar af öðrom löndom. Keisarinna sendi menn norðr á fýnd Hákonar Konungs og Skúla Hertoga, þetta var langri stvndo fyrr enn nú var frafágt. Sá het Vilhiálmr er fyrrir þeim var, þeir sórnvdo Konunginóm og Hertoganum margar presentor. Enn þeir sendo í móti þá lati er með Keisara voro torvgæter oc þar þotto gerfimar. Síðan hofvz sendiferdir milli Keisara oc Konungs. Fór fyrst áf Konungs hendi Gvðleikr af Askí oc fann Keisara í Sikiley oc tók Keisari honom vel. Síðan fór Nicholás Pálsún oc var lengi í Keisara gardi, oc þá af hanom d) fæmilgar gjafir, oc enn eigi madr var fva vel tekinn í þann tíma af Nordmönnum sem hann. Nockoro síðarr enn þetta var foro þeir Hrói Konungs frændi oc Bárðr e) sún Ífaks or Bæ, var Bárðr af hendi Hertoga, þotti þeim Hrói eigi flytia af skynfemi edr sannýndom vm mál þeirra Hákonar Konungs oc Hertogans. Eftir þetta fór sá madr f) í milli Keisarans oc Konungs er Heinrekr het, hann var fæddr g) í Noreg enn Þyderskr at ætt, hann var kalladr Heinrekr sendimadr. Af þessu vard hin mesta vináta með Keisararom oc Hákoní Konungi.

CAP.

a) add. 47. Keyfara add. Cod. Flat. 42. 47. 81.

d) stótar fæmdir 42. 47. 81. stótar gjáfer. Cod. Flat.

f) mest add. Cod. Flat.

g) Upp add. 81. Cod. Flat.

Kap. 191.

Om Keiserens Gesandtskab til den norske
Konge.

Medens Kong Hakon og Hertug Skule rejede i Norge, var Friderik Frideriks Son rommersk Keiser. Han var en anseelig Høvding og mange Høvdinge i andre Lande bilsede til hans Bentskab. Længe før denne Tid sendte Keiseren Gesandter nord til Kong Hakon og Hertug Skule. Den fornemste af dem heed Wilhelm, og de overbragte Kongen og Hertugen mange Foræring. Men disse sendte Keiseren igjen saadanne Ting, som i hans Land vare vanskelige at bekomme og bleve der ansette for kostbare. Fra den Tid af gif jævnliges Gesandtere mellem Keiseren og Kongen. Kongen sendte først Gudleif af Ask, som traf Keiseren paa Sicilien og blev vel modtagen af ham. Derpaa gif Niels Poulszen, som blev længe i Keiserens Gaard og fik kostbare Gaver af ham; ingen Nordmand havde til den Tid været saa vel lidt som ham. Noget efter denne Tid drog Hroe Kongesfrænde og Bard Ífaks Son af Bæ derhen, den sidste paa Hertugens Vegne; men dem tyktes ikke at Hroe fremstillede Kongens og Hertugens Sag efter Ret og Billighed. Derefter reiste en Mand ved Navn Henrik, fød i Norge af tydskte Forældre, mellem Keiseren og Kongen; han blev kaldet Henrik Sendemand. Herved stiftedes et noie Bentskab mellem Keiseren og Kongen.

Kap.

b) Konráðr Keyfara. Cod. Flat.

c) frændi 42. 47. 81. Cod. Flat.

CAP. CXCI.

IMPERATORIS AD REGEM NUNTII.

Quo tempore sceptru Norvegiæ habebat Rex Hacon Duxque Skulius, Romanus Imperator erat Fridericus, Friderici filius, princeps magnæ auctoritatis, cujus amicitiam ambiebant multi aliarum regionum principes. Is viros misit septentrionem versus Haconem Skuliumque conventuros; id quod longe ante eventa nuper memorata evenit. Legationi præerat aliquis Guilielmus, multaque dona Regi Duci que transmissa sunt; atque hi vicissim talia donarunt, que Imperatori in pretio haberentur paratque ibi foret difficiles. Postea Imperatorem inter et Regem perpetua per internuntios commercia frequentata fuere. A Rege primum missus Gudleikus de Askis Imperatorem in Sicilia natus et valde honorifice habitus fuit, adeo ut nullus facile Norvegius in majore dignatione fuerit. Aliquanto serius similem legationem obierunt Hroiis Regis cognatus et Bardus de Baïs Isaaci filius, hæc quidem a Ducis parte missus. Verum Hroiis Regis Ducisque comoda vel solleter vel fide adjuvissa non videbatur. Postea legati inter utrumque principem munere functus est Henricus in Norvegia natus, sed gente Theotiscus. His vinculis adstricta optima viguit inter Imperatorem Regemque amicitia.

CAP.

CAP. CXCII.

a) FRÁ BARDE.

Um varit eftir er þeir fáto í Þrandheimi Hákon Konungur og Skúli Hertogi, þá höfðu þeir sýslo á Heidmörk Bardr Isaks bródir og Hakon Dúfa af hendi Hertogans, þvíat sva var þá skipi landino at Hertoginn hafði þridiong af öllum sýsloom af allann Noreg. Þar vard illr atbrvdr at Bárdr tók konu naudga, enn hon var eigin kona b) þórdar Fridreks súnar Slafsfa, er alla æfi hafði verit c) vin Hákonar Konungs, enn í því ráði oc vitand hafði verit Hakon Dúfa. Þetta fretto þeir Hákon Konungur og Skúli Hertogi norðr í Þrandheim oc leto illa fyr sem van var oc hafði eigi Hertoginn færra vm opinberliga d).

CAP. CXCIII.

a) DRÁP BÁRDAR ISAKS BRODOR.

Hákon Konungur og Skúli Hertogi bioggo ferd sína svdr til Biörgyniar vm svmarit oc adr þeir foro sendi Konungur Jón Profasfz svn b) á land vpp oc med honom c) menn nockora oc skyldi hann fara hit efra austr. Enn er þeir Konungur oc Hertogi voro búinr fóro þeir til Biörgvinar. Ok ádr þeir komo svdr höfðu d) bæirmenn gefit svdr monnom slag í Biörgvín, drepit suma enn rekit suma á kaf, oc margir voro sárir, enn þat hafði tilordit, at Svdrmenn höfðu lagt Kvggvm sínom at Biörgvínar bryggjom, þar sem bæiar mönnum líkadi eigi oc bróúit

a) add. Cod. Flat.

b) Fridreks Slafsfa 42.

c) hausfutvin. Cod. Flat.

d) enn Konungur. add. 81.

a) add. 42.

b) ádr hann for or Þrandheimi. 42.

c) sveit manna. 42.

d) bæirmenn ok Svdrmenn líkark nockut 42.

CAP. CXCII.

DE BARDO.

Vere sequente cum Rex Hacon Duxque Skulius Nidarosia morabantur, Hedemarkia a Duce praefecti fuerant Bardus Isaaci, et Hacon Dufa; nam terra sic partita fuit, ut tertiam omnium in tota Norvegia praefecturarum partem Dux haberet. Infeliciter acciderat, ut Bardus feminam violasset, quam in matrimonio habebat Thordus Friderici Slafsæ filius, vir Regi Haconi perpetuo addictus, conscio hujus facinoris et particeps Hacone Dufa. Id ubi Rex atque Dux comperere, ut expectari poterat, aere tulerunt, Duxque suam indignationem aperte indicavit.

CAP. CXCIII.

CAEDES BARDI FRATRIS ISAACI.

Aetate Rex Hacon Duxque Skulius se ad iter Bergas suscipiendum accinxerunt; quod antequam fieret, Rex Jonam Praepositi filium cum nonnullis viris misit qui per terra interiora versus orientalia tenderet. Rex cum Duce ad proficiscendum parati, Bergas tetenderunt. Verum priusquam eo venire, oppidanis Theotiscis Bergis praelio aggressi fuerant, multos occiderant, quosdam praecipites in mare conjecerant, nonnullos vulneraverant. Causa ferebatur, quod Theotisci Bergis suos phaselos ad pontem loco oppidanis in-

Kap. 192.

Um Bard.

Þæste Þoraar, da Kong Hakon og Hertug Skule sad i Throndhjem, hadde Bard Isaks Broder og Hakon Dufa Hedemarken i Forlesning af Hertugen; tsi Landet var saaledes deelt, at har hadde en Tredeedel af Systerne i hele Norge. Der hendtes den Ulfke at Bard doldtog en Kone som var agteviet til Thord Friderik Slafsses Son, der bestandig hadde været Kong Hakons Ven. I denne Udaad hadde Hakon Dufa været vidende og Medhjælper. Da Kong Hakon og Hertug Skule spurgte dette nord i Throndhjem, toge de sig det, som man kinde vente, meget ner, især gav Hertugen sin Fortrydelse stærkt tilkiende.

Kap. 193.

Bard Isaks Broders Drab.

Um Sommeren giordte Kong Hakon og Hertug Skule sig rede til at drage sonder til Bergen, men for de droge afsted, sendte Kongen Jon Provfeson med nogle Mand over Land efter paa. Da Kongen og Hertugen vare færdige, seilede de til Bergen. For de ankom der, hadde Borgerne holdt et Slag med Tydskerne i Bergen, dræbt nogle og jaget andre ud i Vandet; mange vare blevne saarde. Anledningen dertil var, at Tydskerne hadde lagt sine Kogger til Bergens Brygge, der hvor Borgerne ei vilde taale det, og hadde fordærvet nogle Skibe

brótit skip nokkor þau sem adr lágo fyrir. Enn er þeir Konungr oc Hertogi komo sudr setto þeir þetta nidr. Jon Profaltz svn fór á land vpp, oc er hann kom á Heidmörk mætti hann í vatnino Miörs Bardi Isáks brodor þar sem hann lá á skipi sino, tóko þeir hann höndom oc drápo hann, foro sidan í Vík austr. Þetta sama svmar drap Þordr Fridreks svn Hákon Dúfvr í Tünsbergi, fyrir þar sakir sem þeir Badrdr höfdo gert. Þessi tíðindi komo til Konungs oc Hertoga, oc let *e*) hann ser fátt vm finnaz, oc hófdo menn þar fyrir satt, at Hertoganom veri miök í moti skapi þessara manna afaka.

CAP. CXCIV.

a) FRÁ BIRKIBEINUM.

b) Um varit er áleid bioggo þeir ferd sna Konungr oc Hertogi austr í Víkina *c*) oc esnodo til vetrseto í Oslo. Þeir helldo bádir saman Jól vm vetrinn, þessi var einn vetr hins þridia tigar ríkis Hákonar Konungs. Enn efter Jolin hellt sinn *d*) húskost huarr þeirra *e*) oc drvcko þo iafnan badir saman á kvoldom. Þetta svmar ádr kom utan af Islandi Snorri Sturlofún, Þordr Kakali, Þorleifr í Gaurdom, Olafir Hvítaskald, oc voro í Þrandheimi vm vetrinn. Skúli Hertogi bióz norðr til Þrandheims vm varit, oc fór á faustunni þegar, fór þá blidliga með þeim mágom er þeir skildvz, oc mæltu at þeir mundo finnaz vm svmarit í Biörgvin, þvrat þeir *f*) skiplo at þá fór iafnan betr með þeim er þeir voro badir saman. Hertoginn kom norðr fyrir

Skibe som laae der i Forveien. Da Kongen og Hertugen kom til Bergen, sik de disse Uroeligheder dæmpede. Jon Profvteson drog op i Landet. Da han kom til Hedemarken, traf han i Miosen Bard Isaks Broder, som laae ombord paa sit Skib; de grebe og dræbte ham og føre derpaa oster til Bigen. Samme Sommer dræbte Thord Frideriks Søn Hakon Dufa i Tonsberg for hans og Bards Broders Skyld. Da disse Tidender kom Kongen og Hertugen for Øren, blev denne ilde tilmode derved og man troede for vist, at han tog sig disse Mænds Drab meget nær.

Kap. 194.

Om Birkibænerne.

Ud paa Foraaret drog Kongen og Hertugen oster til Bigen og agtede at tilbringe Vinteren i Oslo. De holdt der Juul sammen den Winter; det var Kong Hafons eet og tyvende Regieringsaar. Efter Julen holdt hver af dem Huusholning for sig, men om Aftenen kom de dog jævnliggen sammen for at drikke. Sommeren tilforn vare Snorre Sturleson, Thord Kakali, Thorleif i Gard og Olaf Hvítaskald komne fra Island, og vare den Winter i Throndhjem. Om Foraaret giordte Hertug Skule sig rede, og i Fasten drog han til Throndhjem. Han og hans Svigerson skildtes stærkigen fra hverandre og afstalte at de vilde mødes om Sommeren i Bergen, thi de mærkede at deres Forstaelse var bedst, naar de vare sammen. Hertugen kom til Thrond-

c) Hertoginn. 81.

a) add. Cod. Flat.

b) Þetta svmar. 42. 47. Um svmarit er sleid. 81.

c) ok síto þar vm vetrinn. 47.

d) ita Cod. Flat. in marg. in textu húskolf. sinn kost. 42. hinkolf. Cod. Fris.

e) enn þó drucko þeir etc. 42.

f) fengo þat skiltir. 47.

commodo disposerant, navesque quasdam ibi antea positas, fregerant. Regis Ducisque adventus istas turbas sedavit. Jonas Propositi fil. ad terras superiora tendens, ubi ad Hedemarkiam venerat, in lacu Miorisco nactus est Bardum Isaaci fratrem; eum in navi sua cubantem prehenderunt atque trucidarunt. Qua cæde peracta ille ad Vikiam movit. Eadem æstate Thordus Friderici fil. Haconem Dufjann Tunsbergæ occidit ob facinus a Bardo patratum. Hæc eventa Regi pariter ac Duci mox relata sunt. Duci ea parum placebant; atque certo creditum est eum istorum virorum cadem ægerrime tulisse.

CAP. CXCIV.

DE BIRKIBEINIS.

Vere labente Rex cum Duce iter ad Vikiam aggressi sunt hiemem Osloæ agere cogitantes. Festum Jolense istius hiemis, quæ erat regni Haconis vicesima tertia, tantisper conviventes celebrabant; sed festo finito suam quisque oeconomiam instituebat, vesperi tamen plerumque simul potantes. Præcedente æstate venerant ab Islandia Snorrius Sturle, Thordus Kakali, Thorleifus a Gardis, et Olavus Hvítaskald, et Nidarosia hiemem transigebant. Dux Skulius Nidarosiam sub veris adventum proficisci parabat; moxque magni jejunii tempore iter adortus est. A regio suo offini amice admodum discessit, mutuoque promiserunt, se Bergis æstate junctum iri, nam videbant, amicis plerumque omnia transigi, ubi simul essent.

Ante

fyrir Páskir oc sat þar öndvert fvar. Þeir frændr Skúli Hertogi oc Afólfr af Anstrát vrdó missáttir oc skildi þá á vrn eignina á Aufrátt, þvíat Frú Siggríp Abbadis lýftir Hertogans er út hafði Jón af Aufrátt kalladi þat tilgjöf sína, enn Afólfr kalladi fauðor arf g) Baugeidar Konu sinnar dotur Jóns. Her voro átta at margar stefnor, oc vrdó þeir eigi áfáttir. Baud Afólfr at leggja fram adrar eignir til Itadarins á Reini, oc því neitadi Hertoginn eigi, enn þó skildi af þessu vinátto þeirra. Sneriz Afólfr eftir þetta til Hákonar Konungs í sinom trúnadi h). Konungr sat vrn vetrinn í Túnsbergi, þá var fæddr Magnús svn hans i). Sídan fór hann norðr til Biörgvinar, oc sat þar k). Þá kom oc nordan Skúli Hertogi, oc voro bádir saman oc fór allt álitliga med þeim, enn eigi sem þá er blízaz var. Hertogin l) bióz norðr á öndverdom vetri oc m) vard eigi búinn fyrr enn at Marteinsmessu n). Hroaldur het madr bróðir Afólfs o) Stryks, hann vard fyrir Konungs reidi fyrir sakir óspektir sinar villdi Konungr eigi at hann veri í landino, hann var þá í Biorgvin oc lá íafnan í Kirkio. Annar madr het Sigordr p) Kærir hann hafði vegit vfg á Hálógalandi, oc enn gert adrar óspektir, hann sat í Kríztkirkio því at hann þordi ecki úti at gánga fyrir Konungi oc mönnum hans. Hertogi geck út vrn Kríztkirkio ádr hann legði or bænon. Þá geck Sigordr or Kirkionni oc vt á skip Hertoga oc for med honom, þar for oc Hróalldr med Hertoga oc voro síðan bádir med honom.

Ok

Þronðhien for Vaaffe, og blev der ud paa Sommeren. Hertug Skule og hans Frænde Asolf af Østerraad kom i Trette om Eiendomsretten til Østerraad, thi Frue Sigrid Abbedisse, Hertugens Søster, som havde været gift med Jon af Østerraad, gjorde Vaafsaad derpaa som sin Tilgave, og Asolf som sin Hustrucs Baugeids Jonsdatters Fædrenær. Mange Moder blev holdte om denne Sag, dog blev de ikke enige. Asolf tilbød at give andet Guds derfor til Reinskloster, som Hertugen vel ikke afflog, men deres Venfæb ophorte dog fra denne Tid af, og Asolf søgte nu at vinde Kong Hakons Yndest. Kongen tilbragte Vinteren i Tonsberg, hvor hans Son Magnús blev fød. Derfra drog han nord til Bergen, hvor Hertug Skule ogsaa ankom nord fra; de opholdt sig der begge i god Forstaelse, dog ikke som da den var bedst. I Begyndelsen af Vinteren gjorde Hertugen sig rede til Tilbagereisen, men blev ikke færdig for Mortensdag. En Mand ved Navn Hroald, Asolf Stryks Broder var for udbøet Vold falden i Unnae hos Kongen, som vilde have ham ud af Landet; han var i Bergen og opholdt sig bestandig i en Kirke. En anden som hed Sigurd Kærir, havde begaaet Mord og forebet anden Udaad i Halogeland; han holdt sig op i Krístkirkien, thi han torde ikke lade sig see af Kongen eller hans Mænd. Hertugen gif forbi Krístkirkien, for han lagde ud af Byen, og derpaa gif Sigurd ud af Kirken, gif ombord med Hertugen og seilede afsted med ham; det samme gjorde Hroald og begge forbleve siden hos ham. Da Hertu

g) Ragneidar. Cod. Flar.

h) fór Afólfr á fund Konungs add. 42.

i) ok var þeydr Krosmeffdag. add. 42. 47. 81. Cod. Flar.

k) vrn hauffit. 42. vrn fvarit. Cod. Flar.

l) lá íafnan á skipum ok bióz. 47. 81.

m) kom norðr at Marteins messu. 42.

n) Hroalldr. 42. 47. Cod. Fris. vísioff Hroalldr.

o) Stryks. 42. 47.

p) Kærir. Cod. Flar.

Ante pascha Dux ad regiones septentrionales venit, ibique ineunte æstate mansit. Exiit illi inter cognatos Skulium Ducem atque Asolfum de Austrato, de jure domini in hocce pradium, quod abbatissa Sigrida, olim Jone de Austradis nupta, sibi ut paraphernam, Asolfus vero ut Baugeida uxoris sue, Jona natæ, patrimonium sibi vindicabat. Multis colloquiis reconciliatio in hac causa tentata est, sed frustra. Obtulit Asolfus, se alia dominia monasterio Reinensi hujus loco traditurum; nec illud Dux abnuit, sed rupta eorum amicitia haud resarta est. Postea Asolfus ad Regem Haconem se convertit, gratiam ab ipso inire allaborans. Tunsbergis ista hieme Rex erat, tumque Magnús filius ipsi natus est. Dein Bergas movit, ibique aliquamdiu hæsit. Tum a Bovea venit Dux Skulius, quocum amice satis, sed minus quam antea familiariter vixit. Hiemis initio Dux ad boream redire constituerat, sed non ante quam festo Martini inde se expedire potuit. Vir erat nomine Hroaldus, frater Asolfi Stryckii. Is propter exercitum violentiam Regis iram sibi contraxerat, qui eum ideo extorrem declaraverat. Is tum Bergis versans in templo latitabat. Erat alius nomine Sigurdus Kærir, qui præter eadem in Halogia patrum alia quoque facinora commiserat. Hærebatur ille in ade Christi, inde exire non ausus ne in Regis vel virorum regionum manus incideret. Dux antequam ab urbe solvcret, præter adem Christi incessit. Tum prorepens Sigurdus navim Ducis conscendit et cum ea vela dedit. Ducem quoque comitatus est Hroaldus, et uterque

Ok er Hertoginn kom í Þrandheim, gerdo menn hans mikit ord á því, at lendir menn Hákonar Konungs hefði þá verit miklir vmspillendr með þeim Hertoganom, oc eignado þat meft Gauti Jons syni. Hertoginn spvrdi einn dag í gamni Snorra Sturlufvn: Hvert er þat sat at þer segit *g*) at lá er áti fornkongom saman, heti Gautr Ödro nafni. Sat er þat herra sagdi Snorri. Yrk nú vni vifo at því, sagdi Hertoginn, oc feg hvarfo þessi líkiz þeim. Þá qvaf Snorri:

Herfanga baud Hringi
Hialdrs *r*) einfskauptr *s*) galldra
Gautr hvatti *t*) þrym þrotar
þann oc *u*) Hillditannar.
Of lengi *x*) velldr *y*) Yngva
Ofætt, enn vel mætti
Herfestaandi hafna
z) Hiordóm vaulundr rómv.

Mart var þat þá mælt *aa*) at ofvndar kent var *bb*) til vina Konungs.

CAP. CXC.

a) ORSENDING HÁKONAR KONUNGS TIL HERTOGENS.

Hákon Konungr sat þenna vetr í Biörgvín, þessi var annarr oc tuttogasti Konungdóms hans. Hann fendi ord vni vetrinn norðr til Hertogens at hann skyldi koma norðan of svmarit með letti

Áspom

g) Odinn á *edd.* 42. 47. 81. Cod. Flat.

r) eins Ákopdr 81 einfskaupdr. 47. Cod. Flat. en Áskup, auðr 42.

s) gjalda. 42.

t) þrum 41.

u) Hillditanne 42. 47. 81.

x) velkti 42.

y) Yngvi 81.

z) hans dóm, Cod. Flat. hann dóm 47. 81. haundom 42.

aa) at auðfætt var at í annat efni var þá komit en vera átti 81.

bb) ok meft til etc. Cod. Flat.

c) *edd.* 42.

uterve deinceps cum eo erant. Dux ubi Nidarosiam venit, viri ejus apud eum questi sunt, quod praefecti Regis Haconis toti in eo essent, ut Ducem Regemque a se invicem abalienarent, cujus rei culpam in aliquem Gautium Jonæ fil. conjiciebant. Dux aliquando jocaturus ad Snorrium Sturlonidem se convertit, quaerens: Verumne est, quod dicunt, eum, qui priscorum Regum animos disjungebat, Gautium fuisse cognominatum. Recte domine, inquit Snorrius. Tum Dux: compone ergo, ait, in hanc rem melos, quam similis hic illi sit, ostensurum. Cecinit itaque Snorrius:

Gautus Hringo soli certaminum auctori,
et Hildetanno bellicas insinuabat incantationes;
ille istum Othini
strepitum (pugnam) excitabat.

Nimis diu Regem regit
discordia, sed copias commovens
artifex pugnae ensium judicium
melius evitaret!

Multa tum audiebantur effata, quæ infensum Regis amicis animum ostendebant.

CAP. CXC.

REGIS HACONIS AD DUCEM MISSUS NUNTIUS.

Ista hyeme, quæ erat regni vicesima secunda, Rex Hacon Bergis morabatur. Is ad septentrionalia mittens Ducem monuit, ut sequente æstate cum minoribus navibus ipsi jungeretur. Rogabat, ut Islandi,

qui

Hertugen kom til Þrondhjem, klagede hans Mand meget over, at Kong Hakons Lehnsmænd havde giordt sig megen Umage for at sette Kongen og Hertugen sammen, hoorfor de især beskyldte Gaut Jonsen. Hertugen spurgte en Dag Snorre Sturleson for Spog: "siger I ikke, at den som hidseede "de gamle Konger op imod hinanden, heed med et "andet Navn Gautr.. "Gaudt, Herre!.. svarede Snorre. "Saa digt en Vise herom,.. sagde Hertugen, "og siig hoorledes denne ligner hiit.. Da qvaf Snorre:

Gautur trýlde i Ring
Stridens Dphad og i Hildetand
Frigerf Sind; han den samme
vakte Odins Bulder (=: Strid).
Alt for længe styrer Harme
Kongen, og vel kunde nu
den hersamlende Kunstner
Sverddom undgaae.

Der blev da meget talt, som røbede fiendsligt Sind mod Kongens Venner.

Kap. 195.

Kong Hakon sender Bud til Hertugen.

Kong Hakon sad denne Vinter i Bergen. Det var hans to og tyvende Regteringsaar. Derfra sendte han Bud nord til Hertugen at han næste Sommer skulde komme ned til ham med fire sette

Fær

skípm b). Íslendzkir menn oc þeir med Hertoganom, bad hann eigi út fara fyrr enn Konungur gerdi ráð fyrir eyrendom sínom út hingat, þvát ádr vm haufit hafdi spvz at þeir höfdo bariz í Skagafyrði Kolbeinn Ungi oc Gizorr vid Sturlunga oc Sturlungar höfdo fallit. Hákon Konungur fór vñ varit austr í Vik, oc dvaldiz lengi í Tünsbergi. Hann fretti þá at Hertoginn hafdi gefit orlof til Íslandz Snorra Sturlu syni oc Orakio oc Þorleifi oc fengit þeim skip c). Ok er Konungur fretti þetta, gerdi hann norðr-bref oc bannadi at þeir færo út; þessi bref komo til þeirra er þeir lágo vid haf oc fóro þeir eigi at síðr vt í banni Konungs d). Lito síðarr fretti Konungur at Hertoginn bióz nordan oc hafdi float Långfríadag oc Holmbvzvnni oc Strindakollu oc mörgom odrom stórskípm, oc Hertoginn ældi meira at eiga vndir fer enn Konungur hafdi ráð fyrir gert. Hákon Konungur gerdi þá ord lendom mönnum sínom oc dróz honom lid mikit, bió hann þá ferd sína norðr til Biörgvínar, Skúli Hertogi bió ferd sína nordan or Þrandheimi oc hafdi tuttögo skip oc flest stór. Hann sílfr hafdi Långfríadag, oc var hann sex rúm oc þriátgi oc allfrít skip, hann hafdi fritt lid oc vel búit e). Sva qvæp Olaf Hvíta Skald:

Nu er þat er flaut or festom
flytr Hertoga hins nýta

Ne

Nu den ypperlige Hertugs Skib
frider ud af Havnen,

adbrig

b) oc finnaz vm fumsarit í Biörgvín *add.* 47. 81. Cod. Flat. skyldi hann eigi áhægja bóndum til þessara ferðar í útbodum, *add.* 43.

c) þat er hann stí hálft, enn hálte Gudleikr af Skatastodum *add.* 47. 81. Skatts stöðum. Cod. Flat.

d) þá er Hákon Konungur sat í Tünsbergi kon nordan fra Hertoga Biörn Aboti af honom sendr, spardi Konungur hvart Hertoginn mundi koma nordan, Biörn Aboti kvad hann koma mundu, þá var spurð hverfu sölmennr hann mundi koma. Aboti kvæð þat eigi vita. Aboti dvaldiz lengi med Konungi medan báin voro bref þau er Konungur sendi norðr, ok er Aboti var báinn þá kon Áslifr bóndi af Aufrát med húskerla sína ok sagdi hertogann hafa float Langfríadaginum, Holmbussunni ok Strindabóllanum oc mörgum óðrum stórskípm. Hann hafdi ok útbod mikit um allann Þrandheim. Var þat ord á at hann mundi fara til Biörgvínar, ok eiga eigi alt údr óðrum. Dvaldiz nú ferd Abóta, þvát nu voro ger ónorr bref enn þau sem ádr voro báin. Hákon Konungur gerdi þá ord Arnþyrni Jonsyni ok óðrum lendum mönnum ok let legja þeim at Hertoginn dro saman lid mikit vm allann Þrandheim. Jákon Konungur þá storum urbodit, drózt þar saman mikill her. Skúli Hertogi bió etc. 47. 81. Cod. Flat.

e) omit. hos versus omnia al. exemplaria.

qui cum Duce erant, non ante proficiscerentur, quam necessaria de rebus insule jussa accepissent. Autumnus enim præcedente rumor auditus fuerat de proelio in Skagafjordum habito, quo Kolbeinus Unge et Gizorvus cum Sturlungis decertaverant eosque vicerant. Vere Rex Hacon orientem versus ad Vikiam movit, et Tunsbergæ diu commoratus est. Nunc comperit, Ducem commeatu navibusque ad Islandiam profectum instruxisse Snorrium Sturlæ, Orakiam atque Thorleifsum. Id ubi Rex inaudiebat, missis ad borealia literis, eos proficisci vetuit. Ista literæ eos nocte sunt navigare paratos, et vetante licet Rege, profecti sunt. Paulo post certior factus Rex est Ducem expeditionem a septentrione movere, navibusque nomine Langfredag, Holmbussen et Strindakolle in mare deducis, amplioverem, quam cum Rege pactus antea fuisset, ditionem occupatum ire. Rex adesse jussis suis præfatis, magnam exercitum contraxit, atque boream versus Bergas movit. Dux Skulius deinde Nidarosia tetendit, cum XX plerisque magnis navibus. Vehementer ipse navi ex magna Parasceue cognominata, quæ 36 interscalmiorum erat, atque uti ipsa eleganter structa, ita lectis beneque armatis viris ornata erat. De qua ita cavit Olafus Hvitaskald:

Jam e portu progreditur

inlyti Ducis navigium,

E e e

nunquam

Ne fákra ver víka
vedr follit kom betri.

Hertoginn kom til Biorgvinar vrn svmarit oc lá í Flóra vagon med herinom, þá spvrdi hann at Hákon Konungr bióð austan med miklo fiolmenni oc hann mundi háfa f) firotigi skipa. Árti Hertoginn nú stefnor vid sína menn, hvart hann skyldi bida Konungs eda fara norðr aftr, höfdo menn grvn á at Konungi mundi eigi líka þeirra meðferd, var þat vpptekit at þeir bido eigi Konungslins oc siero norðr med öllum herinom.

CAP. CXCVI.

Hákon Konungr kom til Biorgvinar litlo síðarr enn Hertoginn var norðr farinn oc fann þar Sigord Erkebiskvp oc b) potti í óvánt efní komit vrn fridinn. Bad Erkebiskvp Konunginn gera fyrir enn nockot gott ráð. Var þat þá afráðit at Erkebiskvp festi grid vrn vetrinn, oc tók vrnbod Konungs til þessa máls c), oc ritadi þegar til Hertogans, bad hann eigi brióta fridinn fyrr enn þeir fyndiz. Nockoro síðarr gaf Hákon Konungr heimleyfi lendum monnom oc fyllo monnom sínom; þær sír foro norðr í fylsor sínar Petr sún Sigordar Erkebiskvps, Afólfr af Austr átt, Petr or Gizka d), Ogmundr Krækidanz, Arni Klackr, oc mun enn getit þeirra síðarr.

aldrig paa det skulmende Hav
bedre Hadhest (3: Skib) kom.

Om Sommeren ankom Hertugen til Bergen oc laae med Hæren i Florvaag. Der sif han at vide at Kongen ventedes oven fra med mange Tropper og fyrretybe Skibe. Hertugen holdt nu Raad med sine Mand, om han skulde oppbee Kongen eller drage tilbage til Thronhjem. De fleste frygtede, at Kongen ikke vilde synes vel om deres Foretagende; der blev derfor besluttet at de ei skulde oppbee ham, og seke Hæren vendte tilbage til Thronhjem.

Kap. 196.

Kong Hakon ankom til Bergen kort efter at Hertugen var seilet til Thronhjem, og traf der Erkebiskop Sigurd. Det tegnede nu ikke godt med Freden og Erkebiskopen bad Kongen sørge for at den kunde vare ved. Det blev derfor besluttet at Erkebiskopen, efter Fuldmagt af Kongen skulde paa- byde Stillsand Vinteren over; ogsaa Fred han strax til Hertugen og bad ham ikke øve Fjendtlighed, for de havde haft en Sammenkomst. Noget efter gav Kongen sine Lehnsmænd og Syselmænd Hiemlov. Erkebiskop Sigurds Søn Peter, Asolf af Oserraad, Peter af Gizka, Ogmund Krakidanz, Arne Klak begave sig nord paa til deres Sysler, og blive de senere hen ydermere omtalte.

CAP.

Kap.

f) Samntlu. 47.

b) sendimenn til Hertogans Biörn Abóts ok Jstgeir skald, add. 81. Cod. Flae.

c) efter þat fór Erkebiskup í fyllo sína suðr í Mæri add. 47. Cod. Flae.

d) Þorir af Þorri, add. 42. 47.

nunquam in mare ventis tumidum præstantior sinuum equus venit.

Insequente æstate Dux Bergas venit, in Floravogo cum suo agmine dispositus. Ibi accepit Regem a meridie cum numero exercitu et XL navibus exspectavi. Jam Dux consilium cum suis viris habuit, deliberaturus, utrum Regem exspectaret, an ad septentrionalia reverteretur. Facile prævidebant, ista molimina Regi non valde placere. Decretum est, ut Regem non opperirentur, sed cum toto agmine ad boream se converterent.

CAP. CXCVI.

Rex Hacon paulo serius Ducis ad boream profectioe Bergas veniens, in Archiepiscopum Sigurdum ibi incidit. Haud magna de pace spes erat. Rogabat tamen Archiepiscopus, ut, quantum in ipso esset, Rex pacem tueretur. Convenit ergo, ut Archiepiscopus auctoritate Regia inducias per hiemem indiceret, Duemque literis rogaret, ne pacem ante quam mutuo colloquerentur frangeret. Dein Rex præfectos torchosque suos donum dimisit. Hi ergo ad sua singuli munera revertentur, evantque: Petrus Archiepiscopi Sigurdi filius, Asolfus de Austradis, Petrus Grikensis, Ogmundus Krakidanz, et Arnius Klakus. De his in sequentibus dicitur.

CAP.

CAP. CXCVII.

a) BODSKAPR SKULA HERTOGA.

Hertoginn fór norðr til Nidaros b) oc let vpp-fetia c) skíp sín; kom þá brátt mikil lid til hans er hann hafði stefnt til sín ofan af landi. Enn fyrir því at hann helt mikinn kost sakir siðmennis, let hann gera út-boda bref of allann Prandheim oc allan almenning, enn bandr pottvz eigi vera vid-latnir at ganga vndir fva miklar álaugir d). Ok med því at menn Hertoga fengo enga leidágra bió Hertoginn ferd sína inn í Prandheim, fór hann sílfr á skipom enn margir hans menn foro hit efra e). Hertoginn lagdi skipom sínom vid f) Vags-brú, oc gulldo tvær hanom mikil fe, fvmir maurk gulls, fvmir tvær merkor, fvmir aleigo.

CAP. CXCVIII.

a) FRÁ SKULA HERTOGA OK KORS-
BRÖÐROM.

Skúli Hertógi fór vid þetta út til Nidarós oc atit tal ved sína menn oc rádgiafa. Þesfir voro lendirmenn med honom, Alf af Þornbergi, Ivarr af b) Sunnbúi, Bárdr Brátti, Bardr Vargr, Olafr af Vigdeild, Erlingr Lióðhorn, Veseti Lidi c). Hertoginn sagdi mönnum at hann villdi láta ser gefa Konungs nafn d). Menn hans fvmir eggiodo hann

Kap. 197.

Hertug Skules Udskrivning.

Hertugen drog tilbage til Nidarós og lod sine Skibe trække paa Land. Der kom snart meget Folk til ham, som han havde stævnet til sig oppe fra Landet af. Da det kostede ham meget at underholde saa stærk en Hær, lod han udgaae Breve over hele Throndelaget og udbød fuld Alminding; men Bønderne viiste sig uvilige til at svare saa store Paalæg. Da nu Hertugens Mænd ingen Lebing fik, begav han sig selv til Skibets ind i det Thronhjemfke og mange af hans Mænd drog op i Landet. Hertugen lagde til ved Vagsbroe, og nu maatte Bønderne udrede svære Skatter; nogle en Mark Guld, nogle to Mark, og andre hele deres Boeslod.

Kap. 198.

Dni Hertug Skule og Korsbrodrene.

Hertug Skule drog derefter ud til Nidarós, hvor han raadslag med sine Mænd og Naader. Følgende Lehnsmænd vare da hos ham: Alf af Thorberg, Ivar af Sundboe, Bard Bratte, Bard Varg, Olaf af Vigdeild, Erling Lióðhorn og Vesete Lille. Hertugen sagde sine Mænd at han agtede at antage Kongenavn. Nogle af dem aggede ham meget der-

- a) add. 42. b) ok var nokokar þriar vikor á leiddinni add. 81. Cod. Flat. c) öil stór skipin 42.
 d) Hákon Konungur hafði ok gert bref til allra innþrænda at þeir skyldu eigi ganga undir meiri álögur ok úrbod enn hann tæki af þeim er vndir honom voro. add. Cod. Flat.
 e) þeir voro fyrir þeim Alf af Teins skódom: Vesete Lidi, Ásgantr broder hans, add. 81. f) Vagsbrú. Cod. Flat.
 g) add. 42. h) Sandbrú 42.
 i) Klemet fader Gurthorns af Sndrheimum add. Cod. Flat. Gurthornr af Sndrheimum add. 42. 47. 81. Hertoginn hafði ísinn nokkora af Korsbróðum hiá ser, ok leiddi ráds vid þá, dröguz þeir of miok epter hans orðum, 42. ok voro þeir fvmir er eggiodu hann, hófðu menn nú þetta af at þeir mundi nokkora nýis ráds gerd ímed honom hafa add. 81. Cod. Flat. margir þortuz vita at nokor mikil ráðagerd var ímed Hertoga oc hans mönnum enn þar villu menn eigi hvar vera mundi 42.
 j) stundum let hann þá tala vid ser eina fámán, ok villdi hann fva verða vís hvers þeirra tillagu, enn þar voro hvarir tveggir, fvmir eggiodu hann til ránginda ok faugdo hann rettana Erlingja etc. 47. 81. Cod. Flat.

CAP. CXCVII.

DUCIS SKULII EXACTIONES.

Dux ubi Nidarosiam venit, mox naves suas subduxit. Ibi multa ad ipsum copia convenerunt, quas ex terra superioribus evocaverat. Sed cum tanti agminis sustentatio multas impensas posceret, missis per totam Thrandiam literis, amplas præstationes exegit; verum coloni præ se ferebant, se sane non libenter tantum tributorum solvere. Cum ergo Ducis emissariis vestigalia lente præstarentur, Dux Thrandiam invasit, ipse navibus advectus, sociis autem per terra superiora grassantibus. Dux naves suas ad pontem Vagsbro appulit, colonosque gravia pendere vestigalia cõgit, quosdam auri marcam, alios duas marcas, nonnullos omnia sua bona.

CAP. CXCVIII.

DE DUCE SKULIO ET CLERICIS.

Interea Dux Nidarosiam petiit cum viris suis consilia initurus. Erant cum eo hi præfati: Alfus de Thornbergo, Ivarus de Sunnbuo, Bardus Bratte, Bardus Varg, Olanus de Vigdeildo, Erlingus Lióðhorn et Vesetus Little. Tum Dux viris suis indicavit, se Regium nomen sumere velle, eorumque nonnulli eum

hann þessa miðk, og sögdo hann rettann arfa Inga Konungs bróðor síns, oc láfo þar til bækr at hann ætí eigi sídr at taka Konungsnafn í erfð enn eignir eða óþaul. Ok með ágírd hans enn fortaulom annara let hann stefna Eyra þíng, oc sendi ord hinom beztom bændom innan or Þrandheimi, Sunnodaginn efter allra heilagra meslo, þat var Leonardus meslo, þá var hringt til meslo, oc geck fólk alle til Kríztkirkio vpp efter sidvenio e). Litlo síðarr kom Hertoginn í Kirkiona oc mart lid med hanom, hann geck þegar vppá kór oc let kalla til sín Korsbrædr f) oc vrdo þeir eigi á eitt fatúr. I þenna tíma heyrd þeir bláfit í bænom til Eyraþíngs bóndom oc Kaupmonn oc allri alþýdo. Eysteinn g) Syri het fá Korsbrodir er fyrir var skipadr af Erkebiskvpi h) at svara þeim málom er mestr vandi þoti á vera. Nú beiddi Hertoginn at Korsbræðor gæfi leyfi til at út væri borit skrifn hins kelsa Olafs Konungs, þeim vart stad á vni andsvaurin, oc þotot síá til hvers ætlat var i). Hertoginn spurdi hví þeir veitti sva seint orkurd máli hans. Þeir sögdo at þeim þoti vandi mikill til sín horfa, oc letoz tala vilia her vni einir saman, þá sagdi Sira Eysteinn at bezt væri at þetta mál biddi Erkebiskvps k). Hertoginn svarar: hví villto iafnan standa moti mínom málom, oc varrom vilia oc sænd, enn samþycki þradra þinna l). Síðan geck Hertoginn or Kirkio oc í Konungsgard, enn Petr Hertoga svin oc Arnfinnr m) oc mart annara manna

var

til, sagde at han var ret Arbing efter sin Broder Kong Inge, og bediiste af Bøger, at han burde sigesavel orde Kongenavn som Eiendom eller Odel. Da han nu selv higede efter det, hvortil de andre tilskyndede ham, saa lod han stavne til Dretthing, og indbød de fornemste Bønder af Throndelaget. Søndagen efter Allehelgensfest, St. Leonardsdag blev ringet til Mese og alle Folk gik efter Sæbbane i Kirke. Kort efter kom Hertugen med et stort Folge ogsaa til Kirken; han gik strax op i Koret og lod Korsbrodrene kalde til sig, men kunde ikke blive eenig med dem. Paa samme Tid horte de at Luuren kaldte Bønder, Riobænd og hele Mænden i Byen til Dretthing. Eysteinn Syri heed den Korsbroder som Erkebiskoppen havde besikket til i sin Fræderlse at afgjøre de meest magtpaaliggende Sager. Hertugen bad Korsbrodrene tilstæde at den hellige Olufs Skrin blev baaret ud. De tovede med Svar, thi de mærkede nok, hvad der var i Giære. Hertugen spurgte, hvorfor de tovede saalænge med at gibe ham Besked. De sagde at det var en meget danskelig Sag, som de maatte raadslæae om i Cenrom. Sire Eysteinn meente at det var bedst, at man oppebiede Erkebiskoppens Beslutning. "Hoorfor," spurgte Hertugen, "vil Du" altid modsætte Dig hvad der er mig til Billie og Ære og som Dine Brodre samtykke i; og dermed gik han udaf Kirken til Kongsgaarden. Hertugens Son Peter, Arnfinn og mange flere bleve tilbage i Kirken;

- c) Ok þá er vpphóf messona kom meistari Bergr í Kirkiona Klerkr Hertogans ok skygndiz vni sem hann nioðnadi neckur. Ok sem lesit var gudspjallir kom Hertoginn í Kirkiona. 42. 47. 81. Cod. Flat.
 f) vard þá stad á meffunni meðan þeir taulduz vid á Korunum. add. 47. 81. Cod. Flat.
 g) Suti. Cod. Flat. restius Sira Eysteinn. at infra. h) er Erkebiskvp var eigi vid. add. 42.
 i) ok þó letuz þeir vilia vidtalz einir saman, gengu þeir þá vppá Korinn ok kom þeim varla slamt. Kunnum ver ok stét frá at segia þeirra tali, annat enn þeir bádo syngia messuna. add. 42.
 k) Enn sumir villdu at út væri borit skrifn. add. 81. Cod. Flat.
 l) Efter þetta gengu þeir af Korinum ok innar til altaris. Cod. Flat.
 m) þiós fún.

ad hoc vehementer impulerunt. Ostendebant, illum justum Ingii Regis fratris sui esse heredem; et ex libris probatum ibant, ipsum nomen Regium eodem jure, quo possessiones suas vel allodia, sibi vindicare. Stimulantibus ergo aliis ad id, quod in votis ipse habebat, comitium Eyrense indixit, ad quod opulentissimos ex Thrandia colonos invitavit. Die dominica, missam omnium sanctorum sequente, die, cui a Leonardo nomen, sonante campana, omnes more consveto homines ad adem Christi properarunt. Breui postea Dux ipse largo comitatu stipatus adem intrans Chorom petiit clericosque eo evocavit: Verum cum illis ei non convenit. Interea auditum est cornu, quo ad comitium Eyrense vocabantur coloni, mercatores et omne vulgus. Is clericus, cui Archiepiscopus res gravissimas, dum ipse abeat, gerendas mandaverat, erat Eisteinus Syre. Jam Dux clericos rogavit, ut permitterent, scrinium Sancti Olai exportari. Hi tergiversabantur, animadvertentes, quid Dux moliretur. Quarebat ille cur tam segniter ipsius votis obsequerentur. Respondebant, videri sibi rem valde arduam, de qua secreto consultandum esset. Subjecit Dominus Eysteinus præstare, ut Archiepiscopi sententia exspectaretur. Tum Dux: cur vero perpetuo, inquit, meis commodis meaque voluntati atque honori fratrumque tuorum consensui te vis opponere? Dein Dux ex templo exiens ad aulam Regiam se contulit. Petrus vero Ducis filius, et Arn-

finnr

var eftir í kirkionni, þeir gengo til og villdo ofan taka skrifnit. Ok er Síra Eysteinn lá þetta geck hann fyrir a) altarit oc mælti: þat villom ver at allit menn viti, at ver kollom þá menn í banni er út bera skrifnit vian samþykkt vara Korsbróðra. Petr svaraf, sva þickir os sem þú bióðir os til miadar dryckio oc mæl heill, takit nú ofan skrifnit oc berit út. Þeir tóko til oc var fast, Petr líóp vpp á altarit oc skaut á kníam sínom ádr hann færði skrifnit or stad o). Þá var oc úrborinn Krofs lá er í var lignum domini, aux oc spíót Oláfs Konungs oc voro fremstir at þessó Petr oc Arnfinnr Þjófsfún, enn flestir adrir voro med p) nockorri áhyggio.

CAP. CXCIX.

a) HER ER SKULA HERTOGA GEFIT
KONUNGSNAFN.

Nú voro þessir helgir domar vtbornir oc ofan á strætir fyrir Konungs gard, kom þar í móti Hertoginn med alla hirðina vapnada oc fór sva ofan vm bæinna oc út á Eyra ping. Amundi Remba stóð vpp, hann sagnadi Hertoganom oc hirdinni oc taladi lángt eyrindi b), sagdi ætt Hertogans til hins heilaga Oláfs Konungs oc Hertoginn veri í annari erfd efter Inga Konung brodor sinn, enn Hákon Konungur í hinni c) nfoðni erfd, oc þótti sam þetta sannligt nema Hertogans mönnoom. Því næst stóð vpp Hertoginn síálfr, oc sagdi hverfo mikla skaumm oc svívirðing hann hafdi haft af

Kon-

n) hálaltarit, Cod. Flat.

o) síðan tóko þeir vmbúðindinn ok biúggv vm efter venlo, add. 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) Síðan taladi Arnfinnr Þjófsfún, þá Erlingr Lióðhorn hann taldi ætt Hertogans, (ísdem ac Amundus Remba verbiis) add. 42. 81.

Cod. Flat.

c) ellefto 47. 47. 81. Cod. Flat.

Kirken; dísse nærmede sig for at tage Skrinet ned. Da Sire Eysteinn saae dette, traadte han hen for Altaret og sagde: "Vilde maac alle og enhver, at "vi erklære dem i Bånd, som bære Skrinet ud, uden "at vi Korsbrodre tillade det., Peter svarede: "det "lader som om Du vilde indbyde os til et Miodgild,"de, Tak som byder, tager imidlertid Skrinet ned "og bærer det ud., De toge da fat paa det, men kunde ikke strax rolke det, hvorfor Peter maatte springe op paa Altaret og sette Knæerne imod, for han kunde faae det fra Stedet. Derpaa blev ogsaa Korset som lignum domini var i, samt Kong Olufs Øye og Spyd baaret ud. Hovedmændene derfor vare Peter og Arnfinn Thiofsjon; de fleste andre vare dog noget angstfelig derved.

Kap. 199.

Hertug Skule fik Kongenavn.

Dísse helligdomme bleve nu bragte ned af Gaden forbi Kongsgaarden, hvor Hertugen med hele Hoffet í fuld Rustning mødte dem; derfra gif de alle giennem Byen ud paa Dretshing. Amund Remba stod op og modtog Hertugen og Hoffet med en lang Tale, hvori han udledte Hertugens Byrd fra Oluf hin hellig af, og víiste at han var í anden Arv efter sin Broder Kong Inge, men Kong Hákon í niende; dog trøede ikke mange dette, undtagen Hertugens Venner. Derpaa stod Hertugen selv op, og talte om hvor megen Spot og Forhaanelse han havde maattet lide af Kongen for sin gode

gode

finnis multique alii in æde remanentes scrinium detrahere aggrediebantur. Quod ubi vidit Eysteinnus, coram altari processit, atque ita fatus est: Sciant hoc omnes, quod nos anathemate feriendos declavemus, siqui inuitis clericis scrinium efferre sustineant. Respondit Petrus: "videris nos ad medi symposium inuitare, quod fastum esto! jam scrinium detrahite et exportate. Rem ergo aggressi scrinium in loco suo hærere compererunt; tum Petrus altari consensu scrinium pedibus trudens de loco suo movit. Cum eo quoque crux exportabatur, in qua lignum domini latebat, nec non securis et hasta Regis Olai. Præerant huic facinori Petrus et Arnfinnus Thiofæ fil.; sed plerosque ceteros ea res anxios habebat.

CAP. CXCIX.

DUX SKULIUS NOMINE REGIO SALUTATUR.

Fam ista sacra per plateam præter aulam Regiam portabantur. Ibi eis obvius processit Dux cum omni satellitio armato, sursum per urbem ad comitium Eyrense pervgens. Surrexit Amundus Remba Ducemque et comitatum excepit longaque oratione ostendit Ducis stirpem a Sancto Olao descendere, Ducemque Regis Ingii fratris sui secundum, Hæonem contra demum nonum esse hæredem; idquod paucis præter Duci additos probabile visum. Dein surrexit ipse Dux, exposuitque, quantum dedecoris et ignominie a Rege propter suam benevolentiam fuisse expertus; quantum ei ditioris et dignitatis tribuisset;

Konunginnom fyrir sinn godvilja, oc hann hefði bæði led honom lönd oc þegna, enn Konunginn vmbvnaði hanom nú svo, at hann villdi af honom taka þann þridiöng sem honom hefði atladr verit; margar sakir adrar gaf hann Konunginnom. Þá er Hertoginn lauk sinni taulu stóð vpp Ivarr Lögmadr oc taldi fyrst ætt Hertogans, síðan lauk hann svo (sino máli *d*) at Hertoginn einn varit reet kominn til Noregs, oc þar med gaf hann hanom Konungs nafn land oc þegna med ollom skatlöndom þeim sem vndir Noregs Konung liggia oc því ordi lauk hann á, at þetta þotti hanom allgot at gera. Síðan stóð Skvli vpp, er þá kalladiz Konungur, oc taladi nocker ord. Efter þat lagdi hann hönd á skrinut oc fór eid at hann skylldi hallda lög hins Heilaga Olafs Konungs *e*) vid þegna sína. Síðan nefndi hann fram lendamenn sína oc sveria ser trunadar eida, þar næst skvtilsveina oc hirdmenn *f*), síðarft bændr oc ollom fylkiom *g*). Síðan var litit þín-gino oc fylgdi Skulli heim skrinino oc var engi Proccsfa ger í móti honom oc eigi hringt. Tveir Krossbrædr gengo moti skrinino *h*) oc leiddo Skúla *i*). Hann veitti þann dag sveitungom sínom. Sva quæþ Olaf Hvíta skálld:

Flárædi kom fram vñ síðir
friddann *k*) hófs þá ríkra manna
eigi má víd aurlaug bagjaz
iðfra sveit þót ráþvg heiti.
stórr var harrn *l*) þá er stríddo *m*) harrar
stála bregg þviat æ mñv beggia

raufnar

gobe Villies Skvld, at han hadde overláft Konngent haade Land oc Fölk, men at denne til Giengield nit vilde stille ham ved den han besemte Trediedes; desuden fremkom han med mange andre Anker mod Kongen. Da Hertugen hadde endt sin Tale, stóð Þvar Labmand op, opregnede først Hertogens Æt, og beviiste at han eene var ret Arving til Norges Rige. Derpaa gav han ham Kongenavn, tilbomte ham Land og Folk med alle de Skatlande som horte under Norges Krone, og sluttede med at dette tyktes ham at være det bedste han kunde giøre. Skule, som nu kaldtes Konge, stóð da op og holdt en kort Tale, hvorpaa han med Haanden paa Skrinet, soor at vilde styre sine Underfaatter efter den hellige Kong Olafs Lov. Derefter fremkalde han sine Lehns-mænd for at afsagge sig Trofskabseed, efter dem Skultselvendene og Hoffinderne og tilsidt Bønder fra alle Fylker. Thinget havedes nu og Skule fulgte hjem med Skrinet. Han blev ei modtagen med Procession eller Klokkeringen; kun to Korsbrødre gif Skrinet imøde og geleidede Skule. Han bevar-tede den Dag sine Venner. Saa quæþ Olaf Hvíta skald:

Endelig kom Svig for en Dag,
da Freden mellem Hovdingerne brodes,
Fyrsternes Samfund, flent magtige de kaldes,
kan ei Skiebnen modstaae.
Stor var Sorgen, da Herrerne
spingede Staalenes Ubeir, thi begges

Stor.

a) sem honom var. litit gegn í *add.* 47. 81. Cod. Flat.

e) ok rettindi sem góðe Konungr. *add.* 47. 81. Cod. Flat.

f) þá gefit *add.* 47.

g) þót her seu síðir litir sagdir, þá vrdó þó margir þeir er fráþagnar eru verdir, *add.* Cod. Flat.

h) infn gegot. (hjá 42) Olafskirkju. 81.

i) minna óþocka þóttuz menn sinna á Korsbræðrum til Skúla enn von þætti. Ok er þessu stafi var lokit fór hver heim, *add.* 47. Cod. Flat.

k) hóf þá aurfund manna 47. var þat manna, 42.

l) þar. 42. Cod. Flat.

m) herrar 47.

quamque gratiam Rex ipsi vendisset, dum tertia parte jam pridem concessa, ipsum privare moliretur. Alia præterea crimina Regi importavit. Dux ubi peroraverat, surrexit Ivarus nomotheta, primumque de Ducis stirpe locutus eum fecit suæ orationis exitum, ut contenderet, Ducem unice justum esse Norvegiæ Dominum; tuncque Regio nomine eum salutavit, ditionemque et dignitatem Regiam ei addixit, cum omnibus regionibus sceptro Norvegiæ veltigalibus, denumque asseruit, id veltissime fieri sibi videri. Postea surrexit Skulius, jam Rex nuncupatus, brevemque habuit orationem; dein manu scrinio imposita juravit, se juxta legem Sancti Regis Olai suos subditos velturum. Tum præfectos creavit, creatosque ad fidem sibi jurandam, pariter ac scutellarios et satellites, et denique colonos ex omnibus provinciis admisit. Finito comitio Skulius scrinium retro deduxit, sed nec solenni processione, nec sonantibus campanis excep-tus est. Non nisi duo clerici obviam scrinio euntes Skulium comitati sunt. Isto die viros suo opiparo convivio honoravit; qua de re sic canit Olavus Hvítaskald:

Fallacia tandem apparuit,
Pax divitum turbari tunc coepit,
fatis resistere nequit

principalis coetus, quamvis præpotens nominatur.
Proh dolor! quod certarent chalybibus
Domini, nam amborum liberalis

amula-

raufnar *n*) kapp oc ríki vppi
ramri piód meðan iórd helldr *o*) flódi.

Oc enn:

Haukfiállr tók þá herfa stillir
p) hæra nafn enn mýndang væri,
q) Þrændir eflaó þengil *r*) reyndann
þvngr magnadiz agi *s*) bragna.

r) Sturla segir svo:

Þat er skrauklaust
at Skúli var
frægdar madr
í fraumv lífi.
þóat hvar brígd
á hann sneri
alldar gípe
audno hveli.

Oc enn:

Þá er ofrausín
n) aufgu heilli
x) randa riódr
reifa knátti
y) oc ulagr
iðfra bagi
audlings nafn
á Eyrom tók.

Stormodighed og Magt vil blant Kieffe
mindeš, medens Jorden er omgivet med Vand.

Og videre:

Keiserens hograppe Styret antog
hoiere Værdighed end ham tilkom;
Thronderne hialp den forsøgte Gyfse,
Follets tunge Plage vorede.

Sturle sýnger saaledes:

Det er for Sandt
at Skule var
mærkelig Mand
ved sin Bedrivt;
om end Lykken
det uskabige
Skiebneš Hiul
mod ham har dreiet.

Og videre:

Da for store Ære,
i ond Tid
Skiebneš Farver
monne eftertragte;
og den alt for hoie
Prommedbeiser
Kongenavn
paa Øret antog.

CAP.

Skap.

n) knap. 47.

o) blódi. Cod. Flat.

p) herra nafn 42.

q) þrætur Cod. Flat.

r) reyndar. 42.

s) manna 42.

r) Snorri Sturlufun. 42.

n) aufgu. 47.

a) randariódr. 47. Cod. Flat.

y) ok úlákt 42. blágt 21. oc ofhátt. Cod. Flat.

emulatio et potentia inter fortes

semper, dum terra aquis cinis erit, servabuntur.

Et deinde:

*Prævalidus (fortis ut accipiter) baronum moderator
dignitatem modica majorem assumsit,*

*Þrændi expertum principem adjuvant,
gravis vexatio hominum increvit.*

Sturlius sic canit:

*Sine mendacio dicitur
quod Skulius fuerit
vir (merito) celebr
in vita gloriosa,*

*ut ut usque volubili
triverit ipsum
fortuna temporum
versipellis orbe.*

Pergitque:

*Quando plus satis arduos
numine non suo
vir præliator
cuspavit honores;*

*nimisque celsum incommodus
amulus imperii
regnantis titulum
Eyris arripuit.*

CAP.

CAP. CC.

a) FRÁ GRÍMI KEIKAN.

Fáir hirdmenn Hákonar Konungs voro innan bæjar þá er þingit var *b*). Grímr het madr Keikan hirdmadr Hákonar Konungs; hann fór þegar or bænom *c*) eftir þingit og kom fráni suðr í *d*) Sýrnadal, og fór svo til Þingvallar og fann þar Aðólf bónda og legir honum þessi tíðindi. Síðan fór hann til Arna Blacks og bar honum niðfn, þadan til Peters í Gizka.

CAP. CCI.

a) UM SENDIMENN SKULA HERTOGA.

Eftir þat er Skuli Hertogi hafði látit gefa sér Konungs nafn, síðan átti hann ráð vni vid sinna menn. Sumir gáfo þat ráð at hann skyldi þegar fara svdr at Konunginom med allenn þánn styrk sem hann fengi, svo at engi færi niðfn fyrir, þvlat allra vega var gætt, bæði á lía oc landi *b*), þat ráð gáfo svmir at þeir skipti lídino, oc sendi alla veg frá sér, oc leti drepa Konungsmenn hvar sem þeim næði oc svo var gert, þvlat Hertoginn var þessa súfástr. Þesfir sveitar höfðingjar foro norðr á Hálagaland, Algauti, Páll Fótr, Sigordr *c*) Partin. Þesfir foro á land vpp, Ivarr af Sunnbúi, Alfr af Leifastödom, Veseti Litli *d*), Gvðini Geigr, Sigordr Tólafrn, Sigordr Hit, Ulf Fári, Elfrík *e*) Gull-

a) add. 42. b) enn færri síðan: add. 42. 81. Cod. Flát.

c) er hann þóttiz sannfróðr (sanna niðfn sfsafa 42) vni tiltráki Hertogans, feck hann sér heft ok reid sem skyndilligz út í Gau- lárðal til búis síns. Þar var fyrir lögunautr hans, þeir höfðu þat mælt ef nockur yrði til tíðinda, at þeir skyldu þegar fara á fund Hákonar Konungs, enn nu vill fá eigi fara. Grímr fór eigi at síðr ok kom fram etc. 42. 47. 81. Cod. Flát.

d) Sýrnadal 81. Cod. Flát. Sýrnadal. 42.

e) add. 47.

f) Sumir gáfu þat ráð at hann skyldi fara á land vpp med öllu lídi sínu ok vera þar medan hæft varí vetrar. sumir eggjuu at hann varí í Þrándheimi, add. 81. Cod. Flát.

g) Þeckí 81.

d) Gudini Geigr add. 81.

e) Ellifr Gullvegr 47.

CAP. CC.

DE GRIMO KEIKAN.

Dum comitium habebatur, pauci in urbe erant Regis Haconis satellites. Unus ex illis nomine Grimus Keikan mox ab urbe discessit comitio finito, et directo per Sýrnadaliam itinere ad Thingvallos peruenit, ubi in Aðolfum colonum incidit, quaque nuper evenissent, illi retulit. Inde Arnam Blackum, tumque Petrum de Gizka adiit et de iisdem certiozem fecit.

CAP. CCI.

DE SKULI DUCIS EMISSARIIS.

Dux Skulius postquam nomen Regium assumerat, consilium cum viris suis, quid jam agendum esset, habuit. Suadebant quidam, ut mox cum omni vi sua, antequam aliquid ipsi subolisset, Regem aggrediretur; hic quippe omnibus viis est mari et terra obsessis nil facile comperire poterat. Suadebant alii, ut diviso agmine, ablegatis quaquaversam emissariis, viros Regios ubique deprehensos occideret. Hac sententia prevaluit, quia Duci magis placebat. Jam boream versus ad Halogiam profecti sunt hi agminum duces: Algautus, Paulus Fotr, Sigurdus Partin. In terra interiora pergebant: Ivarus de Sunnbuis, Alfus de Leifastadis, Vesetus Litle, Gudinus Geigr, Sigurdus Tola fil., Sigurdus Hit, Ulfus Fare,

Ericus

Kap. 200.

Dm Grim Keikan.

Der vare kun faae af Kong Hakons Hossfiner i Byen, da Thinget blev holdt. En af dem, Grim Keikan forlod Byen strax efter Thinget, drog sender til Sýrnadal og derfra til Thingvall, hvor han traf Aðolf Bonde og fortalte ham denne Tidenbe. Siden drog han til Arne Blaf, som han ligeledes fortalte det og fra ham til Peter i Gizka.

Kap. 201.

Dm Hertug Skules Gesandtere.

Efterat Hertug Skule havde ladet sig give Kongenavn, holdt han Raad med sine Mænd. Nogle raadte at han strax, med al den Magt han kunde samle, skulde drage sender mod Kongen, saa at ingen sik Nys om ham i Forveien, thi alle Veie baade til Lands og Bands vare besatte. Andre vilde, at han skulde deele sin Hær og sende den ud paa alle Kanter for at dræbe Kongens Mænd, hvor de kunde støde paa dem. Dette Raad syntes Hertugen bedst om og det blev fulgt. Obersterne Algaut, Voul Fot, Sigurd Partin droge nord til Hálagaland. Op i Landet gif Ivar af Sunnboc, Alf af Leifastad, Vesete Lille, Gudini Geigr, Sigurd Tolesson, Sigurd Hit, Ulf Fære og Erik Guls-

Gullveggr, oc höfdo fimm hvadrut manna. Þá gerdi hann súdr at Konunginom Olaf af Vigdeilld Gvthorm af Sudrheimom oc med þeim hirdmenn oc gefti f) oc mikinn luta líðsins.

CAP. CCII.

a) DRÁP IVARS KORNA OK GUNNARS.

Hákon Konungr hafdi gert aðr vm haustit hirdmenn sína tva norðr til Hertogans med brefom, Ivar b) Kornu oc Mirman, þeir voro beggia þeirra þjónofto menn oc foru ísfnan í milli. Enn er þeir höfdo synt bresin Hertoganom dvaldoz þeir c) lila hrfd ádr þeir bióggoz í brot, oc voro í bodi Hertogans aðr vm daginn d), oc gaf hann þeim orlof oc hundrat vadmála til vaðklada. Foru þeir síðan út til e) Folkfnar f) oc dvaldoz þar vm hrfd at Konungsþúi oc vissu sér engar ótta vaner. Enn þann dag er Hertoginn let gefa sér Konungs nafn sendi hann g) brefa sveina sína h) vt at þeim Ivari á skutu, var fyrir þeim Gautr Varbelgr oc Sigordr Salltáð. Þeir komo á úvart í Folfn oc felldo þegar Mirmann inni í stofvnni, þar fello oc fleiri menn. Ivar var úti í lopti oc komz út vm glugg í skyro einni oc lfnbrókum oc ætladi í kirkio, enn henni var læst, hann líóp í stiga er stóð við Kirkiona oc fór vppá kirkiona, var hann þar vm notina, enn þeir gæto kirkionnar. Um morgininn var Ivarr dauðr miök af kulda, hann bad gríða oc feck

Guldbög med fem hundrede Mand. Sender paa mod Kongen affendte han Olaf af Vigdeid og Gvthorm af Sudrheim og med dem Hoffinderne, Gvsterne og en stor Deel af Mandfabet.

Kap. 202.

Ivar Kornes og Gunnars Drab.

Forrige Hofst havde Kong Hakon sendt to af sine Hoffinder Ivar Korne og Mirmann til Hronbhiem med Breve til Hertugen. De stode i begges Tiensse og gik idelig imellem dem. Da de havde bragt Hertugen Brevene, opholdt de sig der en kort Tid inden de afreiste igien og vare om Dagen til Giest hos Hertugen. Han afferdigede dem igien og gav dem hundrede Allen Vadmel til Rejseklæder. De drog derpaa til Folfn, hvor de tovede nogen Tid paa Kongsgaarden og ventede sig intet ondt. Men den Dag da Hertugen antog Kongenavn, sendte han Gautr Varbelg og Sigurd Salltad med sine Bredbrugere affted paa en Skude mod Ivar og hans Rejsefælle. De kom ganske uventede til Folfn og dræbte strax Mirmann med nogle flere inde i Stuen. Ivar som var paa Loftet, kom ud af Vinduet i bare Skjorte og Lærredsbuier og vilde redde sig ind i Kirken, men da den var lukket, steg han op ad en Stige ved Kirken og kom op paa Taget; der tilbragte han Natten, men de andre holdt Kirken omkringet. Om Morgenen var Ivar halddod af Kulde; han bad om Raade, men den blev ham nægdet

og

f) ok kertisveina ok mestum þeirra hins bezta líðz 81. Cod. Flar.

a) add. 42.

b) Kiörne. Cod. Flar.

c) nockrar netor í göðu yfirlati, enn ísfn skiótt sem þeir fengu andfvör Hertogans biógguz þeir brott. ec. Cod. Flar.

d) ok toko þá við þeim bresum er Hertoginn sendi súdr til Konungs' add. 42.

e) Folfnar. 47.

f) voro þar í Kirkju. 81.

g) brefa sveina skutu sína 81. h) ok skútu. Cod. Flar. add.

Ericus Gulvegg, cumque his quingenti viri. Versus meridiem contra Regem misit Olaum de Vigdeilldis, Guthormum de Sudrheimis, cumque his satellites, hospites magnamque vim militum armorum.

CACP. CCII.

CÆDES IVARI KORNI ET GUNNARI.

Autumno præcedente Rex Hacon duos ex suis satellitibus septentrionem versus ad Ducem cum literis ablegaverat, Ivarum Kornium et Mirmannum. Erant illi utrique addicti, atque nuntii inter illos frequenter mittebantur. Verum postquam Duci literas exhibuerant, brevi morabantur, antequam abitum pararent; a Duce hospitio sunt excepti, commeatuque instructi et centum panni vulgaris ulnis ad penulas donati. Dein Folskniam profecti in aula Regia aliquantum temporis terebant, cum nil mali præsegirent. Verum quo die Dux nomen sumpsit Regium, emisit Gautium Varbelgum atque Sigurdum Salsud cum literarum suarum gestatoribus in lembo aliquo adversus Ivarum. Illi Folskniam inopinato venerunt, moxque Mirmannum domi suæ trucidarunt. Cæsi ibi quoque plures viri sunt. Ivarus, qui in tabulato erat per fenestram prorepsit, non nisi indusio liuteisque braccis indutus ad templum tetendit. Hoc vero clausum natus, per scalam ad ejus testum enixus est. Ibi nocte erat; hostibus vero templum obsessum tenentibus, sequenti mane gelu rigescens incolumitatem frustra sibi expetiit. Nempe per eandem scalam vir aliquis ascendens, eum

G g g

hasta

feck eigi. Síðan geck maðr vppi stígann oc lagdi hann med spíóti; þrapadi Ivarr þá ofan daudr, enn blóð hans oc innyfli lago efitr á kirkionni, þetta var hit *z)* þridia ár síðan er Hákon Konungr let vígia þessa Kírkió. Síðan foro Varbelgir fudr til *k)* Lióxnu, þar voro fyrir brædr tveir hirdmenn beggia þeirra Konungs oc Hertoga *h)*, þeir voro inni í stofvanni. Varbelgir fotta stofona, enn hinir vaudoz vel oc drengiliga. Varbelgir foro vppá stofuna oc skvto inn staurom. Þeir brædr færdo nokkora menn af Varbelgiom, enn *m)* einn dó áðr þeir fellu við góðan ordzttf. Varbelgir rænto þar öl-lom mat oc klædom, foro síðan inn til bæjar oc slégo Hertoganom sin eyrindi.

CAP. CCIII.

a) DRÁP ÞORGILS OK ANNARA KONUNGS-MANNA.

Skuli Hertogi hafdi fengit niósn at þorir af *b)* Born brodir Vegardar Veradalss hafdi farit sunnan frá Konungi, enn Hertoginn hafdi fengit sýslo fudr á Mæri Sigordi *c)* Fertli oc Eysteini *d)* Eyrom, hann bad þá tákka þóri af lífi hvar sem þeir *e)* sýndi hann. Ok er þeir foro or Nidarós, lþvrdo þeir til ferda þoris er þeir komo vt til Flagdka, skipto þeir Eysteinn leiðinni oc mætti Sigordr honom fyrir Raudabiörgom, þotti þori ecki líkligt at grida mundi þurfa at bida, þreif þegar til vapna sinna, enn fyrir því at vapn voro öll í búlka vard lítit af vaurn hans, fell þóri þar oc annarr hirdmaðr er Hedinn

og en Mand gif of ab Stigen og stof et Spyð igien-nem ham, hoopaa han tumlede doed ned, og hand Blod og Indvolde bleve liggende paa Kirken. Det var det tredie Aar efterat Kong Hakon havde ladet denne Kirke indvie. Derfra begave Varbelgerne sig sonder til Liorna, hvort der vare to Brodre der stode som Hoffinder i Kongens og Hertugens Tieneste. De vare begge i Stuen; Varbelgerne giordte Angreb paa dem, og de værgede sig mandeligen. Varbelgerne sege op paa Stuen, og kastede Pæle ind. Brodrene saarede nogle af Varbelgerne og dræbte een, for de saldt med megen Berømmelse. Varbelgerne ranebe der Mad og Klæder, drogde siden til Byen og fortalte Hertugen hvad de havde udrettet.

Kap. 203.

Thorgilss og flere Kongsmænds Drab.

Hertug Skule sit Nys om at Thorer af Born Vegard Veradalss Broder var dragen sonder fra Kongen. Hertugen havde besiffet Sigurd Fertli og Eysteinn paa Dre til Sýslemænd sonder paa Møre; dem bad han skaffe Thorer af Dage, hvor de kunde komme til. Paa Nelsen fra Nidaros, da de kom ud til Flagdke, fik de at vide hvad Bei Thorer havde taget. Eysteinn og hans Stalbroder skiftes nu ad for at soge hver paa sin Kant. Sigurd mødte ham ved Raudabiarg. Thorer mærkede at der ingen Fred var at vente, og greb strax til sine Vaaben, men da alle Vaabnene vare i en Pækk, kunde han ikke komme til at giøre synderlig Modstand og saldt tillige-

i) þridia áunur 81.

k) Lyxiu. 47. Lofno 81. Lióxna. Cod. Flat.

l) þeir voro kalladír Lióxnu sveinar add. Cod. Flat. Lofno sveinar 81. Lyxu sveinar, 47.

m) þifr fello af Varbelgum 47.

a) add. 42.

b) Þorri 41. 81.

c) Petil.

d) Aurum. Cod. Flat.

e) stzdi. Cod. Flat.

hasta perdidit, ita ut Ivarus inde mortuus decideret, templum suo sanguine et intestinis conspersum relinquens. Tertius hic erat annus, ex quo Rex Hacon istud templum inaugurandum curaverat. Postea Varbelgi Liorniam versus meridiem petierunt. Ei praeerant satellites, qui Regi Ducique communi opera serviebant. Illos in ipsorum conclavi Varbelgi aggressi sunt, verum vim vi strenue repulsum experti sunt. Varbelgi supra conclave eluati palos eo conjecerunt. Fratres, caeso Varbelgiorum uno pluribusque vulneratis ipsi magno cum honore ceciderunt. Quo facto Varbelgi omnia viatica et vestimenta abstulerunt. Dein ad urbem reversi rem bene gestam Duci nuntiarunt.

CAP. CCIII.

CAEDES THORGILSI ALIORUMQUE VIRORUM REGIORUM.

Subvoluerat Skulio Duci, quod Thorerus de Born Vegardi Veradalii frater, nuper a Rege aliquo ablegatus erat. Praesertim ergo quos in Moeria et Eyris constituerat, Sigurdo Fertlio et Eysteino Eyrensi id negotii demandavit, ut Thorerum ubicunque deprehensum trucidarent. Cum Nidarosia profecti ad Flagdkum veniebant, de Thoreri itinere mox facti sunt certiores. Partibus ergo inter se divisis, Sigurdus Róðaborgi in illum incidit. Thorerus cum suspicaretur incolunitatem exspectari non posse, mox in arma ruit, verum cum ea fasciculo inclusa essent, haud erat defensionis locus. Cecidit ergo Thorerus, aliusque satelles nomine

Hedin het. Þeir f) börðu miök menn Þóris, toko síðan skipit oc allt þat er á var, oc Þorberg sína Þóris oc foro síðan inn til bæjar, oc feck Þorberg gríð vid margra manna bæn oc var síðan med Hertoganam g). Skúli Hertogi sendi oc menn á Halogaland. Algaut fór hit íþra, enn Páll Fötr for hit ytra h) oc Sigordr Partin á skipi oc drápo þeir fyrst þann mann er Jón het, annan Són Svarta í z) Biárkey. Þadan fóro þeir í Torgar oc tóko vpp bú fyrir þeim manni er Jangialldr het k), oc skútu, þadan foro þeir í l) Brenneyjar oc toko þar adra skútu, þadan til m) Garheims oc toko vpp allt fyrir Jóni Sílki, enn húsfreyja hans gerdi honom ord út Vaga, oc þegar fór hann til Gvthorms í Biarkey, hann hafdi þa lyslo af Hakoni Konungi hinn sudra luta Hálógalandz, oc fvrdoz þeir í Heryiom. Jón sagdi honom slík tíðindi sem hann hafði frett, enn Gvthormr tréði varla, oc foro þeir allir saman til Sandnes. Oc er þeir láto í stofu vm kvellidit, kom þar inn niósnar madr Varbelgia, enn þeir hófdo grun af oc sló Guthormr hann Óxarhamars haugg, oc komz hann vid þat í brot. Síðan foro þeir í kirkio. Um dagfers skeid komo þar Varbelgir oc kringdo vm kirkiona oc bádo þá vrgánga, þeir villdo þat eigi. Þá sögdo Varbelgir at þeir myndu brenna kirkiona; Gvthormr qvad eigi þeis skylldo vid þvrfu. Þeir heto honom gríðom slíkom sem hinn heilagi Olaf Konungr hafdi fect heilagri Kirkio, oc vid þat geck hann út n) oc er

tilligemed en anden Hoffinde ved Navn Habin. De gabe Thoreris Folk mange Prygl, toge derpaa Skibet med alt hvad der var paa, tilligemed Thoreris Son Thorberg og begabte sig til Byen. Thorberg fik efter Manges Forbud Fred og blev siden hos Hertugen. Hertug Skule sendte ogsaa Folk til Halogaland. Algaut drog ind i Landet, Poul Fod langde med Rosten og Sigurd Partin til Skibis; de dræbte først een ved Navn Jon og siden Jon Svarte paa Biarloe. Derfra gif de til Torg, hvor de toge Øøget og en Skude fra en Mand ved Navn Ingiald; der fra til Brennøe, hvor de toge en anden Skude, derfra til Garheim, hvor de røvede alt fra Jon Silke. Hans Hustru sendte Bud ud paa Baagen og lod ham det vide; han reiste strax til Guttorm paa Biarloe, som af Kong Hakon var forlehnet med den sydlige Deel af Halogaland og traaf ham paa Hæverne. Jon fortalte ham den Tidende han havde faaet, som Guttorm knap vilde troe, og de drogde begge til Sandnes. Om Aftenen da de sad i Stuen, kom en af Varbelgernes Speidere; men de hadde Nys om ham, Guttorm slog til ham med Øxfammeren, og han skyndte sig bort. Derpaa søgte de ind i Kirken. Ved Aftens-tide kom Varbelgerne, omringede Kirken og bad dem komme ud. Da de ikke vilde, truede de med at sætte Ild paa Kirken. Guttorm vilde ikke at det skulde komme dertil, og de tilfagde ham den Fred, som den hellige Olaf havde lyst over Kirkens Hellighed. Han gif derpaa ud, men blev dræbt saasnart

f) Adir voro þo knuffadit miök er á skipino voro 47.

g) Sigordr Erkbiskup hafdi engin tíðindi or þrandheimi fyrr enn hann kom í Lejrauga, þóti honom þá í verra efni komit enn hann haugdi, gerdi hann þegar bref til Hakonar Konungs at segja honom þess tíðindi, enn hann fór inn til bæjar. *add.* 47. 81. Cod. Flat.

h) vm eldu eid. *add.* 81.

i) Biörgey. 81. Biörey Cod. Flat.

k) ok ikutu hann 81. ok veittu honom sverka, Cod. Flat.

l) Brunneyjar Cod. Fl. Brimseyjar 47. Bremsyjar 42.

m) Garheima 42. Tjolgarheims 81.

n) Páll Fötr tók í hönd hönom. *add.* 81. Cod. Flat.

mine Hedin. Dein vtris Thoreri graviter verberatis, navi omnibusque ejus mercibus, siliogue Thoreri, qui ea vehabatur, potiti urbem repetierunt. Thorbergus, multis precibus interponentibus, incolumitatem obtinuit, et deinceps cum Duce fuit. Misit quoque Dux viros ad Hologiam. Algautius per terram interiora, Paulus Fot secundum litora, et Sigurdus Partin navi, profecti, primum virum nomine Jonam, dein Jonam Svarte in Biarkeya occiderunt. Tum ad Torgiam pergentes Ingialdo pecora et phaselum ademerunt. Inde Brenneyam tendentes alia cymba potiti sunt, atque Garheymum moventes Jonam Silke omnibus suis bonis privarunt. In Vagis versans, ab uxore nuntio edoctus quæ accidissent, mox Guthormum in Biarkeya adiit, cui præfectura partis Hologiae meridionalis a Rege Hacoue erat commissa, atque in Heryeis conveniunt. Jonas cum ei, quæ accepisset, narrabat, Guthormus ea agre credebat, sed dein Sandnesiam simul petierunt. Vespere aliquo cum in coenaculo sedebant, venit unus ex Varbeligorum speculatoribus; quod suspicatus Guthormus, ei securi sua talem ictum impexit, ut se subduceret. Postea templum petierunt. Die vergente Varbelgi illud milite cingunt, eosque exire jubent. Quod cum nolebant, minati sunt Varbelgi, se adrem crematuros. Movebat Guthormus sperare se, rem non eo venturam. Obtrulerunt illi pacem æque certam ac illam quam sanctus Rex Olaus adi sanctæ addixerat; quo promisso is inductus exiit; sed vir

er hann kom or kirkio dyrom var hann þegar drepinn. Jon Silki komz vt vm saunghúsdynar, oc var hann drepinn út á akrinóm. Varbelgiz tóko þar mikit fe oc prettan-feslo er Gvthormr hafdi átt. Sídan foro þeir út í Salpti oc drápo þar syni Páls Dálks, Olaf Dálk oc Jón Sylgjo hirdmann Hákonar Konungs oc tóko allt þat er þeir átto. Þadan foro þeir út í a) Arneyjar oc drapo þar þ) Arnbiörn í Medalbúi skvillsvein Konungs oc rænto fe öllu. Sídan foro þeir norðr í Salpta, þar bið hirdmádr fá er Einar Prestfr het, hann var eigi heima, enn þeir rænto þar. Þadan foro þeir norðr til Leifnes, þar bioggo þeir menn er Bolla synir voro kalladir, oc gaf þeim þat líf er þeir höfdo ádr farit þann dag utí g) Skrofar r). Þetta samá kvellð komo þar sveitingar s) Ivars Petrusfrnar Eiríkr Hvítí oc þordr Faunn, þeir voro bádrir drepnir t); þeir toko þar byrðing oc allt fe. Annan dag eftir foro þeir í Hamarey oc atlodo at drepa Hákon Raund. Þeir fletto at Hákon hafdi fengit niösn af ferð þeirra, fóro þeir þá afr til Leirnes, oc voro þar vm nóttina. Ennþegar Hákoní kom niösn vm öfridinn, skár hann vpp herör oc stefndi til sín lídi oc haufdo þeir síau skvotr vel skipadar. Um morgininn í dagan komo þeir til Leirnes. Varbelgiz höfdo lapit eina skvotr af vapnom. Hákon bad þá róa sem mannlígaz, enn er Varbelgiz heyrdo þetta, mælti Páll Þótr, flyiom nú vndan, her ero komnir u) Salptveriar. Algauti var eigi tilkominn oc lá hann odvr magin neslins med prettan feslo oc lá þar byrðingr

snart han kom udenfor Kirkeboeren. Jon Silke reddede sig giennem Korsboeren og blev dræbt ude paa Marken. Varbelgerne togte der meget Guds og et Skib paa 13 Noerbænte som Gurtorm havde eiet. Derfra drogte de ud til Salpt, hvor de dræbte Poul Dalks Sonner, Olaf Dalk og Jon Sylgia Kong Hakons Hoffinde og togte alt deres Guds. Derfra drogte de ud til Arnee og dræbte der Arnbjorn paa Medalbo, Kongens Skutillsveind og togte alt hans Guds fra ham. Siden drogte de nord til Salpt, hvor der boede en Hoffinde ved Navn Einar Prestfr, som ikke var hjemme; der plyndrede de. Derfra gif de nord til Leifnes, hvor der boede nogle Mand som kaldtes Volles Sonner; de vare den Dag reiste til Skrof og bleve paa den Maade reddede. Samme Aften kom to af Ivar Petersens Mandskab, Erik Hvide og Thord Faunn, hvilke begge de dræbte; og saa togte de der Byrðingen og alt Godset. Næste Dag drogte de til Hammeroe, hvor de agtede at dræbe Hakon Raund, men da de spurgte at Hakon havde faaet Nyss om deres Ankomst, gif de tilbage til Leirnes og bleve der om Natten. Saasnart Hakon fik Efterretning om denne Ufred, lod han Budstikken gaae og stævne de Folk til sig; de kom med syv velbemandede Skuder. Om Morgenen tidlig kom de til Leirnes, hvor Varbelgerne havde laadet en Skude med Vaaben. Hakon bad dem roe til, det bedste de kunde, og da Varbelgerne horte dette, sagde Poul Jod: "Flygte nu alle Mand, Salptverierne ere komne.. Algaut var ikke kommen, men laae paa den anden Side af Næsset med et Skib paa

treetten

a) Ern eyjar. Cod. Flat.

b) Asbiörn. 47. Arnbiörn Nebba 81.

g) Skrópárdal. Cod. Flat.

r) Iva byggu þeir báunn Bolla sína at þeir setu út byrðing þeirra ok hlödu öllu því gozi er þeir áttu nema buino. þar tæko þeir báun læropt ok klæði, brent sílfr smídat ok úsmídat, ok mikit gáng sílfr. Annan dag, etc. 81. Cod. Flat.

t) Jons 41.

u) Þar var ok færdr Kaupmádr fá er Jon (Smæla 47). Smædra het. 42.

w) Alft verir ok vilfa hefna Guthorms 81. Cod. Flat.

ex templi foribus egressus, mox trucidatus est. Jonas Silke per chori jannam quidem elapsus, sed in agro casus est. Ibi potius sunt Varbelgi multis bonis et navi 13 interscalmiorum, quam Guthormus habuerat. Dein ad Salptiam evagantes filios Pauli Dalkii, Olavum Dalkium et Jonam Sylgium Regis Haconis satellitem necaverunt, omniaque quae possidebant, abstulere. Hinc Arneyam petentes Arnbiörnium in Medalbau Regis scutellarium occiderunt, bonaque omnia praedati sunt. Postea boream versus Salptiam vursus adierunt. Habitat ibi unus ex Regis satellitibus Einarus Prest; ipsum quippe absentem non nacti, locum spoliare satis habuerunt, atque inde Leifnesiam tetenderunt. Eum locum incolebant viri Bolla dicti, quibus saluti fuit, quod isto die Skrofar fuerant praefecti. Eadem vespere venere Ivari Petrida socii Ericus Hvide et Torvus Faun. Utrique occisi sunt, quo facto navis afluaria omniaque bona hostibus cessarent. Sequentie die ad Hamareyam praefecti sunt, Huconem Raund interimere cogitantes. Verum comperto, quod Rex Hacon eorum facivora rescivisset, Leifnesiam redeuntes ibi pernoctarunt. Hacon ubi de pace rupta certior est factus, arundine belli nuncia circummissa, milites convocavit, coactique abni de lembi bene armati. Die illiceseunte Leifnesiam venerunt. Varbelgi lembum armis instrui ibi curaverunt. Hacon jussit suos strenuo remigare; quod ubi audivere Varbelgi, exclamavit Paulus Fot: subterfugiamus, nam venere Salptientes. Algautus non accesserat, sed ab altera promontorii parte, cum navi 13 interscalmiorum

dingr Bolla súna. Páll hóp yfir nefit, oc bad haugva festarnar, sagdi at drepnir voro allir felagar hans. Þeir toko Pál til sín oc rero til Leirnes oc voro þeir Hákon þá í brotto, þá foro ord milli Bolla súna oc Varbelgia oc tóko þeir sér grid, oc skyldi Ivarr Bolla sún fylgja þeim svdr til Nidarós oc komo þar fyrir Jól. Hertoginn let sér mislíka er þeir hófdo drept Gvðorm bonda or kirkio oc Jón Silki oc let setia þá í járn. Hertoginn tók til sín mestann luta síar þess er þeir hófdo nordan. Ivarr Bolla sún sættiz vid Hertogann sva at hann skyldi giallda tólf merkr gulls vm þat framn sem hann hafdi ádr rænt verit, oc leyfti hann sva líf þeirra brædra.

CAP. CCIV.

a) FRÁ ALFI AF LEIFASTÖDUM.

Alfr af Leifastödom ok þeir felagar foro a land vpp sem atlat var, oc hófdo fimm hundrut manna. Oc er þeir komo austr vm siall, drápo þeir b) Olaf Fripp sva oc sún hans oc þann mann er Ivarr het. Enn flestom Konungs mönnum kom niófn ádr, oc gættu þeir sín í kirkio eda skógom. Ok er þeir komo í dali skildiz vid þá Sigordr Féla sún, oc fór hann í Eyfstri dali oc drap þá menn er Leifsýnir heto, enn adrir sveitar hófdingiar fóro út til Oslóar, oc var fyrir þeim Bardr Bratti lendr madr Hertogans; þar var fát Konungs manna. Varbelgigerdo Bárði ord at sem flesta skyldi drepa Konungs

menn,

a) add. 47.

b) Olaf Frillufon, Cod. Flat.

miorum dispositus erat, ubi quoque Bollidarum erat phaselus. Paulo eo transcurrit, jubetque scindi vetinacula, siquidem omnes sui socii evant occisi. Paulo secum sumto Leirnesiam navigarunt, verum Hacon jam discesserat. Missis inter Bollidas et Varbelgos internuntiis illi incolumitatem accepere, ea conditione ut Ivarus Bollides eos Nidarosiam sequeretur, ibique ante festum Jolense adesset. Improbabat Dux, quod Guthorinum colonum et Jonam Silkium extra templum trucidassent, eosque in vincula conjecit, et spoliatorum, quæ a septentrionalibus attulerant, maximam partem occupavit. Ivarus Bollides cum Duce pacus est, ut ipse XII auri marcas, præter ea quæ ante ipsi adenta essent, præstaret; atque ipsa suam fratrisque vitam redemit.

CAP. CCIV.

ALFIUS DE LEIFASTADIS.

Alfius de Leifastadis cum sociis et Divorum agmine ad terra superiora, ut constitutum erat, tetendit. Ubi montem flexerant orientem versus, Olavum Frithiden cum filio et Ivarum aliquem ceciderunt. Verum plerisque viris Regiis cum id suboluisset, quidam in templis, alii in rylois salutem quaesiverunt. Ad vales ubi venerunt, ab iis discessit Sigurdus Tole filius, qui ad Austradalam pergens Leif filius trucidavit. Alii agnium duces Osloam moverunt, quibus præerat Bardus Bratte, Ducis præfektus; ibi non nisi pauci evant Regii. Varbelgi Bardio mandaverant, ut quam plurimos posset viros Regios necaret, verum

H h

iii

tretten Høerbanke, der laac og saa Volles Sønnen Ryrding. Poul løb over Næsset, bad dem kappe Lovene og sagde at alle hans Kammerater vare dræbte. De toge Poul ind og roede til Leernes, men Hakon var da alt borte. Volles Søner begyndte at underhandle med Varbelgerne og erholdt Fred; Ivar Volles Son, skulde følge med dem til Nidaros, hvor de ankom for Jul. Hertugen tyktes ilde om at de havde dræbt Guttorm Bonden og Jon Silke uden for Kirken; han lod dem derfor fængsle og tog den største Deel af det Gods, som de havde bragt med sig norden fra. Ivar Volles Son forligte sig med Hertugen paa Vilkaar, at han skulde betale tolv Mark Guld, foruden det han havde mistet ved Plyndringen, og paa den Maade reddede han sit og sin Broders Liv.

Kap. 204.

Om Alf af Leifastad.

Alf af Leifastad drog efter Bestemmelsen med sit Mandskab, i alt fem hundrede Mand, op i Landet. Da de kom over Fjeldet, dræbte de Olaf Fridason med hans Son og en Mand ved Navn Ivar. Men de fleste af Kongens Mænd bleve underrettede om deres Ankomst og toge deres Tilflugt til Kirker og Skove. Da de kom til Dalene, skildtes Sigurd Tolesen fra dem og drog til Østerdalen, hvor han dræbte Leifs Søner. Nogle Høvdinger, blant hvilke Bard Bratte, Hertugens Lehnsmænd var den fornemste, drog til Oslo; der vare kun saa af Kongens Følf. Varbelgerne sendte Bard Bud,

at

menn, enn Bárði fór þat vel e) oc bad þá gæta sín, fóro þá flestir Konungs menn í Kirkior oc gættu sín sva. Varbelgir komo vm nóttina í bæzinn á óvart oc drápo þá menn Sigord Paktin, Grim Magna, Afólf d) oc sex menn adra e). Hertoginn sendi mann til Herra Knútz med innfugli þat'er átt hafði Hakon Jarl fadir hans oc þar med merki oc baud honom at hann skyldi vera Jarl hans *), enn Herra Knútz villdi ecki á þat hlyða oc bad hann sendimann aftur fara f). Þeir Symon Kyr oc Veseti at Helli foro at Vefeta med g) fimmtio manna h) oc drápo af honom i) siau menn oc tuttogo, enn Veseti komz vndan austr á markir oc var þar til þess er Hertoginn kom austr vm vetrinn,

at han skulde dræpe saa mange han kunde oberkomme af Kongens Folk, men Bard var bedre fundet og varede dem ad, saa de fleste reddede sig i Kirkerne. Varbelgerne fom om Ratten uventede til Byen og dræbte der Sigurd Paktin, Grim Magne, Alfolf og sex andre. Hertugen sendte en Mand til Hr. Knud med det Segl som hans Fader Hakon Jarl hadde haft og en Jare og bad ham blibe sin Jarl, men Hr. Knud vilde ikke inblade sig heri og viste Sendebudet bort. Simon Kve og Vesete paa Helt drog mod Vesete med halvtredstytve Mand og dræbte syv og tyve for ham; men Vesete selv undkom ester til Markerne og opholdt sig der indtil Hertugen om Vinteren kom ester paa.

CAP. CCV.

a) FRÁ MÖNNUM SKULA HERTOGA.

Nú er at segia frá þeim mönnum er b) austr voro sendir at konnuginom Olaf af Vigdeild, oc Gvthorm af Sudrheimom c), at þeim byriadi seint oc komo víða niðsnir fyrir þá oc fengo þeir ecki af mönnum, enn víða drápo þeir bú oc gerdo margar ofseftir d). Þá er þeir Hákon Konung oc Erki-

Kap. 205.

Om Hertug Skules Mænd.

Nu maa fortælles om de Mænd, som bleve sendte ester paa mod Kongen, nemlig Olaf af Vigdeild og Gutorm af Sudrheim. De fik seent Bor, hvor ved deres Ankomst rygtedes i Forveien, og de traf ikke paa Menneker, men Døget dræbte de for mange og evde megen Bøld. Da Kong Hakon og

c) at hann sendi Konungsmonnum ord at þeir geymdi sín. 47.

*) Paktan, Cod. Flat. d) Lepp. Sepil Crim add. 47.

e) Ester þat dvölduz Varbelgir nokkora hrif í þarum, enn Veseti fór austr (lengra add. 42. 47) í Vilk ok hafði þar vm hrif við enn því drap hann óngann mann at hann óttadiz at fannedr mundi gerr (at bændr mundi fara) ar honom. Skvli hafði gert nordan med Veseta prest einn Íslendzkann mann. Cod. Flat.

f) Sem honom þottv þeir nokkut ade hafa ordet. add. Cod. Flat.

g) Þá er Simon Kyr spædi til Vefeta, ok Herra Knútr sagdi honom at Sknli hafði reist úfrid moti Hakoni Konungi, þá safnadi Simon monnum ok Veseti at Helli ok foro etc. Cod. Flat.

h) fastigi, Cod. Flat. i) ok fundu hann á þu þeim er Sólbiargir heita add. Cod. Flat.

j) sex: Cod. Flat.

k) add. 47. l) súdr. 47.

m) at þeir máttu eigi sigla súdr rakteit, dreifduz þeir ok foru inn í súdro, þar sem þeir vissu at Konungsmenn voro fyrir. Þeir komu fyrst at Drómanese, þar biuggu þeir Arne Ladrung ok Eindríde ok hiuggu þar allt búit, síðan sneru þeir inn vm Nest, ok tóku þar allt er þeir komo höndum á, ok sva fyrir Augmundi Rodung (Rofung) ok Andrei á Siamulingum (Sunnmalingum 42). Þaðan foro þeir súdr í Raumsdal, ok hiuggo hvervetna bú Konungsmanna enn hvergi náðu þeir mönnum. Cod. Flat. 47.

n) Nu skal her stada vm athafi Varbelgia, enn þar tiltaka er þeir hitruz vm hauffit Konung oc Erkiþikup, etc. Cod. Flat. 91.

ille ad mitiora compositus, eos ut sibi caverent commonuit. Sic plerique ades sacras intrando sibi consuluerunt. Verum Varbelgi noctu urbem inopinato intrantes Sigurdum Paktin, Grimum Magne, Asolfum et VI alios trucidarunt. Misit Dux nuntium ad Dominum Canutum, cum sigillo, quod Hacon Comes pater ejus habuerat, simulque vexillo, eumque, ut suus Comes esset, invitavit; sed Canutus, invitationi parere nolens, nuntium jussit reverti. Simon Kyr et Vesete de Hellsis cum L viris, Vesetium aggressi XXVII ex ejus sociis ceciderunt; verum Vesetius ipse ad Markas effugit, ibique mansit, donec Dux sequente hieme ad orientalia veniret.

CAP. CCV.

DE VIRIS DUCIS SKULII.

Revertimur ad viros, qui orientem versus contra Regem erant missi, nempe Olavum de Vigdeild et Gutthormum de Sudrheimis. Illi quia adverso usi fuerant vento, rumore præoccupati nullos quidem viros ceperunt, sed pecora prædati sunt multumque violentiæ exercuerunt. Ubi Rex et Archiepiscopus autumnum

Erkibiskvp hittoz vm haustit, komo þar sendimenn Hertogans Biörn Abóti e), geriz þat ráð fyrir at grid skyldi standa milli Konungs oc Hertogans þann vit; setti Hertoginn þá grid, oc lagdi þeim bann vdr er eigi heldi. Riadi Konunge þá bref til Hertogans med. Abóta oc bad hann hallda þessi grid, edr gera Konungi ord ef hann villdi ödrovis. Enn Konunge gaf heimleysi lendum mönnum, oc bad þá fara varliga, þar til er vitat veri hverfo halldin veri gridin. Þeir foro norðr hit ytra oc vanto fer engis ófridar, vrdó þeir eigi fyrr varir vid enn Varbelgir voro fyrir svnnan þá oc var þá engi kostr aftr at fnúa. Ögmundr Krækidanz skyldi hafa sfo- lo f) Raumsdal oc sneri hann súdr til Konungs. Enn þeir Konungsmenn Sigordr Biskvps svn oc hans menn mæto Varbelgiom á Lyngvers flóa, oc komz hann naudugliga vndan oc fór súdr til Konungs. Enn þeir Konungsmenn sem fóro á byrdingom g) sinom voro drepnir hvar sem þeir voro staðdir. Petr Pálsún var þá komin til Borgundar er hann spurdi at Varbelgir voro fyrir svnnan þá á primor skútom enn svmir færi nordan at þeim. Petr hafði þá lofat heimferd sveitungom sinom fle- stom, hann hafði mikla tuttog lessfo oc skúto med. Sneri hann þá súdr sem skiótaz, oc er hann kom at Hereyom, var hanom sagt at þar lágo Varbelgir prim skútom. Enn er þeir Petr komo fyrir höf- nina let hann bláfa í lúdr. Ok þegar Varbelgir heyrdo þetta taka þeir af sér tíðldin oc rero í brott, var þetta misiaft virðt fyrir honom h).

oc Erkibispen samleðes om Hoften, kom Biörn Ab- bed med Hertugens Sendemand; der blev foreslaaet at der den Winter skulde være Fred mellem Kongen oc Hertugen, deri samtykkede Hertugen oc satte Bændsstraf for den samt broð den. Kongen skrev nu Hertugen til oc bad ham holde denne Fred eller i modsat Falb lade ham det vide; derpaa gav han Lehnsmændene Hiemlov, men bad dem dog tage sig i Agt, indtil man fik at vide hvorledes det blev med Freden. De drog nord paa udenskjær og venede sig inter fiendtligt, indtil Varbelgerne uformodent- lig kom sønden fra efter dem og det var dem unue- ligt at vende tilbage. Ögmund Krækidanz skulde have Syssel i Romsdalen, han begav sig sønder til- bage til Kongen. Kongsmændene Sigurd Biskops Son og hans Folk mødte Varbelgerne paa Lyng- versflo; han undkom med Rod og Neppe og drog sønder til Kongen. Men de Kongsmænd som vare paa Byrdingerne bleve dræbte hvor de blev trufne. Da Peter Poulsen kom til Borgund, horte han at Varbelgerne satte efter ham sønden fra med tre Skuder, og nogle kom dem imøde norden fra. Peter havde da givet de fleste af sine Folk Hiemlov. Han havde et stort Skib paa 20 Roerbænke foruden en Skude; med disse vendte han sønder tilbage det snarest han kunde, og da han kom til Heroerne, fik han at vide at Varbelgerne saae der med tre Skuder. Da Peter og hans Mandskab kom uden for Havnen, lod han blæse i Krigshorn, og da Varbel- gerne horte dette, toge de Tieldingerne af og roede bort. Denne Handling blev bedomt paa forskiel- lige Maader.

CAP.

Kap.

e) Jaseirr Skald ok Sóni Sikt *add.* 47. 81.f) i Orksdal ok sneri hann inn í Súrnadal, oc saukt þar nídr skuto sinni. Arni Bleckr skyldi hafa Raumsdal ok sneri hann etc. 47. 81. Cod. Flat. g) med Kaupeyri sinum. 81. *add.*

h) mæltu svmir at hann bendi þeim sná ok veri vin Hertogans ok heldi hann því heillum byhytum sinum í Glæka. Syllumena Petr ok Afolkr ok Arni Bleckr ok Sigordr Biskups sun, (Cod. Flat.) fora tomliga et þeir komo súdr vm Stad. 42. Cod. Flat.

conveniebant, adfuit Ducis nuntius Biörnus Abbas. Captum est id consilii, ut ista hyeme inter Regem Ducentque essent inducia. Concessa sunt ea Ducis nomine, et anathema vibratum, siquis eas violaret. Rex ergo scriptis per Abbatem literis Ducent rogavit, ut vel inducias servaret, vel, si secus vellet, ipsum faceret certiore. Rex suis præfatis domum discedere permisit, monitis tamen, ut caute agerent, usque dum vatas fore inducias conperissent. Sic ad sua quisque pergebant, nil simultatis ominantes. Verum antequam tale quid suspicarentur, a Varbelgis lita circumventos se animadvertabant, ut reditus ipsis esset præclusus. Ögmundus Krækedanz, cui concredita erat in Romsdalia toparchia, ad Regem se subduxit. Viri Regii Sigurdus Episcopi fil. cum suis obvios habebant in Lyngversflóa Varbelgos, atque vix ac ne vix quidem elapsus ad Regem evasit. Ex Regiis, quotquot in phaselis reperti sunt, occidebantur. Petrus Pauli Burgundum veniens rescivit, Varbelgos a meridie cum III lembis adesse, eorumque nonnullos posse expectari. Ille tum plerisque suis agminibus commentum dederat. Habebat præter cymbas multa navigia XX interscalmiorum. Quam citissime versus meridiem flexit; atque ubi ad Hereyas venit, ei indicatum est, ibi stationem habere Varbelgos cum tribus lembis. Ubi portum attingit, buccinam jussit inflari; qua audita Varbelgi mox detrahis tentoriis ventis vela dederunt. Id quod non omnes in optimam partem interpretati sunt.

CAP.

CAP. CCVI.

a) HER SPYR HÁKON KONUNGR TÍDINDIN FYRST.

Hákon Konungur sat í Biörgvin heilðr fámennr b), vænd hann íafnan nokkora orðfendinga nordan or landi, oc því at öngar komu, þótti honom væni á, at eigi mundi allt trúllige. Redo menn þá af at Konungur skyldi hafa varygd á fer. Sídan gerdi Konungur skúto norðr á Sognfæ, enn adra let hann síóta hveria nótt vid Follðhella, er c) Vattan het allra skipa skíótaz d), rero þeir hvern dag til bærarins enn út á kvelddom. Eina nótt vrdo þeir varir vid at e) útæríngur einn reri nordan med landi ákafliga, þeir hugdi at vera mundi niðsnar skúta oc stefndo fyrir þá, þar var Grimur Keikan, hann bad fylgja fer til Konungs f), þeir gerdo sva, þá mundi lífa þríðíongr nætr. Þeir kollodo at herbergino. Konungur stóð vpp þegar oc klæddiz g), sagdi Grímr þá Konunginom at Skvli Hertogi hefði látt gefa fer Konungs nafn, oc sagt í synðr öllum grídom milli ydar. Konungur quadz eigi trúa vilia. Grímr mælti, Hertoginn hefir oc gert lid alla veg frá fer bæði norðr oc súðr oc á land vpp at drepa menn ydar. Hann hefir sent at ydr síortan skútor oc þar á lenda menn oc hirdmenn, oc gerit herra skíótt ráð nockot gott fyrir ydr þvíat þeir koma her brátt i).

CAP.

a) add. 22.

b) hann hafði eigi ráðit um ferd sína hvar hann skyldi aufr eigi, þvíat hann vænti hvarðagliga orðfendinga nordan. Cod. Flat.

c) Vattan. Cod. Flat.

d) voro þar 4 Kertillveinar add. 41. Cod. Flat.

e) teinæríngur. 47.

f) ok leiz fara med mikil tíðindi — þeir lögdu at Konungs bryggju ok gengu þar vpp, þeir kollodu at herberginu, ok leuz vilia sína Konung. 42 81.

g) ok gekk í málstofo til þeirra add. 42. 47. 81. var þar Grímr fyrir ok heilfædi Konungi, Konungur bad hann velkominn, ok spurdi hann tíðinda add. Cod. Flat.

h) Konungur mælti nióti hann fem hann feck. Cod. Flat.

i) segiz þar med öngu móti after tekat ek reid þá út vaa Gaular ás er Hertoginn var á Eyroþingi, enn síðan dróldanz ek í skógum í Gaulardal, þar til ek víssa fannliga þess tíðindi, enn nú hefir ek verit nú nætor á leid nordan, Konungur spurdi at sýlumónnum sínum er norðr höfdu farit, Grímr quadz fundit hafa alla sðra enn þóri ok voro þeir allir heilir ef þeir gata áin hedañ í frá, enn þórir var vaa fæmarfínn ok þicki mer miök hættlíkt hans mál. add. Cod. Flat. 81. 47.

CAP. CCVI.

NUNC DEMUM VERA REX HACON COMPERIT.

Sedebat Rex Hæcon Bergis cum tenui agmine, a septentrionalibus regionibus aliquid sibi velatum iri expectans. Quod cum non fieret, suspicatus est, non optime rem se habere. Suadebant omnes Regi, ut sibi caveret. Misit ergo lembum septentrionem versus ad lacum Sognensem; aliumque, Vattan dictum, navim celeritate egregiam, quavis nocte ad Follðhella disposuit, ita ut interdiu oppidum repeteret, noctu autem ad custodiam habendam enavigaret. Nocte aliqua animadvertunt cymbam octo remorum a borea venientem secundum terram omni remorum vi navigare. Opinati speculatorem esse, eo tetenderunt. Sics inciderunt in Grimum Keikan, qui ad Regem duci postulavit. Factum id est, licet tertia adhuc noctis pars superesset, et in Regis diversorium admitti rogavit. Rex statim surrexit, seque vestivit. Grimus ergo Regem certiores fecit, quod Dux Skulius nomen sumsisset Regium, omnique cum Hæcone amicitia veniasset. Cum Rex præ se ferret, se id ægre credere, addidit Grimus: "Misit quoque Dux quaquaversum ad septentrionem et meridiem et in terra interiora armatos, qui tuos vivos occidant; misit præterea adversus te XIV lembos cum præfæcis et satellitibus; jam cito, domine, consilio opus; nam intra breve tempus hic aderunt.."

CAP.

Kap. 206.

Kong Hakon saer Tidenden at vide.

Kong Hakon sad, med et ringe Følge, i Bergen. Han ventede ideligen Bud norden fra, men da det intet kom, ahnedo det ham at der var Ulfred paa Færde. Alle raadte ham til at tage sig i Agt. Derfor sendte han en Skude affted nord til Sognsøe og en anden, som heed Vattan, en hurtig Seiler, lod han hver Nat ligge ved Follðhellen; de roede hver Dag til Byen og ud igien om Ufstenen. En Nat bleve de baer at et Fartoi paa 8 Naver roede af alle Krafter nord fra langs med Landet; de meente at det var et Speiderfibe og roede det imøde. Det var Grim Keikan, han bad dem følge sig til Kongen, som de og giordte; der var endnu en Trede deel af Matten tilbage. De mædte sig ved Herberget og Kongen stod strax op og klædte sig paa. Grim beredte nu Kongen at Hertug Skule havde tiltaget sig Kongenavn og opsagt Freden med Kongen. Kongen vilde ikke troe det. Grim sagde videre: "Hertugen haver ogsaa sendt Folk til alle Kanter baade nord og sonder paa og op i Landet for at dræbe Eder's Folk; mod Eder selv haver han sendt siorten Skuder med Lehnsmænd og Hoffinder. Fatter derfor en hastig Beslutning Herre! thi de vilde snart være her.."

Kap.

CAP. CCVII.

HER HEYRIR ALÞÝÐA TÍÐINDIN.

Fátt manna var hiá Konungiðom er hann fretti þetta. Hann þagnadi nokkora stúnd og mælti síðan: Gúð se lofadr er ek veit hvað ek skal athafaz hedan af, þvíat þetta var löngu atlat sem nú er framkomit a). Síðan geck hann til herbergis Drottningar, og bad vpláta, var sva gert, geck Konungr í herbergit, brann þar líós, þar svafo sveinar nokkorir og pionofo meyar drottningar. Konungr geck at reckiðnni enn drottningin stóð í silki serk og kastadi yfir sík tvгла-mauti raudom. Hon fagnadi Konungiðom, hann tók því blidliga; hún tok einn silki-kodda og bad Konunginn síta, hann qvaz þat eigi villia. Hún spvrdi ef Konungrinn hefði frett nokkor ny tíðindi. Smá ero tíðindin, sagði hann, tveir ero Konungar í Noregi í fenni. Hon sagði: einn mun vera rettr og erut þer þar, og sva láti Gud vera og hinn helgi Olafur Konungr. Þá sagði Konungr at fadir hennar hefði láti gefa ser Konungs nafn á Eyra þingi. Ber mun vera, sagði hún, og gerit fyrir Gudz sakir, trúit þessó eigi medan þer megit viddyliaz; kemr þá vpp grátr fyrir henni og mátti hún eigi fleitra vm tala. Konungrinn bad hana vera káta, sagði at hon skyllði ecki giallda frá honom tilækia faudor síns. Litlo síðarr geck Konungr í brott, og let skera vpp herör bæði norðr og svdr frá Biörgvin, og þángat stefut almennung, þeim lendom mönnum Gauti Jonsfyni, Gvnnari Konungs frænda, Nicholáfi Pálsfyni, Brynjolfi Jonsfyni, Yláki í Bæ. Þann sama dag átti Konungr

a) Síðan let Konungr lesa fyrir ser tíðir. Síðan leitáði hann víð ráðgíofa sína hvað ráð skyllði taka 47. sagði Grimr þá vpp tíðindin, let Konungr þá íkera vpp herör. 41.

Kap. 207.

Eiðendi forkyndes Almuen.

Kongen hadde kun saa Folk hos sig, da han fik denne Efterretning. Efter nogen Tausched, sagde han! "Gud være lovet at jeg nu veed, hvoreledes jeg haaber at forholde mig, thi det som er skeet haaber længe været forberedt.. Derpaa gif han til Dronningens Herberg og bankede paa; Doren aabnedes og han gif ind. Der brandte Lys; nogle Svende og Dronningens Lærter sov der. Kongen gif hen til Sengen, Dronningen stod der i Silkekerk, fastede en rød Snoretaabe om sig og hilfede Kongen som takkede venlig. Hun tog en Silkepuðe og bad ham sidde ned, men han vilde ikke. Hun spurgte ham, om han havde hørt noget Nyt. "Eidet Nyt er det,..", sagde han, "der ere nu to Konger i Norge paa een gang..". "Der er kun een retmæssig Konge..", svarede hun, "det er J; Gud og den helstige Kong Olaf lade det altid blive saa..". Kongen fortalte hende derpaa, at hendes Fader havde ladet sig give Kongenaavn paa Østthing. "Saa farligt er det vel ikke,..", sagde hun, "for Guds Skjld, troe det ikke saa længe J endnu ikke have fuldførmnet Bisped..". Hun brast derpaa i Graad og kunde ikke tale et Ord mere; Kongen bad hende være ved godt Mod og sagde at hun ikke skulde undgælde sin Faders Væde. Strax derpaa gif han bort og sendte Budstykke ud baade nord og sonder for Bergen og skæbnede did Almuen, tilligemed Lehnsmændene Gaute Jonsøn, Gunnar Kongsfrænde, Nicholaf Poulsson, Brynjolf Jonsøn og Isak í Bæ. Samme

CAP. CCVII.

NOVITAS EA VULGO INNOTESCIT.

Cum istum nuntium Rex accipiebat, pauci viri illi aderant. Post breve silentium ita fatus est: "Deo grates, quod non a statu mentis sic deficior, ut consilii inops sim, quod enim nunc erupit, diu preparatum fuit..". Dein Regina mansionem adiens intromitti postulavit. Intromissus accensum lumen reperit. Dormiebant ibi aliqui Regine famuli famulaeque. Adiit Rex lectum. Regina indusium gerens sericum, pallium rubrum consubulatum sibi superinjecit. Illa Regem amplexa est, qui vicissim eam blande accepit. Sussit ea pulvinum sericum Regemque ad sedendum invitavit; quod tamen ille detestabatur. Tum ea quasi vit, numquid novi Rex comperisset. Tenuis scilicet novitas est, inquit, quod duo simul in Norvegia Reges sunt. Subject illa: Non nisi unus justus Rex, isque tu es; sicque esse jubent Deus sanctusque Olaus. Dein eam Rex edocuit, quod pater ejus in comitio Eivrensi nomine Regio se salutari fecisset. Meliora omnino, ait illa, sed per Deum precor, ne crede, donec licet dubitare. Sic suborta illi lacryma vocem suffocarunt. Rex eam bono animo esse jussit, quippe non luitavam quod pater peccasset. Brevi post Rex abiit, arundinemque belli nuntiam per boreales pariter ac meridionales Regni partes a Bergis inde circummisit, vulgum ad bellum convocans, uti quoque praefectos Gautium Fona, Gunnarum Regis affinem, Nicolaum Pauli, Brynjolfum Fona et Isaacum de Bais. Eodem die Rex in urbe comitia habuit, quaeque evanescerent,

nuogr þing í b) bænom oc sagdi monnom þessi tíðindi, bad menn c) vera káta oc qvaz sva hugr vm segia at her mvndi nockr godr vtvegr á verða. Um morgininn eftir átti Konungr vapna þing oc kannadi líd sitt oc sagdi hver skipan á skyldi vera, at Kaupmenn skyldu liggja hverr í sinni skýtningsstofu með vapnom sínom, enn Konungsmenn í Konungsgardi, letz hann sva skyldi fyrir gera at engi ófridr mætti þeim ávart koma með gudz miskvnn. Síðan let hann fram setia skip sín hin stærri, Hugróna Olafs súðina, Fitiabrandinn, Gullbringona, Rygiabrandinn. Oc er Hugróin var fram sett gengo vðan vndirhlutirnir oc var hon vpp aftir sett, enn bætt í tómi. Ollom öðrom var florat oc búin sem bezt, lágo lángskip Konungs með endilöngom bryggiom. Hversdagliga komo þá lendirmenn til Konungs oc sýslomenn með stórar sveitir. Versir komo með síau skipom. Þá er þeir komo nordan Petr oc Afólfr oc Sigorðr Biskops sún, saugdo þeir Skúli Hertogi hefði skipat allar sýflor fyrir nordan Stadi.

CAP. CCVIII.

HAKON KONUNGR GAF GRID VARBELGIOM.

Hákon Konungr gerdi þessa höfðingia norðr at Varbelgiom, Gvnnar frænda sinn, Petr or Gizka, Afólfr bónda með fimm skipom oc tuttogo; mæli Konungr at þeir skyldu a) hallða kirkna fríd vel oc kvenna sva sem alt forelltri hans hafði gert fyrir hanom. Síðan foro þeir norðr til Borgvndar, þar voro fyrir Sýslomenn Varbelgia Olaf Kábeinn,

b) Kírlz Kírhuuardi 47. Cod. Flst.

c) eigi vera í Kírhuuga. 47. 81.

a) fara norðr síu lángt sem þeim veri velfært, ok bad þá hallða, etc. 47. 81.

nissent, exposuit, jubens tamen suos bono esse animo, monensque se prasagire optimum sua causa exitum. Sequente die indicibus est conventus militaris, in quo copia in suos ordines distributa sunt, et singulis sue partes injuncta. Jussi sunt mercatores in conclavibus symposialibus, satellitesque in aula Regia semper in armis esse, addiditque, se provisurum, Deo juvante, ne ullus hostis eos inopinatos adgrederetur. Dein in mare deduci jussit naves suas majores: Hugroam, Olafsudam, Fitiabrandam, Gullbringam et Rygiabrandam. Hugroa cum in mare deducebatur, pars inferior a superiore discessit, adeo ut eam rursus subducere cogenterentur, quo commodius resarciretur. Cetera omnes naves bene instructa undis feliciter sunt commissa, et bellica quidem secundum pontem disposita. Ad Regem quotidie veniebant presecti et toparchæ cum copiosis agminibus; Vrsii v. c. VII naves adducebant. A borea venientes Petrus et Asolfus atque Sigurdus Episcopi filius nuntiarunt, Ducem Skulium omnes a septentrione Stada toparchias ex arbitrio suo distribuisse.

CAP. CCVIII.

REX HAKON QUOSDAM VARBELGOS INCOLUMES DIMITTIT.

Rex Hakon hosce duces boream versus contra Varbelgos misit: Gunnarum suum cognatum, Petrum de Gizka, et Asolfum colonum, XXV navibus instructos, jussosque, ut templis feminisque parcerent, uti sui ante ipsum fecerant majores. Illi ad septentrionalia pergentes Bergas venerunt, ubi in hos Varbelgo-

Samme Dag holdt Kongen Ting i Byen, forkyndte Folket denne Tidende og bade dem ikke forsage, da det ahuede ham at Udsalbet vilde blive godt. Følgende Morgen holdt Kongen Vaabenting og monstredte sit Mandskab. Han besøel da at Riobmandene skulde liggje bevaenede i deres Sildestuer og Kongsmændene i Kongsgaarden. Han lofte at mage det saa, at de med Guds Hjælp ikke skulde blive overrumplede af Fienden. Derefter lod han sine store Skibe, Hugroen, Olafsjuden, Fitiabranden, Guldringen og Hyglabranden lægge ud. Da Hugroen sagde ud gif Underdelen fra; den blev da lagt ind igjen og istandsat i Magelighed. Alle de andre Skibe lagde ud i bedste Stand; Kongens Langskibe laae langs med Bryggen. Hver Dag kom Lehnsmænd og Sysselmænd til Kongen med stærke Hobe. De fra Bors kom med syv Skibe. Da Peter og Wulf og Sigurd Biskops Søn kom nord fra, berettede de at Hertug Skule havde uddeelt alle Sysslerne norden for Stat.

Kap. 208.

Kong Hakon gav Varbelgerne Fred.

Kong Hakon sendte disse Hovdinge, Gunnar sin Frænde, Peter af Gissa og Wulf Bonde med fem og tyve Skibe nord paa mod Varbelgerne. Han formanede dem at skaane Kirker og Qvinder som hans Forfædre havde giordt for ham. De drog nord til Borgund, hvor de traf Varbelgernes Sysselmænd:

beinn, Snæköllr, Andres b) Skæla. Þar fello nokrorir menn af Varbelgiom adr þeir komoz í kirkio, Birkibeinir tóko e) leidangr þann er þeir höfdo saman dregit, enn þeim voro grid gefin til Konungs fvrndar. Þá qvad Snæköllr þetta:

Skal ek alldrei
þott ek æ lifa
fyslo bidia
a Sunnmari,
þvlat flutto mik
fiandmenn padan
Biorgyniar til
at bodi hilmis.

Þeir Petr spvrdó at Hertoginn fat hölmennr í Nidarósi, fva at þat var ófæra þángat at fara, fnero þeir þá aftr til Biörgvinar med fe oc mönnoom. Hákon Konungr gaf þeim ollom grid er á hans valld gengo. Konungr gerdi Klæmic af Hólmi fudr á Agdir at þeim Varbelgiom, fem þar voro. Hann drap Olaf Þoru fún fornan Bögling. Bardr í d) Hestbæ hafdi fyslo af Hertogans hendi í Rygiarfylki, oc þegar hann spvrdi at Hertoginn hafdi látit fer ge fa Konungs nafn, þá fór hann þegar til Konungs oc gafz í hans valld, enn Konungrinn gaf honom góð grid.

felmænd: Olaf Kabein, Snæköll, Andreas Skæla; nogle af Varbelgerne faldt for de kunde redde sig ind i Kirken. Birkibæenerne toge den Leding de havde fannentrukket og gæbe dem frie Leide til Kongen. Da qvad Snæköll:

Alldrig monne jeg,
fkulde jeg end leve evig,
Syffel begiere
paa Søndmor.
Þhi berfra
Fienden mig flæbte,
til Bergen
paa Kongens Bud.

Peter og de andre fik at vide at Hertugen fob mandstærk í Nidaros, faa det ikke var raadeligt at drage did; de vendte da tilbage til Bergen med Bytte og Fangær. Kong Hakon flænkede alle dem Fred, som gif ober til ham. Kongen sendte Clemens af Holm sonder mod Varbelgerne paa Agder. Han dræbte Olaf Thoresen, en gammel Bagler. Bardr i Hestbæ havde Nygiarfylke í Forfchning af Hertugen, men faafnart han horte at Hertugen hadde taget Kongenavn, begav han sig flraf til Kongen og gav sig í hans Vold, og Kongen flænkede ham Fred og Raade.

CAP. CCIX.

RÁDAGERDIR HÁKONAR KONUNGS.

Hákon Konungr átti a) íafnan ráð vid fína menn hvat vpp fkyllði taka, fyslo þeir er nordan voro komnir

a) Skæla Cod. Flat.

c) þar fe mikir. 42.

e) hverdagliga tal vid lenda menn fína. 81. Cod. Flat.

Kap. 209.

Kong Hakons Raadflagtning.

Kong Hakon holdt jævnligén Raad med fíne Mænd om hvad Befulning man flulde tage. De fom

d) Hestby. Cod. Flat.

vum toparchas inciderunt: Olauum Kabein, Snæköllum et Andream Skalam. Varbelgorum nonnulli casti sunt, antequam adem sacram attingerent. Armamentis, que illi congesserant, potiti sunt Birkibeini; ipsi vero salva ad Regem deductio concessa est: Qua de re ita canit Snæköllus:

Nunquam, si vel
semper vixero,
præfecturam petam
in Sunnæria,
nam inde me
hostes traxerunt
ad Bergas usque
e mandato Regis.

Rescivit Petrus cum sociis Ducem numerofo instructum satellitio Nidarosæ morari, adeo ut periculosum esset eo proficisci; ideo cum præda captivisque Bergas reversus est. Hacon omnibus, qui se dedebant in ejus potestatem, incolunitatem concessit. Versus meridiem contra Varbelgos, qui Agdis erant, misit Clementem de Holmis. Occidit ille Olauum Thoreson, qui antea Baglus fuerat. Bardus de Hestbæis toparcha provincia Rygiensis a Duce constitutus, ubi comperit, eum nomen sumsisse Regium, ad Regem Haconem transiens ejus potestati se tradidit, incolunitatemque et bonam gratiam impetravit.

CAP. CCIX.

REGIS HACONIS DELIBERATIO.

Rex Hacon perpetuo, cum viris suis, consilia habuit de optima rei gerenda ratione. Qui a septentrione

kompir at hann færi norðr *b*) með allann herinn, þvát þeir höfðu látt fyrir Varbelgiom bæði menn og fe, enn þeir sem fyrir svnnan *c*) voro, fysto at hann væri kyrr meðan hæft væri vetrar, og var þat ráð tekit at Konungr sat í Biörgvin með herinn, Nicholas Pálsfún var með Konunginóm og var yngstr allra lendra manna, og þotti manna vænstr til vítz og *d*) framkvæmdar, hann lagðiz síúkr og lilo síðarr andadiz hann. Um daginn fyrir Jólaaftan var lík hans náttsett. Vm morgininn var Hugroinn bætt, og villði Konungr at hon væri útfest fyrir Jólín. Oc meðan svngnar voro tídir, let Konungr búa skipit, var þá bláfit til skipsins, og hafði Konungr allt í einni tölu at hann sagði fyrir skipino oc setti grid milli manna *e*). Eftir þat geck Konungr móti líki Nicholas oc þackaði hálftr laung á grafar backa, hafði Konungr mikit starf þann dag,

som vare komne norðfra og som Varbelgerne hadde sílbt baade ved Guds og Folf, raadte ham til at dragte did med hele Hæren; men de andre sender fra meente at han den næste Winter ober Fulste holde sig roelig. Niels Poulsøn var hos Kongen; han var den yngste af alle Lehnsmændene, men syntes at besidde megen Forstand og at love meget. Han blev syg og døde kort efter. Dagen for Juleaften blev hans Lig bisat Natten over. Om Morgenen var Hugroen istandsat, og Kongen vilde at den skulde lægge ud for Juul. Under Gudstiensfesten lod Kongen Skibet giøre i Stand; Mandskabet blev derpaa kaldt ombord og Kongen holdt en Tale hvort han baade giordte Bon for Skibet og paabød Fred. Derefter gif Kongen Nielses Lig imøde, talte alle og enhver og sang selv over Graven. Den Dag havde Kongen meget at bestille.

CAP. CCX.

SEN KOMETA.

Ögmundur Krækidanz kom til Biörgvinar fyrir Jolin oc dyvaldiz með Konungi til hins nsonda dags. Konungr feck honom hvndrat manna hirdmenn oc gestli. Síðan fór Ögmundur *a*) vpp á síall. Mvnan Biskvps sún hafði syflo á Heidmörk, hann hafði flýit þaðan fyrir Varbelgiom, út a Valldres oc var þar vm Jólín. Þeir Ögmundur fóro bádir saman vt til Osloar oc þórvtz hafa fátt lid, ef Hertoginn kvæmi

Kap. 210.

En Komet sees.

Ögmund Krækibanz kom til Bergen for Juul og var hos Kongen indtil den niende Dag. Kongen gav ham hundrede Mand med, Hoffinder og Giester; med dem drog han op til Fiels. Munan Biskopsøn som havde Hedemarken i Forlehnning, var flygtet for Varbelgerne derfra ind i Walbers, hvor han var Julen over. Ögmund og han drog tilfammen ud til Oslo, og troede sig ikke stærke nok derfont

f) at Skúla add. 47.

c) Stad. add. Cod. Flat.

d) fremdar. Cod. Flat.

e) var þar þá skipit framsett, ok geck þat sem bezt, ok meðan likit var nidr var treit reipat á skipino, ok borinn reidi á skipit.

Efter þat geck Konungr etc. 42. 47. Cod. Flat. 81.

a) inn í Sogn ok fva vpp á etc. 42.

trione venerant, utpote viris bonisque a Varbelgis spoliati, auctores erant, ut cum omni vi ad septentrionalia se converteret. Suaeabant contra qui a meridie erant, ut per durissimam hiemem partem quietus manerent. Hoc consilium secutus Rex Bergis cum exercitu mansit: Erat cum Rege Nicolaus Pauli, ceteris quidem praefectis aetate junior, sed idem singulariter vir sollertia optimaque in futurum promittens. Ille in morbum incidit, qui brevi post ei lethalis fuit. Die qui vigiliam Jolensem praecedebat, funus ejus eo ordine compositus est, quem per nossem servaret. Sequenti mane sartura Hugroa finita erat, volebatque Rex, ut ante festum in mare deduceretur. Dum sacra peragebantur, Rex eam prorsus adornari jussit. Tum sono buccinae viris in navim convocatis disertam habuit orationem, in qua et preces pro navi fudit et optimis omnibus nautas prosecutus est. Postea funeri Nicolai obviam iit, atque ipse super tumultu cecinit. Sic dies ille Regem valde occupatum habuit.

CAP. CCX.

APPARET COMETA.

Ante festum Jolense Ögmundus Krækidans ad Regem venit, cumque ipso fuit usque ad nonum festi diem. Rex cum eum centenis satellitibus hospitibusque instruxisset, ad montes tetendit. Munan Episcopi filius, qui toparchiam in Hedemarkia habuerat ut Varbelgis se surriperet, in Valdresiam fugerat, ubi festi diebus mansit. Is cum Ögmundo junctus Osloam tetendit; sed videbantur sibi haud satis copiarum habere,

kvæmi nordan. Síðan foru þeir á land vpp oc voro í Daulom. Um vetrinn let Hákon Konungr búa til *b*) Jóla veitzlo, oc þurfti þá myclo meira enn vandi var til, fór hann vm Jolin með miclom kostnadi, þessi var hinn þridi vetr oc tuttogasti Konungdöms hans. Hann hafði sent austr í Vík eftir landkylldom sínom oc leidangri til mála giara, enn ecki kom svnnan. Ok at hinom áttvnda degi let Konungr brjóta svndr silfrker sín oc silfr díska, oc gerdi eigi því síðr hirdmönnum god skil, þat var nío nóttom eftir Jól er Konungr geck út vm kvældit oc var á heidvidri. Hann lá vndarliga stjórn myclo meiri enn adrar oc ogorligri oc af sem skapt veri. Konungr let kalla til sín Meistarara Vilhialm. Ok er hann lá stjórnuna, þá mælti hann; Gud geti mín, þetta er mikil syn, þessi stjarna heitir kometa, oc syniz hon fyrir fráfalli ágættra höfðingia eðr fyrir stórum bardögum. Þessi stjarna var fen á mörgom löndom vm vetrinn *c*).

CAP. CCXI.

KNUTI GEFIT JARLSNAFN.

Ok er leid Jólin *a*) töldo lendir menn at þeir villdi gjarna norðr fara. Konungr let fer fát vm finnaz; heyrði hann þá mikil ámæli af mörgom oc hann mundi þat fanna er *b*) menn köllödo hann Hákon Svefn. Gaf Konungr öngan gavn at þessu. Enn þegar at Kyndilmessu, byr hann ferd oc stæfnir

b) mikillret Jolaveizlu, 47. virduligret 47.

Frá Klerk Arns Biskups.

c) Arni biskup hafði sent Klerk einn norðr til Erkbiskups vm heultit áðr enn ofstríðinn hófz, með þrefum, ok er hann kom norðr, þá let Hertoginn taka þrefin ok bad hann taka við sínum þrefum ok let lesa fyrir honum ok var sigi á nema skuldafelli til manna í Blögvín, ok er innigla skylldi þrefin, let Hertoginn skipta vm þrefin, ok hafði Klerk önnor þref suðr. Hákon Konungr komz at þessum þrefum ok varð vífs altz þes íds er á var til hans ok hans manna, add. 47. 81. Cod. Flat.

a) Kurrudu lendirmenn illu 47. ótröduz lendirmenna 81.

b) Varþelgir, 47. 81.

habere, si Dux a septentrione veniens eos invaderet. Hinc in terra interiora pergentes in Dalis morabantur. Cum Rex convivium Jolense prepararet, animadvertit, id sibi plus solito constare, multasque impensas poscere. Erat is annus regni ejus vicesimus tertius. Misit in Vikiam homines qui vestigalia et contributiones militares exigerent; sed cum nihil inde ad stipendia solvenda rediret, 8vo die post argentea sua vasa et patinas diffrangi jussit satellitibusque, quæ deberentur, ita solvi. Novem diebus post festum Jolense vespera aliqua, cum serenus erat æv, Rex exiens stellam videt insolitæ et horrendæ magnitudinis, cui quid scapo simile adhærebat. Magistrum ergo Vilhelmum ad se jussit vocari. Is ubi stellam vidit, in hæc verba erupit: "Propitius nobis sit Deus! Res magni præsigii est hocce ostentum; Cometa dicitur talis stella, quæ ubi apparet, casuros magnos duces et aspera fore certamina ominatur.. Eisdem hieme illa stella in variis regionibus observata est.

CAP. CCXI.

CANUTUS NOMINE COMITIS ORNATUR.

Labente Jolensi festo instabant præfelli, ut jam ad septentrionalia moveret. Id cum Regi non admōdum placeret, male audiebat apud nonnullos, præ se ferentes eum appellationi Haconis Somnoletti, qua vocaretur a quibusdam, satis respondere. Verum id Rex parum curavit. Tum circa missam candelarum ad

derfom Hertugen kom fra Thronbhiem. Eiden gif de op i Landet og opholdt sig i Dalene. Om Vinteren reedte Kongen til Julegilde, hvortil der da behøvedes meget mere end sædvanligt, den Juul kostede ham meget; det var hans tre og tyvende Negieringsaar. Han havde sendt Bud oster til Bigen efter Landfjeld og Leding til at betale Solben med, men fik intet. Den ottende Dag lod han sine Solofkar og Solvallerkerener slaae i Stykker og betalte saaledes Hoffinderne deres Tilgodehavende. Ni Dage efter Juul gif Kongen ud om Aftenen. Vekret var klart, og han saae en underlig Stjerne meget større og skrælligere end de andre, med noget som lignede et Skaf. Kongen lod kalde Mester Vilhelm til sig. Da denne saae Stjernen, sagde han: "Gud være Os naadig! det er et mærkeligt Syn. Denne Stjerne kaldes Komet og viser sig for ypperlige Hovdingers Død eller for store Slag.. Denne Stjerne blev set den Vinter i mange Lande.

Kap. 211.

Knud opheies til Jarl.

Ud paa Julen gabe Lehnsmændene at forstaae at de vilde gierne drage nord paa. Kongen var ikke synderlig derfor; han maatte da høre Bebrejdelser af mange som meente at han ikke med Uret blev kaldet Hakon den sønige; dog lagde han ikke Mærke dertil. Men strax om Nydelmisske laavede han sig til

nir til sin lidino, hann hafði e) síðrotto skipa oc öll fótr, oc vel búin. Adr Konungr fór or bænum let hann drottningona fara vppá borg oc Júnkherra Magnus oc síðrotto hirdmanna oc mart lid annat d). Hákon Konungr hafði gert vm vetrinn bref aust í Vfk til Herra Knutz oc Arnbiarnar Jonsfvar at hann skyldi gefa Knuti Jarlsnafn, síðan skyldo þeir veria Víkina oc Upplönd fyrir Varbelgiom, oc sva ef Hertoginn kvæmi norðan.

CAP. CCXII.

DREPNIR VARBELGIR NOCKORIR Í ÞRANDHEIMI.

Þá er Hákon Konungr fór or Biörgvin var honom sagt at Hertoginn hafði sent menn í sýslor á Sunnmari oc Raumsdal. Og er Konungrinn kom til Keilostraums, nefndi hann til nockora menn at fara norðr fyrir oc þessir fyrirmenn Arni Blackr, Gynnarr Konungsfreandi, Asolftr, Sigordr Biskups sön, þeir foro sem skyndilgiz, oc er þeir komo norðr til Raumsdals mynnis, spvdo þeir at Finnir a) Knötr var inn í b) Vereyio med sveit sína, hann hafði þar sýslo af Hertoga hendi, snero þeir þannig oc drápo Finn oc nockora menn m d hanom c). Enn er Konungrinn fór norðr vm d) Knarrar skeid gerdi hvast vedr oc sníá fok, lagdi hann at vid Svndolfs stadi, var honom þar sagt at Hertoginn var farinn á land vpp. Þá var þat ráðz tekia at ger voro fyrir fimtan skip oc voro þar Asolftr oc Gvnnarr. Þeir sigldo rakleitt norðr til bæjarins, oc er þeir

til Toget oc stævneðe Hæren til sig; han hadde fyrrerhyde store oc vel utrustede Skibe. For Kongen forlod Byen, sendte han Dronningen oc Junker Magnus med fyrrerhyde Hoffinder oc meget andet Folk op paa Fæstningen. Om Vinteren hadde Kong Hakon sendt Breve ester til Wigen til Herr Knud oc Arnbiorn Jonsfson med Befaling at denne skulde give Knud Jarlsnafn. Tillige skulde de forsvare Wigen oc Oplandene mod Varbelgerne oc mod Hertugen, dersom han kom nord fra.

Kap. 212.

Nogle Varbelger dræbes i Throndhien.

Da Kong Hakon forlod Bergen, erfoer han at Hertugen hadde sendt Lehnsmænd til Sundmør oc Romsdalen. Da Kongen kom til Keilustrom sendte han nogle Mand foran nord paa, under Anførsel af Arne Black, Gunnar Kongsfrænde, Asolf oc Sigurd Biskops Son. De slydte sig af al Magt, oc da de kom nord til Romsdalsmunningen, horte de at Finn Knott var med sin Trop paa Berøe, som han hadde i Forlehnning af Hertugen; de begade sig did oc dræbte Finn med nogle Folk. Da Kongen seilede nord om Knarrarkeid, blev det et haardt Weir med Sneefog. Han lagde til ved Sundolfsstad, hvor han horte, at Hertugen var gaet op paa Land. Der blev da besluttet at sende Asolf oc Gunnar med femten Skibe i Forveien. De seilede lige nord paa mod Nidaros, oc midt om Natten lob de ind

e) LX. Cod. Flat.

d) var þar forfamaðr Gudleikr af Askí aðd. 21.

a) Gastr. 42. Knútr. 47. Snotr. Cod. Flat.

b) Vereyium, 42. Vereyium 47. Vceyium. Cod. Flat.

c) Hákon Konungr hafði stegnir óngar vm vetrinn norðan frá Hertoga, þvíst sva var gætt allra vega at engi komz norðan þótt villdi. Enn þá Konungr futi norðr fór á kur at Skuli byggiz á land vpp ok villdi eigi biða Konungs. Ok er Konungr for etc. Cod. Flat.

d) Knarrarkeid. Cod. Flat.

expeditionem se accinxit copiasque ad se convocavit. Habebat XL magnas et bene armatas naves. Antequam urbem relinqueret, jussit Reginam cum domicello Magno, XL satellitibus multisque viris, in arcem se conferre. Hieme Rex missis ad Vikiam literis Arnbiörnnum Jonsæ jusserat, ut Canutum nomine Comitiss salutaret; mandavit simul utrique, ut si Dux a borea veniret, Vikiam et Uplandiam strenue defenderent.

CAP. CCXII.

OCCIDUNTUR NIDAROSIÆ QUIDAM VARBELGI.

Rex Hacon cum Bergis discedebat, rescivit, Ducem viros misisse, qui Summaria et Romsdalia præsent. Ubi ad Keilostromam venit, quosdam denominavit, qui versus septentrionem tenderent, ducibus: Arnio Black, Gunnaro Regis propinquo, Asolfo et Sigurdo Episcopi filio. Illi citissimo profecti itinere ubi ad ostium Romsdalia venerunt, comperere, Finnum Knott in Vereya cum agmine suo esse, toparcham ibi a Duce constitutum. Illic divertentes Finnum cum quibusdam viris occiderunt. Rex cum in septentrionali itinere Knarrarskeidum steterat, vehementi nigore tempestas asperabatur; ad Sundolfsstadam itaque appulit, ubi Ducem in terram exscendisse acceperat. Captum est id consilii, ut XIV naves, ducibus Gunnaro et Asolfo, præmitterentur, quæ recta ad urbem tenderent. Huc cum navigabant, densissima

þeir sigldo at bænum var sem myrkvaz nætr, Bergþorr e) Ramr het madr Hertogans, hann sigldi fyrer þá á lettkipi oc bar niófn til baziarins. Gunnarr Konungsfrændi lagdi at vid f) Iluvík, oc geck þar vpp g). Enn Alfolf ok sumt lidit reri hit beinfta upp í ána ok geck þar upp. Enn med því at fyrri hafdi niófn komit þá komoz menn í Kirkior, þeir drápo nokkora menn af Varbelgiom, enn svmir vrdo þárir.

CAP. CCXIII.

HERTOGI ELLTI ALF Í KIRKIO *).

Skvli Hertogi fór ör bænom laugardag í nióvík-na faustlo, oc var hann vrn náttina í Medalhúfom, hann fór þaðan út til Orkadals. Hann hafdi sett esfir í bænom Klemít Fodor oc Gythorm af Sudrheimom at gæta skipa sinna oc allra þrændalaga oc hofdo evan hundrut manna. Hertoginn fór suðr vrn síall med símm hundrut manna oc hit fridazra lid oc vel búit at vapnom oc a) klædom. Alfr af Leifastodom hafdi ádr aufrt farit, oc þeir sveitunga sem fyrr var sagt. Þá voro þeir í Gvdbrandzdalum Mvnan Biskvps svn oc Ogmundr Krækidanz er þeir spvrdó at Hertoginn var nordan kominn snero þeir þá vpp á Heidmörk. Ok er þeir komo til Ringsakrs var þar fyrir Alfr af b) Leifastodom, oc vard honom hva þraungt at hann hleypti inni kirkio oc allir hans menn enn þeir Munan settoz vrn kirkiona oc sátu þar lengi vrn daginn. Eon med því at Hertogans var van nordan þá snero þeir

ind til Byen. Bergthor Ram, een af Hertugens Mand, seilde foran dem paa et let Fartoi og bragte Esterretning til Byen. Gunnar Kongsfrende lagde til ved Iluvig og gik i Land; Alfolf med nogle af Folkene roede lige op ad Aaen og gik der i Land; men da Indbyggerne havde faaet Nyse om dem, havde de reddet sig i Kirkerne. De dræbte nogle af Varbelgerne og saarede nogle.

Kap. 213.

Hertugen jog Alf i en Kirke.

Hertug Skule forlod Byen Eoderdagen i Fasten om Vinteren. Matten tilbragte han paa Medals-hus, og drog derfra ud til Orkedalen. Han havde ladet Fader Klement og Gutthorm af Sudrheim blive tilbage i Byen med 200 Mand for at forsvare hans Skibe og hele Thrændelaget. Hertugen drog souder over Fjeldet med femhundred Mand, udfogte Folk og vel forsynede med Vaaben og Klæder. Alf af Leifastad med hans Trop var i Forveien draget ester paa som ovenfor er sagt. Munan Biskopsfor og Ogmund Krætidans vare dengang i Gudbrandsdalen, men da de spurgte Hertugens Ankomst nord fra, sogde de ind paa Hedemarken. Da de kom til Ringsager stode de paa Alf af Leifastad, som kom i saadan Snibe, at han med alle sine Folk reddede sig ind i en Kirke. Munan og hans Følge omringede Kirken og holdt sig der langt ud paa Dagen, men da de ventede Hertugen nord fra, traf de sig til Oslo. Derfra

e) Tamr. 42. 47. 81.

f) Ilsvik 81. Ilvik. Cod. Flat.

g) Enn Alfolf ok sumt lidit reri it beinzta vppi ána ok geck þar vpp. enn Gunnar at bryggium 42. Cod. Flat.

*) Rubri scriptor hic eravit: de viris regis. non de Ducce. hic sermo est.

a) heftum. Cod. Flat.

b) Leyna Hofum 42.

erat noctis caligo. Unus ex Ducis viris Bergthorus Ram, eos levi navigio præoccupans nuntium de illis ad urbem adtulit. Gunnarus Regis propinquus in sinu Iluvik terram conscendit; Asolfus vero cum aliquot sociis sursum in amne navigans adpulit. Sed quia oppidani ea de re moniti erant, tampla intrabant sibi consulturi. Occisi sunt Varbelgorum nonnulli, quidam vulnerati.

CAP. CCXIII.

DUX COGIT ALFIUM IN TEMPLUM ALIQUOD FUGERE.

Ultimo septimana die incuntis magni jejunii Dux Skulius ex urbe discessit, nocteque Medalhussii transiit ad Orkadaliã perrexit. Reliquerat in urbe Clementem Patrem et Guthormum de Sudrheimis cum CC viris ad naves suas omnemque Thrandiam defendendam. Dux ipse cum quingentorum virorum agmine, et armis et vestibus bene instructo, circa montes meridionales profectus est. Alfius de Leifastadis cum manu nuper memorata eadem viã moverat. Erant in Gudbrandsdalia Munan Episcopi filius et Ogmundus Krætidans, qui ubi certiores facti sunt Ducem appropinquare, in Hedemarkianam flexerunt. Postquam Ringsakram venero, Alfium de Leifastadis nacti sunt, ad tantas quidem angustias redactum, ut ipse cum omnibus suis in eadem sacram confugisset. Tum Munan ejusque viri circa istam eadem magna diei parte se dispoſuere. Verum quia Dux cum suis mox moxque expectabatur, versus Osloam iter flexerunt. Ibi

Cavutum

þeir út til Oslóar, gerdo þeir þá ord Knúti Jarli oc Arnyrni Jonsyni oc odrom lendom monnom í Vskinni oc drogo þeir þá mikinn her saman.

Herfra sendte de Bud til Knud Jarl og Kenbiørn Jonsøn og de øvrige Lehnsmænd i Wigien, som derpaa traf en stærk Hær sammen.

CAP. CCXIV.

HÁKON KONUNGR KOM Í ÞRANDHEIM.

Hákon Konungr sigldi inn til Þrándheims oc lagdi at víð Hólma, þá var honom sagt at Varbelgir voro fyrir í bænom síðmennir Klæmit Fadir oc Gvthormr. Þeir höfdo pangat flýit, þegar þeir spvrdó at Konungs var van til bæiarins, oc sáto trvfastliga í Kirkio a). Þeir gerdo bod til Konungs oc beiddoz grida, enn engi svaur komo í móti frá Konungi b). Konungr rerí síðan inn til bæiarins, geck Sigodr Erkibiskvp vel í móti honom oc Korsbrædr c), þeir voro vinir Hertogans nockorir er þat taulodo at þeir skyllði sættaz Konungr oc Hertoginn med því at halft ríki hefði hverr þeirra oc bádir Konungs nafn. Konungr sagði at hanom gat eigi at þeirri sætt sva búit. Hertoginn hafði sent til Elgisetrs frú Ragnbildi oc frú Ragnfrídi oc margann annan varnat sinn. Erkibiskvp bad þeim grida at Konunginóm, enn hann sagði sva at hann mvndi gefa grid þó at adrir menn veri í kirkio komnir enn þær, sagði oc at þeir skyllði allir fá grid er í kirkio sæti í Hólmi oc gengo þeir þá til sætta, furo svmir til Konungs enn svmir til búá sinna. Hertoginn hafði sva farit or Þrandheimi at bú þeirra manna er honom fylgdo stodo kyr oc því komo menn or ollom bygdum þeir er gættó

Kap. 214.

Kong Hakon kom til Throndhjem.

Kong Hakon seilede ind til Throndhjem og lagde til ved Holm. Han hørte at Clement Fader og Guttorm med mange Varbelger vare i Byen hvorehen de vare fligtede saasnart de ersoer at Kongen ventedes til Byen, og holdt sig inde i Kirken. De sendte Bud til Kongen og begierede Fred, men fik intet Svar. Siden roede Kongen ind til Byen. Erkebisp Sigurd og Korsbrodrene gif ham hoitideligen imode. Nogle af Hertugens Venner raadte at han og Kongen skulde forliges paa det Vilkaar, at hver af dem skulde have det halve af Riget og begge fere Kongenavn; men Kongen sagde at han ikke kunde modtage et saadant Forlig. Hertugen havde sendt Frue Ragnbild, Frue Ragnfrid og mange flere af sin Familie til Helgefæter. Erkebispen bad Kongen om Sifferhed for dem. Han lovte at give endog andre som vare i Kirken, Fred, og ligeledes alle dem som vare i Kirken paa Holmen. De toge herimod; nogle gif over til Kongen, nogle begave sig til deres Gaarde. Da Hertugen forlod Throndhjem, bleve de Mænds Gaarde, som fulgte med ham, staaende ledige. Nu kom Folk som skulde bevogte Varbelgernes Gaarde, fra alle Botgder-

a) Hákon Konungr villði því eigi vppgánga at Varbelgir beiddu grida ok gerdu menn til hans etc. Cod. Flat.

b) Ítti Konungr tal við sína menn. add. 81. Cod. Flat.

c) ok gerdu vegliga processionem í móti honom, enn sinna þottiz hann, at svmir tóluðu snnast enn í hug var. Þeir tóluðu eptliga Konungr ok Erkibiskvp um þau stómell er stodu vm allt landit, þeir voro etc. 81. Cod. Flat.

Canutum Comitem, Arnbjörnnum Jona aliosque Vikia profectios hortationibus suis impulerunt, ut magnam manum contraherent.

ACP. CCXIV.

REX HACON NIDAROSIAM VENIT.

Rex Hacon Nidarosiam navigans ad insulam Holmum appulit. Indicatum ei erat, Varbelgos Clementem Patrem et Guthormum in urbe esse cum magna hominum frequentia, eosque audito quod Rex expellatur, et confugisse et confidenter in templo havere. Misso ad Regem nuncio illi sibi incolumitatem expectare, sed nullum accipere responsum. Postea Rex intra urbem remigavit, et ab Archiepiscopo clericisque processione exceptus est. Erant nonnulli Ducis amici, qui auctores essent, ut Regi cum Duce ea lege conveniret, ut uterque dimidium regni teneret, et uterque nomen Regis generet. Professus est Rex, se reconciliationem tali conditione respicere. Miserat Dux ad Elgisetram Ragnhildam et Ragnfridam multosque ex sua familia alios, Illis Archiepiscopus pacem a Rege expetiit. Is declaravit, se etiam aliis, qui ad eum intraverant, parsurum, uti quoque iis qui ad templum in insula positum confugerant. Qua conditione illi accepta, quidam ad Regem, alii ad prædia sua se contulerunt. Dux cum a Nidarosia discedebat, mansiones eorum, qui ipsum sequebantur, relicta stabant, ideoque veniebant ab omnibus habitatis

gættu þúa Varbelgia oc bádo miskvinnar at Konungr leti eigi vþptaka búin. Konungr svarar, at bú Varbelgia skyldi standa til fvarmar-mála oc bóda ef þeir villdi gánga til fættar vid hann.

CAP. CCXV.

BANNSETTR BIÖRN ABÓTI.

Sigodr Erkbiskvp vard reidr Birni Abóta vm hauftic, þá er Hertoginn hafdi látit gefa ser Konungs nafn, bædi fyrir þær sakir er hann hafdi skálfr gert, oc fva þat er hann hafdi verit í rádi med Hertoganom vm hans tiltæki. Oc fyrir þetta allfaman a) bannfetti Erkbiskvp Abótiann. Honom líkadi þetta stórilla, oc því appelleradi hann Erkbiskvp til Pava. Þeir báro þá saman ráð sin Aboti oc Hertoginn; tók Abóti fe af Hertoganom oc setti at vedi stadiann í Hólmi, fór hann med eyrendi Hertogans til annara landa Danmerkr oc Þyþersku b) oc úc í c) Curiam. Fór Abóti d) vm vetrinn til Upplanda, oc er hann kom í Hamarkaupang var þar fyrir Mvnan Biskvps sún; hafdi hann spvrt vm ferdir hans oc því tók hann Abóta oc þat sem hann fór med oc e) sendi hann til Biörgvinnar; var hann í borg hía Drottningonni, þar til er Konungr kom nordan.

CAP. CCXVI.

SKULI HERTOGI SENDI BREF Í SVÍARÍKI.

Skúli Hertogi hafdi gert Jarþeir Skálld austr í Jamtaland oc Helsingialand oc Svíaríki med bresom oc

Beigðerne oc anraabte Kongen om at skaane Gaardene. Han svarede, at Varbelgernes Gaarde skulde blive urerte til Begyndelsen af Sommeren, om Eterne maafsee inden den Tid vilde falde til Foie.

Kap. 215.

Biorn Abbed sættes i Band.

Det Efteraar da Hertugen antog Kongenavn, blev Erkebiskop Sigurd vred paa Biorn Abbed, baade for hans egen Brede, og fordi han havde været paa Naad med Hertugen ved hans Foretagende, og satte ham derfor i Band. Han blev meget misfornøiet derover og indstævende Erkebiskopen for Paven. Abbeden laante Penge af Hertugen og satte Holmekloster i Pant; derpaa begav han sig i Hertugens Værende paa Veien til fremmede Lande, til Danmark, Tydskland og til Pavens Hof. Abbeden drog om Vintere til Oplandene og i Hammerkøbng traf han Nunan Bispepsøn som havde faaet Nys om hans Reise og derfor anholdt ham og hvad han forte med sig og sendte ham til Bergen, hvor han blev paa Borgen hos Dronningen indtil Kongen kom nord fra.

Kap. 216.

Hertug Skule skrev til Sverrig.

Hertug Skule havde sendt Jarþeir Skald med Breve oster til Jemteland, Helsingland og Sverrig. Da

a) bannfæng. Cod. Flat.

b) ok annara landa er þar eru nar. add. Cod. Flat.

c) Róms: Cod. Flat.

d) fyrir Jól vþ Níðrofr ok er hann kom vm skáll, fór hann fva tomilga sem hann hefði engu luti med at fara; ok sem hann kom í Hamarkaupang: Cod. Flat.

e) feck til síora hídmennt ok síora menn adra at fara med ábóta ofan í Sogn ok fva til Biörgvinnar. 42. 47. 81.

tatis tractibus homines bonis Varbelgorum invigilaturi, qui Regis clementiam, ne ista proscriptioni subiceret, implorabant. Respondit Rex, bona Varbelgorum usque ad proximam ætatem intacta mansura, si forte intra illud tempus in gratiam cum eo redirent.

CAP. CCXV.

BIÖRNO ABBAS ANATHEMATE PERCUTITUR.

Autumno præcedente, quo Dux nomen Regium sumserat, Sigurdus Archiepiscopus Biörmoni Abbati vehementer successerat, et ob ea quæ ipse fecerat, et quod consiliorum conaminumque Ducis particeps fuerat. Ob hæc omnia Archiepiscopus Abbatem anathemate percussit, qui id ægerrime ferens ad Papam ab Archiepiscopo provocavit. Hinc consilia sua arctius junxere Dux et Abbas. A Duce Abbas pecunias accepit, dato pignore monasterio Holmensi. Dein Ducis nomine se accinxit ad iter inter externos suscipiendum; per Daniam et Germaniam ad Curiam profecturus. Vere isto ad Uplandas se contulit. Ubi Hamarkjøbing venit, ibi incidit in Munanem Episcopi filium, qui de itinere Abbatis edoctus, eo ipso omnibusque quæ gerebat potitus eum Bergas misit, ut in arce apud Reginam esset, usque dum Rex a borealibus regionibus eo veniret.

CAP. CCXVI.

DUX SKULIUS LITERAS AD SVECIAM MITTIT.

Dux Skulius Jarþeirum póttam cum literis ad Femtiam, Helsingiam et Sueciam miserat. Rex hoc comperto

oc er Hákon Konungr spvrdi þetta, gerdi hann Gvnnar frænda sinn efir honom, oc fór hann sem ákastligaz oc hafdi hann micla naud í þessi ferd, hann hafdi eigi meirr enn fimtan menn. Hann drap þann mann í Helsingjalandi er Þorir a) her, hann hafdi fylso af Hertogans hendi. Síðan foro þeir efir Jatgeiri oc fvyndo hann í Helsingjalandi oc tóko af honom 6ll bref oc gersemar þær er Hertoginn hafdi sent vinom sínom. Jatgeirr komz vndan sem naudugligaz. Feck Gvnnarr í þeirri ferd sóma mikinn, kom hann fyrr til Nidaros enn Konungr veri brotþuinn b).

CAP. CCXVII.

URFRIDR UM UPPLÖND.

Þá er Skúli Hertogi var á Heidmaurk kom til hans Veseti Litli austan af Maurkom. Hertoginn for or Hamri oc út til Eidzvallar í annari viko Langafösto, hann gerdi fram fyrir sik Alf af a) Leifustodom á niösh; honom mætti vm nóttina niösharmönnum Knútz Jarls, foro þeirra skipti sva at Knútz menn fengo tekitt einn mann af Alfi oc færdo þann Jarli, enn med Jarli var fá madr er sakar átti vid hann b) oc drap þenna mann. Þá er Hertoginn fór af Eidzvelli kom til hans Preftr einn Danskr c) oc sagdi at Knútr Jarl hefði sent hann til Hertogans at Jarl vildi at þeir fyndiz, þar sem Leirovellir

a) Rísþtr add. 42. 47. Cod. Flar.

Frettr frá Knúti.

b) Þá er Hákon Konungr var í Nidarósi, komu sveinar nokkorir austan vm siall oc sögdu at Knútr Jarl ok lendir menn Konungs höfdu saman safnaz í Öllu ok höfdo halfann þridia tug hundra • manna. ok leti allvænliga at þeir mundi vinna sig á Hertoga, þótt þeir hefdu minna lid enn þá höfdu þeir. Ok þeir sögdu at Hertoginn var med sínu lidi á Heidmörk er þeir fono þar vm. sögdu ok alt hit efnaligazta vm tiltekur Birkiþeina, add. Cod. Flar.

a) Leynsfödom. 42.

b) Ok gerdi hann háshoggvinn. 81. Cod. Flar.

c) vid nokkora menn add. 47. 81.

Da Kong Hakon fik dette at vide, sendte han sit Brænde Gunnar efter ham. Denne skyndte sig meget, havde en besværlig Rejse og kun femten Mand med sig. Han dræbte en Mand ved Raun Thorer i Helsingeland, som der havde Forlehnung af Hertugen. Siden satte de efter Jatgeir, naaede ham i Helsingaland og fratogte ham alle de Breve og Klenodier som Hertugen havde sendt sine Venner; Jatgeir selv undkom med Ned og Nepp. Gunnar vandt megen Ære ved dette Tog og kom til Nidaros før Kongen havde forladt Byen.

Kap. 217.

Ufred i Uplandene.

Da Hertug Skule var paa Hedemarken, kom Befete hiin lille øster fra Markerne. Den anden Uge af Langefaste drog Hertugen fra Hammer ud til Edbvold og sendte Alf af Leifastad foran sig paa Speiderie. Han stode om Natten paa Knuds Jarls Speidere. Deres Skermysfel endtes dermed at Knuds Folk toge een af Alfs til Fange, som de forte til Jarlen; en af dennes Mænd havde noget udestaaende med Fangen og dræbte ham. Da Hertugen drog fra Edbvold kom en dansk Præst til ham som sagde at han var sendt til ham fra Knud Jarl, med Begiering at han vilde møde denne paa Leirovolden

comperito Gunnarum propinquum suum ad eum capiendum misit. Ille citissimo sed eodem difficillimo profectus est itinere, nec nisi XV viros secum habuit. Occidit in Helsingia virum Thorerum appellatum, qui a Duce toparcha fuerat constitutus. Dein Jatgeirum insesclantes nati sunt in Helsingia, omnesque literas et res pretiosas, quas Dux amicis miserat, ei ademit. Jatgeirus vix ac ne vix quidem evasit. Ab ista expeditione Gunnarus multum honoris reportavit, Nidarosiamque ante venit, quam Rex inde discessisset.

CAP. CCXVII.

TURBÆ IN UPLANDIA.

Dum Dux Skulius in Hedemarkia erat, venit ab oriente a Markis Vesetius Little. Dux secunda magni jejunii septimana Hamra relicta Eidsvollam tetendit, speculatoremque Alsum de Leifastadis sibi præmisit. Et nocte occurverunt speculatores Comitum Canuti; isque confictus ita exiit, ut viri Canuti unum ex Alsi sociis caperent, adque Comitem ducerent. Apud Comitem homo erat, cui cum eo simulatas intercedebat, isque eum cecidit. Dux cum ab Eidsvollo migrabat, venit ad eum sacerdos aliquis gente Danus, qui dicebat, se a Canuto Comite ad Ducem missum, ut eum doceret, cupere Comitem, ut in Leirovellis armis viris

experi-

vellir heita, oc helldo orrosto J). Hertoginn bad sva segja Jarli at þenna kost vill hann oc letz onga vró gera mundi fyrr þessi fvdnr veri reyndr. Hertoginn hafdi verit vm nóttina á Raumarfski á þeim bæ er á Láku heitir. Um morguninn er Hertoginn var búinn med lid sitt, foro þeir framn yfir ána Lefro, foro þá oc Birkibeinar móti þeim efsir árinom, oc var nes milli þeirra er Leirnes heitir. Þeir ridv fyrstir af Hertogans mōnnum, badr Vargr lendr madr hans e) af Gvdreksfōdom sūn Þorsteins Kvg-gadz. Ok er þeir komo fyrir nesit komo Birkibeinar á móti þeim Arnbiörn Pofi oc sveit med honom, villdo þá Varbelgir snúa vndan moti fe-laugom snom. Enn er Bárdr sneri heftinom fell heflrinn vndir honom oc feck Arnbiörn tekit hann f). Hertoginn sneri af ánni vpp á nesit oc bióz þar vm, enn Birkibeinar annan veg af ánni gegnt þeim. Þeir skutv á vm hrid, feck af því bana sūr Jon g) Paris af Hertogans mōnnum. Bar-dr Vargr fór til Eirfs Stilks mágs snis, hann kærði fyrir honom at hann hefði eigi þar klædi sn, bad Eirfk fá til mann at fylgja ser út á sninn sva at hann mætti kasta rúnakefli til felaga sninna. Eirfkr gerdi sva, oc er þeir komo á sninn, fór Bar-dr þeirra fyrst; fveitvngar hans voro odr megin árinna oc kenn-

do

volden og holde et Slag med ham. Hertugen lod Jarlen sige at han modtog hans Udfoerding og lovte ingen Fiendtlighed at øse for de havde prøvet Styrke med hinanden. Hertugen havde tilbragt den Nat paa Gaarden Laaka i Nimmerige. Om Morgen den da Hertugen og hans Folk vare færdige, gif de frem over Leeraaen. Birkibeenerne ryffede imod dem over Isfen, og der var et Næs, Leirnes kaldet, mellem dem. Af Hertugens Folk reede først Bard Uarg hans Lehnmand (og Bard) af Gudreks-faab, Thorstein Kugads Søn; da de kom lige ud for Næsset, kom Arnbiörn Pose og en Flok Birkibeener dem imøde. Varbelgerne vilde trække sig tilbage, men i det Bard vendte sin Hest, faldt den med ham og Arnbiörn tog ham til Fange. Hertugen dreiede fra Aaen op paa Næsset og opstillede der sine Folk; Birkibeenerne ligesledes fra den anden Side af Aaen imod dem. De stiod i nogen Tid paa hinanden; Jon Paris, een af Hertugens Mænd blev dræbt. Bard Uarg begav sig til Erik Stilk sin Frænde og klagede over at han manglede Klæder. Han bad Erik lade en Mand følge sig ud paa Isen, saaledes at han kunde kaste en Runestue til sine Kammerater. Erik svode ham heri. Da de kom ud paa Isen gif Bard foran; hans Kammerater soui vare paa den anden Side af Aaen fiendte ham

og

d) oc byggiz hvarie tveggju vm sem bezr, ok trædu set gadd, enn hvarigir staliiz á aðra þar til er þessi fundr veri reyndr. Hertoginn bad hann sva segja Jarli ok óðrum Birkibeinum at þenna kost vill hann ok qvaz einga úeo gera skylldu sdr þessi fundr lykrediz. Annan dag komu þeir Prestir til Hertogans ok sagdi sva at Jarl villdi at þeir skipadi til vm fylkingar þær hverie sveitir móti skylldu góngaz, bad Hertoginn léta lít merki móti Jarls merki, enn hann sagdi at gefir hans mundi hafa svart merki, ok skylldi þar gefa merki hertogans, ok sagdi þá sva at Jarl villdi at þeir skipadi til sva at Kerristeinar ok þær sveitir er þær voro med, mundi hafa gyllt (gult. 42. 47. 81.) merki, ok veri þar i móti Kerristeinar Hertoginn. Prestir bad þessum fenda með þeir menn á fund Jarls ok hoya þessi orð of hans mundi hann sendi hann mann er Kári einhendr het. Hertoginn hafdi verit vm nóttina á Rauma ríki á þeim bæ er á Láku heitir. Enn er þeir Prestir ok Kári komu þann burt frá Hertoganum vid einn lítinn skóg þá sí þeir merki Birkibeina fara i mot ser. Prestir sagdi at Jarl þá hvatitari enn hann hafdi sagt bad hann þá Kára astrúnda ok segja Hertoganum hvar tit var, ok sva gerdi hann. Enn lid Hertogans fór þá fram af skóginum á ána, fóro þá hvarir á móti óðrum efsir árinum, var nes eit hátt milli þeirra etc. Cod. Flat.

e) ok Bar-dr af add. Cod. Flat.

f) Enn Bar-dr af Gudreksfōdom komz vndan ok feck mjukt spíðslag milli herðanna, ok hlífdi honom god byrnie at hann vœð eigi sár, add. Cod. Flat.

g) Paris 42. Pars Cod. Flat.

experirent. Jussit Dux Comiti nunciari, placere sibi illam conditionem, eundem vero se optare, ut antequam id factum esset, ab inimicitiis mutuo absternerent. Fuerat Dux nocte in Raumarikia in prædio. Laka dicto. Mane cum Dux agmenque suum accincti erant, ultra amnem Leiraa moverunt; similiter Birkibeini per glaciem adversus eos tetenderunt; disjungebat utrumque agmen terra lingula Leirnes dicta. Primus ex Ducis viris equo vehabatur Bardus Uarg de Gudreksstadis ejus præfessus, Thorsteini Kugadi filius. Ubi lingulam attigerunt, ex Birkibeinis Arnbiörnus Pose cum suo agmine eis obviam pervexit. Volebant tum Varbelgi ad suos socios subterfugere. Sed cum Bardus equum steterat, Arnbiörnus equo labente eum prehendit. Dux ab amne lingulam petens suos instruere coepit, itaque ab alia annis parte e regione eorum Birkibeini. Per aliquod tempus jacula utrinque emissa sunt. Tali ictus periit ex Ducis viris Jonas Paris. Bardus Uarg invisens Ericum Stilkium affinem suum, apud eum quæstus est, quod vestes sibi deficerent, rogavit Ericum comites sibi dare, qui in glaciem ipsam ducerent, quo scipionem ruitum sociis traderet. Hoc cum ab Erico impetraverat, cumque glaciem attigerant, Bardus comitibus anterior iuit. Socii ab altera annis parte eum agnoscentes versus illum processerunt. Bardus itaque præcipitato

do hann oc gengo á mot honom. Bárdr hefir þá á rás frá Birkibeinum oc til felaga sinna. Skúli Hertogi var þrjár nætr á Leirnesi oc mátti þar eigi lengr fæða herinn, oc fór þadan snimma *h*) morgins í annari viko Lángafösto *i*), oc sneri hann þá afr til Láku. Ok er Birkibeinar vrdo vid þetta varir, foro þeir eftir honom. Þá er Varbelgir komo á Láku trúdo þeir ser gadd á breckvnni hiá hufunom, var þar fyrir nidri dalr einn, enn hæd odro megin; fá þeir þá *k*) Birkibeina, tók Hertó-ginn til at fylkia oc hans menn.

CAP. CCXVIII.

BARDAGI Á LÁKU.

Birkibeinar foro til þess er þeir komo á Láku oc fylkto odro megin hiá dalverpino. Þeir Knútr Jarl oc Arnbiörn fengo til *a*) margar sveitir at veita Varbelgiom *b*) backslag, gengo þeir á bak fylking Hertogans oc var bærinn milli þeirra. Oc er Hertoginn fá þetta óspadi hann sinom monnom móti þessu lidi *c*). Oc er þeir mættos vard þar hardr bardagi, vard Birkibeinum vhaeg atgánga, þvfat sniar var mikill oc illt at fara enn Varbelgir tóko hart í móti. Þá er þeir Jarl oc Arnbiörn þottoz vita at saman voro komin bakföllin *d*), þá gengo þeir í dalinn med lid sit, oc vppf breckvna vndir fylking Hertogans. Hertoginn bad sína menn vera eigi of-veidibráda oc láta þá gánga lángt vpp ádr
per

og gif þam imode, hørpaa han løb ober til dem fra Birkebeenerne. Da Hertug Skule havde været tre Nætter paa Leernæs, havde han ikke meer Proviant til Heren; han drog da derfra tidlig om Morgen i den anden Uge af Langfasten og vendte tilbage til Laka. Birkebeenerne bleve dette daer og satte efter ham. Da Varbelgerne kom til Laka traadte de Sneen sammen paa Bakken ved Husene; neden for var en Dal og paa den anden Side en Hoi. Saasnart de fik Dine paa Birkebeenerne, stillede Hertugen sine Folk i Slagtorden.

Kap. 218.

Slag paa Laka.

Birkebeenerne standsde ikke, for de kom til Laka, hvor de opstillede sig paa den anden Side ved Fordybningen. Knud Jarl og Arnbiörn bestilte mange Hobe til at falde Varbelgerne i Huggen, og disse gif þag Hertugens Slagtorden, saaledes at Gaardet var imellem dem. Da Hertugen mærkede dette, sendte han Folk imod dem og der opstod en haard Kamp. For Birkebeenerne blev Angrebet vanskeligt, da der laae dyb Sne og Varbelgerne gjordte stærk Modstand. Da Jarlen og Arnbiörn funde formsøde, at Bagholdene vare i Haandgemeng sammen, gif de ned i Dalen med deres Folk og op paa Brinken under Hertugens Slagtorden. Hertugen bad sine Folk ikke forhaste sig, men lode dem komme langt

a) frídagss morgininn. Cod. Flat.

i) þat var en stauinds idus dag Martii Cod. Flat.

k) at Birkibeinar foro eptir þeim oc þóttuz skilla at þar mundi verða fundr þeirra *edd.* Cod. Flat.

a) margra sveitar höfðingja. Cod. Flat.

b) bakflettr. Cod. Flat. var fyrir þeim Lodinn Gunnarson ok Hekon Griss, ok Jon Profastson hann var fyrir Kerrefusina lidi. þar þeirir Knappi merki þeirra, margir voro þar adrir sveitar höfðingjar, gengu þeir á bak etc. Cod. Flat. 42. 47. 81.

c) ok voro þessir sveitar höfðingjar þar fyrir, Alfr af Þornsbergi, Augmundr af Vigdeild, Alfr af Leiffodunn. Veferi Littli Algauti bróðir hans ok enn fleiri sveitar höfðingjar. Or er þeir mættos etc. Cod. Flat. 42. 47. 81.

d) letu þeir frambara merki sín *edd.* Cod. Flat.

pitato cursu Birkibeinos prætervectus, ad suos evasit. Dux Skulius tribus noctibus in Leirnesio erat, sed cum comæatus deesse incipiebat, mane aliquo secundæ longi jejunii septimane mature inde movens ad Lakam retro flexit. Quo viso Birkibeini rursus cum persecuti sunt. Varbelgi ubi Lakam venerant, glaciem in clivo juxta domus calcando condensarunt. Erat infra illos vallis, et ab altera parte collis. Ibi Birkibeinos animadvertentur. Coepit ergo Dux suos in aciem disponere.

CAP. CCXVIII.

PUGNA AD LAKAM HABITA.

Pergebant Birkibeini procedere usque dum Lakam venissent, et ex altera parte in convalli aciem intruxerunt. Canutus Comes et Arnbiörnus multa contraxerunt agmina, ut Varbelgis insidias ponerent. Pone aciem Ducis stationem sumserunt, ut adeo non nisi prædium aliquod eos separaret. Id ubi Dux animadvertit viros suos hisce agminibus opposuit. Ubi manus conseruerant, acve certamen ortum est. Birkibeinis valde arduus fuit conflictus, vis enim alta nive erant implete, et Varbelgi graviter iis instabant. Comes et Arnbiörnus cum suspicabantur manus collatas esse cum insidiis, versus vallem suas copias duxerunt, indeque per clivum enitentes aciem Ducis subierunt. Dux suos jussit non nimis precipitanter hostes invadere.

þer rediz í móti; enn þar var at ongo haft oc gengo Varbelgir skjótt í móti Birkibeinum, mátti oc ecki framkomaz fyrir stíðanom oc viko skjótt afr þar sem þeir höfdo fyrr stadið; oc lez þar einn madr af þeim.

CAP. CCXIX.

FLYDI KNÚTR JARL.

Nú er at segia frá bakföllum. Hákon Grís geck í fyrri lagi af Birkibeinum oc er þeir komo saman, sneri mannfallo í lid Birkibeina, þar fell Hákon Grís oc Jón Profaltz sön, Guthormr Hegg oc margir adrir ágætir menn, flydo þá Birkibeinar oc fell mart í flótanom. Lodinn Gvnnaslún líóp *a)* í skot kirckio med sveit manna. Varbelgir fengo rekit merkin oc höfdo þau til Hertogans. Þottoz þeir Jarl oc Arnbiörn vita at þeirra menn höfdo farit ósigr, sendo þeir þá mann *b)* med nockora sættar vmléitan til Hertogans, oc er sendimadr kom afr oc þeir menn sem Hertoginn hafdi sent med honum stodo þar skilldir í faunninni *c)* enn menn voro allir á brautto. Flydo Knútr Jarl oc Arnbiörn út til Túnsbergs, enn súmir til Osloar oc út til Hofvteyiar oc fato þar í klaustri *d)*. Kolbeinn brodir Alfs af Þornbergi fell af Varbelgiom oc fáir menn adrir. Sva quad Olafur Hvíta-skáld *e)*:

Hilmer

a) kirkiu skot Cod. Flat.*b)* er Ellifr Kyr het, *add.* 47. Cod. Flat.*c)* sem þeir Jarl höfdu ádr stadið, *add.* Cod. Flat.*d)* Kbiörn. 81. Cod. Flat.*e)* um þessi tíðindi *add.* Cod. Flat.*f)* þinnig. Cod. Flat.*g)* iaufrá. Cod. Flat.*h)* vaulum. Cod. Flat.

invadere, sed eos sinere propius accedere, antequam arma contra moverent; verum spretis hisce jussis Varbelgi adversus Birkibeinos summo impetu ruerunt. Hi cum propter nivis frequentiam procedere non possent, mox uno viro amisso pedem ad priorem stationem retraxerunt.

CAP. CCXIX.

FUGA CANUTI COMITIS.

Jam quid de insidiis factum fuerit, exponendum. Hacon Grís in primo agmine Birkibeinorum procedebat. Confusius ubi incepit, ad eadem Birkibeinorum res conversa est. Cecidere Hacon Grís, Jonas Præpositi filius, Guthormus Hegg multique celebres viri. Tum fugam capessivère Birkibeini, et fugiendo multi trucidati sunt. Lodinus Gunnii filius cum viris suis ad aliquem templi angulum se proripuit. Varbelgi vexillum cepère, Ducique adtulère. Comes et Arnbiörnus animadvertentes suos violos esse, virum ad Duce[m] miserunt, pacis conditiones ipsi propositurum; sed cum ille redibat a quibusdam, quos Dux miserat, comitatus, scuta stabant glaciei condensata infixi, sed homines evanuerant. Canutus Comes et Arnbiörnus Tunsbergam fugerunt, cæterorum quidam Osloam alii ad Hofudæjam, in monasterio istius loci latitantes. Ex Varbelgis cecidit Kolbeinus Alfsi de Thornbergo frater paucique alii. Qua de re ita canit Olaus Hvitaskald:

Kap. 219.

Knud Jarl tog Flugten.

Nu maae fortalles om Bagholdene. Hakon Grís gif forrest blandt Birkebeenerne. Da de kom sammen, leede Birkebeenerne Nederlag; der saldt Hakon Grís og Jon Profsteson, Guttorm Hegg og mange flere anseelige Mænd; Birkebeenerne toge derpaa Flugten og mange saldt. Lodinn Gunnefson med en Flof reddede sig i en Krof af Kirken. Varbelgerne bemægtigede sig Banneret og overbragte Hertugen dem. Jarlen og Arnbiörn mærkede at deres Folk vare slagne og sendte en Mand med Fredsforslag til Hertugen. Da denne kom tilbage med de Mænd som Hertugen havde sendt med ham, stode Skibdene faste i den haarde Sne, men Folkene vare alle borte. Knud Jarl og Arnbiörn slogtede ud til Tønsberg, men nogle til Oslo og til Hovedøen, hvor de søgte Tilflugt i Klosteret. Af Varbelgerne saldt Kolbein Broder til Alf af Thornberg og nogle saa andre. Saa quod Olaf Hvíta-skáld:

Skios.

Hilmer fór með herþkap storann
hilldar bordz á Upplönd nordan
merki skároð líós á Låko
lå ferd vegin skörpom sverdom.
f) þvnnom reid til þrandheims fvnnan
þingfrækn g) iðfurr h) volum stinga
herþkip brenndi hilmer grvndar
hyggio gegn enn líf gaf þegnom.

Stioldets Styrer med en stærk Hær
drog nord fra mod Oplandene,
Lyst Bannere sendersledes paa Laka
Hæren laac slagen med skarpe Sværd.
Senden fra seiledet til Thronbjem
stribbant Fyrste paa tynde Skibe,
Krigsskibene Landets Styrer brænde,
men Folkenes Lid misfandelig skaanede.

Sva qvad Sturla:

Stóð úfridr
af afarmenni
innanlandz
óllo fólkí;
í) pá er k) Ynglingr
austr á Láku
sverda l) seid
m) vm samit hafdi.

Oc n) viggialfr
vaxanda let
o) ulfa ár oc
ara ferpar.
p) Valþan vetr
til q) vapn primo
r) of s) víg skátt
vísa ríki.

Saa qvad Sturle:

Ufred hppedes
af den voldsomme
indenlands
for alt Folket.
Da Ynglingen
ester paa Laka
Sværdes Brag
opbakte.

Og Morderen
lod Frugtbarhed
voxe for Ulves
og Ornes Følge.
Valgtes Vinteren
til Baabenbulder
i blodfarvede
Kongens Rige.

CAP.

Rap.

í) stóð Ynglingr. 81.

l) leid. 42.

n) viggialfr 42. Cod. Flat.

p) valdi hann vetr. Cod. Flat.

e) oc Cod. Flat.

k) Ynglingr 42. 47. Cod. Flat.

m) ofsamit. 42.

o) Ulfa arr. Cod. Flat.

q) vapn þrymu. Cod. Flat.

r) vígskátt Cod. Flat. vígskart. 42.

*Tutor scuti pugnatorii magno cum exercitu
e septentrione in Uplandiam tetendit;*

*Lucida vexilla in Laka scissa sunt,
jacuit caterva acutis ensibus cesa.*

Atque ita Sturlius:

*Movit tumultus
bellicos præpotens
summos patriæ
omnibus, incolis;*

*Cumque homicida
levavit annonam
lupis et aquilæ
comitatus.*

*Emeridie Thrandheimum versus
princeps fortis in tenuibus ratibus (malorum accipi-
tribus) equitavit,*

*bellicas naves regnator terræ cremabat
sed mansuetus vitæ subditorum pepercit.*

*quando sanguine regum
cretus in Laka
arma strepentia
conseruerat.*

*Visa seminandis hyems
teli commoda jurgiiis
per cruentatum
Regis imperium.*

CAP.

CAP. CCXX.

HERTOGINN GAF MÖNNOM GRID.

Skúli Hertogi gaf grid Lodni Gunna syni oc þeim monnom sem með honum voro. Eftir þat fór hann út til Oslóar oc let sik þar til Konungs taka, gaf þeim monnom grid sem sátu í klauftri a), Páli Gás, Giardar Styrs syni oc enn fleirom sveitar höfðingiom. Gengo margir Birkibeinar til handa Hertoganom, dvaldz hann þá í Oslo vm hrið.

CAP. CCXXV.

a) HAKON KONUNGR Í PRANDHEIMI.

Hákon Konungr fat í þrandheimi sem fyrr var ritat. Þat var síðr Konungs manna at gánga b) til Elgiferis íafnan til frú Ragnhildar oc hennar manna c). Ok einn dag er þeir komo þar, fá þeir at fólk alt hló at þeim, sem þeir villdi gera gys nockorn d), enn segja þeim eekki. Þann sama dag kom austan gestr einn til Konungs oc sagdi honom bardagann á Láko oc þar hefði fallit margir ágætir menn af honom. Konungi þotti þetta mikil tíðindi, skorti þá e) eigi gabb af Hertogans f) mönnum g) oc sögdo at driúgom var öll hird Hakonars Konungs lácín í Víkinni oc eigi víst at Jarl helldiz vid. Öllom Konungs mönnum var mikill h) ótti at þeim tíðindom, þá quad Olafur vísu.

Tíón

a) ok Höfud ey. *add.* Cod. Flat.f) vm daga *add.* Cod. Flat.

d) enn villdu engi tíðindi segja þeim, þeir sögdu Konungi at víst voro nocker tíðindi þau er þeim hló hugr vid. ok þann sama dag kom austan gestr einn til Konungs. Konungr spærði tíðinda enn hann þagdi. Konungr bad hann segja lík sem voro ok Gud hafði tilfætt at verða skyldi. Þvíat var munum spyrja af odrum þótt þú segir sigi, hann svarar: þat er skíotuz at segja at Knátr Jarl ok lendirmenn ydir í Víkinni funduz ok Hertoginn á Raumaríki á þu þeim er á Láku heitir ok detu þar bárdaga ok höfdu ydir menn betr enn fyrr dag, enn inn síðara dag slydu þeir, ok fellu þar margir ágætir menn, sagdi hann þá Konungi allt sem ferit hafði þvíat hann var í bardaganom, Konungi þótti þetta skíolla. 81. Cod. Flat.

e) íefinn síðan. *add.* Cod. Flat.

f) vinnu. Cod. Flat.

g) til Birkibeina þegar þeir þordo, ok sva mikil brögd var at þessu at þeir sem austan komu til vins Hertogans sögdu etc. *add.* Cod. Flat.

h) rygd. Cod. Flat.

CAP. CCXX,

DUX CAPTIVIS PARCIT.

Dux Skulius incolunitatem concessit Lodino Gunnii omnibusque ejus viris. Postea Osloam profectus Regem se ibi proclamari fecit, virosque, qui ad monasterium confugerant, incolunes dimisit videlicet Paulum Gaas, Gardarum Styrii fil. pluresque agminum duces. Multi Birkibeini ad Ducis partes tum transiverunt; Duxque Osloæ aliquamdiu commoratus est.

CAP. CCXXI.

REX HACON NIDAROSIÆ MORATUR.

Morabatur Rex Haco Nidarosie, ut supra scripsimus. Solebant viri Regii Elgisetrum frequenter adire Ragnhildam ejusque viros invisivi. Aliquando eo venientes animadvertunt, homines subsidere quasi ludibrio ipsos habituros; nemo vero, quare id facerent, indicabat. Eodem die venit ad Regem ab orientalibus regionibus aliquis hospes, qui ipsi de pugna ad Lakam narravit, retulitque multos ex optimis ejus viris ibi peritisse. Regi ista novitas non admodum placebat. Nec deerant virorum Ducis ludificationes dicentium, in Vikia tantum non omnes Regis satellites casos, Comitisque salutem fere desperatam esse. Istis nuntiis magnus viri Regii timor injectus, de quo Olavus ita cecinit:

Dammum

Kap. 220.

Hertugen benaader.

Hertug Skule gav Lodinn Gunnesson og hans Mænd Fred. Derefter drög han ud til Oslo, hvor han blev indraadt til Konge, og benaadede dem som opholdt sig i Klosteret, Poul Gaas, Giardar Styrs-son og flere Høvdinge. Mange Birkebeener gif da Hertugen tilhaande og han opholdt sig nogen Tid i Oslo.

Kap. 221.

Kong Hakon i Throndbiem.

Kong Hakon sad i Throndbiem, som før er for-
talt. Kongsmændene pleiede jævnlig at besøge
Frue Ragnhild og hendes Mænd paa Hølsøeter.
En Dag da de kom derhen, mærkede de at alle
Folk løe ad dem, som om de drev Spot med dem,
men vilde ikke sige Aarsagen. Samme Dag kom
en Giest til Kongen oven fra som forkyndte ham
Slaget paa Laka og at han der havde taet mange
anseelige Mænd. Kongen tyktes dette svare Tid-
der. Hertugens Folk blede nu meget kaadmunde
og sagde at næsten alle Kong Hakons Høffinder vare
faldne i Vigen og at det var usigt om Jarlen kunde
holde sig. Alle Kongsmændene forfærdedes ved
disse Tidender. Da quod Olaf denne Vis:

Strid-

Tíón *) hofvm Birkibeina
 haud hraustfir fregit auftan
 **) brátt mvn bvg þann retta
 bragningr i) ef vel hagnar.
 virdendr mvnu verpa
 vapn glyms k) finna ymsir
 veit ek at vart hefir Knúti
 vegnat brogdom fegnir.

Striddante habe vi Birkebeenernes
 Tab ofsen fra spurgt;
 Den Feil om Lyfken foier
 Fyrsten hafsig vil rette.
 Mange Raabentegens Benner
 monne ved Svig sig glæde;
 Men det veed jeg at Knud
 Skade haver lidt.

CAP. CCXXII.

a) HÁKON KONUNGR TALADI.

Eftir þetta gerdi Hákon Konungr ord lendum mönnum at menn bioggi ferd fna sem ákastigaz I). Erkebiskvp bauð Konungi at ríða suðr vm fíall, oc leita vm fættir med þeim Hertoga ef hann villdi. Konungr svarar: Gud þacki ydr herra godvilia yðara, þvfat þat má skílla at þer villdit at vel færi e), enn þó at ver hafim fengit skada vm vara menn, kann vera at þar sé meira frá sagt enn satt sé, enn þótt fva sé. þá fegiom ver med Guds mískvnn oc hins heilaga Olafs Konungs, at þat er varr hinn mesti styrkr sem fialfra vart færoyeti er, oc þv líkar ofþ þat illa at gera nockora fætr vid Hertogann fyrr enn nockvt er reynt af varom skiptom meir enn nú er d), oc flaz skúlom ver adr mágarfir oc

vita

Kap. 222.

Kong Hákon talte.

Derefter sendte Kong Hákon Lefnsmændene Bud, at Folkene fva snart mueligt ffulde holde sig færdige til Toget. Erkebifpen tilbød sig at ride fonder ober Fielbet og underhandfe Fred mellem Kongen og Hertugen. Kongen fwarede: "Gud lenne Eder, Herre! for Ederø gode Billie; thi enhver kan fee "at I vil det almíndelige Bedfte. Wel have vi lidt "Tab af Folf, fíiondt det maafkee fortalles værre "end det er, men ffulde det end forholde sig faa, fige "Vi dog, i Haab til Guds og den helligte Kong "Olafs Mífundhed, at vor bedfte Styrke er de "Folf vi have om os og derfor mífhager Os at "Forlig med Hertugen, for vi have end ydermere "forføgt hinandens Kræfter, og jeg med min Svi- "ger-

*) hafa. Cod. Flat.

**) þetta man 42.

i) er Cod. Flat.

k) vinna 42. Cod. Flat. fim á ymsir, Cod. Flat.

a) Vidral Hákonar Konungs ok Erkebiskups. Cod. Flat.

b) Sigódr Erkebiskup kom sinn dag í Nikolás Kirkiu til Konungs ok med honom Lambi Prior af Helgísetri. Erkebiskup fægi til Konungs: Ver hofum spurrt at þer hafst fengit mikinn ok margfaldann skada í líti yðværa manna í Vikíani fyrir Skúla Hertoga, er þat nú réðliggt, at míok gángi yðrir úvinir fram ef fva fer nockora ríð fem nú horfuz á ok þætti ofþ réðliggt at leitast væri vm fættir mílli yðar ok Hertogans bæði fyrir fálir landzins ok allrar almyðu, vilíom Ver gíarna meða ofþ til þessara ferdar at ríða suðr um fíall ef ydr er þar nockor ofþafa á. Kann vera at þvi síðr náti godum fættum af Hertoga fem honom gengr þetr. Cod. Flat. 42. 47. 81.

c) med líku framlagi þarfs yðars add. Cod. Flat.

d) þvi við hofum enn eigi fundiz fálir ne þariz vndir merkíum ockrum. Enn ef þess er audít at ver fínnvuz, ok hafí gud fva fyrir ætlat ok hinn heilagi Olaf Konungr at ek fai lægra lut þá mun þess koftr at fættaz. enn med engu móti líkar ofþ fva búit at fættaz at úreyndum ockrum fundi ok flaz etc. Cod. Flat.

*Dannum Birkibeinorum
 strevni ex oriente audivimus;
 flexum istum cito corrigit
 Princeps fortuna favente.*

*Agilis armorum ludi amici
 varii dolis lababuntur;
 scio (nimirum) Canuti sortem
 deteriorem evasisse.*

CAP. CCXXII.

REGIS HÁKONIS ORATIO.

Postea Hákon Rex profectus suis mandavit, ut quam citissime ad expeditionem se accingerent. Hortabatur Archiepiscopus Regem, ut versus meridiem circa montem egro profectus Duci reconciliationem, si hic vellet, offerret. Respondit Rex: "Remuneretur Tibi Deus bonam tuam voluntatem; nam non dubium est, Te salutis publica studio hæc svadere. Verum licet quosdam ex nostris perdidimus, fieri potest ut res ultra verum exaggeretur; at si vel ita se habet, confido tamen Dei benignitate Sanctoque Olao fretus maximum nostrum robur in viris nos cingentibus esse; ideoque nobis omnino non placet pacem a Duce expectare, antequam pluribus consiliis fortuna fuerimus experti. In animo est cum socio manum conservare

certi-

vita hvartr betr vill vegna, eða þá er adrir beriaz af varri hendi. Eftir þetta komo hversdagliga Varbelgir til Konungs, Jón af Sudrheimom frændi hans, Þorfinnr af Gyrví og tóko grid af Konungi. Rannsakadi hann þá eftir skipom þeim er Hertoginn átti, og tók þau til sín er honom líkadi, enn hín stærri voro brend edr höggvin vpp.

"gerfader haver erfaret om det gaær bedre, naar vi "selv tales ved eller naar andre slaæes paa vore Beg- "ne.. Der kom nu dagligen Varbelger som fik Fred af Kongen; blandt disse vare Jon af Sudr- heim hans Frænde og Thorfind af Gyrví. Han sog- de nu efter Hertogens Skibe og tog dem som stod ham an; men de store bleve brændte eller ophuggede.

CAP. CCXXIII.

GEFIT HÁKONI UNGA KONUNGS NAFN.

Þá er Hákon Konungr var albuinn let hann blása til Eyra þings og var útborit skrn hins heilaga Olafs Konungs og Krosf sá er í var lignum domini, þetta var sunnudag hálfom manadi fyrir Páfka. Var þá gefit Hákon Unga Konungs nafn, þat gerdi Einar Smiörbakr er síðan var Erkebiskvp, og hinir bezo menn or Þrændalögom. Konungr vngi fór eid at skrní hins heilaga Olafs Konungs, eftir retrri sídvenio. Sóro síðan honom allir lendirmenn og hird- stíórar or a) XII bændr or hverio fylki. Eftir þetta taladi Hákon Konungr gamli, sagdi at bændr höfdo gert meira styrk í móti honom enn hann letz vara b) og þeir áttú vid Konung sinn at gera, enn þó qvadz hann þat þeim eigi mest kenna, þotti og líklt at ödrom hvarom mündi mislika honom eða bændom. Þann sama dag var Erkebiskvp í bodi Konungs, enn Konungr var mánadag í bodi Erkebiskvps og gaf hvart ödrom góðar gjafir.

Kap. 223.

Hakon den unge fik Kongenavn.

Da Kong Hakon var færdig lod han blæse til Øretting og blev da udbaaret den hellige Kong Olafs Skrin og Korset hvori lignum Domini var; det var Søndagen to Uger før Paaske. Den unge Hakon modtog da Kongenavn af Einar Smørbak, som siden blev Erkebiskop og de anseelige Mænd i Throndelaget. Den unge Konge afsagde Eed paa den hellige Olafs Skrin, efter gammel Sædvane. Siden gjorde alle Lehnsmændene og Hoffstjernerne og 12 Bønder af hvert Fylke, Eed til ham. Derpaa holdt den gamle Kong Hakon en Tale og sagde at Bønderne havde viist sig saa opsætsige imod ham, som han ikke havde fundet vente og som de ikke burde have viist sig mod deres Konge, men dog gav han dem ikke den meeste Skyld derfor og holdt det for rimeligt at enten han selv eller Bønderne vilde komme til at lide derved. Samme Dag var Erke- bispnen til Biesk hos Kongen, og Kongen var om Mandagen hos ham og gavede de hverandre gode For- aringer.

CAP.

Kap.

a) Ítra Cod. Flar.

b) edr. Cod. Flar.

cœtaminisque aleam tentare, num forte sic melius succedet, quam dum alii pro nobis pugnabant. Postea ad Regem quotidie veniebant Varbelgi, v. c. Jonas de Sudrheimnis et Thorfinnus de Gyrvio, quibus Rex incolumitatem concessit. Deinceps facta disquisitione naves, quæ Ducis fuerant, occupavit, iisque, prout lubebat, usus, majores sive concremavit sive dissecandas curavit.

CAP. CCXXIII.

HACONI JUNIORI REGIUM NOMEN DATUR.

Cum Rex Hacon ad expeditionem paratus erat, buccina convocatis ad comitium Eyrense hominibus scri- nium Sancti Olai crucemque, in qua lignum erat domini, jussit efferri. Die itaque dominico hebdomadis ante pascha secundæ Hacon junior nomine Regio salutatus fuit. Primus qui ipsum titulo Regio compellabatur, erat Einarus Smiörbak, qui dein Archiepiscopus evasit, atque optimi Thrandonum viri. Rex juvenis super scriinium Regis Olai vite juravit. Postea fidem ei adjurarunt omnes præfetti et gubernatores aulici et duodecim ex quovis districu coloni. Dein orationem habuit Rex Hacon Senior, qua ostendit colonos majores, quam vel expectasset, vel erga Regem deceret, contumacia ipsi restituisse; se tamen id non tantopere ipsis crimini vertere; eventum jam monstraturum, utrum ipsos an ipsum facti poeniteret. Eodem die Archiepiscopus Regis, uti sequenti die Rex Archiepiscopi convivio invitatus adfuit, et mutuis donis sese honorabant.

CAP. CCXXIV.

RÁDA GERD HÁKONAR KONUNGS.

Týrsdaginn lagdi Konungr út til Hólms, enn síðan gaf honum hargja byri, kom hann týrsdag eftir Pálmisvinnudag til Hegranses c), oc átti þíng vid líd sítt, oc taladi sva. Ver hofvum heyrtr kurr nokkora vrn bríd at mönnum leidit rektr þessi er ver hofom haft í vetr, sva ero menn oc nockot óttaslegnir síðan menn höfdo spvrt tíðindi austan or Víkinni, hafa oc margie menn meiri vasbúd fyrir Konungi síncom or rekstr, allra heltr er eigi hefir einn varr madr skeino fengit oc engan vapnaburd haftr þer fet í móti ydr, mundi slíke pyekia forðom daga lítil praut, er enn hefir ígerz med ofs, oc eigi mundo forno Birkibeinar skillaz vid sinn Konung í eigi meiri raun. Nú er þat þæn mfn at þer hafiz vid vel, oc skiliz eigi vid ofs sva búit, þvfat þat mvn eigi drengiliga pyekia ydarrar handar. Vænti ec at eigi lídi d) hálftr mánadr hedan, ádr os se nockoro e) hagra. Bóndi einn stóð vpp oc svarar Konungi: ek var í þrim bardögum med Sveiri Konungi fador föðr þínom, oc ef hann mælti sva þá mundi mönnum lítil raun í pyekia at fylgia honom, verþi sá f) oc hvers manz níðingr er skilz vid Konung sinn þott meiri raun se enn nú er her. Síðan bad Konungr menn búa ferd sína sem ákaffigaz. Þegar þeir komo til Biörgyniar, lagdi Konungr til bæjarins oc var gerr Processia í móti honom oc vrdo allir menn honom fegnir.

CAP.

c) í órtu (ok átti húþing 42) ok svaf þar til þessi er líóst var, kom þá líd efter honom norðan let Konungr þá bláfs olla líðinu af skipum ok átti húþing: Kurr nocker hafði verit í herinum áðan flagit hafði verit á Látu ok meft af Leidings mönnum beiddu þá margir orlofs at fara heim ok var nocker átti á at fara lengra súdr. Hákon Konungr taladi þá fyrir herinum ok mælti sva. *add.* 81. *Cod. Flat.* d) mánadr. *Cod. Flat.*

e) rymta vrn hendr innan hjarðar enn nú er. *add.* 47. 81. innan laudz ok innan hjarðar. *Cod. Flat.* f) allra manna armaztr. 42. 47. 81. *Cod. Flat.*

CAP. CCXXIV.

REGIS HACONIS CONSULTATIO.

Die Martis Rex ad insulam navigavit et dein ventum secundum habuit. Die Martis, qui dominicum palmarum sequebatur Hegransiam venit, et in conventu suorum hanc habuit orationem: Aliquamdiu mus-sitantes audivimus nonnullos, quod taderet ærummarum quibus hac hieme jactati fuimus. Quidam nunciis a Vikia acceptis terrore percussi sunt. Verum tamen multi plura pro Rege suo dura passi agitatique sunt; præcipue cum ne unus quidem ex nostris vel cicatricem acceperit vel hostis armati conspectum sustinuerit. Præcis temporibus parum id videretur molestia, quod huc usque subvivimus; nec Birkibeini olim post tam curta pericula Regem suum destituisent. Rogamus ergo, ut rem strenuo agatis, nec a nobis, ita discendatis; id enim vobis parum honorificum videbitur. Spero intra mensis dimidii spatium res nostras in melius conversum iri. Tum surrexit colonus et sic fari coepit: In tribus ego proeliis Suerrero avo tuo adfui; et quando ille ita loquebatur sui viri nil dubitantes cum læto animo sequebantur. Habeatur ille hominum dedecus, qui Regem suum deseruerit, si vel longe majora præsentibus pericula sint adeunda. Dein Rex suos sine mora se expedire jussit. Ubi Bergas ventum, Rex propius urbem movit, in qua solenni processione magnaque omnium oppidanorum lætitia exceptus est.

CAP.

Kap. 224.

Kong Hákon's Beslutning.

Om Tírsdagen lagde Kongen ud til Holmen, Siden fik han god Vind og kom Tírsdagen efter Palmesøndag til Hegranses. Her holdt han Ting med sine Folk og talede saaledes: "Vi have i noget Tid mærket Knurren af Folk som ere misfornioede "med den Tegen frem og tilbage i Vinter; og tillige "ere de blevne slagne med Frygt ved den Tidende "ofte fra Bigen. Mange andre have dog deiet "mere Arbeid og Slid for deres Konge end I; ikke "een af Eder har faaet en Skramme, og ikke have I "seet nogen Fiendes Mafyn. Hvad hidtil er fore- "faldet, vilde i forðom Dage kun varet anset for "en liden Noie, og de gamle Birkebeener vilde ikke "i saa ringe Fare have forladt deres Konge. Thi "er det derfor min Begiering, at I forer Eder vel "op og ikke saaledes skilles fra Os, thi det vil ikke "giøre Eder nogen Ære. Jeg haaber desuden at "inden en halv Maaned vilde vore Sager staae be- "dre.. En Bonde reise sig og sagde: "Jeg var i "tre Slag med Kong Sveere din Farfader og "naar han talte saa, da betænkte ingen sig paa at "følge ham. Hver Mand's Niding vare den, som "forlader sin Konge, om det end var i større Fare "end nu.. Derpaa bad Kongen sine Folk skynde sig det bedste de kunde. Saafnaat de kom til Bergen, lagde Kongen til Byen, hvor han blev modtagen i Procession og alle vare glade ved hans Ankomst.

Kap.

CAP. CCXXV.

ENDRNYAD AT GEFA HÁKONI KONUNGS-
NAFN.

Þá lét Konungr rannfaka bref þau er Biörn Abóti fór með. Voro þar bref til Pavans og Keisarans og margra höfðingja út í löndom af Hertogans hendi, er hann ætladi at hans mál skyldi mest hafa framdregit, oc sva mikít bragd var at því, at varla mundi nockorr madr trúa, at slíkr höfðingi skyldi sva mart vilia segia satt oc logit; þau voro sém bref er Abóti var líflátzverdr fyrir, enn þó gaf Konungr honom grid þegar hann feck g) brefin; fór Abóti austr með Konungi. Lendir menn bádo Konung at hann fæti í Biorgvin of Paskana h), oc gæfi heimlyfi þeim er þar voro með honom enn bypi ú leidángri vñ aull Gulapings lög at mōn-
nom oc vístom oc tæki þar sva mikion styrk at hann þyrfti eigi at óttaz Hertogann. Konungr svarar: Ecki þicki mer þat ráð at gefa þeim heimlyfi er nú ero með ofs, þvíat ver vítom eigi hvart ver sém meira styrk af Gulapings mēnnon ofarr meirr enn ný hofom ver, þyckiomz ver þá dyrt kaupá þann styrk, ef ver tynom þeim er í Vikinni ero oc varri sēmd vilia fylgia oc síálfa sík fram leggja fyrir ofs, ef ver komom bráðliga til þeirra z). Mun ok því minni varr styrkr þar sém ver komum síðarr til þeirra. Ok því manom ver fara sém skyndiligaz með því lídi sém ver sém, oc þó mva ek austr fara, þott ek hafi eigi meira enn þriú skip, oc þó mvo ver fram hallda at ver farim einskípa, enn þeir sém eigi vilia fylgia ofs k), láti gud ofs fá þeim ombvat sva at þeir konni. Hann sagdi oc
at

Kap. 225.

Hakon hyldees paa nye.

Kongen lod derpaa de Brede undersøge som Biorn Abbed forte med sig. Det vare Brede fra Hertugen til Paven, Keiseren og mange Hovdinge i Ublandet, som han troede meest skulde have fremmet hans Sag og der var saa megen Modsigelse i dem, at neppe nogen skulde troe, at en saadan Hovding vilde paa eengang sige saa meget Sandt og Logn. Der vare nogle Brede, for hvilke Abbeden havde forrient Døden, men dog benaadede Kongen ham saa snart han havde faaet Brevene og han drog efter med Kongen. Lehnmændene bad Kongen blive Paaisten oved i Bergen og givde dem som han havde hos sig, Hiemlov, men derimod udbøde Leeding af Følk og Proviant af hele Gulathingelavet og saaledes forstærke sig, at han ei behøvede at frygte for Hertugen. Kongen svarede: "Ikke tykkes det mig raadeligt at forløbe dem vi nu have hos Os; thi vi vide ikke om vor Stykke bliver synderlig foreget af Gulathingmændene. Den Forstærkning vilde vi desuden betale for dyrt, dersom vi forlade dem i Bigen som ere Os hengivne og vilde vøde deres Liv for Os, naar vi snart komme til dem; men jo síldigere vi komme, jo færre vilde der slaac sig til Os. Derfor vilde vi skjønde Os affted med de Følk vi kunde faae samlede og jeg vil drage efter, om jeg end ikke havde flere end tre, ja om jeg endog kun havde et eeneste Stik. Men de som ei vilde følge os, skulde vi nok med Gud's Hielp engang lønne efter Fortieneste. Han sagde ogsaa

z) 8ll. add. Cod. Flat.

h) ok fram á varit add. 47. Cod. Flat.

i) mun ok því minni vera vort styrkr þar sém ver komum seinna síðarr til: add. Cod. Flat.

k) þá láti gud ofs verða sva lánghenda at ver sém þeim ombvat etc. Cod. Flat. 43. 47. 81.

CAP. CCXXV.

HACON JUNIOR DENUO REX RENUNCIATUR.

Literas, quas gestaverat Biórno Abbas, jussit Rex diligentius examinari. Earum quaedam ad Papam, aliae ad Imperatorem Romanum, aliae ad alios nobiles exteros a Duce datae erant, quos ille rem suam maxime adiutores sperabat. Verum inervant illis tot ambages, ut vix crederet aliquis, ejus loci virum sic falsa veris miscere sustenturum. Erant ibi quaedam literae, quae Abbati vitæ constare potuissent. Rex tamen illis acceptis ei ignovit; Abbatemque se in itinere sequi jussit. Rogabant praefecti Regem, ut pascha Bergis transigeret, utque commentu dato suis copiis, per totum territorium Gulense milites et viaticum cogeret, tantumque roboris contraheret, ut Duci resistere posset. Respondit Rex: "Non conducibile duco eos quos nobiscum habemus dimittere; nescimus enim num plus virium a Gulensibus quam quod hic cogimus, simus accepturi; id vero nos nimis caro redempturi videmur, si Vikenses destituamus, qui nobis se addictos praebuerunt, quique pro vobis, si cito ad eos veniamus, periculis se obijcere haud dubitabunt; verum quo serius iis nos jungamus, eo pauciores vexilla nostra sequentur. Quapropter movebimus cum praesentibus copiis. Movere mihi propositum est, si non nisi tres naves, atque adeo si non nisi unam habebimus. Siqui verò nos sequi nolint, eos Deo juvante ex merito aliquando remunerabimur."

at hann villdi láta endrnyia Konungs- nafn vnga Konungs, oc líkadi mönnum þat vel. Var þá bláfit til þings skíri- þórsdag út í Kríttz- kirkioardi; var þá gefit Hákoní Unga Konungsnafn, fór hann þá eida eftir sídvenio oc lendir menn eftir honom oc bændr or ollom Gvlapings lögom oc af Orkn- eyiom, Hialllandi oc 1) Íslandi. Eftir þat lýfti Hákon Konungr því at lángráfríadag skyldo þeir bœtleggia skipomom, lagdi þeim við lánrád er þá dveldiz eftir. Hann lagdi fríadag út í Flóruvaga 2) eun laugardag svdr í Græningia svnd, oc hafdi þá eigi meirr enn tvo skip 3). Þá ská let hann veita tídir fæmiliga. Svnnan- vedr var á hvalft, oc fúgdo menn at eigi mundi vel byria, er Konungr villdi eigi vera í Kaupstádom þvílíka hátt 4). Konungr bad menn vera káta, sagdi at enn mundi vel verða.

CAP. CCXXVI.

ANDLÁT ARNBIARNAR JÓNSSÚNAR.

Nú er at segia frá Skúla Hertoga at hann fat í Oslo oc dró lid at fer. Sídan fór hann or Oslo austr til Valdishólma frír Pálmfvnnodag oc þesfir formenn med honom Vilhialmr or Torgom, Þorir Mióbeinn. Enn er þetta spvrdi Arnbiörn 5) fór hann austr yfir Foldina 6) oc mætti þar Varbelgiom þeim er á skipom voro oc elli þá þar vpp ok fello neckorir menn af Varbelgiom enn Arnbiörn

1) Íslandi omitt, nefniun'que 47. Cod. Flat.

2) ok var þar vñ nátt. hann fór vñ morgininn inn til bæjar ok heyrdi tídir, ok fór þegar út áftir, ok lagdi þá þegar út í Græningia fund. Cod. Flat.

3) ok lá þar Falkadsginn, let Konungr reifa þar tvau lánðtíöld, ok let veita tídir fem fæmiligaz, þar var predikat ok gerðar lángr taulor vñ skriftr manna ok naudfyniar.

4) Af þessu vard Konungrinn neckut rygg, er menn drópu þann veg ordi á vñ hans tiltekta, ok er messur voro funnar, kalladi Konungr neckora menn til sín ok lýndi lík blidann, ok bad menn vera í godum hug, sagdi at gud mundi vel greiða þeirra ferd á neckurn hátt. 47. Cod. Flat.

5) Jónsún skaut hann skipum, á vatn ok, add. Cod. Flat.

6) ok kom austr í Borgar á add. Cod. Flat.

se juvenem Haconem denno proclamandum curaturum; id quod illis bene placuit. Tum buccina convocatum est comitum die Jovis purgatorio in coemeterium adis Christi, ibique juveni Haconi nomen Regium datum est. Ille jusjurandum ritu solito pronunciarvit, postque eum presciti et coloni ex territorio Gulensi, uti quoque ex Orcadibus, Hetlandia et Islandia. Postea edixit Rex Hacon, ut magna parasecve vela darent naves, et perduelles declaravit, si qui retro morarentur. Parasecve Floravogum, dieque sequente fratrum Græningense intravit, nonnisi Xnavibus instructus. Paschate sacra solenniter jussit celebrari. Ventus a meridie acriter flabat, sociique navigationem parum faustam divinabant, siquidem Rex tale tantumque festum in oppido non celebraret. Rex eos bono animo esse jussit, res optime successuras promittens.

ACP. CCXXVI.

MORS ARNBIÖRNI JONÆ.

Dux Skulius (ut ad eum redet oratio) Osloæ havens copias contrahebat. Dein ista urbe relicta ad Valdisholmum tetendit ante diem palmarum, his prescitis conitatus: Guilielmo de Torgo, et Thorevo Miobeinn. Id ubi rescivit Arnbiörnus, per Foldum orientem versus tendens quosdam Varbelgos in navibus deprehendit; hos in terram ejecit, quosdam cecidit, navibusque potitus est. Et quia multas sustinuerat arumnas,

ogsaá at han vilde lade den unge Konge hylde paa nye, som alle bifaldt. Der blev da blest til Thing Skjartorsdag, ube paa Kristskirkegaard og Hakon den unge fik Kongenavn. Han afsagde Eed efter Sæbbane og efter ham svore Lehnsmænd og Bønder af hele Gulathingslabet, og fra Orknoerne, Hetland og Ísland. Derefter besøel Kong Hakon at Skibene skulde lægge ud Langfredag og erklærede dem for Landsforrædere, der blebe tilbage. Om Fredagen lagde han ud i Florebaag, om Løberdagen sender i Gronningesund og havde ikke flere end ti Skibe. Om Paaften lod han holde høitidelig Gudstieneste. Der blæste en skarp Søndenvind og Folkene sagde, at de aldrig vilde faae god Vind, da Kongen ikke vilde helligholde en saadan Høitid i Skibstæden. Kongen bad dem være ved godt Mod og sagde at alt vilde gaae godt.

Kap. 226.

Arnbiörn Jónsóns Død.

Smidleertid sad Hertug Skule i Oslo og traaf Folk til sig. Derefter drog han for Palmefondag fra Oslo efter til Valdisholm med Høddingerne Wilhelm fra Torg og Thorer Miobeen. Da Arnbiörn spurgte dette drog han efter over Falden og mødte der de Varbelger som vare paa Skibene, jog dem i Land, dræbte nogle af dem og tog Skibene. Da han

biörn tók skipin. Ok með því hann hafði haft erfidni mikit enn var miðk hnginn c), feck hann súk-leika oc lá skamma stvnd ádr hann andadiz. Þotti þar hinn mesti mann skadi, þvíat þat var einmælt at i þann tíma þotti engi lendr mædr þvílíkir i No-regi sem hann. Skúli Hertogi kom til Valldishólma oc sat þar skamma hrfd ádr vpp var gefinn Holmrinn, tók Hertoginn þar d) mikit herfáng, Eftir þar fór hann e) inn til Osloar fyrir Paskana, þotti mönnum þá sem ecki mvdni vid honom standa. Petr Hertoga sún hafði miela sveit vm Paskana vppi á Heidmörk.

CAP. CCXXVII.

HAKON KONUNGR SIGLDI AUSTR.

Hakon Konungr lá i Græningia svndi vm Páskana sem fyrr var ritat d). Þar fretti hann andlát Arniarnar Jons súnar oc þat með at Vlkverjar voro miðk tvídrægir, ef Konungr kvæmi eigi skíótt til þeirra. Annan dag Páskanna geck Konungr á land snimma vid einn sveisin, var þá lítit vedr af landsvdri, enn þó geck hann skíótt ofan b) oc vakti lidit oc bad þá róa c) af síðrind Hardsló, oc var sva gert d). Litlo síðarr gerdi á godan byr oc hæ-gian oc sigldo i Hvítungseyjar of kveldit. Sva vqap Sturla:

e) Lagdi

a) é efra aldr. ádd. 81. Cod. Flst. ok þeim edrum sturdum er til sellu þa tok Arnbjörn fstr. Cod. Flst.

d) alla luti þá er. honom þarfadiz.

e) út aftr Cod. Flst.

a) Paskadaginn komo þar menn é skutu austan, var fyrir þeim Gudseikr Edlungr (Eidungr. Cod. Flst.) ok fegdi líst etc. 81.

b) þotti honom vant at vokia menn ef vedrit hardnadi. Þvlat margir voro lífir aftr til þeirra, ok þó eigi at sífr bad hann menn kledaz 81. Cod. Flst.

c) é. Cod. Flst. 81. 42. 47.

d) Geck Konungr þá é skútu vid nokkora menn ok reri súdr til Sandkraudu (Sandcordru 47 Sandtodru 81. Sandcantru 42.) ok heyrði þar meslu, ok er lestr var bad hann menn útganga ok síð hvar skipin færi. Þeir komu inn ok fegdu at menn tóku til at sigla é skipunum, ok er sungit var sigldu öll skipin. þá var ok godr byrr, skundar Konungr þá sem mest ok feck eigi tekir skipin fyrr enn i Salþiarnar svndi, ok var þó heftat á öllum skipunum, þann dag var gódr byrr ok bægr ok sigldu i Hvítungseyjar. 42. 47. 81. Cod. Flst.

ærumnas, annisque fractus erat, in morbum incidit, qui intra breve tempus ei fuit lethalis. Hoc damnum grave visum est; nam consentiebant omnes, presertim nullum ipsi parem Norvegiam tum habere. Dux Skulius ad Valdisholmam venit, insulamque non diu obsessam occupavit. Ibi magnam accepit prædam, et dein ante Pascha Osloam tetendit. Judicabant plerique non bene posse illi resisti. Petrus ejus filius eodem tempore in Hedemarmia magnam vim contraxit.

CAP. CCXXVII.

REX HACON AD ORIENTALIA NAVIGAT.

Rex Hacon, ut nuper dictum, paschali tempore in freto Græningico erat dispositus. Ibi relatum ipsi est et de Arnbjörni morte et quod Vikensium, nisi Rex cito veniret, animi valde fluctuarent. Die Paschali secundo Rex cum uno comite mane in terram exscendit. Ventus aliquantum a meridie sabbat; nihilominus ad navim mox rediit, sociosque e somno excitatos a sinu Hardsüensi remigare jussit; id quod etiam factum est. Brevis post secundum commodumque nati ventum ad Hvítungsejas vespere pervenerunt. Hanc rem Sturlius sic commemorat:

e) Lagdi rausk
enn rífo laukar
hilmis f) ferþ
hendr át reipom.
enn hvn g) skriptu
hreggi bláfnar
fylkis til
frama greiddo.

Oc vfar
Auftr med landi
sneckio brandr
svifa knatti;
gulli *) glæstr
vnd göfvgmenn
h) varat audligr
allvalldz floti.

Den kiælle Liovgat
fik fat paa Tob,
og Masterne sig
reiste i Veiret.
Stufne Seil
som Stormen drev
forfremmede
Kongens Vere.

Og mange
Fartøier
ofter med Landet
svævede.
Den guldfkinnende
Høddinger ferende
Kongens Flaade
Lykke havde.

Um morgvinn eftir 2) sigldi Konungr fyrir Jadar oc er þeir komo fyrir ríft gerði á storm vedrs, le-to menn styri sín. Enn er þeir komo fyrir Hvíni brast styri á Konungs skipino oc geck af nær allt bladit var þá styrt med bryggjom oc árom h) inn vñ Skiarranda fynd. Sidan lagdi Konungr inn í Vikina oc lagdi at í hófn þá er Sláttones heitir, þar fretti hann þau tédindi at Varbelgir voro allir í Oslo oc búnir til Túnsbergs oc fara at Birkibeinom. Enn Knútr Jarl oc lendir menn Konungs ligo vid Jarlsey oc margir Birkibeinar oc búnir at fara norðr til

Næste Morgen seilede Kongen forbi Jædderen; da de kom lige ud for Nævet, fik de en Storm og nogle tabte deres Røer. Ud for Hvin brast Røret paa Kongens Skib, saa næsten hele Røerbladet gik af; der blev da styret med Brygger og Laver ind i Skiar-randestund. Derpaa styrede Kongen til Vigen og lagde ind i Havnen Sláttones. Der horte han at alle Varbelgerne vare i Oslo og reede til at overfal-de Birkebeenerne i Tønsberg. Knud Jarl og Kon-gen's Lehnsmænd laae med mange Birkebeener ved Jarlsee og agtede at drage nord paa Kongen imøde; men

c) hafði Cod. Flar.

f) hird. Cod. Flar. 81.

g) skriptor. Cod. Flar.

*) glætr 47. 81.

h) var ei. Cod. Flar.

i) lyddi Konungr messu ok aðd. Cod. Flar.

k) súdr vñ neit, ok er þær voro fyrir gengjur óeft legdu þeir upp bryggjurnar, ok var styrt med þvfr er eftir var styrins ok árom innum Skerdanda fund, ok er þeir komu til hafnar var vþplagt þat er eftir var styri síns þotti monnum mikil írreikin er med síku skyldi styrt verda íafn miklu skipi. Midvíku deginn sigldu þeir til Efunes ok legdu þar at ínumm dags, kom þar saman meirr luti líðins, þadan sigldu þeir inni Vikina, ok er þeir komo 4 Gretnar fyrir sunnan eyra Aur, þá kom í mót þeim landfýnningr med myklum stormi ok sómyrkri sneru þá óll skipin aftur til hafnar, þau sem eigi fengu beite, enn Konungr lagdi inn undir land í þá hófn sem Sláttones heitir, ok var þat lægt af þjóðleidd, lá hann þat vñ nótt, þar etc. Cod. Flar.

*Rapit afluosa
surgente malo
cohors pratoria
manibus rudentes;*

*Multaque orientem versus
propter littora
antenna navis
fuit commota.*

*velorumque diplomatæ
pansa procellis
in Regis commodum
(dexter) explicabat.*

*Auro fulgida
optimates vehens
classis monarchæ
apparuit magnifica.*

Sequente mane Rex Jadrinam prætervectus est. Cum prope loci brevia erant, tanta orta est tempestas, ut quidam sua gubernacula amitterent; juxta Hvinam fractus est navis Regiæ clavus, cumque fere tota clavi palmula abrupta esset, ope pontium et remorum denique in Skiarrandæ sinum ea directa est. Postea Rex ad Vikiam appellens portum Sláttonæ dilatum intravit. Ibi rescivit: Varbelgos omnes Osloæ esse; Birkibeinos Túnsbergæ jam jamque aggredi paratos; Canutum Comitem Regiosque præfectos ad Jarlsejam stationem habere

tíl mótz við Konunginn, enn fymir voro eftir á Bergino. Konungr fendi *) þá menn til Túnsbergs og sagði í hlióði Birkibeinóm at Konungr væri komin í Víkina. Menn höfðo drúkkít fast vinnkvellit á Konungs skipino oc fráfo lengi of morgininn. Konungr var snemma vppi oc bad menn klæðaz, enn menn brvgðo seint við; þá mælti Konungr, þat ætla ek at skiótara klæðiz Varbelgir í dag at fara út til Túnsbergs at félögóm varom; Birkibeinar líópo þá vpp skiótt l) oc rero drengiliga or höfninni m) oc sigldo í Malstrandir. Konungr het þá fyrir fer oc lidi sino at allir Birkibeinar skyldo vatnasta Olafs vauko ofan hinn fyrri, enn fasta hinn sidarra eða leyfa fimtan penningom. Helldo menn vel þessit heit hina fyrsto tólfmanadi, enn verr sidan.

CAP. CCXXVIII.

HÁKON KONUNGR LAGDI TIL OSLOAR.

Þadan sigldi Konungr til Grindholma svnda; komo þar í móti honom a) Munan Biskvps sún oc bad hann leggja vndir Jarlsey til mótz við Knút Jarl oc Birkibeina. Konungr svarar: med því Gúð hefir ós nú þenna vör gefit, þá væntom ver at þetta skal sigrbyrr vera b), mvno ver þessa neytra, sigli þeir eftir ofs er villia c). Sva quad Olafur Hvítaskáld:

Nordan

*) Eindrida Berfa sun. 42. 81.

f) ok fögðu at þat skyldi allðri verða. add. Cod. Flat.

m) Ok er þeir komu fram fyrir syna Aar, þá rann á byr ok tóku þeir til fegls. Hakon Konungr hugði þá at óll skipin mundi vmsigld, ok er lyfa tók, síu þeir at vestrar sigldu skip hit ytra. Lagdi Konungr at Ísvalfundum (Smáfundum 47), ok bidr þess at allir herinn kemr eftir. Het hann þar heitum etc. Cod. Flat.

a) Gunnbiörn bóndi (Jansson 47) Ífar af Skediuhöfi ok, etc. add. Cod. Flat.

b) ok ellum ofs til fremdar, add. Cod. Flat.

c) er ok vant at síá at hverju hállði þeir komu er þessa byrrar villia eigi neytra.

habere cum multis Birkibeinis, eosque in eo esse ut ad borealia moverent quo cum Rege jungerentur, nonnullos vero in monte remansuros. Misit ergo Rex quosdam Tunbergam, qui Birkibeinos de Regis ad Vikiam adventu clanculum docerent. Navis Regia vestros, vespera bene poti, ad serum mane dormiebant. Rex mature surgens suos vestiri jussit. Cum id tardiuscule fieret, dixit Rex: Suspicio Varbelgos ut Tunbergæ socios nostros opprimant, hodie vobis celerius vestiri. Tum Birkibeini majori celeritate usi, strenue ex portu remigarunt et Malstrandos nacti sunt. Rex suo sociorumque nomine tunc promissit, omnes Birkibeinos vespera et Sancti Olai vigiliam præcedente et eandem sequente jejuniium aquaticum servaturos, vel XV pecunias soluturos. Itius promissi per XII menses bene memores erant, dein autem negligentiores.

CAP. CCXXVIII.

REX HÁKON AD OSLOAM APPELLIT.

Inde Rex ad fretum Grindholmicum navigavit. Ibi obvius ei venit Munan Episcopi filius eumque rogavit ut Jarlsgam subiret Comiti Canuto et Birkibeinis jungendus. Respondit Rex: siquidem Deus nobis ventum nobis secundum dedit, speramus eodem vento victoriam nobis adspiraturam; ideoque eo uti fas est; qui velint, nos sequantur. Olaus Hvítaskald ita canit:

Proxime,

men nogle bare tilbage paa Bierget. Kongen sendte Folf til Tønsberg, som hemmelig skulde underrette Birkebeenerne om Kongens Ankomst til Wigen-Mandskaber paa Kongens Skib havde druffet stærkt om Aftenen og sov længe om Morgen. Kongen stod tidlig op og bad Folkene klæde sig paa. Da det gik langsom, sagde han: "jeg troer at Varbelgerne i Dag ere hurtigere til at klæde sig paa og angribe vore Kammerater i Tønsberg." Birkebeenerne skyndte sig da op, roede rask ud af Havnen og seilede til Malstrand. Kongen lofte paa sine egne og Folkenes Vegne at alle Birkebeener skulde faste paa Vand Aftenen for den første St. Olafs Dag og faste den sidste eller betale femten Penge. Dette Lovte holdt de troeligen de første tolv Maanedre, men siden ikke saa godt.

Kap. 228.

Kong Hakon sagde til Oslo.

Derfra seilede Kongen til Grindholmsund. Der mødte ham Munan Biskopsøn som bad ham lægge ind under Jarlsøe og foreene sig der med Knud Jarl og Birkebeenerne. Kongen svarede: den Vær som Gud nu haver forundt os, haabe vi ogsaa spaere os Seier; thi vilde vi bruge den og hver som vil, seile nu efter Os.. Saa quad Olaf Hvítaskáld:

Der

Nordan rendi næst þá er spyrðiz
nafnkvnnr *d)* iðfvrr ískidom stafna
báror leko bróndom hærri
e) brodda hríd fyrir Noregs sído.
þrútin lágo vedr á vatni
f) Vinda rípt ne gramr bad svísta,
g) snarr Yngvi *h)* bad sigrbyr *i)* fenginn
sinni ferd at hialldri stinnom.

Sídan sigldo þeir inn eftir fydnom, oc er þeir komo *k)* fyrir Jarlseý bad Konungr þá bláfa. Enn þegar er Birkibeinar heyrdo þetta þeir sem lágo vid Jarlseý, ráko þeir af fer tíöldin oc sigldi *l)* til mótz vid Konung *m)*, oc sigldi Konungr sva inn eftir fyrdinom med allan herinn, sem Sturla qvaf:

Skrido *n)* haftraukn
vnd *o)* höfvdz manni
inn í *p)* botn
Oslo fiordar,
Þar er vegstór
fyrir Vígþipi
Skúla aulld
q) ofskípat hafði.

r) Oc er myrkva tóć rero þeir *s)* inn fyrir Nesodda *t)*. Þá átti Hákon Konungr tal vid *u)* sína menn, oc sagði fyrir vñ atlögona, at Gvnnbiörn bóndi oc *x)* Gvnnarr Páls sún *y)* oc sýslomenn fyrir

Dernæst, da Krígsrygtet anfom,
navnkundig Tyrste norden fra
Skibene ferte langs med Norges Kyst,
Bølgerne gif hoiere end Naarer.
Stormene rugede ober Havet,
dog bød Kongen ei Seilene beslaes,
han den snare bad om Seierbør
paa sit Tog til skarpn Strid.

Dergaa seilede de ind i Sundet og da de kom lige for Jarlseý bad Kongen dem blæse. Saasnarð Virkebeenerne som laae ved Jarlseý horte dette, sloge de Zieblingerne af og seilede Kongen imøde; han gif saaledes ind ad Fiorden med hele Flaaden, som Sturla qvaf:

Havhestene (Skibene) frede
under Hovdingen
i det inderste
af Oslo-Fiord.
Hvor berømmelige
Stules Hovdinge
Krigssjoff
opstillet havde.

Da det begyndte at mørkne, roede de ind for Næsodde. Kong Hákon holdt nu en Tale til sine Fjoff og befalede hvorledes Angrebet skulde gaae for sig. Gvnnbiörn Bonde, Gvnnarr Þoulsen og Spðslemændene

d) iðfra skeldar stafni Cod. Flat.

e) bords ryd. Cod. Flat.

f) vinda dríft. 81. vinde script. Cod. Flat.

g) snarri. 42.

h) kvad. Cod. Flat. kvat. 42. 47. 81.

i) flunginn. Cod. Flat.

k) gegut. Cod. Flat.

l) inn eftir Cod. Flat.

m) Konungr gerði þá menn 4 skútu inn til Tunsbergs ok sagði hverir gæta skyldu berginn eða hverir honom skyldu fylgja, ok er hann kom inn til Bedu fundu (Vædu fundu 81) þá lagði hann þar at ok beid Jarls ok hans manna. Sídan sigldu þeir med allann herinn inn eftir etc. Cod. Flat. 81.

n) háfrækn 42. 47. Haf fræk Cod. Flat.

o) höfud manni Cod. Flat.

p) botni Cod. Fl. inni þots 81.

q) vñ skipaz. Cod. Flat.

r) vedrít minkadi sem sleid daginn, ok er þeir komo til Sigvallda steina þá ver loqn. *edd.* Cod. Flat.

s) inn til. Cod. Flat.

t) ok lágu þar vñ nóttina *edd.* 47. fogdu þá sumir at Herzoginn mundi ridinn or banum, enn sumir sögdu Verbelgi at vífa þar í banum. *edd.* 81. Cod. Flat.

u) alla sýrimenn ok sveitarhöfðingja.

x) Petr. Cod. Flat.

y) nochorir sýllomenn adrir. Cod. Flat.

*Proxime, proclii rumore audito
Rex celeser e septentrione classem impulsi;
volitabant undæ antennis altiores
juxta Norvegia latus.*

*Tumida tempestates jacuerunt in aquis,
sed velorum constrictionem monarcha non jussit,
victorialem auram fortis dixit datam
suo ad pugnam acrem itineri.*

Deinde in fretum vela dederunt, cumque ad Jarlsejam delati erant, buccinam Rex jussit inflari. Quod ubi audivere Birkibeini ad istam insulam dispositi, mox detractis tentoriis ad Regem tetenderunt; sicque Rex cum tota classe in sinum navigavit. Rem Sturlus sic describit:

*Bisoues pontigradi
vexere præpotentem
Heroa ad intima
sinus Oslici;*

*ubi famigerantes
Skuliani
militum præsidia
disposuerant.*

Ingruentibus tenebris intra Nesoddam remigarant. Tum Rex Hacon colloquio cum suis viris habito, ubi cuique appellandum esset, constituit; ut scil. Gvnnbiörnus colonus, Gvnnarus Pauli, et septentrionales

fyrir nordan Stad skyldi róa fyrir vestan Höfurey og leggja at vid a) Gyljannða og gánga aa) móri Fryfio brú og mata Varbelgiom ef þeir kvæmi þar fram. Knútr Jarl bb) og Vikverjar skyldo leggja at bryggjom og ertaz vid Varbelgi, enn Konungr siálfir og mestri þorri lidfins skyldi ganga vpp vid cc) Eikabergs skóg fyrir svnnan Þrælberg, og koma (va dd) svnnan at bænom ee); skyldo allir iafn snimma leggja at bænom þegar lýfa taki. Þar var þá Hákon Konungr úngi svn Hákonar Konungs, og let Konungr hann fara á skúto þá er skiótvz var er ff) Kúfinhetta het og með honom margir godir menn gg), hann let og tætr skutor eftir vera með únga Konungi, og bad þá hh) vera vid eyna og hafa niósn af þeim tíðdomum sem gerdz í bænom, og ef gud hefir sva fyrir arlat, sagdi Konungr, at ofs brestr á bordi og fáim úsigr, þá dveliz þer her eigi ii), farit þegar til Biörgvinar, hvað sem gud gefir ydr þá til rádz. Hann taladi mörgom fögrom ordom fyrir únga Konungi ádr þeir skilloo kk). Sídan lagdi Konungr at vid Eikabergs skóg og lid hans gengo þeir þar vpp, og ádr þeir kvæmi í syn vid bæinn, taladi Konungr fyrir lidino á þann hátt er Sverrir Konungr var vanr.

mændene Norden for Stat skulde roe vester om Hovedøe, lægge til ved Gyljande og gaae imod Fryfio broe for at møde Varbelgerne dersom de lode sig seeder. Knud Jarl med Vigværingerne skulde lægge til Bryggerne og drille Varbelgerne. Kongen selv med den største Deel af Hæren skulde gaae op ved Eikabergsfjod senden for Trælleberg, og saaledes senden fra gaae los paa Byen. Saa snart det begyndte at lyhne skulde alle lige tidlig lægge mod Byen. Hakon den unge, Kong Hakons Søn var der ogsaa. Ham med mange gode Mand lod Kongen være paa et leifselsende Fartoi, som heed Kúfinheten. Ogsaa lod han to Skuder følge efter den unge Konge og bad dem holdt sig ved Den og søge at faae Kundskab om hvad der gik for sig i Byen. "Og er det Guds Vilje," lagde Kongen til, "at det skal falde ilde ud for Os, og vi blive slagne," da tover ikke her, men drager strax til Bergen og "befaler Eder Gud i Vold." Han sagde desuden meget smukt til den unge Konge, for de fildredes ad. Derpaa lagde Kongen til ved Egebjergsfjod, hvor hans Folk gik i Land. Men for de sik Byen i Sigte holdt han en Tale til dem, efter Kong Sverres Wiis.

CAP.

Kap.

a) fyrir nordan. Cod. Flat.

aa) snútr á add. Cod. Flat.

bb) Simon Kyrr og Eiríkr Seilkr. Cod. Flat. 47.

cc) Eikabergs skóg 42. Eikakorsberg. 47. Eikabergs skóg. 81. Cod. Flat.

dd) ofan at. 42.

ee) skyldu engi skip róa fyrir úga Höfurey er lýfa teki, ok þá öll fenn er þeir fari at Hákon Konungr viki ofan af berginu at bænum, skyldu þá hver róa sem fleipa var, ok leggja þó fyrst at bryggjum. Konungr hatdi ádr um daginn gert niósnar menn inn til Höfureyjar at þeir yrði vissir santra tíðinda af Varbelgium. Enn er Konungi þotri þeir seinni enn hann ætlaða geck hann á efterbat ok ætlaði inn til Höfureyjar. Enn er hann kom á miðjann fjórdinn gerdi sva mikil sömyrkr at varla inntri síð rofna í millum þvi sneri Konungr æft til líðfins. Enn meðan Konungr reri á fjórdinn höfsto niósnar menn v farit ok eigi fundit hann, vissu menn þá varla hvar Konungr mundi vera, gerdz þá kurr miðill í lidinu, þvi næst breft sv ætlan sem ádr var fettr vni atlogun, þeir reri eigi norðr sem upp skyldu ganga vid Gyljanda. Hákon Konungr sneri þá æft til skips sinna. Add. Cod. Flat.

ff) skúfn hetta. Cod. Flat.

gg) Vilhjálmr Kapalinn sinn Ingimundr Kolbeinsfán, Andres Kept, Andres Máfa, add. Cod. Flat. 42.

hh) róa fyrir vestan Höfurey ok liggja þar sem leynligaz, ok hafa niósn í höfðanum uppi á eyinni etc. Cod. Flat.

ii) róit ut or sírdinom ok stundic eigi á Vikverjar. Ierit eigi fyrir enn þer komit til Biörgvinar. Cod. Flat. 47. 81.

kk) Sídan geck Hákon Konungr á letri skip ok þat lid er honom fylgdi ok reri fyrir svnnan eyarnar, ok lagdi at, etc. 42. með honum sneri Knútr Jarl, add. Cod. Flat.

toparchi ab occidente insula Hovedøe navigantes ad Gyljandam navim applicuerunt, et versus portem Frysiensem tendentes Varbelgis, si ibi eos nanciscerentur, occurrerent; ut Canuus Comes cum Vicensibus ad portem appellentes Varbelgos vexarent; ut Rex ipse cum numerosissimo agmine ad sylvam Eikabergensem a meridie montis Trælberg exscendens meridiionalem urbis partem aggrediretur; omnes vero simul mature, ubi dies illucesceret, adversus urbem moverent. Erat ibi Rex Hacon junior Haconis filius; eum jussit pater lembo citissime navigante vehi, qui Kúfinhetta dicebatur, cumque eo multos strenuos viros; jussit praterea juxta juvenem Regem duos alios lembo stationem apud insulam habere, ita ut, quomodo res in urbe gererentur, diligenter inquirerent. Addidit Rex: si Deo placuerit, ut res nostrae minus bene succedant, utque vestri discedamus, tum absque mora commodissima, quam Deus obtulerit, occasione usi Bergas contendite. Regem juvenem, cum ab invicem discederent, multis pulcrisque alloquiis ammonitum dimisit. Dein Rex ad sylvam Eikabergensem suas naves applicuit, ejusque socii ibi terram conscenderunt. Orationem ibi Rex Sverrerianis similem in hæc verba habuit.

CAP. CCXXXIX.

TALA HAKONAR KONUNGS.

Flestir menn máno heyrt hafa geit, sagdi hann, oc morgom kvinnikt vmlskipti var Skúla Hertoga; hafa þau verið mörg oc ymislig a), mún her þó sva b) fara sem mált er at skilðan velldr einn ef tveir deila. Nú á þat ofan sem ádr gerðiz medal ockar let hann gefa fer Konungs nafn at ofaugdom fundrgridom meþal var, sem allðrei ero dæmi til at gert hafi verið fyrr í Noregi. Síðan sendi hann menn í frá fer bæði norðr oc súðr oc á land vpp oc let drepa ofs edr innibrenna, eða svno vara, ef Gud hefði þat lofat honom. Nú hefir hann fengit sva mikinn framgång at varla finnaz dæmi til at nockurr madr hafi þvílíkan fengit med iafnmiklom rángyndom, allra hellzt eftir svnd þann sem var á Láku millum hans oc varra manna, fengom ver þar mikinn skada þvíat þar fello margir góðir dren-gir þeir er frændr oc vinir mvno feint bærr bíða. Nú bidio Ver alla ydr at þer halldit einarp ydarri oc manndom vid ofs d) þvíat ver væntim med Gudz miklvnn at nú skylly nockor skapaz at med ofs, birtip nú í ydarri atferd hvers þer egit at hefna, edr hverfu rángliga á ofs er gengit e). Oc pótr

Kap. 229.

Kong Hakons Tale.

"De fleste," sagde han, "maa have hørt noget "og mange have noie Kundskab om Stridighederne "mellem mig og Hertug Skule. Disse have været "mange og forskjellige, skiondt det gierne kan være "gaaet her efter Ordspøget, at naar to trættes, "pleier der at være Skuld paa begge Sider. Nu "haver han, foruden hvad der tilforn var Os imel- "lem, ladet sig udraabe for Konge uden først at op- "sige Os Freden; noget som man aldrig før har hørt "Lige til i Norge. Siden sendte han Folk fra sig "baade nord og souder og til Lanbet, og lod dræbe "hans og mine eedsvorne Mænd hvor de kunde findes, "og foer frem paa Nidingsbois mod Ufhyldige, som "ttente ham ligesaa troe som os, og som hverken "bleve skaandede i Rikser eller Fæhusse. Endelig "sendte han tretten Skuder souder paa imod Os selv "for at lade Os og vore Souner dræbe eller inde- "brænde, dersom Gud havde villet tilstaae ham det. "Han haver nu havt saa stor Fremgang, at man "knap fiender nogen som med saa uegen Vold og "Uretferdighed haver haet Magen, især efter det "Slag paa Laka mellem ham og vore Folk, hvor "vi lede en stor Skade i det der saldt mange tapre "Mænd, som Vennder og Benner seent vilde faae "erstattede. Nu bede vi Eder alle at I vise Eder "troe og kjaefte, thi Vi haabe med Guds Hielp, at "der nu vil blive en Forandring; lader nu fiende i "Ederes Afseer, at I vide hvad I skulde hævne og "hvilke Fornærmelser der ere Os tilfoiede. Skiondt

a) meugr god, ok meugr medallax, add. 47. 21. svn allgod, svn til medallag.

b) vera sem vidazt er. Cod. Flat. c) ok sveitshara, add. Cod. Flat.

d) ok minniz nú á frændra lét ok hátr ok allann þann skada er varbelgir hafa, gert ofs, ok sva segir mer hugr vni add. Cod. Flat.

e) eða hverfu einardliga ver ættim at veria frellt vart ok feinniz ok þess þó at Skvli etc. Cod. Flat.

CAP. CCXXXIX.

REGIS HACONIS ORATIO.

Fando audivisse credo, ait, pterosque, et multos experiundo cognovisse nostras cum Duce Skulio controversias, quam multæ quamque diversæ fuerint, licet non diffitear, hic forte valere quod vulgo dicitur: ab utraque parte plerumque peccari. Jam vero præter ante commissa Regium nomen sumsit, quamvis paci inter nos pactæ non renuntiasset; id quod antea in Norvegia factum proprus sine exemplo est. Dein viros ad septentrionem et meridiem et in terra interiora circummisit, ad interimendos viros utrique nostrum iurejurando addictos, ubicunque deprehenderentur; illis qui ipsi æque ac nobis inservire vellent, insonitibus se adeo infensum præbuit, ut neque in ædibus sacris, neque in oculibus eis porceret. Misit insuper meridiem versus contra nos XIII lembos, ad me vel liberos meos, si Deus permitteret, occidendos vel domi cremandos. Nunc ille sic prævaluit, ut vix exemplum sit, tantam tanque injustam violentiam ulli unquam ita successisse, præcipue post pugnam Lakæ ejus inter et nostros viros habitam, ubi tantum damni accepimus, ut multi ibi caderent heroës, quorum iacturam cognati amiceque nostri sero resarient. Jam vos rogamus, ut strenuos vos detis concordiamque nobiscum foveatis; sic enim fore speramus Deo benigne juvante, ut res nostræ brevi in melius se vertant. Ostendite jam factis, scire vos, quid ulciscendum habeatis,

pótt Skúli Hertógi hafi hit bezta mannaal med ferf), þá eigom ver þó oc varir menn at vera yfirmenn þeirra í ollom stódom sakir ætta oc atferða oc er því meiri vanvirðing at varir óvínir fái nockorn bug á ofs. Síðan hvatti hann líð sitt eftir dæmisáuga þeirri, er Sværrir Konungr var vanr at segja af Karls synom nockorom þeim er fara skyldo til líðzmannna fra feðr sínom. Nú spyr Karl sín sinn áþr þeir skilþiz, sagði Konungr, Hverfu mun nú kuap Karl ef þú kemr í orrosto oc veizto vfst at þú skalt þar deya. Karls sín svarar: Hvar mun þá annat enn beriaz sem frækiligazt oc falla med samd. Nú veri sva sagði Kall at þú skyldir í brott komazt, hann svarar, mundi eigi þá naudsyn at dvga sem drengiligazt. Nú megom ver síð sagði Konungr at þesir tveir ero til énn engi þridi. Síðan sagði hann þeim hverso þeir skyldi fara med vapnom sínom g) ef þeir kvæmi til orrosto oc hafa þat h) ordtak sem Birkibeinir voro vanir: Fram Kristizmenn, Krofsmænn hins heilaga Olafs Konungs.

CAP. CCXXX.

FARIT AT SKULA HERTOGA Í OSLO.

Þá er Hákon Konungr kom a) í syn við bæinn oc lýsa tók b), fái þeir at þar var allt c) kyrt oc hliódt þá mælti Konungr. Þat ottvazt var at Varþelgiom mvní komin niósn vm ferdir varar, oc se þeir

"Hertug Skule haver et udsogt Mandskab hos sig, "saa bør dog vi og vore Folk ansæes for deres Overmand i alle Maader, for Vets og Opførsels Skyld, "hvorfor det og vilde være desstore Skam, om "vore Fiender fik megen Fordeel over Os. Derpaa opmuntrede han sine Folk med det Eventyr Kong Sverre pleiede at fortælle om Bondesommen som forlod sin Faders Hus for at drage i Krig. "Bonden spørger sin Sou, for de skildtes "ad, saaledes fortalte Kongen, "hvorledes vil Du "bære Dig ad, naar Du kommer i Strid og veed i "Forveien at Du skal døe. Bondesommen svarer: "saaes som drabeligt og falde med Ere. End om "det var bestemt, at Du skulde komme derfra med "Livet, sagde Bonden. "Var det da ei nødvendigt, svarede den anden, "at saaes kjaft. Nu "veed vi, lagde Kongen til, "at der intet tredie "Tilfælde gives. Derpaa underviste han dem, hvorledes de skulde føre deres Vaaben, naar de kom i Slag og hed dem bruge Virkebennens gamle Løsen: "Frem Kristimænd, Oluf hin helliges "Rorsmænd.

Kap. 230.

Hertug Skule angribes i Oslo.

Da Kong Hakon fik Nyen i Sigte og det begyndte at lysne, mærkede de at alt der var stille. Kongen sagde: "Jeg frygter at Varþelgerne have faaet Kundskab om vort Tog og have forladt Nyen. I det

f) þá hófum ver ok et bezta mannaal er til er í landinu ok af innum beztu ættum add. Cod. Flat.

g) þa er þeir kœmu til orrosto ok sva at þeir getti sem bezt at þeir kendast síðir ok at þeir bæri eigi vapn á sílfu sík. 42. 81. Cod. Flat.

h) skall. Cod. Flat.

a) fram á breckuna add. 42. Cod. Flat.

b) fœngu þeir skilti at. Cod. Flat.

c) toist 42. 81. tíúft. Cod. Flat.

tis, quantaque injuria nobis sit illata. Dux Skulius licet lætissimos secum viros habeat, censemus tamen nostros omni nomine eos antecellere, genere pariter ac meritis; quo indignus est, si inimici nostri nobis superiores discedant. Dein agmen suum stimulauit offerendis lepidis illis exemplis, quæ Rex Sverreus afferre conseruerat de coloni alicujus filio, ad militiam profecturo. Jam, ait Rex, colonus filio suo, antequam a se discederet, hanc quæstionem proposuit: Qualem te geres, si pugnam adieris, in quo certo scias tibi moriendum esse? Quid agerem, ait ille, nisi ut strenuissime pugnanus decora morte obirem. Quid vero, inquit pater, si scires te incolumem inde discessurum? Tum vero, ait ille, fas erat fortissimum me præbere. Atqui, subjecit Rex, videmus, necessarium esse alterutrum, nec tertium quid dari. Deinde eos edocuit, quomodo, si ad prælium veniretur, arma sua tractarent, utque solito isto Birkibeinorum symbolo uterentur: "Pergite christiani, cruce notati, viri sancti Regis Olai.

CAP. CCXXX.

FACTA OSLOÆ IN DUCEM SKULIUM AGGRESSIO.

Rex Hacon ubi die illucescente in conspectum urbis venit, animaduertere sibi videbatur, omnia in urbe silere et tranquilla esse; hinc verborum inquit, ne illis de expeditione nostra suboluerit, et ne ex urbe se sub-

dux-

þeir í brott or þænom. Því næst rendo skipin vndan Hósfutey þau er at bryggjom skylldo leggja, oc þegar er þeir fá þat í þænom hliópo þeir til herkluckunar. Enn er kluckan qvaf vid þortoz þeir Konungr vita at þeir voro í þænom. Síá þeir þá hlaup mikinn vm þrinn oc hark d), hliópa Varþelgir í Konungs gard þar fem Hertoginn svaf. Oc er honom var sagt at vfridr mundi vera klæddiz hann skiót oc vapnadiz, stefndi sidan vpp eftir stræti til Hallvardz Kirkio gardz, kom þar mart lid til hans, foro þeir sva vppá Maurtostocka þar saman allt lipit, var þa talat vm hvat lipi þetta mundi vera, sögdo hestir at vera mundi Knútr Jarl oc lendir menn. Ræddo þá vm hvat til rádz skylldi taka, villdi Hertogin þar fylkia oc taka móti Birkibeinom. Arni Rúga bar merki Hertogans, hann sagdi þat veri skaumt at láta Knútr Jarl taka e) klædi þeirra oc hesta í þænom. Skipi Hertoginn þá lidino, let fara Olaf af Vigdeilld oc nockora sveitar höfðingja með honum á þat vestra stræti, enn Hertoginn oc mestr þori lidz ins sneriz ofan í móti Hallvardz Kirkio gardi. Hann sendi f) menn til at taka af Geitabrá, at öngir mátti þar yfir kommaz Konungs menn.

Í det samme isede de Skibe fra Hovedøe, som skulde lægge mod Bryggerne, og saa snart de bleve det vaer i Byen, løb de til Stormfløkken. Da man horte dens Lyd, mærkede Kongen og hans Folk, at Fienden endnu vare der. De saae nu megen Loben og Tummel i Byen. Barþelgerne løb til Kongsgaarden, hvor Hertugen sov. Da han horte at Fienden var der, stod han op, klædte sig hastig paa og tog sine Vaaben. Derpaa gik han op ad Gaden til Halvarðs Kirkegaard, hvor meget Folk kom til ham. Med dem begav han sig til Mortostof, hvor alle Tropperne samledes. Der blev talt om, hvad det vel kunde være for en Hær; de fleste meente at det maatte være Knud Jarl og Lehnsmændene. Man overlagde nu hvad Beslutning der skulde tages. Hertugen vilde stille Folkene i Slagtorden der og tage imod Birkebeenerne, men Arne Ruge, Hertugens Mærkesmand, sagde at det var Stam at lade Knud Jarl tage deres Klæder og Heste i Byen. Hertugen deelte da Hæren. Olaf af Vigdeild med nogle Hovdinge sendte han til det vestre Stræde; Hertugen selv med den største Deel af Hæren begav sig ned mod Halvarðs Kirkegaard. Han sendte Folk til at kaste Geedbroen af, for at de Kongelige ei skulde komme over dem.

CAP. CCXXXI.

HÁKON KONUNGR KOM Í OSLO.

Enn er Birkibeinar fá at lidit var á Mörtostockom foro Konungs menn mikinn. Þorsteinn Heim-

Kap. 231.

Kong Hakon kom til Oslo.

Da Birkebeenerne saae at Fienderne vare paa Martestoffen, skynde de sig det bedste de kunde. Thor-

a) Varþelgir sváfo í ymsum stöðum. Enn er þeir heyrdu herkluckuna lupu þeir í ymsá stáði ok hestir í Konungsgard. Cod. Flar.

e) herklædi. 81.

f) Hallvard Stod franda Ormsbiskups ok marga menn með honum, add. Cod. Flar.

duxerint. Properantibus vero ad Hofudejam illis navibus, quæ ad pontem appellere deberent, videbant, curvi in urbe ad campanam, turbas nuntiaturam. Hac sonante persuasum habebant regii, eos adhuc in urbe esse. Patebat magnum strepitum motumque oppidanos agitave. Curvabant Varþelgi ad palatium Regium, ubi Dux dormiebat. Eique cum indicabatur, adesse hostem, vestibus et armis citissime indutis, secundum plateam ad coemeterium Halvardi se contulit, ubi multis sociis ad se contractis Mortostockam petiit. Hic coactio omni agmine, deliberatum est, quorum hæc vis bellica esset censenda. Patabant plerique Canutum Comitem ejusque præsesos esse. Quasitum dein est, quid consilii esset capiendum. Volebat Dux instruella acie Birkibeinis obviam procedere. Verum Arnas Ruga Ducis vexillarius observavit turpe fore, si Canutus Comes ipsorum vestibus armisque in urbe potiretur. Dux ergo agmen divisit. Olavum de Vigdeild aliosque duces ad plateam occidentalem ablegavit, sed Dux ipse maximaque agminis pars versus coemeterium Halvardi tetendit. Misit quoque nonnullos viros ad pontem Geitabro dirumpendum, ne per illum viri regii illis supervenirent.

CAP. CCXXXI.

REX HAKON OSLOAM VENIT.

Birkibeini cum videbant, hostes in Mortostokko esse, viri Regii eo frequentissimi pergebant. Vexillarius

Heimnes a) bar merki Hákonar Konungs oc hafdi iafnan vel gefiz. Konungr bad Þorstein eigi b) hart fara, sagdi at þat henti eigi þeim er minnr voro færir. Þá var sva fram komit ári at Pálka c) ástan þar svafr dagr hinn fyrsti, enn þetta var laugar dagr í Pálka viko. Var þá allr þeli or iördo, oc sva blaut lent þar sem Birkibeinar gengo at *) leir-rinn tók í kne edr meirr d). Oc er þeir komo á breckona var sagt Konungi at af var brúin. Þorstein bad þá sva vpp e) til þeirrar brúar er liggir hiá Ryginabergi. Konungr qvaþ þat eigi ráð. Snero þeir þá til Geita brúar, voro þá Varbelgir at taka af f) þau laug sem g) efsir voro brúarinnar, oc flucko þegar í brott er Birkibeinar komo at, oc máto vel tó menna veria. Lúgo þá enn yfir tveir áfar oc vard þar yfir at ganga. Konungr nefndi til h) fimn tsgj manna at ganga fyrir merkino, síðan geck Þorsteinn yfir merkit, oc mátti eigi odrovís ganga enn stydia sík med spiozt oddinom vid angan á sinn enn hver geck efsir öðrom i). Þorstein bad þá fyrr koma á móti Varbelgiom enn þá er á skiponom voro k). Oc þegar er Konungr sá at lid hans kom yfir brúna miök, gengo þeir vpp efsir strati hiá Nicholas Kirkio med fylkto lidino. Enn er Konungr kom iafnfram gardi Gvethorms Erlendz súnar kom hann þar í móti Konungi aukulskúadr oc hafdi kápo yfer ser; hann makti, Gud gæti ydarr herra, miök fari þer nú halkafámliga

Svá

Thorstein Heimnes bar Kong Hákon's Märke og havde altid opført sig brav. Kongen bad ham ikke skynde sig saa meget, da det ikke var godt for dem som vare tunge til Fods. Det var paa den Aars-tid at den første Sommerdag indfaldt Paaskefest; det var Løvedagen i Paaskeugen. Al Frosten var borte af Jorden, og der var saa blødt at Birke-beenerne gik i Ønder op over Knærne. Da de kom til Brinken, hørte Kongen at Broen var afbrudt. Thorstein raadte til at trække sig op til den Broe som ligger ved Nyginaberg; men det syntes Kongen ikke om. De vendte sig derfor mod Giedebroen, hvor Varbelgerne vare i Færd med at borttage de Lag som endnu vare tilbage af Broen, men skyndte sig. Fraz hort, saasnart Birkebeenerne kom, skiondt ti Mand vel kunde have forsvaret den. Der laae endnu to Hjelser som man skulde gaae over. Kongen beordrede 50 Mand til at gaae foran Mærket. Derpaa gik Thorstein med Mærket, men maatte støtte sig med Gyphstagen paa den anden Viesle og saaledes gik den ene over efter den anden. Thorstein raadte til at gaae løs paa Varbelgerne, inden de andre kom fra Skibene. Da Kongen saae at hans Folk kom godt over Broen, gik de op ad Gaden ved Nikolaitirke i fuld Slagtorden. Da Kongen kom ved Guttorm Erlandsøns Gaard, gik denne ham imøde med hoiæ Skoe og Kappe paa, og sagde: "Gud vare med Eder, Herre! det seer farligt ud for Eder,

a) spakr mædr ok veldrádr hann hafði lengi þjónat etc. 81. add. Hákonæ Konunge ok, add. Cod. Flat.

b) sva add. Cod. Flat.

c) Dagr 42. 47.

*) leirir 47.

d) vard þeim þvi þungengit at annarr fötr sock ádr adrum var vppfigit, add. Cod. Flat.

e) efter völlum ok sva til etc. Cod. Flat.

f) lángsúna 42.

g) næst voro brúum, 47. Cod. Flat.

h) XI. Cod. Flat.

i) Ok þá er þeir komu yfer stóða þeir í milli Eyra strætis ok Nicholas Kirkio, ok þá er Konungr kom yfer var eigi meirr lid yfer komit enn fyllti í móti strætino add. Cod. Flat.

k) Konungi þotti eigi þat ráð at þeir gengi sva samennir ok kvaz vilja bíða lídz síns, kom þa vonum bráðara líditt efter þeim, add. Cod. Flat.

illarius Regis Haconis erat Thorsteinus Heimnes, isque semper strenuum se dederat. Rogabat eum Rex ne nimis cito procederet, quippe quod sociis nimis arduum foret. Ea tum fuit tempestas, ut vesper paschalis primus simul dies astivus esset, dies quidem septimana paschalis ultimus. Gelu ex terra nuper evanuerat, et qua Birkibeini procedebant, humus adeo mollis erat, ut ad genua vel ultra limus pertingeret. Ubi ad cliuam ventum est, indicabatur Regi pontem defectum esse. Auhor ergo erat Thorsteinus, ut ad pontem monti Rygensis proximum moverent. Rege autem id non probante ad pontem caprinum se vertebant. Varbelgi occupati erant supremis pontis hujus stratis detrahendis, visisque Birkibeinis statim retro cesserunt, licet decem viri ad eum defendendum sufficissent. Restabant duæ trabes, super quibus iri posset. Rex denominavit XXV viros, qui illuc transirent, ante vexillum. Dein Thorsteinus cum vexillo, difficulter quidem, nec nisi hasta sua altera trabe nitens, unusque alterum sequens transiit. Suadebat Thorsteinus, ut, antequam ceteri a navibus venirent, Varbelgos aggredirentur. Rexque cum videret, suos eosque frequentes pontem feliciter superasse, sursum secundum plateam ad ædem Sancti Nicolai perrexit cum sua acie. Rege prædium Guthormi Erlendi filii prætereunte, prodiit ille cum magnis calcæis magnamque lanam sibi superinjunctam habens, et Regem sic compellivit: "propitius tibi Domine sit Deus; multum nunc periculi incurris,

svá famennir, þvíat Varbelgir ero her vppi frá ydr med fylkto lidi oc ætla þar í moti at taka, oc villdi Gud at ek vera nú iafnvel fær, sem þá er ek fylgdi ydr í Vermalandi *l)*. Þá kom Sigodr sún Hákonar Konungs oc hafdi farit nordan dagfari *m)*, var Konungi mikil þauk á hans kvamo *n)*. Síðan gengo þeir vpp eftir strátino.

CAP. CCXXXII.

UPPHAF BARDAGA.

Uppi vid gard Asbiarnar *a)* Kóps var fyrir Arni Ruga med merki hertogans oc mart lid. Oc ádr enn saman komo fylkingar, bad Hákon Konungr ludrfevininn bláfa, hann bles tysvar oc heldr lágt. Konungr mælti, betr bles bickio hvelpr þinn á Biörgvinar bryggiom er þú tók silfr af mðnnoom; síðan bles hann myclo betr *b)*. Eftir þat bad Konungr menn gánga fram med merkino, geck hann þá sílfr *c)* einna fremlfr sem Sturla qvap:

Geck allvalldr

d) vnd *e)* ygis hialmi

megin milldr

merkiom fyrri;

enn *f)* gullfett

gnæfa *g)* knætt

h) vísa ve *i)* of

k) vala fóiki.

"Eder, saa saa Folf som I have, thi Barbelgerne" staae ikke langt herfra i fuld Slagtorden og agte at" giore Modstand. Gud givde kun, at jeg nu var" saa rask, som da jeg fulgte Eder til Vermeland., Da ankom Sigurd Kong Hakons Son som uafbrudt havde fortsat Reisen nord fra. Hans Ankomst glædede Kongen meget. Derpaa gif de op ad Strædet.

Kap. 232.

Slagets Begyndelse.

Oppe ved Åsbjørn Kops Gaard stod Hertugens Markesmand Arne Ruga med meget Folf. For Hærene kom i Haandgemæng, bad Kong Hakon Trompeteren blæse. Han blæste to Gange men noget svagt. Kongen sagde: "Bedre blæste Du Hunde" hvalp paa Bergens Brygge, da Du tog Solo der" for af Folf;,, siden blæste han meget bedre. Derpaa bod Kongen Folkene gaae frem med Marktet; selv gif han allerforrest som Sturle qvad:

Herskeren gif
under skrækkende Hielm
han den midfeste
foran Marktet.

Og Kongens
guldbirkede Fane
kneisede
over Folfet.

Enn

Men

l) Konungr svarar haf Gudz þöck fyrir þinn godvilis ok geck inn eftir, brát man koma lid til var á alla vega, ok er þeir höfðu skamt gengit kom Sigodr. etc. 42. 47. 81. Cod. Flar.

m) ok nðttfari. 42. 27. 81. Cod. Flar.

n) fylgdi hann þá Konungi med sveit sína. add. Cod. Flar.

a) Koprs Cod. Flar. Kopars 42. 47.

b) sva giall í hverium hamri. 42. steinvegg. 47.

c) allra fremlfr. Cod. Flar.

d) vnder. 81.

e) ygis. 81. Yngis. Cod. Flar.

curris, cum viris adeo paucis; nam Varbelgi non procul absunt cum bene instructa acie; faxit Deus, ut nunc tam agili corpore essem, quam tunc eram, cum te per Vermiam sequer... Tum ei junctus est Sigurdus Regis Haconis filius, qui continuato indies itinere a septentrione venerat, cujus adventu Rex vehementer letatus est. Dein sursum secundum plateam protrexerunt.

CAP. CCXXXII.

PRÆLII INITIUM.

Ad villam Asbjørni Kopii stationem habebat Arnas Ruge cum Ducis vexillo et copiosa acie. Antequam configeretur, jussit Rex buccinatorem suum classicum sonare. Bis ille buccina flavit, sed sono demissione. Tum Rex: "melius sane, inquit, tu catule flabas, ad Bergarum pontem, cum argentum accipiebas." Dein ille sonum acrius intendit; Rexque vexillum protinus moveri jussit, et ipse inter primos processit. Qua de re Sturlius:

*Ivit opertus
casside terrifica
Rex mitissimus
signis anterior.*

*At auro distincta
vexilla Regis alte
nutavere super
virorum temporibus.*

Enn þar fram
 A) fylkja knatti
 ræfis hird
 romv m) styri.
 hilldar fús
 á hliðar báðar
 n) í gagn fór
 o) greypra vapna.

Varbelgir voro fymir vppi Kirkiogardinom oc skorti þar eigi gríoti hrið, enn hvarir tveggjo skutu. Sva qvad Olafir Hvítaskáld:

p) Hallgíslat *) raud hvatt í Oslu
 hilldar tungl med skara milldom
 q) rautir r) þrungdo iðfrar **) æstum
 s) iarnfalldit lid saman t) hialldri.
 brondom u) skifdóz blóðgar rander
 bleikir fellu menn x) á velli,
 hlifir laus y) var gramr z) med gefo
 aa) gylltar svngu hiallta túngur.

Oc er fram var borit merkit Konungs braut flotti í lidi Varbelgia því er fyrer vtan stodo Kirkiogardinn bb). Enn þeir Varbelgir sem í Kirkiogardinnom voro leto gánga gríothrið sem þyckvaz mátti. Arni Rusa sneri med merki Hertogans inn í Kirkiogardinn þá sotto þar at margir Birkibeinir, líópo fymir inn í Kirkiogardinn cc), enn med því at gríoti var ærit laust fyrir innan, þá báro Varbelgir

sva

Men fluy efter
 monne følge
 Konges Hoffinder
 til Stridens Bulder.
 Stridlystne
 paa begge Sider
 gif, de imod
 graadige Vaaben.

Nogle af Varbelgerne vare oppe paa Kirkegaarden, hoorfra de kastede Steen i Mængde; skudt blev der fra begge Sider. Saa qvad Oluf Hvítaskáld:

Hastigen jernklædte Folf
 med Fyrten den mide i Oso
 de straalende Skolde farvede
 krigerisse Fyrter Striden underholdt.
 Blodige Skolde af Sværde flødedes
 blege seguede Mænd til Jorden,
 Brynieses Kongen ei saarede,
 gylndne Sværdtunger sang.

Da Kongens Mærke blev ført frem, gade de af Varbelgernes Hær som stode uden for Kirkegaarden sig paa Flugt, men de som vare paa Kirkegaarden kastede Stene saa tykt som Hagel. Arne Rusa begav sig mod Hertogens Mærke ind paa Kirkegaarden, som nu blev angrebet af mange Birkibeener; nogle af disse løb ind paa Kirkegaarden, men da der var Overflod af Stene, kastede og skød Varbelgerne

saa

- f) gull flerr. Cod. Flat. gullfætr. 47. gullfetti. 81. g) knattu 47. Cod. Flat. h) vísi vel. 81.
 i) af Cod. Flat. omitt. 81. k) vala fálvi. 47. l) fylgia Cod. Flat. fylgia nádi. 81.
 m) stæri Cod. Flat. n) í gagn fut Cod. Flat. í gegn for. 81. o) greypra Cod. Flat.
 p) hallgíslat Cod. Flat. er in marg. Hallgíslar raud hvatr. it. 42. hátt geirfald 81. *) só Cod. Flat.
 q) tættir. 47. r) þrungu Cod. Flat. **) heftum 47. óstlum Cod. Flat.
 s) iarnfalldit Cod. Flat. iarn faldin 81. t) haldit Cod. Flat. u) skifdúzt. Cod. Flat. skriptuz 42.
 a) ar. Cod. Flat. y) vá Cod. Flat. z) víd. 42. aa) gylltar. Cod. Flat.
 bb) Enn er Varbelgir er stodo í Kirkiogardinnom sí þetta ok sva þeir er vppi voro ar þeirra menn sydo, þá gerdo þeir hina snó-
 pofto rid af gríoti ok sva só sem þyckvaz mátti. Arni Rusa var þar inni fyrir ok Vilhjalmr ok Torgom lendr midr ok mestr
 þorri líðfins Varbelgia, enn sumir snero upp fyrer sustan Kirkiogardin. 81. Cod. Fl.
 cc) Iearn Dyri ok þorleifr Bofi. Cod. Fl.

*Ibi vero protinus
 insecuta fuit
 prætoriana cohors
 arma spirans.*

*A lateribus ambobus
 belligeri ducis
 gradians contra
 rapacia tela.*

Varbelgorum nonnulli in coemeterio erant, unde offatim saxorum deorsum jactum est. Tela utrinque vibrabantur. Sic canit Olaus Hvítaskáld:

*Osloa ferro tella copia
 una cum generoso Rege lunam belli (scutum)
 oblique radiantem rubescere,
 strenui principis praelium excitatum compresserunt.*

*Chypei sanguinolenti gladiis scissi sunt,
 pallidi milites ceciderunt in solum;
 Rex thovae non munitus incolumis mansit,
 aurata lingua ensium cecinerunt.*

Moto Regis vexillo Varbelgi, qui extra coemeterium erant, in fugam se conjiciebant; illi contra, qui coemeterium tenebant, saxa densissimis ictibus deiecerunt. Arnas Rusa vexillum Ducis in coemeterium produxit, quod multi mox Birkibeini invaseve; horum quidam magno impetu eodem irruerunt, sed quia ibi multum saxorum lapidum jacelat, Varbelgi his tam vehementes ictus ingerebant, ut Birkibeini aliquantum

pedem

sva skot og gríót á Birkibeini at þeir hrucko út aftr, var þá allhörd orrofta, oc soto Birkibeinar fast at enn Varbelgir vordoz vel oc drengiliga. Sva segir Sturla:

Oc inn drótt
ellða kyndi
dd) baudvar tys
vid bauga renni,
sva at ee) eggfárs
ff) eifur stucku
gg) of ilflet
aurnis spialla.

Enn er Alfr á Leifastúdom fá at þeir mundi verða inni byrgdir leitadi hann út vinn garðz hliðit oc bardiz hh) allðiarfliga, hann komz ofan til árinna, enn margir hliópo efter hanom. Alfr fell í ánni oc er þat flestra manna láugn at síu hafi verit einhver drengiligvzt vaurt er hann varðiz adr hann fell. Hákon Konungr sneriz þa efitr þeim Varbelgiom er flydo vpp fyrer ii) austan Kirkiogardinn kk). Þar fello nockorir menn af Varbelgiom, oc einn af Birkibeinom, enn margir lírir.

CAP. CCXXXIII.

VARBELGIR Í KIRKIO.

A stræti því er Olaf af Vigdeild skyldi veria komo í móti honom Birkibeinar þeir sem vppgengo af skiponom; varð þar hörd orofa. Voro margir Varbelgir í kastala Biskvps, oc baro stort gríót á Birkibeini, var þat miök mann hætt at sækia at þeim Birkibeinom, er á strætinu voro oc gæta sín vid

saa hæftigt þaa dem at de maatte trække sig tilbage. Der opstod nu en haard Kamp; Birkebeenerne trængte fast paa og Varbelgerne forsbarede sig mandeligen. Saa siger Sturla:

Og Hæren
monne antænde
Dbins Id (: svingede Sværdene)
mod Kingens Odr.
Saa at de blanke
Sværdes Gnister
sprang paa Jettens
Fodefæste (: Skjoldet).

Da Alf paa Leifastad mærkede at de vilde blive indsluttede, søgte han ud af Vorten og sloges drabeligen; han søgde ned til Aaen, forfulgt af mange. Alf faldt i Aaen og de fleste fortælle at han giordte den tappreste Modstand inden han faldt. Kong Hakon satte derpaa efter de Varbelger som flygtede op efter for Kirkegaarden. Der faldt nogle af Varbelgerne og een af Birkebeenerne men mange bleve saarde.

Kap. 233.

Varbelgerne i Kirken.

I det Stræde som Olaf af Vigdeild skulde forsvare, blev han angrebet af de Birkebeener, som kom fra Skibene, og der blev en haard Kamp. Mange Varbelger vare i Biskoppens Kastel, hvorfra de kastede svære Stene ned paa Birkebeenerne paa Gaden, saa at det blev meget besværligt for

disse

dd) baudnar jys 49.

ee) sikfars. 42.

ff) eifur 42.

gg) ofil flot 42.

hh) afburdar vel Cod. Flat.

ii) vestan. 81.

kk) I því bili fell fá matr af Varbelgiom er Eylléinn Sundramadr (Sundrammr 42) het, ok enn fleiri Varbelgir. Cod. Flat.

pedem referre cogereunt. *Asper ibi exstitit consilius; strenuam aggressionem faciebant Birkibeini, sed Varbelgi vicissim fortissime sese defendebant, uti canit Sturlius:*

<i>Et (Regius) stipator</i>	<i>ut coruscantem</i>
<i>fecit emicare</i>	<i>pugionum fulgura</i>
<i>flammeos enses</i>	<i>solum plantare</i>
<i>in munificum (Ducem),</i>	<i>gigantis (clypeum) persultarent.</i>

Alfius de Leifastadis ubi animadvertit, periculum esse, ne includerentur, per coemeterii ostium se cum suis subduxit, cedendo tamen pugnans, atque ad amnem pervenit, multis persequentibus. Denique amne submersus periit; sed fert vulgaris traditio, eum, antequam periret, acerrime se defendisse. Tum Rex Hakon ad Varbelgos persequendos se accinxit, qui ab oriente coemeterii fugerant. Ceciderunt ibi Varbelgorum multi, Birkibeinorum unus, sed complures vulnerati sunt.

CAP. CCXXXIII.

VARBELGI IN TEMPLO.

In angiportu, quem Olaus de Vigdeilo tuendum acceperat, vuerunt in eum Birkibeini, qui e navibus exscenderant. Acere hic se obtulit certamen, cum multi Varbelgi in Episcopi castello essent, qui magnorum lapidum jactu Birkibeinos infestabant. Hisce admodum ardua res erat, et Varbelgos, qui in angiportu
erant,

vid þeim er í Kaftalanom voro. Enn með því lauk at Varbelgir sneru vndan oc inn í Kirkiogardinn, enn Olaf af Vigdeild sneri vpp með sveit sína fyrir nordan Kirkiornar. Arnfinnr Þjóflúin *a)* veik *b)* norðr til Nunnavsetrs oc þar inn í Kirkió. Hákon Konungur sneri vpp fyrir austan Kirkiornar með sit merki *e)*, voro þar fyrir margir Varbelgir voro sumir á Kirkiogardinom enn svmir á *d)* smidjio, nokkorri oc *e)* báro þaðan gríót á Birkibeini *f)*. Þar lez Biarni Heftr af Birkibeinom enn margir vrdo fúrir, sva qvad Sturla:

Flugo *g)* hræliptr
h) at hiarar *i)* leiði
 geigorlig
 á gautz *k)* himin.
 enn *l)* ranð álfr
m) ríðandi fór
 bodvar sky
n) blodz elldingom.

CAP. CCXXXIV.

KÓNUNGR OC JARL FVNDVZ.

Þá er Hákon Kónungur kom í ofanverþar geilarnar iafnfram Korsbrædra gördom var þar fyrir Hertöginn á hefti oc miök martr mána vid honom. Enn er þeir mættoz vard nokkor stadr á, sva at hvarigir redo til annara *a)*. Kirkiogardz hlidit var at baki Birkibeinom oc var þat fullt af Varbelgiom; vndir

- a)* Stallari hertogans 47. 81. Cod. Flar. *b)* nordan Cod. Flar. *d)* smidjohásum 47.
c) var þar fyrir sí madr er Grimr á Sandi het ok höldi manz. *e)* hofda þar borit at fer gríót ok krot ok baro hvartveggja 4. Cod. Fl.
f) sem skafaz. *add.* Cod. Flar ok var þar sí madr skotinn í.
g) kneit með Kefu er Biarni Heftr het, hann var brodorson Karls Svanga ok Sigardr Skíðla it bezra manz efnl. Cod. Fl.
h) hræliptr 42. *i)* á Cod. Flar. *k)* leprí. 42. *l)* himne 42, himn 47, himni 81. Cod. Flar.
m) ranðálfr 42. *n)* ríðandi 42. 47. Cod. Flar. ríðandi 81. *o)* blod elldunne Cod. Flar.
a) Stódo Birkibeinar í veita uockorri ok þó nedar meirr enn Varbelgir voro á brunni ok stráino ok var þar nokkoro þurara, 42. 47. Cod. Flar.

erant, aggregati, et ab iis qui in castello dispositi erant, sibi cavere. Finis talis fuit, ut Varbelgi in fugam se darent et coemeterium peterent; verum Olaus de Vigdeild cum agmine suo a septentrione templi stationem sumeret. Arnfinnus Thiofi filius monasterium nonnarum ibidem positum, hujusque templum petiit. Rex Hacon suum vexillum a meridie templi flexit, ubi multi erant Varbelgi, partim in coemeterio, partim in vicina aliqua officina ferraria, unde Birkibeinos saxis infestabant. Mortem ibi obiit Biarnius Hest e Birkibeinis, pluresque vulnerati sunt, juxta illud Sturlii:

*Funeralia fulgura sed heros ivit
 volitabant in conflictu bellicas nubes (clypeos)
 telorum per Othini perrumpens fulminibus
 coelum (scuta) terrifca; sanguinolentis (ensibus et telis).*

CAP. CCXXXIV.

REGIS COMITISQUE CONFLICTUS.

Ubi Rex Hacon ad interstitia juxta Clericorum coemeterium pervenit, locum præoccupaverat Dux equo insidens, multisque viris cinclus. Cum in se incidebant, aliquantum ab utraque parte substitum est, antequam fieret aggressio. Coemeterii ostium pone Birkibeinos erat, idque frequentes Varbelgi tenebant, cum

vndir merki Hákonar Kónungs voro þá eigi fleiri enn tuttogo menn, var Konungr þá hákafamliga kominn er Hertoginn var fyrir ofan með marga menn, enn fullt gardz hlidit at baki þeim af Varbelgiom. Gerdi Guþ þá miskvnnfamliga við Kónunginn er hvarigir redo á hann, þvaf'ef adrir hverir hefði á rádit, þá veri hann skiótt *b)* í foradi. Kónungr vífadi sínom mñnnum moti gardz hlidino enn hann síalfir með merkit sneri mótt Hertoganom. Þá var mikill vapnaburdr við Kirkio gardz hlidit *c)*. Sva qvad Olaf Hvítaskáld:

Snorp bito iarn sem ísmaul yrpi.
d) opa straums með heiv blódi
 Herstefnir raud hamri ofna
 hilldar serki *e)* framar merkiom.
 Grimmom stóð á gavndlar himni
f) grát regn bodi hnikars þegna
 hardar *g)* lustu fylkinge (firða)
 fær elldingar megin sára.

Varbelgir ráko aftr Kirkio hvrðina er þeir poldo eigi vapna byrdinn.

CAP. CCXXXV.

HÁKON KONUNGR HAFDI SIGR ENN HERTOGINN FLYDI.

Skvli Hertogi var á hesti oc er hann sá þessa atburdi had hann sína menn fram fækia. Sá madr stóð hiá honom er *a)* Sóni Síkr het, hann mælti til Hertogans: her er nú merki Hákonar Kónungs oc hann síalfir fylgir. Hertoginn svaradi, eigi skal nú fram at síðr, oc sló hestinn við sporom. Sóni tók

men under Kóngens Márke var íffun tyde Mand. Kónungr var altsaa í en farlig Stilling; han hadde Hertugen með mange Folf foran sig og Yorten bag ved fufd af Varbelger. Men Gud var miskundelig mod Kónungr, saa at ingen af dem angreede ham, tsi var dette feedt, hadde det snart været ude med ham. Kónungr befalede sine Folf at gaae løs paa Yorten; selv førte han Márket frem mod Hertugen. Ved Kirkegaardsporten reiste sig en haard Kamp. Saa qvad Olaf Hvítaskáld:

Jernene beed skarpt som Jisfykker,
 Anforeren med varmt Blod
 de hammervirkede Krigshære
 foran Márket rodfarvede.
 Paa Gonduls grumme Himmel (*o*: Stiolbet)
 Hnikars Regnbue (*o*: Sværdet) stod,
 Krigsfolkene svingede
 Saarenes Luer.

Da Varbelgerne ikke langer kunde udholde Angrebet, sløge de Kirkeporten i ester sig.

Kap. 235.

Kong Hakon seirer og Hertugen flygter.

Da Hertug Skule, som var til Hest, saae hvoad der gif for sig, bed han sine Mænd rykke frem. En Mand ved Navn Sone gif som stod hos Hertugen, sagde til ham: "Her er nu Kong Hakons Márke, som han selv følger med." Hertugen svarede: "di skulde alligevel rykke frem," og gav sin Hest af Sporverne,

a) ígradr at líkendum ok er allir þeir menn er með honum voro Cod. Flat.

c) af gríðri ok íkotom er Birkibélnar baro inn Kirkiogardin, enn Varbelgir at í móti. Cod. Flat.

d) Oða straumr Cod. Flat.

e) framarr. Cod. Flat.

f) grátt 42. 47. 81. Cod. Flat.

g) leyfu Cod. Flat.

a) Jon. 42.

contra sub Regis vexillo nominis viginti viri tuum adessent. Rex quidem in praesentissimo versabatur periculo, siquidem infra eum Dux erat cum multis sociis, et coemeterii ostium pone ipsum Varbelgis obsessum erat. Deus tamen benigne providit, ne tum eum invaderent; nam si alterutri id tentassent, vix ex hisce angustiis Rex se expedire potuisset. Rex ergo suos jussit adversus istud ostium movere; ipse cum vexillo suo Duci obvius processit. In coemeterio asper extitit consilius, quem Olaus Hvítaskáld ita describit:

Aeria ferra mordebant, glaciei arena

fusa similia, Imperator

antesignans loricas malleo textas

calido sanguine rapidi torrentis rubefecit.

Varbelgi cum victos se animadvertabant, templi januam post se obserabant.

In saevo Gondulis coelo (scuto) glauca

Hnikaris famulorum Iris stetit,

fortiter militum agmen fulmina

plagarum periculosa tetigerunt.

CAP. CCXXXV.

VICIT HAKON, DUX FUGIT.

Dux Skulius equo vestus cum quid fieret videbat, suis institit, ut hosti obsisterent. Adstabat ei aliquis nomine Sone Síkr; is ad Ducem conversus, ecce, ait, vexillum Regis Haconis, et ipse mox moxque aderit. Respondit Dux, ideo non minus protinus esse tendendum, et equo calcaria admovit. Verum Sone

nus

tók í taumana oc helt hestinóm. Birkibeinar skuto þá at Hertoganom nokkorom spíotóm oc flvgó nær hanóm *h*); sva qvaf Sturla;

Var laus hende
lofða styrir
á blodorms
e) benio skapti.
d) er *e*) halldfámur
at *f*) hiarar leiki
á geirtýrs
g) grenni málu.

Oc brátt eftir þetta sneri Hertoginn vndan oc allir þeir sem honóm fylgdo. Sva qvad Olafur Hvíta-skáld:

Alldri bodrvz afi *h*) stærdar
Ogn *i*) sveipinna blodgom greipom
Hird sætti þar *k*) hrauft at gardi
herrar tveir af drengskap meira.
vndan reid fá er fremstr var vndinn
fynda gramr at iðfnóm bvrðom,
Sverris ætt feck sigr at rettu
sva villdi gud framidr milldi.

I þessó *l*) samnazid lid til Hákonar Kónungs. Þá bad hann Þorstein snúa vpp efter Hertoganom, með merkit oc flest allt lidit þar sem þar var, enn hann qvadz eigi vilja skilia vid gardz hlidit fyrr enn þat veri vnnit, oc eigi þadan bakflerto von. Hertoginn reidd vpp eftir götom, kom þar mart hans manna á moti honóm-oc sneriz á flótra vid honóm, *m*) Sidan skipadi Konungr menn til at sækia at gardz hlidino

b) ok komo engi 4. 47. add.

e) benia Cod. Flat. beinu. 81.

d) enn 42.

e) halldfámur 42. 81.

f) heriarleiki Cod. Flat. hiarar leiki 42.

g) grennu. 47.

h) Rærdit 42. Cod. Flat.

i) sveipanna 48.

k) hvóis 42. 81. hvafs 47. hreks Cod. Flat.

l) billi add. Cod. Flat.

m) vanom hradara kom Gunnar Kónungs frændi með sveit sína til Kónungs, ok skipuðu þeir þá menn til at sækia at gardz hlidino Cod. Flat.

rerne, men Sone greeb í Tommen og standfede Hesten. Birkebeenerne kastede nogle Spyd mod Hertugen som stot ham tæt forbi. Saa qvad Sturla:

Fyrsternes Styrer
holdt ei tilbage
Saarormens
blodige Skæft (3: Spydet).
Man holdt fast
i Sværdelegen
paa Dvins
grenne Rone (3: Jorden).

Strax derpaa gav Hertugen sig paa Flugt med alle dem han havde hos sig. Saa qvad Olaf Hvíta-skáld:

Aldrig med Styrkte begavede
og skrækhyllede blodige Hænder
to Herrer meer kiækt sloges;
Hæren trængte mandig ind mod Gaarden.
Folkeshersten blandt jævnbaarne
den hypperste reed bort.
Sverres Vt med Rette fik Seier;
Saa vilde Gud den milde Forfremmer.

Der saaledes just nu Folk til Kong Hakon. Han bad da Thorstein forfølge Hertugen med Merket og den største Del af Hæren; selv vilde han ei forlade Porten, for den var taget og derfra intet Angreb i Nægggen at befrygte. Hertugen reed op ad Gaaden; mange af hans Folk kom ham innde og flygtede med ham. Siden stikkede Kongen Folk til at angribe Porten

nus equum prohenso freno retinuit. Videlicet Birkibeini hastas quasdam contra Ducem vibraverant, quæ ipsum proxime prætervolabaut. Qua de re Sturlius:

Parum retinebat
Principum coercitor
vulnerum hirudinem (hastam)
manu jaculam;

verum pertinacius
ferociente pilo
asseruit Othini
amasiam virentem (terram).

Postea statim Dux cum omnibus suis fugam capessivit.

Nunquam maximo robore et
terroribus obvolutorum sanguineis manibus
duo heros magis heroeice confixerunt;
strenua cohors arcem ibi oppugnabat.

Ita canit Olafur Hvíta-skáld:

Equitans aufugit ille, qui inter pares
nobili ortu primus fuit,
progenies Sverrevi justo jure victoriam obtinuit;
sic voluit Deus, clemens promotor.

Interea plures copias Rex Hacon ad se contrahit, Thorsteinumque jussit cum vexillo et plerisque, quos secum habebat, viris adversus Ducem tendere; verum ille negavit se ostium coemeterii antea linguere velle, quam ita occupatum esset, ut nulla inde a tergo aggressio timeri posset. Dux sursum secundum plateam equitabat, ibique plures ejus viri se ei adjungebant, cum eo fugituri. Dein constituit Rex nonnullus, qui

istud

hlidino oc let fara menn á hús vpp með bogom oc reka þá ofan er vapn háro á Birkibeina. Þá kom Gautr Jonsfyn með sína sveit til Kónungs. Lilo sidarr kom ofan frá Þorsteini Afólfur Strykr oc sagdi at hann þættiz fámennr vndir merkino, enn lid samnadiz mikit til Hertogans, fendi Konungr Gaut Jonsfyn með sína sveit vpp vndir merkit til Þorsteins. Hertoginn sneri vppá Mortustocka, enn Þorsteinn *n)* efter honom með merkit, fello þá driúgom menn af Varbelgiom í gútnom. Þar fell Algauti en Veseti brodir hans vard fárr. Þeir komo bádir fenn vppi gútnornar Gautr Jonsfyn oc Olafur af Vigdeilld sidan hann hafdi slúit af því vestra stræti, áti Olafur þá ongan kost annan enn snúa inn í Lafrantz Kirkio oc hans menn, enn þó fello nockorir af honom fyrir vtan Kirkio gardinn. Gautr spvrdi ef Olafur villdi grid, hann qvadz giarna vilja. Gautr bad hann vera í Kirkio oc treystaz eigi meirr þeim gridom *o)*. Enn er Hertoginn fá síðla manz eftir fara reid hann vppa á land oc fór í hirdinni vpp til Hofis til Amúnda Rembu lögmans oc át þar *p)* mat.

CAP. CCXXXVI.

HÁKON KONUNGR GAF MÖNNOM GRID.

a) Hákon Konungr geck í Predikara gard, enn milli Olafs Kirkio oc Korsbrædra gardz var *b)* einn skid-

n) Heimnes *add.* Cod. Flat.

o) Skúli Hertogi var á Maurtustockom ok kom þar mart manna til hans, meladi hann þá til vidröto. Ok er hann fá at Gautr kom under merkit ok þorsteini ísnadiz lid. Þá sneri hann á land upp með því lili fem þá hit honom. Þar voro þessir lendir menn hans Bládr Vægr, Barðr Bræti, Erlingr Lióðhorn, Veseti Lili Hertogin reid upp til Hofis, etc. *q)* 81. Cod. Flat.

p) mslid. Cod. Flat.

a) Meðan hertoginn ok Birkibeinar atroz víð, þá kom fva lid af skipunum at Birkibeinar kringdo ym allan Kirkiogardin, fva at Varbelgium var engi koskr útkomno. Enn þeir hófdo fva skipar fyrir innan, at hvargi mdti snakomaz. Enn er Hflon Konungr hafdi skipat monnum til stökunar fva fem hann villdi þá geck hann inn í Korsbrædra gard ok þadan í Predikara gard. Cod. Flat. *b)* flekr skidgardr nockr enn engi fleinmur. Cod. Flat.

Porten oc lod Bueshtter krybe op paa Husene for at forjage dem der kastede Spyd oc Steen paa Dirkebeenerne. I det samme stode Gaurur Jonsfson med sin Hob til Kongen. Strax derpaa kom Afolf Stryk ned fra Thorstein oc berettede at der begyndte at blive tyndt under Mærket, oc at Hertigen fik Forstærkning: Kongen lod da Gaut Jonsfson med sin Trop stode til Thorstein Mærkesmand. Hertugen traf sig op til Mortustocke og Thorstein med Fanen efter ham; der saldt nu mange Varbelger paa Gaderne; blandt andre blev Algaut oc hans Broder Besete faaret. Ganti Jonfen oc Olaf af Bigdeid, som var flygtet fra det vestre Stræde, stode paa eengang sammen oppe i Gaderne; der var da ingen anden Ueoi for Olaf oc hans Mend end at kaste sig ind i Laurentii Kirke; dog saldt nogle af dem uden for Kirkegaarden. Gantur tilfod Olaf Fred; han modtog den. Gantur bad ham da blive i Kirken oc ikke stole for meget paa den Fred. Da Hertugen saae sig forfulgt af saa mange, reed han op i Landet med alle sine Hoffinder oc tog ind til Lavmand Amund Remba paa Hof, hvor han spiste.

Kap. 236.

Kong Hákon gav Folkene Fred.

Kong Hákon gif ind i Prædikergaarden. Mellem Olafs Kirke oc Cannikegaarden var en Skiegaard.

istud ostium invaderent, aliosque qui in domos adscendentes jactis sagittis eos depellerent, qui arma Birkibeinis inferebant. Tum Gautius Jonæ agmen suum cum Regio conjunxit. Brevi post a Thorsteino missus Asolphus Stryek nuntiavit rarescere vexilli defensores; agmen contra Ducis accrescere. Misit ergo Rex Gautium Jonæ cum sociis vexillum Thorsteini firmaturos. Dux versus Mortustockam sursum movit, eique Thorsteinus cum vexillo institit. Ibi in plateis Varbelgorum plurimi caesi sunt. Cecidit Algaut fraterque ejus Vesete vulneratus est. Casus fortuitus in platea conjunxerat Gautium Jonæ et Olavam de Vigdeild, siquidem hic per gyrum aliquem occidentalem fugerat. Olavo ergo nil supererat, nisi adem Sti Laurentii una cum vivis suis petere, quorum tamen nonnulli extra coemeterium trucidati sunt. Rogavit Gautius Olavam, num incolumitatem accipere vellet. Respondentem se eam cupere Gautius in æde sacra jus sit morari, nec tamen promissa incolumitati nimis confidere. Dux cum a multis insequentibus se premi videret, ad terræ superiora cum satellitibus suis tendens apud Annundum Rembam nomothetam in Hofa diverit ibique se cibo recreavit.

CAP. CCXXXVI.

REX HACON MULTIS INCOLUMITATEM CONCEDIT.

Rex Hacon aulam Prædicatorum adiit. Erat inter ædem Sti Olai atque istam aulam clathrum aliquod;

id

skidgardr, let Konungr bera þar at e) stór reip oc
vard nidr felldr skidgardrinn d), enn vid þetta
harc stucko Varbelgir frá ollom gardz lidom, nádo
þá Birkibeinar inngöngo, fell þa mestr luti af Var-
belgiom sem Sturla qvad:

Þar baugsegl
í brimis vindi
branda byrr
bláfa knatti.
enn hrælaugr
af hiarar bördona
geigurligr
glymiandi fell.

e) Reid f) blodlaukr
á berum kneiri
g) aurva ás
iárni slunginn;
eøn gandreid
grænna skiallda
svaulnis h) egg
fleit á lofii.

Oc þar fell
feigom haufi
gjallar mans
greypri hendi
fenris i) níspr
fylkis k) balga.
l) hiargaul
heiptar blódi.

gaard. Denne lod Kongen ved Hiesp af stærke
Reeb nedrive; Bulderet jog Varbelgerne fra Kirke-
gaardsporten, Birkebeenerne trængte ind og den
største Deel af Varbelgerne faldt. Saa qvad
Sturle:

Der de frumme Seif
i brusende Vind
Sverbstormen
lod viste.
Og Blodstrømmen
den skrækkelige
over Skioldene
brusende faldt.

Den blodige Stang
Jern ombunden
Pilens Skib
rammede.
Og grønne Skiolbes
bidste Uls
Dryssets hængende
Bæg sonderseed.

Og Fenris Søster
Kongens Fienders
dodviede Hoveder
for Valkyriers
grumme Haand
der lod falde;
i Sverdbrag
Blod strømmende.

VII-

Bif.

e) svördo ok. Cod. Flat. aää.

e) þá var mikill vafna búrd; ok urdo Varbelgir miök fatir voro höggnar miök hlífarnar af þeim, enn síldi fell, sem Sturla qvad
aðd. 81. Cod. Flat.

f) blódugr. Cod. Flat.

2) Aurvar 4s. 42. Cod. Flat.

h) vegg. 47. 81. Cod. Flat.

i) nipt. Cod. Flat. nif. 81.

k) dólga 47. 81. Cod. Flat.

l) hiörgöll. Cod. Flat.

*id Rex allatis magnis funibus detrahi jussit; eoque cum magno strepitu cadente depulsi sunt Varbelgi a
coemeterii ostio; atque ita aditu Birkibeinis patefacto Varbelgorum plurimi cæsi sunt. Canente Sturlio:*

*Vela tum muniminum
tempestuosa
ensis (tumultuantis)
procella flagellavit;*

*Feribat sanguifluus
servatusque lembum
sagittæ gestabilem (clypeum)
longurius;*

*Illic fecit amicivi
devota morti capita
ancillantibus puellis
manu feroce stygiis;*

*Unda vero sanguinis
pontones gladii (scuta)
formidolosa
colluit astuans.*

*At illic impetens
scutorum viridium hyæna (gladius)
antemurale pectoris
pendulum dilaceravit*

*Imperatrix Erebi (Hela Dea)
regnatoris hostibus
dum ferbuere cuspidum litigia
bile bulliente tabo.*

Vilhjálmur or Torgom var sudr vid gardz hlidit, enn Ivarr Dyri kalladi á hann oc spyrdi eftir hann villdi grid, hann svarar ek veit eigi enn hvarr ok karr á fyrir gridom at ráða oc sló Ivarr med steini mikit högg á kinnina. Þá mælti Ivarr: med því at þú villt kíofa hit verra þá skaltu þat hafa; var Vilhjálmur þá felldr. Enn því villdi hann eigi grid hafa at n) hann var adr særdr til ólifis. Margir Birkibeinar kenndo þar vini sína oc frændr, oc fengo svmir eigi grid þott bædi enn svmir villdo eigi þott bodin veri. Sneroz þá Varbelgir til sudr-*o*) duranna oc komo sva at margir senn at eigi komoz inn vm hlidit, oc fello Varbelgir þar sva þyekt at *p*) þrfr, eðr síðr lagó á þýctina *q*), sem Sturla qvad:

Þar sigr *r*) hlióð
syngva knattu
harpa hvell
huavflum munni
i her for
of hofudz manna
haugna manz
hlyrna dístr.

I þenna tíma nádo þeir Knútr Jarl inngöngu er voro fyrir vestan kirkiona, enn or kastala birkvps voro göngr nockor vpp í kirkio, báro Birkibeinar þar a *s*) reip oc felldv þau nidr oc *t*) voro þar í svmir Varbelgir. Þar fell Hákon *u*) Laukr hird-madr Hertogans, oc enn fleiri þegar *x*) göngin fello.

CAP.

Vilhjálmur fra Torg stod sander ved Kirkegaardspotten. Ivar Dyre raabte til ham og spurte om han vilde have Fred. Han svarede: "endnu veed jeg ikke hvo af os der kommer til at raade for Freden, og slog Ivar af alle Kræfter med en Steen paa Rinden." Ivar sagde da: "da Du vælger det værste, skal Du og faae det," og derpaa dræbte han ham. Men Vilhelm vilde ikke tage imod Fred, fordi han var dødelig saaret. Mange Birkibeener gienkjendte nu sine Venner og Frænder; nogle som hade om Fred bleve ikke skaanede, andre vilde ikke have den, siondr den blev dem tilbuddt. Varbelgerne vendte sig nu til den søndre Port og trængte frem saa mange paa engang, at de ikke kunde komme ud af Porten; de faldt da saa tykt, at de laae 3 eller 4 oven paa hinanden, som Sturla qvad:

Der Hognes Datters
lustige Diser
Seierfang
velklingende
med hvasfen Mund
monne synge
i Hobdingernes
Kamp.

Þaa denne Tíð trængte Knud Jarl med sine Folf giennem den vestlige Indgang ind i Kirken. Fra Bispenz Kastel gif nok en Gang over til Porten, den kassede Birkibeenerne Heed over og traf ned med nogle Varbelger som bare paa den. Hafon Lauk, Hertugens Hoffinde og nogle flere omkom da Gangen faldt.

CAP.

m) Dyn. 42.

n) af honom var höggvin höndin. Cod. Flat. hollin. 81.

o) ör lidino 42.

p) sin eðr sex 42.

q) var þá unninn mikill sigr ádd. 81. Cod. Flat.

r) líóð 42.

s) sværd ok kadhla 47. 81.

t) vrdo þar vnder sumir Varbelgir er hlaupa villdo í kirkio. Cod. Fl.

u) Eudr. Cod. Flat.

x) ok letnzt allir ádd. Cod. Flat.

Vilhelmus de Torgis ad meridiem juxta ostium coemeterii stabat. Eum compellans Ivarus Dyræ interrogavit, velletne incolunitatem accipere. Respondit ille: incertum est, penes utrum nostrum sit ejus concedendæ arbitrium. Tum Ivarus saxum magno impetu in ejus maxillam impexit, hæc addens verba: siquidem pejorem præfers conditionem, hanc habebis, Vilhelmumque cecidit. Causa vero, cur hic incolunitate donari nollet, erat, quod vulnera lethali se affectum sentiebat. Ibi multi Birkibeini amicos propinquosque suos agnoverunt; quibusdam licet petentibus incolunitas non data est; alii eandem sibi oblatam respuebant. Tum Varbelgi ad portam meridionalem conversi tanto numero simul proruperunt, ut ad ostium pervenire non possent; Varbelgi adeo densi ceciderunt, ut tres aut quatuor super se cumularentur. Ita Sturlus:

Ibi vihoriales
pæana ingeminabant
valde canorum
ore tinnulo

in magnatum
confestatione
Bellona (Hilda, Haugni filia) ministra
aeriæ.

Interea Comes Canutus cum suis occidentalem templi aditum assecutus est; erat quoque xyustus, qui a castello Episcopi ad templum ferebat. Hunc, a nonnullis Varbelgis occupatum, Birkibeini fune illato dejerunt. Cecidit satelles Ducis Hacon Lauk pluresque alii xyusto ruente.

CAP.

CAP. CCXXXVII.

RIDIT EFTER SKULA HERTOGA.

Pá er Konungr fá at allir Varbelgir voro í kirkio konnir þeir sem a) eigi hófdo grid b) sneri hann or kirkioardinom oc hlióþ á heft svartan, fengo pá menn hans ser hefta enn svmir rvano. Reid Konungr pá vpp or bænom oc var gyrdr sverdi enn hafði annat í hendi c) allblóðvgr d), hafði hann pá þriú hundrut manna. Þeir fengo menn nockora enn enga hefta, oc voro öllom grid gefin e). Pá mælti Konungr: ef Skúli mágr minn hefir her vndan ridit mvn hann sva hafa fyrer set at ofs mvn eiki gott verda til hefta f), trúi ek at ver fáum oc ecki af þeim. Enn menn voro í kirkiom í bænom, oc em ek hræddr vm hverfo þeir mvno hallda þeim fyrer varom múnom er þeir pickiaz mestar sakir vid eiga enn ek vil fyrer öngan mvn kirkio fridinn brióta láta. Mano ver snúa afr til bariarins oc gæta sigs vars, fara enn sidan skipti ockar mága sem gud hefir fyrer ætlat. Eftir þetta sneri konungr afr. Enn Varbelgir hófdo borit innan vid kirkio hvrdinar sva at eigi mátti vpp brióta; enn Birkibeinar háro vtan at vido sva at eigi mátti vt-komaz. Konungr geck til biskvps oc tók lausn af honom oc hans menn. Eftir þetta g) veitti biskvp honom oc snæddi hann þar vm hrid. Þeir sátu bádir saman Þorstein Heimnes oc Arni Rúfa, var Konungi sva til Arna sem hefði honom iafnan fylkt, oc sva grimmr sem Hákon konungr var vm daginn

Kap. 237.

Hertug Skule forfølges.

Da Kongen mærkede at alle de Varbelger, som ei havde faaet Fred, vare inde i Kirken, forlod han Kirkegaarden og besteg en sort Hest. Hans Følk fik sig ogsaa Heste og nogle Løb til Fods. Kongen reed ud af Byen med et Sværd ved Siden og et andet gaufte blodigt i Haanden. Han havde da trehundrede Mand hos sig; de gjorde nogle Fanger, som de gave Fred, men fik ingen Heste. Kongen sagde: "har min Svigerfader Skule flygtet ad denne Vej, maae han have forøget for, at vi skulde mangle Heste, thi jeg troer vi faae ingen. Nogle Følk bleve nu tilbage i Kirkerne i Byen, som jeg frygter for ikke kunde begaae sig mod vore Mænd som er saa forbittede paa dem; men for alt i Verden vil jeg ikke at Kirkefreden maae brydes. Vi vilde derfor vende tilbage til Byen og nyde vor Seier; siden maae det gaae mellem mig og min Svigerfader, som Gud vil.. Derpaa vendte Kongen tilbage. Varbelgerne havde tilspærret Kirkedørene inden for, saa de ikke kunde opbrydes og Birkibeenerne slødte Døren til uden for, at ingen skulde komme ud. Kongen gik til Bisfoppen og blev tilligemed sine Mænd afføst af ham. Derpaa beværte Bisfoppen ham og han spiste der i nogen Tid. Thorstein Heimnes og Arne Rufa sad sammen. Kongen behandlede Arne, som om denne altid havde tienst ham, og saa gram som han om Dagen havde

a) uppi síðo ok. *add.* Cod. Flat.b) Arni Rúfa komaz eigi í Kirkiu ok feck þó grid. *add.* Cod. Flat.c) þat er Varbelgir hófdo str. *add.* Cod. Flat.

d) Hann mundi þá hafa. Cod. Flat.

e) Hann þá raust nockora 47. háfa raust nockora 81. Konungr nam hadar ok átti tal vid sína menn. *add.* 81.

f) enn þesir geraz nú miög móðir er ver ríðom, ero ok þeir sva undan bornir at ver fáum hvarsti af þeim vndan ne sýn, enn þer vilfut at Valbelgir voro í kirkior konnir í bænom, ok em ek ræddr vm. Cod. Flat.

g) Iet biskup matbúa ok. *add.* Cod. Flat.

CAP. CCXXXVII.

DUCIS SKULII INSECTATIO.

Rex ubi animadvertit, Varbelgos, quibus incolumitas non concessa esset, templum petiisse, ex co-meterio properans in nigrum equum se coniecit; virorum ejus etiam quidam equos sibi compararunt, alii pedites curvabant. Tum Rex per urbem sursum equo vectus est, latere succinctus gladio, alterumque cruentatum manu teneus, et CCC viris stipatus. Plures homines, sed nullos equos, ceperunt; illisque omnibus incolumitas concessa est. Tum Rex: "Si affinis, inquit, meus Skulius, hac via fugit, cavisse videtur, ne nobis equi suppetere, nec credo eos nobis datum iri. Erant in urbe plures in templis viri; qui ne a nostris male habeantur, magnopere vereor; illi enim se valde laesos existimant, ast ego quovis pretio redentum velim, ne incolumitas templis concessa violeatur. Redertamur ad urbem victoriarum nostra fruamur; verum de causa affinis mei fiat, quod Deo placuerit.. Postea Rex reversus est. Varbelgi templi januas intus obstruxerant, ut effringi non possent; Birkibeini extus ligna coacervaverant, adeo ut illi exire nequirent. Rex Episcopum adiit, atque absolutionem ipse cum viris suis ab eo obtinuit. Dein Episcopus illum convivio excepit, perque aliquod tempus convivium habuit. Sedebant juxta se invicem Thorsteinus Heimnus et Arna Rufa. Erga Arnam Rex adeo mitem se praeiuit, ac si perpetuo ipsi fidus fuisset;

daginn við sína óvini svo miskunnfámur var hann síðan í gríða gíðfóm við alla þá er á hans valld gengo. Enn er kannadr var valrinn lágo síautigi dauþra manna fyrir Hallvardz kirkio dvrom h), enn allz fello þar nær þrífur hundrut manna oc margir godir menn or Þrandalaugom, Bardr af Gudreks stódom sún Þorsteins Kúgadz, Petr sýstor svin Ivars, Vilhialnr or Torgom, Grímr af Sandi. Svnnodagin átti Hákon konungr þing úti í kirkio-gardi oc lysti því at allir Varbelgir þeir sem í Kirkio voro skyllði hafa grid. Síðan var skipt herfangi öllu eftir síð lizdmanna k). Ok nockorom nóttom eftir bardagan, sendi hann lid norðr til Þrandheims. Var þar fyrir Aólfr af Auþrátt, Ivarr Þersún, Arni Blackr, Klemti af Holmi, Olafr l) Kidlings munnr, Bardr Gróvsvn, hofdo þeir fimtán skivtor m). Enn Konungr dyaldiz eftir í Vikinni at eyrindom sínom. Hann hafði fengit sýslo á Raumaríki Gregorius sýni herra Andres, enn tveinar vetrum fyrir úfriddinn hafði Gregorius gefit vpp sýslyna oc farit svdr til Danmerkr med sveina sína oc var med Vallðimar Konungi vel virþr. Konungi þótti þessi ferd vndarlig n), oc þann sama vetr sem o) vfridr hófz, sendi Konungr þ) menn til Gregorius oc bad hann afr fara oc het honom sámdom eftir því sem hann reyndi trvnat hans til. Fór Gregorius þá afr. Ok þegar hann kom í Vikina áflaði hann sér sveitar oc kom til Birkibeina fyrir bardagann á Láku, hann var oc í Oslo med Hákoní Konungi. Síðan lagði Konungr g)

mikil

hæðe víst sig mod síne Fiender, saa redbon var han nu til at gide alle dem Fred som gave sig i hans Bold. Da Balspladen blev randsaget sandtes 70 Dode ved Hallvardskirkebor og i alt vare næsten trehundrede Mand saldne, blandt hvilke mange gode Mend af Throndelaget, som Bard af Gndrefskfad, Thorstein Kugads Sen, Peter Svards Sosterfon, Wilhelm af Torg, Grim af Sand. Om Sondag en holdt Kongen Thing paa Kirkegaarden og lyfte Fred over alle de Varbelger som vare i Kirken. Derpaa blev Byttet deelt efter Krigsbrug. Nogle Dage efter Slaget sendte han femten Skuder med Mandskab nord til Throndhem, under Anførsel af Aolf af Østerraad, Ivar Petersen, Arne Blak, Klemens af Holm, Olaf Kidlingsmund og Bard Groesfon. Kongen selv blev tilbage i Bigen for at rogte sine Fiender der. Han havde givet Gregorius Hr. Andreas's Son Kommerige i Forlesning, men to Vintre for Krigens Udbrud havde Gregorius neblagt sin Forlesning og var dragen med sine Folk sonder til Kong Valdemar i Danmark, hos hvem han var vel anset. Kongen tyktes denné Næste underligt at vare og samme Vinter som Krig en udbrød, sendte han Bud til Gregorius, bad ham komme tilbage med Lovte om Belønninger dersom han erfarede hans Trofskab. Gregorius kom da tilbage og saasnar han ankom i Bigen, fik han sig en Trop samlet, med hvilken han stødte til Birkibeenerne; før Slaget paa Laka; han var ogsaa i Oslo hos Kong Hakon. Kongen beviste ham siden meget

h) enn þat hugdo menn at fallit mundu hafa sunkinn CCC. manna 81. Cod. Flat.

i) Faro Birkibeinar þá til kirkna ok leitadi hver at sínu hugdar maanni, var þeim þá skipt i sveitar. sem Konungr á ráð fyrir. add. 47. 81. Cod. Flat.

k) Siau nóttum. 42. 47. 81. j) Kidlingsmáli 81. Cod. Flat.

m) ok foro þeir norðr til Þrandheims 47. skylldo þeir fara etc. Cod. Flat.

n) at Gregorius hafði cigi taktit orlof af honom. Cod. Flat.

o) Skuli hafði lítit gefa sér Konungs nafn 81. Cod. Flat.

p) Biarna Moyses svin 47. 81. Cod. Flat.

q) hinat mestu mætr. 42. 81. Cod. Flat.

fuisse; atque quam durus Rex Hacon interdium fuerat in suos inimicos, tantam clementiam deum exhibuit, in concedenda illis venia, qui ipsius potestati se deditissent. Lustrato loco, ubi pugnatum fuerat, reperta sunt extra januam adis Hallvardi LXX funera. Ceciderant ceterum fere CCC viri, et ex Thrandia quidem optimi: Bardius de Gudrekstadis, filius Thorsteini Kugad, Petrus Ivari ex sorore nepos, Vilhelmus de Torgis, Grimus de Sando. Proximo die dominico Rex Hacon indixit in coemeterio conventu, omnibus, qui in templo erant, Varbelgis incolunitatem addixit. Dein ex legibus militaribus præda divisa est. Interjectis aliquot post pugnam diebus agmen aliquod in quindecim lemlis septentrionem versus Nidarosiam mittit cui præerant: Asofusus de Austradis, Ivarus Petri, Arnas Black, Clemens de Holmis, Olaus Kidlingsmunn, Bardus Groa. Postea Rex in Vikia aliquandiu moratus est ad negotia sua peragenda. In Raumarikia præfecturam commiserat Gregovio Andree filio. Bicunio ante pacem ruptam ille præfectura deposita Daniam cum sociis suis petierat, atque apud Valdemarum Regem in magno honore habitus fuerat. Regi istud iter non bene placuit, eademque hieme, qua similitates eruperant, Rex misso nuncio Gregorium movuit ut reverteretur, promittens se, qualem ejus fidem reperisset, talem ei honorem tributurum. Sic Gregorius reversus est, moxque ubi Vikiam attigerat, comparato agmine cum Birkibeinis ante pugnam Lakensem se junxerat, atque Osloa cum Rege Hacone erat. Dein Rex ei multum dignitatis attri-

mikil metóð á hann oc feck honom Borgar sýslo; Gregorius var vitr madr oc velmennt r). s) Nokkoro síðarr fór Hákon Konungr. til Biorgyniar oc var þar vm sýmarit.

megin Bre og fette ham ober Borgeþýsfel; han var en flog og vefbegavet Mand. Kort efter drog Kong Hafon til Bergen, hvor han tilbragte Sommeren.

CAP. CCXXXVIII.

a) FRA SKULA.

Skúli Hertogi var med Amunda Lögmanni sem fyrr ritad, oc b) reid allt vpp til Mollda vm kvell-dit. Svnnodag fór hann vppá Heidmaurk í Eyna Helg, var þar fyrir Petr sún hans. Síðan fór hann vpp til Ullinsakrs, hafði hann þá hvndrat manna, áti hann tal vid lid sit hvert ráð vpp skyldi taka. Vefeti Litli oc Þorgisli Slydra bádo Hertogann fara c) austr í Vermaland í æthaga þeir-ra, oc sagdi hann mvndi eigi þar vera einn hálfann manud adr hann mundi hafa eigi minna lid enn fyrir bardagann í Oslo. Erlingr Lióðhorn-d) oc adrir Þrændir sögdo at þeim var eigi hent at rekaz vm síðll oc skóga oc bádo Hertogann fara norðr til Þrándheims til vina sinna oc ráða þar til skipa, þvíat þat var Nordmanna háttur e) ef þeir vfrid hallða. Ok þat var ráðz tekít at stúa norðr. Enn Þorgisli oc Vefeti skilþvz í frá oc foro austr í æthaga sína med sveitir sínar. Hertoginn fór norðr í Dala oc hafði f) attatigi manna; fór hann þadan í Ringabú. Þá spurdo þeir at Birkibeinir voro fyrir þeim, Ogmundur Krækidanz, Oddr Eitksvñ, Eirikr Topp; þeir láto vid brúna. Her-toginn

Kap. 238.

Dm Skule.

Hertug Skule kom, som for er fortalt, til Amund Lavmand og reed om Aftenen fra ham op til Wolde. Dm Sondagen drog han til Helgeoen paa Hedemarken, hvor han traf sin Son Peter, og derfra til Ullensager; her havde han hundrede Mand: han holdt nu Raad med sine Folk haad de skulde gribe til. Befere Lille og Thorgisl Slydra raadte ham at drage efter til Varmeland, deres Fædresland, og sagde at han inden en halv Maaned vilde have sigesaa mange Folk som for Slaget i Dslo. Erling Lydhorn og flere Thronder meente derimod at de ikke kunde være sient med at vandre om i Fjælde og Skove og hade Hertugen sege til sine Benner i Thronðhjem, og faae sig Skibe der, thi saaleeds pleiede Nordmandene at fore Krig. Der blev da besluttet at drage nord efter; men Thorgisl og Befere skilde sig fra de andre og droge efter til deres Fædresland med deres Flok. Hertugen drog nord til Dalene med 80 Mand og derfra til Ringebo. Der horte de at Birkbeenerne under Ogmund Krækidanz, Odd Eriksøn og Erik Top havde besat Broen. Hertugen opholdt sig paa en lille Gaard

r) i alla stede add. Cod. Flat.

s) Ok er síðel verit fór Hákon Konungr oc Vikinri, ok kom viko fyrir hvífasunnú dag. Uppþigningardag (Helga þórsdag 81) í hann í Sálbiannar funde. Enn vm sunarit fát hann í Biörgyn. 81. Cod. Flat.

a) mtd. Cod. Flat. b) reid hann til Eidzvallar þadan ok allt upp til Miölgja um qvældit. Cod. Flat.

c) í Eyfri dala ok þadan í Vermaland ok austr á Marker 81. Cod. Flat.

d) Bárdr Bratti add. 47. 81. e) at fara á skipum add. 47. 81. Cod. Flat.

f) IX. tige, 47. 81. Cod. Flat.

attribuit, et provincia Borgensi eum praefecit, ubi sollevtem admodum et cordatum se praebuit. Aliquanto post Rex Hacon Bergas petiit, ibique per astatem mansit.

CAP. CCXXXVIII.

DE SKULIO.

Erat, ut supra scriptum, Dux Skulius apud Amundam nomothetam. Vespere ille Molldam versus equitavit, et die dominico sequente insulam sacram in Hedemarkia petiit, ubi Petro filio suo occurrit; dein ad Ullinsakram pervexit, ubi C vivorum agmen colgit. Hic cum sociis suis deliberavit, quid consilii esset capiendum. Vesetius Litte et Thorgislus Slydra Ducem rogabant, ut orientem versus in Vermiam, solum ipsis natale, pergeret, pra se ferentes, eum post dimidii ibi mensis moram haud pauciores, quam ante pugnam Osloensem, copias habiturum. Erlingus Lioðhorn aliique Thrandenses dicebant, non suum esse inter montes et sylvas circumagi, Ducique ausloves erant, ut septentrionem versus tenderet Nidarosiam ad ipsorum amicos, navesque sibi compararet, hunc enim Norvegorum in bello gerendo morem esse. Id ergo consilii sumtum est, ut eo cursum dirigerent. Tum Thorgislus et Vesetius ab iis discesserunt, orientem versus ad solum natale cum suis migrantes. Dux sursum ad Dalas tendit, LXXX viris stipatus, atque Ringabuam divertit. Ibi rescivere Birkibeinos ipsos praevnisse, Ogmundum Krakedanz, Oddum Eriki et Ericum Topp, eosdem que pontem obsedisse. Dux in pradiolo quodam brevi a ponte intervallo versa-

toginn dvaldi á lidom þe skamt frá brvnni, enn hans menn foru til brvarinnar oc leto qveda vid ludra (sna g). Oc þegar bláfi var reid hertoginn at brunni gengo, Varbelgir yfer brúna. Sóni Sikr bar merkit, oc er þeir komo yfer brvna mættu þeir Birkibeinom, þar fello tveir hirdmenn Hákonar Konungs Ivarr Hialmhus oc Björn af Hofi. Hertoginn reid þegar eftir þeim yfir brvna hvítom hefti er Fótr het; hann hafdi goda brynio oc styrkia treyio. Birkibeinar hopvdo vpp í Fiallhlidina oc skvto meirr enn tuttago fenn at Hertoganom, oc var skufadr af þrom skíölddr hans. Hestrínn hafdi h) þriv broddskot sva at öll stódo vppi á reyrbondom. Hertoginn feck oc broddhogg í gognom sódegginn vid öklát, vid þetta fotto Varbelgir yfer brúna. Afvarð Harmr fletti Ivarr i) Hialmhús k). Hertoganom var fenginn godr hestr er Gautstaftr het, foro þeir til þess er þeir komo í Þrandheim. Hertoginn fendi fyrer sér af fallino Brúfa Ht vid nokkora menn oc drápo þar hirdmann Hákonar Konungs í Uppdal er Halldor het. Birkibeinir foro eftir þeim norðr til fialls oc toko þar af lífi Afvarð er Varbelgir hófdo eftir látit á Steig f). Hertoginn fór til Nidaros, þottiz hann pá finna at miök var snúit skaplyndi alþyppv til hans, bar þat miök til at menn þóttoz fengit hafá manna lát mikit í Oslo, hirt annat at pá er Hákon Konungur var í Þrandheim, þóttoz menn heyra margar sannligri taulor enn þær sem Hertogans menn

nær ved Broen; hans Folf gif til den og stedte i Hornene. Saasnat der var blæft reed Hertugen til Broen og Varbelgerne gif ober. Sune Sik bar Mærfet, og da de kom ober Broen modte de Birkibeenerne. Der faldt to af Kong Hakons Hoffinder Ivar Hialmhus og Bjorn af Hof. Hertugen satte efter dem ober Broen paa en hvid Hest som kaldtes Fot; han var iført en god Brynie og en stærk Kroie. Birkibeenerne trak sig op paa Fjeldsiden og flere end tyde skide paa eengang paa Hertugen, saa hans Skjold var besat med Pile. Hesten fik tre Pilestend, som trængte ind lige til Skafterne; Hertugen selv fik en Piel giennem Beenet ved Anklen. Saaledes slap Varbelgerne ober Broen. Afvarð Harm plyndrede Ivar Hialmhus; Hertugen fik en god Hest som heed Gautstaf og de drogte nu lige til Throndhjem. Hertugen sendte Bruse Hit med nogle Mand foran sig fra Fjeldet af, de dræbte i Opdaalen een af Kong Hakons Hoffinder ved Navn Halldor. Birkibeenerne forfulgte dem nord til Fjelds og dræbte der Afvarð, som Varbelgerne havde laet blide tilbage paa Steig. Hertugen drog til Nidaros, hvor ham tyktes Folkets Sindelag mod sig forandret; Aarsagen dertil var fornemmelig det store Nederlag de havde lidt i Oslo, og dernæst, at dengang Kong Hakon var i Throndhjem, syntes de at høre langt tilforladeligere Tale end af Hertugens Mand paa Østing; de troede derfor ikke at Hertugens Opstand mod Kongen vilde lykkes. Hertugen

g) Birkibeinir hugðo mundi vera lidit Varbelgia meira enn sva sem ok stódo því eigi all nær brunni. Varbelgit foro þa yfer bruna. 47. Sóni Sikr bar merkit, þar fór ok Gutturinn Jonasdr, Hávardr Dytill, Eyfseinn Orri, Hakon Bardarson, Hallkell á Rygginni, Hávardr Köllr ok enn fleiri aðrir 81. Cod. Flar.

A) sva 47. 81. Högor. Cod. Flar. i) Hialmhus. 47.

k) pá kom at Arní Légi Sveinn Petrs Hertoga sunar, ok hugdi Ivar mundi oflitt farán, ok híd til hans ok kom hauggit á höndina Afvardi, sva at nær tók af. Þeir flutu hann med sér norðr til Steigar, enn réðu eftir þat leid sína add. 47. 81. Cod. Flar.

l) Hertoginn var á Bogi (Unagi Cod. Fl.) vni nótt í Uppdal ok fór síðan etc. 81.

batu. Viri ejus sono buccinae suos ad pontem convocarunt, sicque Varbelgi cum transierunt. Vexillum Sonius Sik gerebat. Ponte superato mox in Birkibeinos inciderunt. Ibi ceciderunt duo Regis Haconis satellites Ivarus Hialmhus et Björno de Hofis. Dux suos statim subsequutus super pontem est, equo albo nomine Fotr vestus, bonaque lorica solidaque tunica indutus. Birkibeini secundum montem latera moventes, plusquam vicies in Ducem jaculati sunt, adeo ut clypeus ejus sagittis velut simbriatus esset. Equus tribus jaculis perfixus erat, quae omnia usque ad arundinis scapum descenderant. Duci supra iæu ad talos usque penetrante perforata est; tanti constitit Varbelgis pontem superare. Ivarum Hialmhus Asvardus Harm armis spoliavit. Duci jam datus est bonus equus Gautstafv dictus, atque sic pervexerunt, donec Nidrosiam venirent. Dux de monte sibi praemisit Brusium Hit cum viris nonnullis ac satellitem Haconis Regis in Uppdalia, Haldr dictum, trucidavit. Birkibeini eos boream versus persecuti supra montes vita privarunt Asvardum, quem Varbelgi Steigis reliquerant. Dux Nidarosiam divertens reperire sibi videbatur, quod vulgi animi ab ipso abalienati essent; causa praecipue erat magna clades, qua in pugna Osloensi affectus videbatur; altera causa erat, quod cum Rex Hacon Nidarosiae erat, videbatur multis vero longe praepiora, quam in comitio Eyrensi viri Ducis proferre. Ideo Ducis adversus Regem rebellionem haud optimum exitum

menn hofdo á Eyraþingi. Þar með þottvz menn eigi síá vpreiðt Hertogans moti Hákoní Konungi m). Hertoginn fat vm varit í Nidarósi oc helle bord í breida stofu enn var lengstom í herbergiom sinom oc átti fát vid adra menn. Hann var priár nætr í Krós-gilldi oc helldr fámálvgr n). Vinom Hertogans þótti hann fara ovarliga oc gæta sin lite, hann sagdi at eigi mundo Birkibeinir á alskamri stvndo fara milli Víkr oc Þrandheims. Þeir sögdo at Hákon Konungr hefði skemr farit enn líklike þætti til Oslóar, oc enn má sva vera. Efter þat var ein skúta fend út á fiordinn til niófnar.

CAP. CCXXXIX.

FRÁ ASOLFI OK KLEMIT BIRKIBEINOM.

Manadags morgininn komo þeir Asvaldr til Nidarós í gagnadogom vid fimtan skútom á vvariz lagdi Klemit af Hólmi yfer vid Backa evar skvtor, enn þeir Asolfr lögdo til þazarins ollo lidino. Skúli Hertogi vaknadi vid er hann heyrdi herkluckvna, lióp hann þegar vpp oc klæddiz oc tók vapn sin oc þeir menn adrir sem þar voro í gardinom. Sendi hann þa sveina sína út í þainn, bad Varbelgi oc annat fólk sækia til sin vppi Konungs gard, oc tæki þeir þar í moti Birkibeinom. Enn er sveinarnir komo afr fengo þeir ónga menn; tveim sinnom gerdi hertoginn menn út í þainn oc feckz ecki af múnnon. Hertoginn spyrði hvar rádz skylldi taka b). Menn haus c) bádo hann þá flytiaz yfer ána oc leita sva til skógar ef hann villdi eigi í Kristz Kirkio.

m) ok villdo menn af því engan úfrid hellda med honom moti Konungi. Cod. Flar. add.

n) var þat ok flestra manna óskplyndi at eiga fát vid hann. add. 81. Cod. Flar.

a) add. 42. b) brú var engi á anni Nid. add. Cod. Flar.

c) sögdo at til var at flota skuta þeirri er flóð í Konungsgærdi ok flytiaz á henni yfer ána.

exitum præagiebant. Vere Dux Nidarosie hærens convivia dedit in lato sic disse conclavi, sed maxime tamen in suo mansit diversorio, paucos admittens. Triduo a clericis convivio exceptus fuit, sed valde taciturnus erat. Præ se ferebant Ducis amici, quod valde incaute ageret, parumque sibi prospiceret. Dicebat ille a Vikia Nidarosiam Birkibeinos haud adeo cito venire posse. Isti vero opponebant, opinione citius Regem Osloam venisse, idemque etiam nunc fieri posse. Postea lembus in fretum speculator emissus est.

CAP. CCXXXIX.

DE ASOLFO ET CLEMENTE BIRKIBEINIS.

Diebus assumptionem Domini proxime præcedentibus Asvaldrus cum XV lembis die hebdomadis secundo Nidarosiam inopinato venit. Clemens de Holmis ad Bakkam cum duobus phaelis, et Asolfus cum toto agmine ad urbem adpulsit. Dux Skulius campana bellica sono evigilans vestes et arma induere properavit; idemque faciebant, qui in aula erant, ejus socii. Emisit ergo quosdam ex suis in urbem, jussitque Varbelgos ut ad ipsum in aula regia venirent, Birkibeinos excepturi. Hi redibant neminem secum habentes. Bis suos in urbem Dux misit sed neminem tamen ad se allexit. Itaque ad socios detulit, quid nunc agendum censerent. Svadebant illi, ut trajeção anue in silvan se reciperet, nisi adem Christi petere mollet.

Ducis

Kap. 239.

Om Birkibeenerne Asolf og Klemens.

En Mandag Morgen i Gangdagene kom Asvaldr usformodentlig til Nidaros med fiorten Skibe. Klemens af Holm lagde med to Skuder over til Bakke og Asolf lagde med hele Hæren til Byen. Hertug Skule vaagne de ved Stormuloffens Lyd, sprang op, klædte og væbuede sig, tilligemed de andre som vare i Gaarden. Derpaa sendte han Folk ud i Byen og bad Varbelgerne og andre at stode til sig i Kongsgaarden, for der at tage mod Birkibeenerne. Men Sendebudene kom tilbage uden Mandskab, og to Gange sendte Hertugen saaleeds forgiæves Bud i Byen. Hertugen spurgte nu hoad Raad de skulde gribe til. Hans Folk raabte ham at sætte over Aaen og søge til Skoven, dersom han ikke vilde begive sig til Kristskirken. Hertugens Son Peter var

kirkio. Petr Hertoga svin var fyrir ofan Konungs gard oc bad Hertoginn hann fara yfir ana vid peim, oc þangat foro svinir sveivngar hans, enn Petr snæri inn í Kríztz kirkio d). Bardr Bratti lióp í Kríztz kirkio, þvaf hann þóttiz þungfærr til göngo. Hertoginn geck á land vid Skellingar hello, bad hann þá gánga vpp til Erlendz haugs oc gefa peim nockot slag sem vpp höfdo gengir vid Backa, enn menn gerdo engan róm at því, sotto peir vppa brecknor oc leto skóginn gæta sin. Petr Hertoga svin var í Kríztz kirkio, oc fór padan til Predikara e), budo peir honom á nadir sínar enn hann bar eigi traust til þefs oc fór hann padan til Kirkio gardz oc flórir sveinar med honom, þar fengo peir einn bát oc fluttoz yfir ána oc foro til efra Elgisets, fór Petr þar inn í hús eite er konor voro at bakstri oc feck ser eitt vant klædi oc dvaldz. Þá er Birkibeinir komo í bæinn oc rannfokodo, voro flestir Varbelgir komnir í kirkior; Bardr Varg var í Kroskirkio. Birkibeinir höfdo niósn af vni ferdir Peters oc foro yfir ána til efra Elgisets oc sendo mann inn í bakstrs húsit er Jón f) Kauter het, enn er hann kom út sagdi hann at þar var Petr inni. Sidan leiddo peir hann út oc drápo hann þegar. Hann hafdi verið g) ecki litill madr vexti oc þyckr, meirr í modor ætt sína yfirlyndar. Hann var velmentr, klerkr góðr oc trúmadr, enn eigi þótti Varbelgiom hann h) diarfr til úfridar. Llk Peters var borit til graftar. Eftir þetta foro Birkibeinir afr til bæiarins i), oc sendo menn alla vega hvat peir spyrdi til Hertogans eidr hans manna.

CAP.

Kap.

d) þvaf hann þóttiz þungfærr, til gaungu. Cod. Flat.

e) Kirkio add. 47.

f) Knautr 42. Kór. Cod. Flat.

g) mikill madr vexti 47.

h) strákan til vaps 42 godr til vfridar sem forellri hans hafdi véit. 47.

i) voro þá getvar orðfendingar alla vega í heradit, hvat etc. 81. Cod. Flat.

Ducis filius Petrus supra aulam Regiam stationem habens patrem observabatur, ut cum ceteris annem traiceret. Secuta quoque eum sunt quadam agminas; verum Petrus in aedem Christi se surripuit. Eodem quoque confugit Bardus Brattius; quippe qui gressu tardus esset. Appulit Dux ad Skillingarhellam, voluitque, ut sui Erlendi cliivum conscenderent, illosque, qui apud Backam exscenderant, aggrederentur. Verum id paucis placuit; sed potius cliivo conscenso sylvarum latebris se abdiderunt. Petrus Ducis filius primum in aede Christi, dein apud monachos pradicatores erat. Hi quidem illi refugium obtulerunt; sed eis parum fretus ad coemeterium cum quatuor sociis se contulit, ibique cymbam naclius, trans annem ad Elgisetram superiorem se recepit. Ibi Petrus domum quandam intrans, in qua femine piensendo erant occupata, vilioro vestimento accepto se induit. Birkibeini cum ad urbem venerant, et investigare inceperant, Varbelgorum plevique templa petierant. Bardus Varg in aede ex Cruce denominata erat. Subluerat Birkibeinis de Petri fugas; ideo trojeto anhe Elgisetram superiorem petierant, virumque nomine Jonam Kaut in panificium miserunt, qui Petrum ibi esse indicavit. Dein cum inde extrañum trucidarunt. Fuerat ille statura procerus densoque corpore, facieque generi materno similis. Fuerat idem dexteri ingenii, artibus ecclesiasticis et pietate bene instructus, verum Varbelgi cum bello parum idoneum censebant. Funus Petri ad sepulturam ductum est; postea Birkibeini urbem repeterunt, virosque ad Ducem Ducisque viros investigandos circumquaque miserunt.

CAP.

CAP. CCXL.

a) FRÁ SKULA HERTOGA.

Skuli Hertogi var nú á skoginom b) og hafði þær frettir at Birkibeinar heldi vaurdo vrnhverfis skóginom c), tóko menn þá at drífa brot frá Hertoganom, þeir sem honom hafdo fylgt, sva oc þeir sem hann sendi á brot, komo nær ongvir aft, Erlingr Lióðhorn fór inn í Totru oc tók þar vid kuffi. Hertoginn var tvær nætur á skoginom, enn Odinsdaginn fyrer helgi Þórsdag þá er Kanokár gengo med krossom, voro Hertoganom færðar Kórkápor or klaustrino oc geck hann sva inn í klauftrit med bræðrom; fór Hertoginn vpp í stopollinn oc hans menn, var þeim búit síðan at drecka oc snæða. Estir þar var búin hvíla Hertoganom þvfat hann var miök sýfiadr.

CAP. CCXLI.

a) FALL SKULA HERTOGA.

Birkibeinar höfdo fengit niósn af at menn höfdo gengit af skóginom til Elgiletrs í kórkápor oc menn hvgo þat vera Hertogann oc hans menn, lupo þeir þegar til vápna oc foro yfer ána. Oc er þessa vard var. Sigórðr Erkebiskvp fór hann til Elgiletrs oc mart kennimanna vid honom oc brjar fólk b). Enn þegar Birkibeinar komo at klaustrino skuto hertogans menn á þá sem tidaz. Oc er Erkebiskup kom til bannadi hann Birkibeinom at gánga at klaustrins edr gera þar nockorn vfrid. Enn Birkibeinar fogdo

a) add. 42.

b) ok hallt þaðan frettum til Helgiletrs ok annan veg feck hann þá þær frettir at: etc. Cod. Flat.

c) sva at hann skyldi eigi brotkomaz sva at Birkibeinar yrði eigi varir vid add. Cod. Flat.

a) add. 42.

b) ok kaupmenn add. 81. Cod. Flat.

Kap. 240.

Om Hertug Skufe.

Hertug Skufe var nu í Skoven og spurgte at Birkebeenerne havde omringet den. Hans Folk som hidtil havde fulgt ham, begyndte da at liste sig bort, og af dem som han sendte ud, kom fast ingen tilbage. Erling Lydhorn gik til Totra og blev Munt der. Hertugen opholdt sig to Dage i Skoven. Men Onsdagen for hellig Torsdag, da Kanikerne gik med Korsene, fik Hertugen Forkapper fra Klosteret og gik siden der ind med Brødrene. Hertugen og hans Mand gik op i Taarnet, hvor de fik at spise og drikke. Derpaa lagde Hertugen, som var meget udmattet, sig til at sove.

Kap. 241.

Hertug Skufes Fald.

Birkebeenerne havde faaet Nyd om, at nogle i Forkapper vare gangne fra Skoven til Helgeseter og sluttede strax at det havde været Hertugen og hans Mand. De grebe derpaa til Vaaben og satte over Aæn. Da Erkebisp Sigurd mærkede dette, begav han sig til Helgeseter med mange Præster og Borgere. Saasnart Birkebeenerne kom til Klosteret, skød Hertugens Folk af alle Præster paa dem. Da Erkebispen ankom, forbød han Birkebeenerne at angribe Klosteret eller øde nogen Tiendstige; men

de

CAP. CCXL.

DE DUCE SKULIO.

Obervans in silvis Dux compererat, locum a Birkibeinis undique observari. Incepere tum Ducem deservere viri, qui cum huc usque fuerant seclati; uti quoque eorum, quos emittebat, nemo ad eum reversus est. Erlingus Liadhorn Totram petiit ibique cucullum monasticum induit. Dux cum huius noctibus in sylvis fuerat, sed pridie diei viridum, Canonici cum cruce procedentibus, Duci allata sunt ex monasterio pallia choralia, quorum uno indutus claustrum cum monachis intravit. Dux cum suis in turrim ascendit, ubi cibus potusque iis suppeditatus est. Ibi quoque Duci, quippe valde fesso, cubile ad quiescendum preparatum erat.

CAP. CCXLI.

DUX SKULIUS TRUCIDATUR.

Certiores facti fuerant Birkibeini, viros pallii choralibus indutos ex sylvis ad Elgisetram trajecisse, hosque Ducem ejusque socios fuisse suspicabantur. Hinc sumtis mox armis annem trajecerunt. Quod ubi animadvertit Sigurdus Archiepiscopus, Elgisetram perrexit cum quibusdam clericis oppidanis que. Cum Birkibeini monasterium assecuti erant, Ducis viri frequentissimis eos jaculis petierant. Archiepiscopus accedens Birkibeinos monasterium infestare vetuit. Sed Birkibeini objiciebant, talem monasterii

fogdo at e) klauftrinn var sva skipadr at naudslyn bar d) til úsfrípar hvart er þeim þætti vel edr illa, Enn Erkibískvp baud fe fyrer Hertogann at hann skyldi fara í gridom til Konungs. Þeir villdo eigi þat nema hann legdi at vedi stad hins Helga Olafs Konungs, ef þat endiz eigi sem Hertoginn hetí. Svínir voro sva ákafir at eigi gáfo gaum at hvat Erkibískvp sagdi, oc lögdo elld í klauftrít, svínir villdo slaukva, enn sva kom at eldrinn magnadiz. Oc er Hertogin sá þetta at þeir villdo brenna klauftrít, bad hann sína menn út gánga. Geck Hertoginn pá vt oc hafdi buklara yfer andlíti ser, hann mælti pá, 'hoggvir eigi í andlit mer, þat er eigi sídr vid hófdingia at gera. Eftir þat báro Birkibeinar vapn a Hertogann oc alla pá er vtgengo med honom, Soni Síkr, Eysteinn Orri, Aslacr Dyrntill, Hallkell á Rygini, Hallvardr Kollr, Brúsi e), Arni f) Mariáll. Meistari Bergr var færdr g) miök oc vard þó græddr. Sva sagdi Sturla:

h) Nú man i) frægt
noekvi k) sídarr
l) í ná reid
á Nidar backa
vid m) legg n, síðr
leggia knatti
raufnar o) líf
ríkr Hertogi,

Oc þar geck
á giallarbrú
rafsis mágr
fyrer rido sottom

de svarede at Klosteret hadde en saadan Besætning, at man var nodt til at sove Siendtsighed, hvad enten de syntes vel eller ild derom. Erkebispén tilbød Venge for at Hertugen kunde faae Leide til Kongen; men de vilde ikke uden han satte den hellige Olafs Sæde i Pant for at Hertugen skulde holde hvad han lofte. Nogle vare saa rasende at de ikke agtede paa Erkebispens Tale og satte Ild paa Klosteret; andre vilde slukke den, men imidlertid tog Ilden til. Da Hertugen saae at de vilde satte Ild paa Klosteret, bad han sine Følk gaae ud. Hertugen gif sig id og holdt et rundt Skjold for Ansigtet. Han sagde: "Hugger mig ikke i Ansigtet, thi det er ikke sommelig bed en Hovding. Derpaa dræbte Birkbeenerne Hertugen og alle dem som gif ud med ham; Sone Sik, Eistein Orre, Aslacr Dyrntill, Hallkell paa Rygin, Halvard Koll, Bruse, Arne Mariáll. Mester Berg blev stærkt saaret, men dog helbredet. Saa sagde Sturla:

Nu mon sporges
Noget efter
i sidste Tid
paa Nidaesbakke
for dragne Sværde
monne tabe
sit dyre Lid
den mægtige Hertug.

Dg det gif
over Giallarbro
Kongens Svigerfader
for løftet Sværd

bauga

Anloß,

c) klauftrít — skipadr. 42. 47. 81. Cod. Flat.

d) at eida valdar sockom í landino 42.

e) Dyttir add. 47.

f) Mariáll. Cod. Flat.

g) til olyfis.

Cod. Flat. 42. 47.

h) Enn nafn frægr. Cod. Flat.

i) frægt. 47.

k) síðan. Cod. Flat.

l) inn á reid. Cod. Flat. mar reid. 42.

m) leggr. 47. laug fæur. Cod. Flat.

n) fór 42.

o) lid. Cod. Flat.

sicut esse, ut illud infestari, sive vellent sive nollent, necesse foret. Tum Archiepiscopus pecuniam obtulit, ut talus conductus Duci ad Regem concederetur. Illi vero id accipere nolbant, nisi sedem Regis Sancti Olai pignus præstandi a Duce promissi interponeret. Erant nonnulli adeo servidi, ut Archiepiscopi essata parum curantes ignem monasterio injicerent. Erant qui incendium exstinguere vellent, sed ignis tamen accrevit. Dux animadvertens, eos monasterium crematuros, viros suos exire jussit. Tum Dux ipse processit, scutum vultui prætensum habens. Ne faciem, inquit, meam ferite, id enim principibus indecorum. Sic Birkibeini Duci omnibusque cum eo egressis arma intulerunt, videlicet Sonio Sik, Eysteino Orre, Aslako Dyrntill, Hallkello de Rygino, Hallvardo Koll, Brusio, Arne Mariáll. Magister Bergius vehementer quidem vulneratus est, sed tamen convaleuit. Qua de re ita Sturlius:

At celebrem
post aliquanto
incursu funerali
Nide propter aquas

ensibus stricis
magnificam
vitam subjecti
Dux imperiosus.

Et inde abiit per
suvii infernalis pontem

Regius socer
adurgente petulco (v. morbo gladii vibrati)

gladii

bauga blicks
er bodar fello
ellda vers
p) of afarmenni.

Þegar sem Hertoginn var fallinn villdo menn slaukva elldinn, oc þat varð eigi gert oc brann q) vpp allt klauftrid.

Ansob, den Tid
bevæbnede Mænd
denne Riempe
oversfaldt.

saá snart Hertugen var falzen, vilde de sluffe Tiden, men det lykkesdes ikke og hele Klosteret brændte af.

CAP. CCXLII.

a) UM LIKFERD SKULA HERTOGA.

Lík Skúla Hertoga var borit á skilddi til bæjarins oc þar veitr vmbúnaðr, stóð líkit vppi í Nicholás kirkio. Um morgininn eftir gengo þeir Afolftr til Erkiþiskups oc beiddoz laufpar af honom, geck þat mál eigi skíótt, enn þó vrdo þeir leystir b) til þefs er þeir fyndi Konung oc vita hverio hann villdi ser af skipta vm stovrirk þetta. Sidan var búinn líkferd Hertogans, oc var hún hin samiligazta; var hann iardadr í Kríztz kirkio fyrir svnnan korinn þar vnder nidri e) sem Ingi Konungr liggir í steinvegginnom, stóð þar yfer Erkiþiskup d) oc allt stadar fólk. Artid Skula hertoga er hinn níunnda Kal. Junii; hann hafdi vetr hins setta tígar. Hann var miök harmdaudr öllum sinom munnom, þvfat hann var allvinsæll madr, oc hafdi hann marga luti til þefs e), blído oc milldi oc íva at hann spardi ecki vid vini sína, hann gaf mörögom nafnbator eða feck kvanfáng odr kom til annars þroka þeim er til hans skunnodo, oc varð hann af líkom lutora miök vinsæll. Hann gaf böinn á Reini faudorleifa sína

p) vm afarmenn. 82.

q) miök klauftrid. 47.

e) add. 42.

f) íva at þeir skyldo vera mannvörir (hiá öðrum mönnum Cod. Flat.) til þefs etc. add. 47. 81.

c) sem hann hafdi stéit búu um leg Inga Konungs brodr síns vpps í steinvegginnom. Cod. Flat.

d) ok allir Korsbrædr ok mart annarra Kennemanna ok allir bjarir lídr ok margir biskupar. 47. 81. Cod. Flat.

e) fyrst blídu ok godar vid vífer þar med milldi ok dalleika íva ar etc. Cod. Flat.

gladii vibramine,
ut obruerunt

auri jussores (o: viri)
heroa præpollentem.

Duce cæso incendium extinguere allaborarunt; sed frustra; nam monasterium prorsus concrematum fuit.

CAP. CCXLII.

DUCIS EXSEQUÆ.

Funus Ducis Skulii in clypeo ad urbem gestatum est, ibique compositum. Adornabatur in æde Sii Nicholai. Sequenti mane Afolfus cum suis Archiepiscopus adiit, abolitionem sibi expetens. Id vero non mox concessum; nec ante absoluebantur, quam Regem convenissent, comperissentque quid ille de tanto facinore judicaret. Dein curata sunt Ducis exsequia, et quidem splendidissime. Humatus est in æde Christi a meridie chori, infra locum, ubi Rex Ingus in pariete lapideo sepultus est. Aderat exsequiis Episcopus cum omnibus clericis. Incidit mors Ducis Skulii in diem nonum Calendarum Junii anni ætatis ejus Lmi. Decessum viri ejus omnes vehementer dolebant; nam erat in amicos benevolentissimus, iisque multis modis comitatem et facilitatem exhibebat, nullis in eorum gratiam impensis parcens. Eorum, qui ipsi addicti erant, multis honores tribuit, aliis vel honesta connubia, vel alia commoda conciliavit, eoque amicis suis admodum carus fuit. Patrimonium suum Reinense monasterio, quod ibi erat, donavit, adeque

flna til klauftr oc let þar f) gera steinkirkio agæta oc seti þar nunnvklauftr oc gaf g) fe til. Margir lutir ero adrir agætir af segia af hans höfðingskap h). Hann var heldr hárr madr oc grann vaxinn, líosiarp á hárc oc hærdr manna beztr, rettleitr oc líos í andlíti, eygdr i) manna beztr. Allra manna var hann kurteisaftr oc hæverfakaztr, sniallr í máli oc taladr vel á þingom. Flesta luti hafði hann þá med fer er þrída máto godann höfðingia. Oc þar mundi mæli hafa verit ef eigi hefði þat vgipto ár yfer hann komit hit sídarstr, at eigi hefði sá madr fæzt í Noregi at þer hafi mannadr verit, þeirra sem eigi voro komnir af sialfo lángfedga tali Konunganna. Hann átti ongann syn eftir k).

CAP. CCXLIII.

a) ER KONUNGR FRETTRIR FALL SKULA HERTOGA.

Eftir þessi höfðingi fóro Birkibeinar brot or Nidarósi b) oc tværr heim til sín. Stephan het sá madr Thomas c) magr er Afolfr sendi sudr til Konungs med brefom d). Eon er Konungr sá þessi bres þá mæli hann á þessom brefom ero mikil t-dindi tvenni; þat ero ill t-dindi er klauftrit er brunnit á Elgisetri, enn þau ero önnur er Skúli mágr minn er daudr e). Hákon Konungr sat í Biörgvin um sumarit oc efnadi þar til vetrsetu oc sat þar vm vetrinn, þessi var *) hinn fiórði oc tuttögazti Konung-

anselig Steenkirke og stiftede et Nonnekloster, hvortil han lagde Gods. Endnu kunde anføres mange flere mærkelige Beviser paa hans fryselige Gæmildhed. Han var høi og smal af Væxt, havde et langt lysebrunt Haar, et langagtigt lyst Ansigt og fagre Dine. Han var hovvis i sin Opførelse, var vel skaarne for Tungebaandet og veltalende paa Tingene. Han havde de fleste Egenheder som pryde en dannels Hovding. Og dersom ikke det sidste uhykelige Aar var kommet, vilde alle have sagt, at der ikke havde været nogen Mand i Norge af dem som ei nedstammede fra Kongerne, med større Evner end han. Han efterlod sig ingen Søn.

Kap. 243.

Kongen erfarer Hertug Skules Fald.

Efter denne Tildragelse drog Birkebeenerne fra Nidaros, hver hjem til sit. Afolf sendte en Mand ved Navn Stephan Thomasmaag med Brevet sonder til Kongen. Da Kongen fik Brevet, sagde han: "dette Brev indeholder to vigtige Tidender; den ene at Helgeseter Kloster er afbrændt, det andet at min Svigersfader Skule er død... Kong Hakon sad den Sommer i Bergen, hvor han og opholdt sig næste Vinter over. Dette var hans Regierings fire og tyvende Aar. Om Foraaret indtraf vigtige Ting

f) reita áginst fleimulsteri 42. 47. 81. Cod. Flat.

h) afbrigdigum þort her fe eigi ritadr. Cod. Flat.

k) sva at menn vissu þat med samningum. Enn þess er at add. 42. 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) þeir norðr 4 Hslogaland er þar sttu heima en þeir sudr er þadan voro. Cod. Flat.

c) mag. 42.

d) Ok er Stephan kom til Biörgynar var Konungi fogt at madr var kominn norðan frá Afólá, let Konungr þá kalla Stephan í herbergi til sín, ok er hann kom þar fór Konginn í somo stofu, ok sá hann skur sem vm vetrinna er Grimr Keikan kom med sín tidinge Stephan þar fram bresit, add. Cod. Flat.

e) Eftir þetta var blátt til stefno, fegdi Konungr sálfir allri hliðinni tilþindin, ok fannz mönnum mikitt til Droctinga einna mest, add. Cod. Flat.

*) vetr er nú fór í hönd add. 42.

adeque splendida lapidea, ibidem extructa, coenobium nonnense condidit, eique ex prædio quodam alimentata adtribuit. Munificentie ejus, viro principe dignæ, possent multa eademque nobilia documenta adferri. Statura erat procerus et gracilis; cæsarie longa et lucido-spadicea; vultu erecto et fulgido, nitentibus oculis; comis erat et facies, disertus et in comitiis facundus. Plevisque dotibus instructus erat, quæ bonum principem deceant. Et nisi infaustus ille ultimus annus evenisset, ea de illo sententia lata fuisset: quod præter viros e stirpe Regia oriundos, neminem eo meliorem Norvegia habuerit. Verum nullam ille filium reliquit.

CAP. CCXLIII.

DUCIS SKULII MORS REGI NUNTIATUR.

Hoc comperto Birkibeini Nidarosia suam quisque domum discessere. Misit Afolfus virum Stephanum cognomine Thomasmaag meridiem versus cum literis ad Regem. Qui ubi has literas vidit: nova, inquit, iis gravis momenti duo continentur: "unum triste, quod monasterium in Elgisetris incendio deletum est, alterum quod Skulius socer meus fatus decessit... Æstatem illam Rex Hacon Bergis trivit, cogitans ibi quoque, quod deinceps fecit, hiemem transigere. Isque erat annus regni ejus vicequagesimus quartus: Vere sequenti

gravis

nungdóms hans. Um varit vrðo mikil tíðindi í Danmárk, þá andadiz Valldimar Konungr svin Valldimars Knútz svinar er þann tíma var einn agírtaztr Konungr á Norðrlöndom, hann hafði verið Konungr í Danmórk nítian vetr og tuttugu. Enn til ríkis kom eftir hann Eiríkr Konungr svin hans, oc hafði hann ádr verið fimmm vetr Konungr med föðr sínom. Vm varit fór Hákon Konungr austr til Víkr enn sendi norðr til Þrandheims Jon f) Tviskipting, oc tók hann af lífi Sigord Hit hann var Varbelgr oc hafði egi sætz vid Konung. Þá lei Gregorius Jónsón drepa Arnfinn Þíófs són, enn g) annat var ádr hafði Biarni Moyses són drepit Jatgeir skáld í Kaupmannahöfn h). Enn er Hákon Konungr kom austr til Víkr var þar fyrir Gregorius svin herra Andres z) oc h) bad Cecilio dottr Hákonar Konungs. Tók Konungr þessu máli vel, oc kom þat fram nockoro síðarr, sem enn mýn sagt verða, Hákon Konungr fór þaðan til Kónungahello, oc ætladi at finna Eiríkr Konung, þvíat Svíar kærdo miök á Hákon Konung er hann hafði brennt Vermaland. Eiríkr Konungr var þá vppi í Gautlandi, oc villdi eigi finna Hákon Konung enn sendi til hann Birgi mág sinn, er þá átti Ingibiörgo systur Eiríks Kónungs. Þar kom til Hákonar Konungs fá made er Matheus het sendr af Fridreki Keisara, med mörgom ágatom giöfom; med honom komo vran fimmm blámen. Hákon Konungr fór norðr til Biorgvinar oc dvaldiz þar vm sómarit. A þessu sama ári andadiz Gregorius Paue oc kom eftir hann Innocentius. Þetta haust tók Gizvrr

þor-

ting í Danmárk, hvor Kong Valdemar, Valdemars Knútsens Son, døde; han var paa den Tid een af de berømmeligste Konger i de nordiske Lande og havde regieret i Danmark 39 Aar. Hans Søn Kong Erik, som i fem Aar havde været sin Faders Medkonge, fulgte efter ham i Regieringen. Om Foraaret drog Kong Hakon efter til Wigen og sendte Jon Tviskipting nord til Thronshjem for at dræbe Varbelgeren Sigurd Hit, som ikke havde forligit sig med Kongen. Ogsaa lod Gregorius Jónsøn, Arnfinn Thiofsøn dræbe, og forrige Foraar havde Biarne Mosesson dræbt Jatgeir Skald i Kiøbenhavn. Da Kong Hakon kom efter til Wigen, var Gregorius Hr. Andreass Søn der og begjærede Cecilia Kong Hakons Dotter til Ægte. Kongen var vel tilfreds dermed og kom det siden i Stand, som videre skal fortælles. Kong Hakon drog derfra til Konghøll hvor han agtede at mødes med Kong Erik, thi de Svenske klagede meget over Kong Hakon, fordi han havde brændt i Vermeland. Kong Erik var dengang oppe i Gautland og vilde ikke tale med Kong Hakon, men sendte sin Svoger Birger, som var gift med hans Søster Ingeborg, til ham. Der kom ogsaa en Gesandt til Kong Hakon fra Keiser Frederik, ved Navn Matheus; han havde mange kostelige Foræringar med sig og besøuden fem Blaa-mænd. Kong Hakon drog nord til Bergen og blev der Sommeren over. Samme Aar døde Pave Gregorius; hans Eftermand var Innocentius. Dette Efteraar dræbte Gissur Thorvaldsøn Snorre Sturlesøn

f) Tinkasfin Cod. Flat. Tviskiptan. 47.

g) litlu síðar. 42: Bat, sama var 47.

h) hann var þá kominn ofan or Svía veldi ok hafði ferit allt hit eystra sem fyrr var ritat, efter þat er Gunnar Konungsfrændi hafði tekit brosin af honom í Helfingia landi add. Cod. Flat.

i) broðor Filippus Kónungs add. 87.

k) vakti þá bónoord. 47.

graves in Dania novitates accidebant; mortem obiit Valdemarus, Valdemari Canutida filius, qui tunc maximi in regionibus septentrionalibus nominis Rex erat, quique per XXXIX annos Daniam gubernaverat. Successit ei Ericus Rex eius filius, qui antea quinque annis divisum cum patre suo imperium habuerat. Vere sequenti Rex austrum versus ad Vikiam profectus Nidarosiam Jonam Tviskipting misit, qui Sigurdum Hit, Varbelgum, Regi conciliari volentem, interimeret. Tum Gregorius Jona necandum curavit Arnfinnum Thiofa filium; et vere procedente Biarnius Mosis filius Jatgeirum postam Havnæ trucidaverat. Rex ubi ad Vikiam pervenit, incidit ibi in Gregorium Andrea filium, qui eo venerat, ut Caeciliam Regis filiam in matrimonium expeteret. Accipit Rex eam conditionem, atque ita ratum fuit id, quod deinceps commemorabitur. Inde Rex Kongahellam pervexit, Ericum Regem conventurus. Nam Sueci Haconem vehementer incusabant, quod per Kerniam igne grassatus fuisset. Ericus qui in Gothia erat, noluit Haconi jungi, sed ad eum misit Birgerum affinem suum, Ingeborgæ Erici sororis maritum. Venit quoque ad Haconem vir nomine Mathæus, ab Imperatore Frederico cum splendidis muneribus missus, qui quinque Mauros secum adduxit. Rex Hacon dein Bergas contendit, ibique astatem transegit. Hoc quoque anno mortuus est Gregorius Pontifex, et successorem habuit Innocentium. Eodem autumno Gizvrr Thorvaldi

X x x

Snor-

Þorvalldz svn af lifi Snorra Sturlu svn í Reykiaholti á Íslandi. Hákon Konungr fór vm hauffit norðr til Þrándheims og sat þar vm vetrinn. Þessi var hinn fimmti og tuttugasti Konungdöms hans.

leson í Reikiahöfð paa Ísland. Kong Hakon begav sig om Esteraaret ned til Throndbiem hvor han tilbragte Winteren. Det var hans fem og tyvende Regieringsaar.

CAP. CCXLIV.

a) GIPTING FRU CECILIO DOTTR HÁKONAR KONUNGS.

Vm vetrinn kom svnnan vm fall herra Gregorius og gerdi brudlaup sitt og feck frv Cecilio dottr Hákonar Konungr. Veitti Konungr samiliga veizlo, enn fór síðan suðr til Biörgyniar og var þar vm svmarit. Þat hauff kom af Íslandi Orækia Snorra svn og höfðu þeir Gizurr og Kolbeinn tekit hann og sent vtan, kom hann á valld Hákonar Konungs í Biörgyn og gaf hann honum vpp skiótt reidi sína, fyrer þat er hann fór í banni Konungs út b), enn þó sagði Konungr at hann veri betr tilfallinn at deyia fyrir þá sök enn fadir hans og egi mundi fadir þinn drepian ef hann hefði komit á minn svnd. Var Orækia med Konungi vm vetrinn, var Konungr vel til hans; þessi var hinn setti vetr og tuttugasti Konungdöms hans. c) Hann bióz vm svmarit er áleid austr til Vikr og gaf honum illa og sneri hann afr til Biörgyniar og sat þar vm vetrinn. Þessi var hinn siandi og tuttugasti Konungdöms hans.

Kap. 244.

Frue Cecilies Kong Hakons Datters Bryllup.

Om Winteren kom Hr. Gregorius fra det sen- denfeldske og holdt Bryllup med Kong Hakons Datter Frue Cecilia. Kong Hakon gjordte et prægtigt Giestebud og drog siden derfra til Bergen, hvor han var den Sommer. Om Esteraaret kom Orakia Snorreson, som Gissur og Kolbein hadde grebet og sendt bort fra Ísland. Han overgav sig í Kong Hakons Bold í Bergen, og Kongen tilgav ham sin svrar at han var dragen til Ísland mod Kongens Forbud. Dog, sagde Kongen, at han heller hadde fortient at doe for den Sags Skyld end hans Fader, som ikke vilde have mistet Livet, dersom han hadde begi- vet sig til ham. Orakia var den Winter hos Kon- gen som behandlede ham vel; det var hans fer og ty- vende Regieringsaar. Ud paa Sommeren agtede han sig sonder til Vigen, men da Veir og Wind vare ham imod, gif han tilbage til Bergen, hvor han tilbragte Winteren; Det var hans syv og tyden- de Regieringsaar.

CAP.

Kap.

a) add. 49.

b) enn þó reiknadi Konungr þat dauða sök add. 49.

c) Þetta sumar efter var Konunginn í Biörgvin ok ætledi um hauffit austr til Vikr ok sína þar vm vetrinn. Vard Konungr síð- beinn þviat hann átti mörgo at skipa. Komo menn til hans velan vm haf ok af öðrom löndum þeir er erinde áttó vid hann, ok er hann kom suðr fyrer Rógsland lögduz á þormar mykklic, sneri hann þá inn í Stafangr ok dvaldiz þar vm síð, tók þá vedratta at hardna, fór Konungr þá norðr til Biörgyniar. Cod. Flat. 91.

Snorronem Sturlonidem Reikiaholti in Islandia e medio sustulit. Circa illud tempus Rex Hacon Nidarosiam petiit, ibique hieme mansit. Is annus erat ejus imperii vicesimus quintus.

CAP. CCXLIV.

CONNUBIUM CÆCILIAE FILIAE REGIAE.

Hyberno tempore venit a meridie confesso per montes itinere Gregorius, suas cum Cæcilia virgine Regia nuptias celebraturus. Rex splendido convivio festi honorem auxit, et deinde Bergas contendit, ibi æstate mansurus. Isto autumno venit ex Islandia Orakia Snorronides, quem Gizurus et Kolbeinus in exilium ire coegerant. Ille Bergis Regis potestati se tradidit, qui licet iratus quod ipso prohibente fuisset profectus, cum eo cito in gratiam rediit. Monuit tamen Rex justius illum, quam patrem mortem fuisse obiturum; nec, addidit, pater tuus fuisset occisus, si mihi se dedere voluisset. Erat Orakia apud Regem illa hieme, in magno habitus honore; isque fuit imperii Regii vicesimus sextus. Labente ætate iter in Vi- kiam aggressus est; sed ævis intemperie Bergas petere conatus, ubi hiemem anni sui imperii vigesimi septimi triviit.

CAP.

CAP. CCXLV.

a) BREFSENDING ALEXANDRI SKOTA
KONUNGS.

I þann tíma er Hákon Konungr red Noregi var Alexander Konungr í Skotlandi sun Vilhjalms Skota Konungs; hann var höfðingi mikill og miðk ágiarn til þessa heims metorda. Hann b) fendi menn vestan af Skotlandi til Hakonar Kónungs tva biskopa í fyrsto. Þeir villdo forvitnast ef Hákon Konungr villdi gefa vpp ríki þat í Sudreyiom er c) Magnus Konungr d) Berfættir hafdi fott e) af Melkolfi Skota Konungi frænda hans. Konungr sagdi sva at þeir Magnus Konungr hefði samit med ser hvar ríki Nordmenn skyldi hafa í Skotlandi edr sma-eyiom þeim er þar lágo næst, enn ecki valld sagdi hann Skota Konung hafa þann tíma í Sudreyiom er Magnus Konungr vann þar af Gudreydi Konungi, oc kalladiz Magnus Konungr þo ganga eftir sinom erfdalöndom. Þá sigdo sendimenn at Skota Konunge villdi kaupa f) Sudreyiar at Hakoni Konungi, oc bádo hann meta g) vid brenndo silfri. Konungr sagdi at hann vissi ser önga h) naudsyn til silfris sva at hann þyrfti selja erfdalund sin i). Foru sendimenn vid þat í brott h).

CAP. CCXLVI.

a) GIZURR ÞORVALLDZ SUN KOM UTAN
AF ISLANDI.

Þetta sama sumar kom utan af Islandi Gizurr Þorvalldz sun, oc fór á fund Hakonar Konungs. Hit sama

a) *add. 42.*

b) hafdi isafnan sent menn til Noregs Konungs at sala af honom þotr er hann átti í Sudreyiom, ok nú fendi hann tva biskopa 42.

c) er þeir kölluðu at. *add. Cod. Flat.* d) Berbeinn. *Cod. Flat.* e) med úisfnadi *Add. Cod. Flat.*f) allar *add. Cod. Flat.* g) til *Cod. Flat.* h) von sva bréda þurft silfris. *Cod. Flat.*i) gerðiz ef því nockor fundr þesski med Konungunom. *add. 42.*k) Enn leitadi Skota Konungr þesski méls oft ok gerdi þar vni margar ordfendingar, ok féngu Shotar engan annan orskord enn þan sam nú er sagdr *add. 81.*n) *add. 47.*

CAP. CCXLV.

NUNTIUS AB ALEXANDRO SCOTIÆ REGE MISSUS.

Hacone in Norvegia regnante, Scotiam tenebat Rex Alexander, Guilielmi, qui ibidem Rex fuit, filius. Erat ille vir nobilis honorisque terreni cupidissimus. Misit e Scotia ab occidente viros ad Regem Haconem, et primum quidem duos episcopos, qui sciscitarentur, utrum Rex Hacon renunciare vellet suo in Hebudas imperio, quod Rex Magnus Nudipes Melcolfo Scotorum Regi ipsius cognato ademerat. Respondit Rex Melcolfum inter et Magnum convenisse, quid ditionis in Scotia vel in parvis insulis adjacentibus Norvegi habituri essent; verum nullam in Hebudas, addidit, potestatem Rex Scotia tum habuit, cum Rex Magnus eas Regi Gudreydo adimebat, patrimonium se suum vindicare professus. Tum subjecere nuntii: velle Scotia Regem Hebudas a Rege Hacone emere, rogaveque ut puro eis argento astimaret. Sed regressit Rex, non tantam sibi esse argenti penuriam, ut patrimonium sua vendere opus haberet. Sic nuntii sunt dimissi.

CAP. CCXLVI.

VENIT AB ISLANDIA GIZURUS THORVALDI FIL.

Hac eadem ætate venit ab Islandia Gizurus Thorvaldi filius, Regem Haconem conventurus. Tum quo-

que

Kap. 245.

Breve fra den skotske Kong Alexander.

Paa den Tid Kong Hakon regierede i Norge, var Alexander, Kong Vilhelms Son, Konge i Skotland. Han var en anseelig Høfding og meget bergierlig efter verdslig Være. Han sendte Gesandter fra Skotland til Kong Hakon, og først to Bisper som skulde forhøre om Kong Hakon vilde afstaae det Nige Suderoerne, som Kong Magnus Barfot havde erobret fra den skotske Kong Melkolf hans Frænde. Kongen sagde: at Kong Magnus og Melkolf vare blevne eenige, om det Nige de Norske skulde have i Skotland eller de Smaaeer som laae nær derved; men at den skotske Konge den Tid intet Herredomme havde over Suderoerne, som Kong Magnus fratog Kong Gudrod og paafod at være sine Arvelande. Gesandterne tilbød da i den skotske Konges Navn, at han vilde kjøbe Suderoerne af Kong Hakon, og bade ham sætte en Priis paa dem i rent Solv. Kongen svarede at han trængte ikke saameget til Solv, at han behøvede at sælge sine Arvelande. Med den Besked vendte Gesandterne tilbage.

Kap. 246.

Gissur Thorvaldson kom fra Island.

Samme Sommer kom Gissur Thorvaldson fra Island til Kong Hakon og Thord Kafali drog til Island

sama sumar for Þorðr Kakali til Íslandz, oc átti þá miklar deilor við Kolbein Arnorsfún, þá þ) tva vetr er hann sat í Vestfirðum. Þá er Hákon Konungur hafði fætt tva vetr í Þiðrgvin for hann vrn varit norðr til Þrándheims, þá kom í land Biörn Abóti aprt c) oc bad Hákon Konung gefa ser vpp reidi sína oc qvaz háfa god tidindi. Konungur iáttadi honom þv. Hann færði Konungi bref þat er Páppn hafði sent honom med blezan oc sva faugrom ordom at varla hefir slikt bref komit í Noreg af Pava, Var Abóti med Kónungi vrn sumarit. Hákon Konungur for í Vik austr vrn hauffit, þá andaðiz Ormr biscop í Oslo. Hákon Konungur sat vrn vetrinn í Vikinni, enn Biörn Abóti for norðr oc ætladi heim í Holm, enn hann komz eigi lengra enn í Selio oc andapiz þar. Þessi var hinn átti vetr oc futugazti Konungdoms hans.

CAP. CCXLVII.

4) BREF HÁKONAR KONUNGS TIL PAVA.

Hákon Konungur hugfadi efsir vrn bref þat it fagra er Innocentius Pávi hafði sent honom. Hann baud til sín Sigirdi Erkbiscopei oc Óðrom biscopom í Noregi oc bad þá rita við ser til Pava oc bidia orlofs at korona Konunginn. Biscopar toko þessu vel oc letuz giarna vilia rita med honom, ef hann gaf þeim rettairbator. Þat letu þeir oc fylgja at hann skyldi hafa hinn sama eid vndir korono sem Magnus Konungur Erlingsfún hafði þá er hann var koronadr. Konungur svarar, sva framarlíga hafa

Konun-

b) þrið. 47. Cod. Flat.
a) add. 42.

c) ok fendi menn til Hákonar Kónungur ok beiddiz frjár af honom Cod. Flat.

que Thordus Kakali ad Islandiam profectus est, et biennio, quo in Vestfirdis degebat, cum Kolbeino Arnori graves lites habuit. Postquam Rex Hacon binis annis Bergis haserat, vere boream versus Nidarosiam tetendit. Illo ipso tempore Norvegia redditus Biorno Abbas a Rege petiit, ut ob bonos, quos adferret nuncios, in gratiam cum ipso redire liceret. Consensit Rex; nam literas ille Regi attulit a Papa missas, tot cum faustis omnibus tantaque comitate scriptas, ut vix talis a Papa unquam ad Norvegiam epistola venerit. Ista estate Abbas cum Rege erat; autumnum vero Hacon in Vikiam profectus est. Tum mortuus est Ormius, Osloënsis episcopus. Rex Hacon hieme in Vikia moratus est; Abbas vero Biorno septentrionem versus ad Holmum tendens, cum ad Seliã pervenerat, fato functus est. Erat is annus imperii Regis vicesimus octavus.

CAP. CCXLVII.

REGIS HACONIS AD PAPAM LITERÆ.

Rex Hacon perpendens epistola a Papa Innocentio ad ipsum data comitatem, Archiepiscopum Sigurdum aliosque Norvegia episcopos ad se invitavit, rogavitque ut Pontifici scribentes veniam coronandi Regis expecterent. Episcopi libenter id arripientes, protestabantur se non gravate id scripturos, si ipsis privilegia indulgere vellet, postulabantque ut eodem iurejurando coronandus se obligaret, quo Rex Magnus Erlingides, cum inagurabatur, se obstrinxerat. Respondit Hacon: priores Reges tot vobis iura indulerunt, ut ea

vix

Ísland hvor han havde megen Trætte med Kolbein Arnorsfún, i de to Aar han opholdt sig i Vestfjordene. Da Kong Hákon havde tilbragt to Aar i Bergen, drog han om Foraaret nord til Thronheim. Her kom Biorn Abbed tilbage og bad Kong Hákon tilgive sig da han bragte gode Tidender; Kongen tilgav ham. Han bragte Kongen et Brev fra Paven med hans Betsignelse og saamange venlige Udsættelser, at et saadant Pavebrev neppe nogensinde er kommet til Norge. Abbeden var den Sommer over hos Kongen. Kong Hákon drog om Høsten øst til Vig; da døde Biskop Orm i Oslo. Kongen tilbragte Vinteren i Vig. Biorn Abbed begav sig nord øst til Holm, men kom ikke længer end til Selia hvor han døde. Det var i Kongens otte og tyvende Regeringsaar.

Kap. 247.

Kong Hákonis Skrivelse til Paven.

Kong Hákon overveiede det venlige Brev han havde faaet fra Pave Innocentius. Han indbød Erkebisp Sigurd og de andre Bisper i Norge til sig, og bad dem skrive tilligemed ham selv til Paven og bede om Tilladelse at krone Kongen. Bisperne vare villige hertil og tilbode sig at skrive med ham dersom han vilde forege deres Friebejder; ogsaa begjærede de at han skulde sværge samme Eed ved Kroningen, som den Kong Magnus Erlingsen svor, da han blev kronet. Han svarede: "Kongerne

Konungar iattat ydr rettarbotom at varla kann ek þat at auka, enn þó hafit þer enn framar nytta enn gefnar hafa verið. Enn ef ver fverriom slkann eid sem Magnus Konungr fór, þá virðiz ok sva sem mskadiz var sæmd í því heldr enn yxi, þvíat hann hirti ecki hvat hann vann til ef hann fengi þat er hann var eigi tilkominn, enn med Gudz miskunn þá þickionz ek eigi af ydr þiggja eda kaupra þurfa þat er gud hefir ofs retteliga tilkostið eftir varn faudor ok forellri b). Ok án allra afarkosta vil ek hana sípan fríalsliga bera mega eda ella skal hon allðri á vart höfud koma c). Nockoro síðarr gerdi Hákon Konungr menn til Pávan ok bad at hann sendi nockorn sinn Kardinala, at gera Konungi þá sæmd at vígja hann vndir koronu.

CAP. CCXLVIII.

a) ORDSENDING PAVA TIL HÁKONAR KONUNGS.

Hákon Konungr sat í Biörgvin vrn vetrinn eftir Biskopa fundinn ok var þessi inn níundi vetr ok tuttíggjasti Konungdöms hans. Þetta sumar efter komo þeir af Íslandi Gizurr ok Þorðr Kakali ok höfdu þá b) sæzt b) í Konungdóm á öll mál sín. Þá hafði Þorðr vrn varit bariz við Brand Kolbeins syn í Skagafirði ok fell þar mart manna af hvaromtveggjum ok gott mannvál. Hákon Konungr fór vrn haufit norðr til Þrandheims ok efnadi þar til vetrsetu. Ok er áleidd vetrinn c), fretti Konungr at koma mundi frá Páua einhverr Kardinali í Noreg, ok gera

- b) Ok þat skuldr þer sannliga vita at med Gudz miskunn skal ek sva fríalsliga at korono komaz, ok án allra afarkosta at ver mega hana etc. *Cod. Flat.*
 c) ok þeirrar fundar bida er Gud hefir fyrir sett enn hann vil varn villu fullkomna. *add. Cod. Flat.*
 a) *add. 42* b) sett í Konungdom öll sín mál. 47. b) á öll sín mál 81.
 c) Komo sendimenn Kónungs frá Róma ok sögdu *Cod. Flat.* komo ordfendingar utan frá Pava gardi af sendimönnum Kónungs 42. 81.

vix augete debeam; et eadem tamen ultra dantis consilium extendistis. Si vero eo iurejurando, quod ante Rex Magnus suscepit, me obstrinxero, aut valde fallor, aut honori meo plus detrahitur quam additur. Ille enim, quid ageret, parum pensi habebat, ut videlicet, quod non suum esset, lucraretur. Sed Deo iuvante haud opus habere mihi videor, ut a vobis emendicem aut emam, quod a patribus vel avis iuste relictum vobis numen attribuit. Aut ego coronam posthac libere et sine iniqua ulla conditione gestare volo, aut eam nunquam capiti meo imponi patiar. Dein missis ad Papam nunciis Rex Hacon ab hoc petiit, ut aliquem ex suis Cardinalibus mitteret, ad coronationis honorem Regi praestandum.

CAP. CCXLVIII.

PAPÆ AD REGEM HACONEM LEGATIO.

Hieme Episcoporum conventum secuta, quæ eadem regni vigesima nona, Rex Bergis mansionem habebat. Proxima estate venere ex Islandia Gizurus et Thordus Kakali, Regisque arbitrio omnes res suas demandarunt. Vere Thordus cum Brando Kolbeinide in Skagafordo decertaverat, cadentibus utriusque multis lectissimisque viris. Ausumno Hacon Nidarosiam tetendit, ibi hiemare cogitans. Labente hieme comperit Rex, venturum Cardinalem aliquem ad Norvegiam a Papa missum, qui iubente Pontifice inaugurationis honorem

"have været saa runde med at tilfæae Eder Hørlighe-
 "der, at vi knap kunde sørgø dem; og tillige høve
 "Zudstrakt dem videre end Meningen var. Men
 "svørgø vi saadan Eed som Kong Magnús, da tyl-
 "tes vor Fæder snarere at tabe end at vøge derved;
 "thi han agtede ei hvad han giordte, naar han kun
 "erholdt hvad han ingen Ret havde til. Vi deri-
 "mod behøve med Guds Hjælp ikke at modtage eller
 "tilkøbe Os af Eder, hvad Gud selv haver kaaret Os
 "til efter vor Fader og vore Forsædte. Derfor vil
 "jeg enten bære Kronen frit uden noget haardt Vil-
 "kaar eller aldrig høve den paa mit Hoved. Kort
 "efter sendte Kong Hacon Gesandtere til Paven, og
 "bad ham værðiges at sende en af sine Kardinaler for
 "at krone ham.

Kap. 248.

Pavens Gesandtskab til Kong Hacon.

Kong Hacon tilbragte Vinteren efter Bispemø-
 det i Bergen; det var hans ni og tyvende Regie-
 ringsaar. Sommeren efter kom Gissur og Thord
 Kakali fra Island og havde forlist sig med Kongen
 om alle deres Sager. Det Foraar havde Thord
 holdt Slag med Brand Kolbeinsson i Skagafjord,
 hvor der faldt mange og udsgte Folk paa begge Si-
 der. Kong Hacon drog om Efteraaret nord til
 Thronshiem hvor han lavede til Vinterophold. Ud
 paa Vinteren sit han at vide at der vilde komme en
 Kardinal til Norge, som efter Pavens Befalning
 skulde

gera fæmd alla Konungslins esfir Paua bodi d). Sidan bad Konungr Erkbiskup oc alla adra, biscopa, e) lenda menn oc lögmenn oc hird fina, koma til Biörgvinar á því sumri. Hann fendi oc skip vestr til Englandz oc annara landa vrn varit, at alla þeirra tilfanga sem honom þotti mest þurfa í Noregi at fagna Kardinala f). Knutr Jarl var þá í Þrandheimi oc hafdi þar fetit þriá vetr ádr, oc hafdi iafnan fanga fylki í Þrandheimi oc Naumudal oc Sogn halfan.

CAP. CCXLIX.

a) KARDINALI KOM I LAND.

Hákon Konungr fór vrn varit nordan oc Þrandheimi oc með honum Knútr Jarl oc margir adrir göfugir menn nordan oc landi. Þá hafdi Hákon Konungr verit þriá tigi vetra b). Vilhialmr Kardinali kom varit sunnan í England, oc fagnadi Heinrekr Konungr honum samiliga; þat var honum sagt af Enskom mönnum sakir óföndur vid Noregs Konungs oc hans menn at hann myndi þar óngar samdir fá oc varla vera fæddr, oc löttu c) at hann færi í Noreg d). Kardinali sagdi sva: Þá er ek var e) firri meirr, enn nv em ek, heyrda ek sagt þetr frá því fólki f), enn nv segi þer; er mer sagt at þar se margir g) godir Kristnir menn oc vitr Konungr h).
Erki-

fulde krone ham. Derpaa indbød Kongen Erkebisen med alle de øvrige Bisper, Lehnsmændene, Lavmændene og heele sit Hof, at møde næste Sommer i Bergen. Han lod og et Skib om Vaaren gaae vester til Engelland og andre Lande for at indkøbe hvad man i Norge især behøvede til Kardinalens Modtagelse. Knud Jarl var dengang i Throndhjem hvor han havde tilbragt de 3 forrige Vintre; han havde under sig fire Folket i Throndhjem og Nummedalen og det halve Sogn.

Kap. 249.

Kardinalen kommer til Landet.

Kong Hakon drog om Foraaret fra Throndhjem med Knud Jarl og mange andre fornemme Mænd norden fra. Kongen havde da regieret tredie Aar. Kardinal Wilhelm kom om Foraaret sønden fra til Engelland, hvor han blev med megen Æresbevisning modtagen af Kong Henrik. Engellanderne indbildte ham, af Had til den norske Konge og hans Folk, at ingen Ære vilde blive ham bevisst i Norge og at han knap vilde kunde faae Foden der, hvorfor de fraraadte ham at drage did. Kardinalen sagde: "J længer bortliggende Lande hørte jeg bedre tale om dette Folk end J nu tale; mig er be-
"rettet at der skal være mange gode Kristne og en for-
"sigt"

- a) Ok birti Konungr þetta Erkbiskupi ok bad hann fenda efter ollum biskupum ok ábotum ok lærdum mönnum hinum skinfomuzsum til Biörgvinnr. 42. 81. *Cod. Flat.*
 b) Konungr fendi ord lendum mönnum, sögnmönnum, sýlamönnum ok hirdmönnum ok öllum inum bestum þzndom ok bad þá búaz sem samiligaz etc. *Cod. Flat.*
 f) efter því sem hann villdi ok bádom þeim sömði *add. Cod. Flat.*
 d) *add. 47.*
 b) Ok er hann kom til Biörgvinnr hugsfáð hann með vitra manna ráði hverfo hann skyldi fyrir búaz þess sem samiligaz veri vid Kardinala. *add. 47. 81. Cod. Flat.* Enn vrn Kardinala er þet at segja at hann kom vrn varit. 47.
 e) Enkir menn sem mest. *add. Cod. Flat.*
 d) ognudo honom bædi háfno ok geimmlaik fólkins.
 e) firr Noregi 47. fyrir í Noregi *Cod. Flat. male.*
 f) er þar bygget *add. Cod. Flat.* g) velkristnir menn *Cod. Flat.* h) ok skinfamr ok vel kristinn *add. 47.*

norem Regi præstaret. Dein rogavit Rex Archiepiscopus ceterosque episcopos, uti quoque præfatos et lothetas ac satellites, ut Bergas ista æstate convenirent. Misit etiam occidentem versus vere ad Angliam aliasque regiones navim tales res comparaturam, quæ ad Cardinalem ut par esset accipiendum in Norvegia requirerentur. Nidarosia tum versabatur Comes Canutus, ubi 3 annos exegerat, quatuor Thrandia et Numedalia nomachias, atque dimidiam Sognia partem, sibi habens subiectas.

CAP. CCXLIX.

CARDINALIS TERRAM CONSCENDIT.

Vere Rex Hacon Nidarosia profectus est, comitem habens Canutum multosque a septentrione viros nobiliores. Triginta tres annos tum Rex imperaverat. Eodem vere venit a meridionalibus regionibus ad Angliam Cardinalis Vilhelmus, et a Rege Henrico honorifice fuit exceptus. Dicitum illi fuerat ab Anglis, Haconem ejusque viros exosis, eum vix visum, nedum honorem in Norvegia nasciturum; quare eo proficisci illi dissuadebant. Verum respondit Cardinalis: Cum in remotioribus, quam hæc est, terris versabar, meliora iis, quæ vos dicitis, de hoc populo audiebam; accepi ibi multos bene Christianos viros Regemque valde

Erkibiskvp þeirra hefi ek sed ok picki mer hann lík-
ligr til godz höfðingja i), hefi ek til þeirra tva ey-
rendi er ek vænti at öllum goðum mönnum skal
vel virdaz, þat er at birta peim Jesum Christum san-
nann guds son, annat at korona Konung þeirra med
Gudz miskunn oc Pauans forsiá, oc því kvídi ek
eigi at mik skorti þar mat oc dryck. Sidan bió hann
ferd sína til Noregs oc geck á skip. Kardinali kom
til Noregs Botolfs vaukodag vtan at ey þeirri er
Sire heitir, oc gerdi menn fyrir sér at segja Ko-
nunginom kvamo sína; var þat k) alle senn at sendi-
menn komv til Konungs, oc Kardinalinn kom á
Biörgvinar vaf eftir þeim siglandi skipi sino sid
dags. Konungr sendi þegar menn til hans oc baud
honum alla luti sem sámilegast. Kardinalinn sagdi
at hann vill Konungs forsiá hlita. Enn vm mor-
gininn er síngnar voro tdir, geck Konungr til
skips síns þat var hálf þrítugt at rúma tali med gyll-
tum haufdum oc all vel búit i); geck Konungr þar
á vid hird sína, allir sýslomenn rero oc út sínom
skipom, fann Konungr Kardinala oc voro þar all-
blidar kveþior med þeim, oc forð sva inn at bryg-
giom. Gerdo kennimehn sagra Processio moti Kar-
dinala m). Sidan let Konungr blása til þings út í
Kritzt kirkiogardi, oc er Kardinalinn kom á þingit,
mælti hann sva.

standig Konge. Deres Erkebiskop haver jeg oc
seet, han forekommer mig at være en anseelig Hov-
ding. I øvrigt haver jeg to Værender til dem som
jeg haaber at alle retskafne Folk skal tyffes vel om,
det ene er at forhynde dem Jesum Christum Guds
sande Søn, det andet er at krone deres Konge med
Guds Miskunhed og Pavens Tilladelse; derfor
frøgter jeg ikke for at komme til at mangle Mad og
Drikke der. Derpaa giordte han sig reede at drage
til Norge og gif om Bord. Kardinalen ankom Bod-
olphs Dag til Norge ved Den Sire og sendte nogle
afsted for at berette Kongen sin Ankomst; paa sam-
me Tid som disse kom til Kongen, lagde Kardina-
lens Skib slde om Dagen ind i Bergens Baag.
Kongen sendte Bud til ham og lod forespørge hvad
han behøvede. Kardinalen svarede at han var for-
noiet med hvad Kongen besluttede. Om Morgenen
efter Gudstienesten gif Kongen ned til sit Skib som
var paa 25 Noerbænke, havde forgyldte Hoveder
og var vel forset; paa det gif han ombord med sine
Hoffinder. Alle Syffelmandene roede ogsaa ud
med deres Fartøier. Kongen og Kardinalen sam-
ledes, hilste hinanden paa det venligste og roede
sammen ind til Bryggen. Præsterne toge i en stion
Procession mod Kardinalen. Derpaa lod Kongen
blæse til Thinget paa Kristskiftegaard. Da Kardi-
nalen kom paa Thinget, holdt han følgende Tale.

CAP.

Kap.

i) þat ero ok sagdir skynsamir biskopar *edd. Cod. Flat.*

k) miok senn *Cod. Flat.*

j) þat var kalladt drekin. *edd. Cod. Flat.* þá var lagit út höfðla skipa. Kardinalinn hafdi eina snecko enka. Kónungr geck á skip hans ok med honum lendir menn ok hirdliórar, ok voro etc. *Cod. Flat.*

m) af biskopom lerdom mönnum ok klauftra mönnum *edd. Cod. Flat.*

valde cordatum esse. Archiepiscopum eorum vidi, proceribusque prudentibus eum accenseo. Duo ad illos mandata habeo, quæ bonos omnes lubenter accepturos ominor: unum, Jesum Christum verum Dei filium illis predicare, alterum, eorum Regem auspice Deo et Papa providente coronando inaugurare, ideoque non timeo, ne mihi cibus vel potus desit. Dein ad iter Norvegicum se accingens navim conscendit. Venit ad Norvegicum Cardinalis die Botolphs, ad insulam exteriorem Sire dictam, appellens. Inde viros præmisit, Regi suum adventum indicatorem. Sed eodem tempore, quo nuncios ad Regem veniebant, Cardinalis sinum Bergensem die jam sero navi intravit. Rex statim missis ad eum suis viris honorificentissimis illi salutationem obtulit. Dixit Cardinalis, se eam providæ Regis curæ prorsus relinquere. Mane, sacris finit, Rex navim suam viginti quinque interscalmiorum, auratis frontibus aliisque ornamentis splendenter adiit cum suis satellitibus. Toparcha item omnes suis singuli in navibus remigabant. Sic Rex Cardinali junctus est, et inter amicissimas salutationes uterque ad pontem pervexit. Clerici splendida Cardinalem processione excipiebant. Tum Rex buccina concionem ad coemiterium adis Christi jussit convocari. Cardinalis cum in comitium veniebat, talem orationem habuit:

CAP.

CAP. CCL.

a) TALA KARDINALA.

Ek vil ðilom monnom kunnigt gera, með guðz miskunn oc Pávens forsiá kom ek í þetta land at boda mönnum nafn Jesu Christi oc korona Konung ydarn, oc sendi hann til þessa eyrendis, eigi b) einn prest edr lærdann mann með litu velli, heldre mik einn af Kardindöllum sínum með Biskupsnafni oc sva miklu valli at leysa oc binda öll máll sem Páui sialfr væri her, þvát hann villdi at þetta væri sva gert at Konunginom veri sem mest til sæmdar. Sfdan taladi hann margfallða trú fyrir folkino, efcie þat gaf hann mönnum c) gott heimleyfi d). Kardinalinn taladi iafnan við Biskupa e). Erkebiskvp kom sfdarst, enn er þeir Kardinali höfðu vidtalaz, þóttiz Konungr finna at annat var fyrir honom talat, enn ádr hafði hann sialfr atlat.

CAP. CCLI.

a) FRÁ KARDINALE.

Einn dag mælti Kardinalinn til Kónungs. Meðr því herra Konungr at þer atlit at taka meiri sæmd af heilagri Kirkiu enn engi Konungr tók fyrr í Norégi, þá vantom ver at þer munit vilia iáta heilagri Kirkiu því sem adrir hafa iátrat fyrer ydr oc með godu enn vmbæta; sva munu þer oc slíkan eid sveria vilia sem for Magnus Konungr er fyrst var koro-nadr í landino. Konungr svarar: Ek finn nú her-

ra

a) add. 42.

b) ein hvorn Cod. Flat.

c) sína blessan add. Cod. Flat.

d) Sfdan tölodo þeir optiga Konungr ok Kardinali, ok var ecki annat í rædo hans enn gera sem mesta sæmd Kónungans. add. Cod. Flat.

e) þá er þat voro, Erkebiskup kom sfdarst, allra þeirra Cod. Flat.

a) add. Cod. Flat.

Kap. 250.

Kardinalens Tale.

"Jeg gior hermed bitterligt for alle och enhver, at jeg med Guds Miskundhed og Pavenz Billie er kommen hid til dette Land for at forsynde Eder Jesu Christi Navn och krone Eders Konge. Jkke haver han sendt i dette Xrende nogen Prest eller lærd Mand med liden Myndighed, men mig, een af sine Kardinaler, som er Biskop och haver Magt til at løse og binde i Pavenz Navn, som om han selv var her tilstøde; thi han vilde at dette skulde see paa en Maade, som kunde være Kongen til meest Xre.. Derpaa talte han om mange gudelige Ting til Folket og bed dem venligen at gaae hver til sit. Kardinalen talte ofte med Biskopperne. Erkebispfen kom tilsidst, og da han havde talt med Kardinalen, mærkede Kongen at dennes forste Forsæt var forandret.

Kap. 251.

Om Kardinalen.

Kardinalen sagde en Dag til Kongen: "Efter som I Herre Konge nu attraaer, at nyde større Xresbestisning af den hellige Kirke end nogen norsk Konge før har faaet, saa haabe vi og at I vilde bekræfte de Friheder som andre før Eder have givet den hellige Kirke, ja endog forøge dem, samt tillige svørgre den samme Eed som Kong Magnus, der først blev kronet her i Landet.. Kongen

CAP. CCL.

CARDINALIS ORATIO.

"Omnibus ego notum facio, quod Deo benigne volente et providente Papa ad hanc terram veni, incolis Jesu Christi nomen predicaturus Regemque vestrum coronaturus. Ad hocce mandatun exsequendum non sacerdotem vel parvæ auctoritatis clericum misit, sed me potius unum ex Cardinalibus cum episcopi titulo, tantaque potestate, ut in omnibus solvere ac ligare, quasi ipse adesset Papa, possim. Id ita fieri voluit, ut Regi singularis honor exhiberetur.. Dein habita de rebus sacris diserta oratione homines benigna cum salutatione demisit. Cardinalis cum episcopis frequentia habuit colloquia. Archiepiscopus serius venit. Is postquam Cardinalem convenerat, animadvertere Rex videbatur, quod hic aliter, quam initio decrevisset, suam orationem temperaret.

CAP. CCLI.

DE CARDINALI.

Aliquando Cardinalis Regem hac oratione compellavit: "Siquidem Domine Rex desiderasti plus honoris a sancta ecclesia accipere, quam ullus antea Norvegiæ Rex, a Te expectamus, ut sancta ecclesia eadem, atque adeo majora, quam fecere ante Te alii, privilegia addicas; utque tali jurejurando Te obliges, quo se obstrinxit Rex Magnus, qui his in terris primus coronationis honore fuit inauguratus.. Respondit Rex: reperio

ra at þessi ord eról) eigi minnr af annara manna ordom enn sialfra ydar, enn þeim rettarbotom vilium ver giarna láta heilagri Kirkiu oc hennar pionostomónnom at hon hafi slíkt allt frelsi her sem í þeim löndom er skipat er sit frelsi hefir hvart, oc sína sámd, heilög Kirkiu oc Konungdómrin, enn þó at nockorr Konungr hafi því látat, er þeir áttu eigi framar at láttu enn fyrir sialfa sík, pá vilium ver þó engi mála-spell gera ofs edr þeim er eftir ofs koma. Ok skíótt at segia, ef þer vilitt nockorskona kaupmála at gera korono ok gefa, oc fyrr vilium ver enga korono at bera enn nockut ófrelsi á ofs at taka, oc þurft þer eigi þessa optarr at leita. Kardinalinn svarar: Herra Konungr, lát þu ydr vm þetta mislíka ecki, þvíat sva skal vera sem þer vilitt. c) Litlu sidarr taladi Kardinalinn vid Biscopa oc sagdi sva. Ek taladi vid Konunginn þeim ordom sem ek var bedinn oc fyniz mer sem þann hafi rettara at mæla í þessu máli, enn þeir sem annars beidaz, d) oc mvn ek ecki fleira vm þetta mál tala vid Konung.

CAP. CCLII.

a) FRÁ KONUNGI OK KARDINALI.

Margar naufsyniar ræddi Konungr fyrir Kardinala af hendi þegná sinna b), oc bætti Kardinalinn vm sem hann feck. Hann vígdi Postula Kirkiu í Konungsgardi pá er Hakon Konungr hafdi gera látit oc gaf til mikla aflausn æfniliga. c) Þá var oc þat rapit at Konunginn skyldi vigia til korono á Olafs-

gen svarede: "Jeg mærker, Herre, at disse Ord komme ikke saa meget fra Eder selv som fra andre. "Gierne vil jeg bekræfte den hellige Kirke og dens "Tienere de samme Frieheder som de have i andre "Lande, hvor baade Kirken og Kongedømmet har "ver sine Frieheder og sin Værdighed. Men har "end nogen Konge givet større Frieheder end han "for sin Person har berettiget til, saa vilde vi dog "ikke krænke vor eller vore Efterkommers Ret. "Kort sagt; dersom I fastsætter nogen Betingelse "for Kroningen, saa vilde vi for ingen Krone bære "end derfor at underkaste Os nogen Tvang. I beho- "ver derfor ikke at tale videre herom.. Kardinalen svarede: "Tag dette ikke ilde op, Herr Konge! Alt "skal skee efter Eders Blikke. Kort efter sagde Kar- "dinalen til Bisfopperne: "Jeg har forebragt Kon- "gen, hvad man bad mig om, mig synes som han i "denne Sag har mere Ret end de som vilde det mod- "satte. Jeg vil derfor ikke tale videre med Kongen "om den Sag..

Kap. 252.

Om Kongen og Kardinalen.

Kongen foreslute Kardinalen paa sine Unders- saatters Vegne mange Mangle for denne ogsaa raadebe Bod paa. Han indviede Apostelkirken i Kongsgaarden som Kong Hakon havde ladet bygge og tillagde den en evig Afsked. Der blev og beslute- tet at Kongen skulde krones paa St. Olufsdag, da Kon-

b) komin undan tungu rótom annarra manna meir enn ydar. 42.

c) Eftir þetta gerdi Kardinalis bod Erkiþikupe ok lydbikupont ok Kotsbræðrom ok ræddi vid þá þessum orðum *Cod. Flat.*

d) ok því vil ek at þer vitit at ek mun einkis annars beidaz heðan í frá enn kóróna hann sva fríslíka sem Konungslgn tign þy- riar *add. Cod. Flat.* 81.

a) *add.* 47. b) ok feck þat allt er hann beiddi *add.* 47.

c) Ok þá er vm var rædt hvern dag Kónungr skyldi vera vígdr þá sagdi Kardinalinn at þat skyldi vera á einhverri Postula messu, enn með því at Hákon Kónungr var í martírólo vid enn heilaga Olaf Kónungr, þá var þat ládit 81. *Cod. Flat.*

reperio hanc orationem tuo minus quam aliorum impulsu haberi; libenter sancta ecclesia ejusque ministris talia jura addicam, ut eadem commoda in his terris habeant, quae in aliis regionibus, in quibus ecclesiae et regno sua singulis jura sunt. Verum quamvis nonnulli reges quaedam ei privilegia confirmarunt, quae non nisi in propriis negotiis concedere poterunt, hos tamen nec nobis nec posteris nostris damnum inferemus. Paucis: si postulas, ut duris conditionibus ac donis coronam redimam, malo nullam coronam gerere, quam ullam coalitionem in me suscipere; quare noli deinceps me de illa te compellare. Subjecit Cardinalis: ne ob hoc domine Rex succenseas, scet enim uti tu voles. Brevi postea cum Episcopis locutus dixit: compellabam Regem de eo quod rogabatis; verum videtur ille mihi rectius sentire, quam qui contraria statuunt; nec sapius hac de te verba coram Rege faciam.

CAP. CCLII.

DE REGE ET CARDINALI.

Rogaverat Rex Cardinalem ut pluribus subditorum incommodis subveniret; id quod ille quoque fecit, quia res ferebat. Dedicavit templum Apostolorum in palatio, quod Hacon instauraverat, eique perpetuas indulgentias addixit. Decretum quoque est, ut Rex inauguraretur die Sti Olai, quia ex ejus genere ille erat.

Olafsvöko dag þvíat Konunginn var í áttartölu við hann. *d)* Þann tíma var haurd vedráta fyrir regna sakir svo at ecki mátti vti vmbvaz *e)*. Hákon Konungur hafði látit gera hús mikit út undir knörrum, þat er hann átladi til naufst. Þat var nírætt at lengdenn LX álna breidt *f)*; let Konungur þar umbuaz sem bezt at veita í, þvíat hann þottiz hvargi hafa mega íafn mart manna hiá ser.

CAP. CCLIII.

a) VÍGSLA HAKONAR KONUNGS.

Efter þat var búit til vígslunnar Olafsvöko dag, þar voro við þessir höfðingjar: Vilhialmr Kardinali, Sigurdr Erkebiskup, Heinekr biskup af Holum, Arni Biskup af Biörgvin, Askell Biskup af Stavangri, Þorkell Biskup af Oslo, Páll Biskup af Hamri. Þessir leikmanna höfðingjar; Hakon Konungur oc Hakon Konungur úngi sun Hákonar Konungs, Knutr Jarl, Junkherra Magnus, Sigurdr Konungsson. Þessir lendir menn, Gautr Jónsún, Lopinn Gunnafún, Jon Drotning, Sigurdr Biskupsún, Petr Palsún, Gunnar Kónungsfrændi, Munan Biskupsún, Finnur Gautsún, Bryniólfr Jónsún; tív Abótar, Erkidikannr oc Profastar *b)* af öllum Biskups stolom; áknar lögmenn, Stallarar Konungs oc fylsumenn *c)* oc öll hirdin, oc hinir beztu bændr oc hverio fylki. Þar var oc fíauldi utlendra manna. Þann tíma voro vætor miklar bardi nær oc daga, var því

Kap. 253.

Kong Hakons Kronger.

Derefter blev alt bereedt til Kroningen St. Olufs Dag. Følgende Høvdinger vare derved tilstede: Kardinal Wilhelm, Erkebiskop Sigurd, Biskop Henrik af Holum, Biskop Arne af Bergen, Biskop Alfell af Stavanger, Biskop Thorfell af Oslo og Biskop Poul af Hammer; af verdslige Høvdinger: Kong Hakon, og hans Søn Kong Hakon den unge, Knud Jarl, Junker Magnus, Sigurd Kongsøn; af Lehnsmændene Gaut Jonsen, Lodinn Gunnesen, Jon Drotning, Sigurd Biskopsen, Peter Poulsen, Gunnar Kongsfrænde, Munan Biskopsen, Finn Gautsen, Brynjolf Jonsen; af alle Bispedommerne ti Abbeder, Erkebegne og Provster; endelig fem Laamænd, Kongens Stallare, heele Hoffet og de bedste Bønder fra hvert Fylke. Desuden var der en Mængde Udlændinge. Det regnedes den Tid stærkt, baade Nat og

Dag,

d) Síðan var til allra luta skipt þeirra sem þar þurfti til. *add. Cod. Flar. 81.*

e) eggindu menn þess at hann skyldi veita í þeim tveimr trehallum sem voro í Kónungsgarðe *add. Cod. Flar.*

f) Einn dag er Kónungur ok Kardinalinn gengo þáगत, þá multi Kónungur með því herra at ver hófom ecki stór hús, sýniz ydr nokkot at ver gerim her veizlu vora til þes at þeirra fólki megi hiá os vera. Kardinalinn svarar, þat þicker mer let bezita ráð, (ir bezita af þeim er til ero 47. 48.) *add. 81. Cod. Flar.* síðan let Kónungur hústí búa með þeim einum sem því fíandi áðhr *add. Cod. Flar.* þeim bezto einum er til voro 42. 47. 81.

a) *add. Cod. Flar.* Erí mannavle í Noregi. 47.

b) Ok þessir Korsbrædr af öllum biskupsstolom í landino.

c) Ok hirdstórar *add. 47. Cod. Flar.*

erat. Tempus fuit imbre infestum, qui apparatus foris faciendos impediabat. Extraxerat Hacon magnam domum, quam navium receptaculo destinaverat, XC ulnarum longitudine, LX ulnarum latitudine. Ibi Rex omnia optime quam poterat adornari curaverat; nam exspectabat, tantam, quantum nunquam antea, hominum frequentiam ipsi adfuturam.

CAP. CCLIII.

REGIS INAUGURATIO.

Dein preparata omnia sunt ad inaugurationem die Sti Olai suscipiendam. Prasentes erant hi magnates: Vilhelmus Cardinalis, Sigurdus Archiepiscopus, Episcopi Henricus Holensis, Arnas Bergensis, Askel Stavangriensis, Thorkel Osloensis, Paulus Hammavensis; ex magnatibus extra clerum: Rex Hacon et Hacon item filius Regius, Canutus Comer, Magnus juvenis, et Sigurdus Rege natus; aderant hi profecti: Gautus Jona, Lodinus Gunnari, Jonas Drotning, Sigurdus Episcopo natus, Petrus Pauli, Gunnarus Regis cognatus, Munan Episcopi filius, Finus Gautii, Brynjolfus Jona, et ex omnibus Episcopatibus X abbates, archidiaconi atque prepositi, nomotheta V; aula quoque magistri, toparcha omnesque satellites, nec non optimi ex quavis nomarchia coloni. Aderat quoque exterorum frequentia. Quia autem

isto

ialldat með klæðum bæði grænom og raudom milli Kristz Kirkiu dura og Konungs gardz, bæði yfer og tva vega at vtan, enn í Konungs gardi voro landtiaullð, oc marti sva gánga til herbergia at ecki meinadi vætan.

CAP. CCLIV.

a) AF EMBÆTTI KARDINALA.

Olafs vökv aftan var á Sunnudag, enn messodaginn sialfann voro sungnar tídir vm allann bæinn. Eftir *b)* pat var blást öllu fólki ut í Kristz Kirkiu gard, *c)* átta tigrir hirdmanna voro herklædder *d)* at ryma fyrir veginn til Kristz Kirkiu. Enn þessi var skipan á göngu Konungsins til Kirkiu. Fyrst geck hirdin síu er veginn ruddi oc tveir íasfr fram; þar næst gengu tveir *e)* menn vid merkiom, þar næst skutil sveinar oc sylflumenn í godum klædom, þar næst lendir menn vid velbunum sverdom, þar næst *f)* þrir lendir menn oc báro mikit tafsbord *g)* yfer höfði ser, oc þar á öll vigflu klædi oc Konungs skrud. þá geck Sigurdr Konungsfun oc Munan biskupsfún oc baro tva rskisvöndo af silfri, gullkros á ödrom enn ari af gulli á ödrom, þar næst geck Hákon Konungr úngi oc bar korono, oc Knutr Jarl, oc bar vigflu *h)* gull. Sigordr Erkebiskup oc adrir tveir biskupar leiddu Hákon Konungr *i)*. Þar næst vid *k)* portip í Konungsgardi komu í móti kenningmenn með processio oc fungu upp Responforium Ecce mitto angelum meum, oc gengu sva til Kirkiu. Kardinalinn stod *l)* vid Kirkiu dyr oc tveir

Dag, derfor var der truffet gront og rodt Klæde mellem Kristskirkedor og Kongsgaarden baade oven til og ved begge Siderne, men i Kongsgaarden vare opslagne Telte, saa at man kunde gaee i Herbergerne uden at blive baade.

Kap. 254.

Kardinalens Forretning.

St. Olufs Aften indtraf paa en Søndag; men Helligdagen selv blev der holdt Gudstjeneste i heele Byen. Derpaa blev alt Folket blást sammen paa Kristskirkegaard. Firehundstyve bevæbnede Hoffinder holdt Beien frie lige til Kristskirken. Foget gif for sig i følgende Orden. Forst gif Hoffinderne som skulde giøre Mads, to og to, derefter to Mand med Bannere; derefter Skutelsvende og Syffelmand stadselige i Klæder; derefter Lehnsmænd med dragne Sværde; derefter tre Lehnsmænd som bare et Bord paa Hovederne, hvorpaa Kroningsdragten og de Kongelige Prydelser laae. Derpaa kom Sigurd Kongesøn og Munan Biskopsfön med to Sceptere af Sølv; paa det ene var et Guldkors, paa det andet en Guldborn; derefter gif den unge Kong Hakon som bar Kronen og Knud Jarl som bar Vielsesguldet (Ringen?); tilsidst kom Kong Hakon leedt af Erkebisp Sigurd og to andre Biskopper. Ved Kongsgaardens Port modte Præsterie i Procession, istemmede Responforium Ecce mitto angelum meum og gif saaledes til Kirken. Kardinalen omgi-

a) add. Cod. Flat. Vm tilskipa Konungsvigflu. 47.

b) mello Cod. Flat.

c) niotiger. 48.

d) öllum búnaði add. Cod. Flat.

e) merkismenn Cod. Flat.

f) fórir Cod. Flat.

g) milli sín 45. 47. 81.

h) suerd. Cod. Flat.

i) i milli sín add. 47. Cod. Flat.

k) gardalidit. 42.

l) í Kyrkidurum. Cod. Flat.

isto tempore nocte diuque pluebat, expansi fuerant pannu virides pariter ac rubri inter adem Christi et Regium palatium, supra et infra, et extra quoque duabus semitis. In ipsa aula erecta erant tentoria, adeo ut pluvia non madefacili tecla petere possent.

CAP. CCLIV.

CARDINALIS NEGOTIUM.

Die, qui Olai festum præcedebat, quique dominicus erat, sacra per totam urbem celebrata sunt. Dein buccina vulgus in coemeterium adis Christi convocatum est. Satellites XXVIII vite armati viam ad adem ferentem vacuam servare debebant. Processio vero qua Rex in templum ducebatur, talis erat: Primo ibant satellites, singuli bini, viam aperturi. Tum duo viri vexilla gestantes; dein scutellarii et toparchæ elegant vestiti; postea præfæli stridulis gladiis. Tres tales mensam in capitibus portabant, cui impositæ erant vestes inauguratoria et ornamenta Regia. Tum incedebat Sigurdus Regis et Munan Episcopi filius, sceptrâ argentea gestantes, quorum unum cruce aurea, alterum aquila aurea splendebat. Jam sequebatur juvenis Hacon coronam, Comesque Canutus aurum inauguratorium portans. Haconem Regem comitabatur Sigurdus Archiepiscopus, aliique duo episcopi. Ad portam palatii Regii excipiebant Regem Clerici cum processione Responforium: Ecce mitto angelum meum eanentes, atque ita ad adem sacram euntes. Stabant

meir Biskupar vid hönum oc Klerkar hans, m) oc fylgdo Konungi til altaris, sidan var sungin messa, efter þat fór vígsla fram efter því sem n) bydr. Oc er messa var lokit fylgdi Erkebiskup Konungi heim oc adrir Biskupar til herbergis með sama hætti sem fyrr, syngiandi lof Gudi. Hereftir afklæddiz Konungr vígslu klædom oc fór í o) annan bunad samiligan, oc bar korono þann dag. Sidan geck Konungr í herbergi með p) lid sit. Húst var allt daldat með steindom klædom q) oc godum kulltum með silki oc pellum gullskotnum. Enn sva var skipat fesslum í herberginu at hit r) nordra megin s) með innstofunni fat Konungrinn. Kardinali fat á adra hönd Kónungi, þá Erkebiskup *); þá liódbiskupar; á hægra veg til sfasar fato z) kennimenn adrir. I u) mípjo herbergino iafnfram háfætinu var gert annat háfæti, oc fat þar í Hakon Konungr úngi, oc Knútr Jarl, Sigordr Kónungsfnv oc útfra þeir lendirmenn. Drottning fat á vinstri hönd Konungi, þá frú Ragnhildr modir hennar, þá frú Kristin oc frú Cecilia x), þá frú y) Ragnfrid oc þar konor útfra sem vanz. Vid hinu z) lýdra veginn fat hird Konungs, var þar tvískipat, eftir endilongo aa), voro skipadir XIII stólar. Mikill fiólpj var í tioldom vmhverfis er eigi hófdo rúm inni. Hinn fyrsta rett baro inn þessir lendirmenn, Munan Biskupsfn, Brynjolfr Jonsfn, Gunnar Konungsfrandi, Sigordr Biskupsfn. Hit fyrsta ker

skenk-

omgiðet af to Biskopper oc sine Klerkar tog imod Kongen ved Kirkedoren oc fulgte ham op til Altaret. Derpaa blev siungen Messe oc efter den gif Kroningen for sig efter Sedvane. Da Messen var endt, fulgte Erkebisen oc de ovrige Bisper Kongen hjem til hans Herberge i samme Orden som for med Loosfang til Gud. Derefter afforte Kongen sig Kroningsdragten oc isorte sig andre pragtige Klæder; men Kronen bar han den Dag. Kongen gif nu med sine Folk til Herberget. Huset var behængt med malede Tæpper oc forsynet med gode Hynder overtrukne med Silke oc gulvirkede Tøyer. De tilskædeværende vare saaledes stikede til Sæde i Herberget. Paa den nordre Side sad Kongen; paa hans eene Side sad Kardinalen, saa Erkebispen, saa Lydbisperne. Paa hoire Haand ud mod Soen sad de andre Præster. I Midten af Herberget lige for Højsædet var oreftit et andet Højsæde for den unge Kong Hakon, Knud Jarl oc Sigurd Kongsson; ved Siden af dem sad Lehnsmændene. Paa venstre Side af Kongen sad Drottningen; saa hendes Moder Frue Ragnhild, saa Frue Christine oc Frue Cecilia, saa Frue Ragnfrid oc saamange Fruentimre som kunde saae Plads. Ved den søndre Muur sad Kongens Hoffinder i dobbelt Råd paa lóngi i Huset; i alt vare der tretten Sæder. En stor Mængde, som ei kunde rummes inde, var udenfor i Telte. Den første Ret blev indbaaret af Lehnsmændene Munan Biskopsfn, Brynjolf Jonsfn, Gunnar Kongesfrande oc Sigurd Biskopsfn.

m) oc hoko þar upp fang á nýja leik. *add. Cod. Flat.*

n) byriade. *Cod. Flat.*

o) allan Kónungsfnar. *§ 1. Cod. Flat.*

p) dilo fólkj því er til var stelar, vid lita Cristz Kirko næsti hann þar Kardinali, gengo þeir bádir samt til Löss oc allt fólk *add. Cod. Flat.*

q) Kulltum pellum silki gullskotno *Cod. Flat.*

r) nedra megin. *Cod. Flat.*

s) vid sfasina. *Cod. Flat. innstafina 47.*

*) þá biskup af Biörgyn. *add. § 1. Cod. Flat.*

t) Abotar. Príórat oc Profatar. *Cod. Flat.*

x) midri hallinne gegnt. *Cod. Flat.*

u) Konungsdotter. *Cod. Flat.*

y) Ragnfrid. *Cod. Flat. 47.*

z) fynnir *Cod. Flat.*

aa) húfno. Enn ut frá þeim stó geffir enn með tvískipinu; enn alla voro þessit skipanir þrettan eftir endilongo hálf. *Cod. Flat. add.*

in templi porta Cardinalis et duo Episcopi ejusque Clerici, Regemque ad altare deducebant. Dein missa cantata inauguratio rite suscepta est. Sacris sinitis Archiepiscopus caterique Episcopi Regem domum deducebant eodem quo antea ordine, laudes Deo carentes. Dein Rex exutis vestibus inauguratoris alio decoro amictu se induit, coronamque eo die gessit. Postea cum suis diversorio adiit. Instrata domus erat aulaeis coloratis, commodisque pulvinibus serico et auro intertextis. Sedilia sic erant singulis assignata, ut a meridionali parte medio in conclavi Rex sederet; ad unam ejus manum Cardinalis; tum Archiepiscopus; dein Episcopi suffraganei, et a dextra parte mare versus reliqui Clerici. In medio diversorio erectum erat e regione solii Regii altud, in quo sedebat juvenis Hacon Comesque Canitus, Sigurdus Reg-natus et in partibus exterioribus praefecti. Regi sinistra sedit Regina, et Ragnhilda ejus mater; tum domina Christina et Cecilia, dein Ragnfrida et quae aliae feminae extra locum capere solebant. Ad parietem meridionalem sedebant Regis satellites in XIII sellis dispositi duobus ordinibus secundum coenaculi longitudinem. Multis, quibus in diversorio locus non fuit, tentoria quaquaversus erecta sunt. Primum serculum gerebant hi praefecti: Munan Episcopi filius, Brynjolfus Jona, Gunnarus Regis Cognatus, Sigurdus Episcopi filius.

skenkti vpp Hakon Konungr ungi fedr sinum, Knutr Jarl Kardinali, *b)* Sigordr Konungssun Drottningu, Munan Biskupsfun Erkebiskupi, oc gengu lldan í sæti sin.

CAP. CCLV.

a) TALA KARDINALA.

Pá er menn voro *b)* varla mestir *c)*, taladi *d)* Kardinali helga trú fyrir monnom *e)* oc mælti sva: Lofadr se Gud er ek hefi þat eyrendi fullt gert í dag sem ek hafdi umbod til *f)* herra Pavans, oc er nú Konungr ydarr fullkomliga sámpur sva at engi hefir slíka fengit fyrr í Noregi *g)*. Ek var oc miök latr hingat ferðar, mer var sagt at ek munda fá menn síá, enn pó at ek sæi nokkora, mundi þeir eigi vera líkari monnom enn dyrom í sinni atferð, enn nú se ek her útalleggann her af landz folki oc syniz mer med godum atferdom. Sva se ek oc her mikinn útelzkan her oc sva mikinn sílda skipa at ek hefi eigi fet fleiri skip í einni höfu, oc trúi ek at flest hafi hingat godum lutum hladin verit. Ek var oc miök hræddr gerr at ek munda her lítiþ braud fá eðr annan mat, enn þo vandan þann sem veri. Nú syniz mer mikil gnót af gæzku sva at bæði eru full hús oc skip. Sagt var mer oc at ek munda her engan dryck fá nema blaundo oc vatn, enn nú se ek her alla luti þá *h)* sem hafa þarf. Nu gæti gud

sen. Det første Vager skienkede den unge Kong Hakon for Kongen, Knud Jarl for Kardinalen, Sigurd Kongssøn for Dronningen, Munan Biskopsøn for Erkebispem; og derefter gif de til deres Sæder.

Kap. 255.

Kardinalens Tale.

Neppe hadde de spiist for Kardinalen forkyndte dem Guds Ord og sagde til Slutning: "Lover være Gud som i Dag haver ladet mig udføre det Eren-
"de, høortil jeg af Paven var befikket. Nu er
"Ederes Konge kronet med saa megen Ære som al-
"drig nogen Konge før i Norge. Jeg blev forst
"meget fraraadt at drage hid og man sagde mig, at
"jeg vilde faae Folk at see, som snarere lignede Dyr
"end Menneker i deres Opførel; men nu seer jeg
"her en talrig Høb af Landets Indbyggere, som
"synes mig at have gode Sæder. Og saa seer jeg
"her mange Udlænderinge og saa mange Skibe, at
"jeg endnu aldrig haver seet flere i en Havn og de
"fleste, troer jeg, have fort gode Vahre hid til Lan-
"det. Man giordte mig bange for at jeg her vilde
"kun faae lidt af Brød og andre Fødevarer og det slet;
"men her forekommer mig at være Overflod af Li-
"bers Fornødenheder, saa at baade Huse og Skibe
"ere fulde. Man vilde og indbilde mig, at jeg her
"intet kunde faae at drikke uden Valde og Vand,
"men jeg mærker at her er alt hvad man besøver.
"Gud

b) Sigordr biskupsfun. *Cod. Flat.* 81.

c) add. 47.

d) miög. 42.

e) þá let Kardinalis kalls til hlífðz ok. 81.

f) fyrst add. *Cod. Flat.*

g) lifan *Cod. Flat.*

f) heiligrar Rómz botgar ok herra Pavans ok Kardinala. *Cod. Flat.* 47.

g) Gud se þess ok lofadri at ek sneri eigi aftr sam ek var eggjadr. *Cod. Flat.*

h) betra er at hafa enn mißa. *Cod. Flat.*

filius. Primum poculum Regi fundebat juvenis Hacon filius Regius, Canutus Comes Cardinali, Sigurdus Regis filius Archiepiscopo, Regina Munan Episcopi fil., et deinceps ad subsellia sua ibant.

CAP. CCLV.

CARDINALIS ORATIO.

*Coena fere finita Cardinalis, verbi divini presentibus interpres, sic fatus est: "Laudes sint Deo, quod hodie negotium exegerim, mihi a domino meo Papa demandatum. Praestitum nunc est Regi vestro honor, quali nemo antea in Norvegia decoratus fuit. Erant, qui mihi dissuaderent, ne huc profisciscerer. Dicebant, me non nisi paucos visurum, eosdemque habitu suo feris, quam hominibus similiores. Verum nunc video innumeram popularium frequentiam, bonis quidem moribus instructam. Multos quoque vidi externos, tantamque navium frequentiam, ut in nullo portu plures videvum, quarum plurasque bonas merces huc detulisse credo. Is quoque scrupulus mihi motus fuit, fore ut vel panis vel alia cibaria cum parce tum ex vili genere praevalerent. Nunc vero tantam patet esse necessarium verum ubertatem, ut et domus et na-
ves abundent. Dictum quoque mihi fuit, hic non alium potum suppeditatum iri, quam serum lactis et aquam; nunc vero video omnia, quibus opus, laege suppetere. Deus ergo benigne servet Regem utrumque*

gud Konunga varra oc Drotningar oc biscoþa oc lær-
dra manna, oc alls fólks ʒ). Sidan geck Kardina-
linn í brott, oc hans menn; sva qvad Sturla:

Sú kom gipta
af gudʒ sʒni
yfir k) Hákon
l) heilli godu;
er m) allvalld
n) auþgrar Krístni
fyrer madr til
fridar o) valgþi.

Ok p) ged stort
á grams haufut
konungligt
korono let,
q) þá kom kappsnúinn
Kardinali
í Biðrgvín at
bodi Paua.

Oc enn ságdí hann sva:

Frægian red þik Vilhialmr vigía
Varbáls ʒ) hautuðr Kardinali
engi valldiz íafngódr ʒ) pangat
alldar gramr af Pava valldi.
Korono let Krístni ʒ) styrir
u) Kynþryddr x) ydr y) of skrydda
ramri ʒ) grund hafit rikisvandar
reidi valldr med frægdóm halldit.

Hákon

"Gud þedare nu bore Konger oc Dronningen, Vi:
"Kopperne, Geistlighed oc alt Folket.. Derpaa
gik Kardinalen oc hans Følge bort. Saa qvad
Sturle:

Den Lyffe þesifflebes
fra Guds Son,
over Hákon,
under godt Varsel.
Da den ypperlige
Christensheds Hoved
Koningen
til Fred indviede.

Dg hoimodigen
paa Fyrstens Hoved,
det Kongelige,
Kronen satte.
Da kom den strænge
Kardinal
til Bergent
efter Pavenʒ Bud.

Dg end videre ságdí han:

Kardinalen Wilhelm monne
dig Guldets beræmte Hader vie,
aldrig for saa god en Fyrste
bid Paven sendte.
Kristenshedens Styrrer dig
hoibrydige! med Kronen þryded,
det faste Lands Scepter,
Herre! Du med Ere holdt.

Kong

- l) gefi mer þat erendi hfgat, at ydr se til heidrs (sfgnadr 81) enn illum ós til sfgnadr bædi þessa heims ok annars add. Cod. Flat.
k) Hákon Cod. Flat. l) heilli. 47. m) allvalldr 42. 47.
o) vigdi. 47. 81. Cod. Flat. vigdu. 42. p) gedþórt 47. 81. geck stórr. 42. q) ok 81. 42.
r) hvautuðr 47. haurauðr. 42. s) hlngat Cod. Flat. 81. 42. 47. t) þridi. 42.
u) Kynþryddr. iófr Cod. Flat. Kynþryðr. 42. x) iófr add. omnes.
y) vm 47. 81. z) grundu. 42.

et Reginam, Episcopos, Clericos, totumque populum!.. Deinceps Cardinalis ejusque socii discessere. De
his ita Sturlius:

Auſta proſperitas
a Dei ſilio
contigit Hacon
auſpiciis bonis;
cum potentiffimum
ample Chriſti religionis
Præſes ſtatuminanda
paci conſecrauit.

Atque alibi ſic canit:

Te auri oſor! Vilhelmus
Cardinalis conſecrari fecit;
nullum populi principem nobis
aque præſtantem Papa dedit.

Et magnanimus
Principis capiti
regio coronam
impoſuit;
venit ſeverus
Cardinalis
Bergas uſque
Papa jubente.

Diademate Chriſtiani orbis veſtor
Te Rex generoſe! fecit ornari
terra firmæ regimen strenue
Domine! honorifice tenuiſti.

Post

Hákon Konungr sat eftir þá er Kardinalinn gekk braut til þess er bord voro uppi oc Mário minni var slungit; síðan fagnadi Konungr fólkino, oc packadi fólkí þángatomo. I þessu herbergi var veitt priá daga med sama hatti *aa)*, oc skorti þar ecki þat er hafa þurfti, sem Sturla segir:

Enn sú raufn
ríða knatti
bb) haurda grams
med *cc)* himinskautum,
hverfo *dd)* Vaulsvngu
veita *ee)* knatti
ff) fremdar dag
sinnar *gg)* veizlu.

hh) Oc allvalldr
eino ranni
ii) frægðar fólk
fleira valþi,
austr ne *kk)* vestr
at *ll)* aul skipan
vndir *mm)* hreinvers
hvitu ræfri.

Eigi skorti þar bordbúnat godan oc alle var þar velfengit sem her segir:

nn) Þar

Kong Hákon bleb síðende, efter at Kardinalen var gaaet, indtil der bleb taget af Bordene og Mariæminde var sunget; derefter hilfede han Folket og talffede for det's Nærværelse. I dette Hærbærges stod Gæstebudet i 3 Dage uden at der manglede noget af hoad der behøvedes; som Sturla siger:

Men Hordernes
Fyrstes Pragt
udbredte sig
til alle Himmelfanter.
Hvorledes Volsungen
festligholdt
sin Kronings
Hoitidsdag.

Aldrig en Konge
under eet Dag
flere anseelige
Folk samlede.
Hverken i øster eller vester
til Gæstebud
under Jorden's
hvide Dag.

Der manglede ikke godt Dækketoi, og alt var i bedste Stand, som ydermere siges:

¶ Guldr.

- aa)* Ok voro þær allir hlutir nógic med inom mesta góðvillia. 47.
bb) Vsurfa grams *Cod. Flat.* *cc)* Vellikautum *Cod. Flat.*
dd) Vaulsvngur *Cod. Flat.* *ee)* veita mætti. *Cod. Flat.*
ff) vallin *Cod. Flat.* *gg)* vigðu 81. veizlu sinnar *Cod. Flat.*
hh) ne 47. *Cod. Flat.* *ii)* fremdar fólk. *Cod. Flat.*
kk) fremdr *Cod. Flat.* *ll)* allri *Cod. Flat.*
mm) hrein. bærz 42 *Cod. Flat.*

Post Cardinalis discessum Rex ibi remansit, donec mensæ sublata et Diva Maria laudes canticis celebrata essent. Deiu Rex præsentibus benigne salutavit, gratumque ob eorum frequentiam animum testificatus est. In isto diversorio tribus diebus laute coenatum fuit, et largâ omnium copiâ convivæ excipiebantur; sic eanente Sturlio:

*At ea magnificentia
Hordorum Regis
ad coelum usque
iit exaltata;
quanta latitia
Volsungina celebraret
gloriosum festum
unitionis suæ.*

*Nec unquam Monarcha
una domo
optimatum
plures congregavit;
vel orientis vel occidentis
in convivium
sub rangiferorum habitaculi o: terra
albicante tecto.*

Non deceat ibi bona mensarum instratio, sed et hac parte omnia erant bene preparata, juxta poetâ effatum:

Ibi

nn) Þar gullkr
 oo) geisa knattv
 *) innifull
 vna greipom,
 enn inn drótt
 allra pp) manna
 qq) heili vagr
 til hiarta fell.

Skaut rr) víst fars
 vísa monnom
 a góm sker
 ss) gyllo bordi,
 hilmis hird enn tt)
 hunángsbára
 í gedknaur
 glymiandi féll.

Síðan veitti Konungr **) fimf daga í síafarhaullinni í Konungs gardi, var þar Kardinali oc Erkbiskup uu), oc allt hit bezta mannval. Þeir xx) Konungr oc Kardinali voro hvorn dag á tali. Byskopar bado at Kardinalinn skyldi bidia Konung at hann gefi nockot af leidaungrom til heilagrar kirkju. Kardinalinn svarar: Medr þvi at Konungr er yfir öllu landino oc hanns er allt ríkit, oc syniz ydr at hann minnki nockot af sinum retti, vid lærdamenn, þá skulut þer oc gefa hverr af sinom tekiom bædi landfeyllidum oc öþrom tekiom, enn ef þer vilitt eigi þetta, þá kann ek ecki at bidia Konunginn at hann minnki sínar tekior, oc síðan gat engi þeirra þessa. Þá kardo bændr miök um þat at Biskopar tæki

Þ Guldkr
 þrusende skenstes
 Vinen af
 venlige Hænder.
 Men Glasterne
 alle Menneskers
 lagende Saft
 til Hiertet trængte.

Driffens Baad (: Bøgeret)
 þaa Kongsmændenes
 Gummess-Skier (: Tænderne) fødte
 med gyldne Side drev;
 den Hønningholse
 i Hoffsolkenes
 Hierteskiib
 susende randt.

Derefter beværdte Kongen fem Dage i den Sal þaa Kongsgaarden, som vendte ud til Søen; der var Kardinalen, Erkebiskopen og de fornemste Folk tilstæde. Kongen og Kardinalen talte hver Dag sammen. Biskopperne bade Kardinalen at han vilde anmode Kongen om at gibe noget af Ledingen til den hellige Kirke. Kardinalen svarede: "Konungen raader over hele Landet og hans er hele Riget; synes Eder derfor at han bor eftergive noget af sin Ret for Geistligheden, saa maae I ogsaa afstaae noget af Ederis Indkomster baade Landfeyld og andre. Men vilde I ikke det, saa kan jeg heller ikke anmode Kongen om at afstaae noget af sine Indtægter; siden talte ingen af dem mere derom. Ven-

nn) þar í gull *Cod. Flat.*

*) inni fullum. §1.

rr) vin fars *Cod. Flat.*

**) áttu. 42.

xx) toloðo hvorn dag um nauðfyr landzins lærdra manna ok heilagra Kirka, þeir báðo Kónung gefa nockot af leidaungrom sinum. *Cod. Flat.*

oo) geiga. §1. *Cod. Flat.* gneigd 42. 47.

pp) strida *Cod. Flat.*

ss) gylldo borde *Cod. Flat.*

tt) enn emin. *Cod. Flat.*

uu) ok allir biskupar lendie menn ok lögmennt ok etc. *add. Cod. Flat.*

*Ibi intus merum
 defluxit in aurum
 amicis manibus
 propinantibus;
 coetibus autem
 corda liquens
 dolorum omnium
 medela perpluit.*

*Cymba vini
 virorum palatii
 scopulis aureum
 applicuit latus;
 sed in ulnicorum
 mentis phaselum
 mellis unda
 fluitisona cecidit.*

Dein Rex quinque dies exegit in coenaculo palatii Regii versus mare vergenti. Ibi aderant Cardinalis, Archiepiscopus et lectissimi quique viri. Rex cum Cardinale sermonis vices quotidie miscbat. Monebant Episcopi Cardinalem, Regem rogaret, ut ex tributis bellicis aliquid sacrae ecclesiae addiceret. Respondit Cardinalis: Penes Regem jus est totius regionis omnisque regni. Si ergo vultis ut ille aliquid ex jure suo clericis cedat, debetis vos etiam ex suis quisque rebus, sive decumis sive aliis aliquid cedere. Si vero id non vultis, non equidem Regem rogabo, ut suos redditus deminuat. Sic illi deinceps de ea retace-
erunt.

tæki fundir af þeim kirkjum og aukadi með veizlor sínar eda toko skalfir til sín. Kardinali sagði þat, 77) at kirkjor skyldi frialsliga hallda tñðom sínom og odrom tekjom sva sem Biskopar síno godzi. Þat kærðo og lærdir menn at Biskopar toko veizlor eda lausnir af prestum þott þeir kvæmi eigi í fylkit. Kardinalinn sagði at þat var bæði móti Guds lögom og heilagrar kirkjo, og sagði at þeir skyldo engar lausnar taka ef þeir kvæmi eigi til, nema þeir veri súkir, eda færi eftir bodi Konungs edr til Erkibiskups. Þá kærðo og bændr at þeir gylldi fyrir ef þeir byrgi fongom sínom á helgom dögom, eda tæki síka ef Gud gæfi þeim; Kardinalinn gerði þá skipan þar á at menn skyldi biarga heyvi síno og korni og silkja filld ef Gud gæfi þeim utan 22) hinar stærsto hatlder. Hann fyrerbaud þeim og Jarnburd og sagði at þat bar eigi Kristnom monnom at fara Gud til neckors vitnisburdar vñ mál manna, Margar skipanir gerði Kardinalinn adrar þær sem her eru eigi talpar.

Bonderne klagede meget over, at Bisperne toge Kirkerne Tiender og forogede dermed deres Forlehnninger eller toge dem selv til sig. Kardinalen befalede at Kirkerne skulde frit beholde sine Tiender og andre Indtægter, ligesom Bisperne deres Gods. Præsterne klagede og over, at Bisperne toge Giestebud eller Godtgjorelse derfor af dem, skönt de ikke kom i Fylket. Kardinalen sagde at dette var mod Guds og Kirken Lov og at de ikke skulde tage Godtgjorelse, naar de ei selv kom, med mindre de vare syge, vare forreiste efter Kongens Befaling eller til Erkebispnen. Bonderne klagede og over, at de maatte betale Boder naar de paa Helligdagene biergede deres Frugter eller fangede den Fisk som Gud vilde bestiare dem. Kardinalen anordnede da, at Folk maatte altid bierge Høe og Korn og fange Euld som Gud forundte dem, de største Høitider undtagne. Han forbød ogsaa Zernbyrd og sagde at det ikke sommede sig Kristne at frise Gud til Vidnesbyrd i Folks Sager. Kardinalen gjorde desuden mange andre Anordninger som her ikke ere omtalte.

CAP. CCLVI.

a) FRÁ MISSÆTTI BRÆÐRA Í DANMÖRK
EIRIKS OK ABELS.

Í þenna tíma red Eiríkr Konungr Valdímars sñv fyrer Danmárku; enn efter andlát Valdímars Konungs, gerðiz fundrþycki með þeim bræðrom Eriki Konungi ok Hertoga Abel, er þá var Hertogi yfir Jotlandi. Þá helldo Danir ok strid vid Lybicko menn, og vard af því gerr ofstrjfr mikill; vfiðr

77) vandliga af ok add. Cod. Flat.

22) henzto dags. Cod. Flat.

a) add. 47. Heintekr biskup vigðr til Hóla. Cod. Flat.

Kap. 256.

Dni Bræðrenes Eriks ok Abels Ueenighed
í Danmark.

Þaa denne Tid regierede Kong Erik Valdemars Son i Danmark. Efter Kong Valdemars Død udbrød Tvistighed mellem Bræðrene Kong Erik og Hertug Abel, som da var Hertug i Jylland. De Danske havde og Krig med Lybekerne; det blev derved meget ufredeligt, især for de Kiobmand som seifeðe

erunt. Querebantur rustici, Episcopus decimas templis additas suis dotationibus adjungere, vel sibi adeo vindicare. Fuit ergo Cardinalis, ut templa illas servarent suas decimas aliosque redditus, ut Episcopi sua bona. Querebantur quoque clerici, quod Episcopi ab ipsis viaticum vel viatici pretium exigent, licet nomarchias non adirent. Cardinalis id divina pariter ac sacra ecclesiae legibus repugare pronunciauit, vetuitque aliquam pro cibatione compensationem ab iis locis accipere, qua non adissent; nisi vel arotarent, vel a Rege aliquo missi essent, vel ad Archiepiscopum essent profecti. Querebantur porro coloni, quod multa ipsis imponeretur, si sacris diebus fructus horreis inferrent, vel pisces Deo volente oblatos caperent. Constituit itaque Cardinalis ut liceret et sanum et fruges et halecem a Deo benigne concessum domum reportare, exceptis maximis anni festis. Eos quoque ordalio ferri igniti interdixit, ostendens non decere Christianos Deo testimonia in rebus humanis velut extorquere. Multa alia instituit Cardinalis, qua hic silentio prætermittimus.

CAP. CCLVI.

FRATRUM ERICI ET ABELIS IN DANIA DISSIDIA.

Rex Danie tunc erat Ericus, Valdemari Regis filius; sed patre mortuo Rex Ericus et frater ejus Abel qui Jutia tum Dux erat, mutuas similitates exercebant. Dani quoque a Lubecensibus infestis armis petebantur, adeo ut mercatoribus tutum non esset per Daniam proficisci. In freto Groeningico ceperant Dani

vfridr var oc kaupmonnom þeim er sigldo í gegnom Danmárk. Í Græningja fundi höfdo Danir tekit Nordmanna skip nockur oc ránt öllu oc víðara voro Nordmenn rántir bæði af Daunom oc Lybikomnom. Enn sumar þetta er Vilhialmr Kardinali var í Biörgvin, hafdi Hakon Konungr láteit taka öll skip þau er komin voro af Danmörk *b)* oc Vinlandz faur oc nockora kugga pyðverfakra manna, var oc tekit fe þeirra í valld Konungs. Enn þeir menn fem fyrir þessu vrdv bádo Kardinala at hann legdi ord til við Konunginn at þeir næði fe síno. Hann gerdi svo oc bad Konunginn miðkunna þeim fyrir hans sakir, oc let þefs meiri van at þessir veri lic sakadir vm þetta mál, þort ráns menn í Danmáurku oc Lybicku ráni menn þá, er sigla vm með varningi sínom. Konungr sagdi svo at hann villdi fyrir ord Kardinala láta þá ná fe síno. Enn þefs qvaf hann önga van, at hann mundi pola Daunom þann úiafnat er þeir toko ypp við Nordmenn í ránom oc manndrápom, 'Tóko kaupmenn við fe síno *c)*. Þetta sumar var vígdr Heinrekr Karlsfva til Hóla stadar á Íslandi.

CAP. CCLVII.

a) ORDSENDING KARDINALA TIL ISLANDZ.

Þá for síú skipan til Íslands með ráði Kardinala, at síú pióð er þar byggdi piónadi til Hakonar Konungs, þvfat hann kallapi þat vsánnligt, at þat land piónadi eigi vndir *b)* einnhvern Kónung sem öll onnor laund í Veroldunni. Þá var sendr út Þordr Kakali með Heinreki bískupi, skyldo þeir flytia þetta

b) ok pyðverfku add. Cod. Flat.

a) add. 47.

c) ok hugnadi þeim vel við Konunginn. 47. add. líkadi þeim vel Cod. Flat.

b) einn Kónung. Cod. Flat.

seilede giennem Danmark. I Grønningesund havde de Danske optaget nogle norske Skibe og paa flere Steder bleve de Norske plyndrede baade af de Danske og Lybekkerne. Denne Sommer da Kardinal Wilhelm var i Bergen havde Kong Hakon lagt Beslag paa alle Skibe fra Danmark og Benden og nogle tydske Rogger, og tillige paa deres Vahre. De som tabte herved, bade Kardinalen lægge et godt Ord ind for dem hos Kongen, saaledes at de kunde komme til deres Eiendom igjen. Kardinalen bad Kongen skaaene dem for hans Skuld, da det var meget rimeligt at de kunde være uskyldige i at danffe og lybffe Gribbyttene plyndrede Soefarende Folk. Kongen lofte da, for Kardinalens Skuld at laade dem faae deres Gods, men erklærede dog at han ingenlunde vilde taale de Ran og Manddrab de Danske øvede mod Nordmandene. Røbmændene fik da deres Gods tilbage. Denne Sommer blev Henrik Karlsøen viet til Bisp i Holum paa Island.

Kap. 257.

Kardinalens Formaning til Íslanderne.

Efter Kardinalens Raad gif den Opfordring til Íslands Beboere, at de skulde underkaste sig Kong Hakon; thi han ansaae det for upassende, at dette Land ikke adled en Konge, som alle andre Lande i Verden. Thord Kakali blev sendt til Landet med Biskop Henrik, for at formaae Indbyggerne til at under-

aliquot naves norvegicas, atque pluribus locis Norvegi et a Danis et a Lubecensibus rapina vexati sunt, Æstate, qua Vilhelmus Cardinalis Bergis erat, Rex Hacon inhiberi jusserat omnes naves a Dania et Vandalia venientes, et aliquot Germanorum lembos, jusseratque cunctas merces fisco Regio addici. Possessores Cardinalem adibunt rogantes ut preces pro ipsis apud Regem interponerent, quo res suas illis restituerentur. Id ille fecit Regemque precatus est, ut illis ipsius causa parceret, ostenditque penes ipsos culpam non esse, quod Dani et Lubecenses mercatores deprædarentur. Dixit Rex se Cardinali id tributurum, ut his hominibus res suas restitueret, addens tamen se nullo modo passurum, ut Dani Norvegos et rapinis et cædibus impune afficerent. Sic mercatores sua receperunt. Eadem æstate Henricus Caroli f. Episcopatui Holensi in Islandia inauguratus fuit.

CAP. CCLVII.

CARDINALIS AB ISLANDIS POSTULATA.

Navis tum ad Islandiam missa admonitionem Cardinalis adferebat, ut insulani Regi Haconi se subjecerent. Ostendebat ille incongruum esse, quod Islandia non, ut alia orbis regiones, Regem haberet, cui serviret. Missi eo sunt Thordus Kakali et Henricus Episcopus, qui cum incolis negotiarentur, ut omnes

Regi

Þetta eyrendi vid landz folkit, at allir iáttadiz vndir ríki Hákonar Kónungs, oc slíkar skattgíafir sem þeim sændi, þetta sumar var sendt til Grænlandz Olafr Biskup e). Gizurr Þorvaldzsyn var epter í Noregi. Þeir Heinrekr Biskup oc Þordr komo til Íslandz vñ haufit, oc foro til Borgarfíardar, tok Þordr undir sík ríki þat er át hafði Sturla Sighvatz syn oc Snorri Sturlufsyn faudr broder hans oc sína d) feit. Hann tók vndir sík ríki þat er Þorleifr oc Gaurdom átti eftir Kónungs ráði, þvfat hann fór út í banni Hákonar Kónungs sem fyrr var ritat. Ean er Þordr var nordr vñ vetrinn, hófdo þeir menn er voro úvínir Þordar kært sín mál fyrir Biskupi, oc hafði hann tekit þeirra mál á sinn varnat, oc af þessu tók at spillaz vínátta þeirra Þordar oc Biskups, þar til er þeir vrdó á engan lut sáttir. Var Biskup tva vetr á Íslandi oc fór á fund Hákonar Kónungs, oc var íafnan sídan hinn mestí úvín Þordar, enn þeir flogo ser ser þá saman í vínátto Heinrekr Biskup oc Gizorr, oc fluttu þat at Kónungs mál mundi betr fara á Íslandi ef þeir veri tilsendir,

underkaste sig Kong Hákon og beqvemme sig til saadanne Skatter som de selv fandt billige. Denne Sommer blev Biskop Oluf sendt til Grønland; Bisfur Thorvaldsfson blev tilbage í Norge. Biskop Henrik og Thord kom om Efteraaret til Ísland og drog til Borgarfjorden; Thord tog í Besiddelse det Land og Gods som Sturla Sighvatsfson og Snorre Sturlesfson havde eiet. Han tog ogsaa efter Kongens Raad det Land som Thorleif í Garðir eiede; thi han drog til Ísland mod Kongens Forbud, som ser er fortalt. Men medens Thord om Vinteren var paa Nordlandet, klagede hans Venner over ham for Biskoppen, som tog sig af deres Sager; derover begyndte Thords og Biskoppens Uvenskab, som aldrig mere ophorte. Biskoppen opholdt sig to Aar í Ísland; derpaa drog han til Kong Hákon og forblev altid siden Thords største Fiende. Biskop Henrik og Bisfur bleve gode Venner og forstikkede at Kongens Sager paa Ísland vilde saae den bedre Gang, dersom de bleve sendte derover.

CAP. CCLVIII.

Kap. 258.

a) VM SKILNAT KONUNGS OK KARDINALA.

Kongen og Kardinalen stíffes ad.

b) Aull sí skipan er Kardinalinn gerdi í Noregi fetti hann fyrri bref sit oc innfígli e) oc bióz sídan í brot,

For alle de Anordninger Kardinalen udgav í Norge, udstædte han Breve under sit Segl. Da han

e) Ikylldi hann hafa sama erinde add. Cod. Flat.

d) peniga Cod. Flat.

a) add. 47.

b) Nô ero fœgd nochor tíðindí þau er þerðoz á þeirra Vilhálms Kardinala ok Hákonar Kónungs, enn mörg skipan var sí nýfamílgj folkíne er egi er her ritut enn aull su etc. add. Cod. Flat.

c) ok lagdi vid hann ok gudz reidi hverium er eigi helldi, ok efter þetta sagdi Kardinalinn at hann vilddi hafa orlof af landinn, gaf Kónungtr honom þá gutt orlof ok fæstom mennoum heimleifi, add. 81. Cod. Flat.

Regi Haconi se subjicerent, et tributum, quod par esset, penderent. Ea astate ad Grönlandiam missus est Olaus Episcopus. Remansit in Norvegia Gizarrus Thorvaldi. Henricus Episcopus et Thordus autumnino ad Islandiam venientes, Borgarfjordum petierunt. Tum Thordus et ditioe et bonis potius est, quæ Sturla Sighvati et Snorrius Sturlonides patruus ejus possederant. Occupavit quoque Rege suadente ditioem Thorleifi de Gardis, qui, ut antea dictum, Rege prohibente profectus fuerat. Dum Thordus hieme in partibus septentrionalibus erat, Thordi inimici ad Episcopum querelas suas detulerunt, isque se illis patrocinaturum promiserat. Sic similitates inter Thordum et Episcopum ortæ sunt, adeo ut reconciliari non possent. Post duorum annorum in Islandia moram Episcopus ad Regem Haconem profectus est, et deinceps Thordi semper mansit inimicus. Sed Episcopus Henricus et Gizarrus gratiam mutuo insuentes Regi persuadere studuerunt fore ut causa melius succederet, si illi ad Islandiam mitterentur.

CAP. CCLVIII.

REX ET CARDINALIS A SE INVICEM DISCEDUNT.

Omnia, quæ Cardinalis in Norvegia constituerat, literis descripta, sigillo suo munivit, et dein pro-

brot, oc let Konungr búa tuttvgjefld oc tvær skútor oc byrding einn oc feck Gunnar frænda sinn til skipstíórnar med honom. Konungr gaf stórgjafir Kardinala oc öllum hans mönnum, hann gaf oc Erkebiskupi oc öllum biskopom oc lendum mönnum oc hino *d*) betra mannvali. fæmiligar gjafir, sem Sturla qvad:

*) Oc *e*) þar sat
f) seggia drottin
 gulli *g*) grímr
 á gjafftóli;
 þá hverr madr
h) at hringskata
 þat er *i*) yr þjóð
 ælka kunn.

Þar rann vpp
 allri þjóðo
 mundar *k*) dagr
 á mergs himin;
l) arin sol
m) iðfra styris
 vísa ferd
n) a vala grunder.

han skulde drage bort, lod Kongen udbruste et Skib paa 20 Noerbænke, to Stuber og et Forselsstib for ham, under Anforsel af sin Frænde Gunnar. Kongen gav selv Kardinalen og hele hans Folge anseelige Gaver; saadanne gav han og Erkebispem, de øvrige Bisper, Lehnsmændene og de fornemste Folk. Saa qvoad Sturla:

Da mon sidde
 Folfenes Herre
 Guldet hafst
 paa Eiverstolen;
 modtog hver Mand
 af Ringbæreren
 hvad de vel
 vilde forlange.

Der oprandt
 for alt Folfet,
 Guldet
 paa Armen.
 Ringsolen
 fra Hysternes Styver
 ret bestraaede
 Haanden.

Þar

Der

a) bezita. Cod. Flat.

*) i þat 42.

e) þate fatt: Cod. Flat.

f) at segia Cod. Flat.

g) grimmr Cod. Flat.

h) af. 42.

i) ell þjóð. Cod. Flat. urþjóð 42 urdiéd. 47.

k) dags. 42.

l) skein arin fol 47. 81 arin fol. 48 arm fol. Cod. Flat.

m) iðfrs styris 42.

n) af. 42. 47. vm Cod. Flat.

professus est. Rex adornavi jussevat navim XX interscalmiorum, duosque lembos et unum navigium actuarium, et illis gubernandis cognatum suum Gunnarum praefecit. Cardinalem omnesque ejus comites donis onustos dimisit. Archiepiscopo quoque omnibusque Episcopis ac praefectis lectissimisque viris honesta dedit munera juxta illud Sturlii:

Ibique sedit
 populi dominus
 auri prodigus,
 in datoris solio;
 acceperunt singuli
 ab annulorum possessore,
 quod poposcerat
 sibi quisque voto.

Exorietur ibi
 cuncta genti
 dies manus 3: aurum
 in medullæ coelum 2: brachium;
 Sol armillavis
 Regum moderatores
 certo cursu irradiavit
 accipitrum regiones 2: manus.

Par o) síðmiöll
 ísvífa knatti
 bauga bríótz af
 bogafíöllum,
 p) harda hrein
 hári piódo
 q) of gagl fars
 r) geigors s) andra.

Oc t) haf leyg,
 hauka ferior
 herpi menn
 hládnar fluttu
 dápom rakks oc u)
 digul sköflum
 af allvaldz
 ólka fundi.

Hákon Konungr fylgdi Kardinala út Floro - vaga
 með öllum skipum sínum oc skilddo þeir með inom
 mesta kærleik t). Fór hann út til Páua oc var síðan
 hinn mestli vin Nordmanna.

CAP. CCLIX.

a) BONORD HARALLDZ KONUNGS OR
 SUDOREYIOM TIL FRU CECILIO.

Hákon Konungr fór vrn hauflit eftir vigsluna til
 Vikurinnar, oc sat í Oslo vrn vetrinn. Þá kom
 vestan or Sudreyiom Haraldr Mánarkonungr svn
 Olafs Gudraudar síunar, oc fór austr eftir Konung-
 inom.

Der Ringens Meel
 Ringebryderens
 runde Haand
 usorfalftet
 udøste i
 de Fornemmes
 Fuglerødselens (Falkens)
 Sæde (Haanden).

Og fialke Mænd
 Henderne fulde
 af Guld
 og finnende Søso
 forlode
 Konningens
 den modiges
 ønskelige Glastebud.

Kong Hakon fulgte med alle sine Skibe Kardinalen
 til Florebaag. Der toge de en fierlig Affked med
 hoerandre. Han drog til Paven og forblev altid
 siden en ivrig Ven af de Norske.

Kap. 259.

Kong Harald fra Suderøerne frier til Fru
 Cecilia.

Kong Hakon drog om Esteraaret efter Frontin-
 gen til Vigen og tilbragte Vinteren i Oslo. Da
 kom Kong Harald af Man, Olaf Gudrods søns
 søn, vesten fra Syderøerne og drog oster efter Kon-
 gen.

- a) síð miöll *Cod. Flat.* p) hardla hreint. *Cod. Flat.* q) of. *Cod. Flat.* r) geigor: *Cod. Flat.*
 s) endá 47. 81. t) háfeyg *Cod. Flat.* hap laug. 47. u) digulis *Cod. Flat.*
 x) Kardinali byriade hellðr seint austr til Stafángrs ok dvaldz þar vrn hrid, þadan fór hann til Tunsberg ok síðan til Osloar.
 Ok í öllum stöðum þar sem hann kom skipaði hann meðlum manna. Or Oslo fór hann til Kónungahelli ok lét þar stefna
 almannligg þing ok komo þar margir menn or Gautlande í moti hönom, ok var hin sama ræða hans sem fyrr at hann þac-
 kadi Gudi er hann kom í Noreg. Síðan fór hann austr í Svía veldi ok þadan út til Páua. *add. 47. 81. Cod. Flat.*
 a) *add. 42.*

*Ibi marsupiorum
 ringor purissimus s; nummi argentei
 ab annulorum
 distributoris
 montibus arcuariis
 sparsit optimati
 sedilia terroris
 anserculorum s; falconis.*

*Et accipitrum scaphæ
 onerantur flamma marina s; auro
 ac nivea
 lebetis sarcina s; argento;
 vivi fortes avexere
 ab optato congressu
 cum monarcha
 virtutibus præstante.*

*Rex Hacon Cardinalem ex Floravago cum omnibus suis navibus deduxit, ibique amice admodum a se dis-
 juncti sunt. Is ad Papam profectus Norvegorum amantissimum semper se præstitit.*

CAP. CCLIX.

HARALDUS HÆBUDUM REX VIRGINEM CÆCILIAM PROCATUR.

*Isto, qui inaugurationem sequebatur, autumnno Rex Hacon in Vikiam profectus Osloa hieme mansit.
 Tum advenit ab occidente ex Hebudibus Haraldus Mona Rex Olai Gudrodi filius; atque orientem versus*

inom. Þessi var einn vetr hins fjórða tugar ríkis hans. Í þenna tíma var Konungur í Svþjóð Eiríkr Eiríksfyrir svístr sínu Valdimars Konungs í Danmörk. Enn Vilfr Jarl Fasi var meistr landráða madr í Svía ríki, hann var sínu Karls Jarls Daufa, og var hann vin Hákonar Konungs og Nordmanna. Hann áftaldi at Eiríkr Konungur leið fer opþokaz í, þótt Hákon Konungur leið brenna í Vermalandi b). Herra Birgir var hinn þriðji meistr ráða madr í landinu sínu Magnus Minneskialdar, hann átti Ingibiörgu svístr Eiríks Konungs. Þenna vetr er Hákon Konungur sat í Oslo, sendo þeir af Svía ríki Ivar Þorsteins sínu til hans og víta hvern orskurd hann villdi gefa fyrir þann úfrid er hann hafði gert í Vermalandi. Hákon Konungur sagði at hann drægi ecki ofkæti til at brenna Vermaland c), þvíat þeir reistu margann oalldar flokk í móti sínu. Enn með því at hvarirtueggjo teli nockut á adra d) þá mva ek koma til mótz vid þá til landzenda, og sættimz ver þá ef þess verdr audit. Fór Ivar aprt vid þenna orskvrd, og komo þau svaur auftan at Svíar villdu sækja þetta stefnola. Þá er Hákon Konungur sat í Vikinni slutti Haraldfr Konungur bonord sit og bad frú Cecilíu Kongsdóttur e), og þat redz. Brudlaup þat skylldi vera vnu sumarit f). Hákon Konungur fór norðr í Biörgvin vnu varit, og gerdi ord þeim mánom at þeir villdi færi með hönum til landzenda. Þá komo þeir vestan vnu haf Jón Dunga-

gen. Det var hans eet og tredjote Regieringsaar. Paa denne Tid regierede Kong Erik Eriksson, Danneerkongen Waldemars Søsterføn i Søverrig. Men Ulf Jarl Fase havde den største Deel i Regieringen i Søverrig. Han var en Son af Karl Jarl hvin døde og en Ven af Kong Hafon og de Norske. Han raadte Kong Erik fra at yttre Misfornoielse, da Kong Hafon havde ladet brænde i Bærmeland. Herr Birger, Magnús Maanesfiolds Son, var den tredie fornemste Styrrer i Søverrig, han var gift med Ingeborg, Kong Eriks Søster. Da Kong Hafon denne Vinter opholdte sig i Oslo, blev Kong Thorsteinsføn sendt til ham fra Søverrig, for at erfære hvad Fyldestgiørelse han vilde give for den Fjendtslighed han havde ovet i Bærmeland. Kong Hafon svarede: "det var ikke for Fornoielse jeg brændte i Bærmeland, thi de havde understøttet "mangen Oprørsfolk mod Os. Men da begge have "at klage paa hinanden, vil jeg møde dem ved Grændsen og forsige mig med dem, om det er mueligt." Zoar gif tilbage med denne Besked og de Svenfke Isde svare, at de skulde indfinde dem til dette Møde. Medens Kong Hafon sad i Bigen, sviede Kong Harald til Fruen Cecilía Kongsdatter og fik Ja. Brylluppet skulde staa om Sommeren. Kong Hafon drog om Foraaret nord til Bergen og sendte Bud til dem, som han vilde have med sig til Grændsen. Vester fra over Hadet ankom Jon Dunga-

son

b) Enn þeir voro margt Svía höfþingjar aðrir er þess eggjodo at Konungur skylldi líta þar nockora hefnd fyrir koma, *add. 81. Cod. Flat.*

c) þá var hann hinn þriðji meistr ríðsmadr í Svþjóð, *add. Cod. Flat.*

d) qvaz eigi komit munda hafa austr yfir Eida flok þess erindis ef eigi hefði Vernar eft margan vallasflokk í Noreg til rána ok mánndrúps, segir hann fyrir þat margan góðan dreng létiz hafa. *Cod. Flat.*

e) þá se ek þan vtveg helz til, at ver sinnum sílfer höfþingjarit ok taulim vart mál, verdr þá annat hvar at ver sættimz, edr þar kemr snarr orskurd á sí er gud hefir fyrretlat, mun ek þenna fund sækja austr til landzenda þó at nú vil þer þegar í líam tel kemr.

f) er att hafði herra Gregorius *add. 47. 81. Cod. Flat.* tok Konungur því vel ok með því at þess vard audit þá hefði hann fer Cecilíu Kongsdóttur, *add. 47. Cod. Flat.*

g) í Biörgyn *add. 81. Cod. Flat.* ok gerdi Konungur ord þeim mánom er hann villdi færi með hönum í stefnu leiddngz, 81.

professus est Regem conventurus. Hic erat annus regni ejus tricesimus primus. Regnabat eo tempore in Suecia Ericus Erici filius, Valdemari Danie Regis e sorore nepos. Unus ex potissimis Suecia magnatibus erat Comes Ulfus Fasius, filius Comitis Caroli Svardi, Regis Haconis et Norvegorum amicus. Dissuasit ille Erico, ne de Hacone igne in Vermiam quondam grassante conquiretetur. Tertius vir maxima tunc in regno auctoritatis erat Birgerus, filius Magni Minneskiald, Regis Erici sorori Ingeburgæ matrimonio junctus. Hac hyeme, qua Hacon Osloæ versabatur, missus est ad ipsum e Suecia Ivarus Thorsteini filius, qui comperiret, quid compensationis pro Vermie vastatione dare vellet. Respondit Rex Hacon, sibi sane non voluisse fuisse Vermiam vastare, sed inde largum perditissimorum hominum agmen adversus ipsum surrexisset. Verum ut mutuo, inquit, colloquamur, ad terra fines veniam, quo, si res ita tulerit, conciliemur. Retulit Ivarus hanc Regis sententiam, et a Suecia responsum est, placere talem conventum. Dum Hacon in Vikia erat, Rex Haraldus Ceciliam Regis filiam procatatus est. Accepta fuit conditio, decretumque, ut nuptia sequente astate haberentur. Rex Hacon vere Bergas tetendit, virisque suis indicavit, se professionem ad occidentales regionibus per mare Jonas Dunga-

gadar svin og Dugall svin Rudra. Oc stundodo bader til þess at Hákon Konungr skyldi gefa þeim Konungsnafa yfer hinn norðra lita Sudreyia, voro þeir med Konungi vm fumarit.

son og Dugall Rudres Son. Begges Heufig var at erholde Kongenavn oder den nordre Deel af Syderoerne af Kong Hákon. De vare den Sommer hos Kongen.

CAP. CCLX.

a) BÆIAR BRUNI.

Þiortan nottum b) eftir Jons vöko vard elldr laus í Biörgvin nær í miðiom banom c); eldrinn lek skiótt. Konungrinn kom til fyrir innan Petrs Kirkiu d) oc hirdin oc bæiarmenn oc æludu at veria elldinom e), enn þar matti eigi vidseftaz, geck þá eldrinn fast at Mario Kirkiu fva at hon tók at brenna oc stoplarnir, þá vard sva mikill elldzgangrinn at logbröndunom kastadi uppi borgina oc tók at ikyndaz, fór þá Kongrinn þángat til oc mart manna vid honom. Brunno þar margir menn inni adr úkvæmiz f). Sidan sneri Konungr til Sandbruar oc kom þar í mikinn hálska g) oc for diarfliga sem hann var ísann vanr, þá let hann sækia stórkacla fulla af slá út í kvgga, oc slaukti þar vid elldinn med gudz mikunn oc giptu Konungs. Berinn var allr bruninn fyrir innan Sandbrú, fyrir utan fá garda inn vid Vags botn. Nockoro eftir bæiar

Kap. 260.

Ilsbrand i Byen.

Þiorten Dage efter St. Hansdag opkom en Ildlös í Bergen, næsten midt i Byen, som udbredte sig i Hafi. Kongen indfandt sig ved Peterskirken med Hoffsinberne og Borgerne og tænkte at standse Ilden, men det vilde ikke lykkes. Demnaæde snart til Mariekirken, som kom i Brand tilligemed Taarnene. Ilden fik en saadan Overhaand, at gløende Brande saldt paa Bergen som begyndte at komme i Brand. Kongen ilede da med en Mængde Fjolf vid. Mange bleve indbevændte for de kunde komme ud. Derpaa vendte han sig til Sandbroe, hvor han kom i megen Fare og vovede sig yderligt som han pleiede. Nu lod han store Fiedler fylde med Soevand ude paa Roggerne og saaledes blev Ilden slukt ved Gudz Misfundsbed og Kongens Lykke. Hele Byen inden for Sandbroe var opbrændt; men uden for kun nogle faae Gaarde ved det inderste af Baagen.

a) add. 42. 47.

b) fyrir Jonsvoko urdu mikil tíðindi í Biörgvin, add. Cod. Flat. 47. 81.

c) í gardi þeim er Stramunin heitir, add. 42. 47. 81. Cod. Flat. í þeim tíma er hringsi enn adr höfsto verit þurvidir ad hæc add. Cod. Flat.

d) ok fétt manna med honom, enn skiótt kom þá hirdin. etc. Cod. Flat.

e) enn þar var þá sva mikil leikit at þar etc. Cod. Flat.

f) enn er Konungr kom ofan til bæiar var þar mikill elldz gangr. vardi folkit þá út vid Sandbrú. Konungr fór þángat etc. Cod. Flat.

g) þá var fem ísann í mannaum at Konungr for diarfliga ok þo varliga ok réðiga at koma því fram er hann villdi. Þar flutu uti fyrir luggar nockorir komnir af Gauklandi ok for Konungr í bátin ok rei ut til Kugganna ok feck þar marga flóra kacla, ok voro þeir fylldir af sló ok fluttir þá uppa bryggior. var sónum síðan steypit í elldinn ok vard hann sva fluytr med Gudz mikunn ok Konungs giptu. Þar vard ok fém dögum síðar undarligr atburdr at þar geck reidar duna med elldinguan ok laust í þekio þess lopts er Junk herra Magnus var í svin Hákonar Konungs ok reif rafrit up vnn nockora fadma, var þar mikil Gudz mikunn er elldingin laust eigi inn. Enn hon fór síðan út á vagnin ok laust siglutre á kiöl einom er flaut fyrir benum ok rétt reidi dunan sundr í fém styfir. Einn lutt af treno vard at skada manni er kominn var á kiöllin, at kaupá glýs or benom, enn enga sakadi adra þá er á kiöllnum voro.

et Dugallus Rudræ filius. Postulabant uterque, ut Hacon titulum Regis super boreali Hæbudum parte ipsi concederet; atque ista æstate cum Rege erant.

CAP. CCLX.

INCENDIUM OPPIDI.

Binis post festum Johannis septimanis incendium Bergis in media urbe ortum est, ignisque cito invalluit. Adfuit Rex ipse ad ædem Sancti Petri cum satellitibus et civibus, ignem exstinguens, sed frustra; nam bacchatus est ille usque ad ædem Mariæ, adeo ut hæc una cum turribus ardere inciperet. Incendium ita sæviebat, ut titiones arcem attingentes eam cremare inciperent. Tum Rex cum multis aliis viris eo contendit. Multi viri, quibus ignis exitum præcluserat, intus perierunt. Dein Rex ad locum Sandbro difflum se convertens solita ipsi audacia in magnum periculum incidit; magnos enim lebetes aqua marina ibi impleri jussit; atque sic post Dei opem Regis strenuitate incendio finis factus est. Arserat tota urbs intra pontem, sed extra eum non nisi pauca villa ad sinum interiorem. Aliquo tempore post hocce incendium

bætur bruðunn veitti Konungr ríkuliga veizlo *h*) og gípti Cecília dóttur sína Haraldi Sudreyinga Konungi. Síðan bióz Konungr í stefno leidangr og komo þeir menn til hans er fara skylldo við honom, hafði hann mikit lid og mart skipa. Oc er hann lá í *i*) Salteyrarsundi gaf hann Konungsnafn Joni Dungaðar syni, og fór hann þaðan norðr aftr. Þat var ætlat at hann skyllði fara vestr með Haraldi Konungi og þeir Dugall báðir, enn þeir settuz aftr. Sat Jon í Biörgvin vrn vetrinn enn Dugall for austr eftir Konungi, og var með honom þann vetr eftir.

CAP. CCLXI.

a) ÞAPAN HARALLDZ KONUNGS.

Haralldr Sudreyinga Konungr for or Biörgvin *h*) oc Cecilia Kongsdóttir; þau haufdo eitt skip *c*) oc á mart godra manna. Ok tyndiz skip þat oc allir þeir er á voro, oc er þat flestra manna laugn at þau hafu tynzt í Dynrauft, fyrer sunnan Hiallaland, þvíat rekin kom sunnan á Hiallaland. Þóti þetta hinn meftri mannfkadi. Oc var þat Sudreyingom *d*) hin mefsta ógípta, er þeir misto fva bráðliga þvllks haufþingia, fva gíptufamligt kuanfang sem hann hafði fengit oc odrom fæmdom.

CAP. CCLXII.

a) ANDLÁT ULFS JARLS.

Ok er Hákon Konungr kom í Vikina, kom til hans mikit lid, oc fleft á hestom, hann lá í *h*) Dyingio.

h) í Konungs gardi. *add.* *Cod. Flar.*

a) *add.* 42.

b) um haufit *add.* 61.

a) *add.* 47. *Cod. Flar.*

b) Dyingio ey. 47.

i) Salteyrar funde 47. 81. Elldeyrar funde. *Cod. Flar.*

c) mikit *add.* *Cod. Flar.*

d) it meftra nídriáll. *Cod. Flar.*

dium Rex opiparo convivio filia sua Cecilia nuptias cum Haraldo Habudum Rege celebravit. Postea Rex ad expeditionem se accinxit, et convenerunt, qui cum eo moturi essent. Habebat numerosum agmen multasque naves. Cum in freto Salteyransi dispositus erat, Jonas Dungaði filio Regis titulum impertiit, qui dein ad borealia perrexit. Convenerat, ut ille cum Haraldo et Dugallo ad occidentalia proficisceretur; verum illi retro manebant. Hieme Jonas Bergis harebat; sed Dugal Regem secutus est, et cum eo illam hiemem transegit.

CAP. CCLXI.

HARALDI INTERITUS.

Haraldus Habudum Rex cum Cecilia filia Regia Bergis profectus est navimque conscendit multis viris strenuis instructam. Submersa est ea cum omnibus veltoribus, fertque traditio id factum in Dynrústo a meviáte Hetlandia; eo enim navis alicujus fragmenta fuisse appulsa. Doluit multis istud infortunium, et Habudensibus magno fuit damno, quod morte tam subita principem amiserant, cui adeo nobile matrimonium et conditio tam honorifica contigisset.

CAP. CCLXII.

MORS COMITIS ULFI.

Rex Hacon ubi in Vikiam venerat, magnum agmen, potissimum equestre, sibi adjunxit. In Dyingia diu

gen. Regentid efter Isbebranden giordte Kongen et prægtigt Gieftebud og giftede sin Dotter Cecilia med Kong Harald fra Syderoeerne. Derefter giordte Kongen Anstalter til sit Tog til Grændsen; de som skulde følge ham samlede, han fik mange Folk og mange Skibe med sig. Mens han laae i Saltorer-sund gav han Jon Dungaðsøn Kongenavn, hoor-paa denne drog nord tilbage. Det var aftalt at han og Dugall skulde følges vester med Kong Harald. Men hine blev tilbage; Jon blev Vinteren over i Bergen og Dugall reiste efter paa efter Kongen og blev den Vinter hos ham.

Kap. 261.

Kong Harald forlifer.

Kong Harald af Syderoe seilede fra Bergen med eet Skib og mange gode Mand. Skibet forgik med Folk og alt, og der meenes almindelig, at det har forgaaet i Dynraust sønden for Hetland, thi der drev Braget sønden fra i Land. Dette blev anset for et stort Tab og Uheld for Suderoeboerne at de saa brat misfede en saadan Høvding, der havde giordt saa ansæeligt et Giftermaal og erholdt saa mange andre Dædsbeviidninger.

Kap. 262.

Ulf Jarls Død.

I Digen kom mange til Kong Hakon, de fleste til Hest. Han laae meget længe i Dyingia for at oppbie

Dyngio miök lengi, oc beid þar Sigurdar Erkibi-
skvps oc þeirra manna sem nordan var at van,
Konungr hafði þá meir enn XXX skipa oc flest
hellðr stór, oc mikil lid oc fræt. Eiríkr Svía Ko-
nungr hafði dregit saman mikil lid. oc í Svíarski oc
fór vñ sumarið vestr í Gautland, var þar fyrir ho-
nom Ulfr Jarl oc Herra Birgir e) Jarl mágr hans d) oc
höfðu mikil lid oc flest á heftom. Þeir komo
til Liódhúsa oc var Hákon Konungr þá eigi kominn,
Enn með því at Svíar höfðu liðu víst flutt með fer,
máttu þeir eigi bida Nordmanna oc ríðu upp afr í
Svíþjóð. Þat bar oc til at Ulfr Jarl Fasi var nockut
síðkr, oc þat sama haust andadiz hann; póti Svíom
þat inn mesti skadi e), hafði þá Birgir oll landráð
med Konunginom. Liðu eftir andlát Jarls letu þeir
Eiríkr Konungr oc Birgir Jarl taka af listi f) Holm-
geir svñ Knútz Konungs Langa, frænda Ulfs Jarls
oc annara g) Folkunga, enn þá fór vtlaga af eign-
nom sínom Herra Philippus er ádr hafði verit meistr
styrkr Hólmgeirs. Hann átti ádr Elinu h) dottr
Petrs Stránga. Philippus var dottr svñ Philippus
Jarls er fell á akrinom vid Oslo, hann var skyldr
frændi Hakonar Noregs Konungs.

CAP. CCLXIII.

a) HÁKON KONUNGR SENDI MENN A FUND
BIRGIS JARLS.

Hákon Konungr kom til Kongahellu vñ hau-
slið nockoro síðarr enn Svíar höfðu brott rípt; lá
Konungr

oppæie Erkebiþ Sigurd oc de Folk som ventedes
norden fra. Kongen havde da over tredie Skibe,
de fleste store med talrigt og dygtigt Mandskab.
Den svenske Kong Erik havde sammentrukket en stor
Hær i Sverrig; med den drog han om Sommeren
vestre til Gotland, hvor han forefandt Ulfr Jarl og
hans Svoger Birger Jarl med mange Folk, de
fleste til Hest. Da de kom til Løboje, var Kong
Hakon ikke kommen endnu. Men da de Svenske
kun havde lidt Proviant med sig, kunde de ikke
tøve efter Nordmændene og rede tilbage til Sverrig.
Det begav sig at Ulfr Jarl Fase blev syg og døde
samme Efteraar; hvorover de Svenske sørgede me-
get. Birger førte nu hele Regieringen med Kon-
gen. Kort efter Jarlens Død lode Kong Erik og
Birger Jarl Holmgeir Kong Knud den Langes Son,
Ulfr Jarls og de andre Folkungers Frænde tage af
Dage; men Hr. Philip som forhen havde været
Holmgeirs fæsteste Støtte, maatte forlade sine Eie-
domme og gaae i Landflygtighed. Han var tilforn
gift med Elina, Peter Stranges Datter; han var
en Datterson af Philip Jarl som faldt paa Alver
ved Oslo, og nær beslægtet med Kong Hakon af
Norge.

Kap. 263.

Kong Hakon sendte Bud til Birger Jarl.

Kong Hakon kom om Hofsten til Konghæll fort
efterat de Svenske vare bortdragne. Han laac der
i nogen

c) Jarl, cætera Exempli, neciant.

d) ok margr ádrir höfðingir ádr. 81. göfugir menn. Cod. Flat.

e) Ok hótiót eftir andlát Jarls mágr Konunginn herra Birgir mágr sínom Jarlsnafi ok gerðiz hann þá hinn mesti höfðingr ádr. 42. 47
81. Cod. Flat.

f) Holger, 81.

g) Fólkinga. Cod. Flat.

h) modr hans Cod. Flat. modor Konungs; 81. ádr.

a) ádr. 42.

diu manebat, ibi Sigurdus Archiepiscopum virosque a septentrione venturos expectant. Habebat plus quam XXX naves, plerasque magnas, agmenque ut numerosum, ita bene instructum. Ericus Suecia Rex multas copias in Suecia contraxerat, atque in Gothiam estate contendit. Ibi ante eum jam venerant Ulfus Comes ejusque affinis Comes Birgerus numerosumque equestre agmen. Cum Liodhusam attingebant Rex Hacon nondum eo venerat. Fervum quia Sueci parum viatici secum habebant, Norvegos expectare non poterant, sed in Sueciam retro equitarunt. Accidit quoque ut Ulfus Fise Comes ager esset, et eodem autumno moreretur; cuius morte magnam javitavam fecisse Sueci sibi visi sunt. Sic maxima post Regem pars regiminis penes Birgerum fuit. Brevi post mortem Ulfi Ericus atque Birgerus Holmgeirum Regis Canuti Longi filium, Ulfi aliorumque Folkungorum cognatum e medio tollendum curarunt; et in exilium actus bonisque suis exutus est Philippus, qui antea summum Holmgeiri fuerat presidium, atque Elinam Petri Strangii filiam in matrimonio habebat. Philippus erat ex filia nepos Philippi Comititis, qui in Arvis apud Osloam cecidit, eratque cum Hacone Rege Norvegia consanguinitate junctus.

CAP. CCLXIII.

LEGATIO REGIS AD BIRGERUM COMITEM.

Rex Hacon Kongahellam austrum venit aliquanto post Suecorum discessum. Ibi longiuscule moratus
D d d d
neces-

Konungr þar vm ríð oc skipadi málom þeim sem nauðsyn bar til. Enn med þvi at engi hafði ordit fundr þeirra Svfa Konungs gerði hann *b)* menn vpp í Svpióð á fund Herra Birgis Jarls at forvitnaz hvat Svfa Konungr ætladi, hverfo fara skyldi vm skipi þeirra oc Nordmanna. Þeir hófdo oc fleiri eyrendi til Jarls þau er síðarr komo vpp oc enn man frá verda sagt.

CAP. CCLXIV.

a) HÁKON KONUNGR SETTI GRUNDVÖLL KRISTZ KIRKIU.

Hákon Konungr fór norðr í Vik til Tunsbergs oc gaf mönnum heimleysi, enn hann ætladi þar at sitia vm vetrinn. Þetta var áðr hafði andaz *b)* Askell biskup af Oslo, var þá vígðr til biskups Hákon er *c)* áðr var skólameistari, þá var oc vígðr Hervi Biskup til Orkneyia. Eftir þetta fór Erkbiskup heim norðr. Þetta sumar hafði hann látit setia grundvöllinn Kristzkirkju, sva lángt vestr sem nú er. Hákon Konungr sat vm vetrinn í Vikinni, oc var þessi hinn annarr vetr hins fiorda tígar Konungdoms hans. Þenna vetr kom auflan or Svíaríki lendimenn Hákonar Kónungs oc sigdo at Jarl hafði vel tekit þeirra eyrendom oc kalladiz giarna villdi vera vin Hákonar Konungs, gaf þat ráð at þeir skyldi finnaz vm sumarit eftir í elfinni, oc bindi sett sína med vináto oc fastmælom *d)*. Þá frettiz vestan þau tíndi er þau Haraldr Konungr oc Cecilia hófdo tynzt vm haustip sem fyrr var ritad; hugfadi Konungr þá at eyriarnar voro höfpingia

í nogen tíð oc afgjörðte nöððendige Sager. Men da der ikke var blevet noget af Sammenkomsten med den svenske Konge, sendte han Folk op i Sverrig til Birger Jarl for at erfare hvad den svenske Konge havde i Sinde angaaende hans og Nordmændenes Mellemværende. De havde tillige flere Værender til Jarlen, som siden bleve bekendte og nærmere skulde omtales.

Kap. 264.

Kong Hakon lagde Grund til Kristskirken.

Kong Hakon drog nord paa i Vigen til Tonsberg, hvor han bad Folkene gaae hjem og agtede at tilbringe Vinteren. Dette Foraar var i Biskop Askell af Oslo død; Hakon, tilforn Skolestær, blev Biskop i hans Sted. Ogsaa blev Herde viet til Biskop paa Orknoe. Derefter drog Erkebispnen hjem til Nidaros. Den Sommer havde han ladet lægge Grund til Kristskirken saa langt mod Vester som den nu strækker sig. Kong Hakon sad om Vinteren i Vigen; det var hans to og tredivte Regieringsaar. Den Vinter kom Kong Hakons Gesandter souden fra Sverrig og berettede at Jarlen havde taget deres Andragende vel op og vilde gierne være Kongens Ven; han foreslog at de næste Sommer skulde mødes ved Elven og bekræfte deres Forslig med et noiere Benfælsbaand. Vester fra spurgetes nu at Kong Harald og Cecilia vare for-gaaede om Høsten, som for er fortalt. Da Berne nu vare uden Høbbing, sendte Kongen Bud nord til Kong

b) Einar Smiðrbak ok Olaf Profast. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) þorkell. Cod. Flat.

c) þá Cod. Flat.

d) þeir hófdo þar, með flutt fyrir Jarli at þar væri vænnt til fridar at teingdr tektiz milli þeirra hófþinganna, ok gipti Jarl Ríkizo dottor sína Hákonu Konungi vanga. Jarl tók þessu vel, ok var síðan í ollom málum linari enn áðr. Iet þetta vel tala mega þá er þeir ándiz hálfir. Add. Cod. Flat.

necessaria quadam negotia transegit. Verum quia Regem Suecum non convenerat, viros quosdam in Sueciam ad Comitem Birgerum ablegavit, sciscitatueros, quid de eorum et Norvegorum controversiis fieret. Habebant etiam plura ad Comitem mandata, qua deinceps innouère, et de quibus suo tempore dicitur.

CAP. CCLXIV.

REX HACON ÆDIS CHRISTI FUNDAMENTA FACIT.

Rex Hacon Tunsbergam in Vikia profectus suas copias dimisit, hiemenuque in ea urbe exigere cogitavit. Vere præcedente decessit Askell Episcopus Osloënsis; cui episcopatuui initiatus est Hacon, qui antea ludimagister fuerat. Tum quoque muneri suo consecratus fuit Hervius Orcadensium Episcopus. Dein Archiepiscopus domum reversus est. Ista ætate fundamenta posuit ædis Christi, occidentali, quam nunc servat, divissione. Hieme Rex in Vikia mansit, isque erat annus ejus imperii tricesimus secundus. Eadem hieme venerunt e Suecia Regis Haconis legati, nuntiantes, Comitem eorum mandata benigne excepisse, professunquæ fuisse, se Haconis amicitiam cupere; atque rogare, ut sequente ætate ad Albin convenirent. Nunc innouit ea ab occidente novitas, quod, ut supra scriptum, Haraldus et Cecilia mari hausti erant. Rex ergo perpensens, quod insula sine gubernatore essent, misso Bergas nuncio Regem

Þingja laufar, hann sendi ord norðr til Biörgvinar at Jon Konungr færi vestr sem fyrst at geta ríkis, þar til er Konungr sendi fleiri höfþingja. Síðan fór Jon Konungr af Noregi vestr vm haf.

Kong Jon i Bergen, at han som snarest skulde drage did for at bestyre Riget, indtil Kongen kunde sende flere Høvdinger derover. Kong Jon forlod derpaa Norge.

CAP. CCLXV.

a) DRAUMR ALEXANDERS SKOTA
KONUNGS,

b) Alexander Skota Konungr agirtiz miök ríski í Sudreyiom oc með því at hann feck eigi keypt löndin vid lausa fé af Hákoní Konungi dro hann her saman vm allt Skotland oc byr ferd sína út í Sudreyjar oc atlandi at vinna löndin c) Þill þau er Hákon Konungr átti fyrir vestan d) haf. Hann gerdi ord Jóni Konungi e), oc villdi Jon Konungr eigi fyrr sinna Skota Konung, enn f) sex menn iáttodo honom trú sína at hann skyldi fara í gripom hvarf sem þeim femdi edr eigi. Enn er þeir fundvz Konungarnir, beiddiz Skóta Konungr, at Jon Konungr skyldi vppgefa g) Bianaborg í hans valld oc priá Kastala adra er hann helle af Hákoní Konungi oc því ríki er Hakon Konungr hafdi skipat honom. Enn Skota Konungr qvaz villia fá honom h) miklo meira ríki í Skotlandi oc þar med sit traust oc vináttu, ef Jón Konungr villdi snúaz til hans vináttu. Þessa eggjodo allir Jon Konung, frændr hans oc vinir. Enn honom fór vel oc einardliga, oc qvez eigi villia rífa eida sína vid Hákon Konung, fór Jon Konungr vid þetta í brott oc alt norðr í Lióðhús. Þá er Alexander Konungr lá

i z)

a) add. 47. Liífst Alexandri. Cod. Flat.

b) Alexander Skota Konungr sendi ísarn til Noregs at fara löndin vid lausa fé ok sva hafdi hann enn gert þetta sumar, enn þó hafdi hann ennast ráð med höndom þat er eigi var Konungligt at hann dro her saman etc. Cod. Flat.

c) Under sík. Hann gerdi þat bert fyrr sínum mönnum at hann atlar eigi at letta fyrr enn hann hefði sett merki sín austr um þusafker ok under sík brott alt Noregs Konungs ríki þat er hann átti fyrr vestan Solundar haf. Cod. Flat.

d) Solundar hof, 81.

e) at hann villdi sinna hann, add. Cod. Flat.

f) hófir Jarlar af Skotlandi felldo honom trú sína. Cod. Flat.

g) Bianaborg 81. 47. Cod. Flat.

h) hálfu meira len. Cod. Flat.

Jonas jussit mox occidentales hasce insulas petere, earumque regimen in se suscipere, donec Rex plures eo Optimates mittere posset. Sic Rex Jonas relicta Norvegia occidentalia petens mare trajecit.

CAP. CCLXV.

SOMNIUM ALEXANDRI SCOTIÆ REGIS.

Alexander Scotorum Rex, regni in Habudas potiundi avidus, siquidem regionem ab Hacone pecunias impetrare non poterat, agmen ex tota Scotia contraxit, seque ad expeditionem adversus Habudas suscipiendam accinxit, omnes terras ab occidente maris sitas quas Hacon habebat, occupaturus. Jonas Regem de hac re compellavit; sed noluit Jonas Regem Scotiæ antea convenire, quam VI viri fidem spondendo interposuissent, fore ut, sive inter eos conveniret, sive secus, salvus rediret. In congressu postulabat Scotorum Rex, ut Jonas arcem Bianaborg ipsius potestati traderet, et tria alia, quæ ab Hacone acceperat castella, nec non ditonem ab Hacone illi concessam. Promisit vicissim Scotorum Rex prater suam amicitiam auxiliumque longe majoris ambitus in Scotia regnum. Svadebant plerique Jonæ cognati et amici, ut har condiciones acciperet. Verum ille fidei constanter tenax ostendit, se jusjurandum Haconi Regi addictum rumpere nolle. Ita Jonas discessit Liodhusiamque petiit. Rex Alexander cum in freto Biarkeyensi erat

erat

1 f) Biarkreyfar fundi, dreyndi hann draum at honom þóti koma at fer þeir menn, þóti honom einn vera med Konungligu skróði, sá madr var miök úhyrliqr, riódr f andliti oc heldr digr k) i vexti, annarr syndiz honom grann vaxinn l) oc heldr vngliqr, allra manna m) tigugligaztr oc vel blúinn, hinn þripi var myclu þeirra vfrynligaztr, sá var miök framfnodinn. Þessi varp ordom á Konung oc spurdi hvart hann ætladi at heria í Sudreyiar. Alexander þóttiz svara at hann ætladi vísliga vndir sik at leggja eyiarnar. Draum-madrinn bad hann aftr snúa oc kvad honum eigi annat hlyda skyldo. Konungr sagdi drauminn oc fyfto flester at hann skyldi aftr snúa, enn hann villdi þat eigi. Litlu síðarr tók hann sót oc andadiz, rufu Skotar pá leidangrinn oc fluttu lík hans uppá Skótland. Sudreyingar segia at Konunginnom hafí þesir menn synst í svefni, hinn heilagi Olafur Konungr Haralldzfvn n) oc Magnús Jarl o), oc hinn helgi p Kolumba. Skotar toka til Konungs Alexandrum svn Alexanders, hann feck síðan dottor Heinreks Konungs af Englandi oc gerpiz mikill höfþingi.

CAP. CCLXVI.

a) HÁKON KONUNGR BIOZ OR OSLO.

Hákon Konungr bio ferd sína vm vorit or Oslo til mótz við Svía Konung, hann hafdi mikil lid oc fritt, oc miök vanþapan skipa búnat. Hann síálfr hafdi Olafslúðina, Hákon Konungr vngi b) dreka einn fríðan; mörg hofdo þeir onnor ágjæt skip. Þeim byriadi heldr feint; pá var med honum herra Lafranz

ander laae í Biarkroefund, dromte hann, at det kom tre Mænd til hann; den eene var í Kongelig Dragt, meget barf, ved í Ansigtet og tyk af Bert; den anden forefom ham símal af Bert og ung, men anseelig og vel klædt; den tredje var den styggeste og meget skaldet. Denne talte Kongen barf til og spurte om han agtede at befriqe Suberboerne. Alexander svarede at han visselig hadde í Sínde at underlægge sig Derne. Manden í Dromme raadede ham for sit eget Bedste, at gaae tilbage. Kongen fortalte denne Drom og de fleste raadede ham til at vende tilbage; men han vilde ikke. Kort efter blev han syg og døde. Skotterne havde da Toget, og bragte hans Liig til Skotland. Suberboerne sigte at de som aabenbaredes í Dromme for Kongen, var Kong Olaf Haraldsøn den hellige, Magnús Jarl og den hellige Kolumba. Skotterne valgte Alexander's Søn, Alexander til Konge. Han blev síðen gift med Kong Henrik's Dotter af Engelland og blev en anseelig Hovding.

Kap. 266.

Kong Hakon forlader Oslo.

Den Foraaet drog Kong Hakon fra Oslo til Sammenkomsten med den svenske Konge. Han havde et talrigt og udsogt Mandskab med sig og vel udrustede Skibe; han selv førte Olafsfuden og den unge Kong Hakon en stion Drage, desuden havde de mange flere anseelige Skibe. Det varede længe inden

f) Kiarbar eyjar funde, 81. Kiarbar funde 42. Cod. Flat.

l) ok dreingiligr. Cod. Flat.

m) frídaztr ok add. Cod. Flat.

k) medalmadr í vexti. Cod. Flat.

n) or Noregi, add. Cod. Flat. 81.

o) or Orlneyiom, 81. Cod. Flat.

p) Kolumba, Cod. Flat.

a) add. Cod. Flat.

b) hafdi skip þat er drekinna het ic fegorffa skip, 81.

erat dispositus, videre sibi in somnio visus est tres viros ad ipsum accedentes; quorum unus Regio ornatu, vultu austero, facie rubra corporeque crasso esset; alter gracilis videretur et admodum juvenis, sed splendido idem elegantique vestitu; tertius tetro esset adspecu, et glabro occipite. Hoc ad Regem se convertebat, et num Hebudas armis aggredi moliretur, querente, respondere videbatur Alexander, se certe cogitare istas insulas sibi subjicere. Qui in somnio apparuerat, monere ut pedem referret, quippe istud ausum haud successurum. Rege somnium narrante, auctores erant plerique, ut ab hoc consilio desisteret; verum ille in proposito pergens in morbum incidit, quo raptus brevi post obiit. Tum Scoti missa expeditione funus ejus in Scotiam deportarunt. Referunt Hebudenses apparuisse Regi in somnio hos viros: Sanctum Olavum Haraldii filium Comitumque Magnuum, et Sanctum Columban. Scoti Alexandrum Alexandri filium Regem creaverunt; ille deinceps Henrici Angliæ Regis filiam matrimonio duxit atque potens princeps evasit.

CAP. CCLXVI.

HEX HAKON OSLOAM RELINQUIT.

Vere Rex Hakon sese ad iter Osloam suscipiendum accinxit, Regem Sueciæ ibi conventurus; habebat secum agmen numerosum et bene instructum, atque naves egregie armatas. Ipse navi Olafssuda vehebatur; juvenis Hakon Dracone; multasque alias naves splendidas habebant. Sero secundum nacti sunt ventum.
Erat

Lafrantz frændi Konungins, var hann þá enn land-
flóti or Svía ríki fyrir Eirski Konungi oc Birgi
Jarli. Þá er Hákon Konungr for vpp eftir Elfi, let
hann vanda miök ródr á skiponom, oc e) slegit vid
ollom búnaði oc farit med hinom mesta prís, sem
Sturla segir.

Miök d) var frægt
þat er fara villdi
sigri samdr
til Svía e) grundar,
f) fundar vördr
gopv heilli
a g) randvers
remmi h) skidom.

Var leidángur
sem logi veri
gulli glætr
i) yfir grams flota;
þar er k) baugtungl
hlikia l) kanttú
yfer háreid
hvert vid annat.

Enn ellding
ísa folldar
langa leid
lysa knatti,
m) þá er loflig
n) Vn litv skipti
himna fol
vid o) hafraupv.

inden de síl god Vind. Med Kongen var og Lau-
rentius hans Frænde, som endnu var landslygtig
fra Sverrig for Kong Erik og Birger Jarl. Da
Kong Hakon løb op ad Eiden, lod han Skibene
roe jittlig med alle Seil oppe og kom frem med
megen Pragt, som Sturla siger:

Ride det spurgtés
at den Seierrige
vilde drage
til Svenske Nøde;
Landets Vogter
med gunstigt Varsel,
paa Vølgernes
stærke Skie.

Lebingen fremskreed
Guldsfjinnende,
som en Lue forvede
over Kongens Flaade;
da Skibenes
sluttede Had
monne finne
over Noerbensene.

End Haandens
Lynild (: Guldet)
lang Bei bort
monne lysse;
da den hoie
Himlens Sol
Farve byttede
med Hadsraalen (: Guldet).

þá

Da

c) var ádd. Cod. Flat.

d) er þat. 81. Cod. Flat.

e) fundar 42. 47. 81. Cod. Flat.

f) Grundar vördr 42. 47. 81. Cod. Flat. melius.

g) randvers 42.

h) skidum 81.

i) of. 42. 47. ok. 81.

k) baugtungl. 47.

l) knattu 42. 81. Cod. Flat.

m) loflig Cod. Flat. loflig þá 81.

n) er litan skipti 47. 81. Cod. Flat.

o) hofut randul. 42.

Erat cum eo Laurentius Regis cognatus, qui tum e Suecia ab Erico Rege et Comite Birgero in exilium fuerat eieclus. Cum Rex Hacon secundum Albin navigabat, jussit nautas eleganter intentisque magnifice velis remigare, adeo ut cum maxima pompa procederet. De quo Sturlius:

*Celeberrimum
fastum est quod
Sveones victoriosus
visere gestiit.
Excubitor patriæ
fortuna favente
velis alno robustâ
saltatrice fluctuum.*

*Naves inmeaurunt undis
auro conspicua
quasi flamma super
classen regiam promicaret;*

*quando luminavit
scalmo desuper insidens
invicem jugatus
ordo clypeorum.*

*Et fulgur
lacertarum terræ
eminus spectabile
caruscavit,
quando almus
coelestis sol
colores cum
marino commutabat.*

Eeee

Kong.

Þá er Hákon Konungr kom til Konunga hella spurdi hann at Elfríkr Konungr hafdi austan komit og Birgir Jarl *p*) med mikil lid. Enn er þeir frotto til ferda Noregs Konungs oc sagt at hann hefði fiolpa skipa oc mikil lid, þá villdo Svfar *q*) eigi bida oc reid Konungr vpp í Gautland, enn Birgir Jarl var eptir í Lióðhusum *r*). Enn er Hákon Konungr lá í Elfi, kom til hans Matheus *s*) oc kvaddi hann oc sagdi honom at Birgir Jarl veri ripinn vppi Gautland, oc mælti sidan til Konungs, þat hugdi Birgir Jarl at þetta skyldi verit hafa fridar fundr *t*), enn nú er hann spurdi at þer hospot her mikion, vissi hann eigi hvert þer villdutt frid hafa. Hann fluti eigi lengra oc fór í brott sidan.

CAP. CCLXVII.

a) SENDIBOD TIL BIRGIS JARLS.

Elfríkr þetta leitar Hákon Konungr ráðz vm vid fina menn, þvfat þeim þótti Matheus skiótt hafa brott farit. Gunnarr Konungs frendi hafdi þá *b*) Elfar syllu oc var mikill vin Birgis Jarls. Hann flutti þat at Jarl mundi þegar aftr hverfa er efrir honom veri ridit, var þá Gunnarr sendr á fund Jarls oc Þorlaugr Bosi. Konungr mælti at þeir skyldu eigi lengra tala vid þarl enn Matheus hafdi vid hann talat. Sidan foro þeir oc fundu Birgi Jarl í Gautlandi; Jarl var helldr stírdr oc talpi at er Hákon Konungr hafdi sva mikil lid. Gunnarr sagdi at honom

Da Kong Hakon ankom til Konghell herte han at Kong Erist og Birger Jarl vare komne ofen fra med et talrigt Folge. Men da de erfoer at den norske Konge hadde saa mange Skibe og Folf med sig, vilde de Svenske ikke oppebie ham; men Kongen drog op til Gotland og Birger Jarl blev tilbage i Ledese. Medens Kong Hakon laae i Elven, kom Matthæus til ham, hilfede og sagde at Birger Jarl var oppe i Gotland. "Han hadde tænkt, seiede han til, "at dette skulde have blevet et Fredsmøde "men da han horte at I vare komne med saa stor en "Hær, vidste han ikke om I vilde have Fred. Wi dere udloed han sig ikke og drog derpaa bort.

Kap. 267.

Kongen sendte Bud til Jarlen.

Kong Hakon raadforte sig nu med sine Mænd; thi de undrede sig alle over at Matthæus var dragen saa pludselig bort. Gunnarr Kongefrænde havde da Elvarssjffel og var en god Ven af Birger Jarl; han paastod at Jarlen vilde strax vende tilbage, naar der bleve sendte Bud til ham. Gunnarr og Thorlaug Bosi blev da sendt til Jarlen og fik Befaling af Kongen, at de skulde ikke tale længer med Jarlen end Matthæus havde talt med ham. Derpaa droge de afsted og fandt Birger Jarl i Gautland. Jarlen viiste sig noget stød over at Kong Hakon havde saa meget Folf. Gunnarr forsitrede at det var ikke paa

Ediv

p) ok margir höfðingjar *edd.* 81.

q) enn *edd.* *Cod. Flæt.*

r) um frid *edd.* *Cod. Flæt.* var þá sagt Hákon Konungi at meiri van veri at Jarl væri í brottriddinn. *Cod. Flæt.*

s) er sidann varþ úfater vid Birge Jarl *edd.* 81. *Cod. Flæt.*

t) ok skyldu þer hafa talat felgikap yðarn ok vináttu *addnk.* 81. *Cod. Flæt.*

a) *edd.* *Cod. Flæt.*

b) Eggjar syllu. 42.

Konghellam veniens Hacon comperit, ab austro venisse Regem Ericum et Comitem Birgerum cum numeroso agmine; sed cum illi de profectione Regis Norvegici sciscitantes inaudivissent, eum magnam classem magnamque agmen habere, Seocos ibi morari noluisse, Regem versus Gothiam equitasse, sed Comitem Birgerum Liোধusa remansisse. Hacon dum in Albi dispositus erat, venit ad eum Matthæus salutatumque edocuit, quod Birgerus Comes in Gothiam discessisset. Regem dein sic affatus: "Speraverat Birgerus Comes pacificum fore hunc conventum; jam vero cum resciverit, vos agmen numerosum adduxisse, nescit, num pacem velitis, nil ultra addidit, moxque discessit.

CAP. CCLXVII.

LEGATIO AD BIRGERUM COMITEM.

Postea Rex Hacon consilium habuit cum suis, qui subitum Matthæi discessum mirabantur. Regionis ad Albin nomarcha tunc erat Gunnarus Regis cognatus, vir Comiti Birgero amicissimus. Is fore contendebat, ut Comes reverteretur, si mitterentur, qui eum invitarent. Missi ergo sunt cum eo locuturi Gunnarus et Thorlaugus Bosius, id in mandato habentes, ut non longius, quam habuisset Matthæus, colloquium cum eo haberet. Dein profecti Birgerum in Gothlandia nacti sunt. Comes suboffensum se præbuit,

nom geck eigi útrúnadr til þessa, sagði þat síð hans at fara íafnan með stórskípm ǫ) oc bad Jarl snúa aftur til tals við Konung, enn Jarl sagði at Eiríkr Konungr ǿ) var ridinn vpp í Gautland oc hann mátti eigi aftur snúa. Gunnarr sagði at þar voro öll landráð sem Jarl var. Eiríkr Konungr var miök kleis í mállino, var hann þvi fámæltr, ók let adra íafnan tala á þingom ǿ). Birgir Jarl sagði at hann mundi koma til Lióðhúfa ƒ) til mótz við Hákon Konung; foro þeir Gunnarr aftur oc slógo Konungi íva búit. Bió hann síðan ferd sína vpp til Lióðhúfa með allann herinn, sem Sturla segir:

Sva var elfr
öll at lsta
glæfilig
sem á gull sæi;
frægdar g) fólk
er flota þeyfli
lofæll Kónungr
lióðhúfa til.

Hardla mikils þótti Gautum vm vert er þeir fáo skíp síva mörg oc stór oc velbúin, oc miök voro þeir hraddir ef höfðingjar fættiz eigi, at Konungr Nordmanna mundi gera í landi þeirra mörg stór hervirki, sem her segir:

Var h) gefsteinn
Gautzkom manni
ǿ) styrriar lundi
í k) stall drepion;

ádr

Övig giordt, men at han altid pleide at seile með store Skibe oc bad Jarlen vende tilbage at tale með Kongen; Jarlen svarede at Kong Eriř var ređen op til Gautland oc vilde ikke vende tilbage. Gunnar sagde, at Jarlen egentlig styrede Landet; thi Kong Eriř stammede stærk, derfor talte han kun lidt og lod andre føre Ordet for sig paa Thingene. Birger Jarl lofte da at han vilde møde Kong Hakon ved Ledose. Gunnar med sin Fælle drog tilbage til Kongen med denne Besked; derefter begav han sig til Ledose med hele Hæren, som Sturla siger:

Saa var Elven
Al at flue
skinnende som
Guld man faae;
da priisbærdig Konge
med udsøgte Folk
paa Flaaden ilede
til Ledose.

Gotherne bleve heel forbausede ved at see saa mange store oc velrustede Skibe oc frygtede meget at den norske Konge vilde hærne sig i deres Land, dersom han og de andre Hovdinge ikke bleve forligte; som her siges:

Gotiske Mænds
Hierte var
under Krigen
nedstunken;

for

ǫ) ok veibunum add. 81. Cod. Flot.

ǿ) Eiriki Konungi var þannig háttat at hann var fámeltr ok miök kleis mállino, 81. Klefti, Cod. Flot.

ǿ) eðr steinom add. Cod. Flot.

ƒ) ok bió þar fram yfer annan Sunnudag, enn þetta var Laugard. add. 81. Cod. Flot.

g) folkii. Cod. Flot.

h) Gautztra manna Cod. Flot.

i) styrriar flund 42. 47. Cod. Flot.

k) flæd. Cod. Flot.

buit, quod Hacon tanto stipatus agmine venisset. Gunnarus respondit, nullam inde dolum suspicandi materiam juste sumi, cum moris ipsi esset magnis vehi navibus, Comitemque rogavit ut reverteretur, cum Rege locuturus. Subiecit Comes, Regem Ericum jam Gothlandiam petiisse, atque inde reverti nolle. Movit Gunnarus, penes Comitem potissimam regiminis partem esse. Quippe Ericus Rex, quia sermone balbus, verborum parcus erat, ideoque alios in comitiis pro se loqui jussit. Promisit Comes Birgerus se Liodhusæ Regem Haconem conventurum. Sic Gunnarus reversus Regi rei eventum nuntiavit. Dein iter cum omnibus suis Liodhusam paravit; qua de re ita Sturlius:

Fuit adspecu ubique

Gothicus Alvis

splendidus, ut in aurum

inspiceretur,

inlyctis copiis

quando Liodhusæ tenus

Rex incitata

classe celebrat volavit.

Gothi magno metu percellabantur, cum naves tantas, tam multas et tam bene instructas videbant; et vehementer timebant, ne, si principum similitas duraret, Rex Norvegorum regionem ipsorum magnis populationibus infestaret; de quo Poëta:

Erat lapis mentalis

Gothici hominis

tempore belli

graviter oppressus,

donec

ádr ógnstorr
iattap hafdi
Svfa gramr
Siklingsbodi.

for den frýgtelige
Svenkses Þyrfe
Kongens Forlangende
hadde samtykt.

CAP. CCLXVIII.

HEITIN FRV RIKIZA HÁKONI KONUNGI
UNGA.

Hákon Konungr lagdi at vid þorfska backa fyrir vestan ána gegnt Lióðhufum, oc beid þefs er Jarl kom. Foro þá menn í milli þeirra, oc var þá talad bonord vnga Konungs a), oc fsvdvz þeir sidan síalfir, sva at Jarl fór yfir ána til Konungs oc tðlodo sín á milli, foro allar rædor vel med þeim, b) oc setto frid meðal Noregs oc Svþjóðar, sva at hverigra úvinir skyldu þrífast c) í annarra ríki. Ok her med felfti Hákon Konungr vngi ser frá Ríkizv dóttur Jarls, skylli þessi ráð takaz þá er Konungr oc Jarli þætti tími til þefs vera. Skilþv þeir sidan med binom mesta Karleik, fór Jarl vpp í Svfa ríki, enn Hákon Konungr til Konunga hells, oc sidan norðr til Þiórgvínar, oc esnaþi þartil vetrsetv. Þetta haufi kom vtan af Íslandi Heinrekr Biskup, oc sagdi at Þorðr Kakali legdi lita stund á Konungs mál, hann afflutti miök fyrer Þorði. Konungr tók biskupi vel, þetta sumar hafdi Konungr stefnt Þorði til sín. Þenna vetr sat Hákon Konungr í Þiórgvín, oc var þessi inn þripi vetr, hins síórða tigar ríkis hans.

Kap. 268.

Frue Rígtíse troloves den unge Kong Hakon.

Kong Hakon lagde til ved Torfsbakken, vesten for Naen ligefor Ledose og oppebiede der Jarlens Ankomst. Der gif Sendebud imellem dem og den unge Konges Forlovelse blev aftalt. Siden mødtes de selv, i det Jarlen gif over Naen til Kongen og talte med ham. De bleve eenige og sluttede Fred mellem Norge og Sverrig, saa at Jørgens Fiender skulde finde Forhold i den Andens Rige. Derpaa fæstede den unge Kong Hakon sig Jarlens Dotter Frue Rígtíse; Giftermaalet selv skulde fuldbyrdes, naar Kongen og Jarlen fandt at det var Tid. De skildtes nu ad med megen Nierlighed. Jarlen drog op i Sverrig, Kong Hakon til Konghell og derfra nord til Bergen, hvor han lavede til Winterophold. Dette Esteraar kom Biskop Henrik fra Ísland; han berettede at Thord Kakali ikke tog sig meget af Kongens Sag og i øvrigt satte meget ondt for Thord. Kongen tog vel mod Biskoppen og havde samme Sommer støvnet Thord til sig. Denne Winter, den tre og tredidte i hans Regiering, tilbragte Kong Hakon i Bergen.

CAP.

Kap.

a) ok margir adrit lurir vni fættir þeirra, efsir þat sendo þeir gilla á millum add. 81. Cod. Flat.

b) ok toko þá þat fættliga at fridr etc. Cod. Flat. 81.

c) eðr eðraz add. 81.

donec formidabilis
spopondisset obsequi

dominus Sveonum
Regis postulatis.

CAP. CCLXVIII.

AMBITUR RIKIZA IN MATRIMONIUM JUVENIS HACONIS.

Appulit Rex Hacon ad Thorskabakkam ab occidente amnis e regione Liোধusa, Comitís adventum expectans. Missis inter illos internuntiis proposita est procatio juvenis Haconis, et ipsi deinceps conveniunt, nam Comes trajecto amne Regi junctus est. Felicem eventum colloquia habuerunt, paxque inter Norvegiam et Sueciam inita est, ita ut neutra alterius inimicos apud se admitteret; atque ita juvenis Rex Hacon Rikizam Comitís siliam sibi desponsavit. Ipsa nuptia tum perficienda erant, cum id Regi Comitique commodum videretur. Sic a se invicem amicissime disccebant. Comes Sueciam petiit, Rex Hacon Konghellam, et deinceps Bergas, ubi hiemem exigere cogitabat. Hocce autumno venit ex Islandia Henricus Episcopus, indicavitque Thordum Kakali Regis negotia satis negligenter curasse. Idem Thordum vehementer calumniabatur. Rex Episcopum bene excepit; eadem quippe ætate Thordum ad se invitaverat. Hiemem Rex Bergis transegit; isque annus erat ejus regni tricesimus tertius.

CAP.

CAP. CCLXIX.

ANDLÁT EIRIKS SVÍA KONUNGS.

Vm varit komo austan or Svíaríki menn þeir er fúgdo andlát Eiríks Konungs; var þá grein mikil með fólkí vm Konungstekivna, þótti flestom vera næstr Konungdominum svn Birgis Jarls, systersvnr Eiríks Konungs, þvlat ystir hans atti arf allann eftir hann. Philippus svn Knutz Konungs Langa þottiz enn a) tilkominn Konungdóms, þvlat fadir hans hafði verit Konungr með Eiríki Konungi b). Knútr svn Magnus Bróka þottiz enn nær kominn Konungsafni, hann var dottorfvn Knútz Konungs Eiríksfvnar er lengi var Konungr í Svíaríki. Enn þegar Birgir Jarl kom til c), fylgdo þv allir at hans svn veri d) Konungr; var þá Valdimar til Konungs tekinn svn Birgis Jarl. Enn þetta mislíkadi miök hóspingiom þeim er eigi þottoz verr til komnir ríkislíns.

CAP. CCLXX.

a) DRÁP EIRIKS DANA KONUNGS ENS HELGA.

Þetta sumar urdo mikil tíðindi í Danmark, þá tók Abel Eirík Konung brodor sinn b) og let taka hann af lífi Lafranz vauko aftan. Sidan let Abel Hertogi taka sík til Konungs yfer Dana veldi oc gerþiz c) haupfingi mikill. Hákon Konungr fór vm sumarit nórdur til Þrandheims oc let þar búa til vetr fetu.

a) enn nær Konungsafni. Cod. Flat.

b) Magnus Bróki þottiz enn vera nær Konungdominum Cod. Flat.

c) þvlat hann hafði með landsátt. Add. 81. Cod. Flat.

d) þezt til Konungs fallinn. 81. Cod. Flat.

e) Abel tók Eirík Konung með vel ok let dreckia. 47.

f) með vel. 42. 81. Cod. Flat.

g) ríkt hauffingi. 42. 81. Cod. Flat.

Kap. 269.

Den svenske Kong Eriks Død.

Om Foraaret kom der nogle osen fra Sverrig som bragte Tidende om Kong Eriks Død. Folket var der meget ueenigt i Henseende til Kongevalget. De fleste syntes at Birger Jarls Son, Kong Eriks Søsterføn, var den nærmeste til Thronen, thi Kongens Søster arvede alting efter ham. Philippus Kong Knud sin Langes Son syntes ogsaa at have nogen Ret, thi hans Fader havde regieret til sigemed Kong Erik. Endelig troede Knud Magnus Brokes Son sig ogsaa nær til Kongenavn, som en Datterføn af Kong Knud Eriksen der længe havde regieret i Sverrig. Men da Birger Jarl ankom, stemmede alle for at hans Son skulde være Konge; Valdemar Birger Jarls Son blev da valgt. Men dette mishagede forligen de Hovdinge, som tiltroede sig lige saa stor Ret til Riget.

Kap. 270.

Kong Erik den hellige af Danmark dræbes.

Denne Sommer tildroge sig mærkelige Ting i Danmark. Abel greb sin Broder Kong Erik og lod ham dræbe St. Laurentii Aften. Siden lod Hertug Abel sig vælge til Konge over heele Danmark og blev en mægtig Hovding. Om Sommeren drog Kong Hakon nord til Throndhem og reedte der til

CAP. CCLXIX.

MORS ERICI SUECIÆ REGIS.

Vere venerunt e Suecia viri, qui mortem Regis Erici nunciarent. Magnū tunc in populo dissidium erat de novi regis electione. Plerisque videbatur maximum jus regni esse penes filium Birgeri Comitis, Regis Erici ex sorore nepotem; nam soror ipsius ex asse hares fuerat. Philippus Regis Canuti Longi filius hoc titulo regnum postulabat, quod pater ejus Rex cum Erico fuerat. Nec minore se jure gaudere credebat Canutus Magni Brokii filius, nepos ex filia Canuti Ericidæ, qui diu in Suecia regnaverat. Verum ubi Birgerus Comes venit, filium ejus regno destinabant omnium suffragia. Sic Valdemarus Birgeri Comitis filius Rex fuit electus. Id quod valde displicebat principibus, qui regnum illi nullo jure competere censebant.

CAP. CCLXX.

CÆDES DANIÆ REGIS ERICI SANCTI.

Illā estate magna in Dania novitates audiebantur; Abel nempe Ericum Regem fratrem suum vigilia Sti Laurentii comprehendendum necandumque curaverat. Dein Dux Abel Dania se Regem creari fecit, et admodum potens evasit. Estate Rex Hacon ad iter Nidarosium suscipiendum se accinxit, ibique mansionem

feto, Þetta hauf komo þeir vtan af Íslandi Sigurþr Biskup og Þórðr Kakali oc fundo Konung í Þrandheimi; var þar þá mart Íslendzka manna, Heinrekr Biskup, Gizurr Þorvaldssv, Þorgils Skardi, Jon Sturlu sön d), Finnbjörn Helga sön, Samundar synir Philippus oc Haraldr, oc var med þeim mikill sveitar dráttur e), fylgdi Heinrekr Biskup því at Gizurr færif f), sagdi at Þórðr gafsi Öngann gaum at Konungsmálom, var því meir trúat at sinni. Þenna vetr komr sunnan af Svíaríki herra Knútr svn Magnus Bróka frændi Hákonar Konungs oc var vm vetrinn í Þrandheimi. Hann flutti fyrir Konungi nom at Birger Jarl villdi engar sémðir til hans gera efter því sem hann þottiz tilkominn. Hákon Konungur fat þenna vetr í Þrandheimi, oc g) hafði mikinn kostnat vm Jolin, oc bar korono sína hinn átta dag Jola h), þessi var hinn fjórði vetr hins fjórda tigar Konungdóms hans. Vm vetrinn foro ordsendingar milli Abels Dana Konungs oc Hákonar Konungs i), var þá mælt at þeir skyldo finnaz sialfir Konungarnir vid landa mæri, oc sémia þá luti er Hákon Konungur talpi á Dani.

CAP. CCLXXI.

SETTR FRIDR MILLI LANDA.

Þenna vetr komo austan sendimenn Alexandri Konungs or Gardaríki af Holmgarpi, sá het Mikill all

til Vinterophold. Denne Høst kom Biskop Sigurd og Thord Kakali fra Island. De traf Kongen i Throndhjem, hvor der desuden var mange Islændere: Biskop Henrik, Gissur Thorvaldsson, Thorgils Skarde, Jon Sturleson, Finnbjorn Helgeson og Samunds Sommer Philips og Harald. Mellem dem alle var der megen Ueenighed; Biskop Henrik raadte til at Gissur skulde affendes, og sagde at Thord drev ikke Kongens Sag med Iver; hvilket dengang ogsaa blev troet. Denne Vinter kom Hr. Knud Magnus Profes Son Kong Hafons Frænde, sonder fra Sverrig og blev Vinteren over i Throndhjem. Han beklagede sig hos Kongen over Birger Jarl at denne ikke vilde vise ham den ham tilkomende Ære. Kong Hafon tilbrogte denne Vinter i Throndhjem og havde megen Besøftning til Julen; den ottende Dag i Julen bar han Kronen. Det var hans fire og trediotte Regieringsaar. Om Vinteren gif Bud mellem Kong Abel i Danmark og Kong Hafon. Der blev aftalt et Møde mellem Kongerne ved Grændsen for at afgjøre de Anker Kong Hafon forte over de Danke.

Kap. 271.

Fred sluttes mellem Landene.

Denne Vinter kom Gesandter oven fra Kong Alexander i Gardarige eller Holmgard. Ridder Mikael

d) Finnbogi. Cod. Flat.

e) þviat hvarr villdi sém fyrst útná, Cod. Flat. til þes at þeir nado át at fara. 81.

f) þviat hann stóð mest móti Þórði, ok kalladi þat Önytr er Þórðr hafði sýlat, sagdi hann slutt hafa í ollu ánn lut enn eigi Kónungs erendi ok var því meir trúat at sinne. 18. Cod. Flat.

g) ok let þá hafa mikinn viðbátat móti Jólum þviat hann hafði mikil sölmenni.

h) ok hafði þá í bódí síno hina þezto menn er í voro þenom, Sigord Erkbiskup ok líóðbikupa, Korsbróðr, þar var Knútr Jarl ok herra Knútr frænde hans ok allir sínir þezto menn or Þrandalögum, add. 81. Cod. Flat.

i) sendi Hákon Konungur Blarna Moyses sun med bresfum, enn Abel sendi sunnan adra menn í móet med bresfum sínum var þar á at mælt var at etc. 42. 47. 81. Cod. Flat.

hibernam præparavit. Auctumno ex Islandia venit Sigurdus atque Thordus Kakali, qui Regem Nidarosie convenerunt. Erant tum ibidem ex Islandia multi: Henricus Episcopus, Gissurus Thorvaldi, Thorgilsus Skardius, Jonas Sturlonides, Finnbjornus Helga, filiique Samundi Philippus et Haraldus. Hi omnes in diversa traherantur studia. Auctor erat Henricus Episcopus, ut Gissurus cum mandatis Regiis mitteretur, et præ se ferebat Thordum jussa Regis frigide exsequi, eique tum quidem fides fuit habita. Eadem hieme venit ex Suecia Canutus Magni Broka filius, Regis Haconis cognatus, totamque hiemem Nidarosie transiegit. Ostendebat ille Regi, Birgerum Comitem nil ex debitis honoribus ipsi præstare velle. Ista hieme Rex Nidarosie morans in festo Jolensi multas fecit impensas; octavoque festi die, qui erat annus ejus regni XXXIVtus, coronam gestavit. Eadem hieme missi sunt inter Abelem et Haconem nuntii, convenitque, ut Reges ad terræ fines colloquium haberent, Danorum cum Hacone controversias compositari.

CAP. CCLXXI.

PAX INTER REGIONES COMPONITUR.

Eadem hieme ab oriente venerunt legati Regis Gardaríkia sive Holmgardi Alexandri, praside equite Michae-

all riddari er fyrir þeim var, kærðu þeir vm þá luti er vid áttvz syllumenn Hákonar Kónungs norðr á Mörk oc a) austan Kirialar, þeir er skatgillder voro vnder Holmgarpa Konung, þviat þeir b) höfdo ófrid í ránom oc manndrápom, c) var þar síðan ráð fyrregert, hverfu þat skyldi niðrfetia d); þeir bádo oc dottor Hákonar Kónungs fyrer Alexander Konung. Síðan sendi Hákon Konungr menn austr i Hólmgard, var þeim þar veltekitt, settu þeir þá frid milli skattlanda sinna, sva at hvarigir skyldo heria a adra Kirialer ne Finnar, oc hellzt sv lætt egi lengi síðan. I þann tíma gerdo Tartarar ófrid á Holmgard, oc var þvi ecki lítið á þonorp Holmgardz Kónungs e).

CAP. CCLXXII.

FRÁ ÞEIM SVENSKU HERRUM.

Hákon Konungr for vm varit suðr til Biörgvinar oc sat þar vm svmarit, var þar þá fiölmenni mikitt. Herra Knútr sún Magnus Bróka fór nordan med Konungi. Þá komo oc austan or Víkinni til motz vid Konung, herra Philippus oc herra Philippus sún Knútz Kónungs Langa, beiddo þeir Hákon Konung at hann mundi fá þeim styrk at vinna ríki þat er þeir þóttoz vera tilkomnir. Enn hann villdi engan styrk fá þeim því at þat voro enka mál þeirra Birgis Jarls at hvarigir skyldo efla annars uvini, Síðan

fæel heed den fornemteste blandt dem. De flagede over den Strid Kong Hakons Syffelmand nord i Finmarken havde med Karelerne ofter paa, som vare skatfyldige til Kongen af Holmgard; thi de øvede Naa og Mord mod hinanden. Der blev overveiet hvorledes dette kunde forebygges. De friede og til Kong Hakons Datter for Kong Alexander. Derpaa sendte Kong Hakon Gesandtere ofter til Holmgard. De bleve der vel modtagne og stiftede Fred mellem Skatlandene, saa at hverken Kareler eller Finner skulde hære paa hinanden; skøndt dette forlig ikke blev holdt længe. Paa den Tid bekrigede Tattarene Holmgard; derfor afløges Holmgardskongens Frierie.

Kap. 272.

Din de svenske Herrer.

Kong Hakon drog om Foraaret sender til Bergen hvor han blev Sommeren over; der var den Gang mange Fjoll samlede. Hr. Knud Magnus Brokes Son fulgte nord fra med Kongen. Der indfandt sig hos Kongen ofter fra Nigen Hr. Philip og Hr. Philip Kong Knud Langes Son. De bade Kongen om Understøttelse til at erobre det Nige, hvortil de tiltroede sig Net. Men han vilde ikke understøtte dem, thi han og Birger Jarl havde forpligtet sig indbyrdes til ikke at styrke hinandens Fien-

a) austr. Cod. Flat.

b) áttvz vid ísland Cod. Flat.

c) voro þær stefnor at áttar ok ráð fyrregert, Cod. Flat.

d) þeir höfdo þat ok at erendum at þeir villdo fá frá Kristínu dottor Hákonar Kónungs, þviat Holmgardz Konungr hafdi (ungan sún, 42) sva bodd þeim. at þeir skyldi leita effer vid Hákon Konung ef hann villdi kipta trúna syni Alexandri Kónungs. Hákon Konungr gerdi þat ráð at hann sendi menn or þrandheimi vm varit or foro austr til Holmgardz med sendimönnum Alexandri Kónungs, var fyrer þeirri ferd Vigleikr Profaltzfun ok Borgar, foro þeir til Biörgynar ok sva it eystra kúmo þeir vm svmarit i Holmgard, ok tok Konungr vel vid þeim, ok settu þeir þá frid milli sín ok skattlanda sinna sva at hvarigir skyldu ódrum ófrid gera Kyrialar ne Finnar ok hellzt sv lætt eigi lengi etc. 81. Cod. Flat.

e) Ok er þeir höfdo lokit árendom snum foro þeir austan med familigom gjöfom er Holmgardz Konungr sendi Hákonu Konungi komo þeir austan vm vetrinn ok fundu Konung i Víkinni add. 47. 81. Cod. Flat.

Michaele. Querebantur illi de dissidiis, quæ Haconis in Finnia boreali nomarchi, cum Kavelis orientabilibus, Regis Holmgardici tributariis, fovebant. Illi enim rapinis & cædibus contra se invicem grassabantur. Consilia jam inita sunt de his controversiis componendis; legatique Regi Alexandri filiam Haconis in matrimonium expetebant. Dein misit Hacon viros ad Holmgardiam, qui ibi bene excepti sunt; atque ita inter regiones utrinque tributarias pax inita est ea conditione, ut nec Kaveli nec Finni se mutuo popularentur; ista tamen pax non diu servata est. Eo tempore Tartari Holmgardiam infestabant; qua de causa spreta fuit Regis Holmgardici procatio.

CAP. CCLXXIII.

DE SUECIS.

Vere Rex Hacon Bergas perrexit, ibique astatem transegit, a magna hominum frequentia stipatus. Canutus, Magni Brokæ filius, Regem comitabatur. Tum ab austro e Vikia Regi obvii venerunt Dominus Philippus et alter Philippus Regis Caruti Longi filius, eum rogaturi, ut ipsos copiis fulciret ad regnum, quod sibi deberi credebant, occupandum. Verum id ille volebat, nam inter se pacti erant Rex et Birgerus Comes,

Comes,

Þádan snero herrarnir suðr til Vindlandz oc esdoz padan at lidi a) oc foro padan í Svfa ríki.

Þiender. Derpaa bendte Herrerne sig sender til Benden oc samlede der Folk hoormed de giorde Indsald í Sverrig.

CAP. CCLXXIII.

BRAUT ISLANDZ FAR.

a) Þetta sumar fendi Hákon Konungr vt til Íslandz Heinrik Biskup oc Gizvrr oc Þorgísl Skarda; voro þeim skiput ríki þau á Íslandi sem Hákon Konungr hafði þá heimildom átekit, skulldo þeir oc flytia Konungs mál vid adra landzmenn. Sæmundar synir foro ut oc gafu ádr' vpp. Konunginom med handfesti þeirra manna forráð sem þeir hofdo átt; Sigurþr Biskup oc Þordre oc Jon Sturlu syn voro þá eftir í Noregi. Skip þat er Sæmundar synir voro á, tyndiz oc komvz áf síórir menn, enn þeir Heinrekr Biskup oc Gizvrr vrdó aftreka til Noregs oc bryto skipit oc voro í Þrandheimi vm vetrinn. Hákon Konungr fór vm haufit austr til Víkr oc ætladi til mótz vid Abel Dana Konung, sem ádr var ráð fyrir gert, var þat talat at þeir mundi gera tengdir sín á milli med því móti at Junkherra Magnus mundi fá dottor Abels Konungs. For Hákon Konungr allt austr til Elfar vm haufit oc fretti hann þá ecki til Abels Konungs, sigldi hann þá austr til b) Mostrar fundz oc lá þar vm þar vm hríp, c) fretti hann þá at Abel Konungr ætladi eigi til mótz vid hann, sneri Hákon Konungr þá afr í ríki sitt, oc efnadi til vetr fetu í Oslo.

CAP.

Kap.

a) bæði þidverikum oc Vindum ádd. 47. 81. *Cod. Flat.*

a) þetta sumar var mart manna af Íslandi med Hákonni Konungi sem fyrr greinir ok voro margar stefnor at áttur hveria skipan á skyldi gera um landit, enn þat var afgert at þeir voro útfendir etc. 81. *Cod. Flat.*

b) Mostrar fundz, 47.

c) komo þar til hans margir kuggar bæði Vindlands ffar ok adrir Kaupmenn, vord Hákon Konungr þá víðs 81. *Cod. Flat.*

Comes, ut neuter alterius inimicos iuaret. Deiu iidem Vandaliu petentes agmen ibi collegerunt, quo Sueciam aggressi sunt.

CAP. CCLXXIII.

AD ISLANDIAM PROFICISCENTIUM NAUFRAGIUM.

Ilia estate misit Rex Hacon ad Islandiam Henricum Episcopum, et Gissurum atque Thorgislum Skardium. Assignata illis est gubernatio istius partis Islandie, qua Regi Haconi obsequium addixerat; susceperant quoque in se id negotium ut ceteros populares ad idem permoveerent. Filii Sæmundi antequam proficiscerentur, suam ibi ditionem Regi chirographo tradiderunt. Remanserunt in Norvegia Sigurdus Episcopus, Thordus et Jonas Sturlonides. Navis, qua vehabantur Sæmundi filii, submersa est, nec nisi quatuor viri servati. Henricus et Gissurus fracta navi ad Norvegiam reiecti sunt, atque Nidarosia hieme manserunt. Auctumno Rex Hacon in Vikiam tetendit, conventum cum Abele Danorum Rege ex composito habiturus. Cogitabatur de affinitate mutuo contrahenda, ita ut Domicellus Magnus cum Regis Abelis filia jungeretur. Hacon auctumno ad Allin contendens nil de Abelis adventu animadvertit. Itaque in fretum Mostrense navigans ibi aliquandiu morabatur, donec comperiret Regem Abelem exspectari non posse. Tum Hacon ad regnum suum reversus est, Osloæ hibernaturus.

CAP.

CAP. CCLXXIV.

) FRÁ BRUDFERD.

Þetta haufi var ófridr mikill í Svíþjóð með Birgi Jarli oc þeim herronom er ádr var fráfast, höfdo þá hvarirtveggio her mikinn ok foroz á móti. Enn nv var sá timi kominn er Birgr Jarl skyldi gipta dottor sína, ok sækia brvðlaupit í Norege; þótiz hann eigi mega fara tok hann þat ráð at hann sendi austan dottor sína með ágiato foroneyti, voro með henni biskupar tveir Lafrantz af a) Skorum ok Magnus Biskup b). Þessi ferd var hin skorvligazta sakir síar ok foroneytis. Þar var ok herra Karl svin Vilfs Jarls c), þetta folk fann Hákon Konung í Oslo, ok fagnadi hann þeim forkunnar vel sem Sturla qvad:

Austan sendi gulli glæsta
Gauta styrer megin dyrum
seima pollr með færðum öllum
sína dóttor arfa þínom.
Voldugr tókiv af mestri mildi
málma skerder Svía ferder
d) allder e) dyrka ydart velldi
f) eirar samt vid brudfor þeirri.

Var sídan búið til veizlu mikillar í Oslo ok var veit brvðlaup vnga Konungs ok frú Rískizv, var þar bædi füllmennt ok godmennt. Eftir veizluna foro Svíar heim ok leyfði Hákon Konungur þá vt með fæmiligum giöfum. Enn medan þeir foro í Noreg vrdv mikill tíðindi í Svíaríki, þá höfdo þeir fundiz

) Hic desinit Cod. numero 42.

a) Skaurum 81. Cod. Flat.

b) or Svía ríki 81. Cod. Flat. add.

c) ok margir adrir agstíur herrar ok höfðingjar af Svía ríki, add. 81. Cod. Flat.

d) aller. 47.

e) dyrki Cod. Flat.

f) eitrar samr. 47.

Kap. 274.

Brudferd.

Det Efteraar var þer megen Ulfred í Sværrig melem Birger Jarl og de foromtalte Herrer. Þaa begge Sider havde de en stærk Hærf paa Beene, hvormed de rykkede mod hinanden. Da Tiden nu kom at Birger skulde gifte sin Datter bort og drage til Brylluppet i Norge, torde han ikke reise. Han besluttede da at sende sin Datter fra Sværrig med et anseeligt Folge. Der iblandt vare to Biskopper, Laurids af Skara og Biskop Magnus. Dette Tog var meget prægtigt baade ved dets Rigdom og Folge. Hr. Karl Ulf Jarls Son fulgte og med. De kom til Kong Hakon i Oslo og bleve vel modtagne af ham, som Sturla qvoad:

Óster fra Gothenes Styrer
sín Dóttir guldpnydet
Din ypperlige Son, o! Hovding
með Ere monne sende.
Með megen Mildhed du vældige
Skioldbodelægger det svenske
Brudefolge modtog,
Folkene Ederes fredelige Rige priiße.

Þerpaa blev gjordt Anstalt til et stort Giestebud i Oslo, hvor den unge Konges og Frue Ríkizs Bryllup blev holdet; mange og anseelige Folk var der tilstæde. Eftir Giestebudet droge de Svenske hjem og sit af Kong Hakon prægtige Þoræringir til Ulfred. Medens de opholdt sig i Norge, gif vigtige Til-

CAP. CCLXXIV.

NUPTIARUM CELEBRATIO.

Aucturano ejusdem anni graves in Suecia simultates inter Birgerum Comitem et viros nuper nominatos erupere. Contraflam utrinque copiarum vim adversus se invicem movebant. Venerat jam tempus, quo Birgerus Comes filiam suam nuptum collocaturus, nuptiasque in Norvegia celebratum iturus esset. Cum ipse hisce de causis proficisci haud integrum duceret, decrevit filiam suam cum splendido comitatu ab oriente mittere. Erant cum ea duo Episcopi Laurentius de Scava et Episcopus Magnus. Erat deductio, sive gænas sive comites spectes, elegantissimas; aderat quoque Dominus Carolus Ulfii Comitis filius. Hi omnes Regem Osloæ convenerunt, et exquisita comitate ab eo excepti sunt, juxta ista Sturlii:

*Misit ab oriente auro ornatum
Gothorum dominus præstantissimo
nato suo, summis honoribus
divitiarum possessor filiam suam*

*potens bellator. Maxima clementia
nuptialem istum e Suecia
comitatum excepisti. Populi
securum vestrum regnum colunt.*

Dein apparatus fuit lautissimum Osloæ convivium, atque ita celebrata juvenis Regis cum Rikizæ nuptiæ, multorum et eorumdem lectissimorum hominum frequentia. Dein Sueci domum profecti sunt, honorificis donis a Rege dimissi. Interim res memorabiles in Suecia evenerunt. Ad pontem Heitnadsbro dictum con-

diz herrarnir ok Birgir Jarl vid g) Heitnads brú Filippus bhvartveggi ok Knutr Jon Magnus; þeir komu allir á valld Jarls ok lét hann háshoggva pá alla ok marga menn adra vid þeim, ok mest þy-perska menn. Enn flestum Sænskum mönnum gaf hann grip. Síðan fetiz ósfríp í Svíþjóð; var vm þessi verk misafnór rædur til Jarl.

CAP. CCLXXV.

a) FRÁ SENDIMÖNNUM HÁKONAR KONUNGS.

Nú er sva sem fyrr var sagt at med b) Hákonu Konungi ok Fridreki Keisara, var c) hin mesta vin-átas; fóro lasnan menn í millum þeirra med ágætum sendingum, enn pá hafdi nockora ríþ verit ósfríp med Nordmönnum ok Lybiko mönnum. Hákon Konungr hafdi ritat til Keisara vm þenna ósfríp, enn Keisarin hafdi valld yfir stadnum í Lybiko. Enn sumar þat er Eirík var svíkinn í Danmaurk, komo bref frá Keisara til Lybikomanna ok sagdi at Nordmenn skyldi þar hafa inn bezta fríd, ok hann mundi meiri gera samd Hákonar Konungs, enn annara höfðingja á Nordorlöndom, ok hann mundi stadinn í Lybiko gefa vpp í hans valld sva at hann veri þar d) yfer bæði höfðingi ok herra ok setia þar fyrir sit bref ok innfígli, ef Hákon Konungr villdi sekia láta. Enn er Hákon Konungr sa þessi bref e) sendi hann til Keisara Sira Askatinn ok Amunda Haraldzsvn, komo þeir at þrettánda degi Jóla í Fe-nedi

Tildragelser for sig í Sværrig. Der modres Birger Jarl med begge Philipperne og Knud Magnus's Søen ved Heitnadsbroe. De begavede sig til Jarlen paa Troe og Love, men han lod dem og mange andre foruden, især Tydskere, halskugge; de fleeste Søneste derimod gav han Fred. Der med standsebes Urolighederne i Sværrig, men denne Jarlens Handling blev ulige bedomt.

Kap. 275.

Om Kong Hakons Gesandtere.

Det er tilforn fortalt at Kong Hakon og Keiser Friderik vare meget gode Venner. De sendte hinanden jævnligten anselige Forøringer. Der havde i nogen Tid været Ufred mellem de Norske og Lybekerne, og Kong Hakon havde skrevet der om til Keiseren til hvis Rige Lybek horte. Den Sommer da Erik blev myrdet i Danmark, kom der Brev fra Keiseren til Lybekerne om at de Norske skulde der nyde fuldkommen Fred, at han agtede Kong Hakon hoiere end nogen anden nordijsk Høvding, og endelig at han vilde overgive Hakon Lybek i hans Bold og Herredomme, hvorpaa han vilde udstede sit Brev og Segl naar Kong Hakon begjærede det. Da Kong Hakon saae dette Brev sendte han Sire Askatin og Amund Haraldson til Keiseren. De ankom den trettende Dag i Julen til Venedig og horte der at

g) Heradzbrú 81. Herundzbrú Cod. Flat. Leitnadsbrú 47.

a) Brefa sending Keisaras Cod. Flat.

b) þeim Heitnari ok Hákonu Konungi ok Fridreki Keisara. Cod. Flat.

c) hinn mesti felags íkspr. Cod. Flat.

d) fríslíglis yfer Cod. Flat. 81.

e) gerdi hann sendimenn bæði til Keisaras at vitia þessara boda ok sva til Lybiko manna at leggja fullkomin fríd vid stadur mennina, ok fóro þángat Bisna Moyles svn. Enn til Keisara voro sendir etc. 81. Cod. Flat.

fluxerunt cum Birgero Comite uterque Philippus et Canutus Magni filius. Venerunt omnes in Comitatus potestatem, qui eos multosque alios cum illis viros jussit decollari. Plerosque Germanos sic interemit, sed Suecis incolumitatem concessit. Dein cessarunt in Suecia turbæ; verum ista res a multis Comiti vitio data fuit.

CAP. CCLXXV.

LEGATIO REGIS HACONIS.

Intercedebat, ut supra dictum, Regi Haconi cum Imperatore Friderico tanta amicitia, ut mutuis interuentiis splendida dona sibi utrinque mitterent. Cum per aliquod tempus inter Norvegos et Lubecenses simulatas fuissent, Rex Hacon Imperatori de hisce scripserat, siquidem Lubecum ejus ditioni suberat. Æstate qua Ericus in Dania trucidabatur, venerunt ab Imperatore ad Lubecenses literæ, quæ jubebant, ut Norvegi ibi amicissime exciperentur. Ostendebant Imperatorem in majore, quam ullum alium ex Septentrionis principibus, honore Regem Haconem habere. Addebant velle eundem Lubeci urbem potestati ipsius ita tradere, ut ejus princeps dominusque foret, nec detreflare suis id literis et sigillo, si Rex Hacon cuperet, testificari. Rex Hacon ubi has literas vidit, ad Imperatorem misit Dominum Askatinum et Amundum Haraldii filium. Hi cum XIIIto festi Jolensis die Venetiam attigerant, rescribere Imperatorem brevi

nedi ok spurdu þau tðindir þar at Keisarinn hafði andaz fyrer Jólin út á Púli. Hurfu þeir þá astr, ok ældudu á Svafa á fvdnd herra Konradz *f)* ok í þeirri ferd voro þeir *g)* innkastadir, ok voro í þeirri *k)* þrifand þar til er herra Konrad leyfði þá út. Síðan foro þeir á fvdnd *i)* Keisara, tók hann þeim fæmiliga, enn engi fengo þeir þau eyrindi sem þeir mvndo fá ef Keisarinn hefði lífat. Er þat mál manna at Friþrekr Keisari hafði *k)* göfgaztr verit af Rymveria Keisvrum í hinnu síðari æfi. Hann var Keisari nítian vetr ok tuttigo, enn efter hann fell nidr Keisaradomrinn ok engi hefir verit síðan *l)* þar til er þessi bók er saman sett, ok Magnus hafði Konungr verit at Noregi tva vetr, síðan Hákon Konungr fór vestr vrn haf. Efter þetta foro þeir Askatin norðr í Noreg ok fvdnd Hákon Konung í Biðrgvin *m)*. Þeir höfðu ok fríp gert við Lybikomenn, voro þeir síðan hinir meztu vinir Hákonar Konungs.

CAP. CCLXXVI.

a) HERBUNADR.

Vm vetrinn estir brudlaups gerðina sat Hákon Konungr í Oslo ok heilt iólin í Hamri. Þenna vetr andadz Páll biskvp or Hamri, þessi var hinn fimtandi vetr ok tuttigasti Konungdoms hans. Vm varit í fyrsto *b)* andadz Sigordr Erkebiskvp, annan nonas Martii, enn í stad hans var korion síra Saurli Korsbróðer í Hamri. Fór hann þetta súnar orlandi á fund Innocentii Pava ok feck vísflu af honom.

f) Sunar Eriðreks Keisara *add.* 81. *Cod. Fl.*

g) innfetter. 47. 81. *Cod. Flat.*

h) Þrifand. 47. 81.

i) Konradz 47. 81. *Cod. Flat.*

k) einhverr *Cod. Flat.* 81.

l) þartil er þessi bók er samansett *omit.* 47.

m) vrn Jonsvako skeid, ok fogdu þau tðinde er þeir höfðu, þótri Konungi enn meftri skadi at keisara. Biarni Moyus sun kpm astr ok hafði gert frid við Lybiko menn efter réði Konungs sva at hvarir skyldu sigla til annarra með fríði *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*

a) *add.* *Cod. Flat.* Andlé Páls biskup í Hamri. 47.

b) urdu mikil tðinde í Þrandheimi *add.* 81. *Cod. Flat.* þá.

brevi ante festum in Apulia defunctum esse. Reditum igitur molientes Dominum Conradum in Suabia convenire cogitabant, sed in hoc itinere in vincula conjecti, donec a Conrado inde redimerentur. Postea a Conrado quidem admissi et honorifice excepti sunt, sed condiciones non obtinuerunt, quarum, si prior vixisset Imperator, copia ipsis fuisset. Fatentur omnes, Imperatorem Fredericum celeberrimum fuisse ex Romanis evo severiori Augustis. Sceptrum ille per XXXIX annos gessit, sed postea Imperium vacavit, nec quisquam eo fuit ornatus, usque dum hic liber scriberetur; tum quippe Magnus duobus annis rex in Norvegia fuerat, ex quo Rex Hacon Scotiam petierat. Dein Ascatin comitesque septentrionalem Norvegiæ partem petentes Regem Bergis nati sunt. Illi pacem composuerant cum Lubecensibus, qui postea Regi amicissimi manserunt.

CAP. CCLXXVI.

APPARATUS BELLICUS.

Hieme nuptias sequente Hacon Osloa residens festum Jolense Hamara celebravit. Eadem hieme mortuus est Paulus Episcopus Hamarensis, qui annus erat regni Haconis tricesimus quintus. Vere inveniunt, secundo nonas Martii, obiit Sigurdus Archiepiscopus, eique successit est Sörlius Canonicus olim Hamarensis. Is hac ætate et terra profectus Papam Innocentium convenit, a quo pallium obtinuit. In palatio Pontifici-

Kap. 276.

Krisrustning.

Þinteren efter Brylluppet sad Kong Hakon í Oslo og heilt Jzul í Hammer. Þenne Þinter dode Bifkop Þoul í Hammer; det var hans fem og tredidve Regierings Ar. Þ Begyndelsen af Vaaren dode Erkebifkop Sigurd den 6 Martz; í hans Sted valgtef Sorle Korsbroder í Hammer, som denne Sommer drog ud til Pave Innocentius og fik Biele

nom. Saurli Erkebiskvp vígdi tva biskvpa á Pava gardi, Petr Biskvp e) í Hamri enn Richard til Sudreyia, Vm varit í fyrsto fór Hákon Konungr austr til Elfar ok fann þar Birgir Jarl, sagdi Hákon Konungr hver laufmæli Abel Dana Konungr hafdi synt vid hann, er hann hafdi rofit stefnu lag þeirra. Jarl sagdi ok at Danir hefdu gert Svsum hinn mezza mannskada á ránum ok maondrápum, enn þat mest er Danir höfdu þá herrana eft vppá Svfa ríki. Ok med því at hvarir tveggjo þóttoz mikit eiga at telia á vid Dani, gerdo þeir þat ráð at þá tólf manadi skyldi þeir búa her af bádom ríkiom, skyldi Hákon Konungr hafa skipa her af Noregi, enn Jarl skyldi hafa fimf þusunnder af Svfa ríki ok finnaz vm varit vid Elfina, ok fara sva í Danavéland d) ok gera þat hervirki sem þeim líkadi. Síðan fer Hákon Konungr norðr til Túnsbergs enn Birgir Jarl vpp í Svfaríki, Hákon Konungr sat vm svmarit í Biðrgvin. Þetta svmar foro þeir Heinrekr Biskvp ok Gizorr ok Þorgill ok Finnbiörn út til Íslandz ok toko þau ríki vnder sik sem Konungr hafdi skipat þeim. Enn þó gerðiz brát vfríþr milli e) Gizorr ok þeirra annara, sem Konungr hafdi skipat ríkin. Þótti Heinriki Biskopi Gizorr eigi enda vid Konung þat sem hann hafdi heitit. Sneri hann þá brát sinni vinátto til óvina Gizorr f). Þat svmar er þeir Gizorr foro til Íslandz feck Hákon Kongr Þorði Kakala svflu norðr í Gaulardal ok fót hann þannig, enn sendi út til Íslandz

Þielse af ham. Erkebiskop Sorle viede ved Paven's Hof til Bisfopper, Bisfop Peder til Hammer og Rifard til Suderoerne. Tidlig om Vaaren drog Kong Hakon oster til Elven hvor han traf Birger Jarl. Kong Hakon slagtede over den Danske Kong Abels Troelshet, i det han nemlig ikke havde indfundet sig til det aftalte Møde. Jarlen slagtede og over, at de Danske havde tilfoiet de Svenske megen Skade ved Han og Drab og meest ved at understotte Herrerne mod Sverrig. Da nu begge havde lidt stor Fornærmelse af de Danske, aftalte de at de inden tolv Maaneder skulde udruste en Hær af begge Rigerne og Kong Hakon med en norsk Flaade og Jarlen med Femhundrede Mand fra Sverrig skulde næste Sommer mødes ved Gotaelven, i Forening angribe Danmark og hære der saa meget dem lystede. Derpaa drog Kong Hakon nord til Tønsberg og Birger Jarl op i Sverrig. Kong Hakon tilbragte Sommeren i Bergen. Samme Sommer drog Bisfop Henrik, Gissur, Thorgill og Finnbiörn ud til Fjælland og toge de Forlehninger, Kongen havde givet dem i Besiddelse. Dog blev Gissur og de andre som Kongen havde givet Forlehninger snart ueenige. Bisfop Henrik syntes ikke at Gissur holdt det som han havde lovet Kongen; han sluttede sig derfor til Gissurs Ueener. Den Sommer da Gissur og de andre drog til Fjælland gav Kong Hakon Thord Kakali Syffel nord i Guuldaalen. Han begav sig did og sendte

sin

c) til Hamurs hann var predikari *Cod. Flat.*

d) skyldi Hákon Konungr fara í Eyra fund enn Jarl á Halland, ok finnaz í Eyra fundi ok gera þat ráð sín ef Danir byði engin samillig bod af sinni hendi, *add. 81. Cod. Flat.*

e) Gissurar ok vmbæðz manni Þordar, *Cod. Flat.* Eigi var ok löngt éðr enn Biskupi þotti etc.

f) sagdi hann þá engan (fullkomnara at rífsu, 81.) falkara vera enn Gizurr at rífa alla þá luti er Konungi vore til samdar, ok hann hafdi heitit. Þeim kom ok eigi saman Gizurr ok Þorgill, *add. 81. Cod. Flat.*

titicis Sörvlus duos consecravit Episcopos, nempe Petrum Hamarensem et Richardum Habudensem. Veris initio Rex Hacon austrum versus ad Gothalbin contendit, ibique Birgerum Comitem nactus est. Narrauit Hacon quomodo Abel Rex Danie promissum de ipso conveniendo fefellerisset. Addebat Comes, Danos rapinis cadibusque plurimum mali Suecis intulisse, præcipue dum injustos occupatores adversus Sueciam armarent. Et quia uterque sibi videbatur multum injuriæ a Danis accepisse, id consilii ceperunt, ut XII mensibus ex utroque regno exercitus armarentur: ut ex Norvegia Hacon naves adornaret, sed ex Suecia Comes aciem V millium instrueret, et vere uterque ad Gothalbin junctus Daniam ferro flammaque infestaret. Dein Rex Hacon Tunsbergam, Birgerus Comes interiora Suecia petiit. Hacon ætate Bergis morabatur. Eadem ætate Henricus Episcopus, Gissurus, Thorgilus et Finnbiörnus ad Islandiam migrarunt, atque ditacionibus, a Rege assignatis, potiti sunt. Veruntamen inter Gissurum et ceteros præfectorum mox simulatas eruperunt. Videbatur Henrico Episcopo Gissurus ea non præstare, quæ Regi fuerat pollicitus; ideoque inter eos inimicitia mox exortæ sunt. Eadem tempore, quo Gissurus caterique ad Islandiam veniebant, Rex Hacon Thordo Kakale nomarchiam borealem in Guldaia concessit, quod

munus

Islanz Kolbeinn Graun frænda sinn, oc þótti hann ecki mikill manna sætter, er hann kom til Islanz.

sin Frænde Kolbein Grøn ober til Ísland; han kom derhen men giordte intet for at bringe Fortlig tilbeie.

CAP. CCLXXVII.

a) VM STRÍÐ ABELS VID FRÍSI.

Þetta sumar er nú er frásagt helzt Abel Konungur stríð vid Frísi, ok villdi hann leggja á þá meiri skyldir enn fyrr hafði verit. Fríser höfðu samnat nockon ok letu skóga miök giæta sin. Enn er Abel Konungur leitadi eftir þeim, var hann lostinn öro ok feck hann bana af því. Eftir ándlat hans tóko Danir Kristifara bróður Eiríks Konungs, til Konungs, tók hann vndir sik allt Danavellið ok gerdiz höfðingi mikill, Hákon Konungur sat vm vetrinn í Biörgvin, þessi var hinn setti vetr hins fiórda cigar ríkis hans. Enn er varadi gerdi hann utbod vm allt sit ríki, bædi at lidi ok vístum, sagdi hann þá at hann ætladi ollum herinum til Danmerkr. Helt hann svo austr til Víkr ok for herinn eigi miök samfast, því at miök sigldo hverir sem búin voro. Hákon Konungur lagdi til Tunsbergs ok let þar eftir Margretu Drottning ok Frú Ríkizu, enn hann sigldi austr yfer Follina, sötu þar til hans mikit lid vm Víkina b). Hákon Konungur hafði þá Olafs-súðina, enn Vngi Konungur Drekan, Knútr Jarl c) Dragmokina, Herra Sigordr Konungs-vm Rygiabrandina, Petr í Gizka Borgvndarbóttinn, Ögmundr Krakédans Gunnarsbátinn d). Mörög höfðu þeir onnor stórkíp e). Hákon Konungur lagdi at vid

Kap. 277.

Om Abels Strid med Friserne.

Denne omtalte Sommer krigede Kong Abel med Friserne, som han vilde paalægge større Skat end sædvanlig. Friserne samlede sig og toge deres Tilflugt til Skovene. Da Kong Abel satte efter dem blev han truffen af en Pjil og døde. Efter hans Død valgte de Danske Kong Eriks Broder Christoffer til Konge; han underlagde sig heele Danneriget og blev en vældig Hovding. Kong Hakon sad den Vinter i Bergen; der var hans Fey og tredivte Regierings Aar. Da det lakkede ad Foraaet giordte han Udbud over sit heele Rige baade af Folk og Jettallie og kundgiordte at han med heele Hæren agtede sig til Danmark. Han styrede derpaa efter til Wigen; dog gif Flaaden ikke i Samling, men hver gif under Seil ligesom han blev færdig. Kong Hakon lagde til Lønsberg hvor han lod Dronning Margreta og Fruen Rikize blive tilbage; han selv seilede efter over Jorden hvor meget Folk fra Wigen stode til ham. Kong Hakon forte Olafs-súden, den unge Konge Dragen, Knud Jarl Dragmofen, Hr. Sigurd Kongsøn Rygiabanden, Peter í Gizka Borgvndarbot og Ögmund Krakédans Gunnarsbaaden; desuden havde de mange flere store Skibe. Kong Hakon lagde til ved Nams-holm.

a) add. 47.

b) ok norðan or landi add. 81. Cod. Flat.

c) Dragsmörkina Cod. Flat.

d) Barðr or Hestbe hafði enn mikit kíp add. 81. Cod. Flat.

e) Hermdar (Hersvidar 81.) fundi ok kom þar til hans meftr þorri lidzins, Konungur fór þaðan inn til Rafsholts, 81. inni Rafsholt. Cod. Flat.

munus ille statim adiit. Misit quoque Kolbeinum Grön cognatum suum ad Islandiam; verum is, ubi eo venit, de partibus reconciliandis parum cogitavit.

CAP. CCLXXVII.

ABELIS CUM FRISIIS CONTENTIONES.

Æstate, de qua hic dictum, Rex Abel controversias cum Frisiis habebat; quippe quibus plura solito tributa imponere vellet. Frisii sylvis suis recti agmen coegerant. Hos cum persequeretur Abel, sagitta ictus periiit. Eo mortuo Dani Ericum ejus fratrem Regem creaverunt; isque totam sibi Daniam subjiciendo potens evasit. Hanc hiemem, anni videlicet ejus regni XXXVlti, Hacon Bergis exegit. Vere accedente circummisso per totum regnum nuncio militari et copias et commeatum exegit, indicavitque se cum omni suo agmine Daniam petere. Ipse ad Vikiam orientem versus tetendit; verum classis non simul vela dedit, sed sensim sensimque prout quæque navis instructa erat. Rex Hacon Tunsbergam appulit, ibique Reginam Margaretham et dominam Rikizam reliquit. Tum austrum versus navi transiecit. In Vikia numerosum agmen se ei adjunxit. Vehebatur Rex Hacon Olafssuda, Rex juvenis Dracone, Canutus Comes Dragmokina, Sigurdus filius Regius Rygiabranda, Petrus Gizkensis Burgundarbuta, et Ögmundus Krakédans Gunnarsbata. Habebant præter hæc alias magnas naves. Rex Hacon ad Ramsholmum appulit. Ibi in

vid Ramshólm, þar stóð skip þat it mikla er Gunnar Konungsfrændi hafði gera látit eftir fyrirlaun Konungins er mest hefer gert verit í Noregi. Let Konungr setja fram skipit af backastockum oc rez til allgiptusamliga. Taladi Konungr þá snialle eyrendi ok gaf nafn skipino ok kalladi Krosfúðina, setti hann þá menn eftir at búa skipit f), enn hann sigldi suðr til Elfar ok lagdi vid Lindisholma, spurdi hann þá, Birger Jarl var kominn med Svfa her.

hofm. Der stod det store Skib som Gunnar Kongesfrænde havde ladet bygge efter Kongens Befaling; det største Skib som nogenstinde har været byggt i Norge. Kongen lod det lobe af Bankefjorden og det gik meget heldig. Kongen holdt en jivrlig Tale og gav Skibet Navn af Korsfuden. Han lod nogle blive tilbage for at bringe det i fuldkommen Stand; selv seilede han sender til Eiden og lagde til ved Lindesholm; der spurgte han at Birger Jarl var kommen med den svenske Hær.

CAP. CCLXXXVIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK MAGNUSI.

Hákon Konungr sender þá norðr eftir Krosfúðinni Junkherra Magnus ok Gaut á Meli, skyldi þeir sigla skipino til Ekreyja til annara skipanna. Ok er þeir komo norðr biðgögo þeir skipit at því sem ádr var óbúið. Enn er þeir foro or Ramsholmi, taladi Junkherra Magnus hit fyrsta eyrendi ok fanz mönnum mikit vm hverfo b) óberensliga fram var borit. Helldu þeir skipino til Ekreyja, ok er þeir komo í höfnina ok köstudo akkerum þá vard sva mikit svif at skipino at elldr kom í dockuna er þeir höfdo brugdit vm kadlinum; hugdo menn at strenginn mundi brænna ok vattu eitt tialld ok ætloðo at slaukva elldinn, enn Junkherra Magnus var því c) betri fanga ráðz ok skiótari, at hann tók bytro eina fulla af dryck ok steypti yfer dockuna ok kælldi sva d) elldinn. Þá er Krosfúðin kom f-
lagi

Kap. 278.

Om Kong Hakon og Magnus.

Kong Hakon sendte derpaa Junker Magnus og Gauti paa Mel nord efter for at bringe Korsfuden til de øvrige Skibe ved Ekerøe. Da de kom nord gjordte de færdigt hoard der endnu mangiede paa Skibet og da de seilede fra Ramsholm, holdt Junker Magnus sin første Tale, som alle fandt at være langt over hans Alder. De styrede nu til Ekerøerne; men da de kom i Havn og kastede Anker, krængede Skibet saa stærkt at der gik Ild i Spillet som de havde dreiet Ankertovet om. Folkene troede at Tovet var i Brand og vadede et Seil for at slukke Ilden, men Junker Magnus forekom dem, greb en Borte fuld af Drifke, øste den over Spillet og dæmpede paa den Maade Ilden. Da Korsfuden
kom

f) enn hann fór þá til mótz vid herin ok sigldi suðr til Eikireyjar (Ekureyja *Ced. Flat.*) ok let slestan herin þar liggja. Enn Konungarnir gengu þá á letti skipuok Restir lendir menn med þeim ok lögðu inn til Elfar ok légo þar sem Lindisholmar heita, 81. *Cod. Flat.*

a) add. 47. b) hverfo sniallt arenda þat var ok add. *Ced. Flat.*
c) skiótari ok. add. 47. 81. *Cod. Flat.* d) strenginn. *Ced. Flat.*

statione erat magna illa navis, quam Gunnarus Regis cognatus jussu Regio struxerat, maxima quidem, quae unquam in Norvegia structa fuit. Curavit Rex, ut ea nunc a statuminibus in mare laberetur, id quod feliciter successit. Elegantem tunc orationem Rex habuit, navique nomen Krossuda imposuit. Dein relictis viris qui structionem navis absolvent ad meridionalia versus Gothabina navigavit, et ad Lindesholmum appulit. Ibi rescivit venisse Birgerum cum Suecia agmine.

CAP. CCLXXXVIII.

DE REGE HACONE DEQUE MAGNO.

Dein Rex Hakon boream versus juvenem Magnum et Gautium Melessem misit, qui Krossudam adveherent, et ad Ekreyam adducerent cæteris navibus jungendam. Eorum adventu absolutum est, quidquid navis structuræ hac usque deerat. Cum ex Ramsholmo navigabant, habuit juvenis Magnus primam orationem, quam ejus aavis maturiorem omnes agnovērunt. Sic naves ad Ekreyam applicabant. Ubi portum attingebant, ancorasque jaciebant, tantam vim in navi torquenda adhibere necesse erat, ut machina lignea, circa quam funes volebantur, igne arripi inciperet. Metus erat, ne ad vudentes incendium veniret; quare madefactis velis id extinguere satagebant. Verum juvenis Magnus melius consilium in promptu habuit; quippe dolio potu pleno super machinam effuso ignem compeescuit. Cum Krossuda juxta alias naves erat dis-
posi-

lægi hiá öðrum skipum, bar iafnhatt bardin á henni sem tialldáfsana á öðrum skipum ok Olafs súdinni, bordit var nfo álna fyrer ofan líá á Krósfúðinni, var þetta myclu meft allra þeirra skipa er þar voro, ok var þat þó mál e) manna, þeirra er gamlir voro, at eigi hefði fet iafnmörg stór skip í einum leidángri. Af þeim f) skipum var mikit ógnar bod vm allt Halland ok Danmörk, ok þótti mönnum sem g) her mundi ecki vidftanda, sem Sturla qvad:

k) Ollðum segi ek hve ófríd gullðut
vnnvíggs skipuðr Daunum súnnan
i) vípa fettu þsnar þjóðir
punnar skeiður af k) fyri hlunnum;
h) stórir hófðo utbod m) ærin
ydrer þegnar n) rán at hegna
ytrum o) þortip leidángri lítill
langa stund fyrer vidri grundo.

Framla dreif til hverar hömlu
Hilmis þjóð ens mærdar fróþa
síðan heilðut fudr med p) landi
q) seima stiklir flota miklum,
hræddar vrðo Hallandz ferðer
Hringa ballðr af þinu vallði
engi maðr r) Jota þengils
otta laus vid Noregs drottinn.

fom til at sigge hóð de andre Skibe, naæde denz Sider op til Naærne paa de andre Skibe og Olafs fuden. Krósfúðens Side var 9 Allen over Vandet. Dette overgik langt i Størrelse alle de andre Skibe søm der vare samlede og alle gamle Folf sagde, at man aldrig havde seet saa mange store Skibe i nogen Leding. Du disse Skibe gif et farligt Nygte over heele Halland og det øvrige Danmark og Folf troede at her vilde ingen Modstand nytte. Saa qvad Sturle:

Folkene fortæller jeg hvorledes
De sydlige Danske Bold lod undgielde,
Dine Folf, du Skibenes Fører, lode
mange tynde Skuder af Stabelen løbe;
Ederz magtige Anførere udfræve
megen Leding for Naa at havne,
Folf tyktes Ledingen ei liden
i lang Tid, for et stort Land.

Freidigen samleðes til hver Moerbænk,
Fyrstens den veltalendes Folf,
síðan du Gulðets Adspreder, den store
Flaade sonder langz Landet monne styre.
Du Ringenes Fyrste giordte
de Hallandzse Hære bange,
Ingen var af den jyske Konges Underfaatter
som den norfke Konge jó frygðede.

CAP.

Kap.

e) mærga ead. Cod. Flat.

f) leidangri ok skipa flota fór mikit ógnar bod fudr vm Dana veldi. Cod. Flat.

g) í móti þessum her mundi ecki raund reifa. Cod. Flat.

h) stuldum seg elr. Cod. Flat. i) vidu fettu 47.

k) nyllum Cod. Flat. l) sturri hófðo bod enn bæri 81. f

m) erit. Cod. Flat. n) rána hegner Cod. Flat. rána hegna. 47.

o) þórti eigi. p) líði. 48. Cod. Flat.

q) seimastillir. 47. r) vard ead. 47. 81. Cod. Flat.

posita, ejus tabulatum ut ceterarum, ita Olafssuda quoque antennas attigit; quippe quod novem ulnas supra-aquam emineret. Erat illa maxima omnium ibi navium, disflabantque senes viri, se in nulla expeditione tantum vidisse navigium. Hinc magnus terror sparsus est per totam Hollandiam Daniamque; multique judicabant, nullam ei vim hostilem resistere posse. Canebat ita Sturlius.

*Refero populis, quomodo hostilitatem
Danis meridionalibus compensaveritis
pugnae navalis rector, pastim viri tui
naves tenues mari commiserunt.
Conscribebant multos magnates vestri
milites in vindictam rapinae
longo temporis spatio; in terram amplam
expeditio illa non apparuit parva.*

*Ad transtrum quodvis promte cucurrit
populus eloquentis imperatoris
denuo meridiem versus, in oras
magnam classem opum divisor! duxisti.
Hollandiae copia tua potestate
Annulorum dator! attonitæ evaserunt,
subditus neno Cimbrorum Regis
terroris erga Norvegorum dominium expert.*

CAP.

CAP. CCLXXIX.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

Hákon Konungr hafði í þessum leidangri marga ágæta menn, þar voru þeir Konungar ádrir, Hákon Konungr vngi, Jón Konungr af Sudreyiom, Dugall Konungr, Knútr Jarl, Junkherra Magnus, Herra Sigordr. Þessir voru lendir menn göfgaztir, Petr í Gizka, Nikólás svn hans, Gautr á Meli, Bryniólfr Jonsvyn. Þá er Hákon Konungr lá í b) Ekreyiom kom þar Saurli Erkbiskup frá Paua c) ok med homom Petr Biskup ok margir adrir Biskupar d).

CAP. CCLXXX.

a) FRA SENDIBODOM DANA.

Þá er Hákon Konungr lá vid Lindisholma enn Birgir Jarl fyrer austan ána med sinum her vid Gullbergseid. Hann hafði fim þúsunder manna, þar var mart gösifgra manna med homom, herra Karl svn Vlfs Jarls, Herra Holmgerr svn Folka Jarls ok Karl b) Kneifa son, Jon Engelsvyn, þar var med Jarli Andres Konungr af Sursdölum broder Alexandri Konungs af Holmgardi, hann hafði flytt austan c) frá Tartarom. Hákon Konungr vngi fór í bod Birgers Jarls *) enn d) annan dag eftir fór Birger Jarl til mótz vid Hákon Konungr gamla ok tölodo þeir marga luti med fer, sagdi Jarl at sendimenn Dana

a) add. 47.

b) Hecreyiom, 81.

c) ok fyrer skemflu or Tunsbergi, enn édr var nykominn Arni Biskup etc. Cod. Flat. Ok hafði hann fyrk komit til Tunsberga ok feck Drottning homom letti skip síde efter Konungi, var med homom Petr Biskup, enn édr var med homom Arni Biskup af Biörgyn etc. 81.

d) Hákon Konungr legdi at vid Gullbergseid, add. C. Fl.

a) add. 47.

b) Kneifr Cod. Flat.

c) fyrer, 81.

*) Ok Petr or Gizka ok Reiri göfgugir menn add. Cod. Flat.

d) sunnu dagin fyrer Jónsvöko Cod. Flat.

CAP. CCLXXIX.

DE REGE HACONE.

Habebat Rex Hacon in hac expeditione secum multos viros celebres. Aderant ei tres alii Reges: juvenis Rex Hacon, Jonas Habudum Rex, Rex Dugallus, Canutus Comes, et juvenis Magnus, atque Dominus Sigurdus. Hi erant nobiles admodum præfati: Petrus de Giska et Nicolaus ejus filius, Gautus de Melis, ac Brynjolfus Jone. Dum Rex Hacon in Ekreyis erat, venit a Papa ad ipsum Sorlius Archiepiscopus, cumque eo Episcopus Petrus multique alii Episcopi.

CAP. CCLXXX.

DE DANORUM LEGATIS.

Cum Rex Hacon ad Lindesholmum erat dispositus, Birgerus Comes a meridie fluvii cum suis erat ad isthmum Guldbergicum. Ducebat ille quinque virorum millia. Erant cum eo multi nobiles: uti Carolus Ulfi Comitiss filius, Holmgeir Folkæ Comitiss filius et Carolus Kneifi, atque Jonas Engilides. Sequebatur quoque Comitum Andreas Rex Sursdalensium frater Alexandri Holmgardiæ Regis a Tartaris meridionalibus fugatus. Rex Hacon a Birgero Comite invitatus cum invisit, atque postriede Birgerus Comes Regem Haconem seniore convenit, multaque invicem collocuti sunt. Indicavit Comes Regis Danici legatos in meri-

Kap. 279.

Dum Kong Hakon.

Kong Hakon hadde mange ansefelge Mænd med sig i denne Leding. Der var foruden ham, tre Konger: Kong Hakon den unge, Kong Jon af Suderoerne og Kong Dungal. Derfra vare deuden: Knud Jarl, Junker Magnus og Hr. Sigurd. De fornemste Lehnsmænd vare: Peter i Gizka, hans Son Niels, Gautur af Mel og Brynjolf Jonsen. Mens Kong Hakon laae i Ekero kom Erkebisp Sorle fra Haven og med ham Bisp Peter og mange andre Bisopper.

Kap. 280.

Om de danske Gesandtere.

Da Kong Hakon laae ved Lindesholm, laae Birger Jarl oster for ham med sin Her ved Guldbergseid. Han hadde femtusind Mand, og mange ansefelge Mænd hos sig: Hr. Karl Ulf Jarls Son, Hr. Holmger Folke Jarls Son, Karl Kneifes Son og Jon Engelsen. Ogsaa var Kong Andreas af Sursdal, Broder til Kong Alexander af Holmgard hos Jarlen; han var sigtet osten fra for Tartarerne. Den unge Kong Hakon var til Giest hos Birger Jarl og Dagen efter havde Jarlen en Sammenkomst med den gamle Kong Hakon, og de talde meget sammen. Jarlen sagde, at den danske

Dana Konungs voro sunnan komnir ok lágo vppi í ánni við Gullbergseid, Biskupar tveir ok fimtán riddarar, ok mart annaranna, ok sendir til þess at settaz á þá luti sem Hákon Konungr telpi á Dani. Jonsvöko dag funduz hvarirtveggjo med vidtrali ok potti mönnum Birger Jarl meir flytia med Dönum enn þeir hugdo, enn þá sett toko Danir sem Hákon Konungr qvad á; skyldu Danir svo mikil fe giallda Nordmönnum sem prouadz e) at þeir hefði mist af Daunum í ránum f). Dæmt var ok nockut fe á Hákon Konung, fyrer þat er Danir tolpó at við Nordmenn ok skyldi þat fe framkoma vm haufit ok svo sumt af því er Danir áttó at giallda, enn Halland at vedi fyrer því er efter stóð, enn ef Kristophorus Konungr villdi eigi þetta, þá skyldo riddararnir sumir fara med Hákon Konungi, enn sumir med Birgi Jarli til Svíaríkis, ok sitia þar til þess er þeir veri udeylfir. g) Voro efter þessi fact ger bref ok innfiglut af hvarratveggja hendi sem Sturla fegir:

Rán gallt randatýnir

h) Róg strídz Daunum síðan

fyrst i) kom fura lester

k) freyvangs til Ekreyia;

l) Ölld hett gnógu gialldi

gullstrídi þá síðan

lönd tók lofpungr þrænda

lid báls at m) vedmála,

n) Sí-

e) at Nordmenn væri í öngu skadadir af þeim öfrídi er þeir höfðu fengit af Dönum, 47. 81. *Cod. Flat.*

f) laukz þá þegar sumt, enn fyrir þat er eftir stóð, skyldi Halland at vedi. *Cod. Flat.*

g) var þessi sett ger med brefum biskupanna af hvarratveggja ríkinu. *Cod. Flat.*

h) rógstrídr 47. 81. *Cod. Flat.* i) koma *Cod. Flat.*

k) freyvangs. 47. l) aull. *Cod. Flat.*

m) vedmála. *Cod. Flat.*

ffe Konges Gesandtere vare komne sonder fra og laae oppe í Haen ved Guldbergseid, nemlig to Biskopper, femten Riddere og mange andre, hvis Brende var at slutte Forlig angaaende de Klager Kong Hakon førte mod de Danske. Et Haandsdag underhandlede de tilsammen og Birger Jarl foresom da alle at holde meere med de Danske end man havde ventet. Dog modtog de Danske det Forlig Kong Hakon foreslog: at de Danske skulde erstatte de Norske saa meget som disse kunde bevise at have mistet ved Vlyndring af de Danske. Og saa Kong Hakon blev tilfunden at betale noget, som de Danske fordrede hos Normændene, til Hofsen, paa hvilken Tid ogsaa endeel af de Danffes Skuld skulde udbedes og for det som stod tilbage, Halland pantsattes. Men vilde Kong Christoffer ikke indgaae det, da skulde nogle af Ridderne drage med Kong Hakon og nogle med Birger Jarl til Sværrig og blive der indtil de bleve udløste. Over dette Forlig bleve Breve udstædte og forsegled af begge Parter, som Sturla siger:

Skjoldenes sribvante Jorðarðer

de Danske for Han lod undgielde,

Havets Granners (o: Skjibenes) Bryðer forst kom til Ekuree.

Folket síðan tilstrækkelig Þoð

Guldetðs Þefrímpur loote,

Þrendernes Konge Land

tog í Þant þerfor.

Der-

meridionalibus adesse in fluvia juxta isthmum Guldbergicum dispositos; adesse duos episcopos, quindecim equites et multos alios viros, eo sine missos ut conciliationem Haconis cum Danis, de querelis ab illo prolatis, inivent. Festo Sancti Johannis conventus habitus est, verum videbatur Birgerus Comes Danis magis quam crediderant, favere. Admisere tamen Dani condiciones ab Hacone propositas: ut scilicet Dani Norvegis tantum præstarent, quantum damni probari posset hos illorum prædationibus fecisse; teneretur quoque Hacon aliquid rependere pro jactura quam Dani a Norvegis passi essent; hæcque summa, uti pars eorum, quæ Danis solvenda, proximo nullumno penderetur; pro reliquo debito Hallandia pignori poneretur. Sed si id nollet Christophorus, aliqui equites apud Regem Haconem, aliqui apud Birgerum Sueciæ Comitem remanerent, usque dum solverentur. Juxta hæc condiciones edita sunt litera et utrinque sigillis munita, juxta illud Sturlii:

*Rapinas deinde clypeorum perditior
perpugnax Danis compensavit;
primum navalium lignorum ruptor
Ekurejas aduenit.*

*Pretium sufficiens populationis tunc postevius
gens auri propugnatori promisit;
Thronorum Rex pro eo provincias
hypotheccarias cepit.*

n) Síðan raufs leidágrinn; sneri Hákon Konungur norðr til Túnbergs nær Petrs meflo o).

Derpaa havedes Ledingen og Kong Hákon drog hett ved St. Peders Dag nord til Tónsberg.

CAP. CCLXXXI.

a) FRA HÁKONI KONUNGI.

b) Enn er áleid sumarit, fendi Konungur austr til landz enda se þat er hann skyldi gjallda Daunum, enn öngir komo af Danmörk at taka vid fenu, ok öngir til þefs at greida þat sem mælt var. Aslakra kom til mótz vid Birgi Jarl ok sagdi at Dana Konungur villdi at engi fegiöld fari fram á því hausti, enn villdi at þeir fyndiz Konungarnir sialfir vm svmarit, ok femdi þá sete sína, var Jarl þá miök fyfandi. Hákon Konungur fór norðr í land ok sat í Þrandheimi vm vetrinn, þessi var hinn síaundi vetr hins fiórda tigar Konungdoms hans. Vm varit í fausto andadiz Petr í Gizka. Þetta var andadiz Saurli Erkebiskup tveggja Postula meflo Filippi ok Jacobi. Hákon Konungur fór súdr til Biörgvinnar. Eftir ándlat Erkebiskups vrdo Korsbrædur á þat sáttir at kíofa til Erkebiskup Einar Smírbak svn Gunnars Gríónbaks, enn hann var vt í Paris c). Fóro þá út bref til hans, enn ecki visli Konungur til þessa. Hákon Konungur fór vm svmarit til Elfar til mótz vid Dana Konung; lagdi Konungur þá til Lindisholma, enn Birgi Jarl var vid d) Gullseid. Þar kom ok Kristoforus Dana Konungur ok var miök trauff hans þar sem var Birgi Jarl. Enn er vm sáttir

Kap. 281.

Om Kong Hákon.

Ud paa Sommeren sendte Kongen de Penge har skulde betale de Danske, oster til Grønfen; men der indfandt sig ingen fra Danmark for at modtage dem eller betale det bestemte. Aslak begav sig til Birger Jarl og sagde, at den danske Konge ønskede at der ingen Betaling skulde skee den Winter, men at Kongerne seke skulde medes om Sommeren og slutte Forlig. Jarlen underskottede meget dette Forflag. Kong Hákon drog nord efter og sad Winteren over i Throndhjem; det var hans syv og tredidre Regieringsaar. Om Foraaret i Faste døde Peter i Giska. Dette Foraar døde og Erkebisp Sorle paa Apostlernes Philip og Jacobs Dag. Kong Hákon drog sonder til Bergen. Efter Erkebispens Død bleve Korðbrodrene cenige om at vølge Einar Smorbak, Gunnar Brynbaks Son, som dengang var i Paris; der blev da skrevet til ham, men Kongen vidste intet deraf. Om Sommeren drog Kong Hákon til Sammenkomsten med den danske Konge ved Elven; Kongen lagde til Lindholm og Birger Jarl var ved Guldseid. Kong Kristoffer af Danmark indfandt sig ogsaa og viiste megen Tillid til Birger Jarl; da man begyndte at tale om Forslaget, mærke-

n) Enn er þetta var sáðfast toko þeir sáðgerdir sínar Hákon Konungur ok Birgi Jarl *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*

o) gaf hann ollum mómnum þá heimleifi *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*

a) *add.* *Cod. Flat.*

b) Hákon Konungur fór or Túnbergt þegar hann var búinn til Biörgvinnar ok sat þar vm svmarit, ok er sleid etc. 47. 81. *Cod. Flat.*

c) Fóro þá út til hans meifari Hákon ok meifari Ottar vid brefum ok segia þetta veri þeirra villi ok Koning, enn eigi háfo þeir réð Hákonar Konungs vid þetta, 81. *Cod. Flat.*

d) Gullberseid. 81. *Cod. Flat.*

Tum dimissus est exercitus, atque circa vigiliam Petri Rex Tunsbergam tetendit.

CAP. CCLXXX.

DE REGE HACONE.

Labente astate misit Rex ad terrá fines summas Danis solvendus; sed ab harum parte nemo aderat, qui illas acciperet, vel ab iis promissas penderet. Aslakus ad Birgerum Comitem missus declaravit, nolle Danorum Regem, ut aliqua pecunia isto autumno præstaretur, sed optare, ut ipsi Reges astate tendens Nidarosia hiemem transegit; qui annus erat ejus imperii XXXVIIImus. Vere circa fejunii tempora defunctus est Petrus de Gizka Tum quoque mortuus est vigilia Philippi et Jacobi Archiepiscopus Sörlius. Dein Rex Hacon Bergas profectus est. Post mortem Archiepiscopi convenit inter Clericos, ut Archiepiscopum crearent Einarum Smurbak, Gunnari Grönbakki filium, qui Parisiis tum peregrinans aberat. Ad eum litera Rege incio missa sunt. Aestate Rex Hacon Gothalbin petiit Regem Danie conventurus. Appulit Rex ad Lindesholmum; Birgerus Comes ad isthmum Guldbergicum adfuit. Eo quoque venit Christophorus Rex Danie, in Birgero Comite reum suarum fulchrum se ratus inventurum. Ubi de conditionibus ineunda concili-

fættir vannz þat á, at Dana Konungi þotti biskupar hit fyrra sumar hafa myclu frekara tekir enn hann hafði þeim bodit. Vrdo Konungar á ecki fættir, enn Birger Jarl villdi at þeir fættiz, ok þótti Nordmönnum hann miðk halla eftir Dönum. Enn sva lauk fundi þeim, at Dana Konungr reid í brott med engom sættom e). Hann reid suðr eftir Hallandi ok let taka brúar af hverri á allar sem hann kómz vid. Hákon Konungr fór norðr vpp í Víkina ok sat þar ym svmarit.

CAP. CCLXXXII.

a) ANDLÁT SIGURDAR KONUNGSSUNAR.

Þat var er nú var frásagt, andaðiz Sigordr svn Hákonar Konungs, ok Askell Biskup af Stavangri. Þetta sumar fendi Hákon Konungr til Íslandz Sigvard Biskup at flytia mál sín á þingi, ok Sigord Silkíauga med honom b), höfdo þeir mörg brefe), voro þar á vtanstefningar vid Gizor Þorvaldzsvn ok hinn fleiri adra. Vm vetrinn ádr höfdo þeir Eyjólftr ok Hrani d) ok Kolbeinn Grön brennt inni þriá svnu Gizorar á Flugumyri ok marga menn adra. Ok þann sama vetr drap Gízur Kolbein Grön ok e) þriá menn adra f) í Grimsey, var þá mikill úfirid á Íslandi. Sigurd Biskup fann Gizvr fyrir sunnan land, ok var hann þá í stormælum af Heinriki Biskvpi. Enn er Heinrikr Biskvp heyrði skipkvamona reid hann suðr ym land, herpo þeir þá bádir Biskoparnir at Gizori sva at hann fór þegar

e) Adseflum. add. 47. 81. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) at skyrta hverfo einardíga biskup fær med málum Konungs. Cod. Flat.

c) til Íslandz add. Cod. Flat.

d) Kodransfún. add. Cod. Flat.

f) Enn vm varit drap Odde Þorarsfún Rana ok þá þriá í Grimsey. Cod. Flat.

e) ok þá sva. Cod. Flat.

conciliationis sermo erat, compertum est Regem Danie opinari, quod priori astate Episcopi datum illis potestatem supergressi essent. Frustra tentata fuit Regum reconciliatio, licet Birgerus Comes, haud sine suspitione nimis in Danos propensionis, ut ea fieret, vehementer alloboraret. Finis hic fuit, ut Rex Danorum offensas discederet, et per Hollandiam equitans, quacunqne procederet, pontes dejici juberet. Rex Hacon Vikiam petiit, ibique astatem exegit.

CAP. CCLXXXIII.

MORS SIGURDI FILII REGII.

Vere de quo hic sermo fuit, obiit Sigurdus Regis Haconis filius, obiit quoque Askellus, Episcopus Stavangriensis. Astate Rex Hacon ad Islandiam misit Sigvardum Episcopum, comite Sigurdo Silkøye, qui Regis negotia in comitiis pronoveret. Habebant secum multas literas, quibus Gissurus Thorvaldi et plures alii in Norvegiam evocabantur. Hieme præcedente Eyolfus et Hranus atque Kolbeinus Grön in Flugumyris tres Gissuri filios multosque alios eodem incendio cremaverant. Eadem hieme Gissurus Kolbeinum Grön et tres cum eo viros in Grimsey occidit, adeo ut multæ in Islandia turbæ essent. Sigurdus Episcopus Gissurum in meridionalibus terræ partibus nactus est, ab Henrico Episcopo excommunicatum. Henricus ubi navis adventum inaudivit, ad littora egressus. Tum uterque Episcopus Gissurum tantopere auxerunt

mærkedes det og, at den danske Konge syntes at Bisshopperne afvigte Sommer havde overfredet deres Fuldmagt. Kongerne bleve ikke forligte, Skondt Birger Jarl raadede til Forlig; men Nordmandene fandt at han halvede formeget til de Danske. Enden blev, at Dannerföigen drog bort med usorrettet Sag; paa Hjemveien sonder giennem Halland lod han Broerne over alle de Aær han kom over, kaste af efter sig. Kong Hakon drog nord op i Nigen og tilbragte Sommeren der.

Kap. 282.

Sigurd Kongesøns Død.

Det foraar, hvorom nu er fortalt, døde Kong Hakons Son Sigurd og Bisshop Askell af Stavanger. Denne Sommer sendte Kong Hakon Bisshop Sigvard og Sigurd Silkeøie til Island for at udrette hans Vende der paa Thinget; de havde mange Breve med sig, hvorved Gissur Thorvaldsøn og flere bleve kaldte over til Norge. Vinteren tilforn havde Erlaf, Hrane og Kolbein Grön indebrændt tre af Gissurs Søner og mange andre paa Flugumyre; og samme Vinter dræbte Gissur Kolbein Grön og tre andre paa Grimsee; der var dengang megen Uroelighed i Island. Bisshop Sigurd fandt Gissur paa Sønderlandet; han var sadt i Vand af Bisshop Henrik. Da Bisshop Henrik erfoer Skibets Ankomst, reed han til Sønderlandet og begge Bisshoppe angfede nu Gissur saaledes at han strax forlod

gar utan, enn skipadi Oddi Þórarins syni yfer Skagaförð ok feck honom í hendur öll sín mál g), enn Þori Tott skipadi hann fodorleifð sína ok vera til styrktar við Odd, moti Eyolfi ok Hrafini. Gizorr kom til Biörgvinar ok var þar fyrir Þorðr Kakali ok var með þeim engi vana fundr, fór Gizorr þá þegar austr til Vikr ok fann þar Konung.

CAP. CCLXXXIII.

a) IVAR FOR TIL ISLANDZ MED KONUNGS ERINDOM.

Þetta sama haust let Hákon Konungr bua til vetrsetu á berginu var þessi hinn XVIII vetr ok tuttugasti Konungdöms hans, þá voru þeir þar badir Gizorr ok Þorðr, var Gizorr í þænum enn Þorðr á berginu. Vm varit fór Hákon Konungr til Biörgvinar ok hafði Krofsúðina. Þetta sumar kom í land b) Einar Erkiþiskup c), ok villdi eigi finna Konung, þótti honum þat vndarligt. d) Vm sumarit þetta er Hákon Konungr sat í Biörgvin, sendi hann til Islandz Ivar e) Engla sun at flytja eyrendi sín við f) lidveizlo Biskopanna, þviat hann trúði þeim vel. Enn Konungr feck systlu Gizori ok Þorði, feck Gizorr norðr í Þrándheimi enn Þorðr norðr a Skíðu. Vm vetrinn ádr Ivar kom úr höfðu þeir Hrafn ok Eyolf drépt Odd Þórarins syni í Geldingaholti, enn vm sumarit eftir höfðu þeir bariz á þverár eyrom Þorvarðr Þórarins syni, ok veitto þeir honum Þorgísl Bóðvars sún, ok Sturla Þorðar sún enn til móz voru þeir Hrafn ok Eyolf, ok fell Eyolf enn Hrafn flyði. Ivar var vm vetrinn í Ská-

a) um brennuna odd, 81, við biennumenn Cod. Flat.

b) odd. Cod. Flat.

c) ok snæri þegar norðr með lande til Þrándheims, 81.

d) Engla sun Cod. Flat.

f) tilbeins. Cod. Flat.

löd Landet; Odd Þhorarensen satte han over Skagaförð og overdrog ham heste sin Sag, og Thorer Thott satte han over sin Fæbreuearb og þaa lagde ham at styrke Odd mod Eyolf og Hrafn. Gissur kom til Bergen hvor Thord Kakali var i Forveien; de vare Ubenner. Gissur drog da strax til Wigen hvor han traf Kongen.

Kap. 283.

Ivar drog i Kongens Verende til Island.

Samme Efteraar laavede Kongen sig til Winterhold paa Bierget Lensberg; det var hans 28te Regieringsaar. Baae Gissur og Thord vare der; hiin i Byen, denne paa Bierget. Om Foraaret drog Kong Hakon til Bergen med Korsfuden. Denne Sommer kom Erkebiskop Einar til Landet men vilde ikke besøge Kongen; hvilket syntes denne underligt. Denne Sommer, medens Kong sad i Bergen, sendte han Ivar Engles Son til Island for at rygte Kongens Verender der, med Bispernes Hjelp, som han havde megen Tilid til. Kongen gav Gissur og Thord Syller; hiin nord i Thronbhem, denne nord i Skida. Winteren, for Ivar kom til Island, havde Hrafn og Eyolf drabt Odd Þhorarinsen i Geldingaholt; men Sommeren efter havde Thorbald Þhorarinsen, hvem Thorgisl Bóðvarsen og Sturla Thorsen hjalp, holdt Slag paa Theraeere med Hrafn og Eyolf; Eyolf faldt og Hrafn flygtede.

Ivar

d) vm varit sendi hann Ivar, 81.

runt, ut e vestigio terram relinquere decerneret. Oddum Thorarini Skagafjörðo præfecit, eique munus suum obcundum demandavit; sed Thorio Tott patrimonium suum tradidit sic ut hunc simul Oddo fulcrum adversus Eyolfum et Hrafnum esse vellet. Gissurus ubi Bergas venit, Thordum Kakali suum inimicum ipsi prævenisse animadvertit. Mox ergo Vikiam austrum versus petiit, Regemque convenit.

CAP. CCLXXXIII.

IVARUS ISLANDIAM PETIT MANDATA REGIS EXSECUTURUS.

Isto autumno Rex Hacon mansionem hibernam sibi in Monte (Tunsbergis) fecit præparari. Erat is anus ejus regni XXXVIIous. Aderant tum ibi et Gissurus et Thordus, hic in arve, ille in arce. Vere Rex Korssuda velus Bergas profectus est. Ita æstate advenit ad terram Archiepiscopus Einavus, sed Regem adire noluit; id quod mirum huic videbatur. Æstate, quam Rex Hacon Bergis agebat, misit ad Islandiam Ivarum Englidam ad commoda sua adjuvanda Episcopi ope; utrique enim Rex valde fidebat. Gissuro et Thordio provincias assignavit, illi Thrandia, huic Skida. Hieme ante Ivari adventum Hrafnus et Eyolfus Oddum Thorarini filium in Geldingaholto occiderunt, ac sequente estate Thorvardus Thorarini, a Thorgislo Bóðvardi et Sturlio Thordio filio adjutus, cum Hrafn et Eyolfo in Thveraævis certamine confixerat. Cecidit Eyolfus, Hrafnus fugit. Ivarus hieme Skalholti morabatur, eique videbatur Episcopus nimis

dili-

í Skálaholli, ok þótti honum Biskup leggja minni hug á Konungs eyrendi enn hann hafði heitit. Fór Ivar vrn varit norðr til Skagafjarðar ok fann þar Heinrik Biskup ok Þorgísl Skarda er þá var yfer Skagafjarði, ok flutti Konungs mál fyrir þeim. Tóko þeir báðir vel vnder ok g) stefndo saman bondum í Skagafjarði ok flutto Konungs mál med Ivari; kom þá svo at allir Skagafjarðingar ok vrn Eya-fjarðir iáttuðu at gjalda skatta, ok mestr lutr bönda í Nordlendingia fjórðungi þvílíkan sem þeim semdi vid Ivar. Fór Ivarr utan vrn sumarit ok þótti orðit minna sit eyrendi enn hann ætladi, kendi hann þat mestr vinom Gizorar^{a)} ok þo nockor Þordar vinom.

CAP. CCLXXXIV.

EINAR ERKIBISKUP KOM TIL STOLS.

Einar Erkebiskup kom til stóls síns í Nidarósi, ok er hann fretti at Hákon Konungi mislískadi er hann hafði eigi fundit hann er Biskup kom í land, fór hann suðr til Biörgvinar. Tók Konungr honum vel er þeir funduz^{a)}. Erkebiskup var *b)* mikill vinr vnga Konungs *c)*, þvíat hann hafði gefit honom Konungsnafn. Hann bad Konungin gera nockur lánða skipti milli suna sinna *) þat sem bezt samdi. Hákon Konungr atti her vrn tal vid vini sína, lögdo menn her all misafnit til, lögdo sumir at Magnus skyldi hafa þridiung af landi ok Hertoga nafn, sumir mæltu at skipta skyldi leni í helminga

Ivar tilbragte Winteren þaa Skalhøst og syntes at Biskoppen visste mindre Iver for Kongens Verende end han hadde lovet. Om Foraaret drog Iver nord til Skagafjord, til Biskop Henrik og Thorgisl Skarde, som hadde Befaling over Skagafjord og anbefalede dem Kongens Verende. De vare begge villige hertil, stævnedes Bønderne i Skagafjord sammen og underfattede tillegemed Ivar Kongens Sag. Det blev da afgjort at alle de i Skagafjord og Desfjord og de fleeste Bønder paa Nordlandet skulde betale den Skat, som de kunde blive eenige om med Ivar. Ivar drog om Sommeren til Norge og syntes at have idrettet mindre end han hadde ventet; hvilket han meest tilfred Gissurs og noget ogsaa Thords Benner.

Kap. 284.

Erkebiskop Einar kom til Erkestedet.

Erkebiskop Einar tiltraadte Erkestedet i Nidaros og da han horte at Kong Hakon hadde taget det ilde op, at han ikke hadde indfundet sig hos ham, ved sin Ankomst til Landet, begav han sig til Bergen og blev vel modtaget af Kongen. Erkebiskopen var en god Ven af den unge Konge, som han hadde givet Kongenavn. Han bad Kongen deele Riget mellem sine Sønner, saaledes som de kunde blive eenige om. Kong Hakon raadslag herom med sine Benner, som vare af ulige Meeninger. Noogle vilde at Magnus skulde have en tredie Part af Landet og Hertugens Navn; andre at Lehnene skulde de-

a) hauðo almenniligt þing í Skagafyrde. 81.

h) ok fastbræðrum add. 47. 81. Cod. Flot.

c) toluðu þeir margu luti sín í milli. add. 47.

k) hinn mesti hófur vin. 81.

e) ok lagði til þann síðan hinn mestra ástar þocka add. 81.

*) at fer lífanda þat er lands fólkitt mætti vel vid una ok báðir þeir ístruðu at hellda.

diligenter, quam promiserat, causam Regis promovere. Vere Ivarus ad Skagafjordum profectus, ibique Henrico Episcopo et Thorgislo Skardio Skagafjordo profecto junctus est, quibus Regis negotia commendavit. Utrique has partes studiose amplexi, in Skagafjordo colonos convocarunt, atque una cum Ivaro causam Regis propugnarunt. Exitus is fuit, ut omnes Skagafjordenses, et Osofordenses, uti quoque septentrionalis quadraturæ plerique coloni tale tributum, de quo cum Ivaro iis conveniret, Regi pendere promitterent. Æstate Ivarus Norvegiam repetiit, minus, quam sperasset, effecisse sibi visus; sed culpam maxime in Gissurianos; aliquam etiam in Thordi amicos conjecit.

CAP. CCLXXXIV.

EINARUS ARCHIEPISCOPATUM AGGREDITUR.

Archiepiscopus Einarus suum Nidarosie solium conscendit. Ubi comperit, agrè tulisse Regem, quod Norvegia redditus ipsum non adiiisset. Bergas meridiem versus profectus est. Tum a Rege benigne fuit exceptus. Archiepiscopus juveni Haconi amico admodum se præbuerat, quippe quem nomine Regio salutasset. Regem rogavit, ut terræ distributionem, prout æquum esset, inter filios suos susciperet. Hac de re Hacon cum viris suis deliberavit. Suadebant nonnulli, ut Magnus tertiam regionis partem et Ducis nomen

minga þótt Hákon bæri Konungsnafn *d*). Sumir voro er eigi létuz villa vera á þeim stefnom er nokkorr lutr væri misafnadr med þeim bræðrum *e*). Konungr tók því blíðliga enn sagdi þat mundo bezt gegna at Gud skipi med þeim, ok eiddiz þat sva at engi var skipan á ger. Fór Erkebiskup norðr til stóls síns oc skilldoz þeir Konungur med vináttu, Hákon Konungr vngi hafði þetta sumar gert menn út í Spania til Konungs af Kastel, var fyrer þeim Elis Prestfr, höfdo þeir hauka nokkora at færa Konunginom ok fleiri luti adra þá sem þar voro torgjafir. Ok er þeir komo út í Spaniam, tok Konungr þeim vel ok sva fendingom Noregs Konungs, dvölþvz þeir þar vm hráð í góðu yfirláti.

CAP. CCLXXXV.

a) BREFA SENDING TIL DANMERKR.

Þenna vetr hinn næsta lat Hákon Konungr í Biörgvin, ok var þessi hinn nstíandi vetr ok tuttí-gazti Konungdoms hans. Vm varit nær Paskum sendi Hákon Konungr Þorlaug Bósa vid nokkora menn til Danmerkr, á fund Jacobs Erkebiskups í Lund ok skyldi hann *b*) verpa vís hvart Dana Konungr villdi *c*) hallða sætir þar sem mælltar voro hit fyrra sumarit *d*). Enn er Þorlaug kom í Lund tók Erkebiskup honom vel ok lét hann vid ser vera, enn sendi menn á fund Dana Konungs í Sióland í Róiskelldo. Enn er Konungr vissi þeirra eyrendi

hellt

d) eftir fóðr sinn *add.* 21. *Cod. Flat.*

e) leto þat bezt gegna mundi at öllu væri í helmings skipi þeirra í millum. Einnar Erkebiskup ok vinit unga Konungs báðu Konung stadfesta þetta mál med nokkorri skipan ok setia þar fyrer braf sitt, ok innfigli ok þar med annara höfðingja *add.* 21.

a) *add.* 47. *b*) forvinnaz vm. *Cod. Flat.*

c) nockut hallða af setrum *Cod. Flat.*

d) er Konungr lá í Ekreyjum *add.* *Cod. Flat.* 21.

haberet; volebant alii ut provincia ex dimidio dividerentur, manente tamen Haconi Regis nomine. Quidam negabant, se conventui adfore velle, nisi utrique fratri par jus tribueretur. Tum Rex placide sententiam pronuncians, optimum fore dixit, si Deus suam cuique sortem assignaret; atque sic eo res venit, ut nulla distributio fieret. Dein Archiepiscopus ad munus suum reversus, amice a Rege discessit. Illa æstate Hacon juvenis viros in Hispaniam ad Castilia Regem ablegaverat, duce sacerdote Elia, qui sulcones et plura dona valde pretiosa Regi offerrent. Hi ubi Hispaniam attigere, Rex eos pariter ac Regis Norvegici dona benigne excepit; atque illi aliquod tempus ibi morati sunt, in magno habiti honore.

CAP. CCLXXXV.

MITTUNTUR AD DANIAM LITERÆ.

Proxima hieme Rex Hacon Bergis remanebat, qui erat annus ejus regni XXXIXus. Vere circa pascha misit Rex Thorlaugum Bosam cum quibusdam sociis ad Daniam Jacobum Lundia Archiepiscopum conventuros, atque comperturos, utrum Rex inducias priore æstate initus servare vellet. Thorlaugus ubi Lundiam venit, Archiepiscopus eum bene excepit, atque ut apud ipsum diverteret, invitavit; misit ille viros Regem Daniæ Roeskildia in Sialandia conventuros. Horum mandata ubi Rex comperit, eos apud se retii.

Kap. 285.

Skrivelse til Danmark.

Næste Vinter sad Kong Hakon i Bergen; det var hans ni og tredvire Regieringsaar. Om Foraaet henimod Paaske sendte Kong Hakon Thorlaug Bøse med nogle Mænd til Danmark til Erkebiskop Jacob i Lund, for at erfare om den danske Konge vilde holde det Forlig som var sluttet forrige Sommer. Da Thorlaug kom til Lund tog Erkebiskopen vel imod ham og behøst ham hos sig og sendte Bud til den danske Konge i Roskilde i Sjælland. Da Kongen erfare deres Værende, holdt han dem tilbage

og

hellt Konungr þá með fer enn sendi menn vppá e) Skáni at taka féndimenn Noregs Konungs. Enn Erkebiskup feck niðsn af því, ok gerdi Þorlaug varan vid, ok feck honom hesta ok reid hann vpp í Svafatki, enn sumir felagar hans voro efter-med Erkebiskupi leyniliga. Þeir Þorlaug foro f) til mótz vid Hákon Konung í Biörgvin ok sögdo g) at Dana Konungr atladi enga sætt at hallda vid Nordmenn. Konungr let fer sætt vm þetta sinnaz. Enn litlu sidarr let hann flota Olafsúðinni ok gerdi þat ord á at hann mundi fara norðr til Þrandheims. Enn er sképit var lagt út undir Fenhring, sögdi Konungr skylldo sigla austur til Víkr. Hann sendi fyrer bref í Vfk h) at engi kaupskip skylldo sigla lengra i) enn til Ekreyia ádr Konungr gerdi ráð fyrer k). Enn er Konungr kom í Vikina l) gerdi hann útboda bref vm alla Vikina, ok stefndi til sin lendom mönnum m). Dróz þar saman mikill her ok söllði skipa, helle Konungr her þeim sudr til Ekreyia, kom þar saman allmikil lid, þat var ávarp manna at egi mundi vana þriú hundrut skipa fem Sturla qváp:

Egi satup íðfra hneitir
ættum góðr at rofnar sættir,
n) stírdan biöggu hirdmenn harðer
berkski o) streng í kyrdom lengi,

mættum

ok sendte Joff ober til Skaane for at gríbe den norske Konges Sendebud. Men Erkebispnen fik Nyss derom, advarede Thorlaug og skaffede ham Heste med hvilke han kom op i Sverrig; nogle af hans Følge bleve hemmeligen tilbage hos Erkebispnen. Thorlaug med de øvrige begav sig til Kong Hakon i Bergen og sagde ham at Dannerkongen ikke agtede at holde Fred med de Norske. Kongen var ikke synderlig tilfreds hermed. Kort efter lod han Olafsúden lægge ud, og foregav at han agtede sig nord til Throndhiem. Men da Skibet var lagt ud under Genhring, sagde Kongen at de skulde seile øster til Bigen. Han stred i Forveien til Bigen at ingen Handelsfki moatte seile senger end til Ekerøe, for der kom nærmere Bestemmelse for Kongen. Da Kongen kom til Bigen sendte han der Udbudsbreve omkring og stævnedo Lehnsmændene til sig. Der samlede da en stærk Hær og mange Skibe, med hvilke Kongen gif sonder til Ekerøe. Der laae da en stærk Flaade som man reguede for 300 Skibe; som Sturla qváp:

Íkke sad du Fyrsters Betyffler
hoibyrbige! stille efter brudte Fred;
haarde Hoffinder bereedte de længe
roelige Krigsskibes stive Tob.

Øpper.

e) Skéney. Cod. Flat.

f) hit eytra til Vikinnar ok íva norðr á Konungsfund ok komo at Húts sunnudegi til Biörgvinar. Cod. Flat.

g) ún tídinde ok orðsending biskups at Hákon Konungr mundi eigi þurfa til þess at ætla at ne einn greiddskpr mundi verða á því fé-gjaldi er Nordmenn átro skilt af Daenom edr öðrum þeim einkamtum er höfdo verit þeirrs í millum. Cod. Flat.

h) til systumanna ok kaupmanna þeirre er varit voro at sigla til Danmerki, ok lagdi ríktit vid at engi Cod. Flat.

i) med landi add. Cod. Flat.

k) Hákon Konungr sigldi austur med lande add. Cod. Flat.

l) helle hann fyrst til Tånsbergs ok er hann kom þar add. Cod. Flat.

m) ok systumonnnum þeim er í Vikinni voro, ok dróz þar saman mikill herr ok söllði skipa, helle Hákon Konungr öllum þeim her sudr med lande til Ekreyia, kom þar saman allmikil lid. Cod. Flat.

n) stírdar Cod. Flat. stírdit 47.

o) stínger 47. 81. Cod. Flat.

retinuit, virosque misit in Scaniam, qui legatos Regis Norvegiæ comprehenderent. Id ubi Archiepiscopo suboluit, Thorlaugum ille certiorum reddidit, equisque instruxit, quibus in Sueciam tenderet. Nonnullos ejus comites Archiepiscopus clanculum secum retinuit. Thorlaugus cum suis Bergas ad Regem Haco-nem properavit, nuntiativæque Dania Regem nullam cum Norvagis pacem velle. Id Haco non libenter comperiebat. Paulo post Olafsudam in mare deduci et Nidarosiam septentrionem versus vela dare jussit. Verum ea ubi Fenhringiam attigerat, mandavit Rex, ut ad Vikiam tenderet. Literis ad Vikiam premis-sis veterat, nequa navis mercatoria longius quam ad Ekreyam, nisi Rege permittente, pergeret. Rex ubi ad Vikiam venit, literas belli nuncios per totam regionem circummisit, omnesque ad se prescellos evocavit. Ibi multe copia multaque naves conveniebant, quas Rex ad Ekreyam duxit. Eo copiosum agmen coactum fuit. Ferebat rumor haud minus quam CCC naves eo coactas fuisse, ut canit Sturlius:

Non post pacta rupta, otiosus
Regum victor (stirpe clarus) sedisti;

diu fortes prætoriani quietæ
rudentes classis bellicæ præpararunt.

Naves

mætum heilt þ) fyrer elfi utan

auþit lez þu flotnum dauda

g) nauþa vísló nyjar supir

Nordmanna r) gramr s) bordom pannig.

z) Síðan sendi Hákon Konungr mikinn luta lidfins fudr fyrir Halland, bad þá heria landit ok eyda bædi med elldi ok vapnom. Sendi hann tva luti lidfins allt fudr til u) Glymsteins, voro þar fyrer Ögmundur Krækidans, Arnbiörn Pofi, Bárdr í Hestbæ, Aslákr Gus, Páll Gus, Amundi Haraldzsun. Einn pridiungr skyldi ganga upp í x) Geitkiörrom, var fyrir þeim Jon Drotning, Jon Lopinsun, Þordr Kakali ok enn fleiri fylsumenn or Vikinni. Sigldo þeir allir saman til Mostursundz sem Sturla qváp:

y) Sneida leto þinar þjóder

þunnar skeidr z) med bunu reidi

Gautar spurdu leidángur liótan

lunda vaull at aa) Mostrar fundi;

síðan bb) lætr er seglom hlódo

snarfengr Konungr ydrer drenger

lyfa tók af herkskips haufom

hrygdar fólk í Dana cc) bygdom.

Þá er Konungr kom í Mostrar fund voro fyrir nokkorir Danir ok voro flestir drepnir.

CAP. CCLXXXVI.

a) HERNADR Í DANMÖRK.

Bartholomeus messódagur var á b) Þorsdag. Þá skipudvz Nordmenn til vppgöngu efter þvf sem Ko-

f) frá Cód. Flát.

g) hauder. Cód. Flát.

e) gram fyrer skeidar bordum. 81.

h) þar fyrer bordum Cód. Flát.

i) þá er Hákon Konungr kom í Ekreyjar fund sendi hann, etc. Cód. Flát.

n) Glumsteins. Cód. Flát. Glymsteins. 81.

o) Geitkorum. Cód. Flát.

y) Sneida 47. 81.

u) und. 47. Cód. Flát.

aa) Mostrarfundir. 47.

bb) let Cód. Flát.

cc) bygdir Cód. Flát.

a) add. 47.

b) fimtadag. Cód. Flát.

*Naves præstantes Norvegorum Rex!
trans Albim Gothicum duxisti;*

Misit deinde Rex Hacon multas copias a meridie Hallandæ, quas terram igno ferroque vastare iussit. Dnas cohortes ad Glumsteinum ablegavit, ducibus Ögmundo Krækedands, Arnbiörno Pose, Bardo de Hestbæis, Asláko et Paulo Gaas, atque Amundo Haraldide. Tertiæ cohorti ad Getkieras eundum erat; huic præerant Jonas Drotning, Jonas Lothini, Thordus Kakali pluresque præfecti de Vikia. Omnes hi ad Mostrarsundum sunt profecti; juxta illud Sturlii:

*Grassari fecerunt tuæ gentes
tenues naves apparatu instructas*

*per campum Alcaurum, ad Mostrarsundum
Gothi de terribili expeditione audiverunt.*

Rex cum ad Mostrarsundum veniebat, aliquot ibi Danos offendit, quorum plerique occisi sunt.

*molestiam novæ rates ita passæ sunt.
Inimicis lethale fatum accessisti.*

*Posthac, cum vela demittebant
Rex acer! vestri milites,
twistis in Dania populus vidit
lucida rostra navium apparere.*

CAP. CCLXXXVI.

DANIA BELLO INFESTATUR.

Vigilia Bartholomæi in diem septimanæ Vtium incidebat. Exscensionem Norvegi Rege jubente faciebant,

Ypperlige Skibe du Nordmænds Konning

forbi Elden monne føre;

forsøgte bleve nye Skibe,

Dine Fiender du Døden bebuded.

Derefter sendte Kong Hákon en stor Deel af Hæren sender forbi Halland og bad dem herie Landet med Ild og Sværd. De to Deele af Hæren sendte han sender til Glymsteen, under Anførsel af Ögmundur Krækidans, Arnbiörn Pose, Bard i Hestbæ, Aslak Gaas, Poul Gaas og Amund Haraldsøn. En tredie Deel skulde gaae op i Geitkiær, under Anførsel af Jon Drotning, Jon Lodinsøn, Thord Kakali og flere Sysselmand af Bigen. De seilede alle til Mostursund, som Sturla qvød:

Glide lode dine Fjoll

tynde Skibe vel tistakede,

(Gøther den seie Leding spurte)

over Havet (z: Søefuglenes Vi) til Mostursund.

Siden, da dine Karle

raffe Konge! Silene lode falde,

Folket i Danmark skrækkedes;

Skibenes Hoveder flinnede.

Da Kongen kom til Mostursund, traf han der nogle Danste, som strax bleve dræbte.

Kap. 286.

Krigstog i Danmark.

St. Bartholomæus Dag indtraf paa en Torsdag. Nordmændene gjorde Landgang efter Rougenz

Konungr hafdi ráð fyrer gert. Gengo þeir ok vpp vid Glymstein enn Jón hvarrtveggi fór fyrst inn *l c*) Bardfiörð ok brendi þar eina Kirkiuökna. Síðan helldo þeir suðr til Geitkiarra ok gengo þar vpp, þar var fyrer samnadr nockr af landzmönnom ok hellduz þeir litla flund vid ok fell þar mart af Daunum. Síðan tóko Nordmenn at heria landit ok brenna sem Sturla qvad,

Allvalldr *c*) reptu því er ytar helldo

e) Ognarbarþz at fylkis láði,
 þrúdar *f*) redo sveiter síðan
 foknar stráungs á land at gánga,
 stórar letu *g*) Hallandz heriar
 hirdmenn þiner fíelsi slno
 vÍða tyndo virða Kinder
 vægðar lauft fyrer Geitkiörðr austan.

Nordmenn gengo yfer landit ok drápo menn enn brendo bygðer, fólkít flyði vndan sem vidkomz; *h*) Iva qvap Sturla.

i) Syngia letu snarper drenger
k) fokna gífr í fleina *l*) drífo
 brandar *m*) hleyptu aurt or vndom
n) ærno blóði Daniskrar pióðar,
 vÍða fellu vegnir pollar
o) viga drótt í reknom flóttá
 fallðin geck þar *p*) serp at hillði
q) frágra máлма *r*) ægishialmi.

d) Steyr-

c) Hærdfiörð. *Cod. Flat.*

e) ognar bráðz. *81. Cod. Flat.*

g) Halland heriar. *Cod. Flat.* Halland heria. *81.*

h) sem qvæit er. *Cod. Flat.*

k) foknar gengi *Cod. Flat.* foknar knif. *81.*

m) leypptu *Cod. Flat.*

o) vigo. *Cod. Flat.*

q) frágr. *Cod. Flat.*

d) rettu *Cod. Flat.*

f) nádo *Cod. Flat.*

i) syngia *Cod. Flat.*

l) kofe *Cod. Flat.*

n) vsurmo *81.*

p) fast *Cod. Flat.* *47. 81.*

r) hægis hiðalma. *Cod. Flat.*

gens Anordning; og saa ved Glimstein. Begge Zonerne gif først ind i Bardfiord og afbrændte der et Kirkefogd. Siden vendte de sig sender mod Geitkiær hvor de landede. Endeel Indbyggere vare der forsamlede, men giordte kun en kort Modstand; der faldt mange Danske. Derpaa begyndte de Norske at plyndre og brænde, som Sturla qvad:

Efter dit Bud, Konning! styrede
 Folkene mod den krigeriske Fyrstes Land;
 Slagets stolte Hobe siden
 i Land monne gange.
 Dine Hofmænd Halland plyndrede,
 østen for Geitkiær ingen skaanende,
 Indbyggerne vide omkring
 deres Friehed tabte.

Nordmændene drog giennem Landet, dræbte Indbyggerne og afbrændte Boigerne; alle som kunde toge Flugten. Saa qvad Sturla:

Riælle Karle lode
 Epydene i Vilehagl synge;
 Sværdene udgiød snart
 meget Blod af de Danske Saar.
 Bide faldt Stridsmand
 slagne paa Flugten,
 Hæren til Strid gif
 med Skrak omgivet.

Stær-

bant, et primum quidem ad Glymsteinum. Jone utriqve Bardafjordum aggressi unam toparchiam igne devastarunt. Dein magis meridionalia petentes Geitharam invaserunt; ibi coactum erat popularium agmen, quod brevi tempore restitit, ibique Danorum multi ceciderunt. Dein Norvegi igue in regionem grassari coeperunt, uti Sturlius canit:

*Tuo mandato monarcha! appropinquabant
 terrifici viri Regis pugnacis regioni;
 inclytæ copiae terram
 dein ingressæ sunt.*

*Magnates aula tue Hollandiam
 vastabant, nulli parcentes;
 passim a Geitkiær orientem versus
 libertatem homines amiserunt.*

Norvegi terram circumquaque vastantes homines trucidabant pagosque cremabant. Fugiebant, qua licuit, incolæ; qua de re Sturlius:

*Sonare fecerunt acres viri
 lanceam inter sagittas volentes;
 enses multum sanguinis effuderunt
 e vulneribus Danicæ gentis.*

*Passim in fuga rapida ceciderunt
 casi milites, pugnam enim fortiter
 aggressus fuit exercitus, telus
 ægide nobilium metallorum.*

s) Styrkir gengo menn vnd merkíom
 Málmá lundz á vidri grundo,
 Valgamr sleit z) af vappa móti
 Varma bráp u) af þíno rádi,
 x) sialfri skipti örn vid úlfa
 ógnar báro hófup y) fara
 z) gylper stóð yfer aa) grimra haulpa
 bb) greyprar þjóðar megin blópi.

Þeir Ögmundr gengo á land vid Gylmstein Bartho-
 lomeus meffodag ok fengo enga vidtöko enn drápo
 mart af Daunom cc) enn brendo bygdir alle súdr
 til Eidre. Sva qvap Sturla.

Hæstan kyndo hirdmenn traustir
 heitan elld í Danavelli
 skærilligr geck hufum hærrí
 hallar gandr á svipno landi,
 víða fór vm dd) búkar búpir
 birki sótt enn ee) hræddar dróttar
 bragnar ff) margir báli flegrar
 brunnit land til skógar runno.

Síðan foro Nordmenn til skipa sinna gg). Sunno-
 dag komo ofan Danir med mikin samnad, þeir
 drápo nockora sveina Nordmanna á landi. Ekir
 þat foro Nordmenn brótt frá Gylmsteini ok brendo
 ádr stadin í Aranefi, sem Sturla qvap.

Gnei-

Stærle Mænd gif under Fanerne
 paa Feltflagets vide Mark,
 Ravnen fleed i Waabenmobet
 varmt Død, paa din Befaling.
 Ørnen selv med Ulven
 Saarens Blod deelte,
 Uhyret stod i Blodet
 af grumme Kriger fra det rovgterrige Følk.

Ögmund og hans Mænd gif Bartholomeusdagen í
 Land ved Gylmstein. De fandt ingen Modstand,
 dræbte mange af de danske og afbrændte Boigerne
 sender til Eideraae. Saa qvad Sturla.

Troefaste Hofmænd antendte hoi
 og brændende Lue i Dannerriget;
 Stinnende ragede op over Husene
 Ilden paa det soedne Land.
 Vide over Bondens Hytte
 Luen stoed, og Følkene forstræffedes;
 Mange Menneker af Vaalet forjagede
 over brændte Land til Skovens flygtede.

Eiden gif Nordmændene til deres Skibe. Om
 Søndagen kom en stor Hob Danske ned; de dræbte
 nogle af de Norske Følk paa Landet. Derefter
 forlode Nordmændene Gylmstein og afbrændte í
 Forveien Byen Aranefi, som Sturla qvad.

Øfen

1) ok enn sva add. Cod. Flat.

2) at. Cod. Flat.

3) frá 47. Cod. Flat.

aa) greytta Cod. Flat. greypra. 47.

cc) þeir brendo bygðernar vm qvellit ok fastudagin, ok foro allt súdr til ár þeirrar er Eidre heitar ok brendo þar Kaupþorp
 eitt. Laugardag svo þeir afre ok brendo allar bygdir þar sem fyrr þeim urðu. Cod. Flat.

dd) búkarl. 47. 81. Cod. Flat.

ee) brendar Cod. Flat. 47. 81-

ff) eyddu. Cod. Flat.
 gg) Vm nóttina fyrir sunnudagin légo Nordmenn á skipum sínum, þá kom á fótrn mikill ok rak nockor skip þeirra frá þeim,
 enn menn báro af feir ok gengo síðir á þau skip er seft voro. Sunnudag komo Danir ofan med mikin her, þeir drapo noc-
 kora sveina Nordmanna er þeir fundu á landi ok nockora menn adra er flegr hósto efter at úþsktram. Síðan toho þeir
 óskipln þau er at landi hósto rekit, ok gerðu á bál stór ok stludo at þau skyldi reka út at skipum Nordmanna, þvíst vindr
 hafði gengit á land. Nordmenn zero upp á móti at landino er þeir fa þessa nylundo ok komo á sfaflitum á sum skipin ok
 árógo at fer ok vard þeim eigi meín at þeirri umubud. Efter þat, etc. Cod. Flat.

*Ivervunt homines robusti sub signis
 herois in campo lato;
 tuis auspiciis corvus dirupit
 calidam prædam in armorum conspectu.*

*Aquila ipsa plagerum horrendas undas
 cum lupis partiebatur;
 stetit bestia super abundante cruore
 crudelium colororum e rapaci gente.*

*Ögmundus cum suis vigilia Bartholomæi ad Gylmsteinum exscendit, et nemine resistente multos Danos
 trucidavit, omnem regionem habitatam usque ad Eidre incendio vastans. Qua de re Sturlius:*

*Accenderunt firmi satellites altissimam
 fervidamque flammam in regno Danorum;
 Clavicans dominibus celsius iit
 in adusta terra arcis lupus (31 ignis);*

*partim rustici habitacula perambulavit
 betula morbus (31 ignis); sed metuebant gentes;
 multi homines, igne percussis,
 per glebam torridam in sylvas cucurrerunt.*

*Dein Norvegi suas naves petierunt. Die dominico Dani cum copioso, quod coegerant, agmine venerunt.
 Tum Norvegi Gylmsteinum reliquerunt, exusto primum Araneso, juxta hocce Sturlii:*

Gneistum hratt fyrir Elfi austan
 kk) elrisgarmr í íi) rafst varma
 síðan fello háfar halley
 hrygðar stund í Danabygðom;
 innin toko öll at brenna
 ógnar strid á Hallands síðo
 yta rann vrn storlig stræti
 stordar vlfir fyrir Glymstein nordan,

Hákon Konungr lá í Eikreyiom, þá er herinn kom
 til mótz vid hann kk), skiptu þeir herfángi síno eftir
 Konungs ráði. ll) Síðan sendi hann menn á fund
 Dana Konungs, hvarf hann villdi fættaz edr hallda
 ófrid vid Nordmenn. Med þeim eyrindom foro
 þeir Symon Predikari ok mm) Sigordr bropir, Dana
 Konunge tók þúngliga þeim málum ok let ser mi-
 kit vrninnaz, er Nordmenn hófdo heriat rski hans,
 Fengo þeir óngan orskord af Dana Konungi nn),
 foro þeir síðan afr ok fúgdo Hákonni Konungi sín
 eyrindi ok þeim þórti ecki líkligt til nockora fættaz.

CAP. CCLXXXVII.

a) FRÁ SENDIMÖNNOM KONUNGS AF SPANÍA.

Hákon Konungr fór or Ekreyiom, setti hann
 eftir vid Elfina Hákon Konung son sinn ok lá hann
 í Straumsfundi med tío stórkípom. Þessir voro
 skiptiornar menn eftir med únga Konungi: Óg-
 mundr Krakidanz, Veseti af Helli, Simon Staurr,
 Lopinn Staurr, Helgi Raudi þreftr; Gester hófdo
 tva skip b). Hákon Konungr for nódr í Vikina ok
 ætla.

34) Arisgramr, 47. Cód. Flæd.

ii) refrit 47. refrit. Cód. Flæd.

34) spurdi hann glæggliga öll þau tíðendi er gert hófdo. Cód. Flæd.

ll) Hákon Konungr hugfadi þá eftir at Nordmenn hófdo gert mikinn ófrid í Danariki, var þat þá réð tekit at fenda. Cód. Flæd.

mm) bróðir Sigordr. Cód. Flæd.

nn) þann er þeim þórti líkligt til fættaz. Cód. Flæd.

b) ódd, 47.

b) mikil ódd, Cód. Flæd. 81.

*Ab oriente Albis scintillas egit
 cauis alni (o: ventus) in tecta calida;
 posthac ceciderunt arces alta
 moesta hora in regione Danica.*

Rex Hacon in Eckreya erat dispositus. Ubi copia illi juncta sunt, prædom ex Regis voluntate inter se divi-
 serunt. Misit dein viros Regem Danorum adituros, quæsiturosque, utrum bellum an pacem cum Norvegis
 mallet. Id in mandatis habebant Simon prædicator fraterque Sigurdus. Rex Danorum propositas condi-
 tiones respuit, et ob Norvegorum in ipsius regno prædationem se valde iratum præbuit. Itaque nullum ab eo
 accipere responsum; atque sic ad Haconem reversi rei exitum retulerunt, et nullam hactenus reconciliatio-
 nem expectandam esse ostenderunt.

CAP. CCLXXXVII.

REGIS HISPANICI LEGATI.

Rex Hacon ab Eckreya movens, ad Albin reliquit juvenem Haconem suum filium in Strömsundo dispositum cum X magnis navibus, quarum nauclei erant: Ógmundus Krakidanz, Vesetiús de Helli, Simon Stór, Lodinus Stór, Helgius Rufus sacerdos. Hospites duas habebant naves. Rex Hacon boreales terras partes

Östen for Elven Binden
 Gnifer drev til varme Tæge;
 Siden faldt í uheldig Stund
 hoié Haller paa Danmark's Grund.
 Alle Hufene begyndte at brænde,
 Strid stod paa Hallands Side,
 giennem Borgernes brede Gader
 Ilden rasede norden for Glimsteien.

Kong Hakon laae ved Ekeroe, da Hæren kom til ham; den bedste Byttet efter hans Raad. Derpaa sendte han Prædikebroderen Simon og Broder Sigurd til den danske Konge for at erfare om han vilde forliges med Nordmændene eller ikke. Dannefønggen hadde meget mod dette Forslag og viiste sig misfornoiet med de Nørskes Hæren i hans Rige; de fik derfor ingen ret Besked af ham, men drog tilbage til Kong Hakon, som de beredte Udsalbet af deres Ærende og at de ikke haabede noget Forsig.

Kap. 287.

Gesandtschaft fra Kongen af Spanien.

Da Kong Hakon forlod Ekeroe lod han sin Son Kong Hakon blive tilbage ved Elven. Han laae í Strömsfund med to store Skibe, hvís Forere vare Ógmund Krakidanz, Veseti af Helli, Simon Staur, Lodin Staur, og Helge Rode Præst; Giesterne hadde to Skibe. Kong Hakon drog til Vi-
 gen

ætladi norðr í land, enn er hann kom norðr á Agder kom til hans Elis prestur er úngi Konungr hafði sent í Spania. Sagdi hann Konungi at í landit voru komnar sendimenn Konungs af Spania ok het sá Sira Feraar er fyrir þeim var, ok þeir hefðu mörg tþindi til Hákonar Konungs, ok Konungr af Spania villdi vera vin hans ok binda þar c) styrkum tengdom. Enn er Hákon Konungr kom í Raudasund voru sendimenn þar fyrir, ok sögðu honum sín eyrendi. Konungr gerði ráð fyrir þeim at þeir skyldi bida hans í Tunsbergi til þess er hann kvæmi nordan vrn varit ok hann veitti orksord eyrendom þeirra med vitra manna ráði. Síðan fór Hákon Konungr til Biörgvinar ok efnadi þar til vetrsetu. Þetta haust kom Ivar d) Englasvn af Íslandi ok sagði slík tþindi sem þar hefðu gerzt.

CAP. CCLXXXVIII.

a) HÁKON KONUNGR VNGI LAGDI FE-
GJALLD Á DANÍ.

Hákon Konungr vngi la vrn haustit í Straumsfundi sem syrr var sagt, ok stóð Daunnum mikil ógn af honum b), hann gerði ord vrn Halland í þau herut sem óbrend voro, ok lagði á þá mikit fe-gjalld, ok qvad á hverfö mörg hundrut nauta þeir skylldo gjallda honum enn ella leiz hann mundi fara til þeirra ok gera þeirra kost at engo þetra enn hinna er brent var fyrir. Danir gengo undir álög Konungs ok gulldo honum c) höllda nauta, enn d) gjalld leyfsto þeir med vaxi ok lereptom ok silfri.

Þetta

c) sterkuztum Cod. Flat.

d) Englasvn Cod. Flat.

a) add. 47.

b) þvíst þeir höfðu mög hræðlir ordit vrn svmarit vid þau-úfvid er þeir höfðu gert á Hallanda add. Cod. Flat.

c) mikinn add. Cod. Flat.

d) sunur gjalldit Cod. Flat.

partes petens in Vikiam migravit. Ubi Agdam erat assecutus, venit ad illum sacerdos Elis, quem juvenis Hacon ad Hispaniam miserat, Regique indicavit, missos esse a Rege Hispanie legatos, quorum praeses esset aliquis Feraarius, gravia habentes ad Regem mandata, cum videlicet Hispanie Rex non amicitia solum sed etiam affinitatis vinculis cum Hacone jungi cuperet. Ubi in Raudasundum delatus Rex est, praesto erant ibi legati, mandata sua ei exposituri. Rex illis auctor erat, ut ipsam Tunsbergæ praestolarentur, usque dum vere sequente a septentrione veniret, tum, quid adhibitis suis consiliariis de re proposita decrevisset, eos competuros. Postea Rex Hacon Bergos tetendit, hiemem ibi transacturus. Isto autumno venit ex Islandia Ivarus Englii filius, quid in insula evenisset, nuntiaturus.

CAP. CCLXXXVIII.

REX JUVENIS HAICON DANIS TRIBUTA IMPONIT

Isto autumno juvenis Hacon erat, ut supra scriptum, in Strömsundo dispositus, magnum inde terrorem Danis injiciens. Per nomarchias Hallandia huc usque igne non vastatas nuntios circummisit tributum magnum pecuniarium exacturos, indicaturosque, quantam jumentorum vim ab ipsis praestandam posceret, nisi vellent nomarchiarum incendio vastatarum sortem experiri. Dani jussis paruerunt, atque cera, linteo et argento tributum exsolverunt. Ista ad Regem Haconem in Strömsundo delata sunt, qui in navibus suis

gen og agtede sig derfra nord paa, men paa Agder mødte ham Præsten Elis, som den unge Konge havde sendt til Spanien. Han beredte Kongen, at den spanske Konges Gesandtere, blandt hvilke een ved Navn Sire Feraar var den fornemste, vare ankomne til Landet og havde vigtige Brevder til Kong Hakon; den spanske Konge vilde nemlig slutte Venfskab med ham og besegle dette med et Svogerfsab. Da Kong Hakon kom til Raudasund vare Gesandterne der og forebragte ham deres Brevde. Kongen bestemte at de skulde tove i Tonsberg, indtil han om Foraaret kom norden fra, da han efter sine gode Mænds Raad skulde give dem Besæd. Derpaa drog Kong Hakon til Bergen, hvor han reedte til Vinterophold. Dette Efteraar kom Ivar Englesøn fra Island og bragte Tidender med sig derfra.

Kap. 288.

Den unge Kong Hakon paalagde de Danske Skat.

Den unge Kong Hakon laae det Efteraar i Strömsund, som for er fortalt og indtog de Danske megen Skat. Han sendte Bud omkring i de Herreder i Halland hvor der ikke var brændt, paalagde dem svar Brandfskat og bestemte hvor mange hundrede Øren de skulde leve, hvis de ikke vilde at han skulde komme og behandle dem som de afbrændte. De Danske underkastede sig Kongens Paalag, levede ham mange Øren og betalte Brandfskatten med Bø, Lærred og Solv. Alt dette blev bragt til Kong Hakon

Þetta fe var flutt í Straumsfund til Hákonar Konungs, lá hann á skipum allt til Marteinsmessö. Siálandingar lágo í fannadi vrn vetrinn ok voro miök hiræddir, at Konungr mundi heria á pá. Hákon vngi let búa fer til Jola veizlo í Tunsbergi, ok fór hann þannig fyrir Jólin, enn seti Ögmund Krákidanz efter austr ok fylslumenn við honom. Hákon Konungr sat í Tunsbergi vrn Jólin ok liðu sidarr sendi Ögmundr ord at hann kæmi aufr, þvíat honom voro flutt mörög storrydi Dana. Hákon Konungr bióð þegar e) efar Jólin or Tunsbergi f) ok fór aufr til Konungahellu, var hann þar til séstunnar. Þá komo bref frá fauðor hans at hann skyldi fara norðr til Oslóar ok bida þar er hann kvæmi nordan ok þeir gerdi ráð fyrir, hverso svára skyldi g) málom þeim er Sira Ferant fór med er Konungr af Spani beiddi þefs, at Hákon Konungr skyldi gipta dottor sína iúngfrú Kristin einhveriom af bráðrom sínom, Hákon Konungr vnga fór af Konungahellu öskudag norðr til Oslóar. Lidlo sidarr komo bref til hans aufran or Gautlandi frá Birgi Jarli mági hans, at hann skyldi koma aufr sem skiótaz til mózt við hann. Ok med því at fadir hans var eigi nordan kominn h), sigldi hann aufr til Konungahello ok kom þar í Dyrbildægra viko öndverþri ok fór þadan til Lióðhúsa ok var þar fyrr Valdimar Svía Konungr mágr hans ok fagnadi honom með hinni meso blipu. Ridu þeir báðr saman vpp í Gautland. Enn er Birger Jarl spurdi at Hákon Konungr mágr hans var kominn í Svía vell-

Hákon í Strömsfund; han blev liggende paa Skibene lige til Morrensdag. Siellanderne vare den Vinter forsamlede og frygtede meget, at Kongen skulde angribe dem. Kong Hakon den unge lod reede til Julegilde i Tonsberg; did drog han hert for Juul og lod Ögmund Krafidans og nogle Gyselsmænd blive tilbage ved Elben. Kong Hakon tilbragte Julen i Tonsberg, men ført efter lod Ögmund ham bede om at komme tilbage, da adskillige Trubler af de Danske vare komne ham for Öre. Kong Hakon forlod Tonsberg strax efter Julen og drog efter til Konghelt hvor han opholdt sig til Fasten. Der kom Breve fra hans Fader, at han skulde komme til Oslo og oppebie der hans Ankomst nord fra; for med ham at overlægge hvad de skulde svare Sire Ferant paa hans Anbragende fra den spanske Konge, som forlangte Kong Hakons Datter Jonfrue Kristina til Ægte for een af hans Brødre. Den unge Kong Hakon drog Afkønsdag fra Konghelt nord til Oslo. Kort efter sit han Brev efter fra Gautland, fra hans Svigerfader Birger Jarl som indbod ham til sig som Inaræs. Da hans Fader endnu ikke var kommen nord fra, seilede han efter til Konghelt hvor han ankom i Begyndelsen af Dimmelugen; derfra drog han til Ledese hvor hans Svoger den svenske Kong Valdemar modtog ham med megen Venlighed. De reede begge tilsammen op til Gotland. Da Birger Jarl erfoer at hans Svigerfater Kong Hakon var kommen til Sværrig

bød

c) ok fór tueim nótrum a.L. Cæd. Flat.

f) ok feck mikitt veðr ok akafa þvert ok vard at slaga til áðr hann néde höfninne í Spiörr fyrer suðan Földina. Síðan geck Konungr á skúta ok let flytia sík til megin lande enn hann fór til efra at veizlum ok let skipin sigla til ytra aufr til Elfarinnar, ok kom hann fyrir til Konungahello. Hann sat í berginni í Holansnum við Konungahello, var hann þar til fastunnar. 47. 81. Cæd. Flat. g) vanda mslum Cæd. Flat.

h) þá býr hann ferd síns or Oslo til Tunsbergs ok feck í þeirri ferd nockorn áttkðom ok betti gud honom skiótt. Ok er hann kom til Tunsbergs geck hann á skip ok sigldi aufr til Elfarinnar ok kom til Konungahello. Cæd. Flat.

suis mansit usque ad Martini vigiliam. Hieme, Sialandi agmina colgerunt, valde timentes, ne Rex eos populatione infestaret. Juvenis Hacon Tunsbergæ convivium Jolense præparavit, atque eo ante festum proficiens Ögmundum Krækedans aliosque præsefos ibi reliquit. Tunsbergæ festum Jolense celebravit, et brevi post Ögmundus eum rogavit, ut ad meridionalia veniret, nam multa de Danorum minis inaudiverat. Itaque statim post festum Tunsbergæ relicta Kongahellam se contulit, ubi usque ad magnum jejnium moratus est. Tum literis a patre acceptis jussus est Osloam tendere, ibique Regis adventum exspectare, ut de conditionibus consilia caperent, quas Ferantius proposuerat; cupiebat quippe Rex Hispania, ut Rex Hacon filiam suam virginem Christinam uni ex ipsius fratribus in matrimonium daret. Die cinericio, juvenis Hacon Kongahella Osloam profectus est. Brevi postea a meridie e Gothia venire literæ affinis ejus Birgeri Comitis, eum invitantes, ut quam citissime ipsi occurrirus profisciceretur. Verum quia pater ejus nondum a septentrione venerat, Kongahellam navigando attigit inuito septimana vacationis indeque Liodhusam pervenit; ibi præsto erat Valdemarus Sveciæ Rex ejus affinis, qui eum maxima comitate accepit. Tum uterque simul Gothiam equitando petierunt. Birgerus Comes ubi rescivit Haconem suum affinem in Sveciam venisse, suos jussit eum ejusque viros honorifice habere; severasque addidit minas, fore, ut siquis Norvegos dilectius vel denominacionibus infamibus aggrederetur, haud minori quam capitis suppli-

velli bad hann sína menn taka honum fámiliga ok hans mönnum, ok lagdi síva ríkte við ef nockorir tæki Nordmenn med spotti eda háðiligum nöfnum, *z*) at þeir skyldo engo fyrer tyna nema *k*) hálsbeini síno. Þeir mágarner voro allir vrn Þaskernar í Vestra Gautlandi á þeim bæ er í *h*) Lenum heidir, ok Þaskadag at meðlo leiddi Valldimar Konungr ok Birgir Jarl Hákon Konungr til altaris ok veitto honom ína mesto sámd í öllu ok skipodo honum milli sín. Þeir skilpvz ok med hinom mesta kærleika ok blíðo, reid Hákon Konungr ofan til Konungahello ok fór sídan norðr í Vik. Hann reid íafnan ok skemti fer vid haukum ok hundum, ok einn dag er hann fór austr yfir ána í Gulleyna at skemta fer, vrn næstu nótt eftir tók hann sótt, *m*) enn er hann kom austan at Foldinni herþi honum sóttin; let hann þá róa med sík á skútu einni yfir Foldina til Tunsbergs ok let hann færa sík vpp til Múnklífis ok lá þar. Kom þá til hans læknir fá er Síra Ferant hafdi vnan med fer ok lagdi ráð til vrn sótt hans, enn sóttinni þyngdi eigi því síðr ok andadiz hann líðu síðarr. Ok er ártid hans tveimor nóttom eftir *n*) Vitalismesslo. Þetta þótti mönnumhinn mesti skadi, því at Hákon Konungr var *o*) allvínfell vid sínum mönnum *p*). Hann var heldr hárr, meðalmadr ok velvaxinn, fríðr synom, hærdr vel, eygdr manna bezt, vel styrkr, manna *q*) fimaztr ok lettauz á fer, allra manna bezt hestfær, þeirra er þá voro í Noregi. Lík hans var flutt inn til Osloar ok iardapr at Hallvardz Kirkio, þar sem Sigodr Konungr Jorsalafari var grafinn.

bod han sine Folk vise ham og hans Følge af Ære og udgav en stræng Befaling at de som spottede Nordmændene eller gavede dem Ægnaadne skulde miste deres Hals. Frænderne tilbragte Paasken i Bester-gothland paa Gaarden Lenar og Paaskefesten ved Mænsen ledte Kong Valdemar og Birger Jarl Kong Hakon til Alteret og viste ham megen Ære og gavede ham Sæde mellem sig. De skildres ad med megen Kierlighed og Blidhed. Kong Hakon reed ned til Konghell og drog derfra nord til Bigen. Han pleiede at ride ud og fornoie sig paa Jagt med Falke og Hunde. En Dag drog han øster over Aaen til Gulboe for at fornoie sig. Natten efter blev han syg og da han kom østen fra til Folden, tog Sygdommen til. Han lod sig da paa en Stude roe ober Folden til Tonsberg, hvor han lagde sig ind paa Klosteret. Der kom en Læge som Sire Ferant havde bragt med sig og gav ham noget at bruge for Sygdommen; men det hjalp ikke, kort efter dode han. Hans Aartid er to Dage efter Vitalisdag. Dette tyktes alle at være et stort Tab, thi Kong Hakon var meget elsket af sine Folk. Han var af Middelstørrelse og velvoxen, smuk af Ansigt og Dine, haarfager, desuden stærk, behændig og let af sig; han var den bedste Rytter den Tid i Norge. Hans Lig blev ført ned til Oslo og jorderet i Hallvardskirken, hvor Sigurd Jorsalafar ogsaa er begravet.

Sap.

CAP.

z) eðr kalladi þá Þoggr. *edd.* 47. 81. *Cod. Flat.*

k) lífno 47.

l) Lenum. *Cod. Flat.*

m) ok var þá búin ferð hans norðr í Vikina, ok fór Konungr þá á skip sitt, ok byrjadi vel, *edd.* *Cod. Flat.*

n) Crossmesslo, 47. 81. *Cod. Flat.*

o) hinn vinfalazri *Cod. Flat.*

p) ok aurr af se, *edd.* *Cod. Flat.*

q) vapnfimaztr.

cio id lueret. Circa pascha omnes isti affines erant in pradio Gothiæ occidentalis Lenum disto; atque ipso paschatis die, cum sacra habenda erant, Rex Valdemarus atque Comes Birgerus Haconem eo honore prosecuti sunt ut illi ad altare duſto medium inter ipsos locum adsignarent. Summa quoque cum amicitia et comitate a se discesserẽ; tumque Hacon Kongahellam tetendit indeque Vikiam petiit. Frequenter ille equitans accipitribus canibusque venando sese oblectabat; quod facturus cum aliquando annem Gulleynam versus trajiciebat, in morbum incidit, qui, cum ad Foldum veniebat, vehementer accrevit; itaque lembo aliquo per Foldum se Tunsbergam vehi indeque ad Monasterium se transportari curavit, ut hic cubaret. Ibi eum adiit medicus aliquis, quem Ferantius secum adduxerat, morbum ejus suis consiliis levaturus. Sed malo nihilominus invalescente brevi post obit postridie vigilia quæ Vitalis dicitur. Ejus jactura vulgo gravis habebatur, nam erat juvenis Hacon in viros suos amicus; modica erat statura, sed procerã; visu spectabilis; latis humeris; bellis oculis; uti fortissimus, ita agillimus et alacerrimus; egregius, siguis in Norvegia, equitator. Funus ejus Osloam translatum est, et in æde Halvardi juxta sepulcrum Regis Sigurdi Hierosolymipetæ humatum.

CAP.

CAP. CCLXXXIX.

a) RÁDAGERDER.

Hákon Konungr sat penna veit í Biörgvin, þessu var hinn fertogvindi ríkis hans b); gerdi hann þá útboda bref ym allan Noreg c). Hann sendi ord Einari Erkebiskupi ok öðrom lydbiskupum at þeir skyldu fylgia honum í leidangr penna. Hákon Konungr let þá flóta skipi því er hann hafði þá látit gera í Biörgvin ok kalladi Máriofúðina allra skipa frídazt; elldir hraut ok hlunnonom er fram geck, Sva qvad Sturla.

Hrinda d) let út herskips bröndom
Hilmir frægr á falltan ægi
ellidi e) hraud f) fyrer æfi kauldom
vnnar meid or dregnom hlunni.
Almenningr vard vt g) at sinna
Ognar lundr á þinni grundo
milldir höfdo h) útbod hauldar
i) harda svelld af Noregs velldi.

CAP. CCXC.

a) HÁKON KONUNGR SPURDI ANDLÁT
SONAR SÍNS.

Þá er Hákon Konungr var búinn h) hellt hann austr fyrer Agder, fretti hann þar andlát Hákonar Konungs sonar síns, þótti honum þat e) mikill skaði, tem var. Hellt hann þá fyrst til Tunsbergs d), átti

a) add. Cod. Flat.

b) Ok síðan er þyðlikarar þeir höfdo til hans komit er hann hafði sent um haukit til Danmerki, þogdo þeir Konungr hafa litinn hug á et lantaz vid Nordmenn. Efter þat hafði Hákon Konungr útbod etc.

c) voro minnzlitar nefningar ym Hólagaland enn því meiri som funnar var add. Cod. Flat.

d) redtu Cod. Flat. red Gr. 47.

e) raud 47. 81. Cod. Flat.

f) á ægi kalldan. 46. 81.

g) at sänge 81.

h) herbod 47. 81. Cod. Flat.

i) hardis svelld. Cod. Flat.

a) add. 47.

b) or Biörgyn, add. Cod. Flat.

c) þungr Cod. Flat. 81.

d) Refndi hann til sín Erkebiskupi ok öllum enom vitroztom mönnon-er í vöro landino til rádagarder, hverfo etc. Cod. Flat.

CAP. CCLXXXIX.

APPARATUS BELLICUS.

Rex Hacon istam hiemem Bergis transegit; is erat annus ejus regni quadragesimus. Tum literas bellis nuncios per totam Norvegiam circummisit. Einaro quoque Archiepiscopo atque episcopis suffraganeis mandavit, ut ipsum in hac expeditione sequerentur. Fussit tum navim Bergis structam diuamque Mariesudam, qua nulla elegantior, in undas deduci. Ea cum fluctibus committebatur, ignis ex phalangis, per quas labeatur, promicuit, teste Sturlio:

Demitti fecit classicam navim

Rex celeser in mare salsum;

Æquoris tritor frigidum Deum salutans

ignem tignis suppositis excussit.

Incola plurimi conscribentur,

terra tua terribilis heros!

expeditionem latissimam instituerunt

largi coloni & regno Norvegiæ.

CAP. CCXC.

REX HACON DE MORTE FILII SUI EDOCETUR.

Rex Hacon cum omnia præparaverat, Agdas meridiem versus tetendit. Ibi mortem rescivit Haconis sui filii, eamque, ut par erat, ægerrime tulit. Tum Tunsbergam primum profectus est, ubi cum vivis cordatissimi-

Kap. 289.

Krigstilberedelser.

Kong Hakon sad denne Vinter i Bergen. Det var hans fyrretyvende Regjeringsaar. Han sendte Udbudsbreve over hele Norge. Erkebiskop Einar og de øvrige Lydbiskopper lod han tilsiige at følge sig i denne Leding. Kong Hakon lod dengang et meget skiont Skib, som han havde ladet bygge i Bergen og kalde Mariusuden, lobe af Stabelen; Ilden gni-sfired af Vankestoffen da det lob ud i Søen. Saa qvad Sturla:

Den ypperlige Fyrste Krigskibe
i salten Hav lod gaae
Ilden sprang for det kolde Hav
af Volgens Træe (o: Skibet) fra Stabelen skudt.
Almindingen maatte følge
skrækelige Fyrste af dit Land,
Milde Bønders stærke Udbud
skredte ud af Norges Nige.

Kap. 290.

Kong Hakon erfoer sin Søns Død.

Da Kong Hakon var færdig, lob han ud offer forbi Agder. Der horte han sin Søns Kong Hakons Død; den gif ham, som man kunde vente, meget nær. Han sfyrede først til Tonsberg, hoor han

átti hann þar ráð við hina vitrozto menn, hverfo svára skyldi eyröndum þeim er Sira Ferant fór með. Syndiz mönnum þetta fæmiligt gíaford ef gípta villdi fylgja e), var þat Konungs akvádf) at átáta fendimönnom, þvíat hann mundi senda frá Kristínu dóttur sína út í Span eftir því sem Konungriinn hafði ord til sent, með því móti at Jungfrúin skyldi kíófa fer til manz einn af bræðrum hans, þann sem henni líkadi ok þeim beztum mönnum sem Konungr fengi til fylgdar með henni. Eftir þat let Konungr bua ferd hennar ok atladi menn til ferðar vid henni. Var þar fyrir Petr Biskup af Hamri, Symon Predikari, Ivarr Engla sún, Þorlaugr Bósi, Lodinn Leppr, Amundi Haraldz sún ok margir aðrir ágætir g) menn, höfdo þeir meirr enn h) hundrut manna; margar ágatar konor voro ok í fylgd með henni. Hákon Konungr gerdi júngfrú heiman vid sva miklu fe í gulli ok brendo silfri ok skinnavauru hvítri ok grátri ok öðrum dyrgripum, at engi madr villi dæmi til at þvílíkt fe hefði greitt verit með nockori Konungsdottur af Noregi. Konungr let ok búá þeim sneckio eina mikla, ok voro þar ger í herbergi, annat bord júngfrunnri, enn á annat bord Sira Ferant, þvíat hann mátti eigi hiá öðrom mönnum vera fyrir siaverk. Þessi ferd var búin með miklum kostnaði ok hæversko, sem Sturla qvad.

Errinn fendi vngan i) svarra
 vt í lönd k) á geima, þrúinn
 allðri fretud iöfra drottins
 aðri ferd af h) heiman gerdom.

han raadflog með de forstændigste Mænd om hvad Svar der skulde gived Sire Ferant paa hans Vren-
 de. Alle tyktes det at være et anseeligt Giftermaal, om Lykken ellers vilde være gunstig, og Gesandtten fik derfor den Besked af Kongen, at han vilde seude sin Dotter Frue Kristina ud til Spanien, efter Kongens Begiering, paa Vilkaar at Jomfruen skulde vælge sig den af hans Brødre til Ægteskalle, som hun og de gode Mænd Kongen lod følge med hende, syntes bedst om. Derefter bereedte Kongen hendes Reise og udnævnte hendes Følge. De fornemste vare Bisfop Peder af Hammer, Simon Prædikebroder, Ivar Englesøn, Thorlaug Bøse, Lodinn Lepp, Amund Haraldsøn og mange andre anseelige Mænd. De havde flere end hundrede Mænd med sig. Mange fornemme Fruentimmer vare ogsaa i Følge med hende. Kong Hakon udstyrede Jomfruen med saa stor en Medgift i Guld og Brændt Sølv, hvide og graae Skindbare og andre kostbare Sager, at ingen før hadde hort om en saadan Medgift med nogen norff Kongedatter. Kongen lod ogsaa udruste en stor Snekke for dem; i den blev indrettet en Kabyt for Jomfruen paa den ene Side og for Sire Ferant paa den anden, thi han maatte være allene fordi han blev soehg. Dette Tog blev udreidt med megen Beføstning og Pragt, som Sturla qvad:

Den virksomme sendte Ungmoen
 til fremmed Land ober sultmende Sæ,
 Aldrig spurgtes en Kongedatters
 prægtigere Udseer fra Hiemstavn.

aller

Alle

e) efter því sem von þótti til vera add. 81.

g) leikmenn Cod. Flat.

h) at Cod. Flat.

k) cc. 47.

l) heimanferdum, 47.

f) med réði vna sinna add. Cod. Flat.

g) Svanna 47.

tissimis deliberavit, quid ad conditionem a Ferantio propositam responderet. Judicabant illi conditionem, si fors favoret, satis honorificam esse; decrevitque Rex legato respondere, se filiam suam Christianam ad Hispaniam missurum, uti Rex proposuisset, ita quidem, ut virgini copia esset eligendi, quoniam ex fratribus maritum caperet, suffragantibus optimis viris, quos ipsi itineris comites Rex assignasset. Postea Rex ejus profectionem sollerter adornavit, sequique eam jussit hos viros: Petrum Episcopum Hamrensem, Simonem prædicatorum, Ivarum Engeliden, Thorlaugum Bosium, Lodinum Leppium, Amundum Haraldii filium, multosque alios viros nobiles. Constabat comitatus ejus plusquam C viris. Sequebantur quoque eam multæ nobiles feminae. Rex Hacon filiam suam domo demisit cum multis thesauris auri, argenti puri, et pellium albarum pariter ac grisearum, aliisque cimeliis; adeo ut nemo exemplum sciret elocationis filia Regis Norvegici cum tanta magnificentia factæ. Rex quoque illis paravi jussit phazelum magnum duobus conclavibus instructum; in uno paratum erat virgini Regie, in altero Ferantio cubiculum; is enim, quia nausea laborabat, propriam desiderabat mansionem. Hæc expeditio cum multis impensis magnæque pompa fuit instructa, ut canit Sturlius:

aller toko *m*) yppi pollar
vinnar tams fyrer lægi sunnan
ara blakks sem allvalldr *n*) veri
innan landz vid dottor pinni.

Þegar er ferð iúngfruar var búin, sigldo þau í haf ok komo vid Járna-modo á Englandi *o*).

CAP. CCXCI.

4) BOD DANA KONUNGS TIL HÁKONAR KONUNGS.

Hákon Konungr dvaldiz í Tunsbergi ok kom til hans mikit lid ok frsit; sva qvaf Sturla :

Nordan helldo alle vm öldor
b) auþar lundr vid þik til fundar
hufar treysto *c*) drafnar dufur
dygðar menn or Finna bygdom.
svifa leztu or hverio hrófi
hladnar skeidor á vatnis breida
fandi iós vm stálin steindo
stordar gandr fyrir elfi nordan.

Þá er Hákon Konungr var í Tunsbergi kom sunnan af Danmörk Absalon Predikari er Provincialis var af öllum Predikara klaufrom á Norræni tvngo, hann var sendr til Hákonar Konungs af Dana Konungi, at Nordmenn skyldo eigi heria ríki hans, ok sagði at Dana Konungr villði eiga stefno vid Noregs Konung ok sættaz vid hann efter góðra manna ráði. Hákon Konungr bar þetta fyrer vini sína, ok fannz þeim sva í at eigi mátti fyrir alvöro taka þat er Danir mæltu, med því at þeir höfdo eigi endt þat er þeir höfdo

m) yppi *Cod. Flat.*
n) *edd. Cod. Flat.*

o) ferð *Bt.*
b) audlundr, *Cod. Flat.*

c) manna ver þat nú letta at sinni at segja af þeirra ferdom, *edd. Cod. Flat.*
d) dráfnar dufur. *Cod. Flat.* 47.

Alle ypperlige Høddinger
sonden for Hadhestens Leie
din Dotter modtoge
som det Kongen kunde være.

Saafnart alt var færðigt til Tomfruens Afreise gif de i Seen og aukom til Farnamod i Engelland.

Kap. 291.

Dannerkongens Forslag til Kong Hákon.

Kong Hákon oppholdt sig i Tonsberg, hvor meget og ubefogte Fjoll kom til ham. Saa qvaf Sturla: Nord fra styrede over Havet Rige Tyrste! mange til dig troefaste Mænd fra Finneboigderne Skib til Volgerne betroede; fra høert Skibshuus glitde lod du ladte Skuder paa bredden Hav; Stormen norden for Elven Sand øste paa maledo Stavn.

Medens Kong Hákon var i Tonsberg, kom Predikebroder Absalon som var Provincial over alle Prædikekloster af den norske Lunge, sender fra Danmark. Dannerkongen sendte ham til Kong Hákon med Begiering at Nordmændene ikke maatte herie i hans Rige, da han vilde have et Mede med den norske Konge og slutte Fred med ham efter gode Mænds Raad. Kong Hákon raadforte sig med sine Mænd herom, men de fandt alle, at man ikke maatte tage de Danskes Forslag for Alvor, da de ikke

*Heros juvenem virginem misit
in exteras versante venit e Dania
nunquam, Regum domine! audiebatur
sponsæ domo abeantur lautior comitatus;*

Ubi omnia filia Regiæ erant præparata, vela ventis dabant, et ad Yarmouth in Anglia adpellebant.

*a meridie stationis navigii
undis assueti, rogantes cursum
ita filium tuam acceperunt
ut proprium monarcham.*

CAP. CCXCI.

REGIS DANICI AD HACONEM LEGATIO.

Dum Rex Hæcon Tunsbergæ morabatur, multæ eademque lætissima copia ad eum convenère. Qua de re Sturlius:

*Te visuri opulente domine!
ex arctois Finnorum habitaculis
per fuscus turbidos pelagi
fidi viri tetenderunt.*

*E quovis navali demittere fecisti
oneratas rates in latum æquor;
piculis chalybibus avenam offudit
insula lupus ab arcto Gothallis.*

Hæcon Tunsbergæ versante venit e Dania Absalon prædicator, Provincialis omnium Norvegiæ loquentium monachorum prædicatorum. Missus is erat ad Hæconem a Danorum Rege, rogaturus, ut Norvegi a pppulatione ipsius regni desisterent. Addebat, cupere illum Regem Norvegiæ convenire atque cum eo conciliari ex bonorum virorum consilio. Id cum Hæcon ad amicos suos deserebat, auctores illi erant, ne serias crederet Danorum condiciones, siquidem priorem contractum violassent: Hæcon itaque hoc dedit respon-

höfdo fyrr vidualaz. Ok fyrir því gaf Hákon Konungr þann örkvæð at hann mundi sigla til Danmerks *d*) sem hann hafði ætlat ok fara með frídi til þess er reynt veri, hvar þeir Dana Konungr yrði áfattir. Fór Absalon sudr til Danmerkr. Efir þetta byr Hákon Konungr ferd sína af Tunsbergi, ok hafði Máriaofudina, þat var dreki þriggr at rúmatali *e*), höfutin voro gulli búin ok svírnarnir. Seglit var sett með fögrom skriptom. Mörgr hafði Hákon Konungr önnor stórkíp ok velbúin, ok þótti miök líkt til at síá í sólkini sem elldr brynni af höfdom ok vedr vitom ok gyltom skíölddom er vid stafnana voro, sem Sturla qvæð.

f) Sigla elldr var senn í segli
 fvipti lundr á dyrdar skriptom
 rísa toko rodner haufar
 rínar logs yfir g) dreka þínom.
 Unnar þotto eifur brenna
 vllarfars af flego gulli
 h) fasti raud i) yfer flota glæxtom
 flesta rönd á k) skeida bröndom.

Enn er Hákon Konungr var búinn sigldi hann af Tunsbergi með öllum herinom austr yfer Foldina. Þeir l) Bárdr Gróo sva sigldo á skip Erkebiskups ok af stafninn í kinnungunom m) enn vedr-vitana festi í seglino n). Sigldi Erkebiskup sva til Ekreyia til mótz vid Konung, ok fann þat á at Konungi málkadi þetta miök o). Hákon Konungr átti þá stefnor vid lid lit ok fagdi hvern skada hann hafði fengit

ikke havde holdt deres tilforn indgangne Forpligtelse. Kong Hakon gav derfor den Befæed at han vilde drage til Danmark efter sin Bestemmelse, men fare sefedlig frem, indtil han erfoer om Dannerkongen virkelig vilde slutte Fred. Absalon drog derpaa sonder til Danmark. Derefter brød Kong Hakon op fra Tonsberg. Han selv førte Marienuden, en Drage paa 30 Noerbenke, hvis Hoveder og Halse vare forgyldte og Seilet stiont malet. Kong Hakon havde mange flere store, veludrustede Skibe og i Soelstin saae det ud som der brændte Ild af Hovederne, Flagene og de forgyldte Skioide om Stavnene, som Sturla qvæð:

Ið blev seet paa Seilet,
 Skibsfolket malede Seil udbredte,
 Nøde Hoveder forgyldte
 paa din Drage reisse.
 Havild syntes at brænde
 af Illers guldfagne Skib (o: Skioedet)
 i sluttet Had udbredte
 paa Skibene i den skinnende Flaade.

Da Kong Hakon var særdig seilede han fra Tonsberg med heele Flaaden ester over Zolden. Bard Groesson seilede paa Erkebispens Skib med Stavninn ind i Skibets Fordeel saa Flagene skal fast i Seilet. Erkebispens seilede saaledes til Ekere, hvor han traf Kongen, som tyktes meget ilde herom. Kong Hakon holdt der Stævne med sine Følk ok foreslittede dem hvad Skade han og alle Norges Ind-

a) ok með honom Sigódr Prior er fyrr hafði í milli farit ádr vrn vetrinn. *add. Cod. Flar.*

e) allra skipa fridaztt er gerr hafa verit í Noregi.

f) Ditt elldr. 47. 81.

g) drakanum. *Cod. Flar.*

h) fast í *Cod. Flar.*

i) með. 81.

k) skeidar. *Cod. Flar.*

l) Hardengrit *add. Cod. Flar.* m) ok fauk ált senn á síeln stafninn ok skyldirnir þeir sem vid voro. *add. Cod. Flar.*

n) þeirra þoris ok sigldo þeir í brort vid þat Erkebiskup let róa til á bati at taka stafinn ok skíölduna, síðan let hann sein stafinn í skipit ok setta ramlika ok skíalda yfer utan. *add. Cod. Flar.*

o) enn samir sögo at minnr væri brotit enn bikupsmenn melta ok er þetta var sagt bikupit let hann taka frá stafinn ok rak hann þar vrn strandir. Skiput var með þeim Hákon Konungi ok Erkebiskupit ok ecki mart. enn til Junkherra Magnus var Erkebiskup margt, enn til síerra annara. *add. Cod. Flar.*

sum, se ad Daniam, ut decrevisset, tendere velle, sed ab armis tamdiu abstenturum, donec comperisset, nun Danorum Rex in gratiam cum eo redire serio cuperet. Absalon ergo ad Daniam reversus est. Postea Hacon se accinxit ad expeditionem a Tunsberga suscipiendam. Vehementur Mariosuda, dracone triginta interscalmiorum. Caput et cervix auro, vela elegantibus picturis splendebant. Habebat præterea Hacon alias magnas naves, easdemque egregie ornatas. Fulgent sole videbatur ardere ignis ex capitibus et aplustribus et auratis chlypeis, qui e prora erant suspensi. Sic canit Sturlius:

*Ignis lebetum (o: aurum) spectabatur in velo;
 pandebat nauta splendida lintea,
 surgebant aurea capita (o: vestra)
 in tuo Dracone.*

*Chlypeos plurimos auro extusos
 ordine junctos, super classe lauta
 flammæ marinæ urere videbantur
 in lignis navalibus.*

Cum omnia parata erant, navigavit Rex velisua Tunsberga cum omni suo agmine trans Foldum. Bardus Groæ suam navim tanta celeritate impexit navi Archiepiscopi, ut prora illius hujus axilla, illiusque aplustria hujus velis haberent. Sic Archiepiscopus ad Eckreyam Regi junctus, cui ista temeritas valde displicuit. Tum Rex convocatis viris suis indicavit, quantam jacturam ipse et omnis Norvegia juveni Rege morte

amis-

git ok allir Noregs menn í fráfali vnga Konungs, ok þótt allmátrigr Gud hefði penna frá hönom tekitt þá var, þó gott efni eftir vrn Konungstekio, þar sem var Jónkhera Magnus son hans enn allir gerdo þar at godan róm, ok letuz þat giarna villia þ), var þá þat ráðit at Hákon Konungr mundi eiga almenniligt þing, ok gefa Magnúsi Konungs-nafn g).

CAP. CCXCII.

a) MAGNUS TIL KONUNGS TEKINN.

Jonsvöko dag átti Hákon Konungr þing í Ekr-eyiom var þá til Konungs tekinn Jónkhera Magnus. Einarr Erkbiskup gaf honom Konungs-nafn. Sidan fór hann lög ok rettyndi þegnom sínum at Lignum h) vice. Þá fór Knútr Jarl Magnúsi Konungi ok þar eftir lendir menn ok stallar ok skutilsveinar, ok eftir þat XII c) or hverio fylki. d) Vm dagian eftir veitti Magnus Konungr mönnum fæmiligar giafir, fyrst Hákon Konungi fedor sínom. Erkbiskupi gaf hann lángskip meirr enn tvitogt at rúmatali hinn bezta grip ok enn fleiri giafir. Hann gaf Ellom inom beztom mönnum fæmiligar giafir þeim sem í bodi hans voro. Vard hann af því þegar stórliga vinfæll. Tók Magnus Konungr þá mikla sveit, ok flesta þá er þjónat höfdu Hákon Konungi brodor hans, skyldi hann þá vera til langdæg eftir.

CAP.

- b) legdi Erkbiskup skett til. þá svarar Konungr. Herra Erkbiskup sagði hann, þá er ver áttum at tale vrn lands skipti med sunum mínum vorut þer þyfiandi at Hákon Konungr einn skyldi bera Konungs nafn eftir minn dag, enn Jónkhera Magnus skyldi vera hertogi. Þotti ydr ok ódrum undarligt er ek villdi eigi gera opinberliga þá skipjan þeirra í milli, enn mer þotti vant at miðsafa med þeim sonom mínom, skaut ek þá sem ísthan minn máli til gudz at hann skyldi skipta med þeim, enn nú er sva komit at þá er frkalladr er þer villdur allir hást háfa, enn hinn lifer eftir er þer villdur ok enn fleiri rædgafu minir, mína sendar unna enn hann var, tilkoninn. Erkbiskup svarar, iðta ek því herra sagði hann, at einn veri Konungr í senn at Noregi unna ek engum manni bettr þess at þjota enn Hákon þvitar hann var eltri þeirra brædra, hafði ek ok honum Konungs-nafn gefit. Enn med því at Gud hefir hann frá kallat, þá ann ek nú Konungs tignar engum manna bettr enn Jónkhera Magnúsi. At þessu gerdu allir menn inn bezta róm *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*
- g) Enn þó at hit væri meirr vandi at Konungr væri tekinn á Eyra þingi í þrændheimi þá þótti öllum værligra at landit væri eigi Konungslaut meðan Hákon Konungr væri brott or Víkinni, *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*
- a) *add. Cod. Flat.* b) Domini, 47. *Cod. Flat.* c) bændr *add. Cod. Flat.*
- d) Meffudagin hefði Hákon Konungr Magnus Konung í bodi síno ok alla biskupa. Erkbiskupi var átr hönd sin miök ok var hann því eigi þar. Enn þar voro allir lædir menn ok hirdliórar, *add.* 81. *Cod. Flat.*

amisso fecissent; quamvis vero, ait, Deus omnipotens me hoc filio orbavit, superest tamen in spem regni alius, videlicet domicellus Magnus. Applausere omnes, atque id se vel maxime cupere dixerunt. Decretum ergo est, ut Rex Hacon convocato generali comitio Magnus Regis nomine decoraret.

CAP. CCXCII.

MAGNUS REX PROCLAMATUR.

Die Sto Johanni sacro Rex Hacon in Ekreya comitium habuit. Ibi juvenis Magnus Rex assumtus est. Einarus Archiepiscopus Regis nomine eum primus salutavit; dein per Lignum vitæ juravit, se inter Civos leges et jura tuiturum. Tum Conutus Comes, et postea præfæli, aule magistri atque scutellarii, et denique XII ex quavis nomarchia viri, fidem illi jurejurando addixerunt. Postero die Rex Magnus viros suos splendidis ornavit donis. Archiepiscopo dedit præter alia navim bellicam, bellum munus, plusquam XX interscalniurum. Optimis quibusque viris ad se invitatis honorifica dona impertiit: Ex ea multos mox amicos sibi conciliavit. Magnam sibi adscivit cohortem præcipue ex iis qui fratri ejus Haconi inserviverant. Quippe ille ad terram defendendam remanere debebat.

CAP.

Jónhbyggere hadde sidt ved den unge Konges Død; men skiondt Gud den almagtige havde taget denne fra ham, var Kongevalget dog ikke vanskeligt, da man havde Jónkhera Magnus hans Son. Dertil gavede de alle deres Bisfod og sagde at det vilde de gierne. Der blev da aftalt at Kong Hakon skulde sammenkalde et almindeligt Thing og der give Magnus Kongenavn.

Kap. 292.

Magnus udraabte til Konge.

St. Hansdag holdt Kong Hakon Thing paa Ekeroe. Der blev Jónker Magnus tagen til Konge; Erkbiskop Einar gav ham Kongenavn. Sidan svor han paa Lignum vitæ at holde Undersaatterne Ret og Lot. Derpaa afsagde Knud Jarl Eed til Kong Magnus og efter Ham Lehnsmænd, Stallare og Skutilsvende; tilstodt 12 Mænd af høert Fylke. Dagen efter gav Kong Magnus sine Mænd sammelige Gaver, men først hans Fader Kong Hakon. Erkebisoppen gav han et kostbart Langskib paa over to Noerbenke og desuden flere Ting; ogsaa alle de gode Mænd, som havde været hans Gæster, gav han sammelige Gaver. Han blev derover meget elsket. Kong Magnus antog sig nu et stort Følge, de fleste af dem som havde rient hans Broder Kong Hakon; thi han skulde blive tilbage for at værg Landet.

Kap.

CAP. CCXCIII.

Kap. 293.

a) SIGLING HÁKONAR KONUNGS.

Efter þetta lagdi Hákon Konungr brot or Ekr-eyiom vid herinn, enn Magnus Konungr sneri aftur í Víkina ok sat á Túnsbergi vinnu sumarit. Hákon Konungr hat til Danmerkr þriuhundrut ok fimtán skip, þessi floti var b) allgæsligr, sva sagdi Sturla:

- e) Erin var sem elding fari
 d) innan bordz á lægi nordan
 oldom varp er hufum hældut
 hilmis kunndr til e) Jörmungundar;
 f) vinda þvrvp vísa g) ferder
 Veglig flaut vnd bunu segli
 geiga letud h) gylltar fyior
 grvndar vördr at Eyrar svndi.

Hákon Konungr heilt herinom svdr til Eyrarsvndz ok til Kaupmannahafnar ok lá í Refshala díupi. Mikit fannz Dönom vinnu herinn i), sva qvad Sturla:

- Renna þótti vpp k) á vnnom
 alla leid af l) flota breidom
 hilmis m) frægs þar er herskip lágo
 n) himna elldr í Dana veldi;
 pengill kom þar annarr engi
 innan landz sva at dæmi finniz
 ræfir o) styrdot rett til iardar
 ríkilátr med afla slíkan.

p) Þá

Den

- a) add. Cod. Flat. k) allgæsligr. Cod. Flat. e) errinn Cod. Flat.
 d) innom bord. Cod. Flat. o) iaur mungundar 47. Dankrar grundar. Cod. Flat.
 f) vida snuddu Cod. Flat. vida þurdu 47. g) ferdar Cod. Flat. h) gylltar fyior Cod. Flat.
 i) þósti bædi vera mykill ok velþinn sva at engi mundi þvilikan her utlendzhan hafa komit í Danmark add. g. Cod. Flat.
 k) af Cod. Flat. l) statannum breida. Cod. Flat. m) frægs smitr. oms.
 n) hruma elldr í Danuku veldi Cod. Flat. o) stirdi. Cod. Flat.

CAP. CCXCIII.

REGIS HACONIS PROPECTIO.

Postea Rex ex Eckreya cum agmine suo vela dedit. Reversus est Rex Magnus ad Vikiam Tunsbergæ hiemem aclusus. Classis, quam Hacon adversus Daniam duxit, erat CCCXV navium, et quidem splendidissima, teste Sturlio:

*Cum Regis filii ad terram Danicam
 tetendisti, similis fuit classis
 ingenti fulguri e septentrione;
 turbidi fluctus in naves volvebantur.*

Movit Rex cum classe in Eyrarsundum Hafniam versus atque in profundo Refshaladyb disto se disposuit. Excitavit illa maximam Danorum admirationem, juxta Sturlium:

*Videbatur super maria
 coelestis ignis exoriri
 per totam stationem amplæ classis
 præclari Regis, in regno Danorum,*

*Ventorum cursus monstrare ausa sunt
 speciosa naves sub velis ornatis,
 aurata lintea (aurea fulmina) patriæ excubitor!
 Eirarsundum advehi fecisti.*

*Quod princeps alius illuc
 ita venerit, exemplum non habetur.
 Rex magnifice, cum apparatu tali
 rediit terram versus cursum direxisti.*

Venit

þ) Þá kom ok Dana Konungr í stadinn með mikinn her ok ágiata herra marga g). Ok er menn leitodo vrn sætter þá var lángr á milli með Konungvnom. Eggjodo Nordmenn miök Hákon Konung at heria ríki Dana Konungs, enn Konungr hafdi gefit sex náttu grid Daunom sem qvav Gizorr Þorvaldzsyn er þá var með Konungi.

Sniallr baud v) örgránt öllom
allvaldr gripom hallda
nadrð glóstrætis niótom
nætr sex ok frippgata.

Einnr Erkebiskup leitadi mest vrn sætter, pótti hvarum þvi meiri sinn skadi Daunom ok Nordmön- nom s) sem þeir tölodo fleira til. Daner voro miök fufir lúttar þviat þeim syndiz mikill afi Noregs Konungs, sem Sturla qvav:

Öllom pótti Egda stiller
f) Ogiligt hinn vida frægi
Gunnar logs fyrer grædi sunnan
geigor þing vid ydr at eiga;
sætta bádo Sygnadrottin
u) sniállrádan þik Daner aller
z) Fyrda gram þvi at fegner vrdo
fiandmenn þiner lífi sino.

g) Þar kom at Kristoforus Konungr gaf upp Noregs Konungi z) skada sinn allan ok sinna manna, ok

— sídan

Den danske Konge kom ogsaa til Byen med en stor Hær og mange fornemme Herret. Da man søgte at stifte Forlig mellem Kongerne reiste der sig mange Vanfæligheder. Nordmændene trængte stærkt ind paa Kong Hakon at han skulde hærte i Dannekon- gens Rige, men Kongen havde givet de Danske sex Dages Stilstand, som Gissur Thorvaldsen, der dengang var med Kongen, qvav:

Kloge Fyrste strengeligen
alle sine Krigere bod
Fred og Stilstand
i sex Nætter at holde.

Erkebiskop Einar arbejdede ivrigt paa Fred. Men begge Parter, baade Danske og Norske, sandt deres Skade større jo længer de taliede derom. De Dan- ske tragtede meget efter Fred, thi de frygtede for den norske Konges Magt, som Sturla qvav:

Ridberømte Ugders Fyrste,
alle sender for Havet
farligt det forekom
Strid mod dig at have.
Dig Sognboernes snide Herre
Alle Danske om Fred bade
kun Dine Fiender, Fjollehvøding!
glade Livet af dig modtoge.

Endelig kom det dertil at Kong Kristoffer tilgav den norske Konge al sin og sine Folks Skade; det sam- me

þ) Tyrðságin kom Hákon Konungr til Kaupmannahafnar enn friddágin (fóftudagin 47) efter kom Dana Konungr. 47. 81. *Cod. Flat.*

g) Þar var Jacob Erkebiskup af Lundi ok lióðbikupar ok Jatnarr af Re af Vindlande *add.* 47. 81. *Cod. Flat.*

v) svurgramr *Cod. Flat.*

f) þegar er reiknast var. leitadi Erkebiskup þá með Konungs ræði at hverr Konunganna dæmði skada sinn ok sinna manna. Ok er þat kom samt, skóð þat í at Kristoforus villdi fyrir dæma. Ok er þat var sagt Hákon Konungi þá syndiz honom svo sem var at fa ved öllu málinu er síðarr dæmði ok þvi ítæði hann þessari sætt. Konungr hafdi ok til æslar hvar hverr skýlidi uppgánga ok heria ef egi tekiz sættin. *add.* 47. 81.

e) sgiiligr *Cod. Flat.*

u) sniáll ræðin *Cod. Flat.*

z) Eirða *Cod. Flat.*

þ) þá er Kristoforus Konungr hugaði þetta mál með sinum ráðgjöfum þórti honom skóð vandi at gera neckora sætt við Nordmenn, tók hann þá vpp vistrigt ræð ok gaf upp, etc. 81. *Cod. Flat.*

g) alla þá luti er Nordmenn hófdo ofgert vid Dani, ok er Hákon Konungr heyrði þetta gaf hann upp Daunum allan úfrid ok mótgang er þeir hófdo gert Nordmönnum. Til þessara indla légo allir gott þeir sem vid voro nema Jacob Erkebiskup ok Herrr Jatnarr af Vindlande. 81. *Cod. Flat.*

Venit quoque ad urbem Rex Danorum cum magno agmine multisque viris nobilibus. Dum viri utrinque Reges conciliare allaborabant, multa interveniebant impedimenta. Stimulabant Norvegi Haconem ut Dani- am populationibus vastaret; sed Rex Danis concesserat VI noctium inducias, juxta Gissuri Thorvaldi, qui Regi tum aderat, effatum:

*Prudens monarcha jussit
cunctis militibus inducias*

*pacemque per sex dies
diligenter observare.*

Einarus Archiepiscopus conciliationi maxime instabat. Dani Norvegi que magis de damno suo cogita- bant, eo magis singuli majorem fecisse jacturam sibi videbantur. Sed Dani tamen ad pacem erant pronio- res, quia magnam vim bellicam Regis Norvegi videbant. De eo Sturlius:

*Putabant omnes ab austro ponti
celeberrime Agdiorum moderator!
bellum cum vobis gerendum
formidolosissimum.*

*A te cordate Sogniorum domine!
Dani cuncti pacis conditionem petebant
hominum princeps! nam vita data
hostes tui gavisi sunt.*

Res eo venit, ut Rex Christophorus Regi Norvegi damna quæ ipsi suique viri passi essent, remitterent;

Íðan gerdi ok sva Hákon Konungr vid Dana Konung, vrdo aller menn þeirri fætt fegner. Eftir sættina drack Hákon Konungr med Dana Konungi á landialldi hans, annan dag geck Dana Konungr á skip Noregs Konungs ok drack med honom. Med þessu fætt, bundo þeir sína vinatto fullkolliga aa), sva at hvarr skyldi ödrom veita med sinn styrk þegar annarr þyrfti. Síðan gaf Dana Konungr Hákon Konungi godar gíafar, enn Hákon Konungr baud Kristoforus Konungi hvart hann villdi hældr þiggja af honom Mariosudina edr bb) þriú skip önnor þau sem hann keyri or herinom. Enn Dana Konungr iúttadi giöfinni, enn villdi síðarr kíóla þá er hann sendi ord til Hákonar Konungs, hvart hann villdi eiga skipin. Skildo þeir síðann med kærleikom miklom, fór Hákon Konungr norðr í Noreg eftir sættina sem Sturla qvap.

Veitti virða drottinn
vik ell.iz gíafar ríkiom
gullsvipter hlaut gíptu
gaufrgr Skánunga iöfri;
heim kom hilmer Rauma
hvæt er fundo þat skátnar
cc) ár med ofgom tñri
ólestr dd) ok veg mestom.

Hákon Konungr fór fyrft til Túnsbergs ok fann þar Magnús Konung ok frú Margreto Drottning. Síðan fóro þeir báðer til Biörgvinar norðr. Þá veiði Hákon Konungr Magnúsi Konungi Rygiáfyliki. Fóro þeir síðan norðr til Þrandheims ok ætloðo þar at síta vm vetrinn, var Drottning á skipi med Konungi ok frú Ríkiza.

CAP.

Kap.

aa) sva at Dana Konungr sigði þæt at hann skyldi Hákon Konungi vera í sonar stæð, enn Hákon Konungr honom í fædr stæð.
add. 47. Cod. Flat.

bb) fox. Cod. Flat.

cc) ok med. 47.

dd) med. 47. 81.

et dein Rex Hacon quoque Regi Danorum acceptas injurias remitteret. De ista reconciliatione omnes latabantur. Hac facta Rex Hacon in tentorium Regis Daniæ invitatus cum eo potavit; et postmodum Rex Danorum eadem ratione in navi Regis Norvegiæ exceptus est. Hanc reconciliationem arctissima amicitia sancierunt, ea lege ut eorum quisque alterum, ubi necesse esset, sua ope juvaret: Dein Rex Danorum Haconem donis cumulavit. Et Hacon vicissim Christophoro obtulit, malletne Mariosudam, an tres alias naves e classe electas accipere. Admisit conditionem oblatam Rex Danorum, sic, ut potestatem sibi expeteret misso ad Haconem nuntio, quas naves cuperet, definiendi. Deinde amicissime a se invicem discesserunt. Hacon pace inita Norvegiam repetiit; sic canente Sturlio:

*Dabat populorum princeps
opulentissima dona
(fortunam faventem nobilis heros habebat)
potenti Skaanungorum domino;*

*Domum venit Raumensium princeps,
id quod viri strenui experiebantur,
mature cum eximio honore
sospes maximeque cum laude.*

Rex primum Tunsbergam petiit, ibique Regi Magno, et Margaretha Regina junctus est. Postea Bergas uterque profecti sunt. Dein Rex Magno nomarchiam Rygiensem tradidit, tumque versus septentrionem ad Thrandiam tetenderunt, Nidarosia hibernaturi. Navi Regia et Regina et domina Ríkiza vebantur.

CAP.

CAP. CCXCIV.

Kap. 294.

4) VTFERD KRISTINAR KONUNGRDOTTR.

Nú er at segja frá ferðum frá Kristinar ok hennar manna, at þau fóru suðr vm síá af Englandi til Normandi. Ok er þau komu þar vildi Ivarr Engla-son fara hit vestrá skipa leidi, enn Sira Ferant ok Þorlaugr Bósi ok þeir sem eyrendi höfðu til Konungs í Franz villdo finna hann fyrst. Sneru þau þá ferðinni á land upp ok keyptu meirr enn *h*) slautugi hesta vm fram þá sem þeir höfðu ádr. Þeir Þorleifr Bósi ok Sira Ferant foru á fund Fracka Konungs, tók hann þeim vel ok er hann vissi at iungfrúin var í ferð med þeim bad hann þau fara it vestrá vm *e*) Galkvn, ok feck þeim *d*) bref lit vm alt sit ríki til allz forbeina þefs er þau þurftu, ok fór síá, med þeim út til þefs stadar er Narbon heiter hann stendr vid Jorsfala haf *e*). Þadan foru þau vm *f*) Cataloniam. Þadan foru þau vm stór fióll ok hardar götor. Jungfrúin hafðiz vel vid í ferðinni ok æ því betr sem lengra kom fram. Sva rido þau vm Barfalon ok vm Aragnv, ok fúgnodo allir menn þeim sem bezt kunno. Junkfrú kom rveim nóttom fyrir Jól í Kastel til þes stadar er *g*) Sarre heiter *h*), ok rido út hverveta hiner ríkozto menn í móti þeim. Þau komo Jóla qvæld til *i*) Byrgs, ok var þar allvell vid þeim tekitt, enn herbergi

Krisline Kongsdatters Áreise.

Þi komme nu til Þrue Krislines ok hendes Folges Áreise. De feilede sender fra Engelland til Nordmandiet. Da de ankom der, vilde Þoar Engleson fortsætte Seiladsen videre mod Westen, men Sire Ferant, Thorlaus Bøse og de øvrige som havde Ærende til den franske Konge vilde først drage til ham. De gif derfor i Land og klobte over halv- fjerdesindstyve Heste foruden dem de havde ført med sig. Thorleif Bøse og Sire Ferant begave sig til den franske Konge. Han tog godt imod dem, og da han erfoer at Jomfruen var med dem, bad han dem lægge Wien bister gennem Gasconien og gav dem Brev paa frie Fortøring gennem hele sit Nibe (og en Ledfager) som fulgte dem til Staden Narbon ved det middellandske Hav. Derpaa drog de gennem Catalonien og over store Fjælde og besværlige Veie; men Jomfruen holdt Reisen godt ud, og det desbedre jo længer de kom frem: saaledes drog de gennem Barfalon og Arragontien og alle modtog dem det bedste de kunde. To Dage før Junn kom Jomfruen til en Bye i Kastilen, som hedder Sarre, hvor de fornemste Mand reede hende imøde. Tulleaften kom de til Byrgs (Burgos) hvor de bleve meget vel modtagne og fik

Her-

- a) *add. Cod. Flar.* b) *notige. 47.* c) *Galconiam, 81. Cod. Flar.* d) *leidtoga. Cod. Flar.*
 e) Een er herra sí er í stadum var vissi qvattu Junkfrúinar let hann fara á sinn kost þann dag ok alla hennar menn. Þadan foru þau í Kastalan nyta, þar er í ríki Konungins af Aragnv, ok var þar allvell vid þeim tekitt, þadan foru þau um stórfioll ok hardar götor fram med Jorsfala hafi til þes stadar er Gerno heiter, ok er Jarl sí er í stadum var spurdi til Junkfrúinar reid hann í móti henni ok tveir Biskupar med honom ok þriú hundrut manna tveir milor. Ok er þún kom til stadarsin tók Jarl í beils (beill) hennar ok leiddi hana í stadin, enn Biskup á drá hönd til þes er henni var herbergi tekitt. Þá er Junkfrúin reid til Barczalon reid ut Konunginu Arragnv í móti henni med þriú Biskupum ok utsligum þer meirr enn þriú milur, ok fagnadi henni allsamiliga, ok tók sílfir í beill hennar, ok leiddi hett hennar í stadin under henni, ok hett henni ok hennar mönnum kost tva daga samiliga, enn síðan um allt sitt ríki. Enn hvar sem þau komo til stada þá rido ut Junkfrú ríðarar ok búrunar efter því sem Konunginn af Aragnv hafði ráð fyrgerert 47. 81. *Cod. Flar.*
 f) Sic 47. 81. *Talcanoniam. Cod. Frii.* g) *Satti Cod. Flar.*
 h) ok reid þar út í móti henni Lefvis broder Konungins af Kastel ok Biskupinn af Storga ok var þeim þar allvell fagnat *Cod. Flar.*
 i) *Burgis Cod. Flar. Brúdu. 47.*

CAP. CCXCIV.

CHRISTINÆ FILIÆ REGIÆ PROPECTIO.

Dicendam nunc est de Christinæ virginis ejusque comitum profectioe. Itinere maritimo Angliam sec- tentes ad Normandiam venerant. Quo cum delati erant, volebat Ivarus Engleides versus occidentem navi- gare, sed dominus Ferantius, Thorlaugus Bøse, quiq; alii mandata ad Francia Regem habebant, hunc primum volebant convertere. Terrestre itaque aggressi iter emerunt plus quam LXX equos præter eos, quas antea habuerant. Thorleffus Bøse atque Ferantius Regem Francia conventum ioverunt. Is eos bene excep- pit; atque ubi comperit, virginem in eorum comitatu esse, eos monuit, ut per Gasconiam occidentem ver- sus tenderent, datisq; literis jussit ut per omne regnum summa hospitalitate, quicquid usus posceret, iis suppeditaretur. Ipse eos Narbonnam usque, quæ civitas ad mare mediterraneum posita est, deduxit. Inde per Cataloniam asperis viis et arduis super montibus profecti sunt. Virgo tamen bene valebat, et quidem eo melius, quo longius progrediébantur. Ita Barcellonam et Arragoniam mearunt; ab omnibus optime quam fieri posset, excepti. Biduo ante festum Jolense pervenit virgo ad urbem Castiliæ Sarre dic- tam; ubi opulentissimi quique illi obvii equitarunt. Ipsa festi vigilia oppidum Burgos nacta est optimeque

except.

bergi höfdu þau at múnkalífi því sem í var k) Beringer syster Konungins. Hinn þridia dag Jóla at mello offradi frú Kristín bordkeri miklo, údro offradi hon ádr í l) Rodemadún, ok af slíkom lutom feck hon sva mikla frægd at engi inadr vissi dæmi til at nocker Jungfrú údend mætti meiri sæmd fá m). Hinn fjórda dag Jóla rido þau út af stadnom, ok gaf frú Beringer Jungfrunni síau kuennhaudla ok alla vel búna ok n) balldikkinn er sálf hon skyldi bera. Þann sama dag reid Konungur af Kastel o) móti Jungfrú með mikinn her ok fagnar henni sem hann mundi sínni dóttor, ok tók í beistaumana hennar ok fylgdi henni í stapin. p) Let Konungur fá henni herbergi samilig, ok vírda hana sva mikils vm alla luti sem ongan annan utdendan mann. q) Her efter talpi Konungur bræðor sína fyrer Jungfrúnni, ok sagdi hværnig hveriom var háttat, sagdi at Fredrekr var þeirra ellztr bræðra let hann vera vaskan mann ok riddara, rettara godan í síno ríki, veidi inadr godr, ok því hefer hann skard í vaurr. Enn Heinrek bróðer sinn qvæþ hann vera beztan riddara af öllum bróðrom sínom enn kvæþ þar þo þvrfá ecki vm at tala r) þvrat hann hófz móti fedr sínom, enn s) Skerius Erkebiskups efni qvæþ hann vera duganda mann ok vel skipadan til klerks af Tulet, enn Filippus Erkebiskupsefni brodr sinn af Sibilio, sagdi hann egi vera skipadan til klerks, ok

Hærberge í et Kloster hvori Þongens Søster Beenglærd var. Tredie Juledag ved Mæssen ofrede Tomfruen et stort Bordkar; et lignende havde hun tilforn ofret í Rodemadun. Ved siige Gaver blev hun saa beromt at ingen visde Mage til, at nogen udenlandsk Tomfrue havde nydt saa megen Ære. Fierde Juledag reed de fra Byen og Frue Beenglærd forerede Tomfruen syv prægtige Fruentimmerfabler og et Baldakin som hun skulde bære. Samme Dag reed Kongen af Kastilien med et stort Folge Tomfruen imøde og modtog hende som sin Dotter; han tog Hesten i Tommen og fulgde hende til Staden. Kongen gav hende et sammesigt Hærberg og gjorde saameget af hende í alle Maader som aldrig tilforn af nogen Fremmed. Derpaa opregnede Kongen sine Brødre for hende og beskrev enhver Egenfabler. Friderik den ælste beskrev han som en raff Mand og Rytter, en god Hærker í sit Rige og en dygtig Tæger, hvorefter han og havde en flovet Læbe. Henrik, sagde han, var den bedste Rytter af alle hans Brødre, men som dog ikke kunde komme í videre Betragtning da han havde gjort Opstand mod sin Gader. Slevius udvalgt Erkebiskop beskrev han som en duelig Mand og vel sikket til Erkebiskop af Toledo. Men derimod sagde han at Broderen Philip, udvalgt Erkebiskop af Sevilla, ikke passede sig for den

k) Beruiger *Cod. Flat.*

l) Rothenum 47.

m) ok sva hugfa menn efter at egi hafi sí ferd farin verit af Noregi er isfn virdulig hafi verit, síðan er síor Sigordr Konungur Jörðsafari, *add. 47. 81. Cod. Flat.*n) balldr kinn. 81. balldr kinn, *Cod. Flat.*o) ok Pelens Jarl *add. Cod. Flat.*p) Enn tíunda dag Jóla reid Konungurinn síðer með henni til Vallident, ok kom þá ridandi í móti þeim sonr Konungins með útalligum riddara her, bstruana Erkebiskups ok liodbikupa sendimæna bædi Kristinna ok heidna. *add. 47. Cod. Flat.*q) Hvert ánn er Konungurinn villdi sína hons eðr drotning þá leiddu þau hans bædi til sætis. Efter þetta sendi Konungurinn af Hregun bref til Konungins af Spania mds síns, ok beiddiz þes at Konungurinn skyldi gipta honom Jungfrú. Konungur bar þetta fyrer Jungfrúna ok Nordmenn ok let henni kott 4 þessari gipting ok sagdi at hann var godr drengr ok mikill höfðingi. Enn með þess at Nordmenn vissu at Konungurinn var á efra allðri, þá fundu þeir þar við vm gisford þetta, var þessa ok egi meir leitast enn sva *add. 47. 81. Cod. Flat.*r) þvrat hann qvæþ hann hefiaz móti fer ok fedr sínom ok strida á þeirra ríki, *Cod. Flat.*s) Lexius *Cod. Flat.*

excepta, assignatum sibi habuit hospitium in monasterio ubi Beringera Regis soror erat. Tertia festi die inter sacra Christina magnum vas mensale obtulit, uti antea Rodemadi fecerat. Qua munificentia tantam celebritatem obtinuit, ut nemo exemplum noverit virginis tanto honore cumulatae. Quarto die ex urbe equitarunt; tumque Beringera virgini septem donavit ephippia faveina et umbellam ipsi gestandam. Eodem die Rex Castiliae cum magna cohorte obviam virgini equitavit, nec minori honore, quam si sua fuisset filia, eam excepit; frenum quippe ejus equi ipse prehendit atque ita eam in urbem induxit. Honorificum ipsi procuravit hospitium, atque omni nomine eam tanto quanto vix ullum exterum virum honore affectit. Dein Rex virgini fratres suos descripsit, et qualis eorum quisque esset, exposuit: Fridericum videlicet natu maximum virum esse equitumque habilem, bonum regni gubernatorem, bonum venatorem, sed inde quoque labii incisura deformem. Henricum artibus equestribus omnes fratres superare, verum se nil ultra de illo additurum, cum is contra patrem suum rebellasset. Slevium Archiepiscopatum destinatum, virum esse strenuum dignumque qui solio Toletano praesiceretur. Philippum vero Archiepiscopum Hispalensem designatum clerico muneri haud idoneum esse, sed optiorem qui cum falconibus canibusque venaretur; timen-

dum

ok helldrat fara með skemtan hauka ok hunda. Kal-
lar hann vera hinn mesta einvígis mann at biörnóm
ok villi svínom, iámliga gladr ok kátr, milldr ok
litillát ok hinn beztí felagi, sterkr at afi ok þó
gódr riddari. Frá vexti hans ok fríðleik sagdi Ko-
nungr ecki þvát Nordmenn máttu þat síá iáfnliga.
Þeim fanz þat í at þessi líkadi Konungi bezt af öl-
lom bræðrom sínom, ok sva Jungfrúnni ok öllum
Nordmönnum, ok því kaus hún fer þenna til
mannz með vina sína ráði. Sva segr Sturla.

Ríða frá ek or z) biörgom breidom
bragna fiólþ af þino magni,
víða glóðdoz Valkar pióðer
a) varrar elld í móti svarra.
Síðan kaus vm fæmdar sífa
fínildar brúdr, þann er eiga villdi
auplings brædr af ydro ráði
x) æztra manna gaufrgr ísvani.

Þat var Öskú Odins dag er herra Filippus festi fer
Jungfrúna y). Hun bad þegar at hann leið gera
Kirkio hinom heilaga Olafi Konungi, ok iáttadi
hann þegar því z) ok hvat er hun bad var þegar
fýst, enn brudlaup skyldi vera drotins dag eftir
Páfka víko. Ok er síu stund kom var þat veitt með
hinni mestu fæmd er vera mátti í því landi. aa)
Síðan bioggoz Nordmenn í brott, foro þeir aftr í
Noreg Þeir Biskup, Andres Nicholas sún ok Amun-
di Haraldrsvn, enn þeir snero út í Jorsfalaheim
Ivarr Englasún, Þorlaugr Bósi ok enn nokkorir
menn adrir, bb) ok andapiz Ivarr í þeirri ferð.

CAP.

z) borgum 47. 81. Cód. Flat.

a) varrat elldz Cód. Flat.

x) æztlann mann síá Cód. Flat.

y) með Guðz mikunn ok ráði Konungins af Kástel ok falftrar hennar vilja, add. 47. Cód. Flat.

z) með fullkomnanu godvilli, add. Cód. Flat.

aa) Enn miðvikudagin eftir brudlaups gerdina komo í Spaniam sveinar Hákonar Konungs Þoralldi ok Biarni ok sögðu frá ferðum
Konungins, add. 47. 81. Cód. Flat.

bb) ok önduðuz í þeirri ferð: Cód. Flat.

den geistlige Stand da han var mere for at færdes
med Falke og Hunde; han var en hyperfig Biørne-
og Viltsviinsjæger, altid glad og lystig, mild og
nedladende, en god Selvfabsbroder, stærk af Kræf-
ter og tillige en god Nyttter; om hans Vægt og
Skionhed sagde Kongen intet, da Nordmændene
dagligen saae ham selv. Man mærkede at denne
ansod Kongen bedst af alle hans Brodre, ligesom
og Jomfruen og alle Nordmændene; derfor valgte
hun ham til sin Vægtfælle med sine Venners Raad.
Saa siger Sturla:

Jeg spurgte at fra brede Borge
tafrig Mængde Higen imode reed,
Bide Valfke Folk
ved Guld glæbede.

Eiden valgte Bruden den snilde
og anseelige af Kongens hæderlige
Brodre, den hende bedst behagede,
med sine gode Mænds Raad.

Aftronsdag fastede Hr. Philippus Jomfruen. Hun
had strax at han vilde lade bygge en Kirke til den
hellige Kong Olaf; det lovte han, som og alt an-
det hoad hun bad om. Brylluppet blev bestemt til
Søndagen eftir Vaafengen. Da Tiden kom blev
dette holdt med den største Pragt muelig var der i
Landet. Eiden drog Nordmændene bort. Bis-
kop Peter, Andreas Nielsen og Amund Harald-
sen vendte tilbage til Norge, men Þvar Engleson,
Thorlaug Bose og nogle andre gif til Jerusalem og
paa den Reise dode Þvar.

Kap.

*dum esse iuris atque apris; latum semper et alacrem, mitem atque facilem, et valde socialem, viribus for-
tem bonunq; equitem. De statura et pulchritudine ejus Rex nihil addebat, cum Norvegi eam quotidie
cernerent. Patebat facile, eum ex omnibus fratribus Regi esse carissimum; virgini quoque et Norvegis
omnibus is maxime placebat. Ideo illa suffragantibus suis comitibus eum sibi virum elegit. Sturlii
verba sunt:*

*Audivi, quod ex amplis urbibus
coetus ingens, tua causa, virginis
obviam equitaret. Passim auro
Gentes Gallicæ (v. Hispanicæ) letabantur.*

*Elegit deinde, vestro (comitum) maxime consilio,
prudens ac nobilis virgo
e Regis honestis fratribus unum,
cui sponsa fieri voluit.*

*Erat dies cinericius, cum Philippus virginem sibi desponsabat. Mox ea rogabat, ut adem Regi Olao
Sancto exstrueret; cui non minus quam aliis sponsa votis lubenter obsecutus est. Constitutum fuit, ut
nuptiæ die dominico septimanam paschalem proxime sequente haberentur. Quod tempus ubi adfuit, habitæ
eæ sunt maxima, qua in ea regione licebat, solennitate. Dein Norvegi profectioem paravit. Ad Nor-
vegiam reversi sunt Petrus Episcopus et Andreas Nicolai filius, atque Amundus Harald. Hierosolymam
vero adire decreverunt Ivarus Engelides, Thorlaugus Bose et quidam alii. In hoc itinere Ivarus mortuus est.*

CAP. CCXCV.

FUNDR KONUNGA OK DROTTNINGAR.

Pann vetr er Hákon Konungr sat í Þrandheimi eftir sett Dana Konungs vm varit bioggoz þeir Hákon Konungr ok Magnus Konungr vppá land, ok foro *cc*) austr yfer Dofra fall, þá hafði Hákon Konungr rádit fyrer Noregi fiorotigi vetor ok einn vetr. Frú Margret Drottning for hit ytra *dd*) austr til Tunsberg ok fann þar Konung. *ee*) Hákon Konungr ok Magnus Konungr foro austr til Elfar til mótz við Birger Jarl. Þá hafði Dana Konungr sent eftir lipi bæði í Svíaríki ok Noreg, þviat herra Jarmarr gerdi mikinn ósfrí í Sialandi, enn synir greifa Álfs Jon ok bræðor hans heriodo Jólund, vard af þessom hernadi mikill ósfrí vm Danmark.

CAP. CCXCVI.

a) FUNDR KONUNGA OK BIRGIS JARLS.

Enn er þeir Hákon Konungr ok Birger Jarl fundoz völo do þeir vm ordfendingár Dana Konungs, redo þeir þat med ser at þeir skyldi búa her af hvortveggja rískino þau misseri, Svía ríki ok Noreg, ok veita Kristifora Konungi móti hans óvinom, ok var þat á kuedit med þeim at fiorotige hundrapá skyldi hafa huarr þeirra Hákon Konungr ok Birger Jarl nema annarr hvarr villdi meira her hafa. Fór þá sem jafnan med þeim blidliga, þviat þeirra vinát-

cc) súðr *Cod. Flat.*

dd) ok hafði ikip þat er Saudar vaumbin het til Biúrgvinar ok tok þar Mário súðina, helle henni austr til Vikr ok fann Konung &c.

47. 81 *Cod. Flat.*

ee) Einnar Erkebiskup fór þvi egi norðan þviat þeir Hákon Konungr höfdo skilit med nochori sed. *add. Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

CAP. CCXCV.

REX ET REGINA CONVENIUNT.

Vere hiemem secuto, qua Rex Hacon pace cum Rege Dania inita Nidarosia morabatur, Hacon atque Magnus ad iter in terra interiora faciendum se accinxerunt, et orientem versus supra montem Dovricum profecti sunt. Hacon tum Rex Norvegia fuerat per XLI annos. Regina Margaretha itinere maritimo Tunsbergam profecta ibique Regi juncta est. Hacon et Magnus meridiem versus ad Gothalbin moverunt Birgerum Comitem conventuri. Tum Rex Danorum et a Suecia et a Norvegia copias auxiliares expetierat; quia Farmarus Sialandiam, filiiue Comitís Alfi Jonas ejusque fratres Jutiam vastabant; quibus populationibus Dania valde vexabatur.

CAP. CCXCVI.

CONVENIUNT REX ET BIRGERUS COMES.

Rex Hacon et Birgerus Comes ubi conveniebant, collocti sunt de nuntiis a Rege Danorum acceptis; atque id consilii ceperunt, ut ex utroque regno agmen isto anno contraherent Suecia pariter ac Norvegia, Christophoro adversum ejus hostes opitulaturum. Convenit inter eos, ut Hacon atque Birgerus MMMM quisque viros armarent, atque adeo plures, si alteruter ipse euperet. Comiter inter eos omnia transacta sunt,

Kap. 295.

Sammenkomst mellem Kongerne og Dronningen.

Vinteren efter Forliget med Dannekongen tilbragte Kong Hakon i Thronheim. Om Vaaren drog han og Kong Magnus op i Landet, efter over Dovrefjeld; det var Kong Hakons eet og fyrretvende Regjeringsaar. Dronningen Frue Margrethe drog Soevien efter til Lenéberg, hvor hun traf Kongen. Kongerne Hakon og Magnus begavede sig til Gotaelven til en Sammenkomst med Birger Jarl. Den danske Konge havde sendt Bud efter Hielp baade til Sverrig og Norge, thi Hr. Jarmar havde giordt et stærkt Indfald i Skotland og Greve Alfs Sonner Jon og hans Brodre hariede Jylland. Der var derover megen Ufred i Danmark.

Kap. 296.

Kongerens Sammenkomst med Birger Jarl.

Da Kong Hakon og Birger Jarl mødtes, talte de om Dannekongens Begiering. De besluttede at udruste en Hær af begge Riger Sverrig og Norge for at hielpe Kong Kristoffer mod hans Fiender, og de bleve eenige om at hver af dem skulde stille 4000 Mand, med mindre een af dem vilde stille mere. Det gik af mellem dem i al Blidhed; thi deres Ven-

skab

vináttu var því betri sem lengri hafdi verið. Þá fór ok frú Ríkiza vpp í Svía ríki með fedor snom ok leyfði Hákon Konungur hana allsæmlega af hendi. Junkherra Sverrir var eftir með Hákonu Konungi ok unni Konungur honum mikit *b*). Hákon Konungur fændi þá suðr til Danmerkr Máriofúðina, ok tók Dana Konungur Þeirri fendingu vinfamliga *c*) sva sem ordfendingum Hákonar Konungs. Lido sidarr fór Hákon Konungur norðr til Biörgvínar ok dvaldiz þar lengi vinnu svmarit. Þetta var ádr brann mæster luti Þziarins í Tunsbergi, ok var þat mérðom mikill skadi. Þetta haust komo í land þeir sem fylgt höfðu frú Kristin, broder Simon, Lodinn Leppr, Amundi Haralldzsvn, ok höfðu þeir skipa leid farit vtan af Spaní á einom Kugg, enn Petr biskup for landveg í Flandr ok kom hann nokkoro sidarr. Andres Nicholászsvn var eftir í Franz þá tolf manade. Þeir Petr Biskup *d*) sögðu mikit Hákonu Konungi af hverfu Konung af Spaní hafði fagnat Jungfru Kristin dottor hans, ok hverfo hauspínglaga hann hafði þá af höndom leyft, ok þat veri eigi minna se enn átta hundrada marka skíra er Konunginn gaf þeim vinnu þat fram er þeir þurftu til kostnadar ser. Þeir sögðu ok mikit frá hverfu mikill vin hann var Hákonu Konungi, þvíat vid hvern sem Hákon Konungur etti fríd, skyldi honum heimill hans styrkr, þegar eigi veri til mótz Konungur af Franz edr Konungur af Aragon magr hans eða Engla Konungur. Hákon Konungur het ok þar á móti at veita styrk Konungi af Spanía ef eigi veri til mótz Konungur af Danmörk eða Svía Konungur edr Engla Konungur. Þá bió Konungur af Spaní her finn út í *e*) heidnina, ok tyfti hann miök Hákon

Ko-

skab blev noiere jo længer det varede. Frue Ríkiza fulgte op i Sverrig med sin Fader, og Kong Hakon vilste hende ved Afskeden al Vere. Junfer Sverre blev tilbage hos Kong Hakon og var meget elstet af Kongen. Kong Hakon sendte Mariefuden sonder til Danmark; Dannekongen tog venligen mod Gaven isegom mod Kong Hakons Udsfab. Kort efter drog Kong Hakon nord til Bergen og tilbragte der en Tid lang af Sommeren; thi Foraaret tilforn var den største Deel af Tonsbergbye afbrændt; hvilket var til stor Skade for mange. Dette Efteraar kom de tilbage som havde fulgt med Frue Kristine. Broder Simon, Lodin Lepp og Amund Haraldsøn, kom Sveveis fra Spanien paa en Rogge. Men Bisfop Peter gif Landveis til Flandern og kom derfor noget sildigere Hjem. Andreas Nielsen blev i 12 Maaneder tilbage i Frankerige. Bisfop Peter og de øvrige fortalte Kong Hakon meget om hvorvel Kongen af Spanien havde modtaget hans Dotter Jonseue Kristine og med hvor prægtige Gaver han havde afstediget dem; han gav dem nemlig ikke mindre end 800 Mark reent Guld foruden deres Fortæring. De berettede og hvor stærkt Venskab han havde tilfagt Kong Hakon, thi han havde lovt ham sin Hielp mod enhver med hvem han maatte faae Krig undtagen Kongen af Frankerig, Kongen af Aragonien hans Brænde eller Kongen af Engelland. Kong Hakon lovte igien Kongen af Spanien sin Bistand mod alle undertagen Kongerne af Danmark, Sverrig og Engelland. Kongen af Spanien rustede sig dengang mod Hedningerne, og opmuntrede Kong Hakon meget

b) var hann ok hit beyta mannfefni *add. 81. Cod. Flat.*c) ok sva ordfendingum *Cod. Flat. 47. 81.*d) fundu Hákon Konungur kunnur þeir at segja honum mörg tíðindi utan or löndom *add. Cod. Flat.*e) heidindóm *81.*

sunt, amicitiaque quo longius durabat, eo magis accrevit. Tum Ríkiza patrem suum in Suecia comitata est, et discedenti Hacon magnum exhibuit honorem. Domicellus Suerrevus cum Rege Hacone remansit, eique Rex valde favebat. Dein Hacon Mariosund ad Daniam misit, quod minus uti et Haconis legationem Rex Danorum amice excepit. Paulo post Hacon Bergas tetendit, ibique æstate diu moratus est. Isto vere maxima pars urbis Tunsbergæ incendio fuit deleta cum magno multorum damno. Auslumno redierunt, qui dominam Christianam fuerant secuti, nempe frater Simon, Lodinus Lepp, et Amundus Harald. Hi maritimo itinere ex Hispania profecti phaselo vehabantur; sed Petrus Episcopus quia terrestre iter per Flandriam prætererat, aliquanto serius rediit. Andreas Nicolai in Gallia per integrum annum remanebat. Petrus Episcopus Regi Haconi multis narravit, quomodo Hispania Rex virginem Christianam ipsius filiam excepisset, et quam honorificis cum muneribus ipsos demisisset. Quippe haud minus quam olingentas argenti puri marcas præter viatica Rex illis donaverat. Multis quoque referebant, quanta Regem Haconem amicitia protequeretur. Hunc enim promississe ostendebant Haconi auxilia adversus omnes hostes, exceptis tamen Regibus Gallie, Aravagvie, ejus affini, atque Anglie. Promisit vicissim Hacon se Hispanie Regem suis copiis firmaturum, adversus ipsius hostes, nisi contra Dania, Suecia vel Angliæ Reges arma sumenda essent. Rex Hispanie tunc expeditionem adversus ethnicos moliebatur; instabat admodum Hicconi,

Konung at fara með sér ok leyfa sva kros sinn er hann hafði tekit. Þvíat þar var til leyfi Þaua at þar skyldi leyfa kros sem til Jorsala veri farit. Petr Biskup kom þetta sumar upp í Hamar til stadar síns ok þá samligar gíafar af Konungi.

CAP. CCXCVII.

a) FRÁ GÍZORI.

Hákon Konungur sat af svmarit í Biörgvin, þá var með honum Gizorr Þorvalldr svn. Konungur fendi hann til Ísland ok gaf honum Jarls nafn, het Gizorr því í móti at frida Ísland, ok láta alla bændr gíallda skatta sem hann hafði ádr beitt. Bar Gizorr þar á mikít mál at hann mundi því auðveldliga á leid koma. Konungur gaf honum með Jarls nafnino margar samligar gíafar *b)*, hann fendi út með honum Þorallda Hvíta hirdmann sinn *c)* hverfo Jarl ferir Konungs *d)* eyrendom. *e)* Ean er Gizorr kom til Íslandz heilt hann því vel vpp sem vera átti *f)* er Konungur hafði gert til hans, hann sagði ok vm þá menn er honum gerdoz handengnar at hvart sem þeir væri hirdmenn edr sku ils sveinar, at þeir skyldopvslíkar nafn bætor hafa í Noregi af Hákoní Konungi. Vrdo vid þetta margir godir menn til at geraz Jarli handengnir, ok sóro honum eid enn Hákoní Konungi trvnad. Brátt vrdo menn þes vífer at þat var fals er Jarl hafði sagt fra ordom Konungs, enn allt at eino helldo menn trvnad vid Jarl

a) add. Cod. Flot.

b) ok leyfi hann vel ok samliga sér af hendi add. Cod. Flot.

c) at skynia Cod. Flot. add.

d) trvnado Cod. Flot.

e) margar trvnadar menn fendi hann til Íslandz á öðrum skípum at vita hvert Jarl gerdi efter því sem hann hafði heitit add. 47 81. Cod. Flot.

f) þvíat Konungur hafði gert til hans meiri svnd enn noktors manz annars á Íslandi í þeirri nafnbót er hann hafði gefit honum ok mörgum öðrum svndum, þvíat hann skyldi þessa nafnbót engum peningum kosta ok engi skatter skyldi fyrir þat á landit legglaz. Hann sagði ok, &c. 81. Cod. Flot.

coni, ut illam participaret, atque ita voto expeditionis cruciata quo se obstrinxisset, solveretur. Permisserat enim Pontifex Romanus, ut talis expeditio par illi censeretur, qua ad Hierosolyman foret suscepta. Illa estate, Petrus Episcopus solium suum Hamvense adiit, et splendidis a Rege donis fuit honoratus.

CAP. CCXCVII.

DE GISSURO.

Ætatem Rex Hacon Bergis transegit, habens secum Gissurum Thorvaldi filium. Illum Rex ad Islandiam misit Comitis nomine ornatum, Gissuro vicissim promittente, se pacem in Islandia revocaturum, colonosque permaturum ad tributa, qua antea exegisset, solvenda. Dedit Gissurus magnam operam, ut id via lenissima efficeret. Rex illi non Comitis modo nomen, sed et multa honorifica donavit munera. Misit cum eo Thorvaldum Hvite, observaturum, quomodo Regis mandata efficeret. Gissurus ubi ad Islandiam venit, honores a Rege ipsi prastitos longe lateque divulgavit; addidit, viros qui operam suam ipsi addicerent, sive ut satellites, sive ut scutellarii, pari honore in Norvegia a Rege Hacone habitum iri. Sic factum, ut multi boni viri Comiti sua opera inservirent, ipsique jusjurandum, Regi Haconi fidem addicerent. Idem cito compererunt, falso hoc Regis nomine declaratum esse; sed Comiti tamen Regique fidi manse-

get til at følge með sig ok saaleðs lose sig fra sit Lofte om et Korstog; thi Yaven hadde tilstjædet, at et saadant Tog maatte anses lige med et Korstog til Jerusalem. Biskop Peter forfoiede sig denne Sommer til sit Stift paa Hammer efterat have modtaget sømmelige Gaver af Kongen.

Kap. 297.

Om Gissur.

Kong Hákon tilbragte Sommeren i Bergen, hvor Gissur Thorvaldsøn var hos ham. Kongen sendte ham til Ísland og gav ham Jarlsnavn, hvorimod han lobte at frede Ísland og lade alle Bønder betale de Skatter han tilforn havde frebet. Gissur lagde meget Vind paa, at faae dette saa læmpeligt som muligt sat i Værk. Kongen gav ham tillige med Jarlsnavnet mange kostbare Gaver og sendte sin Hoffinde Thorvald Hvite ud med ham (for at iagttage) hvorleðs Jarlen rygtede Kongens Vænder. Da Gissur kom til Ísland, bekendtgjorde han vidt og bredt den Ære Kongen havde vist ham. Han sagde og, at de som gif ham til Haande og bleve enten Hoffinder eller Skutesvende, skulde erholde samme Værdighed i Norge af Kong Hákon. Mange gode Mænd besluttede sig derfor til at gaae Jarlen tilhaande; de spore ham Eed og Kong Hákon Trofskab; de kom snart til Hundsfab om, at hvad Jarlen havde sagt om Kongens Ord, var Usandhed; men ikke desto mindre vedbleve de deres Trofskab

Jarl ok Konunginn. Ero frá veldskiptom Jarls ok Iflendinga margar fráfagnir. Vni vetrinn ádr Jarl kom til Ifland tek þorvarðr þorarinfsyn af lífi Þorgils Skarda at Hrafnagili, fyrir þær faker er Konungur hafdi skipat Þorgili Eyjafiörð, ok allar sveiter fyrir nordan Auxnadalsheidi, þær sem hann kalladi sína eign vera, enn Þorvaldr þótiz heimildir til hafa af Steinvöro mágkono sinni.

CAP. CCXCVIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI OK DAUNUM.

Hákon Konungr sat í Biörgvin vni vetrinn; þessi var annarr vetr hins fimta tigar ríkis hans. Vni varit efter komo þau ord frá Dana Konungi, at Hákon Konungr skyldi fara til lidveizlo vid hann ok sva Birger Jarl sem þeir höfðu heitit. Enn er þessi ord komo til Hákonar Konungs, stefndi hann til sin lendom mönnum ok hafdi leidángur úti. Ok er hann var búinn sigldi hann austr með landi. Enn er hann kom austr vni Jadar komo móti honom rid-darar tveir af Danmark, ok fangdo þau tíðindi at Kristofforus Konungr var b) allr, enn drottning ok allir hóspingjar sendo c) ord at hann skyldi koma til hialpar vid þau allt at eino. d) Hann gerdi þær sem íafnan at hallda ord sín ok for hann til Dan-merkr ok hafdi mikít lip ok fript, hellt hann heri-nom til Kaupmannahafnar ok fann þær Drottingo. Birger Jarl kom ecki á því sumri til Danmerkr, ok hafdi þó leidángur úti ok hellt til Bleikinga austan. Þá er Hákon Konungr kom til Kaupmannahafnar hafdi Drotting ok Dana hóspingjar fetz vid syni Alf

a) add. Cod. Flat.

b) óvadr. 47. 81. Cod. Flat.

c) sinkanliga add. Cod. Flat.

d) Þetta bar hann fyrir vni sína ok ráðgjafa, enn hvað sem hveit lagdi til, þá var þat eigi Konungins hveit at hallda eigi ord sín, ok fyrir því Hákon Konungr til Danmerkr, Cod. Flat.

manserunt. De Comitibus cum Islandis negotiis multæ habentur relationes. Hieme Comitibus ad Islandiam adventum procedente Thorvaldus Thorarini Thorgilsum Skardam de Hrafnagilis trucidavit ideo, quod Rex Thorgilso Eyjofordum omnemque tractum a septentrione usque ad Oceanum assignaverat, quæ ille pro suo dominio habebat. Verum Thorvaldus eandem ditionem post Steinvörum suam officinam jure vindicare sibi videbatur.

CAP. CCXCVIII.

DE REGE HACONE ET DANIS.

Hieme Rex Hacon Bergis morabatur. — Is annus erat ejus regni XLIIIdus. Vere sequente per nuncios rogatus est Rex a Danorum Rege, ut ille pariter ac Birgerus Comes promissa auxilia ipsi præstaret. Hoc audito Hacon præfectos suos ad se citavit, exercitumque cõggit. Quo collecto secundum orientales regionis partes navigavit. Ubi Jadrinam attigerat, obvii illi venerunt duo e Dania equites, nuntiantes Regem Christophorum diem supremum obiisse, sed Reginam tamen omnesque Optimates nihilominus rogare, ut ipsis auxilio veniret. Promissi illi tenax, ut solebat, ad Daniam cum multis selectisque copiis perrexit, et Havniam tetendit; ubi Reginam convenit. Birgerus Comes ista æstate Daniam non petiit, sed copias, quas cõgerat in Blekingiam duxit. Ubi Rex Hacon Havniam venit, Regina et Optimates cum filiis Adol-

skaf mod Jarlen og Kongen. Der gives mange Sagn om Jarlens og Iflandernes Handeler. Vin-teren for Jarlet kom til Ifland, dræbte Thorvard Thorarinsøn Thorgils Skarde i Hrafnagil, fordi at Kongen havde givet Thorgils Eyfiord og alle Sveiter norden for Dnyedalsheede som han paastod at være sin Eiendom, men som Thorvald og saa gjorde Paastand paa efter sin Svigerinde Steinvor.

Kap. 298.

Om Kong Hakon og de Danske.

Kong Hakon sad Vinteren over i Bergen; det var hans to og fyrretyvende Regeringsaar. For-aaret efter kom Bud fra den danske Konge, om Kong Hakon og Birger Jarl vilde hielpe ham efter deres Løfte. Da Kong Hakon fik dette Budskab stævnte han Lehnsmændene til sig og uddod Leding. Da han var færdig seilede han efter med Landet. Efter forbi Jædderen medte ham to danske Riddere som berettede at Kong Kristoffer var død, men at Dronningen og Hovdingerne lode ham bede om desu-agtet at komme dem til Undfærning. Han holdt da sit Ord, som han altid pleiede og seilede til Danmark med en stærk og stion Her. Han styrede til Kjöbenhavn hvor han fandt Dronningen. Birger Jarl kom den Sommer ikke til Danmark; dog havde han Leding ude, med hvilken han gif often fra til Ble-king. Da Kong Hakon kom til Kjöbenhavn havde Dronningen og de danske Hovdinger forlist sig med Adolfs

Alfs ok pottoz eigi þá þurfa styrks Noregs Konungs.

e) Hákon Konungr gaf Drottningo sæmiligar gjafir ok svo Drottningin honom á móti f). Danir toko til Konungs Erik syn Kristofora ok var hann barn at allri g).

Adólf's Sonner og behövebe derfor ikke den norske Konges Hielp. Kong Hakon og Dronningen gæve hinanden anseelige Gæver. De Danske valgte Christoffers Søn Erik som dengang endnu var et Barn, til deres Konge.

CAP. CCXCIX.

a) HÁKON KONUNGR OK MAGNUS KONUNGR KOMA TIL BIÖRGYNAR.

Hákon Konungr fór vm haustþif afr til Noregs, ok norðr til Biörgvinar ok fat þar vm vetrinn, ok var þessi hinn þridi vetr hins fimta tigar rikis hans. Þenna vetr andapiz Petr Biskup i Hamri, enn efter andlát hans höfðo Korsbróður stefnor með ser vm Biskups kofninginn ok fandi eigi með þeim, fengo þeir ongan kofinn ádr kofninginn hvarf undan þeim til Erkibiskups. Sípan fendo þeir honom menn ok bápo hann orskéra hver Biskop skylldi vera af þeim, sem þeir höfðo til nefnt. Erkibiskup gaf þeim afr kofninginn enn nefndi þó til þann mann er Lodinn het Korsbroðir, enn hann var ecki vin Hákonar Konungs.

CAP. CCC.

a) FASTMÆLI HÁKONAR KÖNUNGS OK GIZORS JARLS.

Hákon Konungr fat i Biörgvin vm vetrinn, hann hafdi ádr spurt vm fyrrat af Íslandi at Gizorr Jarl hafdi

Kap. 299.

Kong Hakon og Kong Magnus kom til Bergen.

Kong Hakon drog om Høsten tilbage til Norge, nord til Bergen hvor han tilbragte Vinteren; det var hans tre og fyrretyvende Regierings Aar. Denne Vinter døde Biskop Peter i Hammer. Efter hans Død raadslag Korsbrodrene om Bispedalg, men kunde ikke blive eenige. De fik ingen valgt, for deres Tid var forloben og Valget tilkom Erkebispnen. De sendte da Bud til ham og bade ham vælge en Biskop af dem de havde foreslaet. Erkebispnen gav dem Valget tilbage, men nævnte dog en Korsbroder ved Navn Lodinn, som ikke var Kong Hakons Ven.

Kap. 300.

Aftale mellem Kong Hakon og Gissur Jarl.

Kong Hakon sad den Vinter i Bergen. Han havde Sommeren tilforn spurgt fra Ísland, at Gissur

e) Fanz þat í orðum Hákonar Konungs at honom þótti Danir þrugðiz hafa. *add. Cod. Flat.*

f) Hann let taka kugg einn í Eyrafundu yfer við Málhanga er stúi herra Jon broder Jacobs Erkibiskups af Lundu, þar voro 4 þeir menn er verit höfðo með Jstmari, enn þeir Biskups bróðir styrku Jstmari mezt af öllum Dana höfðingjum. Hákon Konungr let þá menn leida á mót, ok bað Dani fara til ok kenna þá hvart þeir væri kaupmenn eðr rásmenn. Enn Landsmenn kendu at þeir voro rásmenn, voro sumir hálsögnir, enn sumum annan veg skiptat. Hákon Konungr hafdi kugginn, ok var þat þetta kuggu hans síðan *add. Cod. Flat.*

g) in Cod. No. 47, lacuna hic incidit.

a) *add. Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

phi in gratiam redierant, ideoque auxiliis Haconis egeri non videbantur. Hacon Reginam, et illa vicissim Regem splendidis donis affectit. Dani filium Christophori Ericum, ætate puerum, Regem creaverant.

CAP. CCXCIX.

HACON ET MAGNUS BERGAS VENIUNT.

Seguente autumno Hacon Norvegiam repetens Bergas profectus est ibique hibernavit. Annus erat ejus regni XLIIIus. Ista hieme mortuus est Petrus Episcopus Hamrensis. Post ejus obitum monachi coivere ad episcopum creandum; cum vero inter eos non conveniret, neminem elegerunt, sed electionem demandarunt Archiepiscopo. Delegatis ad eum viris rogarunt, ut ex iis, quos proposuissent, unum eligeret. Archiepiscopus, servata ipsorum eligendi potestate monachum denominavit Lodinum, qui Regi Haconi parum amicus erat.

CAP. CCC.

PACTUM REGIS HACONIS CUM GISSURO COMITE.

Hieme Hacon Bergis morabatur. Ætate præcedente acceptis ab Islandia nunciis compererat, Gissuro Comi-

hafði lítinn hug álagit at flyta eyrendi hans víð Mendinga; fendi hann þá út fremmendis Jvar Arnliótar lún ok Pál Linseymo, bad þá koma fyrir alþingi. Ok sva var at þeir fóru til þings, var þar fyrir Gizorr Jarl ok flestir formenn, voro þá slutt bref Hákonar Konungs, ok var þar mikil mánndeiðl þinum hverfu þeim tóko. Flati Jarl Konungs eyrendi ok þó med ödrom hætti enn á brefonóm stóð, enn Sunnlendingar vinir Járís mæltu mest á móti skattinóm, ok vard eyrendi þeirra Jvars ecki, ok fóro þeir utan hit sama sumar á Konungs fund. Var þat þeirra slutningr at Sunnlendingar mundi eigi hafa neitap sva diarfiga skattinóm, ef þat veri móti kþapi Jarls.

CAP. CCCI.

ANDLAT HENRIKS HOLA BISKVPAR.

Hákon Konungr fór þat sumar ok Björgvin austr til Tunsbergs, er hann fendi þá Ivar út, ok med honom Magnus Konungr. Fóro þeir austr til Elfar til mótz vid Birger Jarl, fór þá enn allblidliga med þeim, var Jarl í bodi Konungsins ok synir hans hinir úngo, ok margir göfgr menn med þeim; bundo þeir þá enn fastliga sína vináttu sva at hana skyldi ecki skilia medan þeir lifdo bapir, mæltu þeir at þeir mundi finnaz annat sumar efter. Fór Hákon Konungr þá í Vikina, var þá med honom Heinrekr biskvp af Holum er þá hafdi honom lengi fylgt. Ok er Konungr kom austan at Follidinni, tók Heinrekr Biskup fórt. Litlu síðan sigldo þeir vestr yfer Follidina til Tunsbergs, ok líclu síðarr andapiz Heinrekr Biskup, var hann iardadr í Olafskirkio í Tunsbergi, ok packaði (Konungr) slalfr saung

Gissur Jarl hadde ikke gjort sig megen Umage for at fremme hans Vennde hos Islanderne. Han sendte derfor tidlig Jvar Arnliots søn og Poul Linseyma til Island og bad dem indfinde sig paa Althinget. Da de kom paa Thinget var Gissur Jarl og de fleste Høvdinger der tilstede. Kong Hakons Breve bleve fremviste og ulige optagne. Jarlen talte Kongens Sag; men dog paa en anden Maade end der stod i Brevene; Sønderlendingerne Jarlens Venner satte sig meest imod Skatterne. Jvar og den anden udræbte intet og drog de den samme Sommer tilbage til Kongen. De naaede at Sønderlendingerne ikke saa driftigen vilde have aflaaet at betale Skat, dersom det hadde været mod Jarlens Villie.

Kap. 301.

Biskop Henrik af Holum doer.

Kong Hakon drog den Sommer, da han hadde sendt Jvar og Poul til Island, fra Bergen ester til Tonsberg, med Kong Magnús. De begave sig ester til Esvon hvor de mødte Birger Jarl. Alt gik vensabelig til imellem dem; Jarlen og hans unge Sonner og mange anselige Mand vare til Gieskebud hos Kongen. De bekræftede paa nye deres Venkskab som skulde vare saalange de levede. De aftalte en Sammenkomst næste Sommer. Kong Hakon drog da til Vigen; der var Biskop Henrik af Holum med, som hadde sngt længe med ham. Da Kongen kom ester fra til Fjorden, blev Biskop Henrik syg. Kort efter seilede de vester over Fjorden til Tonsberg og der døde Biskoppen kort efter. Han blev jordet i Olafskirke i Tonsberg hvor Kong Hakon

Comiti parum cordi esse causam ejus apud Islandos agere. Max itaque Ivarum Arnlioti et Paulum Linseymo eo misit, et comitio universali adesse jussit. Præsto fuere in hocce comitio Gissurus Comes et plures Optimates. Recitata ibi sunt Regis Haconis literæ, at magna cum sententiarum studiorumque diversitate: Comes Regis negotia suffulsit, sed alii, quam literæ svadebant, conditionibus, et viri a meridionali terræ quadratura oriundi, iidemque Comitis amici, tributis se maxime opponerant. Sic Ivarus, cum suis, mandatis excedit, atque eadem æstate ad Regem reversus est. Suspiciabantur illi, meridionales tributis non tam audacter reluctaturos fuisse, si Comite invito id fecissent.

CAP. CCCI.

MORS HENRICI EPISCOPI HOLENSIS.

Ista æstate qua Ivarum emiserat, Hacon Bergis relictis Tunsbergam petit, Magnum Regem comitem habens: Tum ad Gothalbin professi sunt Birgero Comiti jungendi. Conventus amicissime peractus est. Invitati a Rege sunt ad convivium Birgerus et juvenes ejus filii multique nobiles viri; amicitiaque eorum tam fortiter adstricta est, ut non nisi cum vita finiretur. Mutuo promiserunt, ut sequente æstate virus convenirent. Tum Hacon in Vikiam migravit, ab Henrico Episcopo Holensi comitatus, qui diu eum fuerat secutus. Rex ubi Fjorden venit, Henricus episcopus in morbum incidit. Paulo post cum Fjollis trajec-

saung á grafarbacka, a) lagdi miök til lofs honom sem verdugt var fyrer margar sakir.

Hakon sefo sang over hans Grav og talte til hans Døes, som han i mange Maader hadde fortient.

CAP. CCCII.

a) HÁKON KONUNGR OK MAGNUS KONUNGR FORO TIL ÞRÁNDHEIMS.

Efter þetta foro þeir Hákon Konungr ok Magnus Konungr til Þrándheims, ok komo þar at Olafsvöko, var fyrer í þanom Einarr Erkebiskup, þar var ok kominn Lopinn Korsbrodir or Hamri med ráði Erkebiskups ok keyrinn til Biskups móti Konungs vilja, ok því b) gerdi hann stygd vid Erkebiskup. Þá er Hákon Konungr lagdi til bæiarins vpp í ána sveif skipi hans á eyrina gegnt Backa ok festi þar; Erkebiskup reri til ok bad menn duga sva at afkæmiz skipit, enn Konungr villdi eigi þiggia af honom. Sidan let Konungr setia skordor vnder skipit at eigi mætti hallaz er fiaradi, enn er flæddi slaut skipit, lögdo Konungar þá til bæiarins, gerdi Erkebiskup á mótt þeim fagra procesionem ok minntiz vid Hákon Konung c). Enn lido sidarr hófdo Konungar stefno vid Erkebiskup af Biskups kosning í Hamri, villdi Erkebiskup eeki annat enn Lodinn veri Biskup í Hamri. Enn Hákon Konungr mælti því þverliga á móti, ok her af sló med þeim í hina mesto deilo, ok kom sva at Hákon Konungr appelleradi Erkebiskup til Pava, ok vard Erkebiskup vid þat hinn flyggvasti. Efter þetta geck Magnus Konungr milli þeirra ok vinir hverra tveggio atto lut í at

Kap. 302.

Kong Hakon og Kong Magnus droge til Trondhiem.

Derefter droge Kong Hakon og Magnus til Throndhjem, hvor de ankom St. Olafs Aften. De traf i Byen Erkebiskop Einar og Korsbroder Lodin fra Hammer som ved Erkebispens Hielp var bleven valgt til Bisfop; men det var mod Kongens Willie, hvorfor han og viiste sig fortrybelig mod Erkebispens. Da Kong Hakon lagde til Byen oppe i Aaen, stødte Skibet paa Grund paa Dren, ligeoverfor Bakke; Erkebispens kom roende og bød sine Folk hielse til at faae Skibet sløt, men Kongen vilde ikke modtage nogen Hielp af ham. Han lod derimod sætte Støtter under Skibet, at det ikke skulde krænge i Ebben; da Floden kom, blev det sløt og Kongen lagde til Byen. Erkebispens tog imod dem i en heitidelig Procesion og kyste Kong Hakon. Kort efter havde Kongerne Sammenkomst med Erkebispens angaaende Bispevalget til Hammer. Erkebispens vilde ikke vide af nogen anden end Lodinn, men ham afsløg Kong Hakon aldeles. De bleve herved meget ueenige; tilsidt appellerede Kong Hakon til Paven mod Erkebispens, som blev hastig opbragt. Endelig gik Kong Magnus og deres Benner paa begge

a) ok taladi yfer leidi hans mörgrum fögrum ördum til lofs vid Biskup. *Cod. Flat.*

b) *add. Cod. Flat.*

b) hafdi hann stigd á vid Erkebiskup. *Cod. Flat.*

c) Sira Lodinn geck under hönd Erkebiskupi ok minntiz vid Konunginn ok eigi miög einardligt. *edd. Cod. Flat.*

trøjellis Tunsbergam attigerant, Henricus mortuus est sepultusque Tunsbergæ in ade Sti Olai. Rex ipse super ejus tumulo cantando ei vale dixit, magnisque, quas sane multis nominibus meruerat, laudibus eum extulit.

CAP. CCCII.

REGES HACON ET MAGNUS NIDAROSIAM PETUNT.

Postea Reges Hacon atque Magnus Nidarosiam petentes vigilia Sti Olai eo venerunt. Occupaverat eorum adventum Einarus Archiepiscopus. Ibi quoque aderat Lodinus Hamvensis Canonicus, qui auctore Archiepiscopo contra Regis voluntatem Episcopus creatus fuerat; qua de causa Archiepiscopo vehementer succensebat. Rex cum ad urbem secundum amnem adpellebat, navis ad insulam e regione Backæ adlisit, hasitque. Archiepiscopus tum advemigans suos operam dare jussit, ut navis vado extraheretur. Sed Rex nullam ejus opem admittere voluit. Verum fulva navi subjici jussit, ne in refluxu maris distorqueretur. Veniente fluxu navis laxata est, tuncque Rex ad urbem adpult. Archiepiscopus eum splendida processione excepit Regemque osculatus est. Brevi post Reges conventum cum Archiepiscopo habuerunt de Episcopi Hamvensis electione. Recusabat Archiepiscopus a sua optione, qua Lodinum Episcopum Hamvensem elegerat, desistere; sed Hacon id se nolle palam professus est; unde maxima inter eos simultas exiit. Hacon Archiepiscopum ad tribunal Papæ citavit; id quod hic ægerrime tulit. Dein Rex Magnus atque amici ab

utra-

í at þeir semdi; talþiz Lopinn þá vndan at vera biskup. Kom því Magnus Konungr á leid at þeir funduz Hákon Konungr ok Erkbiskup, var þar vid Magnus Konungr ok Biskup af Sudrheimum ok Gillibert er þá var Klerkr Hákonar Konungs ok verit hafdi erkidiákn *d*); villdi Hákon Konungr hann til Biskups í Hamri. Lauk þva at Erkbiskup kaus Gillibert til Biskups, enn Lopinn gaf vpp finna vegna. Ok med því at ádr var skotit máliu til Paua, sendo þeir Gillibert til Pauans med því at þat var beggia þeirra vili, fór hann þá á Paua fund.

Þegge Sider stræbte at forlige dem; ogsaa undslog Lodinn selv sig for at være Biskop. Kong Magnus bevirfede tilsidst en Sammenkomst mellem Kong Hakon og Erkebispnen i Overbærelse af Kong Magnus, Biskoppen af Sudrheim og Gillibert Kong Hakons Klærk, forhen Erkebegn, hvem Kong Hakon helst vilde have til Biskop i Hammer. Enden blev at Erkebispnen valgte Gillibert til Biskop og Lodinn opgav sin Ret. Men da Sagen tilforn var henskudt under Paven, sendte de Gillibert paa hvem begges Valg nu var faldet, til ham; han drog derfor til Pavens Gaard.

CAP. CCCIII.

a) AF SENDIBODUM HÁKONAR.

b) Vm smarit efter fór Hákon Konungr inn til Frostu þings ok skipaði þar Konungs máliu, síðan bioz hann suðr í land, ok med honóm Magnus Konungr. Komo þeir vm haufit til Biörgvinar ok fat þar Hákon Konungr vm vetrinn, enn Magnus Konungr fór suðr í Stavangr ok fat þar. Þetta haufit komo þeir af Íslandi Ivarr ok Páll, ok sögdo Konungi sit eyrendi huert ordit var. Virði Konungr sem Gizorr Jarl mundi eigi meirr flutt hafa enn hann hafdi heitþ; þessi var hinn fimta vetr hins fimta tígar ríkis hans. Vm vetrinn efter andaþiz Junkherra Sverrir, pótti Konungi þat mikil skadi.

CAP.

a) 4 Hislantæ. *add. Cod. Flat.*a) *add. Cod. Flat.*b) Konungarnir fóro suðr til Biörgvinar efter þetta ok fat Hákon Konungr þar vm vetrinn &c. *Cod. Flat.*

utraque parte sese interponebant, postulantes, ut in gratiam redirent. Ipse Lodinus præ se ferebat, se Episcopatum renuntiaturum. Magnus denique rem eo deduxit, ut alium conventum haberent Rex et Archiepiscopus, præsentibus Rege Magno, Episcopo Sudrheimensi et Gilliberto addito Haconi clerico, qui Archidiaconus fuerat, quemque Rex solio Hamrensi destinaverat. Res eum habuit exitum, ut Archiepiscopus Gillibertum eligeret Episcopum, Lodino suo iure cedente. Verum quia res jam ad Papam fuerat delata, Gillibertum ad eundem miserunt, utriusque voluntatem indicaturum. Sic itaque ille ad Pontificem perrexit.

CAP. CCCIII.

NUNTII AB HACONE ACCEPTI.

Sequente astate Rex Hacon ad comitium Frostense venit negotia Regia decurus. Dein ad iter meridiem versus suscipiendum se accinxit una cum Rege Magno. Autumnum Bergas venerunt, ubi Hacon hieme mansit, sed Magnus Stavangriam perrexit, ibique hibernavit. Eodem autumno ex Islandia Ivarus atque Paulus advenerunt, Regique, quomodo mandata sua fuissent executi, enarvarunt. Judicabat Rex, Comitum Gissurum in promissis suis præstandis aliquanto parcivorem fuisse. Is erat annus ejus regni XLVtus, Hieme proxima mortuus est domicellus Suerverus; in quo magnam fecisse justitiam Rex sibi visus est.

R r r r

CAP.

Kap. 303.

Om Budskab til Kong Hakon.

Sommeren efter reiste Kong Hakon ind til Frostehing og domte i Kongens Sager. Derfra drog han sonder paa med Kong Magnus. Om Efteraaret kom de til Bergen hvor Kong Hakon tilbragte Vinteren; men Kong Magnus gif sonder til Stavanger hvor han blev. Dette Efteraar kom Ivar og Poul fra Island og berettede Kongen Udsaldet af deres Vende. Han syntes at Gissur Jarl havde ikke ndretet mere end han havde lovet. Det var hans sem og fyrretyvende Negierungsaar. Vinteren efter dode Junker Sverre; Kongen ansaae dette for et stort Tab.

Kap.

CAP. CCCIV.

SENDIMENN KONUNGANNA TIL SAXLANZ.

Hákon Konungr ok Magnus Konungr höfdo sent um sumarit broþor Nicholas til Danmerkr at flyia bónord Magnúsar Konungs vid Jungfrú a) Ingilbiorgo dottor Eiríks Konungs hins helga. Skyldi broþir Nicholas fara alle í Saxland til fundar vid Hertogann, modor faudr hennar ok vitá hvað hann legdi til þessa máls, þvíat hann var hinn mesti höfðingi ok einn af þeim átta mönnum er kíósa skolo Keisarann, ok hann skal vera drottseti Keisarans, hvert sinn er hann er fyrir nordan siáll. Ok er sendimenn komo til Hertogans með þeim eyrendom, tók hann litid af, sagdi sva at hans dóttir var Daunsk at faudor ætt ok Danir redo hennar gipting. Sidan let hann leida í sýn vid þá tvað dætor snar harla vel búnar ok mælti, fyrir þeim hefi ek ráð hverr sem þeirra biðr. Eftir þat foro sendimenn aftir til Danmerkr ok sva til Noregs, ok sögdo Hákoní Konungi sín eyrendi.

CAP. CCCV.

a) FRA HÁKONI KONUNGI.

Eftir andlát Junkherra Sverris fóro þeir Hákon Konungr ok Magnus Konungr inn í Sogn ok sva um siáll til Upplanda, ok er þeir komo á Ringisakr kom til mótz vid þá Einarr Erkebiskup ok fór með þeim suðr í Víkina b). Sendo þeir þá Sira Askatin ok broðor Nicholás suðr til Danmerkr á fund Drott-

a) Engilborg: Cod. Flat.

b) add. Cod. Flat.

c) ok fundu broðr Nicholaum í Tánsergi, sagdi hann þeim sín eyrendes lók. add. Cod. Flat.

Kap. 304.

Kongernes Gesandtschaft til Sjarland.

Kong Hákon ok Kong Magnús hadde om Sommeren sendt Broðer Niels til Danmark, for at beile til Tomfrue Ingeborg Kong Erik den helliges Datter for Kong Magnús. Broðer Niels skulde tilfellige reise til Sjarland til Hertugen hendes Morfarer for at erholde hans Samtykke; thi han var en mægtig Hovding, een af de otte som skulde vælge Keiseren og tillige Keiserens Drot, naar denne besandt sig i Lydsland. Da Gesandterne forebragte Hertugen deres Bøden, affog han det iffe, men sagde at hans Datterdatter paa Fædreneside var Dansk og at de Danske raadte for hendes Giftermaal. Derpaa fremskillede han for dem sine to Døtre vel prydede og sagde: "for dem raader jeg, om nogen frier til dem." Derefter drog Gesandterne tilbage til Danmark og derfra til Norge og berettede Kong Hákon deres Bødens Udfald.

Kap. 305.

Om Kong Hákon.

Eftir Junker Sverres Død reiste Kong Hákon ok Kong Magnús ind í Sogn ok videre ober Fjeldet ind í Opplandene. Da de kom til Ringsaker mødte Erkebiskop Einarr dem ok drog með, sander til Vigem. De sendte derpaa Sira Askatin ok Broðer Niels sander til Danmark til Dronningen, Greve

CAP. CCCIV.

REGUM AD SAXONIAM LEGATI.

Æstate Reges Hacon atque Magnus monachum Nicolaum ad Daniam miserant, Regis Magni nomine virginem Ingiburgam procuraturum, Regis Erici Sancti filiam. Verum Nicolao primum in Saxoniam ad Ducem proficiscendum erat, ut ejus, quippe avi virginis materni, consensus expeteret. Is enim ex nobilissimis erat optimatibus; erat ex octo Caesaris electoribus, Ejusdemque Drotsetus (Quæstor), quando ad boreales Germania provincias proficisceretur. Ubi legati mandata sua Duci exposuerant, frigide eos excepit, dixitque nepotem suam a stirpe paternâ Danam, jusque ejus elocandæ penes Danos esse. Dein coram eis produxit binas suas splendidiissime ornatas; earum, inquit, siquis eas ambire velit, arbiter sum. Dein legati ad Daniam indeque ad Norvegiam reversi sunt, Haconique negotii sui exitum narrauerunt.

CAP. CCCV.

DE REGE HACONE.

Post mortem domicelli Sververi Reges Hacon atque Magnus in Sogniam, et dein montem flecentes in Uplandiam profecti sunt. Ubi ad Ringisakram venerunt, obvius illis factus Einarrus Archiepiscopus cum iis in Vikiam profectus est. Tum dominum Askatinum fratremque Nicolaum in Daniam miserunt, Reginam

conven-

ningar ok Greifa Ernest ok peirra manna annarra er svaur höfdo fyrir Junkfrúnni ok vita hverr úvegr yrdi á þessu máli. Enn medan þeir voro í þeirri ferd, fóro Konungar aufr til Elfar til mótz við Birger Jarl, lágo þeir vm höfð í Elfinni ok bido Jarls ok kom hann eigi. Foro þeir eftir þat norðr í Vfkina ok bido til þess þar er þeir Síra Askatín komo af Danmárk c). Saugdo þeir þau ord Dróttningar, ok sva Jungfrúnnar d), at Konungar skyldo senda móti henni vegligt foroneydi, enn Dróttningin het ok Jungfrúnnar frændr at búa ferd hennar sámliga við hinom beztom sngom.

CAP. CCCVI.

SENT EFTER JUNKFRU INGILBORG.

Sídan gerdo Konungar ráð fyrir at senda móti Jungfrúnni, var þar fyrir Hákon Biskop ok Ogmundr Krækidanz a), Páll Gás, Lodinn Staurr. Þeir höfdo síau skip ok flest stór b), þeir höfdo mikil lid ok vel búit. Þeir foro til Danmerkr ok komo til c) Hosvers (Hrosfanés) á Jólándi at þeim stefnodégi sem Danir höfdo gert þeim enn þat var halfom mánaði fyrir Olafsöko. Ok er þeir komo þar fundo þeir þar ongan mann hvartki af Dróttningar hendi ne Greifans, þann er þeim gerdi nockorn orskvrd vm sitt eyrendi. Sídan gerþv þeir til Klaufrs þess er Jungfrúin var í, ok vita hvert nockut ráð veri fyrir þeim gert vm ferd hennar í Noreg. Hon sagdi at þar var ecki ráð fyrir gert sva

Grede Ernst ok de andre Jomfruens Formyndere, for at erfare deres Bestatning. Medens hiine vare paa Reisen, drogø Kongerne efter til Elben for at møde Birger Jarl; de tovede der nogen Tid, men Jarlen kom ikke. De begavede sig da nord til Wigen, hvor de oppebiede Sire Askatins og Medfølgers Tilbagekomst fra Danmark. De bragte Besked fra Dronningen og Jomfruen selv, at Kongerne skulde afhente hende ved et sammeligt Gesandtskab; hvorimod Dronningen og Jomfruens Frændre lovte at udstyre hende paa det bedste og hæderligste.

Kap. 306.

Jomfrue Ingeborg hentes.

Derpaa besluttede Kongerne at lade Jomfruen afhente. Gesandterne vare Biskop Hakon, Ogmund Krækidanz, Poul Gaas og Lodinn Stor. De havde syv Skibe, de fleste store, med meget og bekruset Mandskab. De seilede af til Danmark og kom til Hosver (Horsens) i Jylland paa den af de Danske bestemte Dag, storten Dage for St. Olafsdag. Ved Ankomsten var der ingen hærken paa Dronningens' eller Grevens Begne, som kunde give dem fornøden Anviisning. De sendte derfor Bud til Klosteret, hvor Jomfruen var, for at høre om der var giordt Anstalt til hendes Rejse til Norge. Hun sagde, at der var ingen Anstalt giordt,

c) Nicholans var eftir svæð þar, add. Cod. Flat.

d) ok Greifa Ernests, add. Cod. Flat.

a) Borgarr son hans add. Cod. Flat.

b) Biskup höfði tvitugfessu enn Augmundr dreka mikinn enn annan Páll Gás, add. Cod. Flat.

c) Hrosfanés Cod. Flat.

conventuros, comitem Ernestum, ceterosque viros qui virginis nomine responsuri essent, ut cognoscerent, quenam suis propositis responsa darentur. Dum in hac expeditione erant, Reges ad Gothalkin tetenderunt Birgero comiti occursum. In fluvio dispositi Comitis adventum aliquamdiu, sed frustra expectarunt. Rursus itaque Vikiam petentes Askatini c Dania reditum prastolati sunt. Retulerunt a Regina atque a virginis id responsi, ut Rex honesta legatione ipsam accesseret. Promittebant vicissim Regina atque virginis coguati, fore, ut eam maxime honorifica dimissione prosequerentur.

CAP. CCCVI.

VIRGO INGIBURGA ARCESSITUR.

Postea Rex consilium cepit de legatione ad virginem arcessendam mittenda. Huic præerant Hacon Episcopus, Ogmundus Krækidanz, Paulus Gaas, Lodinus Stör. Habebant septem naves plerasque magnas, agmenque numerosum et bene instructum. Ad Daniam illi pergentes Hothersnesiam in Jutia dimidio mense ante, vigiliam Sti Olai die cum Danis passu venerunt. Verum eo delati neminem, vel Reginæ vel Comitis nomine eo missum, qui negotia cum ipsis transigeret, invenerunt. Dein monasterium in quo virgo erat, adière, quærentes, num quid provisum esset ad professionem ejus in Norvegiam præparandam. Respondit

at hon' vissi d), ok drottningin mætti þar ecki í fæz jakir strid þess er hon átti við herzogann e). Ok er þeir fretto þetta, foro þeir Hákon Biskup vpp til Klaufrs at sinna Jungfrúna, ok tölöpu við Jungfrúna, bádo hana taka síálfrar finnar ráð, ok skióta sino máli á Gudz valld ok Hákonar Konungs ok þeirra forsiá. Hon bar her mart í móti í fyrsto, ok þat mest at hon var til fanga fá at fara sva skiót í brott. Enn þeir sögdo at þat var allt til reido med þeim sem hon þurfti at hafa. Enn sva lauk med þeim, at Hákon Biskup handfesti Jungfruna Ingilbiörg Magnusi Konungi til handa. Sídan lögdo þeir stefno dag til, nær þeir skyldo koma móti Júngrunni f). Í þessu bili lá Birgir Jarl í Eyrafrundi med Svía her, ok er hann spurdi til Nordmanna, sendi hann ord Hákonu Biskopi at þeir skyldi bíða hans ok hann villdi finna þá ef tóm yrði. Enn Nordmenn hvautupo eigi at midr sinni ferd, þviat þeir visslo ádr at Jarl hafdi bedit Jungfrunnar til handa Valldimar Konungi syni sinom, ok villdo þeir þenna trunad ecki undir honom eiga. Ok er stefnodagr kom, gengo Nordmenn upp med vapnum til Klaufrs g) þviat þeir tvrdó illa Daunom ok þapo Jungfruna fylgia fer til skipa. Jungfrúin endi þat allt sem hon hafdi heitip, redz hon til ferdar med þeim ok við henni tveir riddarar ok sveinar hennar, henni fylgdo ok átta konor, foro þau til skipa síðan h). Enn þetta redz sva skiót at Danir

visslo

giordt, saadit hun bidste; og Drottningen kunde ikke befatte sig dermed, da hun dengang havde Stridigheder med Hertugen. Da de horte dette, reiste Biskop Hakon og de øvrige op til Klosteret, hvor de talte med Jomfruen og bade hende raade for sig selv og overgide sin Sag i Guds og Kong Hakons Bødd og deres gode Forsyn. Hun giordte i Begyndelsen mange Indbendinger herimod, fornemmelig at hun manglede meget til at reise saa haastig; men de sagde at de vare forsynede med alt hoaad hun kunde behøde. De bleve tilsidst enige og Biskop Hakon fastede Jomfrue Ingeborg paa Kong Magnuses Begne; de bestemte tillige en Dag, paa hoalken de skulde afsente hende. Paa denne Tid laae Birger Jarl i Øresund med den svenske Flaade. Da han horte om Nordmændene, sendte han Bud til Biskop Hakon og bad þem tvee noget, da han, om Keilighed blev dertil, visde tale med dem. Men Nordmændene hafte alleveel med deres Afreise, thi de vidste at Jarlen hadde alt friet til Jomfruen for sin Son Kong Waldemar og derfor troede de ham ikke. Paa den berammede Dag gif Nordmændene bebødnde til Klosteret, da de ikke troede de Danske synderlig, og bode Jomfruen følge sig til Skibene. Jomfruen holdt hoaad hun hadde lovet; hun lovede sig til at følge med dem og tog med sig to Riddere og hendes Svende tillige med 8 Fruentimmer. De gif derpaa ombord og dette stredte i

saa-

- d) ok efter þat sendi hun svein sinn til drottningar ok fyrir ef hun villdi nokkur ráð fyrir gera hennar ferd, enn drottningin veitti þau andfóð at hun mætti ecki ráð &c. *Cod. Flat.*
 e) Nú let Jungfrúin þetta segja Nordmönnum ok er þeir vissu at drottningin villdi ecki ráð fyrir gera Jungfrunni ok þeir menn er þar skyldu fyrir sit at búa hennar ferd til Noregs þá for &c. *Cod. Flat.*
 f) ok hun skyldi þeim til skipis fylgia ef engar ráða gerder kæmi frá drottningar ádr vm ferder íamfrunnar, ídem.
 g) ok setn efter menn til gæzlu við skip sin Biskup ok sveitar höfðingia Nordmanna ok it beztu mannav, þinguzz at vapnum sem til bardaga þviat þeim var átti á hvert ráð Danir mundi upptaka þá er þeir vissu at þeir höfdo áða litin í sva hölmennu landi. Ok er þeir komo til klaufrsins var þar ecki ráð fyrirgerit heldir enn fyr, *add. Cod. Flat.*
 h) Priorin af Klaufrinu lagdi her átt til þviat honom var mikill átti at Nordmönnum, *add. Cod. Flat.*

ea: "nil tale, quantum ipsa sciret, factum esse, nec Reginam ob suat cum Duce simulatas id nunc curare.. Hoc ubi comperere, Episcopus Hacon ad monasterium se contulit cum virgine locuturus. Ille ei auctor fuit, ut suo iudicio ageret, remque suam Dei Regisque Haconis potestati atque cura relinqueret. Illa initio valde reluctata est, id precipue causans, quod ad professionem tam citam parum preparata esset. Verum illi asserebant, omnibus, quæ ipsi opus forent, abunde a se esse provisum. Res talem habuit exitum, ut Episcopus Hacon virginem Ingiburgam Regi Magno desponsaret. Dein diem constituere, quo venirent virginem deduci. Interea Birgerus Comes cum classe Suecica in Øresundo erat dispositus. Ubi Norvegus venisse rescivit, misso nuncio Haconem Episcopum rogavit ut ipsum exspectaret, pratendens, se, si tempus permitteret, cum iis jungi velle. Sed Norvegi nihilominus professioni instabant; sciebant enim Comitum virginem procatum fuisse nomine Valdemari Regis sui filii; ideoque illi fidere volebant. Cum dies constitutus aderat, Norvegi armati monasterium adiere, quippe Danorum fidem malam suspicati, virginemque, ut navim conscenderet, invitaverunt. Virgo promissi bene tenax, ad proficiscendum se accinxit, cum duobus equitibus suisque domesticis, et octo feminis. Postea navi consensa tam cito vela dederunt, ut Dani denique post eorum discessum professionem animadverterent. Norvegi celeriter Daniam reliquerunt,

nec

viðso eigi fyrr enn hon var á veg komin d). Lögdö Nordmenn skiótt í brott af Danmárk, ok komo hvargi vid land fyrr enn í Tunsbergi Olafsvöko aftan hinn sidarra.

CAP. CCCVII.

SENDIMENN SKOTA KONUNGS a).

b) Enn medan þar voro til Danmerkur foro konungar norðr til Biörgvinar, þá komu vestan af Skotlandi sendimenn Alexandri Skota konungs, erki-diákn einn ok Misfel het ridarinn, þeir fóro meir vid faguryrdom enn trúnaði at því er konungi verdiz. Þeir fóro sva í brot, at engi visfi fyrr enn þeir c) voro í brottu. Þá sendi konungur Bryniólf Jonsfon eptir þeim, ok hafði hann þá aptr vid ser; segir konungur at þeir skyldi vera í Noregi um vetrinn fyrir þat er þeir vildi fara orlofslaust framár enn ádrir sendimenn.

CAP. CCCVIII.

FRA HÁKONI KONUNGI a).

b) Hákon konungur frétti til ferðar Júngfrúar at hon var komin í Noreg, let hann þá búaz vid kvámu Júngfrúar ok biskups, ok stefndi til sin öllum hinum beztu mönnum, Einari Erkebiskupi, Herra Knúti Jarli ok öllum biskupum c), þviat Magnus

KO-

d) ok eigi þeir ridararnir er fóro med henni, hófðu þeir engi kláði nema þau er þeir róðo í, *add. Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

b) eftir þat er þeir fóro til Danmerkur, Hákon Biskup enn Konungarnir voro norðan komnir ok Erkebiskup ok Hákon Konungur kom til Biörgvin, *Cod. Flat.*

c) hófðu vndit legi sit, *Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

b) Hákon Biskup gerði menn með bresum til Hákonar Konungs ok fegði allt um þeirra ferðir ok sva þat at Jungfru Engilbiörg var komin í Noreg á Guds náð ok Konungins, sögðu henna ok því sva samenna at þeir hófðu engan trúnað a Daunum at bida þat til sem Jungfrúin maetti bua sva sva samiliga sem henni líkadi ok hennar eign hafði ein eckli gotz skortir henna í Danmörk. Bref þetta kom til Hákonar Konungs í Biörgvin ok gæzt hontum vel at erindi Hákonar Biskups þegar Frúin var í ferð med honum ok hafði með falfar sínar villu sunnan farit, *add. Cod. Flat.*

c) Erkebiskup var þá í Biörgvin ok hafði farit auðan um sunnarit a Biski med Magnúsi Konungi ok um til Stavangrs med honum ok voro á samt allt sunnarit ok helldu badir eitt bord, *add. Cod. Flat.*

nec prius ad terram adpulerunt, quam Tunsbergam attigissent; id quod vespera festum Sti Olai præcedente factum est.

CAP. CCCVII.

DE LEGATIS REGIS SCOTICI.

Dum illi in Dania erant, reges Bergas tetenderunt. Tum venero ab occidente e Scotia Alexandri Sotorum Regis legati, unus archidiaconus, alter eques nomine Missel. Videbantur Regi blanda magis verba, quam fidem adferre; atque dein clanculum proficisci moliebantur. Tum Rex Brynjolfsum Jona filium ad eos ab itinere revocandos misit, isque illos secum reduxit. Rex illis indicavit, hiemem in Norvegia agendam, quia præ aliis legatis sine commatu discedere sustinuisset.

CAP. CCCVIII.

DE REGE HACONE.

Ubi Rex de virginis ad Norvegiam adventu edoctus erat, splendidus ad eam cum Episcopo excipiendam apparatus fecit, atque optimos quoque viros ad se citavit, nempe Archiepiscopum, Comitem Canutum,

konungr vildi at sem fyrst væri gert brúðlaupit *d*). þau Hákon biskup ok júnkfrú komu til Biörgvinar þrem nótteim fyrir mario meslo hina sídari, ok lögdo fyrst í Laxavag. Um daginn eptir rero konungar ok hinir bestu menn móti júnkfrúna, fagnadi Hákon konungr henni vel ok öllu hennar föruneysi, för júnkfrú þá til Mikíals *f*) klaufurs ok Hákon biskup vid henni *g*). Hákon konungr mælti sva er hann kom heim ok hann hafdi sét júnkfrúna, þat hafda ek ætlat at fagna vel þessi júnkfrú, enn sva giptuflámiga lét mér á hana, at ek skal þo hvar meiri stund a leggja enn ek ætlada *h*). Eptir þetta let Hákon konungr búa *i*) tvær hallir í konungs gardi at veita í brúðkaupit.

CAP. CCCIX.

BRUDLAUP *a*).

Sunnodag eptir Mario meslo hina *b*) sídari var júnkfrú Ingilbiörg þaufut Magnúsi konungi með mikilli sámd; gekk Magnus konungr þá at brúðlaupi síno, ok voro bádir konungarnir í steinhöllinni, ok Erkebiskup ok lydbiskupar, Knútr Jarl, lendirmenn ok hirdin. Frú Margret drottning var í tvehöllinni ok Júnkfrú Ingilbiörg ok alt hennar föruneysi *c*). Sva var talt at eigi var færra manna þar enn *d*) ellifu hundrat, ok um fram þjó-

alle Biskopperne, thi Kong Magnus vilde, at Brylluppett skulde holdes saa snart mueligt. Biskop Hakon og Jomfruen ankom til Bergen tre Nætter før der Fruedag i Hof og lagde først ind i Laxevaag. Da gen efter rede Kongerne og de Fornemteste Jomfruen imode; Kong Hakon tog vel imod hende og hendes Følge. Jomfruen begav sig med Biskop Hakon til St. Mikkelsskoster. Da Kong Hakon kom hjem efter at have set Jomfruen, sagde han: "mit Forsæt var altid at tage vel mod denne Jomfrue; saa meget lover mig nu hendes Udsende, at jeg vil giore endnu meere af hende end jeg havde besluttet.. Der efter lod Kong Hakon to Sale i Kongsgaarden sætte i Stand til Brylluppett.

Kap. 309.

Brylluppett.

Söndagen efter der Fruedag i Hof, blev Jomfrue Ingeborg viet til Kong Magnus med megen Høitidelighed; Kong Magnus holdt derpaa sit Bryllup. Begge Kongerne, Erkebispnen og Lydbisperne, Knud Jarl, Lehnsmændene og Hoffinderne vare i Steensalen; Frue Margretha, Jomfrue Ingeborg og heele hendes Følge var i Trænsalen. Der regnedes at vare i alt 1100 Mand, foruden Tienerne. Ved

d) þeim Biskupi byrjedi heldr seint sunnan ok lagu þau þar nockurar III. vikur á leiðinni, komo þau at. *Cod. Flat.*

e) Hákon Konungr ok Magnus Konungr voro fyrri í banum ok gengu þeir þegar til skipa sína ok Erkbiskup með öllum hinum bestu mómnum ok ætledi at roa moti Jungfruin enn vedr var sva hvalt at þeir fengu hvergi roit, enn annan dag eptir &c. *Cod. Flat.*

f) hirkín. *Cod. Flat.*

g) ok voro þar um VII. natúr, *add. Cod. Flat.*

h) Hákon Konungr bauð Magnúsi Konungi höst á hvarr han villdi heldr búa lita nauftit þat it mikla er þa var veitt í er ek var vigdr edr villdi hann veizlón vera lata í Konungs gardi í þeim herbergjum sem þar voro til. Magnus Konungr svarar, at þar voro sva godar hallir í Konungsgardi þær sem þa voro eigi til er hin fyrri var veizlan at þar mátti eigi um vanda þær herbergi. *Cod. Flat.*

i) III. *Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

b) fyrri. *Cod. Flat.*

konur ok klaustra menn ok mart annat godra manna. Í Jola tíaldinni var Ögmundur Krakidanz ok Erlingr Álfson, kaupmenn, utlendismenn ok bjarfolk, *add. Cod. Flat.*

d) XVI. *Cod. Flat.*

oeterosque episcopos. Volebat enim Rex, ut nuptiæ quam primum fieri posset, celebrarentur. Episcopus Hacon atque virgo Bergas venerunt triduo ante missam Mariae ultimam, primumque in sinu salmonum navem applicuerunt. Sequentie die Rex et Optimates virgini obvii remigarunt. Rex Hacon eam omnesque ejus comites benigne excepit. Tum virgo cum Episcopo Hacone ad monasterium Michællis deducta est. Rex, ubi visa virgine domum venit, fassus est, se virginem quidem bene excipere voluisse, verum se ipsum tot tantasque eam honorandi rationes invenisse ut cura duplo quam cogitasset majore eum prosequi decrevisset. Postea in palatio Regio duo conclavia ad nuptias habendas jussit adornari.

CAP. CCCIX.

NUPTIARUM CELEBRATIO.

Die dominico ultimam Mariae missam secuto virgo Ingiburga Regi Magno solenniter juncta est. Tum Magnus ad nuptias suas se accinxit. In conclavi, quod lapideum vocant, erat Rex uterque, præterea Archiepiscopus & episcopi suffraganei, Canutus Comes, præfecti atque satellites. In conclavi ligneo erant Regina Margaretha, virgo Ingiburga omnisque ejus comitatus. Fert rumor, haud pauciores quam MC viros

nuftumenn, var þessi veizla veitt með hinom mesta kostnadi ok hinom beztum faungum er til varo, ok sefna menn at ecki muni þvillkt brúðkar veitt hafa verit í Noregi sem þessi e), þvát þar skorti ecki heldr vfa enn annan dryck. Hákon konunge leitadi rads vid vini fna, ok rádgjafa hvart Magnus konungur skyldi vígia undir kórónu þá þegar, enn þar löngu menn misjafnt til, mæto sumir at Magnus konungur mundi taka stærd með kórónu f), ok kölludu þat greina vænt milli konunga, enn Hákon biskup ok adrir þeir sem farit höfdo móti þínkfrúna sögdo Hákon konung þvi heitit hafa at þau skyldi bædi kóróna, bádo konunginn þat efna sem hann hafdi heitit bádom þeim til sæmdar, enn þó veitti þetta feint. Magnus konunge flutti þá slalft sit mál vid födur sinn, ok sagdi sva: eigi skulut þer minn Herra trúa þeirra manna ordum er þat tegia at ek muna nokkro taka í mói ydr, þótt þer gefit mer meiri sæmd enn nockurr konungur annarr í Noregi snum syni, þvát þer vitit at ek hefi ydr miúkr verit í öllum lutum g), vænti ek at enn skuli sva vera, þótt þer unnit mer þeirrar tignar sem þer hafit mer heitit. Hákon konunge svarar, satt er þat Magnus konungur at þer hafit ástfámiga til var þionat, er þat úmaklige at ek unni ydr ecki hinnar hæto sæmdar eþir þvi sem framast er Guds miskunn til. Brúðlaups veizlan stóð þriá daga.

Þed dette Giesfebud hærsefe megen Þragt og den største Overflodighed. Man sagde at aldrig noget Bryllup som dette hadde været holdt i Norge, thi der manglede ligesaaledet Wiin som andre Driffel-vare. Kong Hakon raadforte sig med sine Benner og Raader om Kong Magnus ved denne Leilighed ikke ogsaa skulde krones. Derom vare Mentingerne forskiellige; nogle frygtede at Kroningen vilde gjore Magnus storagtig, og at der vilde da opstaae Spid mellem Kongerne. Men Biskop Hakon og de andre som hadde hentet Tomfruen sagde at Kong Hakon hadde lovet, at de begge skulde blive kronede og bade Kongen vise dem begge den Ære han hadde lovet dem; dog varede det længe inden Kongen besluttede sig. Kong Magnus gif tilsidt selv til sin Fader og sagde: "Ikke skulde I min Herre! troe dem, der sige, at jeg vilde sette mig op imod Eder, fordi I beviste mig mere Ære end nogen anden uorff Konge har vtiist sin Son; thi I vide, at jeg har været Eder hvidig i alle Maader og jeg haaber at skulde vise mig saa fremdeles, om I end under mig den Ære I have lovet mig.. Kong Hakon svarede: "Det er sandt Kong Magnus, at I altid haver vtiiff mig Kierlighed og Lydighed; I have derfor ikke fortient, at jeg skulde nægte Eder den høieste Ære, som Gud under mig Leilighed til.. Brylluppet stod i tre Dage.

CAP.

CAP.

e) Hákon Konungur mælti sva at í þeirri holl er hann veitti slalft í skyldi hver kiofa fer dryck hvern sem drecha villdi *Ced. Flat.*

f) ok mundi villa hafa hird adra *add. Ced. Flat.*

g) eigi nu tídr er er ek Konungur enn adr, sem bædi er ydr sæmd ok min, *add. Ced. Flat.*

vivis ibi adfuisse, præter famulos. Convivium habitum est cum summit impensis, summaque, quam res ferebant, opulentia; et vulgaris opinio erat, nuptias, magnificentia hæc similes, in Norvegia haud fuisse. Non deerat vinum nec alius potus. Rex Hacon cum viris suis consilia iniit, num Rex Magnus solenni coronatione mox inaugurandus esset. Verum erant, qui dissuaderent, veriti quippe, ne Rex Magnus cum corona majorem fastum sumeret, indeque dicebant similitatis inter Reges periculum esse. Verum Hacon Episcopus, aliique cohorti virginis adscripti contendebant promississe Regem fore, ut uterque coronaretur, rogabantque, ut, quem honorem utrique promississet, præstaret. Cum tamen mora neceretur, Rex Magnus ipse patrem suum adiit, eum hoc compellans alloquio: "ne credas Domine, eorum vocibus, qui contendunt, me tibi unquam obtuturum, licet plus honoris mihi concedas, quam ullus alius Norvegia Rex suo filio impertiit. Nosti nempe me tibi in omnibus morigerum fuisse meque semper talem fore promitto, licet honorem pridem promissum mihi præstiteris. Respondit Rex Hacon: "Verum est te in opera, qua mihi serviisti, amabilem admodum te dedisse; ideoque iniquum foret summum, qui Deo providente concedi potest, honorem Tibi invidere.. Nuptiarum celebratio per triduum duravit.

CAP.

CAP. CCCX.

Kap. 310.

VIGDR MAGNUS KONUNGR a).

Krossmeffo dagr var b) ódinsdag í vikunni, let Hákon konungr þa umbúaz af nyio c) þvlat hann ætlandi at þann sama dag skyldi vigia Magnus konung undir kórónu d), voro þá allir lutir líktr eptir því sem þá er Hákon konungr var kórónadre). Enn um messuna stóð Mísel ridari uppi á kórínom, ok undráðiz miók atferð vigflunnar, þvlat þat er ecki sídr at kóróna konunga í Skotlandi, ok þá er Magnús konungr var klæddr, ok Hákon konungr ok Erkebiskup f) lögdo um hann vigflu sverdit, mælti hinn skotzki ridari, þat var mer sagt at her væri ecki ridarar dubbadir í þessu landi, enn ek fá óngan ridara jafntigugliga dubbadan þarfem títu tveir g) hinir ágíætzuz hófðingar leggja um hann vigflu sverdit. Þá er Magnus konungr var skryddr leiddi erkibiskup hann til sætis síns. Síðan vigdo þeir drottíngó, þá geck Hákon konungr at stólinum er Magnus konungr sat á, hann vildi uppstanda á mótt honum. Hákon konungr tók henninni á öxl honum ok mælti: eigi skulst þer nockurum manni hneiga þenna dag, þvlat nú er fá dagar kominn er ek vilda giarna bedit háfa at ek se mitt hold sva tignat, heldr enn ek fyrirmuna þer pesfa

Kong Magnusés Kronging.

Til Krossmeffo dag, som inlofast þaa en Onsdag, lod Kong Hakon þaa nye giore Anstalter, thi han agtede þaa den Dag at lade Kong Magnus kronge. Alt blev indrettet þaa samme Maade, som da Kong Hakon blev kronget. Under Messen stod Ridder Mísel oppe i Koret og beundrede heiligen Gele Krongingsforretningen, thi det er ikke Skik i Skotland at kronge Kongene. Da Kong Magnus var paa Klædt og Kong Hakon og Erkebísen bandt Søvedet om ham, sagde den fotske Ridder: mig blev sagt at ingen blev slagen til Ridder her i Landet, men aldrig saae jeg nogen slagen med større Væ, i det nemlig de to anseligste Hovdinge omgiorde ham med Krongingshævedet; da Kong Magnus var ifort den Kongelige Vrydelse, forte Erkebísen ham til sit Sæde. Siden krongede de Dronningen. Da Kong Hakon gik hen til Stolen hvorþaa Kong Magnus sad, vilde derine reise sig op imod ham; men Kong Hakon lagde Haanden þaa hans Skulder og sagde: "i Dag skulle I ikke boie Eder for nogen; thi nu er den onskede Dag kommen, da jeg kan see "min Afkom saaledes hædret, heller end jeg skulde "mis-

a) add. Cod. Flat.

b) 4 simta dag. Cod. Flat.

c) i gardinum. add. Cod. Flat.

d) var þa fungit árla vñ beinn ok at lykrum tíðum fotti alt folk vt i Konungsgard add. Cod. Flat.

e) herklæddiz þa mefr luti hídarsinar öllum herbunadi at ganga bædi vñ Konungsgard ok ryma vegrin til Kríftzíkíckju, fyrst geck hídriñ su er ryma skýlidi vegrin. þer næst þeir er stærkin þaru þer næst íslymenn ok skúttísvéinar, efrir þa leudirmenn. þa gengur IV. lendírnenn ok þaru mikit tafsbord milli óñ yfir hófi fer ok þer a Konungsfraud ok vigfluklædi, þar næst gengur þeir Erlinge Alfsón ok Brynólfr Jónsón ok þaru II. sísvandur af sílf ok mikk gullbána. þar næst geck Kour Jarl ok þar koronur ok leiddu hann tveir stallarar, þvlat hann var miok sukr. Jafnsam hönum geck Gautr Jónsón ok þar vigflu sverdit þar næst voro leiddir Konungarnir, víð gardzhild í Konungsgardi komu ímot Biskupar, Abotar ok lærdie menn með procesíone ok hófa vpp saung ok gengu sva til Alltarit, eptir þetta var míssa fungin ek for vígfla allvel fram eptir þvi sem heilog kirkia býdr, add. Cod. Flat.

f) ok adrlr III. biskupar add. Cod. Flat.

g) V. Cod. Flat.

CAP. CCCX.

REX MAGNUS SOLENNITER INAUGURATUR.

Dies in crucis honorem tunc erat septimanae medius. Tum Rex Hacon novus provsus apparatus fecit; nam illum diem solenni Regis Magni coronationi destinabat. Pompa erat omnino illi similis, qua Haconis inauguratio fuerat celebrata. Dum missa cantabatur, Eques Mísel in choro stabat, et inaugurationis solennia valde admirabatur; nam in Scotia mos ille Regis coronandi ignoratur. Cum Magnus vestitus erat, cumque Rex Hacon et Archiepiscopus gladio inaugurali ipsum cingebant, Eques Scoticus in hac verba erupit: Dídum mihí erat, nullum equitem in hac terra rite creari; verum nunquam ego vidi equitem honoríficentius creatum, quam cum duo nobilíssimi Optimates gladio eum cingerent. Regem Magnum, ubi rite ornatus erat, archiepiscopus ad sedem suam duxit. Dei Regina inaugurata est. Tum Rex Hacon solium adit, in quo Magnus sedebat. Ille cum ei obvius surgere vellet, Hacon manibus ejus scapula impositis, "hodie, inquit, coram nemine te incurvabis; nunc enim eluxit ille dies, votis meis vehementer cupitis, quo prolem meam tanto honore cumulatam cernere queam, haud sane eam gloriam illi in-

pesá veldis h). Eptir þat gánga konungar til bords, oc bar Magnus konung kórónu þann dag, var þá hin fegursta veizla Magnus konungi til samdar ok frú Ingilbörgi drotningu ok þeirra mǫnnum, sem Sturla qvæð:

Ungr toku jöfra þengill
ægr med vigslu fragri,
kynniz kapp þitt mǫnnum,
konungs nafn á þik jafnan,
ok sókn gjæðir síðan
sniallmætr hlutud allrar,
her lýst ek veg víða
vald framkomit alldar.

i) Heilags hafit hala
hraustr þengilsfon fengit
þik reisir gud gæfo
gnótt þjóð Konungsdóttur.
Sniallr má Eiríkr öllu
aldyrr Konungr skýra
ydar þroski gengr óskum
einart við gud hreinan.

At þessi veizlu gæfo Konungar margar fæmiligar gjafir k) öllum höfðingjum ok sva dönskum mǫnnum þeim sem Júngfrú hafdo sunnan fylgt, ok leyfti þá vel á braut, ok undo vel við sitt eyrindi, enn sumir varo eptir med drotningo.

"miðunde Dig denne Ære.. Derefter gif Kongerne tilbords og Kong Magnus bar den Dag Kronen; det var det kosteligste Giestebud til Ære for Kong Magnus, Dronning Ingeborg og deres Mænd, som Sturla kvæð:

Skrað opvækkende Fjersers Fjersæ
Ung tog Du mod Koning
Kongenavn tillige for fædsæ;
Dit Mod alle kiende.
Siden veltalende Helt
Fuldkommet Herredomme
Over Folket Du sit;
Kongens Ære jeg kundgjor.

Starke Kongesøn!
Den hellige Konges Datter
Du til Ægte sit;
Megen Lykke Dig Gud tilbesæ.
Kongen den dyre
Den snilde Erik alt
Med Gud den magtige mon styre;
Ederis Lykke efter Ønske vore.

Efter dette Giestebud gæve Kongerne alle Høbbingerne og tillige de Danse, som havde fulgt Jomfruen sonden fra, anseelige Gæver til Afskæed. De vare vel fornioede med deres Reise og nogle bleve tilbage hos Dronningen.

CAP.

Kap.

k) enn þvi leitada ek ráds her vni at ek villdi vita her vni annarra manna tillaugur ok voro þeir inir fonu er mer lautu þetta ok eigi hafu að verit umbota menn med mer ok enum fyrrum ydrum frændum sem Gud fyrilati þeim. Þa er messu var lokit fylgdi Erkebiskup ok aðrir Biskupar Konunginn heim til herbergis sem fyrr. .fyngjandi lof Gudi, þa skilæddiz Konunginn vigslu klæðum ok veitri Erkebiskup honum alla þionustu er vigslunni átti at fylgja, eptir þat for hann í allan Konungsbunat. *Ced. Flat.*

i) ok enn *edd. Ced. Flat.*

k) fyrst Erkebiskupi ok öðrum höfðingjum, Magnus Konungur gaf öllum sveitungum sínum gjafir ok mærgum óðrum, enn eptir veizluna háfði hann alla danska menn í budi sínu *Ced. Flat.*

invidens.. Potea cibatum ivere Reges; et Magnus quidem Rex toto isto die coronam gestabat; atque opiparæ dabantur epulæ in Regis Magni, Reginae Ingiburgæ, et eorum virorum honorem; qua de re sic canit Sturlius:

*Terrificæ principum princeps
juvenis cum unctione nobili
semper æternum Regis nomen sumsisti;
fortitudo tua hominibus innotescit.
Et deinde heros diserte
plenum populi regimen
Nactus es; hic eam Regis
gloriam proclamo.*

*In his epulis Reges omnes optimates honorificis donis affecerunt, nec minus viros Danos, qui virginem a meridie fuerant secuti. Sic hi bene demissi negotio feliciter peracto lætabantur. Quidam vero apud Regi-
nam remanebant.*

*Valide hominum Regis fili! Te Deus
fortuna ornat abundanti,
sancti monarchæ ornatam
sponsam duxisti.
Amplio Erico præclaro Regi
cum Deo optimo maximo
Universo regnare licet;
potentia vestra optato augetur.*

CAP. CCCXI.

ANDLÁT KNUTZ JARLS a).

Knútr Jarl var kránkr miðok um veizluna sem fyrr var ritat, síðan lagðiz hann í sótt, ok andadiz síðan. Hákon Konungr gerði líkferð hans fámiliga sem tign hans byriadi ok burdom, hann var jardiadr í Kríztz kyrkio hiá Hákoní föður sínum. Knútr Jarl var allra manna kurteysaztr um alla hluti, klerkr göðr ok manna Örvaztr af fe, hár maðr vexti ok vel yfirlitz, dryckiomadr ofmikill, ok þaraf feck hann vanheilfu. Þetta haust komu þeir utan af Grænlandi Oddr af Stolltum, Páll Magnusson, Knarrar-Leifr, þeir höfðu verit ut síóra vetr, ok sögðu at Grænlandingar hefði gengit undir skatta, sva ok skyldi bæta öll manndráp vid Köhung hvart sem drepnir væri Norænir menn eða Grænlandzkir, allt norðr undir stjórn, sva at gialda þegngildi eptir sem Sturlá qvadr.

Norðr líkar þá alle at auka
yðart vald um heiminn kalda
gegñir munu því fyrðar fagna
fiórnis alfr und leidarstjórn.
Þengill hefir þar annar engi
alvaldr enn þú ríki halldit.
lengra b) reida pióðir þángat
þína dýrd enn röðull skini.

Sumar þetta er nú var frásegð sendi Hákon Konungr til Íslands Hallvard Gullskóe), kom hann í Hvítá í Borgarfirði, ok fór þrátt at finna Jarl, ok slutti diarfíga Konungs eyrindi fyrir honum; Jarl tók því

a) add. Cod. Flar.

b) telia Cod. Flar.

c) at flytia sitr erindi vid Jarli at hann endi sin einkamál, add. Cod. Flar.

Kap. 311.

Knud Jarls Død.

Knud Jarl var meget sig under Giesefyndet, som for er fortalt. Derefter blev han sengeliggende og døde. Kong Hakon lod ham prægtig begrave efter hans Stand og Fodsel; han blev jordet i Kristkirke hos sin Fader Kong Hakon. Knud Jarl var en Mand af høiøise Sæder, boglærd og meget gavmild, høi af Vægt og smukt af Udseende; men han var meget hengiven til Drick, som boldte hans Sygdom. Dette Efteraar kom Odd af Sialt, Povl Magnusen og Knarrarleif fra Gronland, hvor de havde været i fire Aar. De berettede at Gronlænderne havde forpligtet sig til Skat, og til at svare Kongen Væder for alle Manddrab, hvad enten Nordmand eller Gronlænder blev dræbt, lige til under Nordstjernen; ligesaa og at betale Æhngielb. Saa qvadr Sturla:

Dig lystet mod Norden
Det kolde under Nordstjernen
Dit Nige, Folkens Beskytter! at forege;
Alle Gæve derved monne glædes.
Ingen anden Gyfte end Du
O Konge! der har regieret,
Folkene Din Noes længer,
End Solen skinner, uddrede.

I denne Sommer sendte Kong Hakon Hallvard Guldsko til Island. Han fandte i Hvítáa i Borgarfirð og stundte sig til Jarlen, hvem han driftig forebragte Kongens Ærende; Jarlen tog del derimod.

CAP. CCCXI.

MORS COMITIS CANUTI.

In epulis nuper memoratis Canutus Comes valde ægrotavit. Morbus eum læso affixit, moxque ei mortem atulit. Rex Hacon exequias ei fecit splendidas, uti ejus locum et nascendi sortem decebat. Sepultus fuit in æde Christi juxta Haconem patrem suum. Canutus vir erat omnibus nominibus elegans, doctus et ad liberalitatem promptissimus, celsa statura decoroque habitu; sed idem ultra quam valetudo ferre posset, potui deditus. Isto autumno venerunt a Grönlandia Oddus de Sioltis, Paulus Magni, et Knarrarleifus. Absentes fuerant per IV annos, jamque referabant Grönlandos sese obstrinxisse ad tributa præstanda, multasque solvendas pro quovis homine caso, sive Norvegus is sive Grönlandus esset, ita ut ad aræum usque multa pro homicidiis Regi penderetur. Sturlius ita canit:

*Placet tibi boream versus
imperium per zonam frigidam prolatæ,
boni ista re letabuntur
subditorum protektor, sub stella polari.*

*Ibi præter te, Monarcha!
nemo principum imperium tenuit;
vehunt illuc gentes gloriam tuam
splendore solis amplius.*

Hæcæ astate, de qua nunc sermo, Rex Hacon ad Islandiam misit Halvardum Guldsko. Is in amne Hvítæa in Borgarfirðo appulit, citoque profectus est ut Comiti jungeretur, et coram eo Regis causam strenuo egit.

Comes

því vel d). Hallvarðr fór til vístar í Reykiabolt e). Sóru sumir menn um haustin Hákoní Konungi land ok þegna. Jarl sat um vetrinn fyrir norðan land, ok átti tal við bændr hvert ráð skyldi gera fyrir ákóllum þeim er Konungsmenn hafðu, ok hann hafði Konungi heitit, fór þá upp allt hit fanna hve-rio hann hafði Konungi játtad. Var þá þat ráð gert at bændr hetu Jarli stórfé at leyfa þat gjalld sem á var kveðit, hetu símir bændr CC sumir C eda tólf aura eda minna. Ok er Hallvarðr spurdi þetta segir hann at Konungr vildi hafa lydni af bændum ok slíkan skatt sem þeir yrdi áfátir, enn Konungr vildi ecki at bændr væri þingdic til fva mikilla fe-gjallda. Hallvarðr flutti ok Konungs ráð við vest-firdinga, ok hetu þeir at koma til þórsnes þings f), enn Jarl stefndi bóndum til Hegrans þings, ok let þar nokkura menn sveria Hákoní Konungi, enn Rafn Oddsson kom g) til þórsnes þings, ok því fór Hallvarðr eigi þángat, var þessu máli skotit til álþings, drógu allir hinir stærstu menn saman flocka í Vestfirðum h) ok fyrir funnan land, ok ætla at fylgia Konungs máli á alþingi. Enn er Jarl heyrði þetta, flutti hann við Nordlendinga i) Konungs mál, ok kalladi síóráð við sik ef eigi væri gengit undir þat sem Konungr beiddi. Ok er skipot var lögret-ta sóru slestir hinir bezu bændr or Hordlendinga síórungu, ok af Sunnlendinga síórungu fyrir utan þjórsá Hákoní Konungi land ok þegna ok æfnli-gan skatt, sem þref þat vattar er þar var eftir gert

imod. Hallvarðr valgte sig Dphólsfæd í Reikí-a-holt. Om Høsten svore Jndbyggene Kong Hakon Lydighed. Jarlen tilbragte Vinteren paa Nord-landet og raad slog med Bønderne om hvad Beslut-ning han skulde tage i Anledning af de kongelige Gesandteres Fordringer og hans Føfter til Kongen; saaledes kom Sandheden op om de Tilfagn han havde gjordt Kongen. Beslutningen blev at Bøn-derne tilfagde Jarlen et betydeligt Tilskud, til at ud-rede den paalagte Skat; nogle Bønder lofte to Hundrede, nogle et Hundrede, nogle tolv Øre eller mindre. Da Hallvard erfoer dette, sagde han at Kongen vilde have Lydighed af Bønderne og saadan Skat, som de kunde blive eenige om, men han vilde ikke, at de skulde plages med saa svære Afgifter. Hallvard talte ogsaa Kongens Sag i Vestfjorden og Bønderne der lovede at indfinde sig paa Thorsnes-thing. Jarlen svorrede Bønderne til Hegrans-thing og lod der nogle svørge til Kong Hakon. Da Rafn Oddsen kom paa Thorsnæsting, blev Hall-vard berfra. Denne hele Sag blev nu henfsudt til Althinget. Alle de fornemste Mand i Vestfjorden og paa Sønderlandet traf da Flokke sammen for at undersøgte Kongens Sag paa Althinget. Da Jar-len horte dette, drev han Kongens Erinde paa Nord-landet og kaldte det Forraderie, derfom de ikke be-queemede sig efter Kongens Fordringer. Da Lau-geretten var sat, svore de fleste af de fornemste Bøn-der paa Nord- og Sønderlandet uden for Thorsaae, Kong Hakon Troeskab og Skat til evig Tid; som det

a) ok quæz fva skyllðu gera sem Konungr hafði ord tilfent *add. Cod. Flat.*

e) ok sat þar um vetrinn, þeir Jarl funduz um vetrinn auðsværlan ok foru þa nokkurir bændr Konungi trundar eide þeir er ædr höfdu mot stadit. *Cod. Flat.*

f) um varit ok sveria þar Konungi land ok þegna *add. Cod. Flat.*

g) eigi *Cod. Flat.*

h) ok at leid þingstefnuni, þeir sendu menn á fund fona Steinvarar ok Andres fons at þeir skyldu rida til þings með öllum eða sinum tyri áútan þjórsá, þurvarð Þorvarinsson hafði heitit at koma með Auðfirdinga, Gifur Jarl kom til alþings með miklu líði, *add. Cod. Flat.*

i) ok Sunnlendinga *add. Cod. Flat.*

Comes eam lubens suffulsit. Halvardus Reikiaboltum sibi sedem elegit. Auðunno nonnulli viri Regi obsequium fidemque iurejurando addixere. Hiemem Comes in septentrionalibus partibus transegit, atque cum colonis colloquia habuit, quid de conditionibus, quas legati Regii proposuissent, quasque ipse ei promississet, esset decernendum. Tum clare apparuit, quid ille antea Regi fuisset pollicitus. Id consilii sumtum est, ut coloni Comiti promitterent, se debitum, quo is se obstrinxisset, soluturos. Quidam CC, alii C, nonnulli XII uncias, vel minoras summas contulerunt. Id ubi Halvardus comperit, professus est, velle Regem colorum obsequium tantumque tributi, quantum pacto utriusque conveniret, nolle vero, ut nimis contributionibus vexerentur. Halvardus Regis negotium apud Vestfirdingenses promovere satagebat; promiseruntque illi in comitio Thorsnesensi se adfuturos. Verum Comes colonos ad comitium Hegransense citavit, ibique viros quosdam adegit ad fidem Regi addicendam. Sed quia Rafnus Oddi filius comitium Thorsnesense adierat, Halvardus eo non venit. Res ad comitium generale rejeeta est. Viri maxima auctoritatis agmina in Vestfirdis atque in partibus meridionalibus coegerunt, Regis causam in comitio generali adjuturi. Id ubi Comes rescivit, apud septentrionales Regis negotio institit, proditorem vocans, siquis conditionibus a Rege propositis se non subiceret. Iure ibi constituto opulentissimi quique ex borealibus coloni, et ex meridionalibus qui extra annem Thiorsaa habitabant, Regi Haconi non fidem modo &

obse-

gert k). Reid Sigurdr biskupr med Hallyardi vestr til Borgarfjardar til pverár þings; gengo þar Vestfirðingar undir þvílíka eida sem fyrst fóru formenn Rafn ok Sighvatr Bódvarsson, Sturla Þórdarson l), Einar Þorvaldsson, Vigfús Gunnsteinsson, ok þrjú bændr med hveriom þeirra. Þrjú bændr fóru ok fyrir Borgfirðinga m).

CAP. CCCXII.

FRÁ MAGNUSI KONUNGI a).

b) Hinn næsta vetr eptir er Magnus Konungr gerdi brúðlaup sitt ok hann var kórónadr, sat hann í Biörgvin, ok sva Hákon Konungr fram um Jólnin ok var þessi hinn fimti vetr hins fimta tígar ríkis hans. Snemma um varit fóro Konungarnir aufr til víkr, ok ætludo aufr til Elfar til mótz við Birger Jarl, efr þvi sem ádr hófdo ord farit í millum þeirra. Ok skylldo þeir gera ráð fyrer eignum þeim sem áto dætor Eiriks Konungs í Danmaurk, þviat þeir áto þar heimtor til Magnus Konungr ok Valldimarr Konungr. Hann hafdi fengit Suffio dottir Eiriks Konungs. Enn er Konungar foro or Biörgvin, voro þar efr Margret Drottning ok frú Ingilborg, þviat hon var þá med barni.

k) síðan reid Jarl af þingi ok súdr í Langardal ok helle þar saman ok floekinum um hrid *add. Cod. Flat.*

l) Sighvatr Bódvarsson *add. Cod. Flat.*

m) þa hafdu allir flendingar gengit undir skatt við Hákon Konung utan Aulfirðingar fra Helkuntuheidi ok til þjórsr í Sunnlandinga fjordungi, *add. Cod. Flat.*

a) *add. Cod. Flat.*

b) Hákon Konungr sat um vetrinn í Biörgvin en Magnus Konungr for súdr í Stafangr. Einar Erkebiskup leiddi hann til skips ok mælti sva: Jufnan hefir mer fyrri þort at skilla við ydr vran nu, þviat þat gleðr milt nu at ek hefir veitt ydr alla þa þionustu sem ek má ydr til tignar gera. Fyrst gaf ek ydr Konungsnsfn efr þvi þausáð ek ydr við Drottningina síðan vigða ek ydr undir koronu ok sva drottningina, er nu þat eitt efr sem Gud lati mer eigi áudit verda at flanda yfir gresti ydrum. Magnus Konungr þackaði Biskupi bæðl ord ok þionustu gjord. Magnus Konungr dvaldz í Stafangri um tíð, hann for norðr sptir fyrir Jólnin ok sat þær Hákon Konungr baðir samt um Jólnin í Biörgvin. *add. Cod. Flat.*

obsequium, sed et perpetuum tributum addixerunt, uti charta testabatur hac de re descripta. Sigurdus Episcopus cum Halvardo ad Borgarfjordum occidentem versus ad comitium Thveroense equitavit; ibi quadraturæ occidentalis incolæ juravere in eandem formulam, quam præverant Rafnus et Sigvardus Bódvari, Sturlius Thordi, Einarus Thorvaldi, Vigfusus Gunnsteini, et cum horum singulis terni coloni. Borgfirðensium quoque nomine tres coloni juraverunt.

CAP. CCCXII.

DE REGE MAGNO.

Hieme eam secuta, qua Rex Magnus nuptias suas celebraverat, regnoque fuerat inauguratus, Bergis moratus est. Mansit quoque ibi Rex Hacon post festum Jolense; isque annus erat ejus Regni XLVus. Vere ineunte Rex uterque ad Vikiani pervexere Gothalin petentes, ut ibi Birgero Comiti jungerentur, uti antea inter eos convenerat. Consultandum iis erat de possessionibus, quas Erici Regis filii in Dania habebant, quasque Rex Magnus et Rex Valdemarus, cum Sophia Regis Erici filia junctus, postulabant. Cum Reges Bergis movebant, remansere Regina Margaretha et domina Ingiburga, quippe quæ erat gravida.

Reges

det þerþaa udstæde Brev formælber. Biskop Sigurd reed med Halvard vester til Borgarfjord til Thveroæthing, hoor de fra Vestfjorden aslagte Eed, efterþom deres Formænd Rafn og Sigvard Bódvarsson, Sturla Thordson, Einar Thorbaldsson, Vigfús Gunnsteinsson og tre Bønder med enhver af dem svore. Tre Bønder svore ogsaa paa Borgfyrdingernes Begne.

Kap. 312.

Om Kong Magnus.

Næste Vinter efter Kong Magnus's Bryllup og Kroning opholdt han sig i Bergen og Kong Hakon ligeledes Julen forbi; det var hans fem og fyrretyvende Regieringsaar. Lidlig om Foraaret droge Kongerne ofter til Viggen og agtede sig til Eiden til et Møde med Birger Jarl, efter Aftale. De fulde nemlig raadslaae om de Eendele Kong Erik's Døtre havde i Danmark, paa hvilke Kong Magnus og Kong Valdemar, gift med Kong Erik's Datter Sophia, gjorde Fordring. Da Kongerne forlode Bergen, blev Dronning Margrethe der tilbage med Frue Ingeborg; thi hun var da frugtfuld.

barni. Ok er Konungar komo í Víkina voro þar fyrir sendimenn Birgis Jarls ok sögðo at Jarl þóttiz eigi mega finna Konunga, sákir fióllkyllða, enn bad hvaratveggjo fenda menn til Danmerkr ok vita hvern útveg Margret Drottning villdi gera á fyrrnesndom eignom, ok veri sidan skipt med þeim systrom ok sva hinom tucim er ógíptar voro.

CAP. CCCXIII.

a) FRÁ HÁKONI KONUNGI.

Þá sendo Hákon Konungr ok Magnus Konungr sudr til Danmerkr Pál Gás, Andres b) Plyt, Þorlaug Bósa ok skylldo þeir síá yfir þetta fe-skipti af hendi Magnus Konungs ok Ingilborgar drottningar. Ok er þeir komo til Danmerkr var þar fyrir Apalbríð hertogi af Brunsvík ok hafdi ráð öll med drottningo. Dvölduz þeir Páll vid Hertoganum vm sumarit ok fengo engi orskord sinna erenda c). Magnus Konungr fór aufr til Borgar at síá vm þau len sem Hákon Konungr hafdi veitt frá Ingilborg at brudlaupi þeirra Magnus Konungs d). Sidan foro þeir bádir Konungarnir til Biorgynar e) ok dvaulþuz þar vm sumarit. Þetta sumar sendi Hákon Konungr Lodin Lepp ok Hákon f) Eysil út til Soldan g) af Túniz med mörgum fálkum ok öðrom þeim latum sem þar voro torugætir. Ok er þeir komo út tók Soldan þeim vel ok voro þeir þar lengi vm vetrin sem Sturla qvad:

All-

a) add. Cod. Flat.

b) P. litr. Cod. Flat.

c) Hákon Konungr fór til Oslóar enn, add. Cod. Flat.

d) Í þessari ferd feck Magnus Konungr fúkleika af því er hann hafdi ridit sva mikinn ok sneri hann þá til Oslóar ok var þá nokkoro lettari, geck hann þá til kirkiu ok gerði Biskup processionem í móti hönóm, þedan af þættis honóm, add. Cod. Flat.

e) ok komo þar vm valna skeid, þá sendi &c. Cod. Flat.

f) Eisel. Cod. Flat.

g) Konungs til Serklandz. Cod. Flat.

Reges cum Vikiam attigerant, obvios sibi habebant nuntios Comitis Birgeri, qui indicabant, Comitem gravibus negotiis impeditum Regibus tum quidem jungi non posse, sed auctorem esse, ut utrinque viros in Daniam mitterent, comperturos quid de memoratis possessionibus Regina Margaretha decerneret, quo justa inter sorores cum nuptas, tum binas innuptas partitio fieret.

CAP. CCCXIII.

DE REGE HACONE.

Reges Hacon atque Magnus in Daniam sequentes misere viros: Paulum Gaas, Andream Plyt & Thorlaugum Bose, qui nomine Regis Magni & Ingiburgæ Regina honorum partitioni adessent. Cum in Daniam venerant, penes Ducem Brunsvicensis Albertum, qui apud Reginam erat, rerum regimen esse competerunt; Paulusque cum suis comitibus, licet tota astate apud ducem essent, nullam tamen sui negotii decisionem obtinere poterant. Rex Magnus Borgam austrum versus pervexit fenda procuraturus, quæ Rex Hacon Ingiburgæ, quando Regi Magno nubebat, ceu donum nuptiale dederat. Postea Rex uterque Bergas petiit, ibique astatem exegit. Eadem astate misit Rex Hacon Lodinum Lepp et Haconem Eisel ad Soldanum Tinnensem cum multis falconibus aliisque rebns, quæ ibidem erant variorcs. Soldanus hos adonas bene excepit et hieme secum retinuit, uti canit Sturlus:

Uuu

Rex!

mesig. I Wigem traf Kongerne Gesandter fra Birger Jarl, som lode dem vide, at Jarlen for Forretningens Skyld ikke kunde mødes med dem, men foreslog at de fra begge Sider skulde lade forføre i Danmark, hvad Bestemmelse Dronning Margrethe vilde træffe med bemeldte Arvegods; saaledes at der kunde stiftes med Søstrene og tillige med de to ugifte.

Kap. 313.

Om Kong Hakon.

Kongerne Hakon og Magnus sendte derpaa Poul Gaas, Andreas Plyt og Thorlaug Bose sender til Danmark, for at overvære Skifter paa Kong Magnuses og Dronning Ingeborgs Vegne. Da de kom til Danmark, traf de der Hertug Albert af Brunsvig, som havde hele Riggsbestyrelsen med Dronningens. Poul og de øvrige opholdt sig hos Hertugen den Sommer, men fik ingen Besked paa deres Ærende. Kong Magnus drog osier til Borg for at besøge de Lehne Kong Hakon havde givet Ærue Ingeborg til Brudegave. Derfra drog de begge Kongerne til Bergen, hvor de tilbragte Sommeren. Denne Sommer sendte Kong Hakon Lodin Lepp og Hakon Eysil til Sultanen i Tunis, med mange Falk og andre Sager, som der vare sielsue. Sultanen tog vel imod dem og beholdt dem en lang Tid af Vinteren hos sig, som Sturle qvad:

Du

Allvalldr dyrdkaz út med Serkiom

innanlandz af milldi þinni

h) Þiódum lika þinir haukar
padra allt med Blálandz iapri.

Víða hrióta veglig mæti
i) vægdarlaufst af ydrum frægdum

hollar h) pryða heiminn allan
hnossir þínar mærdar tinir.

Þetta sumar kom utan af Íslandi Hallvarðr Gullskórr, ok sagdi at Íslendingar hefðu svarið skatt Hákonni Konungi. Þá kom ok utan med honom Sighvatr Bóðvarson, Sturla Hrafnsson; Þá kom ok af Íslandi Brandr Áboti Jónsson at ordfendingo Einars Erkibiskups l). Þetta sumar var fæddr í Biörgyn Olafur son Magnus Konungs ok Ingilborgar drottningar. Um haustit fóru Konungar norðr til Þrándheims ok med þeim drottningar báðar enn Junkherra Olafur var eftir at Nunu ferri m). Sáto Konungar þann vetr í Þrándheimi. Andres Plytt kom sunnan vrn vetrinn fyrir Jól af Danmörk, sagdi hann at Hertoginn ok drottning hefði engar eignir tilgreitt þær sem Ingilborg drottning átti ok ecki skipti varri gert med dætrum Eiriks Konungs, enn víssir voro þeir orðnir, hverfu miklar voro eignirnar, edr hvar lágu.

CAP. CCCXIV.

a) UTBOD.

b) Um sumarit ádr kom þess vestan vrn haf af Súðreyjum frá Konungunum, ok kærdo þeir mick vrn

h) þeingill Cod. Flat.

k) pryði Cod. Flat.

m) Enn er þau komo norðr gerdi Erkibiskup fagra proceffionem í móti þeim.

a) add. Cod. Flat.

b) Hákon Konungur sat vrn Jolin í Þrándheimi ok hafði mikinn kostnað. Brandr Áboti var med honom ok var Konungur vel til hans. Einarr Erkibiskup var síðkr vrn vetrinn, gekk hann líttr at sinna Konung, enn þó fóro allir lutir vel med þeim, dró Magnus Konungur þær ok alla liti til, add. Cod. Flat.

i) vægdarlaufst. Cod. Flat.

l) ok fór til móts við hann, add. Cod. Flat.

add. Cod. Flat.

*Rex! colesis inter Saracenos
Ab indigenis ob tuam clementiam,
Placent gentibus accipitres tui
Illic per cunctas Æthiopia (Libyæ) oras;*

Ista æstate venit ex Islandia Hallvarðus Guldskoe, referens, Islandos Regi Haconi tributum juramento ad-dixisse. Venere cum eo Sigvardus Bóðvari, et Sturlius Rafni fil. Venit quoque ex Islandia Brandus Abbas Jónæ fil. ex mandatis Archiepiscopi Einari. Hac etiam æstate natus est Bergis Regi Magno ex Regina Ingiburga filius Olauus. Augustinus Reges Nidarosiam moverunt, et cum illis utraque Regina; sed domicellus Olauus in Nunnesetra remansit. Hiemem Reges Nidarosia transegerunt. Tunc et meridie e Dania ante dies Jolenses venit Andreas Flytt, indicavitque Ducem atque Reginam nullasdan possessiones Ingiburga Regina assignasse, nec ullam cum filiabus Erici Regis partitionem fecisse; legatos tamen comperisse fundorum magnitudinem, et ubi illi siti essent.

CAP. CCCXIV.

EXERCITUS CONSCRIBITUR.

Præcedente æstate ab occidente trans mare ex Habudibus venero a Regibus missæ literæ, querelis pleua de

Du æres Konge! ude i Serkland,
Du esses af Dine for din Milshej,
Dine Fælle behage Foltene
Derhenne om Blaalands Kyfter;
Ypperlige Gæder ufortroben
Din Navnkundighed vidt udbreder;
Dine skionne Klenodier hele Verden
Pryde, Du Bestalende!

Denne Sommer kom Hallvard Guldskoe fra Ísland og berettede at Íslænderne havde tilføret Kong Hafon Stat; med ham kom ogsaa Sighvatr Bóðvarðson og Sturla Hrafnsson. Abbed Brand Jónsen kom ogsaa fra Ísland efter Erkebiskop Einars Befaling. Denne Sommer blev Kong Magnus' og Dronning Ingeborgs Søn Olaf født i Bergen. Om Efteraaret drog Kongerne og begge Dronningerne nord til Thronðhiem, men Junker Olaf blev tilbage paa Nunnesæter. Denne Vinter tilbragte Kongerne i Thronðhiem. Andreas Flytt kom om Vinteren for Juul sonder fra Danmark og berettede, at Hertugen og Dronningen havde ifke anvist Dronning Ingeborgs Eiendomme eller skiftet med Kong Erik's Døtre; men dog havde de faaet Kundskab om, hvor store Eiendommene vare og hvor de laae.

Cap. 314.

Udbud.

Sommeren tilforn var kommet Brev desfer oðer Havet fra Kongerne paa Suederøerne; de klagede meget

vm þann ófrid er Jarlinn af Ros ok Kiarnakr son Makamáls ok adrir Skotar höfðu gert á Sudreyjom, þá er þeir foru c) út í Skid ok brendu bæi ok kirkjur, enn drápu mikin fjölda karla ok konor, ok sva sögðu þeir at Skotar hefði tekit smá börnin ok lögðu á spjótz odda ok skóku til þefs er þau rendu at höndum þeim ofan ok kostuðu þeim sva dauðum af fram. Sögðu ok at Skota Konungr ætladi at leggja undir sik allar Sudreyjar d). Enn er þessi tðdendi fretti Hákon Konungr, feck honom mikillar áhyggju ok bar þetta mál fyrir ráð sitt. Enn hvað sem hverr lagdi til, let Hákon Konungr gera útboda bref vm vetrin eftir Jól om allan Noreg, ok þaup ut leidangri bardi at lipi ok vístum, sva sem honom þótti landit mestu mega afna. Stefndi hann her þeim ollom til mótz vid sik, snemma vm varit í Biorgvin.

CAP. CCCXV.

BRANDR ABÓTI KIÖRINN BISKUPTILHÓLA.

Einarr Erkebiskup átti tal vid Korsbrædr vm varit vm Biskups kofning til Hóla á Íslandi, ok kom þat ásamt med þeim at kíósa Brand til Biskups a). Ok sama dag var kofinn med ráði Konunga Sira Gillibert er þá var nykominn or Curia. Hinn fiórða nonas dag marcii mánadar vígdi Einarr Erkebiskup þá báða til Biskupa, Gillibert til Hamars, enn Brand til Hóla á Íslandi.

CAP.

c) í frid Cod. Flat.

d) ef honom ynnis lyf til. Add. Cod. Flat.

a) þá var ok utan kominn af kuris Sira Gillibert, hann syndi bref Pava at hann gef í valld Erkebiskup Biskups kofning í Hamri ok lýldi hann þó kíósa Gillibert eftir því sem Konungs vilji var til. Cod. Flat.

de populationibus, quibus Comes de Ros et Kiarnak Makamali filius atque alii Scoti Habudas infestassent. Illi ad Skidum appulerant, oppida et templa exusserant, multosque utriusque sexus trucidaverant. Juxta istas relationes Scoti infantes mucronibus infixos tandem motitabant, donec inter manus deciderent, tumque eos mortuos projeciebant. Additum est, cogitare Scotorum Regem omnes Habudas sibi subjicere. Hanc novitatem ubi rescivit Rex Hacon, haud parum indoluit, remque ad consilium suum vetulit. Licet vero diversæ essent sententiæ, Rex tamen literas belli nuncias finito festo Jólens per totam misit Norvegiam, impositisque tantam & copiamque præstationem, quantam judicabat terram ferre posse; omnesque vere incunte ad se Bergas citavit.

CAP. CCCXV.

BRANDUS ABBAS EPISCOPUS HOLENSIS ELIGITUR.

Vere Archiepiscopus Einarus cum monachis colloquia habuit de Episcopo Holensi in Islandia creando. Convent inter eos, ut Brandum eligerent. Eodem die Rege svasore electus est Gilbertus, qui tum ex Curia venerat. Die IV nonas Martii Archiepiscopus Einarus utrumque Episcopum rite inauguravit, Gilbertum nempe solio Hamarensi et Brandum solio Holensi præpositum.

CAP.

meget ober den Ufred som Jarlen af Ros og Kiarnak Makamals Son og andre Skotter havde paaført Suderoerne. De havde nemlig landet paa Skid, brændt Gaarde og Kirker, dræbt en stor Mængde Mænd og Qvinder; ydermere havde Skotterne lestet Smaadern paa Spydsoddene og rystet dem til de faldt ned mellem Hænderne paa dem, hvorpaa de kastede dem bøde bort. Videre meldte de at den skotske Konge agtede at underlægge sig alle Suderoerne. Da Kong Hakon fik denne Tidende, blev han meget bekværet og forelagde sit Raad Sagen. Men maattet deres Meininger vare forskjellige, lod Kong Hakon om Vinteren efter Juul Udbudsbreve udgaac over hele Norge og udbød Leiding baade af Folk og Proviant, saa meget som Landet tyktes ham at kunde udrede. Han beføel hele Hæren at møde sig tidlig om Foraaret i Bergen.

Kap. 315.

Abbed Brand valgt til Biskop af Holum.

Om Foraaret raadslog Erkebisp Einarr med Korbredrene om Bispvalg til Holum paa Ísland, og de bleve enige om at vælge Brand til Biskop. Samme Dag valgtes ogsaa med Kongernes Samtykke Sire Gillibert, som nyelig var kommen fra Rom. Den fierde Martz vilde Erkebiskop Einarr vie begge til Bisper, Gillibert til Hammer og Brand til Holum paa Ísland.

Kap.

CAP. CCCXVI.

a) KONUNGR BYRIADI HERFERD TIL
SKOTLANDZ.

Hákon Konungr fór or Nidarosi nær midri föstu b) hit efra aufr til Vökr ok sva aufr til Elfar til mótz vid Elrgi Jarl c). Ok er Hákon Konungr kom til Liódhúfa var Jarl í brotto, fór Konungr þá í Vikina norðr d). Magnus Konungr kom eftir Palka suðr til Biörgvinar ok fór síðan suðr í Staf-ánger. Hákon Konungr fór norðr til Biörgvinar at krosmeßlo, helt hann þá á búnað sinum sem skíódlígaft e). Safnaðiz þar mikit lid til hans, ok nær allir handgengnir menn ok fylflumenn ok fíóðlþeíóángermsanna.

CAP. CCCXVII.

HÁKON KONUNGR ATTI ÞÍNG VID LIDIT.

Sípan átti Hákon Konungr almenniligt Þíng í Biörgvin vppi á Böckum, kom þar saman allmikill her; lyfti Konungr þá yfer ferd síne, at hann ætlar veðr vm haf her þeim til Skotlandz, at hefna þeß hernadar er Skotar höfóðo gert á ríki hans. Enn Magnus Konungr baud at fara þeßa ferd fyrir han, enn Hákon Konungr væri eftir. Hann þackaði honom þat mörgum fögrum orðum, enn sagði þó, þar sem hann var ellri, ok hafði lengr haft frettir af veðr-löndum ok villði hann því þeßa ferd fara. Enn hann feek öll landráð Magnusi Konungi. A þeßo

Kap. 316.

Kongen beredeðe sig til Tog mod Skotland.

Þeð Miðfasteðit drog Kong Hakon fra Nidaros landveís ofter til Wigen og derfra til Elogen, hvor han tænkte at møde Birger Jarl. Men da Kong Hakon kom til Ledese, var Jarlen borte og Kongen drog da nord til Wigen. Efter Paafse kom Kong Magnus sønder til Bergen og gik derfra til Stadanger. Kong Hakon drog nord til Bergen om Førmøffen. Han isede med sin Rustning, og der samlede mange Folk til ham, næsten alle haandgangne Mænd og Syffelmand og mange Ledingsfolk.

Kap. 317.

Kong Hakon holdt Thing med Folket.

Derpaa holdt Kong Hakon et almindeligt Thing for en meget stor Høb i Bergen paa Bakkerne. Kongen kundgjorde sin Beslutning at føre Hæren vester over Havet til Skotland, for at hævne der Angreb Skotterne havde gjort paa hans Rige. Kong Magnus tilbød sig at gjøre dette Tog for ham, saaledes at Kong Hakon skulde blive hjemme. Denne tallede ham med mange zirlige Ord for hans Tilbud, men sagde tillige, at da han var ældre og i længer Tid havde havt Kundskab om Vesterlandene, vilde han selv foretage sig Toget; dog overdrog han hele Regjeringen til Kong Magnus.

Yaa

a) add. Cod. Flar.

b) út til Örkadalz ok sva suðr um fall, add. Cod. Flar.

c) efter því sem orð höfóðo í milli farit þeíra Elrgis Jarls at þeír skyllðu sinnaz í Lióðhúsum í Palka viku add. Cod. Flar.

d) Litlu líðar fór Mgnsn Konungr or Þrándheimi ok droctningar báðar, hann hafði típer Palkazag í Frekejarlunde, hann fór suðr til Stafánger. Cod. Flar.

e) þá er Magnus Konungr hafði gert réð fyrir úrbodum ok skipa búningi í Rygia fylki, þá fór hann til mótz við Hákon Konungr, add. Cod. Flar.

CAP. CCCXVI.

REX EXPEDITIONEM AD SCOTIAM AGGREDITUR.

Circa medium juvenium Rex Hacon Nidarosia orientem versus in Vikiam, et dein ad Gothalvin profectus est, Birgerum Comitem conventurus. Verum Liódhusam veniente Hacone, Comes discesserat, Hacon ergo boream versus Vikiam petiit. Post pascha Rex Magnus Bergas et deinde Strangriam adiit. Circa missam crucis Rex Hacon Bergas retendit; ibi, ut quam citissime ad arma ictur, institit. Multæ ad eum copie coactæ fuere; harum plures ex regiis satellitibus, quædam etiam ex contributione bellica erant.

CAP. CCCXVII.

REX HACON CUM CIVIBUS IN COMITIO DELIBERAT.

Postea Hacon comitium generale Bergis in clivis habuit. Convenientes eo cives magno numero Rex de sua expeditione edocuit, quod nempe cogitaret classem trans mare ad Scotiam ducere populationes ulturam, quibus Scoti ipsius regnum infestassent. Obtulit Magnus suam in hac expeditione peragenda operam, patre remanente. Gratias egit Hacon eleganti oratione, sed addidit, se, cum et annis provecior esset, et terras occidentales longa experientia cognovisset, ipsum expeditionem ducere velle. Totius terræ regimen Magno tradidit. In eodem comitio multa de verum gubernatione constituit. Colonis quoque addixit, fore,

þess þingi skipaði hann mörgum lutum þeim sem landino heyrði. Hann gaf ok upp bóndum, at engar fakar skyldu sýllumenn fækia meðan heri veri í brotto utan þær fakar sem stærstar væri. Til þessárar ferðar hafði Hákon Konungr skip þat it mikla, er hann hafði gera látip í Biörgum *a)* af eik einni, þat var með ágatum dreka höfðum öllum gullögdom, ok sva svíarnir. Mörg hafði hann önnor stór skip ok vel búin. Vm varit hafði Hákon Konungr sent vestr til Orkneyia Jón Lánglifar son (ok Heinrek Skot) *b)* eftir leidlögo mönnoom til Híalllandz. Þeir Jón foro til Sudreyia ok sögðo Duggal Konungi at hersins var austan von. Enn þat ord lek á at Skotar mundo heria á Eyiar- nar af sumarit. Enn Dugall Konungr laust því vpp, at austan veri af Noregi *c)* síðir tigr skipa von, ok heptuz Skotar vid þat.

CAP. CCCXVIII.

a) FRÁ HAKONI KONUNGI.

Nockoro ádr enn Konungr var búinn, sendi hann *b)* síðgor skip vestr fyrer. Þessir voro þar formenn *c)*, Rognvalldr Vrka, Erlingr Ifars son, Andres Nikolas son, Hallvarþr Raupr *d)*. Þá er Hákon Konungr hafði búit skip sit, lagði hann brotor bænom út til Eidzvags með allan herin, ok fór síðan enn til bæiar, ok dvalþiz þar nockorar nætor, ok fór sþan út í Herdlover) sem segir í Hrafnis málom.

Sottu sökn hvatar
Sveftir háleitan
geira Glym stæri
glyggs or Finnbygdom.

Alle

Þaa dette Thing anordnede han meget Bestyrelsen vedkommende; blandt andet tilføed han Bønderne, at Syffelmandene i hans Fraværelse ikke skulde forfølge uden de vigtigste Sager. Til dette Tog brugte Kong Hakon det store Skib, han havde ladet bygge i Bergen af lutter Eeg; Dragehovederne og Halsene vare heel forgyldte. Han havde desuden mange store og velrustede Skibe. Om Foraaret havde Kong Hakon sendt Jon Langlifsen (og Henrif Skot) til Hetland efter Weivisere. Jon og Henrif droge til Snderoerne og berettede Kong Dungal at den norske Flaade vilde ankomme. Nygget gif da, at Skotterne om Sommeren vilde herje paa Øerne; men Kong Dungal gjordte nu bekiendt at sprective Skibe vare i Vente fra Norge og Skotterne standsedes derved.

Kap. 318.

Om Kong Hakon.

Kort for Kongen selv blev færdig, sendte han 4 Skibe foran sig oster paa. Anførerne vare: Rognvald Urka, Erling Þvarksøn, Andreas Nielsøn og Halvard Nod. Da Kong Hakons Skib var i Stand, lagde han med hele Flaaden ud af Byen til Eðsvaaag. Siden gif han ind til Byen, hvor han opholdt sig i nogle Dage, og derpaa seilede han til Herdlover, som der siges i Ravnsmaal:

Stridlystne floffe
til Stridens hœie
Foroger sogte
fra Finneboigder.

Opført

a) sian rúm ok tuttugu add. Cod. Flat.*b)* add. Cod. Flat.*c)* komín síðirtigrít.*a)* add. Cod. Flat.*b)* ácta Cod. Flat.*c)* Rognvalldr Nichólfson Cod. Flat.*d)* þeir légo vm ríð út vid haf ok byrtíði egi, add. Cod. Flat.*e)* kom þar sþan allr herinn bæþi norðan or landi ok sunnan, var þar stór mikill her, add. Cod. Flat.

ut ipso absente nomophylaces non nisi atrocissima crimina persequerentur. Ad hanc expeditionem Rex Hacon magnam illam navim adhibuit, quam totam ex ligno guerno Bergis struendam curaverat. Ornata ea fuit capitibus draconum, quæ, uti quoque eorum colla, prorsus aurata erant. Habebat multas alias naves bene instructas. Vexit Hacon ad Orcadas miserat Jonam Langlifidem (et Henricum Scot) viarum monstratores ad Hetlandiam comparaturos. Jonas cum suis ad Hebudus festinavit, Regi Dugallo indicaturus, quod classis ab oriente exspectari posset. Ferebat rumor, Scotos æstate insulas populando vastaturos. Sed cum Dugallus divulgasset, XL naves a Norvegia venturas, Scoti a proposito destiterunt.

CAP. CCCXVIII.

DE REGE HACONE.

Aliquando ante quam Rex ipse necessaria expedivisset, IV naves occidentem versus præmisit. His prævarant: Rognvaldus Urka, Erlingus Ivarides, Andreas Nicolai, Halvardus Rufus. Nave sua armata Rex Hacon, ex urbe vela dedit, Eidsvogam cum reliqua classe petens. Dein ad urbem appulit, et exallis ibi aliquot noctibus Heroloveram petiit, ut in Corvi (sic dicto) cantu habetur:

Petiere, ad proelia promptæ
Celsum catervæ spiculorum

Fremetit auctorem procella
Finni remotis evocatæ sedibus;

X x x x

Ter.

Allt f) frá iarpbellis
 austan sigr flautom.
 gjálfr af Gautelfi
 g) getis h) há sæta.

Aungr fá i) ormvengia
 óti vígdróttir,
 fleiri flugstæris
 fleins í stad einom;
 lúkti lóm blecker
 landa útstrander
 hríða herksídom
 hardr k) ok l) rann gardi.

m) Glumdi á gjalfr n) tomþom
 gefils skeid heftum
 elldr of allvalldi
 ægis nafnfrægiom.
 skein af skaut o) vðnom
 skeidom p) bryn reidar
 sól q) af sigdeili
 r) snotrom óprotlig.

r) Þeir Rögnvaldr skilþoz í hafi, ok kom Rögnvaldr vid Orkneyiom med funom skipom. Enn Erlingr ok Andress ok Hallvarþr sigldo fyrir sunnan Hiállkland, ok sva vestr fyrer þareyjar fiðrd, ok fá ecki land fyrr enn Sulnastapa vestr fra Orkneyiom. Sidan sigldo þeir inn undir Skotland under

opprert Hav hele Weien
 Osten fra Gøthelo
 Seierbinders Sømand
 forte paa Skibe.

Jugen Guldetz
 Giber flere
 saae af Kongens
 Krigsmand paa eet Sted.
 Lumsfheds Beskammer
 Landets Bredder,
 fiak i Søbrusen,
 med Krigsfid omgad.

Havild skinnede
 fra søvante Heste (?: Skibe)
 der forte Kongen
 den naafkundige ober Hadet.
 Af feltprøvede Skibe
 Skioldes bestandige Sol
 rundt omfkinede
 den vise Seiersalige.

Rognvald og de øvrige skildes fra hinanden da de kom ud i Søen. Rognvald kom til Orkneyerne med nogle Skibe; Erling, Andreas og Halvard seilede sønden for Hetland og vesten for Thareosfiord, men saae ikke Land før Sulnastape vest for Orkneyerne. Siden seilede de ind under Skotland under Dyrnes

f) bar Cod. Flat.

g) getis Cod. Flat.

h) háseta Cod. Flat.

i) ormvengis Cod. Flat.

k) ar, Cod. Flat.

l) rángarde. Cod. Flat.

m) Hákon Konungr lá med herinom öilom í Herdloveri var þat allmikil lid ok fritt, mörg hafdi Konungrinn stór skip ok velbun

fen her segir, add. Cod. Flat.

n) tonnom Cod. Flat.

o) vðnom Cod. Flat.

p) brimreidar Cod. Flat.

q) vin Cod. Flat.

r) snotrom Cod. Flat.

s) nochorom nórtom síðar enn Hákon Konungr kom í Herdluver sigldu þeir af háfi Rögnvaldr ok Erlinge med þeim skipum er þeir höfdo, add. Cod. Flat.

*Terras ambientis per sali fragores
 Undique visrix propevat cavina
 Salli custodis, ab ortu,
 Qua subit oceanum Gothahlis.*

*Nec est draconum prodigens cubilia (?: aurum)
 Ante plura qui sit una conspicatus agmina
 Polare lanceas docentis
 Regis ad arbitrium parata cædi;
 Dolos peritus edomare
 Patriæ extima littora cinxit*

A Rognvaldo socii sui in mari disjuncti sunt. Rognvaldus cum aliquot navibus Orcadas attigit. Sed Erlingus, Andreas atque Halvardus, cursu a meridie Hetlandia et ab occidente sinus Thareyensis directo, terram demum apud Sulnastapas Orcadibus ab occidente conspexerunt. Dein Dyrnesum in Scotia subeuntes,

*Classe fortis bellicosa
 Inter undas excubante.*

*Tum Thetyos ignis inaurat (?: aurum)
 Æquoreis phaleras caballis (?: navibus),
 Qui clarum didicere tolutum
 Regem velare per undas;
 Velisque pulcra navis
 Stellantis clypei decorum
 jubare belligerantem
 Circumsudit in occiduo.*

der Dyrnes ok gengo þar úpp ok bruto kastala einn enn menn þeir sem í voro flydo vndan. Síðan brendo þeir meirr enn XX báti. Ok þá sigldo þeir í Sudreyjar ok fundu þar Magnus Konung or Mann.

Dyrnes og sanbebe þer og nebbrode et Kastel, men Besætningen underslyede; síðen brandte de over 20 Gaarde. Derefter seilede de til Sudereerne, hvor de traf Kong Magnus af Man.

CAP. CCCXIX.

a) HÁKON KONUNGR FOR AF NOREGE.

Prim nöttom efsir Seliámanna vöku sigldi Hákon Konungr í Sólundar haf vid Öllom herinóm, þá hafði hann verit Konungr at Noregi sírotigi vetur ok sex vetur. Var þá allgódr byrr ok fagrt vedr, var floctinn allglæfiligr sem Sturla segir.

Laust af lid föitum
lióslum valdrófar
brims á biart b) himna
blomum c) veglioma;
ferd var freidskerdis
flocta á pockit
heims vm haf stranna
hrínga eildingoni.

Hákon Konungr hafði miök valit lid á skip sit, þessir voro í fyrirrúmi: Þorleifr Abóti af Hólmi, Sira Askatin, Prestar síóer ok Klerkar Konungs, Andres af d) þissis ey e), Andres Havardar son, Guthormr f) Gullafon ok Þorsteinn brodir hans, Eiríkr Skota Gautzson, ok enn fleiri. Þessir voro í krapparumi, Aslákr Dagson, Steinar Herka, Klömit g) Lagi, Andres Gums, Eiríkr h) Dugalls-son i), Sighvatr Bóðvarson, Hóskulldr Oddson, Jón Hóglifi, Arni Slinkr. Í þridia rúmi var Sig-

orþr

a) add. Cod. Flat.

b) himni add. Cod. Flat.

c) vig Cod. Flat.

d) Þissis ey. Cod. Flat.

e) Aslak Guís stállati Konungs. Cod. Flat.

f) Gullafon. Cod. Flat.

g) Lange. Cod. Flat.

h) ísætr Duggals Konungs. Cod. Flat.

i) Einarr Lúngbardr, Arnþiðon Sveala add. Codd. Flat.

Kap. 319.

Kong Hafon forlod Norge.

Tre Dage efter Seltemandsfesten lod Kong Hafon ud i Solundarhav, med hele Flaaden. Da havde han regieret 46 Aar i Norge. Det var en meget god Ver og smukt Veir. Flaaden var overmaade pragtig, som Sturla siger:

Af Krigsjubindens Fakler
til Skibsborde sefede (: Skioðe)
sprededes Ildblomster
paa Himlens lyse Bane.
Oprørsdamprens Bei
over Verdenshavet
blet forherliget
ved Skioðens Glands.

Kong Hafon havde udfogte Folf paa sit Skib. I Forrummet vare Thorleif Abbed af Holm, Sire Askatin, fire af Kongens Præster og Klærker, Andreas af Thissisee, Andreas Havardson, Guthorm Gullefson og Thorstein hans Broder, Erikr Skota Gautzson og flere. I Krapperummet vare Aslak Dagfson, Steinar Herka, Klemens Lave, Andreas Gums, Erikr Dungalson, Sighvatr Bóðvarfson, Hóskuld Oddfson, Jon Hóglifi, Arne Slinkur. I det tredie Rum var Sigurd Þvarfson,

exscenderunt et castellum ibi aliquod expugnarunt, fugientibus ejus defensoribus. Dein plusquam XX pagos cocreमारunt. Tum Habudas petentes, cum Mogno, Mannia Rege, juncti sunt.

CAP. CCCXIX.

REX HACON NORVEGIAM LINQUIT.

Triduo post festum Seljannavorum Rex Hacon cum tota classe per mare Salundicum navigavit. Tum XLVI annos in Norvegia regnaverat. Ventus erat quam maxime secundus, classisque omni sua magnificentia splendebat, ut canit Sturlius:

Circumquaque perutilus
Mannus Nereidus (: navis)
Splendore dissipato
Lucifluas consecvit avras;

Quaque mundi vorticosum
Trajecit pelagus repressor factionum,
Lunata navium meantem
Fulgura nobilitarunt (: clype).

Habuit Rex Hacon in sua navi viros lellissimos. In interscalmio anteriori hi erant: Thorleifus de Holmis, Abbas, Dominus Askatinus, quatuor sacerdotes et Clerici Regis: Andreas de Thissiseya, Andreas Havardi, Guthormus Gulla fil. et Thorsteinnus ejus frater; Ericus Soota Gautii f et pines alii. In interscalmio a malo navis proximo hi erant: Aslakus Dagi, Steinarus Herka, Clemens Lagi, Andreas Gums, Ericus Dugalli, Sighvatus Bóðvari, Hóskulldr Oddi, Jonas Hóglifi, et Arne Slink. In tertio inter-

scalmio

orþr k) Ivarson, Ivar son Helga af l) Lófoi, Erlendr Skolbeian, Dagur af Sudrheimum, Brynjolfur Jónsson, Gudleikr Sneis, ok enn fleiri herbergis menn Konungs; Andres Plytt var sehirdir Konungs. Þessir voro í stafni, Eiríkr m) Skifa, þorfinnr Sigvalldafon, Kári Eindridafon, Gudbrandur Jónsson ok enn fleiri skutil sveinar, vidaz voro fiórir menn í halfrymi. Med Hákonu Konungi for or Biðrgvin Magnus Jarl af Orkneyiom ok gaf Konungr honom gott lángrkip. Þessir voro lendifirmenn med Konungi, Brynjolfur Jónsson, Finnur Gautz son, Eilingr Alfs son, Erlendr Raudr, Bárdr í Hestbæ, Erlifr í n) Naustdal, Andres Pottr, Ogmundr Krækidanz o). Þessir voro fyrer framan siglo, Rognvaldr Urka, Erlingr Ivars son, Jon Drottning; Gautr á Meli, ok Nicholas í Gizka voro efir med Magnusi Konungi p). Hákon Konungr feck hægja byri ok var tvar nær í hafi ok tók Hiallaland med miklum luta hertins þar sem heitir Breideyiar sund, sem Sturla qvad:

Leysti g) lángrastrar
landa styrandi
r) helldom vm haf allder
s) hnfom blá dúfor.
Lystiz hrein bestum
höfn af skipstöfnom
elldi alfoldar
aupar glódraupom.

Hákon Konungr lá í Breideyiar fundi nær hálfum manadi ok sigldo padan til Orkneyia ok lá vm hrtid í Ellid-

son, Ivar Helgesson af Lofso, Erlend Skolbeian, Dagur af Sudheim, Brynjolfur Jónsson, Gudleikr Sneis ok enn flere som horte til Konungs Herberge. Andreas Plytt var Konungs Statmester. Í Stavnnet vare Erik Skifa, Thorfinnr Sigvaldsson, Karl Endridsson, Gudbrandur Jónsson ok flere Skutelsvendur. Í de fseste Halbrum vare fire Mand. Magnus Jarl af Orknoe seilde ogsaa fra Bergen med Kong Hakon, han gaf ham et godt Langskip. Følgende Lehnsmænd fulgte med Kongen: Brynjolfur Jónsson, Finnur Gautzson, Erlingur Alfson, Erlendur Rød, Bard paa Hestbæ, Eilifur i Restdal, Andreas Pottur ok Ogmundur Kræfidans. Foran Masten vare Rognvaldur Urka, Erlingur Ivarsson ok Jon Drottning. Gautur paa Mel ok Nels af Giska bleve tilbage med Kong Magnus. Kong Hakon fik god Bynd; efter to Dages Forløb naaede han Hetland ok løb med den største Deel af Flaaden ind i Bredøesund, som Sturla qvoad:

Lændenes Styret
med søvante Skibe
ok stærke, Havets
blaae Volger giennemfar.
Havnene oplystes
af de hvide Skibstavne
af Havild (s: Guld)
Luerode.

Kong Hakon laae næsten en halv Maaned i Bredøesund. Derfra seilde de til Orknoe ok laae i nogen Tid

k) sonr Ivars Rofu. Cod. Flat.

l) Lofs læk. Cod. Flat.

m) Kífa. Cod. Flat.

n) Haust dala. Cod. Flat.

o) þeir sigldo fyrer Raugnvalldzey, Erlingr Ivarsson, Jon Drottning voro efir í Biðrgvin ok enn fleiri skipstjórnar menn því at þeir voro eigi búair. add. Cod. Flat.

p) Margir voro adrir egjastir skipstjórnar menn med Hákonu Konungi þeir sem enn verdr getit. add. Cod. Flat.

q) laugra star. Cod. Flat.

r) helldo háfalldar. Cod. Flat.

s) háfo bládufor. Cod. Flat.

sealmio erant Sigurdus Ivarides, Iovus Helgii fil. de Lofsoi, Erlendus Skolbeian, Dagus de Sudrheimis, Brynjolfus Jona, Gudleikis Sneis, pluresque Regis cubicularii. Quastor Regis erat Andreas Plytt. In puppi erant: Ericus Skifa, Thorfinnus Sigvaldi, Karius Endrida, Gudbrandus Jona pluresque scutellarii. Cum Hacone Rege Bergis profectus est Magnus Comes Orcadensium, deditque ei Rex bonam navim bellicam. Cum Rege erant hi praefecti: Brynjolfus Jona, Finus Gautii fil. Erlingus Alfides, Erlendus Rufus, Bardus de Hestbæis, Eilifus de Naustadalia, Andreas Pott, Ogmundus Krækdans. Ante unum dispositi erant: Rognvaldus Urka, Erlingus Ivarides, Jonas Drottning. Gantus de Melis et Nicolaus de Gizka, cum Rege Magno remanebant. Rex Hacon secundum habuit ventum et post bidui navigationem Hetlandiam in freto Breideyarsundo cum magna classis parte assecutus est, uti canit Sturlius:

Terrarum domino fluctivagæ ratis

Concava cæruleas

Oceani filias (s: undas)

Haud rimosa ruebant;

Opunqve largitorii

Trivitt reducta portuum

Ignicolore pectore

Anguilla stadiis curvere doctus equus (s: navis).

Dividio fere mense in Breideyarsundo Rex Hacon morabatur, indeque ad Orcadas navigavit, aliquamdiu

í Ellidarvík, þat er *ε*) næst Kirkiovagi. Þá lysti hann því fyrir mönnum at hann mundi skipta herinom ok senda suman svdr til Breidafjardar ok heria par. Enn hann hálftr sigldi til Rögnvaldsvags ok lá par vm hríd. Þá gerdi hann ord yfir á Katanes ok lagdi á þá gjalld, ok het þeim frídi á mor, ella mundi þeir læta afarkostum, enn Katnesingar gengu under gjalldit sem her er quedit.

Fyrst tók *u*) sírleyfdom
fródr af Nes piódum
giöld hinn gripmilldi
gætr *x*) nord fættra;
oll var ógofallinn
öld *y*) á stor velldom
hrædd vid herklæddan
herpi baudgerpar.

Þá er Hákon Konungr lá í Rögnvalldz vági dró myrk mikit á solina svo at litil bringr var biart vm sólina utan, ok helle því nockora stund dags *a*). Lafrantz vöko dag sigldi Hákon Konungr yfir Petlandz fiörd *aa*), bad hann Orkneyinga sigla eftir þegar þeir veri bunir. Magnus Jarl var ok eftir. Hákon Konungr sigldi Lafrantz vöko dag fyrir hvarf vid öllom herinom ok lagdi til hafnar þar sem Halseyiar vik heidir. Sidan sigldo þeir til Rauneyia, ok þaðan í Skíðfund þar sem heidir Kerlingarsteinn. Þar kom til hans Magnus Konungr ok Maun ok þeir Mágar Erlingr Ífars son ok

Andres

Lid í Ellidarvík, næst ved Kirkabaag. Her kundgiordte han, at han vilde deese Flaaden og sende en Deel sonder til Bredefjord for at hærje det. Sels seilede han til Rognvaldsbaag og laae der i nogen Tid. Derfra sendte han over til Katanes og tilf sagde dem Fret, dersom de vilde betale Skat; i motsæt Fald truede han dem. Katnesingerne beqvemede sig til Skatten, som her quædes:

Den vise Nordboernes Styrrer
mod Overbundne Kaaansom
tog Skat af dem paa Næsset
som Liv skienkedes.
Alt Folket strækkedes
ved den truende Magt,
rød for den rustede
baabenklædte Gyffe.

Medens Kong Hakon laae i Rognvaldsbaag indtraf stærk Solsformørkelse, saa at kun en liden Ring af Solen var lys; den varede en Stund af Dagen. St. Laurentii Aften seilede Kong Hakon over Petlandsfiörd; han befalede dem fra Orkense at følge efter, saasnart de vare ferdige; Magnus Jarl var ogsaa tilbaa. Kongen seilede St. Laurentii Aften med hele Flaaden forbi Hvarf og lagde ind i en Haavn som heider Halsevieg. Derfra seilede de til Raunoe og derfra ind i Skíðfund, til den saakaldte Kierlingesteen. Der kom Kong Magnus af Maun til ham, med Frænderne Erlingr Ivarson, An-

dreas

a) nmr. *Cod. Flat.*

u) sírleyftr. *Cod. Flat.*

x) veg fetrs. *Cod. Flat.*

y) sf. *Cod. Flat.*

a) Hákon Konungr hafdi spurit ill tðdende or Sudreyiom, þvst Jón Lóngalífar son hafdi komit til Konungs á Hiallðande, er Konungr hafdi veffr sigit ok sagt þau tðdendi at Jon Konungr í Sudreyiom mundi hafa vankigt sinom trændi ok fntais til Scots Konungs. Enn Hákon Konungr villdi þv eigi trða fyrr enn hann reyndi, *edd. Cod. Flat.*

aa) Hann hafde þv spure at þeir voro þv komnit í Eylarnar Jon Drottning ok Kolbeinn Alláks son ok þau skip er antan var von ok eftir hófdo dvalizt. Hákon Konungr sigldi öllum herinum til hafnar þærers er heitir Alléfar Vík ok þaðan til Lióðháfa ok svo til Rauneyia. *Cod. Flat.*

in sinu Ellidarvirk dispositus prope fretum Kirkiovog distum. Ibi suis declaravit, se classem divisurum, atque aliquam ejus partem ad Breidafjordum populandi causa missurum. Ipse in Rögnvaldsvogum navigavit ibique aliquo tempore mansit. Inde Katanesiam misso nuncio indicavit, duplicis conditionis copiam esse, ut sive tributo solvendo pacem consequerentur, sive illa spreta duras condiciones subirent. Katanesienses his se legibus subjecere, uti in carmine habetur:

*Primum Katanesiensibus irrogat pecunias
Et cadere pallidus hostem,
Et victo parere promptus
Sedes honoras sveltus occupare;*

*Quaque invictus iter tetendit,
Terrorque pavorque præibant,
Armis amicum adhorruere principem
Latum præliari tegmine cingier.*

Cum Rex Hacon in Rognvaldsvogo erat dispositus, magna eclipsis solem obduxit, ita ut circa illum non nisi parvus luceret annulus; id quod per aliquot diei horas durabat. Vigilia Sti Laurentii Rex trans fretum Petlandicum navigavit. Rogavit Orkadenses, ut simul ac expediti essent, ipsum sequerentur. Magnus quoque Comes remansit. Eadem Laurentii vigilia Rex cum tota classe Hvarfium prætervehtus ad portum adpulit, in sinu Halseyarvirk disto. Dein ad insulam Ravnd navigarunt, indeque per fretum Skíðsund ad locum quem Kerlingarsteen vocant. Ibi cum eo juncti sunt Magnus Mannia Rex, affinesque Erlin-

Andres Nicholasson, ok Hallvardr. Hákon Konungr sigldi padan í Mylarfund enn padan vndir Kiarbarey ok kom þar allr saman herinn, bædi Duggall Konungr ok Sudreyingar. Hákon Konungr hafði þá á öðru hundradi skipa ok flest stór ok vel skiput.

drens Niesþson og Hallvard. Kong-Hakon seilede derfra til Mylarfund og derfra under Kiarbaroe; her samlede hele Flaaden, tilligemed Kong Duggal og dem fra Suderoerne. Kong Hakon havde da henved 200 Skibe, de fleste store og vel udrædte.

CAP. CCCXX.

a) HÁKON KONUNGR SENDI TIL SATIRIS.

Þá er Hákon Konungr lá í Kiarbarey skipi hann herinum ok fendi hann sudr til Satiris mulla fimtigi skipa at heria þar. Þesfir voro þar höfðingiar fyrir: Duggall Konungr, Magnus Konungr af Maun, Brynjolftr Jonsfon, Rögnavaldtr Urka, Andres Pottr, Ogmundr Krækidanz, Vigleikr Prestzfon. Þá gerdi hann fimm skip til Bótar, þesfir voro þar fyrir: Erlendr Raudr, Andres Nicholas son, Symon Stutttr, Ivarr Ungi. Síðan sigldi Hákon Konungr sudr fyrir Satiri, ok lá þar sem Gudey heitir, þar kom til hans Jón Konungr ok for hann á skip Þorgisil Biskups, bad Konungr hann fylgia fer sem hann var skyldr til. Enn Jon Konungr talpiz vndan þvi, sagdi at hann háfði svarit eid Skota Konungi ok hellt af honom meira ríki enn Nordmanna Konungi, bad Hákon Konungr gera ráð fyrir þvi er hann hafdi fengit honom b). Þar kom til Hákonar Konungs Abóti einn af Grámunka klauftri ok bad fyrir stad sinn ok heilagri kirkio, ok konungr veitti honom þat ok gaf honom fyrir bref sitt. Þá komo ok til Konungs menn Duggals Konungs, og sögdo at höfðingiar þeir er redo fyrir Satiri

Kap. 320.

Kong Hakon sender til Satire.

Medens Kong Hakon laae i Kiarbae deelte han Flaaden og sendte 50 Skibe sonder til Satiris Forbierr for at herje der. Ansererne for disse vare Kong Dungal, Kong Magnus af Maun, Brynjolftr Jonson, Rognwald Urka, Andreas Pott, Ogmundr Krækidanz og Vigleikr Præsteson. Derpaa sendte han fem Skibe til Bot, under Anseffel af Erlend Rod, Andreas Nikolaßson, Simon Stutt, Ivarr Unge. Siden seilede Kong Hakon sonder forbi Satire og laae ved Gudoe. Der kom Kong Jon til ham og gif ombord paa Biskop Thorgils Skib. Kongen bad ham følge sig, som han var pligtrig til; men Kong Jon undskulde sig og sagde at han hadde svoret til Kongen af Skotland og hadde større Forlesning af ham end af den norske Konge, som han bad handle efter Godtbesindende med det han hadde givet ham. Der kom en Abbed af et Graabroedrekloster til Kong Hakon og bad for sit Kloster og den hellige Kirke; Kongen opfulgte hans Bøn og gav ham sit Brev derpaa. Der indsaandt sig ogsaa hos Kongen Kong Dungals Mænd, som berettede at Hovdingerne oder Satire Myrgad og Engus, som

a) add. Cod. Flat.

b) Hákon Konungr hafði hann med fer vna rid ok ætledi at mykja skip hans til tránader vid fik, margit hófdo þingtr til hans mulla, add. Codd. Flat.

gus Ivarides et Andreas Nicolaides, nec non Halvardus. Inde Rex Hacon ad Mylarsundum vela dedit, insulamque Kiarbarey subiit, ubi tota classis convenit, Rexque Duggall atque Hebudenses illi juncti sunt. Rex Hacon circiter ducentas habebat naves, omnes magnas et bene instructas.

CAP. CCCXX.

JUBET REX VICINIAM PROMONTORII SATIRIS POPULARI.

Dum Rex ad insulam Kiarbarey horebat, classem divisit, et L naves ad promontorium Satiris misit, ibi popularas. Illic sessioni præerant: Rex Duggall, Magnus Mannie Rex, Brynjolfus Jona, Rognwaldus Urka, Andreas Pott, Ogmundus Krakidana, et Vigleikus sacerdotis filius. Postea V naves Botum misit, quas ducebant: Erlendus Rufus, Andreas Nicolaides, Simon Stutt, et Ivarus juvenis. Deinde Rex meridiem versus promontorium flexit, et ad insulam Gudoe se disposuit. Ibi ad eum venit Rex Jona, qui navium Episcopi Thorgilii conscendit. Eum jussit Rex, ipsum, ut par esset, sequi. Verum id Rex Jona detreclavit, causatus se jusjurandum addixisse Scotie Regi, atque ab eo plus feudi nomine, quam a Rege Norvegie accepisse; rogavitque ut Rex Hacon de iis que ipsi tradidisset, pro lubitu ogeret. Adiit ibi Regem Haconem aliquis ex græcis fratribus Abbas pro suo monasterio sacraque ade precatus. Precibus flexus est Rex, idque datis literis notum fecit. Tum quoque ad Regem venere viri Regis Duggalli, nunciantes, Satiri præfatos Myrgadam atque Engum, qui iidem insulam Il haberent, Regi Haconi se de-

Satiri e), Myrgadr ok Engus höfðu eyna II ok villdu ganga á valld Hákonar Konungs. Enn Konungr lagði at hann mundi eigi heria nefit ef þeir kæmi á valld hans vm dagin eftir fyrir hádegi, ella læt ek mina menn heria; fóro fendimenn aftr. Um morgunin eftir komo Myrgadr ok Engus til Hákonar Konungs ok lögðu allt sit mál á hans valld ok foro honom eida ok fengu gisla. Hákon Konungs d) lagði gíalld á nefit tíó hundrut nauta. Gafo þeir Engus Eyna II í Konungsvalld, enn Konungr skipnadi eyna II Engus sem aprir Sudreyinga höfþingjar höfðu af hñonom, sem segir í Hrafnas málum:

Helt inn hradmælti
hringa e) víþþingadr
leider lofskeidom
f) leygs i g) Sudr eýiom.
vpp gaf h) alkeppnom
Engus herfengna
II fyrir ítr bóla
eyþi dal reydar.

Stóð af skórrádom
fyrir gin dyra
i) ogn of vrd vegnar
k) iarder vestr garþa;
l) færða hialm hirda
hausfa fridlausir
m) iofrar ofvifrom
óttá n) rán dróttar.

hadde ogsaa Den XI, vilde overgive sig til Kong Hakon. Kongen svarede at han ikke vilde herje paa Næstet, dersom de godvilligen kom til ham næste Dag for Middag, ellers lod han plyndre; med denne Besked gik Sendebudene tilbage. Morgen efter kom Myrgad og Engus til Kong Hakon, gave hele Sagen i hans Bøld, giordte Eed til ham og gave ham Gidfler. Kong Hakon paalagde Næstet en Afgift af 1000 Dren. Engus og Myrgad overgave Den XI til Kongen og han forlehnede Engus med denne De, paa samme Maade som de andre Syderoefte Hovdinge havde deres Lehne af ham. Saa siges i Hrafnasmaal:

Den Hurtigtalende
Ringerigernes Styrrer
med Langfibe foer
over Havet til Syderoerne.
Engus overgab
den angrebne XI
til den haardnakkede
Guldets Udbefer.

Med Hovdyrenes (i: Skibenes) Styrrers
store Bedrivter
Skraef giennemfoer
Vestlandets Klipper.
Hielmdække Hoveder
fredlose Fyrster
lagde for den strange
Noderens Skraef.

Sunnan

Sonder

c) Myrgadr. Cod. Flat.

d) Hákon Konungr het at kona þeim í sett við Skota Konung ef þeir fættia add. Cod. Flat.

e) við þing. Cod. Flat.

f) leygs. Cod. Flat.

g) Sudreyjar. Cod. Flat.

h) alkeppnum. Cod. Flat.

i) ogner oftr þvegnar. Cod. Flat.

k) iarder vestr garde. Cod. Flat.

l) meider hialmheids. Cod. Flat.

m) optax ósluipnum. Cod. Flat.

n) rann. Cod. Flat.

deve paratos esse. Professus est Rex, se a populatione destitutum, si ante dies sequentis meridiem se in potestatem ipsius dare vellent; "si secus, inquit, viros meos in illos mittam." Cum hoc nuncio legati redierunt. Mane postero venere Myrgradus atque Engus ad Regem Haconem, omnemque rem suam Regis arbitrio dederunt, atque iurejurando et datis hospitibus fidem ei addixerunt. Rex Hacon isti territorio tributi loco M jumenta præstanda imposuit. Engus suique insulam II Regi dederunt; atque Rex insulam II Engo demandavit eadem lege, qua alii principes Hæbudenses sua feuda acceperant, uti in carmine corvino habetur:

Hringorum eloquio citus
Ductor non sine gloria
Longis per mare navibus
Pergit ad Hebridas;
Engus propositi tenuaci
Armis petitam dedit Iliam,
Occuponi strata largo
Perdere vallium muranæ (aurum).

Sollers æquoreis dare frena mannis
Coepit percussit arduus
Terras quas Caledonia
Aluit Amphitrite.
Ultero viri tulere tuta casside
Capita ancipites salutis
Principes violento
Pertorvere latrones.

A meri.

Sunnan á Satfri er einn Kaftali, þar sat í einn ridari, hana fór á fund Hákonar Konungs ok gaf kaftalan í hans vallyd. Konungur skipaði kaftalann Guthormi Backa-Kolf, þar andaðiz Symon þroper, ok var lík hans flutt vpp á Satfri ok grafinn at grámunka klaustri, ok breiddr yfer o) kógorr; kalla þeir hann helgan.

CAP. CCCXXI.

Nú er at segia frá þeim luta hersins er Konungur hafði sent til Satiriseidz at heria at þeir gengo þar vpp ok brendo bygdir þær sem fyrir voro ok toko alle fe þat er þeir fengu, drápo ok nockora menn, enn allir flydo vndan þeir er máttu. Enn er þeir komo í megin bygðina, kom þar bref Hákonar Konungs ok fyrirbaud þeim at heria, foro þeir þá út undir Gudey til mótz við Hákon Konung sem her segir:

Gengo gedftrengir

a) gætis veg mæta

sárs vin Satiri

sunnan lögrunnar,

sauddo svart klædda

b) soknar dyn broka

bragnar c) byrgegner

brandz á Skotlandi.

Hákon Konungur sendi d) sudr til Bótar fyrer lettiskip, þviat honom byriadi seint, til mótz við þá er Konungur hafði þángat sent. Var þat þar tíðinda at þeir höfdo unnit kaftalan sva at þeir gáfo upp er í láto,

a) leg hans add. Cod. Flat.

b) byregnis. Cod. Flat.

c) gætis veg meita. Cod. Flat.

d) Andres Pott. Cod. Flat.

Kap. 321.

Nú bliver at fortælle om den Deel af Hæren, som Kongen havde sendt til Satiriseid for at herje der. De gik i Land og brændte i de Bygder de kom til, og toge alt det Bytte de kunde overkomme; nogle dræbte de og alle som kunde, toge Flugten. Men da de kom til de fornemste Bygder, fik de Brev fra Kong Hakon, som forbod dem at plyndre videre; de seilede da under Gudoe Kong Hakon imøde, som her siges:

Stränge Krigere

over Havet forbi

Satire, fra

Sonden soere.

Tæppe Mænd med

Krigsloffemab (: Bytte)

Antersnoge sortladne (: Skibe)

i Skotland møttede.

Da Kong Hakon seent fik Brev, sendte han sette Fartøier foran sonder til Bot. Der havde de indtaget Kastellet; Besætningen overgav det og tog Fred af Nordmændene. Der var en Skibshovedsmand

b) snoka. Cod. Flat.

A meridie Satiris erat castellum. Egues, cui ejus defensio erat demandata, Regi Haconi se junxit et in ejus potestatem se tradidit. Tum Rex Guthormum Backakolfum ad id tuendum constituit. Ibi mortuus est frater Simon, ejusque funus ad Satirin delatum est, atque in monasterio fratrum griseorum sepultum. Locus periculamento obductus est; nam ille pro sancto habebatur.

CAP. CCCXXI.

Dicendum jam habemus de ea gminis parte quam Rex ad promontorium Satiris miserat ibi populaturam. Copia facta excensione omne illud territorium igne vastarunt, omnique pecore sibi oblato potita sunt; trucidarunt quoque nonnullos homines, aliis, quibus fuga copia erat, fugientibus. Cum vero ad partes regionis maxime optimas venerant, literis Haconis Regis ulteriori populatione illis interdictum est. Subiere ergo insulam Gudey, Regem Haconem nasturi, uti in carmine legitur:

Nauta ferox obibat ab austro

Pelagus sulcante carina

Littora Cantiria ferre peritus

Venis purpureos erivare fontes;

Exsatiabat Scotieis manus

Atratos anchora dracones (: naves)

Miles auspicio principis impigri

Ensiu[m] cieve nimbo.

Rex Hacon a meridie Boti leves phaselos advehi jussit, ut, cum vero ventum secundum accepisset, cum iis jungerentur, quos Rex antea eo miserat. Nuntiatum ibi est, Regios castellum expugnasse a defendentibus tradi-

í láto, ok toko sva grid af Nordmönnom. Þar var einn skipstjornar madr er Rudri het, hann þótiz ættborinn til Bótar ok fyrir þat er hann feck eigi eyna af Skotum, gerdi hann þar mikin úfrid ok drap margan mann ok fyrir þat vard hann útlaga af Skota Konungi. Hann kom til Hákonar Konungs ok fór honom eida ok gerðiz hans madr ok brædr hans tveir vid honom. Enn þegar er þeir voro í brotto frá Nordmönnom, er úpp höfðo gefit kastalan, drap Rudri af þeim nfo menn, þvát hann þótiz þeim engom gripom hafa heitit. Síðan lagðiz eyin vadir Hákon Konung, sem her segir:

Ferdir vann fridskerdis
fræg ok úvægin
e) Bót af baugnotum
breida gud leidom.
f) hræpiz hior g) kleyfdan
hrafn h) af valtafni
fellsu fiandr stillis
i) fleysg í Sudreyiom.

Nordmenn þeir sem voro í Bót foro inn á Skotland, ok brendo þorp neckor ok bæi marga. Rudri fór ok víða ok gerði þat illt er hann mátti sem her fegir:

Brunno bú manna
bygdir údygdar
heitr í k) haf fættom
hallar lif galla,
fellsu flein pollar
feigir svanteigar
fudr l) á fæ skidom.
fóttir her drottom.

mand ved Radn Rudri, som foregav at være ætbaaren til Bot; men da han ikke kunde faae Den fra Skotterne, ovede han der megen Ufrieb, dræbte mange og blev derfor af den skotske Konge dømt landsflygtig. Han og hans to Brodre kom nu til Kong Hakon, svore ham Trofskæbend og bleve hans Mand. Men saasnart de som havde overgivet Kastellet, vare borte fra de Norske, dræbte Rudri 9 Mand af dem; thi han paastod ingen Fred at have tilfagt dem. Siden kom Den under Kong Hakon som her siges:

Fredsbryderens Hær
beromt og usfaansom
Gud mishagelige Folf
Bot fratog.
Over soerdkflobet Hio
paa Suderoerne
Ravnem soævede,
Kongens Fiende saldt.

De Nordmand som vare i Bot laubede paa Skotland og afbrændte der nogle Torper og mange Gaarde. Rudri foer ogsaa omkring og gjorde alt hvad ondht han kunde, som her siges:

De troelose Bønder
Gaarde brændte;
Ilden rasede
runt om Kyften.
Dobbestemte Krigere
saldt angrebne
af Hær som kom fra Sonden
over Havet, paa Skibe.

CAP.

RAY.

e) briót. Cod. Flat.
i) Bygr. Cod. Flat.

f) hreifðo. Cod. Flat.
h) hitlimfetrum. Cod. Flat.

g) kleyfdan. Cod. Flat.
l) af. Cod. Flat.

k) á Cod. Flat.

traditum, qui sic incolunitatem a Norvegis obtinuisent. Naclerus aliquis erat nomine Rudre, qui præ se ferebat, se Boto oriundum; verum quia Scotos non accipiebat, multas ibi hostilitates exercuit multosque occidit, qua de causa a Scotorum Rege exilio multatus est. Is ad Regem Haconem transiit cum duobus suis fratribus, juramentumque ipsi et operam suam addixit. Ubi ergo illi qui Norvegis castellum tradiderant ab his discesserant, Rudrius IX ex iis trucidavit, præterdens, se pacem illis neutquam promississe. Dein insula Regi Haconi subiecta est, uti canit pöta:

<i>Late belligero turba comes duci;</i>	<i>Ventilat arda manus gladium;</i>
<i>Nescia cedere, laudis abundans,</i>	<i>lctus humi procumbit hostis;</i>
<i>Subigit victricibus armis</i>	<i>Pennas per Hebridas quatit</i>
<i>Incolas Boti male diis amicos;</i>	<i>Supra sanguineam corvus ovens dapem.</i>

Norvegi, qui Boti erant, Scotiam jam invasere, multos pagos, multa item oppida infesto igne adgressi. Rudrius quoque ferro flammaque pro libitu suo late grassatus est, juxta illud pöta:

<i>Arseda sedes</i>	<i>Dannatus orco sternitur hostifer;</i>
<i>Perfida colonum;</i>	<i>Arda Scotos docet interire</i>
<i>Canduit horreis</i>	<i>Pubes; vehit almus Erinynn</i>
<i>Aule pernicies;</i>	<i>Cycni coeruleas advena per vias (3: aquas).</i>

CAP. CCCXXII.

Kap. 322.

a) HÁKON KONUNGR HERIADI Í SUDR-
EYIOM.

Þá er Hákon Konungr var í Sudreyiom komo orðsfeingar til hans af Írlandi, at Írar bydo sik undir hans valld ef hann kvæmi af þeim því vand-ræði at Enskir menn höfðu þá vndir sik brotic, því-at þeir helldo þá alla hina beztu stadi með síðnom. Sendi Hákon Konungr þá til Írlandz Sigord Sudr-eyfska með lettskipom ok profa með hverio Írar villdi honom þángat bióða. Estir þetta sigldi Hákon Konungr suðr fyrir Satiris mýla við öllum he-ri nom ok lagdi at við Hereyjar fund. Þenna tíma komo ísarn sendimenn Skota Konungs til Hákonar Konungs, Predikarar edr Berfættu brædr at leita vñ fættir milli Konunganna; þá let Hákon Konungr laufan Jon Konung ok bad hann fara í frídi hvert er hann villdi, ok gaf honum margar góðar gjafir. Lido síðar sendi Hákon Konungr menn til Skota Konungs b) ok tók hana þeim álitliga ok tók líkliga á fættum c), foro sendi menn afr d). Hákon Konungr hafdi skrá látip allar eyjar fyrir vestan Skótland þær sem hann kalladi fer. Enn Skota Konungr hafdi nefnt þær sem hann villdi eigi laufar láta, var þat Bót ok Hersey, ok Kvmreyjar. Enn vñ adra luti var skamt milli máls Konunganna, enn þó geck eigi fættin saman. Drógo Skotar vñ-dan fættina, þvíat þá leid á fumarit enn vedráta tók at vefna. Sídan sigldi Hákon Konungr inn undir

Kumr-

Hakon

a) add. Cod. Flat.

b) at vita vñ fættir Gillibert ok Heinrick Biskup af Orkneyium Andres Nichóls son, Andres Þlytr ok Pál Sur. add. Cod. Flat.

c) ok quæz mundi senda menn til Hákonar Konungs þan fættar bod sem hann villdi vera láta. add. Cod. Flat.

d) enn sendimenn komo lido síðar, add. Cod. Flat.

CAP. CCCXXII.

REX HACON HEBRIDAS POPULATIONIBUS INFESTAT.

Dum Rex in Hebridibus erat, venero ex Islandia, qui nuntiarent, Hibernos ei se subicere paratos esse, si eos iurare vellet ad durum jugum, quod Angli ipsis imposuerant, excutiendum; hi enim validas quasque ad mare arces tenebant. Misit ergo Hacon ad Hiberniam Sigurdum Hebudensem cum quibusdam celocibus, exploratorum, quibusnam conditionibus Hiberni ipsum invitarent. Postea vela dedit Rex Hacon a meridie promontorii Satiris cum tota sua classe et in freto Hereyensi adpulit. Isto tempore venero frequentes Scotorum Regis ad Haconem legati, monachi videlicet prædicatores et nudipedes, Reges secum invicem conciliare tentaturi. Tum Hacon Regem Jonam dimisit, et largis numeribus ornatum, quo vellet salvum discedere permisit. Brevi post Hacon viros ad Regem Scotorum misit, qui eos blande excepit, simulans se ad gratiam incundam promptum esse; sicque legati reversi sunt. Hacon describi iusserat omnes ab occidentie Scotia positas insulas, quas sibi posecebat. Rex item Scotie eos nominavit, quibus renunciare volebat, scilicet: Botum, Herseyam et Kumreyam. Aliis quidem nominibus satis bene inter Reges convenit, verum conciliati tamen non sunt. Scoti pacem componere distulerunt, quia estas inclinabat, et tempestas asperior fieri incipiebat. Dein Rex Hacon Kumreyam cum tota classe navigando subiit. Hinc cupiebant

Kumreyjar öllum herinom e). Fyfto nú flestir at vpp væri sagt friþinom ok væri heriat, þvfat herion hafdi miök vísta fát.

CAP. CCCXXIII.

Hákon Konungr sendi a) ord Skota Konungi at þeir skyldi finnaz með öllum herinom ok tala enn um fættir b) edr beriaz ella c); tók Skota Konungr d) ólíkliga at beriaz við Hákon Konung e). Sva seger í Hrafnas málum:

Baud enn baud fródi
bragna sigr f) magnadr
auftan orrofto
g) optarr spíótskóptom.
Þordur h) þrek stárdan
þegnar vfeagnar
þiors við i) blskryri
beriaz vevéria.

Var nú í funde sagt öllum gríðum, þá sendi Hákon Konungr k) fíorátigi skipa ian í Skipa fiörd, var þar fyrir Magnús Konungr af Maun ok Duggall Konungr, Aleinn bróðir hans, Engus ok Myrgadr. Ok er þeir komo í fiördin tóko þeir báta sína ok drógo upp til vatnz eins mikils er heiter l) Sokolofni. Um vatnit utan lá eins Jarls ríki er m) Lofnath heitur. Þar er ok mikill fjölpi eyia í því vatni

Hákon með hese flaadn ind under Kumroerne; de heste raadte nu til at Stillsanden skulde opsiges og Fjendtlighederne begynde, thi Haren manglede Proviant.

Kap. 323.

Kong Hákon sendte Bud til den Skotske Konge at de skulde medes med begge deres Hare og underhandle om Freden eller Kæmpe. Skottekongen var ikke meget for at slaaes med Kong Hákon, som siges i Masfömal:

Den krigshyndige
Seierens Fremmer
østen fra tilbød
Kamp paa nye.
Forsagte Indbyggere
ikke torde
slaaes med en fremmed
tapper Feltherre.

Stillsanden blev nu aldeles opagt. Kong Hákon sendte 40 Skibe ind i Skipafjord, under Anførsel af Kong Magnús af Man, Kong Dungal, hans Broder Alein, Engus og Myrgad. Da de kom ind i Fiorden, toge de deres Baade og trak dem op til en stor Søe som hedder Sokolofne. Kunde om Soen laae en Jarls Lofnaths Rige; der ere og mange vel bebyggede Øer i den Søe. Nordmende-

11e

- e) var þá enn fundr lagdr til sætta inn á Skotlandi, sendi Hákon Konungr þangar Biskupa ok lenda menn, enn til mótz komo við þá tidazar nokkorir ok klauftramenn, tauludu þeir mart vun sætter enn miök kom í fama stad niðr sem fyrri ok er áleid esgin, físnodoz Skotar margir af lande ofan, þottu Nordmönnum þeir eigi trúligir ok fero til skipa sína ok fundu Konung ok fögdu honom víðtal þeirra, *add. Cod. Flat.*
- d) Hírdmann sinn er Kolbeinn Ríki het, hann fór með frídár brefi þvi er Skota Konungr hafði sent Hákon Konungi enn skyldi átrhafa þat frídárbref er Hákon Konungr hafði sent Skota Konungi, her með skyldi hann fegla sva at Konungarnir fyndia etc. *Cod. Flat.*
- f) yrði þeir þá fíttir með Gudz miökunn þá vezl vel, *add. Cod. Flat.*
- e) heidi lá gægn er gud vílti, *add. Cod. Flat.* g) eigi ólíkliga, *add. Cod. Flat.*
- e) enn vard engi orkurdr ok for Kolbeinn ástr til Konungs ok þorti honom hans erende lítir, *add. Cod. Cod.*
- f) ínsagna, *Cod. Flat.* g) optez, *Cod. Flat.* h) þrekfírdan, *Cod. Flat.* i) blískryri, *Cod. Flat.*
- k) festigo, *Cod. Flat.* l) Loku lofui, *Cod. Flat.* m) Lofnard, *Cod. Flat.*

piebant plerique ut, paci renuntiarentur, utque populationum denuo foret initium; nam copia comestus penuria laborabant.

CAP. CCCXXIII.

Rex Hacon misso nuncio a Scotorum Rege postulabat, ut cum toto agmine utrinque convenirent, sive versus conciliandi, sive manum conservati. Verum arma cum eo conferre Regi Scotorum non admodum placuit; qua de re in carmine corvino sic legitur:

<i>Obtulit belli callidus</i>	<i>Incolæ tristes non ausi</i>
<i>victoriarum auctor, appulsus</i>	<i>sunt contendere</i>
<i>ab ortu, militibus</i>	<i>cum extraneo</i>
<i>iterandum certamen.</i>	<i>meri limpidi largitore.</i>

Tum ruptæ sunt omnes induciæ; Misit Rex Hacon XL naves in Skipafjordum, ducibus Magno, Mannie Rege, atque Rege Duggallo, Aleino ejus fratre, Engo et Myrgado. Hi cum in istud fretum delati erant, cymbis suis devesi sunt in magnum lacum Sokolofni dictum. Circa lacum ditio erat alicujus Comitii nomine Lofnath. Sunt in eodem lacu multe et incolis frequentate insule. Has insulas Norvegi igne vasta-

vatni ok vel bygðar. Þessár eyjar eyddo Nordmenn vid elldi, þeir brendo ok alla bygðina vmmhverfis vatnit, ok gerdo þar it mesta hervirki sem Sturla segir:

Drógo dyn sveigis
 Darra flugskiarrir
 Bíta baugniótar
 Breidar strandleidir.
 Eyddo úhræddir
 eyjar geirr þeyiom
 vegg í vid bygðom
 vatni her skatnar.

Aleinn broþir Duggalls Konungs geck miðk vmmþvert Skotland ok drap margan mann, hann tók mörg hundrut nauta, ok gerdi mikit hervirki sem her segir:

Herþu herferþer
 hryggs í stórbygðir
 víða vargfædis
 virðar gedstírdir
 feck hinn folkracki
 felli gunn spelli
 öldum n) úkallðan
 Aleinn lífðvalar.

Síðan foro Nordmenn til skipa sinna, fengo þeir storm mikin sva at braut neckor tlo skip. Þá tók Ivarr Hólmr brápa sótt þá er hann leiddi til bana.

CAP. CCCXXIV.

Hákon Konungr lá í Sudreyiom sem fyrr var ritat. Míciall mesla var á laugardag, enn mána dags nóttina

n) úkallðan. Cod. Flar.

vastabant, omniaque circa lacum habitata territoria cremando pariter ac populando iustestabant. Qua de re Sturlius:

*Traxerunt vivi spiculatorum sonoram
 rapidamque procellam excitantes
 cymbas per latas
 vias littorales.*

Aleinus Duggalli frater per Scotia interiora migrans multos homines cecidit, multaque pecorum centena abegit, omnia populationibus vexans, uti canit poeta:

*Acevrime duxerunt agmina
 in moesti laporum nutritoris
 ample habitas regiones.
 vivi asperi.*

Dein Norvegi suas naves petierunt, ubi tanta procella oppressi sunt, ut duae naves frangerentur. Tunc Ivarus Holm in morbum mox incidit, qui ei lethalis fuit.

CAP. CCCXXIV.

Rex Hacon, ut antea dictum, in Habudibus erat dispositus. Vigilia Sti Michaëlis tunc in diem Saturni

ne oðede alle disse ðer med Ild, de brændte ogsaa hele Voigden rundt om Soen og ovede meget Hærbærk, som Sturla siger:

Flugstfye Krigerer
 Spydform opvækkende
 Baade trak langs med
 brede Strandbeie.
 Uforsædede Krigerer
 Folkenes Voeliger
 paa ðerne i Soen
 lagde oðe.

Aleinn Kong Dungal's Broder, gif toært igiennem Skotland og dræbte mange; han tog mange hundrede Qvæghøveder og ovede meget Hærbærk, som her siges:

Haardsindede Mænd
 Hæren didt forte
 giennem den bedrovede Kriger's
 (s: Ubeføder's)
 store Voigder.
 Aleinn hiin sreibære
 Folkene ofte
 Doaledrif indgav,
 mens Sværdet fældede.

Derefter begave Nordmændene sig til deres Skibe og fik en stærk Storm, hvorved to Skibe forgik. Da faldt ogsaa Ivar Holm i en pludselig Sygdom hvoraf han døde.

Kap. 324.

Kong Hacon laae i Syðeroerne som for er fortalt. Míffelsdag indfaldt dengang paa en Løvedag.

nóttina eftir kom á stormr mikill með *a)* ærslum ok rak kugg einn inn á Skotland ok lángskip *b)*. Mánadagin æfti stormin sva, at sunnr hiöggo trein enn sumu rak. Kongskipit rak ok inn á fundit, ok voro fyrir síau ackeri ok hit átta apalackeri ok rak eigi því sídr. Lidu sídarr festi ackerin. Sva var þessi stormr mikill, at menn fogdo gerningar vallaða, ok höfdo menn þar hit mesta vas sem her segir:

Mætti margfretinn
c) miklum fram stiklir
 oprar opióða
 innga gerningom,
 leyfti lá brostinn
 laugr enn skaut *d)* faugro
 flaut *e)* or fron lestum
 flestum *f)* baugestis.

Bles *g)* of bauldúsa
 bragna *h)* síaulp magnat
 hregg *i)* herbygdom
 hrídar brim skíðum.
 vpp rak alkepna
k) ölld með herkiöldo
 grundar gjalfr vndit
 grand at Skotlandi.

dag. Mandagð Nat efter það kom en stærk Storm með 3 lünger, som drev en Fogg og et Langfisk ind paa den store Kyst. Om Mandagen raft Stormen saaledes at nogle maatte kappe Masterne og nogle drebe. Kongens Skib drev ogsaa ind i Sundet; det lod 7 Ankere falde og tilfaldt det største, som drev dog; kort efter holdt Ankene. Denne Storm var saa voldsom at man gav Trolddom Skyld for den. Folkene havde megen Strabadse, som her siges:

Den erfarne Tyrste
 megen Trolddom
 af flette Folk
 maatte prøve.
 Havets Bruisen
 Tyrstens Skibe
 seilprydede
 fra Ankene drev.

Stormende Haglskyge
 ved Trolddom frembragt,
 þiðskede Skibene
 með stríðshjine Krigere.
 Landets Fordarver (3: Stormen)
 krigerfke Mænd
 Skíoldsbænde
 mod Skotland drev.

CAP.

Kap.

- a)* elum ok hreggi. skulludu þeir þá er streingvaufð helldo á Konungskipi ok sógdo at kugg einn rak framan at festom, lupu þá menn upp enn stugin á kugginom festi á Konungs skipino á höfði skipans ok tók af nafarnar. Sídan rak kuggin afre med bordi, til þæs er ackerit tók vid ok festi í streinginum tóko þá ackerin at kraka. Konunginn bød þá hoggva ackeris strengin á kvjginom, ok sva gerdo þeir, rök hann þá út á eyna, enn Konungs skipit hellz. ok lágu tialdlaunir til dags enn um morgynin er fladdi, flaut kugginn ok rak, etc. *Cod. Flat.*
- b)* Vindrinn tók at vaxa at eins neyttu menn þá gruhnæra þeirra er höfdo þá var fellt it flut ackeri á Konungs skipi enn konunginn fór í bat ok reri út til eyrisinnar ok let syngia ser mello enn skipin rak inn á fund, etc. *Cod. Flat.*
- c)* miklu fram stikla zdi opióða. *Cod. Flat.* *d)* faugrom. *Cod. Flat.* *e)* af far nestum. *Cod. Flat.*
- f)* bauglestis. *Cod. Flat.* *g)* á. *Cod. Flat.* *h)* síulmagnat. *Cod. Flat.*
- i)* her dyggva. *Cod. Flat.* *k)* sull með herkiöldom. *Cod. Flat.* *l)* grunda gjalr funde. *Cod. Flat.*

turni incidebat; nocte que sequentem diem luna præcedebat, orta turbulentissima tempestas non cymbam solum sed et navim bellicam versus Scotiam impexit. Die luna procella adeo sæviebat, ut quorundam navium malos amputare, alias ventorum ludibrio linquere cogerentur. Etiam navis regia in fretum impulsula est. Septem demittebat anchoras, et denique octavam que maxima erat, sed nihilominus fluitabat. Postremo tamen fixa est ea anchora. Tempestas erat adeo violenta ut fascinis imputaretur. Nautis certe erat arumnosissima, uti habet poëta:

*Rabiem ac horrendas divas
 gentium impiarum
 sensit multiscia
 Regis progenies.
 Emotus pelagi fragor
 annuli divisoris
 rates velis speciosas
 plurimas e statione concussit.*

*Spiravit circa milites
 in navibus classicis
 grandinosa procella
 fascinis roborata.
 Pugnares copias unacum
 clypeis per mare torsum
 adagit Scotiæ
 terra perniciis (3: tempestas).*

CAP. CCCXXV.

a) FRÁ SKOTOM OK HÁKONI KONUNGI.

Þá er Skotar fá at skipin rak at landi, somnuðuz þeir saman ok foro ofan at Nordmönnum ok skutu á þá, enn þeir vörðuz ok letu kugginn gæta sín. Skotar sóto at stundum enn iafnan frá; fello þar fáir menn enn margir vrdo sárir. Þá fendi Hákon Konungr inn lid á bátom nockorum b) þviat þá lægdi helldr veþrit, sem her segir:

Sendi snar lynda
sverda blik skerdir
sveit hinn sigmæti
síð til brynhrídar.
c) drap hina dul miklu
dregia lof þengils
drott fá er dal gauta
dæmþi her *) sámda.

d) þegar sem Konungsmenn komo á land flydo Skotar e). Um morgynin efúr kom Hákon Konungr á land ok mart fólk med honom, let hann þá rydia kugginn ok flytia út til skipa.

CAP. CCCXXVI.

Litlu síðarr fá þeir her Skota ok ætloðo menn at þat mundi vera Skota Konungr síalfr, þviat herinn var mikill. Ögmundur Krækidanz var á haugi nockorum ok sveit manna vid honom, ok sóto Skotar at þeim þeir sem fyrstir foro. Nordmenn bádo Hákon Konung fara út til skipa a), ok villdo

a) add. Cod. Flat.

*) sámd. Cod. Flat.

c) enn Nordmenn voro á landi vnu nóttina ok tóko í burtu se sem þeir máttu, add. Cod. Flat.

d) ok fenda þeim lid, add. Cod. Flat.

b) at hiálpa þeim er á lande voro, add. Cod. Flat.

d) Síðan fór Konungr út á kertíveina skutu med þorlaugi bófa, add. Cod. Flat.

c) drápi dulgreipa. Cod. Flat.

Kap. 325.

Om Skotterne og Kong Hakon.

Da Skotterne saae, at Skibene dree mod Land, samlede de sig, gif los paa Nordmændene og stød paa dem; disse forsvarede sig fra Roggen af. Skotterne faldt stundom an og stundom traef de sig tilbage; der faldt saa, mange bleve saarede. Endelig da Beiret begyndte at lægge sig, sendte Kong Hakon Undserning af nogle Vaade, som han siger:

Hiin feierpnyde
Svardenes Slover
en rask Flok sendte
silde til Striden.
Den herommelige Gyrfje
en Trop befalte
overmodige Fiender
at ødelægge.

Saa snart de Kongelige kom i Land toge Skotterne Flugten. Morgenens efter kom Kong Hakon med mange Folk i Land; han lod strax Roggen rybde og fore alt ud til Skibene.

Kap. 326.

Kort efter bleve de Skottehæren vaert, og meente at det moune være den skotte Konge selv, thi det var en stor Hær. Ögmund Krækidanz stod med en Trop paa en Hoi, hvor han blev angrebet af de forreste Skotter. Nordmændene bade Kong Hakon gaac ombord, før ikke at udsætte sig for Fare. Han vilde

CAP. CCCXXV.

DE SCOTIS ET REGE HACONE.

Scoti cum videbant, naves ad litus adpelli, agmine falso descenderunt Norvegosque jaculando aggressi sunt. Hi phaseli praesidio freti sese defenderunt. Scoti nunc impetum fecerunt, nunc pedem retulerunt; cecidere pauci, sed multi vulnerati sunt. Tunc Rex Hacon in cymbis quibusdam auxilia illis misit; jam enim tempestas remittebat. De his ita vates:

Ensium micantium hebetator
victoriosus misit sero
coctum acrem nimbos
teliphuos excitaturum.

Rex gloriosus Gothis vallestribus
imperans, exercitum
honoravit caede
arrogantium hominum.

Ubi viri Regii in terram escenderant, fugere Scoti. Mane sequente Rex ipse cum multis copiis terra potius est. Tum phaselum evacuari jussit, omniaque in naves transportari.

CAP. CCCXXVI.

Paulo post cum agmen Scoticum videbant, huic adesso ipsum Regem Scotorum autunabant, nam numerosum id erat. Ögmundus Krækedanz cum suis sociis clivum quendam tenebat, ubi Scotorum antesignani cum aggrediebantur. Norvegi Regem rogabant, ut navim conscenderet, nec caput suum praesenti periculo exponeret.

villdo hann eigi hafa í hættu, enn hann bauð at vera á landi. Enn þeir villdo þat eigi ok fór hann í bát út vndir eyrna til lidz síns. Þesfir voro lendirmenn á landi: Herra Andres Nicholas son, Ögmundur Krakidanz, Erlingr Alfs son, Andres Pottr, Erlendr Raudr, Rögnavallr Urka, Þorlaugr Bósi, Páll Suri *b*); voro allz manna á landi átta hundrut eda nío, voro tvau hundrut manna vppá hauginom hia Augmundi enn annar lipit stóð nidri á maullinni. Þá dróz at Skota her, voro nær fimhundrut riddarar med bryniodom heftum ok mörgom spanfkom eslum öllum fordyktom. Skotar hófdo mikin her fötgágangande manna vel búna at vapnom, mest höfdo þeir boga ok spaurdor *c*). Nordmenn þeir sem á hauginom voro, dreifdo ofan at síanom ok villdo eigi at Skotar kringdi vm þá. Andres Nikoláson kom þá vpp á hauginn ok bad þá Ögmund leita ofan til síörunnar ok flaukta eigi sem flóta mann. Skotar sóto at fast ok grytto, var þá mikill vapna burdr at Nordmönnom; enn þeir foro undan á hæli ok hlifdo ser. Enn er þeir komo *d*) ofan á melin foro þeir hardara enn þeir villdo, hugdo þeir sem í síörunni voro at hinir villdo flýja ok hliópo þeir sumir til bátanna ok komoz med því frá landi *e*). Andres Pottr hlióp yfer tva bátana ok í hinn þripia ok fór sva frá-landi. Margir bátar sucku nidr ok tyndoz nockorir menn *f*). Sumir Nordmenn öku vndan á hæli ofan at síanom. Þar fell hirdmadr Hákonar Konungs Hákon af Steini. Þá hrucku Nordmenn sudr frá kugginom, þesfir voro þar fyrir, Andres Nicho-

vilde blíve í Land, men de fatte sig alle derimod, og han roede da i en Baad under Den til sine Skibe. Følgende Lehnsmænd vare i Land: Hr. Andreas Nielsøen, Ögmund Kræfidanz, Erlingr Alfsøen, Andreas Pott, Erland Rod, Rognvald Urka, Þorlaug Bose og Poul Sure. Der vare i alt 8 til 900 Mand i Land; to hundrede vare paa Høien hos Ögmund; de øvrige stode nede paa Strandbredden. Der samledes nu en skotisk Hær af næsten 500 Riddere med bryniede Heste og mange spanske Musketter. Skotterne havde ogsaa en stor Deel Fodfolk, velbevæbnede, meest med Buer og Ører. Nordmændene paa Høien udbredte sig ned mod Søen, for at de ikke skulde omringes af Skotterne. Andreas Nielsøen kom da oppaa Høien og bad Ögmund og hans Folk trække sig ned til Stranden og ikke løbe ind og did som Flygtninge. Skotterne trængte haardt ind paa Nordmændene med Stene og andre Vaaben; de traf sig da tilbage og dækkede sig med deres Skjolde. Da de kom ned til Strandbredden, skæbte det med stærkere Fart end de selv vilde; de andre paa Stranden meente da at de vare paa Flugten, hvorfor nogle sprang i Vaadene og satte fra Land. Andreas Pott sprang over to Vaade ind i den tredie og kom saaledes fra Land. Mange Vaade sank og nogle druknede derved. Nogle Nordmænd gledede baglængs ned til Søen; der faldt Kong Hakons Hofsinde Hakon af Steen. De Norske traf sig nu sander fra Roggen. Deres Anførere vare Andreas Niels-

b) Andres Plytr, *edd. Cod. Flat.*

c) þeir Augmundi fóto þá ofan af hauginom til kumpána síns. *Cod. Flat.*

d) á neðstu brecku fór hverr öðrum hardara. *Cod. Flat.*

e) sumir lupu í kuggin, hinir kaulludu at þeir skyldi aftir snúa, snoro þá aftir nockorir menn. *Cod. Flat.*

f) ok þó fáir, *edd. Cod. Flat.*

neret. Malebat ille in terra manere, sed omnibus huic proposito refragantibus, persuaderi sibi passus est, ut cymba veclius insulam subiret, sæuque classi jungeretur. Copiarum, quæ exscensionem fecerant, duces fuere: Andreas Nicolai, Ögmundus Kræfidanz, Erlingus Alfsides, Andreas Pott, Erlendus Rufus, Rognwaldus Urka, Thorlaugus Bose, Paulus Sure. Numerus militum ostingentos vel nougentos continebat, quorum ducenti in cliuo cum Ögmundo erant, ceteri in litore aciem exerant. Tunc Scoti agmen contraxere fere quingentorum equitum cum equis loricatis multisque mulis Hispanicis, omnibus quidem optima note. Habebant quoque Scoti numerosum peditum agmen bene armatorum, præcipue arcubus atque securibus. Norvegi, qui in cliuo erant, versus mare se inclinare constituerunt, ne a Scotis circumdarentur. Andreas Nicolaides Ögmundum in cliuo hærentem adiit, eumque monuit ut ad litus se subduceret, ne ceu fugitivi vagarentur. Scoti jam in Norvegos lapidibus multisque armis gravem fecerunt impetum; illi vero in receptu refugium latibulumque quæsiuere. Sed cum desuper in arenam descenderant, præcipitantius id factum, quam ipsi volebant. Credebant ergo qui in littore erant, illos fugere, ideoque nonnulli ad cymbas currebant ut in altum se darent. Andreas Pott super duobus cymbis in tertiam ruit, atque sic terram reliquit. Submersa sunt quædam cymbæ virique nonnulli perierunt. Quidam Norvegi deorsum lapsi se in litus demiserunt. Cecidit ibi Hacon de Steinis Regis Haconis satelles. Jam Norvegi meridiem

Nicholás son, Ögmundr Krækidanz, Þorlaugr Bofi, Páll Suri; var þar hardr bardagi ok þó miök ólafaligr, þvlat tío Skotar voro vm einn Nordmann. Einn vngv riddari af Skotum er Ferus hec ok ríkr miök bædi at ættum ok ríki, hann hafði hialm allan gullroðin ok settr dyrom steinum, þar eftir var onnor harneskia, hann reid diarfliga á Nordmenn enn engi annarra, hann reidok í gegnum fylking Nordmanna ok aftir til sinna manna. Þá var kominn í fylking Skota Andres Nicholas son, hann mætti þeim hiaom ágiæta riddara ok hfo til hans med sverði á lærit, fva at í sundr tók bryniona ok nam í faudlinom stadar; tóko nordmenn þar af honom ágætt balleum. Þá var hinn hardazti bardagi, fellu menn af hvarom tveggjom, ok fleiri af Skotum, sem Sturla qvad:

Hlopu hugprudir
hrings g) at brynþingí
h) varir i) veg stórir
virðar k) baugnirðir.
fyllðoz l) fiolfellðom
frammi valgammar
hverr man bring þverris
hefna audstefni.

m) Eilif or Nausfdal reri á báti inn til bardagans ok for allðiarfliga n), tók Nordmönnum at samnaz lidit, lettu Skotar þá vndan, vppá haugin, var þá glettu atfókn vm hrfd med skotum ok grióti, enn er

Nielsfen, Ögmund Krækidanz, Þorlaug Bofe og Þoul Sure. Der opstod en haard men ufige Kamp, thi der var ti Skotter om een Nordmand. Der var en ung skotsk Ridder ved Navn Ferus, mægrig ved Byrd og Lande; han havde en forgyldt Hielm, besat med Edelstene og det øvrige Harnisck derefter. Han eene reed dristigen løs paa Nordmændene; han reed ogsaa igiennem den norske Slagtorden og tilbage til sine Føff. Da kom Andreas Nielsfen ind i den skotske Slagtorden; han mødte hiin fornemme Ridder og hug med Sværdet paa Laaret af ham, saa at Brynien fløvedes og Sværdet sættedes i Sæhlen. Nordmændene tog derpaa et kostbart Bælte af ham. Det var et haardnakket Slag. Der faldt mange paa begge Sider, men dog fleest af Skotterne, som Sturla qvad:

Bore hugrude Mænd
haderprydede,
í Slaget sædede
den overmodige Ringens Eier.
Nofuglene mættedes
ved døde Kropper.
Hvo mon Ringenddelevens
Død vil hævne?

Eilif af Nesfdal roede i en Baad ind til Slaget og viiste sig meget klæk. De Norske begyndte nu at samle deres Føff og Skotterne traf sig tilbage op paa Høien og de drillede hinanden i nogen Tid med Skud og Steenkast og op ad Dagen giordte de Norske

g) í Cod. Flat. h) vorir. Cod. Flat. i) vegfdrum. Cod. Flat.

k) baugnirði. Cod. Flat. l) fiolfellðum. Cod. Flat.

m) Medan bardaginn var, þá var fva mikill fórm at Hákon Konungr st eigi efni á at koma herinum á land. Enn Raugnvaldr ok, add. Cod. Flat.

n) ok þeir Nordmenn er á bátna hefðo gengit enn Røgnvaldr rauck út aftir til skipins enn Eilif för allkappúfliga. add. Cod. Flat.

diem versus a navigio se subdixerunt, hisce ducibus: Andrea Nicolaiide, Ögmundo Krækedans, Thorlaugo Bofe, Paulo Sure. Durum erat certamen et iniquo Murte, nam uni Norvego cum X Scotis erat pugnandum. Juvenis aliquis Eques Scoticus nomine Ferus, genere pariter ac ditione opulentus, habebat galeam prorsus inauratam, gemmis pretiosis splendentem. Similis erat tota ejus armatura. Is ausus est solus Norvegos equitando aggredi. Per Norvegorum aciem, indeque retro ad suos viros equo vestus est. Scotorum vicissim aciei se inseruerat Andreas Nicholaiides. Is nobili illi equiti se obvium dedit, ejusque femori gladio tam vehementem impexit ictum, ut thorax frangeretur, et ephippio ensis hæreret. Tum Norvegi splendidum illi balteum detraxerunt. Erat ea pugna acerrima. Cadebant utrinque multi, plurimi tamen Scotorum. Sturlius ita:

*Prostraverant nostri vivi
in armorum congressu
magnificum gerulum
digitalis auri.*

*Defuncto satiabatur
Accipitres carnivori.
Quis annuli mortem datoris
ultrici poena vindicabit?*

Eilifus de Naustadala cymba remigavit ad consilium properans, et strenuum admodum se dedit. Tum Norvegis agmen suum cogentibus, Scoti ad civium se subdixerunt. Utrinque et jaculis et saxis acriter

er áleidd daginn veitto Nordmenn Skotum atgaungu vppá haugin diarfliga sem her segir:

Kyauddo kappstudda
Kæris Nord-mæra
haulpa her o) valper
herfar gunnversum,
geck hinn p) gunnracka
gæts háfæta
hird af hiðrærdom
hialldri iárnfalldin.

Beit at brynnioti
q) brvn í raudtunum
egg of odyggvar
r) alldar gunntiallda;
ádr enn egghridar
s) vnda viglundum
skynndo skypvndar
Skotzker alproskins.

Skotar flydo þá af hauginom hverr sem mátti í brott, foro Nordmenn þá í bátana ok rero út til lidzins t). Enn vm morgynin foro þeir á land eftir líkom þeirra manna sem fallit höfdo. Þesfir fello þar, Hákon af Steini, Þorgilf Gloppa hirdmenn Hákonar Konungs u), Karlshofud ok x) Hallkell, ok þrir kertisveinar y). Vgerla máttu Nordmenn vita hvat fell af Skotum þvlat þeir tóko hvern er fell ok flutu til Skógar. Hákon Konungr let flytia lík sinna manna til kirkio. z) Lítlu sidarr sigldi

ífe et tappert Angreb med Skotterne paa Hoien som her siges:

Nordmorerne's Høbbinge
jernpandsbrede,
med Spydfang hilsede
haardnakkede Fiender.
Krigeriske Høffinder
Thronens Bevogtere
jernklædte gif
Sværdsfrib imøde.

I Slaget paa røde Mark
den mørke Æg beed
troelose Folks
Krigsbækker (o: Pandsere),
for Skoldbæbnede
Skotter paa Flugt
joges af den Gamles
Krigerer i Striden.

Alle de Skotter som kunde, toge da Flugten fra Hoien. Nordmændene gif nu i Waadene og roede ud til Flaaden. Om Morgenen gif de i Land for at hente de Fadnes Liig. Blandt disse vare Hakon af Stein, og Thorgilf Gloppa Kong Hakons Høffinder, Karlshofud og Hallkell og tre Kertesvøende. Nordmændene kunde ikke let faae at vide hvor mange Skotter der vare salbne; thi disse bragte alle deres Døde ind i Skoven. Kong Hakon lod sine Mænds Liig bringe til Kirken. Kort efter seilede Kongen

o) falldir. *Cod. Flat.*

p) gestrecki. *Cod. Flat.*

q) brunn í raud tunnum. *Cod. Flat.*

r) allder. *Cod. Flat.*

s) vndan. *Cod. Flat.*

t) ok komoz naudgiglga fyrer formi. *add. Cod. Flat.*

u) þar fell góde bóndi ok þrandheimi. *add. Cod. Flat.*

x) annarr bóndi ok Flordum. *add. Cod. Flat.*

y) Þorkleinn Bætr, Jon Ballhöfud, Hallvardr Þuniarðr. *add. Cod. Flat.*

z) Fima dagin let Konungr taka vpp skerkin ok flytia skip sitt út undir eyna. ok þann dag kom lí her til hans er inn hafdi farit í Skipsfjörð. Enn söftu dagin eftir var vedr gott, sendi Konungr þá gestu at brenna skip þau er upp höfdo rekit ok þann sama dag etc. *add. Cod. Flat.*

se lacessabant; et die denique vergente Norvegi Scotos clivum tenentes impetu validissimo invaserunt, juxta illud poetæ:

*Nordmærensium militares tribuni
salutabant hostes
preliari pertinaces
pugnæ canovibus;
Obviam ibat bellicosa
thronorum custodis cohors
prætoriana, ferro testæ
gladiatorum rixis sonoris.*

*Armorum confixi in clivo rubicundo
acies infusæ momordit
oram aulaorum bellicorum
perfidii populi,
Scoti priusquam clypeati
aufugerant persequentibus
militibus
senis herois.*

Dein Scoti a clivo depulsi fuga, prout quisque poterat, sibi consuluerunt. Norvegi cymbis conscensis ad classem navigarunt, et mane sequente reversi sunt ad funera suorum achedu. Ceciderant nempe: Hacon de Steinis, Thorgilvus Gloppa Regis Haconis satelles, Karlshofud et Hallkell, et tres lychuophori. Quot ex Scotis cecidissent, comperire prorsus non poterant Norvegi, nam cadavera illi in sylvas deportabant. Rex Hacon suorum funera adi sacra intulit. Brevi postea Rex a Kumreya ad Melasayam navigavit.

sigldi Konungr vndan Kvmrey vt til aa) Melas eyiar, þar komo til hans þeir menn er hann hafdi sent til Irlandz ok sögdo honom, at Irar budo at hallda her hans allan til þess at hann frelsædi þá vndan valldi Enskra manna. Hákon Konungr var miök á því at sigla til Irlandz, enn allr herinn lati þess bb). Lyfti Konungr því þá at hann mundi sigla til Sudreyia, þvíat herinn hafdi vifta fátt cc). Eftir þat sigldi Konungr dd) under Gudey ok þadan út í llar fund, ok lá þar tuar nærri hann lagdi gialld á eyna þriú hundrut nauta ee). Þadan sigldi Hákon Konungr sunnudagin fyrsta í vetri, ok feck sva mikin storm vid myrkri at fá ein skip helldo seglom snom, þá tók Konungr höfn í Biarkar ey ok fóro menn milli þeirra Jóns Konungs enn pó vard eigi af fundi þeirra. Þá spurdi Konungr at hans menn höfdo höggit strandhaugg mikit í Myl, ok drepit nockora menn af Mylveriom ff). Þadan sigldi Konungr til Mylar Kálfs, þar skilldiz frá Duggall Konungr ok Aleinn þropir hans, ok skipadi hönum þat ríka er Jon Konungr hafdi haft gg). Rúðra skipada hann Bot, enn Myrgadi Hersey. Duggali gaf hann kastal þann er Gythormr Backakólfir hafdi fetit í vni svmarit. Í þessari ferd hafdi Hákon Konungr aftr vnnit ríki þau öll er Magnus Konungr Berfætr hafdi eignaz ok vnnit af Skotlandi ok sudr sem her segir:

Kongen fra Rumroe til Melasøe. Der kom de Mænd tilbage som han havde sendt til Irland og berettede ham at Irlænderne tilbød sig at underholde hele hans Hær, indtil han fik dem befriede fra det engelske Nag. Kong Hafon var meget for at seile til Irland, men hele Hæren satte sig derimod. Kongen bekendtgjorte da, at han agtede at seile til Syderøerne, thi Hæren manglede Proviant. Derefter seilede Kongen under Gudoe og derafra ud i Narsfud, hvor han laae i to Nætter; han paalagde Den en Skat af 300 Døegshoveder. Derafra seilede Kong Hafon den første Søndag i Vinterven og blev overfaldet af saa stor en Storm med Morke, at kun saae Eskibe lunde holde Seilene. Kongen løb da i Havn ved Biarkaroe, hvor der gif Sendebud mellem ham og Kong Jon, men dog blev der intet af nogen Sammenkomst. Der horte Kongen at hans Folk havde hugget Strandhug i Myl og præbt nogle af Mylboerne. Derafra seilede Kongen til Mylarkalf, hvor Kong Dungal og hans Broder Alein sildtes fra ham; denne fik nu det Rige som Kong Jon havde haft. Nudre satte han over Bot og Myrgad over Hersøe; Dungal gav han det Kæstel som Gutorm Backakolf havde haft inde om Sommeren. Paa dette Tog havde Kong Hafon bundet alle de Lande tilbage som Kong Magnus Barfod havde erobret fra Skotland og sonder derfor, som her siges:

Öll

Hafsig

aa) Melas Cod. Flar.

bb) ok med því at eigi byriadi þá stæti Konungr tal vid lid sitt, ok, add. Cod. Flar.

cc) þá let Hákon Konungr sýein lík Ivars Hólms inn til Bótar ok var hann þar iardar. add. Cod. Flar.

dd) vndan Melanz ey, ok lá vnn nóttina vnder Hersey ok þadan vnder Sandey, ok sva til Særis mæla ok kom vnn nóttina þorðe vnder Gudey etc.

ee) þat skyllði giallda sumt í miöli ok öffi, add. Cod. Flar.

ff) ok enn tveir edr þrir af Nordmönnum, add. Cod. Flar.

gg) Magnus Konungr ok adrir Sudreyingar höfdo fyrr frákkiliz, add. Cod. Flar.

Ibi ei juncti sunt viri, quos ad Hiberniam miserat, indicaruntque, offerre Hibernos totum se ejus agmen sustentaturos, donec ab Anglorum jugo ipsos liberasset. Cupiebat admodum Rex ad Hiberniam navigare; sed omne ejus agmen huic expeditioni se opposuit. Rex ergo evulgavit, se ad Hebridas navigaturum; nam visci penuria laborabat. Postea Rex Gudeyam et dein Narsundum subiit, ubi per biduum erat dispositus. Trecenta jumenta insulis tributo solvenda imposuit. Die solis qui hiemis primus erat, cum Rex Hacou vela dabat, tanta tempestate oppressus est, ut pauca naves integra lintea reportarent. Rex ergo insule Biarkarey portum petiit. Ibi illum inter et Regem Jonam nuntii missi sunt, nec tamen inter eos convenit. Rescivit Rex, viros suos ad Mylvan facta exscensione multa jumenta in littore suisse populosos, et ex incolis aliquot cruciadasse. Inde Rex ad Mylarkalfum navigavit. Hic Rex Dungal atque Alein ejus frater ab eo discessere. Ei regnum adsignavit, quod Jonas antea habuerat. Rudræ Botum, Myrgado Herseyam attribuit. Duggallo insuper castellum dedit, quod Guthormus Backakolf priore estate tenuerat. In hac expeditione Rex Hacon omnem illam ditionem recuperavit, quam Rex Magnus Nudipes Scotis adentam sibi etiam infra Scotiam vindicaverat. Qua de re poeta:

Ráboris

Oll vann Egðastillir
aftrj geirbrúar *kk*) krapta
skjótt af Skotzkum dróttum
skattlaund megin *ii*) graundodz,
reifti *kk*) öngur vid yngva
vlest fyrer haf vestan
ll) rog sekis varp rski
mm) randvedrs bodi grvndar.

Hafsig Agðernes Fyrste
ved Baabens Nagt
fra Skotfke Hære
alle Skatlandene vandt.
Tungen som Fyrsten udforðrede
til Strid, ham døgen dar,
Heltens Rige vesten
for Havet uskadt blev.

CAP. CCCXXVII.

DREPNER HIRDMENN HÁKONAR
KONUNGS.

a) Hákon Konungr sigldi or Hrauneyiom ok stefndi norðr, enn veðr geck á móti honom ok sigldi hann í vestra síðrd á *l*) Skídi ok tók vísta gíald af eyionni. Þadan sigldi hann fyrir Hvarf, enn er hann kom fyrir Dyrnes fell veðrit í logn, let Konungr þá flytia skipin í *c*) Góa síðrd. Þat var tveggja Postula meðlo Simons ok Jude. *d*) Sá atburdr vard vm daginn at nio menn af skipi Andres *e*) Biúza foro á land á báti *f*); litlu síðar var heyre op til peirra á land vpp, *rero* menn þá til peirra af skipinom ok voro tueir teknir af sundi miök lárir, enn slau voro drepnir á landi, ok höfdo Skotar komit at þeim *g*). Enn þegar er Skotar sló þetta líópv þeir til skogar, enn Nordmenn höfdo líkin með

Kap. 37.

Kong Hakons Hoffinder dræbes.

Kong Hakon seilede fra Hraunes og styrede nord paa, men Winden var ham imod, saa han seilede ind i Vestrefjord paa Skidi, hvor han tog Fetalleskat af Den. Derfra seilede han forbi Hvarf, og da han kom ud for Dyrnes lagde Winden sig, og Kongen lod Skibene lægge ind i Goasfjord; det var Apostlernes Simons og Judas Aften. Det hendtes den Dag at ni Mænd af Andreas Biuzas Skib gik i Land i en Baad. Kort efter horte man dem skrige oppe i Land; nogle fra Skibene roede dem da imode og reddede to stærkt saarede, som sommede, men syv vare dræbte i Land, hvor Skotterne havde overfaldet dem. Saa snart Skotterne blev dette baer, løb de til Skoven og Nordmændene toge Lige-
ne

kk) hafsa. *Ced. Flat.*

ii) gröndut. *Ced. Flat.*

ll) aung. *Ced. Flat.*

ll) rögfekis. *Ced. Flat.*

mm) raund vedr bodi graundlar. *Ced. Flat.*

a) Hákon Konungr sigldi or Mylar kálfi til Rauneyjar, þar lá fyrer honom Ballti bóndi af Híallfande, ok þeir menn er hann hafði sent til Orkneyja, ok þeir er hann hafði gefit orlof í Novge. Veðr geck etc. *Ced. Flat.*

b) Skyði. *Ced. Flat.*

c) Gíðfúrd. *Ced. Flat.*

d) Enn meðlodagrinn var í drotingsdög, Konungrinn lá þar vm nóttina, enn meðlodaginn er sungin var meðla, komo til hans neckorir Skotzkir menn er Nordmenn höfdo tekir. Hákon Konungr gaf þeim gríd, ok sendi þá vpp í byggina ok heru þeir er komo ofan með natum til Konungs enn einn var eftir í Gílling, *add. Ced. Flat.*

e) Skuzfa. *Ced. Flat.*

f) at taka fer vatn. *Ced. Flat.*

g) enn þeir höfdo lupit til báts ok var hann uppi farade enn þeir voro allir vapnlausr ok vörd af því engi vaurinn. *add. Ced. Flat.*

*Roboris pontis jaculatorii expugnatoris fortissimi
cunctas provincias tributarias
Agdiorum moderatur cito
recuperavit a gentibus Scoticis.*

*Nemo, qui (ipsi) bellonæ tempestatem
indixerat, par ei evasit;
herois regnum ab occidente maris
illasum permansit.*

CAP. CCCXXVI.

OCCIDUNTUR QUIDAM E REGIS SATELLITIBUS.

Rex Hacon cum a Hrauneyja navigans boream versus vela dabat, ventum adversum habuit; occidentalem ergo sinum petens Skidum subiit, atque ab istis insulis commeatum exegit. Inde versus Hvarf profectus cum promontorium Dyrnes sciebat, subita malacia oppressus est. Classem ergo sinum Goensem jussit intrare. Hæc duorum apostolorum, Simonis et Jude, erat vigilia. Accidit illo die, ut ex naui Andrea Biuzæ IX viri cymba ad terram adpellerent. Mox e terra vehemens clamor superne auditus est. Tum quidam e navibus advigantes duos, qui natando salutem quasiverant, valde saucios exceperunt. Septem ceteros Scoti factio impetu trucidaverant. Id ubi animadvertere Scoti, in sylvas cucurrerunt, atque ita Norvegi funera

med fer. Mánadag h) sigldi Hákon Konungr til Orkneyia i) i Raugvalldz vag ok mestr luti herfins. Ok er þeir sigldo yfir Petlandz fiörd, var vppi rauft mikil á firdinom, ok tyndiz þar í eitt skip or Rygia fylki ok allir menn þeir sem á voro. Jon í Hestbæ rak austr efir firdi ok lagdi nær at hann mundi reka í svelgin, enn med Gudz miskunn rak skipit austr á haf ok sigldi hann til Noregs.

CAP. CCCXXVIII.

a) HÁKON KONUNGR FÓR TIL KIRKIOVOGS.

Enn er Hákon Konungr lá í Orkneyiom, var þá sigldr mestr luti lidzins til Noregs, sumir vid orlof Konungs, enn margir gafo fer sialfir orlof b). Ok med því at feint byriadi, tók Konungr þat ráð at síða í Orkneyiom vm vetrin. Nefndi hann til tuttogo skip at vera efitr enn gaf ödrom orlof, enn efitr voro allir lendir menn c). Gerdi Konungr þá bref til Noregs vm þá luti sem naufsyn bar til. Efitr allra heilagra meðlo let Konungr sigla skipi sino til Mepallandz hafnar ok voro þar vppsett skipin d). Síðan fór Hákon Konungr til Kirkiuvags e), var hann þá kránkr miök, hann fór í Biskups gard vid sinom mönnum þeim sem hann hellt bord: Helldo þeir Konungr ok Biskup þapir bord í hollinni hyarr sinum mönnum, enn Konungr matadiz vppi f her-

ne med sig. Om Mandagen seilede Kong Hakon til Orkenoerne og lagde med den største Deel af Flaaden ind i Rognvaldsvoag. Da de seilede over Vetlandsfiorden, var der en Hvirvel i Fiorden, hoort et Skib fra Nygiasfjelle sorgit med hele Mandstabet. Jon i Hestbæ drev oster efter Fiorden og det var nær ved at han var truffet ned af Sørlget; men ved Guds Miskundhed drev Skibet oster ud i Havet og seilede til Norge.

Kap. 328.

Kong Hakon seilede til Kirkevaag.

Da Kong Hakon kom til Orkenoerne, var den største Deel af Flaaden seilet tilbage til Norge, nogle med Kongens Orlov og mange uden Orlov. Da det varede længe inden han fik god Vind, besluttede Kongen at blive Vinteren over paa Orsenø. Han udnævnte 20 Skibe til at blive tilbage og gav de øvrige Hiemlov; alle Lehnsmændene bleve tilbage. Kongen skrev derpaa til Norge i nødvendige Ansiggender. Efter AllehelgenSDag lod Kongen sit Skib seile til MiddellandsHAVN, hvor Skibene bleve truffene op. Siden drog Kong Hakon til Kirkevaag; han var da meget syg. Han tog ind i Vispegaarden med dem af hans Folk som han gav Post. Kongen og Bispen holdt begge Tassel i een Sal, hvor for sine Mænd, men Kongen spiste oppe i sit Bærelse. Han

h) sigldi or Gou firdi ok let setia á land inn Skotska menn ok gaf honom gríd, Konungr kom önduerda hötti, *add. Cod. Flat.*

i) ok lá í funde nockoro norðr frá Afmundaðr vege þadan sigldi hann í Raugvalldz vag. *Cod. Flat.*

a) Hérnaðr Hákonar. *Cod. Flat.*

b) Hákon Konungr hafði þat ord á fyrft, er hann kom í eyarnar at hann mundi sigla til Noregs, *add. Cod. Flat.*

c) utan Ellifr af Naufdal, hann var austr sigldr, enn efitr hinir besto menn í landino voro med Konunginum, *Cod. Flat.*

d) Enn hann dvaldz vm dagin í Rögvaldz ey ok foro þadan inn til Kirkiuvags, *add. Cod. Flat.*

e) Efitr þat lá hver skipstjornar maðr fyrer skipi sino, voro sum uppfert í Medallandz höfn enn sum inn vid Skilspæid. Hákon Konungr reid út til Medallandz hafnar laugarðag fyrer Marteinmesslo, þat var messhafstanin er hann var kránkr miök, var hann vm nóttina á skipi enn vm morgynin let hann syngja fer meðlo á landi. Síðan gerdi hann ráð fyrer skipi sino hvar upp skyldi setia, ok had menn goda stand á leggja at lá fyrer skipunum. Síðan for hann ina til Skilspæids ok reid fra til Kirkiuvags, ok for hann í bod Biskups etc. *add. Cod. Flat.*

funera reportarunt. Die lunæ Rex Hacon Orcadas petens, Rognvaldsvogum cum omni classe intravit. Cum per sinum Petlandicum navigabant, magnus animadversus est maris fremitus. Ibi submersa est una navis e provincia Rygiensi cum omnibus velis. Jonas de Hestbæ, qui partes istius sinus australes legebat, tam prope adductus est, ut parum abesset, quin voragine hauriretur; sed Deo juvante navis versus mare impulsa est, tunque ad Norvegiam vela dedit.

CAP. CCCXXVIII.

REX HACON KIRKIOVOGUM PETIT.

Dum Rex ad Orcadas dispositus erat, navium multa ad Norvegiam, quædam cum Regis venia, quædam proprio ausu, tetenderunt. Sed quia sero ventus favebat, decrevit Rex hieme in Orcadibus morari. Designatis XX, quæ remanerent, navibus, cæteras domum dimisit. Omnes præfectos secum retinuit. Ipse missis ad Norvegiam literis de omnibus necessariis rebus jussa dedit. Post missam omnium sanctorum cunctas suas naves ad portum Methalladicum misit, ibi subducendas. Inde ad Kirkiovogum perrexit, ubi in gravem morbum incidit. In aulam episcopalem divertit cum viris commensalibus. Et Rex et Episcopus in eodem coenaculo suis singuli mensam instraverunt; sed Rex ipse in suo conclavi eo quidem superi-

í herbergjum. Hann let skrá lendum mönnum ok fúeitar höfðingjum eyris lönd til vísta tóko. Andres Plytr f) var drottseti Konungs. Þesfir voro lendir menn í Kirkiovagi Brynjolfir Jonsfon, Erlingr Alfsfon, Rognvaldr g) Urka, Erlingr í Biarkéy, Jón Drotning, Erlendr Raudr, enn adrir lendir menn voro í heradi.

CAP. CCCXXIX.

HÁKON KONUNGR SIUER MIÖC.

Hákon Konungr hafdi vrn svmarit vökar miklar ok ábyggior a) ok þegar hann kom í Kirkiovag lagdiz hann brát í reckio af sótt, enn er hann hafdi legit b) nockorar nætor; letiz honom helldr ok var hann á fótom priá daga c). Þá let hann gera ser kerbad, ok fór sjok let raka sik, pá símo nótt efter þyngdiz honom, ok lagdiz hann pá enn í reckio. Í sóttinni let hann ser lefa d) bifliam. Sídan let hann lefa Norræno bækor nætr ok daga. Hákon Konungr pottiz finna at erfidadi sóttar far hans, gerdi hann pá ráð fyrir mála giöfum vid hirdina, ok kvad á at gefa skyldi mörk brenda hveriom hirdmanni enn hálfá mörk gestum ok kertisveinum e). Henn let ok vega allan bordbúnat sinn ógyllan ok bad þar af gefa ef f) annat þryti. Þá voro ok ritup bref til Magnus Konungs vrn land-

ski-

f) skyldi hallda halfr Konungsbord ok uezfa hirdiane gestum *Cod. Flat.* ok kertisveinum ok öllum hans sveitungum þeim eigi ok síðr sem hann helld. Þá er menn höfdo feet fyrer skipunum toro hverir þannig sem skipat var, *add. Cod. Flat.*

g) Orka. *Cod. Flat.*

a) var hann aftr kalladr af sínom mönnum ok hafdi lítit frelfr. Enn er hann kom utan or Medallandz höfn frá skipi sínu sem ádr var sagt, þá lagdiz hann brót í reckio af sótt. *etc. Cod. Flat.*

b) nockorar priár vikor *Cod. Flat.*

c) geck hann inn fyrsta dag vrn herbergit innan enn annan í Kapellu biskups ok lhýddi þar meffa, enn þridia dag geck hann í Magnus kirkju, ok um úkrin hins heilaga Magnus Jarls, þan dag let hann, *etc. Cod. Flat.*

d) latinu bækor: enn þá þótti kononfr ser mikil meða í at hugfa hverfu þar byddi, let hann þá lefa fyrer Norrenat bækor nætr ok daga, fyrst heilagra manna sögor, ok er þær þraut let hann lefa ser Konunga tal frá Háldane Saarta, ok sídan frá öllum Noregs Konungum hverium efter annan. *add. Cod. Flat.*

e) ok ödrum sínum þjónoftu mönnum *add. Cod. Flat.*

f) sklet sílfr. *Cod. Flat.*

superiori cibum sumebat. Præfælis ogninunqve ducibus certos, unde alerentur, tractus assignavit. Andreas Plyt Dapifer Regis erat. In Kirkivogo hi erant præfæti: Brynjolfus Jona, Erlingus Alfides, Rognvaldus Urka, Erlingus de Biarköa, Jonas Drotning et Erlendus Rufus; cæteri præfæti in vicinis districtibus erant.

CAP. CCCXXX.

REX GRAVI MORBO CORRIPITUR.

Rex Hacon quia ætate ejus anni multis vigiliis multisqve curis fatigatus erat, in Kirkivogum delatus cubitum petere morbo coactus est. Postquam aliquandiu decubuerat, melius habere sibi visus; per triduum lectum reliquit. Tum lavacrum sibi parandum sequè tendendum curavit; sed paucis diebus interjectis morbo gravatus lectum repetiit. Inter agrotandum partim biblia, partim libros Norvegicos ad tempus diu nocturne terendum, sibi jussit prælegi. Ubi morbum ingravescere sensit, describi curavit, quid munere viris ex suo satellitio destinaret, cuius nempè satelliti marciam puri argenti, hospitibus vero et lechnophoris dimidiam. Pendi etiam fecit omnem suam non auratam suppellectilem, jubens, ut siquid decisset, id inde sumeretur. Literæ quoque scriptæ sunt ad Regem Magnum de rerum regimine, deque subsidio quo

skipan ok adra luti þá fem Hákon Konungr villdi mœnnoom lidfina. Hákon Konungr var oleadr einni nótt fyrer Lucio messö, var þar at Þorgill Biskup af Stavangri, Gillibert Biskup af Hamri, Henrikr Biskup af Orkneyiom, Þorleifr ábóti ok margir adrir lærdir menn. Ok ádr hann væri smurdr mintoz menn vid hann þeir sem vid voro, var hann þá enn málhrefs. Þá fretto trúnadar menn hans ef hann átti nockorn son efir annan enn Magnus Konung g), enn hann tók mikinn af því at þat veri egi h).

CAP. CCCXXX.

ANDLÁT HÁKONAR KONUNGS.

Mesfödagr Lucio meyar var á Þórsdag, enn laugar dagin efir vinnu qvældit, þraungdi sva sót-
tar fari Konungfins at hann misti málfins, ok at miþri nótt lipinni kallapi almátugr Guþ Hákon Konung af þessa heims lifi, var þat öllum mœn-
nom þeim sem vid voro enn mesti harmr, ok mör-
gom þeim sem sidar fretto. a) Efter andlát Ko-
nungfins voro sungnar falo tiper. Sidan gengo
menn brot or herbergino allir menn nema Þorgill
Biskup ok Bryniólfr Jonsfon ok tœir menn adrir;
þeir þogv líkino ok veitto alla þiónofo þá er samdi
sva ágiatum herra ok höfðingja fem Hákon Ko-
nungr var. Sunnodagin var lík Konungs barit vpp
f lophöllina, ok sett á barar. Líkít var klætt tíg-
narklædum ok sett garland á höfud honom ok blít
at

g) eðr hvert nockot væri f annan stad til at gænga þar sem hans afkvæmi væri ádd. *Cod. Flat.*

h) ok eigi doctur þá er menn víð eigi ádr. þá er lefit var Konunga tal framan til Sverris, þá let hann taka til at lesa Sverris
sögu, var hún þá lesin nær ok dags ísáfan er hann vakti ádd. *Cod. Flat.*

a) Þessir lendir menn voro vid andlát Konungfins, Bryniólfr Jonsfon, Erlingr Alfisun, Jón Drottning, Ragnvaldr Orka ok no-
ckorir þiónofo menn, þeir sem næst höfðu gengit Konunginum f sötiani. Þegar efter andlát Konungfins var fent efter
Biskopom ok lærdom mounom. ádd. *Cod. Flat.*

Hæcon suorum quasdam fulciri vellet. Extremam unktionem Rex accepit nocte sacra Lucie præcedente, præsentibus Thorgilso Episcopo Stavangriensi, Gilberto Hamrensi, et Henrico Orcaensium Episcopo, Thorelso abbate multisque aliis clericis. Antequam ungeretur, eum osculabantur quotquot præsentés erant, quippe loquela adhuc usum habentem. Tunc viri qui familiaris eo usi fuerant, quasi vivere, num^q præter Magnum Regem ullum alium haberet filium; verum nullum sibi talem esse sancte affirmavit.

CAP. CCCXXX.

MORS HACONIS.

Vigilia sancte Lucie in diem septimanæ quintum incidebat; perendie vespera morbus Regis ita increvit, ut elingvis evaderet. Post mediam noctem Deus omnipotens Regem Hæconem ex his terris evocavit; cum magno et presentium et deinceps id audientium dolore. Post Regis decessum preces pro anima ejus salute decantatæ sunt. Dein diversorium liquere omnes præter Thorgilsum Episcopum duosque alios viros. Hi funus sumserunt et omni cum honore, qui in dominum principemque tam nobilem cadebat, qualis erat Rex Hæcon, composuerunt. Die dominico in coenaculum superius translatum est, feretro impositum, magnifice vestitum, et corona capiti admota aliisque Regis rite inaugurati decoribus ornatum. Lych-
phori

Kap. 330.

Kong Hafons Død.

St. Lucies Dag indfaldt paa en Torsdag. Næste
Loverdag om Aftenen tog Kongens Sygdom saa
meget til, at Mælet sig fra ham og efter Midnat
bortkaldte Gud Kong Hafon fra denne Verden, til
stor Sorg for alle de Tilstædoværende og for mange
som siden erføer det. Da Kongen var død, blev
der sunnen Sielmesse. Derpaa forlobe alle Bæ-
relset, undtagen Biskop Thorgisl, Brynjolf Jons-
sen og to andre, som vadskede Liget og viste det af
den Tjeneste som tilkom saa ypperlig en Hærrer
og Hødding som Kong Hafon havde været. Om Søn-
dagen blev Kongens Lig baaret og paa den øverste
Sal og sat paa en Liggbaare. Liget blev iført præg-
tige Klæder, fik en Krands om Hovedet og i alle
Maa-

at öllu ym sem vera átti vid koronadan Konung. Stódo kertifveinar med kertum ok var líóft af alla höllina. Þá geck til fólkít at síá líkít ok syndiz mön- nom bart ok þeckligt, ok fagr rodi í andlíano sem á lífandi manni *b*). Vakti hirdin yfer líkino ym nóttina *c*). Týrsdagin var lík Konungs lagit í kistó, ok var hann iarþaðr í Magnus kirkio í korinóm *d*) ok breiddr yfir kauggur. Þá var gert ráð fyrer at allan vetrin skyllði hallda haufut vaurdr yfer *e*) légi Konungfins. Vm Jólin veitti *f*) Andres Plytr sem Konungr hafði ráð fyrir gert, ok var öllum mönnum gefinn gödr máli.

CAP. CCCXXXI.

LÍK HÁKONAR KONUNGS FÆRT Í
BIÖRGVIN.

Hákon Konungr hafði til þess skipat at lík hans skyllði flytia austr til Noregs ok villði hann vera grafinn hía fedr sínom *a*). Ok er áf leid hávetri var fram sett hit mikla skip, þat er Hákon Konungr hafði vestr baft ok búit skiótt *b*). Geck þá hirdin vid líkino út ym Skálpeid til skipfins, voro þar mest fyrer skipi Þorgísl Biskup ok Andres Plytr. Letu þeir í haf laugardag hinn fyrsta í fósto ok fengo hörd vedr ok þver ok toko land suðr í Silavagi. Sendo þeir þá bref Magnusi Kónungi ok sögdo honum þessi tíðindi. Sídan fóro þeir norðr til Biörg-
vinar

Maader prydet, som det svømmede sig en kronet Konge. Kiertsvendene stode der med Lys, saa at hele Salen var oplyst. Folket blev indladt for at see Liiget; det forekom dem skinnende og yndigt og Ansigtet rodt som paa et levende Menneske. Om Natten vaagede Hoffinderne over Liiget. Tirsdagen efter blev Kongens Liig lagt i Kiste og bísat i Koret i St. Magnús's Kirke; der blev bredet et Tæppe over det. Der blev besluttet at der den hele Winter skulde holdes Bagt over Kongens Liig. Om Julen udforte Andreas Plytt Kongens sidste Billie og gav alle Folkene gode Gaver.

Kap. 33I.

Kong Hákon's Liig føres til Bergen.

Kong Hákon hadde befalet at hans Liig skulde føres øster til Norge, hvor han vilde begravdes ved Siden af sin Fader. Mod Slutningen af Vinteren blev det store Skib som Kong Hákon hadde ført vester med sig, sat i Soen og i Hast tiltaftet. Hoffolkene gik derpaa med Liiget ud over Skálpeid til Skibet, over hvilket Biskop Thorgisl og Andreas Plytt havde meest at befale. Den første Loverdag i Faste gik de i Soen, síl haardt Veir og Modvind og landede sonder i Silavaag. Herpaa ífere de til Kong Magnús og berettede ham hvad der var skeet. Siden seilede de nord til Bergen, saa snart Vin-
den

b) var mönnum þat mikil huggan af þeim mikla harmi er þá höfdo menn fengit, at síá fva fegran líkama framfarins manz ok síns herra. Sídan voro sungnar síli tíðer hátíðliga *add. Cód. Flat.*

c) Manadagin var lík Hákonar Konungs borit til Magnús kirkio ok nátr sett þar adra nótt. *add. Cód. Flat.*

d) 4 gradunum fyrer skríni ens heilaga Magnús Jarls. Sídan var astr luktr skinninn, sem ádr yfer vppi. *add. Cód. Flat.*

e) leid. *Cód. Flat.* *f*) Biskup ok *add. Cód. Flat.*

a) ok óðram Frédom. *add. Cód. Flat.*

b) Ölkudag var lík Hákonar Konungs tekít or Jordo þat var inn þridia nonas Martii mánaþar. *add. Cód. Flat.*

phori adstant cereos gestantes, adco ut totum coenaculum reluceveret. Accedebant vulgo funus spectaturi; et in eo videre multi sibi videbantur lucidi quid et decori, pulchrumque, haud secus ac in vivo homine, faciei ruborem. Noctu satellites funeri invigilabant. Die Martis funus Regium loculo insertum est, sepultumque in choro adis a Magno nuncupate, aulaeque super instratum. Curatum est, ut per totam hiemem ad funus Regium haberentur vigiliae. Tempore Jolensi Andreas Plyt jussa exequabatur Regis omnibusque Haconis viris munera distribuit.

CAP. CCCXXXI.

FUNUS REGIS HACONIS BERGAS DEPORTATUR.

Mandaverat Rex Hacon, ut funus suum ad Norvegiam delatum juxta patrem ipsius humaretur. Hieme vergente in mare deducta magna ea navis, quam Rex Hacon in ultima expeditione secum adduxerat, et cito adornata est. Jam satellites per Skalpeidum funus in navim portarunt. Navi praecipue praerant Thorgilsus Episcopus atque Andreas Plyt. Die Saturni, qui magni jejunii primus erat, vela dabant, sed tempestatem ventumque adversum nacli meridiem versus in Silavogo adpulerunt. Hinc literis ad Regem Magnum missis eum quid accidisset edocuerunt. Inde Bergas, ubi per ventum licuit, tendentes in Laxavogo pridie

vinar sem gaf, komo þeir í Laxavag fyrir Benedictsdag; Meðlodagin rerir Magnus Konungr móti líkino, var þá lagt skipit vit Konungs garp ok borit líkit upp í sumarhöllina. Vm morgunin efter var líkit borit til Kristzirkiriu út, geck þar med Magnus Konungr ok Drottningar bádar ok hirdin ok bæjar fólk. Efter þat var líkit iarpaf í kórínom í Kristzirkio, ok þackadi Magnus Konungr líkferd med mörgom fögrom ordom. Þar stóð allr lýdr yfir med bryggo hugskoti sem Sturla qvad:

Þrim nótom kom þróatar
Þinghlynr til Biörgyniar
ádr enn allvalld þrúðan
ofs dyn vider grófo,
Margr stod e) malmaferger
mikit strid var þat síðan
lyða grams yfir leidi
lft kátr med brá vata,

Hákon Konungr var iarpadr þrim nótom fyrir Mário mello, þá var lidit frá burd vdrs herra Jesu Cristli MCC ára ok Lx ok þriú ár d).

CAP. CCCXXXI.

SAGT FRÁ YFIRLITUM KONUNGS a).

Hákon Konungr hafdi verit ecki háf meþal madr ok vel vaxinn, herðibreidr ob midmiór, hellrú háf í sessi b), harðr vel, eygdr miök ok þó vel, öllum var hann hugþeckr ok á þann háte miök sem verit hafdi Sverrir Konungr, mikilleitr í andlati ok litgóðr. Hann var bliþr þá er honom var gott í skapi,

c) málma íkerdir *Cod. Flot.*d) ok lima vexte *add. Cod. Flot.*e) eigi fötlänge nockur útkástr, vaxinn miök á þann háte sem verit hafdi Sverrir Konungr, *add. Cod. Flot.*f) ok þrim nótom minnr, *add. Cod. Flot.*

þen blef seiðlig. De lob ind í Laxevaag for Benedictsdag. Helligdagen roede Kong Magnus Liiget imode; Skibet blev da lagt ved Kongsgaarden og Liiget baaret op i Sommersalen. Morgenen efter blev Liiget baaret ud til Kristkirken og fulgt af Kong Magnus, begge Dronningerne, Hoffolkens og Borgerne. Derefter blev Liiget jordet i Koret i Kristkirken, hvor Kong Magnus takkede Liigfolget med en jærilig Tale. Alle Tilstædeværende stode der forrigfulde i Hu, som Sturla qvad:

Öðins Þings (:) Slagenes) Þyrste
ankom til Bergen
tre Dage for Krigerne
þen þrude Konning begrove.
Mangen Baabenforer
ulyftig med vaade Þine
stod over Kongens Grav;
stor blev síðen Folkets Sorg.

Kong Hakon blev jordet tre Dage for Mariemesse, Nar efter Christi Byrd 1263.

Kap. 332.

Her fortælltes om Kongens Udseende.

Kong Hakon var ikke hoi, af Middelsforrelse og vel voren, harðbreð og smál í Midie. Naar han sad, syntes han hoi, hadde lange Haar, store og smukke Þine. Han var yndet af alle, næsten saaledes som Kong Sverre hadde været det; stor af Ansigt og med en god Farve. Naar han var vel tilmod-

pridie missæ Sti Benedicti appulerunt. Die sequente Rex Magnus adveniens funus excepit. Navi ad aulam Regiam adplicata illud in coenaculum astivum illatum, et mane sequenti ad adem Christi portatum est. Exsequiis adervant Rex Magnus, utraque Regina, satellitium, hominesque oppidani. Postea funus in choro templi sepultum est. Iis, qui pompam feralem obierant, Rex Magnus longa et eleganti orationi gratias egit, nam exequiis cum magna luctu gravissimi significatione adjuverant. Ut canit Sturlius:

<i>Odini comitorum (:) pugna) princeps</i>	<i>Stetit deinde multus armiger</i>
<i>Bergas advenit, triduo antequam</i>	<i>minime latus, humidis superciliis,</i>
<i>amici tumultus bellici</i>	<i>super busto imperatoris,</i>
<i>inelytum monarcham sepeliverant.</i>	<i>dolore cum acerrimo!</i>

Humatus est Rex Hacon triduo ante missam diuæ virginis, anno a nativitate domini nostri Jesu Christi MCCLXIII.

CAP. CCCXXXII.

DE REGIS ADSPECTU.

Fuerat Rex Hacon media statura, non excelsus, sed bono habitu; humeris latus, sed medio corpore tenuis; sedens proceritate eminuit. Coma erat pulchra, oculi magni et lucidi. Affabilis admodum et Suerrevo simillimus; ingenti facie et bono colore. Quando animo letus erat, valde mitem, sed iratus idem,

fkapi, enn grimligr þá er hann var reidr. Hverium manni kátari ok lettari ok vakrari. Blífr var hann vid fátæka menn íafnan e). Hann var látgodr *) er hann sat með höfþingium d), fúiallr í máli ok vel talapr á þingum, manna vitraztr bædi til laga ok ráða gerdar. Þat mæltu þeir menn vitrir er sendir voro til hans af öðrum höfðingium, at þeir hefdo engan höfðingia fet þann er þeim þætti helldr vera bædi felagi ok Konungr ok herra. Hann let miök bæta lög ok landzrett í Noregi, hann let þat setia í bókina sem nú ero köllut hin nyio lög, hann tók af öll manndrap ok fóthaugg ok handhögg innanlandz, eigi skyldi fá þrífaz í landi er tæki annars manz eignar kono. Átvíg öll let hann aftaka, fva at engi skyldi gjalda annars tilverka, nema bæta at þeim luta sem lög sögdo á hann.

CAP. CCCXXXIII.

TALPAR LANDZBÆTR, OK LAGASKIPAN.

Hákon Konungr lagdi meira hug á at styrkia Gudz kristni í Noregi enn engi Konungr annarr fyrir honom, span var hinn heilagi Olaftr Konungr. Hann let gera Kristz kirkio í Trúms ok kristnadi þá kirkiu sókn. Til hans komo ok margir Biarmar er fíytt höfdo austan fyrir öfripí Tattara, ok kristnadi hann þá ok gaf þeim einn fiörd er Málange heitir. Hann let ok kirkio gera a) í Ufóta ok virki vid Agdanes ok bryggio ker, hann let gera treshöllina í Konungsgardi í Nidarófi b) ok Kapellu

upp

c) ok alldrei var hann í fva þángu skapi at eigi svaradi hann þeim bilðliga, *add. Cod. Flat.*

*) ok tígugligr, *add. Cod. Flat.*

d) hugarlætr ok veglætr, *add. Cod. Flat.*

a) í Ufóta árde, *Cod. Flat.*

b) ok öll enn bezru hús, *Cod. Flat.*

tílmode, var han blid, men forferðelig, naar han var vreb. Tugen kunde vere muntrere, lettere og hurtigere end han. Mod fattige Folf vístte han sig altid venlig. Mellem Høvdinger havde han et forenemt Væsen, var ordsnitd og veltalende paa Thinsge, velsforfaren i Love og Regieringsfager. Forstandige Mænd som bleve sendte til ham fra andre Høvdinger, sagde, at de aldrig havde seet nogen Høvdinger, der som han paa engang var baade Selskabsbroder, Konge og Herre. Han forbedrede meget Landvretten i Norge, og indførte i Loven det som nu kaldes den nye Lov. Han afskaffede alle Manddrab, Gødders og Hænders Afhug her i Landet, og beføel at den som røvebe anden Mandz Bone, skulde vere fredløs. Han afskaffede al Blodhøvn, saa at ingen skulde undgjelde for andres Skyld, men bøde for det han blev lofligen overbeviist om.

Kap. 333.

Her fortælltes om Landsforbedringer og Indretninger.

Kong Hákon lagde mere Vind paa at fremme Kristendommen i Norge, end nogen anden Konge før ham efter den hellige Kong Olaf. Han lod bygge Kirken i Trúms og kristnede det Kirkefogd. Der kom mange Biarmar til ham som havde fíygtet østen fra for Tatarerne; han kristnede dem og gad dem en Fiord som hedder Málange. Han byggede en Kirke i Ofot og en Skandse og Brygge ved Agdanes. Han byggede Træsalen paa Kongsgaarden i Nidaros, og et Kapel i Kongens Bærelser. Han bygde

bygde

idem, perquam austerum se præbebat. Hilior nemo, nemo faciliior aut magis comis. Erga pauperes mitis plerumque cernebatur. Cum principibus versans majestatem sumere noverat. In comitiis eloquens erat et disertus, solertissimus et in legibus et in consiliis. Fatebantur viri cordatiores ab aliis Regibus ad eum missi, se nullum vidisse principem, qui et socii et Regis et domini personam tam bene sustineret: Multum fecit ad leges et jura Norvegie emendanda; illarumque volumini vivam, que dicitur, legem inseruit. Omne homicidium, pedumque et manuum amputationem intra suos fines vetuit. Extorrem fecit, siquis alterius uxorem violaret. Sanguineam omnem ultionem abolevit, ut nemo ulterius peccata lueret, sed solum propria, quorum jure convictus esset.

CAP. CCCXXXIII.

NARRANTUR SALUBRIA REGIS INSTITUTA.

Rex Hacon majorem operam dedit stabiliendæ religioni Christianæ in Norvegia, quam ullus alius antea Rex post Sanctum Olavum dederat. Ille ædem Christi extruxit in Trúms, atque totam parocciam ad Christi professionem adduxit. Fenerunt ad eum multi et Permia, qui ab oriente ob bella Tartavorum fugerant Ille eis pervasit, ut Christo nomen darent, et sinum, Málange dictum, illis concessit. Templum quoque Ufoæ et ad Agdanes propugnaculum atque pontem fecit instaurari. Coenaculum ligneum in palatio

D d d d d

Regio

upp af Konungs herbergjom. Hann let gera Kirkio í Guley norðr frá Biorgyn e) ok færði pangat Gulapfng. Hann let gera Postula kirkíu í Konungsgardi í Biörgyn af steini, ok Olafs kirkio ok Klaustrif med. Hann let ok húfa Konungsgard í Biorgyn med godom tveim steinhollum, ok steinmvr vm Konungsgard, ok kaftala yfer bápom hlipvnom. Hann let gera Katrinar kirkíu vid Sandbrú ok spítalan ok gaf til CC mánadar matar ból. Hann let alhúfa borgina í Biorgyn d) ok gera murin e) ok allra heilagra kirkíu í Vagsbotni ok gaf hann þar til C manadar matarból í sótt sinni. Hann let Kirkíu gera á Augvalldznesi er hin fórdá er mest heradz kirkia í Norege. Hann let gera steinmur vm Tunsberg ok kaftala yfer Portunum ok Gauta kaftala yfer Danakleif. Hann let húfa allt bergit ok Konungsgard vid Lafrantz kirkio. Hann let ok gera spítal fyrer sunan Olafskirkio ok gaf til f) þriátuge marka ból. Hann let grafa út dínup vid Skelia stein, sva at nú má fara kuggum enn ádr mátti varla smá ferium. Hann let gera Berfatto brædra kirkio í Tunsbergi, ok var hun síðan ferd suðr í g) Dragsmörk, ok let hann þar gera Mário kirkio, ok steinkirkio ok gaf til fimtigi marka ból. Hann let gera borg á Valkabiörgom ok færa þángat Nicholas kirkio í Oslo. Hann let gera Kongsgard út á eyrum í banum, ok húfa Valldishólma ok gera borg í Kóngahello í Ragnhildar holma. Hann let ok byggja Gulleyna ok húfa ok rydia Ekreyjar ok gera þar trekirkio. Hann let

byg-

byggde Kirken paa Gulee nord fra Bergen og forlagde Gulething derhen. Han byggede Apostelkirken paa Kongsgaarden i Bergen af Steen, foruden Olafskirken og Klosteret. Han forbedrede Kongsgaarden i Bergen med to gode Steensale og en Steenmuur omkring Kongsgaarden og et Kastel over begge Portene. Han byggede St. Katrinekirke ved Sandbroe og et Hospital hvortil han gav 200 Manadar Matarbol. Han opbyggede Borgen i Bergen, satte Muur omkring den og tillige Allhelgenskirken i Vagsbotn, hvortil han i sin Eegdom gav 100 Manadar Matarbol. Han byggede Kirken paa Augvaldsnes, som i Storrelse er den fjerde Herredskirke i Norge. Han omgav Tonsberg med Steenmuur, satte et Kastel over Porten og Gatakastel over Danakleif. Han lod hele Bietget bebygge og byggede Kongsgaarden ved Laurentiskirken. Han byggede et Hospital senden for Olafskirken, hvortil han gav 30 Mark Bol. Han lod giøre dybt ved Skeliasten, saa at man nu kan seile med Fogger der, hvor tilforn knap smaae Baade kunde gaae. Han byggede Barfodmunkenes Kirke i Tonsberg, som siden blev forflyttet til Dragsmark; ogsaa byggede han der Marielirken og en Steenkirke, hvortil han gav 50 Mark Bol. Han lod bygge en Borg paa Valfebjerg og flyttede did St. Nieses Kirke i Oslo. Han byggede Kongsgaarden paa Oren i Byen, lod Valdisholm bebygge og reiste en Borg i Konghell i Ragnhildsholm. Han lod Guldoen bebygge og Ekroerne eydde og en Trækirke bygge der. Han lod Masstrand og mange andre

e) ok ofsráði þar til gullting. *add. Cod. Flat.*

d) eftir þat er brunnit hafði. *add. Cod. Flat.*

e) at tucim lutum ok vigkarda ok gera úrborgina, þa var ok reist af grundvelli allra heilagra kirkíu etc. *Cod. Flat.*

f) CCC marka ból. *Cod. Flat.*

g) Dragsvik. *Cod. Flat.*

Regio Nidarosia, et in Regiis conclavibus sacellum fecit exstrui. Aedificari quoque curavit: templum in insula Guley a septentrione Bergarum, quo comitium Gulse transtulit: templum Apostolorum in regio Bergense palatio, ex lapidibus, uti quoque templum & monasterium Sti Olai. Palatium ipsum Bergense duobus concaulis saxeis, ac circumcirca muro lapideo, et super utraque porta castello munivit. Ad Sanbro templum Stæ Catharinæ cum nosocomio instauravit, assignavitque ipsi ad alimentum mansos CC mensium. Arcem Bergensem molitus est, quam muro circumdedit, ademque omnium Sanctorum in Vagsbotno, cui, dum ager decumbebat, mansos C mensium attribuit; similiter in Augvaldsnes templum, quod inter maxima in Norvegia præfecturis templa, quartum erat. Tunsbergam muro cinxit lapideo, portaque castellum, itenque Danakleifo castellum sic dictum Gothicum imposuit. Totum montem et aulam regiam ad adem Laurentii structura implevit. A meridie templi Sti Olai etiam nosocomium condidit, idque XXX mansis donavit. Ad Skelasteinum canalem altius fodi jussit, ita ut, ubi antea non nisi cymbæ, ibi nunc phaseli delabi possint. Tunsbergæ adem monachorum nudipedum erexit, quæ dein Dragsmörkam devote est. Tum templum Stæ Mariæ struxit, ademque aliam saxeam, cui XX mansos assignavit. In Valkabiörgo arcem condidit, ad quam adem Sti Nicolai Osloensem transtulit. In prominentia urbis palatium struxit Regium, Valdisholmum munivit, et Kongahella propugnaculum in Ragnhildarholmo instauravit. Curavit ut insula Guldoe habitaretur, atque Eckrue remotis impedimentis habitatiioni idonea fieret, lignem-

que

byggja h) Málfrænder ok margar adrar eypt eyjar í Vikinni. Hann let gera i) steinborg í Miors í holmanom vid Ringisakr ok húfa veizlohaull á Vidheimi í Eyia bú. Hann let gera veizlo haull á Steig k) ok bv á Hofi í Breipin ok veizlu haull l) ok lagdi eignir til. Han let gera kapellu í þoptyn ok veizluhaull. Hákon Konungr keypti Ló í Uppdali ok let gera bú á ok veizlu höll ok kapellu. Hann let ok gera mur ym Sverrisborg á Steinbiörgom ok húfa sídan Baglar höfdo brotíp. Jesus Crístr fadir ok sonr ok heilagr andi gæti ok geymi, fæmi ok signi slíks herra sál, er sva marga nytfamliga luti hefer eftir sik leifda sem þessi inn signadi herra Hákon Konungr. Lykr her saugunni.

andre ode Der i Wigten bebygge. Han anlagde Steenborgen paa Holmen i Miosen ved Hingsaker og byggede en Sal til Giestebud paa Vidheim i Eyboe. Han lod og indrette en Sal til Giestebud paa Steig, og en Gaard paa Hof i Breidin med en Giestebudsfal, hvortil han lagde Jord. Han anlagde og et Kapel og en Giestebudsfal paa Thoptys. Kong Hakon kiofte Lo i Uppalen, hvor han indrettede en Gaard, en Giestebudsfal og et Kapel. Han omgav Sverrisborg paa Steenbierget med en Muur og lod bygge Huse der, efterat den var nedbrudt af Baglerne. Jesus Christus, Fader, Son og den Helligaand, bevare, ære og velsigne sig en Herres Siel, som haver efterladt sig saa mange nyttige Ting som denne velsignede Herre Kong Hakon. Hermed endes Hiflorien.

h) Málfrænder. *Cod. Flat.*

i) Steinhús. *Cod. Flat.*

k) ok endr bæta kirkjuna. *add. Cod. Flat.*

l) Hann let gera veizlu haull í Húföðm í Skauu á Heiðmörk ok adra á Ringisakri, hann let gera bú á Vidheimi í eyju hann let gera Kapellu á þoptyn er engi var ádr ok veizlu haull. *add. Cod. Flat.*

que templum acciperet. Similiter Malstrandum multasque desertas in Vikia insulas frequentavit. Propugnaculum fecit saxeam in insula Miorsie juxta Ringesakram, et coenaculum conviviale Vidheimi in Eyaboe instruxit. Pariter Steigi coenaculum, Hofi in Breithin et habitaculum & coenaculum paravit, agrumque illis attribuit. In Thoptyn et sacellum & coenaculum adornavit. Rex Hacon Lo in Uppdalia emit, ibique et mansionem & coenaculum & sacellum sibi providit. Arcem Suerveri in Steinbergo muro munivit, reparavitque quicquid a Baglis fuerat destructum. Pater Jesu Christi et filius et Spiritus Sanctus servet, fovetque, honoret, ac fortunet istius domini animam, qui tot utilia instituta reliquit, quot beato Haconi Regi debentur. Sic explicit historia.

S Ö G U B R O T

MAGNUSAR KONUNGS HÁKONAR
SONAR.

... minn herra fá er vestur hafde farid með Hákone konunge ok sögdu þeir helldr ófríðvænt í veftrlöndum. Þetta sumar fór Birger ábóte af Tautru ut til Páva garðz ok höfdu kórsbrædr af Nidaróse valit hann til Erchibiskups efnis eftir Einar Erchibiskup, er þá hafde andaz um havftit. Enn þeir máttu því eigi kíóla hann, at hann var Prestz son ok Klavstra madr. Fann hann Magnus konung í Biörgvín ok áttuz þeir fát vid, var ábóte í Páva garde um vetrinn.

ORDSENDINGAR.

Eftir andlát Hákonar Konungs um varit sendu Barónar oc um (bod)z menn þeir sem voro í Orkneyom, Heinrek Biscup oc Sira Askatin kanceler uppá Skotland á fund Alexandri Konungs, at forvinaz um fríðgiörð millo landanna; enn því var þungliga rekit, ok heitúduz Skotar at drepa Nordmenn þa sem þar voro komnir edr kasta þeim inn, kiardu Skotar at Nordmenn hefdu brent ok heriat mærir enn þridiung af Skotlandi, ok fengu þeir ecke orinde. Fór þá Sira Askatin avstr til Noregs,
ok

F r a g m e n t

af
Kong Magnus Hákonsons Historie.

... en Herre som havde været vester med Kong Hakon og berettede de at det tegnebe til Frig i Vesterlandene. Denne Sommer drog Abbed Birger af Lutteroe til Havens Gaard. Han bar af Foråbrodrene i Nidaros foreslaaet til Erkebiskop efter Erkebiskop Einar som var død, om Hofsen; men velge ham torde de ikke, fordi han var en Præstesen og Munk. Han traf Kong Magnus i Bergen, men talte kun lidet med ham. Abbeden var Winteren over ved Havens Hof.

Gesandtschaft.

Efter Kong Hakons Død om Foraaret, sendte de Baroner og Embedsmænd som vare paa Orkense, Biskop Henrik og Kantelseren Sire Askatin til Kong Alexander i Skotland, for at underhandle om Fred mellem Nigernie. Dette Forslag blev lide optaget; Skotterne truede at dræbe eller fængsle de ankomne Nordmænd og klagede over at de Russe havde brændt og plyndret meer end en Trediedel af Skotland; de maatte altsaa rejse tilbage med uforrettet Sag. Sire Askatin drog efter til Norge til Kong

FRAGMENTUM HISTORIÆ

MAGNI REGIS HAQVINI FILII.

Domini qui occidentem versus cum Haquino Rege iter fecerat, referebantque res occidentalium regionum ad bella propensas videri . . . Hac ætate ad aulam papalem profectus est Albus Birgerus de Tötra a canonicis Nidrosiensibus post defunctum præcedenti autumnio Einarum Archiepiscopum suffragiis electus Archiepiscopus, sed non integrum fuit eis illum certo designare eo quod filius fuit Sacerdotis, ad hoc Monachus. Hic iter ingressus Regem Magnum Bergis convenit, parum tamen commercii inter utrumque fuit, at Romam delatus, in aula papali hyemem agebat.

LEGATIONES.

Primo vere post extinctum Haquinum Regem Barones et quotquot in Orcadibus reperiebantur Præfelli Henricum Episcopum et Dominum Aschatinum Cancellarium ad Alexandrum Regem de pactionibus inter regiones et pacis conditionibus contrahendis in Scotiam miserunt, ad quæ graviter eisdem responsum est. Nam Scoti Norvegos, illum qui pervenissent, aut sese interfecturos, aut in carcere conjecturos minabantur, causam interponentes ultra tertiam Scotiæ partem ferro et flamma a Norvegis devastatam; quo factum est, ut rebus infectis discedere sint coacti. Dominus itaque Aschatinus orientem versus ad Norvegos

cursum

ok á fund Magnúsar Konungs, ok sagdi hönum um ferd sína, ok hverfu þingliga hans Orindum yar tekít á Skotlandi. Magnus Konungr gordi þat ráð, at hann sendi Ögmund Krækedanz til Orkneya ok feck hanum þar valld yfer til landvarnar. Enn Eirék Dufgalsfon sende hann til Sudraya, hafdi hann XVIII. seslu skipada hirmönnum ok gestum ok kerúsvæinum. Med hanum skyldu fara af Orkneyium Jón Þíori ok Eiríkr Bosi ok hafa sitt skip hver þeira. En Ögmundur kom í Orkneyar spurdi hann at SkotaKonungr hafdi sendt her á Katanes, ok tóku þeir se mikít af Katnesingum fyrer þat er Hákon Konungr hafdi lagt gialld á Katnesinga; var þá mikít ord á at heriat mundi vera í Orknayiar ok því villde Ögmundur eigi at lidit fari or Orknayium, voro þeir Eiríkr þar um Vetrinn. Síra Askatín kom til Noregs, sem fyr var ritat, ok voro þeir Ögmundur þá brott farner, enn þá bióft Hóskuldr Oddsson vestr til Orknayia, let Magnus Konungr þá fara med hanum bródr Maurícium, ok annan berfartann bródr er Sigurdr her, ok enn Heinrek Skot til þíorustu við þá Fóro þeir sem skíotast uppá Skotland ok fundo Skota Konung, ok tók hann þeim nockro líkligar enn þeim Biskupi yar tekít, bad Skota Konungr þá fara aprt til Noregs, ok sęgia sva Magnusi Konungi, at hann sendi um Sumarít epter góða sendeboda til Skotlands, ef hanum væri hugr á at giöra fríd millum landanna; fero þeir þat sama havít aprt til Noregs.

Kong Magnus ok fortalte ham det uheldige Udsald af hans Ærende i Skotland. Kong Magnus afsendte nu Ögmund Krækedanz til Orkenoe, som han gav ham Befaling over; Erik Dufgalsfon sendte han til Suberoerne, med et Skib paa 18 Roerbænke, besat med Hoffinder, Giæster og Kiertesvende. Med ham skulde Jon Thior og Erik Bøse gaae fra Orkenoerne, hder med sit Skib. Da Ögmund kom til Orkenoe, horte han at den fotske Konge hadde sendt en Hær til Katanae, hvor de toge meget Gøds fra Indbyggerne, fordi Kong Hakon hadde paalagt dem Stat. Nyttet gif stærkt at der skulde pshyndres paa Orkenoerne, derfor vilde Ögmund ikke at Folkene skulde drage derfra; Erik og de øvrige blede der da om Vinteren. Da Sire Askatin kom til Norge, som før er fortalt, var Ögmund med de øvrige alt borte. Nu begav Høskuld Oddsson sig vester til Orkenoe; Kong Magnus sendte med ham Broder Mauris og en anden Barfodmunk ved Navn Sigurd, og desuden Henrick Skot i deres Følge; . . . de skjødte sig over til Skotland til Kongen, som modtog dem noget mindre end Bisoppen og bad dem drage tilbage til Norge og annode Kong Magnus, om at sende den følgende Sommer dueelige Gesandtere til Skotland, dersom det var hans Agt at faae Fred sluttet mellem Nigjerne. De begave sig samme Efteraar tilbage til Norge.

FRÁ

Dm

cursum direxit Regemque adit Magnum, exponens ei granta cum indignatione a se postulata repulissent Scoti. Verum Rex Magnus id consilii inivit ut Ögmundum Krakidans ad Orcades ablegaret, concessa ei potestate insularum tutondarum, at Ericum Dufgali filium ad Hebudas misit, cui navigium fuit ostodecim distinctum transtris refertum aulicis, hospitibus et candelariis, cum quo ex Orcadibus sua quisque navi migrare jassi sunt Jonas Thiori et Ericus Bosi. Ut vero Orcades attigit Ögmundus, nunciatum est illi Scotorum Regem milites in Catanesiam emisisse, qui extorserant ingentem pecunia summam a Catanesensibus, eo quod Regi Haquino vestigal solvere non renuissent. Tunc etiam rumore divulgatum est, bellum Orcadibus inferendum fore; Ögmundus itaque consultum non duxit Orcades militibus nudare praesidiariis. Sed ibidem cum Erico hyeme trausegit. Dominus Ascatinus, ut antea dictum, post Ögmundi cum sociis discessum ad Norvegiam appulit. Eo adveniente Hoskuldr Oddi filius ad Orcades iter apparavit, cui Rex Magnus socios itineris adjunxit Fratrem Mauricum et alium de Ordine Camaldunensium Fratrem Sigurdum et praeterea Henricum Scot ipsis praesto assaturum. Hi in Scotiam delati, illico Regem Scotorum coteruunt, qui eas aliquanto mitius quam Episcopum excipiens, Norvegiam remisit Regi nunciatum Magno, ut idoneos proxima aestate nuncios in Scotiam ablegaret, si alias pacem inter regiones vellet conciliandam; quo responso eodem autumno in Norvegiam transfretarunt.

FRÁ MAGNUSI KONUNGE.

Din Kong Magnús.

Magnus Konungur sat í Biörgvin um sumarit. Þetta sumar kom af Íslande Hallvarður Gullskór, hann sagði þavg tyndi að allar Íslendingar höfðu þá vikiz undir hlyndu við Magnus Konung ok þá var spurt andlát Hákonar Konungs á Íslande er hann fór utan. Þar var þá með hanum Þorvarður Þórarínsson, ok geck hann á valld Magnus Konungs, ok gaf allt sitte ríki í hans valld fyrer þá hlute er hann hafde brotit við konungdóminn, í aftöku Þorgils Skarda ok Bergs hirdmanna Konungs Hákonar. Hafa síðan Íslendingar alldrigi í móte mælt at hlyda bode ok banne Magnúsar Konungs. Geingu þeir ok með meire blidu undir hann enn Hákon Konung faudr hans. Magnus Konungur bióft um havstite norðr til Þrándheims ok vard síðuinn. Hann lá Allra-Hæilagra mestu í Lairgola ok fór þaðan til Silldar, þáðann fór hann til Selio, ok sva norðr um Eid, enn Margret Drottning fór hit ytra með skipum ok funduz þavg í Steinarvagi. Sá menn elld brenna til hafis. Magnus Konungur sagði at þarinn brynni í Giska ok het á menn at til skylde fara ok qvat þat eigi standa, at menn læge sva ok færi eigi at biarga bænum eda mönnum ef þyrftu. Jón Tviskafinn var fehirder í skipinu ok fór hann til með tvo menn ok flestom hálf-rymum ok höfdu vant lærði. Þeir fengu borgit hinum nya bænum er Nichólás hafði göra látit, enn hinn forne brann. Þeir Jón fóru þá aptur, ok höfdu at miklu líði komit

Kong Magnús opholdt sig om Sommeren i Bergen. Denne Sommer kom Halvard Guldfoc fra Island, med den Efterretning at alle Islænderne havde underkastet sig Kong Magnús, og at Kong Hakons Død var bekendt i Island da han forlod Landet. Med hannem fulgte Thorvard Thorarínsson, som oergav sig og hele sit Land i Kong Magnúses Bøld, for hans Forbrydelse mod Kongedømmet, ved Thorgils Skardes og Bergs, Kong Hakons Hoffinders Drab. Islænderne have siden den Tid aldrig vægret sig ved at adlyde hvad Kong Magnús befoel eller forbød; ogsaa underkastede de sig ham villigere end hans Fader Kong Hakon. Kong Magnús besluttede om Hofsten at gaee nord til Thronheim, men blev síðig færðig. Han laae Allehelgens Dag i Leergole, hvorfra han drog til Sild og derfra til Selia og videre nord om Eidet; men Dronning Margreta tog udenskjærs til Skids og mødtes de begge i Steenbaag. Folkene saae en Tid brænde ude i Havet. Kong Magnús sagde at det var Gaarden paa Giska og befalede nogle at feise derhen, da det var ubilligt om man ikke søgte at rædde Gaarden eller Menneskerne om det behøvedes. Jon Tviskafin som var Skids Skatmester roede derhen med to Mænd af de fleste Halorum og havde ondt ved at komme frem. De fik bierget den nye Gaard som Nikolaus havde ladet bygge, men den gamle brændte. Jon og hans Folk kom tilbage efterat de havde været Giska.

DE MAGNO REGE.

Bergis hanc Ætatem agebat Rex Magnus. Eadem ætate ex Islandia adveniens Halvardus Gullsko (s: calceus Aureus) id novi attulit, quod cuncti Islandi potestati Regis Magni se submisissent. Antequam vero Islandiam reliquerat certiores facti sunt Islandi, Regem Haquinum diem obisse supremum. Huc cum illo advenerat Thorvardus Thorarini filius qui Regi Magni se per omnia submittebat suam in Islandia Nuncarchiam obtulit, ad expianda, quæ in Regiam Majestatem commiserat crimina; quippe et Thorgilum Skarda et Bergum satellites Regis Haquini vita privaverat. Ab hoc tempore Regis Magni parere imperio nunquam recusarunt Islandi. Etenim majori utique obsequio et parenti voluntate se submiserunt, quam patri illius Haquino. Rex Magnus autumnali hoc tempore Boream versus in Thrandheimum usque iter apparavit, tardiori tamen successu, nam die omnium Sanctorum Leirgole moratus est, hinc ad Sildam promovit et in Selium usque, et sic septentrionem versus per territorium Eid perrexit, at Regina Margareta navibus remotius a littoribus profecta, Regem in sinu Steina-vog convenit. Hinc altum versus ignis ardere visus est. Rex Magnus agebat incendio oppidum in Giska procul dubio flagrare, quocirca imperat, ut quam primum eo mitterentur, qui vim ignis reprimebant, contestatus iniquum esse homines ibidem quietos permanere non occurrentes ad opem prædico et hominibus ferendam, si postularet necessitas. Jonas Thviskafin, qui in regia navi pecunia erat custos, ex plurimis interscalmiis duobus assumtis, ventum advensum expertus est. Novum quod Nicolous exstructum curaverat prædium, sartum testum ab ignis voragine præstitere, veteri vehementia flamma delato. Hoc factu vedit Jonas, postquam non mediocrem cum sociis operum

komit þeim Gíska mönnum. Fór Magnúskonungur þá norðr til Þrándheims ok gekk á Kertisveina skútu, hann fór til Ræins ok Margret Drottning með hanum, enn Konung-skipit fór inn undir Hólmu, ok höfdu þar allharda búð um nóttina. Magnúskonungur siglde utan um morginán, ok mátti eigi leggja á Hólminum, helli hann þá inn at árósum ut frá Backa ok lesti þar skipit, enn menn fóru á land, ok helldu þeir fe allo. Þetta havst andadiz Nicolás í Gíska, ok þrævt þar þá lángfedga ætt Gíska manna, þeirra er frá Arna Armóðslyne voro komner. Einn þá átte Nicolás epter dóttur er Margreta het, ok var hennar móder pótti sa kostur vera þann tíma einn bestur í landino, bædi fyrir ættar sakir, ríkdóms ok fríðleika. Magnúskonungur sat þann vetr í Þrándheime, ok var þessle annar vetr ríkis hans. Um vetrinn epter Jól kom í Þrándheim Bróder Mauricius, ok þeir-ferm farit höfdu til Skotlandz með hanom, ok sögdu Magnúskonungur sín orinde slík feru ordin voro.

FRÁ MAGNUSE KONUNGE ER HANN FOR TIL BIÖRGVIN.

Magnúskonungur fór um varit suðr til Biörgvinnar, ok kom þar epter Páska. Þá sendi hann til Skotlandz Gillebeart Biskúp ok Síra Askatin, epter því feru sem Skota Konungur hafde beidit. Þeir fóru fyrst til Englands. Þá vard Strid mikitt í Englande. Þat sumar var felldr Simón Misfort. Fóru þeir Biskúp þá norðr í Visk, ok voro þar um hríð. Um havstít þat er þeir Ögmundur Krakédans komu til Orkn-

Giskamændene til fôr Híelp. Kong Magnúsgif beru þá norð til Þronðhjem þá Kertisbenedes Skúde; þan ok Drottning Margrete begave sig til Ræin, men Kongens Skib lagde sig ind under Holmen, hvor det hadde det haardt om Natten. Kong Magnúsgif seifeði ut om Morgenen, men kinde ikke lægge til Holmen; þan holdt þa ind ad Naemningin ut fra Balken, hvor Skibet strandede, men baade Fokene ok Godset blev reddet. Dette Efteraar doðe Niels þá Gíska ok með þan uddoðe den mandlige Linie af Gíska-Slægten, som nedstammede fra Arne Armóðslyne. Men Niels efterlod sig en Datter Margreta, hois Moder þun blev þa anset for en af de første Þiger í Landet, formæðst þin Þyrd, Rígdóm ok Elsknæð. Kong Magnúsgif sad þen Winter í Þronðhjem; det var þan andet Regieringsaar. Om Winteren epter Júl ankom Broder Mauricius ok de som hadde været í Skotland með þan, til Þronðhjem ok berættede Kong Magnúsgif Udfaldet af deres Þrinde.

Kong Magnúsges Keise til Bergen.

Kong Magnúsgif drog om Baaren sonder til Bergen, hvor þan ankom epter Paaske. Þa sendte þan Biskup Gilbert ok Síra Askatin til Skotland, epter den skotiske Konges Begiering. De droge forst til Engelland, hvor der dengang var megen Uroelighed. Den Sommer var Simón Misfort falðen. Biskoppen með de övriga begav sig berþa norð til Vik, hvor de opholdt sig en Tid. Den Hofst þa Ögmundur Krakédans ok de övriga kom til Orkne

operam Giscensibus exhibuerat. Inde Rex Magnus septentrionem versus Thrandheimum petens navigio veclus Caudelariorum, Regina comite Margareta, Reimur se contulit, at Regia navis subter Holmiam se recepit, ibique sat incommodam stationem sub noctu experta. Huc matutino tempore adnavigaturus Rex Magnus Holmiam tuto subire nequivit, igitur ad ostium annis extra Baccam appellare coactus, navem fregit; homines vero omnibus suis salvo in tutum evasere. Eodem autumno Nicolanus de Gisca in vivis esse desiit, et cum eo simul tota stirps Giscensium exstincta est, ab Arna Armodi filio originem ducentium, excepta unica Nicolai filia, nomine Margareta, cujus mater fuit . . . que istis temporibus, et dignitate stirpis et gloria devotiarum, et formæ pulchritudine facile inter ceteras eminere existimabatur. Ceterum Rex Magnus Thrandheimi hiemavit, fuitque imperii illius annus secundus. Natalitius vero Christi transactis, Thrandheimum venit Frater Mauritius et qui cum illo in Scotiam transiverant, qui Regi Magnoto totum legationis negotium in Scotia quomodo successerit, exponunt.

DE REGE MAGNO BERGAS PETENTE.

Hoc vere Magnus meridiem versus Bergas iter fecit, quas Pachate celebrato attingit, inde in Scotiam prout postulaverat Rex Scotorum, Gilbertum Episcopum et Dominum Atcatinum misit. Primo in Angliam provelti, vehementem ibi exardere flammam belli intellexere. Eadem ætate cecidit Simón Misfort. Hanc ob causam Episcopus et ipsius comites, versus Aquilonem in Vigam se recipientes, aliquantisper ibi commorati sunt. Verum eodem, quo Ögmundur Krakédans ad Orcaðes pervenerat, autumno, Scoti-

Orknæya ok Skotar höfdu farit at taka giölld af Katnesingum, kom at þeim Herra Dufgall þá er þeir fóro aprt ok drap af þeim margt fólk enn tók stór fé þat er þeir fóro með. Hann drap þar Lögmann Skota. Þat sumar fóro Skotar úti Sudreyjar med her, ok geck þá under Skota Engus . . . ok marger þeir sem Hákone Konunge höfdu fylgt þá er hann var í Sudrayium. Þeir fóro alle sudr í Mön, ok kugudo Magnús herra þeirra til æida vit sik, enn herra Dufgall giætti sín á skipum, ok fengu þeir ecke fang á hanom. Enn um vorit estir kom hann til Orknæya, ok bad lids, fór þá med hanom Eirike Son hans ok Eirirk Bofi, ok Jón Þjóri. Þeir höfdu III skip, fóro þeir þá

ne og Skotterne havde paalagt Katnesingerne Skat, oberfalbt Hr. Dufgall dem paa Tilbageetoget, dræbte mange af dem og tog mange Penge som de havde med sig. Han dræbte der en flok Laymand. Den Sommer giordte Skotterne Angreb paa Suderoerne, og da gav sig under dem Engus og mange af dem som havde fulgt Kong Hakon da han var paa Suderoerne. De gik sonder til Man og tvang Fyrsten der, Magnus til at sværgte sig Eed, men Hr. Dufgal reddede sig til Skibs, saa de ikke fik ham fat. Næste Foraar kom han til Orkenes, og bad om Indsætning. Hans Son Erik, Erik Bofe og Jon Thjore fulgte med ham; de havde 3 Skibe, de seilede da

vetrinn efúr Jól, Þenna vetr í Jólum sette Magnús Konungr Prófast at Postúla kyrkiu, ok Korsbrædr í Biörgvin med ráði Aschatin Biskups, ok lagði þar til próvender ok mikit fé. Magnús Konungr vard síúke estir Jólinn sva miök at hann let olca sik. A þessu sama áre var vígdr Gregorius Papá. A þessu ári anduduz marger agiæter höfðingjar; Heinrekr Engla Kongr, ok Rikardr Konungr broder hans af Alimannia, ok Hertoge Eirekr fyrer sunnan á. Um Sumarit estir bió Magnús Konungr ferd sína ur Biörgvin avstr til Elfar ok ætlade at finna Valdeomar Svía Konung sem þeir höfdu mælt. Hann kom í Konungabellu nærr Mariumessu hinní sídarri, ok dvaldz þar fram um Mathias messó, enn Vall-

Winteren efter Jul. Denne Winter om Julen beskiffede Kong Magnus en Probst til Apostellierken og Korsbrødre i Bergen med Biskep Alfatus Naad, og lagde dertil Præbender og meget Gøds. Kong Magnus blev saa syg efter Julen, at han tog den sidste Diste. Dette Aar blev Gregorius Pave. Mange anseelige Høvdinge døde og i dette Aar: Kong Henrik af Engelland, hans Broder Kong Nifard af Almannia og Hertug Erik i Sønderjysland. Sommeren efter drog Kong Magnus fra Bergen oster til Eiden, hvor han efter Afstale skulde mødes med den svenske Kong Waldemar. Han kom til Konghøll henimod vor Treen Dag i Hof og forblev der til S. Mathias

Scotique ex a Catnesensibus extorserant, Scotis revertentibus supervenit Dominus Dufgalus; atque non modica, quam secum asportaverant pecunia summa iis crepta, magnam eorum fecit stragem, inter quos etiam occubuit Nomophylax quidam Scotus. Hac ætate quoque Scotti in Hebudas traducto exercitu Engum subigunt . . . multosque Regi Haquino addictos cum in Hebudis esset, in suam redigunt potestatem. Hinc Septentrionem versus ad Monam usque trajicientes Dominum illum Magnum sibi jus-jurandum præstare in obsequium vi compellunt, Dominum vero Dufgalum, præsidio navium munitum, comprehendere non valuerunt. Proximo autem vere, ad Orcaenas se recipiens Dufgalus, auxilia poposcit, inde simul cum eo filius ipsius Ericus, et Ericus Bosi et Jonas Thiori, sua quilibet navi profecti abierunt *)

hyeme post Natalitia Christi. Eadem hyeme ipsis Christi Natalitiis Rex Magnus Præpositum ædi Divorum Apostolorum quæ Bergis est, et Canonicos consensu Episcopi Ascetini constituit, addita larga stipe proventibus, bonisque plurimis. At post festum natalitorium Christi, tanta Regem morbi vis invasit, ut extrema persunderetur unctione. Eodem anno in Papalem evectus fuerat Sedem Gregorius Papa. Insuper complurium morte principum, nimirum Henrici Regis Angliæ; Richardi ejusdem Regis Fratris Alimannie ut et Erici Ducis Jutiæ australis, præsens inclavit annus. Proxima ætate Orientem versus Alvin petivus, Bergas reliquit Rex Magnus, Valdemarum Regem Suecorum ex pacto convenire statuens. Venit Rex Kongahellam, paulo ante festum Assumptionis Mariæ, ibique per St. Matthei festum

*) Hic primum folium membranaceum desinit, alterum dein incipit.

Valldimar Konunge kom ecki til móts vid hann, ok fór hann at læik snum uppi Svía-veldi. Magnus Konunge nenti þá eigi at bida, ok fór hann norðr til Tunsbergs, ok efnde þar til verfetu. I þenna tíma þurrmiðk vínsfelder Valldimars Konungs í Svíaríki ok því sem voro meðan Birger Jarl lifde, voro þeir þá IV. bræðr á lífe skilgetner, Valdimar Konunge ok Hertoge Magnus, Júnkherra Eiríkr ok Benedict, ok var hann Klerkr. Var þat tíað fyrer hanom at hann skyllði verða Erchibiskup. Enn Júnkherra Eiríkr þóttir ecki hafa, ok kallade sík Eiríkr alls ecki, hann hafði farit úti Danmörk ok dvaliz þar um hrfd med Dana-Konunge, enn í þenna tíma var hann aftr kominn, ok hafði Konungrinn Bróðer hans á hanom nockurn grun. Valldimar Konunge hafði þá ok taka látit Jón Philippusón í kyrkiu ok hafði hann í gæymflu. Valldimar Konunge sendi þá ord norðr til Tunsbergs Magnúse Konunge ok villde fyrer hyern mun hita hann, þar sem Magúse Konunge likade at koma til mótz vid hann; enn Magnus Konunge villdi eigi fara lengra enn í Borg, oc þar var fundr lagdr. Þat var einn dag ádr Valldimar Konunge fór til fundarins, at Júnkherra Eiríkr bad at hann skyllde læyfa hanum at ríða ut ok skemta fer, enn er Konunginn læyfde þat, þá reid hann norðr í Noreg ok fáir sveinar med hanum. Hann fann Magnus Konung avstr á Vorno, þá er hann fór til fundarins í Borg. Magnus Konunge tók vel vid hanom ok fylgde Júnkherra Eiríkr hanom til fundarins, átte þá Magnus Konunge hlut at at sætta þá bræðr,

ok

Mathjædag forbi, men Kong Waldemar mødte ikke; han fornoiede sig oppe i Søerig. Kong Magnus gad da ikke rode længer, men drog nord til Tønsberg, hvor han agtede at tilbringe Vinteren. Paa denne Tid var Kong Waldemar ikke mere saa yndet i Søerig som han havde været, medens Birger Jarl levede. Der vare da fire agte Brodre i Live, nemlig Kong Waldemar, Hertug Magnus, Junker Erik og Benedikt som var Geistlig og havde Haab om at blive Erkebisp. Men Junker Erik havde inset og kaldede sig derfor Erik Ingenting. Han havde reist i Danmark og opholdt sig der nogentid hos den danske Konge; men paa denne Tid var han kommen tilbage og hans Broder Kongen havde nogen Mistanke til ham. Kong Waldemar havde da ogsaa ladet Jon Philipsen gribe i Kirken og sætte i Fængsel. Kong Waldemar sendte Bud til Kong Magnus nord i Tønsberg og begierede en Sammenkomst med ham, hvor det behagede Kong Magnus selv; men denne vilde ikke drage længer end til Borg, som da blev bestemt til Mødet. En Dag før Kong Waldemar begav sig til denne Sammenkomst, bad Junker Erik ham om Tilladelse til at ride ud for sin Fornøielse, og da Kongen tillod ham det, reed han nord til Norge med nogle faa Svende. Han fandt Kong Magnus esfer i Warne, da han var paa Veien til Mødet i Borg. Han blev vel modtagen af Kong Magnus og fulgte ham til Mødet, hvor Kong Magnus gjorde sig Umage for at forlige Brodrene. Han forligede ogsaa Jon Philipsen

lipfen

festum moratus; huic vero conventui se subduxit Rex Valdemarus, utpote qui interea ludendo tempus transigens, superioris Sueciæ tractus peragravit. Hujus igitur exspectandi mora impatiens Rex Magnus Tunsbergam se contulit, ibidem mansionem hylemalem habiturus. Per idem tempus favor Svecorum in Regem Valdemarum deferveressere cepit, nec tantus in eum, quantus svente Birgero Comite fuit. Adhuc superstites erant quatuor fratres germani, Rex sc. Valdemarus, Dux Magnus, Ericus Princeps et Benedictus vir ecclesiastici Ordinis, qui spe Archiepiscopatus obtinendi deliniebatur. Princeps vero Ericus se nil dignitatis aut divitiarum habere existmans, semetipsum Ericum nihil et prorsus ineptum appellabat. Daniam ille pridem se contulerat, ubi aliquantisper cum Rege Danorum commoratus, præsentia tempore rediit, suspitione Regis fratris sui non caruit. Inter hoc tempus Rex Valdemarus Jonam filium Philippi, in templo quodam comprehensum, in custodia tenuit. Rex Valdemarus misso Tunsbergam ad Regem Magnum nuncio, sollicitè precatus est, ut sibi colloqui copiam faceret, id enim maxime in votis esse. Locum autem conventus ipse designaret Rex ubicunque commodum esset. At Rex Magnus ultra Borgum se recipere noluit, ideoque illic conveniendi locus constitutus est. Quodam die antequam ad hæc comitia proficisceretur, Regem Valdemarum Princeps Ericus, ut sibi veniam paulisper abeundi rescindi gratia permitteret, rogavit, impetrata autem a Rege venia, paucis stipatus servis, equo ad Norvegiam usque vellsus est. Regem ille Magnum, ad præstituta contendendum comitia Vorna convenit, ibidem comiter a Rege exceptus, socium itineris ad comitia se præbuit. Quo cum ventum esset, Rex Magnus pacem inter hos fratres conciliare maxime quam potuit annisus est; Præterea Jonam filium Philippi, cum Rege Valdemaro in

F f f f f

gratiam

ok sva görde hann Jón Philipsson fáttann víð Vall- demar Konung, þeir skyldu finnaz í Skorum, ok skyldu XII menn sveria eida at sættum þeim; þá var ok tekinn í fríd Bóe Galinn er þá hafdi verit med Magnúse Konunge um hrd. Magnus Konungur tók víð Valdemar Konunge med hinne mestu blidu oc sendi Arna Biscup af Skálaholte móte han- om, ok fleire góða menn; var Valldimar Konungur med Magnúse Konunge alla þá stund er þeir voro á samt, ok var þar hin ágjætafta veizla, fóro aller hluter sem blidligaz med þeim ok voro þar marger merkeligir hluter talader, þeir er ver ritum eige. Magnus Konungur gaf Valldimare Konunge ágjætar gjafer er þeir skildu, ok sendi Olaf af Steini ok fleire góða menn med Valldimar Konungi avstr í Skarer at sea eida þá sem þar skyldu frammkoma um sætt þeirra brædra ok Jóns Philipssonar, er Magnus Konungur hafdi þá tekitt til handa þeim at vilia Valdimars Konungs. Enn eidar þeirra slut- tuz ecki sva sem þeim líkade er seá skyldu, ok dro þá enn til sundrþyckiu med þeim Svíam. Mag- nus Konungur fór af fundinom or Borg til Tuns- bergs, ok sat þar þat er eptir var vetrarins. Þesse var hinn tunde vetr einvalldz hans. — Þenna vetr var ófridr mikill í Danmörk med Eirike Dana Konunge ok þyðverskum mönnum. Görde Dana Konungur þá fendiboda til Magnus Konungs, at leita miök epter vináttu ok trúskap víð hann, enn hann tók því vel, ok görde fendebóða í móte, foro aller hluter vel í ordfendingum Konunganna. Ei- ríkr Dana Konungur feck þá herra hlut or skiptum víð þyðverika menn a þeim vetre. Konungur fór um

lipfen med Kong Waldemar; de skulde komme samt men i Skara og der skulde 12 Mænd bekræfte dette Forlig med Eed. Der fik ogsaa Bøe Galin Fred; han havde været hos Kong Magnus i nogen Tid. Kong Magnus tog fiertilgeu mod Kong Waldemar og sendte Bisfop Arne af Skalhøst med flere gode Mænd ham imøde. Kong Waldemar var hos Kong Magnus al den Tid de vare der sammen; der hold- tes et prægtigt Giestebud, hvorved alt gik til i største Venfæbelighed, og aftalede de mange mærkelige Ting sammen, som vi her ikke optegne. Ved Af- skeden gav Kong Magnus Kong Waldemar ansef- lige Gaver, og sendte Olaf af Stein og flere gode Mænd efter til Skara med Kong Waldemar, for at overføre den Eed som skulde aflægges ved Brø- drene og Jon Philipsens Forlig, og som Kong Magnus med Kong Waldemars Samtykke, havde paalagt dem. Men disse Eeder aflægtes ikke efter deres Tylke som skulde være Vidner ved dem, og der opstod igien Tvødragt mellem de Svenske. Kong Magnus drog fra Mødet paa Borg til Tønsberg, hvor han tilbragte Resten af Vinteren. Det var hans Regierings tiende Aar. — Denne Vinter var der i Danmark megen Strid mellem Kong Eric og Tydskerne. Dannerfongen sendte da Bud til Kong Magnus og gjordte sig Umage for at erholde hans Venfæb og Forbund; han var villig dertil, sendte ham Gesandter igien og Forhandlingerne mellem Kongerne gik frem i al Fierlighed. Kong Eric af Danmark havde den Vinter Fordele over Tydskerne.

Om

gratiam reduxit, ed pacto ut Scaris convenirent, ubi pactum illud jure jurando duodecim virorum confirma- retur, hujus quoque pacis particeps factus est Boas Galin, qui aliquandiu Regem Magnum tutela gratia fuerat consecutus. Haud vulgari Regem Valdemarum comitate excepti Rex Magnus, præmissis Episcopo Arna Scalholtensi et compluribus, qui illum invitarent, viris primariis. Rex Valdemarus Rege Magno dum comitiis interfuerant, familiarissime usus est et convivio non vulgari delectabatur, cuncta inter illos, summa ex utraque parte consensione peragebantur, multa etiam ibidem peracta sunt notatu dignissima, quæ hic omittimus. Rex Magnus Regi Valdemaro discedenti numeribus egregiis ditato comites associavit Olauum de Steine aliosque Optimates, qui Scaris, tanquam exsecutores et inspectores juramentorum, quæ Rex Magnus consensu Regis Valdemari, inter ipsum et fratres ejus et Jonam Philippi præstantia promise- rat. Juramenta vero illa minus ex sententia legatorum servata, quibus cura eorundem, et inquisitio de- mandata fuerat, quo circa dissensio inter Svecos denuo orta est. A comitiis Borgæ celebratis Tunsber- gam reversus est Rex Magnus, ubi reliquum hyemis transegit. Hæc decima numeratur ipsius imperii hyems. Eadem hyeme in Dania, magna inter Regem Ericum et Germanos orta sunt discordie. Hinc Ericus Rex Danorum, missis ad Regem Magnuum legatis, amicitiam cum illo inuendandam amavit, ad quæ Rex Magnus, missis, ut certior hujus rei esset, vicissim nunciis bene amiceque respondit. Quæ nomine Regum per Legatos tractata fuerant, omnia amice prospereque cesserunt. Ericus Rex Danorum hæc hyeme potiores partes obtinuit rerum, quæ ipsam inter et Germanos gerebantur. Verno instanti tempore

Tuu-

um Varit or Tunsberge, þá er hann hafde
 or nor arger menn
 Lidandisnes, kom eftir hanum Jón
 Philippusson med nockore svait, ok sagde sva, at
 Valdimar Konungr hafdi þá flæmdann hann út, ok
 þat heldz ecki er hann hafdi heitit Magnufe Konungi
 í Borg, fór hann þá til Biörgvin med Konunginum.

Magnus Konungr sat um sumarit í Biörgvin
 ok let hann fylla þá rádagjórd sem hann hafdi
 haft í Tunsberge ádr um vetrinn; þá hafdi hann
 stefnt til sín öllum fylsumönnum í Víkinni at Páls
 messo ok hafdi samtál við þá, skipade hann þá hvað
 hverr þeirra skeldi fá af hverre fylsu þann tíma er
 hann vilde eige vera til þy . . . ok it sama þeir
 menn sem helldu len hans, þá var kominn til
 Biörgvin Jón Erchibiskup, ok aller lydbiskupar
 þeir sem í vora landino. Þar voro ok Barónar ok
 Lendermenn fyrster aller. Tveim nóttum eftir
 Peturs meslu hafdi Magnus Konungr hyrdstefnu í
 sumar-höllinne, ok görde þá bert um þá ráda-
 górd er hann vilde vera láta um höfðingia nöfn
 sona sinna. Skyrde hann þá ok stnum mönnum
 um þá síðfemd sem hann villdi at þeir hefdu, um
 vapnaburd ok adra hlute. Um morgininn eptir
 var Krossmessudagr Jesu gerdr at Postula Kyrkiu,
 ok hafdi Magnus Konungr þar tídir síninna um
 morgininn ok messo, enn Junkherrarnir utmesso at
 Kritz Kyrkiu de Spiritu Sancto. Enn eptir þat
 var þing sett í Kritz Kirkiugarde, ok sva skipat sem
 Konungrinn sagdi fyrer á fundinóm ok
 fagnade Konunginum, síðann talade Viglæikr Stallare
 af hendi hirdarinnar. Eptir þat talade Erchibiskup-
 inn,

Om Foraaret forfod Kongen Lonsberg
 Lindesnes, kom Jon Philipsen efter ham med en
 Trop og berettede, at Kong Valdemar havde jaget
 ham ud af Landet og vilde ikke holde hvad han havde
 lovet Kong Magnus i Borg; han fulgte da med
 Kongen til Bergen.

Kong Magnus tilbragte Sommeren i Bergen,
 og toerksatte der den Beslutning han havde fattet
 Vinteren tilforn i Lonsberg. Han havde nemlig
 stævnet alle Sysselmænd i Vigen til en Samtale
 med sig St. Poulssdag; han bestemte da hvad endhver
 af dem skulde faae af hvert Syssel, naar han vilde
 ikke . . . og ligeledes de som havde Lehn af ham.
 Da indfandt sig Jon Erkebiskop og alle Lydbispeerne frá
 hele Landet, i Bergen; ogsaa Baronerne og de første
 Lehnsmænd. To Dage efter Petersdag holdt Kong
 Magnus Hoffærene i Sommeralen, og kundgiordte
 da sin Beslutning angaaende hans Sommers Vær-
 digheder. Han forkyndte ogsaa sine Mænd sin
 Billie, i Henseende til deres Rustning og i an-
 dre Maader. Næste Morgen helligholdtes Jesu
 Korsmessædag i Apostelkirken, og Kong Mag-
 nus hidaaende Gudstiensfesten tidlig om Morgenen
 og Messen; men Junkerne en Admesse i Kristskirken
 de spiritu sancto. Derefter blev holdt Thing paa
 Kristis Kirkegaard og alting afgjort saaledes som
 Kongen havde bestemt paa Mødet og
 lyfkonfede Kongen. Eiden talte Vigleik Stallare
 paa Hoffets Begne. Derpaa talte Erkebiskopen og

begyndte

*Tunsbergam Rex (Magnus) reliquit, cum fuisset Regem insecutus Jonas Philippi f.
 cum sociis aliquot, indicavitque semet a Rege Valdemaro expulsus, atque universa quæ Regi
 Magno promiserat in comitiis Borgo habitis irrita facta fuisse. Hinc se Bergas cum Rege Magno
 contulit.*

*Bergis Rex Magnus hac astate considens, quæ Tunsbergæ præterlapsa hyeme deliberaverat, in
 effectum producenda curavit. Omnes in Vikia Nomarchas festo St. Pauli sibi in præsentem affuturos ci-
 taverat, cum quibus sermones habebat, simulque quantus ex qualibet Nomarchia cuique reditus obtineret,
 dum ipse constituit, similiter quoque de cunctis qui Toparchiis præessent statutum est.
 Sub idem tempus Jonas Archiepiscopus, et universi totius Regni Episcopi, omnesque Barones et Primores
 Bergis convenerant. Binis noctibus post festum Sancti Petri Rex Magnus conventu Procerum in aula
 ætivali celebrato, voluntatem suam et propositum de filiis suis ad dignitateu evehendis, præsentibus declara-
 vit. Ad hæc Optimatibus, quemadmodum ii in armis gestandis, aliisque rebus se gererent, edita sua
 promulgavit. Postremo mane die inventæ Sanctæ Crucis Jesu Christi in Templo Apostolorum celebrata
 est, ibidemque cautu matutino et missæ interfuit. Principes vero missæ extraordinariæ de Spiritu Sancto
 in Templo Christi celebratæ affuere. Post hæc in Coemiterio Templi Christi indictum est concilium Pro-
 cerum omniæque ex arbitrio et constitutione Regis ordinata regem posita oratione
 nomine Procerum salutavit. Postea Vigleicus Aula Magister, nomine Alicorum verba fecit. Deinde
 Archie.*

inn, ok hóf hann af þeim hryggleik er aller Noregs menn báru epter andlát Junkherra Olafs son Konungs, ok lýsti hvern sagnat Almáttigr Gud hafdi nu veitt öllu Noregs fólki, ok eign þeirre fem hann hafdi erfdt ok taladi þar um lángt orindi ok sniall. Eptir þat talade Konunginn sagra tölu, ok lavk með því at hann gaf Eiriki syne sínum Konungs nafn, enn Hákone Hertoga nafn. Gengu þeir þá at Skríne hinnar heilagu Sunnifu, ok lagdo sínar hendur

begyndte med den Sorg som alle Nordmænd fólte ved Junker Olafs, Kongens Søns Død, og viste hvilken Lykke Gud nu havde forundt Norges Folf det Land han havde arvet og holdt han derom en lang og jürlig Tale. Derefter holdt Kongen en skion Tale og endte dermed, at han gav sin Son Erik Kongenavn og Hakon Hertuge navn. De gif derpaa til den hellige Sunnives Skrin og lagde Hænderne derpaa

Archiepiscopus orationem habuit, fuitque initium orationis de summo quo afficiebantur Norvegi, luctu et moerore ob Olavum filium Regis, qui jam vitam cum morte commutaverat, quam postea continuit de gaudio, quo Norvegos ad unum omnes perfuderat Deus ter optimus Maximus et de possessione, qua ipsi hereditario jure obvenerat singula hæc copiosa, ut et concinna verborum venustate, prosecutus. Post hæc Rex ipse elegantem habuit orationem, in hunc finiens modum, ut filium suum Ericum nomine Regis, Haquinum vero titulo Ducis honoraret. Inde ad Sancta Sunnife Scrinium accedentes, manus imposuere

A n n o t a t i o n e s .

- Ad Pag. 76. De pugna ad prædium Æpaldsrætr (Abildsrætr) vid. *Öedmanni topographia Bahusienis*. p. 334.
- Pag. 146. De genere Standalensi quo oriundus erat Archiepiscopus Petrus de Husabæ, vid. quæ observavit *Seræmius* in sua *Söndmörs Beskrivelse*, II. p. 317.
- Pag. 153. Sverrerum commorationis Osloensis poenituissæ] scil. A. 1200 eam, Osloæ eum aggressi sunt coloni. vid. Hujus operis Tom. IV. p. 293.
- Pag. 168. De gente Blindheimensi, item de prædio Blindheim in insula Vigren, parochiæ Haramensis vid. quæ observavit *Seræmius* in sua *Söndmörs Beskrivelse*, II. p. 44.
- Pag. 221. *Cometa dicitur talis stella.*] De Cometa Ao. 1240 (cf. *Scr. Rer. Dan.* III. p. 94) apparente, ejus etiam mentionem fecere Chronographi danici verusti (*Sukmii Hist. Dov.* IX. p. 715), sequentia extant in *Luhnenziis theatro Comæto*, Tom. II. p. 238. "A Chr. 1240 Cometa circa *polum septentrionalem* conspectus est, radios suos inter Orientem & Meridiem, magis tamen versus Orientem spargens."
- Pag. 263. Dux Scyllius — patrimonium suum Reinense monasterio, quod ibi erat, donavit, ædeque splendida lapidem, ibidem extructa, coenobium condidit.] Ruderm Coenobii Reinensis, qualis A. 1774 extitere, descriptionem sequentem V. Cl. *Gerh. Schöningius Itineri suo Norvegico MSSo Tom. II.* inseruit:
- "Det egentlige Klosters Bygning har været af Træe, ligesom de andre Klosterbygninger her i Landet, men Kirken af Steen. Dens Længde har været, fra Vest til Øst, 60 fæddandske Alne, følgelig omtrent saa lang som Tønderens Klosterkirke; men denne har været kun 21 Alne bred; hvormed Heimeklosters Kirke har havt en Bredde af 36 Alne. Dette tilligemed Kirkens øvrige Bygningemaade, saavidt man endnu kan see af de overblevne Ervinger, viser at den har havt Omgange, været hvalvet og Hvalvingen underfattet af murede Viller, omtrent som her sees, paa den højsædede Grundtegning. Kirkens Hovedindgang har været mod Vest, 2½ Al. bred og Muren ved 2½ Al. tyk. Foruden denne har Kirken havt en Dør til Klosteret Sit. F., nok en til et lidet Kapel Sit. G. og endnu en, fra Choret til Saarnet, Sit. C., op til hvilket har været en Vindeltrappe, Sit. D. Døren mellem Kirken og Klosteret, har været 2½ Al. bred, men 4½ Al. høj, zivet med Villarer og Udbygninger, ligesom og Døren til Capellet. Ved Høfen har Kirken end Tvivl havt 2 Taarne, eller Spire, og naae, ved det den ligger saa anstellig høit, have faldet prægtigt i Døinen, saavel for dem, som komme often eller sænden fra, men især for dem, som nærmede sig Stedet til Øst, eller passerede det færdi paa den vestlige Kant.
- Kirkens Grundfod har øverst op havt et Lav af hugne Grønstene; af samme Slags have ogsaa Omfatningerne været om Kirkens Døre og Vinduer, ligesaa alle dens Hjørnesteene og dens Villarer, uden Tvivl alle af hvid Marmor. Men nu er det mest af denne sjønne Kirke ødelagt, naar man undtager den vestre Gaaf, for det mest; et Stykke af Saarnet C; Muren omkring Døren F og noget af Muren ved H, som har en Tøndehvalving. Resten er enten ganske fuldstændigt eller Stenene bortførte; hvilket fornemmeligt seede ved Slutningen af næstafvigte Hundrede Aar, da Raomus Kong her var Forvalter eller Forpagter, hvilken, ventelig af Egenytte, lod nedrive en stor Del af Kirkens Mure og folgte Stenene deraf i Thronshlem."
- Pag. 324. Hic inter comites itineris Domine Christianæ assignatos mentio non fit ejuisdam Biarii Nidrosiensis, quem tanquam ducem itineris nominat *Blomsurvallasaga* his verbis: "Formad þessarar ferðar var Meistarinn Biarne ur Nidarose, er bestur hefar verid i Norege." Adeo vere hallucinatur hujus fabulæ auctor in sua de filia regia ad Hispaniam elocata narratione, ut facile credere liceat eum hic eogiussæ famosum illum Biarnonem Abbatem Monasterii Holmensis (de quo vid. supra p. p. 225. 235.), ob artis scribendi peritiam *Risabærn* appellatum, licet is jam A. 1244 decesserat (*Scr. Rer. Dan.* III. p. 95.) Locum Fabulæ memorabilem de eodem Biarnio: "enn at Keisarans veitslu yfirstaddenni, heyrði Biarni Meistari lesat i þessu mále þat afehtyri, (*Blomsurvallasaga*?) hvort hann færði til Noregs," doctè & elegantè interpretatus est *Ill. ab Hagen in Museum für altsächsische Literatur und Kunst*, Pars. II. da p. 337. sq. & *Sammlung für altsächsische Literatur und Kunst*, Pars. I. Sect. I. p. 88.
- Pag. 333. De Psalterio a Dom. Christina olim possesso ita scribit P. *Syv* in Praefatione Collectionis Cantilenarum heroiarum vulgo *Kieupseiter*: "Min inøget næstfrevne Davids Salter er vel et af vor ældste Nfr. hvilket Christina K. Hagens Datter i Norge, som blev gift til Spanien, haver ejet, og deri skrevet saaledes: "þessa Salter átte Junfru Kristin Dotter Hakonar K. g. f Fru Ingibor Ellin Dotter, sem gefe Gud henne vel at nota." Hoc Psalterium, quod Bibliotheca Regia servari dicitur *Scr. Rer. Dan.* III. p. 104 c) ego solum nunquam vidi.
- Pag. 377. R. Hacon dicitur inter agrotandum partim biblia, partim libros Norvegicos ad tempus diu noctuque terendum, sibi jussisse prælegi. Ueberius narrat *Codex Flateyensis* ei primum libros Latinos, cumque eos assequi virium debilitas haud permitteret, Norvegicos audire placuisse; adeo ut primo sanctorum acta, & iis deficientibus, Regum Norvegorum historiz (Konungatal) ab Hålfðano Nigro per integram Regum seriem reperti jussit. Cum ad Sverrerum ventum esset, hujus quoque vita, quoties vigilaret, dies noctesque prælegebatur, cf. p. 378. et *Torsei Hist. Norv.* IV. p. 300. Hæc loca, ex quibus insuper concludere licet Sacram Scripturam tunc nondum in linguam norvegicam translata esse, egregie firmannt testimonium *Matthæi Westmonasteriensis* R. Haconem fuisse elegantèr literatum. Etsi vero latinæ Lingvæ probe gnarus erat, varias tamen fabulas, tam ex illa quam imprimis ex *vallandica* lingua (eujus scientiam cæterotuin *Speculum regale* p. 23. commendat) in Norvegicum transferri curavit. Talis, hujus Regis industriz literariæ, plura extant monumenta, quæ, quatenus ad nostram pervenire notitiam, sequentia sunt:

a) *Iventi-Saga*; in cuius fine legitur: "ok likur her Sögn af Herra Iventi, er *Hakon* Konungur hinn gamli let snúa or frönsku tungumáli í norrænu."

b) *Mörvals-Saga*.

Cap. Iumm hæc habet: "Nu segir þessi bok frá einum kynlegum gamansamlegum hlut eðr atburð er gerdist innan hjarðar hins fræga ok dyrlega *Artus* Konungs . . . enn þvilik samindi sem *Valskan* syndi mer norrænaðe ek yður áheyridum til gamans ok skemtunar, sva sem virðugligr *Hakon* Konungur son *Hakonar* Konungs baud fákunnleik minum at gera mikit gamansamt af þessu eftirfylgjandi. Cfr. *Halfl. Einari Sciographia Histria Literaria Islandia* p. 101.

c) *Sagan af Eli*.

Explicit: "Enn hversu sem *Eli* vart þeim vandræði, enn hversu han kom heim til *Franz* með *Rosamunda*, þa er eigi á bok þessi skrifat, enn *Rodbert* Abott sneri ok *Hakon* Konungur son *Hakonar* Konungs let snúa þessi norrænu bok. Vid. *Nyrupii Reiser til Stockholm*, p. 158.

d) *Sagan af Tristrame ok Liond Drottningu*.

In proemio legitur: "Var þá lidid frá hingedburde *Christi* 1226 ár er þesse saga var á norrænu skrifad efter befallingu ok skipan *Virðuglegs* *Herra Hakonar* Konungs. Enn *Brodir Robert* efundi ok uppskrifade eftir sinni kunnáttu, með þessu orðtökum sem eftir filgir í *Sögunni* ok nu skal segin."

e) *Merlinus Vaticanum* (*Merlins Spá*) ex anglico in norvegicam linguam translatum esse, jussu *Haconis Regis*, affirmat *H. Einari Sciogr. Hist. lit. Islandia*, p. 104. qua auctoritate, necimus.

f) *Duggals-leidsla*.

Proemium inter alia exhibet:

— — — þessi bok

Hakon Konungur or *lariu* tok

ok let norræna

til skemtunar ok umbota

hinn at því fagnu er gott gera,

enn hinir hræðu er misgera.

her mögu badir heyrta sin dom,

ef þeir fá skilning ok got tom

at vera skilvisliga þat skiliandi

at þessi bok er framteliandi.

Gud gefi *Konunginum* fyrir sit starf

eilífa dyrd ok himneskan arf

eftir þenna heim got langlífa

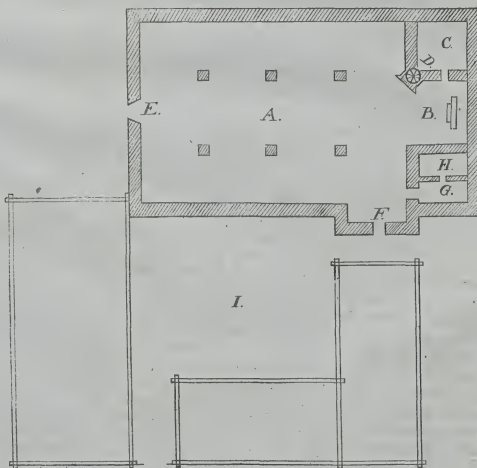
tígn heilagra í eilífu lífa. Amen.

- Pag. 380. Contra testimonium scriptoris indigenæ, coevi & fide digni, de funere Regis in choro ædis Christi Bergensî condito, nil valent recentiores Orcadam topographi, eum in templo S. Magni, quo quidem funus delatum per hiemem servabatur, sepultum esse asserentes. En quædam eorum hæc de re effata: *Wallace Description of Orkney* p. 117. "King *Acho* . . . was bury'd in that place where the Cathedral now stands; under a Marblestone which is seen to this day, and goes undir the name of his monument. . . *P. Neill's Tour through Orkney and Shetland*. Edinb. 1806 p. 5. "At the east end of the Cathedral, near the Altar, we saw the white marble gravestone of *Haco*, king of Norway. It is on a level with the floor, and partly covered by one of the pews."
- Pag. 382. De nosocomio & templis *Tunsbergis* a *R. Hacone* conditis, item de *ruderibus* arcis ibidem extrantibus vid. *J. Mülleri Beschrievelse over Tunsberg*, S. 4-5. 25. 29 sq. De altiori ad *Skellastinum* maris effusione vid. *id. lib. p. 54*.
- Pag. 383. Propugnaculum fecit saxevum in insula *Mjorsia* juxta *Ringis-krum*.] De hoc munimento & ejusdem, quo adhuc supersunt, *ruderibus*, sequentis exhibuit *V. R. Ax. Mörch* *Pæocæia Harumensis* (*Nomarch. Buskerudensis*) sacerdos: "Kjæmmentilig er dette Kæstel anlagt under *Dorgeckrigene*, paa det at *R. Hafon* kunde ved *Trafanger* i *Njæ* sen med *Riddingerne* have inden det en sikker Tilflugt og beskytte sine *Krigsfælle* under *Hæskingens* *Styds*, hvefira, efter *Tradition*, skal være flaaet en *Jernlampe*, der rafte til en *Holm* der kaldes *Typholmen*, inden hvilken *Konungs* *Kriofsfælle* skal have ligget sikke i en *Havn* der kaldes *Storvigen*, norden for *Saarden* *Steen*, da *Riddingerne* gjorde *Forsæt* paa at gjøre dem til *Prifer*, men bese forjagede af *Vilfæud* fra *Hastningen*. *Kæstellet* ligger paa *Holmens* nordre Side, hvor neden for er den bratte *Hjælvog*. *Endeel* af *Fundamentet*, som endnu er levnet tilbage, efterat det næste er blevet borttaget til *Bygninger*, viser, at det har været opført af *stikrhugne* *Steen* og muret af den gamle safte *Kalk*. *Samme* *Fundament* der udgjør *63* *Alne* i *Quadrat* indskriver *6* *Havne* dybe *Kjædere*, og vel høiere, da deri ligge nedstærkede *flore* *Steenbygter*, men at *Kæstellet* har indeholdt en *stærre* *Bygde*, ser man *Op* til paa *Jordens* *Overflade*; men den *første* (*Deel*) af *Fundamentet* er i *Grundten* borttaget. For *200* *Ar* siden fode endnu *Mure* i *Veohold* saavel som en *Deel* hvalvede *Kjædere*. *Islandt* de indstærkede *Steenhobe* fandtes enaang *ugle* *Postementer* eller *Menneskebilder* af *Steen*, som laac i *Forvar* hos *Eieren* af *Holmen* *Landskammer* *Berne* *Anfers* *Fæter*, men bleve ham *fræstaaende*. *Man* ledes fremad til *Kæstellet* paa en med *Kæstellet* lige *aldrende* og endnu *kiendelig* *seentagt* *Vel*, der begynder *hø* ved *Strandbredden* paa *Holmen* og stryger langs ad *Holmens* *vestre* *Kant* lige i *Nordvest* til *Kæstellet*."

Grundtegning
af
Reins Klosters Kirke

ved
G. Schöning.

1774.

- A. Kirken. B. Choret. C. Taarnet. D. Vindeltrappe til Taarnet. E. Kirkens Hoveddør.
F. Dør mellem Klosteret og Kirken. G. Et Capel. H. Fængsel eller Skrudhuus.
I. Nu værende Reins Klosters Gaard.

Corrigenda.

<p>Psg. 1. Lin. 21, landz. l. landi
 — 2. — 8, dvalduft l. dvaldið
 — 4. — 23, ætt l. ættar
 — — 10, a fine: duos annos l. annum
 — 6. — 12, Gfula l. Gturfa
 — — 22, Hákonarsonar l. Sverrisf.
 — 10. — 9, eð þóð l. þóð eð
 — 11. — 18, herfönn l. herinn
 — — þefo l. þeffo
 — — 23, togoda l. togode
 — 16. — 4, Skuti l. Skuli
 — 13. — 5, ðeipt l. ðeipt
 — 26. — 15, tutrugseffu l. tutrugseffu
 — — 12 & 11, a fine: retinentes . . . habuerat l. retinentes habuerant.
 — 27. — 27, Skóla l. Skuli
 — 48. — 8, offhelo l. ofs litlo
 — 49. — 1, giarla l. giarna
 — 58. — 10, Marstein l. Martein
 — 64. — 4, ut bodabref l. utbodabref
 — — 3, us l. eo
 — 76. — 4, a fine: coecidere l. cecidit
 — — 3, a fine: us l. eo.
 — 100. — 4, fyrsta l. fyrstu
 — 111. — 8, rette add. drecð
 — 144. — 4, a fine: ex Vikia l. in Vikiam
 — 152. — 12, a fine: meridionalia l. orientalia
 — 156. — 10, menn fyrir. l. menn fyrir,
 — 171. — 8, ellefs l. ellefo
 — — 18-19, l. Þauð Haffi, den unge Konges Son.
 — 180. — 10, fan l. þan
 — 185. — 25, fra l. til
 — 188. — 4, list l. listige
 — 192. — 11, þank l. þauck
 — 194. — 4, nebenfra, Gidder l. Giesker
 — 207. — 4, Reiserne l. Hjerjernes
 — 211. — 8, Son l. Jon
 — 212. — 17, Faunn l. Taunn
 — — 22, Einnþegar l. Einn þegar
 — 213. Cap. 204. Lin. 7, Fola sun 2: Tola sun
 — 216. Lin. 24, ydar l. ydra
 — — 27, bratti l. bratt
 — 240. — 7, bad l. kvad</p> | <p>Pag. 246. Cap. CCXXXII Lin. 12, vnd l. vndir
 — 247. Lin. 2, fylkia l. fylgia
 — 248. Cap. CCXXXIII. Lin. 6, at sekia at l. at sekia at,
 — 251. Lin. 17, fetti l. fetti
 — 255. — 13, eiki l. ecki
 — 258. — 4, brunni gengo, l. brunni, gengo
 — 261. — 7, aft l. aftr
 — 265. — 19, verda, l. verda.
 — 266. — 2, nð l. nørð
 — 278. — 11, valghi l. valpi
 — 280. — 12, drcv, del.
 — 288. Kap. 261, Fin. 3, of Gyðrore, add. Cecilia Kongebatter.
 — 291. Fin. 27, Leðose l. Leðuhúð,
 — 302. — 7, misafnor l. misafnar
 — 306. — 9, hann þa, add. at
 — 307. — 1, bardin l. bordin
 — — 16, ytrum l. ytrum
 — 310. — 1, raufs l. rauzf
 — 311. — 1, fectir add. var talat
 — — vantz l. fannz
 — 312. — 11, Euseberg l. (Euseberg)
 — 314. — 2, voro add. þeir
 — 315. — 21, dvarp l. dvarp
 — 316. — 10, Fall Gus l. Gás
 — 323. Kap. 250. Fin. 4 & 5, den gif þam . . . nær l. det
 tetteþ þam et stort Rab, som det og var
 — 325. — CCXCL. Lin. 10, vatnis l. vatnit
 — 332. — 8, Kuennhauða l. Kuennhauða.
 — 334. — 5, a fine: Rex l. Reges
 — 335. — 10, nestler l. mestre
 — 337. — 3, tek l. tok
 — — 7, þorvaldr l. þorvardr
 — 341. Cap. 303, Lin. 10, fimta l. fiorda
 — 345. Lin. 7, þar l. þeir
 — 350. in carmine: Lin. 1. þar l. þer
 — 351. Lin. 26, Hordlendinga l. Nordlendinga
 — 355. — 25, bífde — nie l. birde
 — 358. — 4, ha feta l. hafmeta
 — 363. — 11, skipnadi l. skipadi
 — 372. — 7, var onnor, add. hans
 — in carmine: Lin. 5, skolfeldom l. skolfeldom
 — 373. in textu: Lin. 6, a fine: þorgifi l. þorgiðs</p> |
|---|---|

